ΑΝΝΑ ΠΟΛΙΤΚΟΦΣΚΑΓΙΑ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΠΟΥΤΙΝ

ΡΩΣΙΚΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2003
ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2004

Τίτλος Πρωτοτύπου: Russkie xroniki
Συγγραφέας: Άννα Πολιτκόφσκαγια

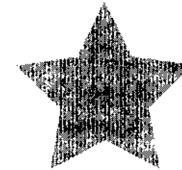
Μετάφραση: Δημήτρης Β. Τριανταφυλλίδης
Καλλιτεχνική επιμέλεια: οξυ

Κολωνού 12-14, Αθήνα
τηλ.: 210 5226609, fax: 210 5227768
e-mail: info@oxy.gr
www.oxy.gr

Αθήνα 2007

ISBN 978-960-436-156-4

ΑΝΝΑ ΠΟΛΙΤΚΟΦΣΚΑΓΙΑ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ ΠΟΥΤΙΝ

ΡΩΣΙΚΟ ΧΡΟΝΙΚΟ

Εισαγωγή – Σχόλια – Μετάφραση από τα ρωσικά
Δημήτρης Β. Τριανταφυλλίδης ©

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗ

Μόνος στη μάχη, δεν την κερδίζεις
Ρωσική παροιμία

Στο μακρινό 1982 μέσα στο ζοφερό περιβάλλον της «στασιμότητας» του σοβιετικού καθεστώτος και της στραγγαλιστικής ατμόσφαιρας που δημιουργούσαν διάφοροι έλληνες, στελέχη του κομματικού μηχανισμού του ΚΚΕ στην τότε Σοβιετική Ένωση, αποφάσισα ότι μια από τις διεξόδους που έχω είναι η μετάφραση εμβληματικών κειμένων της ρωσικής γραμματείας.

Ήταν μια απόφαση απομόνωσης αλλά και διεξόδου συνάμα, από μια κατάσταση που είχε όλα τα χαρακτηριστικά του ψυχολογικού πολέμου, της πολιτικής δίωξης και φυσικής εξόντωσης. Εξάλλου οι επιλογές δεν ήταν πολλές.

Στα 25 χρόνια που μεσολάβησαν τήρησα με ευλάβεια την απόφασή μου αυτή και ασχολήθηκα με την μετάφραση κειμένων μεγάλης ιστορικής, φιλοσοφικής και λογοτεχνικής αξίας, την ποιότητα της οποίας θα την αξιολογήσει ο ύπατος κριτής, ο αναγνώστης.

Παρά το γεγονός ότι αρκετές φορές μου προτάθηκε να μεταφράσω κείμενα επίκαιρα αρνήθηκα θεωρώντας πως δεν είναι αυτό δική μου δουλειά.

Ο καλόπιστος αναγνώστης που κρατάει στα χέρια του το βιβλίο τούτο, ίσως αναρωτηθεί για ποιο λόγο μετέφρασα το βιβλίο της Άννας Πολιτκόφσκγια «Ρωσικό Χρονικό». Την απάντηση θα την δει διαβάζοντας τις σελίδες που ακολουθούν.

Είναι βαθιά μου πεποίθηση ότι το βιβλίο αυτό, εκτός από ένα χρονικό, στο άμεσο και στο απώτερο μέλλον θα αποτελέσει σημείο αναφοράς για τους ιστορικούς και του μελετητές της σύγχρονης ρωσικής ιστορίας.

Η Άννα Πολιτκόφσκαγια μέσα από τις σελίδες του τελευταίου της βιβλίου, παραδίδει μαθήματα όχι μόνο έντιμης και μαχητικής δημοσιογραφίας, αλλά και υποδειγματικής καταγραφής των γεγονότων, έτσι ώστε ο αναγνώστης να σχηματίζει ιδία άποψη.

Υπ' αυτή την έννοια το βιβλίο τούτο, αργά ή γρήγορα, θα βρει όχι

μόνο τον δρόμο προς τον αναγνώστη, αλλά και προς το εργαστήριο του ιστορικού για την αποτίμηση της δύσκολης συγκυρίας και των συνθηκών υπό τις οποίες γράφτηκε.

Το «Ρωσικό Χρονικό» είναι ένα βιβλίο μαρτυρία, ένα βιβλίο διαθήκη, ένα βιβλίο κατάθεση ψυχής μιας μοναχικής γυναίκας που τόλμησε να αντιπαρατεθεί με τις πανίσχυρους και ισοπεδωτικούς μηχανισμούς της εξουσίας.

Είναι ο ψίθυρος αλλά και η κραυγή μιας γυναίκας, την οποία οι σύγχρονοι της αποκάλεσαν «συνείδηση της Ρωσίας» για τους αγώνες που έδωσε υπέρ των αδυνάμων, υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, υπέρ των επερχόμενων γενιών.

Το «Ρωσικό Χρονικό» είναι το ημερολόγιο μιας δημοσιογράφου που γράφτηκε με την επιμέλεια μεσαιωνικού χρονικογράφου. Είναι όμως και το τελευταίο ρεπορτάζ μιας δημοσιογράφου που ζούσε τα γεγονότα, αφήνοντας πίσω της την θαλπωρή του δημοσιογραφικού γραφείου και την ασφάλεια της αφ' υψηλού θεώρησης των πραγμάτων.

Η Άννα Πολιτκόφσκαγια ήταν μια γενναία γυναίκα. Ήταν μια λαμπρή δημοσιογράφος. Ήταν ένας θαυμάσιος άνθρωπος με ευρύτητα πνεύματος, βαθιά καλλιέργεια, πάθος για τη ζωή και απέραντη αγάπη για την χειμαζόμενη πατρίδα της. Ήταν ένας άνθρωπος ρομαντικός με την έννοια του μοναχικού που δεν διστάζει να τα βάλει με αδυσώπητους ανεμόμυλους.

Μπορεί κάποιος από μας να μη συμφωνεί με τις πολιτικές αντιλήψεις, να διαφωνεί με τα συμπεράσματά της, να αντιπροτείνει έναν άλλο τρόπο ερμηνείας των γεγονότων. Κανείς όμως δεν μπορεί να αμφισβητήσει την εντιμότητα αυτής της γυναίκας. Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει το θάρρος της να τα βάλει με την εξουσία. Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει το πάθος της στην αναζήτηση της αλήθειας.

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά είναι που κάνουν ξεχωριστή την Άννα Πολιτκόφσκαγια. Αυτά είναι που συνθέτουν τον καμβά του πορτρέτου της, ενός πορτρέτου που βάφτηκε με το ίδιο της το αίμα.

Γεννήθηκε η Άννα Πολιτκόφσκαγια στη Νέα Υόρκη το 1958, όπου και οι δύο γονείς της, ουκρανικής καταγωγής, υπηρετούσαν στην σοβιετική αντιπροσωπεία των Ηνωμένων Εθνών. Μεγάλωσε στη Μόσχα και το 1980 ολοκλήρωσε τις σπουδές της στη Σχολή Δημοσιογραφίας του Πανεπιστημίου της Μόσχας. Δεν είναι τυχαίο ότι η πτυχιακή της εργασία είχε ως θέμα την τραγική ζωή και το έργο της μεγάλης ρωσίδας ποιήτριας Μαρίνας Τσβετάγιεβα.

Από το 1982 έως και το 1993 εργάστηκε στην εφημερίδα «Ιζβέστια» ως δημοσιογράφος, υπεύθυνη για το τμήμα έκτακτων περιστατικών και στη συνέχεια ανέλαβε βοηθός αρχισυντάκτη στην εφημερίδα Obshaja Gazeta που είχε ιδρύσει ο Γιεγκόρ Γιάκοβλεφ. Από του Ιούνιο του 1999 έως και τον θάνατο της, το 2006, είχε δική της στήλη στην εφημερίδα Novaja Gazeta, όπου δημοσίευσε σειρά αποκαλυπτικών άρθρων για τον πόλεμο την Τσετσενία, τα γεγονότα στο θέατρο Νορντ -Οστ στην Μόσχα, το Μπεσλάν αλλά και ρεπορτάζ από διάφορες περιοχές της Ρωσίας.

Το άρθρο της «Οι εξαφανισμένοι» στάθηκε η αφορμή για την αποκάλυψη της δράσης των ΟΜΟΝ, των ειδικών μασκοφόρων δυνάμεων του Υπουργείου Εσωτερικών της Ρωσίας στην απαγωγή, βασανισμό και εξαφάνιση ανθρώπων στον Βόρειο Καύκασο. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την καταδίκη ενός αξιωματικού των ΟΜΟΝ, του Σεργκέι Λάπιν.

Στα γεγονότα του Νορντ-Οστ του θεάτρου που κατέλαβαν Τσετσένοι τρομοκράτες στην Μόσχα τον Οκτώβριο του 2002 η Πολιτκόφσκαγια ήταν ο μεσολαβητής μεταξύ των Αρχών και των τρομοκρατών καταβάλλοντας κάθε δυνατή προσπάθεια για την απελευθέρωση των ομήρων. Μετά την τραγική κατάληξη, η Άννα Πολιτκόφσκαγια στάθηκε στο πλευρό των οικογενειών των θυμάτων υποστηρίζοντας με την πένα της τα ανθρώπινα δικαιώματα και κυρίως το δικαίωμα για μια ανεξάρτητη ανάκριση και δίκαιη δίκη.

Κατά την διάρκεια της ομηρίας εκατοντάδων μικρών παιδιών στο σχολείο της πόλης Μπεσλάν η Πολιτκόφσκαγια ενώ ήταν στο αεροδρόμιο έτοιμη να μεταβεί αεροπορικώς στο τόπο των γεγονότων δηλητηριάστηκε από άγνωστο, με αποτέλεσμα να διακομιστεί στο νοσοκομείο και να γλιτώσει τελευταία στιγμή τον θάνατο.

Η Άννα Πολιτκόφσκαγια δεν ήταν αρεστή στην εξουσία. Δεν την καλούσαν στις συνεντεύξεις Τύπου, δεν τις έδιναν πληροφορίες, δεν συνομιλούσαν μαζί της. Ήταν το μαύρο πρόβατο της δημοσιογραφικής κοινότητας της Ρωσίας. Την στιγμή που άλλοι μεγαλοδημοσιογράφοι περιδιάβαιναν τους διαδρόμους της εξουσίας, η Άννα Πολιτκόφσκαγια ταξίδευε στις εσχατιές της πατρίδας της, με κίνδυνο της ζωής της, προκειμένου να καλύψει σοβαρά θέματα, για τα οποία όλοι οι άλλοι ασπάλακες της εξουσίας σιωπούσαν.

Για την δράση της αυτή η Άννα Πολιτκόφσκαγια τιμήθηκε με το Βραβείο της Ένωσης Ρώσων Δημοσιογράφων (2001), το Διεθνές Βρα-

βείο της Διεθνούς Αμνησίας για τον αγώνα της υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (2001), το βραβείο του Pen Club των ΗΠΑ (2002), το βραβείο της Διεθνούς Ένωσης Γυναικών Δημοσιογράφων (2002), το βραβείο Lettre Ulysses (2003), το Herman Kesten Award (2003), το βραβείο Ούλοφ Πάλμε (2004) από κοινού με τους γνωστούς υπερασπιστές ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Ρωσία Λιουντμίλα Αλεξέγιεβνα και Σεργκέι Κοβαλιόφ, το Βραβείο για την ελευθερία και το μέλλον στα ΜΜΕ (2005) και το διεθνές βραβείο δημοσιογραφίας Tiziano Terzani (2006).

Στις 7 Οκτωβριου 2006, ημέρα των γενεθλίων του προέδρου της Ρωσίας. Β. Β. Πούτιν, η Άννα Πολιτκόφσκαγια δολοφονήθηκε με τέσσερις πυροβολισμούς, έναν στον κεφάλι και τρεις στο κορμί, στον ανελκυστήρα του κτιρίου όπου βρισκόταν το διαμέρισμα της. Μέχρι σήμερα ο δολοφόνος της δεν έχει βρεθεί.

Λίγα λόγια για το κείμενο. Το κείμενο αυτό έφτασε στα χέρια μου μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου από τον ρώσο εκδότη της Άννας Πολιτκόφσκαγια. Από την πρώτη κιόλας ματιά κατάλαβα ότι είναι το πρωτόλειο, ότι δεν το έχει επεξεργαστεί, δεν έχει κάνει διορθώσεις, προσθήκες ή αφαιρέσεις. Κατά την διάρκεια της μετάφρασης προέκυψαν ορισμένα ζητήματα εκφραστικού χαρακτήρα, τα οποία και έλυσα αυτοβούλως. Τα όποια λάθη πάντως εντοπίσει ο αναγνώστης στο ελληνικό κείμενο βαραίνουν εμένα προσωπικά και για το λόγο αυτό ζητώ την επιείκεια του αναγνώστη.

Ιδιαίτερη αναφορά θα ήθελα να κάνω στην επιμελήτρια του βιβλίου, Αναστασία Πάγια, η επιμέλεια και η φροντίδα της οποίας προφύλαξαν το μεταφραστή από λάθη και αβλεψίες, πράγμα για το οποίο και την ευχαριστώ από βάθους καρδιάς.

Στις σελίδες που ακολουθούν ο αναγνώστης μπορεί να συγκινηθεί, μπορεί να εξοργιστεί, μπορεί να συμφωνήσει ή να διαφωνήσει με τη νεκρή πια συγγραφέα. Δεν θα μπορέσει όμως να μείνει αδιάφορος για αυτά που γράφει. Επαφίεται στην κρίση του το υλικό που περιέχει. Επαφίεται στη συνείδησή του η μνήμη της ίδιας της Άννας Πολιτκόφσκαγια, μιας γυναίκας που άφησε ως παρακαταθήκη την εντιμότητα, το πάθος και τον αγώνα της κατά των αυθαιρεσιών της εξουσίας. Μακάρι να βρει μιμητές.

Δημήτρης Β. Τριανταφυλλίδης
Αθήνα, Μεταξουργείο
Φεβρουάριος 2007

Το χωριό Ποτέμκιν[1]
ή
Η δεύτερη εκλογή του Πούτιν

Πώς τον εκλέξαμε για δεύτερη φορά;

Ρωσικό Χρονικό. Δεκέμβριος 2003 – Μάρτιος 2004

Φάκελος

Επισήμως, σύμφωνα με την απογραφή του Οκτωβρίου του 2003, στη χώρα μας ζουν 145,2 εκατομμύρια. Είμαστε η έβδομη πολυπληθέστερη χώρα στον κόσμο. Ο αριθμός των ψηφοφόρων ανέρχεται σε 109 εκατομμύρια περίπου. Την εποχή της απογραφής του 2003, Ρώσοι αυτοαποκαλούνταν το 79.8%, ήτοι 116 εκατομμύρια άτομα.

---

[1] Ο Ποτέμκιν ήταν εραστής και μυστικοσύμβουλος της τσαρίνας Μεγάλης Αικατερίνης. Φρόντιζε να διοικεί τη Ρωσία από το παρασκήνιο, πράγμα που πέτυχε για πολλές δεκαετίες. Προμήθευε τη Μ. Αικατερίνη με νεαρούς εραστές και την αποσπούσε από τα διοικητικά θέματα. Όταν κάποτε η τσαρίνα εξέφρασε την επιθυμία να περιοδεύσει στην αυτοκρατορία της, ο Ποτέμκιν έδωσε εντολή και κατασκεύασαν κατά τη διάρκεια της διαδρομής της διάφορα χωριά με καινούρια σπίτια, ενώ οι χωρικοί φορούσαν καλές ενδυμασίες και τα πάντα γύρω φάνταζαν ειδυλλιακά. Φυσικά, μετά την αναχώρηση της τσαρίνας όλα πήραν τη συνήθη, μίζερη και φτωχική τους μορφή. Η Αικατερίνη, όμως, έμεινε με τις καλύτερες εντυπώσεις για το επίπεδο ζωής των υπηκόων της.

ΜΕΡΟΣ 1ο
ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΡΩΣΙΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΣΜΟΥ

Η δεύτερη εκλογή του Πούτιν άρχισε στα τέλη του 2003. Για την ακρίβεια, τη νύχτα μεταξύ 7ης και 8ης Δεκεμβρίου – τη νύχτα αμέσως μετά τις κοινοβουλευτικές εκλογές.

Η 7η Δεκεμβρίου ήταν η ημέρα της ψηφοφορίας. Έδειξαν τον Πούτιν στον λαό την ώρα που πήγαινε στο εκλογικό τμήμα. Ήταν χαρούμενα νευρικός και είχε εξαιρετική διάθεση, πράγμα ασυνήθιστο, γιατί συνήθως είναι σκυθρωπός. Και ξαφνικά έχουμε έναν χαμογελαστό Πούτιν... ο οποίος ανακοινώνει στους συγκεντρωμένους ότι τη νύχτα γέννησε το αγαπημένο του λαμπραντόρ Κόνι. «Ο Βλαντίμηρ Βλαντιμήροβιτς ανησυχούσε πολύ, πάρα πολύ...», είπε πίσω από την πλάτη του συζύγου της η πρώτη μας κυρία. «Βιαζόμαστε να επιστρέψουμε σπίτι...», συνέχισε με γλυκόλογα για την τόσο πολιτικώς ορθή σκύλα της: είναι δώρο της «Ενιαίας Ρωσίας»[2]...

...Εκείνο το πρωινό στο Γιεσσεντούκ, στο θέρετρο του Βόρειου Καυκάσου, είχαν κηδέψει 13 άτομα, τα οποία ήταν μεταξύ εκείνων που είχαν σκοτωθεί την παραμονή από τρομοκρατικό χτύπημα σε ένα ηλεκτροκίνητο τραίνο στην περιοχή των Μεταλλικών Νερών του Καυκάσου (έτσι ονομάζεται αυτή η περιοχή, που είναι γεμάτη θέρετρα, στον Βόρειο Καύκασο). Εκεί, στο Γιεσσεντούκ, οι φοιτητές πηγαινοέρχονται στις σχολές τους με το ηλεκτροκίνητο τραίνο, γι' αυτό και το πρωινό δρομολόγιό του αποκαλείται «φοιτητικό».

Όταν ο Πούτιν μετά την ψηφοφορία πλησίασε εμφανώς νευρικός τους δημοσιογράφους, για μια στιγμή όλοι νόμισαν πως θα εκφράσει τα συλλυπητήριά του προς τις οικογένειες των νεκρών, θα ζητήσει συγγνώμη που οι Αρχές για άλλη μια φορά δεν μπόρεσαν να προστατεύσουν τους γιους και τις θυγατέρες τους. Όμως, όχι. Η Κόνι γέννησε και ο Πούτιν ήταν χαρούμενος την ημέρα της κηδείας των νεκρών θυμάτων μιας ακόμη τρομοκρατικής ενέργειας, ήταν χαρούμενος για τα νεογέννητα λαμπραντόρ.

---

[2] Ενιαία Ρωσία: Το κόμμα που δημιουργήθηκε στις παραμονές των εκλογών του 2004 για να στηρίξει την υποψηφιότητα του Βλ. Πούτιν στις προεδρικές εκλογές. Αποτελείται κυρίως από πρώην αξιωματούχους του σοβιετικού καθεστώτος.

Φίλοι μου τηλεφώνησαν: «Την πάτησε. Η «Ενιαία Ρωσία» θα καταρρεύσει, κανείς δεν πρόκειται να ψηφίσει ένα κόμμα που υποστηρίζει τον Πούτιν!»

...Γύρω στα μεσάνυχτα, όταν η τηλεόραση άρχισε να μεταδίδει τα πρώτα αποτελέσματα, αρχίζοντας από τις περιοχές της Άπω Ανατολής και συνεχίζοντας με εκείνες της Σιβηρίας, των Ουραλίων κ.λπ., πολλοί σοκαρίστηκαν. Όλοι μας, γνωστοί και φίλοι, για άλλη μια φορά αρχίσαμε να τηλεφωνούμε ο ένας στον άλλον: «Δεν μπορεί να συμβαίνει αυτό... Όλοι μας ψηφίσαμε τον Γιαβλίνσκι[3], αν κι αυτός...»

Άλλοι ψήφισαν τη Χακαμάντα[4]...

Το πρωί δεν υπήρξε καμία διαμαρτυρία. Η χώρα, έχοντας βαρεθεί το ψέμα και την υπεροψία των δημοκρατών, σιωπηλά παραδόθηκε στον Πούτιν. Την πλειοψηφία πήρε το κόμμα-μπιμπερό «Ενιαία Ρωσία», που λέγεται ότι ένωσε όλους τους γραφειοκράτες, μοναδικό πρόγραμμα του οποίου ήταν η υποστήριξη του Πούτιν. Παράλληλα, στο κόμμα αυτό εντάχθηκαν ομαδικά και συντεταγμένα όλα τα πρώην σοβιετικά, κομματικά και νεολαιίστικα στελέχη, τα οποία έγιναν συνεργάτες των απειράριθμων διοικήσεων, όπου πειθαρχημένα και σχεδιασμένα δαπάνησαν τεράστια ποσά για τα προεκλογικά ψεύδη της «Ενιαίας Ρωσίας».

Το πώς έγινε αυτό μάς το δείχνουν οι ειδήσεις από διάφορες περιοχές. Στο Σαράτοφ, κοντά σε ένα εκλογικό κέντρο στεκόταν μια κυρία πίσω από ένα τραπεζάκι με την επιγραφή «Ψηφίστε τον Τρετιάκ» και κερνούσε βότκα σε όλους τους περαστικούς. Ο Τρετιάκ είναι στέλεχος της «Ενιαίας Ρωσίας» και φυσικά κέρδισε στις εκλογές. Όλοι οι υπόλοιποι υποψήφιοι της περιοχής αντικαταστάθηκαν από το σιδερένιο χέρι της περιφερειακής διοίκησης με οπαδούς της «Ενιαίας Ρωσίας» ή με εκείνους που έγιναν μέλη αυτού του κόμματος λίγες ημέρες πριν τις εκλογές. Η προπαγανδιστική εκστρατεία στο Σαράτοφ διακρίθηκε για τον αιμοδιψή χαρακτήρα της. «Άγνωστοι» έδερναν τους μη βολικούς υποψήφιους. Τελικά, δεν υπήρχαν μη βολικοί υποψήφιοι για την «Ενιαία Ρωσία», όλοι όσοι το προσπάθησαν

[3] Γιαβλίνσκι Γκριγκόρι: Πρόεδρος της κοινοβουλευτικής ομάδας του κόμματος «Μήλο», πρόεδρος της πανρωσικής οργάνωσης «Ένωση Μήλο». Γεννήθηκε το 1952 στο Λβοφ της Ουκρανίας. Διδάκτορας Οικονομικών Επιστημών και εμπνευστής του προγράμματος «500 ημέρες» για την μεταρρύθμιση της ρωσικής οικονομίας μετά τη διάλυση της Ε.Σ.Σ.Δ., θεωρείται ο αρχιτέκτονας τω οικονομικών μεταρρυθμίσεων επί προεδρίας του Γιέλτσιν.

[4] Χακαμάντα Ιρίνα: Γεννήθηκε το 1955 στη Μόσχα. Ο πατέρας της ήταν Ιάπωνας κομμουνιστής που βρήκε καταφύγιο στην Ε.Σ.Σ.Δ. το 1939. Είναι διδάκτορας Οικονομικών Επιστημών. Σήμερα είναι πρόεδρος της διαπεριφερειακής επιτροπής του Ιδρύματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης «Η επιλογή μας» και αναπληρώτρια πρόεδρος του προεδρείου του κινήματος «Ρωσική Λαϊκή Δημοκρατική Ένωση».

οικειοθελώς κρατήθηκαν σε απόσταση ασφαλείας. Ο υποψήφιος που άντεξε περισσότερο από τους υπόλοιπους, αντίπαλος του υποψηφίου της «Ενιαίας Ρωσίας» σε μια επαρχία, είδε δύο φορές αγνώστους να πετούν στο παράθυρό του πακέτα που περιείχαν ανθρώπινα όργανα – τα αυτιά και την καρδιά κάποιου που είχε σφαχτεί. Φυσικά, οι τύποι τηρούνταν – στην εκλογική επιτροπή της περιοχής λειτουργούσε «γραμμή ανάγκης», όπου τηλεφωνούσαν και ανακοίνωναν τις παραβιάσεις της νομοθεσίας κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας, αλλά και της ψηφοφορίας. Το 80% των τηλεφωνημάτων, όμως, ήταν προβοκάτσιες των οργάνων διοίκησης των κοινόχρηστων διαμερισμάτων. Θα πρέπει να σημειώσουμε, μάλιστα, στο σημείο αυτό ότι γενικά οι πολίτες μας δεν διστάζουν να πάνε με το ρεύμα, προκειμένου να αποκομίσουν κάποιο μικρό προσωπικό όφελος. Οι πολίτες ζητούσαν να τους επιδιορθώσουν τις χαλασμένες αποχετεύσεις τους, να τους παρέχουν, επιτέλους, θέρμανση κ.λπ., απειλώντας ότι αλλιώς δεν θα ψήφιζαν. Η τακτική αυτή απέφερε καρπούς: Οι κάτοικοι των περιοχών Ζαβόντσκι και Λένινσκι της πόλης Σαράτοφ, επιτέλους, απέκτησαν θέρμανση και νερό. Σε ορισμένα χωριά της περιοχής Ατκάρσκι του κυβερνείου του Σαράτοφ, επιτέλους, αποκαταστάθηκε η ηλεκτροδότηση και οι τηλεπικοινωνίες, οι οποίες είχαν πάψει να λειτουργούν πριν από μερικά χρόνια... Οι άνθρωποι ξεπάγιαζαν: Στο Σαράτοφ το ποσοστό εκείνων που προσήλθαν στις κάλπες ξεπέρασε το 60%. Στην περιοχή του Σαράτοφ το 53%. Ακριβώς δηλαδή το ποσοστό που απαιτείτο για να θεωρηθούν οι εκλογές νόμιμες. Όχι μόνο ξεπάγιαζαν, αλλά είχαν αρχίσει και να δέρνουν ο ένας τον άλλον εξαιτίας όλων εκείνων των ψευδών που θεωρούσαν ότι είναι αλήθεια. Η παρατηρήτρια του κόμματος των Δημοκρατών στο εκλογικό κέντρο του συνοικισμού Αρκαντάκ της επαρχίας του Σαράτοφ, παρατήρησε ότι πολλοί διπλοψήφιζαν, μία φορά πίσω από το παραβάν κι άλλη μία συμπληρώνοντας το ψηφοδέλτιο πάνω στο τραπέζι του προέδρου της εφορευτικής επιτροπής του εκλογικού τμήματος. Συμπλήρωναν το ψηφοδέλτιο σύμφωνα με τις υποδείξεις τους. Αμέσως, έτρεξε να τηλεφωνήσει στην εφορευτική επιτροπή της περιοχής, στον γνωστό αριθμό έκτακτης ανάγκης. Κάποιος την άρπαξε από τα μαλλιά και την τράβηξε μακριά από το τηλέφωνο... Ο Βιατσεσλάβ Βολόντιν, ένα από τα βασικά στελέχη της «Ενιαίας Ρωσίας», ήταν υποψήφιος στην πόλη Μπαλακόφ της περιοχής του Σαράτοφ και κέρδισε με τεράστια διαφορά τους αντιπάλους του παίρνοντας 82.9%. Απρόσμενη επιτυχία για έναν μη χαρισματικό πολιτικό, γνωστό για τις ακατάληπτες ομιλίες του στην τηλεόραση, όπου υπερασπιζόταν την πολιτική του Πούτιν, ενώ παράλληλα δεν έκανε τίποτα απολύτως για να υπερασπιστεί τους απλούς ανθρώπους. Γενικά στην περιοχή του Σαράτοφ, τα κομματικά ψηφοδέλτια της «Ενιαίας Ρωσίας» πήραν το 48,2% (δίχως να έχουν διατυπώσει ή υποστηρίξει

κανένα απολύτως πολιτικό πρόγραμμα). Οι Κομμουνιστές (Κ.Κ.Ρ.Ο.[5]) πήραν το 15,7%, οι Φιλελεύθεροι Δημοκράτες (Φ.Δ.Ρ.Ο.[6]) το 8,9%, και το κόμμα «Πατρίδα» το 5,7%. Το αναπάντεχο δυσάρεστο γεγονός ήταν ένα: Πιο δημοφιλής από όλους ήταν ο υποψήφιος που τάχτηκε «εναντίον όλων». «Εκείνος» που πήρε περισσότερο από το 10% των ψήφων. Το ένα δέκατο του λαού πήγε στα εκλογικά τμήματα, ήπιε βότκα και τους έστειλε όλους στο διάολο.

Στην Τσετσενία, στην περιοχή του απόλυτου στρατιωτικού ελέγχου, σύμφωνα με την εκδοχή της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής, ψήφισαν 10% περισσότεροι ψηφοφόροι απ' όσους ήταν εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους!

Στην Αγία Πετρούπολη, η οποία διατηρεί τη φήμη της ως το πλέον προοδευτικό και δημοκρατικό σκεπτόμενο τμήμα της Ρωσίας, η «Ενιαία Ρωσία» έλαβε 31%, η «Πατρίδα» γύρω στο 14%, η «Ένωση Δεξιών Δυνάμεων» και το «Μήλο» όχι παραπάνω από 8%, οι Κομμουνιστές 8,5% και οι Φιλελεύθεροι Δημοκράτες του Ζιρινόφσκι γύρω στο 8%. Εδώ κατέβηκαν ως υποψήφιοι η Ιρίνα Χακαμάντα, ο Αλεξάντερ Γκολόφ, ο Ίγκορ Αρτιέμεφ, ο Γκριγκόρι Τομτσίν – γνωστοί δημοκράτες και φιλελεύθεροι, οι οποίοι δεν κατόρθωσαν να εκλεγούν. Απόλυτη αποτυχία.

Γιατί; Οι Αρχές τρίβουν τα χέρια τους γιατί οι «δημοκράτες φταίνε για όλα. Αποκόπηκαν από τον λαό, ενώ "εμείς", η εξουσία, είμαστε με τον λαό». Να ένα απόσπασμα από έκθεση μαθητών της Αγίας Πετρούπολης με θέμα «Οι πολιτικές απόψεις της οικογένειάς μου για τις εκλογές» και «Μπορούν οι εκλογές νέου κοινοβουλίου να βοηθήσουν τον πρόεδρο στην δουλειά του;»

«...Η οικογένειά μου το τελευταίο διάστημα δεν πηγαίνει να ψηφίσει. Είναι απογοητευμένη απ' όλους. Οι εκλογές δεν πρόκειται να βοηθήσουν τον πρόεδρο. Όλοι υπόσχονται βελτίωση της ζωής αλλά μάταια.... Θέλω την αλήθεια...»

«...Τις φτύνω τις εκλογές. Θεωρώ πως όποιος και να εκλεγεί στην Κρατική Δούμα[7] δεν πρόκειται να αλλάξει η κατάσταση στη χώρα. Αφού εμείς εκλέγουμε

[5] Κ.Κ.Ρ.Ο.: Κομμουνιστικό Κόμμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

[6] Φιλελεύθεροι Δημοκράτες: Το κόμμα του Ζιρινόφσκι, μιας φαιδρής πολιτικής προσωπικότητας, οι πολιτικές ιδέες του οποίου κινούνται στη θολή περιοχή της φαιάς ιδεολογίας του φασισμού και του μεγαλορωσικού σωβινισμού.

[7] Κρατική Δούμα: Το Ρωσικό Κοινοβούλιο. Μετά την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ., η Ρωσική Ομοσπονδία επανέφερε σε ισχύ την ονομασία «Δούμα» για το Ρωσικό Κοινοβούλιο. Η λέξη Δούμα προέρχεται από το ρήμα Dumaju, που σημαίνει σκέφτομαι. Η ρωσική Δούμα είναι, σύμφωνα με το Σύνταγμα, το ανώτατο νομοθετικό όργανο της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Χωρίζεται σε δύο σώματα: την Κάτω Δούμα, η οποία αποτελείται από τους βουλευτές

όχι εκείνον που θα βελτιώσει την κατάσταση στη χώρα, αλλά εκείνον που θα κλέψει... Κανέναν δεν πρόκειται να βοηθήσουν αυτές οι εκλογές, ούτε τον πρόεδρο, ούτε τους απλούς θνητούς...»

«Η μητέρα μου λέει ότι όλα αυτά είναι προσχεδιασμένα, ότι το αποτέλεσμα είναι γνωστό από πριν. Πιστεύω πως η συμμετοχή στις εκλογές είναι αναποτελεσματική... Όταν ήμουν παιδί σκεφτόμουν ότι όσο πιο γνωστός είναι ένας άνθρωπος τόσο πιο σοφός και πιο έξυπνος είναι. Με την πάροδο του χρόνου κατάλαβα ότι ακόμη και ο πιο ανόητος άνθρωπος μπορεί να γίνει μέλος της κυβέρνησης. Αξίζει άραγε να λάβει κανείς μέρος στις εκλογές; Πολύ περισσότερο που κανείς εχέφρων άνθρωπος δεν πρόκειται να πει ότι "τους Τσετσένους πρέπει να τους μουλιάσουμε στον βόθρο..."

«Με την κυβέρνησή μας μπορεί κάποιος μόνο να γελάσει. Νομίζω πως οι δικοί μας θα πρέπει να εξαρτώνται λιγότερο από τα χρήματα ώστε έστω κι ένα μικρό μέρος των ηθικών αξιών να μπορεί να υπάρξει μεταξύ των μελών της κυβέρνησης, ώστε να ξεγελούν λιγότερο τον λαό. Η κυβέρνηση είναι υπηρέτης του λαού, εμείς την εκλέγουμε κι όχι αυτή εμάς. Ειλικρινά, δεν καταλαβαίνω γιατί μας υποχρέωσαν να γράψουμε αυτή την έκθεση, το μόνο που κατάφεραν ήταν να χάσουμε μάθημα. Η κυβέρνηση έτσι κι αλλιώς δεν πρόκειται να τη διαβάσει...»

«Η πολιτική τοποθέτηση της οικογένειάς μου σχετικά με τις εκλογές είναι αδιάφορη. Κι αυτό γιατί όλα τα νομοσχέδια που ψήφισε η Δούμα ήταν αδιάφορα και πρακτικά άχρηστα για τον λαό. Εάν όλα αυτά δεν γίνονται για τον λαό, τότε για ποιον γίνονται;»

«Αν θα βοηθήσουν οι εκλογές; Ενδιαφέρον ερώτημα, φυσικά. Βλέποντας και κάνοντας. Το πιο πιθανό απ' όλα είναι ότι δεν θα βοηθήσουν σε τίποτα. Δεν είμαι πολιτικός, δεν έχω την κατάλληλη παιδεία. Άμεσα όμως πρέπει να παλέψουμε κατά της διαφθοράς. Όσο στη χώρα μας οι ληστές βρίσκονται μεταξύ των μελών των οργάνων της εξουσίας, η ζωή δεν πρόκειται να βελτιωθεί. Μήπως ξέρετε τι γίνεται αυτές τις μέρες στον στρατό μας; Παντού γεροντοκρατία... Αν πριν έλεγαν ότι από τον στρατό επιστρέφεις άντρας, σήμερα από τον στρατό επιστρέφουν μόνο ανάπηροι. Ο πατέρας μου λέει ότι δεν πρόκειται να αφήσει τον γιο του να πάει σ' αυτόν τον στρατό. "Για να γυρίσει ο γιος μου ανάπηρος από τον στρατό ή, ακόμη χειρότερα, για να κείτεται νεκρός κάπου στην Τσετσενία, δίνοντας μάχες για κάτι το ακατανόητο ώστε κάποιος να πάρει την εξουσία σ' αυτή την δημοκρατία;" Όσο στην εξουσία βρίσκεται αυτή η κυβέρνηση, δεν βλέπω διέξοδο από αυτήν την κατάσταση. Δεν την ευγνωμονώ για τα δυστυχισμένα παιδικά μου χρόνια...»

Η αίσθηση είναι ότι όλα αυτά τα έγραψαν γέροντες. Είναι δυνατόν

των διαφόρων εκλογικών περιφερειών και την Άνω Δούμα, μέλη της οποίας είναι οι αντιπρόσωποι των διαφόρων αυτόνομων περιοχών, των εθνικών δημοκρατιών. Η Άνω Δούμα αποκαλείται επίσης Γερουσία ή Συμβούλιο της Ομοσπονδίας.

αυτή να είναι η «νέα Ρωσία»; Να το πραγματικό τίμημα του πολιτικού κυνισμού – η απώλεια της νεολαίας.

8 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Το πρωί ξεκαθάρισαν οριστικά όλα: Η αριστερή πτέρυγα κάπως διασώθηκε, η δεξιά κατακρημνίστηκε. Στη Δούμα δεν μπόρεσαν να μπουν ούτε το κόμμα «Μήλο» και, συγκεκριμένα, ο Γκριγκόρι Γιαβλίνσκι, ούτε η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων με τον Μπορίς Νεμτσόφ και την Ιρίνα Χακαμάντα. Δεν κατόρθωσαν να εκλέξουν βουλευτές ούτε από τα κομματικά τους ψηφοδέλτια, ούτε από τις μονοεδρικές υποψηφιότητες. Στο κοινοβούλιο απέτυχαν να εκλεγούν σχεδόν όλοι εκείνοι που ήταν ικανοί να υποστηρίξουν τις δημοκρατικές ιδέες και να αποτελέσουν μια δημιουργική και έξυπνη αντιπολίτευση στο Κρεμλίνο.

Παρόλα αυτά, η νίκη του κόμματος των γραφειοκρατών «Ενιαία Ρωσία» ήταν μισή. Στο τέλος της 8ης Δεκεμβρίου, όταν λίγο πολύ είχαν καταμετρηθεί όλες οι ψήφοι, ξεκαθάρισε ότι για πρώτη φορά μετά τη διάλυση της Ε.Σ.Σ.Δ. η χώρα έδειξε την προτίμησή της στους σκληρούς εθνικο-πατριώτες, οι οποίοι δημόσια είχαν υποσχεθεί στους εκλογείς ότι θα κρεμάσουν «όλους τους εχθρούς της Ρωσίας».

Τρομακτικό, φυσικά, αλλά εκεί θα κατέληγαν τα πράγματα σε μια χώρα όπου το 40% του πληθυσμού ζει τόσο φτωχά, που το βιοτικό του επίπεδο είναι χαμηλότερο και από εκείνο που επισήμως θεωρούμε ως ανεκτό όριο φτώχειας. Όλοι μας είχαμε καταλάβει ότι οι δημοκράτες ποτέ δεν ενδιαφέρθηκαν να πιάσουν επαφή με αυτό ειδικά το τμήμα του λαού, προτιμώντας να το αγνοούν, επιλέγοντας ένα άλλο «πεδίο»: το να είναι κατανοητοί, πριν απ' όλα, από τους πλούσιους και τους εκπροσώπους της ανερχόμενης μεσαίας τάξης, και το να υπερασπίζονται το δικαίωμα της ατομικής ιδιοκτησίας και των νέων ιδιοκτητών. Οι δημοκράτες και οι ιδιοκτήτες αγνόησαν τους φτωχούς, όχι όμως και οι εθνικιστές.

Έτσι, αυτό το τμήμα του λαού απέρριψε τους δημοκράτες. Όσον αφορά αυτούς τους νέους ιδιοκτήτες μας, αμέσως άλλαξαν προσανατολισμό και, εγκαταλείποντας το «Μήλο» και την Ένωση Δεξιών Δυνάμεων, στράφηκαν προς την «Ενιαία Ρωσία» αμέσως μόλις έγινε προφανές ότι ο Γιαβλίνσκι και ο Νεμτσόφ με τη Χακαμάντα χάνουν το ειδικό πολιτικό τους βάρος στο Κρεμλίνο και κατευθύνθηκαν εκεί όπου είχαν συγκεντρωθεί όλοι οι αξιωματούχοι. Δίχως αυτούς η επιχειρηματικότητά μας, η διεφθαρμένη κατ' εξοχήν επιχειρηματικότητά μας, η οποία και συντηρεί τη διαφθορά με κάθε δυνατό τρόπο, δεν θα μπορούσε να αναπτυχθεί.

Την παραμονή των εκλογών του Δεκεμβρίου, τα ανώτατα στελέχη της

«Ενιαίας Ρωσίας» έλεγαν ανοιχτά στα παρασκήνια: «έχουμε τόσα χρήματα, μας έδωσαν τόσα χρήματα οι επιχειρηματίες, που δεν ξέρουμε πώς να τα δοξέψουμε!»

Δεν ήταν έπαρση, ήταν δωροδοκίες για να μην τους ξεχάσουν μετά τις εκλογές... Σε μια διεφθαρμένη χώρα, η επιχειρηματική τάξη είναι ανήθικη και πολύ πιο ειλικρινής ακόμη και από εκείνες τις χώρες όπου η διαφθορά τείνει να εξαφανιστεί ή, τουλάχιστον, βρίσκεται σε λογικά επίπεδα και η κοινωνία την εγκρίνει.

Γιατί μας χρειαζόταν ο Γιαβλίνσκι; Ή η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων; Η ελευθερία μας, προς το παρόν, δεν είναι τα κόμματα και οι φράξιες. Η ελευθερία μας είναι οι πλούσιοί μας – είναι η δυνατότητα που έχουν να κάνουν καλές διακοπές. Όσο πιο πλούσιος κάποιος, τόσο πιο συχνά πηγαίνει όχι στην Αντάλια, αλλά στην Ταϊτή ή στο Ακαπούλκο. Αυτό τα λέει όλα. Οι πλούσιοί μας ποτέ δεν σκέφτηκαν την πραγματική ελευθερία. Η ελευθερία για τους περισσότερους από αυτούς είναι απλά η πρόσβαση στην πολυτέλεια. Γι' αυτούς είναι πιο βολικό να υποστηρίξουν τα συμφέροντά τους μέσω των φιλικών προς το Κρεμλίνο κομμάτων και κινημάτων, τα περισσότερα από τα οποία είναι πρωτόγονα διεφθαρμένα: κάθε ερώτηση έχει και την «τιμή του», πληρώνεις και παίρνεις το αναγκαίο νομοσχέδιο ή ακόμη και μια επερώτηση βουλευτή προς την Γενική Εισαγγελία (άρχισαν μάλιστα να τις αποκαλούν «βουλευτικά καρφώματα», αφού ουσιαστικά πρόκειται για τον καλύτερο τρόπο εξόντωσης των ανταγωνιστών).

Η διαφθορά είναι η αιτία της ανάπτυξης και της ενίσχυσης του Φιλελεύθερου Δημοκρατικού Κόμματος του Βλαντιμίρ Ζιρινόφσκι. Πρόκειται για την επονομαζόμενη λαϊκίστικη «αντιπολίτευση», ενώ ουσιαστικά κάθε άλλο παρά αντιπολίτευση είναι, γιατί το κόμμα του Ζιρινόφσκι, ανεξάρτητα από την τάση που έχει για εκκεντρικές κραυγές με οποιαδήποτε αφορμή, πάντα υποστηρίζει τη γραμμή του Κρεμλίνου. Από την άλλη πλευρά, είχαν χρηματοδοτηθεί σοβαρά από την απολύτως απολιτική και κυνική μεσαία επιχειρηματική τάξη, υπερασπίζοντας συγκεκριμένα συμφέροντα με εξειδικευμένες εκστρατείες προώθησης συμφερόντων μέσα στο Κρεμλίνο, αλλά και στους όμορους χώρους (Γενική Εισαγγελία, Υπουργείο Εσωτερικών, Μυστικές Υπηρεσίες, Υπουργείο Δικαιοσύνης, δικαστήρια) μέσω του συστήματος των βουλευτικών ερωτήσεων-καρφωμάτων.

Έτσι ο Ζιρινόφσκι εξελέγη στη Δούμα της τρίτης περιόδου, αλλά και σήμερα, και μάλιστα αυτήν τη φορά με εξαιρετικά αποτελέσματα, 38 βουλευτές. Οι δημοκράτες, όμως, εξαφανίστηκαν.

Μια άλλη ακραία πατριωτική οργάνωση, το μέτωπο «Πατρίδα» (επικεφαλής ο Ντμίτρι Ρογκόζιν), δημιουργήθηκε ευθέως από το Κρεμλίνο λίγο πριν τις εκλογές. Στόχος του ήταν να προσελκύσει τις ψήφους των

εθνικιστικά προσανατολισμένων πολιτών, οι οποίοι πιστεύουν στον επονομαζόμενο πεφωτισμένο εθνικισμό, δηλαδή στον μετριοπαθή ρωσικό, σε αντίθεση με τον ακραίο, αυτόν που κηρύττει ο εθνικομπολσεβίκος Λιμόνοφ. Έτσι, η «Πατρίδα» απέκτησε 37 βουλευτές.

Ο «ρωσικός παράγοντας», και όχι ο δυτικόφιλος, έγινε η κυρίαρχη ιδεολογία στο νέο κοινοβούλιο. Όλοι οι υποψήφιοι, αλλά και τα κόμματα του προέδρου εκμεταλλεύτηκαν ανελέητα αυτήν την ιδεολογία. Η «Ενιαία Ρωσία», για παράδειγμα, με τη μορφή της υποστήριξης της επονομαζόμενης «ιδέας του ταπεινωμένου από τη Δύση λαού», προχώρησε σε μια ανοιχτή, απροκάλυπτη αντιδυτική, αντικαπιταλιστική, προπαγάνδα. Στην τηλεοπτική πλύση εγκεφάλου απουσίαζαν παντελώς οι λέξεις «εργασία», «ανταγωνισμός», «δραστηριότητα», ενώ όταν τις χρησιμοποιούσαν το έκαναν πάντα με αρνητικά φορτισμένη σημασία. Απεναντίας, όμως, αναφέρονταν πολύ συχνά στις «πατροπαράδοτες ρωσικές παραδόσεις».

Οι ρόλοι είχαν μοιραστεί μεταξύ τους κατά τον εξής τρόπο: Η «Πατρίδα» έπαιζε τον «όμορφο» πατριωτισμό, η «Ενιαία Ρωσία» τον μετριοπαθή, και το Κόμμα των Φιλελεύθερων Δημοκρατών τον σωβινιστικό. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα ο λαός να έχει στη διάθεσή του μια ευρεία γκάμα πατριωτικών διαθέσεων έτοιμων να ικανοποιήσουν κάθε γούστο. Όλοι οι υποψήφιοι του προέδρου επιδεικτικά προσεύχονταν και σταυροκοπιούνταν, και με ανοιχτές τις τηλεοπτικές κάμερες προσκυνούσαν τις εικόνες και φιλούσαν τα χέρια από γριούλες.

Θα μπορούσε κανείς να γελάσει με όλα αυτά. Είναι, όμως, μια πραγματικότητα την οποία ο λαός με ευχαρίστηση έχαψε. Οι πολιτικές οργανώσεις που είχαν ταχθεί υπέρ του Πούτιν πήραν την απόλυτη πλειοψηφία. 212 βουλευτές εξέλεξε το κόμμα των γραφειοκρατών που δημιουργήθηκε στο Κρεμλίνο, η «Ενιαία Ρωσία» (+65 «ανεξάρτητους» βουλευτές, οι οποίοι ουσιαστικά είναι υπέρ του Κρεμλίνου). Έτσι, δημιουργήθηκε το «Σύστημα του ενάμισι κόμματος»: ένα μεγάλο ισχυρό κόμμα συν μερικά μικρά κόμματα-μαλάκια, αντίστοιχου πολιτικού προσανατολισμού.

Το αληθινό πολυκομματικό σύστημα, για την αναγκαιότητα εισαγωγής του οποίου στη ρωσική πολιτική ζωή τόσο πολύ μιλούσαν οι δημοκράτες και ενδιαφερόταν προσωπικά ο Γιέλτσιν, εξαφανίστηκε. Στη Δούμα διαμορφώθηκε ένας συσχετισμός δυνάμεων που απέκλειε τις συζητήσεις. Αμέσως μετά τις εκλογές, ο Πούτιν ανακοίνωσε στη χώρα ότι το κοινοβούλιο δεν είναι τόπος συζητήσεων αλλά τόπος για νομοθετική εργασία και ότι είναι ικανοποιημένος που η νέα Δούμα δεν σκοπεύει να συζητάει αλλά να εργάζεται.

Η κακή ειρωνεία της ιστορίας μας σ' αυτό το ιστορικό χρονικό διάστημα ήταν ότι οι κομμουνιστές, το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ρωσικής

Ομοσπονδίας, εξέλεξαν 41 βουλευτές στο κοινοβούλιο και, μαζί με τους ανεξάρτητους, 53 (είχαν όμως υποχωρήσει από τις θέσεις τους τόσο πολύ, που στις μονοεδρικές περιφέρειες εξέλεξαν μόνο 12 από τους εκατό και πλέον, 12 που σημαίνει ότι έλαβαν τις μισές ψήφους απ' ό,τι στις προηγούμενες εκλογές). Παρόλα αυτά, αυτοί οι κομμουνιστές έγιναν πολύ μετριοπαθείς και υγιώς σκεπτόμενοι σε αυτή τη Δούμα-4. ***Οι κομμουνιστές, τους οποίους γκρέμισαν μαζί με το άγαλμα του Τζερζίνσκι[8] στην πλατεία Λιουμπλιάνκα πριν από μόλις 12 χρόνια, στα τέλη του 2003, έγιναν η ελπίδα όλων των δημοκρατών της Ρωσίας.***

Ακόμη και να το γράφεις είναι δύσκολο. Κι όμως συνέβη.

Στη συνέχεια, η κατανομή των αριθμών στη Δούμα άλλαξε κατά τι. Οι βουλευτές άρχισαν να μετακινούνται από τη μία φράξια στην άλλη, αλλά η βασική κατεύθυνση της πολιτικής ζωής της χώρας παρέμενε η ίδια. Όλα όσα θέλησε η διοίκηση του προέδρου, όλα ανεξαιρέτως, αυτή η Δούμα τα υιοθετούσε με σχεδόν απόλυτη πλειοψηφία. Αν και τη συνταγματική πλειοψηφία (301 βουλευτές είναι το όριο για αλλαγές στο Σύνταγμα), τον Δεκέμβριο του 2003, η «Ενιαία Ρωσία» δεν την απέκτησε, αυτό ουσιαστικά δεν είχε καμιά σημασία: το Κρεμλίνο δημιούργησε τη δική του αποτελεσματική συνταγματική πλειοψηφία.

Αυτό έκανε – ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΣΕ. Οι εκλογές στήθηκαν, πραγματοποιήθηκαν με πλήθος παραβιάσεων και υπ' αυτήν την έννοια ήταν φαλκιδευμένες. Όποιος, όμως, προσπαθούσε να τις αμφισβητήσει ερχόταν αντιμέτωπος με τους γραφειοκράτες, οι οποίοι έχοντας με το μέρος τους τη δικαστική εξουσία, την οποία έλεγχαν, δεν εξέδωσαν ούτε μία απόφαση, συμπεριλαμβανομένου και του Ανωτάτου Δικαστηρίου, «προκειμένου να αποφευχθεί η αποσταθεροποίηση της χώρας» (έτσι ονομάζεται στη χώρα μας ο δικαστικός καθαγιασμός του ψεύδους). Καμία δικαστική απόφαση κατά των αποτελεσμάτων των βουλευτικών εκλογών στη χώρα μας δεν εκδόθηκε, παρόλο το αμείλικτο των αποδείξεων που κατατέθηκαν.

Το στελεχιακό δυναμικό χρησιμοποιήθηκε σε αυτές τις εκλογές όπως και στη σοβιετική εποχή, αλλά και το 2000 και το 1996, όταν έπρεπε να εκλεγεί ο Γιέλτσιν, τη στιγμή που ο ίδιος ήταν αδύναμος και άρρωστος και, το κυριότερο, λίγος. Αυτή τη φορά, όμως, υπερέβησαν κάθε λογικό όριο.

---

[8] Τζερζίνσκι Φέλιξ Εντμουόντοβιτς (1877 – 1926): Μπολσεβίκος, στέλεχος του Κ.Κ.Σ.Ε., ιδρυτής και πρώτος ηγέτης της Κεντρικής Έκτακτης Επιτροπής, γνωστής ως C.K.A. Ήταν η μυστική αστυνομία του κομμουνιστικού καθεστώτος τα πρώτα χρόνια μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση. Διανοούμενος, πολύγλωσσος, πολωνικής καταγωγής ο Τζερζίνσκι έμεινε γνωστός στην ιστορία ως ο «πρίγκιπας της επανάστασης». Από την C.K.A., προήλθε η G.B.U., η N.K.V.D. και αργότερα η K.G.B.

Η τάξη των αξιωματούχων εντάχθηκε στην «Ενιαία Ρωσία», όπως γινόταν την εποχή του Κ.Κ.Σ.Ε[9]. Υπό αυτήν την έννοια, ο Πούτιν ανέστησε το σοβιετικό σύστημα κατά τρόπον που κανείς δεν είχε καταφέρει πριν απ' αυτόν, ούτε ο Γκορμπατσόφ, ούτε ο Γιέλτσιν. Το know how του Πούτιν έγκειτο στο γεγονός ότι η ενδυνάμωση της «Ενιαίας Ρωσίας» βασιζόταν στις μαζικές προσχωρήσεις των αξιωματούχων του πρώην καθεστώτος, οι οποίοι ήθελαν να γίνουν μέλη του "νέου Κ.Κ.Σ.Ε". Ήταν προφανές ότι όλοι συνωστίζονταν να μπουν κάτω από την σκέπη του «πατερούλη» που νοιάζεται για όλους.

Εκτός όμως από αυτούς, συνωστιζόταν κι ο λαός, ο οποίος δεν άκουγε λογικές προτάσεις από την πλευρά των δημοκρατών. Η «Ενιαία Ρωσία» είχε «δανειστεί» τα συνθήματά της από τους κομμουνιστές. Αυτά αναφέρονταν στους αιμοδιψείς πλούσιους, οι οποίοι πριν απ' όλα είχαν ληστέψει τον εθνικό πλούτο αφήνοντάς μας γυμνούς, και είχαν μεγάλη απήχηση στον πληθυσμό, ιδιαίτερα λόγω του ότι πίσω από αυτά τα συνθήματα δεν βρίσκονταν οι κομμουνιστές.

Είναι αλήθεια, επίσης, ότι το 2003 η πλειοψηφία με ενθουσιασμό δέχτηκε την είδηση για την καταδίκη του Χοντορκόφσκι μετά από προσπάθειες των μελών της «Ενιαίας Ρωσίας».

Έτσι, παρόλο που το στελεχιακό δυναμικό δεν απώλεσε την πραγματική του φύση, εν τούτοις στην συγκεκριμένη περίπτωση ταυτίστηκε με τις λαϊκές διαθέσεις. Απλά δεν άφησε τίποτα στην τύχη.

Νωρίς το πρωί της 8ης Δεκεμβρίου, ήταν η τελευταία φορά που μεταδόθηκε από τον τηλεοπτικό σταθμό NTV η εκπομπή «Ελευθερία του λόγου» (σύντομα θα σταματήσει η μετάδοσή της με το σχόλιο του Πούτιν: τι μας χρειάζεται μια εκπομπή στην οποία μιλούνε αποτυχημένοι πολιτικοί;» έχοντας υπόψη του τον Γιαβλίνσκι, τον Νεμτσόφ και άλλους φιλελεύθερους και δημοκράτες, οι οποίοι δεν κατόρθωσαν να εκλεγούν βουλευτές). Στην τελευταία αυτή εκπομπή ήταν προσκεκλημένοι πολιτολόγοι προκειμένου να συζητήσουν σχετικά με τα πρώτα αποτελέσματα των εκλογών. Όλοι τους ήταν ανήσυχοι. Ο Ίγκορ Μπούνιν μιλούσε για την «κρίση του φιλελευθερισμού στη Ρωσία», για το πώς «ξαφνικά στο μέσο της προεκλογικής περιόδου εμφανίστηκε από το πουθενά η υπόθεση κατά των ολιγαρχών[10], η υπόθεση της

[9] Κ.Κ.Σ.Ε.: Κομμουνιστικό Κόμμα Σοβιετικής Ένωσης (1095 – 1989). Το μοναδικό κόμμα που υπήρχε καθ' όλη τη διάρκεια ύπαρξης της Ε.Σ.Σ.Δ.

[10] Ολιγάρχες: Έτσι αποκαλούν στη Ρωσία όλους εκείνους που, κυριολεκτικά μέσα σε μια νύχτα, έγιναν βαθύπλουτοι αποκτώντας έναντι ευτελούς ή και πολλές φορές ανύπαρκτου τιμήματος τεράστιες περιουσίες και επιχειρήσεις. Στην ουσία, πρόκειται

Γιούκος[11]» και για το πώς το ζήτημα αυτό «προσέλκυσε την προσοχή του μεγαλύτερου μέρους του πληθυσμού». Μιλούσε, επίσης, για το συσσωρευμένο μίσος που υπάρχει σε πολλούς ανθρώπους, «ιδιαίτερα τους αξιοπρεπείς, που δεν κατόρθωσαν να εκλεγούν εν αντιθέσει με τον Ζιρινόφσκι» και για το πώς η επιλεκτική «Ενιαία Ρωσία» τους έδεσε και τους φίμωσε όλους, όπως για παράδειγμα τον Σαχάροφ και τον Βισνίνσκι» και προέβλεψε πως τώρα πια «ο πρόεδρος θα ωθήσει τους φιλελεύθερους να γίνουν μέλη της εξουσιαστικής ελίτ»...

Ο Βιατσεσλάβ Νίκονοφ, ο οποίος λίγους μήνες αργότερα θα γινόταν ένθερμος απολογητής του Πούτιν (παρόμοια ήταν η εξέλιξη πολλών πολιτολόγων), συμπλήρωσε τον Μπούνιν, λέγοντας πως «η νεολαία δεν προσήλθε στα εκλογικά τμήματα και ότι αυτό ήταν η βασική αιτία της ήττας των δημοκρατών» και ότι «για τους κατοίκους της χώρας μας, πιο οικείος είναι ο Ιβάν ο Τρομερός και ο Στάλιν».

Ανέκαθεν αντιμετώπιζα με ενθουσιασμό τον Νίκονοφ, ακόμη κι όταν ο ίδιος ήταν ένθερμος υποστηρικτής των δημοκρατών, οπαδός του Γιέλτσιν – προφανώς εκούσια αγνοούσα τα ψεύδη του, αλλά και τις συγγενικές του σχέσεις. Ο Νίκονοφ είναι εγγονός του Μόλοτοφ[12], ενός εκ των πρωταγωνιστών της σταλινικής κρεατομηχανής, τη σύζυγο του οποίου ο Στάλιν εξόρισε ως «εχθρό του λαού», ενώ τον ίδιο τον υποχρέωνε να προσκυνάει, πράγμα που έκανε δίχως αντιρρήσεις. Δεν είναι σωστό να κρίνεις με βάση το παρελθόν, αλλά με τον Νίκονοφ πάντα ένιωθες ότι είναι έτοιμος να προχωρήσει σε συμβιβασμούς και αλλαγή πλεύσης, έτοιμος ανά

για ευνοούμενους του καθεστώτος Γιέλτσιν που απέκτησαν τις ενεργειακές επιχειρήσεις της Ρωσίας (πετρέλαιο, φυσικό αέριο, αγωγούς), αλλά παράλληλα δημιούργησαν και ένα μεγάλο πλήθος χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με το σύστημα «πυραμίδα», γεγονός που οδήγησε στην κατάρρευσή του και την απώλεια των αποταμιεύσεων εκατομμυρίων απλών ανθρώπων.

[11] Yukos (Γιούκος): Μία από τις μεγαλύτερες εταιρείες φυσικού αερίου στον κόσμο. Ο Χοντορκόφσκι την απέκτησε έναντι ευτελούς ποσού από τον Γιέλτσιν. Σε αντίθεση με άλλους ολιγάρχες (Μπερεσκόφσκι, Γκουζίνσκι, Αμπραμόβιτς) δεν έμεινε μακριά από την πολιτική και στις τελευταίες εκλογές υποστήριξε ανοιχτά τους αντίπαλους του Πούτιν. Σήμερα εκτίει ποινή φυλάκισης 8 ετών, η εταιρεία του απορροφήθηκε από το ρωσικό μεγαθήριο Gazprom και ο ίδιος αποτελεί παράδειγμα προς αποφυγή για όλους τους «νεο-Ρώσους».

[12] Μόλοτοφ Βιατσεσλάβ Μιχαήλοβιτς (1890 – 1986): Από τα ιδρυτικά μέλη του κόμματος των Μπολσεβίκων, συνεργάτης του Λένιν και του Στάλιν στη συνέχεια κατέλαβε σειρά κομματικών και κρατικών θέσεων, αλλά και το αξίωμα του υπουργού των Εξωτερικών. Ο Στάλιν φυλάκισε τη σύζυγό του κατά τις διώξεις στα τέλη της δεκαετίας του '30, αλλά ο Μόλοτοφ ούτε που τόλμησε να τον ρωτήσει το γιατί.

πάσα στιγμή στη ζωή να πλεύσει όπου φυσάει ο άνεμος ανάλογα με τις περιστάσεις... Μπορεί να κάνω λάθος, αλλά ποιος μπορεί να ξεφύγει απ' αυτό που υπάρχει μέσα του;

Η τηλεοπτική νύχτα στο NTV συνεχιζόταν. Το κλίμα ήταν πένθιμο, στην ατμόσφαιρα υπήρχε διάχυτη η αίσθηση της επερχόμενης καταιγίδας και οι άνθρωποι που ήταν μαζεμένοι εκεί έδιναν την εντύπωση ότι προσπαθούσαν να κρυφτούν απ' αυτήν παρά να παλέψουν. Ο Γκεόργκι Σατάροφ, πολιτικός σύμβουλος του προέδρου Γιέλτσιν στις αρχές της δεκαετίας του '90, υποστήριζε ότι το νικηφόρο αποτέλεσμα το καθόρισε το «νοσταλγικό τμήμα του εκλογικού σώματος», εκείνοι δηλαδή που νοσταλγούσαν τη Σοβιετική Ένωση. Και λοιπόν; Συκοφαντούσαν έντονα τους δημοκράτες. Ο συγγραφέας Βασίλι Αξιόνοφ ήταν πολύ απότομος. «Οι φιλελεύθεροι δεν χρησιμοποίησαν την υπόθεση «Γιούκος» για να δείξουν στην κοινωνία τι συμβαίνει όταν συγκρούονται οι ολιγάρχες με τους άφρονες». Ο συγγραφέας είχε απόλυτο δίκιο. Και λοιπόν; Ναι, οι δημοκράτες δεν υπερασπίστηκαν τον Χοντορκόφσκι – το μόνο που έκαναν ήταν να εξηγούν, να ψελλίζουν δυο λόγια, αλλά κάθε άλλο παρά τη μάχη τους έδωσαν. Και ο λαός δεν πίστεψε ότι λένε την αλήθεια...

Τι μέλλει γενέσθαι; Όταν οι ελευθερίες μας δόθηκαν άνωθεν και οι δημοκράτες συνωστίζονταν στο Κρεμλίνο ζητώντας εγγυήσεις αυτών των ελευθεριών, ουσιαστικά συμφώνησαν στο ζήτημα του κρατικού ελέγχου του φιλελευθερισμού και την υπαγωγή του στον έλεγχο του Κρεμλίνου, ή έκαναν συμβιβασμούς και την κοπανούσαν.

Στις 25 Νοεμβρίου, εγώ και μια ομάδα δημοσιογράφων συζητούσαμε για πολλές ώρες με τον Γκριγκόρι Γιαβλίνσκι. Μείναμε μαζί του πέντε ώρες. Ο Γιαβλίνσκι ήταν πολύ ήρεμος και πεπεισμένος ότι θα εκλεγεί στη Δούμα. Αυτό δεν ήταν τίποτα άλλο παρά έπαρση και αποτέλεσμα των συμβιβασμών που έκανε με τη διοίκηση του προέδρου. Συμβιβασμούς, όπως π.χ. να χρησιμοποιηθεί το στελεχιακό δυναμικό του κρατικού μηχανισμού προκειμένου να μην «πατώσει» το «Μήλο» στις εκλογές και σε αντάλλαγμα το κόμμα αυτό να εγκαταλείψει ορισμένα του συνθήματα. Προσωπικά για μένα, όπως και για πολλούς άλλους που είχαν ψηφίσει το «Μήλο», αυτοί οι συμβιβασμοί ήχησαν όπως το μαχαίρι που χτυπάει στο τζάμι.

- Γιατί δεν αναφέρεστε πλέον στον πόλεμο στην Τσετσενία; Γιατί δεν μιλήσατε γι' αυτό το ζήτημα καθόλου κατά την προεκλογική περίοδο;

- Χθες, σε μια εκπομπή αναφέρθηκα ευθέως στο ζήτημα αυτό. Είπε ότι είναι ένα έγκλημα που κάνουν όλες οι πλευρές. Ότι εκεί σκοτώθηκαν τελευταία περισσότεροι άνθρωποι απ' ό,τι τα προηγούμενα τρία χρόνια. Ότι οι πολιτικοί που έλεγαν πως στην «Τσετσενία αναγεννάται ο ρωσικός στρατός» φέρουν προσωπική και πολιτική ευθύνη για τα λόγια τους, όπως και για το ότι ώθησαν τα πράγματα εκεί που έφτασαν σήμερα.

- Χτες ήταν εξαίρεση. Τι σημαίνει «πολιτική ευθύνη»;

- Σημαίνει ότι, αν έχουμε ελεύθερες εκλογές, αυτοί θα πρέπει να εξηγήσουν στους εκλογείς για ποιον λόγο πριν από τέσσερα χρόνια υποστήριζαν την έναρξη του πολέμου. Πιστεύω ότι κολοσσιαίο ρόλο στην ερμηνεία αυτού του πολέμου διαδραμάτισε η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων. Ήταν η μοναδική δύναμη που θεωρητικά μπορεί να θεωρηθεί φιλολαϊκή και δημοκρατική και η οποία είπε ότι στην Τσετσενία αναγεννάται ο ρωσικός στρατός και ότι όποιος ισχυρίζεται το αντίθετο είναι προδότης και καταφέρνει πισώπλατα μαχαιρώματα στα ρωσικά στρατεύματα.

- Με ποιο άλλο κόμμα θα μπορούσε το «Μήλο» να συνασπιστεί στο ζήτημα του πολέμου στην Τσετσενία;

- Σήμερα; Δεν ξέρω. Αν βέβαια η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων παραδεχόταν ότι τότε έκανε λάθος, τότε θα μπορούσαμε να συζητήσουμε τη δυνατότητα συνασπισμού. Όταν όμως ο Νεμτσόφ παρουσιάζει τον εαυτό του ως άγγελο ειρήνης και ο Τσουμπάις μας παρουσιάζει τη φιλελεύθερη ιδεολογία του, δεν είμαι έτοιμος να συζητήσω μαζί τους σοβαρά αυτό το ζήτημα. Με συγχωρείτε. Με ποιον άλλο θα μπορούσα να το κάνω, δεν ξέρω.

- Ναι, αλλά δεν είναι η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων εκείνη που ξεκίνησε τον δεύτερο πόλεμο της Τσετσενίας.

- Όχι, δεν είναι η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων, αλλά ο Πούτιν, τον οποίο και υποστήριξαν να γίνει πρόεδρος. Και υπ' αυτήν την έννοια, νομιμοποίησαν τον πόλεμο. Νομιμοποίησαν αυτόν τον πόλεμο στα μάτια της διανόησης, στα μάτια της μεσαίας τάξης.

- Επομένως, συμμαχία με την Ένωση Δεξιών Δυνάμεων δεν θα κάνετε...

-Και ούτε την επιδιώκουμε. Δεν έχουμε κοινή αντιπολιτευτική γραμμή με την Ένωση Δεξιών Δυνάμεων. Όλοι σας σκέφτεστε ποιος θα συμμαχήσει με ποιον, πώς ο Ζουγκάνοφ[13] *θα συμφωνήσει με τον Γιαβλίνσκι... Δεν πρόκειται όμως γι' αυτό. Η ουσία της υπόθεσης είναι το ποιος θα κάνει αντιπολίτευση δίχως να τρέμουν τα πόδια του. Δεν πρόκειται λοιπόν για τη φιλία μου με τον Νεμτσόφ ή τον Τσουμπάις. Δεν πρόκειται για μια παράσταση με μαριονέτες. Αν πήγαινα στη Δούμα σκεπτόμενος τι ποσοστό θα πάρω, αν θα είναι 6% ή 8%, και πήγαινα όντας πεπεισμένος ότι θα έχω 12% ή 15%, τότε όλες αυτές οι συμμαχίες θα γίνονταν πραγματικότητα από μόνες τους, γιατί οι μεγάλες σφαίρες ελκύουν η μία την άλλη και όλοι θα ενωνόμασταν σε κάποιο ζήτημα.*

- Παρόλα αυτά, έχετε ήδη συμφωνήσει για ορισμένα πράγματα με κάποιους, έχετε κάνει συμφέρουσες για σας συμφωνίες. Ναι, είστε σε αντιπαράθεση με την Ένωση Δεξιών Δυνάμεων, δεν θέλετε να συμμαχήσετε μαζί τους,

[13] Ζουγκάνοφ Γκενάντι: Επικεφαλής του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

αλλά συμφωνήσατε με τον πρόεδρο και την διοίκησή του, κάνατε κάποιους συμβιβασμούς με αντάλλαγμα την υποστήριξη του στελεχιακού μηχανισμού προς όφελός σας. Και όπως κατάλαβα, δεν υπήρξε καν αναφορά στον πόλεμο της Τσετσενίας, πράγμα που από μόνο του αποτελεί μεγάλο συμβιβασμό. Συμφωνήσατε να μην αναφερθείτε καν στο ζήτημα αυτό κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου ώστε να λάβετε το αναγκαίο για την επιβίωσή σας ποσοστό στις εκλογές...

- Μην ακούτε τις φήμες, δεν είναι σωστό. Δεν είναι αλήθεια αυτό. Διαδίδονται φήμες και για την εφημερίδα σας. Γιατί, ενώ σε κανέναν δεν επιτρέπουν να γράφει για την Τσετσενία, εσάς δεν σας κλείνουν; Διότι, απλά, διαδίδονται φήμες ότι έχετε έρθει σε συμφωνία ώστε να σας δοθεί η δυνατότητα να ταξιδέψετε στο Στρασβούργο και να δείξετε την εφημερίδα σας, λένε, αποδεικνύοντας έτσι ότι έχουμε ελευθεροτυπία, βλέπετε, τάχα, γράφουν για την Τσετσενία... Δεν μου περνάει καν η σκέψη από το μυαλό ότι έτσι έχουν τα πράγματα.

- Παρόλα αυτά, απαντήστε μας ευθέως.

- Δεν έχω κάνει κανέναν συμβιβασμό και καμία συμφωνία. Δεν μπορούσε καν να υπάρξει κάτι τέτοιο.

- Είχατε, όμως, κάνει διαπραγματεύσεις με τη διοίκηση;

- Όχι. Ποτέ. Μου είχε γίνει πρόταση από τον Σεπτέμβριο του 1999. Για χρήματα. Έπρεπε να τα πάρω από αυτούς.

- Από ποιους;

- Από τη διοίκηση.

- Μα αυτοί δεν έχουν χρήματα. Από ποιον προέρχονταν αυτά τα χρήματα;

- Η υπόθεση δεν αναλύθηκε, γιατί είπαν ότι αυτό είναι απαράδεκτο. Είπα ότι δεν είμαι κατά του Πούτιν, αλλά ότι γενικώς μόλις τότε τον είχα γνωρίσει και δεν μπορούσα να εγγυηθώ τι θα έκανε σε έξι μήνες. Τότε μου είπαν ότι δεν πρόκειται να έρθουν σε συμφωνία μαζί μου. Όταν πραγματοποιήθηκε η πρώτη συνεδρίαση των ηγετών της φράξιας στο Κρεμλίνο και μας τοποθετούσαν σε θέσεις ανάλογες με το ποσοστό που είχαμε πάρει στις εκλογές, με πλησίασε ένας υψηλά ιστάμενος αξιωματούχος και μου είπε: «θα μπορούσατε να κάθεστε εδώ...», και του απάντησα: «Τι να κάνουμε...», δεν συνεχίστηκε, όμως, η συζήτηση.

- Πότε συνομιλήσατε για τελευταία φορά με τον Πούτιν;

- Στις 11 Ιουλίου, με αφορμή την υπόθεση Χοντορκόφσκι και τις έρευνες που γίνονταν στην εταιρεία «Γιούκος».

- Με δική σας πρωτοβουλία;

- Ναι, με δική μου. Στο Κρεμλίνο είχε συγκεντρωθεί το Κρατικό Συμβούλιο και οι ηγέτες των φραξιών. Συζητούσαν το οικονομικό πρόγραμμα κ.λπ. Στις 10.30 το βράδυ ολοκληρώθηκε η συνεδρίαση και στις 11.30 είχα να συναντήσω τον Πούτιν στο σπίτι του. Γι' αυτό και στο τέλος της συνεδρίασης είπα ότι έπρεπε να αποχωρήσω λόγω κάποιας έκτακτης

συνάντησης. Συζητήσαμε διάφορα ζητήματα, το κυρίαρχο, όμως, ήταν ο Χοντορκόφσκι.

- Τότε, στις 11 Ιουλίου, είχατε μήπως την αίσθηση ότι θα το τραβήξει μέχρι τέλους;

- Ναι, την είχα.

- Καταλάβατε ότι ο Χοντορκόφσκι θα φυλακιστεί;

- Αυτό δεν μπορούσα να το γνωρίζω εκ των προτέρων. Ήξερα ότι πρόκειται για σοβαρή υπόθεση, δεν ήταν όμως γνωστές οι διαστάσεις της. Ξέρετε πότε αντιλήφθηκα ότι κάτι τρομερό θα συμβεί στον Χοντορκόφσκι; Όταν οι Financial Times δημοσίευσαν ένα τεράστιο άρθρο με τρεις φωτογραφίες, του Χοντορκόφσκι, του Φρίντμαν και του Αμπραμόβιτς, και έναν τεράστιο τίτλο, πράγμα που σπάνια κάνει αυτή η εφημερίδα, ένα άρθρο για το πώς αυτοί μεταφέρουν χρήματα στη Δύση και είναι έτοιμοι να ξεπουλήσουν τα πάντα στη χώρα μας, με αποσπάσματα από τον Φρίντμαν σύμφωνα με τα οποία αυτοί δεν είναι ικανοί να δημιουργήσουν σύγχρονες επιχειρήσεις και ότι εμείς δεν ήμασταν τελικά και τόσο κακοί μάνατζερ κατά τη διάρκεια εκείνης της θολής εποχής. Το να ορθοποδήσει μια επιχείρηση δεν είναι και τόσο δύσκολη υπόθεση.

- Δεν είναι κατανοητό γιατί το άρθρο στους FT μπόρεσε να επηρεάσει την λήψη της οριστικής απόφασης; Τη σύλληψη στο Νοβοσιμπίρσκ κ.λπ.; Πιστεύετε ότι πριν το άρθρο των FT δεν γνώριζε τίποτα για την υπόθεση;

- Πάντα ήξερε τα πάντα. Οι πρόεδροι πάντα γνωρίζουν τα πάντα. Οι ελπίδες που έχουν ορισμένοι ότι, λέγοντάς τους κάτι, ίσως τους διαφωτίσουν είναι ουτοπικές.

- Εσείς ο ίδιος έχετε συμβιβαστεί με την ιδέα ότι ο Πούτιν θα εκλεγεί για δεύτερη θητεία;

- Μπορώ και να μην συμβιβαστώ μ' αυτό, αλλά εκείνος θα εκλεγεί έτσι κι αλλιώς.

- Μα μόλις τώρα αναφερθήκατε στην εναλλακτική λύση σε σχέση με τις διώξεις κατά του Χοντορκόφσκι...

- Όλα θα ξεκαθαρίσουν στις εκλογές. Ακόμη κι αν η «Ενιαία Ρωσία» πάρει 41%, οι κομμουνιστές 13% κι εμείς 5,5%, ο Ζιρινόφσκι 8% ή 9% και ανάμεσά μας παρεισφρήσει η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων, ο Πούτιν τον Μάρτιο στις δημοσκοπήσεις θα πάρει 90%.

- Ποιες είναι οι πραγματικές σας δυνατότητες;

- Δεν μπορώ να το ξέρω αυτό... Οι έρευνες που κάνουμε με δικά μας έξοδα μάς λένε ότι θα πάρουμε γύρω στο 8% με 9%. Μιλάμε για εκλογές, αλλά εδώ μετρούν εκεί μετρούν και όλα αυτά τα αποκαλούν κατευθυνόμενη δημοκρατία. Οι άνθρωποι απλά ανασηκώνουν τους ώμους.

- Απ' ό,τι αισθάνομαι, κι εσείς ανασηκώνετε τους ώμους. «Τι μπορώ να κάνω στη Δούμα με 15 βουλευτές;» Βλέπετε, όμως, ότι στη Γεωργία οι άνθρωποι δεν αποδέχτηκαν τα αποτελέσματα των βουλευτικών εκλογών και

αλλαξαν την πολιτική κατάσταση με μη κοινοβουλευτικές μεθόδους. Μπορεί να συμβεί κάτι τέτοιο και σ' εμάς; Μπορούμε να δούμε τέτοιες εξελίξεις; Είστε έτοιμοι να αναλάβετε παρόμοιες μη κοινοβουλευτικές δραστηριότητες;

- Όχι, δεν πρόκειται να ασχοληθώ με κάτι τέτοιο. Κι αυτό γιατί γνωρίζω πολύ καλά ποια θα είναι η κατάληξή τους στη Ρωσία. Αίμα. Και όχι το δικό μου. Δεν θέλω να πληρώσουν άλλοι άνθρωποι με το αίμα τους την αλλαγή της κατάστασης.

- Έτσι κι αλλιώς θα το πληρώσουν. Είστε κυνικός.

- Αυτό είναι ένα ζήτημα της προσωπικής πολιτικής μου ευθύνης. Ποτέ δεν πρόκειται να κάνω εκείνα που μου έκαναν το 1993.

- Στη Γεωργία, όμως, το έκαναν.

- Περιμένετε, εκεί δεν έχει τελειώσει τίποτα ακόμη, εκεί όλα μόλις τώρα αρχίζουν. Και μάλιστα δεν ξέρουμε καν τι έχει ξεκινήσει. Θα δούμε. Ας δώσει ο Θεός να τελειώσουν όλα δίχως αιματοχυσία. Έχω όμως πολλές αμφιβολίες.

- Και οι κομμουνιστές; Αυτοί μπορεί να βγουν στους δρόμους;

- Όλοι σταδιακά έχουν συνειδητοποιήσει ότι πρόκειται να λάβουν 12%-13%. Αυτή είναι η κοινή πεποίθηση και όλοι μιλούν γι' αυτό. Δεν το αποκλείω. Ο Πούτιν τους έχει βάλει για τα καλά στη θέση τους. Έτσι μόνο η «Ενιαία Ρωσία» θα βγει στους δρόμους γιατί πήρε 35% αντί για 38%.... Δεν υπάρχουν πια μαζικά κόμματα. Δεν υπάρχουν... Μετά το 1996 ο σχηματισμός πολιτικής αντιπολίτευσης στη Ρωσία είναι πράγμα αδύνατο. Πρώτη αιτία είναι ότι απουσιάζει ένα ανεξάρτητο δικαστικό σύστημα και μια αντιπολίτευση μπορεί να στηρίζεται μόνο σε ένα ανεξάρτητο πολιτικό σύστημα. Δεύτερη αιτία είναι ότι απουσιάζουν μεγάλοι όμιλοι ανεξάρτητων Μ.Μ.Ε., τα οποία θα έχουν πανεθνική σημασία και εδώ έχω υπόψη μου, φυσικά, την τηλεόραση, το πρώτο και δεύτερο κανάλι. Τρίτη αιτία είναι η απουσία ανεξάρτητων πηγών χρηματοδότησης. Απλά, δεν υπάρχουν. Δεν υπάρχει καμιά πηγή χρηματοδότησης για τίποτα σήμερα στη Ρωσία. Με την απουσία των τριών αυτών προϋποθέσεων είναι αδύνατος ο σχηματισμός αποτελεσματικής πολιτικής αντιπολίτευσης. Και αυτό είναι ένα ξεκάθαρο παράδειγμα για την απουσία δημοκρατίας στη Ρωσία. Αφού δημοκρατία δίχως αντιπολίτευση δεν νοείται. Για να υπάρξει όμως αντιπολίτευση πρέπει να συντρέχουν και οι τρεις αυτές προϋποθέσεις. Δεν μπορείς να κάνεις αντιπολίτευση και να παίρνεις χρήματα από ανθρώπους που είναι αλυσοδεμένοι με την εξουσία. Δεν είναι δυνατόν στο Ανώτατο Δικαστήριο να θέτεις ερωτήματα για το πώς συμπεριφέρεται η εξουσία. Είναι αδύνατον να γνωστοποιείς γεγονότα για τις παραβιάσεις και τα εγκλήματα της εξουσίας σε πανεθνικό επίπεδο. Όλες οι προϋποθέσεις για το σχηματισμό πολιτικής αντιπολίτευσης χάθηκαν το 1996. Εν πολλοίς, αυτοκαταστράφηκαν οικειοθελώς. Σήμερα, η πιθανότητα διαδήλωσης 100.000 ανθρώπων στη Ρωσία δεν υπάρχει ούτε καν θεωρητικά. Είναι αδύνατον να γίνει αυτό. Αλλά ακόμη κι αν γινόταν μια διαδήλωση 100.000 ανθρώπων και επικεφαλής ήταν οι ηγέτες δύο ή τριών πολιτικών κομμάτων,

δεν θα χρειαζόταν κανένα μη κοινοβουλευτικό μέτρο. Οι άνθρωποι, όμως, δεν πρόκειται να βγουν στους δρόμους. Οι άνθρωποι έπαψαν να πιστεύουν. Ήλπιζαν, προσδοκούσαν, αλλά δεν έγινε τίποτα. Κάποτε βγήκαν στους δρόμους όταν αποφάσισαν ότι έπρεπε να σώσουν το NTV, αλλά όλα αυτά πέρασαν πια... πέρασαν... Η ιδιομορφία του συστήματός μας δεν έγκειται στην τυφλή αντιπαράθεση σε κάθε αντιπολιτευτική διάθεση, όπως συνέβαινε στην εποχή του ολοκληρωτισμού, όταν το σύστημα απλά εξόντωνε κάθε δημοκρατικό θεσμό, αλλά στην προσαρμογή κάθε είδους πολιτικών και κοινωνικών θεσμών στους στόχους του. Στην αφομοίωση. Κι αν κάποιος απλά δεν θέλει να αφομοιωθεί, τότε τον εκδικείται. Κι αν κάποιος δεν θέλει να ενταχθεί τότε δείτε και μόνη σας... το 95% όλων των προβλημάτων λύνεται σε επίπεδο αφομοίωσης ή ένταξης. Δεν μ' αρέσει ούτε η Ένωση Συντακτών που δημιουργήθηκε από την Ένωση των Μ.Μ.Ε., ούτε το NTV με τον ιδιοκτήτη του, ούτε και το NTV με το νέο του ιδιοκτήτη. Ξέρετε πολύ καλά τι θα συνέβαινε αν αποφάσιζαν να ασχοληθούν με την εφημερίδα σας. Θα άρχιζαν να εξαγοράζουν τους ανθρώπους, θα προκαλούσαν εσωτερική εξέγερση και σε μικρό χρονικό διάστημα, η ομάδα σας, άλλοτε με τη βοήθεια των χρημάτων κι άλλοτε με τη βοήθεια άλλων μέσων, θα προσέγγιζε την εξουσία... Έτσι έγινε και με το NTV. Ο Γκλέμπ Παβλόφσκι το είπε ξεκάθαρα ότι σκότωσαν τον δημόσιο λόγο της πολιτικής. Και αυτό είναι αληθές. Επιπλέον, η εξουσία συνειδητά δημιουργεί ζεύγη. Έτσι όλοι έχουν με ποιον να ασχοληθούν. Η «Πατρίδα» ας ασχολείται με τους κομμουνιστές. Η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων με το «Μήλο». Το Λαϊκό Κόμμα με την «Ενιαία Ρωσία».

- Από τη στιγμή που λέτε ότι μηχανογραφούν αυτό δεν σημαίνει ότι κάτι φοβούνται;

- Μηχανογραφούν απλά για να μην αλλάξει τίποτα.

- Μάλιστα, τότε τι μπορεί να αλλάξει στην κατάσταση που μόλις μας περιγράψατε;

- Το ΤΙ ούτε κι αυτοί το γνωρίζουν. Φοβάστε την πυρκαγιά; Όχι, δεν την φοβόμαστε, απλά εγκαθιστούμε αντιπυρικό σύστημα. Η εξουσία λειτουργεί για να υπερασπιστεί τα δικά της συμφέροντα, δεν θέλει να μείνει χωρίς εξουσία, είναι πολύ επικίνδυνο γι' αυτήν κάτι τέτοιο και το γνωρίζει.

- Ποιος είναι, λοιπόν, σήμερα ο βασικός σας στόχος;

- Είναι ένας συντηρητικός στόχος. Η διατήρηση του διανύσματος. Εκείνου του διανύσματος που έκανε την εμφάνισή του στη Ρωσία στα τέλη της δεκαετίας του '80. Σήμερα προσπαθούμε απλά να τον διατηρήσουμε ώστε, αργότερα, να μπορέσουμε να κάνουμε κάτι. Αν δεν μπούμε στη Δούμα τώρα, δηλαδή αν δεν προφυλάξουμε αυτό το διάνυσμα, τότε θα χαθεί για πάντα από τη ρωσική πολιτική ζωή. Το κόμμα μου είναι ένας ζωντανός οργανισμός. Αν διαλυθεί κάποια στιγμή θα χαθεί για πάντα. Αν σήμερα το χτυπάνε πάει να πει πως είναι ένα κόμμα που βρίσκεται στην πρώτη γραμμή του αγώνα για τα ανθρώπινα

δικαιώματα, την ελευθερία και τον σεβασμό του ατόμου. Θα σωθεί αυτό το κόμμα αν δεν καταφέρουμε να μπούμε στη Δούμα; Θα σωθεί η δύναμη της αδράνειας; Το κόμμα αυτή τη στιγμή αριθμεί 70.000 μέλη, αλλά αν δεν μπούμε δεν πιστεύω ότι θα μπορέσουμε να κάνουμε κάτι. Ποια μπορεί να είναι η δράση ενός κόμματος που δεν εκπροσωπείται στο κοινοβούλιο; Δεν ξέρω...

- Μήπως είναι καλύτερα να περάσετε στην παρανομία;

- Η απόσυρση από τη δημόσια κοινοβουλευτική πολιτική δραστηριότητα στη Ρωσία θα είναι το ίδιο με ό,τι υπήρξε κάποτε το κίνημα των αντιφρονούντων. Είναι κάτι πολύ αξιόλογο, δεν είναι όμως πολιτική. Τον σεβασμό μου προς τους αντιφρονούντες τον γνωρίζετε και είναι απεριόριστος, πάντα θέλω να παραδειγματίζομαι από αυτούς, αυτό όμως δεν είναι πολιτική.

- Ο συντηρητικός στόχος του «Μήλου» είναι να αντέξει μέχρι το 2008;

- Δεν γνωρίζω. Θα δούμε πως θα εξελιχθούν τα πράγματα. Ποιος άλλος είναι έτοιμος να βγει στην πλατεία της Γερουσίας; Στη χώρα μας όλοι λένε στον άλλο να βγει στην πλατεία της Γερουσίας... Όταν όμως τηλεφωνείς και λες βοήθα, τότε όλοι είναι απασχολημένοι... Και ξαφνικά όλα διαλύονται. Είναι κι αυτή μια από τις ιδιομορφίες μας. Τι σημαίνει το γεγονός ότι το «Μήλο» δεν μπήκε στη Δούμα; Σημαίνει ότι την ημέρα της διαδήλωσης της πρωτομαγιάς μάς απαγόρευσαν την είσοδο στο Μαυσωλείο. Ήταν ένα ηχηρότατο μήνυμα προς όλες τις κατευθύνσεις ότι επήλθε το τέλος... Η Δούμα είναι πλέον το Μαυσωλείο. Αχα – όλοι κοιτούσαν ποιος στέκεται πρώτος και ποιος δεύτερος... Από την παράταξη των προσώπων εκεί πάνω, όλοι αντιλαμβάνονταν ποια ήταν η πραγματική κατανομή της εξουσίας. Οι διάφορες περιοχές κοιτάζουν τη Δούμα για να αντιληφθούν το ποιος είναι ποιος και υπέρ ποίου εργάζεται.

Έτσι ο Γιαβλίνσκι δεν εξελέγη.

Μπορούμε όμως σήμερα, δεδομένων των ιστορικών συγκυριών, να μιλούμε για κρίση του ρωσικού κοινοβουλευτικού συστήματος; Μπορούμε να μιλούμε γι' αυτήν την κρίση την εποχή της προεδρίας του Πούτιν;

Όχι. Το τέλος του επήλθε επί Πούτιν. Και κάθε άλλο παρά γιατί ο Γιαβλίνσκι δεν κατόρθωσε να εκλεγεί. Πρώτον, «νομοθετική και εκτελεστική εξουσία ενώθηκαν σε μια κάθετη δομή», όπως με ακρίβεια διατύπωσε η καλύτερη πολιτική μας αναλύτρια, Λίλια Στσεβτσόβα. Αυτό δεν είναι τίποτα άλλο από ένα remake του σοβιετικού συστήματος. Ως αποτέλεσμα αυτής της ουσιαστικής ταύτισης, η Δούμα έγινε απλά το διακοσμητικό πλαίσιο για την επικύρωση των αποφάσεων του Πούτιν.

Δεύτερον, και κυριότερο, γιατί μιλάμε για τέλος και όχι για κρίση – γιατί ο λαός συμφώνησε με αυτό. Κανείς δεν ξεσηκώθηκε. Δεν υπήρξαν ούτε διαδηλώσεις, ούτε μαζικές διαμαρτυρίες, ούτε πράξεις πολιτικής ανυπακοής. Ο λαός «έχαψε» και συμφώνησε ότι μπορεί να ζει και χωρίς τον Γιαβλίνσκι και χωρίς τη δημοκρατία. Συμβιβάστηκε να ζει με την ιδέα ότι τον θεωρούν βλάκα. Σύμφωνα με τα ευρήματα της κοινωνιολογικής

υπηρεσίας «V.C.I.O.M. – A» μόνο το 12% των Ρώσων θεώρησαν ως επιτυχείς τις εμφανίσεις των εκπροσώπων της «Ενιαίας Ρωσίας» στις τηλεοπτικές συζητήσεις κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου. Βλέπετε, όμως, οι εκπρόσωποι της «Ενιαίας Ρωσίας» γενικά αρνούνταν να λάβουν μέρος στις τηλεοπτικές συζητήσεις γιατί δεν είχαν να πουν τίποτα, ακόμη και όταν έλεγαν στον λαό ότι «γι' αυτούς μιλούν τα έργα τους». Όπως παρατήρησε και ο συγγραφέας Αξιόνοφ «ο μέσος ψηφοφόρος είπε: "Ας μείνουν τα πράγματα ως έχουν"».

Δηλαδή, ας παραμείνει η Σοβιετική Ένωση με νέο περιτύλιγμα – λίγο καλύτερο, φρεσκοβαμμένο, ελαφρά εκσυγχρονισμένο, αλλά, παρόλα αυτά, Σοβιετική Ένωση με γραφειοκρατικό καπιταλισμό, όπου ο αξιωματούχος είναι ο βασικός ολιγάρχης, όπου ο αξιωματούχος είναι πολύ πιο πλούσιος από τον ιδιοκτήτη και τον καπιταλιστή.

Έτσι συνετελέσθη ο σωφρονισμός: αφού θα έχουμε Σοβιετική Ένωση, τότε ο Πούτιν θα κερδίσει τον Μάρτιο του 2004. Η μοίρα είχε σφραγιστεί. Αυτό το αντιλήφθηκε και η διοίκηση του Πούτιν, η οποία μέσα στους επόμενους μήνες εξαχρειώθηκε εντελώς και μέχρι την εκλογή του στις 14 Μαρτίου 2004, έκανε με τον λαό μας ό,τι ήθελε. Κάθε είδους ασφαλιστικές δικλείδες μέσα στο κράτος κατέρρευσαν και το μόνο που έμεινε ήταν η συνείδηση του προέδρου. Αλλά και αυτή αποδείχτηκε λίγη αφού με επαγγελματικό τρόπο περιορίστηκε, ενώ ήταν και εκ φύσεως πολύ ελαστική.

9 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Στις 10.53 στη Μόσχα, όταν όλοι πήγαιναν στις δουλειές τους, στο ξενοδοχείο National, στην πλατεία απέναντι από τη Δούμα, 145 μέτρα μακριά από το Κρεμλίνο ανατινάχθηκε μια ανατολίτισσα. «Πού είναι η Δούμα;», ρώτησε έναν περαστικό και ανατινάχθηκε. Στην άσφαλτο για ώρα πολλή κείτονταν ένα κεφάλι δίχως σώμα – ανήκε σε έναν Κινέζο τουρίστα, ο οποίος έτυχε να βρίσκεται κοντά στην ανατολίτισσα. Άνθρωποι φώναζαν, καλούσαν σε βοήθεια, αλλά τα πρώτα είκοσι λεπτά η αστυνομία, δυνάμεις της οποίας είχαν φτάσει επί τόπου, δεν πλησίαζε στο σημείο της έκρηξης φοβούμενη για τυχόν νέα έκρηξη. Μόνο μισή ώρα αργότερα έφτασαν τα οχήματα των Πρώτων Βοηθειών και η αστυνομία διέκοψε την κίνηση στην οδό Μοχόβγια, επί της οποίας βρίσκεται το National. Ένα από τα μακάβρια αστεία που κυκλοφορούν στη Μόσχα αυτό το διάστημα είναι: «Πιάσε την ανατολίτισσα από τη μέση».

10 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Ελάχιστοι αναφέρθηκαν στην τρομοκρατική αυτή επίθεση και στην ουσία της. Αντί γι' αυτό, ξεκίνησε η νέα προεκλογική εκστρατεία. Το Σοβιέτ της Ομοσπονδίας όρισε την ημέρα των εκλογών του Πούτιν.

Ο Πούτιν αμέσως άρχισε να εργάζεται χρησιμοποιώντας κάθε είδους ημερομηνίες και σημαντικές επετείους για να αποδείξει στη χώρα, αλλά και στον κόσμο, το πόσο σημαντικό πρόσωπο ήταν ανάλογα με την επέτειο ή την ημερομηνία. Την Ημέρα του Κτηνοτρόφου ήταν ένας ξακουστός κτηνοτρόφος. Την Ημέρα του Οικοδόμου ήταν ο πρώτος οικοδόμος της χώρας. Αστείο, φυσικά, αλλά και ο Στάλιν τα ίδια έκανε.

Σήμερα, 10 Δεκεμβρίου, αν και μακάβριο, είναι η Παγκόσμια Ημέρα των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και ο Πούτιν κάλεσε στο Κρεμλίνο τους πλέον προβεβλημένους υποστηρικτές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (σύμφωνα με τις προτιμήσεις του ίδιου του Πούτιν) για μια «συνάντηση εργασίας» μαζί με τα μέλη της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, (με επικεφαλή την Έλλα Πανφίλοβα, πρώην οπαδό του Γιέλτσιν).

Ο κατάλογος των προσκεκλημένων του Πούτιν περιελάμβανε τους εξής: παιδίατρος Λεοντίντ Ροσάλ (μίλησε για ένα λεπτό αναφερόμενος στην αγάπη που τρέφει για τον πρόεδρο), Λιοντμίλα Αλεξέγιεβα (Ομάδα Ελνσίνσκι της Μόσχας, μίλησε για πέντε λεπτά σχετικά με την αξιοποίηση του στελεχιακού δυναμικού στις εκλογές και ο Πούτιν δεν καταδέχτηκε να της απαντήσει), Ίντα Κούκλινα (Ένωση των επιτροπών των μητέρων των στρατιωτών της Ρωσίας, τρία λεπτά για την εκμετάλλευση των στρατιωτών ως σκλάβους και άλλες φρικαλέες πράξεις του στρατού), Βαλέρι Αμπράμκιν (Κέντρο για την μεταρρύθμιση του Ποινικού Κώδικα, πέντε λεπτά για το τι συμβαίνει στις φυλακές, ομιλία που άρεσε περισσότερο απ' όλες στον πρόεδρο), Έλλα Πανφίλοβα (πήρε τον λόγο πρώτη και μίλησε περισσότερο απ' όλους για τις αδιέξοδες σχέσεις των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με τα όργανα τήρησης της τάξεως), Μάρα Πολιακόβα (Ανεξάρτητο Πειραματικό Νομικό Συμβούλιο, τρία λεπτά για το ίδιο θέμα), Σβετλάνα Γκαννούσκινα (Κέντρο υπερασπιστής των δικαιωμάτων του ανθρώπου «Memorial», επιτροπή «Λαϊκή Δράση», τρία λεπτά για τις επιπτώσεις του νέου Νόμου «Περί υπηκοότητας»), Αλεξέι Γκολοβάν (συνήγορος του Πολίτη της Μόσχας για τα Δικαιώματα του Παιδιού), Ταμάρα Μορσακόβα (σύμβουλος του Συνταγματικού Δικαστηρίου, πρώην μέλος του ανωτάτου δικαστηρίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας, επτά λεπτά – συγκεκριμένες προτάσεις για τον λαϊκό έλεγχο επί της εξουσίας), Μπορίς Πούστιντσεφ (υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την Πετρούπολη), Αλεξέι Σιμόνοφ (τρία λεπτά για την ελευθερία του λόγου και την κατάσταση των δημοσιογράφων), Σεργκέι Μπορίσοφ και

Αλεξάντερ Αουζάν (Ένωση Καταναλωτών για την προστασία των μικρών επιχειρήσεων).

Στην άλλη πλευρά του οδοφράγματος, εκατέρωθεν του Πούτιν, κάθονταν: ο επικεφαλής και ο αναπληρωτής επικεφαλής της διοίκησης του προέδρου Ντμίτρι Μεντβέντιεφ και Βίκτορ Ιβανόφ, ο γενικός εισαγγελέας της Ρωσίας Βλαντίμηρ Ουστίνοφ, ο υπουργός Εσωτερικών Μπορίς Γκριζλόφ, ο υπουργός Δικαιοσύνης Γιούρι Τσάϊκα, ο υπουργός Τύπου Μιχαήλ Λέοιν και οι πρόεδροι των τριών δικαστηρίων, του Συνταγματικού, του Ανώτατου και του Ανώτατου Διαιτητικού, Βαλέρι Ζόρκιν, Βαλεντίν Λέμπεντιεφ και Αλεξάντερ Γιάκοβλεφ. Εκεί ήταν και ο Νικολάι Πατρούστσεφ, διευθυντής της Υπηρεσίας Ασφαλείας, αλλά εξαφανίστηκε γρήγορα γιατί δεν έπαιζε κανέναν ρόλο.

Όλοι οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ομαδικά έστρεψαν τα πυρά τους κατά του γενικού εισαγγελέα Ουστίνοφ. Στα διαλείμματα ανάμεσα στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων το ίδιο έκανε και ο Πούτιν, κατηγορώντας τον συλλήβδην για τα πάντα. Η Ταμάρα Μορσακόβα από τη θέση της παρεμβάλλονταν διαρκώς στις συζητήσεις και έδινε αμέσως τον νομικό χαρακτηρισμό των λεχθέντων. Για παράδειγμα: έγινε λόγος για το νομοθετικό πλαίσιο που αφορά τους ανηλίκους. Η ιδέα της Μορσακόβα ήταν ότι θα έπρεπε να προβλέπεται η υποχρεωτική παρουσία του κοινωνικού λειτουργού καθ' όλη τη διάρκεια της ανακριτικής και δικαστικής διαδικασίας (ιδέα, η οποία, άλλωστε, δεν είναι πρωτότυπη και έχει εφαρμοστεί σε πολλές χώρες, αλλά η οποία ακούστηκε ως νέα για το Κρεμλίνο). Στο προφανές αυτό αίτημα ο Ουστίνοφ αντιπαρέθετε απλά ότι «δεν προβλέπεται από τη νομοθεσία μας». Η Μορσακόβα τότε κατηγόρησε έντονα τον γενικό εισαγγελέα ότι δεν υπάρχουν οι νόμοι τους οποίους επικαλείται, πράγμα που σημαίνει ότι είτε ο γενικός εισαγγελέας δεν έχει διαβάσει όλους τους νόμους (ανόητο πράγμα φυσικά), είτε ότι σκόπιμα προσπαθεί να παραπλανήσει τους παριστάμενους. Το δεύτερο είναι λίγο δύσκολο να το πιστέψει κανείς, αφού ο Πούτιν καθόταν κοντά του, γι' αυτό και απομένει μόνο η πρώτη εκδοχή, η οποία όμως δεν μπορεί να γίνει δεκτή λόγω της ειδικής θέσης του γενικού εισαγγελέα...

Η πλειονότητα αυτών που είπαν ο Πούτιν και οι παρατρεχάμενοί του ήταν προσωπικές απόψεις. Συγκεκριμένα, κάθε δημιουργική και θετική πρόταση που ακούστηκε ήταν προσωπικές απόψεις. Τυχαία και μόνο θα μπορούσε να αποκτήσει τον χαρακτήρα της δημόσιας πρότασης.

- Μόνο όταν ΑΥΤΟΙ καταλαβαίνουν κάτι σε προσωπικό επίπεδο μπορεί να γίνει κάτι γενικώς (μου διηγήθηκε μετά τη συνάντηση με τον πρόεδρο η Σβετλάνα Γκαννούσκινα, μία από τους πλέον ανυποχώρητους και ασυμβίβαστους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων). *Όσο ο*

πρόεδρος μιλούσε στο τηλέφωνο με τον Μπους, πλησίασα τον Βίκτωρ Πετρόβιτς Ιβανόφ, αναπληρωτή προσωπάρχη της προεδρίας και πρόεδρο της διυπουργικής ομάδας εργασίας για τη μεταναστευτική νομοθεσία. Αυτό ήταν και το θέμα της συζήτησής μας. Αναπάντεχα ξεκαθάρισε πως και οι δυο μας έχουμε κοινή αντίληψη σχετικά με τον θεσμό της άδειας μόνιμης διαμονής. Αποκαλύφθηκε πως η σύζυγος του Βίκτωρ Πετρόβιτσα προσφάτως είχε σταθεί για πέντε ώρες στην ουρά στο Τμήμα Καταγραφής προκειμένου να λάβει προσωρινή άδεια παραμονής για φίλους τους που είχαν έρθει στη Μόσχα και τους φιλοξενούσαν σπίτι τους, πράγμα που την έκανε έξω φρενών...

Μόνο τότε ο αναπληρωτής προσωπάρχης Ιβανόφ αντιλήφθηκε το πόσο αναχρονιστικός είναι ο θεσμός της Άδειας Μόνιμης Διαμονής. Και αποφάσισε να παλέψει μαζί του. Μόνο έτσι, μόνο μέσα από τις ταλαιπωρίες της συζύγου του ο Βίκτωρ Πετρόβιτς προσέγγισε αποφάσεις για σημαντικά ζητήματα του κράτους, αυτός, ένας στρατηγός της F.S.B., πρότεινε στην Γκαννούσκινα να σχηματίσουν μια κοινή ομάδα εργασίας για την αναθεώρηση του θεσμού της Άδειας Μόνιμης Διαμονής. Αυτά είναι τα λόγια του Βίκτωρ Πετρόβιτς: «Τηλεφωνείστε μου, φτιάξτε έναν κατάλογο με τα μέλη της ομάδας, θα δουλέψουμε από κοινού».

Ένα άλλο παράδειγμα νίκης της προσωπικής εμπειρίας επί της στενοκεφαλιάς στην προσέγγιση όλων εκείνων που μας ταλαιπωρούν στη ζωή: ο Βαλέρι Αμπράμκιν, υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διηγήθηκε στον πρόεδρο τη συγκινητική ιστορία δυο ανήλικων κοριτσιών, τα οποία παρανόμως καταδικάστηκαν, ενώ το γεγονός ότι είναι ανήλικα δεν έγινε αντιληπτό ούτε από το δικαστήριο, ούτε από τη φυλακή. Όταν αργότερα, μετά το Κέντρο Διερχομένων τα κορίτσια αυτά έφτασαν στο στρατόπεδο και εκεί κατάλαβαν ότι είναι ανήλικα τα απελευθέρωσαν. Αναπάντεχα ο Πούτιν αντέδρασε έντονα, στα μάτια του έλαμψε κάτι το ανθρώπινο. Αποδείχθηκε εκ των υστέρων ότι η οικογένειά του είχε μια παρόμοια ιστορία με δυο κοριτσάκια, τα οποία ταλαιπωρήθηκαν παρανόμως και τώρα η σύζυγος του Πούτιν τα προστατεύει... Μόνο οι προσωπικές προσλαμβάνουσες παραστάσεις είναι ικανές να αλλάξουν τη γνώμη για τα δικαιώματα του απλού ανθρώπου; Η οικογένεια του προέδρου βοηθάει τα δύο κοριτσάκια που ταλαιπωρήθηκαν από τους παρανομούντες και ο πρόεδρος αρχίζει να μάχεται κατά της εγκληματικότητας και κατανοεί τον Αμπράμκιν; Αυτά είναι του ίδιου επιπέδου κουβέντες με εκείνες που κάνουν οι θείτσες στις εισόδους των πολυκατοικιών.

- Ναι, έχω την αίσθηση ότι σε ορισμένα ζητήματα ο πρόεδρος έχει μια πολύ συνηθισμένη και καθόλου έγκυρη πληροφόρηση. Δεν τη φιλτράρει καθόλου (λέει η Σβετλάνα Γκαννούσκινα).

Ουσιαστικά, η εκδήλωση αυτή δεν ήταν τίποτα άλλο από τους μονόλογους των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για τις

δυσκολίες που έχουν στις σχέσεις τους με τα «στελέχη» και τις δομές των οργάνων δημοσίας τάξεως, τις σύντομες απαντήσεις των προσκεκλημένων «στελεχών» και τα σχόλια του προέδρου. Ο Πούτιν το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου απλά άκουγε και όταν μιλούσε το έκανε ως κάτοχος της... απόλυτης αλήθειας. Μιμούνταν τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στην ουσία έλεγε ότι, αφού η δεξιά παράταξη μας τελείωσε (το «Μήλο» και η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων), έμεινα μόνο εγώ. Και φυσικά όσον αφορά τον δημοκράτη, απλά επιβεβαιώθηκαν οι προβλέψεις των πολιτικών αναλυτών τη νύχτα μετά τις βουλευτικές εκλογές.

Αυτό, πιθανόν, να ήταν το κυριότερο, αφού ο Πούτιν συναντήθηκε με τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων για να τους δείξει ότι αυτός είναι σαν κι εκείνους. Ο Πούτιν είναι εξαιρετικός στην προσαρμογή: αν χρειαστεί είναι ένας από εσάς, αν πάλι όχι τότε μετατρέπεται σε αντίπαλό σας. Μπορεί να φορέσει ξένα ρούχα άνετα και πολλοί ξεγελιούνται από αυτό. Ένα μέρος των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ξεγελάστηκε από την προσαρμοστικότητα του Πούτιν και ανεξάρτητα από τις βασικές τους διαφορές, όσον αφορά την προσέγγιση της πραγματικότητας, υπέκυψε στη γοητεία του.

Κάποια στιγμή ένας εξ αυτών είπε ευθέως: έχω την αίσθηση ότι εσείς μας καταλαβαίνετε καλύτερα από ό,τι τα «στελέχη» του μηχανισμού σας. Ο Πούτιν δεν δυσανασχέτησε καθόλου και είπε: «Αυτό συμβαίνει γιατί βαθιά μέσα στην ψυχή μου είμαι δημοκράτης».

Επόμενο ήταν στη συνέχεια τα επίπεδα ευτυχίας από τη συνάντηση να αυξάνονται διαρκώς. Τον λόγο ζήτησε για «ένα λεπτό» ο δόκτωρ Λεονίντ Ροσάλ. «Βλαντίμηρ Βλαντιμήροβιτς, σας αγαπώ». Δεν είπε τίποτα άλλο από το συνηθισμένο. Ο Βλαντίμηρ Βλαντιμήροβιτς σκυθρώπιασε.

Ο δόκτωρ συνέχισε: «Και δεν αγαπώ τον Χοντορκόφσκι». Ο Βλαντίμηρ Βλαντιμήροβιτς σκυθρώπιασε ακόμη περισσότερο, ποιος ξέρει πού το πάει αυτός ο Ροσάλ. Και τότε, ο δόκτωρ είπε: «Παρόλο που εσάς σας αγαπώ και δεν αγαπώ τον Χοντορκόφσκι, δεν είμαι έτοιμος να δω να τον συλλαμβάνουν. Βλέπετε δεν είναι δολοφόνος. Και πού θα μπορούσε, άλλωστε, να κρυφτεί;»

Ο πρόεδρος κούνησε τους μύες του και το κοινό δάγκωσε τη γλώσσα του, βλέπετε, παρουσία του Πούτιν καλύτερα να μην αναφερθεί τίποτα για τον Χοντορκόφσκι, λες και ο Πούτιν είναι ο θανάσιμα άρρωστος πατέρας, ενώ ο Χοντορκόφσκι ο άσωτος υιός. Οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν επιτέθηκαν, πράγμα που θα ήταν φυσικό, αλλά κούνησαν τις ουρές τους απλά. Ο ουρανός σχίστηκε και έκανε την εμφάνισή του ένας μόνο άνθρωπος, ο οποίος μετά την υπόθεση της «Γιούκος» τόλμησε να προσεγγίσει ένα δεύτερο θέμα, το οποίο οι παρατρεχάμενοι του προέδρου παρακαλούν να μην θίγεται κατά την παρουσία του, διαφορετικά ΑΥΤΟΣ

αμέσως γίνεται έξω φρενών. Η Σβετλάνα Γκαννούσκινα αναφέρθηκε στην Τσετσενία.

Ολοκληρώνοντας την προσυμφωνημένη με τη διοίκηση ομιλίας της σχετικά με τη μεταναστευτική νομοθεσία, η Γκαννούσκινα είπε ότι δεν μπορεί να υπολογίζει στην προσοχή του προέδρου για το ζήτημα της Τσετσενίας γι' αυτό και θα του δώσει ένα μικρό βιβλιαράκι που μόλις είχε εκδοθεί από το Κέντρο Υπεράσπισης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων «Memorial». «Εδώ Ζουν Άνθρωποι. Τσετσενία: Το Χρονικό της Βίας».

Αυτό που έγινε ήταν αναπάντεχο, το περιβάλλον δεν μπορούσε να φιλτράρει τίποτα. Ο Πούτιν πήρε το βιβλίο και εντελώς, επίσης, αναπάντεχα, έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον. Στη συνέχεια το ξεφύλλιζε καθ' όλη τη διάρκεια της συνάντησης μέχρι τις 22.30 (η συνάντηση είχε αρχίσει στις 18.00). Στο τέλος, ο ίδιος άνοιξε μια συζήτηση για την Τσετσενία.

- *Πρώτον* (θυμάται η Γκαννούσκινα), *ήταν πεπεισμένος ότι πιθανόν ο προσωρινός περιορισμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κατά τη διάρκεια του πολέμου με την τρομοκρατία να ήταν η αιτία στην οποία θα έπρεπε να αποδώσουμε το φαινόμενο ορισμένοι να μην φροντίζουν την τήρηση των νόμων, πολλοί μάλιστα να μην δίνουν καν σημασία σ' αυτούς. Δεύτερον, ξεφυλλίζοντας το βιβλίο ο Πούτιν παρατήρησε: «Δεν γράφετε σωστά. Αν γράφατε κατανοητά για τους απλούς ανθρώπους, ο λαός θα σας ακολουθούσε και έτσι θα μπορούσατε να ασκήσετε πραγματική πίεση στην εξουσία. Έτσι όμως όπως εκφράζεστε αυτό είναι αδύνατον».*

Φυσικά, όλα αυτά τα είπε όχι για την Τσετσενία, αλλά για το «Μήλο» και την Ένωση Δεξιών Δυνάμεων που έχασαν στις εκλογές.

- *Ο Πούτιν έχει δίκιο,* πιστεύει η Γκαννούσκινα, πρώην μέλος του «Μήλου» και για μεγάλο χρονικό διάστημα βοηθός των βουλευτών του «Μήλου». *Δεν μπορούμε να εξηγήσουμε στους ανθρώπους ούτε απ' αυτήν, ούτε από την άλλη πλευρά, ότι υπερασπιζόμαστε τα ανθρώπινα δικαιώματα.*

Στη συνέχεια, η συζήτηση, φυσικά, περιστράφηκε γύρω από το Ιράκ. Οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είπαν: Εδώ δεν υπάρχει μέτρο σύγκρισης. Οι Τσετσένοι είναι πολίτες της Ρωσίας, οι Ιρανικοί, όχι. Ο δε Πούτιν έλεγε περίπου κάτι του στυλ, ότι εμείς, η Ρωσία, φαινόμαστε στα μάτια της κοινής γνώμης καλύτεροι από τις Η.Π.Α. γιατί έχουμε ήδη προχωρήσει στη δικαστική δίωξη πολλών στρατιωτικών, οι οποίοι έχουν προβεί σε εγκληματικές ενέργειες στην Τσετσενία, ενώ οι Η.Π.Α. όχι.

Ο γενικός εισαγγελέας παρατήρησε: «Είναι περισσότεροι από εξακόσιοι». Οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θορυβήθηκαν: όντως, πόσοι όμως από αυτούς καταδικάστηκαν; Το ερώτημα αυτό έμεινε δίχως απάντηση.

Η Λιουντμίλα Μιχαήλοβνα Αλεξέγιεβα, επικεφαλής της Ομάδας Ελσίνσκι της Μόσχας και άτυπος εκπρόσωπος των Ρώσων υπερασπιστών

ανθρωπίνων δικαιωμάτων, φυσιογνωμία η οποία για το Κρεμλίνο ενσαρκώνει το σύνολο των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα μας, πρότεινε τη δημιουργία στρογγυλής τράπεζας για την εξέταση του προβλήματος της Τσετσενίας με τη συμμετοχή του προέδρου. Ο Πούτιν, που είχε ήδη αρχίσει να χαιρετά τους παρευρισκόμενους, είπε: «Θα το σκεφτούμε». Τι σημαίνει αυτό; Ότι δεν θα γίνει τίποτα.

Έτσι συνέβησαν τα πράγματα. Στη συνέχεια δεν έγινε καμιά απολύτως συζήτηση για την Τσετσενία με τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Μετά τον Δεκέμβριο του 2003, μερίδα των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δημοκρατών ήταν έτοιμοι να αποδεχτούν την αλλαγή του Γιαβλίνσκι με τον Νεμτσόφ, προκειμένου να συμβάλουν στον εκδημοκρατισμό του «νέου Πούτιν» μετά την εκλογική συντριβή των δημοκρατών.

Το ίδιο συνέβη και με ορισμένους επιφανείς δημοσιογράφους. Μπροστά στα μάτια μας άρχισαν να καταστρέφονται υπολήψεις. Ο Βλαντίμηρ Σολοβιώφ, δημοφιλής δημοσιογράφος της τηλεόρασης και του ραδιοφώνου ήταν ένας από αυτούς. Ένας από τους πλέον ευρυμαθείς, δημοκρατικών πεποιθήσεων, δημοσιογράφος, σφοδρός πολέμιος της εξουσίας, ο οποίος μέχρι πρόσφατα στηλίτευε τις Αρχές, όπως για παράδειγμα για την επίθεση με χημικά στο «Νορντ-Οστ[14]», ξαφνικά μεταβλήθηκε δημόσια σε ένθερμο υποστηρικτή της κυβέρνησης και του ίδιου του Πούτιν.

Αυτό έγινε γιατί τον «έδεσαν» στο άρμα του Κρεμλίνου και τον κατέστρεψαν. Άλλαξε, όμως, κι ο ίδιος. Είναι το γνωστό ρωσικό πρόβλημα: η εγγύτητα με το Κρεμλίνο κάνει τον άνθρωπο αδύναμο προς τη λέξη «όχι» και λιγότερο αντιδραστικό. Το Κρεμλίνο το γνωρίζει αυτό πολύ καλά. Τόσους και τόσους έχουν σφιχταγκαλιάσει προκειμένου να σιωπήσουν. Εξού και η συνήθεια να αγκαλιάζουν κάποιον και να τον σφίγγουν στο στήθος τους. Ο βασικός τρόπος καθυπόταξης των ανυπάκουων σε μας δεν είναι τα χρήματα, αλλά το να τους αφήνουν να προσεγγίσουν την εξουσία έστω και σε απόσταση φιλιού, και τότε όλοι οι ανυπάκουοι αρχίζουν να μαλακώνουν. Αυτό έπαθε ο Σολοφιέφ, αυτό έπαθε και δόκτωρ Ροσάλ. Ακόμη και οι συνεχιστές του Ζαχάροφ και της Μπόντερ αναφέρθηκαν... στην προσωπική γοητεία του Πούτιν στο ότι «εμπνέει ελπίδες»... Φυσικά, δεν είναι η πρώτη φορά που στη νεότερή μας ιστορία συμβαίνει αυτό το

[14] Πρόκειται για το θέατρο Νορντ-Οστ που κατέλαβαν Τσετσένοι αυτονομιστές στη Μόσχα τον Οκτώβριο του 2003 με 800 περίπου ομήρους. Οι ρωσικές Αρχές «έλυσαν» το πρόβλημα με τη χρήση χημικών αερίων. Τότε μάλιστα είχαν δει το φως της δημοσιότητας πληροφορίες που ήθελαν τα χημικά αυτά αέρια να έχουν την ίδια χημική σύνθεση με το περιβόητο «σαρίν», ήταν δηλαδή νευροπαραλυτικά.

πλησίασμα εξουσίας και υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εξουσίας και δημοκρατών. Παρόλα αυτά, είναι η πρώτη φορά που αυτό το πλησίασμα στηρίζεται σε θέσεις αρχής για τους πρώην αντιφρονούντες. Τι μπορεί όμως να κάνει ο λαός όταν ένα τμήμα της αντιπολίτευσης έχει βομβαρδιστεί, ενώ ένα άλλο, σχεδόν το τελευταίο, προσπαθούν να το ενθυλακώσουν;

11 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Το πρωί άρχισε με την καταστροφή υπολήψεων για την αγάπη ορισμένων προς το Κρεμλίνο. Σε απευθείας μετάδοση από την τηλεόραση έδειχναν πως απένειμαν στον Αντρέι Μακάρεβιτς, πρώην τραγουδοποιό της ροκ μουσικής από την εποχή της παρανομίας κατά τη σοβιετική περίοδο, αντιφρονούντα, μαχητή κατά της K.G.B., ο οποίος τραγουδούσε με πάθος «δεν αξίζει να σκύβεις σ' ένα κόσμο αναλλοίωτο, κάποια στιγμή αυτός θα μας προσκυνήσει» (ο ύμνος των πρώτων χρόνων της δημοκρατίας επί Γιέλτσιν), το μετάλλιο «Για τις θυσίες υπέρ της πατρίδος».

Κι αυτό γιατί ο Μακάροφ μεταμορφώθηκε σε οπαδό της «Ενιαίας Ρωσίας» και συμμετείχε στις προεκλογικές τους συγκεντρώσεις. Ο Μακάρεβιτς επίμονα «στριμώχτηκε» κοντά στον Πούτιν και την «Ενιαία Ρωσία», έλεγε στον λαό πόσο καλός είναι ο Βλαντίμηρ Βλαντιμήροβιτς και να, επιτέλους, η εξουσία τον επιβράβευσε. Οι πρώην αντιφρονούντες δεν τολμούν να απομακρυνθούν από το Κρεμλίνο.

Ο Πούτιν δέχτηκε τους επικεφαλής των κοινοβουλευτικών ομάδων με ευκαιρία της τελευταίας ημέρας των εργασιών της Δούμας της τρίτης περιόδου. Εκεί ήταν ο πρόεδρος της Δούμας-3 Σελεζνιόφ, ο επικεφαλής της κοινοβουλευτικής ομάδας της «Ενότητα-Ενιαία Ρωσία» Πέχτιν, ο επικεφαλής του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας Ζιουγκάνοφ, ο Ζιρινόφσκι από το κόμμα των Φιλελεύθερων Δημοκρατών, ο επικεφαλής της κοινοβουλευτικής ομάδας «Πατρίδα-Ενιαία Ρωσία» Βολόντιν, αλλά και οι Νεμτσόφ, Γιαβλίνσκι, ο επικεφαλής του Αγροτοβιομηχανικού Κόμματος Χαριτόνοφ, ο επικεφαλής της κοινοβουλευτικής ομάδας «Λαϊκός Βουλευτής» Ράικοφ, ο επικεφαλής της κοινοβουλευτικής ομάδας «Περιοχές της Ρωσίας» Μορόζοφ. Ο Πούτιν μίλησε για τις θετικές τάσεις «αλληλεπίδρασης όλων των κλάδων της εξουσίας» και ο Γιαβλίνσκι χαμογέλασε ειρωνικά.

Λίγο μετά, στο κτίριο της Δούμας, απέναντι από το Κρεμλίνο, έγινε η τελευταία συνεδρίαση του κοινοβουλίου που είχε πλέον περάσει στην ιστορία. Συμμετείχαν σχεδόν όλοι. Η «Ενιαία Ρωσία» δεν μπορούσε να κρύψει ότι για εκείνους ήταν μια γιορτή. Αλλά και πώς θα μπορούσε να

ήταν αλλιώς: καθημερινά οι νεοεκλεγέντες βουλευτές των άλλων κομμάτων ανακοίνωναν την προσχώρησή τους στην «Ενιαία Ρωσία» προκειμένου να βρεθούν πιο κοντά στον Πούτιν και έτσι η «Ενιαία Ρωσία» φούσκωνε σαν αερόστατο.

Ο Γιαβλίνσκι ήταν χωριστά από τους υπόλοιπους και μόνος του. Είναι σκυθρωπός και σιωπά. Για ποιον λόγο να χειροκροτήσει; Η καταστροφή του ρωσικού κοινοβουλευτισμού συνετελέσθη τη στιγμή που η πρώτη Δούμα, η Δούμα του Γιέλτσιν, γιόρταζε τη δέκατη επέτειό της. Αύριο, 12 Δεκεμβρίου, το νέο ρωσικό Σύνταγμα γιορτάζει, επίσης, τη δέκατη επέτειό του.

Ο Νεμτσόφ προσπαθεί να δώσει όσες περισσότερες συνεντεύξεις μπορεί, όσο ακόμη έχει ζήτηση. Εξηγεί: «από την πλευρά της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων και του «Μήλου» θα κάνουμε ό,τι είναι δυνατόν για να υλοποιηθεί εκείνο που μέχρι τις 7 Δεκεμβρίου φαινόταν αδύνατο – να ενωθούμε». Δεν τον πολυπιστεύουν. Για ποιον λόγο άλλωστε να τον πιστέψουν; Αν όλοι οι δημοκρατικά σκεπτόμενοι άνθρωποι προσεύχονταν να γίνει αυτή η ένωση, έπρεπε να γίνει πριν τις 7 Δεκεμβρίου για να νικήσουν. Τότε όμως αυτοί υπερφίαλα σούφρωναν τα χείλη τους.

Ο πρόεδρος του κοινοβουλίου, Σελεζνιόφ, λαμβάνει το λόγο για την αποχαιρετιστήρια ομιλία του, αλλά κανείς δεν τον ακούει. Ο πρόεδρος της βουλής δεν πρόκειται να ξαναγίνει πρόεδρός της, το γνωρίζει αυτό γιατί όλα ήδη έχουν κανονιστεί στο Κρεμλίνο. Δεν πρόκειται πλέον να εκλέγεται ο πρόεδρος της βουλής. Τον διορίζουν. Και όλοι γνωρίζουν ήδη ότι διορίστηκε ο Μπορίς Γκριζλόφ, φίλος του Πούτιν και ένας από τους πλέον έμπιστους συνεργάτες τους, εκ των επικεφαλής της «Ενιαίας Ρωσίας» και υπουργός Εσωτερικών.

Παρόλο που η ημέρα έχει ιστορική σημασία, ο αποχαιρετισμός στη Δούμα-3 είναι ο αποχαιρετισμός σε μια ολόκληρη εποχή. Ο Πούτιν μπήκε στο κοινοβούλιο καβάλα σ' άσπρο άτι.

Η πολιτική, όμως, δεν στάθηκε ικανή να τους κάνει να ξεχάσουν τα χρήματα και συνεχίστηκε η επίθεση στη «Γιούκος». Ο επιχειρηματικός κόσμος στη χώρα μας προσπάθησε να διαμοιράσει τα ιμάτιά της. Το διαιτητικό δικαστήριο της Γιακουτίας επικύρωσε την ένταση της «Σουργκουτνεφτγκαζ» κατά των διοργανωτών του διαγωνισμού για τα δικαιώματα εξόρυξης φυσικού αερίου στο Ταλάνσκ της Γιακουτίας. Το δικαστήριο υποχρέωνε το Υπουργείο Φυσικών Πόρων και την κυβέρνηση της Δημοκρατίας της Σάχα (Γιακουτία) να παραχωρήσουν άμεσα μόνιμη άδεια εξόρυξης στη «Σουργκουτνεφτγκαζ». Γενικά όμως, ο διαγωνισμός πραγματοποιήθηκε τον Μάρτιο του 2002 και τότε κέρδισε την άδεια η εταιρεία «Σαχανεφτγκαζ», η οποία αργότερα απορροφήθηκε από την «Γιούκος». Τώρα, μετά την απόφαση του διαιτητικού δικαστηρίου, η

«Γιούκος» έχασε οριστικά την άδεια για το Ταλάνσκ, όπου τα αποθέματα πετρελαίου είναι 120 εκατομμύρια τόνοι, ενώ του φυσικού αερίου 60 δισεκατομμύρια κυβικά μέτρα.

Η Κεντρική Τράπεζα ανακοίνωσε το νέο ρεκόρ σε αποθέματα χρυσού (στις 5 Δεκεμβρίου είχαν φτάσει τα 70.6 δισεκατομμύρια δολάρια). Είναι, όμως, άλλη μια επιτυχία; Μία από τις κυριότερες αιτίες της υπερπροσφοράς, εκ μέρους των εισηγημένων εταιρειών, των αποθεμάτων τους σε συναλλάγματα ήταν τα προβλήματα που αντιμετώπιζε η «Γιούκος», οι απαιτήσεις του κράτους απέναντί της για φοροδιαφυγή και απόκρυψη εσόδων. Για να μην έχουν κι άλλες την τύχη της, άρχισαν να πωλούν. Συνεπώς, με τον θόρυβο γύρω από τη «Γιούκος» το κράτος κάθε άλλο παρά χάνει. Απεναντίας εισπράττει, κι έτσι μπορεί να πληρώσει τις δόσεις για το εξωτερικό μας χρέος. Ο λαός όμως πανηγυρίζει γιατί δεν ξέρει την ουσία της υπόθεσης.

Ας αφήσουμε όμως την ουσία της υπόθεσης κατά μέρος... Σήμερα, μεταξύ άλλων, συμπληρώνονται εννέα χρόνια από την ημέρα που για πρώτη φορά μπήκαν τα τανκ στο Γκρόζνι και έκαναν την εμφάνισή τους εκεί οι πρώτοι μπαρουτοκαπνισμένοι στρατιώτες και αξιωματικοί. Όλα τα τηλεοπτικά δίκτυα σήμερα συνάντησαν την επέτειο αυτή με πλήρη σιωπή. Δεν υπάρχει σήμερα στη χώρα μας επέτειος για την έναρξη του πρώτου πολέμου στην Τσετσενία.

Η ομοφωνία των τηλεοπτικών δικτύων δεν μπορεί να είναι τυχαία. Δεν μπορεί παρά να εκτελούν εντολές της διοίκησης του προέδρου. Και αυτό δεν μπορεί να σημαίνει τίποτα άλλο παρά το ότι η προεδρική προεκλογική εκστρατεία του «δεύτερου Πούτιν» θα κυλήσει μακράν της Τσετσενίας. Αυτό είναι το στυλ του: από τη στιγμή που δεν ξέρει τι να κάνει με την Τσετσενία πάει να πει ότι «η Τσετσενία δεν θα γίνει αντικείμενο συζητήσεων» – δεν έχω άποψη για τα γεγονότα, δεν υπάρχουν τα γεγονότα.

Το απόγευμα στην εκπομπή του Βλαντίμηρ Σολοβιόφ υπήρχε τηλεμονομαχία ανάμεσα στη Βαλέρια Νοβοντβόρσκαγια, δημοκράτισσα μέχρι κόκαλο, και τον Βλαντίμηρ Ζιρινόφσκι. Κατά τη διάρκεια της εκπομπής, οι τηλεθεατές ψηφίζουν ποιον υποστηρίζουν. Ο Ζιρινόφσκι νίκησε με 40 χιλιάδες τηλεψήφους έναντι των 16 χιλιάδων της Νοβονιβόρσκαγια. Εκείνη μιλούσε για την τρομακτική περιπέτεια της Τσετσενίας, για την αιματοχυσία και τη γενοκτονία. Ο Ζιρινόφσκι υστερικά κραύγαζε προς απάντηση: «Να φύγεις από τη χώρα! Ποτέ δεν θα σκύψουμε το κεφάλι μας!» Και έγινε κατανοητός από τον λαό.

12 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Η Ημέρα του Συντάγματος. Συμπλήρωσε ήδη μια δεκαετία. Η Μόσχα είναι πλημμυρισμένη από αστυνομικούς με στολή και άλλους με πολιτικά. Υπάρχουν πολλά σκυλιά που ψάχνουν για εκρηκτικά. Ο πρόεδρος οργάνωσε μεγάλη δεξίωση στο Κρεμλίνο για την πολιτική και ολιγαρχική ελίτ και αφιέρωσε την ομιλία του στα ανθρώπινα δικαιώματα, με την έννοια ότι οι δικοί μας νίκησαν. Παρών ήταν ο Γιέλτσιν με μια ηλίθια έκφραση – έδειχνε κατά πολύ νεότερος, σε καλή φόρμα, αλλά με εμφανή διανοητικά προβλήματα. Ήταν παρών γιατί το Σύνταγμά μας ανήκει στον Γιέλτσιν. Όσο κυβερνούσε αυτός υιοθετήθηκε. Συνήθως όμως δεν προσκαλούν στο Κρεμλίνο του Πούτιν τον Γιέλτσιν.

Σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις, μόνο το 2% του πληθυσμού μας γνωρίζει τι λέει το Σύνταγμα. Το 45% πιστεύει ότι το κυριότερο άρθρο του Συντάγματος είναι αυτό που μιλάει για το δικαίωμα στην εργασία, και μόνο το 6% γνωρίζει ότι η ελευθερία του λόγου είναι βασικό στοιχείο της ζωής μας.

18 Δεκεμβρίου

Τηλεοπτική συζήτηση! Τρομακτικής σημασίας γεγονός: ο Πούτιν συναντήθηκε με τον λαό του με τη βοήθεια των τηλεοπτικών συνδέσεων. Ανακοινώθηκε επισήμως ότι εκ των προτέρων είχαν αποσταλεί περίπου ένα εκατομμύριο ερωτήσεις. Την εικονική συζήτηση του προέδρου με τη χώρα διηύθυναν οι αγαπημένοι του τηλεπαρουσιαστές, ο Σεργκέι Μπρίλεφ από τον τηλεοπτικό δίαυλο «Ρωσία» και η Αικατερίνα Αντρέγιεβα από το «Πρώτο πρόγραμμα».

Η Αντρέγιεβα στον Πούτιν: *Για τρίτη φορά είστε σε άμεση επαφή. Το ίδιο κι εγώ. Ανησυχείτε καθόλου;*

Πούτιν: *Εγώ, όχι. Από τη στιγμή που κάποιος δεν έχει υποσχεθεί το αδύνατο και δεν έχει πει ψέματα δεν έχει να φοβηθεί τίποτα.*

Μπρίλεφ (αναστενάζοντας από ευτυχία): *Μοιάζει με τον τρόπο της δουλειάς σας...*

Πούτιν: *Όλα όσα πέτυχε η Ρωσία έχουν επιτευχθεί με σκληρή εργασία. Υπήρξαν πολλές επιτυχίες και πολλές απώλειες. Η Ρωσία όμως παρουσίασε τον εαυτό της ως χώρα που στέκεται καλά στα πόδια της και αναπτύσσεται εντατικά. Έχω μαζί μου ορισμένους αριθμούς. Το 2002 ο ρυθμός ανάπτυξης ήταν 4.3%. Για φέτος προβλέπαμε 5% αλλά θα έχουμε 6.6% ή ακόμη και 6.9%. Οι δόσεις για την αποπληρωμή του εξωτερικού χρέους μειώθηκαν. Πληρώσαμε ήδη 17 δισεκατομμύρια και η χώρα δεν το αντιλήφθηκε καν. Τα αποθέματά μας σε χρυσό και συνάλλαγμα το 2000 ήταν 11 δισεκατομμύρια δολάρια, το 2003 έφτασαν τα 20 δισεκατομμύρια δολάρια. Τώρα είναι 70 δισεκατομμύρια. Δεν είναι απλοί αριθμοί. Εδώ έχουμε ένα συνδυασμό παραγόντων. Αν συνεχίσουμε*

αυτήν την οικονομική πολιτική δεν θα έχουμε καθόλου έλλειμμα. Αλλά, στις αρχές του 2003 ο αριθμός των ανθρώπων που είχαν εισόδημα κάτω από το όριο της φτώχιας ήταν 37 εκατομμύρια. Το τρίτο τρίμηνο του 2003 ο αριθμός αυτός μειώθηκε στα 31 εκατομμύρια. Παρόλα αυτά, το γεγονός αυτό είναι ταπεινωτικό. Το μέσο εισόδημα είναι 2.121 ρούβλια. Είναι πολύ χαμηλό. 31 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν κάτω από αυτό το όριο.

Ερώτηση από την πόλη Κοσμομόλοκ στον Αμούρ (περιοχή Χαμπάροφσκ): *Είμαστε η τρίτη μεγαλύτερη πόλη στη ρωσική Άπω Ανατολή. Ένα τεράστιο βιομηχανικό κέντρο, η πόλη της νιότης. Είμαστε, όμως, πολύ μακριά από τη Μόσχα. Εγώ, ο Μπορουτούλιν Κυρίλ, εργάζομαι στα ναυπηγεία του Αμούρ. Πότε θα έχουμε παραγγελίες από το ρωσικό υπουργείο Αμύνης; Θέλουμε να είμαστε χρήσιμοι στη Ρωσία.*

Τέτοιες ερωτήσεις είναι στημένες και οι απαντήσεις τους επίσης. Ο Πούτιν κοιτάζει τους αριθμούς στα χαρτιά του, παρά το γεγονός ότι η ερώτηση έγινε «στον αέρα». Δημιουργείται η εντύπωση ότι απαντάει στις ερωτήσεις εκείνες που ο ίδιος έχει επιλέξει...

Πούτιν: Τ*ο γεγονός και μόνο ότι εργάζεστε για τις εξαγωγές είναι θετικό. Στον κόσμο σήμερα γίνεται πόλεμος στην αγορά των εξοπλισμών. Η Ρωσία κατέχει καλή θέση στην αγορά αυτή. Έχουμε ήδη επικυρώσει το πρόγραμμα των εξοπλισμών μας μέχρι το 2010. Η χρηματοδότηση γίνεται με ικανοποιητικούς ρυθμούς και πλήρως. Υπάρχουν, όμως, και προβλήματα. Πάντα θέλουμε περισσότερα για τις Ένοπλες Δυνάμεις μας. Το Υπουργείο Αμύνης είναι εκείνο που καθορίζει τις προτεραιότητες των αγορών. Στον κατάλογο με τις προτεραιότητες έχει βάλει την προμήθεια σύγχρονων αεροσκαφών στην 8η θέση, όταν σήμερα οι σύγχρονοι πόλεμοι διεξάγονται κυρίως με την πολεμική αεροπορία. Να είστε απολύτως σίγουροι ότι θα σας ζητήσουμε να βοηθήσετε.*

Κάτια Ουστιμένκο, φοιτήτρια: *Ψήφισα για πρώτη φορά. Τι θα μας δώσει η νέα Δούμα;*

Πούτιν: *Κανένα πολιτισμένο κράτος δεν μπορεί να ζει δίχως νομοθετικό όργανο. Πολλά εξαρτώνται από τη Δούμα. Περιμένουμε εντατική αποτελεσματική εργασία.*

Αλεξάντερ Νικολάγιεβιτς: *Ζω στην Τούλα, στο σπίτι που ζούσε ο πατέρας μου. Τα θεμέλια διαλύονται. Βρισκόμαστε σε περιοχή μεταλλείων. Γιατί το κράτος λέει πολλά και ακόμη δεν έχει αποφασίσει να λύσει το πρόβλημα της κατοικίας;*

Πούτιν: *Πήγα στην Τούλα. Με εξέπληξε η κατάσταση που υπάρχει στις κατοικίες. Υπάρχουν λύσεις. Ποιες; Πριν από μερικά χρόνια το κράτος δεν έδινε κονδύλια. Για πρώτη φορά δώσαμε το 2003 ένα δισεκατομμύρια τριακόσια εκατομμύρια ρούβλια από τον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό. Άλλα 50% έπρεπε να δώσουν τα τοπικά ταμεία. Η λύση είναι η ανάπτυξη της δανειοδότησης με υποθήκη. Αν το σύστημα της υποθήκης δουλέψει, τότε θα μπορείτε να το*

εκμεταλλευτείτε. Ποιος είναι ο μισθός σας; Εργάζεστε σε μια περιοχή με υψηλή παραγωγικότητα.

Αλεξάντερ Νικολάγιεβιτς: *12 χιλιάδες ρούβλια.*

Πούτιν: *Θα σας έδιναν δάνειο. Θα πρέπει να ρυθμίσουμε τις νομοθετικές αλλαγές που χρειάζονται.*

Σίντοροφ Γιούρι Ιβάνιβτς, Κουζαμπάς: *Η δουλειά που κάνουμε είναι επικίνδυνη. Γιατί εξισώσατε τη σύνταξη των μεταλλωρύχων με τις κοινές συντάξεις; Τι σύνταξη είναι αυτή;*

Πούτιν: *Ο μέσος μισθός των μεταλλωρύχων είναι 12.000 ρούβλια. Ο μέσος μισθός στη χώρα είναι 5.700 ρούβλια. Το νόημα της μεταρρύθμισης του συνταξιοδοτικού συστήματος έγκειται στο γεγονός ότι η σύνταξη βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με τις εισφορές με βάση τον μισθό. Αυτό λέει το νέο νομοθετικό πλαίσιο για τις συντάξεις. Η σύνταξή σας θα είναι πολύ καλύτερη από τη μέση σύνταξη. Θα έχετε μεγαλύτερη σύνταξη. Τώρα δεν πρόκειται να κάνουμε όπως πριν. Το Συνταξιοδοτικό Ταμείο ανοίγει ένα δίκτυο συμβουλευτικών σταθμών και το ίδιο γίνεται και σε πολλές επιχειρήσεις. Θα πρέπει να απευθυνθείτε εκεί.*

Βαλεντίνα Αλεξέγιεβνα από το Κρασνοντάρ: *Μέχρι σήμερα δεν έχετε δηλώσει επισήμως αν θα είστε υποψήφιος για τις προεδρικές εκλογές. Ποια είναι τα σχέδιά σας;*

Πούτιν: *Ναι, θα είμαι υποψήφιος. Το συντομότερο δυνατόν θα κάνω και την επίσημη ανακοίνωση.*

Αλεξέι Βικτόροβιτς, από την περιοχή Μούρμανσκ, στρατιωτικό ναυπηγείο: *Από τον Αύγουστο έχουμε να πληρωθούμε τους μισθούς και το επίδομα αδείας. Πότε το προβλέπετε;*

Πούτιν: *Βάλαμε τάξη στα ζητήματα του προϋπολογισμού. Δεν θα υπάρξουν καθυστερήσεις μεγαλύτερες των δύο ημερών στην καταβολή των μισθών. Αναφορικά με τη βιομηχανία θα πρέπει να πω ότι υπάρχουν διάφορες κατευθύνσεις. Υπάρχουν οι κρατικές επιχειρήσεις, ένα μέρος των οποίων θα περιέλθει στη δικαιοδοσία των κρατικών οργάνων. Ορισμένες βρίσκονται σε άσχημη οικονομική κατάσταση. Σε άλλες περιπτώσεις την ευθύνη τη φέρει ο ιδιοκτήτης και το μάνατζμεντ. Όλα εξαρτώνται από τους επικεφαλής.*

Ερώτηση του Μπριλόφ: *Τι γνώμη έχετε για το ότι πολλοί αξιωματούχοι κρεμούν το πορτρέτο σας στα γραφεία τους;*

Πούτιν: *Ο πρόεδρος είναι σύμβολο του κράτους και δεν υπάρχει τίποτα το παράξενο σ' αυτό. Όλα είναι καλά αν γίνονται με μέτρο. Όταν χάνεται το μέτρο τότε προκαλείται απογοήτευση.*

Αικατερίνα Τολματσόεβα από το Καζαχστάν: *Θα είναι χρήσιμοι οι Ρώσοι της διασποράς; Τι θα κάνει το κράτος για να μας βοηθήσει να αποκτήσουμε την υπηκοότητα;*

Πούτιν: *Το αίσθημα του μέτρου θα πρέπει να υπάρχει σε όλους και σε όλα.*

Πράγματι, υπήρξε μεγάλη ανάγκη να βάλουμε μια τάξη στην μεταναστευτική μας πολιτική. Η απορύθμιση στη μετανάστευση είχε λάβει μεγάλες διαστάσεις. Την ίδια στιγμή ο νόμος «περί υπηκοότητας», που υιοθετήθηκε αποδείχτηκε εξαιρετικά σκληρός, κατά την άποψή μου. Το πρόβλημα προσέλκυσης ανθρώπινων πόρων στην αγορά εργασίας της Ρωσίας δεν το επιλύει. Το πιο φυσικό απόθεμα για μας είναι οι χώρες της Κοινοπολιτείας Ανεξάρτητων Κρατών. Αυτό το πρόβλημα, όμως, ο νόμος δεν το επιλύει.

Σβετλάνα Αλεξάντροβνα, Κρασνογιάρκς: *Στη χώρα γίνονται μεταρρυθμίσεις σχετικά με την κατοικία και τις δημόσιες υπηρεσίες*[15]*. Πληρώνουμε συνέχεια ολοένα και περισσότερα για τις υπηρεσίες. Τόσο το επίπεδο όσο και το πλήθος των υπηρεσιών δεν είναι ικανοποιητικό. Πάλι δεν φτάνουν τα χρήματα;*

Πούτιν: *Το πρόβλημα αυτό ενδιαφέρει όλους τους πολίτες. Η ουσία της υπόθεσης δεν είναι στους χρηματοδοτικούς πόρους. 100 δισεκατομμύρια ρούβλια απαιτούνται ακόμη για την χρηματοδότηση πολλών κλάδων. Αυτό έχει σχέση με την παροχή προνομίων, με την έλλειψη συγκεκριμένης προσοχής προς αυτόν τον τομέα. Με την απαξίωση των δικτύων. Η κυβέρνηση δεν μπορεί να παρέμβει σ' αυτόν τον τομέα γιατί φοβάται ότι θα αυξηθούν αμέσως και δραματικά τα τιμολόγια. Για ποια απόφαση όμως μιλάμε; Μέχρι τώρα μέσω του κρατικού προϋπολογισμού δίνουμε πάρα πολλά σε επιχειρήσεις-μονοπώλια, οι οποίες δεν ενδιαφέρονται για τη βελτίωση των παρεχόμενων απ' αυτές υπηρεσιών. Η κυβέρνηση δεν μπορεί να κάνει άλματα αλλά θα πρέπει, παρόλα αυτά να κάνει κάτι.*

Ντανιλένκο Γιεβγένι, πατέρας, διευθυντής κέντρου παιδικής δημιουργίας, Κρασνογιάρσκ: *Υπάρχει πιθανότητα το πρόγραμμα ενίσχυσης νεαρών οικογενειών να κάνει την εμφάνισή του στο Κρασνογιάρσκ;*

Πούτιν: *Μισό δισεκατομμύριο υπάρχει ήδη. Θα μπορούσε να μοιραστεί αν οι Αρχές της περιοχής είναι έτοιμες να υποστηρίξουν αυτό το πρόγραμμα. Γενικά όμως αυτό μπορεί να λυθεί μέσω του προγράμματος δανειοδότησης με υποθήκη.*

Λοχαγός Σεργκέι Ντοροφέγιεφ, Κιργιζία, ρωσική στρατιωτική βάση στο Καντ: *Λένε ότι ολοκληρώνεται η αναδιοργάνωση των ρωσικών ενόπλων δυνάμεων. Ο μισθός των αξιωματικών θα παραμείνει ο ίδιος;*

Πούτιν: *Όχι. Θα αυξηθούν οι μισθοί ανάλογα με τον βαθμό. Ο μισθός όλων των στρατιωτικών αυξήθηκε κατά 11% σε σχέση με τον περασμένο Νοέμβριο. Την προηγούμενη χρονιά συνδέσαμε τους μισθούς των στρατιωτικών (1.200.000, ενώ μαζί με τους υπόλοιπους που εξομοιώθηκαν με αυτούς υπερβαίνουν τα 4 εκατομμύρια) με τους μισθούς των δημοσίων*

[15] Εδώ αναφέρεται σε υπηρεσίες όπως ο ηλεκτρισμός, η υδροδότηση, η αποχέτευση, οι τηλεπικοινωνίες και άλλες που σχετίζονται με την κατοικία των πολιτών.

υπαλλήλων (οι οποίοι είναι 300.000). Ο υπουργός Αμύνης έδωσε μεγάλη μάχη γι' αυτό.

Λοχίας Σεργκέι Σεργκιέγιεβιτς, Καντ: *Οι Αμερικανοί κατόρθωσαν να αιχμαλωτίσουν τον Σαντάμ Χουσεΐν, με αποτέλεσμα να γίνει ένα δεύτερο Βιετνάμ. Όλοι θα αποχωρήσουν. Το χάος που θα επικρατήσει εκεί θα μας χτυπήσει όλους;*

Πούτιν: *Σεργκέι Σεργκιέγιεβιτς, δεν μας ενδιαφέρουν οι ήττες των Η.Π.Α. στον πόλεμο τους κατά της διεθνούς τρομοκρατίας. Για το Ιράκ θα πρέπει να γίνει ιδιαίτερη συζήτηση. Όσο στην εξουσία ήταν ο Χουσεΐν δεν υπήρξαν διεθνείς τρομοκράτες. Δίχως την άδεια του Συμβουλίου Ασφαλείας του Ο.Η.Ε. είναι αδύνατο να θεωρήσουμε την εισβολή νόμιμη και μιλάω τώρα επιεικώς. Σε όλους όμως τους αιώνες, οι μεγάλες αυτοκρατορίες έπασχαν από το αίσθημα της υπεροψίας, το αίσθημα της μεγαλοπρέπειας και του αλάθητου. Πάντα τα αισθήματα αυτά έκαναν κακό στις μεγάλες αυτοκρατορίες. Ελπίζω ότι δεν θα συμβεί αυτό με τους Αμερικανούς εταίρους μας.*

Ποτάποφ Βιτάλι, Μπορβορίτς, περιοχή Νόβγκοροντ, ηλεκτρολόγος: *Λίγο πριν τις βουλευτικές εκλογές γέννησε η σκύλα σας. Τι κάνουν τα σκυλάκια σας;*

Πούτιν: *Είναι μια χαρά στην υγεία τους. Είναι ζωηρά. Προς το παρόν είναι τυφλά ακόμη. Πρέπει να σας πω ότι πολλοί μου ζητούν να τους τα χαρίσω. Τα σκυλάκια θα πρέπει να τα δίνει κανείς σε καλά χέρια. Θα το καταλάβουμε όταν έρθει η ώρα να τα δώσουμε.*

Βλαντίμηρ Στεπάνοβιτς Πετόφ, προϊστάμενος εξέδρας άντλησης πετρελαίου Νο504 στο Ανατολικό Σουργκούτ: *Το τελευταίο διάστημα γίνονται πολλές συζητήσεις για την αύξηση των φόρων στον πετρελαϊκό κλάδο. Η «Σουργκουννεφτιγκαζ» εργάζεται υπό σκληρές συνθήκες και το 50% είναι τοπική παραγωγή. Το μέσο βάθος κάθε άντλησης είναι 3.5 χιλιόμετρα. Αν αυξήσετε τους φόρους δεν θα μπορέσουμε να αναπτυχθούμε. Ποιον συμφέρει αυτό;*

Πούτιν: *Η εργασία σας αξίζει τη μέγιστη αναγνώριση. Σε εξαιρετικά δύσκολες συνθήκες επιτυγχάνετε εξαιρετικά αποτελέσματα. Η Ρωσία για πρώτη φορά εδώ και πολλά χρόνια έγινε η πρώτη χώρα στον κόσμο στην άντληση πετρελαίου. Ξεπεράσαμε και τη Σαουδική Αραβία. Αν προσθέσουμε και την εξόρυξη φυσικού αερίου, τότε απλά δεν έχουμε ανταγωνιστές. Πράγματι, λέγονται πολλά για μια πιο αυστηρή φορολόγηση του πετρελαϊκού κλάδου. Σε εμάς, η εξόρυξη πετρελαίου και φυσικού αερίου αναπτύσσεται με ταχύτερους ρυθμούς απ' ό,τι τα διυλιστήρια. Τελικά, αυτό θα έχει επιπτώσεις στον κλάδο εξόρυξης πετρελαίου και φυσικού αερίου. Αυτό θα πρέπει να το εξισορροπήσουμε. Η κυβέρνηση πρότεινε να φορολογήσει τα υπερκέρδη των εταιρειών εξόρυξης πετρελαίου. Τα υπερκέρδη, όμως. Σε όλες τις χώρες του κόσμου έτσι γίνεται. Οι λομπίστες των πετρελαϊκών εταιρειών στην Δούμα δεν επέτρεψαν να γίνει*

αυτό που ήθελε η κυβέρνηση. Εναντίον τάχθηκαν το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας για ανεξήγητο λόγο, το «Μήλο» ήταν εναντίον, η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων σχεδόν δεν ψήφισε καθόλου, ενώ υπέρ ψήφισε το 90% της «Ενιαίας Ρωσίας» – το 10% των βουλευτών της δεν ψήφισαν υπέρ για κάποιον ανεξήγητο, επίσης, λόγο. Είναι αδιανόητο να πνίξουμε την κότα με τα χρυσά αυγά και δεν πρόκειται να το επιτρέψουμε σε συνθήκες όπου όλα αλλάζουν δραματικά στον κλάδο της εξόρυξης πετρελαίου και φυσικού αερίου.

Μπαλκάροφ, Καμπαρντινία, πόλη Νάλτσικ: *Εργάζομαι στο ρωσικό θέατρο. Οι Απχάζιοι είναι συγγενικός λαός με τους Καμπαρντίνιους. Θα μπορούσε η Απχαζία να γίνει μέλος της Ρωσικής Ομοσπονδίας και να αποφευχθεί ένας νέος πόλεμος;*

Πούτιν: *Πολύ ενδιαφέρον ερώτημα. Για όλη τη χώρα. Και για το Νότο της Ρωσίας. Η διατήρηση της εδαφικής ακεραιότητας του κράτους ήταν ως πρόσφατα ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα και αποτελούσε προτεραιότητα. Συνολικά, το ζήτημα αυτό έχει λυθεί. Έχοντας υιοθετήσει αυτές τις αρχές, δεν έχουμε το δικαίωμα να τις αρνηθούμε στους γείτονές μας. Είμαστε μέλη του Ο.Η.Ε. Θα τηρήσουμε τις διεθνείς μας υποχρεώσεις. Υπάρχουν και ορισμένες ιδιομορφίες που σχετίζονται με το γεγονός ότι η οικογένεια των ορεσίβιων λαών είναι μια κοινότητα, καθώς υπάρχουν μεταξύ τους μακραίωνες συγγενικές σχέσεις. Μετά την διάλυση της Ε.Σ.Σ.Δ. υπήρξαν πολλές συγκρούσεις, όπως εκείνη στην Νότια Οσετία, στο Ναγκόρνο Καραμπάχ και την Απχαζία. Δεν είναι σωστό να πιστεύουμε ότι όλες αυτές μπορεί να τις λύσει η Ρωσία. Εγώ λέω: βρείτε τα μεταξύ σας και εμείς θα γίνουμε ο τριτεγγυητής. Θα αναλάβουμε αυτόν τον ρόλο σοβαρά και έντιμα. Θα παρακολουθήσουμε σοβαρά τις εξελίξεις στην Απχαζία. Είμαστε, όμως, υπέρ της εδαφικής ακεραιότητας της Γεωργίας.*

Αχμάντ Σαζάγιεφ, Μπαλκάριος, συγγραφέας: *Η υποδαύλιση του εθνικιστικού μίσους απαγορεύεται από το νόμο. Υπάρχουν όμως ορισμένα κόμματα, τα οποία κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας προέβαλαν συνθήματα, όπως «η Ρωσία στους Ρώσους». Γιατί επιτράπηκε στα κόμματα αυτά να κάνουν τέτοιες προτάσεις από την τηλεόραση;*

Πούτιν: *Όποιος λέει ότι η Ρωσία ανήκει στους Ρώσους είναι είτε βλάκας είτε προβοκάτορας. Η Ρωσία είναι μια πολυεθνική χώρα. Τι θέλουν δηλαδή; Χωρισμό; Την πτώση της Ρωσίας; Μάλλον είναι προβοκάτορες που ψαρεύουν σε θολά νερά. Θέλουν να παρουσιαστούν ως ριζοσπάστες. Όσον αφορά την προεκλογική εκστρατεία, θα πρέπει να πω ότι δεν είδα κάτι τέτοιο στην τηλεόραση. Αν υπάρχουν τέτοια γεγονότα, τότε θα μιλήσω με τον γενικό εισαγγελέα και θα υπάρξει αντίδραση.*

Κοτένκοβα Νατάλια Ιβάνοβνα, Κρασνογιάρσκ: *Δεν είναι πια καιρός να τελειώνουμε με τις ιδιωτικοποιήσεις και να αρχίζουμε τις εθνικοποιήσεις;*

Πούτιν: *Αυτό δεν είναι καινούριο ερώτημα. Όταν η χώρα άρχισε τις ιδιωτικοποιήσεις, πίστευαν ότι ο νέος ιδιοκτήτης θα είναι αποτελεσματικός. Και*

αυτό είναι σωστό. Υπάρχει όμως ένα άλλο στοιχείο. Στις ανεπτυγμένες οικονομίες υπάρχει δομημένο σύστημα διοίκησης. Έχοντας έσοδα από παρόμοια πράγματα το κράτος επιλύει τα κοινωνικά προβλήματα των πολιτών. Σ' εμάς έγινε μια ρήξη. Δεν υπήρχε διοίκηση, οι αναγκαίοι πόροι δεν έφταναν στα κρατικά ταμεία. Είμαι πεπεισμένος ότι θα πρέπει να ενισχύσουμε τις κρατικές δομές και τη νομοθεσία, να βελτιώσουμε τον δημόσιο τομέα και όχι να σταματήσουμε τις ιδιωτικοποιήσεις.

Γιεγκόροφ Ντμίτρι, 25 ετών: *Ακούω σκληρό ροκ, εσείς ποια μουσική προτιμάτε;*

Πούτιν: *Δημοφιλή κλασική μουσική και ρωσική ελαφρά.*

Αλεξέι, περιοχή Σβερντλόφσκ: *Ήσασταν αυστηρός πατέρας για τις κόρες σας;*

Πούτιν: *Όχι, δυστυχώς ή ευτυχώς. Οι κόρες μου μεγάλωσαν ανεξάρτητες, με το αίσθημα της προσωπικής τους αξιοπρέπειας. Νομίζω ότι αυτό είναι ένα καλό αποτέλεσμα.*

Ολέγκ Κούτσκο, κοινότητα Λευκορώσων από τον Βολογκντά: *Μήπως έχετε ξανασκεφτεί την περίπτωση να ενωθούμε με τη Λευκορωσία;*

Πούτιν: *Όχι. Υπάρχουν σχέδια, αλλά υπάρχουν και δυσκολίες. Είπαμε ότι είμαστε έτοιμοι να κάνουμε εκλογές για ενιαίο πρόεδρο και ενιαίο κοινοβούλιο. Αμέσως είδαμε αντιδράσεις και έτσι ένας τέτοιος τρόπος ριζικής ένωσης με τη Λευκορωσία δεν είναι σήμερα αποδεκτός. Θα πρέπει να γίνει όταν θα είναι έτοιμος και ο εταίρος. Το να επιβάλλεις τη βούλησή σου είναι απαράδεκτο.*

Μοζάϊσκαγια Ιρίνα, δασκάλα: *Τα τελευταία τρία χρόνια στην Σταυρούπολη είχαμε 12 τρομοκρατικά χτυπήματα. 45 άνθρωποι σκοτώθηκαν στο Γιεσσεντούκ. Πώς θα σταματήσουν όλα αυτά;*

Πούτιν: *Ποια είναι η αιτία του προβλήματος; Το ζήτημα δεν είναι η Τσετσενία. Στον κόσμο υπάρχουν άνθρωποι που πιστεύουν ότι μπορούν να επιδράσουν στις διαθέσεις εκείνων των ανθρώπων που πιστεύουν στο Ισλάμ. Πιστεύουν ότι έχουν το δικαίωμα να αναλάβουν τον έλεγχο περιοχών με αμιγή μουσουλμανικό πληθυσμό. Για τη χώρα μας το ζήτημα αυτό είναι εξαιρετικά επίκαιρο. Εμείς τους αποκαλούμε διεθνείς τρομοκράτες. Αυτοί εκμεταλλεύτηκαν τα προβλήματα που ανέκυψαν από τη διάλυση της Ε.Σ.Σ.Δ., ιδίως εκείνα που είχαν σχέση με την Τσετσενία, μόνο που είχαν διαφορετικούς στόχους, όχι την ανεξαρτησία της Τσετσενίας, αλλά την απόσχιση όλων των περιοχών με αμιγή μουσουλμανικό πληθυσμό. Αν αρχίσει η γιουγκοσλαβοποίηση της Ρωσίας τότε θα δούμε τρομερά πράγματα. Είμαστε υποχρεωμένοι να παλέψουμε εναντίον τους. Η απειλή έρχεται εκ των έσω. Οι συμμορίες στο Νταγκεστάν αποτελούνται κατά το ήμισυ από αλλοδαπούς. Για να μην υποκύψουμε στις πιέσεις και τις απειλές τους υπάρχει μόνο ένας τρόπος. Να δράσουμε σκληρά και συγκεντρωτικά. Τα όργανα της τάξεως θα πρέπει να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητά τους.*

Βιτούσκιν Ντμίτρι, φοιτητής από την Αγία Πετρούπολη: *Έχει αποταμιεύσεις η οικογένειά σας; Σε ποιο νόμισμα; Σε ευρώ ή σε δολάρια;*

Πούτιν: *Θα μιλήσω σαν άνθρωπος που τον απασχολούν τα προβλήματα της οικονομίας. Το καλύτερο απ' όλα είναι να έχετε τις αποταμιεύσεις σας σε λογαριασμούς ταμιευτηρίου στις ρωσικές τράπεζες.*

Ανατόλι Νικίτιν από την περιοχή Μούρμανσκ: *Η αστυνομία και η τροχαία ασχολούνται με επιχειρήσεις. Γνωρίζετε τι συμβαίνει σε αυτές τις υπηρεσίες;*

Πούτιν: *Δεν είναι μεμονωμένο περιστατικό. Φέτος, οι παραβιάσεις που είχαμε από όργανα του υπουργείου Εσωτερικών ξεπέρασαν τις 19.000, και μάλιστα 2.600 εξ αυτών ήταν παραβιάσεις του νόμου. Πολλοί είναι ήδη κατηγορούμενοι. Τα όργανα ασφαλείας θα ενισχυθούν. Αν θέλετε ειλικρινή απάντηση, σας λέω πως η κατάσταση στα όργανα της τάξεως μου είναι γνωστή.*

(Μιλάει ψιθυριστά, σχεδόν δεν ακούγεται.)

Σεργκέι Τατάρενκο: *Μήπως σχεδιάζει η κυβέρνηση να σταματήσει την είσοδο των Κινέζων στην Άπω Ανατολή;*

Πούτιν: *Όχι να σταματήσουμε, αλλά να ρυθμίσουμε. Θα πρέπει να γνωρίζουμε πού, πόσο και πόσους μετανάστες χρειαζόμαστε και να δημιουργήσουμε τον μηχανισμό προσέλκυσης των αναγκαίων για εμάς ανθρώπινων πόρων. Το επίπεδο της διαφθοράς στον τομέα αυτόν είναι εξαιρετικά υψηλό.*

Λιντία Ιβάνοβνα από το Χιμόκ: *Θα δημιουργηθεί μηχανισμός για τον αγώνα κατά της διαφθοράς στις εισαγγελίες και στα δικαστήρια; Στα όργανα της εκτελεστικής εξουσίας;*

Πούτιν: *Εκτός από την αυστηρότητα, θα πρέπει να δημιουργήσουμε και ορισμένα άλλα βασικά πράγματα. Θα πρέπει να προχωρήσουμε σε μια πραγματική μεταρρύθμιση του δημόσιου τομέα. Όσο λιγότερες δυνατότητες έχει ο αξιωματούχος να ανακατεύεται στη λήψη αποφάσεων τόσο το καλύτερο. Το δικαστικό σύστημα θα πρέπει να είναι ανεξάρτητο, αλλά διάφανο και υπό τον έλεγχο της κοινωνίας. Στο δικαστικό σώμα υπάρχει σύστημα αυτοαξιολόγησης και ελπίζω να λειτουργήσει.*

Νίζνι Νοβγκοροντ, φοιτήτρια του παιδαγωγικού πανεπιστημίου Ιβέττα: *Σας αποκαλούν μαθητή του Σοπτσάκ*[16] *στην πολιτική. Ο Σοπτσάκ ήταν ένας από τους πρωτεργάτες του δημοκρατικού κινήματος. Πώς βλέπετε την ήττα των δεξιών δυνάμεων;*

Πούτιν: *Ο Σοπτσάκ ήταν καθηγητής μου στο πανεπιστήμιο. Η ήττα των δεξιών δυνάμεων δεν με χαροποιεί. Στο κοινοβούλιό μας θα πρέπει να εκπροσωπούνται όλες οι πολιτικές δυνάμεις της χώρας. Η απουσία τους είναι μεγάλο μειονέκτημα. Είναι όμως αποτέλεσμα της πολιτικής τους. Έκαναν λάθη στην τακτική και στην στρατηγική του πολιτικού τους αγώνα. Είχαν μηχανισμούς. Ο Τσουμπάις είναι ο επικεφαλής του ηλεκτροπαραγωγικού κλάδου της χώρας. Τα είχαν όλα. Δεν μπόρεσαν όμως να καταλάβουν τι περίμεναν οι άνθρωποι από ένα πολιτικό κόμμα, ούτε είχαν την πολιτική βούληση να συμφωνήσουν για την κοινή δράση των κατακερματισμένων δεξιών δυνάμεων. Ελπίζω ότι η ήττα δεν θα οδηγήσει στην αποχώρηση αυτών των δυνάμεων από την πολιτική σκηνή της χώρας. Θα τους βοηθήσουμε κι εμείς. Θα κάνουμε διαπραγματεύσεις με την Ένωση Δεξιών Δυνάμεων και με το «Μήλο», θα προσπαθήσουμε να αξιοποιήσουμε το στελεχιακό τους δυναμικό.*

Κουστόβα Ιρίνα: *Υιοθέτησα ένα κοριτσάκι και θα υιοθετούσα και δεύτερο, αλλά η οικονομική μου κατάσταση δεν το επιτρέπει. Γιατί το κράτος δεν βοηθάει τέτοιες οικογένειες; Πιστεύετε ότι αυτά τα παιδιά θα ζούσαν καλύτερα στα ορφανοτροφεία;*

Πούτιν: *Το κράτος πρέπει να υποστηρίζει οικογένειες σαν τη δική σας. Θα επανεξετάσουμε το ζήτημα αυτό στον προϋπολογισμό.*

Μπορζόφα Κάτια, 14 ετών, μαθήτρια της 9ης τάξης: *Γιατί οι μαθητές πρέπει να αγοράζουν τα σχολικά τους βιβλία; Τα προγράμματα σπουδών αλλάζουν κάθε χρόνο...*

Πούτιν: *Οι μαθητές δεν πρέπει να αγοράζουν τα σχολικά εγχειρίδια. Οι τοπικές Αρχές θα πρέπει να το κάνουν, αλλά δεν έχουν τα χρήματα. Πήραμε απόφαση να μεταφέρουμε το ζήτημα της χρηματοδότησης της παιδείας από το τοπικό επίπεδο που είναι σήμερα στο ομοσπονδιακό. Δηλαδή τη μισθοδοσία των δασκάλων και την εξασφάλιση των αναγκαίων πόρων όλης της εκπαιδευτικής διαδικασίας, μεταξύ αυτών δε και τη δωρεάν διανομή βιβλίων.*

Γκιλμάνοβα Μαρίνα, 20 ετών, περιοχή Τσελιάμπινσκ: *Θα αυξηθούν τα επιδόματα για τις ανύπαντρες μητέρες;*

Πούτιν: *Θα θέλαμε να δώσουμε περισσότερα... (προφανώς αυτοσχεδιάζει). Θα εξετάσουμε τον προϋπολογισμό του 2004... Φυσικά, πρέπει να το κάνουμε, το θέμα είναι οι προθεσμίες, αλλά και το συνολικό ποσό.*

Μπικόφσκι Βλαντίμηρ, από την Τσουβάσια: *Αφήνετε να σας κυριεύουν τα συναισθήματά σας;*

Πούτιν: *Δυστυχώς, ναι, το επιτρέπω.*

Ντιάτσκοβα Ντομπροσλάβα Ιβάνοβνα, συνταξιούχος. Βίμποργκ: *Εργάζομαι στο κέντρο «Ελπίδα» για ηλικιωμένους και αναπήρους και συζητώ πολύ με εκείνους που έρχονται να ξεκουραστούν. Πολλοί από αυτούς*

---

[16] Σοπτσάκ Ανατόλι (1937 – 2000): Ένας από τους πλέον προβεβλημένους εκπροσώπους της νέας τάξης πραγμάτων που ήρθε στην πολιτική σκηνή της Ρωσίας μετά την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ. και ένας εκ των πρωτεργατών για τη μετάβαση στον καπιταλισμό. Θεωρείται ο ιδεολογικός εκπρόσωπος των μεταρρυθμίσεων που έγιναν κατά τις δύο θητείες του Μπορίς Γιέλτσιν. Παράλληλα, ήταν ο μέντορας του Πούτιν, από την εποχή που ο δεύτερος συνεργάστηκε μαζί του στη δημαρχία της Αγίας Πετρούπολης.

έχουν συγγενείς και φίλους στις Δημοκρατίες της Βαλτικής. Γιατί η Ρωσία δεν λαμβάνει πιο αυστηρά μέτρα προκειμένου να υπερασπιστεί τον ρωσικό πληθυσμό στα κράτη της Βαλτικής;

Πούτιν: *Ολοένα και περισσότερο τα τελευταία χρόνια το Υπουργείο Εξωτερικών μας παρακολουθεί το ζήτημα αυτό. Πολλά πράγματα μας ανησυχούν. Δεν μπορούμε να πούμε και πολλά για την πλήρη προστασία των δικαιωμάτων και των ελευθεριών αυτών των ανθρώπων. Προσπαθούμε να τους βοηθήσουμε και διπλωματικώς, αλλά και στα δικαστήρια των διαφόρων βαθμίδων. Θα πρέπει το δυτικοευρωπαϊκό κεκτημένο να ισχύσει και σε ορισμένα καυτά σημεία όπως είναι οι Δημοκρατίες της Βαλτικής. Αν η Ε.Ε. θεωρεί ότι στη Μακεδονία θα πρέπει να σχηματιστεί κυβέρνηση των Αλβανών στο νότο της χώρας, τότε γιατί η αρχή αυτή να μην ισχύσει και στη Ρήγα όπου το 25% του πληθυσμού είναι Ρώσοι; Γιατί θα πρέπει να έχουμε δύο μέτρα και δύο σταθμά; Για να μην προκαλέσουμε ζημιά στους συμπατριώτες μας θα το κάνουμε πολύ προσεκτικά.*

Νοβίκοβα Άννα, πανεπιστημιακός δάσκαλος: *Θα πρέπει να επιβάλουμε την ποινή της ισόβιας κάθειρξης σε αυτούς που ασχολούνται με το εμπόριο ναρκωτικών!*

Πούτιν: *Πρότεινα να γίνουν αλλαγές προς το αυστηρότερο. Η Δούμα-3 ψήφισε αυτούς τους νόμους. Το Συμβούλιο της Ομοσπονδίας τους επικύρωσε. Πριν από μία εβδομάδα υπέγραψα τις πρόσθετες διατάξεις του νόμου. Η αυστηρότητα του νόμου είναι ουσιαστική, μέχρι 20ετη φυλάκιση για ορισμένα παραπτώματα. Νομίζω πως αυτό είναι σοβαρό.*

Μπριάνσκ, Ντεργκουνόφ Αντρέι Πετρόβιτς: *Δικαίωσε τις προσδοκίες σας η δημιουργία ομοσπονδιακών περιφερειών;*

Πούτιν: *Τις δικαίωσε. Στόχος της δημιουργίας των περιφερειών ήταν να συντονιστεί η δραστηριότητα των οργάνων της εξουσίας. Ο στόχος αυτός επιτεύχθηκε.*

Ο Πούτιν διάβασε ο ίδιος το ερώτημα που επέλεξε από το σύνολο που κατατέθηκαν μέσω του Διαδικτύου: «*Ποια είναι η άποψή σας για την αύξηση των αρμοδιοτήτων του προέδρου;*» – Αρνητική.

Μετά από λίγο η άμεση σύνδεση με τον πρόεδρο διακόπηκε. Τι ήταν αυτό; Το προεκλογικό πρόγραμμα του εκλεκτού για την προεδρική εκλογή; Καμία ουσιαστική είδηση δεν έδωσε. Αναμάσησε ό,τι και παλιά. Μάλλον τελικά επρόκειτο για μια σοβιετικού τύπου συνέλευση, με μόνη παραλλαγή την προσθήκη ένδειξης υποταγής προς τον νέο τσάρο.

Λίγο μετά την εκπομπή ο Πούτιν συνομίλησε με τους δημοσιογράφους: «*Δεν έχουμε ακόμη αποκτήσει κράτος. Είμαστε στη διαδικασία σχηματισμού του. Η άμεση επικοινωνία με τους πολίτες είναι κάτι πολύ χρήσιμο*».

Και ο Πούτιν ολοκλήρωσε τη φράση, για την οποία και στήθηκε αυτή η τηλεοπτική εκπομπή: «Η ενίσχυση της δημοκρατίας στη Ρωσία

είναι πολύ σημαντική. Έχουμε μια μοναδική ευκαιρία να δημιουργήσουμε ένα μοναδικό πολυκομματικό σύστημα. Με ένα ισχυρό δεξιό κόμμα. Στα αριστερά θα είναι η σοσιαλδημοκρατία. Με συμμάχους εκατέρωθεν. Με όμορα ιδεολογικά κόμματα και ομάδες. Αυτό είναι ένας στόχος που μπορεί να επιτευχθεί».

Παράξενη δήλωση, που δεν αντανακλά την πραγματικότητα.

Παρόλα αυτά, αν εξετάζαμε την εκπομπή υπό το πρίσμα της προεκλογικής εκστρατείας, τότε τα βασικά συνθήματα του Πούτιν, υποψηφίου στις 18 Δεκεμβρίου, μετά δυσκολίας θα μπορούσαν να κατανοηθούν με βάση τα κριτήρια επιλογής των ερωτήσεων και των εκ των προτέρων προετοιμασμένων απαντήσεων. Μερικά από αυτά τα συνθήματα είναι: μάχη κατά της φτώχιας, υπεράσπιση του Συντάγματος, δημιουργία πολυκομματικού συστήματος, μάχη κατά της διαφθοράς, μάχη κατά της τρομοκρατίας, ανάπτυξη του συστήματος δανειοδότησης με υποθήκη.

Τι από όλα αυτά θα γίνει; Τρεις «μάχες», μία «ανάπτυξη», μία «υπεράσπιση» και μόνο μία «δημιουργία»...

Ο εικονικός πρόεδρος με τις βάρβαρες απόψεις.

19 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Σήμερα είναι η Μέρα του Τσεκίστα[17]. 86 χρόνια της O.G.B.U., της V.C.K.A., της M.G.B., της K.G.B., της F.S.B.[18]. Στα τηλεοπτικά δελτία ειδήσεων είναι η πρώτη είδηση. Φρίκη. Επιπλέον, το ύφος των ρεπορτάζ είναι ήρεμο λες και δεν θυσιάστηκαν εκατομμύρια ζωές από τις μυστικές αυτές υπηρεσίες. Όμως, θα μπορούσαν να είναι αλλιώς τα πράγματα σε μια χώρα της οποίας ο πρόεδρος ειλικρινώς και δημοσίως παραδέχεται πως βρίσκεται στη θέση αυτή «όντας σε εφεδρεία από την F.S.B.»;

Επιτέλους, η επίσημη ανακοίνωση των αποτελεσμάτων των κοινοβουλευτικών εκλογών: 37,55% (120 βουλευτές) η Ενιαία Ρωσία, 12,65% (40 βουλευτές) το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας, 11,45% (36 βουλευτές) το Φιλελεύθερο Δημοκρατικό Κόμμα, 29 βουλευτές ο συνασπισμός «Πατρίδα». Από σήμερα τα κόμματα

[17] Τσεκίστας: Έτσι αποκαλούνταν τα μέλη των Μυστικών Υπηρεσιών της νεαρής Σοβιετικής Δημοκρατίας. Από την ονομασία της C.K.A., της πρώτης μυστικής αστυνομίας του νέου καθεστώτος υπό την ηγεσία του Φελίξ Εντμουόντοβιτς Τζερζίνσκι, Πολωνού επαναστάτη και συνεργάτη του Β. Ι. Λένιν.

[18] Οι διάφορες ονομασίες των Μυστικών Υπηρεσιών της Ε.Σ.Σ.Δ. κατά τη διάρκεια ύπαρξης του κράτους αυτού. Η τελευταία, K.G.B., μετονομάσθηκε σε F.S.B., δηλαδή από Επιτροπή Κρατικής Ασφαλείας σε Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ασφαλείας, επί Πούτιν, ο

αυτά μπορούν να προωθήσουν τους υποψηφίους τους για την προεδρία. Σε τρεις εκλογικές περιφέρειες, στο Σβερντλόφσκ, στο Ουλιάνοφσκ και στην Αγία Πετρούπολη, στις 14 Μαρτίου θα έχουμε επαναληπτικές βουλευτικές εκλογές. Κι αυτό γιατί εκεί κέρδισε ο υποψήφιος που ήταν «εναντίον όλων» - εναντίον όλων ψήφισε η πλειοψηφία των εκλογέων.

Οι υποψήφιοι γρήγορα προσχωρούν στην «Ενιαία Ρωσία». Ιδιαίτερο πλήγμα ήταν ο Πάβελ Κρασεννίνικοφ, εκλεγμένος ως ανεξάρτητος σε μονοεδρική περιφέρεια, γνωστός σε όλους τους εκλογείς ως φιλελεύθερος και μέλος της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων, ο οποίος ανακοίνωσε την προσχώρησή του στην Ενιαία Ρωσία. Η Δούμα ουσιαστικά μετατρέπεται σε μια μεγάλη κοινοβουλευτική ομάδα της «Ενιαίας Ρωσίας».

21 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Ο Γιαβλίνσκι αρνήθηκε να κατέβει υποψήφιος για τη θέση του προέδρου της Ρωσίας. Στο χωριουδάκι Μοσκόφσκι, κοντά στη Μόσχα έγινε το συνέδριο του «Μήλου», το οποίο και έλαβε αυτήν την απόφαση. Ο Γιαβλίνσκι ανακοίνωσε ότι θα «δημιουργήσουν ένα μεγάλο δημοκρατικό κόμμα», αλλά το ανακοίνωσε με εκείνο το αλαζονικό ύφος που είχε και πριν τις 7 Δεκεμβρίου, γεγονός που προβληματίζει για το ποιος θα ακολουθήσει έναν άνθρωπο με τέτοια έκφραση. Αυτό σημαίνει ένα πράγμα, ένα πράγμα που δεν υπάρχει απλά στην ατμόσφαιρα, αλλά που είναι γεγονός: χρειάζονται νέοι άνθρωποι, νέοι ηγέτες, οι σημερινοί δεν είναι ικανοί να αποτελέσουν τη δημοκρατική αντιπολίτευση.

Η Χακαμάντα ανακοίνωσε με τη σειρά της ότι δεν βλέπει δυνατότητες για τη δική της υποψηφιότητα εκ μέρους της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων. Η επιχειρηματολογία της ήταν: «Οι άνθρωποι ψήφισαν κατά τέτοιον τρόπο που μας έδειξαν ότι δεν μας θέλουν για ηγέτες της χώρας αυτής».

Δεν θέλουν να συμμετάσχουν στις εκλογές ούτε και οι κομμουνιστές. Σύντομα θα το ανακοινώσουν κι αυτοί.

Είναι άραγε το μποϊκοτάζ της αριστερής και της δεξιάς αντιπολίτευσης στις προεδρικές εκλογές ο μόνος τρόπος για να διασωθούν και να παραμείνουν στην πολιτική σκηνή μετά τις εκλογές του Δεκεμβρίου;

22 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Σήμερα ο Πούτιν παρουσίασε στην Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή τους καταλόγους των εκλογέων που μαζεύουν υπογραφές για την υποψηφιότητά του. Η κοινωνιολογική υπηρεσία που βρίσκεται στην υπηρεσία του

Κρεμλίνου V.C.I.O.M. επιβεβαίωσε τους αριθμούς: το 72% είναι έτοιμοι να ψηφίσουν υπέρ του Πούτιν αν οι εκλογές γίνονταν σήμερα.

Ποιος θα κάνει αντιπολίτευση σε ποιον; Σήμερα η μοναδική εναλλακτική λύση αντί για τον Πούτιν είναι ο Γκέρμαν Στέρλιγκοφ, ιδιοκτήτης γραφείου κηδειών. Φτιάχνει φέρετρα. Δεν έχει καν δικό του κόμμα, μόνο χρήματα και τη «ρωσική ιδέα». Μια μαριονέτα. Κάποιος άλλος που θα μπορούσε να επισκιάσει τον Πούτιν είναι ο Ζιρινόφσκι, ο οποίος ανακοίνωσε ότι το Φιλελεύθερο Δημοκρατικό Κόμμα θα συμμετάσχει στις προεδρικές εκλογές. Κι ο ίδιος μαριονέτα είναι, μόνο που έχει ήδη θητεύσει στα κυβερνητικά όργανα.

Ο Πούτιν είναι αστείος σ' αυτήν την προεκλογική εκστρατεία. Απ' ό,τι φαίνεται, τις επόμενες εβδομάδες ο μηχανισμός του θα αρχίσει να δημιουργεί μια ομάδα αξιοπρεπών υποψηφίων, με τους οποίους δεν θα ντρέπεται να παρουσιαστεί ενώπιον της κοινωνίας.

Κανείς ακόμη δεν πιστεύει ολοκληρωτικά ότι ο Χοντορκόφσκι θα καταδικαστεί. Βασικά οι άνθρωποι πιστεύουν ότι είναι ένα παιχνίδι του Κρεμλίνου που θα τελειώσει μετά την εκλογή του Πούτιν. Στις 30 Δεκεμβρίου τελειώνει η περίοδος προφυλάκισής του. Σήμερα όμως βιαστικά ορίστηκε η ακρόαση του δικαστηρίου της περιοχής Μπασμάν της Μόσχας – «για τη διακοπή της προφυλακίσεως».

Το απόγευμα ξεκαθαρίζει ότι το αίτημα της εισαγγελίας είναι να παραμείνει προφυλακισμένος ο Χοντορκόφσκι μέχρι τις 25 Μαρτίου. Δηλαδή, την ημέρα της εκλογής του Πούτιν θα είναι στη φυλακή. Ο ίδιος ο Χοντορκόφσκι μεταφέρθηκε στο δικαστήριο στις 16.00. Μετά τις 18.00, όταν όλοι οι άλλοι δικαστές, υπάλληλοι, μάρτυρες, μηνυτές και κατηγορούμενοι άλλων υποθέσεων εγκατέλειψαν το κτίριο, οι πόρτες του δικαστηρίου Μπασμάν έκλεισαν και άρχισε η εξέταση της υπόθεσης του Χοντορκόφσκι.

Τι φοβούνται; Δεν υπάρχει κανείς άλλος πιο επικίνδυνος από τον Χοντορκόφσκι στη Ρωσία; Τίνος την ασφάλεια προστατεύουν; Έτσι δεν δικάζουν ούτε τους τρομοκράτες. Ο Χοντορκόφσκι κατηγορείται για 7 οικονομικά εγκλήματα. Ήταν περίπου δέκα το βράδυ όταν τον μετέφεραν πίσω στη φυλακή «Η σιωπή του ναύτη». Το δικαστήριο δέχτηκε το αίτημα της εισαγγελίας.

Χαρακτηριστικά συμπεράσματα των τοπικών εκλογών. Ανακοινώθηκαν από τους κυβερνήτες με βάση τα αποτελέσματα της Κυριακής. Στην περιοχή της Τβέρ νίκησε ο αναπληρωτής πρόεδρος της Κρατικής Επιτροπής Αθλητισμού Ντμίτρι Ζελένιν. Όπως και πριν, το 9% ψήφισε «εναντίον όλων». Στην περιοχή Κίροφ πρώτος βγήκε ο Νικολάι Σακλέιν, ενώ το 10% ήταν «εναντίον».

Ο πραγματικός δημοκράτης της Ρωσίας σήμερα είναι ο «εναντίον».

Πήγε να ψηφίσει, είναι πολίτης και όχι μαριονέτα, είναι ένας σκεπτόμενος άνθρωπος αλλά νιώθει αποστροφή προς όλους εκείνους που νέμονται την εξουσία.

23 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Στη Μόσχα έχουμε τελετουργικές δολοφονίες. Μέσα σ' ένα εικοσιτετράωρο βρέθηκε ένα αποκεφαλισμένο κεφάλι, αυτήν τη φορά στην περιοχή Γκολιάνοβο, ανατολικά του κέντρου της πρωτεύουσας, επί της οδού Αλτάισκαγια, σε ένα κάδο απορριμμάτων. Το προηγούμενο κεφάλι είχε βρεθεί τυλιγμένο σε πλαστικό, χτες το απόγευμα σε ένα παγκάκι μπροστά στην είσοδο του κτιρίου Νο3 της οδού Κρασνογιάρσκαγια. Ο χρόνος θανάτου των δύο αντρών υπολογίζεται ένα εικοσιτετράωρο πριν την ανεύρεσή τους. Τα στοιχεία είναι σχεδόν ίδια: καυκάσιοι, 30-40 ετών, μαύρα μαλλιά. Η ταυτότητα των δολοφονημένων είναι άγνωστη. Οι τοποθεσίες όπου βρέθηκαν τα κεφάλια απέχουν ένα χιλιόμετρο η μία από την άλλη. Στη Μόσχα, η οδός Αλτάισκαγια διασταυρώνεται με την Κρασναγιάροκαγια.

Αυτό είναι αποτέλεσμα της ρατσιστικής προπαγάνδας τις παραμονές των βουλευτικών εκλογών. Ο λαός μας είναι δεκτικός στον φασισμό, γι' αυτό και αντιδρούν έτσι. Δεν μπορούμε να ξεχάσουμε ότι τον Δεκέμβριο, ειδικά στη Μόσχα, μεταξύ των άλλων κομμάτων νίκησε και η «Πατρίδα» του Ρογκόζιν με ποσοστό 15%. Στη Μόσχα όλοι οι άλλοι έλαβαν πολύ μικρότερα ποσοστά ακόμη και η «Ενιαία Ρωσία».

Η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων και το «Μήλο» παρουσίασαν το νέο τους κοινό σχέδιο. Και το όνομα αυτού «Ενιαίο Δημοκρατικό Συμβούλιο». Διακομματικό όργανο στο οποίο κάθε κόμμα διόρισε από έξι μέλη. Παρόλα αυτά, ακόμη και όταν το ανακοίνωναν ήταν προφανές ότι ούτε και τα ίδια τα στελέχη αυτών των κομμάτων πίστευαν στην μακροημέρευση αυτού του οργάνου.

Οι άνθρωποι αδιαφορούν εντελώς για την τύχη του Γιαβλίνσκι, του Νεμτσόφ και των στελεχών του «Μήλου».

Πραγματοποιήθηκε συνάντηση του Πούτιν με την επιχειρηματική ελίτ ή, όπως λέγεται επίσημα, έγινε συνεδρίαση της διοίκησης του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας, στην οποία συμμετείχε και ο πρόεδρος.

Το σημαντικότερο είναι ότι η συνάντηση έγινε ειδικά με το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο. Όχι με τη Ρωσική Ένωση Εμπορίου και Βιομηχανίας (θεωρείται το συνδικάτο των ολιγαρχών με επικεφαλής τον Αρκάντι Βόλσκι, και ας μην ξεχνάμε ότι ο Τσουμπάις της Ρ.Ε.Ε.Β. ήταν

εκείνος που δημόσια υπερασπίστηκε τον Χοντορκόφσκι αμέσως μετά την σύλληψή του). Είναι εύγλωττο ένα απόσπασμα από τη δήλωση του Τσουμπάις: «Η κλιμάκωση των ενεργειών της εξουσίας και των οργάνων της τάξεως εναντίον της ρωσικής επιχειρηματικής τάξης... υπονόμευσε την εμπιστοσύνη των επιχειρηματιών απέναντι στην εξουσία... Σήμερα η ρωσική επιχειρηματική τάξη δεν εμπιστεύεται το υπάρχον σύστημα δικαιοσύνης και τους επικεφαλής της...» Αυτό, φυσικά, ήταν ένα τελεσίγραφο «του συνδικάτου των ολιγαρχών» προς τον Πούτιν, μια κατηγορία για αποσταθεροποίηση της κοινωνίας από τις δυνάμεις του προέδρου. Ο Τσουμπάις κάλεσε τον Πούτιν να πάρει «ξεκάθαρη και αδιαμφισβήτητη θέση». Μέχρι τότε ποτέ πριν δεν είχαν ακουστεί τόσο έντονες φωνές από την πλευρά των επιχειρηματιών. Ο Πούτιν δημόσια είπε ότι θα πρέπει να «σταματήσει η υστερία» και συμβούλεψε την κυβέρνηση να «μην αναμειχθεί σε αυτήν την υπόθεση». Επιπλέον, αγνόησε τις κατηγορίες των ολιγαρχών εναντίον των Αρχών και ουσιαστικά εξέφρασε την πλήρη υποστήριξή του προς το δικαστικό σύστημα. Αργότερα, τον Ιανουάριο, μετά την εκλογή του Γκριζλόφ, υπουργού Εσωτερικών, ως προέδρου της Βουλής, διόρισε υπουργό Εσωτερικών τον Ραντίς Νουργκαλίεφ, έναν από τους πλέον σκληροπυρηνικούς ανώτατους αξιωματικούς της αστυνομίας. Πιθανόν αυτό να ήταν απάντηση όχι μόνο στις δηλώσεις του Τσουμπάις, αλλά και στις συζητήσεις που γίνονταν στην κοινωνία για την αδυναμία του Πούτιν. Μια απόπειρα να επιδείξει την πυγμή της εξουσίας και την αποφασιστικότητά της, αν όχι κάτι άλλο...

Στη συνάντηση με το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο τα πράγματα κύλησαν διαφορετικά. Ο Πούτιν λατρεύει το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο και το διαχωρίζει από τη Ρωσική Ένωση Εμπορίου και Βιομηχανίας. Η παλιά σοβιετική αλεπού, ο Γιεβγένι Πριμακόφ, επικεφαλής του Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου, έβγαλε έναν γραμμένο λόγο και αναφέρθηκε πέντε φορές σε δηλώσεις του Πούτιν, λέγοντας περίπου: «Όπως πολύ σωστά είπε ο Βλαντίμηρ Βλαντιμήροβιτς...» Ο Πριμακόφ διαβεβαίωσε τον Πούτιν ότι «άλλο πράγμα ο ολιγάρχης και άλλο ο επιχειρηματίας. Οι σχέσεις της επιχειρηματικής τάξης με τις Αρχές εισέρχονται σε νέο στάδιο... Το «ολιγάρχης» ακούγεται προσβλητικό. Τι, όμως, είναι ο «ολιγάρχης»; Είναι ένας άνθρωπος που πλουτίζει με μηχανορραφίες, μεταξύ των οποίων και η φοροκλοπή, που μπορεί να μαχαιρώσει τους συνεργάτες του, που χυδαία ανακατεύεται στην πολιτική, διαφθείρει τους αξιωματούχους, τα κόμματα, τους βουλευτές, και λοιπά.

Η ομιλία του Πριμακόφ ήταν στο πνεύμα του Πούτιν, γεγονός που του άρεσε πολύ.

Στη συνέχεια άρχισαν οι ερωτήσεις. Φυσικά, κυρίως για την

επανεξέταση των συμπερασμάτων της ιδιωτικοποίησης για την υπόθεση «Γιούκος», η οποία στο μυαλό όλων ήταν κάτι σαν «συνδικάτο των ολιγαρχών».

Ξαφνικά ο Πούτιν έβαλε τις φωνές. Ήταν σαν ντελάλης στο παζάρι ή σαν αμαξάς που φώναζε στα άλογά του: «Δεν πρόκειται να επανεξετάσουμε την ιδιωτικοποίηση! Οι νόμοι ήταν περίπλοκοι, μπερδεμένοι, αλλά έπρεπε να τηρηθούν! Στην πραγματικότητα όλα θα έπρεπε να τηρηθούν! Αλλά μάλλον τους τηρούσαν μόνο εκείνοι που ήθελαν! Αν 5-10 άνθρωποι δεν τους τήρησαν, αυτό δεν σημαίνει ότι οι υπόλοιποι δεν τους τηρούσαν! Όποιος τότε τηρούσε τους νόμους, σήμερα έχει πέσει σε βαθιά χειμερία νάρκη, παρόλο που μπορεί και να μην πλούτισε! Εκείνοι όμως που δεν τήρησαν τους νόμους, δεν θα πρέπει να εξομοιώνονται με εκείνους που τους τηρούσαν...»

«Κοιμούνται ύπνο βαθύ»... Αυτό στη χώρα μας σημαίνει «στον τάφο»... μεταξύ άλλων.

Στη συνέχεια, μετά την έκρηξη του Πούτιν, έπεσε σιωπή. Οι επιχειρηματίες άρχισαν να απολογούνται ενώπιον του Πούτιν και να του δίνουν τους συνηθισμένους κοινωνικούς όρκους. Ο Πριμακόφ πρότεινε να κάνουν αυτό που ήταν ντροπή να κάνουν όλα αυτά τα χρόνια, αρχίζοντας από την περίοδο του Γκορμπατσόφ – να γλύψουν τον κώλο του Άρχοντα και να λένε ότι κανείς δεν τα λέει καλύτερα από αυτόν.

Θα πρέπει να πούμε ότι τον Δεκέμβριο του 2003 ο Πριμακόφ για άλλη μια φορά απογοήτευσε πολλούς. Στη συνέχεια, όμως, θα ξεκαθαρίσει ότι αυτός απλά αντιλήφθηκε νωρίτερα απ' όλους τις παλιές και νέες τάσεις. Σύντομα όλοι όσοι μίλησαν ενώπιον του Πούτιν άρχισαν να αναφέρονται σε δηλώσεις του, όπως ακριβώς έκαναν και επί Μπρέζνιεφ.

Στην Αγία Πετρούπολη, απένειμαν στη Βαλέρια Νοβοντβόρσκαγια, αρχηγό του κόμματος «Δημοκρατική Ένωση», το βραβείο «Γκαλίνα Σταροβόιτοβα», αρχηγού του κόμματος «Δημοκρατική Ρωσία» «για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την ενίσχυση της δημοκρατίας στη Ρωσία». Η Γκαλίνα Σταροβόιτοβα δολοφονήθηκε από μισθοφόρους των Ειδικών Δυνάμεων των Μυστικών Υπηρεσιών του Γενικού Επιτελείου Ενόπλων Δυνάμεων στην είσοδο του σπιτιού της[19]. Κατά την απονομή, η Βαλέρια Νοβοντβόρσκαγια είπε: «Δεν κάνουμε αντιπολίτευση, αλλά βρισκόμαστε σε σύγκρουση με την σημερινή εξουσία. Δεν πρόκειται να λάβουμε μέρος στις προσεχείς εκλογές. Αποφασίσαμε να τις μποϊκοτάρουμε. Αν και αυτό δεν πρόκειται να αλλάξει και πολύ τα πράγματα».

[19] Το τραγικό της ιστορίας είναι ότι η Άννα Πολιτκόφσκαγια δολοφονήθηκε με τον ίδιο τρόπο λίγα χρόνια αργότερα, τον Νοέμβριο του 2006, στην είσοδο του διαμερίσματός της στη Μόσχα.

Η ρωσική αντιπολιτευτική ζωή είναι κυρίως μόνο λόγια. Η Νοβοντβόρσκαγια, όμως, είναι πάντα ακριβολόγος. Λίγο ακόμη και θα καλούσε στα οδοφράγματα.

Το Δικαστήριο της Μόσχας αύξησε το ποσό αποζημίωσης κατά 2 καπίκια σε μία από τις χήρες των θυμάτων του «Νορντ -Οστ», στην Άλλα Αλιάνικοβα (στο θέατρο σκοτώθηκε ο επιχειρηματίας σύζυγός της). «Απόγευμα αφιερωμένο στο χιούμορ», απεκάλεσε αυτήν την απόφαση ο δικηγόρος Ίγκορ Τρούνοφ.

24 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Πρώτη συνεδρίαση του Ενιαίου Δημοκρατικού Συμβουλίου του «Μήλου» και της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων. Βασικό ζήτημα: Η δυνατότητα κοινής πολιτικής επιβίωσης. Το ερώτημα για κοινό υποψήφιο στις προεδρικές εκλογές του δημοκρατικού μετώπου αποσύρθηκε από την ημερήσια διάταξη. Απόσπασμα από τον διάλογο με τον Γκριγκόρι Γιαβλίνσκι:

- Τι πρυτάνευσε στη λογική του «Μήλο» όταν αποφάσιζε την άρνηση συμμετοχής στις προεδρικές εκλογές;

- Η άποψη ότι οι εκλογές δεν είναι πλέον ούτε καν σχετικά δημοκρατικές. Η απουσία ανεξάρτητων από την εκτελεστική εξουσία δικαστηρίων, ανεξάρτητου Τύπου και ανεξάρτητων πηγών χρηματοδότησης δεν μπορεί να αποτελέσει το πλαίσιο ενός αληθινού πολιτικού ανταγωνισμού και σηματοδοτεί την ουσία των εκλογών αυτών.

- Στις κοινοβουλευτικές, όμως, εκλογές συμμετείχατε...

- Η πορεία και η εξέλιξη των κοινοβουλευτικών εκλογών απέδειξαν ότι τα πράγματα δεν μπορούν να συνεχίσουν έτσι. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων εκλογών καταστράφηκε πολιτικά η δραστήρια επιχειρηματική τάξη, και τώρα πια ούτε ένας επιχειρηματίας δεν τολμά να χρηματοδοτήσει πολιτικά κόμματα δίχως την άδεια του Κρεμλίνου.

- Ποιες εξελίξεις προβλέπετε σχετικά με το «Μήλο»;

- Τις ίδιες με εκείνες που αναμένω για τη χώρα. Για παράδειγμα, τη δημιουργία ενός διακοσμητικού ψευτο-δημοκρατικού κόμματος/ υποκατάστατου ή πόλεμο εξόντωσης. Είναι μάλλον απίθανο να μας αφήσουν να προετοιμαστούμε ήσυχα για τις επόμενες εκλογές.

- Μονοκομματική Δούμα; Αφού, όμως, εκεί υπάρχει το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

- Τυπικά, ναι. Πάρτε όμως από πέντε ανθρώπους κάθε κοινοβουλευτικής ομάδας, βάλτε τους σε διάφορες αίθουσες και θέστε τους ορισμένα βασικά για τη χώρα ερωτήματα. Τι δέον γενέσθαι στην Τσετσενία; Πώς θα αναδιοργανώσουμε τον στρατό; Τι πρέπει να γίνει με την υγεία και την παιδεία; Ποιες σχέσεις

πρέπει να έχουμε με την Ευρώπη και την Αμερική; Οι απαντήσεις που θα πάρετε από τις διάφορες αίθουσες θα είναι πανομοιότυπες. Το κοινοβούλιο είναι ψευτο-πολυκομματικό, ψευδεπίγραφες ήταν οι εκλογές, ψευτο-ανεξάρτητα ήταν και τα Μ.Μ.Ε. Το χωριό του Ποτέμκιν οικοδομείται ολοκληρωτικά.

- Θα κρατήσει πολύ αυτό;

- Τα γεγονότα εξελίσσονται ραγδαία. Εκείνος, όμως, που υπολογίζει ότι αυτό θα κρατήσει πολύ, κάνει μεγάλο λάθος.

Με ενδιαφέρει η άποψη του Γιαβλίνσκι από συνήθεια, τους άλλους δεν τους ενδιαφέρει καθόλου.

Στη Μόσχα πραγματοποιείται το συνέδριο του κόμματος που νίκησε, της «Ενιαίας Ρωσίας». Ο Μπορίς Γκριζλόφ παραιτήθηκε από υπουργός Εσωτερικών, θα είναι πλέον ο πρόεδρος της Δούμας: «Πάνω από το 37% των πολιτών της χώρας (περισσότεροι από 22 εκατομμύρια άνθρωποι) μας ψήφισαν κι έτσι έχουμε την αντίστοιχη πλειοψηφία στη Δούμα. Δεν έχω συνηθίσει να αποφεύγω τις ευθύνες. Υπέβαλα την παραίτησή μου στον Πούτιν. Ο Πούτιν συμφώνησε να περάσω στη Δούμα. Επιτρέψτε μου να εκφράσω ιδιαίτερες ευχαριστίες στον πρόεδρο Βλαντίμηρ Βλαντιμήροβιτς Πούτιν. Η πολιτική του ήταν που μας χάρισε τη νίκη στις εκλογές. Ο υποψήφιός μας στις επερχόμενες εκλογές είναι γνωστός. Ο πρόεδρος Βλαντίμηρ Βλαντιμήροβιτς Πούτιν. Χρέος μας να του εξασφαλίσουμε εκπληκτική νίκη».

Μετά το συνέδριο έγινε η πρώτη συνεδρίαση της κοινοβουλευτικής ομάδας της «Ενιαίας Ρωσίας». Ο Γκριζλόφ μίλησε για το δικό του όραμα σχετικά με την κοινοβουλευτική πολιτική ζωή. Είναι εκείνη η ζωή στην οποία κάθε πολιτική συζήτηση που είναι αντιπαραγωγική δεν έχει θέση σ' αυτήν. Παραγωγικό, κατά τον Γκριζλόφ, είναι εκείνο που δεν χρειάζεται συζητήσεις.

Η Κεντρική Εκλογική Επιτροπή επικύρωσε την ομάδα πρωτοβουλίας των εκλογέων για την ανακήρυξη του Πούτιν υποψηφίου στις εκλογές. Επικεφαλής της ομάδας είναι ο Ολέγκ Κουτάφιν και από τις 25 Δεκεμβρίου θα μπορούν να κάνουν προπαγάνδα επισήμως. Θα μπορούσε να σκεφτεί κανείς ότι πριν από αυτήν την ημερομηνία δεν μπορούσαν.

26 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Πραγματοποιείται το 15ο Συνέδριο του Φιλελεύθερου Δημοκρατικού Κόμματος στη Μόσχα. Σύνθημά του «Οι Ρώσοι κουράστηκαν να περιμένουν!» Ο Ζιρινόφσκι δεν πρόκειται να είναι υποψήφιος. «Θα βρεθεί ένας εντελώς άγνωστος άνθρωπος. Εγώ προσωπικά θα διοικώ το κόμμα για τις προεδρικές εκλογές», ανακοίνωσε. Το συνέδριο πρότεινε τον Ολέγκ

Μαλίσκιν από την περιοχή του Ροστόφ, προπονητή πάλης, σωματοφύλακα του Ζιρινόφσκι, έναν εντελώς ηλίθιο άνθρωπο. Στην πρώτη του συνέντευξη στην τηλεόραση ως υποψήφιος για πρόεδρος, δυσκολεύτηκε να πει αν έχει διαβάσει ποτέ κάποιο βιβλίο...

Ο Πούτιν όχι μόνο δεν έχει ανταγωνιστές, αλλά η ατμόσφαιρα στην οποία πρόκειται να εκλεγεί πρόεδρος για δεύτερη θητεία είναι τρομακτικά αντιπνευματική. Από την ατμόσφαιρα αυτή απουσιάζει παντελώς η λογική και ο ορθός λόγος (έστω και με κάποιο λούστρο που να μαρτυράει ότι υπάρχει κάποια έντονη πνευματική εργασία) και αυτό έχει ως αποτέλεσμα κανείς να μην έχει κανένα πρόγραμμα. Πράγματι, ο πολιτικός διάλογος μεταξύ τέτοιων υποψηφίων είναι εκ των πραγμάτων αδύνατος.

Τι πρέπει να κάνουμε; Οι προεκλογικές συζητήσεις επινοήθηκαν στις δημοκρατικές κοινωνίες, μεταξύ των άλλων, και για να μπορεί η χώρα να διορθώνει την πορεία της μελλοντικής της ανάπτυξης, προκειμένου να δίνονται συμβουλές, αλλά και τιμωρίες στους υποψηφίους.

Διαταχθήκαμε να σιωπήσουμε. Σ' εμάς ο υποψήφιος Νο1 γνωρίζει καλύτερα απ' όλους τι μας χρειάζεται. Γι' αυτό και με αυτοπεποίθηση δηλώνει πως δεν χρειάζεται καμιά συμβουλή. Κανείς δεν μπορεί να τα βάλει με την υπεροψία του. Τόσο χαμηλά δεν έχει ξαναπέσει ποτέ η Ρωσία.

27 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή δεν έκανε δεκτή την αίτηση του παραγωγού φέρετρων Στέρλιγκοφ. Την ίδια στιγμή όμως έγινε δεκτή η αίτηση του Αντίλοφ, ενός γελωτοποιού της «Εργατικής Ρωσίας».

28 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Επιτέλους, δημιουργήθηκε μια ατμόσφαιρα αντάξια του Πούτιν. Το Κόμμα της ζωής, πρότεινε ως υποψήφιο τον πρόεδρο του Συμβουλίου της Ομοσπονδίας Σεργκέι Μιρόνοφ, ο οποίος όμως δήλωσε αμέσως: «Είμαι υπέρ του Πούτιν».

Πραγματοποιείται το συνέδριο του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Οι κομμουνιστές πρότειναν τον Νικολάι Χαριτόνοφ, έναν αστείο και φλύαρο άνθρωπο, πρώην στέλεχος της K.G.B. Τι όμορφα πράγματα!

Ανακοίνωσε την υποψηφιότητά του και ο Ιβάν Ρίμπκιν, ένα δημιούργημα του Μπορίς Μπερεζόφσκι[20], βασικός αντίπαλος/ πολιτικός εξόριστος του Πούτιν. Ο Ρίμπκιν είναι πρώην πρόεδρος της Δούμας. Πρώην πρόεδρος του Συμβουλίου Ασφαλείας. Τι είναι σήμερα; Σύντομα θα το μάθουμε.

Την ίδια περίοδο η Μόσχα ερήμωσε. Οι πλούσιοι δεν έχουν τι να κάνουν και ταξιδεύουν στο εξωτερικό. Η Μόσχα είναι πολύ πλούσια. Όλα τα εστιατόρια, μεταξύ αυτών και τα πιο ακριβά, είναι κλεισμένα για ιδιωτικές επιχειρηματικές βραδιές. Στα τραπέζια υπάρχουν νοστιμιές και μεζέδες τους οποίους η χώρα δεν γνωρίζει. Χιλιάδες δολάρια πετάγονται σε ένα βράδυ. Μήπως είναι το τέλος της Νέας Οικονομικής Πολιτικής[21] της σημερινής πολιτικής περιόδου;

29 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Πρώτη συνεδρίαση της Δούμας. Μίλησε ο Πούτιν: «Είμαστε υποχρεωμένοι να θυμόμαστε ότι η εξουσία προέρχεται από τον λαό... Βασική μας προτεραιότητα είναι να επικεντρώσουμε την προσοχή μας σε ζητήματα που έχουν σχέση με την ποιότητα της ζωής των πολιτών... Μετά πολλές πολιτικές αντιπαραθέσεις στη Δούμα, ήρθε η ώρα της δημιουργικής εργασίας... Θα πρέπει να κινηθούμε προς τα εμπρός προς όλες τις κατευθύνσεις. Θα πρέπει να ενισχύσουμε τον κοινοβουλευτισμό μας.... Έχουμε κάθε δικαίωμα να ονομάσουμε αυτήν τη μεταβατική περίοδο ως περίοδο ενίσχυσης του κοινοβουλευτισμού μας... Οι αντιπαραθέσεις δεν βοηθούν...»

Στην εναρκτήρια συνεδρίαση ήταν και ο Βλαντισλάβ Σουρκόφ, αναπληρωτής της διοίκησης του προέδρου, υπεύθυνος για τα πολιτικά κόμματα, πολιτικός αναλυτής. Σε αυτόν οφείλει η «Ενιαία Ρωσία» την συνταγματική πλειοψηφία στο κοινοβούλιο. Είναι άνθρωπος των μηχανισμών, πονηρός και επικίνδυνος.

---

[20] Μπορίς Μπερεζόφσκι: Ένας από τους ολιγάρχες της Ρωσίας που δημιούργησαν εν μια νυκτί τεράστια περιουσία λόγω της συμμετοχής τους στην κλειστή ομάδα των συνεργατών του Μπορίς Γιέλτσιν στις αρχές της δεκαετίας του '90. Μετά την αποχώρηση του Γιέλτσιν από την πολιτική σκηνή ήρθε σε σύγκρουση με τον Πούτιν και σήμερα ζει ως πολιτικός εξόριστος στο Λονδίνο.

[21] Νέα Οικονομική Πολιτική: Η πολιτική που υιοθέτησαν οι μπολσεβίκοι με προτροπή του Λένιν στο διάστημα 1919 – 1924, προκειμένου να ανορθώσουν την οικονομία τους μετά τον καταστροφικό εμφύλιο πόλεμο που διήρκησε από το 1918 ως το 1919. Το τέλος της Ν.Ο.Π. σήμανε και την οριστική στροφή του κράτους προς μια κεντρικά ελεγχόμενη οικονομία και την απαρχή του ολοκληρωτισμού στη σοβιετική κοινωνία.

Ο Βλαντίμηρ Ριζκόφ, ανεξάρτητος βουλευτής από την περιοχή Αλτάι, ανακοίνωσε ότι ετοιμάζεται να προσφύγει στο δικαστήριο προσβάλλοντας τα αποτελέσματα των εκλογών. «Οι εκλογείς δεν έδωσαν στην "Ενιαία Ρωσία" τη συνταγματική πλειοψηφία».

Δεν έδωσαν; Και λοιπόν; Έφτασε η ώρα της ολοκληρωτικής αυθάδειας της εξουσίας.

Ο Σεργκέι Σοιγκού, υπουργός έκτακτων περιστατικών και επιφανές στέλεχος της «Ενιαίας Ρωσίας», άνθρωπος έξυπνος, ανακοίνωσε ξαφνικά το παρακάτω: «η "Ενιαία Ρωσία" θα πρέπει να γίνει κόμμα κοινωνικού ελέγχου για την εφαρμογή των αποφάσεων του προέδρου». Φρίκη. Θα μετατραπεί σε φυλακή μας, έτσι ώστε ο Πούτιν να διατάζει κι εμείς απλά να ζούμε.

Η Χακαμάντα, παρόλα αυτά, μπόρεσε να γίνει υποψήφια για τις προεδρικές εκλογές. Σκέφτηκε να αυτοπροταθεί. Εκ προοιμίου την καταδικάζουν όλοι οι δημοκράτες και οι φιλελεύθεροι, λέγοντας πως η υποψηφιότητά της είναι καρπός συναλλαγής με τη διοίκηση του προέδρου, έτσι ώστε να υπάρχει έστω και ένας έξυπνος άνθρωπος ως ανταγωνιστής του Πούτιν κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας.

Ο Βλαντίμηρ Γκερασένκο, πρώην επικεφαλής της Κεντρικής Τράπεζας, σήμερα βουλευτής του κόμματος «Πατρίδα» στη Δούμα, σκέφτηκε να είναι υποψήφιος για τις προεδρικές εκλογές...

30 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Η προθεσμία υποβολής των δικαιολογητικών στην Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή λήγει αύριο, 31 Δεκεμβρίου. Η Ιρίνα Χακαμάντα συμφώνησε, παρόλα αυτά, να είναι υποψήφια στις προεδρικές εκλογές. Το αποφάσισε ένα εικοσιτετράωρο μετά την πρόταση που της έγινε από την ομάδα πρωτοβουλίας. Η ομάδα του Κρεμλίνου;

Μέχρι τις 28 Ιανουαρίου θα πρέπει να συγκεντρώσει 2 εκατομμύρια υπογραφές. Ο Βίκτωρ Γκερασένκο προτάθηκε επίσης από το συνασπισμό «Πατρίδα». Αυτός δεν χρειάζεται να συγκεντρώσει υπογραφές, γιατί η «Πατρίδα» είναι κοινοβουλευτική ομάδα. (Η «Πατρίδα» είναι ένας αντικομουνιστικός συνασπισμός του Βλαντισλάβ Σούρκοφ. Βασική του σκέψη είναι: καλύτερα να έχουμε τους «δικούς» μας εθνικοπατριώτες, παρά ξένους. Οι χρηματοδότες των «εθνικοπατριωτών» είναι ο Ντεριμπάσκα της «Ρουσάλ» και ο Σουλεϊμάν Κερίμοφ της «Νάφτα- Μοσκβά», συνιδιοκτήτης της «Άλφα Μπανκ» κ.ά.)

Στις εκλογές αποφάσισε να εκτεθεί και ο Σεργκέι Γκλαζιόφ, αλλά ως ανεξάρτητος.

Ο Πούτιν χρειάζεται ανταγωνιστές. Του έκατσαν, λοιπόν, ως πρωτοχρονιάτικο δώρο. Όλοι οι νέοι υποψήφιοι δήλωσαν: Το κυρίαρχο δεν είναι η νίκη, αλλά η συμμετοχή.

31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Ο αποχαιρετισμός του 2003 είναι θλιβερός. Οι εκλογές στη Δούμα ήταν η μεγάλη νίκη του απολυταρχισμού του Πούτιν. Αν και το ερώτημα είναι: Για πόσο ακόμη θα οικοδομεί την αυτοκρατορία; Η αυτοκρατορία σημαίνει διώξεις και, τελικά, καταπίεση. Προς τα εκεί πηγαίνουμε. Ποιος, όμως, θα παλέψει για να το αποτρέψει αυτό; Οι άνθρωποί μας, ταλαιπωρημένοι από τους πολιτικούς πειραματισμούς, επιθυμούν μια καλύτερη ζωή, αλλά παρόλα αυτά δεν έχουν διάθεση να παλέψουν. Τα περιμένουν όλα από άνωθεν, όταν όμως από άνωθεν έρχονται διώξεις, τότε συμβιβάζονται. Το πιο δημοφιλές αστείο στο Διαδίκτυο: «Στη Ρωσία είναι βράδυ. Οι μαριονέτες έχουν μεγάλες σκιές».

Στο NTV, στην τηλεοπτική εκπομπή «Ελευθερία του Λόγου» (το βασικό πολιτικό talk show της χώρας, σύντομα θα απαγορευτεί) το κοινό επέλεξε τον «άνθρωπο της χρονιάς». Μεταξύ των υποψηφίων ήταν: ο Βλαντισλάβ Σουρκόφ (οδήγησε την «Ενιαία Ρωσία» σε συντριπτική νίκη), ο ακαδημαϊκός Βιτάλι Γκίνζμπουργκ (βραβείο Νόμπελ 2003 στην κβαντική φυσική), ο σκηνοθέτης από το Νοβοσιμπίρσκ Αντρέι Ζβιαγκίντσεφ (για την πρώτη του ταινία «Επιστροφή» που κέρδισε τον «Χρυσό Λέοντα» στο φεστιβάλ της Βενετίας), ο Γκεόργκι Γιάτσεφ (προπονητής της εθνικής ομάδας ποδοσφαίρου, ο οποίος την ανέλαβε τον Αύγουστο και την οδήγησε στη νίκη επί της εθνικής Ουαλίας) και ο Χοντορκόφσκι, ο οποίος, αφού δημιούργησε την πλέον διαφανή εταιρεία στη Ρωσία και έγινε ο πλουσιότερος άνθρωπος της χώρας, βρέθηκε στη φυλακή.

Το κοινό ψήφισε τον Γκίνζμπουργκ. Ο Σουρκόφ έλαβε ελάχιστες ψήφους, πράγμα που αντανακλά και το πραγματικό ποσοστό της «Ενιαίας Ρωσίας» και του Πούτιν προσωπικά.

Στο τέλος της εκπομπής, ο οικοδεσπότης παρουσίασε τα ποσοστά που έλαβαν σε δημοσκόπηση της εταιρείας ερευνών ROMIR οι ίδιοι υποψήφιοι. Και εκεί την πρώτη θέση κατέλαβε ο Γκίνζμπουργκ. Ο Σουρκόφ και πάλι έλαβε ελάχιστες ψήφους. Δεν είναι σύμπτωση, αλλά διάγνωση. Το άνοιγμα της ψαλίδας μεγαλώνει ανάμεσα σε εκείνους που πατρονάρει η διοίκηση του Πούτιν και σε εκείνους που υπάρχουν αυθύπαρκτοι.

Ο εικονικός κόσμος των επίσημων τηλεοπτικών σταθμών είναι κάτι

το τελείως διαφορετικό. Το τηλεοπτικό πρόγραμμα «Χρόνος» είναι το βασικό ειδησεογραφικό πρόγραμμα της χώρας και πραγματοποίησε παρόμοια δημοσκόπηση για το 2003. Την πρώτη θέση κατέλαβε ο Πούτιν, τη δεύτερη ο Σόιγκ, την τρίτη ο Γκριζλόφ. Έτσι έχουν τα πράγματα.

Η ώρα είναι σχεδόν μεσάνυχτα σύμφωνα με τους χτύπους του ρολογιού στο Κρεμλίνο και μόνο μια σημείωση υπάρχει στο περιθώριο της σελίδας. Γιατί οι άνθρωποι εγκαταλείπουν τη χώρα; Μέσα σε ένα χρόνο ο αριθμός των ανθρώπων που μετανάστευσαν στη Δύση αυξήθηκε κατά 56%. Η Ρωσία κατέλαβε την πρώτη θέση με βάση τον αριθμό των πολιτών της που επιθυμούν να βρουν καταφύγιο στο εξωτερικό (σύμφωνα με τα στοιχεία του Ύπατου Αρμοστή του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες).

4 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Συνέδριο του «Κόμματος της Ζωής», μια μαριονέτα από αυτές που βρίσκονται στην υπηρεσία της διοίκησης του προέδρου Πούτιν. Ένα ακόμη σχέδιο του Σουρκόφ. Το Κόμμα της Ζωής επικυρώνει την υποψηφιότητα του Σεργκέι Μιρόνοφ για την προεδρία της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Ο Μιρόνοφ για άλλη μια φορά δηλώνει πως ο ίδιος επιθυμεί να εκλεγεί πρόεδρος της χώρας ο Πούτιν.

Ο Μιρόνοφ είναι ένας από εκείνους που θα εξασφαλίσουν τη νίκη του υποψήφιου Πούτιν. Υπάρχουν πολλοί που θα παίξουν τον ρόλο της εγγύησης για την εκλογή του. Αυτό είναι ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά της προεκλογικής εκστρατείας για τις προεδρικές εκλογές. Μα τι είναι, λοιπόν, αυτό που φοβούνται; Την αυθόρμητη διαμαρτυρία;

...Στο Μπερκάτ-Γιουρτ, ένα χωριό στην Τσετσενία, Ρώσοι στρατιώτες απήγαγαν τον Χασάν Τσαλάγιεφ, Τσετσένο αστυνομικό. Η τοποθεσία που τον μετέφεραν είναι άγνωστη...

5 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Ο Πούτιν συναντήθηκε με το υπουργικό του συμβούλιο. «Θα πρέπει να εξηγήσουμε στο σώμα των βουλευτών τις προτεραιότητες της κυβέρνησης». Υποκρίνεται. Η διάθεσή του είναι άσχημη γιατί στη Γεωργία ολοκληρώθηκε η επανάσταση των τριαντάφυλλων και ο Σαακασβίλι γιορτάζει τη νίκη του. Σύμφωνα με τις προβλέψεις, η νίκη του αγγίζει το 85%. Στη Γεωργία δεν αμφιβάλλουν ότι ο Μίσα είναι ο πρόεδρος της χώρας. Η νίκη αυτή είναι μια φωτοβολίδα προς τις υπόλοιπες χώρες της Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων

Κρατών. Όλοι όσοι κάθονται μαζί με τον Πούτιν το αντιλαμβάνονται αυτό. Ο λαός, όμως, έχει τα όριά του στην καταπίεση και όταν ταχθεί υπέρ των αλλαγών κανείς δεν στέκεται εμπόδιο στον δρόμο του. Να γιατί λαμβάνουν τόσα μέτρα προκειμένου να πετύχουν την εκλογή του.

6 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Η τελευταία ημέρα υποβολής των δικαιολογητικών των υποψηφίων για την προεδρία. Χαριτόνοφ, Μαλίσκιν, Γκερασένκο, Μιρόνοφ είναι οι υποψήφιοι των κοινοβουλευτικών κομμάτων που νίκησαν στις εκλογές, γι' αυτό και δεν χρειάζεται να μαζέψουν υπογραφές. Έξι είναι οι ανεξάρτητοι υποψήφιοι: Πούτιν, Χακαμάντα, Γκλάζεφ, Ρίμπκιν, Αξέντιγιεφ, Μπρνστάλοφ. Μέχρι τις 28 Ιανουαρίου, οι ανεξάρτητοι θα πρέπει να καταθέσουν στην Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή 2 εκατομμύρια υπογραφές που να υποστηρίζουν την υποψηφιότητά τους. Μόνο τότε θα ανακηρυχθούν υποψήφιοι. Η Χακαμάντα έχει προβλήματα με τους «δεξιούς» ομοϊδεάτες της, ούτε η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων, ούτε το «Μήλο» δεν βιάζονται να δηλώσουν την υποστήριξή τους (και τελικά δεν θα το κάνουν), ενώ δεν κάνουν τίποτα ούτε και για τη συγκέντρωση υπογραφών. Αυτό μετατρέπει τη Χακαμάντα σε επαίτη και στη χώρα μας δεν συμπαθούν τους επαίτες. Και μόνο για το ότι παρακάλεσε, κανείς δεν πρόκειται να την ψηφίσει. Σ' εμάς αγαπούν τους νικητές και από τη στιγμή που ο Πούτιν μπόρεσε να τους υπερκεράσει όλους, τον αγαπούν. Οι μετριότητες δεν είναι δημοφιλείς.

Σήμερα είναι η νύχτα των Χριστουγέννων[22]. Ο ορθόδοξος πιστός πρέπει να κάνει δώρα και καλές πράξεις, όχι όμως δημόσια γιατί αυτό δεν θεωρείται αξιοπρεπές. Ο Πούτιν πέταξε με ελικόπτερο στο Σούζνταλ. Έχει προεκλογική εκστρατεία, συνεπώς ακόμη και οι προσωπικές του στιγμές είναι προς πώληση. Στο Σούζνταλ επισκέφτηκε τους αρχαίους ναούς, άκουσε τις ψαλμωδίες των μοναχών μιας εκ των γυναικείων μονών, στάθηκε με την πλάτη μπροστά στις τηλεοπτικές κάμερες και τους δημοσιογράφους για να παρακολουθήσει τη λειτουργία των Χριστουγέννων. Οι κάμερες είχαν στηθεί με τέτοιον τρόπο, ώστε ο Πούτιν να βρίσκεται ανάμεσα σε απλούς χωρικούς πιστούς, γέροντες και γριούλες με μαντίλες, δίχως σωματοφύλακες. Σταυροκοπήθηκε... Δόξα τω Θεώ, πρόοδος, έμαθε να κάνει τον σταυρό του, παλιά όσοι τον έβλεπαν νόμιζαν πως ήταν πολύ αδέξιος σ' αυτό.

[22] Η Ρωσία ακολουθεί το παλαιό ημερολόγιο στην εκκλησιαστική της ζωή. Κατ' επέκταση, τα Χριστούγεννα της είναι πάντα στις 6 Ιανουαρίου, όταν σ' εμάς, αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο, γιορτάζουν τα Φώτα.

Παραδοσιακά στη Ρωσία, η ζωή των ανώτερων και των κατώτερων στρωμάτων έμοιαζαν να είναι από διαφορετικά γαλαξιακά συστήματα. Το γεγονός ότι ο Πούτιν τοποθετήθηκε ανάμεσα στους ανθρώπους αυτούς, δεν πρόκειται να αλλάξει τίποτα στη ζωή τους από μόνο του. Εγώ πήγα στην εσχατιά, εκεί που δεν πατάει το πόδι των ανώτερων στρωμάτων. Στην εξειδικευμένη νευρολογική παιδιατρική κλινική Νο25, στην απομακρυσμένη από το κέντρο οδό Γιελέτσκαγια.

Οι συνοικίες της Μόσχας διακρίνονται από το κέντρο της πόλης. Το κέντρο σήμερα είναι φαντασμαγορικό, αφύσικα πλούσιο. Στις συνοικίες όλα είναι ήσυχα και πεινασμένα. Εκεί, στην ορφανεμένη εσχατιά, ούτε που το παρατηρούν ότι η Μόσχα είναι ένα μέρος όπου ζουν πολύ πλούσιοι άνθρωποι. Εκεί, δεν υπάρχουν φιλάνθρωποι με παιχνίδια, βιβλία και πάμπερς. Ούτε πριν ούτε μετά τα Χριστούγεννα.

«*Ας πάμε στην ομάδα*», μου λέει η σοφή Λιντία Κονσταντίνοβα Σλεβάκ, διευθύντρια του ορφανοτροφείου για μικρά παιδιά, τονίζοντας τη λέξη «ομάδα», δίχως όμως να δώσει κάποια εξήγηση.

...Ο Ντανίλκα στριφογυρίζει στα χέρια της ενήλικης παιδαγωγού σαν κεράκι. Σαν να είναι ένα μαζί της... μόλις που ανασηκώνεται. Μια τρομακτικά μοναχική εικόνα, ο κόσμος πέρασε από δίπλα του. Την αδύνατη πλατούλα του την κρατάει με το ζόρι όρθια, σαν να είναι ένα σπίρτο. Τα ξανθά μαλλάκια του τον κάνουν να μοιάζει με άγγελο που τον φωτίζει το αδύναμο φως ενός κεριού στο ημίφως. Ένα μικρό ρεύμα αέρα να έρθει από την ανοιχτή πόρτα του διαδρόμου και τα μεταξωτά μαλλάκια του Ντανίλ θα καούν. Το θαύμα της Γεννήσεως, και όχι ένα απλό παιδάκι. Δόξα τω Θεώ που σταμάτησαν να κουρεύουν τα παιδάκια εντελώς στα ορφανοτροφεία μας.

Μόνο που αναρωτιέσαι, τίνος είναι το θαύμα αυτό; Σε ποιον ανήκει; Τον Ντανίλ δεν μπορεί να τον υιοθετήσει κανείς εξαιτίας των ηλίθιων νόμων μας. Υπ' αυτή την έννοια, η επίσημη θέση του Ντανίλ είναι αδιέξοδη. Ο Ντανίλ είναι ένα εγκαταλελειμμένο παιδί (η βιολογική του μητέρα δεν τον αρνήθηκε, αλλά έχει εξαφανιστεί, κάποιος πρέπει να την αναζητήσει, αλλά η αστυνομία δεν βιάζεται καθόλου). Γι' αυτό και κανείς δεν μπορεί να τον υιοθετήσει, παρόλο που είναι τόσο όμορφος. Το κράτος αδιαφορεί για το γεγονός ότι όσο ταχύτερα αυτό το παιδί υιοθετηθεί, τόσο καλύτερες θα είναι οι προοπτικές του στη ζωή και τόσο πιο γρήγορα θα πάψει να το φροντίζει.

Γύρω μου όλα είναι ζεστά, καθαρά και, μάλλον, καθόλου άσχημα. Όπως σε ένα κανονικό παιδικό σταθμό. Η ομάδα όπου ζει ο Ντανίλ έχει άλλα έντεκα αγοράκια και κοριτσάκια και ονομάζεται τρυφερά «Φωλίτσα». Έτσι γράφει η πινακίδα στην είσοδο, αυτό ισχύει και για τις καρδιές των ανθρώπων που ζουν εκεί. Γλυκές, αλλά πολύ κουρασμένες γυναίκες είναι οι

υπομονετικές παιδαγωγοί και βρεφοκόμοι με αγκαλιές που φτάνουν μέχρι το πάτωμα... Όλα είναι τόσο όμορφα εδώ.

Μόνο που τα παιδάκια δεν κλαίνε, αλλά οδύρονται.

Ή σιωπούν – δεν ακούγονται γέλια. Ο Ντανίλκα όλο αυτό το διάστημα σιωπά και τρίζει τα δόντια του, εξετάζοντας προσεκτικά τους άγνωστους επισκέπτες. Είναι πολύ παράξενο, αλλά αυτός δεν κοιτάζει τους ανθρώπους. Ρίχνει το βλέμμα του κατευθείαν στο δικό τους. Το βλέμμα του μοιάζει με εκείνο του ανακριτή και όχι με μικρού παιδιού ηλικίας ενός έτους και τριών μηνών. Η ζωή του όλη μοιάζει μ' εκείνο ενός κεριού που έχει ήδη καεί. Ο ορίζοντας του ατομικού καλού έχει καταστροφικά περιοριστεί.

Την παραμονή των Χριστουγέννων στο σπίτι της οδού Γιέλετσκαγια έκανε την εμφάνισή του ένα νέο «χριστουγεννιάτικο δώρο». Το όνομά του είναι Ντμίτρι Ντρμίτριεβιτς και πάσχει από βαριάς μορφής νεφρική ανεπάρκεια. Γεννήθηκε τον Δεκέμβριο του 2002, και τον Μάιο του 2003 η μητέρα του τον «ξέχασε» στην αυλή. Προς μεγάλη έκπληξη πολλών, η αστυνομία την αναζήτησε. Όταν τη βρήκε, εκείνη έγραψε μια αίτηση με την οποία ζητούσε: «Σας παρακαλώ όπως μου στερήσετε τα γονεϊκά μου δικαιώματα...»

Τον Ντμίτρι Ντμίτριεβιτς τον έφεραν στο ορφανοτροφείο από το νοσοκομείο όπου πέρασε τη μισή του ζωή στον θάλαμο εντατικής θεραπείας. Τώρα πια δεν έχει σχεδόν καθόλου μαλλιά στο σβέρκο γιατί χάθηκαν εξαιτίας της μακράς ανάρρωσής του, κατά την οποία ήταν υποχρεωμένος να ξαπλώνει συνεχώς. Στην ομάδα το αγοράκι αυτό κάθεται σε ένα ειδικό αναπηρικό κάθισμα για μικρά παιδιά, τα οποία δεν μπορούν να περπατήσουν και μελετάει το νέο του περιβάλλον. Μπροστά του έχει ένα σωρό παιχνίδια και μπάλες αλλά, απ' ό,τι φαίνεται, για τον Ντμίτρι Ντμίτρεβιτς οι άνθρωποι έχουν μεγαλύτερο ενδιαφέρον. Μελετάει προσεκτικά την αρχίατρο. Θέλει να τη δει καλύτερα. Δεν μπορεί όμως να σηκωθεί αφού τα ποδαράκια του είναι εξαιρετικά αδύναμα λόγω της παρατεταμένης κατάκλισης γι' αυτό και δεν μπορεί να στρέψει το κάθισμά του προς το πρόσωπο της Λιντίας Κονσταντίνοβα. Εκείνη πάλι δεν θέλει να τον βοηθήσει, γιατί θέλει να μάθει στον Ντμίτρι Ντμίτριεβιτς να μάθει να κινείται και να μην περιορίζεται απλά στην περιστροφή του κεφαλιού του.

«*Εμπρός, Ντμίτρι Ντμίτριεβιτς*», λέει η αρχίατρος, «*άρπαξε τη ζωή, δώσε τη μάχη σου*».

Και ο Ντμίτρι Ντμίτριεβιτς, δίχως βοήθεια, μάχεται, και μετά από μερικά λεπτά είναι ήδη νικητής – στράφηκε προς τη Λιντία Κονσταντίνοβα. Όπως είναι φυσικό, του τρέχουν τα σάλια, το ζήτημα όμως είναι το βλέμμα του. Το παιδάκι αυτό είναι ηλικίας δεκατριών μηνών και το βλέμμα του μοιάζει με εκείνο ενός Ρώσου συνταξιούχου που είναι πολύ μεγαλύτερος

των εξήντα χρονών. Η βαθιά γνώση της ζωής συν η ανησυχία για το μέλλον.

- Πώς νιώθετε εδώ; Σαν τη μητέρα Τερέζα; Καθαρτήριο των κοινωνικών απορριμμάτων; Ή απλά λυπάστε πολύ αυτά τα παιδιά;

- Τα παιδιά μας δεν χρειάζονται οίκτο – λέει η αρχίατρος. *Και αυτό είναι το βασικό που τους έχω διδάξει. Δεν πρέπει να τα λυπάστε. Βοήθεια τους χρειάζεται. Έτσι λοιπόν, εγώ, εμείς, ποτέ δεν αποκαλούμε ορφανοτροφείο το ίδρυμά μας μπροστά τους, αλλά παιδικό σταθμό, ώστε αργότερα, στην άλλη ζωή, όταν θα τα υιοθετήσουν, τα παιδιά να μην θυμούνται υποσυνείδητα ότι ήταν στο ορφανοτροφείο. Έτσι τα βοηθούμε να επιβιώσουν. Χάρη στη δουλειά μας μπορούν να ελπίζουν σε ανάδοχες οικογένειες.*

- Δηλαδή στόχος σας είναι η υιοθεσία των προστατευόμενών σας;

- Φυσικά. Αυτό είναι το κυριότερο απ' όλα όσα μπορώ να κάνω.

- Πώς αντιμετωπίζετε την υιοθεσία από αλλοδαπούς γονείς; Οι πατριώτες πολιτικοί μας απαιτούν να σταματήσει αυτό το πράγμα.

- Είμαι πολύ θετική στην υιοθεσία από αλλοδαπούς. Τρομακτικά περιστατικά συμβαίνουν και στις δικές μας ανάδοχες οικογένειες, μόνο που σχετικά με αυτό υπάρχει η πολιτική της αποσιώπησης. Τώρα που μιλάμε βρίσκεται σε εξέλιξη η συζήτηση της άρσης μιας υιοθεσίας ενός εκ των παιδιών μας, προκειμένου να επιστρέψει σ' εμάς. Επιπλέον, θα πρέπει να πω ότι, ενώ οι δικές μας οικογένειες δεν υιοθετούν παιδιά που προέρχονται από την ίδια οικογένεια, οι αλλοδαποί με πολύ μεγάλη χαρά υιοθετούν αδέλφια προκειμένου να μην χωριστούν. Και αυτό είναι πολύ σημαντικό. Μια οικογένεια από την Αμερική υιοθέτησε έξι αδέλφια. Τη Νατάσσα, το μικρότερο κοριτσάκι ανάμεσα στα έξι αδέλφια, την έφεραν τυλιγμένη σε κουρέλια. Την τύλιξε ο τετράχρονος αδελφός της για να μην παγώσει. Ήταν αδύνατο να επιστρέψουν στο σπίτι τους. Πού το κακό, λοιπόν, που τα έξι αυτά παιδιά σήμερα ζουν στις Η.Π.Α.; Κοιτάζω την φωτογραφία που μου έστειλαν από εκεί και νιώθω όμορφα. Κανείς δεν θα πιστέψει πώς ζούσαν εδώ και τι έμεινε στη μνήμη μας. Τον προηγούμενο χρόνο από τα 26 παιδιά του ορφανοτροφείου μας που δόθηκαν για υιοθεσία, τα 15 τα δέχτηκαν αλλοδαπές ανάδοχες οικογένειες, κυρίως από τις Η.Π.Α. και την Ισπανία. Μεταξύ αυτών ήταν και τρία ζευγάρια αδελφών, ένα αγόρι κι ένα κορίτσι. Οι δικοί μας δεν ήθελαν να τα υιοθετήσουν.

- Δεν ήθελαν; Δεν μπορούσαν; Δεν είχαν ίσως τα υλικά μέσα;

- Δεν ήθελαν. Και οι πλούσιοι σ' εμάς, βασικά, δεν θέλουν να υιοθετήσουν κανέναν.

Θα νόμιζε κανείς ότι στο μεταίχμιο των δύο αυτών επιπέδων, των διαρκώς αυξανόμενων ορφανών και του πλούτου, κάτι θα μπορούσε να γίνει στη χώρα. Τίποτα όμως δεν γίνεται. Απλά δεν γίνεται. Γιατί; Γιατί η αέναη διαπάλη των ολιγαρχών μεταξύ τους προκαλεί ζητωκραυγές, ενώ η μάχη για ένα καλύτερο μέλλον αυτών των ορφανών δεν αφορά πια κανέναν.

Ποια η διέξοδος; Είναι προφανές τι πρέπει να γίνει. Ένα μαζικό κοινωνικό κίνημα υπέρ των ορφανών, επικεφαλής του οποίου θα τεθούν γνωστοί πολιτικοί. Οι πολιτικοί, όμως, είναι απασχολημένοι με άλλα πράγματα, με το πώς θα γίνουν ευνοούμενοι του Πούτιν, που σημαίνει χρήματα και επιρροή.

Τίποτα άλλο δεν τους ενδιαφέρει. Γι' αυτό και την παραμονή των Χριστουγέννων πίνουν σε πολυτελείς δεξιώσεις στο κέντρο της πόλης, τρώνε μαύρο χαβιάρι με μεγάλα κουτάλια και λησμονούν να φέρουν δώρα στα ορφανά. Τι αθλιότητα.

...Ο Ακράμ είναι ένα αγοράκι με μάτια Ουζμπέκου και δεν μπορεί να περπατήσει. Είναι ξαπλωμένος μπρούμυτα στο κρεβατάκι του φορώντας μια γαλάζια ρόμπα και συνέχεια είναι κοντά του μια μικρούλα, η Τανιούσα. Η Τανιούσα μπορεί και περπατάει, αλλά είναι τυφλή εκ γενετής. Η Λένοτσκα γεννήθηκε κι αυτή δίχως ματάκια, και οι βρεφοκόμοι πρέπει να την παρακολουθούν συνέχεια ώστε τα μεγαλύτερα παιδάκια να μην σκαλίζουν τα μάτια της. Η Γιούλια έχει μια τραγική μάσκα στο πρόσωπό της που δεν την εγκαταλείπει ούτε για μια στιγμή, ούτε κι όταν κοιμάται. Την εγκατέλειψαν πριν από δύο μήνες. Η Βάρια από καιρό έχει συνηθίσει τη μοναξιά και όλη την ώρα κοιτάζει το ρολόι σαν στρατιώτης: παρακολουθεί με ένταση ποιος από τους παιδαγωγούς θα ανοίξει την είσοδο και κάθε φορά γλιστράει στο δρόμο. Τότε κάποιος πρέπει να την πιάσει και να την γυρίσει πίσω... Τι θα απογίνουν αυτά τα παιδιά στη χώρα μας έτσι που κατάντησε κι αυτή;

Δεν υπάρχει απάντηση στο ερώτημα αυτό.

Το ξεφάντωμα της φιλανθρωπίας στη Ρωσία σταμάτησε το 2002 όταν η διοίκηση του Πούτιν κατήργησε τις φοροαπαλλαγές στις αγαθοεργίες. Μέχρι το 2002, οι τρόφιμοι των ορφανοτροφείων φορούσαν μέχρι και τέσσερα ρολόγια, ενώ την Πρωτοχρονιά έπαιρναν μέχρι και 30 δώρα. Με βαγόνια κουβαλούσαν το λάδι στα ορφανά. Τώρα κανείς από τους πλούσιους δεν θέλει να δωρίσει τίποτα στα ορφανά. Οι συνταξιούχοι πηγαίνουν στα ορφανοτροφεία μόνο τα τριμμένα εικοσάχρονα πλέον σακάκια τους. Χαρίζουν επίσης στα ορφανοτροφεία τα παλιά τους πιάνα, αλλά υπό την προϋπόθεση ότι τη μεταφορά θα την κάνει το ίδιο το ορφανοτροφείο, δηλαδή τα δίνουν ως βοήθημα για τη μεταφορά. Στη χώρα μας δεν υπάρχει κανένα από τα αμερικανικά στάνταρτ για την αγαθοεργία, όπου καλούν τα ορφανά τις Κυριακές σε οικογενειακά γεύματα σε εστιατόρια. Σ' εμάς, οι πλούσιοι γενικώς δεν καλούν σε εστιατόρια τα ορφανά. Στην Αμερική υπάρχει ειδικό πρόγραμμα «Πάρε το παιδί στη δουλειά». Σ' εμάς, όχι. Επιπλέον, αν κάποιος υιοθετήσει κάποιο ορφανό, τότε η κοινωνία αρχίζει να τον αντιμετωπίζει καχύποπτα. «*Ποιο θα είναι το κέρδος μου από την υιοθεσία*», σκέφτονται. Οι γείτονες αρχίζουν

να φέρονται με απρέπεια. Έτσι τα ορφανά συνεχίζουν να υποφέρουν. Μια κοπέλα, η Νάντια, βγαίνοντας από το ορφανοτροφείο λόγω ηλικίας, πήγε να μείνει στο δωμάτιο που οι τοπικές Αρχές ήταν υποχρεωμένες να της παραχωρήσουν. Πήρε μαζί της κι άλλα τέσσερα ορφανά που είχαν βγει από το ορφανοτροφείο, αλλά επειδή δεν ήταν προετοιμασμένα για τη ζωή, αντάλλαξαν τα δωμάτιά τους με κινητά τηλέφωνα και... βρέθηκαν στο δρόμο.

Τώρα η Νάντια τους τρέφει, αλλά δεν έχει καθόλου χρήματα, γιατί κανείς από αυτούς δεν μπορεί να βρει δουλειά. Η αγαθοεργία της Νάντια, η οποία τους τρέφει και τους παρέχει στέγη είναι η πραγματική αγαθοεργία. Η Νάντια θεωρεί ότι το να απευθυνθεί σε τράπεζες και άλλες πλούσιες επιχειρήσεις είναι αδιανόητο. Κανείς δεν θα της επιτρέψει να περάσει τη γραμμή που οριοθετεί τη φυλασσόμενη περίμετρο.

Την ίδια στιγμή, οι νέο-Ρώσοι μας στο Κουρσαβέλ κάνουν σκι. Έτσι υποδέχονται σήμερα τα Χριστούγεννα σ' εμάς. Η τηλεόραση δείχνει στο λαό ρεπορτάζ από εκείνη, τη μακρινή κι άπιαστη ζωή. Κατά τη «ρωσική σαιζόν», στις Άλπεις πηγαίνουν περισσότεροι από δύο χιλιάδες Ρώσοι με εισόδημα μεγαλύτερο του μισού εκατομμυρίου τον μήνα. Εκεί το μενού περιλαμβάνει 8 διαφορετικά είδη στρειδιών. Στον κατάλογο με τα κρασιά κάθε φιάλη στοιχίζει 1.500 ευρώ. Στην αυλή κάθε νέο-Ρώσου υποχρεωτικά συνωστίζονται κρατικοί αξιωματούχοι, οι πραγματικοί μας ολιγάρχες, οι οποίοι εξασφαλίζουν το υψηλό εισόδημα αυτών των δύο χιλιάδων. Στα ρεπορτάζ από το Κουρσαβέλ, καμιά λέξη δεν ακούγεται για την κολοσσιαία εργασία που απαιτήθηκε για τη δημιουργία αυτών των περιουσιών. Απεναντίας, όλα περιστρέφονται γύρω από την επιτυχία. Μιλάνε για τη στιγμή της επιτυχίας, για το πουλί της ευτυχίας που έπιασαν από την ουρά, για την εγγύτητά τους στην εξουσία. Η «αγαθοεργία» αυτής της εξουσίας, δηλαδή η διαφθορά, είναι ο καλύτερος τρόπος για να μετακινηθεί κανείς στην πλευρά του Κουρσαβέλ. Το παραμύθι για τον Ιβάν-βλάκα στη νέα ρωσική του εκδοχή: θα πρέπει να πληρώσεις στο Κρεμλίνο για να πάνε όλα καλά.

7 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Τα μεσάνυχτα η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή θα κλείσει τον κατάλογο με τους υποψήφιους για τις προεδρικές εκλογές. Δέκα είναι συνολικά. 6 + 4. 6 αυτοπροτεινόμενοι και 4 προτεινόμενοι από τα κόμματα.

Γιορτές στη Ρωσία. Δυο εβδομάδες μέχρι τα Φώτα.

8 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Ο Μαλίνσκι (Φιλελεύθερο Δημοκρατικό Κόμμα, σωματοφύλακας του Ζιρινόφσκι) επικυρώθηκε από την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή ως πρώτος υποψήφιος για τις προεδρικές εκλογές του 2004. Ζήτω! Ο Ζιρινόφσκι είναι πρόσωπο εμπιστοσύνης του Μαλίσκιν.

Στην περιοχή του Κρασνογιάρσκ, οι χωρικοί παίρνουν ως αμοιβή άρρωστα μοσχάρια. Κυβερνήτης αυτής της περιοχής είναι ένας προστατευόμενος του Πούτιν, ολιγάρχης, ο Ποτάνιν. Ακριβέστερα, ένα έμπιστο πρόσωπό του. Οι «επιτυχίες» της οικονομίας επί Πούτιν είναι προφανείς: στην κτηνοτροφική φάρμα στο χωριό Ουστιούγκ, στα περίχωρα του Κρασνογιάρκς, εδώ και πάνω από τρία χρόνια οι εργαζόμενοι δεν παίρνουν μισθό, αλλά μοσχάρια και ταυράκια. Πούλησαν όλα τα μηχανήματα και πήραν δάνεια, ο κτηνίατρος απολύθηκε εδώ και καιρό και δεν υπάρχει κανείς να γιατροπορέψει τα άρρωστα ζωντανά.

9 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Στη χώρα πραγματοποιείται απεργία πείνας των ανήλικων ορφανών. Μόνο αυτό δεν είχαμε δει μέχρι τώρα. Είναι τρόφιμοι του Διεθνούς Ορφανοτροφείου στο Ιβάνοβο (Το Διεθνές Ορφανοτροφείο ιδρύθηκε το 1933 για να φιλοξενεί παιδιά από πολλές χώρες του κόσμου, οι γονείς των οποίων είχαν βρεθεί στις φυλακές «κρατών με αντιδραστικά και φασιστικά καθεστώτα»). Τα παιδιά απαιτούν να αφήσουν το Διεθνές Ορφανοτροφείο στην ησυχία του και να ιδιωτικοποιήσουν τα κτίριά του. Τελικά τους άφησαν στην ησυχία τους.

10 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

...Στο χωριό Αβτούρι της Τσετσενίας άγνωστοι στρατιωτικοί απήγαγαν από το σπίτι του τον γνωστό υπερασπιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Ασλάν Νταβλετουκάγιεφ. Οι απαγωγείς επιβιβάστηκαν σε 3 τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού και δυο θωρακισμένα φορτηγά. Στις 16 Ιανουαρίου, το πτώμα του Ασλάνα με εμφανή τα σημάδια των βασανιστηρίων βρέθηκε στα περίχωρα της πόλης Γκουντερμές, ενώ η ανάκριση δεν πρόκειται να καταλήξει πουθενά άσχετα από την ανάμειξη διεθνών οργανισμών... Ο Ασλάν ήταν γνωστός υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Τσετσενία...

Δεν μας δείχνουν καθόλου τον Πούτιν. Πιθανόν κάνει σκι.

13 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Στη χώρα γιορτάζουμε την Ημέρα του Τύπου. Την παραμονή, η εταιρεία ROMIR πραγματοποίησε δημοσκόπηση με θέμα: «Ποιον θεσμό εμπιστεύεστε περισσότερο;» Αποδείχτηκε ότι το 1% εμπιστεύεται τα πολιτικά κόμματα, το 50% τον Πούτιν, το 28% κανέναν, το 14% την εκκλησία. Η κυβέρνηση, τα Μ.Μ.Ε. και ο στρατός έλαβαν από 9%. Οι τοπικές Αρχές και τα σωματεία έλαβαν 3% και τα όργανα της τάξεως 5%[23].

Τα θύματα των τρομοκρατικών ενεργειών που έλαβαν χώρα στη Ρωσία τα τελευταία χρόνια (Σβετλάνα Γκουμπάρεβα, όμηρος στο Νορντ-Οστ, πολίτης του Καζαχστάν, νύφη του Αμερικανού πολίτη Σέντι Μπούκερ που σκοτώθηκε εκεί, μητέρα της 13χρονης Σάσα που επίσης σκοτώθηκε εκεί, οι αδελφές Μορόζοφ, θύματα της έκρηξης που έγινε στο συγκρότημα κατοικιών της οδού Γκουριάνοφ στη Μόσχα το 1999, η Λουμπόφ Μπουρμπάν, Αμερικανίδα, μητέρα του Γκριγκόρι Μπουρμπάν που σκοτώθηκε στο Νορντ-Οστ, πολίτης της Ουκρανίας, και ο κάτοικος της Μόσχας Πάβελ Φινογκένοφ, ο αδελφός του οποίου, Ίγκορ, σκοτώθηκε στο Νορντ-Οστ) απευθύνθηκαν προς όλους τους υποψήφιους για την προεδρία με ανοιχτή επιστολή:

«Οι εκλογές προέδρου είναι η στιγμή για να βγάλουμε συμπεράσματα και να κάνουμε απολογισμό για τα πεπραγμένα της προηγούμενης εξουσίας. Είναι αμφίβολο το κατά πόσο υπάρχουν στη Ρωσία άνθρωποι για τους οποίους η προηγούμενη περίοδος ήταν πιο τραγική απ' όσο για εμάς. Χάσαμε οικείους μας σε εκρήξεις σπιτιών το 1999 και κατά την ομηρία του θεάτρου στη Ντουμπρόφκα το 2002. Γι' αυτό και απευθυνόμαστε σε εσάς προκειμένου να συμπεριλάβετε την εξέταση αυτών των τρομοκρατικών πράξεων στις προεκλογικές σας υποσχέσεις.

...Θα θέλαμε να ακούσουμε πώς ο καθένας από σας σχεδιάζει να πράξει στην περίπτωση της εκλογής του. Αν θα διορίσει μια πραγματικά ανεξάρτητη και αδέκαστη επιτροπή διερεύνησης ή αν η συνομωσία της σιωπής γύρω από τον θάνατο των οικείων μας θα συνεχιστεί... Προσπαθήσαμε πολύ προκειμένου να λάβουμε από τις Αρχές λογικές εξηγήσεις... Ο σημερινός πρόεδρος της Ρωσικής Ομοσπονδίας ήταν υποχρεωμένος να μας απαντήσει, όχι μόνο λόγω του αξιώματός του, αλλά και για λόγους συνειδησιακούς, αφού ο θάνατος των οικείων μας έχει άμεση σχέση με την πολιτική του σταδιοδρομία και τις αποφάσεις του:

[23] Είναι προφανές ότι το άθροισμα των ποσοστών είναι μεγαλύτερο του 100%. Πιθανόν το λάθος αυτό να οφείλεται σε αβλεψία της συγγραφέως δεδομένου ότι το παρόν κείμενο ήταν το πρωτόλειο του βιβλίου, το οποίο και δεν πρόλαβε να επεξεργαστεί λόγω της τραγικής μα και βάρβαρης δολοφονίας της.

εξαιτίας των εκρήξεων στα σπίτια ο λαός υποστήριξε την σκληρή του γραμμή στις προηγούμενες προεδρικές εκλογές και ο ίδιος προσωπικά έδωσε τη διαταγή για τη χρήση αερίων στην Ντρουμπρόφκα...»

Οι υπογράφοντες έθεσαν στους υποψήφιους δέκα ερωτήσεις – πέντε για τις εκρήξεις των σπιτιών και πέντε για τη Ντουμπρόφκα. Είναι εκείνα τα ειδικά ερωτήματα για τα οποία τα θύματα δεν μπορούν να πάρουν απαντήσεις από τις Αρχές και τα όργανα του νόμου. Τα έθεσαν προηγουμένως και στον Πούτιν, αλλά απαντήσεις δεν έλαβαν.

«Αναφορικά με τις εκρήξεις στα σπίτια: 1) Γιατί οι Αρχές εμπόδισαν τη διερεύνηση των γεγονότων στο Ραζιάν, όπου τα στελέχη της FSB συνελήφθησαν να προετοιμάζουν την έκρηξη του σπιτιού; 2) Γιατί ο πρόεδρος της Δούμας έκαβε ανακοίνωση για έκρηξη σε σπίτι στο Βολγκοντόσκ τρεις ημέρες πριν από το συμβάν; 3) Γιατί δεν διερευνήθηκε η ύπαρξη εκρηκτικής ύλης σε τσουβάλια με την ένδειξη «Ζάχαρη» στην στρατιωτική βάση στο Ραζιάν την άνοιξη του 1999; 4) Γιατί κάτω από την πίεση της FSB έκλεισε η υπόθεση για τη μεταφορά εκρηκτικών υλών από τις στρατιωτικές βάσεις σε εταιρείες φαντάσματα μέσω της εταιρείας «Roskonvercvzrjvcentr»; 5) Γιατί συνελήφθη ο συνήγορος Μιχαήλ Τρεπάσκιν που αποκάλυψε την ταυτότητα του πράκτορα της FSB, ο οποίος είχε νοικιάσει το διαμέρισμα όπου τοποθετήθηκε η βόμβα στο σπίτι της οδού Γκουριάνοφ;

Αναφορικά με τη Ντουμπρόφακ: 1) Γιατί η απόφαση για την έναρξη της εφόδου με χρήση αερίων λήφθηκε τη στιγμή που εμφανίστηκαν οι πραγματικές δυνατότητες απελευθέρωσης των ομήρων; 2) Γνώριζαν ή όχι οι Αρχές ότι δεν θα γίνει έκρηξη, εφόσον χρησιμοποιήθηκε ουσία αργής δράσεως πράγμα που έδινε τη δυνατότητα να ενεργοποιηθούν οι εκρηκτικοί μηχανισμοί; 3) Γιατί όλοι οι τρομοκράτες, μεταξύ αυτών και εκείνοι που βρίσκονταν σε άθλια κατάσταση, εξοντώθηκαν και δεν συνελήφθησαν για να ανακριθούν; 4) Γιατί οι Αρχές απέκρυψαν την παρουσία του Χ. Τερκιμπάγιεφ στην ομηρία του θεάτρου, ο οποίος τελικά αποδείχτηκε πράκτορας της F.S.B. και στη συνέχεια, όταν το όνομα του έγινε γνωστό, σκοτώθηκε σε αυτοκινητιστικό ατύχημα; 5) Γιατί κατά τη διάρκεια της επιδρομής δεν οργανώθηκε σύστημα πρώτων βοηθειών για τους ομήρους, πράγμα που οδήγησε στον θάνατο 130 ανθρώπους;»

«*Μπορούν να μας ακούσουν;*», ρώτησε αδύναμα ο Πάβελ Φινογκένοφ.

Κανείς δεν τους έδωσε σημασία εκτός από την Ιρίνα Χακαμάντα. Υποστήριξε τα θύματα το Νορντ-Οστ από την αρχή. Τους υποστήριξε και τώρα. Γενικά η Χακαμάντα αρχίζει να φαίνεται ως η πιο φυσιολογική μεταξύ όλων των υποψηφίων. Όλα όσα λέει τώρα, αξίζουν της προσοχής μας. Αυτή αναφέρεται και στο γεγονός ότι με τον Πούτιν στην εξουσία η χώρα δεν μπορεί να αναπτυχθεί.

Ιρίνα Χακαμάντα: «*Δεν μελέτησα τις εκρήξεις στη Μόσχα και στο Βολγκοντονέσκ και για το λόγο αυτό θα απαντήσω μόνο στις ερωτήσεις που αφορούν τα γεγονότα στη Ντουμπρόφκα.*

- Η απόφαση για την επιδρομή ελήφθη την τρίτη ημέρα των γεγονότων, ενώ εγώ ήμουν στο κτίριο την πρώτη και είμαι υπεύθυνη για το τι έγινε τότε. Εντύπωσή μου είναι ότι την πρώτη ημέρα θα μπορούσαν μέσω διαπραγματεύσεων να απελευθερωθούν οι όμηροι. Η επιδρομή νομίζω πως ήταν αναγκαία ως όπλο επίδειξης δυνάμεως και οι ζωές των ανθρώπων πέρασαν σε δεύτερο πλάνο.

- Για μένα παραμένει μυστήριο το πώς μπόρεσαν με τόση ακρίβεια να σκοτώσουν όλους τους τρομοκράτες, οι οποίοι βρίσκονταν σε διαφορετικά σημεία του κτιρίου και της αίθουσας. Και, γιατί ως αποτέλεσμα της επίθεσης με αέρια πέθαναν όλοι οι ληστές, ενώ οι άνθρωποι που βρίσκονταν δίπλα τους επέζησαν;

- Υποπτεύομαι πως ως ζωντανοί μάρτυρες οι τρομοκράτες θα μπορούσαν να απελευθερώσουν τους ομήρους και στη συνέχεια να μιλήσουν σε μια ανοικτή δίκη. Αυτή και μόνο η προοπτική τους έκανε αμέσως άχρηστους. Θέλω να τονίσω πως αυτή είναι μια προσωπική υποψία, γιατί πάντα υπάρχει το τεκμήριο της αθωότητας.

- Είναι γνωστό ότι οργανώσαμε δική μας έρευνα στην Ένωση Δεξιών Δυνάμεων, με αποτέλεσμα να καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως το στάδιο της σωτηρίας δεν είχε καν οργανωθεί. Όλα έγιναν εντελώς τυχαία και το μόνο που συνέβη ήταν ένα άθλιο πανδαιμόνιο. Επικεφαλής της επιχείρησης ήταν ο στρατός, ενώ από την πλευρά των πολιτικών Αρχών δεν είχε διοριστεί κανένας υπεύθυνος...

- Δηλώνω, επίσης, ότι μετά την τραγωδία στη Ντουμπρόφκα ο κύριος Πούτιν παραπλάνησε όλον τον κόσμο. Απαντώντας στην ερώτηση δημοσιογράφου της εφημερίδας Washington Post, ο Πούτιν είπε: «Οι άνθρωποι αυτοί σκοτώθηκαν όχι εξαιτίας της δράσης του αερίου, γιατί το αέριο ήταν ακίνδυνο. Ήταν ακίνδυνο... και μπορούμε να πούμε ότι κατά τη διάρκεια της επιχείρησης δεν τραυματίστηκε κανένας όμηρος».

Είναι ευρέως γνωστό ότι τη στιγμή εκείνη που ο πρόεδρος Πούτιν και το περιβάλλον του έτρεμαν στο Κρεμλίνο από τον φόβο, όχι για τη ζωή των ανθρώπων, αλλά για την απώλεια της εξουσίας, ορισμένοι άνθρωποι έκαναν ό,τι μπορούσαν προκειμένου να σωθούν οι όμηροι. Παραδόθηκαν οικειοθελώς στους τρομοκράτες προσπαθώντας να απελευθερωθούν τουλάχιστον τα παιδιά. Ευχαριστώ τον Θεό που εμένα, μητέρα δύο παιδιών, μου έδωσε το κουράγιο και τη βούληση να διαπραγματευτώ με τους τρομοκράτες.

Πριν δεν ήθελα να μιλήσω για όλα εκείνα που είχα δει και είχα ζήσει στο θέατρο και ούτε για το πώς ο πρόεδρος και τα μέλη της διοίκησής του αντιμετώπισαν τη δική μου προσπάθεια να σώσω ανθρώπους. Δεν είχα μιλήσει για το θέμα αυτό ποτέ πριν, γιατί παραπλανήθηκα νομίζοντας πως ο πρόεδρος Πούτιν, εν τέλει, θα βοηθήσει στην αποκατάσταση της αλήθειας και θα μετανιώσει για τη διαταγή του να χρησιμοποιηθεί θανατηφόρο αέριο. Ο Πούτιν, όμως, σιωπά και κανείς δεν δίνει απαντήσεις στους ανθρώπους

που έχασαν τους οικείους τους. Επιλέγω λοιπόν να πω την αλήθεια. Ως αποτέλεσμα των διαπραγματεύσεών μου με τους τρομοκράτες στο θέατρο στις 23 Οκτωβρίου 2002, αλλά και των γεγονότων έτσι όπως εξελίχθηκαν, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι οι τρομοκράτες δεν σχεδίαζαν να ανατινάξουν το θέατρο και η εξουσία δεν ενδιαφερόταν να σωθούν οι όμηροι.

Τα κύρια γεγονότα έλαβαν χώρα όταν επέστρεψα μετά τις διαπραγματεύσεις με τους τρομοκράτες. Ο προσωπάρχης του Πούτιν, Α. Βολόσιν, με απείλησε και με διέταξε να μην ανακατεύομαι σ' αυτήν την ιστορία.

Μετά από όλα αυτά, καταλήγω στο μοιραίο συμπέρασμα: Αυτή η τρομοκρατική ενέργεια μπόρεσε να ενισχύσει την αντιτσετσενική υστερία με αποτέλεσμα να συνεχιστεί ο πόλεμος στην Τσετσενία και να δώσει υψηλά ποσοστά δημοφιλίας στον πρόεδρο. Είμαι πεπεισμένη ότι οι πράξεις του Πούτιν για απόκρυψη της αλήθειας είναι ουσιαστικά έγκλημα κατά του κράτους. Υπόσχομαι ότι όταν γίνω πρόεδρος, οι πολίτες της Ρωσίας θα μάθουν την αλήθεια για τις εκρήξεις των σπιτιών, για την τραγωδία στο θέατρο και για πολλά άλλα εγκλήματα της εξουσίας.

Το τελευταίο διάστημα πολλοί φίλοι μου προσπαθούν να με αποτρέψουν από το να είμαι υποψήφια για τις προεδρικές εκλογές. Δηλώνουν δημόσια πως σχεδόν προδίδω τα συμφέροντα των δημοκρατών, οι οποίοι καλούν τον λαό να μποϊκοτάρει τις εκλογές. Στις ιδιωτικές μας συζητήσεις μου λένε ότι απλά θα με σκοτώσουν αν πω την αλήθεια. Δεν φοβάμαι τους τρομοκράτες της εξουσίας. Απευθύνομαι σε όλους και λέω: Μην τους φοβάστε. Τα παιδιά μας πρέπει να μεγαλώσουν ως ελεύθεροι άνθρωποι. Η Δικτατορία δεν θα νικήσει!»

Η δικτατορία, όμως νίκησε, ενώ η Χακαμάντα, όπως απέδειξαν εκ των υστέρων τα γεγονότα, όχι.

Επίσης, απάντησε κι ο υποψήφιος Ιβάν Ρίμπκιν: «*Και οι εκρήξεις στα σπίτια και τα γεγονότα στη Ντρουμπρόφακ είναι αποτέλεσμα της αντιτρομοκρατικής επιχείρησης, και συγκεκριμένα του δευτέρου πολέμου στην Τσετσενία, ο οποίος λαμβάνει χώρα στον Βόρειο Καύκασο. Ο πρόεδρος Πούτιν, στο αποκορύφωμα αυτού του πολέμου, προσγειώθηκε στο Κρεμλίνο υποσχόμενος ότι θα αποκαταστήσει την τάξη, αλλά δεν μπόρεσε να το κάνει. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τον χαμό χιλιάδων στρατιωτών και αξιωματικών στην Τσετσενία, χιλιάδων αθώων πολιτών. Άνθρωποι σκοτώνονται από τρομοκρατικές πράξεις... Παντού... Ο πόλεμος δεν σταματάει... Ουσιαστικά γι' αυτό φταίει ο Πούτιν και το περιβάλλον του. Πολλά σημεία αυτών των τραγωδιών εξακολουθούν να παραμένουν σκοτεινά και ακατανόητα μέχρι σήμερα...*

Αναφορικά με τις εκρήξεις στα σπίτια:

Πιστεύω ότι υπάρχει εγκληματική ενέργεια των μυστικών υπηρεσιών. Ακόμη κι αν δεχτούμε την εκδοχή ότι στο Ραζιάν έκαναν ασκήσεις, ακόμη και σ' αυτήν την περίπτωση έχουμε παραβίαση όλων των κανονισμών και οδηγιών.

Γιατί ο Σελεζνιόφ γνώριζε εκ των προτέρων; Το γεγονός αυτό καθεαυτό είναι

παράξενο. Από τη στιγμή που το δήλωσε όμως, θα έπρεπε να ανακριθεί και να δηλώσει πώς διέθετε αυτή την πληροφορία ώστε να αποκαλυφθούν οι ηθικοί και φυσικοί αυτουργοί.

Σχετικά με τη «ζάχαρη», αυτό αποκαλείται απόκρυψη στοιχείων.

Η ανάκριση για τη μεταφορά εκρηκτικών υλών από τις στρατιωτικές αποθήκες εν κρυπτώ και παρανόμως θα πρέπει να συνεχιστεί ακόμη και μετά τη σύσταση της ανεξάρτητης επιτροπής για τη διερεύνηση του ζητήματος ώστε να έχουμε πλήρη εικόνα των γεγονότων.

Θεωρώ ότι απλά έκλεισαν το στόμα του συνταγματάρχη Τρεπάσκιν. Με τον τρόπο αυτό, όμως, τρομοκρατούν τους υπόλοιπους και ενισχύουν τον τρόμο που καλύπτει σήμερα όλη τη Ρωσία. Οι μέθοδοι και οι τεχνικές που μαθαίνουν τα στελέχη των μυστικών υπηρεσιών κατά τη διάρκεια του πολέμου στην Τσετσενία εξάγονται σε όλη τη Ρωσία. Αυτό είναι πολύ επικίνδυνο. Είναι τεράστια η καταστροφική τους δύναμη.

Αναφορικά με τη Ντουμπρόφκα:

Η συμπεριφορά των Αρχών υποδεικνύει ότι, όταν φάνηκε μια ρεαλιστική δυνατότητα απελευθέρωσης των ομήρων, έλαβαν την απόφαση για την επιδρομή – όλη η Μόσχα, όλη η Ρωσία μιλάει για το ότι στη Ντουμπρόφκα θέλησαν να κρύψουν τα ίχνη τους.

Το γνώριζαν οι Αρχές; Με μεγάλο αίσθημα πικρίας απαντώ στο ερώτημα αυτό γιατί κατά τη διάρκεια των γεγονότων στην Μπουτέννοφκα, σε μια κλειστή συνεδρίαση, τα στελέχη των μυστικών υπηρεσιών μου έδιναν εντελώς αντίθετες απαντήσεις – ότι είναι αδύνατον να χρησιμοποιηθούν αέρια και άλλα χημικά μέσα στο λεωφορείο με τους ομήρους, αφού κάτι τέτοιο θα αύξανε δραματικά την πιθανότητα ανεξέλεγκτης χρήσης εκρηκτικών από τους τρομοκράτες, όπως επίσης και ότι θα ξεκινούσε μια ανεξέλεγκτη ανταλλαγή πυροβολισμών με ριπές τη στιγμή που θα δρούσε το χημικό. Εφόσον, όμως, το χρησιμοποίησαν, σημαίνει ότι γνώριζαν πως δεν θα ακολουθήσει έκρηξη...

Όλοι οι τρομοκράτες είχαν πυροβοληθεί ενώ ήταν ναρκωμένοι, διαφορετικά θα είχαν πολλά και ενδιαφέροντα να πουν σε μια ανεξάρτητη επιτροπή έρευνας. Δεν αντιλαμβάνεστε γιατί τους πυροβόλησαν ναρκωμένους; Τους πλησίαζαν και τους πυροβολούσαν στο κεφάλι.

Για τον Τερκιμπάγιεφ: Οι Αρχές δεν μπόρεσαν να κρύψουν τον Τερκιμπάγιεφ από την κοινή γνώμη γι' αυτό και σκοτώθηκε. Γνωρίζω ότι πολλοί άνθρωποι αναφέρονται με οργή στο περιστατικό αυτό, και πολύ περισσότερο λόγω του ότι ο Τερκιμπάγιεφ είχε ταυτότητα μέλους της προσωπικής ασφάλειας του προέδρου... Ο ίδιος μάλιστα επαίρετο γι' αυτό και έλεγε ότι μπόρεσε να οδηγήσει την ομάδα του Μπαράγιεβ από την Δούμα στη Ντουμπρόφκα...

Η απουσία πρώτων βοηθειών για τα θύματα της επιδρομής είναι μια βαρβαρότητα, η οποία θα τυραννάει τη συνείδηση όλων εκείνων που ήταν υπεύθυνοι στην τελευταία φάση της επιχείρησης. Δική τους ήταν η απροθυμία

να μην επιτρέψουν νέους μάρτυρες που θα μπορούσαν στη συνέχεια να διηγηθούν τι πραγματικά έγινε. Αργά ή γρήγορα θα υποχρεωθούν να δώσουν λόγο γι' αυτό. Υπάρχει η τάση να μετατεθεί η οργή των ανθρώπων για την απουσία πρώτων βοηθειών στον δήμαρχο της Μόσχας, αλλά στη μάχη κατά της τρομοκρατίας, σύμφωνα με το νόμο, υπεύθυνος δεν είναι ο δήμαρχος, αλλά η F.S.B. Αυτό που άρχισε μετά την τρομοκρατική ενέργεια –η απονομή μεταλλείων στα στελέχη των μυστικών υπηρεσιών– δεν αποτελεί τιμή ούτε για εκείνους που απονέμουν ούτε για εκείνους που δέχονται αυτές οι διακρίσεις. Χρειάζεται μια ανεξάρτητη επιτροπή. Δεν ανήκω σ' εκείνους που πιστεύουν ότι όταν έρθει το πλήρωμα του χρόνου θα ανοίξουν τα αρχεία και τότε μόνο θα μάθουμε την αλήθεια... Δεν πρόκειται να ανοίξει τίποτα. Τώρα πρέπει να ερευνήσουμε τα πάντα για να μην επαναληφθεί ξανά μια τέτοια συμφορά. Για να μην υποφέρουν ξανά οι άνθρωποι.»

Την ίδια στιγμή, ο αριθμός των μελών της κοινοβουλευτικής ομάδας της «Ενιαίας Ρωσίας» στη Δούμα άγγιξε τη συνταγματική πλειοψηφία εξαιτίας των αποσκιρτήσεων. Ο Γκενάντι Ράικοφ ανακοίνωσε σήμερα ότι προσχωρεί σε αυτήν και έτσι οι οπαδοί του Πούτιν στο κοινοβούλιο έγιναν 301.

Στη χώρα επικρατεί μια βουβή απάθεια, μια απουσία ελπίδας για κάτι καλύτερο... Για τις εκλογές μιλούν μόνο στην τηλεόραση, οι απλοί άνθρωποι δεν συζητούν μεταξύ τους καθόλου γι' αυτό το θέμα, όλοι γνωρίζουν ποιο θα είναι το τέλος. Δεν υπάρχουν ούτε συζητήσεις ούτε ενδιαφέρον.

Το απόγευμα στη Μόσχα οι πλέον γνωστοί υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Ρωσία γιόρτασαν την έλευση του νέου έτους. Φυσικά με τον δικό τους τρόπο. Συγκεντρώθηκαν στο Κέντρο Σαχάροφ (στο Μουσείο του ακαδημαϊκού Αντρέι Σαχάροφ), σε μια προσπάθεια να ενωθούν είτε σε ένα πλατύ Δημοκρατικό Μέτωπο, είτε σε μια Δημοκρατική Λέσχη (ο όρος ανήκει στον βουλευτή της Δούμας Βλαντίμηρ Ριζκόφ), έξω από τις παραδοσιακές δημοκρατικές δομές της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων και του «Μήλου».

Η απόπειρα δεν στέφθηκε με επιτυχία. Όντας κατηγορηματικά αντίθετοι σε μια τέτοια ένωση στη δεδομένη ιστορική στιγμή, μίλησαν οι Σεργκέι Κοβαλιόφ, Λιουντμίλα Αλεξέγιεβα, Βαλέρι Αμπράμκιν και Κονσταντίν Μποροβόι. Τις πιο πρακτικές και αποτελεσματικές προτάσεις κατέθεσε στη συζήτηση ο Γιεβγένι Γιασίν: «Για να πετύχουμε την πιο ευρεία ένωση σήμερα θα πρέπει να συμφωνήσουμε στα ελάχιστα κοινά μας ενδιαφέροντα – δηλαδή στο ελάχιστο των απαιτήσεών μας, προκειμένου να συμμετάσχουν όσο το δυνατόν περισσότεροι άνθρωποι. Στόχος μας θα είναι η υπεράσπιση των δημοκρατικών κατακτήσεων, η αντίσταση κατά του αυταρχικού τυχοδιωκτικού καθεστώτος».

Στο τέλος μιας εξαιρετικά σκληρής συζήτησης που διήρκησε ώρες στο Κέντρο Σαχάροφ ήρθε το νέο από τη φυλακή. Στην αίθουσα εμφανίστηκε η δικηγόρος Καρίνα Μοσκαλένκο, κατευθείαν από τη «Σιωπή του Ναύτη», όπου συναντήθηκε με τον εντολέα της, Μιχαήλ Χοντορκόφσκι. Η Καρίνα Ακόποβνα μετέφερε σε όλους τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που θέλησαν να ενώσουν τις δυνάμεις τους, τον θερμό χαιρετισμό του Μιχαήλ Μπορίσοβιτς και τα λόγια του ότι, «Η μοναδική ιδέα που σήμερα με ελκύει είναι η υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αν βγω από τη φυλακή, είμαι διατεθειμένος να ασχοληθώ με την πολιτική».

Να πού οδήγησαν τον ολιγάρχη. Να ασχολείται με την πολιτική. Οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χειροκρότησαν, όπως τα μικρά παιδιά κάτω από το χριστουγεννιάτικο δέντρο.

14 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Το δικαστήριο της περιοχής Μπασμάν, γνωστό ως αυλικό δικαστήριο για τις φιλικές του διαθέσεις προς το Κρεμλίνο, συνεχίζει τους πειραματισμούς τους σχετικά με την εκλογική νομολογία. Είναι από τις περιπτώσεις εκείνες που το βασικό δεν είναι ο νόμος, αλλά το πρόσωπο στο οποίο θα πρέπει να προσαρμοστεί ο νόμος. Είναι όταν ο άνθρωπος αυτός είναι ο γιατρός του Πούτιν και έτσι οι δικαστές του δικαστηρίου Μπασμάν γίνονται εξαιρετικά προσεκτικοί. Αν αυτός είναι και ο αγαπημένος του προέδρου, τότε οι δικαστές δεν πρόκειται να εντρυφήσουν σε λεπτομέρειες, ούτε καν να τον καλέσουν στο ακροατήριο, προκειμένου να μην διαταράξουν την ψυχική του ηρεμία.

Αυτό συνέβη και σήμερα. Το δικαστήριο της περιοχής Μπασμάν (δικαστής Α. Βοζνεσένσκι) εξέτασε τη μήνυση της Ναντιέζντα Ιβάνοβνα Μπουσμάνοβα από την περιοχή του Ραζιάν, μητέρας του Αλεξάντερ Σλεσαρένκο, στρατιώτη, που σκοτώθηκε στον δεύτερο πόλεμο της Τσετσενίας. Ο Σάσα υπηρετούσε στις ειδικές δυνάμεις του υπουργείου Εσωτερικών. Τον Σεπτέμβριο του 1999, όταν μόλις είχε αρχίσει ο δεύτερος πόλεμος στην Τσετσενία, η διμοιρία στην οποία υπηρετούσε εντάχθηκε στη δύναμη του τακτικού στρατού προκειμένου να διεξαχθεί μια ειδική επιχείρηση. Επικεφαλής του σχηματισμού ήταν ο Βίκτορ Καζαντσόφ, διοικητής της στρατιωτικής περιοχής του Βορείου Καυκάσου. Ο Καζαντσόφ έκανε λάθη τακτικής και ο Σάσα σκοτώθηκε με πολλούς άλλους. Να πώς συνέβησαν τα γεγονότα:

Όλα άρχισαν στις 5 Σεπτεμβρίου, την πρώτη επίσημη ημέρα του πολέμου, όταν ο Πούτιν εξέδωσε διάταγμα για την έναρξη «της

αντιτρομοκρατικής επιχείρησης». Άρχισαν οι μάχες στα χωριά του Νταγκεστάν. Γύρω στις 5 το απόγευμα οι μαχητές κατέλαβαν το χωριό Νοβολάσκογιε του Νταγκεστάν στα σύνορα με την Τσετσενία και η διμοιρία του Λιπέτσκι των ειδικών δυνάμεων του υπουργείου Εσωτερικών βρέθηκε εγκλωβισμένη στο κτίριο των διαβιβάσεων της αστυνομίας και έπρεπε να σωθεί. Τη νύχτα της 5ης Σεπτεμβρίου στο Αρμαβίρ χτύπησε ο συναγερμός για τη 15η διμοιρία των ειδικών δυνάμεων του υπουργείου Εσωτερικών με δύναμη 120 ανδρών. Ανάμεσά τους ήταν και ο Σάσα Σλεσαρένκο. Στις 6 Σεπτεμβρίου, η διμοιρία βρέθηκε στο Μοζντόκ, στην στρατιωτική βάση της Βόρειας Οσετίας. Στις 7 Σεπτεμβρίου τους μετέφεραν στο χωριό Μπατάς-Γιουρτ του Νταγκεστάν. Στις 8 στο Νοβολάσκογιε. Εκεί, τα μέλη της διμοιρίας βρέθηκαν υπό τις εντολές του Καζαντσόφ. Του ανέθεσαν τη διοίκηση της επιχείρησης για την απελευθέρωση των περιοχών Νοβολάσκι και Χασαβιουτρόφσκι του Νταγκεστάν θέτοντας υπό τις διαταγές του όλες τις διαθέσιμες δυνάμεις όλων των σωμάτων στρατού. Στις 8 Σεπτεμβρίου, ο Καζανοτόφ διέταξε τον υποστράτηγο Νικολάι Τσερκασένκο, βοηθό του, υπεύθυνο για τις δυνάμεις του υπουργείου Εσωτερικών κατά τη διάρκεια της επιχείρησης στο Νοβολάσκογιε, να επεξεργαστεί το σχέδιο κατάληψης ενός σημαντικού υψώματος, όπου υπήρχε μια τηλεοπτική κεραία, σύμφωνα με τις οδηγίες του ίδιου του Καζαντσόφ. Στις 9 Σεπτεμβρίου, ο Καζαντσόφ ενέκρινε το σχέδιο και στις 21.30 ο ταγματάρχης Γιούρι Γιάσιν, διοικητής των ειδικών δυνάμεων του υπουργείου Εσωτερικών και διοικητής του Σάσα, έλαβε τη διαταγή να εμπλακεί σε μάχη για την κατάληψη του υψώματος, ώστε από ψηλά να συγκεντρώσει τα πυρά του στο Νοβολάσκογιε, όπου ήταν περικυκλωμένο το τμήμα του Λιπέτσι των ειδικών δυνάμεων του υπουργείου Εσωτερικών και προσπαθούσε να αντισταθεί μέχρι να έρθουν οι ενισχύσεις.

Οι στρατιώτες από το Αρμαβίρ όρμησαν από τις θέσεις τους όπως διετάχθησαν. Ήταν «γυμνοί» και «κουφοί», όπως λένε στη γλώσσα των στρατιωτικών, δηλαδή δίχως κρυπτογραφικά μέσα επικοινωνίας, αλλά μόνο με ασυρμάτους, οι οποίοι ήταν, όμως, δίχως φορτισμένες μπαταρίες γιατί δεν είχαν τον χρόνο να το κάνουν. Δίχως μάλιστα να έχουν και τον κατάλληλο αριθμό πολεμοφοδίων, αφού δεν τους είπαν για πόσο χρονικό διάστημα θα έπρεπε να πολεμήσουν. «Επίθεση» και τέρμα. Γιατί ήταν «κρέας» και μάλιστα «ξένο».

Είναι παράξενος ο πόλεμός μας στον Καύκασο. Τάχα όλοι ανήκουν στις δυνάμεις της ομοσπονδίας, όλοι «δικοί» μας είναι. Στην πραγματικότητα, όμως, είναι διαφορετικά. Οι του στρατού (του υπουργείου Αμύνης) βρίσκονται σε διαμάχη με την F.S.B. και τα στρατεύματα του υπουργείου Εσωτερικών, οι του υπουργείου Εσωτερικών με τους στρατιωτικούς, και πάει λέγοντας. Όταν οι αξιωματικοί λένε: «δεν σκοτώθηκαν δικοί μας»,

αυτό στην στρατιωτική ορολογία σημαίνει ότι σκοτώθηκαν αστυνομικοί ή στρατιώτες των εσωτερικών δυνάμεων. Εξού και η πολυετής διαμάχη για το ποιος θα πρέπει να τεθεί επικεφαλής του ενιαίου στρατιωτικού σχηματισμού στον Βόρειο Καύκασο. Αν ο επικεφαλής είναι στρατιωτικός δεν υπάρχει περίπτωση να πάρει κανείς πολεμοφόδια και ασύρματους για τους μη στρατιωτικούς.

Αυτό συνέβη και τώρα. Ο Καζαντσόφ, στρατιωτικός, έγινε διοικητής μη στρατιωτικών. Στη 1.00 τη νύχτα της 10ης Σεπτεμβρίου, 94 μαχητές των ειδικών δυνάμεων, μη στρατιωτικοί, κατέλαβαν το ύψωμα δίχως απώλειες. Στις 6.00 το πρωί, ο υποστράτηγος Τσερκασένκο έλαβε την καθησυχαστική αναφορά του ταγματάρχη Γιάσιν και μετέφερε τις πληροφορίες στον Καζαντσόφ, ο οποίος αμέσως έφυγε αντιλαμβανόμενος ότι το ύψωμα είχε καταληφθεί. Εξαφανίστηκε μέχρι τις 8.40.

Στις 6.20, όμως, ο Γιάσιν ενεπλάκη σε μάχη. Στις 7.30 οι μαχητές περικύκλωσαν τους άντρες των ειδικών δυνάμεων. Ο Γιάσιν ζήτησε βοήθεια μέσω ασυρμάτου. Ο Τσερκασένκο, όμως, που βρισκόταν στο σταθμό διοικήσεως του Καζαντσόφ, δεν μπορούσε να τον βοηθήσει γιατί ήδη γνώριζε ότι μια άλλη μονάδα των εσωτερικών δυνάμεων με επικεφαλής τον υποστράτηγο Γκριγκόρι Τερέντιεφ προσπαθούσε να ενωθεί με τη μονάδα του Γιάσιν, αλλά συνάντησε τη λυσσαλέα αντίσταση και σταμάτησε την επίθεσή του – εκεί σκοτώθηκαν 14 άντρες, τραυματίστηκαν πολλοί και μεταξύ αυτών κι ο ίδιος ο Τερέντιεφ. Στα ριζώματα του υψώματος τους υποδέχτηκαν τα πυρά 5 βαρέων πολυβόλων.

Εκτός από τη μονάδα του Τερέντιεφ δεν υπήρχαν άλλες που θα μπορούσαν να σπεύσουν σε βοήθεια του Γιάσιν. Γιατί ήταν του στρατού, ενώ ο Καζαντσόφ κοιμόταν... Στις 8.30 ο Γιάσιν ούρλιαξε στον Τσερκασένκο ότι ο κάθε άντρας έχει μόνο μια δεσμίδα σφαίρες και ότι πρέπει να υποχωρήσει, πράγμα στο οποίο συμφώνησε και ο Τσερκασένο. Στις 8.40 ξύπνησε ο Καζαντσόφ και όρμησε στο σταθμό διοικήσεως. Δεν μπορούσε να καταλάβει γιατί ο Γιάσιν υποχωρεί. Έδωσε τη διαταγή να «κρατήσουν το ύψωμα μέχρι τέλους». Οι του στρατού είναι ανελέητοι με τους «ξένους».

Τη στιγμή εκείνη όμως, η επικοινωνία με τον Γιάσιν διακόπηκε γιατί τελείωσαν οι μπαταρίες και ο ταγματάρχης έγινε «κουφός» και συνεπώς αυτόνομος. Ο Γιάσιν χώρισε τη μονάδα του σε ομάδες. Στην πρώτη από αυτές τέθηκε επικεφαλής ο ίδιος και στη δεύτερη ο αντισυνταγματάρχης Γκαντούσκιν και γύρω στις 11.00 μάζεψαν τις δυνάμεις τους και άρχισαν να κατεβαίνουν από διαφορετικές πλαγιές του υψώματος. Άλλη διέξοδο δεν είχε η μονάδα. Ο Καζαντσόφ βρισκόταν στο σταθμό διοικήσεως και έβλεπε τη μετακίνηση με τα ίδια του τα μάτια... Τότε, έδωσε διαταγή να βομβαρδιστούν οι πλαγιές. Γιατί; Γιατί αυτό προέβλεπε το σχέδιο και οι

προθεσμίες εξόντωσης των μαχητών στο ύψωμα, τα οποία ο ίδιος είχε επικυρώσει.

Γύρω στις 3.00, πάνω από την ομάδα του Γιάσιν εμφανίστηκαν δύο μαχητικά CU-25 και άρχισαν να βομβαρδίζουν τους άντρες που προσπαθούσαν να αποφύγουν την περικύκλωση. Επικεφαλής, κατ' απαίτηση του Καζαντσόφ, ήταν ο διοικητής του 4ου σώματος αεροπορίας και αντιαεροπορικής άμυνας, υποπτέραρχος Βαλέρι Γκορμπένκο. Τη στιγμή του βομβαρδισμού, οι δύο αυτοί «στρατηλάτες», ο Καζαντσόφ και ο Γκορμπένκο, στέκονταν στο παρατηρητήριο και έβλεπαν με τα ίδια τους τα μάτια πως πολυβολούσαν την ομάδα του Γιάσιν, ενώ από τις πλαγιές φαίνονταν οι φωτοβολίδες – το σημάδι για το πού δεν έπρεπε να βομβαρδίσουν...

Γιατί όμως καταδίκασαν τη μονάδα των ειδικών δυνάμεων από το Αρμαβίρ στις 10 Σεπτεμβρίου; Για τον ίδιο λόγο που την εξέθεσαν. Γιατί το σχέδιό τους ήταν ηλίθιο. Επέλεξαν ότι είναι καλύτερο να σκοτωθούν ως ήρωες –πράγμα που εκείνοι δεν κατάλαβαν– παρά να ξεφύγουν από την περικύκλωση και να γίνουν αυτόπτες μάρτυρες. Ήταν η μέθοδος των «τσιλοβέκ», που αργότερα εφαρμόστηκε άπειρες φορές στην Τσετσενία αλλά και εκτός αυτής. Το Νορντ-Οστ δεν μπορεί καν να συγκριθεί. Είναι η πλειστάκις ευλογημένη από τον Πούτιν μέθοδος. Από τη στιγμή που κάποιος επέζησε πρέπει να συκοφαντηθεί και να τιμωρηθεί.

Η στρατιωτική εισαγγελία της στρατιωτικής περιοχής του Βορείου Καυκάσου, ουσιαστικά υπάγεται ιεραρχικά, σύμφωνα με το στρεβλό νομικό μας σύστημα, στον διοικητή της περιοχής (δηλαδή προαγωγές, σπίτι, προνόμια και λοιπά). Ήταν, δηλαδή, υφιστάμενη του Καζαντσόφ, διεξήγαγε τις ανακρίσεις για τον θάνατο των αντρών από το Αρμαβίτ (τη μήνυση κατέθεσαν οι γονείς των θανόντων), αλλά δικαίωσε τον Καζαντσόφ. Το χειρότερο, όμως, είναι ότι τον παρουσίασε ως ήρωα ανάμεσα σε δειλούς. Να ένα απόσπασμα από τα ντοκουμέντα της δίκης: «*Ουσιαστικά η μονάδα των εσωτερικών δυνάμεων υποχωρούσε άτακτα. Η κατάσταση κόντευε να βγει εκτός ελέγχου... Ο Καζαντσόφ αποφάσισε να χτυπήσει την μπροστινή πλαγιά... Ο Καζαντσόφ προσωπικά σταματούσε τους ατάκτως υποχωρούντες της μονάδας των εσωτερικών δυνάμεων, προσωπικά τους έδινε νέες διαταγές, προσπαθώντας να συγκεντρώσει όσους απέμειναν από τη μονάδα των εσωτερικών δυνάμεων προκειμένου να σταματήσει την επέλαση των μαχητών...*»

Ο Καζαντσόφ είναι ένας ήρωας του στρατού, ενώ οι εσωτερικές δυνάμεις αποτελούνται από δειλούς. Να για ποιο πράγμα γίνεται λόγος εδώ.

Οι στρατιώτες φυσικά και υποχωρούσαν. Από τον οργανωμένο θάνατο. Προσπαθούσαν να σωθούν από τις βόμβες όπως μπορούσαν, από τις βόμβες που έπεφταν πάνω στα κεφάλια τους, σύμφωνα με τις διαταγές

των ηλιθίων. Κουβαλούσαν τους τραυματίες, φώναζαν για τους νεκρούς που έμειναν «εκεί πίσω». Και ο Καζαντσόφ όλα αυτά τα έβλεπε.

Συμπέρασμα: Η προδοτική πτήση στις 15.00 των δύο SU-25 πάνω από το ύψωμα είχε ως αποτέλεσμα τον τραυματισμό 25 αντρών των ειδικών δυνάμεων και τον θάνατο 8 εξ αυτών. Θάνατο από τον βομβαρδισμό εναντίον τους. Κάντε τη σύγκριση: Μόνο ένας άντρας είχε σκοτωθεί μέχρι τότε στις μάχες με τους μαχητές.

Οι συνολικές απώλειες των δυνάμεων του υπουργείου Εσωτερικών στην επιχείρηση του Καζαντσόφ στις 9 και 10 Σεπτεμβρίου ήταν «περισσότεροι από 80 άντρες» – όπως αναφέρεται στο ανακριτικό υλικό. Κανείς όμως δεν γνωρίζει τον ακριβή αριθμό των στρατιωτών που διαμελίστηκαν και δηλώθηκαν αγνοούμενοι. Όσοι άντρες από τη μονάδα του Γιάσιν «επέζησαν» μπόρεσαν να συναντήσουν τους δικούς τους ύστερα από μερικές ημέρες. Το πτώμα του Σάσα Σλεσαρένκο μεταφέρθηκε στο σπίτι του, στην περιοχή του Ραζιάν, μέσα σε σφραγισμένο φέρετρο μετά από δύο εβδομάδες. Ο Καζαντσόφ θεωρεί ότι δεν φέρει καμία ευθύνη. Τα φέρετρα μεταφέρθηκαν σε όλες τις γωνιές της Ρωσίας. Οι μητέρες και οι πατεράδες θάφτηκαν ζωντανοί μαζί με τα παιδιά τους. Το δε κράτος τοποθέτησε πάνω στα μνήματα των στρατιωτών τα πιο φτηνά μνημεία, τόσο φτηνά που ούτε κι ο νεκρός δεν θέλει να αναπαύεται κάτω από αυτά...

Αφού συνήλθε από το πένθος της η μητέρα του Σάσα, Ναντιέζντα Ιβάνοβνα Μπουσμάνοβα, κατέθεσε μήνυση στο δικαστήριο της περιοχής Μπασμάν, στη δικαιοδοσία του οποίου ανήκει το υπουργείο Αμύνης. Ο δικαστής Βοζνεσένσκι καταδίκασε το δημόσιο σε αποζημίωση 250 χιλιάδων, όχι όμως τον Καζαντσόφ, ο οποίος την εποχή εκείνη ήταν άνθρωπος του προέδρου και εντεταλμένος του εκπρόσωπος στον Βόρειο Καύκασο. Αυτό σημαίνει ότι είναι προστατευόμενος του προέδρου. Ο Πούτιν τον έχει γεμίσει με μετάλλια και παράσημα πατόκορφα για τις επιδόσεις του στην «αντιτρομοκρατική επιχείρηση» στην Τσετσενία, η οποία σήμερα είναι στην κατάσταση που θέλει ο πρόεδρός μας. Ο δικαστής Βοζνεσένσκι είναι ένας νέος άνθρωπος, δυναμικός και μοντέρνος και δεν χρειάζεται να τον τρομάξει κανείς από άνωθεν, όλα τα αντιλαμβάνεται δίχως πολλά-πολλά λόγια. Γνωριζόμαστε καλά, είναι εξαιρετικά καλλιεργημένος, μιλάει λατινικά, και διαθέτει μια ευρυμάθεια σπάνια για Ρώσους δικαστές. Ο Βοζνεσένσκι δεν εντρύφησε στις λεπτομέρειες του θανάτου του στρατιώτη Σλεσαρένκο, δεν κάλεσε καν στο ακροατήριο τον Καζαντσόφ, αυτόν τον «ήρωα της Ρωσίας»...

Από τη μια πλευρά, ορθά ο δικαστής Βοζνεσένσκι διέταξε το δημόσιο να πληρώσει για τον Καζαντσόφ, δηλαδή εμάς, τους φορολογούμενους, οι οποίοι αγόγγυστα πληρώνουμε τον δεύτερο πόλεμο στην Τσετσενία και τους ηλίθιους στρατηγούς και όλες τις

στρατιωτικές δαπάνες για τους συνηθισμένους τυχοδιωκτισμούς στον Βόρειο Καύκασο.

Από την άλλη όμως; Μέχρι πότε θα επιτρέπουμε στους στρατηγούς να πληρώνουν από την τσέπη μας τις τραγωδίες που οι ίδιοι προκαλούν; Μέχρι πότε το δικαστικό σύστημα θα εξακολουθεί να είναι τόσο εξωφρενικά επιλεκτικό; Αρκεί να είσαι στο περιβάλλον του Πούτιν για να πληρώνει για σένα το δημόσιο; Αυτό σημαίνει, τελικά, εκείνο το διαβόητο «αναλάβαμε τις ευθύνες διακυβέρνησης της χώρας», όπως συνηθίζουν να λένε μετά τις εκλογές τα στελέχη της «Ενιαίας Ρωσίας»; Ο δεύτερος πόλεμος στην Τσετσενία αποτέλεσε την αβελτηρία για την σταδιοδρομία όλων εκείνων που συμμετείχαν σ' αυτόν ως συνοδοιπόροι του σημερινού προέδρου και σήμερα δηλώνουν πως «αναλαμβάνουν την ευθύνη». Όσο πιο πολύ αίμα έχυσαν τόσο πιο ψηλά πήγαν. Πού είναι η ευθύνη; Δεν έχει καμιά σημασία πόσους θα στείλει στον θάνατο ο Καζαντσόφ. Όλα θα ξεχαστούν, ακόμη και το γεγονός ότι όντας εντελώς μεθυσμένος λάμβανε αποφάσεις που οδήγησαν πολλούς στον θάνατο. Μεθυσμένος σε τέτοιο σημείο που έπρεπε να τον συγκρατούν άλλοι, ακόμη και δημοσιογράφοι που ήταν εκεί κοντά. Το πιο βασικό πράγμα στη Ρωσία σήμερα είναι η αφοσίωση στον Πούτιν. Η προσωπική αφοσίωση ως διαβατήριο για τη ζωή. Η αμνηστία έρχεται. Η ικανότητα και ο επαγγελματισμός δεν ενδιαφέρει κανέναν στο Κρεμλίνο.

Στο υπάρχον σύστημα εξουσίας, ο Πούτιν διαφθείρει τους αξιωματούχους, πολιτικούς και στρατιωτικούς, πολύ περισσότερο από τους μικροδιεφθαρμένους και τους μιζαδόρους ...

Κανείς –ούτε ένας άνθρωπος– δεν βγήκε στους δρόμους, σε συλλαλητήρια, συγκεντρώσεις και διαμαρτυρίες κατά της απόφασης του δικαστηρίου Μπασμάν. Κανείς δεν απαίτησε να πληρώσει την αποζημίωση ο ίδιος ο Καζαντσόφ...

Σηκώθηκα και πήγα στη Ναντιέζντα Ιβάνοβνα Μπουσμάνοβα, την μητέρα του Σάσα, στο χωριό Ζαρέτσνι, στην περιοχή Σκοπίνσκι, στην επαρχία του Ριαζάν. Ήθελα να δω τι σκέφτεται για όλα αυτά.

Ταξίδευα πολλές ώρες. Είναι μια εσχατιά, μια νεκρή ζώνη όπου ζουν άνθρωποι σε απόλυτη ένδεια. Να το σπίτι τους. Ένα στενάχωρο διαμέρισμα στον πρώτο όροφο. Η Ναντιέζντα Ιβάνοβνα κάθεται σε ένα παλιό ντιβάνι και συζητάμε... ξαφνικά βγάζει το πλεκτό καπελάκι που φορούσε στο κεφάλι της και βλέπω ότι πέρα από όλα τα άλλα παράξενα πράγματα που είχα παρατηρήσει πάνω της, όπως τα δίχως ματοτσίνορα μάτια της, το κεφάλι της είναι φαλακρό.

Είναι γυμνό σαν φουσκωμένο μπαλόνι. Δεν υπάρχει ούτε μια τρίχα.

«*Χαϊδέψτε το*», λέει η Ναντιέζντα Ιβάνοβνα και πιάνει το χέρι μου και το φέρνει πάνω στο γυμνό δέρμα που τυλίγει σα μια λεπτή μεμβράνη το

κρανίο της. – Τίποτα. Όλα είναι νεκρά. «*Είναι μια ραγδαία εξελισσόμενη αλωπεκίαση, εξαιτίας της οποίας μου έπεσαν όλα τα μαλλιά. Όλα έπεσαν τις δύο πρώτες εβδομάδες μετά την κηδεία του Σάσα. Έπεφταν τούφες ολόκληρες. Ήμουν όμως τόσο χάλια, που δεν σκεφτόμουν καν να πάω στους γιατρούς... τώρα πια είμαι ανάπηρη. Το αριστερό μέρος του σώματός μου δεν αισθάνεται τίποτα. Το πρωί δεν μπορώ να ανάψω το φως – τόσο αδύναμα είναι τα χέρια μου. Με το ζόρι κινούμαι.*»

Κοιτάζω τις φωτογραφίες της πριν από τον θάνατο του Σάσα. Βλέπω μια σπάνια καλλονή με πλούσια μαύρα πλουμιστά μαλλιά και έντονα μαύρα μάτια. Είναι αδύνατον να πιστέψω ότι είναι η ίδια Ναντιέζντα Ιβάνοβνα που κάθεται δίπλα μου.

«*Όλα αυτά υπήρχαν μέχρι "πριν"*», μου λέει και κοιτάζει τις φωτογραφίες της, σαν να βλέπει μια άγνωστη. Φωτογραφία του «μετά» δεν υπήρχε καμία. «*Ο Σάσα ήταν ιδεαλιστής. Δεν ήταν της εποχής μας. Πολλοί στο χωριό μας μαζεύουν λεφτά για χρόνια προκειμένου να εξαγοράσουν τη θητεία των παιδιών τους, ο Σάσα όμως είπε: "Είναι υποχρέωσή μου". Και πήγε στο στρατό*».

Οι φωτογραφίες πέφτουν στο πάτωμα, αλλά η Ναντιέζντα Ιβάνοβνα δεν το προσέχει. Μου λέει ότι τώρα πια της είναι πολύ δύσκολο να ζει – της είναι δύσκολο να επιβιώσει και να συμβιβαστεί με την ιδέα ότι τον Σάσα της τον σκότωσαν οι «δικοί μας».

- Ο Καζαντσόφ συμμετείχε καθόλου στο πένθος σας;
- *Όχι, ποτέ.*
- *Ούτε μια επιστολή δεν έστειλε; Μια συγγνώμη;*
- *Όχι. Τον χρειάζονται μόνο τα παιδιά μας.*

Επιστρέφει από το σχολείο ο Ζένια, ο νεότερος γιος της Ναντιέζντα Ιβάνοβνα. Είναι έφηβος και οι σχέσεις του με το περιβάλλον είναι τεταμένες. Ο Ζένια, όπως είναι φυσικό, έχει θεοποιήσει τον μεγαλύτερο αδελφό του και τώρα πια αποφεύγει όλους τους παλιούς του φίλους («*εκείνοι ζουν, ενώ ο Σάσα όχι*»). Παράτησε τα μαθήματα πάλης όταν αποδείχτηκε ότι δάσκαλος ήταν ένας μαχητής «Τσετσένος»[24] («*αυτός ζει, ενώ ο Σάσα όχι*»)...

«*Βλέπεις; Ήρθαν δημοσιογράφοι... Δεν θέλω, όμως, να μιλήσω...*», λέει δυνατά ο Ζένια στο γειτονάκι που είναι μαζί του.

«*Και τι να τους πεις; Ότι τον σκότωσαν οι δικοί μας και όχι κάποιοι φασίστες;*», αναρωτιέται ο φίλος του.

Με τη Ναντιέζντα Ιβάνοβνα πηγαίνουμε στο κοιμητήριο του Ζαρέτσνι, στο μνήμα του Σάσα.

Στο κοιμητήριο του χωριού νιώθω άβολα. Γύρω μας όλα είναι γυμνά.

---

[24] Έτσι αποκαλούν τους Ρώσους στρατιώτες που έλαβαν μέρος στους πολέμους στην Τσετσενία.

Ένας διαπεραστικός αγέρας φυσάει από παντού – το μέρος είναι πολύ ανοιχτό ανάμεσα στις εγκαταλειμμένες στοές όπου κάποτε ήταν τα σοβιετικά λιγνιτωρυχεία. Σήμερα είναι κρανίου τόπος. Το μνήμα του Σάσα είναι πιο φτωχικό από τα υπόλοιπα. «Μνήμα» τοποθέτησαν οι δυνάμεις του υπουργείου Εσωτερικών, αλλά τα χρήματά τους έφτασαν μόνο για μια πινακίδα, από την οποία ένα τμήμα των γραμμάτων έχει ήδη σβηστεί. Τι θα γίνει μετά από πέντε χρόνια;

«*Τι θα γίνει όταν θα πάψω να υπάρχω;*», θρηνεί η Ναντιέζντα Ιβάνοβνα. «*Είμαι 45 χρονών, αλλά ούτε να το διανοηθείτε μπορείτε... Κανείς δεν νοιάζεται για εμάς... Μόνο τα παιδιά μας τους ενδιαφέρουν για να τα σκοτώσουν. Βλέπετε, να εκεί, εκεί μπροστά μας στο μνήμα; Είναι ένα παλικαράκι που σπούδαζε μαζί με τον Σάσα στην ίδια τάξη. Ο Βιτάλικ Κολιάντιν. Γεννημένος το '80. Βρέθηκε στην Τσετσενία, επέστρεψε και τρελάθηκε. Οι γονείς του εξέφρασαν την επιθυμία να ταφεί δίπλα στον Σάσα μια κι ήταν η μοίρα τους κοινή, αλλά οι διπλανοί τάφοι ήταν πιασμένοι*».

Πιστεύω ότι με τον θάνατο του Σάσα, η ζωή της Ναντιέζντα Ιβάνοβνα τσακίστηκε και δεν υπάρχει επιστροφή στην κοινωνία των ανθρώπων. Και πώς να γίνει αυτό όταν οι άνθρωποι είναι τόσο μακριά; Ζει κλεισμένη στον εαυτό της και σπάνια βγαίνει από το σπίτι. Η μόνη διαδρομή που κάνει είναι από το σπίτι στο κοιμητήριο και πίσω και, απ' ό,τι φαίνεται, τα πάει καλύτερα με τους ενοίκους των τάφων. Αυτό όμως, ας μας προβληματίσει για το πώς βλέπουν οι Αρχές τη ζωή της μητέρας ενός στρατιώτη, που βρίσκεται στα όρια της εξαθλίωσης. Τις παράτες και τα παράσημα του στρατηγού Καζαντσόφ τις παρακολουθούν από την τηλεόραση.

Από το κοιμητήριο πηγαίνουμε στο σχολείο που πήγαινε ο Σάσα, το γυμνάσιο «Μαξίμ Γκόργκι» του χωριού Ζαρέτσνι. Διασχίζοντας την αίθουσα γυμναστικής, στη δεξιά πλευρά υπάρχει η πόρτα που οδηγεί στο μουσείο πολεμικής δόξας. Έτσι το αποκαλούν σ' εμάς. Δεν νιώθω κανέναν ενθουσιασμό για το τι μπορώ να μάθω από τις δημόσιες πινακίδες των μουσείων πολεμικής δόξας. Και στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν βλέπω καμιά «πολεμική δόξα». Παρόλα αυτά, η Ναντιέζντα Ιβάνοβνα με παρακαλεί και γρήγορα καταλαβαίνω το γιατί. Το μουσείο είναι έντιμο, πράγμα πολύ σπάνιο για τη χώρα μας και δεν ξέρω κάποιο άλλο που να μπορεί να συγκριθεί με αυτό. Να τα πορτρέτα εκείνων που έλαβαν μέρος στον Μεγάλο Πατριωτικό Πόλεμο[25], μαθητών και δασκάλων. Να οι «Αφγανοί»[26]. Να και οι «Τσετσένοι». Στους δύο πολέμους της Τσετσενίας βρέθηκαν 5 κάτοικοι

[25] Έτσι αποκαλούν οι Ρώσοι τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο.

[26] Έτσι αποκαλούν οι Ρώσοι εκείνους τους στρατιώτες που έλαβαν μέρος στην εισβολή και κατοχή του Αφγανιστάν που διήρκησε από το 1981 μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '80.

από τα Ζαρέτσνι. Τρεις στον πρώτο πόλεμο και δύο στον δεύτερο. Τρεις επέζησαν, δύο σκοτώθηκαν. Ο Σάσα σκοτώθηκε, ο Βιτάλι τρελάθηκε.

Διαβάζω:

Σλεσαρένκο Αλεξάντερ. Αποφοίτησε από το σχολείο το 1996. Κλήθηκε στο στρατό στις 16.06.1998... Στο στρατό κρατούσε ημερολόγιο για το πώς τον εξευτέλιζαν... Βρέθηκε περικυκλωμένος... Μετά θάνατον έλαβε το μετάλλιο «Ανδρείας...

- *Και πού είναι το μετάλλιο; Γιατί δεν μου το δείξατε;*

- *Ο Ζένια το πήγε στο κατώι για να μην το βλέπω* - *απαντά η Ναντιέζντα Ιβάνοβνα.*

- *Και το ημερολόγιο;*

- *Εκεί κι αυτό. Για να μην το διαβάσω και τρελαθώ.*

Διαβάζω παρακάτω:

ΚΙΣΚΙΝ ΒΙΤΑΛΙ... Δεν θέλει να θυμάται για τη θητεία του γιατί οι εφιάλτες τον βασάνιζαν μετά την επιστροφή του από την Τσετσενία...

ΑΡΤΙΟΥΧΙΝ ΣΕΡΓΚΕΙ, 1876. Γεννήθηκε στο χωριό Σβινούσκιν. Υπηρέτησε στην Ανεξάρτητη Μεραρχία Ειδικών Δυνάμεων «Ντζερζίνσκι». Συνολικά υπηρέτησε στην Τσετσενία 7 μήνες. Στην αρχή ήταν δύσκολα, μετά άρχισαν σιγά-σιγά να συνηθίζουν. Ζούσαν αρμονικά, μοιράζονταν τα πάντα, τρέφονταν άσχημα, δεν έφτανε το ψωμί, νερό λιγοστό, υποχρεώνονταν να πιουν από τις λακκούβες του δρόμου... Μέσα σ' αυτό το διάστημα πρόλαβε να δει όλη τη φρίκη του πολέμου, τραυματίες, σκοτωμένους, ανάπηρους.

«*Είναι πολύ σημαντικό για μας*», λέει η εθελόντρια ξεναγός Ιρίνα Γιούρεβνα Βινογκράντοβα, δασκάλα που έχει οργανώσει ένα κύκλο μαθημάτων με τίτλο: Ιστορία του Ζαρένσκι. «*Δεν μπορείτε να φανταστείτε πόσο σοβαρά είναι όλα αυτά για εμάς, δεν θέλουμε να λέμε ψέματα στα παιδιά μας, σχετικά με το πώς ήταν τα πράγματα **εκεί**...*»

Η Ναντιέζντα Ιβάνοβνα ένιωσε να την εγκαταλείπουν και οι τελευταίες δυνάμεις που είχε μαζέψει για να πάει στο σχολείο του Σάσα και έπρεπε να φύγουμε.

«*Σκέφτηκα πολύ τι να κάνω*», μου λέει ως συμπέρασμα της συζήτησής μας, «*και κατάλαβα πως δεν μπορώ να συμβιβαστώ με το γεγονός ότι τον Σάσα μου τον θυσίασαν στις φιλοδοξίες των στρατηγών. Ποτέ*».

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Στη Μόσχα ξέσπασε σκάνδαλο σχετικά με το νέο σχολικό εγχειρίδιο για το μάθημα της ιστορίας. Οι «νικητές» της «Ενιαίας Ρωσίας» απαιτούν

από τον Πούτιν να προσθέσει στο εγχειρίδιο «την υπερηφάνεια για τα γεγονότα» που συνδέονται με τον ρωσοφιλανδικό πόλεμο του 1939, αλλά και την κολεκτιβοποίηση[27]. Επιμένουν τα παιδιά μας να μαθαίνουν την «σοβιετική» εκδοχή του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου, δηλαδή να διαβάζουν οι μαθητές μας για τον θετικό ρόλο που διαδραμάτισε ο Στάλιν. Ο Πούτιν τους βοηθάει... Η αναπνοή «του σοβιετικού» είναι αντιληπτή. Ταυτόχρονα, απαγορεύτηκε το εγχειρίδιο που περιείχε δηλώσεις του ακαδημαϊκού Γιανόφ, σύμφωνα με τις οποίες η Ρωσία κινδυνεύει να μετατραπεί σε ένα εθνικο-σοσιαλιστικό κράτος με πυρηνικά όπλα.

Τα θύματα του Νορντ-Οστ έγιναν δεκτά από την εισαγγελία της Μόσχας προκειμένου να συναντηθούν με τον ειδικό ανακριτή Βλαντίμηρ Καλτσούκ, ο οποίος είναι επικεφαλής της ομάδας που ερευνά την τρομοκρατική αυτή ενέργεια. Τα θύματα μου ζήτησαν να πάω μαζί τους ως εγγυητής ότι ο Καλτσούκ δεν θα τους φερθεί απρεπώς και δεν θα τους προσβάλλει. Ενώπιος ενωπίω με τους συγγενείς των θυμάτων, ο Καλτσούκ μονίμως φέρεται με απρέπεια απέναντι στους δυστυχισμένους και κανείς δεν τον επέπληξε ούτε μια φορά για τη συμπεριφορά του αυτή, αφού, βλέπετε, εκτελεί την προσωπική διαταγή του Πούτιν για την παραχάραξη της ανάκρισης με την αφαίρεση από το ανακριτικό υλικό κάθε πληροφορίας σχετικά με τα «αέρια», με τα οποία οι ειδικές δυνάμεις δηλητηρίασαν τους θεατές του δυστυχούς αυτού μιούζικαλ...

Το συμπέρασμα από τη συνάντηση: Μια από τα ίδια. Οι συγγενείς των θυμάτων φοβούνται ότι δεν πρόκειται να μάθουν ποτέ την αλήθεια για τον θάνατο των οικείων τους.

- *Τα διαβατήρια στο τραπέζι!* Με αυτήν την κραυγή του Καλτσούκ άρχισε η συνάντηση. ROO Νορντ-Οστ; Περιφερειακή Κοινωνική Οργάνωση Νορντ-Οστ; Τι είναι αυτό; Ποιος αναγνώρισε αυτήν την οργάνωση;

- *Ας μιλήσουμε σαν άνθρωποι* – προτείνει η Τατιάνα Ιβάνοβνα Καρπόβα, μητέρα του Αλεξάντερ Καπρόφ, επικεφαλής της οργάνωσης Νορντ-Οστ, ομήρου που σκοτώθηκε. Πόσοι τρομοκράτες σκοτώθηκαν; Πόσοι κατόρθωσαν να διαφύγουν;

- *Σύμφωνα με τα στοιχεία μας, όλοι οι τρομοκράτες που ήταν μέσα στο κτίριο σκοτώθηκαν. Δεν μπορώ, όμως, αυτό να το εγγυηθώ 100%.*

- *Γιατί σκότωσαν όλους τους μαχητές;*

- *Τους σκότωσαν. Τι να κάνουμε τώρα; Αυτό το αποφασίζουν οι ειδικές δυνάμεις, αυτοί διακινδυνεύουν τις ζωές τους όταν ορμάνε και δεν έχω κανένα*

[27] Η γνωστή πολιτική που ακολούθησε ο Στάλιν και το Κ.Κ.Σ.Ε. στα τέλη της δεκαετίας του '20 και στις αρχές της δεκαετίας του '30 με στόχο τη δημιουργία μιας κεντρικά σχεδιαζόμενης και ελεγχόμενης οικονομίας. Όσοι αγρότες αντέδρασαν χαρακτηρίστηκαν ως «κουλάκοι» και εξοντώθηκαν ανελέητα μαζί με τις οικογένειές τους. Πρόκειται για μια

δικαίωμα να πω ποιους να σκοτώσουν και ποιους όχι. Ως άνθρωπος έχω την άποψη ότι όλα έγιναν νόμιμα.

- *Πιστεύετε ότι θα μπορούσε να σκοτωθεί και κάποιος από τους ομήρους;* (Η Τατιάνα Ιβάνοβνα έχει υπόψη της εκείνα τα πλάνα της 26ης Οκτωβρίου 2002, που τραβήχτηκαν στις 6.51 το πρωί στην είσοδο του θεάτρου στη Ντουμπρόφκα, αμέσως μετά την επίθεση, όπου μια άγνωστη γυναίκα με στολή παραλλαγής σημαδεύει και πιθανόν πυροβολεί με πιστόλι έναν άγνωστο άντρα με δεμένα τα χέρια.)

- *Στην ταινία κανείς δεν σκοτώνει κανέναν. Αυτά είναι ερμηνείες των δημοσιογράφων. Κάναμε πραγματογνωμοσύνη. Εκεί υπάρχει ήδη ένα πτώμα. Το μετέφεραν από ένα μέρος σε ένα άλλο, ενώ η γυναίκα απλά δείχνει πού να το πάνε. Γνωρίζουμε τίνος το πτώμα είναι.*

- *Τίνος;*

- *Δεν σας λέω. Ό,τι και να σας πω μου λέτε ότι λέω ανοησίες.*

- *Είναι το πτώμα του Βλαχ; (Γκενάντι Βλαχ – Μοσχοβίτης, για τον οποίο έγινε γνωστό ότι μόνος του πήγε στο κτίριο που είχαν καταλάβει οι τρομοκράτες, για να αναζητήσει τον γιο του).*

- *Ναι είναι το πτώμα του Βλαχ. Η πραγματογνωμοσύνη το αποδεικνύει.*

Ο Καλτσούκ στο μεταξύ γνωρίζει, έχοντας μελετήσει προσεκτικά τη βιντεοταινία, ότι ο γιος του Βλαχ, Ρομάν, και η πρώην σύζυγός του, Γκαλίνα, αρνήθηκαν κατηγορηματικά να αναγνωρίσουν τον άνθρωπο, ο οποίος στην ταινία μεταφέρεται από μέρος σε μέρος και τον οποίο σημαδεύει η γυναίκα, ως τον Γκενάντι. Τίποτα δεν ταιριάζει. Ούτε τα μαλλιά, ούτε τα ρούχα, ούτε το παράστημα...

Η Τατιάνα Καρπόβα συνεχίζει:

- *Παραδέχεστε ότι στην αίθουσα μετά την επίθεση έγινε πλιάτσικο;*

- *Το παραδέχομαι. Το έκαναν οι σωτήρες, οι άντρες των ειδικών δυνάμεων. Έβλεπαν ένα πορτοφόλι και το άρπαζαν. Άνθρωποι είναι. Αυτή είναι η χώρα μας. Οι μισθοί τους είναι πενιχροί.*

- *Ερευνάτε τις πράξεις πλιάτσικου;*

- *Μα τι λέτε τώρα. Όχι, φυσικά.*

-*Είμαστε απογοητευμένοι. Θέλουμε να μάθουμε την αλήθεια για τον θάνατο των οικείων μας. Μητέρες πέφτουν στις ρόδες αυτοκινήτων... Προτίθεστε να κατηγορήσετε τους υπευθύνους για το γεγονός ότι δεν παρείχαν βοήθεια στα θύματα;*

- *Αν σας έδιναν από ένα εκατομμύριο δολάρια θα σιωπούσατε αμέσως. Θα κλαίγατε λιγάκι και θα σιωπούσατε.*

Βλαντίμηρ Κουρμπάτοφ, πατέρας της 13χρονης Κριστίνα, ηθοποιού του μιούζικαλ Νορντ-Οστ.

- Εγώ δεν θα σιωπούσα. Θα αναζητούσα έτσι κι αλλιώς την αλήθεια. Πού και πότε σκοτώθηκε η κόρη μου; Αυτό παραμένει άγνωστο.

Δικηγόρος Λιουντμίλα Τρουνόβα, παρούσα στη συνάντηση αυτή.

- Γιατί το πτώμα του όμηρου Γκριγκόρι Μπουρμπάν βρέθηκε στη λεωφόρο Λένιν;

- Ποιος το λέει αυτό; Δεν ξέρω.

Τατιάνα Καρπόβα:

- Γιατί το πτώμα του Γκενάντι Βλαχ αποτεφρώθηκε σαν να ανήκε σε τρομοκράτη;

- Αυτό δεν σας αφορά καθόλου. Να κάνετε ερωτήσεις μόνο σχετικά με τον Καρπόφ σας.

- Ερώτηση για τον Τερκιμπάγιεφ. (Λόγος γίνεται για τον Χαντπάς Τερκιμπάγιεφ, ένα από τα μέλη της ομάδας των τρομοκρατών, ο οποίος εγκατέλειψε το κτίριο που είχαν περικυκλώσει οι ειδικές δυνάμεις, και στη συνέχεια αναγνωρίστηκε ως μέλος της προσωπικής σωματοφυλακής του προέδρου Πούτιν και αναπάντεχα σκοτώθηκε στα τέλη του 2003 σε αυτοκινητιστικό ατύχημα.)

- Ο Τερκιμπάγιεφ δεν ήταν εκεί. Και η Πολιτκόφσκαγια δεν μας βοήθησε καθόλου. (Είχα γράψει στην εφημερίδα μου άρθρο για τον ρόλο του Τερκιμπάγιεφ.) Αρνήθηκε να μας δώσει πληροφορίες για τον Τερκιμπάγιεφ. Είπε: «Δεν ξέρω τίποτα».

- Πώς εξηγείτε το γεγονός ότι ο Ρομανόφ και ο Βλαχ μπήκαν μέσα στο κτίριο Νορντ-Οστ *παρά την περικύκλωση του;*

- Δεν ξέρω, κάπως μπήκαν.

- Αφού μπήκαν αυτοί, μήπως κατά τον ίδιο τρόπο θα μπορούσε να βγει και κάποιος τρομοκράτης;

- Πιθανόν κάποιος από αυτούς να βγήκε πριν την επίθεση.

- Αυτό σημαίνει ότι ο Τερκιμπάγιεφ θα μπορούσε να βγει; Έχετε κατάλογο με εκείνους που μπήκαν και βγήκαν; Τους ελέγχατε όλους;

- Ναι, τους ελέγχαμε. Αν όμως ακολουθήσουμε τον δρόμο όλων αυτών των δικών σας... Αν ελέγχαμε όλα τα χαρτιά, η ανάκριση δεν θα τελείωνε ποτέ.

- Υπάρχουν κατηγορούμενοι για την υπόθεση;

- Ζωντανοί κατηγορούμενοι δεν υπάρχουν.

- Ο Ταλχίγκοφ, όμως, καταδικάστηκε;

- Ναι, για δυο λέξεις καταδικάστηκε σε 8 χρόνια φυλακή. Είναι τυχοδιώκτης, όπως και ο Τερκιμπάγιεφ.

Δικηγόρος Λιουντμίλα Τρουνόβα:

- Θα μπορούσατε να επιδικάσετε αποζημίωση για ηθική βλάβη από τη στιγμή που ο Ταχλίγκοφ καταδικάστηκε ως συνεργός των τρομοκρατών;

- Τίποτα δεν θα πάρουν... Και τον Μπασάγιεφ θα τον πιάσουν, αλλά ούτε από αυτόν θα πάρετε τίποτα.

Τατιάνα Καρπόβα:

- Το FBI κάνει κι αυτό τις δικές του έρευνες...

- Και λοιπόν; Σιγά την Αμερική...

Ο Καλτσούκ είναι κλασικός εκπρόσωπος του δικαστικού συστήματος και της ισχυρής τάξης των αξιωματούχων της νέας εποχής. Της εποχής του Πούτιν, όπου όλοι αυτοί οι αξιωματούχοι εκδηλώνουν με κάθε ευκαιρία την περιφρόνησή τους προς τον απλό άνθρωπο.

Στο Μαγκαντάν εκδηλώθηκε επιδημία μεταξύ των νεοσύλλεκτων στρατιωτών καθ' οδόν προς τις μονάδες τους. Ο Πούτιν αντέδρασε αμέσως και δήλωσε πως πρόκειται «για εγκληματική πράξη κατά των απλών ανθρώπων». Είχαν οδηγήσει τους νεοσύλλεκτους στο πεδίο ασκήσεων με καλοκαιρινές στολές και περισσότεροι από 80 κατέληξαν στο νοσοκομείο με πνευμονία. Ένας στρατιώτης, ο Βλαντίμηρ Μπερέζιν, από την περιοχή της Μόσχας, κατέληξε στις 3 Δεκεμβρίου από το κρύο. Ο Μπερεζίν ήταν ένας υγιέστατος και σωματώδης νέος, ο οποίος σήκωνε βάρη 50 κιλών για πλάκα. Τον είχαν επιλέξει να υπηρετήσει μάλιστα και στην προεδρική φρουρά. Ο πατέρας του Βολόντια μέχρι σήμερα περιμένει απαντήσεις από τον πρόεδρο: «Πώς συνέβη αυτό;»

Το πρόβλημα είναι ότι κανείς δεν ενδιαφέρεται μέχρι να συμβεί κάτι. Αυτό είναι το πρόβλημά μας. Το ημερολόγιο δείχνει 15 Ιανουαρίου, τον Βολόντια Μπερεζίν τον έθαψαν στις 6 του μηνός και είναι αλήθεια ότι όλη η Ρωσία ταράχθηκε μόνο και μόνο γιατί ο Πούτιν μίλησε με οργή για το συγκεκριμένο περιστατικό. Οι στρατιώτες είναι απλά σκόνη στις μπότες των στρατηγών. Εκεί κατέληξε η χώρα μας. Η δε οργή του Πούτιν, είναι απλά προεκλογική. Τίποτα παραπάνω. Ο ίδιος είναι φορέας όλων αυτών των στερεοτύπων και θεωρεί τους στρατιώτες απλά σκόνη.

16 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Δόξα τω «τσάρω», επιτέλους, άρχισε η έρευνα για τους στρατιώτες που πάγωσαν. Απ' ό,τι φαίνεται, η απάνθρωπη συμπεριφορά απέναντί τους άρχισε από το στρατιωτικό αεροδρόμιο Τσκαλόφσκι, κοντά στη Μόσχα. Ο καιρός δεν ήταν πια καλοκαιρινός και τους νεοσύλλεκτους τους έβαλαν για 24 ώρες σε μια μη θερμαινόμενη αίθουσα, όπου κοιμήθηκαν πάνω σε κιβώτια ή στο κρύο πάτωμα. Δεν τους έδωσαν φαγητό ούτε εκεί ούτε κατά τη διάρκεια της διαδρομής. Τους μετέφεραν με μεταγωγικό αεροπλάνο στο εσωτερικό του οποίου η θερμοκρασία ήταν 30 βαθμοί υπό το μηδέν. Πάγωσαν όλοι μέχρι το μεδούλι των κοκάλων τους. Όταν προσγειώθηκαν στο Νοβοσιμπίρσκ τους παρέταξαν σε ανοιχτό γήπεδο με θερμοκρασία 19 βαθμούς υπό το μηδέν και δυνατό αέρα για δύο ώρες. Στο Κοσμομόλσκ του Αμούρ για τέσσερις ώρες τους υποχρέωσαν να στέκονται σε ανοιχτό γήπεδο με θερινή ενδυμασία και θερμοκρασία που έφτανε τους 25 βαθμούς υπό το

μηδέν. Στο Πετροπάβλοσκ-Καμστάκτ έγινε αντιληπτό το πρώτο σοβαρό περιστατικό, αλλά οι συνοδοί αξιωματικοί δεν αντέδρασαν καθόλου. Στους θαλάμους, όπου τους έβαλαν μετά την πτήση, η θερμοκρασία ήταν γύρω στους 12 βαθμούς. Οι άρρωστοι ήταν τότε περίπου 100. Έπρεπε να τους παράσχουν ιατρική βοήθεια, αλλά δεν υπήρχαν τα μέσα. Οι στρατιωτικοί γιατροί το μόνο που βρήκαν ήταν αντιβιοτικά, η ημερομηνία λήξης των οποίων ήταν στα μέσα της δεκαετίας του '90. Δεν υπήρχαν καν σύριγγες μιας χρήσεως. Οι γιατροί χορήγησαν χάπια για το κρύωμα στους ασθενείς με πνευμονία...

Τώρα πια για την υπόθεση αυτή ανακρίνονται ακόμη και στρατηγοί που είχαν σχέση με τη μετακίνηση των νεοσύλλεκτων στα συνοριακά στρατεύματα της F.S.B.[28] και άλλοι 250 (!) αξιωματικοί. 34 στρατιώτες παραμένουν για νοσηλεία στα νοσοκομεία του Μαγκαντάν, 4 από αυτούς σε σοβαρή κατάσταση. Η ηγεσία της F.S.B. ανακοίνωσε ότι όλοι αυτοί θα περάσουν για άλλη μια φορά από Υγειονομική Επιτροπή και κάποιοι από αυτούς θα επιστρέψουν στα σπίτια τους, ενώ οι υπόλοιποι δεν θα υπηρετήσουν στα σύνορα. Το Γενικό Επιτελείο βιάστηκε να αποποιηθεί κάθε ευθύνη για την τραγωδία, αποδίδοντας την ευθύνη στην ηγεσία των συνοριακών στρατευμάτων. Οι στρατιώτες που νοσηλεύονται στα νοσοκομεία επιτέλους άρχισαν να αντιδρούν...

Πού πηγαίνουν οι πρώην δημοκράτες; Ο Αλεξάντερ Ζούκοφ, στις αρχές της πολιτικής του σταδιοδρομίας ήταν δημοκράτης, ενώ τώρα μέλος της «Ενιαίας Ρωσίας», πιστεύει ότι *«είναι πολύ χρήσιμη η ύπαρξη στο κοινοβούλιο κυβερνώντος κόμματος. Ο εκλογέας θα γνωρίζει, σε τελική ανάλυση, ξεκάθαρα ποιος είναι υπεύθυνος για όλα. Στις προηγούμενες τρεις Δούμες δεν είχαμε κάτι τέτοιο. Είναι προφανές ότι η "Ενιαία Ρωσία" θα προωθήσει την οικονομία της αγοράς, που θα βασίζεται στη μείωση των φόρων, στην ανάπτυξη της ιδιωτικής επιχειρηματικότητας, στη μείωση του ρόλου του κράτους, στη μεταρρύθμιση των φυσικών μονοπωλίων, στην είσοδο της Ρωσίας στην παγκόσμια αγορά, στη μεταρρύθμιση της κοινωνίας, η οποία σήμερα είναι αναποτελεσματική. Δεν πρέπει να φοβόμαστε αυτή τη Δούμα – οι δημοκρατικές διαδικασίες τηρούνται φυσιολογικά, καλύτερα μάλιστα απ' ό,τι στις προηγούμενες»*.

Λίγο αργότερα ο Αλεξάντερ Ζούκοφ διορίζεται αντιπρόεδρος εκείνης της κυβέρνησης, η οποία ουσιαστικά απομακρύνεται από τον λαό, γεγονός που θα την κάνει να επιτρέψει στον εαυτό της την πλήρη ατιμωρησία. Το κυριότερο θέμα αυτής της κυβέρνησης είναι να αρέσει στον Πούτιν. Το

[28] Από τα μέσα της δεκαετίας του 1920 τα σύνορα της τότε Ε.Σ.Σ.Δ. τα φυλούσαν τα στρατεύματα της Μυστικής Αστυνομίας, παράδοση που διατηρήθηκε και μετά τη διάλυση του κράτους αυτού. Σήμερα η φύλαξη των συνόρων της Ρωσικής Ομοσπονδίας ανήκει στα στρατεύματα της F.S.B.

καθεστώς του στηρίζεται στην τάξη των αξιωματούχων. Αυτός στηρίζεται σ' αυτούς κι εκείνοι σ' αυτόν. Με τον Πούτιν θα πρέπει συνέχεια να αποφασίζουν τι δέον γενέσθαι, εκείνον θα πρέπει να ικανοποιούν ώστε να παραμείνουν στην εξουσία. Ο λαός εδώ περιττεύει. Και ο πρώην δημοκράτης Ζούκοφ έγινε μέλος αυτού του συστήματος εξουσίας.

Η Γενική Στρατιωτική Εισαγγελία ανακοίνωσε πως το συντομότερο δυνατό θα ανακριθεί ο επικεφαλής της Κεντρικής Διοίκησης Στρατολογίας του υπουργείου Αμύνης στρατηγός Βασίλι Σμιρνόφ. Αυτή η πρωτάκουστη τολμηρή ενέργεια είναι δυνατή μόνο αν έχει την άνωθεν έγκριση. Στα πλαίσια της υπόθεσης του Μαγκαντάν ανακρίθηκαν ήδη 22 στρατηγοί. Ποτέ πριν δεν ανέκριναν στρατηγούς για θέματα νεοσύλλεκτων. Τι όμορφα που ο πρόεδρος της χώρας εμφανίστηκε ως ο πρώτος υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων! Πόσο θα κρατήσει άραγε αυτό; Θα ρίξει αυτή τη μάσκα μετά τις 14 Μαρτίου;

Η δημοκρατία μας συνεχίζει να διευρύνεται. Στη χώρα αυτή τίποτα δεν εξαρτάται από τον λαό. Τα πάντα εξαρτώνται από τον Πούτιν – η συγκέντρωση της εξουσίας και η αυθαιρεσία των αξιωματούχων. Ο Πούτιν με επιτυχία αναπαράγει το πανάρχαιο στερεότυπο: «θα έρθει ο αφέντης και θα μας κρίνει». Θα πρέπει να παραδεχτούμε πως στον λαό αρέσει αυτό το πράγμα. Αυτό σημαίνει πως πολύ σύντομα ο Πούτιν θα πάψει να φοράει τη μάσκα του υπερασπιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν θα υπάρχει κανένας λόγος.

17 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Το μπάχαλο στο στρατό συνεχίζεται, δίχως να λαμβάνεται υπόψη ότι ο Πούτιν διεξάγει την προεκλογική του εκστρατεία. Δεν έχει ακόμη λήξει η υπόθεση του Μαγκαντάν και στην περιοχή της Τούλα αποκαλύφθηκε δουλεμπόριο στρατιωτών. Στο χωριό Ζαότσκι αποκαλύφθηκε ομάδα στρατιωτών, τους οποίους δάνειζε έναντι αμοιβής ο διοικητής τους σε μια τοπική εταιρεία. Ο αξιωματικός είχε διακριτικά των «Διαστημικών Δυνάμεων». Οι στρατιώτες ζούσαν σε οίκημα δίχως τζάμια στην άκρη του χωριού. Είναι πολλές οι περιπτώσεις που στρατιώτες υποχρεώνονται να εργαστούν για τους τοπικούς άρχοντες και επιχειρηματίες, ενώ την αμοιβή τους την εισπράττει ο διοικητής τους.

Αυτή την φορά ο Πούτιν σιώπησε. Αρκετά φαίνεται με την υπεράσπιση της έννομης τάξης.

Συνεχίζονται οι διασπάσεις και οι μετακινήσεις των πολιτικών. Το Κόμμα Αναγέννησης της Ρωσίας –ένα από τα κόμματα μαριονέτες, επικεφαλής τού οποίου είναι ο Γκενάντι Σελεζνιόφ, πρώην πρόεδρος

της Δούμας– αποφάσισε να μετακινηθεί και να υποστηρίξει τον Πούτιν, εγκαταλείποντας τον Σεργκέι Μιρόνοφ, πρόεδρο του Συμβουλίου της Ομοσπονδίας, επικεφαλή του Ρωσικού Κόμματος της Ζωής, με το οποίο συνασπίσθηκε στις πρόσφατες βουλευτικές εκλογές. Η απόφαση για την υποστήριξη του Πούτιν και την απομάκρυνση από τον Μιρόνοφ (είναι ο υποψήφιος που ανακοίνωσε την υποψηφιότητά του για τις προεδρικές εκλογές και την ίδια στιγμή δήλωσε πως προτιμά τον Πούτιν για πρόεδρο), ελήφθη από το πολιτικό συμβούλιο του κόμματος για την αναγέννηση της Ρωσίας, αφού προηγουμένως είχε κάνει κριτική ανάλυση της συμμετοχής του κόμματος στις εκλογές του Δεκεμβρίου. Ο συνασπισμός του (των δύο προέδρων των σωμάτων της Βουλής, να η πραγματική τους επιρροή!) έλαβε το 1,88% των ψήφων.

Ο Πούτιν επαναλαμβάνει για άλλη μια φορά: «*Δεν μας χρειάζεται μια φωνακλού Δούμα*». Αυτό μεταδίδουν από την τηλεόραση. Οι της «Ενιαίας Ρωσίας» διαβεβαιώνουν τους πολίτες ότι η κατάληψη του κοινοβουλίου από τους ίδιους είναι κάτι «πολύ έντιμο» έναντι των εκλογέων. Είναι πλέον προφανές ότι στην «Ενιαία Ρωσία» επικρατεί αυστηρή στρατιωτική πειθαρχία. Η κοινοβουλευτική τους ομάδα είναι οργανωμένη σαν στρατιωτική μονάδα. Κανείς από τους βουλευτές δεν μπορεί να δώσει συνέντευξη στους δημοσιογράφους ή να ψηφίσει. Σήμερα υπάρχουν πλέον 310 βουλευτές της «Ενιαίας Ρωσίας». Ο αριθμός αυτός οφείλεται σε εκείνους που αποσκίρτησαν από τα άλλα κόμματα. Οι βουλευτές προσέρχονται και προσκυνούν...

Η προεκλογική εκστρατεία γίνεται ολοένα και πιο χοντροκομμένη, δεν υπάρχει πλέον ανάγκη για εκλεπτυσμένους πολιτικούς αναλυτές. Ο Πούτιν είναι εκ των προτέρων ο εκλεκτός της πλειοψηφίας, ακόμη και από τους αντιπάλους του. Αυτό παραδέχεται ακόμη και ο ηλίθιος Μαλίσκιν, ο σωματοφύλακας του Ζιρινόφσκι. Στην τηλεόραση μεταδίδουν ένα ρεπορτάζ για τη μαμά του Μαλίσκιν, η οποία ζει στην περιοχή του Ροστόφ σε ένα σπίτι δίχως τρεχούμενο νερό, λέγοντας ότι θα ψηφίσει υπέρ του Πούτιν γιατί είναι πολύ ευχαριστημένη από αυτόν.

Ο Σεργκέι Μιρόνοφ, επικεφαλής του Συμβουλίου της Ομοσπονδίας και υποψήφιος, δηλώνει έκπληκτος: «*Γιατί όλοι μας κατεβαίνουμε ως υποψήφιοι; Θα πρέπει να σταθούμε στο πλάι ΤΟΥ...*»

Ακόμη και ο Σεργκέι Γκλαζόφ, τάχα ανθυποψήφιος του Πούτιν εξηγεί στο λαό: «*Ο Πούτιν μου αρέσει, έχουμε πολλά κοινά, δεν μου αρέσει όμως το πώς υλοποιούν τις αποφάσεις του*».

Η απόπειρα να παρουσιάσουν τη δημοκρατία μας μέσω της οργάνωσης «εναλλακτικών» προεδρικών εκλογών ολοένα και πιο πολύ αποδεικνύεται μια χυδαία φάρσα. Η μη ανακήρυξη κοινού υποψηφίου των δημοκρατών και των φιλελευθέρων αποδεικνύεται καθαρή πολιτική αυτοκτονία όχι

μόνο των δημοκρατών, αλλά και όλων εκείνων που για πολλά χρόνια τους ψήφιζαν. Σήμερα, από τη χώρα μας απουσιάζει παντελώς ο δημοκρατικός διάλογος. Η αιτία θα πρέπει να αναζητηθεί στη γενική κατάθλιψη.

Στο Γκρόζνι, μέσα στο καταμεσήμερο, Ρώσοι στρατιωτικοί απήγαγαν τον ταξιτζή Χαλίντ Εντελχάγιεφ, γεννηθέντα το 1956. Στα μισά του δρόμου που πηγαίνει στο Πετροπάβλοσκ. Η τοποθεσία που βρίσκεται παραμένει άγνωστη...

18 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Στην Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή άρχισαν να δέχονται τις αιτήσεις των υποψηφίων για τις εκλογές.

Υπάρχει γύρω μας κανείς που να είναι εναντίον του Πούτιν;

Μόνο η αυτοπροτεινόμενη Χακαμάντα. Εντός του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας ξέσπασε διαμάχη ανάμεσα στους ηγέτες, ανάμεσα στον Ζουγκάνοφ και τον Σεμιγκίνιν και δεν έχουν καιρό να ασχοληθούν με την πολιτική μάχη κατά του Πούτιν. Ο Ρογκόζιν θέλει να υποστηρίξει τον Πούτιν. Ο Γκλάζεφ παλινδρομεί ως συνήθως...

Η καταληκτική ημερομηνία υποβολής των υπογραφών είναι στις 28 Ιανουαρίου. Μέχρι τις εκλογές απομένουν 55 ημέρες.

19 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Η Επιτροπή-2008 είναι μια οργάνωση η οποία μάχεται για έντιμες εκλογές, αλλά η οποία ελπίζει ότι μόνο το 2008 μπορεί να γίνει αυτό. Εξέδωσε μανιφέστο ότι σήμερα στη Ρωσία «η ζωή είναι ακόμη χειρότερη από πριν». Σιγά τα νέα. Πρόεδρος της επιτροπής είναι ο Γκάρι Κασπάροφ. Είναι έξυπνος και ικανός, πράγμα σημαντικό.

20 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Ο Μπορίς Νεμτσόφ έγινε απλό μέλος της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων, δεν είναι πλέον ηγέτης της, ούτε συνπροεδρεύων (Στην Ένωση Δεξιών Δυνάμεων υπήρχαν τρεις «αρχηγοί» – η Χακαμάντα, ο Τσουμπάις και ο Νεμτσόφ.) Ο Νεμτσόφ δήλωσε ότι από εδώ και στο εξής η δραστηριότητά του θα επικεντρωθεί στην Επιτροπή-2008. Ο Νεμτσόφ δεν πρόκειται να επιβιώσει πάνω από έναν χρόνο.

...Τη νύχτα στο χωριό Κοτάρ Γιούρτ της Τσετσενίας, ένοπλοι

μασκοφόροι που έφτασαν με λευκά αυτοκίνητα μάρκας Ζιγκουλί[29] δίχως πινακίδες κυκλοφορίας (διακριτικό των οπαδών του Καντίροφ), απήγαγαν την Κοντζόγιεφα Μιλάνα από το σπίτι της. Η Μιλάνα ήταν χήρα μαχητή, μητέρα δύο ανήλικων παιδιών. Η τοποθεσία που βρίσκεται παραμένει άγνωστη...

21 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Η Ιρίνα Χακαμάντα έμεινε η μόνη πραγματική εκπρόσωπος των δημοκρατικών δυνάμεων, η οποία θα είναι υποψήφια στις προεδρικές εκλογές του 2004. Η Χακαμάντα δημοσίως απευθύνθηκε στην ελίτ της ρωσικής επιχειρηματικής τάξης με την παράκληση να τη βοηθήσουν οικονομικά. Ο Λεοντίντ Νεβζέλιν (ΜΕΤΑΝΕΡ, φίλος του Χοντορκόοφσκι) υποσχέθηκε να τη βοηθήσει, ο Τσουμπάις είπε «όχι».

Στους κατοίκους του Λένινγκραντ που επιβίωσαν από την πολιορκία κατά τη διάρκεια του πολέμου[30] άρχισαν να απονέμουν μετάλλια και οικονομική βοήθεια της τάξεως των 450-900 ρουβλίων. Στην Αγία Πετρούπολη σχηματίστηκαν τεράστιες ουρές πολιτών για να τα πάρουν. Αυτοί που επιβιώσαν από την πολιορκία είναι πάμφτωχοι άνθρωποι. Τα μίζερα αυτά ποσά θα πρέπει να τα παραλάβουν περίπου 300.000 άνθρωποι. Θα μπορούσαν βέβαια να τα πάρουν μόνο 15.000. Σ' αυτούς που επέζησαν της πολιορκίας δεν αρέσουν τα νέα μετάλλια – «Κάτοικος του εν πολιορκία Λένινγκραντ» ή «Για την άμυνα του Λένινγκραντ». Το φρούριο Πετροπάβλοσκ απεικονίζεται σ' αυτά τα μετάλλια απαίσια, ενώ στις όχθες του ποταμού φαίνονται αντιαρματικά εμπόδια που δεν υπήρχαν την εποχή της πολιορκίας. Όλα έγιναν με τον παλιό καλό σοβιετικό τρόπο. Δεν σ' αρέσει. Ας πάει στο διάβολο.

24 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

...Στο Γκρόζνι άγνωστοι φορώντας στολές παραλλαγής, επιβαίνοντες σε στρατιωτικά φορτηγά, απήγαγαν από τον σταθμό των λεωφορείων τον Τουρπάλ Μπαλτεμπίγιεφ, γεννηθέντα το 1980. Άγνωστη η τοποθεσία που βρίσκεται...

---

[29] Μάρκα αυτοκινήτων γνωστή στην Ελλάδα ως Lada.

[30] Εννοεί την πολιορκία του Λένινγκραντ από τους Γερμανούς που κράτησε από το 1941 μέχρι το 1943 κατά την διάρκεια του Β' Παγκοσμίου Πολέμου

27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Ο Πούτιν στην Πετρούπολη. Η προεκλογική εκστρατεία συνεχίζεται με φόντο την 60η επέτειο από την άρση της πολιορκίας και την απελευθέρωση των πολιορκημένων. Ο Πούτιν πέταξε μέχρι την πολιτεία Κίροφσκ – εδώ βρίσκεται η περιβόητη «Πεντάδα του Νιεβά», όπου πολέμησε και τραυματίστηκε βαριά ο πατέρας του Βλαντίμηρ Σπυριντόνοβιτς Πούτιν. Εδώ, στην «Πεντάδα του Νιεβά» στις 18 Ιανουαρίου του 1943, για πρώτη φορά έσπασε η πολιορκία, στην οποία πέθανε από πείνα ο μεγαλύτερος αδελφός του Πούτιν, ενώ η μητέρα του σώθηκε μετά βίας. Στην «Πεντάδα του Νιεβά» σκοτώθηκαν 200 με 400 χιλιάδες στρατιώτες, προσπαθώντας να διασπάσουν την πολιορκία και να φτάσουν στο Λένινγκραντ. Ο ακριβής αριθμός και τα ονόματά τους μέχρι σήμερα παραμένουν άγνωστα, γιατί στην πλειοψηφία τους ανήκαν στην πολιτική άμυνα του Λένινγκραντ και σκοτώθηκαν πριν τους συμπεριλάβουν στους επίσημους στρατιωτικούς καταλόγους. «Η πεντάδα» είναι ένα προγεφύρωμα μήκους ενάμισι χιλιομέτρου και πλάτους μερικών εκατοντάδων μέτρων. Μέχρι σήμερα δεν έχει φυτρώσει κανένα δέντρο. Ο Πούτιν άφησε ένα μπουκέτο τριαντάφυλλα στο μνημείο.

Στην Αγία Πετρούπολη, λίγο πριν την έλευση του Πούτιν, πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση του προεδρείου του Δημοτικού Συμβουλίου. Πρόκειται για ένα αυστηρά συμβουλευτικό όργανο, το οποίο δημιούργησε ο Πούτιν προκειμένου να χρυσώσει το χάπι στους Κυβερνήτες των περιοχών.

Η σημερινή συνεδρίαση ήταν αφιερωμένη στα προβλήματα των συνταξιούχων, οι οποίοι στη Ρωσία είναι περίπου 30 εκατομμύρια. Μάζεψαν 12 από αυτούς και οργάνωσαν μια συνάντηση με τον Πούτιν. Όλοι τους φορούσαν φθαρμένα κουστούμια και τρύπια παπούτσια. Όλοι τους προέρχονταν από την περιοχή του Λένινγκραντ. Όλοι αναφέρθηκαν στο άθλιο βιοτικό επίπεδο των γερόντων. Ο Πούτιν τους άκουσε όλους δίχως να διακόψει κανέναν και στο τέλος είπε: «*Θα πρέπει να σκεφτούμε πώς θα εξασφαλίσουμε αξιοπρεπή διαβίωση στην τρίτη ηλικία. Είναι βασική αποστολή του κράτους*». Οι λέξεις «βασική αποστολή» ακούγονται συνέχεια σε συνάρτηση με το ακροατήριο στο οποίο απευθύνονται. Όταν συναντιέται με τους αγρότες, αυτοί είναι η «βασική του αποστολή», όταν συναντιέται με τους γιατρούς το σύστημα υγείας είναι «βασικό»... Η συνηθισμένη αντίληψη του πράκτορα της K.G.B., τάχα μου ο λαός δεν βλέπει... Αυτή τη φορά ο Πούτιν υπόσχεται το 2004 να αυξήσει δύο φορές τις συντάξεις, αλλά η μέση αύξηση θα είναι 240 ρούβλια. Με τα χρήματα αυτά μπορείς να αγοράσεις μόνο μισό κιλό καλό κρέας.

Η Χακαμάντα δημοσιοποίησε τις βασικές προεκλογικές της θέσεις:

- Τα τελευταία τέσσερα χρόνια οι Αρχές καταπίεσαν κάθε πολιτική δραστηριότητα που ήταν ανταγωνιστική προς αυτές και κατέπνιξαν τα ανεξάρτητα Μ.Μ.Ε.
- Τα κόμματα εξουσίας στη Δούμα δεν έχουν ούτε πρόγραμμα, ούτε ιδεολογία.
- Αν μετά από τέσσερα χρόνια, το 2008, η φωνή των δημοκρατικών δυνάμεων δεν πρόκειται να ακουστεί, τότε η Ρωσία οριστικά θα ακολουθήσει τον αυταρχικό δρόμο.
- Καλώ τον Πούτιν σε δημόσιο διάλογο προκειμένου να ακούσω από αυτόν το όραμά του για τη Ρωσία που θέλει να οικοδομήσει.
- Μάζεψα 4 εκατομμύρια υπογραφές για την υποψηφιότητά μου στις προεδρικές εκλογές.
- Είμαι έτοιμη να γίνω το πώμα που θα ανοίξει τη φιάλη απ' όπου θα απελευθερωθεί η βούληση των πολιτών της Ρωσίας...

Αποτελεσματικά και ορθά. Ο Πούτιν, όμως, δεν ανασήκωσε ούτε τα φρύδια του σ' αυτήν την πρόκληση. Κανείς, άλλωστε, δεν ζήτησε από αυτόν να αντιδράσει. Η κοινωνία μας είναι άρρωστη, η πλειονότητα πάσχει από πατερναλισμό. Γι' αυτό και όλα καταλήγουν στον Πούτιν. Αυτός μας χρειάζεται.

28 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Τέλος. Στις 18.00 η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή έβαλε τέλος στην αποδοχή των υπογραφών των υποστηρικτών των υποψηφίων στις προεδρικές εκλογές. Κατέθεσαν οι: Πούτιν, Μιρόνοφ, Ρίμπκιν. Ο επιχειρηματίας Ανζορί Αξέντιγιεφ με επιστολή του δήλωσε πως αποσύρεται από την προεκλογική εκστρατεία. Στις 15.00 κατέθεσε τις υπογραφές η Χακαμάντα. Δεν υπάρχει ανταγωνισμός. Η Χακαμάντα εκπροσωπεί όλους τους δυτικόφιλους. Ο Χαριτόνοφ εκπροσωπεί τους κομμουνιστές, ο Μαλίσκιν τους πολιτικούς εξτρεμιστές και ο Γλαζόφ τους νέους ενθικοπατριώτες.

29 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Σε συνθήκες απόλυτης εχεμύθειας η Επιτροπή-2008 συγκεντρώθηκε στις εγκαταστάσεις της εφημερίδας μας «Νέα Γκαζέτα». Δικαίωμα συμμετοχής είχαν μόνο όσοι ήταν μέλη της Επιτροπής. Για άλλη μια φορά έχουμε το

φαινόμενο της κλειστής κομματικής οργάνωσης, λες και λόγος γίνεται μόνο για εκείνους και όχι για όλους εμάς. Κατά τα άλλα στην Επιτροπή συμμετέχουν καλοί άνθρωποι. Ο Βολόντια Κάρα – Μούρζα ο νεώτερος, ο Μίσα Μπέργκερ, ο Ντίμα Μουράτοφ, ο Σεντερόβιτς, ο Γκάρι Κασπάροφ, ο ποιητής Ίγκορ Ιρτένιεφ, και ο Νεμτσόφ. Σήμερα η Επιτροπή συμπληρώνει δέκα ημέρες από την γέννησή της. Γίνεται είσοδος νέων μελών, του Μιχαήλ Φεντότοφ, του Αλεξάντερ Γιάκοβλεφ, του Βλαντίμηρ Ριζκόφ, του Ολέγκ Σισούγιεφ. Τις επιτροπές αυτές θα τις καταστρέψουν αυτοί οι γενετικά «παλαιοί» εκπρόσωποι της νομενκλατούρας. Δεν είναι κατανοητό γιατί η είσοδος των νέων μελών γίνεται μυστικά.

Ο Βλαντίμηρ Ποτάνιν συνεχίζει να παρουσιάζεται ως «καλός» ολιγάρχης. Σε αντίθεση με τον Χοντορκόσκι. Προτείνει την μεταρρύθμιση του συνδικάτου των ολιγαρχών, της Ρωσικής Ένωσης Βιομηχανίας και Εμπορίου: «*Το επιχειρείν είναι μια δημιουργική δύναμη. Πρέπει να περάσουμε στη φάση του δημιουργικού διαλόγου με την εξουσία. Η επιχειρηματική τάξη θα πρέπει να στραφεί προς την κοινωνία. Να της εξηγήσει ποιοι είμαστε*». Μιλάει ακόμη για τη μείωση των φιλοδοξιών των ολιγαρχών, για το ότι οι μεγάλες επιχειρήσεις δεν θα πρέπει να εκπροσωπούνται στα καθοδηγητικά όργανα.

Έδωσαν στον Ποτάνιν τον καλύτερο τηλεοπτικό χρόνο προκειμένου να πει όλα αυτά. Αυτό σημαίνει ότι πήρε την έγκριση του Πούτιν. Διαφορετικά κανείς δεν πρόκειται να δώσει σημασία σ' αυτά που λέει.

2 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Ο Πούτιν από την τηλεόραση μειώνει τις τιμές του ψωμιού με τον παλιό καλό σοβιετικό τρόπο – με τη διακοπή των εξαγωγών σιτηρών με αυθαίρετη απόφαση της ηγεσίας. Γιατί όμως κάναμε εξαγωγές, ενώ η χώρα πεινούσε; Κανείς δεν ασχολείται με το ερώτημα αυτό – η αντιπολίτευση πλέον δεν ανήκει στην Ένωση Δεξιών Δυνάμεων. Αναφέρουν στον Πούτιν ότι σε πολλές περιοχές της χώρας οι τιμές του ψωμιού αυξήθηκαν κατά 100% μέσα στον τελευταίο μήνα. Εκείνος με τη σειρά του απαιτεί να σταματήσουν την ανεξέλεγκτη αύξηση των τιμών. Αμέσως.

Ο Πούτιν από την τηλεόραση υπόσχεται να βρει λύση σχετικά με την καταβολή των συντάξεων στους ανάπηρους που έμειναν ανάπηροι στην παιδική τους ηλικία κατά τη διάρκεια του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου. Ο Ζουραμπόφ του αναφέρει, πάλι από την τηλεόραση, το σχέδιο σύμφωνα με την ομοσπονδιακή νομοθεσία... ο Ζουραμπόφ σημειώνει πως το νομοσχέδιο θα περάσει από τη Δούμα πολύ γρήγορα... Κάνουν σαν να μην υπάρχει χρονοδιάγραμμα της νομοθετικής εργασίας. Γενικά δεν

υπάρχει τίποτα εκτός από τις προεκλογικές επιθυμίες του προέδρου. Απ' ό,τι φαίνεται, η προεκλογική εκστρατεία του Πούτιν είναι οι μόνιμες υποσχέσεις για συμπληρωματικά κονδύλια, για διανομή χρημάτων.

Ναι, ο Ζουραμπόφ αναφέρει στον Πούτιν από την τηλεόραση και για τις συντάξεις των ιερωμένων. Ο Πούτιν, βλέπετε, ανησυχεί για τους ιερωμένους... Ο Ζουραμπόφ θυμίζει ότι μέχρι την πτώση της Ε.Σ.Σ.Δ. δεν προβλέπονταν συντάξεις στους ιερωμένους.

Στη θέση των προεκλογικών συζητήσεων καθημερινά μεταδίδεται το τηλεοπτικό σίριαλ «Πατρίδα». Το σκάνδαλο μεταξύ των πολιτικών Ρογκόζιν και Γκλαζόφ παίρνει τη θέση των συζητήσεων για το μέλλον της χώρας. Ο Ρογκόζιν λασπολογεί τον Γκλαζόφ και ο Γκλαζόφ ανταποδίδει τη λάσπη. Αυτό είναι πολύ βολικό γιατί έτσι αποφεύγονται οι συζητήσεις σχετικά με το τι προτείνει στη χώρα ο Πούτιν για τη δεύτερη θητεία του. Η απουσία προεκλογικών ιδεών είναι το χαρακτηριστικό όλων των υποψηφίων που προβάλλονται ως εναλλακτική λύση απέναντι στον Πούτιν. Συνεχίζεται το παιχνίδι «έχουμε αντιπολίτευση...» Τα πολιτικά σίριαλ στη θέση των πολιτικών συζητήσεων.

Στη Μόσχα παραλίγο να ανατινάξουν έναν «ποντικό» του Κρεμλίνου, τη Γιλένα Τρεγκουμπόβα, η οποία προσφάτως εξέδωσε ένα βιβλίο κατά του Πούτιν. Αλητεία; Η Τρεγκουμπόβα θεωρείται πρώην ερωμένη του Πούτιν και ήταν μέλος της επίλεκτης δημοσιογραφικής ομάδας του Κρεμλίνου, αλλά στη συνέχεια αφού συνειδητοποίησε τι συνέβαινε έγραψε ένα βιβλίο για τη ζωή στα ενδότερα του Κρεμλίνου. Εξαιρετικά δυσάρεστο για τον Πούτιν.

Η Τρεγκουμπόβα γρήγορα θα φύγει από τη Ρωσία.

Ο Πούτιν επισήμως ανακηρύχθηκε υποψήφιος για τη θέση του προέδρου της Ρωσικής Ομοσπονδίας. 8 Φεβρουαρίου είναι η τελική ημερομηνία για τη λήψη της απόφασης σχετικά με τους υποψηφίους και μετά, μέχρι τις 13 Φεβρουαρίου, ανοίγει ο δρόμος για τη φάρσα.

3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Γύρω στις 5 το απόγευμα στο Βλαντικαβκάζ είχαμε μια τρομοκρατική ενέργεια. Ανατινάχθηκε ένα αυτοκίνητο μάρκας Ζιγκουλί. Τραυματίστηκαν 10 άνθρωποι. Μία γυναίκα σκοτώθηκε. Ένας ευέλπις νοσηλεύεται σε σοβαρή κατάσταση. Από το σημείο έτυχε να περνούν ευέλπιδες πάνω σε φορτηγό.

4 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

...Στο Γκρόζνι, άγνωστοι ένοπλοι με στολές παραλλαγής και μάσκες, απήγαγαν από το σπίτι της, επί της οδού Αβιατσιόναγια, την Καμάγιεβα Σατσίτα, ετών 23. Άγνωστη παραμένει η τοποθεσία που βρίσκεται...

Στη Μόσχα έκανε την εμφάνισή της η εκλογική επιτροπή του Πούτιν. Είναι το ίδιο εικονική όπως και ο Πούτιν. Διεύθυνση: Κόκκινη Πλατεία Νο5. Πού άλλου θα ήταν; Η είσοδος, όμως, απαγορεύεται σε όλους. Επικεφαλής του επιτελείου του Πούτιν διορίστηκε ο Ντμίτρι Κοζάκ, Α' αναπληρωτής του προσωπάρχη του, ο οποίος είναι υπεύθυνος για τη δικαστική και διοικητική μεταρρύθμιση. Ο Κοζάκ φημίζεται ως ο πλέον έξυπνος άνθρωπος του επιτελείου του Πούτιν. Φυσικά, μετά τον Πούτιν. Όπως όμως και ο Πούτιν, έτσι και ο Κοζάκ αποφοίτησε από τη Νομική Σχολή του πανεπιστημίου του Λένινγκραντ, εργάστηκε εκεί στην εισαγγελία, στη δημοτική αρχή της Πετρούπολης το διάστημα 1989 – 1999 και ήταν αντι-κυβερνήτης της Πετρούπολης. Με μια λέξη «άνθρωπος από την Πετρούπολη»[31].

Η Ένωση των Επιτροπών των μητέρων των στρατιωτών ανακοίνωσε τη δημιουργία του Κόμματος των Μητέρων. Σ' εμάς τα κόμματα γεννιούνται για τρεις λόγους: όταν υπάρχουν πολλά χρήματα, όταν κάποιος δεν έχει να κάνει κάτι άλλο και από την απογοήτευση.

Το κόμμα των μητέρων των στρατιωτών που γεννιέται σήμερα μπροστά στα μάτια μας είναι παιδί των γεγονότων της 7ης Δεκεμβρίου. Γεννήθηκε στην έρημο, όταν η πολιτική μας ζωή βρέθηκε ενώπιον του γεγονότος της ολοκληρωτικής εξόντωσης των δημοκρατικών δυνάμεων.

«*Σήμερα ωριμάσαμε για να γίνουμε κόμμα*», λέει η Βαλεντίνα Μελνικόβα, συνπροεδρεύουσα της Ένωσης των Επιτροπών των μητέρων των στρατιωτών και σημερινή πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής του κόμματος των μητέρων των στρατιωτών. «*Οι συζητήσεις στο εσωτερικό του κινήματός μας γίνονται εδώ και καιρό, αλλά είχαμε την υποστήριξη της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων και του «Μήλου» προκειμένου να προωθήσουμε τη μεταρρύθμιση στις ένοπλες δυνάμεις, να βοηθήσουμε τους στρατιώτες, να καταργήσουμε την επιστράτευση με νομοθετικές πρωτοβουλίες. Είχαμε σε ποιον να απευθυνθούμε όταν υπήρχαν ο Γιαβλίνσκι και ο Νεμτσόφ. Τώρα πια κατέρρευσαν όλα και είμαστε πια στη Χιροσίμα αυτού του προβλήματος που πρέπει να επιλύσουμε... Δεν έχουμε πια σε ποιον να απευθυνθούμε. Δεν έχουμε να ελπίζουμε τίποτα. Όλοι όσοι διαθέτουν πολιτική ισχύ ανήκουν στο Κρεμλίνο.*

[31] Έτσι αποκαλούν σήμερα όλους τους συνεργάτες του Πούτιν που ήταν μαζί του από την εποχή που ο ίδιος ήταν δήμαρχος στην Αγία Πετρούπολη. Γενικά στη ρωσική ιστορία είναι γνωστές πολλές πολιτικές παρέες που σχηματίζονται με βάση τα γεωγραφικά κριτήρια.

Έχουμε την αίσθηση ότι, τα πρωινά, τα μέλη της Δούμας και των κομμάτων σπεύδουν στην Κόκκινη Πλατεία για να πάρουν εντολές από το Μαυσωλείο και μετά να τρέξουν να τις υλοποιήσουν. Γι' αυτό κι εμείς αποφασίσαμε να ιδρύσουμε κόμμα».

Έτσι όμως, το Κόμμα των μητέρων των στρατιωτών είναι ένα κόμμα απελπισίας, ένα κόμμα που αναδεικνύει το σύγχρονο πολιτικό αδιέξοδο που είναι και η κατάληξη της μίζερης τελευταίας τετραετίας. Είναι εξαιρετικά σημαντικό σήμερα, την εποχή του απόλυτου ελέγχου, ότι αυτή η απολύτως αυθόρμητη πρωτοβουλία δημιουργείται από κάτω, δίχως καμία ενίσχυση από τον κρατικό μηχανισμό. Κανένας Βλαντισλάβ Σουρκόφ, ο βασικός πολιτικός μάνατζερ της Ρωσίας και αναπληρωτής του προσωπάρχη του προέδρου, δεν θα ακουμπήσει εδώ το δάχτυλό του, όχι μόνο γιατί δεν μπορεί, αλλά και γιατί κανείς δεν θα του το επιτρέψει.

Με την απόφαση για τη δημιουργία του κόμματος όλα ξαφνικά έγιναν ξεκάθαρα και προφανή: αμέσως μετά τις εκλογές στη Δούμα, στα γραφεία της Μόσχας της Ένωσης των Επιτροπών των μητέρων των στρατιωτών άρχισαν να τηλεφωνούν γυναίκες από το Μιάς, το Νίζνι Νοβγκοροντ, το Σότσι, το Νίζνι Ταγκίλ (οι οργανώσεις των πόλεων αυτών ήταν η κινητήριος δύναμη για τη δημιουργία του νέου πολιτικού κόμματος) και όλα πήραν τον δρόμο τους...

Και κάτι ακόμη. Ναι, είναι θλιβερό να βλέπει κανείς τα ερείπια του «Μήλου» και της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων, από την άλλη πλευρά, όμως, κάνουν την εμφάνισή τους πρωτοβουλίες στην κοινωνία με έντονο πάθος και ισχυρό δυναμικό από τη γενιά του αντιφρονούντων[32]. Ο Πούτιν, φυσικά, είναι λεπτολόγος εξολοθρευτής και θα τους εκμηδενίσει όλους, αλλά στο παράδειγμα των μητέρων των στρατιωτών, ακόμη και με τον μανδύα του Πούτιν, είχαμε κάτι το θετικό. Έρχεται η εποχή των ισχυρών κοινωνικών πρωτοβουλιών. Το ξεκαθάρισμα της πολιτικής σκηνής θα δώσει ώθηση σε εκείνους που δεν θέλουν να ζουν όπως ζούσαν στη Σοβιετική Ένωση και είναι ικανοί να παλέψουν. Σύμφωνα με την αρχή της επιβίωσης όταν είσαι περικυκλωμένος από τους εχθρούς και δεν υπάρχει κανείς να σε βοηθήσει, τότε κάνει την εμφάνισή της μια ανάσα ακόμη και τότε αρχίζεις να παλεύεις για τον εαυτό σου. Να παλεύεις για τον εαυτό σου στη γλώσσα των μητέρων των στρατιωτών σημαίνει να παλέψεις για την προστασία της

---

[32] Αντιφρονούντες: Έτσι αποκαλούσαν όλους εκείνους που αντιστάθηκαν στο σοβιετικό καθεστώς τις δεκαετίες του '60, '70 και '80. Από τους πλέον προβεβλημένους ήταν ο ακαδημαϊκός Αντρέι Ζαχάροφ, πατέρας της σοβιετικής υδρογονοβόμβας, ο νομπελίστας συγγραφέας Σεργκέι Σολτζενίτσιν, ο νομπελίστας ποιητής Ιωσήφ Μπρόντσκι, αλλά και χιλιάδες άλλοι ανώνυμοι πολίτες, οι οποίοι με μικρές ή μεγάλες πράξεις αντίστασης αμφισβήτησαν την παντοκρατορία του Κομμουνιστικού Κόμματος και του καταπιεστικού του μηχανισμού.

ζωής των στρατιωτών εναντίον της στρατιωτικής κρεατομηχανής που τους καταβροχθίζει όλους.

Η σταγόνα που έκανε το ποτήρι να ξεχειλίσει και να προχωρήσουν στην ανακοίνωση της δημιουργίας του κόμματος των μητέρων των στρατιωτών, ήταν η ιστορία με την Ίντα Κούκλινα και τον Πούτιν. Η Ίντα Κούκλινα –παλιά «μητέρα του στρατιώτη»– προσφέρει τις υπηρεσίες της εδώ και δέκα χρόνια στα μοσχοβίτικα γραφεία της οργάνωσης. Σήμερα, μάλιστα, είναι μέλος της επιτροπής για τα δικαιώματα του ανθρώπου δίπλα στον πρόεδρο. Η Ίντα ασχολήθηκε πολύ με την αύξηση των συντάξεων των αναπήρων της πρώτης ομάδας (σύνταξη 1.400 ρουβλίων), οι οποίοι έμειναν ανάπηροι όντας κληρωτοί στρατιώτες. Η πρώτη ομάδα είναι εκείνοι που δεν έχουν κανένα απολύτως μέλλον, δεν μπορούν να εργαστούν πουθενά, είναι ακρωτηριασμένοι, κατάκοιτοι ή μετακινούνται με αναπηρικά καροτσάκια.

Η Ίντα Κούκλινα έδωσε στον Πούτιν μια αίτηση προσωπικά, όταν συναντήθηκε μαζί του στα πλαίσια των εργασιών της επιτροπής στην οποία συμμετέχει. Εκείνος την ενέκρινε. Η αλήθεια είναι ότι η έγκρισή του δεν ήταν ξεκάθαρη. Έγραψε στο τέλος του εγγράφου: «Το ερώτημα τέθηκε σωστά. Πούτιν», και έδωσε εντολή στην κυβέρνηση και στο ταμείο συντάξεων.

Ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Καρελιόφ απάντησε στην Κούκλινα εγγράφως και η απάντησή του ήταν εξευτελιστική. Θέλουμε να αποφύγουμε την κοινωνική έκρηξη μεταξύ των αναπήρων, που θα προκληθεί αν εξισωθούν οι συντάξεις των κληρωτών στρατιωτών που έμειναν ανάπηροι σήμερα με εκείνες των βετεράνων και των αναπήρων του αφγανικού πολέμου, άλλων τοπικών συρράξεων και του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου. Σύμφωνα με τον Καρελόφ αυτό θα ήταν ηθικά ανεπίτρεπτο...

Η Ίντα απευθύνθηκε και πάλι στον Πούτιν και εκείνος με τη σειρά του εξέτασε το αίτημα θετικά. Οι αξιωματούχοι, όμως, και πάλι το απέρριψαν... Και έτσι έγινε τρεις φορές στη σειρά. Πόσο μπορεί, όμως, να τραβήξει αυτή η υπόθεση; Μοναδική διέξοδος είναι να γίνουν οι ίδιες νομοθέτες. Οι μητέρες των στρατιωτών σχεδιάζουν να μπουν στη Δούμα στις εκλογές του 2007 και, για να συμβεί αυτό, θα πρέπει το κόμμα τους να δημιουργηθεί σήμερα γιατί στη Ρωσία υπάρχει ένα εξαιρετικά περίπλοκο νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με την ίδρυση και τη λειτουργία των κομμάτων.

- Ποιος θα είναι ο αρχηγός του νέου κόμματος; Έχετε καλέσει κάποιον από τους έμπειρους πολιτικούς;

- Μόνο οι δικοί μας, απάντησε με αυτοπεποίθηση η Βαλεντίνα Μέλνικοβα.

Με τις μητέρες των στρατιωτών μιλήσαμε για το μέλλον και τη στιγμή εκείνη έγινε γνωστό ένα νέο τρομακτικό έγκλημα στις ένοπλες δυνάμεις.

Βασάνισαν απάνθρωπα τον στρατιώτη Αλεξάντερ Σομπακάγιεφ ενώπιον της Μεραρχίας Ειδικών Αποστολών «Τζερζίνσκι» των Δυνάμεων του Υπουργείου Εσωτερικών. Την τελευταία φορά που οι οικείοι του άκουσαν τη χαρούμενη φωνή του στο τηλέφωνο ήταν αργά το βράδυ της 3ης Ιανουαρίου. Ο Σάσα, είκοσι χρονών, υπηρετούσε τον δεύτερο χρόνο της θητείας του και ήταν ήδη δεκανέας, συνοδός σκύλου σε ειδική διμοιρία[33]. Τηλεφώνησε και είπε ότι είναι καλά, θυμήθηκαν πως τον ξεπροβόδισαν για τον στρατό, γέλασαν και είπαν ότι πλησιάζει η μέρα της επιστροφής του. Την ίδια νύχτα, στις 4 Ιανουαρίου, αν πιστέψουμε τα επίσημα ντοκουμέντα που συνόδευαν τον τσίγκινο φέρετρο, ο Σάσα κρεμάστηκε με την υπηρεσιακή του ζώνη μέσα στο στρατόπεδο «δίχως ίχνη που να προδίδουν βίαιο θάνατο». Στις 11 Ιανουαρίου, το πτώμα του Σάσα μεταφέρθηκε σπίτι του, σ' ένα όμορφο χωριό μέσα στο δάσος, το Βέβλο-Μπάζα, 290 χιλιόμετρα από την πόλη Περμ. Οι εκπρόσωποι της Μεραρχίας εξήγησαν στους γονείς του, Ιβάν Γκριγκορόβιτς και Αλμπίνα Βικτόριεβνα, ότι ήταν «αυτοκτονία», αλλά δεν έγινε νεκροψία παρουσία δικαστικού λειτουργού. Οι γονείς δεν τους πίστεψαν και απαίτησαν να ανοιχτεί το φέρετρο. Οι πρώτοι που το έβαλαν στα πόδια γεμάτοι φρίκη από αυτό που αντίκρισαν ήταν «οι συνάδελφοι» του Σάσα. Το σώμα του αποδείχτηκε γεμάτο μελανιές και μαχαιριές, το δέρμα και το κρέας σε ορισμένα μέρη ήταν κομμένο σε τέτοιο βαθμό που φαίνονταν τα κόκαλα. Ο γιατρός του τοπικού νοσοκομείου που κλήθηκε με την παρουσία του αστυφύλακα της περιοχής, ενός φωτογράφου και αξιωματικών της περιφερειακής επιτροπής στρατολογίας, επιβεβαίωσε ότι ήταν αποτελέσματα βασανιστηρίων όσο ο Σάσα ήταν εν ζωή.

Οι γονείς αρνήθηκαν να θάψουν το πτώμα του γιου τους, απαιτώντας να γίνει νεκροψία. Τώρα ο Σάσα βρίσκεται στο νεκροτομείο της περιοχής Κουντιμκάρσκ. Η μητέρα έμεινε σπίτι, ενώ ο πατέρας έτρεξε στην Μόσχα στο Επιτελείο των Δυνάμεων του Υπουργείου Εσωτερικών και στους δημοσιογράφους της πρωτεύουσας. Έτσι έγινε γνωστή αυτή η τραγωδία του Ιανουαρίου.

Ο Πούτιν δεν αντέδρασε ούτε και σε αυτήν την τραγωδία. Αλήθεια, μπορεί άραγε να αντιδρά κάθε μέρα για κάθε φρίκη που συμβαίνει στις ένοπλες δυνάμεις; Αν το κάνει, ποια θα πρέπει να είναι η αντίδρασή του; Αφήστε που ο εκλογέας μπορεί να αναρωτηθεί: Γιατί συμβαίνουν τέτοια πράγματα τόσο συχνά; Με τι ασχολείται ο Ανώτατος Αρχηγός των Ενόπλων Δυνάμεων, δηλαδή ο Πούτιν;

Γι' αυτό και κανείς δεν αναζήτησε τους φονιάδες του Σάσα. Η

[33] Στα συνοριακά στρατεύματα της F.S.B., όπως παλιά της K.G.B., οι νέοι πήγαιναν να υπηρετήσουν μαζί με τα δικά τους σκυλιά, τα οποία εκπαίδευαν μόνοι τους και στη συνέχεια έδιναν ειδικές εξετάσεις κατά την κατάταξή τους.

στρατιωτική εισαγγελία έκανε ό,τι περνούσε από το χέρι της προκειμένου να μην λάμψει η αλήθεια για τη δολοφονία αυτού του στρατιώτη. Ο Σάσα ήταν λιγότερο τυχερός απ' ό,τι ο Βολόντια Μπερέζιν. Ο θάνατός του από το ψύχος και την πείνα ήταν ο πρώτος που έπρεπε να αντιμετωπίσει ο Πούτιν λόγω του ότι μόλις είχε ξεκινήσει η προεκλογική του εκστρατεία. Αυτές τις μέρες αρχίζει η δίκη των αξιωματικών.

Η υπόθεση του Σάσα θα παραπεμφθεί στις καλένδες, παρόλο που οι γονείς του έκαναν την πιο τρομερή πράξη που μπορεί να φανταστεί κανείς – αρνήθηκαν να θάψουν το πτώμα του γιου τους ως μοναδική πιθανότητα να πετύχουν την ανεξάρτητη νεκροψία και την αλήθεια για τον θάνατο του παιδιού τους.

Η νεκροψία δεν έγινε, οι γονείς δεν είχαν πολλά χρήματα για τη φύλαξη του πτώματος στο νεκροτομείο και έτσι ο Σάσα θάφτηκε ως αυτόχειρας. Πόσα παιδιά ΜΑΣ θα πρέπει να θυσιαστούν μέχρι να ωριμάσουν οι συνθήκες για τον κοινωνικό έλεγχο αυτού του στρατεύματος; Κανείς δεν ξέρει.

Υπ' αυτή την έννοια, το κόμμα των μητέρων των στρατιωτών είναι ένα κόμμα απελπισίας.

Θα μπορούσαμε, όμως, να πούμε ότι είναι πλέον ευδιάκριτες οι αλλαγές στην ψυχολογία της κοινωνίας; Αυτό που ονομάζουμε κοινωνία των πολιτών μόλις που άρχισε να ξεπροβάλλει από τα υπόγεια και τις κουζίνες που μέχρι σήμερα κάθονταν οι άνθρωποι. Μήπως συμβαίνει αυτό που γίνεται και στην Τσετσενία; Όταν μετά τις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις οι άνθρωποι δειλά-δειλά και πολύ προσεκτικά ξεμυτίζουν από τα καταφύγια και τις αποθήκες;

Προς το παρόν, όχι. Αν και πολλοί συνειδητοποιούν ότι είμαστε σαν εκείνους τους ανθρώπους στην Τσετσενία, ότι υφιστάμεθα τις «αντιτρομοκρατικές επιχειρήσεις». Ο καθένας θα πρέπει να φροντίσει για την επιβίωσή του, να υπερασπιστεί τον εαυτό του όταν κανείς άλλος δεν το κάνει, όταν η αυθαιρεσία των αξιωματούχων μετά τη νίκη της «Ενιαίας Ρωσίας» έχει γίνει ακόμη πιο έντονη.

Δεν έχουμε, όμως, πολλές κοινωνικές πρωτοβουλίες, δεν είναι αρκετές...

Όσο πλησιάζουμε στις 14 Μαρτίου, οι τηλεοπτικές ειδήσεις μοιάζουν ολοένα και περισσότερο με τις νικηφόρες και αισιόδοξες αναφορές για τα επιτεύγματα του Πούτιν. Ένα μεγάλο μέρος των ειδήσεων είναι αναφορές των αξιωματούχων προς τον Πούτιν στο Κρεμλίνο ενώπιον των τηλεοπτικών καμερών και απουσία οποιωνδήποτε σχολίων ανεξάρτητων σχολιαστών. Σήμερα, ο πρόεδρος της Κεντρικής Τράπεζας, Ιγκνάντιεφ, αναφέρθηκε στην απίστευτη αύξηση των αποθεμάτων χρυσού της Ρωσίας. Και κάποιος ακόμη...

Όλα αυτά από το ένα αυτί των ανθρώπων στο άλλο, οι άνθρωποι πιστεύουν ότι όλα αυτά είναι ψέματα.

Υπό τον θόρυβο των πολιτικών τριγμών για το καλό του λαού η Δούμα-4 συνεχίζει να προωθεί νομοσχέδια των διαφόρων λόμπι που είχαν ξεμείνει από την Δούμα-3. Για παράδειγμα, το νομοσχέδιο για τη σημαντική μείωση των φόρων των επενδυτικών εταιρειών. Είναι απλά αστείο γιατί οι επενδυτές στη Ρωσία είναι εκατομμυριούχοι. Φυσικά, δεν μιλάνε δημόσια γι' αυτό στα Μ.Μ.Ε., αλλά το ψιθυρίζουν στις γωνιές. Λειτουργεί μια σκληρότατη αυτολογοκρισία των δημοσιογράφων. Κανείς δεν προτείνει παρόμοια θέματα στις εφημερίδες ή τους τηλεοπτικούς σταθμούς, όλοι εκ των προτέρων γνωρίζουν πολύ καλά ότι η διοίκηση θα τα απορρίψει.

Ολοκληρώθηκαν οι εργασίες της 8ης Διεθνούς Ρωσικής Λαϊκής Συνόδου, η οποία διαφημίστηκε ως το Νο1 γεγονός του Φεβρουαρίου. Σαν να ήταν συνέδριο της «Ενιαίας Ρωσίας», όλοι οι κυβερνητικοί αξιωματούχοι ήταν εκεί. Κανείς όμως, είναι αλήθεια, δεν μπορεί να θυμηθεί πότε πραγματοποιήθηκε η 7η Σύνοδος...

Στη Σύνοδο, εκ δεξιών του Πατριάρχη καθόταν ο προεδρικός τραπεζίτης ολιγάρχης Σεργκέι Πουγκατσόφ (ένας από τους ολιγάρχες του Πούτιν που αντικατέστησαν τους ολιγάρχες του Γιέλτσιν), τον οποίο αποκαλούν ορθόδοξο τραπεζίτη. Υπό την καθοδήγησή του, στη Σύνοδο υιοθετήθηκε κάποιος κώδικας συμπεριφοράς των επιχειρηματιών – «Κώδικας ηθικών αρχών και κανόνων στην ιδιοκτησία». Θα έλεγε κανείς ότι είναι οι «Δέκα εντολές του επιχειρηματία της Ρωσικής Ομοσπονδίας».

Η Κώδικας ερμηνεύει έννοιες, όπως η φτώχια και ο πλούτος, η εθνικοποίηση και η μη καταβολή φόρων, η διαφήμιση και το κέρδος. Κάποιοι είπαν ότι «πρέπει να μεταρρυθμίσουμε την ίδια την εκκλησία γιατί αποστεώθηκε με αποτέλεσμα να γεννάει τρομερές ιδέες».

Μία από τις εντολές είναι για παράδειγμα: «Ο πλούτος δεν είναι αυτοσκοπός. Θα πρέπει να υπηρετεί τη δημιουργία αξιοπρεπούς ζωής για τον άνθρωπο και τον λαό». Μια άλλη: «Αποκτώντας ξένη περιουσία, περιφρονώντας την κοινή περιουσία, μην αποδίδοντας στον εργαζόμενο την αμοιβή του για την εργασία, ξεγελώντας τον συνέταιρο, ο άνθρωπος παραβιάζει τον ηθικό νόμο, κάνει κακό στην κοινωνία και στον εαυτό του». Για τους φόρους: «Η μη καταβολή φόρων είναι κλοπή από τα ορφανά, τους γέροντες, τους ανάπηρους και άλλους ανυπεράσπιστους ανθρώπους». «Η μεταφορά με τη μορφή φόρων ενός μέρους του εισοδήματος για τις ανάγκες της κοινωνίας, θα πρέπει να μετατραπεί από δυσβάσταχτη υποχρέωση, που την εκπληρώνουμε παρά τη βούλησή μας, και μερικές φορές δεν την εκπληρώνουμε, σε υπόθεση τιμής, άξιας της ευγνωμοσύνης της κοινωνίας». Για τους φτωχούς: «Ο φτωχός άνθρωπος είναι υποχρεωμένος να φέρεται αξιοπρεπώς, να επιδιώκει την αποτελεσματική εργασία και την άνοδο

του επαγγελματικού του επιπέδου, ώστε να βγει από την κατάσταση της φτώχιας». Κι ακόμη: «Η λατρεία του πλούτου και η ηθική του ανθρώπου είναι ασυμβίβαστες έννοιες».

Στον Κώδικα υπάρχουν και αναφορές στις περιπτώσεις του Χοντορκόφσκι και του Μπερεζόφσκι με τον Γκουσίνσκι. «Η πολιτική εξουσία και η οικονομική εξουσία θα πρέπει να είναι διαχωρισμένες. Ο τρόπος που η επιχειρηματική τάξη συμμετέχει στην πολιτική και επηρεάζει την κοινή γνώμη θα πρέπει να είναι ανοιχτός και διάφανος. Η υλική βοήθεια που παρέχει η επιχειρηματική τάξη στα πολιτικά κόμματα, τις κοινωνικές οργανώσεις και τα Μ.Μ.Ε., είναι απαραίτητο να γίνεται δημόσια και υπό έλεγχο. Η μυστική βοήθεια αυτού του είδους υπόκειται σε δημόσια καταδίκη και αποτελεί ανηθικότητα».

Όλη η προεκλογική εκστρατεία της «Ενιαίας Ρωσίας», σ' αυτήν την περίπτωση, ήταν εντελώς ανήθικη. Και όμως, ο ολιγάρχης του Πούτιν είναι γερουσιαστής.

Έτσι ενισχύεται η ιδέα ότι ο «καλός» επιχειρηματίας, που υποστηρίζει τον Πούτιν, είναι έντιμος και σωστός. Οι δε ανεξάρτητοι είναι κακοί και θα πρέπει να εξοντωθούν. Ο Κώδικας είναι το αντίδοτο στη Γιούκος. Βγάζει μάτι. Μία ενδιαφέρουσα λεπτομέρεια: Ο Κώδικας, τάχα, είναι μη υποχρεωτικός, παρόλα αυτά, όχι ακριβώς, όπως και πολλά άλλα πράγματα σ' εμάς. Η εφαρμογή του είναι οικειοθελής-υποχρεωτική. Μπορεί να μην γίνεις μέλος της «Ενιαίας Ρωσίας», αλλά έτσι δεν πρόκειται να έχεις τη σταδιοδρομία που επιθυμείς. Έτσι και ο μητροπολίτης Κύριλλος, τον οποίο προορίζουν για διάδοχο του Πατριάρχη με τη ραγδαία επιδεινούμενη υγεία το τελευταίο διάστημα, προήδρευσε στη συνεδρίαση της Συνόδου, όπου συζητήθηκε ο Κώδικας. Κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης, ο μητροπολίτης είπε για τον Κώδικα: «*Θα τον πάμε σε όλους και θα τους καλέσουμε να τον υπογράψουν. Όποιος δεν υπογράψει θα κάνουμε τα πάντα ώστε το επίθετό του να γίνει γνωστό σε όλους...*»

Καλά τα λες παππούλη.

Μεταξύ μας, όμως, ποιος πρόκειται να τηρήσει αυτή την ηθική; Μήπως η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία, η οποία ευλογεί τον πόλεμο στην Τσετσενία, το εμπόριο όπλων, και τον αδελφοκτόνο πόλεμο στον Βόρειο Καύκασο;

Περίμεναν τον Πούτιν στη Σύνοδο, αλλά εκείνος δεν πήγε. Η διοίκηση για κάποιο λόγο εκτίμησε ότι η Σύνοδος είναι ό,τι πρέπει για την προεκλογική εκστρατεία του Γκλαζόφ (ήταν παρών σε όλες τις συνεδριάσεις της Συνόδου). Θα πρέπει να πούμε ότι ανεπισήμως ο Γλαζόφ ήταν πραγματικά μεταξύ εκείνων που επεξεργάστηκαν τον Κώδικα, από κοινού με τον ομοϊδεάτη του, οικονομολόγο Βλαντίμηρ Μάι (ο οποίος στη συνέχεια έτρεξε να υπηρετήσει στη διοίκηση του Πούτιν) και τον

αντιπρόεδρο του τμήματος εξωτερικών εκκλησιαστικών σχέσεων του Πατριαρχείου της Μόσχας, πρωθιερέα Βσεβολόντ Τσαπλίνιν.

Η υιοθέτηση αυτού του Κώδικα ηθικών αρχών για τους επιχειρηματίες είναι μια απροσχημάτιστη διεκδίκηση της Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας, η οποία είναι ανεξάρτητη από το κράτος, ώστε να έχει ισότιμη συμμετοχή τόσο στην εσωτερική όσο και στην εξωτερική πολιτική. Αυτό είναι αναμφίβολο.

Αναπάντεχα, ένας ολιγάρχης, τον οποίο θεωρούσαν μεταξύ εκείνων που «θα συλληφθούν» από τον Πούτιν μετά τον Χοντορκόφσκι, ο Βίκτορ Βεξελμπέργκ, ανακοίνωσε την αγορά της συλλογής των πασχαλινών αυγών Φαμπερζέ, η οποία ανήκε στην οικογένεια του τελευταίου αυτοκράτορα Νικολάι Β'. Κανείς δεν αμφέβαλε για το ότι ο Βεξελμπέργκ με την αγορά αυτή θέλει απλά να αποδείξει ότι «είναι με τη Ρωσία» (για τη διοίκηση, αυτό το σύνθημα θα είναι ισότιμο με το «εγώ είμαι με τον Βλαντίμηρ Βλαντιμήροβιτς»).

Ο Βέξελμπεργκ προσπάθησε να δικαιολογηθεί: «*Η επιστροφή αυτών των αντικειμένων στη Ρωσία είναι για μένα μια υπόθεση που την παίρνω προσωπικά. Θέλω η οικογένειά μου, η κόρη και ο γιος μου να επανεξετάσουν τη θέση τους στη ζωή. Θέλω οι μεγάλες επιχειρήσεις να συμμετέχουν στα κοινωνικά προγράμματα. Δεν ενδιαφέρθηκα για την υπόθεση αυτή προκειμένου κάποιος να σκεφτεί ότι εγώ θέλω να αποδείξω κάτι ή να ωραιοποιήσω κάτι άλλο...*»

Όσο πιο έντονα το κάνει αυτό, τόσο περισσότεροι λένε ότι είναι προφανές ότι τα αγόρασε για να μην τον φυλακίσουν.

5 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Σήμερα είναι η τέταρτη επέτειος από την αιματηρή σφαγή στο χωριό Νόβιε Αλντί της Τσετσενίας, η οποία έγινε από τα ομοσπονδιακά στρατεύματα των υπουργείων Αμύνης και Εσωτερικών το 2000. Μέσα σε λίγες μόνο ώρες, 55 άνθρωποι, κυρίως γέροντες, εξοντώθηκαν με τον πιο βάρβαρο τρόπο και η σφαγή αυτή έγινε η πιο μαύρη σελίδα του δευτέρου πολέμου στην Τσετσενία. Παρόλα αυτά, καμιά έρευνα δεν διεξήχθη. Στην Τσετσενία την αποκαλούν μερικές φορές «εκτέλεση εν ονόματι της πρώτης εκλογής του Πούτιν», γιατί συνέβη την παραμονή της πρώτης του εκλογής γι' αυτό και επίσημα κανείς δεν παρατήρησε τίποτα, κανένας θόρυβος δεν έγινε και όλα παραπέμφθηκαν στις καλένδες. Τότε προωθούσαν τον Πούτιν για πρόεδρο, στηρίζοντας την προεκλογική του εκστρατεία στις «επιτυχίες του μικρού νικηφόρου πολέμου» και συνεπώς το Νόβιε Αλντί δεν χωρούσε σε αυτά τα σχέδια. Με δυσκολία η δημόσια δίκη έκλεισε άρον-

άρον. Οι δήμιοι είναι ελεύθεροι μέχρι σήμερα. Εντελώς τυχαία, οι αυτόπτες μάρτυρες που γλίτωσαν και οι οικογένειες των θυμάτων τρομοκρατήθηκαν και έπαψαν να μιλούν. Ακόμη και η κοινωνία των πολιτών σιωπά υπό την απειλή νέων αιματηρών εγκλημάτων. Σιωπή στη χώρα και στον κόσμο ολάκερο...

Οι βουλευτές της Δούμας ανέλαβαν την πρωτοβουλία για την αλλαγή του Συντάγματος – για την επέκταση της θητείας του προέδρου από τα 4 στα 7 χρόνια. Αμέσως, το Προεδρείο της Δούμας, σαν να περίμενε από καιρό αυτήν την ιδέα, την αποδέχτηκε και την έθεσε προς συζήτηση. Οι βουλευτές δήλωσαν: «Όσο πιο σπάνια γίνονται οι εκλογές σ' εμάς, τόσο πιο ήσυχα θα είναι τα πράγματα». Αργότερα το απόγευμα, ο Πούτιν κλήθηκε από την Τσουβασία, όπου βρισκόταν σε επίσημη επίσκεψη. Διευκρινίστηκε ότι δεν θεωρεί σωστή πρόταση την παράταση της προεδρικής θητείας.

Μπορούμε, όμως, να πιστέψουμε στην ειλικρίνειά τους; Το πιο πιθανόν είναι ότι παίζει. Άλλωστε δεν τον εμπιστεύονται ούτε εκείνοι που τον υποστηρίζουν – σίγουρα ούτε κι εκείνοι που δεν τον υποστηρίζουν.

Ποια είναι τα χαρακτηριστικά του; Μοιάζουν με τα χαρακτηριστικά της εποχής του Μπρέζνιεφ[34], όταν η εμπιστοσύνη του κόσμου προς το Κρεμλίνο είχε φτάσει στο ναδίρ, όταν ο κυνισμός ήταν της μόδας, αλλά δημόσια όλοι υποκρίνονταν ότι η ζωή είναι όμορφη και ότι όλοι είμαστε ειλικρινείς.

Το πιο πιθανό είναι η απόπειρα επιμήκυνσης της διάρκειας της προεδρικής θητείας να ήταν δόλωμα. Τίποτα παραπάνω. Πέταξαν ένα κομμάτι κρέας και περίμεναν να δουν πώς θα αντιδράσει η κοινωνία.

Στην κωμόπολη Τσερεχμόβο της περιοχής του Ιρκούτσκ 17 εργαζόμενοι στους σιδηροδρόμους άρχισαν απεργία πείνας. Ζητούν τους μισθούς έξι μηνών που δεν έχουν λάβει, περίπου 2 εκατομμύρια ρούβλια. Οι άνθρωποι αυτοί ακολούθησαν το παράδειγμα συναδέλφων τους από άλλη περιοχή, όπου έκαναν απεργία πείνας στη δουλειά τους και μετά από τρεις ημέρες έλαβαν τους μισθούς τους.

Στη Μόσχα συνεδρίασε το Ανοιχτό Φόρουμ, μια εκδήλωση όπου συγκεντρώνονται οι πολιτικοί αναλυτές. Όχι οι μεγαλύτεροι, αλλά εκείνοι που συγκέντρωσαν τα μεγαλύτερα ποσοστά δημοφιλίας σε όλες τις

---

[34] Λεοντίντ Μπρέζνιεφ: Γενικός γραμματέας της Κ.Ε. του Κ.Κ.Σ.Ε., ο οποίος διαδέχθηκε τον Νικήτα Χρουτσόφ με «αυλικό πραξικόπημα», όσο ο τελευταίος έκανε διακοπές στην Κριμαία, στα μέσα της δεκαετίας του '60. Κυβέρνησε την Ε.Σ.Σ.Δ. μέχρι το 1982 που πέθανε. Τα τελευταία χρόνια της «βασιλείας» του χαρακτηρίστηκαν ως «χρόνια στασιμότητας», όπου βασίλευε η οικογενειοκρατία, ο νεποτισμός, η διαφθορά και η τρομοκρατία κάθε αντίθετης άποψης. Για πολλούς ήταν η αρχή του τέλους για την Ε.Σ.Σ.Δ., η οποία και κατέρρευσε το 1989.

περιφερειακές και κεντρικές εκλογές ως πολιτικοί αναλυτές. Συμφώνησαν στο κυριότερο: Κατά τη διάρκεια των τεσσάρων χρόνων που ο Πούτιν είναι στην εξουσία, η διαδικασία εκσυγχρονισμού της χώρας αντικαταστάθηκε με την ενίσχυση της προσωπικής εξουσίας, και εκείνοι που σήμερα αποτελούν το περιβάλλον του δεν είναι κάποια τάξη ή κόμμα, αλλά οι συνοδοιπόροι του. Οι πολιτικοί αναλυτές συμφώνησαν επίσης ότι το μοντέλο της κατευθυνόμενης δημοκρατίας δεν λειτουργεί.

6 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

8.22 το πρωί. Τρεις μήνες μετά την τρομοκρατική ενέργεια στο ξενοδοχείο Νασιονάλ, έχουμε τρομοκρατική πράξη στο μετρό, στην διασταύρωση Πάβελσκαγια και Αβτοζαβόντσκαγια της γραμμής Ζαμοσκβορέτσκαγια. Το τραίνο κατευθυνόταν στο κέντρο, ήταν ώρα αιχμής, και όλοι πήγαιναν στις δουλειές τους. Ο εκρηκτικός μηχανισμός βρισκόταν στην πρώτη πόρτα του δεύτερου βαγονιού μέσα σε μια τσάντα σε απόσταση 15 εκατοστών από το πάτωμα. Μετά την έκρηξη, το τραίνο σύρθηκε 300 μέτρα λόγω του ωστικού κύματος. Ξέσπασε πυρκαγιά, δύσκολη, πυρκαγιά 5ης κατηγορίας από πλευράς δυσκολίας κατάσβεσης. 30 άνθρωποι σκοτώθηκαν επί τόπου. Αργότερα ο αριθμός των νεκρών «ανέβηκε» στους 39. 9 πέθαναν από τα εγκαύματα. 140 οι τραυματίες. Δεκάδες είναι τα κομμάτια από σάρκες που δεν έχουν αναγνωριστεί. Από το τούνελ βγήκαν περισσότεροι από 700 άνθρωποι. Οι άνθρωποι εγκατέλειπαν το μέρος δίχως καμία βοήθεια. Στους δρόμους χάος και φρίκη, ούρλιαζαν οι σειρήνες των ασθενοφόρων. Εκατομμύρια οι τρομοκρατημένοι.

Ο Βαλέρι Σάντσεφ, εκπληρών καθήκοντα δημάρχου της Μόσχας (ο δήμαρχος Λουζκόφ είναι τις Η.Π.Α.) φτάνει στον τόπο της τραγωδίας στις 9.37. Μετά από μία ώρα ακριβώς. Στις 10.02 αναφέρουν στον Πούτιν για την έκρηξη στο μετρό. Μα δεν ακούει ούτε ράδιο; Στις 10.33 οργανώνεται το επιχειρησιακό κέντρο για την έρευνα της έκρηξης, επικεφαλής του οποίου είναι ο Αλεξάντερ Τσεκάλιν, υφυπουργός Εσωτερικών. Στις 10.39 η εισαγγελία ανοίγει την υπόθεση της έκρηξης με βάση τα άρθρα «τρομοκρατία» και «προσχεδιασμένη δολοφονία». Στις 10.44 ανακοινώνεται στη Μόσχα το σχέδιο έκτακτης ανάγκης «Βουλκάν-5». Ποιον θα συλλάβουν; Οι συνεργοί, αν υπήρχαν, θα έχουν απομακρυνθεί από ώρα. Στις 12.12 αρχίζει το ανθρωποκυνηγητό «ανδρός 30-35 ετών με καυκάσια χαρακτηριστικά». Πολύ κατατοπιστικό... Στις 13.30 ο Βαλέρι Σάντσεφ δηλώνει στις οικογένειες των θυμάτων ότι θα λάβουν από 100 χιλιάδες ρούβλια αποζημίωση, οι τραυματίες από 50 χιλιάδες.

Οι άνθρωποι με τα εκρηκτικά ελεύθερα μετακινούνται στην πόλη. Τι κάνουν η F.S.B. και η αστυνομία με την απίστευτη εξουσία;

Ο λαός είναι υπέρ του Πούτιν. Ούτε καν σκέφτονται πως θα έπρεπε να αλλάξουμε την πολιτική μας στην Τσετσενία – βλέπετε έχουμε δέκα τρομοκρατικές πράξεις με συμμετοχή καμικάζι μέσα σε ένα χρόνο. Η Κόκκινη Πλατεία είναι πλέον μονίμως κλειστή για τους επισκέπτες. Η παλαιστινοποίηση είναι προφανής σε όλους. Μία ώρα μετά την τρομοκρατική ενέργεια η οργάνωση «Κίνημα κατά της παράνομης μετανάστευσης» έκανε δημόσια δήλωση. Πρόκειται για μια οργάνωση που ιδρύθηκε από στελέχη των μυστικών υπηρεσιών και συνεργάζεται μαζί τους. Ο Αλεξάντερ Μπελόφ, ο ηγέτης της, απαίτησε τον περιορισμό των δικαιωμάτων των Τσετσένων: «*Η πρώτη μας απαίτηση είναι να απαγορευτεί στους Τσετσένους να βγαίνουν έξω από τα σύνορα της Τσετσενίας. Στις Η.Π.Α. και στον Καναδά μέχρι σήμερα υπάρχουν περιοχές εγκλεισμού των προβληματικών λαών. Αν κάποιο από τα δικά μας έθνη δεν θέλει να ζει ανθρώπινα, τότε ας ζει πίσω από τα συρματοπλέγματα. Πείτε το όπως θέλετε: ειδική περιοχή, περιοχή περιορισμένης κινητικότητας. Θα πρέπει κάπως να προστατευτούμε. Δεν μπορούμε να κάνουμε πως δεν βλέπουμε ότι οι Τσετσένοι, η πλειονότητα των οποίων έτσι κι αλλιώς συνδέεται με τους μαχητές, είναι πολίτες όπως οι Τσουβάσοι, οι Μπουριάτοι, οι Καρέλιοι και οι Ρώσοι. Γι' αυτούς είναι απλά επέκταση του πολέμου, εκδικούνται. Η διασπορά των Τσετσένων στη Ρωσία, όπως και οι Τσετσένοι επιχειρηματίες είναι το περιβάλλον που τροφοδοτεί τους τρομοκράτες. Λέω αυτά που σκέφτεται το 80% των Ρώσων*».

Και αυτό είναι αλήθεια, έτσι ακριβώς σκέφτεται η πλειοψηφία. Η κοινωνία μας μετατρέπεται σε φασιστική.

Ελάχιστοι μόνο άνθρωποι από εκείνους που είναι στην εξουσία προσπαθούν να σκεφτούν. Δηλώσεις έκαναν ο Μπορίς Γκρομόφ, κυβερνήτης της περιοχής της Μόσχας, Ήρωας της Σοβιετικής Ένωσης στο Αφγανιστάν, στρατηγός: «*Όταν άκουσα για την έκρηξη στο μετρό, η πρώτη μου σκέψη ήταν ότι όλα άρχισαν από το Αφγανιστάν. Η εντελώς ανεύθυνη απόφαση της ηγεσίας της Ε.Σ.Σ.Δ. να εισβάλλει με στρατεύματα στο Αφγανιστάν και στη συνέχεια η παρόμοιας ανευθυνότητας απόφαση της ηγεσίας της Ρωσίας να εισβάλλει με στρατεύματα στην Τσετσενία, τελικά, οδηγεί σε αυτές τις συνέπειες. Θέλησαν να τιμωρήσουν τους ληστές και σήμερα υποφέρουν αθώοι άνθρωποι. Αυτό θα συνεχιστεί για πολύ ακόμη*».

Οι επίσημοι τηλεοπτικοί σταθμοί βομβαρδίζουν καθημερινά τους ανθρώπους: Το σύστημα της φιλελεύθερης δημοκρατίας έχει ασθένειες. Μια από αυτές είναι και η τρομοκρατία. Θέλετε δημοκρατία θα έχετε και τρομοκρατικές ενέργειες... Βέβαια το ότι ο Πούτιν είναι ήδη τέσσερα χρόνια στην εξουσία δεν αναφέρεται καν...

Ο Πούτιν, παρά το γεγονός της έκρηξης στο μετρό, έχει

διαπραγματεύσεις με τον Αλίεγιεφ, πρόεδρο του Αζερμπαϊτζάν που έφτασε στη Μόσχα. Ακροθιγώς απλά πέταξε: «*Δεν αποκλείω ότι αυτό θα χρησιμοποιηθεί στην εσωτερική πολιτική σκηνή, στην πορεία προς τις εκλογές ως στοιχείο πίεσης στον επικεφαλής του κράτους... Ο συγχρονισμός συμπίπτει με τα σχέδια ειρήνευσης στην Τσετσενία που μας προτείνουν από το εξωτερικό. Και να η έκρηξη. Απορρίπτουμε οποιαδήποτε συνομιλία με τους τρομοκράτες...*»

Ποιες συνομιλίες; Με ποιον; Αν ανατινάσσονται καμικάζι;

Μιλούσε νευρικά και τα μάτια του έπαιζαν, προδίδοντας μια υστερική διάθεση που έχουν εκείνοι που δεν ξέρουν τι να κάνουν.

Η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή ανακήρυξε τον τέταρτο (μετά τον Πούτιν, τον Χαριτόνοφ και τον Μαλίσκιν) υποψήφιο για τις προεδρικές εκλογές. Είναι ο Σεργκέι Μιρόνοφ, πρόεδρος του Συμβουλίου της Ομοσπονδίας, ο οποίος δεν έχει καμία ελπίδα εκλογής. Ο Μιρόνοφ δεν κουράζεται να επαναλαμβάνει: «*Είμαι υπέρ του Πούτιν*».

Τις επόμενες ημέρες θα εξεταστούν οι λίστες με τις υπογραφές του Ιβάν Ρίμπκιν, πρώην προέδρου της Επιτροπής Ασφαλείας της Ρωσικής Ομοσπονδίας και δημιούργημα του Μπερεσκόφσκι, του Σεργκέι Γκλαζόφ, ηγέτη της κοινοβουλευτικής ομάδας της Δούμας «Πατρίδα» και της Ιρίνας Χακαμάντα. Η εξουσία δείχνει συνέχεια ότι αν υπάρχει κάποιος που τη φοβίζει, τότε αυτός είναι ο Ρίμπκιν, αν και τα ποσοστά του στις δημοσκοπήσεις είναι σχεδόν μηδενικά. Ο επικεφαλής της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής, Αλεξάντερ Βεσνιακόφ, δήλωσε ότι η προκαταρκτική εξέταση των λιστών, μαζί τις υπογραφές του Ρίμπκιν, έδειξε ότι το 26% των υπογραφών δεν ανταποκρίνονται σε πραγματικά πρόσωπα. 26% και όχι 27% ή 24,9%. Κι αυτό γιατί υπάρχει ειδικός νόμος: Αν το ποσοστό των μη πραγματικών και μη αληθινών υπογραφών είναι μεγαλύτερο του 25%, τότε ο υποψήφιος δεν έχει δικαίωμα να κατέβει στις εκλογές. Φυσικά λοιπόν 26%. Ο κόσμος γελάει: Καλά που δεν ήταν 25,1%.

Το Ανώτατο Δικαστήριο της Ρωσίας επικύρωσε την απόφαση της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής σύμφωνα με την οποία απέρριξε την υποψηφιότητα του Βίκτορ Γκερασένκο, πρώην επικεφαλής της Κεντρικής Τράπεζας. Αυτός όμως δεν ήθελε να γίνει πρόεδρος και το είχε δηλώσει επανειλημμένως...

Παράξενη χώρα. Υποψήφιοι για πρόεδροι είναι εκείνοι που δεν θέλουν να γίνουν πρόεδροι. Και δεν είναι εκείνοι που θέλουν.

Όταν ρώτησα τον Γκερασένκο γιατί συμμετέχει στις εκλογές δεν μπορούσε να μου απαντήσει. Ο φαρμακοβιομήχανος ολιγάρχης Μπιριντσάλοφ, ένας εκκεντρικός άνθρωπος που φοράει μπότες από δέρμα κροκόδειλου, επίσης δεν μπόρεσε να μου δώσει καμιά απάντηση. Εκτός

από μία: «*Θα πρέπει να δημιουργήσουμε μια εναλλακτική λύση, είμαστε φίλοι του προέδρου*». Η απάντηση του Μιρόνοφ στην ίδια ερώτηση: «*Όταν ένας σύντροφος πηγαίνει στη μάχη, πρέπει να σταθείς δίπλα του*».

Πού είναι όμως η προεκλογική εκστρατεία του Νο1 προέδρου; Ποιο είναι το κεντρικό της γεγονός; Προς το παρόν τίποτα. Όπως είναι γνωστό, οι πρόεδροι δεν τρέχουν όπως οι υπόλοιποι υποψήφιοι. Κανείς όμως δεν Τον προκαλεί, ούτε οι ανταγωνιστές, ούτε οι συνυποψήφιοι, ούτε και οι οπαδοί τους. Και το κυριότερο όλων είναι ότι ο Πρόεδρος δεν ενδιαφέρεται καν για να τους πείσει και να νικήσει. Το προεκλογικό του επιτελείο, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, βρίσκεται στην Κόκκινη Πλατεία, απέναντι από το Μαυσωλείο. Το επιτελείο όμως αυτό κανείς δεν ξέρει που βρίσκεται γιατί δεν επιτρέπουν σε κανέναν να μπει μέσα. Η Ιρίνα Χακαμάντα είναι πεπεισμένη: «*Το Κρεμλίνο μας επέβαλε τη θεωρία της συνωμοσίας. Δεν πρόκειται να γίνει ανοιχτή μάχη. Κανείς δεν πιστεύει σ' αυτήν*».

Ο συνασπισμός «Πατρίδα» συνεχίζει να αμφιταλαντεύεται. Ούτε αυτοί θέλουν να νικήσουν στις εκλογές. Ο Ντμίτρι Ρογκόζιν, πρώην πρόεδρος της Δούμας, εκπρόσωπος αυτού του συνασπισμού, δήλωσε ότι στις εκλογές θα υποστηρίξει τον Πούτιν και όχι τον Γκλαζόφ, συνπροεδρεύοντα του συνασπισμού «Πατρίδα». Παράξενη που είναι η «Πατρίδα» τους. Σκέφτονται άραγε καθόλου τους οπαδούς τους; Φέρονται κατά τέτοιον τρόπο ώστε δεν υπάρχει η παραμικρή αμφιβολία: Η γνώμη των εκλογέων τους δεν τους ενδιαφέρει καθόλου, όλα αποφασίζονται δίχως αυτούς. Ο Ρογκόζιν μάλιστα ζητάει να ματαιωθούν οι προεδρικές εκλογές και να επιβληθεί κατάσταση έκτακτης ανάγκης λόγω της τρομοκρατικής ενέργειας ...

7 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Στη Μόσχα άνοιξαν πέντε νέα κέντρα αιμοδοσίας – απαιτούνται άμεσα όλες οι ομάδες αίματος για τους 128 τραυματίες, οι οποίοι παραμένουν στα νοσοκομεία.

Πού είναι οι ανιχνευτές εκρηκτικών υλών στο μετρό; Πού είναι οι περιπολίες; Γενετικά είμαστε απροστάτευτοι παρά το ότι συνεχώς βλέπουμε συνομωσίες εναντίον μας. Δεν είμαστε ακόμη ικανοί να φέρουμε σε πέρας τίποτα. Όλα στην τύχη τ' αφήνουμε. Η αστυνομία ελέγχει τα διαβατήρια στο μετρό, αλλά τα χαρτιά του τρομοκράτη μάλλον θα είναι μια χαρά. Η αστυνομία θα συλλάβει έναν πεινασμένο Τατζίκο, ο οποίος για να γλιτώσει από την ανεργία στη χώρα του θα έρθει σ' εμάς να σκάβει την παγωμένη γη, γιατί εμείς πια δεν θέλουμε να το κάνουμε. Από αυτόν τον

Τατζίκο οι αστυνομικοί θα κλέψουν τα τελευταία εκατό ρούβλια και θα τον αφήσουν. Πού είναι οι ειδικές δυνάμεις που θα πρέπει να μας απαντήσουν για το πώς έγινε αυτή η τρομοκρατική πράξη; Πού είναι οι πράκτορές τους; Χιλιάδες πειναομένοι αλλοδαποί έχουν συλληφθεί από τις δυνάμεις του υπουργείου Εσωτερικών. Αυτό είναι καλό, θα τους δώσουν χρήματα και θα τους ταΐσουν. Δεν είναι όλοι στα στρατόπεδα.

Τέτοιες όμως «επιχειρήσεις» δεν είναι αποτελεσματικές, απλά γίνονται κάθε φορά μετά από κάθε περιστατικό. Μόλις ξεχαστεί η φρίκη, όλα θα ξαναγίνουν όπως πριν. Ο συγγραφέας και δημοσιογράφος Αλεξάντερ Καμπακόφ λέει: «*Είμαστε ακόμη ζωντανοί μόνο και μόνο γιατί οι παραγγελιοδόχοι δεν έχουν βρει ακόμη τους παραγγελιολήπτες τους. Το γιατί είναι ακόμη ζωντανοί οι παραγγελιοδόχοι είναι ένα άλλο ερώτημα*».

Ο Πούτιν δεν καθαίρεσε τον διευθυντή της F.S.B., Πατρούσεφ, είναι βλέπετε προσωπικός του φίλος. Πόσες, όμως, τρομοκρατικές ενέργειες πρέπει να γίνουν μέχρι να καταλάβει ότι ο φίλος του είναι κακός επαγγελματίας;

Στη στάση μετρό Παβελέτσκαγια, πάνω στον μαρμάρινο διάκοσμο όπου οι άνθρωποι αφήνουν λουλούδια στη μνήμη των θυμάτων της τρομοκρατικής ενέργειας, εμφανίστηκε μια επιγραφή: Θα εκδικηθούμε. Δίχως θαυμαστικό, μόνο με τελεία. Αυτή η τελεία είναι πολύ σημαντική. Οι διαθέσεις του κόσμου είναι άγριες.

Το Κέντρο προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Μεμόριαλ εξέδωσε ανακοίνωση: «*Πενθούμε για τους νεκρούς και συμπαραστεκόμαστε στους τραυματίες. Δεν υπάρχει και δεν μπορεί να υπάρξει δικαιολογία για εκείνους που προετοίμασαν και εξετέλεσαν αυτό το έγκλημα. Ο πρόεδρος και τα όργανα της τάξεως προωθούν την εκδοχή της τσετσενικής ανάμειξης. Μέχρι στιγμής δεν έχουν δοθεί στη δημοσιότητα αποδείξεις σχετικά με αυτό. Αν όμως η εκδοχή αυτή αποδειχτεί αληθής, τότε η σημερινή τραγωδία, δυστυχώς, ήταν προδιαγεγραμμένη. Η απροθυμία των ηγετών της χώρας να κάνουν το παραμικρό βήμα προς την πλευρά μιας ρεαλιστικής και όχι διακοσμητικής πολιτικής διευθέτησης της σύγκρουσης οδήγησε στην ενίσχυση των εξτρεμιστών, ανθρώπων δηλαδή που δεν έχουν συγκεκριμένες πολιτικές ιδέες, στη βάση των οποίων θα μπορούσε να αναζητηθεί κάποιος συμβιβασμός. Κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, οι εκπρόσωποι των οργανώσεων προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και πολλοί παράγοντες της κοινωνικής και πολιτικής ζωής πολλές φορές προειδοποίησαν ότι οι απάνθρωπες πράξεις των ομοσπονδιακών δυνάμεων στην Τσετσενία είναι επικίνδυνες για κάθε κάτοικο της Ρωσίας. Εκατοντάδες χιλιάδες άνθρωποι για πολλά χρόνια βιώνουν καθημερινά την ατμόσφαιρα του θανάτου, τους καταπιέζουν, τους εξωθούν στα όρια της πολιτισμένης ζωής. Χιλιάδες καταπιεσμένων ανθρώπων, οι οικείοι και οι φίλοι των οποίων δολοφονήθηκαν, απήχθηκαν, ακρωτηριάστηκαν στο σώμα και στην ψυχή,*

αποτελούν για τους ηγέτες των τρομοκρατικών οργανώσεων εκείνο το περιβάλλον από το οποίο στρατολογούν τους οπαδούς τους, τους καμικάζι, τους εκτελεστές των τρομοκρατικών πράξεων. Η ειρήνη και η ηρεμία των πολιτών της Ρωσίας μπορεί να έρθει μόνο ως αποτέλεσμα ριζικών αλλαγών στην πολιτική της...»

Τα μέλη της ομάδας «Κοινή Δράση» –ηγέτες των μεγαλύτερων οργανώσεων προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της χώρας– εξέδωσαν επίσης ανακοίνωση σχετικά με την έκρηξη της 6ης Φεβρουαρίου: «*Είμαστε συγκλονισμένοι από τα γεγονότα στο μετρό... Θεωρούμε ότι τα βιαστικά συμπεράσματα και οι υποδείξεις ενόχων προκαλούν σύγχυση και κάνουν ακόμη πιο δυσβάσταχτο τον πόνο και το πένθος των ανθρώπων και επιπλέον προβοκάρουν το μίσος και την επιθετικότητα στην κοινωνία μας. Εκφράζουμε τη διαμαρτυρία μας σε σχέση με τη δήλωση του Σεργκέι Γκλαζόφ, ο οποίος υποδαυλίζει το εθνικό μίσος και την έχθρα, και τη δήλωση του Ντμίτρι Ρογκόζιν για την επιβολή κατάστασης έκτακτης ανάγκης και αναβολής των προεδρικών εκλογών. Μας προκαλεί έκπληξη η θέση του προέδρου Πούτιν, ο οποίος τις πρώτες ώρες μετά την τραγωδία βιάστηκε να υποδείξει τους ενόχους. Απαιτούμε να γίνει έρευνα. Μιχαήλ Αρουτιούνοφ, Διεθνής Ένωση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Αντρέι Μπάμπουσκιν, Επιτροπή για τα ανθρώπινα δικαιώματα, Γιλένα Μπόννερ, Ίδρυμα Αντρέι Ζαχάροφ, Λιουντμίλα Βάχινα, ακτιβίστρια για τα ανθρώπινα δικαιώματα, Σβετλάνα Γκαννούσκινα, Επιτροπή «Πολιτική Δράση», Λιντία Γκράφοβα, Φόρουμ μεταναστευτικών οργανώσεων, Άννα Καρετνίκοβα, Αντιπολεμική Λέσχη, Σεργκέι Κοβαλιόφ, Ινστιτούτο για τα δικαιώματα του ανθρώπου, Γιούρι Σαμοντούροφ, Μουσείο και Ίδρυμα «Αντρέι Ζαχάροφ», Λέβ Πονομαριόφ, Κίνημα για τα δικαιώματα του ανθρώπου*».

Δεν πρόκειται να γίνει καμία έρευνα. Όλα θα τελειώσουν με συζητήσεις και ρητορική.

Χάθηκε ο Ιβάν Ρίμπκιν. Να το μεγάλο μυστήριο των εκλογών – ο υποψήφιος πρόεδρος δεν βρίσκεται πουθενά. Η γυναίκα του κοντεύει να τρελαθεί. Στις 2 Φεβρουαρίου, ο Ρίμπκιν άσκησε δριμεία κριτική κατά του Πούτιν και η σύζυγός του θεωρεί ότι όλα ξεκίνησαν από αυτό. Στις 5 Φεβρουαρίου, η Ξένια Πονομαριόβα, συντονίστρια της ομάδας πρωτοβουλίας για την προώθηση του Ρίμπκιν, δήλωσε ότι ετοιμάζονται «μαζικές προβοκάτσιες» εναντίον του Ρίμπκιν. Στο επιτελείο του Ρίμπκιν εδώ και μία βδομάδα έρχονται μηνύματα από τις διάφορες περιοχές για παράνομες ανακρίσεις εκείνων που συγκεντρώνουν υπογραφές υπέρ του. Πηγαίνει η αστυνομία στα σπίτια εκείνων που συγκεντρώνουν υπογραφές, υπογράφουν πρωτόκολλο και τον ανακρίνουν. Τους ενδιαφέρει μόνο ένα πράγμα: Γιατί συγκεντρώνουν υπογραφές υπέρ του Ρίμπκιν; Στην Καμπαρντίνο-Μπαλκάρια υπογραφές συγκέντρωναν φοιτητές και οι αστυνομικοί τούς απειλούσαν ότι θα ενημερώσουν την πρυτανεία, η οποία και θα ασχοληθεί «με την περαιτέρω πρόοδο της φοίτησής τους».

8 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Ο Ρίμπκιν παραμένει εξαφανισμένος. Τον ανακήρυξαν όμως υποψήφιο παρά την απουσία του. Τη Χακαμάντα επίσης.

9 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Μέχρι στιγμής δεν έχει εξακριβωθεί το είδος των εκρηκτικών. Ούτε η χημική τους σύνθεση.

Ο Πούτιν επιμένει να ισχυρίζεται όπως και μετά το Νορντ-Οστ ότι δεν ευθύνεται κανείς από το εσωτερικό της χώρας και ότι όλα σχεδιάστηκαν στο εξωτερικό.

Ημέρα πένθους για τα θύματα της τρομοκρατικής ενέργειας της 6ης Φεβρουαρίου. Οι τηλεοπτικοί σταθμοί δεν δίνουν και πολύ σημασία σ' αυτό το γεγονός. Μεταδίδουν χορούς και οι διαφημίσεις είναι κάτι παραπάνω από χαρούμενες. Νιώθεις ντροπή. 105 άνθρωποι βρίσκονται στα νοσοκομεία. Σήμερα είναι η κηδεία δύο θυμάτων. Ένας από αυτούς είναι ο Αλεξάντερ Ισούνκιν, 25 χρονών, ανθυπολοχαγός των Ενόπλων Δυνάμεων από την περιοχή Καζούζσκαγια, όπου και θα τον θάψουν. Ο Σάσα αποφοίτησε από το πανεπιστήμιο Μπάουμαν και πήγε να κάνει την θητεία του ως αξιωματικός. Στις 6 Φεβρουαρίου, ο Σάσα επέστρεφε στο σπίτι του, στην περιοχή Νάρο-Φομίνσκ όπου υπηρετούσε, από την Μόσχα όπου είχε έρθει για να αγοράσει ανταλλακτικά για το αυτοκίνητό του και να επισκεφτεί φίλους του από τα φοιτητικά του χρόνια. Το πρωί μπήκε στο μετρό για να πάει στον σιδηροδρομικό σταθμό «Κίεφσκι» κάνοντας μετεπιβίβαση στο σταθμό «Παβελέτσκαγια». Όταν ο Σάσα δεν επέστρεψε εγκαίρως στο σπίτι του, η μητέρα του νόμισε πως άργησε το τραίνο. Λίγο πριν μπει στο μετρό είχε τηλεφωνήσει στη μητέρα του: «Θα είμαι σπίτι στις 11.00». Στο νεκροτομείο τον Σάσα αναγνώρισε ο θείος του Μιχαήλ. Δεν μπορούσε να το πιστέψει. Επτά χρόνια πριν είχε σκοτωθεί ο πατέρας του Σάσα κι έκτοτε αυτός ήταν ο αρχηγός της οικογένειας. Ήταν ένας πολύ σοβαρός και υπεύθυνος άνθρωπος. Η μητέρα του, Ναντιέζντα Σιμεόνοβα, έκλαιγε: «Μου ξερίζωσαν την ψυχή. Μου είχε υποσχεθεί εγγόνια». Το κράτος και πάλι «θολώνει τα νερά»: Στο πιστοποιητικό θανάτου, στην ένδειξη «Αιτίες Θανάτου» έχει παύλα, ούτε μια λέξη για την τρομοκρατική ενέργεια...

Ο άλλος, που έθαψαν σήμερα, ήταν ο 17χρονος Βάνια Αλαντίν, κάτοικος της Μόσχας. Η σειρά εκείνων που τον συνόδευσαν στην τελευταία του κατοικία έβγαινε έξω από το νεκροταφείο, όλοι συγγενείς και συμμαθητές του. Τον φώναζαν «Βάνια, η θύελλα». Ήταν ένα πολύ

ζωντανό, χαρούμενο και φιλότιμο παλικάρι. Δεν πρόλαβε να κάνει τίποτα. Στις 6 Φεβρουαρίου ο Βάνια πήγαινε στη δουλειά του. Πριν από τρεις ημέρες είχε πιάσει δουλειά ως εξωτερικός μεταφορέας. Στις 16 Φεβρουαρίου θα γινόταν 18 χρονών.

Ο Ρίμπκιν εξακολουθεί να παραμένει άφαντος. Ο Γκενάντι Γκουντκόφ, αναπληρωτής πρόεδρος της κοινοβουλευτικής επιτροπής ασφαλείας, συνταγματάρχης εν αποστρατεία της F.S.B., διαδίδει φήμες ότι ο Ρίμπκιν είναι μια χαρά. Πού είναι όμως; Έχει άραγε το κράτος κάποιες ιδιαίτερες υποχρεώσεις απέναντι στους επίσημους υποψήφιους για τις προεδρικές εκλογές;

Η σύζυγός του Ρίμπκιν, Αμπίνα Νικολάγιεβνα, επιμένει στην εκδοχή της απαγωγής. Η εισαγγελία της περιοχής Πρεσνένσκαγια αναπάντεχα ανακίνησε την υπόθεση με βάση του άρθρο 105 «προσχεδιασμένη δολοφονία», αλλά το υπουργείο Εσωτερικών, άρχισε να δηλώνει ότι υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι ο Ρίμπκιν είναι ζωντανός και μετά από μία ώρα η εισαγγελία άλλαξε την απόφασή της σχετικά με την έναρξη της δικαστικής δίωξης. Τη διαταγή για την αναγκαιότητα αλλαγής της απόφασης εξέδωσε η Γενική Εισαγγελία. Τι γίνεται;

Οι πολιτικοί αναλυτές σχολιάζουν ότι ο κύκλος των υποψηφίων έχει κλείσει, ο κατ' επίφαση ανταγωνισμός υπάρχει, συνεπώς ο Πούτιν δεν έχει να φοβηθεί ότι θα εκλεγεί μέσα από εκλογές-παρωδία. Παρωδία θα ήταν αν ο Πούτιν είχε ως αντίπαλους το νεκροθάφτη και τον Μαλίσκιν. Αυτό θα ήταν εξαιρετικά επικίνδυνο και δυσάρεστο. Νομίζω γι' αυτό και όλους τους ανακήρυξαν υποψηφίους, ενώ τον Ρίμπκιν στιγμιαία τον «τράβηξαν» μέχρι το 21% των ακατάλληλων υπογραφών, παρόλο που μια ημέρα πριν ήταν 26%, ενώ ο Βεσνιακόφ απειλούσε να μην θέσει υποψηφιότητα.

Εκείνο που χαλάει το σκηνικό είναι η εξαφάνιση του Ρίμπκιν. Μια ανοησία που βγάζει την προεκλογική εκστρατεία από τον απόλυτο έλεγχο του βασικού πολιτικού δολοπλόκου της εποχής μας, Σλάβα Σούρκοφ, αναπληρωτή προσωπάρχη του προέδρου.

Κανείς φυσικά δεν ενδιαφέρεται για την κουλτούρα των εκλογών. Μια τέτοια κουλτούρα προϋποθέτει σεβασμό προς τον εκλογέα. Ενώπιον αυτού θα πρέπει να απολογηθεί η προεδρία και να εξηγήσει το πρόγραμμά της για το μέλλον. Η «κουλτούρα» μας, όμως, έγκειται στην άρνηση των δημόσιων αντιπαραθέσεων. Σκέψου ό,τι θέλεις εκλογέα – έτσι κι αλλιώς θα μας εκλέξεις.

Παρόλα αυτά, η ιδέα του μποϊκοτάζ των εκλογών, την οποία προώθησαν οι φιλελεύθεροι και οι δημοκράτες, δεν είχε καμία τύχη. Την προώθησαν πολύ αδύναμα, αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς.

10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Στη Μόσχα κηδεύουν άλλα 13 θύματα της τρομοκρατικής ενέργειας της 6ης Φεβρουαρίου. 29 άνθρωποι εξακολουθούν να νοσηλεύονται σε κρίσιμη κατάσταση. Τα θύματα έφτασαν τα 40, αφού χτες πέθανε άλλος ένας.

Ο Ρίμπκιν; Βρέθηκε. Πολύ παράξενη ιστορία. Μέσα στην ημέρα ο Ρίμπκιν ήρθε σε επαφή και είπε ότι βρίσκεται στο Κίεβο για να ξεκουραστεί εκεί μαζί με φίλους και ότι έχει κάθε δικαίωμα να έχει προσωπική ζωή! Η Ξένια Ποναμαριόβα αμέσως παραιτήθηκε από επικεφαλής του προεκλογικού επιτελείου του υποψήφιου Ρίμπκιν. Η σύζυγος σοκαρισμένη δεν θέλει να του μιλήσει. Αργά το απόγευμα ο Ρίμπκιν ήρθε αεροπορικώς από το Κίεβο στη Μόσχα. Τι συμβαίνει; Τρομάζεις όταν το βλέπεις. Δεν μοιάζει με άνθρωπο που ξεκουράστηκε και είναι ευχαριστημένος. Ποιο πολύ με νεκρό μοιάζει. Ο Ρίμπκιν δηλώνει ότι «ήταν χειρότερα και από τις διαπραγματεύσεις με Τσετσένους». Ο Ρίμπκιν φοράει μαύρα γυναικεία γυαλιά. Για όνομα του Θεού! Τον κατευθύνει ένας σωματοφύλακας τεραστίων διαστάσεων.

«*Ποιος σας κρατούσε;*», ρώτησαν τον Ρίμπκιν.

Ο Ρίμπκιν δεν απάντησε. Αρνήθηκε μάλιστα να μιλήσει και με τους ανακριτές της Εισαγγελίας της Μόσχας, οι οποίοι είχαν ασχοληθεί με την αναζήτησή του. Η σύζυγός του, Αλμπίνα Νικολάγιεβνα, κατά τη διάρκεια της πτήσης του Ρίμπκιν από το Κίεβο στη Μόσχα, έδωσε συνέντευξη στο πρακτορείο «Ίντερφαξ» λέγοντας πως «λυπάται τη Ρωσία, που ΤΕΤΟΙΟΙ άνθρωποι θέλουν να γίνουν ηγέτες της». Εννοούσε τον σύζυγό της. Να λοιπόν και μια σαπουνόπερα στο δρόμο προς τις εκλογές.

Τη νύχτα ανακοινώθηκε ότι ο Ρίμπκιν μπορεί να αποσύρει την υποψηφιότητά του...

Στην Αγία Πετρούπολη, σκίνχετζ σκότωσαν την 9χρονη Χουρσέντα μπροστά στα μάτια του 35χρονου Τατζίκου πατέρα της, Γιουσούφ Σουλτάνοφ, στην αυλή του σπιτιού της οικογένειας. Τη χτύπησαν μέχρι θανάτου. Ο Γιουσούφ Σουλτάνοφ εργαζόταν στην Πετρούπολη. Εκείνο το απόγευμα επέστρεφε με τα παιδιά από τις κούνιες που βρίσκονται στον κήπο Γιουσούποφ, γνωστού σε όλους. Τους πήραν από πίσω κάτι επιθετικοί έφηβοι. Στη σκοτεινή είσοδο του σπιτιού επί της οδού Μποϊτσόβα, η οποία οδηγούσε κατευθείαν στο σπίτι όπου ζούσε η οικογένεια Σουλτάνοφ, οι έφηβοι επιτέθηκαν στον Γιουσούφ και στα παιδιά. Στο κοριτσάκι βρέθηκαν 11 μαχαιριές. Φυσικά πέθανε επί τόπου. Ο 11χρονος ανιψιός του Γιουσούφ, Αλαμπίρ, ο οποίος μαζί με τον θείο και την εξαδέλφη του ήταν στις κούνιες, σώθηκε τυχαία αφού πρόλαβε και κρύφτηκε μέσα στο σκοτάδι κάτω από ένα αυτοκίνητο που ήταν σταθμευμένο εκεί κοντά. Ο Αλαμπίρ λέει ότι οι σκίνχετζ χτυπούσαν τη

Χουρσέντα μέχρι να διαβεβαιωθούν ότι το κοριτσάκι ήταν νεκρό. Απλά τη λύντσαραν. Και φώναζαν: «Η Ρωσία στους Ρώσους».

Η οικογένεια των Σουλτάνοφ δεν ήταν παράνομη. Επισήμως είχε δηλώσει τον τόπο της μόνιμης διαμονής της στην Πετρούπολη, ήταν κάτοικοι της Πετρούπολης. Οι φασίστες, όμως, δεν ελέγχουν τα ντοκουμέντα. Όταν οι πατέρες της χώρας αυτής επιτρέπουν στον εαυτό τους να διατυπώνουν απόψεις, σύμφωνα με τις οποίες θα πρέπει να είμαστε ανελέητοι απέναντι στους μετανάστες και τους λαθρομετανάστες, τότε αυτόματα φέρουν την ευθύνη για παρόμοιες τραγωδίες. Γιατί αυτό συνήθως το κάνουν με τέτοιες εκφράσεις και μορφές που είναι σαν να καλούν τον κόσμο να οργανώσει πογκρόμ με εκείνους που πριν καν δικαστούν έχουν κηρυχθεί ένοχοι.

Ακολουθώντας τα φρέσκα ίχνη συνελήφθησαν 15 άνθρωποι. Τους άφησαν όμως... Πολλοί από αυτούς αποδείχτηκε πως ήταν γόνοι οικογενειών συνεργατών των δυνάμεων της τάξης της Αγίας Πετρούπολης. Σήμερα περισσότεροι από 20.000 έφηβοι της Αγίας Πετρούπολης είναι μέλη νεολαϊστικών φασιστικών και ρατσιστικών οργανώσεων. Οι σκίνχετζ της Πετρούπολης είναι από τους πιο δραστήριους σε όλη τη χώρα. Μονίμως χτυπούν ανελέητα Αζέριους, Κινέζους και Αφρικανούς... Κανείς, όμως, δεν έχει τιμωρηθεί ακόμα για κανένα περιστατικό. Κι αυτό γιατί τα όργανα της τάξεως εκεί, είναι μολυσμένα από τον φασισμό. Μόλις κλείσεις το μαγνητόφωνο οι αστυνομικοί αρχίζουν να σου λένε ότι καταλαβαίνουν τους σκίνχετζ, και ότι αυτοί οι «μαύροι»... Η φασισμός είναι ευρύτατα διαδεδομένος στα όργανα τήρησης της τάξεως.

Στη Μόσχα έγινε η παρουσίαση του νέου βιβλίου του Γκριγκόρι Γιαβλίνσκι «Περιφερειακός καπιταλισμός» – για τη Ρωσία. Το εξέδωσαν με δυτικά κεφάλαια, αλλά στη ρωσική γλώσσα. Είναι ένα βιβλίο για το «αυταρχικό μοντέλο του εκσυγχρονισμού», το οποίο ο Γιαβλίνσκι θεωρεί απαράδεκτο. Ανεξάρτητα όμως από το βιβλίο, ο Γιαβλίνσκι ουσιαστικά δεν ανήκει πλέον σ' εκείνους που αντιστέκονται στον Πούτιν. Οικειοθελώς.

11 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Η σαπουνόπερα «Υποψήφιος Ρίμπκιν» συνεχίζεται. Ο Ρίμπκιν κάνει δηλώσεις που είναι η μία πιο δυνατή από την άλλη, για παράδειγμα: «*Αυτές τις ημέρες έζησα όλον τον δεύτερο πόλεμο στην Τσετσενία», κανείς όμως δεν τον πιστεύει. Η χώρα ασχολείται με το ερώτημα: «Έχει ή όχι ο άνθρωπος δικαίωμα για δύο ημέρες προσωπικής ζωής στο Κίεβο;*»

Άλλωστε, πριν από τις «δύο αυτές ημέρες», ο Ιβάν Πετρόβιτς Ρίμπκιν ήταν άνθρωπος ευσυνείδητος, κάθε άλλο παρά τυχοδιώκτης, βαθιά

υπεύθυνος, δεν έπινε καθόλου και μάλιστα ήταν και λίγο πληκτικός. Το «δύο ημέρες στο Κίεβο» δεν ήταν στο στυλ του. Τι έγινε στην Ουκρανία; Ήταν εκεί, όμως; Ο Ρίμπκιν δηλώνει ότι μετά την εξαφάνισή του από το σπίτι πέρασε ένα διάστημα στο θέρετρο του προσωπικού πολιτικού γραφείου του προέδρου, «Λεσνίε Ντάλι» κοντά στη Μόσχα, στη συνέχεια μεταφέρθηκε από εκεί και, όταν συνειδητοποίησε το πού βρισκόταν, κατάλαβε ότι ήταν στο Κίεβο. Επίσης, ότι οι άνθρωποι που τον έλεγχαν, τον έβαλαν να τηλεφωνήσει από το Κίεβο στη Μόσχα και τον υποχρέωσαν να μιλήσει με χαρούμενο τόνο «για το δικαίωμα του ανθρώπου στην προσωπική ζωή».

Τι είναι όλα αυτά; Και γιατί; Έχω τη δική μου εκδοχή, αλλά από τη στιγμή που δεν έγινε καμιά έρευνα για την «υπόθεση Ρίμπκιν» παραμένουν εικασίες. Γιατί όχι και η δική μου;

Όπως είναι γνωστό, ο Πούτιν αρνήθηκε να συμμετάσχει σε δημόσιες αντιπαραθέσεις αφού, τάχα, ο λαός τα ξέρει όλα αυτά έτσι κι αλλιώς. Παρόλα αυτά, είναι προφανές ότι πρόκειται για υπεκφυγή: Ο Πούτιν δεν φημίζεται για την ευφράδειά του στις δημόσιες αντιπαραθέσεις, πόσο μάλλον όταν το θέμα δεν του είναι οικείο (αποδείχτηκε από τα ταξίδια του στο εξωτερικό, όπου η διοίκησή του δεν είναι σε θέση να φιμώσει κανέναν και οι εκεί δημοσιογράφοι κάνουν δυσάρεστες ερωτήσεις στον πρόεδρο. Τότε αυτός «αυτοσχεδιάζει»).

Το χαρακτηριστικό του Πούτιν είναι ο μονόλογος με προκαθορισμένες ερωτήσεις για τις οποίες έχει προετοιμαστεί εκ των προτέρων. Έτσι οικοδομείται και η σημερινή προεκλογική του εκστρατεία, αυτή είναι η δημόσια συμπεριφορά του. Αν μπορούμε να ονομάσουμε κάτι τέτοιο προεκλογική εκστρατεία.

Είναι ακόμη γνωστό ότι εμείς ευθυνόμαστε για την πτώση των αστεριών από το πολιτικό μας στερέωμα με τέτοιον τρόπο, ώστε εκεί να μείνει μόνο ένα φως. Αναμάρτητο και με απεριόριστα ποσοστά στις δημοσκοπήσεις, με το οποίο, θα νόμιζε κανείς ότι δεν έχει να φοβηθεί τίποτα. Εκτός από τον εαυτό του και το παρελθόν του.

Να, λοιπόν, που ήρθε η στιγμή που από το καλάθι των υποψηφίων που διαμόρφωσε το ίδιο το Κρεμλίνο για να εξασφαλίσει μια αξιοπρεπή εναλλακτική ατμόσφαιρα, την τελευταία εβδομάδα πριν από τις 5 Φεβρουαρίου η υπόθεση του Ρίμπκιν με τους υπαινιγμούς τους άρχισε να θολώνει τη λάμψη του αστεριού αυτού προσωπικά, αλλά και το παρελθόν του, με προφανή στόχο να τον πλήξει εκμεταλλευόμενος τα οφέλη ενός συμβιβασμού. Επιπλέον, ο Ρίμπκιν αποκάλεσε τον Πούτιν ολιγάρχη και κατ' αυτόν τον τρόπο έδωσε τον τόνο – η σημερινή εκστρατεία του αστέρα καθ' ολοκληρίαν οικοδομείται με το να αποδείξει στον λαό «πόσο κακοί είναι οι ολιγάρχες, που δεν είναι "δικοί" μας».

Δηλαδή με τη δραστηριοποίηση του Ρίμπκιν ο φόβος του υποψήφιου προέδρου έφτασε σε πρωτόγνωρα όρια. Επιπλέον, η σκιά του Μπερεζόφσκι πίσω από την πλάτη του Ρίμπκιν... Και αν έχει, όντως, κάτι κρυμμένο στη βαλίτσα του;

Την τελευταία εβδομάδα πριν την απαγωγή, ο Ρίμπικιν είχε αρχίσει να μετατρέπεται σε επικίνδυνη για το Κρεμλίνο απασφαλισμένη χειροβομβίδα.

Ποιοι, όμως, ένιωσαν ότι απειλούνται; Να ποια είναι η ουσία της υπόθεσης, να γιατί χρειάστηκε να χρησιμοποιήσουν ψυχοτρόπες ουσίες: Σήμερα υπάρχουν τέτοιες ουσίες που μετατρέπουν τον άνθρωπο σε κάτι άβουλο. Βασικός φορές των πληροφοριών είναι ο ίδιος ο Ρίμπκιν. Όχι το περιβάλλον, το επιτελείο, αλλά ο εγκέφαλός του. Ακρωτηρίασαν τον εγκέφαλο ώστε από εκεί μέσα να βγαίνουν μόνο όσα τους είναι χρήσιμα. Θα πρέπει να υποθέσουμε ότι ο ίδιος ο Ρίμπκιν δεν γνωρίζει τι έλεγε όλες αυτές τις ημέρες. Ούτε και σε ποιον τα είπε: Σε «κάποιους φίλους του».

Να σου και το «Λεσνίε Ντάλι» όπου δεν υπάρχουν ανεπιθύμητοι. Και το Κίεβο. Είναι προφανής η προσπάθεια δυσφήμισης, κατά την οποία ακόμη και η δυσαρεστημένη σύζυγος επικοινωνεί με τα επίσημα πρακτορεία ειδήσεων. Ήταν ό,τι έπρεπε για τη συγκεκριμένη περίπτωση.

Τώρα σχετικά με τις λεπτομέρειες και την τεχνική υλοποίησης. Πριν απ' όλα για το «Λεσνίε Ντάλι». Το γεγονός ότι ο Ρίμπκιν βρέθηκε σ' αυτό ειδικά το θέρετρο, αποδεικνύει τη συμμετοχή της διοίκησης του προέδρου στην απαγωγή του, αλλά και της F.S.B. Το προσωπικό πολιτικό γραφείο του προέδρου είναι μια οργάνωση, την οποία εδώ και καιρό αποκαλούν παράρτημα της F.S.B. Τα δύο αυτά κέντρα εξουσίας της Ρωσίας (η διοίκηση του προέδρου και η F.S.B.) συνεργάζονται όχι μόνο στενά, αλλά ως μία ενιαία οργάνωση. Εκτός απ' αυτό, για το γεγονός ότι ο Ρίμπκιν ήταν στο «Λεσνίε Ντάλι», φλυάρησε ο αναπληρωτής πρόεδρος της κοινοβουλευτικής επιτροπής ασφαλείας Γκουντκόφ, αξιωματικός εν αποστρατεία της K.G.B.-F.S.B. Προφανώς βρήκε τις πληροφορίες που ήθελε μέσω των παλιών του σχέσεων. Ή μπορεί και να το έκανε επίτηδες, γιατί αμέσως μόλις φλυάρησε ο Γκουντκόφ, η διεύθυνση του θέρετρου άρχισε να φωνάζει: Δεν ήταν σ' εμάς ο Ρίμπκιν...

Όντως, αυτός δεν ήταν εκεί. Επέστρεψε σπίτι του με συνοδεία από το Κίεβο. Τώρα όμως ακολουθεί μια σημαντική λεπτομέρεια. Ο υποψήφιος πρόεδρος είχε μεταφερθεί μυστικά από τη Ρωσία στην Ουκρανία (δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία από το τελωνείο ή τον μεθοριακό σταθμό). Τεχνικά αυτό είναι δυνατό, οι τρύπες στα σύνορα υπάρχουν και εδώ. Δεν είναι μυστικό ότι οι Ουκρανοί λαθρομετανάστες περνούν τα σύνορα μέσα από τις τρύπες που υπάρχουν στους αυτοκινητόδρομους, όταν θέλουν να περάσουν δίχως να συναντηθούν με επίσημα πρόσωπα για να μην πληρώσουν μίζα.

Παρόλα αυτά, στην υπόθεση του Ρίμπκιν το ενδιαφέρον δεν είναι το τεχνικό μέρος της μεταφοράς του από τα σύνορα, αλλά η ουσία της όλης διαδικασίας. Από το θέρετρο του προσωπικού πολιτικού γραφείου της διοίκησης του εν ενεργεία προέδρου της Ρωσικής Ομοσπονδίας στα VIP διαμερίσματα του Κιέβου, τα οποία βρίσκονται υπό τον έλεγχο του εν ενεργεία προέδρου της Ουκρανίας. Κι αυτό γιατί ο Κούτσμα μάς είναι οικείος «συμμετέχοντας» στα πολιτικά εγκλήματα που γίνονται στη χώρα μας. Έτσι κι εμείς τον βοηθούμε σε παρόμοιες περιπτώσεις όταν χρειαστεί. Μήπως γι' αυτό δεν θέλουμε να αναπτυχθεί η Κοινοπολιτεία Ανεξαρτήτων Κρατών, ώστε οι πρώην πράκτορες της K.G.B. να μπορούν εύκολα να περνούν τα σύνορα και να πραγματοποιούν κοινές επιχειρήσεις εδώ κι εκεί;

Παρακάτω για τις λεπτομέρειες. Ποιος θα μπορούσε να δώσει εντολή για την πλύση εγκεφάλου του Ρίμπκιν; Ποιος το χρειαζόταν αυτό περισσότερο από τους άλλους; Υποθέτω ο αστέρας μας.

Φυσικά, ούτε λόγος για γραπτές διαταγές. Επιπλέον: Έχουμε μάθει πια πώς συμπεριφέρονται τα ανώτατα στελέχη σε παρόμοιες περιπτώσεις – κουνούν απλά το φρύδι, υπονοώντας την οργή τους, και αμέσως οι λακέδες τους τρέχουν να εκτελέσουν τις διαταγές τους. Στο πολιτικό μας παρασκήνιο αυτό το φαινόμενο με τα φρύδια έχει μάλιστα τη δική του ονομασία: «Μέθοδος Πάσα Γκράτσεφ». Θυμίζω: Όταν ο πρώην υπουργός Αμύνης βαρέθηκε τον δημοσιογράφο Ντμίτρι Χολοντόφ με τις επίμονες έρευνές του, απλά έδωσε στους συντρόφους του να καταλάβουν ότι τον βαρέθηκε και εκείνοι τον ανατίναξαν. Μέχρι σήμερα, παρόλο που έχουν περάσει τόσα χρόνια, δεν μπορούν να συσχετίσουν αυτά τα φρύδια με τα ντοκουμέντα της ποινικής αυτής υπόθεσης...

Θα πρέπει να υποθέσουμε ότι κι εδώ ακολουθήθηκε αυτή η μέθοδος. Δόξα τω Θεώ, ο Ιβάν Πετρόβιτς επέζησε απλά και μόνο γιατί ο θάνατός του δεν θα συνέφερε κανέναν, κανείς δεν χρειάζεται τη μυρωδιά του θανάτου σ' αυτές τις εκλογές που γίνονται σε ένα πλαίσιο πολλών εναλλακτικών υποψηφίων για τον αστέρα.

Να τι είδους εγκληματικές ιστορίες με ίχνη ψυχοτρόπων ουσιών γίνονται σ' εμάς, όταν ο υποψήφιος και εν ενεργεία πρόεδρος απλά δεν είναι ικανός να κάνει δημόσιο προεκλογικό διάλογο, δεν είναι ικανός να μιλήσει, φοβάται παράλογα τους αντιπάλους του και πιστεύει στη μεσσιανική του αποστολή... Δεν είμαστε βλάκες να πιστέψουμε ότι ο Ρίμπκιν απλά εγκατέλειψε τη σύζυγό του.

Απ' ό,τι δείχνουν τα πράγματα, η συκοφαντία του Ρίμπκιν ήταν αρκετή. Η σαπουνόπερα δεν είχε συνέχεια. Όλοι ξέχασαν τον Ρίμπκιν. Το ίδιο και ο Πούτιν. Συμπέρασμα βασικό για την κοινωνία η οποία βυθίζεται ελλείψει εναλλακτικών λύσεων: Ο Ρίμπκιν εμφανίστηκε για να εξαφανιστεί. Βασικό

αποτέλεσμα του σκανδάλου: Η άρνησή του να δώσει δημόσια τη μάχη για την εξουσία.

Όλο τον Ιανουάριο στην Τσετσενία εξαφανίζονταν άνθρωποι και στη συνέχεια έβρισκαν τα πτώματά τους. Ο αριθμός των απαχθέντων συγκρίνεται με τον αριθμό των θυμάτων της 6ης Φεβρουαρίου στο μετρό της Μόσχας. Στην Τσετσενία όλοι πολεμούν με όλους. Όλοι είναι εναντίον όλων. Ομάδες ενόπλων υπάρχουν παντού, είναι οι επονομαζόμενες «τσετσενικές ένοπλες δομές». Παρόλα αυτά όλοι φοβούνται όλους. Η πιο διαδεδομένη έκφραση στα πρόσωπα είναι η απειλητική. Υπάρχουν πολλοί μισότρελοι ενήλικες. Τα παιδιά μοιάζουν με παιδιά μόνο ως προς το παρουσιαστικό, πηγαίνουν σχολείο. Τα τεθωρακισμένα οχήματα γρυλίζουν με αναίδεια. Από τους πυργίσκους τους στρατιώτες με περιφρονητικά βλέμματα σε σημαδεύουν με τα αυτόματά τους. Απειλητικά κοιτάζουν κι εκείνοι, τους οποίους οι άλλοι κοιτάζουν αφ' υψηλού. Τις νύχτες ακούγονται πυροβολισμοί, μάχες και βολές πυροβολικού, στα προάστια των πόλεων γίνονται βομβαρδισμοί. Το πρωί φαίνονται οι λακκούβες από τις εκρήξεις των οβίδων. Κονσερβοποιημένος και νομιμοποιημένος πόλεμος. Αυτό δεν θέλαμε, άλλωστε; Ή μήπως δεν έχουμε αντίρρηση;

Δεν έχει γίνει ούτε μία σοβαρή διαδήλωση κατά του πολέμου στην Τσετσενία καθ' όλη τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας στη Ρωσία. Η φαντασιακή, αληθοφανής υπομονή του λαού μας είναι η βασική εγγύηση αυτής της φρίκης που φέρει το όνομα «Πούτιν». Άλλες εξηγήσεις δεν υπάρχουν.

Γιατί κανείς δεν αναλαμβάνει την ευθύνη για την έκρηξη στο μετρό στις 6 Φεβρουαρίου; Εδώ έχουμε δύο εκδοχές. Είτε γιατί για τις εκρήξεις ευθύνονται οι μυστικές υπηρεσίες, γι' αυτό και κανείς δεν απαιτεί τίποτα, ούτε αναλαμβάνει την ευθύνη, είτε γιατί οι τρομοκράτες ήταν μεμονωμένα πρόσωπα, τα οποία απλά υλοποίησαν το σχέδιο εκδίκησής τους για τους δολοφονημένους συγγενείς τους, για την προσβεβλημένη τους τιμή, για την πατρίδα τους. Αυτή όμως η απαίσια και αδιέξοδη εκδοχή είναι ίδια με εκείνη που θέλει τις μυστικές υπηρεσίες να κρύβονται πίσω από αυτή την τρομοκρατική ενέργεια.

Η διάσπαση των φιλελεύθερων συνεχίζεται. Ο Μπορίς Νεμτσόφ έπιασε δουλειά σε τράπεζα. Η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων έπαψε να υπάρχει ως κόμμα όχι μόνο για τη Χακαμάντα, αλλά και για το Νεμτσόφ. Η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων είναι σήμερα μόνο το κόμμα του Τσουμπάις. Αδιέξοδο για όλους τους δεξιούς της χώρας.

Ο Νεμτσόφ, είναι αλήθεια, δήλωσε: «*Δεν έφυγα από την πολιτική κι ούτε ετοιμάζομαι να το κάνω! Δεν θα με πνίξουν!*» Παρόλα αυτά, δεν είναι έτσι ακριβώς. Προαναγγέλλεται άλλος ένας πολιτικός θάνατος.

12 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Ο Ρίμπκιν συνεχίζει να χτυπιέται. Πέταξε στο Λονδίνο να συμβουλευτεί τον Μπερεζόφσκι. Γιατί ο Ρίμπκιν συνεχίζει την πολιτική του αυτοκτονία on line;

Γιατί τόσο εύκολα στη Ρωσία μπορούν να ξεμπερδέψουν με τη δημοκρατική αντιπολίτευση; Γιατί, άραγε, μπόρεσαν να τη μετατρέψουν τόσο εύκολα σε ανούσια πολιτική δύναμη και δεν θέλησαν να υπάρχει ως συνισταμένη της πραγματικής πολιτικής ζωής;

Γιατί η αντιπολίτευση είναι τέτοια. Δεν της φτάνουν οι δυνάμεις για να αντισταθεί. Φυσικά, αυτό δεν πρέπει να λανθάνει της προσοχής μας. Το βασικό, όμως, είναι ότι η αντιπολίτευση δεν αποκτά χαρακτηριστικά σκληρής αντιπολίτευσης. Ο Μπερεζόφσκι είναι απλά παίκτης και όχι μαχητής. Ούτε εκείνοι που είναι μαζί του είναι μαχητές. Ο Νεμτσόφ είναι παιγνιώδης και ο Γιαβλίνσκι μονίμως αδικημένος.

Ο Αλεξάντερ Λιτβινένκο από το Λονδίνο και ο Ολέγκ Καλούγκιν από την Ουάσινγκτον, πρώην αξιωματικοί της K.G.B.-F.S.B., εναντίον των οποίων έχει ασκηθεί ποινική δίωξη στη Ρωσία και τους έχει παραχωρηθεί πολιτικό άσυλο στη Δύση, εξέδωσαν ανακοίνωση από την οποία προκύπτει ότι πιθανόν να χορήγησαν στον Ρίμπκιν την ψυχοτρόπο ουσία SP-117. Είναι μια χημική σύνθεση που χρησιμοποιούσαν στις αντιτρομοκρατικές επιχειρήσεις και στις υποθέσεις αντικατασκοπίας, αλλά μόνο σε περιπτώσεις «πολύ σημαντικών αντικειμένων». Έχοντας εργαστεί στις μυστικές υπηρεσίες, ο Λιτβινένκο και ο Καλούγκιν γνώριζαν το SP-117 (βλ. χρησιμοποιούσαν). Το SP- 117 είναι ορός της αλήθειας και δρα σε συγκεκριμένα σημεία του εγκεφάλου. Ο άνθρωπος δεν είναι σε θέση να ελέγχει πλήρως τη συνείδησή του και συνεπώς λέει όλα όσα ξέρει. Σύμφωνα με τα λόγια του Λιτβινένκο «μπορείς να κάνεις ό,τι θέλεις με έναν άνθρωπο που βρίσκεται υπό την επήρεια του SP-117 και μάλιστα με την πάροδο του χρόνου δεν θα είναι σε θέση να θυμάται λεπτομερώς και να εξηγεί λογικώς τι του συνέβη στην πραγματικότητα, με ποιον συναντήθηκε και τι είπε. Το SP-117 αποτελείται από δύο ουσίες: το «δηλητήριο» και το «αντίδοτο». Στην αρχή χορηγούν το «δηλητήριο». Δύο σταγόνες διαλύονται σε ρόφημα ή ποτό και μετά από 15 περίπου λεπτά το «αντικείμενο» βρίσκεται σε ημιλιπόθυμη κατάσταση, έχοντας απολέσει πλήρως τον έλεγχο του εαυτού του. Στην κατάσταση αυτή ο άνθρωπος μπορεί να μείνει επί μερικές ώρες. Παρόλα αυτά, η δράση της ουσίας αυτής μπορεί να επιμηκυνθεί, με τη χορήγηση συμπληρωματικών δόσεων του «δηλητηρίου». Όταν αποσπασθεί η αναγκαία πληροφορία, τότε του χορηγούν το «αντίδοτο» – δύο χάπια, τα οποία διαλύουν σε νερό, καφέ ή τσάι. Μετά από 10 περίπου λεπτά, ο άνθρωπος επανέρχεται στη φυσιολογική κατάσταση. Μια τόσο γρήγορη

μετάβαση από την προηγούμενη κατάσταση σβήνει τα πάντα από τη μνήμη. Έχουμε πλήρη απουσία μνήμης. Ο άνθρωπος νιώθει τσακισμένος. Αν το «αντικείμενο» βρίσκεται υπό την επήρεια του «δηλητηρίου» για μερικές ημέρες, τότε κατά την επιστροφή του στη φυσιολογική κατάσταση είναι πιθανό να βιώσει κρίση πανικού λόγω του ότι μερικές ημέρες της ζωής του έχουν σβηστεί από τη μνήμη του αφήνοντας ένα περίεργο κενό, το οποίο δεν μπορεί να εξηγήσει.

Μοιάζει πολύ με την εικόνα: «Ο Ρίμπκιν επιστρέφει στη Μόσχα από το Κίεβο». Όμως, αυτές οι δηλώσεις του Λιτβινένκο και του Καλούγκιν δεν πρόκειται να σώσουν την πολιτική σταδιοδρομία του Ρίμπκιν. Ο Πούτιν κέρδισε αυτόν τον γύρο από τον Μπερεζόφσκι, τον ορκισμένο του εχθρό, αν και ήταν ένας από τους καλύτερούς του φίλους κατά τη δεκαετία του '90.

Είναι εξαιρετικά ενδιαφέρον ότι σήμερα, την αμέσως επόμενη ημέρα μετά την ουσιαστική εξαφάνιση του Ρίμπκιν από τον προεκλογικό αγώνα και της δήλωσής του ότι αρνείται να συμμετάσχει στα προεκλογικά ντιμπέιτ είναι η επίσημη έναρξη της προπαγανδιστικής εκστρατείας για τις προεδρικές εκλογές. Όλοι οι υποψήφιοι πήραν από 4.5 ώρες ο καθένας δωρεάν τηλεοπτικού χρόνου στους κρατικούς τηλεοπτικούς σταθμούς και μάλιστα σε απευθείας μετάδοση. Μοναδικό θύμα της διαβολής ο Ρίμπκιν, ο οποίος αρνήθηκε την απευθείας μετάδοση. Πράγμα που απαιτείτο.

Στις 14.00 ο Πούτιν συναντήθηκε στο Πανεπιστήμιο της Μόσχας με έμπιστά του πρόσωπα. Περίπου 300 άνθρωποι ενώπιον των οποίων ο Πούτιν κάνει απολογισμό για το τι έκανε το προηγούμενο διάστημα. Στον απολογισμό επιτράπηκε η είσοδος σε όλα τα Μ.Μ.Ε. που εκδήλωσαν την επιθυμία, αλλά «ο Πούτιν μιλάει ως ιδιώτης», υπογραμμίζουν οι τηλεπαρουσιαστές που μεταδίδουν αυτήν την εκδήλωση.

Φυσικά, είναι απροκάλυπτη χρήση του κρατικού μηχανισμού και παραβίαση της εκλογικής νομοθεσίας. Δεν υπάρχει όμως κανείς να θέσει αυτό το ζήτημα…

Ο απολογισμός πεπραγμένων του Πούτιν σε συνθήκες άρνησης δημοσίου διαλόγου ήταν κενός και ανούσιος, σαν τις ομιλίες των γενικών γραμματέων στα κομματικά συνέδρια. Στην αίθουσα με έκφραση ιδιαίτερης προσοχής στα πρόσωπα, τον παρακολουθούν γνωστοί ηθοποιοί και αθλητές. Η ουσία της ομιλίας του μπορεί να συνοψιστεί στις παρακάτω θέσεις. Πρώτον, δεν χρειάζεται ως Πούτιν, να τον προπαγανδίσουν όπως πριν από τέσσερα χρόνια. Δεύτερον, για τον ίδιο η διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης ήταν μια καταστροφή. Τρίτον, αυτός, ο Πούτιν ήταν ο μόνος μεγαλοφυής ηγέτης της Ρωσίας μετά τη διάλυση της Ε.Σ.Σ.Δ. «*Πολλά έγιναν. Αποκαταστάθηκε η συνταγματική νομιμότητα. Χτίστηκε από την αρχή η εξουσία. Το κοινοβούλιο δουλεύει πλέον επαγγελματικά*

(λέει ψέματα). *Αποκρούστηκαν οι προσπάθειες διάλυσης του συστήματος τήρησης της τάξης. Γίνονται μεταρρυθμίσεις. Αυξήθηκε το Α.Ε.Π. κατά 30%. Ο πληθωρισμός μειώθηκε κατά 300% (λέει ψέματα). Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις αναπτύσσονται με πιο γοργούς ρυθμούς. Στην αγορά επικρατούν οι πιο αποτελεσματικοί εργαζόμενοι και όχι εκείνοι που έχουν προνόμια* (λέει ψέματα). *Αποκτήσαμε οικονομική ανεξαρτησία και σταθερότητα (δεν είναι δικό του επίτευγμα αυτό). Ενισχύθηκε το βιοτικό επίπεδο των πολιτών* (λέει ψέματα). *Βρισκόμαστε αντιμέτωποι με καθυστερήσεις στην καταβολή των μισθών, αλλά δεν έχουν πανεθνικό χαρακτήρα* (λέει ψέματα). *Εξαφανίστηκαν οι απεργίες* (δεν εξαφανίστηκαν). *Το εισόδημα των πολιτών αυξάνεται με γοργούς ρυθμούς* (δεν αυξάνονται). *Ο αριθμός των πολιτών με εισόδημα χαμηλότερο του αποδεκτού ορίου φτώχιας μειώθηκε κατά το ένα τρίτο* (δεν μειώθηκε). *Σιγά-σιγά εκλείπει η ασάφεια και η αδυναμία να φτιάξουμε μακροπρόθεσμα σχέδια* (λέει ψέματα). *Ξεπεράσαμε τον τρόμο* (δεν τον ξεπεράσαμε)...»

Μιλώντας πάνω από μισή ώρα ο Πούτιν δεν βρήκε χρόνο να πει τη λέξη «Γιέλτσιν» ούτε μία φορά. Δεν είπε επίσης ούτε μια παραγωγική ιδέα για το μέλλον γενικά. Θα πρέπει να δυσκολεύτηκε πολύ. Ο λαός όμως το «έχαψε» και πάλι. Η αντιπολίτευση «το έχαψε». Το ακροατήριο της αίθουσας στο Πανεπιστήμιο της Μόσχας χειροκροτούσε, ξυπνώντας από τον λήθαργο με το που είπε τις τελευταίες του λέξεις.

Φυσικά, τον ρώτησαν για το ζήτημα σχετικά με την επιμήκυνση της θητείας: «Ποια είναι η ιδανική χρονική διάρκεια θητείας του προέδρου; 4 χρόνια; 5; 7;»

Η απάντησή του: «*Τα 7 είναι πολλά. Το 5 είναι στρογγυλός αριθμός, καλός. Έχοντας υπόψη έναν τεράστιο αριθμό προβλημάτων, τα 7 χρόνια με πλήρεις ρυθμούς εργασίας μπορεί να σε τρελάνουν. Στόχος κάθε ηγέτη είναι να στρώσει τον δρόμο για τον επόμενο*».

Στα χρόνια που θα ακολουθήσουν ο Πούτιν το μόνο που θα κάνει είναι να αποδεικνύει πως δεν υπάρχει «κατάλληλος» και ότι η Ρωσία είναι τόσο έρημη, που δίχως αυτόν δεν μπορούμε να ζήσουμε.

Προήδρευσε στην κομματική συγκέντρωση στο Πανεπιστήμιο της Μόσχας ο Ντμίτρι Κοζάκ. Μετά τις εκλογές είτε θα εγκαταλείψει την ομάδα ως ο πλέον έξυπνος μεταξύ των μελών της με τον μεγαλύτερο εγωισμό, είτε θα αποδεχτεί τη μεγαλοφυία του Πούτιν. Ο Κοζάκ δεν έχει άλλη εναλλακτική λύση. Όλοι όσοι ήταν εναντίον του έχουν ήδη αποσυρθεί από το πεδίο.

Για το κόστος μετάδοσης «της συνάντησης με πρόσωπα εμπιστοσύνης» ένας υποψήφιος για την προεδρία –ο Πούτιν– μίλησε για 9 εκατομμύρια ρούβλια. Ποιος τα πλήρωσε; Οι επίσημες τιμές, για παράδειγμα, του τηλεοπτικού σταθμού «Ρωσία» είναι για 30 δευτερόλεπτα από 90

έως 166 χιλιάδες ρούβλια σε συνάρτηση με την ώρα μετάδοσης του προγράμματος...

Η βρωμιά είναι προφανής.

Τη «συνάντηση στο Πανεπιστήμιο της Μόσχας» κάλυψαν 600 δημοσιογράφοι. Τους μάζεψαν στο Κέντρο Τύπου του Υπουργείου Εξωτερικών στις 9.30. Η διαπίστευση των δημοσιογράφων κράτησε μέχρι τις 12.00. Εκεί, μέσα στο Κέντρο Τύπου τους έκαναν σωματική έρευνα και τους επιβίβασαν σε λεωφορεία. Ο συνεργάτης του προεκλογικού επιτελείου του προέδρου, εξ όψεως προφανώς γνήσιο στέλεχος της F.S.B., επανέλαβε πολλές φορές απειλητικά: «*Για άλλη μια φορά επαναλαμβάνω: Κανείς δεν πρόκειται να κάνει καμία ερώτηση! Το ακούσατε όλοι;*» Οι δημοσιογράφοι μεταφέρθηκαν στη «συνάντηση» επιβιβασμένοι σε 23 σιδερένια λεωφορεία συνοδευόμενοι από αστυνομικούς. Όπως μεταφέρουν τα παιδιά μας στις κατασκηνώσεις. Μετά τη «συνάντηση» επιβίβασαν και πάλι τους δημοσιογράφους στα λεωφορεία και τους πήγαν πίσω. Δεν τους επιτράπηκε να κάνουν τίποτα άλλο από το να κινούνται σε μια ευθεία γραμμή ο ένας πίσω από τον άλλον.

Αυτή είναι η συνάντηση ενός ιδιώτη με τους φίλους του στη μάχη για ένα καλύτερο μέλλον για τη χώρα;

Αν και η Όλγκα Ζαστρόζιναγια, μία εκ των γραμματέων της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής, δήλωσε ότι «*η μετάδοση αυτής της ομιλίας του προέδρου είναι ευθεία παραβίαση της νομοθεσίας περί προεκλογικής προπαγάνδας, γιατί η εκπομπή αυτή ήταν αναμφίβολα προπαγανδιστική και όχι ενημερωτική*», θα κληθούν σε απολογία τα Μ.Μ.Ε. και όχι ο Πούτιν. Έτσι κανείς δεν μπορεί να κατηγορήσει τον Πούτιν ότι ασκεί πιέσεις στα Μ.Μ.Ε.

Ο Αλεξάντερ Ιβάντσενκο, επικεφαλής του ανεξάρτητου Ινστιτούτου εκλογών και στο παρελθόν γραμματέας της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής, προσπάθησε να σχολιάσει πιο σκληρά το γεγονός: «*Η προεκλογική εκστρατεία του Πούτιν δεν γίνεται σύμφωνα με τους πολιτισμένους όρους των εκλογών. Υπό την οπτική γωνία της πολιτικής ανάλυσης, γίνεται λόγος για μη νομιμοποίηση των εκλογικών διαδικασιών, δηλαδή οι προεδρικές εκλογές θα μπορούσαν να θεωρηθούν άκυρες. Η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή, όμως, δεν μπορεί να κάνει τίποτα. Και δεν θα κάνει...*»

Ο λαός το «έχαψε» κι αυτό... Ο Γκλέμπ Παβλόφσκι, επικεφαλής του Ιδρύματος Αποτελεσματικής Πολιτικής, ένας από τους βασικούς πολιτικούς αναλυτές του Κρεμλίνου, μια προσωπικότητα κυνική, δήλωσε δημόσια: «*Οι εκλογείς δεν ενδιαφέρονται για το ποιος είχε πόσα λεπτά απευθείας μετάδοση!*»

Οι επίσημοι κοινωνιολόγοι δήλωσαν ότι στα εκλογικά τμήματα στις 14 Μαρτίου θα προσέλθει το 80% των εκλογέων και ότι δεν θα τους παραξενέψει η απουσία εναλλακτική λύσης, ούτε η χρήση του διοικητικού

μηχανισμού. Ο Πούτιν θα λάβει 71%. Ο Γκλαζόφ 4%, τόσο και ο «εναντίον όλων». Ο Χαριτόνοφ 3%. Οι υπόλοιποι μίζερα ποσοστά στα όρια της μίας ποσοστιαίας μονάδας. Ιδιαίτερα υπογραμμίζεται η αντιδημοφιλία της Χακαμάντα που είναι -35%, που σηματοδοτεί το ποσοστό εκείνων που δεν θα την ψήφιζαν κάτω από καμία συνθήκη. Κατ' αυτόν τον τρόπο η τριάδα των ηγετών είναι: Πούτιν, Γκλαζόφ Χαριτόνοφ. Αποδεικνύεται ότι η τρομοκρατική ενέργεια στις 6 Φεβρουαρίου δεν αύξησε τα ποσοστά δημοφιλίας του Πούτιν καθόλου. Κι αυτό γιατί η συντριπτική πλειοψηφία συνδέει το όνομά του με την κατακόρυφη αύξηση της διαφθοράς των αξιωματούχων σήμερα αλλά και στο μέλλον. Και παρόλα αυτά θα τον ψηφίσουν;

Η τηλεόραση συνεχίζει την πλύση εγκεφάλου με τη μετάδοση νικηφόρων δηλώσεων. Σήμερα ο πρωθυπουργός Κασιανόφ, για παράδειγμα, έδωσε αναφορά για την αύξηση κατά 1,5% της αγροτικής παραγωγής. Και για το ότι κατά τη διακυβέρνηση του Πούτιν δημιουργήθηκαν όλες οι προϋποθέσεις για την ανάπτυξη της αγροτικής μας βιομηχανίας. «Είμαστε πλέον σε θέση να καταλάβουμε τις θέσεις που κατείχαμε στο παρελθόν στη διεθνή αγορά όσον αφορά τις εξαγωγές σιτηρών». Μας διαβεβαιώνει ο Κασιάνοφ. Αν και είναι αμφίβολο αν αυτό το γλείψιμο θα σώσει τον Κασιάνοφ – σύντομα θα τον απολύσουν, ο Πούτιν δεν αντέχει όλους εκείνους που ξέμειναν από την εποχή του Γιέλτσιν. Του θυμίζουν το πώς κι ο ίδιος ήταν μαριονέτα, αλλά και την ιστορία για το πώς επελέγη ως διάδοχος.

Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής εκστρατείας, άλλωστε, μάθαμε ότι κατέχουμε «ηγετικές θέσεις» στα πάντα: στις πωλήσεις όπλων, σιτηρών, στο διάστημα... Καλά που δεν λένε και στην αυτοκινητοβιομηχανία. Δεν ξέχασαν, προφανώς, οι κώλοι μας τα Ζιγκουλί γιατί προφανώς κάτι τέτοιο είναι αλησμόνητο.

Ανακοινώθηκε μια ακόμη μοναρχική αγαθοεργία – ο Πούτιν αύξησε κατά 2,5 φορές τον μισθό εκείνων που βρίσκονται στη ζώνη «της αντιτρομοκρατικής δραστηριότητας». Μήπως έτσι θα μειωθούν οι κτηνωδίες στην Τσετσενία;

Η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων συνεχίζει να ξεψυχάει. Στο συνέδριο εξελέγησαν τέσσερις γραμματείς: ο Μπορίς Μινς, ο Λεοντίντ Γκόζντμαν, ο Μπορίς Ναντιέζντιν και ο Ιβάν Σταρικόφ. Όλοι τους είναι άνθρωποι του Τσουμπάις. Άλλο ένα αδιέξοδο. Το συνέδριο έλαβε την απόφαση για ψήφο κατά συνείδηση των μελών του κόμματος αναφορικά με την υποψηφιότητα της Χακαμάντα: Όποιος θέλει θα την ψηφίσει. Δεν θα την μποϊκοτάρουν όμως. Το συνέδριο επίσης έκανε στη Χακαμάντα μια χυδαία πρόταση: Αν στις 14 Μαρτίου λάβει 4% τότε θα την εκλέξουν πρόεδρο του πολιτικού συμβουλίου της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων. Δηλαδή, πάλεψε εσύ μόνη σου κι εμείς θα δούμε... Προδοτική συμπεριφορά. Από τον Πούτιν θα μπορούσε κανείς να περιμένει κάτι τέτοιο, όχι όμως από τους φιλελεύθερους.

13 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Τι σου είναι η αυταρχική αυθαιρεσία; Ο Πούτιν, για παράδειγμα, θέλησε να εκλεγεί ο Βλαντιμήρ Λουκίν, πρώην μέλος του «Μήλου» και μέγας φιλελεύθερος, Αρμοστής για τα δικαιώματα του ανθρώπου με τη διαδικασία του κατεπείγοντος από τη Δούμα και η «Ενιαία Ρωσία» τσακίστηκε να το κάνει πράξη. Αν και η κοινοβουλευτική ομάδα της «Πατρίδας» και το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας άρχισαν από το πρωί να μποϊκοτάρουν αυτή την ψηφοφορία, αυτό δεν άλλαξε τη ροή των γεγονότων. Στα ψηφοδέλτια υπήρχε μόνο η υποψηφιότητα του Λουκίν – δεν ψήφισαν άλλους υποψηφίους. Ο Λουκίν είναι πανευτυχής: «Η εργασία στον τομέα αυτόν μου αρέσει». Το βασικό όμως είναι να αρέσει και στους υπερασπιζόμενους. Ο Λουκίν, άλλωστε, θα αποδειχθεί άθλιος Αρμοστής – αδρανής και υποστηρικτής του Κρεμλίνου. Σε επιτρεπόμενα «όρια», η Τσετσενία, για παράδειγμα, ποτέ δεν θα είναι στις άμεσες προτεραιότητες του Λουκίν.

Στο Κατέρ, ανατινάχθηκε μέσα στο αυτοκίνητό του ο Ζελιχμάν Γιανταρμπίγιεφ, πρώην αντιπρόεδρος της Τσετσενίας, συνεργάτης του Ντουντάγιεφ και του Μασχάντοφ, ο οποίος μετά την έναρξη του δευτέρου πολέμου εγκατέλειψε οριστικά την Τσετσενία. Δεν υπάρχει σχεδόν καμία αμφιβολία ότι αυτό το έκαναν οι «δικοί» μας. Αλλά, ποιοι «δικοί μας»; Της αντικατασκοπίας ή της F.S.B.; Μάλλον οι πρώτοι. Αργότερα αυτό θα αποδειχθεί.

Ο Ιβάν Ρίμπκιν δήλωσε ότι δεν θα επιστρέψει από το Λονδίνο. Υποψήφιος που εγκατέλειψε τη χώρα του και δεν θέλει να επιστρέψει σ' αυτή συμβαίνει για πρώτη φορά στην ιστορία μας. Κανείς πλέον δεν αμφιβάλλει ότι οι εκτελεστές δηλητηρίασαν τον Ρίμπκιν.

Τηλεφώνημα στη διεύθυνση σύνταξης, τάχα από τις μυστικές υπηρεσίες, οι «καλοθελητές»: «*Μπορείτε να μεταφέρετε στο Λονδίνο ότι αν ο Ρίμπκιν αρχίσει να συμμετέχει σε τηλεοπτικές συζητήσεις προσπαθώντας να συκοφαντήσει τον Πούτιν, τότε δεν θα αποφύγει την επόμενη τρομοκρατική ενέργεια. Ο πρόεδρος θα πρέπει να στρέψει αλλού την προσοχή της κοινής γνώμης*».

Το μετέφερα. Αλλά ο Ρίμπκιν και δίχως αυτό έχει ήδη απαρνηθεί τα πάντα. Προστατεύει τη ζωή του.

Το φιλελεύθερο εκλεκτορικό σώμα, απ' ό,τι φαίνεται, κάνει δύσκολες σκέψεις. Η Χακαμάντα συγκέντρωσε στη Μόσχα τους οπαδούς της και

πήγα κι εγώ. Πολλοί λένε ευθέως: Αν η Χακαμάντα δεν κατέβαινε στις εκλογές, τότε δεν θα απέμενε τίποτα εκτός από το να ψηφίσουν εναντίον όλων ή να μην συμμετέχουν στις εκλογές...

Ο Γκλέμπ Παβλόφσκι, πολιτειολόγος του Κρεμλίνου Νο1, αναπάντεχα χαιρέτησε τη Χακαμάντα και την πρωτοβουλία της να αυτοπροταθεί στις εκλογές: «*Ήταν μια πράξη ενός ελεύθερου ανθρώπου. Νοσταλγήσαμε την ακριβολογία και τις πράξεις των φιλελευθέρων. Ήταν πολύ θετικό το γεγονός ότι τη δυσαρέστησαν οι ανόητες συζητήσεις περί κοινού υποψηφίου των δημοκρατών, η ατέρμονη διαμάχη για το ποιος φταίει περισσότερο... Απομακρύνθηκε από τις πολιτικές διαμάχες και απέκτησε τη δυνατότητα να εμφανιστεί ως εκπρόσωπος εκείνων που η φωνή τους δεν ακούγεται. Αμφιβάλλω, όμως, ως προς το τι θα κάνει στο μέλλον*».

Η Χακαμάντα, όντως, δεν είναι πολύ συνεπής και ορισμένες φορές φέρεται υστερικά. Στις τηλεοπτικές μονομαχίες φωνάζει: «*Φέρτε μου τον Πούτιν! Θέλω να συζητήσω μαζί του!*» Γνωρίζοντας εκ των προτέρων ότι δεν πρόκειται ποτέ να συζητήσει με τον Πούτιν στην τηλεόραση...

Ο Ρογκόζιν και ο Γκλαζόφ συνεχίζουν να παίζουν επικίνδυνα με τα αισθήματα εκείνων που θεωρούν τους εαυτούς τους ανθρώπους με προσβεβλημένη εθνική συνείδηση. Ο Γκλαζόφ στη συνέχεια θα σταματήσει, αλλά ο Ρογκόζιν να συνεχίσει και θα έχει επιτυχία.

14 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Ένας μήνας μέχρι τις εκλογές. Νέα τραγωδία στη Μόσχα. Έπεσε η σκεπή του Aqua Park. Το απόγευμα της Ημέρας των Ερωτευμένων, το 70% της στέγης, εκτάσεως ενός γηπέδου ποδοσφαίρου, έπεσε. Ο θόλος βρισκόταν πάνω από την πισίνα, στο Aqua Park βρίσκονταν εκείνη τη στιγμή, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία, 426 άνθρωποι. Ανεπίσημα, χιλιάδες. Το κτίριο ήταν γεμάτο ατμούς. Οι άνθρωποι έτρεχαν με τα μαγιό τους στο δρόμο με τη θερμοκρασία να είναι 20 βαθμούς υπό το μηδέν. Εκεί υπάρχει εστιατόριο, αίθουσα μπόουλινγκ, λουτρά, σάουνες, ειδικός χώρος για οικογένειες με παιδιά, αίθουσες γυμναστικής και θερμαινόμενη πισίνα. Εκεί έπεσε το μεγαλύτερο μέρος της σκεπής. Αμέσως βρέθηκαν τα πτώματα 26 ανθρώπων. Πολλά μέλη. Οι Αρχές λένε ότι δεν είναι τρομοκρατική ενέργεια. Όλοι όμως γνωρίζουν πως είναι.

Ο συνασπισμός «Πατρίδα» διαλύθηκε οριστικά. Στο συνέδριο που μόλις ολοκλήρωσε τις εργασίες του, ένα ακόμη από τα κόμματα που συμμετείχαν στον συνασπισμό, ο Γκλαζόφ, αποχώρησε για ανεξάρτητη πορεία. Τα υπολείμματα της «Πατρίδας» θα υποστηρίξουν τον Πούτιν.

Οι αξιωματούχοι και οι μηχανισμοί τους άρχισαν την υπονόμευση

του προσφάτως ιδρυθέντος κόμματος των μητέρων των στρατιωτών. Ο υπουργός Δικαιοσύνης (υπεύθυνος για την καταχώρηση των ιδρυτικών πράξεων των κομμάτων) δήλωσε πως «*δεν έχουμε λάβει κανένα επίσημο ντοκουμέντο από το κόμμα των μητέρων των στρατιωτών*», αν και όλα τα σχετικά έγγραφα έχουν κατατεθεί στο υπουργείο Δικαιοσύνης και οι «μητέρες των στρατιωτών» έχουν στα χέρια τους επίσημο έγγραφο για την κατάθεσή τους. Οι αξιωματούχοι προσπαθούν να υψώσουν κάθε είδους δυσκολίες ώστε να υποχρεώσουν το Κόμμα των μητέρων των στρατιωτών να παραβιάσει την έτσι κι αλλιώς πολύπλοκη και σκληρή νομοθεσία περί κομμάτων. Και τότε το Κόμμα των μητέρων των στρατιωτών δεν θα υπάρξει. Οι γυναίκες προς το παρόν κρατιούνται και ελέγχουν το κάθε τους βήμα.

Ο εκπρόσωπος του υπουργείου Δικαιοσύνης, άλλωστε, ο Γιεβγένι Σιντορένκο δήλωσε τα εξής: «*Δεν πιστεύω ότι θα επικυρώσουμε αυτό το κόμμα... Κανένα πολιτικό κόμμα δεν μπορεί να θέτει περιορισμούς συμμετοχής σ' αυτό για οποιαδήποτε ομάδα του πληθυσμού... Κι αν μια μητέρα που δεν έχει γιο στο στρατό θελήσει να γίνει μέλος... ή ένας πατέρας;*»

Λες και το 'ξέρε. Οι πατέρες θέλησαν. Στην πολιτική μας Σαχάρα, η ιδέα του κόμματος των μητέρων των στρατιωτών φάνηκε εξαιρετικά γοητευτική ώστε μάζες αντρών ακολούθησαν τον δρόμο των μητέρων, μη δίνοντας καμιά σημασία στην ονομασία και, κανείς, φυσικά, δεν σκοπεύει να τους εμποδίσει να γίνουν μέλη. Και κάτι άλλο, τις τελευταίες ημέρες στις επιτροπές των μητέρων των στρατιωτών άρχισαν να τηλεφωνούν αξιωματικοί. Και μάλιστα εν ενεργεία. Ζητούν να λάβουν μέτρα ώστε να μπορούν κι εκείνοι να γίνουν μέλη. Είναι εκείνοι οι έντιμοι αξιωματικοί, οι οποίοι δεν θέλουν να συμβιβαστούν με τον σημερινό στρατιωτικό μηχανισμό εξόντωσης των νέων ανθρώπων. Αυτοί, λοιπόν, είδαν ειδικά στο κόμμα των μητέρων των στρατιωτών μια ρεαλιστική ευκαιρία να σώσουν τον στρατό μας και να θέσουν τις Ένοπλες Δυνάμεις μας υπό κοινωνικό έλεγχο. Θα ανεχτούν άραγε στο Κρεμλίνο την ύπαρξη τόσων δυνάμεων και μέσων που απειλούν την πολιτική εκκαθάριση του Δεκεμβρίου;

15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Οι Σουλτάνοφ εγκατέλειψαν για πάντα τη Ρωσία και πήγαν στο Τατζικιστάν, είναι η οικογένεια του μικρού κοριτσιού Χουρσέντα Σουλτάνοβα, την οποία δολοφόνησαν στην Αγία Πετρούπολη οι σκίνχετζ. Το φέρετρο με τα οστά του μικρού παιδιού το πήραν μαζί τους.

Πέρασαν ήδη 9 ημέρες από την έκρηξη στο μετρό. 76 άνθρωποι εξακολουθούν να νοσηλεύονται στα νοσοκομεία. Στα νεκροτομεία

εξακολουθούν να βρίσκονται διαμελισμένα μέλη. Στα κοιμητήρια εξακολουθούν να θάβουν τους νεκρούς όλες αυτές τις εννέα ημέρες. Η έρευνα για την τραγωδία αυτή ανατέθηκε στην F.S.B., η οποία αμέσως ζήτησε έκτακτες εξουσίες με τη δικαιολογία ότι και στις Η.Π.Α. το ίδιο έγινε μετά την 11η Σεπτεμβρίου.

Ο πόλεμος ανάμεσα στον «Βορρά» και το «Νότο» συνεχίζεται. Κανείς δεν αμφιβάλλει ότι επίκειται και άλλη τρομοκρατική ενέργεια. Κανείς δεν αμφιβάλλει ότι πίσω από αυτές κρύβονται οι Τσετσένοι. Η πλειοψηφία υποστηρίζει ότι πρέπει να κάνουμε τη ζωή τους δύσκολη. Το 70% των Ρώσων υποστηρίζουν ότι πρέπει να διώξουμε όλους τους αλλογενείς από τον Καύκασο. Να πάνε όμως πού; Ο Καύκασος είναι έδαφος της ρωσικής ομοσπονδίας.

Σήμερα είναι η επέτειος των 15 χρόνων από την αποχώρηση των στρατευμάτων μας από το Αφγανιστάν. Θεωρείται ότι αυτό ήταν το τέλος του πολέμου στο Αφγανιστάν. Ήταν όμως παρόλα αυτά, η αρχή της τρομοκρατίας. Στο Αφγανιστάν εμείς θέσαμε τις αρχές για την ανάπτυξή του. Όπως και οι Αμερικανοί με τον δικό τους Οσάμα Μπιν Λάντεν. Αυτός έγινε αυτό που είναι σήμερα γιατί υπήρξε το Αφγανιστάν, το οποίο εγκαταλείψαμε πριν από 15 χρόνια.

16 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Άρχισαν να δουλεύουν τα Κέντρα Αιμοδοσίας για τους τραυματίες του Aqua Park. Συνηθίζουμε. Ξέρουμε τι να κάνουμε.

Οι μέτοχοι της «Γιούκος» δήλωσαν πως είναι έτοιμοι να εξαγοράσουν τον φυλακισμένο από την κυβέρνηση Χοντορκόφσκι – είναι έτοιμοι να παραχωρήσουν τα μερίδιά τους με αντάλλαγμα την απελευθέρωσή του και την απελευθέρωση του Πλατόν Λέμπεντεφ. Αυτό δήλωσε ο Λεοντίντ Νεβζλίν, που κατέφυγε στο Ισραήλ.

Στον ίδιο τον Νεβζλίν ανήκει το 8% του μετοχικού κεφαλαίου του Ομίλου MENATEP Ltd. Σύμφωνα με τις δηλώσεις του Νεβζλίν, την άποψή του συμμερίζονται ο Μιχαήλ Μπρουντνό (7%) και Βλαντίμηρ Ντουμπόφ (7%).

Ο Χοντορκόφσκι δυσαρεστήθηκε στη φυλακή και αρνήθηκε να τον εξαγοράσουν. Αποφάσισε να πιει το ποτήριον μέχρι το τέλος.

17 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Ο τηλεοπτικός σταθμό NTV αρνήθηκε να παραχωρήσει τηλεοπτικό

χρόνο για τη μετάδοση της προεκλογικής προπαγάνδας των υποψηφίων στις προεδρικές εκλογές. Το επιχείρημά του ήταν ότι έχουν χαμηλά ποσοστά τηλεθέασης, ότι τα προγράμματα αυτά κανείς δεν πρόκειται να τα παρακολουθήσει. Οι υποψήφιοι απλά είναι εικόνα της κοινωνίας μας. Πρέπει, όμως, να μιλήσουν για να τους μάθουμε. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η απόφαση της ηγεσίας του NTV ελήφθη υπό την πίεση του Κρεμλίνου.

Όλο το δεύτερο μισό της ημέρας το πέρασα στο τηλέφωνο: «Δεν ξέρεις... ο πύραυλος ήταν μακριά από... Κρίμα...»

Εδώ και καιρό έχουμε αρχίσει να μιλάμε τη γλώσσα του Αισώπου. Εμείς κι εκείνοι, δηλαδή αυτοί που υποστηρίζουν τον Πούτιν και εκείνοι που είναι εναντίον του. Αυτό συζητούσαν δυστυχώς, ότι ο Πούτιν πέτυχε τον σκοπό του. Ειλικρινά για μένα αυτό ήταν μια αποκάλυψη. Δεν το περίμενα. Πρώτον, την σκληρότητα των «υποστηρικτών» του – παρόλα αυτά άνθρωπος είναι. Δεύτερον, την ομοφωνία. Να από πού έχει τόσο ψηλά ποσοστά στις δημοσκοπήσεις – ο Πούτιν είναι αυτό που φοβούνται. Δεν επιτρέπεται να παίζεις για μεγάλο χρονικό διάστημα με τον Ρώσο και κυρίως δεν πρέπει να τον δουλεύεις. Είναι επικίνδυνο για εκείνον που παίζει.

Τι συνέβη όμως; Ο Πούτιν πήγε να παρακολουθήσει στρατιωτικές ασκήσεις στη Θάλασσα του Μπάρεντς (στην έδρα του στόλου της Βόρειας Θάλασσας), όπου θα χρησιμοποιούνταν πυρηνικά όπλα. Έγιναν εκτοξεύσεις πυραύλων και ο Πούτιν βρισκόταν στη γέφυρα του πυρηνικού υποβρυχίου Αρχάγγελσκ. Κοντά τους έπλεε το υποβρύχιο Νοβομοσκόφσκ σε κατάδυση, εξοπλισμένο με 16 βαλλιστικούς πυραύλους. Μόλις είχε εκτοξεύσει έναν πύραυλο τύπου Σινέφ με εκπαιδευτική κεφαλή, παρόμοια με την πυρηνική, ο οποίος αμέσως μετά την εκτόξευσή του ανατινάχθηκε στον αέρα. Υποτίθεται ότι η εκτόξευση αυτή θα ήταν το βασικό γεγονός των ασκήσεων. Δύο ναυτικά μίλια μακριά από το Νοβομοσκόφσκ από τη γέφυρα του Αρχάγγελσκ, ο Πούτιν θα έπρεπε να τα έβλεπε όλα αυτά.

Το επίσημο δελτίο πρόγραμμα «Ειδήσεις» μετέδωσε αισιόδοξα: «*Στη Θάλασσα του Μπάρεντς ολοκληρώθηκαν με επιτυχία οι ασκήσεις του στόλου της Βόρειας Θάλασσας. Ο πρόεδρος, φορώντας τη στολή των πληρωμάτων των υποβρυχίων, γευματίζει με απλούς ναύτες*». Όχι μόνο κλασική σοβιετική παραπληροφόρηση, αλλά και κακέκτυπό της.

Οι εκδοχές για την καταστροφή είναι πολλές. Αυτό όμως είναι ένα ζήτημα που πρέπει να διαλευκάνουν οι στρατιωτικοί ειδικοί. Το κυριότερο είναι ότι όλοι μιλούσαν... για τον Πούτιν. Ο λαός εκφράστηκε κατά του Πούτιν.

Η τεχνολογία απαξιώνεται. Οι καλύτεροι αξιωματικοί εγκατέλειψαν τον στρατό. Το μόνο που χρειάζεται είναι η επίδειξη. Οι πολιτειολόγοι θέλησαν να δείξουν τον Πούτιν στα υποβρύχια. Και έτσι οργάνωσαν τις

ασκήσεις... Χώρα των νικηφόρων δημοσίων σχέσεων και του εικονικού αρχιστράτηγου.

Ο Πούτιν φαινόταν αστείος με το καπέλο του ναυάρχου στο κεφάλι του. Αν εξετάσουμε τα πράγματα υπό την οπτική γωνία των στρατιωτικών σκοπιμοτήτων, τότε η έξοδος του Ανώτατου Διοικητή των Ενόπλων Δυνάμεων στη θάλασσα κατά τη διάρκεια του έστω και υποθετικού, αλλά, παρόλα αυτά, πυρηνικού πολέμου είναι ανοησία και βλακεία. Είναι υποχρεωμένος να ηγείται της χώρας, να αποτιμά την κατάσταση, να δίνει διαταγές. Το πυρηνικό θωρηκτό θα πρέπει να τηρεί σιγή ασυρμάτου ώστε ο εχθρός να μην το βυθίσει πριν προλάβει να εκτοξεύσει τους πυραύλους του. Αν οι ασκήσεις γίνονταν κανονικά, τότε το Αρχάγγελσκ θα έπρεπε να βυθιστεί από τα υποβρύχια του εχθρού.

Στη Μόσχα συνεδρίασε η Κοινωνική Επιτροπή για την υποστήριξη της Χακαμάντα στο πανάκριβο και μοδάτο Berlin House. Η Χακαμάντα είπε: «*Σήμερα κατεβαίνω στις εκλογές με έναν και μόνο σκοπό: Να δείξω στην εξουσία ότι στη Ρωσία υπάρχουν φυσιολογικοί άνθρωποι που τα καταλαβαίνουν όλα*».

Αλήθεια είναι: Προσπαθεί να αποδείξει ότι ο τρόμος στη Ρωσία δεν είναι ολοκληρωτικός, κάτι που θα σήμαινε την αδιαμφισβήτητη νίκη του Πούτιν.

Ανάμεσα στο κοινό και πολλά γνώριμα πρόσωπα. Είναι εκείνοι που παλιά μαζεύονταν στου Γιαβλίνσκι και στην Ένωση Δεξιών Δυνάμεων. Ο Γκεόργκι Σατάροφ είπε: «*Θεωρώ, όπως και οι συνάδελφοί μου, όλοι μας βετεράνοι του δημοκρατικού κινήματος, ότι στην εκδήλωση αυτή έπνευσε ένας άνεμος από τα τέλη της δεκαετίας του '80. Οι ρομαντικές-δημοκρατικές αρχές γίνονται και πάλι επίκαιρες*». Αναμφίβολα. Κανείς δεν διακατέχεται από αισθήματα διαγκωνισμού του άλλου. Ωστόσο, δεν γίνεται αισθητή και καμιά διάθεση για πρόοδο. Παρόντες ήταν: Ο Μιχαήλ Φοντότοφ (γραμματέας της Ένωσης Δημοσιογράφων), η Άλλα Γκέρμπερ (αντιφασίστρια) και η Ιρίνα Ποναρόφσκαγια (τραγουδίστρια). Αυτή καθόταν δεξιά της Χακαμάντα, υποστηρίζοντας τις φήμες που τη θέλουν να είναι έξυπνη γυναίκα, αλλά, τελικά, δεν κάνει τίποτα άλλο από το να τραγουδάει: «*Απλά συζητάμε για το πόσο άσχημη είναι η ζωή μας, ενώ η Ίρα μας προτείνει μια νέα ζωή!*» Παρών ήταν επίσης ο Βιτάλι Τρετιακόφ, πρώην διευθυντής της «Ανεξάρτητης Εφημερίδας», ο άνθρωπος που την ίδρυσε, αλλά που στη συνέχεια ανακατεύτηκε με τον Μπερεζόφσκι. Μίλησε ο πολιτικός αναλυτής Μαρκ Ουρνόφ, ο οποίος με θερμά λόγια υποστήριξε τη Χακαμάντα. Η τυφλή τραγουδίστρια Ντιάνα Γκούρτσκαγια καθόταν σιωπηλή. Στη συνέχεια την έβαλαν να καθίσει κοντά στη Χακαμάντα ώστε να τη δείξουν οι κάμερες.

Η «Ενιαία Ρωσία» πραγματοποίησε συνάντηση με τη «δημοκρατική»

διανόηση προς υποστήριξη του Πούτιν, τον οποίο, όπως αποδείχτηκε, «άρχισαν να λασπολογούν» οι αντίπαλοί του. Να υποστηρίξουν τον Πούτιν συμφώνησαν η ελαφρολαϊκή τραγουδίστρια Λαρίσα Ντόλινα, ο μαέστρος Μάρκ Ζαχάροφ, ο ηθοποιός Νικολάι Καρατσέντσεφ και η γυμνάστρια Ναταλία Ντούροβα. Τους είχαν παρακαλέσει με επιστολή που τους έστειλαν «να υπερασπιστούν την τιμή και την αξιοπρέπεια του προέδρου». Και την υπερασπίστηκαν. Μεταξύ των άλλων ανακοινώθηκε ότι το σύνολο των μελών του κόμματος «Ενιαία Ρωσία» άγγιξε τα 740.000 μέλη, ενώ σε προσωπική βάση είναι πάνω από 2 εκατομμύρια. Τι σημαίνει όμως «σε προσωπική βάση»; Δεν έγινε κατανοητό. Υπογραμμίστηκε ότι η «Ενιαία Ρωσία» εμφανίστηκε και δρα ως κόμμα των οπαδών του προέδρου.

Δεν είναι οπαδοί μιας πολιτικής γραμμής, μιας ιδεολογίας, ενός προγράμματος, αλλά ενός ανθρώπου.

Η πλειοψηφία των μελών της «Ενιαίας Ρωσίας» είναι αξιωματούχοι. Αυτοί είναι η ραχοκοκαλιά της. Ανακοινώθηκε, επίσης, ότι οι αξιωματούχοι ολοένα και αυξάνονται ως μέλη του κόμματος. Ο συνολικός αριθμός των αξιωματούχων του κρατικού μηχανισμού στη Ρωσία για το διάστημα των 9 μηνών του προηγούμενου έτους (σύμφωνα με στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας) αυξήθηκε κατά 6.700 άτομα σε σύγκριση με τον αριθμό που είχαμε στα τέλη του 2002. Δηλαδή από 1.252.300 φτάσαμε στο 1.259.000. Στον αριθμό αυτό δεν περιλαμβάνεται το προσωπικό των υπουργείων Εσωτερικών, Ενόπλων Δυνάμεων και Κρατικής Ασφάλειας, δηλαδή περίπου άλλα δύο εκατομμύρια.

Η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή δήλωσε χαρούμενη πως πάνω από 200 ξένοι παρατηρητές έλαβαν διαπιστεύσεις για τις εκλογές της 14ης Μαρτίου. Συνολικά αναμένονται 400 διεθνείς παρατηρητές.

Η Δούμα συνεχίζει την αντιτρομοκρατική της τρέλα. Κατατίθενται νομοσχέδια για τη διεύρυνση των εξουσιών των μυστικών υπηρεσιών και των κατασκόπων. Έγιναν δεκτές τροπολογίες για τον Ποινικό Κώδικα, οι οποίες προβλέπουν αυστηρότερες ποινές για τους καμικάζι-τρομοκράτες. Τώρα πια τους απειλεί η ισόβια κάθειρξη. Μπορούμε, άραγε, με κάτι τέτοια να τρομάξουμε ανθρώπους που αποφάσισαν να θυσιάσουν τη ζωή τους; Η Δούμα-4 είναι το συλλογικό όργανο της ανοησίας που ταλαιπωρεί τη σύγχρονη ρωσική νομενκλατούρα.

Η Δούμα παίζει με τις μυστικές υπηρεσίες γιατί αυτό αρέσει στον Πούτιν. Οι βουλευτές δεν θέλουν καν να θυμούνται ότι αμέσως μετά το Νορντ-Οστ οι μυστικές υπηρεσίες έλαβαν από τον προϋπολογισμό 3 περίπου δισεκατομμύρια επιπλέον για τον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας. Πού πήγαν όλα αυτά τα χρήματα; Και γιατί δεν μειώθηκε ο αριθμός των τρομοκρατικών ενεργειών από την αύξηση της χρηματοδότησης; Η Δούμα-4 υπάρχει για να ευλογήσει νομοθετικά μόνο τον εικονικό πόλεμο με την

τρομοκρατία. Το ερώτημα για την αποτελεσματικότητα των μυστικών υπηρεσιών ούτε καν τίθεται. Το ίδιο ισχύει και για το ερώτημα σχετικά με την Τσετσενία, κι ας είναι το κυρίαρχο.

19 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Στις τηλεοπτικές συζητήσεις για πρώτη φορά έλαβε μέρος ο Σεργκέι Μιρόνοφ. Αμέσως του επιτέθηκαν λες κι ήταν ο Πούτιν. Ο Μιρόνοφ όμως αρνήθηκε να απαντήσει όπως ο Πούτιν.

«*Εσείς είστε ο Πούτιν!*», είπε η Χακαμάντα. «*Γιατί μετά από όλες τις τρομοκρατικές ενέργειες ο Γκριζλόγ δεν αποστρατεύτηκε, αλλά πήρε και προαγωγή από πάνω;*»

«*Δεν είναι εξουσιοδοτημένο πρόσωπο του υποψηφίου Πούτιν*», απάντησε ο Μιρόνοφ.

«*Τότε να απαντήσετε ως ένα τρίτο πρόσωπο που ανήκει στο κράτος*», συνέχισε η Χακαμάντα.

Ο Μιρόνοφ, όμως, δεν θέλησε να απαντήσει. Αυτές είναι οι τηλεοπτικές μας συζητήσεις. Όλοι γελούν, αν βέβαια ξυπνήσουν νωρίς γιατί τις μεταδίδουν μόνο νωρίς το πρωί.

Η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή αρνήθηκε στον Ρίμπκιν να συμμετάσχει στις απευθείας τηλεοπτικές συζητήσεις μέσω δορυφορικής σύνδεσης από το Λονδίνο. Ο κύκλος έκλεισε – ο Ρίμπκιν δεν πρόκειται να μιλήσει ανοιχτά και να κατηγορήσει τον Πούτιν. Ο Γιούρι Νικιφόροφ, αναπληρωτής διευθυντής του Πρώτου Καναλιού, συμπλήρωσε την απαγόρευση της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής: «Ακόμη κι αν η Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή επέτρεπε τη δορυφορική σύνδεση, την οριστική απόφαση θα την έπαιρνε η διεύθυνση του σταθμού. Είναι μια αφύσικη κατάσταση, όταν ένας άνθρωπος από το εξωτερικό κάνει την προεκλογική του εκστρατεία. Γιατί πήγε εκεί; Ποιος είναι; Ο Χέρτσεν[35] και εκδίδει το "Καμπαναριό" του;»

21 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Στο Βορόνεζ δολοφονήθηκε ο Αμάρ Άντονι Λίμα, 24 ετών, φοιτητής από

[35] Χέρτσεν Αλεξάντερ Ιβάνοβιτς (1812 - 1870): Μεγάλος Ρώσος συγγραφέας του 19ου αιώνα, εκπρόσωπος της δημοκρατικής, αντιμοναρχικής διανόησης. Μετά από πολλές διώξεις του τσαρικού καθεστώτος κατέφυγε στο εξωτερικό, στο Λονδίνο, όπου άρχισε να εκδίδει το περιοδικό «Κολοκόλ» («Καμπαναριό»), το οποίο και διαπαιδαγώγησε ολόκληρες γενιές Ρώσων δημοκρατών.

τη Γουινέα-Μπισάου με 17 μαχαιριές. Ήταν πρωτοετής φοιτητής της Ιατρικής Ακαδημίας της πόλης. Είναι η έβδομη δολοφονία αλλοδαπού φοιτητή στο Βορόνεζ τα τελευταία χρόνια. Δολοφόνοι οι σκίνχετζ. Ο φοιτητής κατέληξε στο νοσοκομείο, δίχως να ανακτήσει τις αισθήσεις του. Ο ρατσισμός θριαμβεύει στη Ρωσία. Είναι ταυτόσημος με τον ακραίο εθνικισμό που υπάρχει στα όργανα της τάξεως και στις Αρχές. Το σύνθημα του Ζιρινόφσκι στις κοινοβουλευτικές εκλογές του Δεκεμβρίου «*Είμαστε υπέρ των φτωχών, είμαστε υπέρ των Ρώσων*» γίνεται ολοένα και πιο δημοφιλές. Το χρησιμοποιεί και η «Ενιαία Ρωσία», πράγμα που σημαίνει ότι είναι πολύ αποτελεσματικό. Παρόλα αυτά όμως, υπάρχουν οι σκίνχετζ...

22 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Γίνονται ολοένα και περισσότερες συζητήσεις για το πώς θα αποσυρθούν ομαδικά όλοι οι υποψήφιοι για τις προεδρικές εκλογές, εκτός από τον Μαλίσκιν και τον Μιρόνοφ. Αυτό ανακοίνωσε Γκλαζόφ. Ο Ρίμπκιν σκέφτεται το ίδιο. Και η Χακαμάντα. Ο φιλικός προς τον Πούτιν Τύπος γράφει για τη συνομωσία των αντιπολιτευόμενων υποψηφίων προκειμένου να διασωθούν λόγω των μίζερων ποσοστών που θα λάβουν στις 14 Μαρτίου.

Η αιτία, όμως, για την πιθανή απόσυρση των υποψηφίων δεν είναι άλλη από το ότι απουσιάζει παντελώς ο προεκλογικός δημόσιος διάλογος και ότι οι υποψήφιοι φαίνονται ως καρικατούρες. Σύμφωνα με τις δηλώσεις της Χακαμάντα «*η εκστρατεία ολοένα και πιο πολύ αποκτά χαρακτηριστικά παρανομίας και ψεύδους*».

Παρόλα αυτά, τα ψηφοδέλτια τυπώθηκαν ήδη και σε αυτά υπάρχουν και οι 7 υποψήφιοι. Τα ψηφοδέλτια είναι σχεδόν 109 εκατομμύρια.

23 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Κυριακή της Τυρινής. Νηστεία. Παραμονή της Ημέρας του Υπερασπιστή της Πατρίδας. Η γιορτή, όμως, συνέπεσε με τα εννιάμερα των θυμάτων του Aqua Park. Δεν αποφάσισαν να ματαιώσουν τη γιορτή. Φυσικά οι άνθρωποι παντού ήταν χαρούμενοι. Ποιος θα σκεφτεί τις οικογένειες των θυμάτων;

Ο Πούτιν ζήτησε την παραίτηση της κυβέρνησης σε απευθείας μετάδοση από την τηλεόραση 19 ημέρες πριν τις εκλογές. Σύμφωνα μάλιστα με το Σύνταγμα, ο νεοεκλεγείς πρόεδρος θα πρέπει να διορίσει τη δική του κυβέρνηση, ενώ η προηγούμενη, η προεκλογική θα πρέπει να

παραιτηθεί. Τα αίτια της παραίτησης δεν ανακοινώνονται. Παράπονα προς την κυβέρνηση δεν είχαν διατυπωθεί, παρά το γεγονός ότι υπήρχαν πολλά. Μόνο μία εξήγηση: Και καλά, δείχνω στους εκλογείς με ποιους προτίθεμαι να δουλέψω, ώστε να το γνωρίζουν. Οι απολυμένοι υπουργοί δηλώνουν στην τηλεόραση πόσο χαρούμενοι είναι που απολύθηκαν... Το απόλυτο παράλογο της προεκλογικής απόλυσης του υπουργικού συμβουλίου είναι προφανές. Το ίδιο και η μετατροπή των εκλογών σε φάρσα. Για άλλη μια φορά απέδειξαν στους εκλογείς ότι η κυβέρνηση της χώρας είναι απλά διακοσμητική. Ανά πάσα στιγμή μπορούν να την καταργήσουν, αρκεί να το αποφασίσουν οι πολιτικοί σύμβουλοι.

Έχει, άραγε, σημασία το ποιον θα διορίσει ο Πούτιν ως πρωθυπουργό στη θέση του Κασιάνοφ; Και το ποιοι θα συμμετέχουν στη νέα κυβέρνηση; Απολύτως καμία. Στη χώρα τα πάντα εξαρτώνται από τη διοίκηση του προέδρου. Αξιοπερίεργο είναι ότι η παραίτηση θύμισε τις ειδικές επιχειρήσεις. Έγινε με απόλυτη μυστικότητα, διαρροές δεν υπήρξαν, σαν να επρόκειτο για θανάσιμο χτύπημα και όχι για απόλυση υπουργών. Η πλειοψηφία των μελών του υπουργικού συμβουλίου έμαθε για την παραίτηση από την τηλεόραση. (Αλεξέι Κουντρίν, Αλεξάντερ Ποτσινόκ, Μιχαήλ Λέσιν, ο υπουργός Ενέργειας Ιγκόρ Γιουσούποφ, ο υπουργός Γεωργίας Αλεξέι Γκορντέγιεφ, ακόμη και ο φίλος του Πούτιν, ο υπουργός Οικονομικής Ανάπτυξης Γκέρμαν Γκρέφ, αν και ο τελευταίος μάλλον λέει ψέματα ότι δεν ήξερε τίποτα).

Η παραίτηση της κυβέρνησης έδειξε την ενίσχυση της ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΟΛΙΓΑΡΧΙΑΣ στη χώρα. Σε σχέση με αυτό, αυτό που γινόταν πριν, όταν όλοι οι οικονομικοί ολιγάρχες έπαιρναν μέρος στη διοίκηση της χώρας, δεν ήταν τίποτα.

Τα σχόλια των επίσημων τηλεοπτικών σταθμών: «*Ο πρόεδρος αλλάζει τους υπουργούς που δεν δούλευαν, ώστε ο λαός να καταλάβει με ποιον πρόκειται να διοικήσει μετά τις 14 Μαρτίου*».

Σαν να έγιναν ήδη οι εκλογές.

Θα πρέπει να παραδεχτούμε πως με αυτήν την παραίτηση ουσιαστικά ολοκληρώθηκε η πρώτη θητεία του Πούτιν. Είναι το τέλος της εποχής του Γιέλτσιν, ενώ ο Κασιάνοφ ήταν ο τελευταίος από τους πρωτεργάτες της. Αυτό σημαίνει ότι ο Πούτιν θα αφιερώσει τη δεύτερη θητεία του στην πλήρη αποστασιοποίησή του απέναντι σε όλα όσα αποτελούσαν χαρακτηριστικά στοιχεία της εποχής του Γιέλτσιν.

Πετούν στα σύννεφα οι υποψηφιότητες: Σεργκέι Ιβανόφ, Αλεξέι Κουντρίν, Ντμίτρι Κοζάκ, Μπορίς Γκριζλόφ...

Η Γιλένα Μπόννερ δημοσιοποίησε ανοιχτή επιστολή προς τους υποψηφίους από την Αμερική όπου βρίσκεται: «*Για άλλη μια φορά καλώ τους υποψήφιους για την προεδρία, Ιρίνα Χακαμάντα, Νικολάι Χαριτόνοφ και Ιβάν Ρίμπκιν, να συμφωνήσουν και να αποσύρουν τις υποψηφιότητές του. Υποβάλλοντας την υποψηφιότητά σας, κάθε ένας από εσάς επιθυμεί να γνωρίσει στους εκλογείς το πρόγραμμά του και να δείξει στη ρωσική κοινωνία και στη διεθνή κοινότητα το ψεύδος αυτών των εκλογών... Αφήστε τον υποψήφιο Νο1 (Πούτιν) μόνο του μαζί με τις μαριονέτες του και καλέστε τις ομάδες που σας υποστηρίζουν και αποτελούνται από απλούς εκλογείς να μποϊκοτάρουν αυτές τις εκλογές. Όποιος φοβάται τη λέξη "μποϊκοτάζ", τότε ας ονομάσει αυτό το κάλεσμα αποχή από τις εκλογές. Δεν είναι σημαντικό το ποσοστό της αποχής, έτσι κι αλλιώς θα το μαγειρέψουν εκ των υστέρων. Σημαντικό είναι ότι η εξουσία θα γνωρίζει τον πραγματικό αριθμό. Ακόμη ποιο σημαντικό είναι ότι κάθε ένας που συνειδητά θα απέχει θα αποκτήσει το αίσθημα του αυτοσεβασμού από τη μη συμμετοχή του στο ψεύδος του κράτους. Το πιο σημαντικό, όμως, απ' όλα είναι ότι η άρνηση συμμετοχής σηματοδοτεί ξεκάθαρα και τον μελλοντικό στόχο της δράσης σας, στόχο κοινό για τα επόμενα τέσσερα χρόνια για όλους τους πολιτικούς της δεξιάς και της αριστεράς, καθώς και για τους οπαδούς τους. Είναι η πάλη για την αποκατάσταση ενός πραγματικού θεσμού εκλογών στη θέση αυτού του κακέκτυπου που επιβλήθηκε σήμερα στη χώρα. Αργότερα, το 2007 και το 2008, αν από κοινού πετύχετε τον στόχο σας, οι εκλογές θα πάψουν να είναι ένα μεγάλο ψεύδος, μια εξαπάτηση, και θα ξαναγίνετε πολιτικοί αντίπαλοι και σύμμαχοι στην πάλη για την προτίμηση των εκλογέων. Τώρα όμως, μόνο η κοινή σας άρνηση από τη συμμετοχή στις εκλογές και το κάλεσμα των εκλογέων να μην συμμετέχουν σ' αυτές είναι η μοναδική επιλογή που έχετε τόσο σε στρατηγικό, όσο και σε ηθικό επίπεδο...*»

Καμία αντίδραση στη δήλωση της Μπόννερ δεν υπήρξε στη χώρα. Κανένα σχόλιο. Ούτε κρύο, ούτε ζέστη. Γενικά τίποτα.

26 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Ο κόσμος ειρωνεύεται τον Πούτιν ακόμη και στην τηλεόραση. Όταν η εξουσία δεν θέλει ο λαός να έχει επιλογή, δαπανά όλον της τον χρόνο σε απατεωνιές. Ο Πούτιν σήμερα πήγε στο Χαμπάροφσκ. Εκεί φέρεται σαν μυθικός ήρωας. Σοβαρός και με αυτοκρατορικό ύφος. Το πρωί εγκαινίασε τον αυτοκινητόδρομο Χαμπάροφσκ-Τσιτά. Στη συνέχεια συνομίλησε με βετεράνους, οι οποίοι του ζήτησαν χρήματα και αυτός έδωσε επίδομα διαβίωσης στον Βορρά ως συμπλήρωμα της σύνταξης. Συνομίλησε και με νεαρούς παίκτες του χόκεϊ στο νέο παγοδρόμιο. Δήλωσε, επίσης, ότι δεν πρόκειται να γίνουν περικοπές στον Πολεμικό Στόλο του Ειρηνικού Ωκεανού γιατί «*η γροθιά μας στον Ειρηνικό Ωκεανό θα πρέπει να είναι δυνατή*». Αυτό το είπε ως απάντηση στις ανησυχίες του διοικητή του Στόλου του Ειρηνικού Ωκεανού Βίκτορ Φεντόροφ για πιθανές περικοπές.

Ακόμη ο Πούτιν υποσχέθηκε να ενισχύσει τη βάση των υποβρυχίων στην Καμτσάτκα – καλά θα έκανε να πάει μέχρι εκεί, στον συνοικισμό που ζουν οι αξιωματικοί στο Πετροπάβλοσκ-Καμτσκάτκι. Στη συνέχεια ο εκτελών χρέη υπουργού Συγκοινωνιών και Μεταφορών, Βαντίμ Μορόζοφ, ζήτησε από τον Πούτιν 4,5 δισεκατομμύρια ρούβλια για τη σιδηροδρομική γραμμή που συνδέει το Τρανσίμπ και το BAM. Ο Πούτιν τα έδωσε. Ο κυβερνήτης του Πριμόρσκι και επιχειρηματίας, Σεργκέι Ντάρκιν, ζήτησε 3 δισεκατομμύρια ρούβλια για τη ναυπήγηση νέων καραβιών. Ο πρόεδρος της Γιακουτίας, Βιατσεσλάβ Στιρόφ, ζήτησε χρήματα για την κατασκευή αγωγού μεταφοράς πετρελαίου και φυσικού αερίου από τη Γιακουτία στην Άπω Ανατολή. Ο Πούτιν υποσχέθηκε τα πάντα στους πάντες. Δεν είπε, όμως, λέξη για την υποψηφιότητα του νέου πρωθυπουργού. Οι φήμες εξακολουθούν να οργιάζουν...

Κάποιοι λένε ότι ο Πούτιν θα διορίσει τον εαυτό του πρωθυπουργό, άλλοι λένε ότι θα γίνει ο Γκριζλόφ, πιθανός είναι και ο Κουντρίν (συνόδευσε τον Πούτιν στο Χαμπάροφσκ και στο Κρασνογιάρκς).

Το απόγευμα, ο τηλεοπτικός σταθμός NTV μετέδωσε την καθημερινή εκπομπή υποστήριξης του Πούτιν – «Στα όρια!» Το νόημα του προγράμματος έγκειται στο ότι δύο άνθρωποι βρίσκονται στα όρια και διαπληκτίζονται για ένα θέμα της επικαιρότητας. Ο παρουσιαστής Σολοφιόφ κάλεσε τον Βλαντίμηρ Ριζκόφ, ανεξάρτητο βουλευτή της Δούμας και τη Λιουντμίλα Ναρουσόβα, παλιά φίλη του Πούτιν και χήρα του Σοπτσάκ, δασκάλου και προϊσταμένου του Πούτιν. Το υπό εξέταση ζήτημα ήταν η παραίτηση της κυβέρνησης και γιατί την χρειαζόταν ο Πούτιν. Ο Ριζκόφ, έξυπνος και είρων δίχως κακία, ειρωνευόταν τον Πούτιν όπως ήθελε, αλλά με ένα αίσθημα μεγαλοθυμίας. Κατά τη διάρκεια του προγράμματος είχε προβλεφθεί ψηφοφορία των τηλεθεατών με σκοπό να δουν πόσοι υποστηρίζουν ποιον. Ποια άποψη υποστηρίζουν, της Ναρουσόβα ή του Ριζκόφ.

Η Ναρουσόβα επέμενε ότι ο πρόεδρος είχε δίκιο σε όλα, αλλά δεν μπορούσε να εξηγήσει τίποτα – κλασική συμπεριφορά των οπαδών του Πούτιν. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα μια τεράστια διαφορά. 71 χιλιάδες τηλεθεατές ψήφισαν υπέρ του Ριζκόφ, ο οποίος ήταν κατά του Πούτιν και 19 χιλιάδες υπέρ της Ναρουσόβα, η οποία υποστήριζε τον Πούτιν. Η Ναρουσόβα, που επέμενε ότι ο Πούτιν θα διεξάγει έντιμες εκλογές, ηττήθηκε κατά κράτος.

Άρχισαν να ειρωνεύονται τον Πούτιν και την παραίτηση της κυβέρνησής του, όπως έκαναν την εποχή του Μπρέζνιεφ. Οι δημοσκοπήσεις λένε διάφορα, αλλά ήδη έχει βγει κακό όνομα. Ό,τι και να γίνει, το εκλεκτορικό σώμα είναι ένα. Ο λαός. Οι άνθρωποι άρχισαν να δείχνουν ότι δεν τους αρέσει να τους θεωρούν ανόητους.

27 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Στη Ρωσία άρχισε πρόωρη ψηφοφορία για όλους εκείνους που βρίσκονται στα υπερπόντια καράβια, σε πτήσεις, σε αποστολές, αλλά και για τους κατοίκους των δυσπρόσιτων περιοχών. Θεωρητικά, η γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων θα γίνει στις 14 Μαρτίου, οι άνθρωποι, όμως, πιστεύουν ότι η βασική νοθεία θα γίνει στις εκλογές που πραγματοποιούνται λίγα εικοσιτετράωρα πριν την επίσημη ημερομηνία και αφορούν τις απομακρυσμένες περιοχές. Εκεί, όντως, είναι εύκολο να το κάνουν.

29 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Το Σαββατοκύριακο ανακοινώθηκε ότι ο πρόεδρος συσκέπτεται με τα βασικά στελέχη της «Ενιαίας Ρωσίας» σχετικά με την υποψηφιότητα του πρωθυπουργού. Η πλειοψηφία, όμως, είναι πεπεισμένη ότι όλα αυτά γίνονται και πάλι για λόγους δημοσίων σχέσεων και ότι κανείς δεν συσκέπτεται με κανέναν.

Στη Μόσχα πραγματοποιήθηκαν εκλογές με SMS για το ποιος θα βγει πρόεδρος. Τα αποτελέσματα είναι: Πούτιν 64%, Χακαμάντα 18%, Γκλαζόφ 5%.

2 ΜΑΡΤΙΟΥ

Ο Πούτιν συνομιλεί σε όλους τους τηλεοπτικούς σταθμούς με τον ηθοποιό και σκηνοθέτη Γιούρι Σολόμιν για την επικείμενη 200η επέτειο από το διάταγμα της αυτοκράτειρας Αικατερίνας για την ίδρυση των ρωσικών θεάτρων. Ο Πούτιν δείχνει να ενδιαφέρεται για όλα: Πώς θα τιμήσουμε την επέτειο; Μάλλον το θέμα αυτό τον ενδιέφερε από καιρό...

Πέθανε το 28ο άτομο που ήταν μεταξύ των βαριά τραυματιών από την κατάρρευση του Aqua Park.

Διορίστηκε πρωθυπουργός ο Φραντκόφ Μιχαήλ. Κανείς δεν τον ξέρει. Προέρχεται από το σοβιετικό υπουργείο Εξωτερικού Εμπορίου, εργάστηκε σε διάφορες πρεσβείες, μετά την Ε.Σ.Σ.Δ. περιφερόταν από υπουργείο σε υπουργείο, ήταν στη Φορολογική Αστυνομία κατά την πιο σκοτεινή περίοδο της δράσης της... Ο Φραντκόφ ήρθε αεροπορικώς από τις Βρυξέλλες και ακόμη δεν γνωρίζει τι θα πει υπηρεσιακός πρωθυπουργός, δηλαδή δεν ξέρει σε ποιο αξίωμα τον διόρισε ο Πούτιν. Έχουμε έναν πρωθυπουργό που δεν γνωρίζει τι πρέπει να κάνει – ακόμη και γι' εμάς αυτό είναι κάτι νέο.

5 ΜΑΡΤΙΟΥ

Όλα έχουν γίνει εντελώς γελοία. Ο διορισμός του Φραντκόφ ως πρωθυπουργού μέσω κοινοβουλευτικών διαδικασιών είναι για το βιβλίο Γκίνες – 352 ψήφοι «υπέρ». «Υπέρ» του ανθρώπου που δεν έχει κανένα πρόγραμμα, ο οποίος το μοναδικό που μπόρεσε να ψελλίσει ως απάντηση στο ερώτημα ποιο είναι το πρόγραμμα, το σχέδιο ή οι σκέψεις του ήταν: «*Εγώ απλά βγήκα από τη σκιά στο φως…*»

Ο Φραντκόφ είναι σκιώδης γιατί είναι κατάσκοπος. Τι άσχημο πρωθυπουργό που έχουμε, είναι εντελώς φαλακρός! Ακόμη και εμφανισιακά, φευ, έχουμε επίδειξη πολιτικού λάθους. Ο Πούτιν και μόνο αυτός απόμεινε ως μοναδικός φορέας της εξουσίας. Όλα από εδώ και μπρος θα καταλήγουν στον Πούτιν. Φρίκη.

Τίθεται το ερώτημα: Ποια είναι η νέα πολιτική; Απάντηση: Καμία. Ο Φραντκόφ είναι ένας σεμνός εκτελεστής, έτοιμος πάντα να εκτελέσει τις διαταγές του κόμματος. Αυτό είναι όλο.

Ο Ρίμπκιν απέσυρε την υποψηφιότητα του, δεν είπε και δεν εξήγησε σε κανέναν τίποτα. Συνεχίζει να προκαλεί την εντύπωση ότι είναι ένας ψυχικά άρρωστος άνθρωπος.

Η Χακαμάντα πήγε στο Νίζνι Νόβγκοροντ, στο Πέρμ και στην Αγία Πετρούπολη. Κατά τις συναντήσεις της με το κοινό είναι ευερέθιστη και κουρασμένη. Δικαίως. Αλλά αν είναι να είναι έτσι τότε καλύτερα ας μην κάνει τίποτα κι ας καθίσει σπίτι της. Ο Χαριτόνοφ πήγε στην Τούλα. Ο Μαλίσκιν στην περιοχή Αλτάι. Με το ζόρι βρίσκει λόγια να πει αυτό που θέλει. Ο Μιρόνοφ πήγε στο Ιρκούτσκ. Δεν μπορεί να πει τίποτα αν δεν το έχει μπροστά του γραμμένο.

Η κύρια στάση των σχολιαστών των τηλεοπτικών σταθμών απέναντι στους διάφορους υποψήφιους είναι το πώς τολμούν να ανταγωνίζονται τον βασικό μας υποψήφιο. Σταδιακή απονέκρωση του οργάνου, το οποίο ανταποκρίνεται στη δημοκρατική αντίληψη της πραγματικότητας. Προπαγανδίζουν την ιδέα να ψηφίσουν τον έναν και μοναδικό υποψήφιο, πράγμα που για τη σοβιετική εποχή ήταν μια χαρά. Από ό,τι φαίνεται, στις επόμενες εκλογές αυτά τα ζήτημα δεν πρόκειται να μας απασχολήσουν καθόλου. Θα υπάρχει ένας διορισμένος εναλλακτικός υποψήφιος και η κοινωνία θα υποτάσσεται… Η χώρα βυθίζεται στον θρίαμβο της συλλογικής ασυνειδησίας – στο ανορθολογικό.

6 ΜΑΡΤΙΟΥ

Η απουσία οποιουδήποτε περιεχομένου προεκλογικής εκστρατείας υποκαθίσταται από τις δημόσιες σχέσεις. Τίποτα εκτός από δημόσιες σχέσεις. Τίποτα που να έχει κάποια σχέση με τη ζωή στη χώρα αυτή.

7 ΜΑΡΤΙΟΥ

Δεν υπάρχουν καθόλου ειδήσεις για το πώς λειτουργεί η κυβέρνηση υπό τον Φραντκόφ. Σαν να μην υπάρχει καθόλου. Θορύβησαν στην αρχή και μετά τον ξέχασαν.

8 ΜΑΡΤΙΟΥ

Η Ημέρα της Γυναίκας. Ο Πούτιν, σύμφωνα με τις παλιές παραδόσεις του Κρεμλίνου δέχτηκε γυναίκες εργαζόμενες. Φρόντισαν να υπάρχουν εκεί μια οδηγός τρακτέρ, μια επιστήμονας, μια καλλιτέχνιδα και μια δασκάλα. Εμπνευσμένα λόγια, ένα ποτήρι σαμπάνια, τηλεοπτικές κάμερες.

Τέλος, η τελευταία προθεσμία για την απόσυρση των υποψηφιοτήτων από τις εκλογές. Κανείς δεν την απέσυρε και στα ψηφοδέλτια έμειναν έξι: Μαλίσκιν, Πούτιν, Μιρόνοφ, Χακαμάντα, Γκλαζόφ, Χαριτόνοφ. Η τηλεόραση μεταδίδει την πρόωρη ψηφοφορία στις περιοχές των κυνηγών ταράνδων και στις παραμεθόριες περιοχές.

9 ΜΑΡΤΙΟΥ

Από σήμερα απαγορεύεται η προπαγάνδα και η δημοσιοποίηση των αποτελεσμάτων των δημοσκοπήσεων. Αλλά, μάταια. Κανείς δεν προπαγανδίζει τίποτα από τη στιγμή του διορισμού του Φραντκόφ. Όλα είναι τόσο πληκτικά.

10 ΜΑΡΤΙΟΥ

Σε όλους τους τηλεοπτικούς σταθμούς ο Πούτιν. Σήμερα συναντιέται με τους αθλητές για να μάθει τι τους χρειάζεται προκειμένου να κερδίσουν στους θερινούς Ολυμπιακούς Αγώνες. Αποδεικνύεται πως τους χρειάζονται χρήματα. Ο Πούτιν τους υπόσχεται χρήματα…

11 ΜΑΡΤΙΟΥ

50 χρόνια από την εποχή που καλλιεργήθηκαν οι χέρσες εκτάσεις[36]. Ο Πούτιν δέχεται στην κατοικία του σημαντικούς ανθρώπους. Τους ρωτάει τι χρειάζονται. Αποδεικνύεται ότι τους χρειάζονται χρήματα και ο Πούτιν τους υπόσχεται ότι θα τους τα δώσει…

Ο σχηματισμός της «νέας» κυβέρνησης μετατρέπεται οριστικά σε φάρσα. Μιλούσαν για μείωση του αριθμού των αξιωματούχων ανώτατης βαθμίδας, αλλά ουσιαστικά ο αριθμός τους αυξήθηκε. Όλους τους υπουργούς που είχαν απολύσει σε σχέση με τον διορισμό του Φραντκόφ, τους ξαναπροσέλαβαν ως υφυπουργούς σε ενοποιημένα υπουργεία. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα από τα 24 υπουργεία και διευθύνσεις να φτάσουμε στα 42. Τι έγινε, όμως, ουσιαστικά με την «παραίτηση της κυβέρνησης προκειμένου να ξέρετε με ποιον θα πάω στις εκλογές»;

Η κυβέρνηση παραμένει η ίδια, με μοναδική εξαίρεση τον Κασιάνοφ. Είναι μια ολιγαρχική κυβέρνηση – βρίσκεται υπό τον έλεγχο των ολιγαρχών, μόνο που αυτοί οι ολιγάρχες είναι άλλοι, δεν ανήκουν στον Μίφιν και στο περιβάλλον του, αλλά στον Πούτιν. Και ο Πούτιν είναι ένας πολιτικός ολιγάρχης. Παλιά τον αποκαλούσαμε αυτοκράτορα.

12 - 13 ΜΑΡΤΙΟΥ

Ηρεμία και απάθεια. Βαρέθηκα την τηλεόραση. Ας τελείωναν το γρηγορότερο όλα αυτά…

14 ΜΑΡΤΙΟΥ

Εντάξει, ψηφίσαμε. Η συμμετοχή ήταν πολύ μεγάλη, όπως παρήγγειλε η διοίκηση του προέδρου. Ο πρόεδρος της Δούμας Γκριζλόφ, βγαίνοντας από το εκλογικό τμήμα, δήλωσε ευθέως στους συγκεντρωμένους δημοσιογράφους: «*Σήμερα απαγορεύεται η προπαγάνδα. Αντιλαμβανόμενος,*

[36] Χέρσες εκτάσεις: Μία από τις «εποποιίες» της σοβιετικής ιστορίας. Μετά τον πόλεμο με απόφαση του Κ.Κ.Σ.Ε. η χώρα έπρεπε να αρχίσει να καλλιεργεί τις χέρσες εκτάσεις του Καζακστάν και των γύρω περιοχών προκειμένου να αυξηθεί η παραγωγή σιτηρών και να έρθει πιο κοντά το «φωτεινό μέλλον, ο κομμουνισμός». Εκατομμύρια άνθρωποι ξεσπιτώθηκαν με εντολές του κόμματος και πήγαν στις περιοχές εκείνες όπου εργάστηκαν σκληρά. Μάλιστα επικεφαλής αυτής της προσπάθειας τότε στα μέσα της δεκαετίας του '50 ήταν ο Λεοντίντ Μπρέζνιεφ, μετέπειτα Γενικός Γραμματέας του Κ.Κ.Σ.Ε., ο οποίος εξέδωσε και ένα μικρό βιβλίο για το οποίο τιμήθηκε με το Βραβείο «Λένιν»!

όμως, το ενδιαφέρον σας θα σας πω ότι ψήφισα υπέρ εκείνου του ανθρώπου, ο οποίος τα τελευταία τέσσερα χρόνια εξασφάλισε τη σταθερή ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας και έκανε την πολιτική της ζωή καθαρή, όπως τη σημερινή μέρα».

Το απόγευμα, ο Αλεξάντερ Βεσνιακόφ, επικεφαλής της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής, ανακοίνωσε στον λαό ότι επιβεβαιώθηκε μια περίπτωση παραβίασης της εκλογικής νομοθεσίας κατά τη διάρκεια της ψηφοφορίας: «*…και η περίπτωση αυτή είναι πώληση βότκας μέσα από λεωφορείο κοντά σε ένα από τα εκλογικά τμήματα του Νίζνι Ταγκίλ*».

Αλήθεια, στο Βορόνεζ η Γενική Διεύθυνση Υγεία εξέδωσε το διάταγμα Νο114, σύμφωνα με το οποίο δεν θα γινόταν κανείς δεκτός για νοσηλεία σε κανένα νοσοκομείο αν δεν είχε μαζί του το εκλογικό του βιβλιάριο, όπου θα φαινόταν ότι ψήφισε. Και τότε όλοι άρχισαν να αρρωσταίνουν μαζί με τους θεράποντες ιατρούς. Τα ίδια έγιναν και στο Ροστόφ του Ντον. Στην παιδική κλινική λοιμωδών νόσων του Κεντρικού Νοσοκομείου, οι νοσοκόμες διέταξαν όλες τις μητέρες να αφήσουν τα παιδιά τους και να πάνε επειγόντως να ψηφίσουν. Δίχως εκλογικά βιβλιάρια θεωρημένα δεν θα τους άφηναν να δουν τα παιδιά τους.

Ο Ραχίμοφ έδωσε 92%. Το Νταγκεστάν 94%. Η Καμπαρντίνο-Μπαλκάρια 96%, η Ινγκουσετία 98%. Διαγωνισμό έκαναν; Η Ρωσία, μέσα στα 13 χρόνια της νέας της ζωής εξέλεξε πρόεδρο για τέταρτη φορά. (Το '91 τον Γιέλτσιν, το '96, πάλι τον Γιέλτσιν, το 2000 τον Πούτιν, το 2004 πάλι τον Πούτιν). Η προαιώνια πορεία των Ρώσων συνεχίζεται – από την έκρηξη της ελπίδας στην πλήρη αδιαφορία για τον υποψήφιο Νο1.

15 ΜΑΡΤΙΟΥ

Τέλος. 71,22%. Νίκη, έστω και πύρρεια. Η Χακαμάντα έλαβε 3,85%. Ο Χαριτόνοφ 13,74%, ο Γκλαζόφ 4,11%, ο Μαλίσκιν 2,03%, ο Μιρόνοφ 0,76%. Ο Μιρόνοφ δεν είναι τίποτα άλλο παρά ο πιστός σκύλος του Πούτιν. Αυτό όμως έλαβε και ως ποσοστό.

Ουσιαστικά όλοι οι παρατηρητές (και του Πούτιν και των αντιπάλων του) συμφωνούν στο ότι το πραγματικό ποσοστό του Πούτιν είναι 45,8%. Είναι πρόεδρος της μειοψηφίας. Αλλά, ουσιαστικά, νίκησε η άποψη που θέλει τη χώρα να διοικείται σύμφωνα με τις μεθόδους της αντιτρομοκρατικής εκστρατείας: Το κράτος είναι Αυτός.

ΜΕΡΟΣ 2ο
Η ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗ Α ΛΑ ΡΩΣΙΚΑ

2004. Η Ρωσία της δεύτερης εκλογής του Πούτιν μέχρι την ουκρανική επανάσταση: από τον Απρίλιο μέχρι τον Δεκέμβριο.

Μετά τη δεύτερη εκλογή του Πούτιν, στην ατμόσφαιρα των πόλεων και των χωριών μας υπήρχε μια θανάσιμη κατάθλιψη – οι άνθρωποι ένιωθαν τρομαγμένοι και καταπιεσμένοι, όπως και στην εποχή της Σοβιετικής Ένωσης. Ούτε καν η κακία των ηττημένων δεν γινόταν αισθητή: Όλα στάχτη και μπούρμπερη!... Η πιο γνήσια κοινωνική και πολιτική χειμερία νάρκη. Το πόσο βαθιά ήταν, υπογραμμίζεται από το γεγονός –αν ανατρέξουμε λίγο στο μέλλον– ότι ούτε το Μπεσλάν, το Μπεσλάν στο οποίο έγινε λίγο αργότερα μια καταστροφή βιβλικών διαστάσεων, δεν μπόρεσε να την ταράξει. Η πλειονότητα σαν να είχε παγώσει.

5 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Στο Ναζράνι, στην Ινγκουσετία, ανατίναξαν τη Mercedes του προέδρου της Δημοκρατίας, Μουράτν Ζιαζικόφ. Ήταν προστατευόμενος του Πούτιν και εξελέγη πριν από δύο χρόνια με έναν εξαιρετικά πρωτότυπο τρόπο. Στη Δημοκρατία αυτή κατέφθασαν μεγάλες ομάδες πρακτόρων της F.S.B., που δεν έκρυβαν ότι λειτουργούν κατ' εντολή του ίδιου του Πούτιν. Κι' αυτό γιατί ο Πούτιν ενδιαφερόταν προσωπικά, έστω και «μέσω παλλαϊκής ψηφοφορίας», να βρεθεί κάποιος «δικός του» μέχρι το κόκαλο για την εξουσία της Ινγκουσετίας, η οποία συνορεύει με την Τσετσενία.

Κανείς στην Ινγκουσετία δεν πίστεψε και δεν πιστεύει μέχρι σήμερα στη νομιμότητα της εκλογής του στρατηγού της F.S.B., Ζιαζικόφ. Από την άλλη όμως πλευρά, όποιος θέλει να διαφωνήσει δεν μπορεί να διαφωνήσει στο δικαστήριο – τα δικαστήρια αυτής της δημοκρατίας δεν δέχονται μηνύσεις κατά του Ζιαζικόφ. Όπως κάνουν, άλλωστε, και τα δικαστήρια της πρωτεύουσας, όταν πρόκειται για μηνύσεις κατά του Πούτιν.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα να μην υπάρχει δικλίδα εκτόνωσης της πίεσης με αποτέλεσμα την τρομοκρατική ενέργεια.

Μια ματιά στο μέλλον: Οι εκλογές του προέδρου στην Ινγκουσετία ήταν, ουσιαστικά, ο πρώτος διορισμός του επικεφαλής της περιοχής από το Κρεμλίνο (αυτό που αργότερα εφαρμόστηκε σε όλη τη χώρα μετά την τραγωδία στο Μπεσλάν, ως βασικό αντιτρομοκρατικό μέτρο, παρά το γεγονός ότι η ανάληψη της ηγεσίας της Ινγκουσετίας από τον Ζιαζικόφ ήταν ξεκάθαρο ότι οδήγησε στη γένεση των τρομοκρατικών ομάδων στην Ινγκουσετία).

Ο Ζιαζικόφ επέζησε της τρομοκρατικής επίθεσης εναντίον του – τον γλίτωσε η τεθωρακισμένη Mercedes. Ο Ζιαζικόφ αποκάλεσε την τρομοκρατική επίθεση απόπειρα «κατά του λαού της Ινγκουσετίας». Ο λαός γελούσε. Όποια από τις δύο εκδοχές κι αν πάρουμε, είτε το ότι έγινε κατά του Ζιαζικόφ, είτε το ότι έγινε κατά του λαού, κανείς δεν στεναχωρήθηκε για το ότι έγινε μια τρομοκρατική επίθεση. Και οι δύο αυτές εκδοχές αφορούν τα εσωτερικά προβλήματα της δημοκρατίας. Η μια έχει σχέση με τη διαφθορά, η οποία έχει λάβει απίστευτες διαστάσεις κατά τη διοίκηση του Ζιαζικόφ, και τον αρχηγό των δυνάμεων της τάξης Ρουσλαμπί Ζιαζικόφ (εξάδελφο του προέδρου). Καθ' όλη τη διάρκεια του χειμώνα που προηγήθηκε της τρομοκρατικής επίθεσης προειδοποιούσαν τον Ρουσλαμπί ακόμη και συγγενείς του προέδρου: «*Σταμάτα πια να αυθαδιάζεις και να παίρνεις μίζες*». Το ίδιο έλεγαν και στον Μουράτν προσωπικά. Παρόλα αυτά, τα λόγια δεν είχαν κανένα αποτέλεσμα και, τελικά, τον Μάρτιο, μέρα μεσημέρι, στο κέντρο του Ναζράνι, πυρπολήθηκε το νέο του τζιπ, ως

επιβεβαίωση των προβλέψεων εκείνων που τον είχαν προειδοποιήσει. Το περιστατικό με την πυρπόληση του τζιπ του αρχηγού της σωματοφυλακής του προέδρου, φυσικά, κουκουλώθηκε – το αποσιώπησαν τόσο ο ίδιος ο Ρουσλαμπί, όσο και ο Μουράτν. Την εκδοχή «Ρουσλαμπί», όμως, ως τιμωρία των χορτάτων μιζαδόρων, ο λαός στο Ναζράνι την παίρνει πιο πολύ στα σοβαρά από την άλλη εκδοχή που τη θέλει ως απόπειρα των μαχητών.

Η δεύτερη εκδοχή συνδέεται με μια σειρά απαγωγών στην Ινγκουσετία το 2004. Από τη στιγμή που ο Ζιαζικόφ ανέβηκε στην εξουσία άρχισαν απαγωγές τσετσενικού τύπου. Άνθρωποι απαγάγωνται από αγνώστους «μασκοφόρους», που τους πηγαίνουν προς άγνωστη κατεύθυνση με αυτοκίνητα χωρίς πινακίδες κυκλοφορίας. Τον Απρίλιο, ο κατάλογος των απαχθέντων, που έγινε από τους συγγενείς τους, περιελάμβανε πλέον 40 ονόματα. Παρόλα αυτά, ο Ζιαζικόφ κατηγορηματικά απορρίπτει ότι η κρατική αυθαιρεσία έχει λάβει τέτοιες διαστάσεις και θέτει βέτο στην πληροφόρηση για τις απαγωγές. Στην Ινγκουσετία, κανένα Μ.Μ.Ε. δεν έχει δικαίωμα να ερευνήσει ή να δημοσιοποιήσει αυτές τις τραγωδίες στην εισαγγελία και στο Υπουργείο Εσωτερικών – μόνο ανεπισήμως συνομιλούν με τους συγγενείς των απαχθέντων.

Είναι φυσικό ότι οι οικογένειες πραγματοποιούν τις δικές τους ανεξάρτητες έρευνες, πράγμα που τις οδηγεί στην αυτοδικία. Αυτό είναι που ονομάζουμε «τσετσενική εκδοχή» – οι άνθρωποι που δεν έχουν δυνατότητα να ζητήσουν την προστασία της δικαιοσύνης, παίρνουν στα χέρια τους το νόμο και προχωρούν σε αυτοδικίες. Και τι να κάνουν; Τα παιχνίδια με την υπομονή των ανθρώπων δεν κρατούν πολύ.

...Χτύπος στην πόρτα μου. Είμαι σε ένα ξενοδοχείο στο Ναζράνι. Στην πόρτα βλέπω μια ουρά γερόντων. Είναι οι πατεράδες και οι μητέρες εκείνων που έχουν απαχθεί και δολοφονηθεί δίχως ανάκριση και δίκη το τελευταίο διάστημα στην Ινγκουσετία. Με διαβεβαιώνουν: Στη δημοκρατία αυτή «σκοτώνουν ανθρώπους σαν να είναι κοτόπουλα», άγνωστες αυτοκινούμενες ομάδες ομοσπονδιακών κάνουν επιδρομές μέρα και νύχτα. Από τον Μαγκομέντ Γιαντίεγιεφ, συνταξιούχο από το Καραμπουλάκ, απήγαγαν τον γιο του, Τιμούρ, γνωστό προγραμματιστή της Ινγκουσετίας και δημοφιλή στη νεολαία. Αυτό συνέβη στις 16 Μαρτίου, γύρω στο απόγευμα, μετά τις 5. Όταν σχόλασε, ο Τιμούρ βγήκε από το γραφείο του – «ένοπλοι μασκοφόροι φορώντας στολές παραλλαγής» τον έσπρωξαν σε ένα λευκό Νίβα χωρίς πινακίδες κυκλοφορίας και εξαφανίστηκαν. Το Νίβα συνόδευε από πίσω ένα Γκαζέλ, επίσης χωρίς πινακίδες κυκλοφορίας. Η αυτοκινητοπομπή των απαγωγέων ανεμπόδιστα πέρασε στην Τσετσενία από το συνοριακό φυλάκιο Καβκάζ (το βασικό στρατιωτικό φυλάκιο στα διοικητικά σύνορα μεταξύ Ινγκουσετίας και Τσετσενίας). Εκεί οι απαγωγείς έδειξαν άδεια

του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Επιτελείου της αντιτρομοκρατικής επιχείρησης.

Αυτά είναι τα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήγαγε η οικογένεια Γιαντίεγιεφ. Τα όργανα της τάξης και της δικαιοσύνης δεν έκαναν τίποτα.

«*Πήγα παντού*», λέει κλαίγοντας συνέχεια ο Μαγκομέντ Γιαντίεγιεφ. Το συμβάν τον έχει τσακίσει. Οι ώμοι του γέροντα Μαγκομέντ κρέμονται, στο πρόσωπό του υπάρχει μια μάσκα θλίψης, θα έλεγε κανείς ότι είναι αρχαιοελληνική, μια θλίψη αιωνίως μόνιμη. «*Τους παρακάλεσα όλους, στην εισαγγελία, στο Υπουργείο Εσωτερικών, στην F.S.B., πείτε μου τι έκανε και τον πήραν; Ό,τι κι αν έκανε πρέπει να το μάθω... Αντί για απάντηση, σιωπή. Έχω πολλές ερωτήσεις: "αυτοί" με τις μάσκες είναι πιο ισχυροί από τους δικούς μας αστυνομικούς; Και ποιοι είναι "αυτοί"; Στο Υπουργείο Εσωτερικών μας εργάζονται 6.000 άνθρωποι. Είναι πάρα πολλοί για μια μικρή δημοκρατία με πληθυσμό 300.000. Αν είναι δυνατόν αυτοί οι 6.000 άνθρωποι να μην μπορούν να ελέγξουν τα εδάφη της δημοκρατίας! Πώς επιτρέπουν σε "αγνώστους" να απαγάγουν ανθρώπους; Είμαι έξαλλος με το ότι ο πρόεδρος Ζιαζικόφ ούτε μια φορά δημοσίως δεν αναφέρθηκε στο πρόβλημα των απαγωγών. Αν δεν έχει να πει τίποτα, σημαίνει ότι γνωρίζει πού βρίσκονται οι άνθρωποί μας και καλύπτει τους απαγωγείς. Πολεμούν εναντίον του λαού τους. Η Τσετσενία είναι η βάση για την επιστροφή του σταλινισμού στη χώρα. Κι εμείς, οι Ινγκουσέτιοι, είμαστε πρώτοι στη σειρά μετά τους Τσετσένους γιατί είμαστε συγγενής λαός με αυτούς. Μισώ τον Πούτιν και τον προστατευόμενό του, Ζιαζικόφ*».

Ο Μαγκομέντ Γιαντίεγιεφ φεύγει και στο δωμάτιο εμφανίζεται η Τσιές Ζαμπίγιεφ με τον γιο της, Ισλάμ. Στις 2 Μαρτίου, μπροστά στα μάτια τους «άγνωστοι μασκοφόροι» πυροβόλησαν και σκότωσαν την 24χρονη κόρη της, Μαντίνα.

Εκείνη την ημέρα, πήγαιναν όλοι μαζί από το Ναζράνι στο χωριό Γκαμουρζίγιεβο για να επισκεφτούν τη γιαγιά τους.

«*Ήμασταν κοντά στο Γκαμουρζίγιεβο*», *λέει κλαίγοντας η μητέρα Τσιές,* «*όταν μπροστά μας σταμάτησε φρενάροντας ένα αυτοκίνητο. Μας έκλεισαν τον δρόμο και υποχρεωθήκαμε να σταματήσουμε. Στρατιωτικοί μασκοφόροι πετάχτηκαν από το αυτοκίνητο και έναν νεαρό, που πήγαινε μπροστά μας, τον πέταξαν στο έδαφος και τον πυροβόλησαν, αν και δεν είχε αντισταθεί καθόλου. Φυσικά, άρχισα να φωνάζω: "Τι κάνετε!" Σε απάντηση μας πυροβόλησαν. Οι σφαίρες βρήκαν την κόρη μου κατευθείαν στην καρδιά, πριν προλάβει να βγει από το αυτοκίνητο. Ο σύζυγός μου, που τραυματίστηκε βαριά στον ώμο και στο πόδι, επέζησε, αλλά οι γιατροί δεν μπόρεσαν να αφαιρέσουν τις σφαίρες. Τώρα πια δεν βγαίνω καθόλου από το σπίτι μου. Φοβάμαι πολύ τους ανθρώπους. Οι Αρχές δεν εξέφρασαν καν τα συλλυπητήριά τους. Σε καμιά εφημερίδα, ούτε και στην τηλεόραση δεν ειπώθηκε λέξη για όλα αυτά. Αν όμως δεις τηλεόραση θα νομίζεις*

ότι ζούμε στον παράδεισο. Δεν καταλαβαίνω γιατί σκοτώθηκε η Μαντίνα μου. Ποιος θα δικαστεί για τη δολοφονία της;»

Αργότερα αναζήτησα τον Ιντρίς Αρτσάκοφ, ανακριτή της υπόθεσης της δολοφονίας της αθώας Μαντίνα – η δικαστική δίωξη έγινε μετά την μήνυση που κατέθεσαν οι γονείς της. Ο Ιντρίς δεν μιλάει πολύ. Πανικόβλητος, φοβάται να πει την αλήθεια και όλο υπεκφεύγει: «Το αντιλαμβάνεστε και μόνη σας... Θέλω να δουλέψω...» Ο τρόμος σήμερα στην Ινγκουσετία τους έχει καταλάβει όλους: Από τον αγρότη μέχρι τον εισαγγελέα, λες κι εμφανίστηκε κάποιος δράκος που τους παρατηρεί όλους από ψηλά. Προσωπικά, συνομίλησα με τον Ιντρίς μέσα σε ένα ξένο αυτοκίνητο, νύχτα, και με τη μηχανή αναμμένη.

Να ένα ξερό απόσπασμα από τα λόγια του ανακριτή Αρτσάκοφ, όπου φαίνεται η πανικόβλητη δειλία του πιο πολύ από τη διάθεσή του να εκπληρώσει το καθήκον του:

- Τη Μαντίνα την πυροβόλησε μια ομοσπονδιακή «ομάδα θανάτου», από εκείνες που τακτικά πραγματοποιούν επιδρομές στην Ινγκουσετία. Στις 2 Μαρτίου είχαν έρθει με αποστολή να εξοντώσουν τον διοικητή των αυτονομιστών Μπασκουκάγιεφ.

- Γιατί θα έπρεπε να εξοντώσουν τον Μπασκουκάγιεφ πυροβολώντας κάθε τι που είναι ζωντανό γύρω του, όταν αυτός ήταν ο εκπρόσωπος της μετριοπαθούς πτέρυγας της τσετσενικής αντίστασης και δεν θα πυροβολούσε σε περίπτωση σύλληψής του; Επιπλέον, ζούσε εδώ και καιρό στην Ινγκουσετία φανερά και, μάλιστα, μετά από παράκληση της τσετσενικής φιλορωσικής διοίκησης, προσπάθησε να μεσολαβήσει ανάμεσα στον Γκρόζνι και τους διοικητές των αυτονομιστών για την οικειοθελή παράδοση των όπλων.

-Δεν υπάρχει απάντηση. Φυσικά. Δεν εκδίδουμε εμείς τις διαταγές. Οι ομοσπονδιακοί δρουν κατά πώς θεωρούν σωστό. Ξέρετε, εδώ φοβούνται και τις σκιές τους. Τους είναι ευκολότερο να σκοτώσουν παρά να σκεφτούν.

- Και τι θα κάνετε τώρα που γνωρίζετε ότι ένοχοι είναι οι ομοσπονδιακοί;

- Τίποτα. Θα ζήσω ήσυχα, όπως όλοι. Από τη στιγμή που νίκησε ο Πούτιν αυτό σημαίνει πως είναι ισχυρός, σημαίνει πως πρέπει να λουφάξουμε. Η υπόθεση της δολοφονίας της Μαντίνα θα παραπεμφθεί στις καλένδες. Οι γονείς θα κλάψουν και μετά θα ηρεμήσουν, είναι απλοί άνθρωποι, δεν πρόκειται να απευθυνθούν στη γενική εισαγγελία. Αλλά κι αν το κάνουν, τότε από τη γενική εισαγγελία θα μου απονείμουν εύφημο μνεία για το ότι δεν έκανα τίποτα ως ανακριτής...

Ο ανακριτής Αρτσάκοφ είναι ένας κλασικός εκπρόσωπος της εποχής της πολιτικής στασιμότητας.

...Φεύγουν οι Ζαμπίγιεφ, στο δωμάτιο μπαίνουν οι Μοτσολγκόφ. Αν συγκρίνουμε όλα αυτά που γίνονται εδώ με κάτι, τότε αυτό είναι η Τσετσενία: Μόνο εκεί σχηματίζονται τέτοιες «ουρές» για να δουν έναν

δημοσιογράφο, ουρές που θυμίζουν τη σοβιετική εποχή, όπου οι άνθρωποι στέκονταν για να αγοράσουν σαλάμι. Συγγενείς θυμάτων πογκρόμ ή, όπως σήμερα συνηθίζεται να αποκαλείται επισήμως, στη εισαγγελία, θυμάτων «επιλεκτικής βίας σε σχέση με τις ανάγκες του αντιτρομοκρατικού αγώνα» – των απαχθέντων και εξαφανισμένων, εκείνων που απήχθηκαν ή δολοφονήθηκαν από «αγνώστους μασκοφόρους στρατιωτικούς με στολές παραλλαγής» και οι οικογένειές τους σήμερα δεν μπορούν να βρουν ούτε τους ενόχους, ούτε τα ίχνη των εξαφανισμένων σε καμία κρατική υπηρεσία – ούτε στην αίθουσα του ανακριτή, ούτε στο τμήμα προφυλακισμένων, ούτε στις φυλακές...

Αντάμ Οσμάγιεβιτς Μοτσολγκόφ – πατέρας του 29χρονου δασκάλου Μπασίρ από την πόλη Καραμπουλάκ. Ο Αντάμ Οσμάγιεβιτς ήρθε αμέσως αεροπορικώς από τη μικρή πόλη Σουσουμάν της περιοχής του Μαγκαντάν, στην εσχατιά της πατρίδας μας, όπου μεγάλωσαν και ζουν οι γιοι του, όταν έμαθε ότι απήγαγαν τον Μπασίρ. Τον γιο του τον έσπρωξαν, όπως και τον Τιμούρ Γιαντίεγιεφ, σ' ένα λευκό Νίβα μπροστά στο σπίτι του. Όχι νύχτα, αλλά μέρα μεσημέρι.

«*Πέθανα*», λέει ο Αντάμ Οσμάγιεβιτς και από τα μάτια του κυλούν δάκρυα, παρά το γεγονός ότι οι άντρες της Ινγκουσετίας δεν κλαίνε και μάλιστα μπροστά σε γυναίκες. «*Δεν μπόρεσα να μάθω τίποτα από τις Αρχές, καμία εξήγηση, καμία έρευνα. Ούτε στην τηλεόραση είπαν κάτι για τον Μπασίρ, ώστε οι Αρχές να κάνουν πως ξεκίνησαν κάποια έρευνα*».

Η οικογένεια Μοτσολγκόφ άρχισε τη δική της ανεξάρτητη έρευνα. Ο Αντάμ Οσμάγιεβιτς έχει τρεις γιους. Ο Μπασίρ εξαφανίστηκε, οι άλλοι δύο τώρα ασχολούνται με την αναζήτησή του. Θα περάσει καιρός και ο ένας από αυτούς, ο Μογκαμέντ Μοτσολγκόφ, θα δημιουργήσει στην Ινγκουσετία την οργάνωση των θυμάτων παράνομων διώξεων, θα γίνει ένας τολμηρός υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της έννομης τάξης. Νομικός στο επάγγελμα, θα τον διώξουν απ' όλες τις δουλειές, κανείς δεν θα θέλει να το προσλάβει μόνο και μόνο γιατί επίμονα αναζητεί τον αδελφό του και δεν κρύβει από κανέναν ότι θα κάνει τα πάντα για να τον βρει. Εκτός απ' αυτό, ο Μαγκομέντ θα αρχίσει να βοηθάει όλους εκείνους, οι οποίοι έχουν θύματα απαγωγών στις οικογένειές τους και καταδικάστηκαν παράνομα για «υποθέσεις ισλαμικής τρομοκρατίας», όπως τις αποκαλούν. Ο δε αριθμός τους θα συνεχίσει να αυξάνεται τον επόμενο χρόνο και ο ίδιος θα μετατραπεί σε δραστήριο κοινωνικό υπερασπιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων...

Παρόλα αυτά, τότε, μετά την εκλογή του Πούτιν, οι αδελφοί Μοτσολγκόφ, αναγκασμένοι από τις περιστάσεις, μόλις που προσπαθούσαν να ανακαλύψουν τα ίχνη της διαδρομής εκείνων που είχαν απαγάγει τον αδελφό τους Μπασίρ. Σταδιακά διαλευκάνθηκε ότι στην απαγωγή του ήταν άμεσα αναμεμειγμένοι πράκτορες της F.S.B. της Ινγκουσετίας,

υφιστάμενοι του στρατηγού Σεργκέι Κοριακόφ, διοικητή της Διεύθυνσης Ινγκουσετίας της F.S.B. και φίλο του προέδρου Ζιαζικόφ, αλλά και ο ίδιος ο στρατηγός Κοριακόφ. Οι αδελφοί Μοτσολγκόφ βρήκαν αποδείξεις ότι την πρώτη νύχτα μετά την απαγωγή του, ο Μπασίρ ήταν στο κτίριο της Διεύθυνσης Ινγκουσετίας της F.S.B. στο Μαγκάς, σε κτίριο που βρίσκεται ακριβώς απέναντι από το προεδρικό μέγαρο, ενώ το πρωί με υπηρεσιακό αυτοκίνητο της F.S.B. μεταφέρθηκε στην Τσετσενία, στο Χανκάλ, στην κύρια στρατιωτική βάση, απ' όπου και τα ίχνη του χάνονται. Εκείνος που πληροφόρησε για όλα αυτά την οικογένειά του ανήκει στο προσωπικό της F.S.B.

«*Η ουσία του κράτους και το νόημα της ύπαρξης των Αρχών είναι να τηρείται η τάξη. Σωστά το αντιλαμβάνομαι;*», ρωτάει ο Αντάμ Οσμάγιεβιτς, ένας γέροντας που όλη του τη ζωή εργάστηκε τίμια ως μηχανικός σε σοβιετικά εργοστάσια. «*Σ' εμάς υπάρχει ένα είδος ανθρώπων, οι οποίοι, ανεξάρτητα απ' οτιδήποτε άλλο, πάντα πίστευαν στη δικαιοσύνη που απορρέει από τους εκπροσώπους της εξουσίας. Να όμως που αρχίζω να αμφιβάλλω... Γιατί οι Αρχές παρανομούν; Ποιον συμφέρουν όλα αυτά; Κάτι τέτοιο δεν μπορώ να το φανταστώ ούτε στην περιοχή του Μαγκαντάν, όπου ζω. Η νεολαία της Ινγκουσετίας δοκιμάζει τα όριά της, το νοιώθω. Όλα αυτά θα τελειώσουν πολύ άσχημα. Τις τελευταίες 10 μέρες, 8 άτομα απήχθηκαν από ομοσπονδιακούς. Η εξουσία απλά εξωθεί τους νέους να πάρουν τα βουνά. Τι άλλη επιλογή έχουν; Να κάτσουν εδώ και να περιμένουν πότε θα τους απαγάγουν και θα αρχίσουν να τους βασανίζουν;*»

Αυτοί που είδαν τον Μπασίρ Μοτσολγκόφ στο Χανκάλ και ενημέρωσαν τον πατέρα του, τού είπαν ότι ο γιος του ήταν χτυπημένος άσχημα με σημάδια από σκληρά βασανιστήρια.

Ο Αντάμ Οσμάγιεβιτς μου δίνει έναν κατάλογο. Εκεί αναγράφονται τα ονόματα των 40 απαχθέντων των τελευταίων μηνών. Ο κατάλογος αυτός είναι ανεπίσημος – τον έφτιαξαν οι οικογένειες των απαχθέντων. Ούτε όμως αυτόν τον κατάλογο τον παραλαμβάνουν επισήμως στην εισαγγελία. Δεν έχουν τι άλλο να κάνουν, παρά να ενωθούν και να δράσουν από κοινού.

Τον ίδιο κατάλογο παρέλαβε ο Ρασίντ Οζντόγιεφ, βοηθός του εισαγγελέα της Ινγκουσετίας, λίγο πριν την εκλογή του Πούτιν, μόνο που τότε, στα τέλη Φεβρουαρίου, ήταν πιο μικρός. Οι υπηρεσιακές αρμοδιότητες του Ρασίντ είναι να επιβλέπει τη νομιμότητα των πράξεων της Διεύθυνσης της F.S.B. στην Ινγκουσετία. Την περίοδο που οι συγγενείς των απαχθέντων έδωσαν στον Οζντόγιεφ τον κατάλογό τους, είχε και ο ίδιος αρχίσει έρευνα για την ανακάλυψη των απαχθέντων και είχε καταλήξει στο συμπέρασμα ότι οι εξωδικαστικές διώξεις προέρχονται από τις υπηρεσίες των δυνάμεων της τάξης. Ο Οζντόγιεφ υπέβαλε αντίστοιχη έκθεση στον γενικό εισαγγελέα της Ρωσίας, Βλαντίμηρ Ουστίνοφ. Η ουσία του ντοκουμέντου αυτού είναι

οι αποδείξεις της παράνομης δράσης, κυρίως, του στρατηγού Κοριακόφ και της Διεύθυνσης της Ινγκουσετίας της F.S.B.

Στις 11 Μαρτίου, γύρω στις 6 το απόγευμα, είδαν για τελευταία φορά τον Ρασίντ Οζντόγιεφ όταν μπήκε στο αυτοκίνητό του στο πάρκινγκ του προεδρικού μεγάρου στο Μαγκάς, στην πρωτεύουσα της Ινγκουσετίας. Ένα εικοσιτετράωρο αργότερα το Ζιγκουλί καλυμμένο με κουκούλα στεκόταν ακόμη εκεί, στην αυλή του κτιρίου όπου στεγάζεται η Διεύθυνση Ινγκουσετίας της F.S.B., ενώ στη συνέχεια, όπως διευκρινίστηκε από τους συγγενείς του και όχι από επίσημη ανάκριση, κάποιος είδε τον Οζντόγιεφ, χτυπημένο και βασανισμένο στο Χανκάλ, στην κύρια στρατιωτική βάση της Τσετσενίας. Από εκεί και πέρα εξαφανίστηκε...

- *Κάθε μέρα, που περνάει δίχως να ξέρω για την τύχη του, θάβω τον γιο μου*, μου λέει ήρεμα ο Μπορίς Οσμάνοβιτς Οζντόγιεφ, επίτιμος δικαστής, ιδιαίτερα γνωστός στην Ινγκουσετία. Ο Ρασίντ είναι γιος του. Ο Μπορίς Οσμάνοβιτς είναι ένας μεγάλος σε ηλικία άνθρωπος.

- *Σας είπε ο γιος σας κάτι για την έκθεση που υπέβαλε στον γενικό εισαγγελέα;*

- *Ναι. Έγραψε για τα περιστατικά των εξωδικαστικών διώξεων και για το ποιος τις κάνει. Παρακάλεσα τον γιο μου: «Μην το κάνεις. Είναι μια τρομερή υπηρεσία! Γιατί παίρνεις αυτό το ρίσκο;» Και μου απάντησε: «Αν θέλεις θα παραιτηθώ. Αν όμως εγώ, ο επιβλέπων εισαγγελέας της F.S.B. στην Ινγκουσετία, το όργανο δηλαδή του οποίου προΐσταμαι, είναι αναμεμειγμένο σε δολοφονίες και απαγωγές ανθρώπων, τότε είμαι ο μοναδικός άνθρωπος στη δημοκρατία που έχει κάθε νόμιμο δικαίωμα να απαιτήσει την αποκατάσταση της νομιμότητας. Αν δεν χρησιμοποιήσω αυτό το δικαίωμα τώρα, ο Πανάγαθος δεν πρόκειται να μου το συγχωρήσει». Συζητήσαμε επί μακρόν και μου είπε τις σκέψεις του: «Λοιπόν, τι μπορούν να μου κάνουν; Να μου «φυτέψουν» ναρκωτικά ή όπλα στο αυτοκίνητο; Αυτό δεν με αγγίζει, έχω εισαγγελική ασυλία. Μίζες δεν παίρνω, όλοι το ξέρουν αυτό». Δεν θεωρούσε ότι η απαγωγή είναι μία από τις εκδοχές. Μετά την εξαφάνισή του πήγα και είδα τον πρόεδρο Ζιαζικόφ. Κι εγώ, ο γέροντας, ο δικαστής, περίμενα στην αίθουσα αναμονής μιάμιση ώρα. Όλο καθυστερούσε και στο τέλος μου μετέφερε μέσω του γραμματέα του ότι δεν έχει να μου πει τίποτα. Είμαι πεπεισμένος ότι αυτό σημαίνει πως ξέρει ποιος απήγαγε τον Ρασίντ.*

Τέλος, οι αρχηγοί των οικογενειών των απαχθέντων, οργάνωσαν συγκέντρωση και απαίτησαν από τον Ζιαζικόφ να δώσει απαντήσεις στα ερωτήματα: Πού είναι οι γιοι τους; Ποιος φταίει για όλα αυτά; Ο Ζιαζικόφ επέλεξε να πάει να συναντήσει τον Πούτιν στο Σότσι προκειμένου να κάνει απολογισμό για την άνθιση της Ινγκουσετίας, το 98% «σας ψήφισαν Βλαντίμηρ Βλαντίμηροβιτς».

Και αυτό είναι αλήθεια: Επισήμως έχουμε 98%.

Πηγαίνοντας αεροπορικώς στο Σότσι ο Ζιαζικόφ έδωσε εντολή

στην αστυνομία να διαλύσει τη συγκέντρωση. Η διαταγή ήταν εντελώς προβοκατόρικη – να χρησιμοποιήσουν χημικά κατά των γερόντων. Δηλαδή να επιτεθούν Ινγκουσέτιοι σε Ινγκουσέτιους. Οι νέοι στους γέρους. Στον Καύκασο, όμως, αυτό δεν είναι δυνατόν και οι αστυνομικοί πλησίασαν τους γονείς των απαχθέντων ευθέως και τους είπαν ότι για να μην συμβεί το ανεπίτρεπτο καλά θα ήταν να διαλυθούν.

«*Καθόμαστε τώρα στις αυλές μας*», λέει ο Μπορίς Οζντόγιεφ, «*κλαίμε και δεν έχουμε δυνάμεις να σηκωθούμε και να απαιτήσουμε. Προσωπικά φοβάμαι για τους γιους αλλονών. Για τα εγγόνια. Η εξουσία έγινε σταλινική*».

Το άμεσο αποτέλεσμα της προώθησης ενός στρατηγού της F.S.B. με παρελθόν στη K.G.B., στη θέση του προέδρου της δημοκρατίας, ήταν η ενίσχυση της κρατικής αυταρχικότητας. Ο Ζιαζικόφ, όπως άλλωστε και ο Πούτιν προσωπικά, δεν έγιναν εγγυητές της τάξης, πράγμα το οποίο ήλπιζαν πολλοί άνθρωποι, κουρασμένοι από το χάος, αλλά εγγύηση της μεταστροφής από τη δημοκρατία όχι στον αυταρχισμό, αλλά στον μεσαίωνα, στην κρατική τρομοκρατία και την αυτοδικία.

Θα περάσει λίγος καιρός και η «διεύρυνση της Τσετσενίας» θα φτάσει και σε άλλες περιοχές της Ρωσίας. Στα τέλη του 2004 ο Πούτιν θα γίνει η εγγύηση για τη μετατροπή της κρατικής αυθαιρεσίας σε καθημερινότητα...

...Και παρόλα αυτά θα πάω να επισκεφτώ τους συναδέλφους μου, τους δημοσιογράφους της Ινγκουσετίας. Το βασικό ερώτημα που με απασχολεί είναι: Πώς λειτουργεί το σύστημα της λογοκρισίας στις εσχατιές της χώρας μας, που είναι μακριά από τη Μόσχα, από τη διοίκηση του Πούτιν; Γιατί, για παράδειγμα, στα Μ.Μ.Ε. των διαφόρων δημοκρατιών δεν υπάρχει ούτε μια λέξη για τις εξωδικαστικές διώξεις; Μήπως, τελικά, η συσκότιση του προβλήματος είναι ο δρόμος για να εμβαθύνει κανείς σ' αυτό;

Η συζήτηση γίνεται σε βαριά ατμόσφαιρα, η διάθεσή μας είναι άσχημη. Πρώτον, όλοι μιλούν ανώνυμα. Δεύτερον, οι συζητήσεις γίνονται μέσα σε αυτοκίνητα για να μην μας δει κανείς, όπως κάναμε επί Σοβιετικής Ένωσης. Ο συνομιλητής μου είναι αναπληρωτής διευθυντής ειδήσεων μίας από τις δύο εφημερίδες που εκδίδονται στην Ινγκουσετία.

«*Γιατί όλα αυτά τα μέτρα προφύλαξης;*», ρωτάω.

«*Αν μάθουν ότι άνοιξα το στόμα μου, δεν θα βρω δουλειά ούτε ως οδηγός τρακτέρ*», απαντάει ο μεσήλικας άντρας με τα λευκά μαλλιά, ένας πανέξυπνος, επαγγελματίας δημοσιογράφος.

«*Τι θα γίνει αν γράψετε για τις απαγωγές; Για τη διαφθορά; Για το 98%, τη νοθεία στις εκλογές του Μαρτίου; Για την εκτεταμένη νοθεία που έγινε στις κοινοβουλευτικές εκλογές του Δεκεμβρίου;*»

«*Αν τα γράψω θα με απολύσουν στο στάδιο της λογοκρισίας. Τέτοια άρθρα δεν πρόκειται με τίποτα να δημοσιευτούν. Από εκεί και πέρα δεν θα ξαναδουλέψω*

σε εφημερίδα. Θα απολύσουν και τους συγγενείς μου, αν και δεν έχουν καμία σχέση με τη δημοσιογραφία».

Ο συνάδελφος μού εξηγεί τον μηχανισμό της λογοκρισίας. Μου εξηγεί το πώς προπαγανδίζεται ο «μύθος για τη σταθεροποίηση της Ινγκουσετίας». Όλα τα άρθρα τα διαβάζει προσωπικά ο Ίσα Μερζόγιεφ, εκπρόσωπος Τύπου του προέδρου – αυτός είναι ο νόμος και απορρίπτει κάθε άρθρο που θεωρεί επιζήμιο. Επιζήμιο θεωρείται κάθε τι που θα υπονομεύσει την «διαδικασία σταθεροποίησης». Σε λογοκρισία υπόκειται κάθε αρνητική πληροφορία για όλα, που έστω και έμμεσα σχετίζεται με αυτούς που βρίσκονται σήμερα στην εξουσία. Είναι αδύνατον να προτείνεις άρθρο για τη διαφθορά, αν είναι αναμεμειγμένοι συγγενείς του Ζιαζικόφ. Για τον πόλεμο στην Τσετσενία μπορείς να γράψεις μόνο όταν αναφέρεις την εξόντωση των μαχητών και «την οικειοθελή μετακίνηση των προσφύγων». Για τα «τάγματα θανάτου» κατηγορηματικά «όχι». Για τις εξωδικαστικές διώξεις, επίσης «όχι».

Όλα αυτά ισχύουν και για τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα. Ο Μερζόγιεφ γράφει τα σενάρια των τηλεοπτικών εκπομπών. Ο ίδιος προσωπικά φτιάχνει εκ των προτέρων το πλαίσιο μέσα στο οποίο θα κινηθούν αλλά και καθορίζει την θεματολογία τους.

Γιατί όμως; Οι άνθρωποι ζουν στο κενό; Σε πλήρη αδιέξοδο; Σε ποιον, σε τελική ανάλυση, χρειάζεται αυτή «η τσετσενική εκδοχή»;

Αυτό είναι και το πρόβλημα. Σε κανέναν δεν χρειάζεται. Συμπεριλαμβανομένου του Ζιαζικόφ. Αυτός, και όχι ο Ρουσλάν Αούσεφ, είναι που δεν πρόκειται να γλιτώσει έτσι και γίνει κάτι. Η Μόσχα μπορεί να χρειαστεί τη «Νέα Τσετσενία». Ο Ζιαζικόφ είναι απολύτως εξαρτημένος από τη Μόσχα και έγινε πρόεδρος μόνο και μόνο για να ελέγξει τον κρατικό μηχανισμό υπό δύο, όμως, προϋποθέσεις που έθεσε το Κρεμλίνο, τις οποίες όλοι γνωρίζουν στην Ινγκουσετία: Ότι δεν πρόκειται να αντισταθεί και να εξασφαλίσει την αφοσίωση του λαού του, αν διευρυνθεί η αντιτρομοκρατική επιχείρηση και, δεύτερον, ότι δεν θα αρχίσει να απαιτεί την επιστροφή της περιοχής Πριγκορόντι από τη Βόρεια Οσετία στην Ινγκουσετία (μια παλιά εδαφική διαμάχη που ανάγεται στην εποχή του θανάτου του Στάλιν το 1953).

Να λοιπόν ο Ζιαζικόφ, που εκτελεί τις εντολές του, μαζί με το στενό του περιβάλλον. Αν επέτρεπαν στα Μ.Μ.Ε. να δείξουν την πραγματική εικόνα, τότε αμέσως θα έβγαινε στην επιφάνεια ότι ο πληθυσμός απαιτεί επαναπροσδιορισμό των συνόρων με την Τσετσενία και την επιστροφή της περιοχής Πριγκορόντι, η οποία αφαιρέθηκε από τη δημοκρατία αυτή κατά την περίοδο της εκτόπισης του πληθυσμού από τον Στάλιν το 1944.

«*Μας πιέζουν, λοιπόν*», λέει ο δημοσιογράφος. «*Θα πρέπει να φαίνεται ότι στην Ινγκουσετία όλοι συμφωνούν με την πολιτική του Κρεμλίνου και με την πολιτική του Ζιαζικόφ*».

«*Μπορείτε να παρακούσετε τον Μερζόγιεφ;*»

«*Προς το παρόν οι διευθυντές δεν μπορούν να το τολμήσουν αυτό*».

«*Ποιος μπορεί να αντισταθεί;*»

«*Κανείς. Αντιστέκονται μόνο εκείνοι που φεύγουν από την Ιγκουσετία. Ακόμη καλύτερα, εκείνοι που καταφεύγουν στο εξωτερικό*».

«*Πώς θα αποκαλούσατε όλα αυτά που συμβαίνουν σήμερα;*»

«*Σοβιετικό καθεστώς με αίμα*».

Φυσικά, η σοβιετική σταθερότητα ήταν ένα μεγάλο επίτευγμα: Από το Αφγανιστάν έρχονταν τα πτώματα που απαγορευόταν να ταφούν με τιμές, οι αντιφρονούντες φυλακίζονταν σε στρατόπεδα συγκεντρώσεως και σε ψυχιατρεία, ο λαός ψήφιζε «99,9% – υπέρ», τα κομματικά αφεντικά φοβούνταν μόνο την Επιτροπή Κομματικού Ελέγχου, οι «καλλιτέχνες του κινηματογράφου» γύριζαν μόνο τις κατάλληλες ταινίες για την πλήρη εμπιστοσύνη στην επόμενη ημέρα, και η Δύση στήριζε οικονομικά τον Μπρέζνιεφ μόνο και μόνο για να μην διαλυθούν όλα. Αυτή ήταν η πραγματικότητα που κρυβόταν κάτω από το καμουφλάζ της σταθερότητας. Και τώρα, τον Απρίλιο του 2004, τα ίδια γίνονται. Η πραγματικότητα όμορφα και καλά κρύφτηκε κάτω από τη σταθερότητα. Και στην Ιγκουσετία, αλλά και σε ολάκερη τη χώρα. Και η Δύση για άλλη μια φορά το ενισχύει. Η θεωρία των ιστορικών κύκλων παρελαύνει.

Σκέφτομαι: Γιατί ο λαός μας, σε τελική ανάλυση, φοβάται τόσο πολύ ακόμη και την υποψία της απειλής των διώξεων; Κι αν είναι διατεθειμένοι να το κάνουν, τότε γιατί επιλέγουν τη μέθοδο της ανώνυμης ανατίναξης της «Mercedes» του προέδρου; Γιατί δεν το κάνουν πολιτισμένα με αντιπαράθεση στο κοινοβούλιο, με την απαίτηση να αλλάξουν τα αποτελέσματα των εκλογών αν θεωρούν ότι είναι αποτέλεσμα νοθείας;

Δεν υπάρχει καμιά απάντηση στα ερωτήματα αυτά, εκτός από μία – παράδοση. Οι πατρογονικές μας παραδόσεις ανικανότητας για σχεδιασμό αντίστασης. Γιατί αν είναι κάτι να κάνουμε τότε ας το κάνουμε αμέσως και η «ζωή θα πάρει τον δρόμο της»...

Η ζωή, όμως, δεν θα πάρει τον δρόμο της όπως και να έχει.

Σκέφτομαι επίσης: Γιατί ο Ζιαζικόφ, άρα και ο Πούτιν (επειδή ο Ζιαζικόφ είναι κλώνος του Πούτιν) δεν μπορούν να καταφέρουν τίποτα με δημοκρατικό τρόπο, ανθρώπινα; Γιατί προκειμένου να παραμείνουν στις θέσεις τους πρέπει να πουν ψέματα, να διαστρεβλώσουν, να υποστηρίξουν τους διεφθαρμένους αξιωματούχους, να αποφύγουν τις συναντήσεις με τον λαό, να κρυφτούν, να φοβηθούν τον λαό και αυτό να έχει ως αποτέλεσμα να μην αγαπούν τον λαό;

Σκέφτομαι, ότι το στρατηγικό τους λάθος έγκειται στο γεγονός ότι δεν είχαν προετοιμάσει τον εαυτό τους για πρόεδρο – είναι διορισμένοι πρόεδροι, με τον σοβιετικό τρόπο, τυχαία. Το κόμμα διέταξε και ο

κοσμομόλος[37] απάντησε: «*Διατάξτε*». Και μπορεί στην αρχή να τους άρεσε να είναι πρόεδροι, αλλά όταν έπαψαν οι γιορτές και οι πανηγυρισμοί και άρχισε η προεδρική τους καθημερινότητά –οικονομία, παροχή τρεχούμενου νερού, δρόμοι, τρομοκράτες, πόλεμοι, κλοπές– αμέσως ξεκαθάρισε ότι δεν είναι ικανοί για τίποτα άλλο, εκτός από το να συνοφρύονται αυστηρά, να υποκρίνονται ότι είναι Ταϋλεράνδοι με το να συσκέπτονται μυστικά το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου, και να ψάχνουν παντού τους εχθρούς τους, αποδίδοντας τις αποτυχίες τους, φυσικά, σε αυτούς τους «εχθρούς», που κρύβονται πίσω από κάθε θάμνο.

Δεν χρειάζεται να πούμε ότι ο Ζιαζικόφ στην Ιγκουσετία αντιγράφει το μεγάλο του αφεντικό, τον Πούτιν, πριν απ' όλα στη βασική του συμπεριφορά. Όταν το βασικό δεν είναι τα ζητήματα, αλλά ο τηλεοπτικός τους απολογισμός, όχι η πραγματικότητα, αλλά ο εικονικός κόσμος. Η λογοκρισία είναι αρνητική όταν λειτουργεί ως ευκαιρία για να μην ασχοληθεί κανείς με τα δύσκολα προβλήματα, αλλά για να φύγει μακριά από αυτά, να κάνει λες και δεν υπάρχουν. Την ίδια στιγμή, η βίαιη λογοκρισία δεν σημαίνει τίποτα άλλο παρά μόνιμη παραπληροφόρηση της κοινωνίας, η οποία εξασφαλίζει την απουσία ενός ορατού συνομιλητή με τον οποίο καθημερινά θα πρέπει να κάνεις διάλογο. Πού είναι όλοι όσοι μπορούσαν να ασκήσουν κριτική και να αντισταθούν; Και ποιος τους ακούει;

Δεν υπάρχει κανείς. Κανείς δεν τους ακούει. Ό,τι γίνεται στη Μόσχα, γίνεται και στην Ιγκουσετία.

Σ' αυτή τη δημοκρατία του Ζιαζικόφ για ένα μεγάλο διάστημα υπήρχε ως προβεβλημένος εκπρόσωπος της αντιπολίτευσης ο Μουσά Οζντόγιεφ και μερικοί άνθρωποι γύρω του. Κάποτε ο Μουσά ήταν μαζί με τον Ζιαζικόφ. Είχε μάλιστα διοριστεί σύμβουλός του.

Σήμερα ο Μουσά Οζντόγιεφ είναι βουλευτής της Λαϊκής Συνέλευσης της Ιγκουσετίας. Ήταν υποψήφιος για τη Δούμα στις 7 Δεκεμβρίου. (Βουλευτής της Ιγκουσετίας έγινε ο Μπασίρ Κοζντόγιεφ, τον οποίο υποστήριξε το Κρεμλίνο και, φυσικά, ο Ζιαζικόφ. Όλοι στην μικρή Ιγκουσετία είναι έτοιμοι να σου δείξουν το σπίτι του Κοζντόγιεφ, το οποίο «δώρισε στον Ζιαζικόφ σε αντάλλαγμα για την καρέκλα του βουλευτή». Το είδα, μια χαρά σπίτι είναι, πολυτελές και, όντως, για ένα διάστημα εκεί έζησε η οικογένεια του Ζιαζικόφ).

Ο αντιπολιτευόμενος Λουσά Οζντόγιεφ προσπάθησε να αμφισβητήσει

---

[37] Κοσμομόλος: Μέλος της Πανενωσιακής Λενιστικής Κομμουνιστικής Ένωσης, της οργάνωσης νεολαίας του Κ.Κ.Σ.Ε. και φυτώριο των κομματικών ηγετών των μελλοντικών γενιών. Μια ματιά στα βιογραφικά της σημερινής πολιτικής ελίτ της Ρωσίας αποδεικνύει περίτρανα τη μετατροπή των πρώην κομμουνιστών σε ένθερμων οπαδών του καθεστώτος του Πούτιν.

το αποτέλεσμα των κοινοβουλευτικών εκλογών παρουσιάζοντας στο δικαστήριο τους καταλόγους των εκλογέων με παρεμβάσεις, δηλαδή όταν υπό τον ίδιο αριθμό ταυτότητας δηλώθηκαν διάφοροι άνθρωποι ή όταν ένας άνθρωπος ψήφισε πολλές φορές με διαφορετικές ταυτότητες...

Ορισμένα παραδείγματα για να γίνει ξεκάθαρο πώς «διέλυσε» τον Δεκέμβριο την αντιπολίτευση ο μηχανισμός «διάλυσης» και «εμπνευσμένης νίκης» του κόμματος του Πούτιν, της «Ενιαίας Ρωσίας».

Να τα στοιχεία από το εκλογικό τμήμα Νο68, που βρίσκεται στο χωριό Μπαρσούκ, στην άκρη του Ναζράνι και θεωρείται τόπος καταγωγής του Μουράτ Ζιαζικόφ. Εδώ ζουν οι συγγενείς του, ενώ στο πιο ψηλό σημείο του πιο ψηλού λόφου ολοκληρώνονται οι οικοδομικές εργασίες του πύργου του προέδρου – ένα «σπιτάκι» φεουδαρχικής αρχιτεκτονικής, πράσινου χρώματος, όπου σκοπεύει να μετακομίσει από το σπίτι που του παραχώρησε ο βουλευτής Μπασίρ Κοζντόγιεφ.

Φυσικά, στα εκλογικά τμήματα στο Μπαρσούκ, πρόεδρος και μέλη της εφορευτικής επιτροπής, σύμφωνα με τις ανόητες παραδόσεις του Καυκάσου, ήταν συγγενείς του Ζιαζικόφ και ορισμένοι από τους πιστούς του μπιστικούς, αλλά και οικοδόμοι του Πύργου, προμηθευτές του Πύργου και υπηρέτες του Πύργου.

Μελετάω τον κατάλογο των εκλογέων (είναι επικυρωμένος και υπάρχει μάλιστα και σφραγίδα), οι οποίοι παρέλαβαν τα ψηφοδέλτια στις 7 Δεκεμβρίου στο εκλογικό τμήμα Νο68. Αποδεικνύεται ότι με τον ίδιο αριθμό ταυτότητας, για παράδειγμα Νο2601010683, στο Μπαρσούκ ζουν και ψηφίζουν, τουλάχιστον, τρεις πολίτες: ο Μπαχλάγιεφ Τιμούρ Χαμζάτοβιτς, που διαμένει επί της οδού Αχλάν Τσουρτσκάγια 15, ο Ντζορτόφ Ταμερλάν Μαγκομέντοβιτς, που διαμένει επί της οδού Ζιαζικόφ και ο Γκαλγκόγιεφ Μπεσλάν Μπαγκαούντοβιτς, που διαμένει επί της οδού Κορτόγιεβ 5.

Αστυνομικό μυθιστόρημα. Και όλα αυτά υπάρχουν στα επίσημα πρακτικά...

Να ένα άλλο: Με τον ίδιο αριθμό ταυτότητας Νο2601032665 έχουμε τέσσερις κάτοικους του Μπαρσούκ. Μάλιστα οι τρεις από αυτούς είναι άντρες και η τέταρτη γυναίκα. Οι τρεις ζουν στο ίδιο σπίτι (οδ. Γιούζναγια 13). Τέτοια παραδείγματα διπλής, τριπλής και τετραπλής ψηφοφορίας με την ίδια ταυτότητα υπάρχουν δεκάδες. Επίσης υπάρχει στήλη πανομοιότυπων υπογραφών, δίπλα σε στήλη με διαφορετικά ονόματα...

Αν συγκρίνουμε τους εκλογικούς καταλόγους με εκείνους που πήγαν στις κάλπες στο Μπαρσούκ στις 7 Δεκεμβρίου (εκλογές του Πούτιν), τότε θα δούμε ότι ο ίδιος άνθρωπος έχει δύο ταυτότητες. Στον κατάλογο της 7ης Δεκεμβρίου στο Νο3 βρίσκεται, για παράδειγμα, ο Αζίγκοφ Αχμέντ Ταγκίροβιτς από το χωριό Τιμπί-Χι (τμήμα του Μπαρσούκ) με αριθμό ταυτότητας Νο2602098850. Στις 14 Μαρτίου ο ίδιος Αζίγκοφ Αχμέντ

Ταγκίροβιτς ψηφίζει με την ταυτότητα με αριθμό Νο2603356564.

Ποιος είναι αυτός ο Αζίγκοφ; Υπήρξε ποτέ; Ένας Θεός το ξέρει. Δεν μπόρεσα να μάθω τίποτα γι' αυτόν στον Τίμπι-Χι. Κανείς ποτέ δεν τον είδε στο μικροσκοπικό χωριουδάκι, κανείς δεν τον γνωρίζει εκεί, όπου όλοι γνωρίζονται μεταξύ τους και οι γονείς των σημερινών κατοίκων γνωρίζουν ακόμη και τους προπαπούδες και τις προγιαγιάδες του καθενός... Κλασική περίπτωση πλαστοπροσωπίας αυτός ο Αζίγκοφ.

Ιστορίες παρόμοιες με του «Αζίγκοφ» ένα σωρό. Οι εφορευτικές επιτροπές «μαγείρεψαν» και «ξαναμαγείρεψαν» ξεδιάντροπα μέχρι να βγουν τα επιθυμητά, σωστά αποτελέσματα. Και όλα αυτά, δεν είναι αστεία. Δεν το κάνω για να ειρωνευτώ τον εαυτό μου, αλλά είναι η πτώση της ρωσικής δημοκρατίας. Αλλά και της ρωσικής κοινωνίας. Στην Ινγκουσετία δυσανασχέτησε ΜΟΝΟ ο Μουσά Οζντόγιεφ. Σε κάθε πόλη μπορείτε να βρείτε ένα τέτοιον Οζντόγιεφ, έναν, το πολύ δύο. Όχι περισσότερους. Συνήθως τους θεωρούν ως τους «τρελούς της πόλης» και δεν τους παίρνουν στα σοβαρά. Οι πιο προοδευτικοί άνθρωποι σ' εμάς τους χτυπούν με συμπάθεια στον ώμο και τους λένε: «*Εμπρός, εμπρός, κι εμείς θα δούμε τι θα γίνει...*»

Και βλέπουν. Τίποτα παραπάνω. Αν αυτός ο τρελός της πόλης ξαφνικά νικήσει τον δράκο, τότε αμέσως τη δόξα του θα μοιραστούν εκατομμύρια άλλοι, ενώ τα αποτελέσματα της νίκης του θα τα εκμεταλλευτούν όλοι με χαρά. Η παλιά σοβιετική συνήθεια της κοινωνικής διαφθοράς: Μην κάνεις τίποτα ο ίδιος, μείνε στον βυθό, περίμενε τη στιγμή που στην επιφάνεια θα αρχίσει η καλή ζωή.

Αυτοί είμαστε.

Ας γυρίσουμε, όμως, στη νοθεία των εκλογών. Γιατί έπρεπε να νοθεύσουν το αποτέλεσμα;

Η απάντηση είναι απλή: Γιατί ο λαός δεν ψήφισε τον Πούτιν στις 15 Μαρτίου, ούτε την «Ενιαία Ρωσία» στις 7 Δεκεμβρίου. Οι δημοσκοπήσεις είναι μαγειρεμένες στη χώρα μας, παρόλο που η Δύση της εμπιστεύεται. Αλλά και στην περίπτωση με την Ινγκουσετία, φαίνεται πόσο διψούσε ο Ζιαζικόφ να δείξει το καλό του πρόσωπο στον Πούτιν ώστε να του χαρίσει ένα 98% προσωπικά...

Αυτό ήταν. Γι' αυτό οι άνθρωποι του Ζιαζικόφ τσάκιζαν στα γόνατά τους ανθρώπους, έστριβαν τα χέρια των μελών των εφορευτικών επιτροπών πίσω από την πλάτη τους, απειλούσαν, τυραννούσαν και τους υποχρέωναν να πουν ψέματα. Τι να κάνουν οι άνθρωποι, συναίνεσαν στη νοθεία.

Η πλειοψηφία των μελών των εφορευτικών επιτροπών, με όσους μπόρεσα να μιλήσω, μου είπαν: «*Φοβόμαστε, έχουμε οικογένειες, παιδιά – θα τα απαγάγουν, καλύτερα να συναινέσουμε στη νοθεία παρά να χάσουμε τους οικείους μας...*» Ποιος, κάτω από αυτές τις συνθήκες, μπορεί να πει μετά

βεβαιότητας, ότι επί Πούτιν, δεν έχουμε επιστροφή στον σταλινισμό; Εγώ, πάντως, όχι. Η γενετική μνήμη ζει στον λαό: Ζήσε όπως πρέπει για να επιβιώσεις – πρέπει να πηγαίνεις σύμφωνα με το ρεύμα.

Όλο αυτό το σύστημα, απαχθέντες δικαστές, νοθευμένες εκλογές, αγένεια των προέδρων απέναντι στον λαό, αδιαφορία για τα προβλήματά τους, μπορεί να υπάρξει μόνο όταν ο λαός σιωπά. Σ' αυτό υπολογίζει το Κρεμλίνο: Το βασικό στη σημερινή ζωή της Ρωσίας και εκείνο που πάνω στο οποίο, συγκεκριμένα, οικοδομείται η «μεγαλοφυΐα» του κ. Σουρκόφ (Βλαντισλάβ Σουρκόφ – αναπληρωτής προσωπάρχης της προεδρίας, βασικός πολιτικός σύμβουλος του Πούτιν) είναι η απάθεια των ανθρώπων, αφού σχεδόν το σύνολο του λαού μας πιστεύει ότι η εξουσία έτσι κι αλλιώς «θα κάνει» τα πάντα για να προασπίσει τα συμφέροντά της. Και τις εκλογές μεταξύ των άλλων. Όσο πιο συχνά κάνουμε τέτοιες εκλογές, τόσο πιο πολύ πείθεται. Όσο πιο δυνατά τον φτύνουν, τόσο πιο ανυπεράσπιστος και αδύναμος νιώθει. Όσο πιο ανυπεράσπιστος γίνεται, τόσο περισσότερο εξαχρειώνεται η εξουσία. Και όχι μόνο αναφορικά με τις εκλογικές υποθέσεις, αλλά και, όπως λέγεται, στην καθημερινότητα. Φαύλος κύκλος. Οι άνθρωποι αρχίζουν να κινούνται μόνο όταν κάτι τους αφορά ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ. Ο Μπορίς Οζντόγιεφ – όταν απήγαγαν τον γιο του Ρασίντ. Οι Μοτσολγκόφ το ίδιο. Πριν ήταν «το σπιτάκι μου και η δουλειά μου». Η αντίσταση των ανθρώπων εμφανίζεται μόνο όταν κάτι τους αφορά προσωπικά. Από τον σοσιαλισμό βγήκαμε πολύ μικροαστοί.

Να και η 6η Απριλίου – η απόπειρα δολοφονίας του Ζιαζικόφ στο Ναζράνι.

Σήμερα το δικαστήριο καταδίκασε τον Ίγκορ Σουτιάγκιν, στρατιωτικό αναλυτή και επιστήμονα του Ινστιτούτου Η.Π.Α. και Καναδά της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών, συγγραφέα εκατοντάδων επιστημονικών εργασιών για θέματα στρατηγικών εξοπλισμών και αφοπλισμού, 15ετή κάθειρξη «για προδοσία της πατρίδος». Η υπόθεση Σουτιάγκιν είναι καρπός της προσωπικής ανάμειξης του Πούτιν, ως επικεφαλής της F.S.B.

Συνέλαβαν τον επιστήμονα τον Οκτώβριο του 1999. Η υπόθεσή του ήταν η κυριότερη που επεξεργάστηκε η F.S.B. με τον Πούτιν να έχει τον απόλυτο έλεγχό της. Η ουσία των κατηγοριών της F.S.B. προς τον επιστήμονα ήταν ότι αυτός, τάχα, έδινε σε ξένη κατασκοπία απόρρητα στοιχεία. Βέβαια, η εργασία του Σουτιάγκιν ήταν η ανάλυση δημοσιοποιημένων στοιχείων και η εξαγωγή συμπερασμάτων με βάση γνωστές πηγές και τίποτα παραπάνω. Ο ίδιος μάλιστα δεν είχε πρόσβαση σε πηγές που αποτελούν κρατικό μυστικό. Η F.S.B., όμως, ισχυρίστηκε ότι ο Σουτιάγκιν, χρησιμοποιώντας γνωστές πηγές, κατέληξε σε μυστικά συμπεράσματα. Το παιχνίδι με τις λέξεις και η συκοφαντία είναι προφανή. Προφανή, επίσης, είναι ο σχεδιασμός και η απόδειξη των ισχυρισμών.

Όμως, αυτά συμβαίνουν στο ρωσικό δικαστήριο ως τμήμα του καταπιεστικού μηχανισμού των οργάνων της τάξης. Τα πάντα μπορούν να γίνουν αποδείξεις, όπως η απόδειξη αφοσίωσης στο Κρεμλίνο. Από τη στιγμή που αυτός που οργάνωσε την υπόθεση Σουτιάγκιν είναι το Κρεμλίνο και ο πρόεδρος προσωπικά, δεν είναι δυνατόν να μην καταδικαστεί ο Σουτιάγκιν, ακόμη κι αν όλα είναι κατασκευασμένα και προσχεδιασμένα...

Εκτός απ' αυτό, με την υπόθεση Σουτιάγκιν έδειξαν στην κοινωνία την ιδέα «για τη δικαιοσύνη των διώξεων», ότι η εξουσία ξέρει καλύτερα ποιος είναι εχθρός και αυτό σημαίνει ότι έχει δικαίωμα να τιμωρεί μεμονωμένους ανθρώπους, έστω κι αν δεν έχουν διαπράξει κανένα αποδεδειγμένο έγκλημα.

Και το πέτυχαν. Το πέτυχαν απολύτως. Η κοινωνία ήρεμα δέχτηκε την ιδέα για «τις δίκαιες διώξεις». Κανείς δεν υπερασπίστηκε τον Σουτιάγκιν εκτός από τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στην υπόθεση ενός άλλου «κατασκόπου», του αξιωματικού του ναυτικού Γκριγκόρι Πασκό, η κοινωνία απαίτησε την απελευθέρωσή του. Ο Πασκό από την απομόνωση απάντησε ότι δεν επιθυμεί την απονομή χάριτος γιατί είναι ένα χαρακτηριστικό καθαρά σταλινικό. Βλέπουμε, λοιπόν, ότι με την καταδίκη του Σουτιάγκιν, η F.S.B. κέρδισε τη μάχη για το προσωπικό της μέλλον.

Ορισμένες λεπτομέρειες: Η δίκη του Σουτιάγκιν έγινε σε δύο μέρη. Το πρώτο στο περιφερειακό δικαστήριο του Καλούζοκ, με 38 κατηγορίες. Ο εισαγγελέας ζήτησε 14ετή κάθειρξη. Ο δεύτερος γύρος της δίκης έγινε με τη συμμετοχή ενόρκων (πρόεδρος η δικαστής Μαρίνα Κομαρόβα) στο δημοτικό δικαστήριο της Μόσχας. Εδώ είχαν απομείνει μόνο 5 κατηγορίες (οι υπόλοιπες θεωρήθηκαν αναπόδεικτες και αποσύρθηκαν), αλλά η εισαγγελία ζήτησε 17ετή κάθειρξη. Το γιατί παραμένει ανεξήγητο. Η μοναδική ερμηνεία είναι ότι ο Πούτιν είχε ενισχύσει την εξουσία του και οι δικαστές θέλησαν να τον καλοπιάσουν.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι δικαστές του Σουτιάγκιν στο δημοτικό δικαστήριο της Μόσχας να επιλέξουν τον συμβιβασμό – 15 έτη στέρησης της ελευθερίας του σε στρατόπεδο υψίστης ασφαλείας. Ο επιστήμονας θα περάσει τη μισή του ζωή ανάμεσα σε εγκληματίες.

Καμία διαμαρτυρία στους δρόμους!

Με την υπόθεση του Σουτιάγκιν ήρθε στην επιφάνεια και ένα άλλο από τα προβλήματά μας – το δικαστήριο των ενόρκων. Κάθε στοιχείο πολιτισμού στη χώρα μας μετατρέπεται σε λάσπη, στο αντίθετο της πραγματικής της ουσίας. Οι ένορκοί μας είναι οι καθημερινοί άνθρωποι της χώρας μας, οι οποίοι, παρόλο που δεν έχουν να φάνε, αρέσκονται στο να καταδικάζουν τον «εχθρό της πατρίδας». Αυτοί οι ένορκοι καταδίκασαν τον Σουτιάγκιν ως ένοχο, ενώ η δικαστής Κομαρόβα καθόρισε το ύψος της ποινής. Οι ένορκοι είπαν «Κατάσκοπος» και δεν ζήτησαν καμία απόδειξη περί αυτού.

Γιατί; Γιατί τους είχαν εμφυσήσει στο μυαλό ότι η K.G.B. (F.S.B.) έχει πάντα δίκιο, ακόμη και όταν δεν έχει. Στην ιστορία με τον Σουτιάγκιν, οι ένορκοι έδειξαν μέχρι ποιο βαθμό εμείς όλοι ως κοινωνία συνεχίζουμε να είμαστε φορείς μια αντίληψης καταπιεστικής. Τίποτα δεν υπερισχύει σ' εμάς πέρα από την απαιτούμενη σκληρότητα, η οποία υπερισχύει της κατανόησης και της μεγαλοθυμίας. Όσο καλύτερα κόβεις το δέντρο, τόσο λιγότερο ταλαιπωρείσαι με τα ροκανίδια. Καλύτερα να καταδικάσεις παρά να σκεφτείς.

Ποιος μίλησε κατά της καταδίκης του Σουτιάγκιν; Η «Επιτροπή-2008: ελεύθερη επιλογή» (μια στρογγυλή τράπεζα, η οποία δημιουργήθηκε για την προετοιμασία των επόμενων προεδρικών εκλογών, αλλά μετά από ένα διάστημα παρουσίας, εξαφανίστηκε). «Τ*ο δικαστήριο των ενόρκων μετατρέπεται ουσιαστικά σε διακοσμητικό στοιχείο, με μοναδική αποστολή να καλύπτει τη βαθιά αντιδημοκρατική, κατά τη φύση της, κρατική μηχανή καταπίεσης... Η σημερινή λανθασμένη ετυμηγορία είναι μαρτυρία της άμεσης επίθεσης της εξουσίας στις ίδιες τις βάσεις του δημοκρατικού συνταγματικού συστήματος...*»

Αυτό δεν είναι αλήθεια. Είναι η τυπική δημοκρατική μη αλήθεια, γι' αυτό και η Επιτροπή-2008 χάθηκε, γιατί έλεγε μικρά ψέματα. Οι ένορκοι δεν είναι το παραπέτασμα της εξουσίας. Η ουσία είμαστε εμείς οι ίδιοι. Αυτοί είμαστε εμείς. Σ' αυτό έγκειται η σημερινή μας τραγωδία. Με το «διακοσμητικό στοιχείο» μπορείς κάπως να παλέψεις, με τη βαθιά ριζωμένη όμως ιδεολογία όχι.

Η Επιτροπή-2008 γρήγορα διαλύθηκε ως θνησιγενές δημιούργημα. Η αλήθεια της ζωής νίκησε. Κι ο Σουτιάγκιν είναι φυλακισμένος.

ΜΙΚΡΗ ΠΑΡΑΔΡΟΜΗ. Πού είναι όλοι εκείνοι οι πρώην δραστήριοι αριστεροί μας; Οι επαναστάτες της εποχής του Γιέλτσιν; Σε ποιες γωνιές κάθονται επί του Πούτιν; Γιατί δεν τολμούν;

Ντμίτρι Κοστένκο – πρώην επαναστάτης. Υπήρξε, μάλιστα, ο «γκουρού του ρωσικού αναρχισμού». Ανέβηκε στα οδοφράγματα στις αρχές της περιόδου του Γιέλτσιν και ήταν πολύ δημοφιλής.

Νάτος στις αρχές του 2004: Τεμπέλης, δεν ασχολείται με τίποτα, τα έχει βαρεθεί όλα, μιλάει μόνο στην κουζίνα του. Κλασικός εκπρόσωπος της κοινωνίας μας που ζει με βάση την αρχή: Δώστε μου μια επανάσταση κι εγώ θα την αξιοποιήσω. Αν δεν μου τη δώσετε, τότε θα μείνω σπίτι μου.

«*Σ' εμάς όλα εκ προοιμίου μπορούν να συμβούν, κρίση, πτώση της τιμής του πετρελαίου... όλα μπορούν να συμβούν*», πιστεύει ο απογοητευμένος Κοστένκο, «*μόνο η επανάσταση δεν μπορεί να συμβεί. Γιατί η επανάσταση είναι σχέδιο. Θα πρέπει πρώτα να οικοδομηθεί σε επίπεδο ιδεών, οι οποίες θα συζητηθούν από τους διανοούμενους. Στη συνέχεια οι διανοούμενοι θα*

περάσουν τις ιδέες αυτές στις μάζες και οι μάζες με τη σειρά τους σταδιακά θα τις επεξεργαστούν... Μακρά διαδικασία. Όλη η χώρα πρέπει να κυριευτεί από τις ιδέες αυτές. Σήμερα, όμως, η χώρα μας ασχολείται μόνο με το πώς θα βγάλει λεφτά. Δεν υπάρχουν άλλες ιδέες. Δεν υπάρχει η πραγματική ουτοπία για το πώς θα οικοδομήσουμε το λαμπρό μας μέλλον. Μέχρι και στους δικούς μας κύκλους κυκλοφορούν ιδέες για το ότι, τάχα, εμείς οι αριστεροί, θα πρέπει να λουφάξουμε, θα πρέπει να επιβιώσουμε όπως και στη σοβιετική εποχή, τότε που τους πιο δραστήριους αντιφρονούντες τους φυλάκιζαν, ενώ εκείνοι που ζούσαν ήρεμα και απαρατήρητα γίνονταν θυρωροί και φύλακες... και όταν άρχισε η περεστρόικα πετάχτηκαν και έγιναν οι θρυλλίδες της εποχής τους. Τα σημερινά είναι εντελώς άχρηστα. Δεν είναι επανάσταση, αλλά καθαρός ρεφορμισμός».

Παρόλα αυτά, ο Κοστένκο, προσωπικά, έχει λουφάξει. Δεν κουνιέται, ούτε όταν τα πράγματα αφορούν προσωπικότητες όπως η δική του. Όπως, για παράδειγμα, η τακτική που ακολουθήθηκε προκειμένου να ψηφιστεί ο σκανδαλώδης νόμος περί συγκεντρώσεων, ο οποίος αποσκοπεί στο να προστατεύσει την εξουσία από τον λαό (ο ομοσπονδιακός νόμος «Περί συγκεντρώσεων, διαδηλώσεων, πορειών συλλαλητηρίων» είναι ουσιαστικά ένας νόμος απαγορεύσεων – πώς είναι δυνατόν να οργανώσεις μια συγκέντρωση από κοινού με την εξουσία;)

Η Δούμα ψήφισε ένα νόμο πολύ σκληρό: το συνέρχεσθαι επιτράπηκε μόνο σε μέρη όπου κανείς, εκτός από τους συγκεντρωμένους, δεν θα δει και δεν θα ακούσει τίποτα. Μάλιστα, οι πρώην δημοκράτες, που σήμερα έγιναν βουλευτές της «Ενιαίας Ρωσίας» (μεταξύ των οποίων και ο πρώην ηγέτης των συνδικάτων Αντρέι Ισάγιεφ, που πλειστάκις κάλεσε τον λαό στις πλατείες στα μέσα της δεκαετίας του '90, τώρα όμως είναι δραστήριο στέλεχος της «Ενιαίας Ρωσίας» και ερμηνευτής των ιδεών του Πούτιν στην τηλεόραση) ψήφισαν «υπέρ» του νόμου περί συγκεντρώσεων. Και ο βουλευτής των κομμουνιστών Αλεξέι Κονταούροφ, στρατηγός της K.G.B. στο παρελθόν, ψήφισε «κατά», χαρακτηρίζοντας το νόμο «έγκλημα κατά των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των πολιτών». Οι κομμουνιστές σ' εμάς μετατρέπονται σχεδόν στους πλέον προοδευτικούς μεταξύ των πολιτικών μας. Πώς μπορείς, όμως, να ζήσεις σε μια χώρα όπου αναγεννάται ο κομμουνισμός ως προοδευτική ιδεολογία; Πώς μπορείς να βρίσκεσαι ανάμεσα στη Σκύλλα του Πούτιν και τη Χάρυβδη των κομμουνιστών;

Ενδιαφέρον είναι το ότι ο Πούτιν περίμενε την κατάλληλη στιγμή για να δηλώσει σχετικά με το νόμο περί συγκεντρώσεων στη Δούμα: «*Φτάνει πια! Κάντε τον πιο μαλακό*».

Και η Δούμα αμέσως συνήλθε και τον έκανε πιο μαλακό. Όλα αυτά σε απευθείας μετάδοση. Μπροστά στα μάτια ολόκληρης της χώρας. Άρχισαν πάλι να διαδηλώνουν μπροστά σε κυβερνητικά κτίρια και κεντρικές πλατείες. Ο λαός μας, όμως, βυθίζεται ολοένα και πιο βαθιά στην απάθεια

και την πολιτική κατάθλιψη εξαιτίας αυτού του διπρόσωπου τρόπου ζωής... Να ποια είναι η τραγωδία μας.

12 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Εργάζομαι στη Νόβαγια Γκαζέτα. Δημοσίευσα πλάνα από μια βιντεοταινία, που κινηματογράφησε τον Μάρτιο του 2000 στην Τσετσενία ένας στρατιωτικός και μου την έδωσε.

Στην ταινία φαίνονται αιχμάλωτοι μαχητές. Για την οικειοθελή τους παράδοση από ένα περικυκλωμένο από τις ομοσπονδιακές δυνάμεις χωριό, το Κοσμομόλσκι, αμνηστεύτηκαν τον Φεβρουάριο-Μάρτιο του 2000. Η κατάληψη του χωριού Κοσμομόλσκι, δεύτερη σε μέγεθος μετά την πολιορκία του Γκρόζνι τον χειμώνα 1999-2000, ήταν μια επιχείρηση του δεύτερου πολέμου στην Τσετσενία. Τότε, υποχωρώντας από το Γκρόζνι, ο διοικητής των αυτονομιστών Ρουσλάν Γκελιάγιε (το πτώμα του οποίου βρέθηκε στα όρη του Νταγκεστάν λίγο πριν τη δεύτερη εκλογή του Πούτιν) έφτασε στο Κοσμομόλσκι, το χωριό όπου γεννήθηκε, με μια ομάδα χιλίων πεντακοσίων μαχητών. Άρχισε μια σκληρή πολιορκία με τη χρήση όλων των ειδών των πολεμικών μηχανών και εξοντώθηκαν όλοι οι κάτοικοι του χωριού. Όταν το Κοσμομόλσκι είχε πλέον σχεδόν σβήσει από το πρόσωπο της γης, ο Γκελιάγιεφ και ένα τμήμα από τους μαχητές του ξεγλίστρησαν με θαυμαστό τρόπο σπάζοντας την πολιορκία. Σε όσους έμειναν πίσω για να αντισταθούν στις ομοσπονδιακές δυνάμεις, πρότειναν αμνηστία αν παραδοθούν. Όπως ανακοίνωσε επισήμως η διοίκηση τον Μάρτιο του 2000, 72 άνθρωποι αμνηστεύτηκαν από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση.

Αμνηστεύτηκαν και αμέσως συνελήφθησαν. Μέχρι σήμερα, μόνο για τρεις από αυτούς οι οικογένειες τους γνωρίζουν πού βρίσκονται, οι υπόλοιποι δεν γύρισαν σπίτια τους. Στη βιντεοταινία αυτούς τους αμνηστευμένους-συλληφθέντες τους φορτώνουν σε ένα βαγόνι εμπορικής αμαξοστοιχίας στον σιδηροδρομικό σταθμό Τσεβλένάγια της Τσετσενίας. Το βίντεο της επιβίβασης το τράβηξαν αξιωματικοί του τμήματος Ειδικών Αποστολών του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Ρωσίας.

Αν γίνεται κάτι κατανοητό, αυτό είναι ότι πρόκειται για μια καλλιτεχνική ταινία σχετικά με ένα φασιστικό στρατόπεδο συγκέντρωσης. Έτσι φέρονται άνθρωποι με αυτόματα που στέκονται με το δάχτυλο στη σκανδάλη, συγκεντρωμένοι στο χωράφι δίπλα στη σιδηροδρομική γραμμή με το βαγόνι. Οι στρατιωτικοί σημαδεύουν εκείνους που τους πετούν από τα φορτηγά αυτοκίνητα. Μεταξύ των μαχητών διακρίνονται δύο γυναίκες με στολή, που σε αντίθεση με τους άντρες δεν είναι χτυπημένες και τις οποίες τις ξεχωρίζουν αμέσως και τις πηγαίνουν προς άγνωστη κατεύθυνση.

Οι υπόλοιποι είναι άντρες και νέα παιδιά (φαίνεται καθαρά το πρόσωπο ενός παιδιού 15-16 ετών). Τους κατεβάζουν από τα φορτηγά αυτοκίνητα ή πηδούν μόνοι τους στη γη. Όλοι όσοι φαίνονται είναι σε άσχημη κατάσταση, ορισμένους τους κουβαλούν οι σύντροφοί τους. Σχεδόν όλοι είναι τραυματισμένοι. Υπάρχουν ορισμένοι που δεν έχουν πόδια, χέρια, ένας έχει κομμένο αυτί (οι στρατιωτικοί σχολιάζουν τη σκηνή στην ταινία: «*Βλέπεις, δεν τον έκοψαν καλά τ' αυτί*»). Πολλοί είναι σχεδόν γυμνοί, ξυπόλητοι, γεμάτοι αίματα. Πετούν τα ρούχα και τα παπούτσια από τα φορτηγά στο έδαφος ξεχωριστά. Φαίνεται η εξάντλησή τους. Μεταξύ των μαχητών είναι και ορισμένοι που δεν καταλαβαίνουν τι τους γίνεται, περπατούν σαν να είναι υπνωτισμένοι. Πρόκειται για τρέλα.

Οι στρατιωτικοί στην ταινία τους χτυπούν, αλλά όχι δυνατά, απλά από συνήθεια, μηχανικά. Γιατροί δεν υπάρχουν. Ορισμένοι από τους μαχητές, εκείνοι που είναι σε καλύτερη κατάσταση από τους υπόλοιπους, υποχρεώνονται να βγάλουν από τα φορτηγά τα πτώματα εκείνων που πέθαναν κατά τη μεταφορά και να τα ρίξουν στην άκρη. Στο τέλος του βίντεο, φαίνεται ο σωρός με τα πτώματα των αμνηστευμένων με φόντο τη σιδηροδρομική γραμμή.

Μία λεπτομέρεια ξεχωρίζει: Οι άντρες των ομοσπονδιακών δυνάμεων δεν αγγίζουν με τα χέρια τους μαχητές. Μόνο με τις μπότες και τις σφαίρες από τα αυτόματά τους. Είναι προφανές ότι τους περιφρονούν. Γυρίζουν τα πρόσωπα των νεκρών, ώστε να βλέπουν τις κάλτσες που βγαίνουν από τις στρατιωτικές μπότες. Φαίνεται ότι κοιτάζουν από περιέργεια, κανείς δεν περιγράφει τίποτα, δεν επιβεβαιώνει. Αυτό δεν είναι απλά η πιστοποίηση του γεγονότος του θανάτου, οι στρατιωτικοί δεν παρουσιάζουν κανένα επίσημο ντοκουμέντο, δεν γίνονται καν συζητήσεις για το θέμα αυτό, παρόλο που κάποια σχόλια ακούγονται σε μια σκηνή πολύ καλά. Για παράδειγμα, στο τέλος του βίντεο, ακούγεται η συζήτηση μεταξύ των αντρών των ομοσπονδιακών στρατευμάτων και μάλιστα τα γέλια τους: «*Είπαν πως είναι 72, εδώ όμως έχουμε 74, τέλος πάντων...*»

Τώρα ας πούμε δυο λόγια για το τι έγινε μετά τη δημοσίευση αυτού του βίντεο, το οποίο, ουσιαστικά, είναι το δικό μας Αμπού Γκάιμπ. Τίποτα δεν έγινε. Καμία προσοχή δεν του δόθηκε. Αδιαφόρησαν όλοι, η κοινωνία, τα Μ.Μ.Ε., η εισαγγελία. Το βίντεο αυτό το έδωσα σε πολλούς ξένους δημοσιογράφους. Στην Πολωνία, οι σκηνές αυτές μεταδόθηκαν με τον τίτλο: «Το ρωσικό Αμπού Γκάιμπ». Σ' εμάς σιωπή.

Όπως και στην Ινγκουσετία, έτσι και στη Μόσχα, στα πλαίσια της δεύτερης εκλογής του Πούτιν πραγματοποιήθηκε μια πλήρη εκκαθάριση του Τύπου, παρόμοια με εκείνη που έγινε και στο πολιτικό τοπίο. Τώρα πια, όποιος δεν θέλει δεν μαθαίνει τίποτα. Η πλειονότητα δεν θέλει και επομένως δεν ξέρει τίποτα.

14 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Ο πρωθυπουργός της Ουκρανίας, Γιανουκόβιτς, ανακοίνωσε την υποψηφιότητά του ως διάδοχος του Κούτσμα για την προεδρία της χώρας. Θα είναι ο υποψήφιος της εξουσίας στις προεδρικές εκλογές. Ο Πούτιν θα υποστηρίξει αυτόν τον Γιανουκόβιτς; Είναι αδύνατο να το πιστέψει κανείς.

Τα μεσάνυχτα, στο μετρό της Μόσχας στη στάση Ντμιτρόφκα, πέντε νεαροί επιτέθηκαν στον δικηγόρο Στανισλάβ Μαρκέλοφ. Με λέξεις του τύπου «μιλάς πολύ» και «πάρε κι αυτή για να μάθεις», χτύπησαν τον Μαρκέλοφ και του έκλεψαν φακέλους και δικηγορικά έγγραφα, δίχως να αγγίξουν τα τιμαλφή του.

Ο Μαρκέλοφ είναι ένας νεαρός και πολύ δραστήριος δικηγόρος. Συμμετείχε στην υπόθεση του Μπουντάνοφ, εκπροσωπώντας την τσετσενική οικογένεια της Έλζας Κουγκνάγιεβα, γι' αυτό και ήταν θύμα συνεχών επιθέσεων εκ μέρους των «πατριωτών». Ήταν στην υπόθεση «Ευέλπιδος», του μέλους των ομοσπονδιακών στρατευμάτων Σεργκέι Λάπιν («Εύελπις» είναι παρατσούκλι με το οποίο δρούσε στην Τσετσενία). Ο «Εύελπις» ήταν ο αξιωματικός που για πρώτη φορά στη νεότερη ιστορία μας καταδικάστηκε σε 12ετή φυλάκιση για ένα κλασικό «τσετσενικό» έγκλημα: Απαγωγή Τσετσένου στο Γκρόζνι με αποτέλεσμα την εξαφάνισή του.

Η αστυνομία αρνήθηκε στον Μαρκέλοφ την άσκηση ποινικής δίωξης για τον ξυλοδαρμό του. Το ποιος τον χτύπησε και το ποιος παρήγγειλε αυτόν τον ξυλοδαρμό παραμένει άγνωστο.

16 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Θυμάστε την ιστορία με την απαγωγή του βοηθού εισαγγελέα της Ινγκουσετίας Ρασίντ Οζντόγιεφ την παραμονή της εκλογής του Πούτιν;

Βρέθηκαν αποδείξεις – μια επιστολή προς τον Γενικό Εισαγγελέα της Ρωσίας Βλαντίμηρ Ουστίνοφ από κάποιον Ονισένκο Ίγκορ, η οποία πρωτοκολλήθηκε στη Διεύθυνση της Γενικής Εισαγγελίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας στη Νότια Ομοσπονδιακή Περιοχή με αριθμό No1556 στις 16/04/2004.

«...*απευθύνεται σε Εσάς, ένας εν ενεργεία συνεργάτης της F.S.B. της Ρωσικής Ομοσπονδίας στην περιοχή της Σταυρούπολης, ο οποίος εργάστηκε στην υπηρεσία της Ινγκουσετίας με ειδική αποστολή. Όταν τελείωσε η αποστολή, επέστρεψα σπίτι μου. Είμαι επιχειρησιακό στέλεχος της F.S.B. εδώ και 12 χρόνια. Ποτέ δεν σκέφτηκα ότι θα βασανιστώ τόσο πολύ.*

Ο επικεφαλής της F.S.B. της Ινγκουσετίας, Κοριακόφ, είναι ένα από τα παλιά στελέχη της υπηρεσίας μας, αν κι ο ίδιος λέει ότι τον έστειλαν εκεί για να εργαστεί με προσωπική τους εντολή ο Πούτιν και ο Πατρουσόφ. Αυτό το άθλιο πλάσμα εξοντώνει ανθρώπους μόνο και μόνο γιατί είναι Τσετσένοι και Ινγκουσέτιοι. Κάποτε θα δέχτηκε κάποια προσβολή και τους μισεί. Ο Κοριακόφ υποχρέωσε εμένα και τους συναδέλφους μου –ήμασταν πέντε υπό τη διοίκησή του– να βασανίζουμε συστηματικά όλους όσους συλλαμβάναμε, υποκρινόμενοι ότι είμαστε στελέχη της αστυνομίας.

Τα παρακάτω γινόταν με βάση το σχέδιο: ειδική ενδυμασία, μάσκες, πλαστές ταυτότητες, καμουφλάζ, αυτοκίνητα των συλληφθέντων, απλά αλλάζαμε τις πινακίδες, ειδικές άδειες διέλευσης... Με πρόσχημα τη μεταφορά πραγμάτων έξω από τα διοικητικά όρια του Μαγκάς, φορτώναμε, και βασικά, επιστρέφαμε με άλλα αυτοκίνητα στο κτίριο και ανακρίναμε ανθρώπους. Η δουλειά γινόταν μόνο τις νύχτες. Την ημέρα κοιμόμασταν. Ο Κοριακόφ έπρεπε να δίνει αναφορά στη Μόσχα για το πώς εξελίσσεται η εργασία μας για να δικαιώσει τον βαθμό του στρατηγού στον οποίο είχε προαχθεί προσφάτως. Γι' αυτό και είχε ένα σχέδιο. Κάθε βδομάδα έπρεπε να συλλαμβάνουμε τουλάχιστον 5 ανθρώπους. Στις αρχές του 2003, μόλις είχα αναλάβει τη νέα μου αποστολή, συλλαμβάναμε μόνο εκείνους για τους οποίους είχαμε υποψίες (σημείωση Α.Π.: για συμμετοχή στις ληστρικές συμμορίες). *Όταν όμως ο Κοριακόφ εξαγριώθηκε εναντίον κάποιου, όπως είπε, εισαγγελέα, τότε αρχίσαμε να απαγάγουμε ανθρώπους μόνο με βάση το παρουσιαστικό τους. Όπως έλεγε ο Κοριακόφ, "δεν έχει διαφορά, όλοι είναι ψείρες". Προσωπικά εγώ με τον Σεργκέι βασανίσαμε περισσότερους από 50 ανθρώπους. Έθαψα γύρω στους 35.*

Σήμερα γύρισα σπίτι. Μου απένειμαν εύφημο μνεία για την τελευταία επιχείρηση απαγωγής του τοπικού εισαγγελέα, επειδή είχε αποκαλύψει τη δράση του Κοριακόφ (σημείωση Α.Π.: έχει υπόψη του τον Ρασίντ Οζντόγιεφ, βοηθό εισαγγελέα της Δημοκρατίας της Ινγκουσετίας, ο οποίος απήχθη στις 10 Μαρτίου). *Εξαφάνισα την ταυτότητα και το ατομικό όπλο του εισαγγελέα και του έσπασα όλα τα άκρα. Την ίδια εκείνη νύχτα ο Κοριακόφ έδωσε εντολή σε άλλους να τον ξεφορτωθούν.*

Είμαι ένοχος. Μετανοώ. Αυτή είναι η καθαρή αλήθεια... Ονισένκο Ίγκορ Νικολάγιεβιτς».

Με τη δημοσιοποίηση αυτής της φρίκης στη χώρα δεν κουνήθηκε τίποτα. Ο λαός δεν ξεσηκώθηκε, πράγμα που επέτρεψε στην εισαγγελία να τα αποσιωπήσει όλα.

22 - 23 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Χτες ο Κούτσμα συναντήθηκε με τον Πούτιν στο Κρεμλίνο. Είναι η στιγμή

λήψης της απόφασης για την υποστήριξη του Γιανουκόβιτς από τον Πούτιν. Προς το παρόν, απ' ό,τι δείχνουν τα πράγματα, δεν θα τον υποστηρίξει – δόξα τω Θεώ. Ο Γιανουκόβιτς δεν κλήθηκε από τον Πούτιν, αν και όλο αυτό το διάστημα περίμενε την πρόσκληση γι' αυτή τη συνάντηση.

28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Στις 11.20 στη Μόσχα, στην οδό Στάραγια Μπασμάναγια, μισθοφόρος δολοφόνος πυροβόλησε τον Γκεόργκι Ταλ, «πουλάδα» της φωλιάς του Γιέλτσιν, πρώην επικεφαλής της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας της Ρωσίας για την οικονομική αναζωογόνηση και χρεοκοπία (1997-2001). Το απόγευμα ο Ταλ κατέληξε στο νοσοκομείο, δίχως να καταφέρει να ανακτήσει τις αισθήσεις του. Η δολοφονία του Ταλ είναι εξόντωση όλων εκείνων που σχετίζονταν με την πώληση των καλύτερων βιομηχανιών μας μέσω ενός συστήματος χρεοκοπιών των επιχειρήσεων. Τα χρόνια που ο Ταλ ήταν επικεφαλής της Υπηρεσίας Χρεοκοπιών, όπως την αποκαλούσαν εν συντομία, μεταβιβάστηκε, με τη βοήθεια των χρεοκοπιών, η ιδιοκτησία εταιρειών, κυρίως από τον κλάδο του πετρελαίου και του αλουμινίου. Επί Πούτιν άρχισαν να ερευνούν πολλές εγκληματικές χρεοκοπίες και μια τέτοια υποψία υπάρχει και στην υπόθεση της Γιούκος. Ερευνούν προκειμένου να αναδιανεμηθεί ο πλούτος προς όφελος των ανθρώπων του Πούτιν.

Το σύστημα χρεοκοπιών επί Γιέλτσιν ήταν νόμιμο, το χρησιμοποιούσαν όλοι εκείνοι που σήμερα είναι οι πιο πλούσιοι άνθρωποι της χώρας – οι ολιγάρχες, οι οποίοι απέκτησαν τεράστιες περιουσίες επί Γέλτσιν. Ο Πούτιν τους μισεί πολύ. Ελάχιστοι αμφιβάλλουν ότι τον Ταλ τον δολοφόνησαν για να μην ανοίξει το στόμα του σχετικά με τους κανόνες της υπηρεσίας του. Κλασική εξόντωση με το σύνθημα: «ήξερε πάρα πολλά» για εκείνους που σήμερα ασκούν μεγάλη επιρροή. Στο μεταξύ, οι κατά παραγγελία δολοφονίες των επικεφαλής σε υπηρεσίες στη Ρωσία, ήταν μέρος της συνήθους επιχειρηματικής πρακτικής. Ο Ταλ ήταν πρόσωπο κλειδί στη Ρωσία, ως ειδικός για τη διαχείριση των υπό πτώχευση επιχειρήσεων. Από το 2002 ήταν επικεφαλής της μη κερδοσκοπικής οργάνωσης «Διαπεριφερειακή αυτοδιαχειριζόμενη οργάνωση επαγγελματιών στελεχών διαιτησίας».

Η οργάνωση αυτή ανήκε στη Ρωσική Ένωση Βιομηχάνων και Επιχειρηματιών και ασχολείτο, βασικά, με την υπεράσπιση των επιχειρηματικών συμφερόντων των μελών της διοίκησης της Ρ.Ε.Β.Ε. (δηλαδή σε αυτήν απευθυνόταν όποιος ήθελε να κηρύξει σε πτώχευση την εταιρεία του και να περάσει σε καθεστώς προσωρινής διοίκησης). Είναι οι ολιγάρχες μας – Ολέγκ Ντεριπάσκα, Βλαντίμηρ Ποτάνιν, Αλεξέι

Μορντάσεφ, Μιχαήλ Φρίντμαν και άλλοι. Πάντως είναι μάλλον απίθανο η δολοφονία του Ταλ να εξυπηρέτησε τα συμφέροντα αυτών των ανθρώπων. Σήμερα, έχει μεταβληθεί εν πολλοίς το σύστημα πτωχεύσεων και δεν γίνεται πλέον εκείνο το μπάχαλο που υπήρχε στο δεύτερο μισό της δεκαετίας του '90.

Η δολοφονία του Ταλ δεν προκάλεσε καμιά έκπληξη ούτε στην ίδια του την οργάνωση, ούτε στη Ρ.Ε.Β.Ε., ούτε στους κύκλους των ισχυρών επιχειρηματιών, ούτε στους κύκλους των ανώτατων αξιωματούχων, ούτε στον λαό. Αυτό το άξιζε.

ΤΕΛΗ ΑΠΡΙΛΙΟΥ

...Τον υπόλοιπο Απρίλιο ζούσαμε με τη γεύση της μόνιμης κοροϊδίας στα χείλη – η γεύση ήταν γλυκιά και για πολλούς μάλλον απατηλή.

Ζούσαμε, όμως, και με τη γεύση του επικείμενου βιασμού, ο οποίος ορίστηκε για τις 7 Μαΐου, ημέρα της δεύτερης ορκωμοσίας του Πούτιν. Αυτή ήταν μια πικρή γεύση. Χάθηκαν και οι τελευταίες ελπίδες ψυχικής ισορροπίας γλυκού-πικρού.

Δεν μπορούμε, είναι αλήθεια, να πούμε ότι το πανηγυρικό πνεύμα επικρατούσε παντού. Η αντιπολίτευση κρύβεται και δεν πρόκειται να εμφανιστεί μετά τη συντριβή του περασμένου Δεκεμβρίου.

Την παραμονή της επίσημης τελετής, σύμφωνα με τις παραδόσεις της χώρας μας, θα πρέπει σοβαρά να αναλογιστούμε το μέλλον. Θα άξιζε τον κόπο να περιμένουμε την ορκωμοσία αυτή ώστε οι βασικοί πολιτικοί παίκτες να παρουσιάσουν στην κοινωνία τις προτάσεις τους για το ποια πολιτική θα ακολουθήσουν μέχρι το 2007; Ποια κόμματα θα οργανωθούν;

Τίποτα απ' όλα αυτά δεν συνέβη. Απόλυτη σιωπή από τη μεριά της αντιπολίτευσης μπροστά στην ορκωμοσία. Η αντιπολίτευση δεν ξέρει τίποτα. Αυτό είναι σημάδι ότι εξαφανίστηκε. Δεν έχουμε να περιμένουμε τίποτα από αυτή. Τα νέα κινήματα δεν είναι οργανωμένα σήμερα – η οργάνωση είναι ικανότητα της «παλιάς» αντιπολίτευσης που παλεύει για μια θέση στη Δούμα το 2007 και προβάλει τις υποψηφιότητές της για τις προεδρικές εκλογές του 2008. Ο σφόνδυλος είτε ανθίζει γρήγορα είτε πολύ αργά. Όταν ανθίζει πολύ γρήγορα είναι σημάδι ότι αρχίζει η επανάσταση. Κανείς όμως δεν πιστεύει σ' αυτά.

Η V.C.I.O.M. είναι μια εταιρεία δημοσκοπήσεων στην υπηρεσία του Κρεμλίνου και θα παραθέσω τα αποτελέσματα της τελευταίας της δημοσκόπησης που πραγματοποίησε τον Απρίλιο. Αποσκοπούσε στη συζήτηση του σκανδαλώδους νομοσχεδίου που απαγόρευε τις συγκεντρώσεις και τις διαδηλώσεις κοντά σε κτίρια των οργάνων της τάξεως και σε σημεία

στρατηγικής σημασίας. Κοντά στη Δούμα, δηλαδή, το Κρεμλίνο, τα κυβερνητικά κτίρια... Και τότε, πού θα γίνονται οι συγκεντρώσεις; Κατά την κατ' αρχήν συζήτηση το νομοσχέδιο έγινε δεκτό στη Δούμα, αφού το προωθούσε η «Ενιαία Ρωσία», η οποία για να κερδίσει τις εκλογές δεν χρειάζεται να οργανώνει συγκεντρώσεις.

Στην ερώτηση της V.C.I.O.M., «Αν στην περιοχή σας γίνουν μαζικές συγκεντρώσεις του πληθυσμού για την υπεράσπιση των δικαιωμάτων σας, εσείς προσωπικά θα λάβετε μέρος σ' αυτές ή όχι;», 25% απάντησε «ναι» και 66% απάντησε «όχι».

Αυτές είναι οι πραγματικές διαθέσεις των ενεργών δυνάμεων της κοινωνίας μας, πράγμα που αποκλείει την επανάσταση.

7 ΜΑΪΟΥ

Η ορκωμοσία του Πούτιν στο Κρεμλίνο. Επίδειξη της αυτοκρατορίας και του μεγαλείου του Πρώτου Πολίτη με τις ιδιαιτερότητές του. Απόμακρος απ' όλους.

Ακόμη και από τη σύζυγό του. Κατά τη διάρκεια της απευθείας μετάδοσης οι παρουσιαστές έλεγαν: «Μεταξύ των προσκεκλημένων στην επίσημη τελετή ορκωμοσίας του προέδρου Πούτιν βρίσκεται και η σύζυγος του Βλαντίμηρ Βλαντίμηροβιτς, Λιουντμίλα Πούτινα». Αστείο, φυσικά. Και ο λαός γελούσε, είναι όμως θλιβερό. Κατά τη διάρκεια της ορκωμοσίας, η σύζυγος του προέδρου στεκόταν, όντως, μεταξύ των επίσημων καλεσμένων του Κρεμλίνου, πίσω από την κορδέλα που τους χώρισε από το κόκκινο χαλί πάνω από το οποίο πέρασε βαδίζοντας ο Πούτιν.

Ο Πούτιν έφτασε μόνος του. Πέρασε δίπλα από την Πούτινα και πήγε στο βήμα. Μετά, επιστρέφοντας, πέρασε από δίπλα της και πήγε προς την αυτοκρατορική πτέρυγα για να παρακολουθήσει την παρέλαση. Πάντα μόνος του. Δίχως φίλους. Δίχως την οικογένειά του. Απλά σχιζοφρενής. Αυτό είναι το πιο ξεκάθαρο σημάδι ότι δεν εμπιστεύεται κανέναν, βασικό στοιχείο της διοίκησης του Πούτιν. Και η αντίστροφη πλευρά αυτής της ολοκληρωτικής έλλειψης εμπιστοσύνης είναι η πεποίθηση ότι εγώ και μόνο εγώ γνωρίζω τι είναι καλύτερο για τη χώρα. Εγώ ο Πούτιν.

Βλέπετε εμείς δεν ξέρουμε τι γίνεται στις άλλες χώρες. Η ορκωμοσία του πρώτου πολίτη είναι πάνδημη γιορτή; Ή, όπως σ' εμάς, απλά και μόνο μια αμηχανία;

9 ΜΑΙΟΥ

Εξοντώθηκε ο Καντίροφ, ο βασικός προστατευόμενος του Πούτιν στην Τσετσενία. Ήταν παρών στην ορκωμοσία του Πούτιν και στις 8 του μηνός πήγε αεροπορικώς στην Τσετσενία, δίχως να κρύψει το ότι ήταν πολύ δυσαρεστημένος με το γεγονός ότι η διοίκηση του Πούτιν τον έβαλε κατά τη διάρκεια της τελετής πολύ μακριά, στη δεύτερη αίθουσα και όχι στις πρώτες σειρές καθισμάτων μαζί με τους πλέον επιφανείς καλεσμένους. Έβλεπε αυτή την ψυχρότητα του Πούτιν και ήταν ανήσυχος.

Ο Καντίροφ ήταν ένας άνθρωπος που είχε πολλούς λόγους για να ανησυχεί. Ο Πούτιν ήταν η μοναδική του ελπίδα για να ζήσει και να έχει την εξουσία. Αυτός άρχισε την επονομαζόμενη τσετσενοποίηση της σύγκρουσης και τέθηκε επικεφαλής της – τον εμφύλιο πόλεμο στην Τσετσενία για την κατάληψη της εξουσίας από ορισμένους Τσετσένους με την υποστήριξη του Κρεμλίνου, με διαίρεση των Τσετσένων σε καλούς, δηλαδή σε εκείνους που υποστήριζαν τον Πούτιν και τον Καντίροφ, και σε κακούς, σε εκείνους που δεν τους υποστήριζαν και συνεπώς έπρεπε να εξοντωθούν.

Ο Καντίροφ σκοτώθηκε κατά την τρομοκρατική ενέργεια στο ποδοσφαιρικό γήπεδο Ντιναμό, όταν η εκρηκτική ύλη που είχε τοποθετηθεί στα θεμέλια του σταδίου ακριβώς κάτω από το βήμα όπου στεκόταν ο Καντίροφ, εξερράγη κατά τη διάρκεια της επίσημης παρέλασης της γιορτής που ήταν αφιερωμένη στην Ημέρα της Νίκης[38].

Είναι έντονη η αίσθηση ότι η ανατίναξη του Καντίροφ οφείλεται στους «δικούς» του, γιατί το σύστημα ασφαλείας του Καντίροφ τους τελευταίους μήνες ήταν τέτοιο που κανείς μη «δικός» του, δεν μπορούσε να τον πλησιάσει κατά τις δημόσιες εμφανίσεις του. Όλα σφραγίζονταν και ελέγχονταν κατ' επανάληψη πολλές φορές, κυρίως όσον αφορά τα εκρηκτικά.

Φυσικά, δεν μπόρεσαν να ανακαλύψουν τους οργανωτές της δολοφονίας του Καντίροφ και να τους επιδείξουν, όπως έκαναν στο παρελθόν. Γιατί όμως να τους αναζητήσουν; Ποιο το όφελος;

Ποιοι είναι όμως οι «δικοί του» στη συγκεκριμένη περίπτωση; Τα στελέχη του ομοσπονδιακών ειδικών δυνάμεων που βρίσκονται στην Τσετσενία. Οι κρατικοί πληρωμένοι δολοφόνοι, μέλη των τμημάτων της Κεντρικής Υπηρεσίας Κατασκοπίας της Γενικού Επιτελείου Ενόπλων Δυνάμεων ή του Κέντρου Ειδικών Αποστολών της F.S.B., που αναλαμβάνουν ιδιαίτερα σημαντικές αποστολές και, ως συνήθως, εκλεπτυσμένες εκτελέσεις.

[38] Ημέρα της Νίκης, 9 Μαΐου: Ημέρα κατά την οποία συνθηκολόγησαν τα γερμανικά στρατεύματα στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Αποκαλείται επίσης και Ημέρα των Νεκρών, λόγω του ότι περισσότερα από 20 εκατομμύρια σοβιετικών πολιτών έχασαν τη ζωή τους, κατά τη διάρκεια του πολέμου

Στις 9 Μαΐου φάνηκε πως ο θάνατος του Καντίροφ, όποιος κι αν τον είχε προκαλέσει, σήμανε το τέλος της τσετσενοποίησης και της αδιέξοδης πολιτικής του Πούτιν στον Βόρειο Καύκασο. Απέσυραν τον Καντίροφ απλά γιατί έπρεπε να θέσουν τέλος σ' αυτή την πολιτική... Αυτό όμως δεν κράτησε πολύ. Μόνο μέχρι το μεσημέρι. Το απόγευμα της 9ης Μαΐου συνέβη το αδύνατο: ο νεότερος γιος του δολοφονημένου, ο Ραμζάν Καντίροφ, ανέλαβε τον πρώτο ρόλο στην Τσετσενία. Ψυχοπαθολογική περίπτωση. Ηλίθιος, επικεφαλής της προσωπικής σωματοφυλακής του πατέρα του, που επέλεγε προσωπικά κάθε εγκληματία και κάθαρμα της Τσετσενίας, εξαγοράζοντας τους με αυτόν τον τρόπο αφού όλοι γνώριζαν ότι αν πάνε με τους Καντίροφ δεν πρόκειται ποτέ να τους ασκηθεί ποινική δίωξη.

Το απόγευμα της 9ης Μαΐου, ο Πούτιν δέχτηκε τον Ραμζάν στο Κρεμλίνο και εκείνος εμφανίστηκε με μια γαλάζια αθλητική φόρμα και του παρείχε όλες τις εγγυήσεις συνέχισης της πολιτικής της τσετσενοποίησης που είχε ξεκινήσει ο πατέρας του, αν, βέβαια, μπορούμε να μεταφέρουμε σε αξιοπρεπή γλώσσα τη συνάντηση ενός ηλίθιου με τον πρόεδρο. Όλοι οι τηλεοπτικοί σταθμοί έδειξαν τη συνάντηση και ολόκληρη η Τσετσενία κατάλαβε ότι η συμμορία του Καντίροφ έχει όλες τις εγγυήσεις ασυλίας, εφόσον πρόκειται να συνεχίσει να κάνει τα ίδια. Δεν υπήρχε πλέον ανάγκη να τρέχει στα βουνά και να πολεμάει εναντίον των μαχητών, γιατί η διοίκηση του Πούτιν θεωρούσε πως θα έφευγαν ούτως ή άλλως. Σε αντίθεση, θα έπρεπε να παραμείνει και να διατηρήσει το κλίμα τρομοκρατίας του πληθυσμού της δημοκρατίας.

Έτσι ξεκίνησε η νέα περίοδος τσετσενοποίησης, μια αδιέξοδη, ακόμη πιο απάνθρωπη επιθετική πολιτική στην Τσετσενία μόνο και μόνο για να παραμείνει στην εξουσία ο τιποτένιος Ραμζάν Καντίροφ.

Δυσανασχέτησε, άραγε, ο λαός της Τσετσενίας; Εκείνος ο λαός που δεν πολεμάει στα βουνά, αλλά προσπαθεί να επιβιώσει τώρα που του διόρισαν ηγέτη τον Καντίροφ τον νεότερο; Όχι. Ο λαός ταράχτηκε για λίγο, αλλά στη συνέχεια ήρεμα «λούφαξε». Αν και αμφιβάλω αν το κατάπιε. Η ένοπλη αντίσταση δυνάμωσε μετά τον θάνατο του Αχμάτ Χατζί. Προστέθηκαν νέοι εθελοντές.

Οι άνθρωποι σύντομα άρχισαν να προσκυνούν τον ηλίθιο και έτσι κι ο ίδιος μετά από λίγο συνειδητοποίησε τι είναι και ποιον εκπροσωπεί.

26 ΜΑΙΟΥ

Ο Πούτιν απευθύνθηκε σήμερα με την ετήσια ομιλία του στη Σύνοδο της Ομοσπονδίας. Έχουμε και αυτή τη μορφή ενημέρωσης του λαού για τα σχέδια του προέδρου για τον επόμενο χρόνο. Ο Πούτιν ήταν

πολύ επιθετικός. Σε ένα εντελώς εξευτελιστικό τόνο αναφέρθηκε στην κοινωνία των πολιτών λέγοντας πως είναι εξαγοράσιμη. Είπε, ακόμη, ότι οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι η Πέμπτη φάλαγγα, την οποία χρηματοδοτεί η Δύση. Να ένα ακριβές απόσπασμα από την ομιλία του Πούτιν: «*Για κάποιες από αυτές τις οργανώσεις* (σημείωση Α.Π.: έχει υπόψη του τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών) *προτεραιότητα είναι η χρηματοδότησή τους από μεγάλα ιδρύματα του εξωτερικού... Όταν γίνεται λόγος για τις βασικές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και για την προστασία των πραγματικών συμφερόντων του λαού, οι φωνές αυτών των οργανώσεων αμέσως σταματούν και δεν εκπλήσσει το γεγονός ότι απλά δεν μπορούν να δαγκώσουν το χέρι που τις ταΐζει...*»

Στη συνέχεια, φυσικά, άρχισε η υστερία κατά των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την οποία στήριξε με κάθε τρόπο η διοίκηση του Πούτιν και πριν απ' όλους ο βασικός τους ιδεολογικός εκπρόσωπος και πολιτικός σύμβουλος του Πούτιν, ο αναπληρωτής προσωπάρχης του Κρεμλίνου, Βλαντισλάβ Σουρκόφ. Έτσι, οι οργανώσεις προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων άρχισαν να οργανώνουν συγκεντρώσεις κατά του πολέμου στην Τσετσενία κρατώντας πλακάτ που έγραφαν: «Είναι η Πέμπτη φάλαγγα της Δύσης».

Μετά τις 26 Μαΐου, η εξουσία ξεκίνησε τη διαμόρφωση του μοντέλου των οργανώσεων υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων υπό την εποπτεία της. (Εκ των προτέρων θα πω ότι δεν κέρδισαν τίποτα με αυτό). Η σκέψη ήταν να χρηματοδοτούν αυτές τις οργανώσεις μόνο οι «δικοί» τους, δηλαδή η ρωσική επιχειρηματική τάξη, οι ολιγάρχες. Αυτοί, όμως, αρνήθηκαν σθεναρά, έχοντας μπροστά στα μάτια τους το παράδειγμα του Χοντορκόφσκι, ο οποίος είχε χρηματοδοτήσει τις μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Από πού κι ως πού σηκώθηκαν τα πόδια να δείρουν το κεφάλι; Γιατί ο Πούτιν ξαφνικά επιτέθηκε στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων;

Μετά την κατάρρευση των πολιτικών κομμάτων της δημοκρατικής και φιλελεύθερης πτέρυγας, όταν όλοι οι επικεφαλής του απώλεσαν την δημοτικότητά τους, το καλοκαίρι του 2004, ξεκαθάρισε πως, αν κάπου αποκρυσταλλωθεί μια νέα γενιά αντιφρονούντων, αυτό θα γίνει στο περιβάλλον των οργανώσεων υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Όπως είχε συμβεί και στη σοβιετική εποχή. Όχι στη βάση των νέων και παλιών κομμάτων και κινημάτων, κι εδώ είναι η ουσία της υπόθεσης, αλλά μαζί ή στο εσωτερικό των οργανώσεων υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Γι' αυτό ο Πούτιν στην ομιλία του χρησιμοποίησε τόσες άθλιες λέξεις για τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γιατί θέλει να τις διαβάλει.

...Συνολικά, τον Μάιο οι δημοκράτες για άλλη μια φορά δεν αντέδρασαν. Ο διορισμός του Ραμζάν Καντίροφ ως βασικός εκπρόσωπος της Μόσχας στην Τσετσενία είναι το σημαντικότερο γεγονός του μήνα. Σκέπασε την ορκωμοσία, αλλά παρόλα αυτά παρέμεινε ασχολίαστο. Σιώπησαν τόσο οι δημοκρατικοί ηγέτες της προ δεκεμβριανών εκλογών περιόδου, σιώπησαν ακόμη και οι ελάχιστα σημαντικές φιγούρες της δεξιάς παράταξης.

1 ΙΟΥΝΙΟΥ

Από τον τηλεοπτικό σταθμό NTV απολύθηκε ο Λεονίντ Παρφόνοφ, εκπληκτικός δημοσιογράφος της τηλεόρασης επειδή στην προσωπική και πιο δημοφιλή εκπομπή του «Ναμεντί», έδειξε μια συνέντευξη με την χήρα του δολοφονημένου στο Κατάρ, Ζελιμχάν Γιανταρμπίγιεφ. Ήταν μια συνηθισμένη συνέντευξη. Η χήρα δεν είπε τίποτα το σημαντικό, ήταν μόνο απαρηγόρητη, αλλά η παρουσίαση δεν έδειχνε τον Γιανταρμπίγιεφ ως εχθρό, έστω και εξοντωμένο.

Ο Παρφένοφ είναι ένας δημοσιογράφος που δεν διακρίνεται για τις μαχητικές του διαθέσεις κι επιπλέον είναι εντελώς απολιτικός. Θα έλεγα ότι είναι ευπροσάρμοστος και επιρρεπής στους συμβιβασμούς: δείχνει στην εκπομπή του ό,τι θέλει η εξουσία. Ναι, η απόλυσή του ήταν μια πράξη λογοκρισίας στον τηλεοπτικό σταθμό NTV, της όποιας όμως είχε προηγηθεί μια ολόκληρη σειρά συμβιβασμών και αυτολογοκρισίας, η οποία άνθισε στην εκπομπή «Ναμέντι», όπως άνθισαν και οι προσπάθειες του Παρφόνοφ να αποδείξει την πολιτική του αξιοπιστία.

Ο Κάχα Μπεντουκίτζε, είναι Γεωργιανός, πολυδιάστατος και ολιγάρχης της Ρωσίας, βιομήχανος και πρόεδρος του Συμβουλίου των Διευθυντών του ομίλου «Ενωμένα Εργοστάσια» στα Ουράλια Όρη. Ο άνθρωπος αυτός διορίστηκε υπουργός Βιομηχανίας της νέας Γεωργίας. Ο Σαακασβίλι αμέσως του χορήγησε τη γεωργιανή υπηκοότητα.

Ο Γεωργιανός πρωθυπουργός Ζουράμπ Ζβάνια έπεισε τον Μπεντουκίτζε να αποδεχτεί τον διορισμό. Ο Μπεντουκίτζε δήλωσε πως προτίθεται να προχωρήσει «σε ακραίες φιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις» στην ιστορική του πατρίδα, ωστόσο, απέφυγε επιμελώς να απαντήσει στο ερώτημα για τον χαρακτήρα των μεταρρυθμίσεων στη Ρωσία. Είναι προφανές, όμως, ότι κανείς δεν φεύγει από ένα μέρος όπου όλα βαίνουν καλώς. Είναι, επίσης, προφανές ότι αυτός που ήταν φιλελεύθερος στη Ρωσία επί Πούτιν, δεν χρειαζόταν πια σε κανέναν. Πριν ακόμη από την επανάσταση των Ρόδων στην Τιφλίδα, ο Μπεντουκίτζε είχε μιλήσει δημοσίως, αλλά και σε ιδιωτικές συζητήσεις, για την απογοήτευσή του

σχετικά με την οικονομική ανάπτυξη της Ρωσίας, αλλά και για την επιθυμία του να αποχωρήσει από την επιχειρηματική δραστηριότητα. Όταν του προτάθηκε να γίνει υπουργός στη Γεωργία, ασχολείτο με την πώληση των επιχειρήσεών του στη Ρωσία.

Στη Μόσχα πραγματοποιήθηκε συνεδρίαση της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής. Επισήμως συζητούν τα αποτελέσματα της εφαρμογής του μεικτού εκλογικού συστήματος σε 12 περιοχές της χώρας. Αυτή, όμως, η συνεδρίαση της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής ουσιαστικά είναι η έναρξη της προπαγάνδας προκειμένου να πειστεί ο λαός να αλλάξει το εκλογικό σύστημα της Δούμας με μονοεδρικές περιφέρειες, δηλαδή να γίνονται εκλογές για ανεξάρτητους υποψηφίους, πράγμα για το οποίο επί μακρόν παλέψαμε και αποτελεί για τη μετακομμουνιστική μας χώρα ζήτημα αρχής. Στόχος του Κρεμλίνου είναι να μεταθέσει στο μέλλον τις εκλογές με κομματικά ψηφοδέλτια, αυξάνοντας ταυτόχρονα και το αναγκαίο εκλογικό ποσοστό που επιτρέπει την είσοδο ενός κόμματος στο κοινοβούλιο. Θέλει δηλαδή οι εκλογές να είναι υπόθεση μόνο μεγάλων κομμάτων.

Ένα τέτοιο σύστημα μας γυρίζει στο παρελθόν, στο σοβιετικό παρελθόν. Καθιστά αδύνατο τον σχηματισμό νέων κοινοβουλευτικών κομμάτων, και μετατρέπει τις εξωκοινοβουλευτικές κομματικές οργανώσεις σε κρατικές μαριονέτες, στις οποίες κανείς δεν θα δίνει καμιά σημασία. Η ουσία του νέου συστήματος είναι ότι το Κρεμλίνο θα έχει να κάνει με δυο-τρία «παλιά» κόμματα, τα οποία απέδειξαν την ικανότητά τους να κάνουν μεγάλους συμβιβασμούς. Με το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας, με το Φιλελεύθερο Δημοκρατικό Κόμμα, και με την «Πατρίδα» υπό προϋποθέσεις. Όλα αυτά βέβαια, με το υπερτροφικό κόμμα των αξιωματούχων «Ενιαία Ρωσία» να έχει ηγετικό ρόλο.

Βασική αρχή αυτής της προσέγγισης είναι ότι οι εκλογές δεν θα προκαλέσουν καμιά έκπληξη στο Κρεμλίνο, δηλαδή ό,τι αποτελέσματα είχε προγραμματίσει το Κρεμλίνο εκείνα θα βγουν και από τις εκλογές. Το σύστημα αυτό θα μετατρέψει τα δημοκρατικά κόμματα «Μήλο» και Ένωση Δεξιών Δυνάμεων σε μαριονέτες. Σήμερα στη χώρα μας, τους υποστηρίζουν πολύ λιγότεροι από το 7% που είναι το αναγκαίο ποσοστό για την είσοδο στη βουλή. Η διοίκηση του προέδρου επιμένει ιδιαίτερα για την επιβολή αυτού του ποσοστού του 7%. Σε αυτό, σαν να πρόκειται για κάτι που έχει ήδη αποφασιστεί, αναφέρθηκε ο κατευθυνόμενος και ανελεύθερος πρόεδρος της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής, Αλεξάντερ Βισνιακόφ.

Κατά την ομιλία του στη συνεδρίαση, ο σύντροφος Βισνιακόφ έκανε παρόμοιες προτάσεις για το νέο εκλογικό σύστημα. Η κοινωνία το κατάπιε. Καμία εξέγερση δεν υπήρξε. Ο Βισνιακόφ εξήγησε ότι οι «κομματικές» εκλογές θα θεσμοθετηθούν τον Ιούνιο του 2005 με την ψήφιση τροπολογιών στο νόμο «Περί των βασικών εγγυήσεων των εκλογικών δικαιωμάτων και

το δικαίωμα συμμετοχής σε δημοψηφίσματα των πολιτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας».

Θα πρέπει να πούμε ότι μάντεψε σωστά. Έτσι έγινε. Στέρησαν από το λαό τις ελεύθερες εκλογές με την εξήγηση ότι οι νέες είναι πιο «ταιριαστές» με τις πατροπαράδοτες παραδόσεις μας. Και κανείς δεν βγήκε στις πλατείες. Μόνο οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων συνέχισαν να εξηγούν στο Συμβούλιο της Ευρώπης, στους ηγέτες των ευρωπαϊκών κρατών, ότι το εκλογικό σύστημα στη Ρωσία δεν είναι πλέον δημοκρατικό. Ωστόσο, οι ευρωπαϊκές δομές είχαν τις αμφιβολίες τους: εφόσον ο λαός δεν είχε ξεσηκωθεί, σήμαινε ότι το είχε αποδεχτεί.

2 ΙΟΥΝΙΟΥ

Στην Τσετσενία έγινε η κηδεία του Ζελιμχάν Καντίροφ – μεγαλύτερος γιος του δολοφονημένου στις 9 Μαΐου, Αχμάντ Χατζί Καντίροφ, γνωστός ναρκομανής, ο οποίος πέθανε από καρδιακή ανακοπή τρεις εβδομάδες μετά τον πατέρα του. Οι συγγενείς των Καντίροφ έλεγαν ότι ο Ζελιμχάν ήταν κατηγορηματικά αντίθετος με τη θηριώδη πολιτική του πατέρα του και του μικρότερου αδελφού του, γι' αυτό και προτιμούσε να παίρνει ηρωίνη.

Έγινε η κηδεία και ο Ραμζάν Καντίροφ εξαγριώθηκε εντελώς.

19 ΙΟΥΝΙΟΥ

Στην Πετρούπολη, μέσα στο διαμέρισμά του, πυροβολήθηκε ο Νικολάι Μιχαήλοβιτς Γκιρένκο. Είναι μια πολιτική δολοφονία ενός γνωστού υπερασπιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και επιστήμονα αντιφασίστα. Τον δολοφόνησαν, δίχως να το κρύψουν, Ρώσοι φασίστες. Ήταν ένα μήνυμα προς όλες τις κατευθύνσεις. Στην αρχή καταδίκασαν τον Γκιρένκο σε θάνατο και το ανακοίνωσαν μέσω Διαδικτύου, οι Αρχές όμως δεν έλαβαν κανένα μέτρο προστασίας και ο Γκιρένκο εκτελέστηκε σύμφωνα με την καταδικαστική απόφαση.

Ποιος, όμως, ήταν ο Γκιρένκο; Επιστήμων, εθνογράφος, επικεφαλής του Μουσείου Ανθρωπολογίας και Εθνογραφίας «Μεγάλος Πέτρος» της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών, ο οποίος είχε κατ' επανάληψη κληθεί ως εμπειρογνώμων σε δίκες κατά των φασιστικών οργανώσεων. Ανέλυε τα κείμενα των ριζοσπαστικών εθνικιστικών εκδόσεων και αποκαλούσε εξτρεμιστικές τις ιδεολογικές πλατφόρμες των ομάδων νεοναζί. Οι πραγματογνωμοσύνες του στα δικαστήρια ήταν εξαιρετικά ακριβείς και επιστημονικά θεμελιωμένες. Συχνά αποτελούσαν μέρος της αιτιολόγησης

των καταδικαστικών αποφάσεων κατά των νεοναζί. Αν και εδώ που τα λέμε, τέτοιες δίκες ήταν πολύ σπάνιες. Το 2003, για παράδειγμα, από τις 72 εγκληματικές ενέργειες που έγιναν με βάση το εθνικιστικό μίσος, μόνο οι 11 οδηγήθηκαν σε δίκη, αφού πολλοί ανακριτές είχαν αυτοκινητιστικά δυστυχήματα κι έτσι δεν μπόρεσαν ή δεν θέλησαν, πράγμα πιο συχνό, να αποδείξουν το «εθνικιστικό μίσος».

Συνήθως, στη Ρωσία οι δικαστικές υποθέσεις που αφορούν την υποδαύλιση του εθνοτικού μίσους και τα εγκλήματα των νεοναζί καταλήγουν σε αμνήστευση ή σε τυπικές σύντομες καταδίκες, όμως, όταν ο Γκιρένκο ήταν πραγματογνώμονας σε ανάκριση ή κατέθετε σε δίκες, οι νεοναζί καταδικάζονταν, γι' αυτό και τον μισούσαν. Στις αρχές Ιουνίου, στην πόλη Βελίκι Νοβγκοροντ, μόλις είχε ολοκληρωθεί μια τέτοια δίκη κατά των μελών του τοπικού παραρτήματος της Ρωσικής Εθνικής Ενότητας και ο Γκιρένκο ήταν παρών ως εμπειρογνώμονας.

Ελάχιστοι είναι σήμερα οι επιστήμονες που δέχονται να καταθέσουν ανοιχτά σε παρόμοιες δίκες ως εμπειρογνώμονες – φοβούνται την εκδίκηση από την πλευρά των φασιστών, οι οποίοι εκμεταλλεύονται την υποστήριξη που τους παρέχουν οι Αρχές και ένα σημαντικό τμήμα της κοινωνίας μας. Σήμερα στη χώρα μας, ένας τέτοιος εμπειρογνώμονας δεν μπορεί να υπολογίζει στα όργανα της τάξης για την προστασία του, γιατί είναι εντελώς διαβρωμένα από τον σωβινισμό και την ξενοφοβία. Τέτοιοι ήταν πάντα, αλλά στα πλαίσια μιας υστερικής φοβίας κατά των καταγόμενων από τον Καύκασο, η οποία συνοδεύει συνεχώς τον Πούτιν και τον δεύτερο πόλεμο της Τσετσενίας, ο σωβινισμός δεν θα μπορούσε να ανθίσει με καλύτερο τρόπο.

«*Όταν έμαθα για τη δολοφονία του Γκιρένκο, είχα την αίσθηση ότι θα ξεσηκωθεί ένα λαϊκό κύμα διαμαρτυρίας...*», μου είπε αυτές τις ημέρες η συγγραφέας Άλλα Γκέμπερ, πρόεδρος του ιδρύματος «Ολοκαύτωμα» και, μέχρι τον προηγούμενο Δεκέμβριο, βουλευτής της Δούμας με την Ένωση Δεξιών Δυνάμεων.

Για άλλη μια φορά, όμως, δεν έγινε τίποτα, καμιά διαμαρτυρία. Το μόνο που εμφανίστηκε ήταν ένα κύμα λαϊκής επιδοκιμασίας. Απροσχημάτιστα, –δίχως καμιά ανακοίνωση της εισαγγελίας, πολύ περισσότερο δίχως καμιά ενέργεια προβλεπόμενη από το νόμο– στις ιστοσελίδες των εθνικιστικών οργανώσεων έκανε την εμφάνισή της η χαρούμενη ανακοίνωση για τη δολοφονία του Γκιρένκο: «*Οι εθνικιστές χαιρετίζουν την είδηση του θανάτου του επιστήμονα. Ζήτω!*» Η Ρωσική Εθνική Ενότητα ανακοίνωσε ότι «*δεχτήκαμε με ανακούφιση την είδηση για τον αδόκητο χαμό του αντιφασίστα*». Η Σλαβική Ένωση (αυτοαποκαλείται SS[39]) παρέθεσε αμέσως την είδηση που είχε

[39] Από τα αρχικά των λέξεων Slavjanski Sojuz στη ρωσική γλώσσα.

ήδη έτοιμη πριν από την δολοφονία του Γκιρένκο (σύμφωνα με δήλωσή τους), μαζί με μια φωτογραφία με τη λεζάντα «*Στην μνήμη του Γκιρένκο αφιερώνεται*». Στη φωτογραφία αυτή απεικονίζεται ένας νεαρός με στολή εθνικιστή να κρατάει πιστόλι.

Καμία από αυτές οι ιστοσελίδες δεν έκλεισε. Κανένας καθοδηγητής ή διαχειριστής τους δεν συνελήφθηκε προκειμένου να λογοδοτήσει στη δικαιοσύνη.

Ταυτόχρονα, στην ιστοσελίδα μιας άλλης ακραίας εθνικιστικής οργάνωσης, του Εθνικού Κρατικού κόμματος, δημοσιοποιήθηκε κατάλογος των «Εχθρών του ρωσικού λαού». Στον κατάλογο αυτό υπήρχαν 47 ονόματα. Ανάμεσά τους ήταν: η Σβετλάνα Γκανούσκινα, επικεφαλής της πιο μαζικής οργάνωσης αρωγής και βοήθειας για τους πρόσφυγες και τους αναγκαστικά εξόριστους, «Αλληλεγγύη των πολιτών» (κάθε χρόνο βοηθάει περισσότερους από 20.000 πρόσφυγες που καταφεύγουν σ' αυτήν), η Άλλα Γκέρμπερ, πρόεδρος του ιδρύματος «Ολοκαύτωμα», γνωστή στη χώρα ακτιβίστρια κατά του αντισημιτισμού, ο Αντρέι Κόζιρεφ, πρώην υπουργός Εθνοτήτων, με φιλοδυτικό προσανατολισμό, ο τηλεπαρουσιαστής Νικολάι Σβανίτζε (για το ότι είναι Γεωργιανός και μάλιστα συγγενής του Στάλιν), η Γιλένα Χάνγκα (απλά γιατί είναι μιγάδα με σκούρο δέρμα επειδή ο πατέρας της είναι Αφρικανός), και η συγγραφέας αυτών των γραμμών.

Διαβάστε ένα απόσπασμα από την «καταδικαστική απόφαση» της Σλαβικής Ένωσης που απευθύνεται στους ανθρώπους που υπάρχουν στον κατάλογο των προγραφών του. Τα λόγια αυτά είναι χαρακτηριστικά. «*Είναι γνωστό ότι πολλές από τις επονομαζόμενες οργανώσεις προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν στενές σχέσεις, συνήθως, με μη ρωσικές "οργανώσεις προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων" και υπάρχουν χάρη στη χρηματοδότηση αλλοδαπών φιλάνθρωπων ιδρυμάτων, συγγενών προς τη CIA, τη MI 6, τη Μοσσάντ και με ενάργεια σχηματίζουν φακέλους των Ρώσων ακτιβιστών*».

Λίγο αργότερα ο αρχηγός της Σλαβικής Ένωσης Ντεμούσκιν, απευθυνόμενος στους ανθρώπους του καταλόγου, δήλωσε ευθαρσώς: «*Η νύχτα των μεγάλων μαχαιριών πλησιάζει!*»

Δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία ότι η θρυαλλίδα για την έκρηξη παρόμοιας αθλιότητας δηλώσεων ήταν η δολοφονία του Γκιρένκο, την οποία οι Αρχές προσπάθησαν να μην διαλευκάνουν. Ενώ δεν έδιναν πληροφορίες, διέδιδαν φήμες ότι ήταν «ένα καλό παράδειγμα» για το πώς πρέπει να φερόμαστε στους «πουλημένους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων». Εδώ έχω υπόψη μου την ετήσια ομιλία του Πούτιν για το 2004 στην Ομοσπονδιακή Συνέλευση. Στην ομιλία του αυτή είπε περίπου ό,τι είπε και η Σλαβική Ένωση στο «κατηγορητήριό» της. Αυτά τα πράγματα δεν είναι τυχαία.

21 - 22 ΙΟΥΝΙΟΥ

Τη νύχτα που μας πέρασε συνέβη η αποθέωση της πενταετούς «αντιτρομοκρατικής επιχείρησης» – η νυχτερινή κατάληψη από τους μαχητές της Δημοκρατίας της Ινγκουσετίας. Αλλά και η φυγή του μεταμφιεσμένου Ζιαζικόφ-«Κερένσκι»[40].

Απόγευμα της 21ης Ιουνίου. Κάπου λίγο μετά τις 11 το βράδυ. Ξαφνικά αρχίζουν τα τηλεφωνήματα από την Ινγκουσετία. Εκεί έχω πολλούς φίλους και γνωστούς. «Τώρα *γίνεται πόλεμος σ' εμάς!*», φωνάζουν οι γυναίκες. «*Βοηθείστε μας! Κάντε κάτι! Είμαστε με τα παιδιά ξαπλωμένοι στο πάτωμα!*»

Από το ακουστικό ακούγονται ριπές αυτομάτων όπλων και μια αλλεπάλληλη κραυγή «Αλλάχ ουακμπάρ[41]».

«*Είμαστε γυναίκες και παιδιά! Βοηθείστε μας!*», ακούγονται οι κραυγές από το ακουστικό.

Φωνάζω κι εγώ: «*Ποιος πολεμάει με ποιον;*» και «*Ποιος σας υπερασπίζεται;*» Από το ακουστικό ακούγεται ο ήχος των οπλοπολυβόλων. Φυσικά, ανοησία της γυναίκας που, ξαπλωμένη στο πάτωμα με τα παιδιά της, δεν φροντίζει να δει ποιος τους υπερασπίζεται, αλλά… τους υπερασπίστηκε κανείς;

Ο πόλεμος συνεχίστηκε σε απευθείας μετάδοση από το τηλέφωνο μέχρι το ξημέρωμα. Όλη η νύχτα μεταξύ 21ης και 22ης Ιουνίου ήταν νύχτα αναμονής του θανάτου, ώρες γεμάτες από το αίσθημα της ανημποριάς. Τη νύχτα στη Μόσχα δεν μπορείς να κάνεις τίποτα. Οι τηλεοπτικοί σταθμοί έχουν ολοκληρώσει το πρόγραμμά τους, τα ειδησεογραφικά τμήματα έχουν πάει στα σπίτια τους, τα υπεύθυνα στελέχη των οργάνων τήρησης της τάξεως έχουν κλείσει τα κινητά τους τηλέφωνα και κοιμούνται. Η νεκρή ζώνη που μετατρέπεται σε απονεκρωμένη. Κάνε ό,τι θέλεις άφοβα, σκότωσε, κλέψε. Οι στρατηγοί θα δώσουν διαταγές το άλλο πρωί όταν ξυπνήσουν.

Έτσι κι έγινε. Όταν ξημέρωσε οι μαχητές άρχισαν να αποχωρούν, οι στρατιωτικοί, με τους οποίους είναι γεμάτη η Ινγκουσετία και οι κοντινές της περιοχές, βγήκαν επιτέλους να πολεμήσουν «από τις μόνιμες βάσεις τους» και άρχισαν να οργανώνουν το «ανθρωποκυνηγητό». Ακούστηκε ο βόμβος των ελικοπτέρων και άρχισε η αεροπορική επιδρομή.

Ήταν, όμως, πολύ αργά. Οι μαχητές είχαν ήδη υποχωρήσει. Στους δρόμους υπήρχαν μόνο πτώματα. Πτώματα πολιτών, αλλά και ένστολων. Η συντριπτική πλειοψηφία των νεκρών ήταν αστυνομικοί από το

---

[40] Ειρωνική αναφορά στον πρωθυπουργό της Προσωρινής Κυβέρνησης του 1917, Κερένσκι, ο οποίος όταν ξέσπασε η επανάσταση έτρεξε να γλιτώσει μεταμφιεσμένος σε γυναίκα.

[41] Ο Αλλάχ είναι μεγάλος.

Υπουργείο Εσωτερικών της Ινγκουσετίας, από την περιφερειακή Διεύθυνση Εσωτερικών του Ναζράνι και του Καραμπουλάσκ. Ήταν και εισαγγελείς και στελέχη της F.S.B. Όλα σχεδόν τα μεσαία στελέχη των διευθύνσεων των οργάνων της τάξεως στην Ινγκουσετία αποδεκατίστηκαν. Ακόμη, έβλεπες πυρπολημένα κτίρια και αυτοκίνητα. Ήταν προφανές ότι κάποιοι μαχητές, όχι περισσότεροι από διακόσιοι, μπόρεσαν να περικυκλώσουν το Ναζράν και ταυτόχρονα να επιτεθούν στην πόλη Καραμπουλάκ και στον σιδηροδρομικό σταθμό Σλεπτσκόβαγια. Έστηναν τα μπλόκα τους όπου ήθελαν, σκότωναν όλους όσους περνούσαν από αυτά τα μπλόκα και είχαν ταυτότητα που έλεγε ότι ήταν συνεργάτες των οργάνων της τάξεως, αλλά και όποιον άλλον έπεφτε στα χέρια τους. Αυτόπτες μάρτυρες που μίλησαν με τους μαχητές διαβεβαιώνουν ότι στα μπλόκα «τους» υπήρχαν και Τσετσένοι και Ινγκουσέτιοι, αλλά και άντρες «με σλαβικό παρουσιαστικό», οι οποίοι αυτοαποκαλούνταν οπαδοί του Μπασάγιεφ.

Διακόσιοι μαχητές ταυτόχρονα; Πώς γίνεται αυτό όταν όλα τα στελέχη των μυστικών υπηρεσιών, συμπεριλαμβανομένων κι εκείνων της Τσετσενίας, διαβεβαίωναν την ιεραρχία ότι δεν έμειναν περισσότεροι από 50 μαχητές, αν όχι 20-30;

Ήταν μια εξαιρετικά καλοσχεδιασμένη πολεμική επιχείρηση ανταρτοπόλεμου για την οποία η κατασκοπεία δεν είχε αναφέρει τίποτα. Μια επιχείρηση στην οποία κανείς δεν μπόρεσε να αντισταθεί. Ούτε ο ηλίθιος πολεμιστής Καντίροφ με το σύνταγμά του, τον οποίο φοβάται το Κρεμλίνο, αλλά τον οποίο, όπως αποδεικνύεται δεν φοβάται ο Μπασάγιεφ. Ούτε η πολυάριθμη Χανκάλ. Ούτε, πολύ περισσότερο, οι πολλές χιλιάδες έφεδροι στο Μοζντόκ. Ούτε η 58η στρατιά που εδρεύει στην Οσετία, απ' όπου ήρθαν οι μαχητές. Ούτε οι 14 χιλιάδες Τσετσένοι αστυνομικοί, ούτε οι 6 χιλιάδες Ινγκουσέτιοι αστυνομικοί.

Αυτή είναι λοιπόν η αντικατασκοπία; Αυτό είναι το σύνταγμα; Και οι 14 χιλιάδες αστυνομικοί; Συν οι 6 χιλιάδες Ινγκουσέτιοι; Λειτουργεί η Χανκάλ και το Μοζντκό; Στ' αλήθεια;

Η επιδρομή των μαχητών στην Ινγκουσετία απέδειξε τα παρακάτω. Όλα τα παραπάνω δεν υπάρχουν ως μια πραγματικά δρώσα δύναμη. Το σύστημα υπεράσπισης είναι εικονικό, όπως και ο Πούτιν, και δημιουργήθηκε μόνο και μόνο για να κάνει ότι μάχεται. Δεν μάχεται, όμως. Γι' αυτό και εξαφανίζονται δίχως ίχνη χιλιάδες άνθρωποι – εξαφανίζονται στο πουθενά μετά από συναντήσεις που είχαν με «άγνωστους ένοπλους μασκοφόρους με στολές παραλλαγής». Αυτό συμβαίνει όταν απαιτείται να παρουσιάσουν ψηλά στην ιεραρχία τον τακτικό απολογισμό της «αντιτρομοκρατικής επιχείρησης» – «όταν χρειαζόμαστε αποτελέσματα». Οι δυνάμεις αυτές μπορούν να απαγάγουν και να εξοντώσουν μόνο τον ανυπεράσπιστο. Για τα υπόλοιπα την ευθύνη φέρουν ο στρατός και οι μυστικές υπηρεσίες.

Και αυτό δεν είναι όλο. Τη νύχτα της 22ας υπήρξαν ορισμένοι παράτολμοι, οι οποίοι βγήκαν από τα σπίτια τους, πλησίασαν τα μπλόκα «τους» και τους ρώτησαν: «Φεύγετε;», και αμέσως κατάλαβαν ότι μεταξύ των μαχητών ήταν και «δικοί τους» Ινγκουσέτιοι. Ήταν περίπου όσοι και οι Τσετσένοι.

Όταν το χειμώνα και την άνοιξη του τρέχοντος έτους άρχισαν στην Ινγκουσετία οι μαζικές απαγωγές ανθρώπων από «άγνωστους μασκοφόρους με στολές παραλλαγής», η νεολαία «πήρε τα βουνά» γιατί δεν μπορούσε να ανεχτεί άλλο την κατάσταση. Οι Αρχές δεν είχαν άλλους εχθρούς εκτός από εκείνους που μιλούσαν ανοιχτά για τον μεγάλο κίνδυνο όλα αυτά να οδηγήσουν σε νέα κλιμάκωση του πολέμου. Η εξουσία εξαπέστειλε κεραυνούς και αστραπές και συνέχισε να επιμένει για την προσωπική της σταθερότητα. Στις 22 Ιουνίου, ο μύθος για την ισχύ της εξουσίας και τη σταθερότητα πληρώθηκε με το αίμα σχεδόν μιας εκατοντάδας ανθρώπων. Κι αν οι οχυρωμένοι αστυνομικοί είναι εκείνοι που δεν πρόλαβαν τη βοήθεια των ενισχύσεων και έκαναν το καθήκον τους μέχρι τέλους και σκοτώθηκαν στη μάχη, τότε πώς θα υπολογίσουμε τους πολίτες; Εκείνους, που είναι σαν κι εμάς, αλλά βρέθηκαν στη δίνη μιας κακογραμμένης ιστορίας;

Οι μαχητές, φυσικά, φέρουν την πλήρη ποινική ευθύνη για τον θάνατό τους, δεν υπάρχει καμιά αμφιβολία περί αυτού. Την ίδια, όμως, ακριβώς ευθύνη φέρει και η εξουσία. Εκείνοι, που αποκαλούν τον εαυτό τους εξουσία και που, όπως πολλές φορές έχουμε ήδη ακούσει, «φέρουν στο ακέραιο την ευθύνη για όλα». Η εξουσία είπε ψέματα, αδράνησε, ασχολήθηκε μόνο με τη σωτηρία της και έτσι καταδίκασε σε θάνατο τους αθώους.

Πού ήταν ο Ζιαζικόφ; Τι έκανε εκείνη τη νύχτα;

Ο Ζιαζικόφ έφυγε μεταμφιεσμένος, αφού πρώτα διέλυσε τη σωματοφυλακή του ώστε να μην τον εντοπίσουν. Ο Ζιαζικόφ εμφανίστηκε μόνο όταν ο κίνδυνος είχε παρέλθει οριστικά: όταν οι άνθρωποι έψαχναν να βρουν τους δικούς τους ανάμεσα στα πτώματα. Πρωτοφανής, όχι μόνο για τον Καύκασο, συμπεριφορά για άντρα… Και εφόσον όλα εξακολουθούν να είναι όπως πριν, τραγωδίες ανάλογες της 22ας Ιουνίου είναι αναπόφευκτες αν ο Πούτιν δεν αλλάξει το βραχυπρόθεσμο παιχνίδι του, το οποίο στηρίζεται σε μια εντελώς άγονη στρατηγική και τακτική. Τα ψέματα για τον πόλεμο στην Τσετσενία είναι τα ίδια ψέματα που μας λένε όλα αυτά τα χρόνια και δείχνουν ότι ούτε και το Νορντ-Οστ δεν δίδαξε τίποτα σε κανέναν. Τα ψέματα αυτά είναι που μας οδήγησαν σε αυτόν τον τρομερό αριθμό θυμάτων στην Ινγκουσετία.

Και αυτό δεν είναι ακόμη το τέλος. Είμαστε στο κατώφλι κάποιου τρομακτικού γεγονότος, αν δεν αποφασίσουμε να βρούμε πολιτική λύση σε αυτό το αδιέξοδο.

Δεν αποφασίσαμε όμως. Τον Σεπτέμβριο διαδραματίστηκαν τα

γεγονότα στο Μπεσλάν. Πριν απ' αυτά, αμέσως μετά την επίθεση των μαχητών στην Ινγκουσετία, ολοκληρώθηκε η επέκταση της «αντιτρομοκρατικής επιχείρησης», στην τσετσενική εκδοχή της, και στην Ινγκουσετία. Εκεί αμέσως άρχισαν οι μαζικές εκκαθαρίσεις και οι απαγωγές, οι περισσότερες από τις οποίες δεν είχαν νομικά ερείσματα. Η απάντηση σε όλα αυτά ήταν ένα κύμα ενίσχυσης της μουσουλμανικής αντίστασης και των ένοπλων ομάδων της. Οι περισσότεροι μαχητές που κατέλαβαν το σχολείο αποδείχτηκε ότι ήταν Ινγκουσέτιοι...

Έτσι, μετά την τραγωδία στο Μπεσλάν, η Ινγκουσετία πέρασε οριστικά στον κατάλογο με τις μη έμπιστες δημοκρατίες και μετατράπηκε σε ζώνη της τσετσενικής πολιτικής της «αντιτρομοκρατίας». Τα βασανιστήρια που χρησιμοποιούν τα όργανα της τάξης είναι μια καθημερινότητα. Στην Ινγκουσετία, όπως και στην Τσετσενία, λειτουργεί ασταμάτητα ο μηχανισμός της βίας και της χάλκευσης των ποινικών υποθέσεων.

23 ΙΟΥΝΙΟΥ

Ένα εικοσιτετράωρο μετά την τραγωδία, με φόντο τις κηδείες που γίνονταν σε ολόκληρη την Ινγκουσετία (παρουσία τηλεοπτικών συνεργείων) αυτοπροτάθηκε ως «υποψήφιος πρόεδρος» της Τσετσενίας στη θέση του δολοφονημένου στις 9 Μαΐου Αχμάτ Χατζί Καντίροφ, ο Αλού Αχλάνοφ, υπουργός Εσωτερικών, ένας από τους υπεύθυνους για τη σύλληψη του Μπασάγιεφ, ο οποίος συνέχεια παρουσιάζεται στην τηλεόραση ως ο μοναδικός υποψήφιος που υποστηρίζει προσωπικά ο Πούτιν. Προτεινόμενος, ο Αχλάνοφ εκδήλωσε τη χαρά του για «τις ειρηνικές εκλογές της 29ης Αυγούστου», και δήλωσε πως το σημαντικότερο είναι να αναπτυχθεί η αγροτική οικονομία και, απ' ό,τι φάνηκε, δεν έδειξε να κατανοεί ότι το να τα λέει όλα αυτά στις 23 του μηνός είναι απρεπές.

Το μέλλον στον Καύκασο θα είναι αποκρουστικό: ο Αχλάνοφ θα εκλεγεί, ο Ζιαζικόφ θα διοριστεί από τον Πούτιν διοικητής της Ινγκουσετίας και ο λαός θα συνεχίζει να λουφάζει στις γωνιές.

1 ΙΟΥΛΙΟΥ

Στη Μόσχα, στη μονή του Αγίου Δανιήλ, πραγματοποιήθηκε συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα «Ελευθερία και αξιοπρέπεια της προσωπικότητας: Η ορθόδοξη και η φιλελεύθερη άποψη». Εκεί ήταν ο Ροστισλάβ Σαφαρέβιτς, κάποτε φίλος και σύντροφος του Αντρέι Ζαχάροφ, σήμερα, όμως, αντιδραστικός και υποστηρικτής του Πούτιν. Παρούσα ήταν

και η Έλλα Παμφίλοβα, διευθύντρια της προεδρικής επιτροπής για τη δημιουργία της κοινωνίας των πολιτών και τα δικαιώματα του ανθρώπου. Επίσης παρών ήταν ο διάκονος Αντρέι Κουριάγιεφ και ο πρωθιερέας Βσεβολόντ Τσάπλιν. Η στρογγυλή τράπεζα προωθήθηκε ως ιδέα ενεργά από τον Βλαντισλάβ Σουρκόφ έτσι ώστε να διαμορφωθεί το εθνικό μοντέλο υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πρώτον, με χρήματα της εθνικής επιχειρηματικής τάξης, δεύτερον, στη βάση της ορθόδοξης ηθικής.

Και τι θα κάνουν εκείνοι που δεν είναι Ορθόδοξοι; Τι θα κάνουν οι Μουσουλμάνοι; Οι Ιουδαίοι; Για όλους αυτούς τι θα προβλέπει το σύστημα προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Το κίνημα υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα πρέπει να είναι υπεράνω εθνικοτήτων και υπεράνω ομολογιών πίστεως... Επιπλέον, ο Ρώσος είναι «πανανθρώπινος», όπως είπε και ο Ντοστογιέφσκι.

Αυτά όλα είναι προφάσεις. Ο Πούτιν ανέθεσε στη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία να υλοποιήσει αυτό στο οποίο ο ίδιος είχε αναφερθεί στην επιστολή του προς την Ομοσπονδιακή Συνέλευση στις 26 Μαΐου, εναντίον των «δυτικών» οργανώσεων υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και υπέρ της ορθόδοξης υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Και για να αποδείξει για άλλη μια φορά την αφοσίωσή της στην κυβερνώσα εξουσία –σε αντάλλαγμα το καθεστώς της κρατικής θρησκείας επί Πούτιν– η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία συμφώνησε. Ο μητροπολίτης Κύριλλος έβγαλε έναν εμπνευσμένο λόγο για το πώς θα πρέπει να βρούμε νέους ηγέτες για το κίνημα υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, «*οι οποίοι θα αγαπούν τη χώρα μας*». Δεν μπορεί να φανταστεί καν ότι το να «*βρούμε νέους καθοδηγητές του κινήματος ανθρωπίνων δικαιωμάτων*» είναι αδύνατον, γιατί είτε υπάρχουν επειδή τους ανέδειξε η ζωή, είτε δεν υπάρχουν.

Στη μονή του Αγίου Δανιήλ μίλησε ακόμη η Έλλα Παμφίλοβα, κάποτε ένθερμη οπαδός της δημοκρατίας και αγωνίστρια κατά των προνομίων των κομματικών μηχανισμών. Υποστήριξε με ενθουσιασμό τον Πούτιν και τη «νέα» του σχέση προς τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Να ένα απόσπασμα από την ομιλία της Παμφίλοβα: «*Δεν συμφωνώ με εκείνους που ισχυρίζονται ότι βιώνουμε μια κρίση της ιδεολογίας υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν μπορεί να υπάρξει κρίση σε κάτι το οποίο ουσιαστικά δεν υφίσταται! Υπάρχει κρίση μεμονωμένων οργανώσεων υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των ηγετών τους, οι οποίοι, έχοντας μείνει στον προηγούμενο αιώνα, συνεχίζουν να μάχονται κατά του ολοκληρωτικού καθεστώτος και του ολοκληρωτικού κράτους που έπαψε να υπάρχει εδώ και χρόνια, και να απευθύνονται στους ηγέτες των δυτικών κρατών με το αίτημα να επηρεάσουν τις Αρχές της χώρας μας. Θα πω και πάλι: Δεν πρέπει να συνδέουμε το κίνημα υπεράσπισης ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Ρωσία με πέντε ή δέκα γνωστούς –στην πλειονότητά τους από την προηγούμενη*

ζωή– ανθρώπους, οι οποίοι εδώ και καιρό έχουν μπερδέψει την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με την πολιτική και υποστηρίζουν με πάθος θέσεις που δεν τυγχάνουν της υποστήριξης της πλειοψηφίας του πληθυσμού, ούτε και της κοινής γνώμης. Δεν νομίζω ότι αποτελούν μεγάλο κίνδυνο για τη χώρα μας. Πιστεύω ότι σήμερα γινόμαστε μάρτυρες της γέννησης ενός κινήματος υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων νέου επιπέδου στη Ρωσία... και υπάρχουν πολλοί νέοι ηγέτες των οργανώσεων υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εργάζονται επ' ωφελεία των συμφερόντων του λαού...»

Φυσικά, νέοι ηγέτες στη χώρα υπάρχουν. Δεν είναι όμως εκείνοι, τους οποίους θα χαιρόταν να γνωρίσει η Παμφίλοβα. Η ριζοσπαστικοποίηση της νεολαίας είναι ένα προφανές γεγονός. Τα παιδιά των συντετριμμένων οπαδών του «Μήλου» και της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων, ως γνωστόν, καταφεύγουν στους εθνικομπολσεβίκους, στο κόμμα του Λιμόνοφ, και σύντομα θα καταλάβουν το γραφείο του Ζουραμπόφ, του υπουργού κοινωνικής ανάπτυξης και την αίθουσα υποδοχής της προεδρίας. Για να ακουστούν.

Φυσικά, κανείς από τους «νέους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» υπό τη σημαία της Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας δεν εμφανίστηκε.

Άρχισε η τελευταία σκηνή της καταστροφής της Γιούκος. Τη νύχτα μεταξύ 1ης και 2ας Ιουλίου συνελήφθησαν οι λογιστές της εταιρείας. Σταμάτησε η εξόρυξη πετρελαίου. Στις διεθνείς αγορές έχουμε απότομη αύξηση της τιμής του. Η Γιούκος πρότεινε το πλειοψηφικό πακέτο των μετοχών της Σιμπινέφτ για να αποπληρώσει το νέο χρέος της. Το κράτος αρνήθηκε το πλειοψηφικό πακέτο της Σιμπινέφτ επιμένοντας στην διάλυση της Γιούκος. Μιλάμε για κραχ. Ο λαός αδιαφορεί πλήρως.

6 ΙΟΥΛΙΟΥ

Συγκέντρωση στον σιδηροδρομικό σταθμό της Τσετσενίας Σερνοβόντσκαγια με αίτημα την απελευθέρωση μια ομάδας ανδρών, απαχθέντων από τις ομοσπονδιακές δυνάμεις. Δεν απελευθερώθηκαν. Η συγκέντρωση διαλύθηκε με πυροβολισμούς. Οι γυναίκες από τον σταθμό Ασσίνοφσκαγια (κοντά στη Σερνοβόντσκαγια), στην πρωτεύουσα της επαρχίας Ατσχά-Μαρτάν, απέκλεισαν την ομοσπονδιακή εθνική οδό με τα ίδια αιτήματα. Μοναδικό τους αίτημα να σταματήσουν οι απαγωγές των γιων, των συζύγων και των αδελφών τους. Δεν σταμάτησαν. Δεν απελευθερώθηκαν. Εκτός από τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, κανείς στη χώρα δεν υποστήριξε αυτές τις συγκεντρώσεις.

7 ΙΟΥΛΙΟΥ

Στην επαρχιακή πρωτεύουσα Σαλί της Τσετσενίας, έγινε συγκέντρωση των μητέρων των απαχθέντων. Οι γυναίκες ανακοίνωσαν ότι είναι έτοιμες να κάνουν απεργία πείνας διαρκείας. Η υπομονή τους εξαντλήθηκε από την ολιγωρία των οργάνων της τάξεως. Ζήτησαν να πληροφορηθούν οι Ευρωπαίοι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι διεθνείς οργανισμοί τις αιτίες για τις κραυγές της απόγνωσής τους και παρακάλεσαν να απλοποιηθεί η διαδικασία χορήγησης πολιτικού ασύλου για τους Τσετσένους. «*Από την Ινγκουσετία μας έδιωξαν. Στην Τσετσενία μας δολοφονούν και απαγάγουν τα παιδιά μας, στη Ρωσία είμαστε πολίτες δευτέρας κατηγορίας*». Αυτό είναι το ψήφισμα της συγκέντρωσης. Την ίδια εκείνη νύχτα, ήσυχα, οι ομοσπονδιακοί συνέχισαν να απαγάγουν άντρες από τα σπίτια τους στο Γκρόζνι, στο Ναζράνι, στο Καραμπουκάλ... Πλημμυρίδα επιστολών στο Στρασβούργο από την Τσετσενία.

9 ΙΟΥΛΙΟΥ

Άλλος ένας τρομακτικός θάνατος φαντάρου στο στρατό...

Οι στρατιώτες πεθαίνουν στον στρατό μας με οποιαδήποτε αφορμή – υπάρχουν όλες οι προϋποθέσεις για τον θάνατό τους. Μπορεί κάποιος να θέλει να υπηρετήσει πολύ και να ζητήσει να καταταγεί εθελοντής, όπως έκανε ο Γιεβγένι Φομόφσκι, παρόλα αυτά, τίποτα δεν τον σώζει. Στον στρατό θα βρεθούν κτήνη που δεν θα τους αρέσει η φυσιογνωμία σου, το ύψος ή το πόδι σου και γι' αυτό... θα σε εξοντώσουν.

«*Η ομάδα του στην τεχνική σχολή έδινε τα τελευταία μαθήματα της εξεταστικής περιόδου όταν τον θάψαμε*», μου διηγείται η μητέρα του, Σβετλάνα Μιχαήλοβνα Φομόφσκγια. Κατάγεται από την πολιτειούλα Γιαροβόγιε της περιοχής του Αλτάι. Ο Ζένια έδωσε πρόωρα όλα τα μαθήματα ώστε να προλάβει να καταταγεί την άνοιξη.

«*Γιατί;*»

«*Για να αφυπηρετήσει γρήγορα, έτσι ώστε να πάψει να τον κυνηγάει η στρατολογία και να μπορέσει να δώσει εξετάσεις στο πανεπιστήμιο*».

Τα πράγματα, όμως, εξελίχθηκαν αλλιώς. Η θητεία του Ζένια Φομόφσκι διήρκεσε από τις 31 Μαΐου μέχρι τις 9 Ιουλίου. Ο υγιέστατος, δύο μέτρα ψηλός, Σιβηριανός νέος πέθανε σε ενάμιση μήνα. Στις 8 Ιουνίου έφτασε στη μονάδα του, στην άκρη του χωριού Πριαργκούνσκ της περιοχής Τσιτινά (συνοριακά στρατεύματα της F.S.B. στη στρατιωτική διοίκηση της περιοχής πέραν της λίμνης Μπαϊκάλ). Στις 4 Ιουνίου ορκίστηκε. Στις 6

ο νεοσύλλεκτος στάλθηκε για θερινή διαβίωση στο θερινό στρατόπεδο 12 χιλιόμετρα από το Πριαρκούνσκ. Στις 9 τα ξημερώματα, ο Ζένια βρέθηκε κρεμασμένος με τη ζώνη του από τον τοίχο ενός μισογκρεμισμένου οικήματος σε απόσταση εκατό μέτρων από το εκπαιδευτικό κέντρο. Την ίδια μέρα το απόγευμα, στην οδό Αλτάιοκαγια, στην πολιτειούλα Γιαροβόγιε, ήρθε ο ταχυδρόμος και έφερε ένα τηλεγράφημα: «*Ο γιος σας, Φομόφσκι Γιεβγένι Ανατόλιεβιτς αυτοκτόνησε στις 9 Ιουλίου 2004. Επειγόντως πληροφορείστε μας για την τοποθεσία ταφής του. Την ημερομηνία αποστολής του φέρετρου θα σας την ανακοινώσω σύντομα. Ο διοικητής του στρατιωτικού σχηματισμού...*»

Τι συνέβη; Ο Ζένια ήταν ένας υγιέστατος και καλογυμνασμένος στρατιώτης. Αθλητής με νίκες, ετοιμαζόταν για τη θητεία του 18 ολόκληρα χρόνια και διέθετε ήδη πιστοποιημένες γνώσεις για πολλές από τις στρατιωτικές ειδικότητες. Στον στρατό μας, όμως, δεν χρειάζονται οι μορφωμένοι, αλλά οι τυπικοί στρατιώτες. Αυτή ήταν και η τραγωδία του. Ο Γιεβγένι φορούσε παπούτσια νούμερο 47 και είχε ύψος 1,96 εκατοστά. Στη μονάδα τού έδωσαν στρατιωτικές αρβύλες νούμερο 44 και τον υποχρέωσαν να τρέχει κάθε μέρα αγώνες ταχύτητας 5 χιλιομέτρων σε θερμοκρασία 40 βαθμούς υπό το μηδέν.

Έτσι συνηθίζεται στον στρατό μας να βασανίζουν τους νεοσύλλεκτους. Την παραμονή της 9ης Ιουλίου, ο Ζένια δεν μπορούσε να περπατήσει με τίποτα άλλο εκτός από παντόφλες.

«*Όταν μπήκαμε στο νεκροτομείο, το μεγάλο δάχτυλο του ποδιού του ήταν φαγωμένο μέχρι το κόκαλο*», διηγείται η θεία του Ζένια Γιεκατερίνα Μιχαήλοβνα.

Η χώρα μας είναι τεράστια. Όταν η μητέρα του Ζένια, Σβετλάνα Μιχαήλοβνα Φομόφσκαγια, και η θεία του, Γιεκατερίνα Μιχαήλοβνα, πήγαν από το Γιαροβόγιε στο Πριαργκούνσκ, θέλοντας να παραβρεθούν στην ορκωμοσία, δεν γνώριζαν τι τους περίμενε. Πήγαιναν να δουν τον Ζένια. Το ταξίδι από το Γιαροβόγιε μέχρι το Πριαργκούνσκ διαρκεί 5 εικοσιτετράωρα.

«*Δεν προλάβαμε*», λέει η μητέρα του κλαίγοντας. «*Φτάσαμε στο Πριαργκούνσκ στις 10 του μηνός, ενώ ο Ζένια είχε χαθεί ήδη από τις 9*».

Το Πριαργκούνσκ είναι ένας συνοικισμός αστικού τύπου στην εσχατιά της πατρίδας μας στην περιοχή Τσιτίνα. Το νεκροτομείο εκεί είναι ένα κτίσμα του νοσοκομείου και ο ιατροδικαστής Προζορόφσκι είναι αιωνίως μεθυσμένος.

«*Μπαίνοντας στο νεκροτομείο, είδα τον Ζένια*», διηγείται η Γιεκατερίνα Μιχαήλοβνα. «*Στον λαιμό του, όντως, υπήρχε ένα σημάδι σαν από θηλιά. Στον αριστερό καρπό είχε μαχαιριές. Μας είπαν ότι στην αρχή ο Ζένια έκοψε τις φλέβες του. Σε όλο του το σώμα είχε σημάδια από χτυπήματα και το κεφάλι του ήταν γεμάτο αιματώματα. Όταν το ψηλάφιζες ήταν μαλακό σαν να μην είχε κόκαλο από μέσα, όλα ήταν σπασμένα. Στο σβέρκο είχε ένα ολοφάνερο σημάδι από αμβλύ όργανο. Τα γεννητικά του όργανα ήταν πρησμένα, χτυπημένα, ένα σκέτο αιμάτωμα. Τα πόδια του ήταν πρησμένα, το ένα τραύμα μέσα στο άλλο, σκισμένες σάρκες, σαν να τον είχαν ξεσκίσει και όλη του η πλάτη ήταν γδαρμένη, σαν να τον είχαν μαστιγώσει. Στα πέλματά του υπήρχαν εγκαύματα. Στους ώμους μελανιές σαν να τον πίεσε κάποιος δυνατά εκεί. Πιστεύω ότι τον βασάνισαν και μετά τον κρέμασαν για να αποκρύψουν την δολοφονία*».

Ο Ζένια αποφάσισε ότι δεν ήθελε να υποστεί άλλο το βασανιστήριο και άρχισε να ζητά αρβύλες στο νούμερό του. Αποφάσισαν να του δώσουν ένα μάθημα, σύμφωνα με το πρόγραμμα που έχει ο στρατός. Αυτές τις υποθέσεις τις αναλαμβάνουν, με την έγκριση των αξιωματικών, οι «γέροντες», οι λοχίες, οι στρατιώτες που υπηρετούν τον δεύτερο χρόνο της θητείας τους, εκείνοι που θέλουν λίγο καιρό ακόμη για να αφυπηρετήσουν. Αυτοί είναι που τηρούν την τάξη στους θαλάμους στρατωνισμού.

Την εκδοχή της δολοφονίας επικύρωσαν στη συνέχεια και οι στρατιώτες που υπηρετούσαν τον πρώτο χρόνο της θητείας τους. Είπαν ότι δεν ήθελαν να σκοτώσουν τον Ζένια, αλλά να του δώσουν ένα μάθημα ώστε να μην ανακατεύεται σε ξένες υποθέσεις. Δεν μέτρησαν, όμως, τη δύναμή τους και ο Ζένια πέθανε από τα βασανιστήρια. Τότε δεν έμεινε τίποτα άλλο στους φονιάδες από το να σκηνοθετήσουν την αυτοκτονία.

Η τραγωδία του μη τυπικού στρατιώτη Φομόφσκι, ηλικίας δεκαοκτώ ετών, που πέθανε εξαιτίας του νούμερου των αρβύλων του, δεν ξεσήκωσε την κοινωνία εναντίον ενός τέτοιου στρατού. Δηλαδή η κοινωνία δεν υποχρέωσε τον υπουργό Αμύνης, Ιβανόφ, και τον διοικητή της F.S.B., Πατρουσόφ, να δηλώσουν συγκεκριμένα, ενώπιον ολόκληρης της χώρας: «*Εγγυόμαστε προσωπικά την τάξη, το ανθρώπινο φαγητό, την ενδυμασία, τα παπούτσια και μάλιστα φέρουμε προσωπικά την ευθύνη για τη ζωή των γιων σας, που κλήθηκαν να υπηρετήσουν τη θητεία τους υπό τις διαταγές μας*». Όσο δεν το κάνουν αυτό, να τους δώσουμε μια μούντζα και όχι τους γιους μας. Δεν είμαστε δούλοι τους.

Η κοινωνία, όμως, σιώπησε. Και όλα πήραν τον δρόμο τους. Μέχρι τον επόμενο θάνατο στρατιώτη.

Το ίδιο εκείνο απόγευμα, αργά, στη Μόσχα τραυματίστηκε θανάσιμα ο διευθυντής σύνταξης της ρωσικής έκδοσης του περιοδικού Forbes, Πολ Χλέμπνικοφ, απόγονος του Δεκεμβριστή[42] Πούσιν, φίλου του Πούσκιν,

[42] Δεκεμβριστές: Ρώσοι ευγενείς-διανοούμενοι, οι οποίοι είχαν οργανώσει μυστική εταιρεία με σκοπό τη δολοφονία του τσάρου Αλέξανδρου του Α' το 1821. Η συνωμοσία αποκαλύφθηκε. Κάποιοι εκτελέστηκαν, κάποιοι στάλθηκαν εξορία στη Σιβηρία. Η εταιρεία του Νότου των Δεκεμβριστών ήταν, μάλιστα, έτοιμη να υποστηρίξει εμπράκτως τη νεαρή τότε ελληνική εξέγερση κατά του Σουλτάνου της Τουρκίας.

Αμερικανός, ο οποίος εδώ και πολλά χρόνια μελετούσε την εξέλιξη της ολιγαρχίας της νέας Ρωσίας. Ο θάνατος του Χλέμπνικοφ ήταν μυστηριώδης και η απόφαση των οργάνων της τάξεως να παρουσιάσουν ως δολοφόνους Τσετσένους που τον εκδικήθηκαν για ένα βιβλίο που είχε γράψει για τον τυχοδιώκτη Χοχ Αχμέντ Νουχάγιεφ, δεν είναι τίποτα άλλο παρά μια ανοησία που οφείλεται στην ολιγωρία τους να αποκαλύψουν τους ενόχους, η οποία έκανε τον γύρο του κόσμου. Ο Νουχάγιεφ είναι μια παράξενη αμφιλεγόμενη φιγούρα. Κάποτε ήταν ηγέτης των αυτονομιστών, αλλά αργότερα εγκατέλειψε την αντίσταση και άρχισε να προβάλλει τον εαυτό του ως στοχαστή. Παρόλα αυτά, μόνο στοχαστής δεν είναι. Επιπλέον, δεν απολαμβάνει κανένα κύρος στην Τσετσενία και δύσκολα μπορεί να φανταστεί κανείς ότι κάποιος θα αναλάμβανε να δολοφονήσει κάποιον για να τον υποστηρίξει...

Αντιπρόεδρος της Γιούκος-Μόσχα (εταιρεία holding της Γιούκος) διορίστηκε ο Μουχαμέντ Τσικάνοφ, πρώην αναπληρωτής υπουργός οικονομικής ανάπτυξης. Ο Τσικάνοφ είναι ουσιαστικά επίτροπος του κράτους για τη «σωστή» πώληση της Γιούκος. Φυσικά ο Τσικάνοφ είναι εντελώς εξαρτημένος από τις Αρχές και αχυράνθρωπος. Πριν από τον διορισμό του ασχολείτο με την «αναγέννηση της Τσετσενίας». Η «αναγέννηση» δεν έγινε, τα χρήματα όμως εξαφανίστηκαν κι εκείνος που ήταν επικεφαλής ζει ήρεμα και μάλιστα πήρε και προαγωγή.

10 ΙΟΥΛΙΟΥ

Μεταδόθηκε για τελευταία φορά η εκπομπή «Ελευθερία του λόγου» στο NTV (παρουσιαστής ο Σάβικ Σούστερ) κι έτσι εξαφανίστηκε και η τελευταία εκπομπή πολιτικού λόγου σε ολόκληρη τη ρωσική τηλεόραση. Θα περάσει ένας ολόκληρος χρόνος. Πολύ μετά την πραγματοποίηση της ουκρανικής επανάστασης, η «Ελευθερία του λόγου» θα βρει καταφύγιο στην ουκρανική τηλεόραση.

Την ίδια ημέρα καταργήθηκε και η εκπομπή «Προσωπική υπόθεση» στο NTV – μια εβδομαδιαία εκπομπή ανάλυσης και σχολιασμού της επικαιρότητας με τον Αλεξάντερ Γκερασίμοφ. Ο Γκερασίμοφ ήταν αναπληρωτής γενικός διευθυντής ειδήσεων του NTV. Και αυτός φεύγει από το NTV. Το πογκρόμ της ελεύθερης σκέψης και του απρόβλεπτου ολοκληρώθηκε στην τηλεόρασή μας.

16 - 17 ΙΟΥΛΙΟΥ

Στο σταθμό Σερνοβότσκαγια της Τσετσενίας (στα σύνορα Τσετσενίας και Ινγκουσετίας), στρατιωτικοί που κατέφτασαν με τεθωρακισμένα οχήματα μεταφοράς προσωπικού, απήγαγαν έξι ανθρώπους: Τους δύο αδελφούς Ινταρμπίγιεφ (ο ένας ήταν ταγματάρχης της αστυνομίας), τους τρεις αδελφούς Ινκεμίροφ (από 15 έως 19 ετών) και τον ανάπηρο Ανζόρ Λουκάγιεφ. Το πλήθος των γυναικών που συγκεντρώθηκαν με το αίτημα να επιστραφούν οι απαχθέντες, διαλύθηκε με πυροβολισμούς που έριξε η σωματοφυλακή του Άλου Αχλάνοφ πάνω από τα κεφάλια τους. Ο Αχλάνοφ είναι «πρόεδρος της κοινωνικής επιτροπής για την αναγέννηση της Τσετσενίας», βασικός υποψήφιος για τις προεδρικές εκλογές της Τσετσενίας, αστυνομικός και, μάλιστα, υπουργός Εσωτερικών, και δεν κουράζεται να δηλώνει στην τηλεόραση ότι «το κύμα των απαγωγών μειώνεται, κι αυτό είναι επιτυχία μας». Φυσικά, μειώνεται όταν πυροβολείς πάνω από τα κεφάλια εκείνων που ξέρουν ότι δεν «μειώθηκε».

20 ΙΟΥΛΙΟΥ

Το ξημέρωμα, γύρω στις 4 η ώρα, στο χωριό Γκαλάσκι της Ινγκουσετίας, μέσα στο σπίτι του, μπροστά στα μάτια της συζύγου του και των επτά ανήλικων παιδιών του, δολοφονήθηκε ο χειριστής τρακτέρ, Αραπχάνοφ. Κατά λάθος. Εκείνες τις ημέρες, τα στελέχη των μυστικών υπηρεσιών προσπαθούσαν να συλλάβουν τον μαχητή Χουτσμπάροφ (εκείνον τον Χουτσμπάροφ, με το ψευδώνυμο «Συνταγματάρχης», που σύντομα θα τεθεί επικεφαλής των τρομοκρατών στο Μπεσλάν). Σύμφωνα με τις υπηρεσιακές πληροφορίες, ο Χουτσμπάροφ, τη νύχτα εκείνη θα κοιμόταν στο Γκαλάσκι στο σπίτι που βρίσκεται στην οδό Παρτιζάνσκαγια 11.

Γιατί, όμως, οι στρατιωτικοί πυροβόλησαν τον αθώο Αραπχάνοφ στην οδό Παρτιζάνσκαγια 11; Αμέσως μετά τη δολοφονία, στο σπίτι της οικογένειας Αραπχάνοφ μπήκε ένας αξιωματικός, ο οποίος συστήθηκε στη σύζυγο ως ανακριτής της F.S.B. με το επίθετο Κοστένκο και της επέδειξε το ένταλμα έρευνας για το σπίτι του Χουτσμπάροφ στη διεύθυνση Παρτιζάνσκαγια 11. Αμέσως ξεδιάλυναν όλα. Ο Κοστένκο δεν ζήτησε ούτε καν συγγνώμη από την άτυχη χήρα. Αυτή είναι η «αντιτρομοκρατική μας επιχείρηση». Τι θα απογίνουν τώρα όλοι αυτοί οι άνθρωποι; Πώς θα ζήσουν τα επτά παιδιά του Αραπχάνοφ;

Αυτός ο Κοστένκο, όμως, δεν πρόκειται στο μέλλον να ζητήσει συγγνώμη ούτε από τις μητέρες του Μπεσλάν, που τα παιδιά τους

σκοτώθηκαν κατά τη διάρκεια της τρομοκρατικής επίθεσης, της οποίας ηγείτο ο Χουτσμπάροφ...

23 ΙΟΥΛΙΟΥ

Διαλύθηκε η ομάδα των ανακριτών για την υπόθεση του Νορντ-Οστ (912 όμηροι, η τρομοκρατική ενέργεια που έλαβε χώρα 23-26 Οκτωβρίου 2002 στη Μόσχα). Τρεις μήνες από τη δεύτερη επέτειο του Νορντ-Οστ. Η κοινωνία, φυσικά, κουράστηκε από όλα αυτά. Και κάτω ειδικά από την ήρεμη απάθεια της καταθλιπτικής και κουρασμένης κοινωνίας, η ανακριτική ομάδα της υπόθεσης Νορντ-Οστ διαλύθηκε. Παρά το γεγονός ότι δεν έκανε τη δουλειά της – η ταυτότητα της πλειοψηφίας των τρομοκρατών δεν αναγνωρίστηκε, η χημική σύνθεση των αερίων, με τα οποία δηλητηρίασαν τους ανθρώπους δεν έχει βρεθεί, ενώ εκείνοι που έλαβαν την απόφαση για τη χρήση τους παραμένουν μέχρι σήμερα άγνωστοι.

Η πιο σημαντική ιδέα για την εξέλιξη του κράτους πάγωσε. Από την «ομάδα των καλύτερων ανακριτών», οι οποίοι ερευνούσαν «μια υπόθεση τιμής» –όπως την παρουσίαζαν τότε οι επίσημοι από τις άδειες αίθουσες της εισαγγελίας της Μόσχας– απέμεινε μόνο ο κύριος Καλτσούκ.

Αυτός είναι ο επικεφαλής της διαλυμένης ομάδας. Σήμερα η μόνη του ασχολία είναι να συναντιέται με τα θύματα της υπόθεσης –τους όμηρους που επέζησαν και τους συγγενείς των θυμάτων– και να τους δίνει να διαβάσουν το πόρισμα που αθωώνει τα στελέχη των ειδικών δυνάμεων, τα οποία χρησιμοποίησαν το θανατηφόρο αέριο προκειμένου να «απλοποιήσουν» την «επιχείρηση σωτηρίας» με τίμημα τη ζωή 129 ανθρώπων και την υγεία μερικών άλλων εκατοντάδων...

Το πόρισμα σοκάρει με τον κυνισμό του. Σε κάθε γραμμή του εκδηλώνεται ο κυνισμός του κράτους απέναντι στους πολίτες, η ζωή των οποίων ισούται με τη σκόνη.

Στο πόρισμα όλα αρχίζουν με τον Μπασάγιεφ: «*Ο ανακριτής Καλτσούκ Β. Ι. διαπίστωσε:... ο Μπασάγιεφ το διάστημα από το 1995... Επεξεργάστηκε... υλοποίηση... επέλεξε... ανέθεσε... εκδόθηκε διεθνές ένταλμα σύλληψης στις 5 Μαΐου 2003 υπό το πρόσχημα τον αγώνα για την ελευθερία και την ανεξαρτησία του ψευτοκράτους «Ιτσκέρια»... κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα προκειμένου να πιέσει τα όργανα εξουσίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας, προκειμένου να αποσύρει τα στρατεύματά της από τα εδάφη της Δημοκρατίας της Τσετσενίας, όπου πραγματοποιείται αντιτρομοκρατική επιχείρηση, με μη εντοπισμένες ενέργειες των καθοδηγητών των Τσετσένων αυτονομιστών, σχεδίασε τις εκρήξεις σε πολυσύχναστα μέρη και την απαγωγή ενός μεγάλου αριθμού ομήρων...*»

Λογικό θα ήταν να υποθέσει κανείς ότι, στο τέλος, ο Μπασάγιεφ θα

είναι και πάλι ο μοναδικός ένοχος για όλα, όπως για παράδειγμα, για το ότι οι ειδικές δυνάμεις δεν είχαν άλλη επιλογή από το να χρησιμοποιήσουν το θανατηφόρο χημικό αέριο.

Φευ, δεν είναι έτσι. Η ενοχή του Μπασάγιεφ περιγράφεται απλά στο τελευταίο μέρος, στο δια ταύτα του πορίσματος, ενώ το όνομά του απουσιάζει παντελώς από το υπόλοιπο κείμενο.

«...*σε διαφορετικά στάδια της προετοιμασίας για την πραγματοποίηση των τρομοκρατικών ενεργειών από τον Μπασάγιεφ και άλλους οργανωτές της εγκληματικής οργάνωσης είχαν συμμετάσχει στην επεξεργασία και την υλοποίηση τους όχι λιγότερα από 52 πρόσωπα. Για την πραγματοποίηση της κατάληψης και της σύλληψης των ομήρων είχαν εκπαιδευτεί και έλαβαν μέρος:*

...ο τρομοκράτης, η ταυτότητα του οποίου δεν ανακαλύφθηκε από την ανάκριση.... πτώμα Νο2007,

...ο τρομοκράτης, η ταυτότητα του οποίου δεν ανακαλύφθηκε από την ανάκριση... πτώμα Νο2028,

...ο τρομοκράτης, η ταυτότητα του οποίου δεν ανακαλύφθηκε από την ανάκριση... πτώμα Νο2036...»

Ποιοι είναι αυτοί; Ένας Θεός ξέρει. Κανείς δεν μπορεί να κλονίσει την πεποίθησή μου ότι η ανακριτική ομάδα απλά δεν θα έπρεπε να διαλυθεί πριν «οι άγνωστοι» δεν αποκτήσουν Επίθετο, Όνομα, Πατρώνυμο... Αυτή ήταν η βασική της αποστολή.

Παρόλα αυτά διαλύθηκε.

Άλλωστε, κάποιοι από τους τρομοκράτες ήταν γνωστοί στον κύριο Καλτσάκ, αν κρίνουμε από το πόρισμά του. Είναι εκείνοι που ήταν γνωστοί σε όλους από τις εφημερίδες και την τηλεόραση. «...*Καθοδηγητές της ομάδας των τρομοκρατών που κατέλαβαν το Νορντ-Οστ ήταν ο Αμπού Μπακάρ, γνωστός με το επίθετο Ελμουρζάγιεφ. Επίσης ο Σαλάμοφ, που αυτοαποκαλούνταν Μπαράγιεφ...*»

Ορισμένες διευκρινήσεις προς τον κύριο ανακριτή: Ο κάτοικος της πόλεως Αργκούν, Σουλεϊμάνοφ, παρουσιαζόταν ως Μοβσάρ Μπαράγιεφ, προκειμένου να προκαλεί τρόμο στο περιβάλλον του, ήταν μακρινός συγγενής των ληστών Μπαράγιεφ, οι οποίοι είχαν τη βάση τους στο χωριό της καταγωγής τους, Αλχάν-Καλά. Όσον αφορά τον «Σαλάμοφ», είναι προφανές ότι δεν πρόκειται για τον Σουλεϊμάνοφ, ο οποίος αυτοαποκαλούνταν επίσης Μοβσάρ Μπαράγιεφ και είχε καταλάβει το Νορντ-Οστ. Θυμάστε τον Σουλεϊμάνοφ με το πλεχτό μάλλινο σκουφάκι κατεβασμένο μέχρι τα μάτια του, που βρισκόταν περικυκλωμένος από νεαρά πρόσωπα με μαύρες μαντίλες στα πρόσωπα;

Αλλά το ερώτημα είναι αν η ανακριτική επιτροπή θέλησε ποτέ να γίνει συγκεκριμένη. Υπάρχουν πολλές αμφιβολίες γι' αυτό. «...*σε σχέση με τον υπαρκτό κίνδυνο για τη ζωή και την υγεία της συντριπτικής πλειοψηφίας των*

ανθρώπων που ήταν όμηροι... Τα αρμόδια όργανα της Ρωσικής Ομοσπονδίας έλαβαν την απόφαση για πραγματοποίηση της επιχείρησης...»

Και ποια είναι αυτά τα «αρμόδια όργανα της Ρωσικής Ομοσπονδίας»; Στο Σύνταγμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας δεν υπάρχει η έννοια των «αρμοδίων οργάνων της Ρωσικής Ομοσπονδίας». Προκύπτει λοιπόν ότι το κύριο ερώτημα της υπόθεσης, το «ΠΟΙΟΣ ΕΛΑΒΕ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΑΕΡΙΟ», δηλαδή το ποιος φέρει την ευθύνη για τον θάνατο των ανθρώπων, παραμερίστηκε από την ανακριτική ομάδα, πράγμα που ενισχύει την εντύπωση για το πόσο «αρμόδιοι» ήταν εκείνοι που αποφάσισαν να καλύψουν τα ίχνη τους εξοντώνοντας ΟΛΟΥΣ τους τρομοκράτες.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τα παρακάτω: «*Ουσιαστικά, ο θάνατος όλων προήλθε από την έντονη αναπνευστική και καρδιαγγειακή ανεπάρκεια που προκλήθηκε από τον επικίνδυνο συνδυασμό μιας σειράς παραγόντων, οι οποίοι προέκυψαν κατά το διάστημα παραμονής των ομήρων στην αίθουσα... Ο πολυσύνθετος χαρακτήρας των αιτιών θανάτου αποκλείει την άμεση σχέση μεταξύ της επίδρασης που ασκεί στον οργανισμό το χημικό αέριο και του θανάτου... αντικειμενικές προϋποθέσεις, με βάση τις οποίες θα μπορούσαμε να θεωρήσουμε ότι το χημικό αέριο ήταν το μόνο που ευθυνόταν για τους θανάτους, δεν υπάρχουν*».

Πρώτον, τι σημαίνει αυτό το « ουσιαστικά... όλων»; Ποιοι είναι αυτοί οι «ουσιαστικά όλοι»; Εμείς, παρατεταγμένοι προς εξόντωση; Δύο πέθαναν από το αέριο. Οι υπόλοιπο εκατό δεν πέθαναν από αυτό; Ή μήπως σημαίνει ότι κάποιος, όντως, σκοτώθηκε από τα χημικά αέρια, αλλά, παρόλα αυτά, όταν έγραφαν τα χαρτιά υπερίσχυσε η παραδοσιακή μας ιδεολογία του τσεκουριού, «του αντικειμενικά» καταδικασμένου σε θάνατο δέντρου, οπότε καμία ευθύνη δεν φέρνει το τσεκούρι που χρησιμοποιήθηκε για το κόψιμο του; Και δεύτερον, είναι, άραγε, δυνατόν, να προσδιοριστεί ότι υπήρχαν οι «αντικειμενικές προϋποθέσεις», τη στιγμή που η χημική σύνθεση του αερίου παραμένει «άγνωστη»; Αποδεικνύεται ότι: «*όχι, εγώ δεν δηλητηριάστηκα από αυτό το αέριο, άσχετα αν μετά με έβαλαν στην εντατική για να συνέλθω*». Να λοιπόν που όλα καταλήγουν στο ίδιο σημείο.

Στο πόρισμα που υπογράφεται από τον κύριο Καλτσούκ υπάρχουν ελάχιστα γεγονότα. Οι συγκεκριμένες αναφορές αρχίζουν όταν ο συγγραφέας προσπαθεί να εξηγήσει το γιατί εξόντωσαν ΟΛΟΥΣ του τρομοκράτες (επισήμως δηλώθηκε ότι είχαν χάσει τις αισθήσεις τους και αυτό θεωρείται «μεγάλη επιτυχία της επιχείρησης»). Ο κύριος Καλτσούκ υποστηρίζει ότι «...*πυροβολούσαν με 13 αυτόματα και 8 πιστόλια*». Το μόνο που επιτυγχάνει με αυτό, πάντως, είναι η έγερση συμπληρωματικών ερωτήσεων.

Πρώτον, για ποιον λόγο θεωρείται προβληματική η εξουδετέρωση «13 αυτομάτων και 8 πιστολιών» για τους κομάντος των ειδικών δυνάμεων, οι οποίοι είναι ικανότατοι, όπως μας λένε στην τηλεόραση, να καταλαμβάνουν

ολόκληρα κτίρια και αεροπλάνα δίχως καν να πυροβολήσουν, να καταπνίγουν εξεγέρσεις μέσα στις φυλακές κ.ά.; Δεύτερον, ποιοι ήταν οι κάτοχοι αυτών των «13 αυτομάτων και 8 πιστολιών»; Εκείνοι που έχασαν τις αισθήσεις τους μαζί με τους υπόλοιπους μέσα στην αίθουσα; Τότε, όμως, ποιος χρησιμοποίησε τα όπλα; Μήπως εκείνοι που ήταν ακροβολισμένοι έξω από την αίθουσα, στους διαδρόμους, τα μπαλκόνια και το φουαγιέ; Τότε, όμως, και πάλι, ποιος ήταν ο στόχος των κομάντος; Μήπως ήταν ο αστραπιαίος αφοπλισμός;

Να το συμπέρασμα του πορίσματος: «*Ως αποτέλεσμα της ορθής απόφασης των αρμοδίων οργάνων της Ρωσικής Ομοσπονδίας και των ακριβών ενεργειών των στελεχών των ειδικών δυνάμεων, η εγκληματική δράση των τρομοκρατών αναχαιτίστηκε και δεν τους δόθηκε η ευκαιρία να επιφέρουν το χτύπημα που είχαν σχεδιάσει προκειμένου να πλήξουν το κύρος της Ρωσίας στη διεθνή σκηνή*».

Τι δουλειά έχει όμως εδώ «το κύρος της Ρωσίας στη διεθνή σκηνή»; Και για ποιο κύρος μιλάμε όταν προκειμένου να εξοντωθούν ΟΛΟΙ οι τρομοκράτες καταδικάζουν σε θάνατο ένα ΤΜΗΜΑ των ομήρων;

Το χειρότερο απ' όλα είναι όταν μεταξύ των πολιτών ενός κράτους υπάρχουν διαφορετικές απόψεις σχετικά με την αξία της ανθρώπινης ζωής. Στην αιχμή παρόμοιων γεγονότων έρχονται οι Μπολσεβίκοι, κανονιοβολεί η «Αβρόρα»[43] και γεννιέται ο Κόμπα[44]. Αυτή η ηλίθια κρατική αντίληψη επανέρχεται στη μόδα ειδικά μεταξύ εκείνων που λαμβάνουν αποφάσεις για το αν θα ζήσουμε ή θα πεθάνουμε. Το μόνο που απομένει είναι να προσθέσουμε λίγες ακόμη λέξεις: «Κατά των στελεχών των ειδικών δυνάμεων που έλαβαν μέρος στην απελευθέρωση των ομήρων, δεν θα ασκηθεί ποινική δίωξη... Θα παύσει και η ποινική δίωξη κατά των τρομοκρατών που κατέλαβαν το κτίριο και συνέλαβαν τους ομήρους...». Τρεις μήνες πριν τη δεύτερη επέτειο του Νορντ-Οστ, η εξουσία κατάφερε να αποσπάσει την εισαγγελική αμνηστία και για τον εαυτό της και για τις ειδικές δυνάμεις, οι οποίες θα σπεύσουν να μας σώσουν από τους τρομοκράτες με τον ίδιο τρόπο και στο μέλλον, γιατί κανείς δεν αμφιβάλλει ότι παρόμοια περιστατικά θα έχουμε και στο μέλλον.

Και όλα αυτά ένα μήνα πριν το Μπεσλάν...

---

[43] Θωρηκτό του στόλου της Βόρειας Θάλασσας του τσαρικού ναυτικού. Ο κανονιοβολισμός των Χειμερινών Ανακτόρων του τσάρου στην Αγ. Πετρούπολη από το πλήρωμα του θωρηκτού αυτού σηματοδότησε την εξέγερση των Μπολσεβίκων τον Οκτώβριο του 1917 και την εγκαθίδρυση του σοβιετικού καθεστώτος.

[44] Το κομματικό ψευδώνυμο του Ι.Β. Στάλιν.

27 ΙΟΥΛΙΟΥ

Ο γκρίζος καρδινάλιος του Κρεμλίνου, Ίγκορ Σέτσιν, αναπληρωτής προσωπάρχης, διορίστηκε πρόεδρος του συμβουλίου των διευθυντών της κρατικής εταιρείας πετρελαίου, Ρόσνεφτ. Ο Σέτσιν είναι εκείνος που προσωπικά επέβλεψε την εκκαθάριση και τη διάλυση της Γιούκος και τη σύλληψη του Χοντορκόφσκι. Ο διορισμός του ως προέδρου του συμβουλίου των διευθυντών της Ρόσνεφτ, δηλώνει ότι προσβλέπει στην απόκτηση του καλύτερου τμήματος της Γιούκος και είναι μια επίδειξη ότι το Κρεμλίνο ήθελε τη Γιούκος για τον εαυτό του, σε άμεση συνάρτηση με την ιδεολογία του, η οποία δεν είναι τίποτα άλλο παρά η διαμόρφωση ενός μοντέλου κρατικής οικονομίας, εν ονόματι, τάχα, του λαού. Στην ουσία, όμως, πρόκειται για μια γραφειοκρατική οικονομία, όπου κύριος ολιγάρχης είναι ο αξιωματούχος. Όσο πιο ψηλά στην ιεραρχία ο αξιωματούχος, τόσο πιο ολιγαρχικός είναι.

Η ιδέα αυτή, της κρατικής ολιγαρχίας, ανήκει στην κλειστή εκείνη ομάδα που βρίσκεται γύρω από τον Πούτιν. Η ουσία της έγκειται στα παρακάτω: Τα βασικά έσοδα της Ρωσίας προέρχονται από τις εξαγωγές πρώτων υλών, και αυτό σημαίνει ότι το κράτος θα πρέπει να είναι ο ιδιοκτήτης των πρώτων υλών. Σύμφωνα με την αντίληψη της διοίκησης του Πούτιν, το κράτος είναι οι ίδιοι. Δηλαδή τα βασικά έσοδα θα πρέπει να βρίσκονται υπό τον έλεγχό τους, γιατί αυτοί είναι οι πιο έξυπνοι στη χώρα και γνωρίζουν καλύτερα από τους υπόλοιπους τις ανάγκες του λαού, αλλά και πώς να διαχειριστούν τα έσοδα από τις εξαγωγές πρώτων υλών. Για την εξυπηρέτηση των μονοπωλίων, σταδιακά σχηματίζονται (ενισχύονται, κατακτώντας με τη βοήθεια των λόμπι, που βρίσκονται μέσα στη διοίκηση του προέδρου, νέα επιχειρηματικά πεδία), διάφοροι οικονομικοί και βιομηχανικοί όμιλοι-τέρατα σαν τη Βνεστοργκμπανκ και τη Βνεεκονομπανκ[45].

Αξίζει άραγε να αναφέρουμε ότι επικεφαλής όλων αυτών των σούπερ-μονοπωλίων βρίσκονται πρώην στελέχη των μυστικών υπηρεσιών, τα οποία μετατράπηκαν σε ολιγάρχες; Μόνο αυτούς τους πρώην πράκτορες-ολιγάρχες εμπιστεύεται ο Πούτιν, λόγω συναδελφικής αλληλεγγύης. Είναι οι μόνοι που γνωρίζουν τις ανάγκες του λαού. Η διοίκηση του προέδρου το αντιλαμβάνεται ως θέσφατο σύμφωνα με το οποίο μόνο αυτοί μπορούν να διαχειριστούν «δίκαια» τα έσοδα από τις εξαγωγές πρώτων υλών. Δηλαδή: «όλα μέσω ημών». Ουσιαστικά, αυτό μας λένε.

Σύμφωνα με την αντίληψη του στενού κύκλου του Πούτιν και, προφανώς και του ιδίου, όποιος ελέγχει μονοπωλιακά την αγορά πρώτων υλών, ελέγχει

[45] «Τράπεζα Εξωτερικού Εμπορίου» και «Τράπεζα Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων».

και την πολιτική εξουσία στη χώρα. Στο βαθμό που «ελέγχουμε» τις πρώτες ύλες, είμαστε στην εξουσία.

Εν μέρει, η αντίληψη αυτή είναι σωστή. Πολλές λατινοαμερικανικές στρατιωτικές χούντες έμειναν επί μακρόν στην εξουσία γιατί οι μυστικές υπηρεσίες και η ανώτατη εξουσία, η οποία ήταν τμήμα αυτών των υπηρεσιών, έλεγχαν τα βασικά έσοδα του κράτους.

Η πολιτική της διοίκησης του Πούτιν δεν λαμβάνει υπόψη της την εμπειρία των ολοκληρωτικών καθεστώτων της Λατινικής Αμερικής: εκείνους τους έριξαν από την εξουσία άλλες χούντες και μάλιστα ορισμένες φορές σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα.

Τη «δική μας χούντα» δεν μπορείς να την συμπεριλάβεις σε κανένα γνωστό σύστημα ή μοντέλο. Για παράδειγμα, δεν μπορείς να κατατάξεις πουθενά τα νεαρά στελέχη του κόμματος «Μήλο», ούτε και τα νεαρά στελέχη του εθνικοπατριωτών.

Στη Μόσχα οι ακτιβιστές της νεολαΐστικης οργάνωσης του κόμματος «Μήλο» οργάνωσαν την κατάληψη του κεντρικού κτιρίου της F.S.B. στην πλατεία Λιουμπλιάνκα. Η νεολαία γίνεται ολοένα και πιο δραστήρια και δεν θέλει με τίποτα να συνεργαστεί με τους «παλιούς» δημοκράτες.

Η ενέργεια αυτή δεν ήταν κι ούτε μπορούσε να είναι κατευθυνόμενη. Τα παιδιά απλά έριξαν κόκκινη μπογιά στην αναμνηστική πλάκα με την εικόνα του Γιούρι Αντρόποφ[46], που είναι τοποθετημένη στο κτίριο. Η ουσία της υπόθεσης εδώ είναι ότι καλλιεργείται συστηματικά η λατρεία του Αντρόποφ ως «μεταρρυθμιστή του σοβιετικού συστήματος δίχως την εξαφάνισή του» από την διοίκηση του Πούτιν. Τα νεαρά στελέχη του «Μήλου» φορούσαν ομοιόμορφες μαύρες μπλούζες με την επιγραφή «Κάτω ο Μεγάλος Αδελφός!» σύνθημα στρεφόμενο κατά της αυτοκρατορικής πολιτικής και με φωτογραφία του Πούτιν σημειωμένη με ένα μεγάλο Χ. Κρατούσαν πλακάτ με τα συνθήματα: «Κάτω το αστυνομικό κράτος», «Κάτω η εξουσία των πρακτόρων» και «Την Λιουμπλιάνκα σας κι εμπρός, το καθεστώς σας πέφτει».

Η συγκέντρωση διαλύθηκε, στη Λιουμπλιάνκα πάντα υπάρχουν πολλοί αστυνομικοί. Εννέα ακτιβιστές συνελήφθησαν από την F.S.B. Στη συνέχεια τους μετέφεραν στο αστυνομικό τμήμα Μεσάνσκι. Γύρω στις 8 το απόγευμα απελευθέρωσαν τους οκτώ από αυτούς. Κατά τη διάλυση της συγκέντρωσης δύο διαδηλωτές, η Ιρίνα Βορομπιόβα, 21 ετών, και ο Αλεξέι Κοζίν, 19 ετών,

[46] Γιούρι Αντρόποφ: Επικεφαλής της K.G.B. και αργότερα Γενικός Γραμματέας του Κ.Κ.Σ.Ε. επί πολλά χρόνια. Με τον θάνατο του, ανέλαβε ο Γκορμπατσόφ, ο οποίος εφάρμοσε την πολιτική της «διαφάνειας» και της «περεστρόικα», η οποία οδήγησε στη χαλάρωση των καταπιεστικών μεθόδων, αλλά και στην οριστική κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ. στις αρχές της δεκαετίας του '90.

τραυματίστηκαν και μεταφέρθηκαν στο νοσοκομείο. Τους μετέφεραν με τα αυτοκίνητα των Α' Βοηθειών, που είχαν κληθεί στην είσοδο της F.S.B. Ο πρόεδρος της οργάνωσης νεολαίας του «Μήλου», Ιλιά Γιασίν, δήλωσε πως τον Κόζιν τον χτύπησε ο υπολοχαγός της F.S.B., Ντμίτρι Στρελτσόφ, κατά τη διάρκεια της ανάκρισης. Οι ακτιβιστές διηγήθηκαν ότι όταν άρχισαν να διαλύονται μετά τη συγκέντρωση στους γειτονικούς δρόμους, τους συνέλαβαν ένστολοι και τους χτύπησαν ανελέητα. Συνελήφθησαν, επίσης, και μερικοί δημοσιογράφοι από το NTV, το Ηχώ TV και την «Ανεξάρτητη Εφημερίδα». Τελικά, οι δημοσιογράφοι απελευθερώθηκαν, αλλά οι αστυνομικοί κράτησαν όλο το υλικό που είχαν τραβήξει με τις κάμερες.

Η ενέργεια της νεολαίας του «Μήλου» είναι ένα σπάνιο παράδειγμα ιδεολογικής αντίστασης στη χώρα εναντίον του αυταρχικού αστυνομικού κράτους. Οι αντιφρονούντες το καλοκαίρι του 2004 στη χώρα μας είναι ουσιαστικά δύο κατηγοριών, αλλά και οι δύο αυτές κατηγορίες στηρίζονται στα χρήματα. Μπορεί να πεις κανείς ότι είναι αντιφρονούντες «για τον εαυτό τους». Η πρώτη κατηγορία αντιφρονούντων είναι οι πιο πλούσιοι οι οποίοι άρχισαν να βγάζουν τα κεφάλαια τους από την χώρα (η διάλυση της Γιούκος, αλλά και η χυδαία απορρόφηση της Γουτ-Μπανκ, η αφαίμαξη της Άλφα Μπανκ, προκάλεσαν μεγάλη δυσαρέσκεια στην επιχειρηματική τάξη).

Η δεύτερη κατηγορία είναι οι αντιφρονούντες που ανήκουν στα πιο φτωχά στρώματα του πληθυσμού (το κίνημα κατά της καταβολής φόρων και της κατάργησης των προνομίων, το κίνημα των αναπήρων, των κοινωνικά αναξιοπαθούντων κ.λπ.). Είναι όμως ένα κίνημα αντιφρονούντων που, επίσης, έχει σχέση με τα χρήματα και όχι με τις ιδέες. Ο Ιούλιος στη Ρωσία ήταν ο μήνας των πρώτων, αν και όχι ισχυρών, εκδηλώσεων κατά του Πούτιν, τους οποίους οργάνωσαν οι βετεράνοι του πολέμου, που δυσαρεστήθηκαν από την επαπειλούμενη κατάργηση των προνομίων τους. Τα προνόμια αυτά ήταν, από τη μία, οι κοινωνικές εγγυήσεις που είχαν προκειμένου να επιβιώσουν οι περισσότεροι από αυτούς, και από την άλλη, μια υλική αναγνώριση του σεβασμού προς τους βετεράνους εκ μέρους της κοινωνίας και της εξουσίας.

Τον Ιούλιο, ένα μέρος των βετεράνων του πολέμου αντέδρασε και δήλωσε ότι σε περίπτωση κατάργησης των προνομίων δεν πρόκειται να λάβουν μέρος στην παρέλαση για την 60η επέτειο του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου, μια γιορτή που αποτελεί για τη χώρα μας κάτι παραπάνω από απλό εορτασμό. Οι ανάπηροι έκαναν πορεία από το Ροστόφ στο Δον μέχρι τη Μόσχα και εκεί οργάνωσαν συγκέντρωση στην οποία απαίτησαν να μην αντικατασταθούν τα προνόμια τους με το επίδομα των χιλίων ρουβλίων γιατί δεν μπορούν να ζήσουν με τόσα χρήματα, αφού μόνο τα φάρμακά τους στοιχίζουν περισσότερο από χίλια ρούβλια το μήνα.

Και τα φάρμακα γι' αυτούς είναι ο μόνος τρόπος για να ζήσουν. Εντείνεται και η δυσαρέσκεια μεταξύ των στρατιωτικών, οι οποίοι βλέπουν επίσης να καταργούνται τα προνόμιά τους.

Εγώ προσωπικά είμαι σοκαρισμένη από αυτήν την αντίσταση. Δεν μπορείς να μην παρατηρήσεις ότι η αντίσταση αυτή έκανε την εμφάνισή της μόνο όταν όλα αυτά άρχισαν να αφορούν ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΠΟΡΤΟΦΟΛΙ του καθενός. Αμέσως αποκαλύφθηκε ότι οι μισθοί και η αύξησή τους, η πτώση του πληθωρισμού, η αύξηση των συντάξεων, η άνοδος της ευημερίας, όλα αυτά για τα οποία μιλάει ο Πούτιν και το περιβάλλον του είναι ανύπαρκτα, είναι ένα μηδενικό αφού στην πραγματικότητα τίποτα από όλα αυτά δεν υπάρχει και μόνο τα προνόμια μπορούσαν, κατά κάποιον τρόπο, να απαλύνουν την τρομακτική φτώχια που υπάρχει στη χώρα. Όταν, όμως, αυτά αφορούσαν, όχι την τσέπη, αλλά, τη ζωή «των άλλων» –τον πόλεμο στην Τσετσενία, όπου σκοτώθηκαν χιλιάδες– ο λαός μας στην πλειονότητά του σιωπούσε. Όταν ακόμη και η πιο κραυγαλέα αδικία έγινε σε βάρος του Χοντορκόφσκι, η πλειονότητα του λαού μας υποστήριξε την εξουσία – χτύπα, τάχα, τους εβραίους καπιταλιστές.

Χιλιάδες γεγονότα εξευτελισμού και ύβρεων κατά των οικείων έλαβαν χώρα, αλλά ο λαός σιωπούσε. Ο λαός που αρέσκεται να αυτοαποκαλείται εκλεκτός και θεοφόρος, προστάτης του μεγάλου κράτους –και στην υποδαύλιση αυτών ακριβώς των αισθημάτων στηρίχθηκε όλη η πολιτική του Πούτιν– ουσιαστικά αποδείχτηκε ένας λαός συνηθισμένος, ένας λαός λούμπεν, ένας λαός μικροαστικός, ένας λαός που δεν θέλει να δει τίποτα πέρα από τη μύτη του. Η αντίσταση και οι αντιφρονούντες έκαναν την εμφάνισή τους στο λαό μας μόνο όταν τα πράγματα έφτασαν να αφορούν τον άρτο τον επιούσιο και την ΑΤΟΜΙΚΗ ληστεία του κράτους. Η ληστεία του γείτονα δεν είναι αιτία για διαμαρτυρία.

Αυτά, όμως, είναι πολύ λίγα για να έχουμε το δικαίωμα να αυτοαποκαλούμαστε μεγάλο κράτος.

Σε τελική ανάλυση, πρόκειται για αντιφρονούντες που ανήκουν στο διεφθαρμένο λούμπεν προλεταριάτο και στον διεφθαρμένο ρωσικό λαό. Εκείνοι που βρίσκονται μεταξύ των «πιο πλουσίων» και των «πιο φτωχών» προς το παρόν κοιμούνται.

1 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Πώς αποσύρουν από τις εκλογές εκείνους που δεν είναι αρεστοί στο Κρεμλίνο;

Μόλις αποσύρθηκε ο Μάλικ Σαιντουλάγιεφ από την κούρσα για τις προεδρικές εκλογές της δημοκρατίας της Τσετσενίας, λόγω του ότι «είχε

λήξει το διαβατήριό του». Αποδεικνύεται ότι ο Μάλικ Σαιντουλάγιεφ, κύριος αντίπαλος του Άλου Αχλάνοφ, υποψήφιος πρόεδρος της Δημοκρατίας της Τσετσενίας για τις εκλογές της 29ης Αυγούστου, δεν μπορεί πλέον να λειτουργεί ως υποψήφιος, γιατί ο τόπος γεννήσεώς του στο διαβατήριο είχε δηλωθεί λανθασμένα: «κοινότητα Αλχάν Γιούρτ, Τσετσενία». Έπρεπε να γράφει: «κοινότητα Αλχάν Γιούρτ, Αυτόνομη Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Τσετσενίας-Ινγκουσετίας», αφού τη στιγμή γέννησης του κυρίου Σαιντουλάγιεφ, η κοινότητα Αλχάν Γιούρτ ήταν έδαφος της προαναφερόμενης Αυτόνομης Σοβιετικής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας της Τσετσενίας-Ινγκουσετίας.

Πολύ σωστά: Αυτόνομη Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Τσετσενίας-Ινγκουσετίας. Οπωσδήποτε: Αυτόνομη Σοβιετική Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Τσετσενίας-Ινγκουσετίας. Το πιο ωραίο, όμως, σ' αυτήν την ιστορία είναι ότι ο κύριος Σαιντουλάγιεφ δεν έφτιαξε μόνος του το διαβατήριό του, αλλά του το έδωσε ένας επίσημος φορέας, εξουσιοδοτημένος για την έκδοση διαβατηρίων προς αντικατάσταση των παλαιών σοβιετικού τύπου, στη Διεύθυνση Εσωτερικών του Μπαλασιχίνσκ της περιοχής της Μόσχας.

- *Φυσικά και περίμενα ότι θα με αποσύρουν*, είπε ο Μάλικ Σαιντουλάγιεφ σε συνέντευξη του στην Νόβαγια Γκαζέτα, *αλλά όχι με αυτήν την ανόητη δικαιολογία. Όταν άκουσα ότι το διαβατήριό μου δεν είναι έγκυρο, δεν σκέφτηκα τίποτα. Είναι απλά αστείο.*

- Σκοπεύετε να εφεσιβάλετε την απόφαση της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής της Δημοκρατίας της Τσετσενίας;

- Όχι. Να εφεσιβάλλω τι; Να έρθω σε αντιπαράθεση με ποιον; Με αυτούς; Όλα έγιναν κατόπιν εντολών της Μόσχας. Είναι η ίδια ομάδα των πέντε ατόμων από την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή της Ρωσικής Ομοσπονδίας, που εργάστηκε εκεί και στις προηγούμενες εκλογές. Τους δόθηκε η εντολή να με απορρίψουν και το έκαναν. Το μοναδικό που πέτυχαν, βέβαια, είναι να γελάει μαζί τους ο κόσμος ολόκληρος. Η Οργάνωση της Συνθήκης του Ελσίνκι ετοιμάζεται να διαμαρτυρηθεί, χτες μου τηλεφώνησαν. Βέβαια, με είχαν προειδοποιήσει ότι θα με απορρίψουν. Όταν πήγα στο Γκρόζνι, στην Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή να καταθέσω τα χαρτιά μου ως υποψήφιος, με περικύκλωσε μια ομάδα εκατό ενόπλων μέσα στο κτίριο της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής.

- Εκεί; Μέσα σε κυβερνητικό κτίριο; Ποιοι ήταν;

- Μέλη της ομάδας του Καντίροφ και στρατιωτικοί των Ομάδων Ειδικών Αποστολών. Επικεφαλής τους ήταν ο αναπληρωτής υπουργός Εσωτερικών Σατούγιεφ Σουλτάν, ήταν επίσης και ο υφυπουργός, Αχλάνοφ Ρουσλάν. Απαίτησαν να αποσύρω την υποψηφιότητά του. Μπήκα στο γραφείο του Αρσαχάνοφ, του προέδρου της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής. Οι ένοπλοι

πέταξαν τον Αρσαχάνοφ από την καρέκλα του. Ο Αρσαχάνοφ έσπευσε να εξαφανιστεί τρέχοντας, και στην καρέκλα του κάθισε ο Ταούς Ντζαμπράιλοφ (σημείωση Α.Π.: διορισμένος από τον Καντίροφ «πρόεδρος του Κυβερνητικού Συμβουλίου της Δημοκρατίας της Τσετσενία»). *Ο Ταούς μου είπε ότι «εδώ εμείς κάνουμε ό,τι θέλουμε».*

- Και τι ήθελαν;

- Να φύγω. Ακολούθησε μια έντονη συζήτηση. Κατάλαβαν ότι με τη βία δεν πρόκειται να πετύχουν τίποτα. Προσπάθησαν να αφοπλίσουν τη σωματοφυλακή μου, αλλά δεν τα κατάφεραν και αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν. Στη συνέχεια με προειδοποίησαν αρκετές φορές ότι θα απέσυραν την υποψηφιότητά μου. Τρεις ημέρες πριν από αυτήν την ιστορία «με το άκυρο διαβατήριο» μού τηλεφώνησαν από την Κεντρική Εφορευτική Επιτροπή και μου πρότειναν να αποσυρθώ οικειοθελώς, αφού έτσι κι αλλιώς «θα έχανα». Αρνήθηκα. Η απόρριψη αυτή είναι το πρώτο δείγμα την επικείμενης νοθείας των εκλογών της 29ης Αυγούστου. Γνωρίζω επίσης ότι στο Νταγκεστάν έχουν παραγγελθεί 200.000 ψηφοδέλτια. Το κάθε ψηφοδέλτιο για να τυπωθεί στοιχίζει 6 ρούβλια. Είναι εκείνα τα κάλπικα ψηφοδέλτια που θα χρησιμοποιηθούν προς όφελος του Αλχάνοφ.

- Η Μόσχα τα παρήγγειλε;

- Όχι. Οι τσετσενικές Αρχές, απ' όσο γνωρίζω. Αποκαλώ αυτά τα ψηφοδέλτια κάλπικα γιατί δεν έγιναν κατόπιν εντολής της Κεντρικής Εφορευτικής Επιτροπής, όπως ορίζει ο νόμος. Τα ψηφοδέλτια από το Νταγκεστάν τα θέλουν για τη νοθεία.

- Ας αφήσουμε τα παιχνίδια. Τι θα συμβεί στην Τσετσενία φέτος το φθινόπωρο και το χειμώνα; Ποιες είναι οι προβλέψεις σας;

- Θα είναι μια πολύ θερμή ζώνη. Όλες αυτές οι νομιμοποιημένες συμμορίες, οι οποίες σήμερα καταδιώκουν ανθρώπους στα εδάφη της Τσετσενίας δεν είναι ικανές να αντισταθούν στη δύναμη εκείνη που πραγματοποίησε την επιχείρηση στην Ινγκουσετία. Ο λαός είναι με το μέρος εκείνων που βρίσκονται στα βουνά. Και για όλα αυτά ευθύνονται εκείνοι που κατέλαβαν την εξουσία.

- Σήμερα στην Τσετσενία γίνονται συζητήσεις σχετικά με το ότι ένας τρίτος πόλεμος είναι αναπόφευκτος. Οι άνθρωποι σκάβουν νέα υπόγεια καταφύγια με βάση την εμπειρία του δευτέρου πολέμου. Είναι μία από τις βασικές τους ασχολίες το φετινό καλοκαίρι. Ποια είναι η γνώμη σας για όλα αυτά;

- Όλα αυτά είναι πολύ σοβαρά. Τα γνωρίζω πολύ καλά. Μετά από τις εκλογές είχα πει: «Οι μαχητές είναι σε θέση να πολεμήσουν. Θα γίνουν μεγάλες επιχειρήσεις. Θα πρέπει να τις σταματήσουμε». Και τώρα τα ίδια ισχύουν, μόνο που τα πράγματα είναι πολύ χειρότερα. Φέτος το καλοκαίρι οι μαχητές δεν πρόκειται να υποχωρήσουν, ιδιαίτερα λόγω του ότι τώρα απολαμβάνουν μεγαλύτερης υποστήριξης από ποτέ. Τελικά, θα καθίσουν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων, είναι προφανές για μένα.

- Ποια θα είναι η τύχη του Ραμζάν Καντίροφ;

- Δεν είναι άνθρωπος για τον οποίο αξίζει να μιλάει κανείς. Δεν έχει καμιά σοβαρή απήχηση στη δημοκρατία μας.

- Δύσκολα θα συμφωνήσει κανείς μ' αυτό.

- Υπό την οπτική γωνία της εγκληματικής του συμπεριφοράς, φυσικά και η θέση του είναι πολύ σημαντική. Είναι ένας άνθρωπος δίχως στοιχειώδη εκπαίδευση, αγράμματος. Αν του μέλλει να ζήσει και οι άνθρωποι του συγχωρήσουν τις αμαρτίες του, ο Ραμζάν θα πρέπει να λάβει ειδική νοσοκομειακή περίθαλψη και να μορφωθεί.

2 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Μια ομάδα μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, επικεφαλής του οποίου είναι ο συγγραφέας Εντουάρντ Λιμόνοφ, μπήκε στο κτίριο του υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας στην οδό Νεγκλίναγια στη Μόσχα, στο κέντρο της πόλης, ανέβηκε τις σκάλες, κλείστηκε στο γραφείο του υπουργού Μιχαήλ Ζουραμπόφ, πέταξε από το παράθυρο την καρέκλα του (αργότερα, στη δίκη, διευκρινίσθηκε ότι η καρέκλα αυτή στοιχίζει 30.000 δολάρια – πώς μπορεί ο υπουργός Υγείας να έχει τέτοια καρέκλα;) και άρχισε να φωνάζει από το παράθυρο συνθήματα κατά της κατάργησης των προνομίων και υπέρ της παραίτησης του Ζουραμπόφ και του Πούτιν.

Τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος συνελήφθησαν αμέσως. Στην αρχή τα καταδίκασαν πολύ αυστηρά – πενταετή φυλάκιση σε στρατόπεδο ύψιστης ασφάλειας για πολιτική αλητεία (για απλή αλητεία οι καταδίκες είναι απλές, με αναστολή). Στη συνέχεια, είναι αλήθεια, μείωσαν τις ποινές στο Ανώτατο Δικαστήριο: τρεισήμισι χρόνια σε στρατόπεδο ύψιστης ασφάλειας μαζί με δολοφόνους και υπότροπους εγκληματίες.

Η στάση του κράτους είναι κατανοητή. Να και η άποψη των καταδικασθέντων. Από την απολογία του Μαξίμ Γκρομόφ στη δίκη, ενός εκ των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, που κατέλαβαν στο γραφείο του Ζουραμπόφ: «*Δεν είναι τυχαίο που ο εισαγγελέας ανέφερε στην αγόρευσή του τον Ιβάν Καλιάγιεφ. Τότε, πριν από εκατό χρόνια, την εμφάνιση του Ιβάν Καλιάγιεφ προετοίμασε μια σειρά αιμοσταγών πολιτικών εκκαθαρίσεων. Εκείνα που έγιναν τότε στο κράτος, δεν μπορούσαν να μην προκαλέσουν τη γέννηση της μαχητικής οργάνωσης του Μπορίς Σάβινκοφ... Μας δικάζουν για μια πολιτική πράξη με βάση το άρθρο 213. Το άρθρο αυτό, όμως, πρέπει να το χρησιμοποιήσουν για να δικάσουν τα προσκυνημένα μέλη της Κρατικής Δούμας. Τα μέλη της είναι μια ομάδα προσώπων που συνωμότησαν και για πολλά χρόνια τώρα εκδηλώνουν μια προφανή περιφρόνηση προς την κοινωνία. Στη δική μας περίπτωση, εκδήλωσαν ξεκάθαρη περιφρόνηση προς τα 100 εκατομμύρια ανάπηρους, συνταξιούχους και βετεράνους... Είναι απλά ντροπή για τη σύγχρονη*

Ρωσία. Είναι ντροπή για τη σύγχρονη κοινωνία των πολιτών, η οποία δεν βγήκε να πει ούτε λέξη...»

Και έχει δίκιο. Η ψήφιση του νόμου περί προνομίων δεν προκάλεσε κύμα δυσαρέσκειας στους δημοκράτες, στους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και στους φιλελεύθερους. Κανείς δεν ζήτησε την παραίτηση του Ζουραμπόφ. Τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος ήταν οι πρώτοι που στάθηκαν στο πλευρό των γερόντων και των συνταξιούχων.

Παρακάτω: «*...Σε συνθήκες αστυνομικού κράτους, το να παλεύεις με την αδικία και να μην φυλακιστείς είναι το ίδιο με το να πυροβολείς τα κουνούπια με κανόνια. Γι' αυτό και είμαι υπερήφανος που σε αυτή τη σκληρή εποχή βρίσκομαι πίσω από τα κάγκελα. Είμαι, όμως, ακόμη πιο περήφανος που δεν είμαι μόνος μου, αλλά μαζί με τους συντρόφους μου. Είμαι περήφανος γι' αυτούς. Χέρι με χέρι πληρώνουμε το τίμημα για την ευτυχία των ανθρώπων. Πληρώνουν με την ελευθερία τους... Έχετε γεια! Ελπίζω ότι, αργά ή γρήγορα, θα σπάσουμε τον πάγο που πλάκωσε την πατρίδα μας. Για την ελευθερία της Πατρίδας πρέπει να πάμε φυλακή...*»

Σκέφτηκα αρκετά: Σε τι διαφωνώ με αυτό το παλικάρι; Σε τίποτα. Βλέπετε θα μπορούσα να προσυπογράψω κάθε του λέξη. Και το μοναδικό με το οποίο δεν θα μπορούσα να συμφωνήσω με τον Μαξίμ είναι ότι δεν μπορώ, για λόγους ηλικίας, υγείας και αγωγής, να καταλάβω γραφεία. Τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος είναι σήμερα μια ομάδα ιδεαλιστών νέων, που δεν βλέπει τις μεγαλύτερες γενιές της αντιπολίτευσης να κάνουν κάτι πιο σοβαρό εναντίον του καθεστώτος. Είναι φυσικό, λοιπόν, η νέα αυτή γενιά να δραστηριοποιείται με ριζοσπαστικό τρόπο.

Δεν έχουν διέξοδο. Τους χρειάζεται, όμως, μια διέξοδος. Παλεύουν για να κατοχυρώσουν το δικαίωμά τους να έχουν διέξοδο.

Σε σχέση με τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος έκανα ορισμένες αποκαλύψεις τρομερές, τρομερές για μένα την ίδια, μετά από συζητήσεις που είχα μαζί τους και με τους γονείς τους, οι οποίοι στην πλειονότητά τους είναι πρώην μέλη του «Μήλου» (οπαδοί του Γιαβλίνσκι) και εκείνοι που υποστήριξαν τους δεξιούς φιλελεύθερους στις εκλογές. Να τι ανακάλυψα: Οι γονείς αυτοί λένε στα παιδιά τους τα ίδια πράγματα που λένε και οι γονείς στα παιδιά τους στην Τσετσενία. Και εκεί η νεολαία ολοένα και πιο πολύ ριζοσπαστικοποιείται και συχνά αυτό συμβαίνει στο καλύτερο και πιο αγνό τμήμα της τσετσενικής νεολαίας.

Η αιτία της ριζοσπαστικοποίησης είναι κοινή, φυσικά, με την προσθήκη του πολέμου – δεν υπάρχει νόμιμη διέξοδος στα αισθήματα και στις αντιπολιτευτικές διαθέσεις, δεν υπάρχει και δεν μπορεί να υπάρξει όσο στην εξουσία βρίσκονται τα εγκληματικά απόβλητα. Υπάρχει μόνο η φυσική αντίσταση και μόνο για εκείνους που είναι ικανοί γι' αυτό. Η εσωτερική μετανάστευση είναι για εκείνους που δεν μπορούν να καταλάβουν το γραφείο του Ζουραμπόφ ή να πάρουν τα βουνά.

Σε μια πρόσφατη συζήτηση που είχα στην Τσετσενία με τη μητέρα ενός εκ των οποίων που «έχουν πάρει τα βουνά» - έτσι αποκαλούν εδώ τους νέους που πηγαίνουν στον Μπασάγιεφ και τον Μασχάντοφ (τότε ακόμη ζούσε), επειδή δεν θέλουν να γίνουν «κρέας» για τους σφετεριστές της εξουσίας, τους νέο-Τσετσένους ληστές και τους ομοσπονδιακούς πράκτορες.

Η μητέρα αυτή είναι ένας μορφωμένος άνθρωπος, δασκάλα.

«*Σκέφτομαι με τον ίδιο τρόπο που σκέφτεται και ο γιος μου*», μου είπε μιλώντας με πάθος. «*Καλύτερα να κάνεις κάτι παρά να περιμένεις να έρθουν να πάρουν τα παιδιά σου και να τα εξαφανίσουν προς άγνωστη κατεύθυνση κάποια νύχτα. Οι ομοσπονδιακοί, φυσικά, είναι κατακτητές. Τα μέλη της ομάδας του Καντίροφ είναι, φυσικά, μαριονέτες που διορίστηκαν από τους ομοσπονδιακούς. Αυτό ποτέ δεν το λέμε δυνατά. Όμως, όλοι το γνωρίζουν και το αντιλαμβάνονται. Από το μικρό παιδί μέχρι τους γέροντες. Οι ενήλικες κάνουν υπομονή, τα κρατούν όλα μέσα τους. Οι νέοι, όμως, δεν θέλουν και δεν μπορούν να κάνουν υπομονή. Μια φορά, ο γιος μου εξαφανίστηκε από το σπίτι. Πανικοβλήθηκα, σκέφτηκα ότι τον απήγαγαν. Έκανα δήλωση εξαφάνισης στην αστυνομία. Στη συνέχεια, όμως, όπως φάνηκε από τα γεγονότα, είχε πάρει τα βουνά μαζί με τους συντρόφους του. Έφυγε για να μας υπερασπιστεί. Για να υπερασπιστεί τους γονείς του. Αυτό νομίζω πως έκανε*».

Η Λιουντμίλα Κονσταντίνοβνα Καλάσνικοβα, είναι μητέρα ενός μέλους του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, του Ιβάν Κορολιόφ, μοσχοβίτη, επιστημονικού συνεργάτη του Ινστιτούτου Ανατολικών Σπουδών της Ρωσικής Ακαδημίας Επιστημών. Μου είπε ακριβώς τα ίδια κατά λέξη:

- *Για ποιον παλεύει ο Ιβάν μου; Για μας. Για τους γονείς του.*

Να σημειώσουμε εδώ, ότι η Λιουντμίλα Κονσταντίνοβνα κάθε άλλο παρά μέλος του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος είναι. Είναι μια συνηθισμένη διανοούμενη της πρωτεύουσας. Μέλος του «Μήλου» κατά τη δεκαετία του '90.

- *Πείτε μου, ο Λιμόνοφ είναι είδωλο για τον Ιβάν;*

- *Δεν θα το έλεγα. Ο Ιβάν μου είναι έξυπνος. Δεν μπορεί να συμβιβαστεί με τίποτα με το Κακό.*

Συνεχίζω τη συζήτηση με τη μητέρα από την Τσετσενία.

- *Ο Μπασάγιεφ είναι το είδωλό του;*

- *Όχι. Ποτέ δεν τον άκουσα να λέει κάτι τέτοιο. Πήγε, όμως, στον Μπασάγιεφ. Πού αλλού να πήγαινε; Οι αγνοί, όπως αυτός, που έζησαν τόσα χρόνια σε συνθήκες, όπως τις βιώνουμε στην Τσετσενία, γεμάτες ψέματα, αίμα, απαγωγές και πτώματα, υποχρεώνονται εκ των πραγμάτων να δεχτούν τον Μπασάγιεφ ως αρχηγό τους.*

Να πως περιπλέκονται οι εικόνες από τη Μόσχα και την Τσετσενία. Να και το αποτέλεσμά τους: Ο Λιμόνοφ και ο Μπασάγιεφ έγιναν ηγέτες της νεολαίας, η οποία δεν μπορεί να συμβιβαστεί με τη ζωή που προτείνει

ο Πούτιν υπό συνθήκες ολοκληρωτικής αδικίας και καταστροφικής περιφρόνησης της ανθρώπινης ζωής. Ακόμα περισσότερο, ο Λιμόνοφ και ο Μπασάγιεφ έγιναν η μοναδική ελπίδα των παιδιών μας να νιώσουν αξιοπρεπείς άνθρωποι.

Φρίκη. Έτσι, όμως, έχουν τα πράγματα.

Ξέρετε πώς χειρονομούν όταν αρχίζω να μιλάω για όλα αυτά; Κάνουν οργισμένες χειρονομίες. Επίμονες. «*Τι λες τώρα; Δεν μπορούμε να συμφωνήσουμε με όλα αυτά. Σώπασε! Προκαλείς την τύχη σου!*» Όταν έγραψα για όλα αυτά στην εφημερίδα μου, εκείνη η παράγραφος διαγράφηκε από τον διευθυντή μου. Όχι, όχι, συμφωνεί μαζί μου, συμφωνεί με τα συμπεράσματά μου, έτσι ακριβώς σκέφτεται κι εκείνος, μόνο που δεν θα τα τυπώσει...

ΜΠΟΡΟΥΜΕ να σκεφτόμαστε ότι ο Μπασάγιεφ είναι η ελπίδα των παιδιών μας, ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ, όμως, να το γράψουμε.

Και αυτή η συμπεριφορά βρίσκεται ακριβώς στα πλαίσια των παραδόσεών μας. Αγνοείς την πραγματικότητα, προκειμένου να μην ανησυχείς, να μην σκέφτεσαι το τρομερό, εκείνο που κινείται κατά πάνω σου σαν τυφώνας. Δεν χρειάζεται να αναλύεις την πραγματικότητα, να έρχεσαι σ' επαφή μαζί της. Όσο ο ψημένος κόκορας δεν κοκορίζει, τίποτα το τρομερό δεν πρόκειται να συμβεί.

Φυσικά κι εγώ, όπως και η πλειοψηφία δεν μπορούμε να συμβιβαστούμε με τα συμπεράσματά μας. Προσωπικά νιώθω ναυτία από αυτά, ο οργανισμός μου αντιδρά από τη συνειδητοποίηση του βάθους της πτώσης της κοινωνίας μας, η οποία οδήγησε σε αδιέξοδο τα παιδιά μας.

Παρόλα αυτά, γνωρίζω ότι σήμερα έτσι έχουν τα πράγματα. Ζούμε το σήμερα, όσο μας επιτρέπει η εξουσία, και για το αύριο, βλέποντας και κάνοντας. Το κυριότερο, όμως, είναι να μείνουμε όσο πιο μακριά γίνεται από την ταΐστρα. Είναι, όμως, η εξουσία η μοναδική ταΐστρα στη χώρα μας;

Νομίζω ότι, τελευταία, είναι πολύ ανόητη αυτή η συμπεριφορά όλων να περιφρονούν τα πάντα εκτός από τον ίδιο τους τον εαυτό.

9 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Στη Μόσχα, στο Ινστιτούτο Αντρέι Ζαχάροφ, συγκεντρώθηκαν «οι αρχηγοί» του ρωσικού κινήματος υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ο ανθός του έθνους. Λίγα χρόνια νωρίτερα είχαν δημιουργήσει μια ομάδα πρωτοβουλίας με το όνομα «Κοινή Δράση», με σκοπό να συγκεντρώνονται στις κρίσιμες για τη χώρα ημέρες και να επεξεργάζονται μια κοινή (εξ ονόματος του συνολικού κινήματος υπεράσπισης των ανθρωπίνων

δικαιωμάτων) άποψη για την τρέχουσα επικαιρότητα. Πίσω από την πλάτη όλων εκείνων που κάθονται γύρω από το στρογγυλό τραπέζι, βρίσκονται οι πιο ισχυρές οργανώσεις υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της χώρας. Κι αυτοί είναι οι καθοδηγητές τους.

Είναι ο Βαλέρι Αμπράμκιν (από το Κέντρο υποστήριξης της μεταρρύθμισης της ποινικής δικονομίας, αρωγή προς τους φυλακισμένους), η Σβετλάνα Γκανούσκινα («Δράση Πολιτών», αρωγή προς τους πρόσφυγες, τους μετανάστες, τους βιαίως μετακινηθέντες), η Καρίνα Μοσκαλένκο (δικηγόρος, Κέντρο Υποστήριξης για τη διεθνή υπεράσπιση, το κέντρο αυτό προετοιμάζει όλα τα έγγραφα και τα ντοκουμέντα για το «Στρασβούργο», το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων), η Λυδία Γκράφοβα («Φόρουμ μεταναστευτικών οργανώσεων», βοήθεια στους μετανάστες), η Λιουντμίλα Βάχινα (κέντρο υποστήριξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Μεμόριαλ), ο Γιούρι Σαμοντούροφ (διευθυντής του μουσείου και του Ινστιτούτου Αντρέι Ζαχάροφ), η Λιουντμίλα Αλεξέγιεβα (πρόεδρος της Μοσχοβίτικης Ομάδας Ελσίνκι) και ο Σεργκέι Σορόκιν (κίνημα κατά της βίας). Θα πρέπει να σημειώσουμε πως η Αλεξέγιεβα, η Γκανούσκανα και ο Αμπράμκιν είναι μέλη της επιτροπής Παμφίλοβαγια, της επιτροπής για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την υποστήριξη της δημιουργίας της κοινωνίας των πολιτών της προεδρίας της δημοκρατίας. Ο Αμπράμκιν και η Αλεξέγιεβα είναι εκείνοι με τους οποίους συνομιλεί ο Πούτιν και ορισμένες φορές υιοθετεί τις προτάσεις τους.

Σήμερα αποφάσισαν να συζητήσουν, αλλά όχι για την ενέργεια των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, ούτε για τις αιτίες που το προκάλεσαν. Η αιτία της συνεδρίασης είναι η ένταση των παθών γύρω από τους ίδιους, γύρω από το κίνημα υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τυπική συμπεριφορά της δικής μας κοινωνίας των πολιτών.

Γύρω από το τραπέζι κάθονται πολλοί από εκείνους που ο Πούτιν χαρακτήρισε στην επιστολή του προς την Ομοσπονδιακή Συνέλευση της 26ης Μαΐου ως η Πέμπτη φάλαγγα που χρηματοδοτείται από τη Δύση, κατηγορώντας τους για το ότι η δράση τους δεν είναι τίποτα άλλο παρά η δικαίωση των χρημάτων που λαμβάνουν από τη Δύση και για το ότι δεν βοηθούν τον λαό.

Συνεδρίαζαν επί μακρόν, αλλά δεν κατέληξαν πουθενά. Μόνο μιλούσαν και μάλιστα πολύ τυπικά. Είναι ανησυχητικό το ότι ένα μέρος των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θεωρεί ότι δεν πληροφορούν σωστά τον Πούτιν, ότι δεν γνωρίζει λεπτομέρειες, ότι ο τσάρος είναι καλός, αλλά οι βογιάροι[47] είναι βλάκες. Ένα παλιό, πολύ παλιό ρωσικό τραγούδι.

[47] Βογιάροι ήταν η τάξη των ευγενών της δουλοκτητικής Ρωσίας και από τις τάξεις τους επανδρωνόταν ο κρατικός μηχανισμός της αυτοκρατορίας.

Τι κρίμα. Οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι απρόσωποι, παθητικοί και εν μέρει κομφορμιστές. Κανένα πάθος δεν τους διακρίνει. Είναι πια σοφοί από την εμπειρία τους και δεν έχουν την παραμικρή διάθεση να κουνηθούν από τη θέση τους. Αυτό αφορά, φυσικά, την πλειονότητα και όχι όλους.

Εκτός από τις κατ' ιδίαν συζητήσεις, υιοθέτησαν μια δήλωση περί μη συμμετοχής των οργανώσεων υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις προεδρικές εκλογές της Τσετσενίας, που προγραμματίζονται να γίνουν στις 29 Αυγούστου. Δεν σκοπεύουν να παραστούν εκεί ούτε καν ως παρατηρητές.

Τι να κάνουμε; Αυτό αποφάσισαν. Ψήφισαν υπέρ αυτής της δήλωσης. Παρόλα αυτά, από το σύνολο των παρόντων ορισμένοι τελικά πήγαν στις εκλογές της Τσετσενίας, είδαν τι έγινε και έκαναν δηλώσεις.

Στο μεταξύ, στις 9 Αυγούστου, ήταν η επέτειος ενός γεγονότος που είχε τραγικές επιπτώσεις. Ήταν για τον Πούτιν προσωπικά, αλλά και για την χώρα ολόκληρη η πέμπτη επέτειος από την ανάληψη της ύψιστης κρατικής εξουσίας. Στις 9 Αυγούστου 1999, ο Πούτιν διορίστηκε από τον Γιέλτσιν ως ο εκτελών χρέη πρωθυπουργού της χώρας, δηλαδή ως ο διάδοχός του.

Αξίζει να γνωρίσουμε κάτω από ποιες συνθήκες έγιναν όλα αυτά. Στο Νταγκεστάν είχε ξεσπάσει πόλεμος, ο Μπασάγιεφ επιτέθηκε στα ορεινά χωριά, οι στρατιωτικές του μονάδες εισήλθαν στο Νταγκεστάν και επέστρεψαν, ενώ από τα βουνά ξεχύθηκαν κύματα προσφύγων…

Κανείς από το περιβάλλον του Γιέλτσιν παρόλα αυτά δεν συμφωνούσε στο να ξεκινήσουν πολεμικές επιχειρήσεις μεγάλης κλίμακας, πράγμα που θα σήμαινε έναν δεύτερο πόλεμο στην Τσετσενία, τη στιγμή που ο πρώτος είχε στοιχίσει τόσο ακριβά.

Από το «στενό περιβάλλον» του Κρεμλίνου συμφώνησε μόνο ένας άνθρωπος – ο Πούτιν, τότε διευθυντής της F.S.B. Κατά τη διάρκεια της παραμονής του στη θέση αυτή ήταν που ξέσπασαν όλες αυτές οι ταραχές με τον Μπασάγιεφ, ενώ την ίδια στιγμή ο Χαττάμπ ελεύθερα στρατολογούσε στην Τσετσενία τους νέους, οι οποίοι στη συνέχεια και τον ακολούθησαν. Ο Πούτιν όμως από τη Μόσχα, ενώ τα έβλεπε και τα γνώριζε όλα, σήκωνε τους ώμους του και άφησε να ωριμάσουν τα άνθη του κακού.

Τον Αύγουστο του 1999, αποφάσισε ότι είχε έρθει η ώρα να εξοντώσει τα αποτελέσματα της προσωπικής του δράσης, όσο ακόμη δεν ήταν αντιληπτά από τους άλλους. Έτσι πιστεύω ότι αποφάσισε, και είναι η μοναδική αιτία που εξηγεί γιατί συμφώνησε να ξεκινήσει τον δεύτερο πόλεμο στην Τσετσενία. Έτσι ο Πούτιν, παίρνοντας τη θέση του παραπαίοντος Γιέλτσιν, έγινε στην αρχή εκτελών χρέη πρωθυπουργού και στη συνέχεια πρωθυπουργός και πρόεδρος της Ρωσίας.

Μετά τον Αύγουστο του 1999, ο Πούτιν δεν σταμάτησε ούτε για μια

φορά μπροστά στο αίμα των συμπολιτών του. Ούτε μπροστά στις συμφορές τους.

Όχι μόνο των Τσετσένων, αλλά κανενός.

...Μια ηλιόλουστη ημέρα στο Βέρχνι Ταγκίλ, ένα τυπικό χωριουδάκι στην περιοχή του Σβερντλόφσκ στα Ουράλια Όρη. Πέρα από το Βέρχνι Ταγκίλ δεν υπάρχει τίποτα, μόνο οι έρημες εσχατιές της Ρωσίας.

Ένα μισότυφλος γέροντας με φθαρμένα ρούχα περιφέρεται στην είσοδο του πολυώροφου κτιρίου. Είναι ο Βλαντίμηρ Κουζμίτς Χομένκο, πατέρας του Ίγκορ Χομένκο, ήρωα της Ρωσίας, λοχαγού των καταδρομών που σκοτώθηκε στην Τσετσενία. Η είσοδος στο διαμέρισμα του πρώτου ορόφου είναι ανοιχτή. «*Περάστε, περάστε, σας παρακαλώ...*», ο Βλαντίμηρ Κουζμίτς είναι εγκάρδιος. Σαν να γνωριζόμαστε καιρό. Ή είναι πολύ μόνος του. Στον μικροσκοπικό διάδρομο βρίσκεται η Λιουντμίλα Αλεξέγιεβα, σύζυγος του Βλαντίμηρ Κουζμίτς και μητέρα του Ήρωα. Φιλάει εγκάρδια όλους τους επισκέπτες και τους συνοδεύει στο δωμάτιο.

Εκεί αμέσως πέφτει το βλέμμα σου στο μνηματάρι του γιου, ολόκληρη η αριστερή γωνιά του δωματίου είναι γεμάτη από πορτρέτα του, λουλούδια, εικόνες, κεριά.

Ο λοχαγός Ίγκορ Χομένκο ήταν ένας από τους πρώτους που πήγαν στον Βόρειο Καύκασο σύμφωνα με την πρώτη διαταγή του μόλις διορισθέντα εκτελώντα χρέη πρωθυπουργού Β.Β. Πούτιν. Το τάγμα των καταδρομών, που υπηρετούσε ο Χομένκο, που άρχισε τον δεύτερο πόλεμο στην Τσετσενία, στρατωνιζόταν τότε στα σύνορα Τσετσενίας-Νταγκεστάν. Μόλις έφτασε το τάγμα ρίχτηκε στη μάχη. Στις 19 Αυγούστου, ο Ίγκορ Χομένκο εκπλήρωσε το στρατιωτικό του χρέος. Προκειμένου να φτιάξει ένα χάρτη με τα σημεία πυρός των μαχητών, ο λοχαγός πήγε σε αναγνωριστική αποστολή στο περιβόητο ύψωμα Οσλίνογιε ούχο[48] (ο λόγος για τον οποίο οι στρατηγοί διέταξαν τους καταδρομείς να καταλάβουν το ύψωμα, πράγμα που τελικά έκαναν, είναι άγνωστος – το ίδιο είχε γίνει και κατά τη διάρκεια του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου).

Ο Χομένκο έφτιαξε τον χάρτη στην κορυφή του υψώματος και τον έστειλε με τον συμπολεμιστή του κάτω, στις παρυφές, ενώ ο ίδιος έμεινε στην κορυφή για να τον καλύψει, γνωρίζοντας εκ των προτέρων ότι η μάχη θα ήταν άνιση. Εκεί και σκοτώθηκε, αλλά έσωσε τις ζωές πολλών στρατιωτών. Οι συμπολεμιστές του Χομένκο κατάφεραν να περισυλλέξουν το πτώμα του τρεις ημέρες αργότερα, εξαιτίας των μαχών που γίνονταν στην κορυφή. Ο ηρωισμός του λοχαγού τιμήθηκε με το μετάλλιο του Ήρωα της Ρωσίας. Τη στιγμή, όμως, του χαμού του γιου τους, η Λιουντμίλα

[48] Το αυτί του γαϊδάρου.

Αλεξέγιεβα και ο Βλαντίμηρ Κουζμίτς, οι γονείς του, ήταν πολίτες της Ουκρανίας με τόπο κατοικίας ένα μικρό πλινθόκτιστο σπιτάκι στην περιοχή του Ντιεπροπετρόφσκ.

Πώς κι έτσι; Απλά ήταν μια κλασική σοβιετική οικογένεια. Ακόμη και σήμερα, στα εδάφη της μετασοβιετικής εποχής, είναι δύσκολο να προσδιοριστεί ποιος είναι υπήκοος ποιου κράτους. Ο Ίγκορ μεγάλωσε στη Γιακουτία (στη βόρεια εσχατιά της Ρωσίας), όπου είχαν μετακομίσει υποχρεωτικά[49] οι γονείς του μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους σε ινστιτούτα, προκειμένου να μαζέψουν χρήματα. Αφού εργάστηκαν «στον Βορρά» και πήραν τις πρόωρες συντάξεις τους με τα ειδικά επιδόματα, αποφάσισαν να μετακομίσουν σε πιο θερμό κλίμα, όπως έκαναν τότε όλοι στη Γιακουτία και επέλεξαν την Ουκρανία με το θαυμάσιο κλίμα της. Από εκεί, από τη σοβιετική Ουκρανία, ο Ίγκορ, μετά το σχολείο, πήγε στο σοβιετικό Καζαχστάν, στην Άλμα-Ατά, όπου υπήρχε μια φημισμένη και με μεγάλο κύρος στρατιωτική σχολή. Αφού τελείωσε τις σπουδές του εκεί το 1988, όταν ακόμη υπήρχε η Ε.Σ.Σ.Δ., άρχισε να πηγαίνει στα καυτά σημεία ως καταδρομέας, σε μια περίοδο αύξησης αυτών των σημείων. Γρήγορα διαλύθηκε η Ε.Σ.Σ.Δ. και οι γονείς του Ίγκορ έγιναν πολίτες της Ουκρανίας, ενώ ο ίδιος πολίτης της Ρωσίας, αφού τη στιγμή της διάλυσης ήταν γραμμένος σε στρατιωτικό τμήμα, το επιτελείο του οποίου βρισκόταν σε ρωσικό έδαφος. Σκοτώθηκε ως λοχαγός, ενώ ήταν καταχωρημένος ως κάτοικος της περιοχής Σταυρούπολης (Ρωσίας). Εκεί βρίσκεται και ο τάφος του, κοντά στο στρατόπεδο που υπηρετούσε.

Μετά την κηδεία, η Λιουντμίλα Αλεξέγιεβα και ο Βλαντίμηρ Κουζμίτς αποφάσισαν να μετακομίσουν μόνιμα στη Ρωσία, κάπου κοντά στο μνήμα του γιου τους. Πούλησαν φτηνά τα πάντα –γιατί ακριβά κανείς δεν τα αγόραζε–, αλλά οι Αρχές της περιοχής της Σταυρούπολης αρνήθηκαν να παραλάβουν τα ντοκουμέντα και την αίτησή τους για χορήγηση άδειας παραμονής. Οι γονείς επέμεναν, έγραψαν επιστολές, για πολλούς μήνες πηγαινοέρχονταν στην έδρα της περιοχής, αλλά τελικά, τα χρήματα που είχαν από την πώληση του σπιτιού της στην Ουκρανία, τελείωσαν. Έτσι έκλεισε ο κύκλος και οι γονείς του Ήρωα πήγαν στα Ουράλια Όρη, στο Βέρχνι Ταγκίλ. Εκεί, στο Βέρχνι Ταγκίλ, ζούσε πολύ παλιά το σόι τους. Οι ελπίδες τους δικαιώθηκαν: από το Βέρχνι Ταγκίλ όχι μόνο δεν τους έδιωξαν, αλλά απεναντίας τους υποδέχτηκαν θερμά, δυστυχώς, όμως, το σόι τους ήταν εξαιρετικά φτωχό, όπως άλλωστε και το μεγαλύτερο μέρος

[49] Σύμφωνα με τη σοβιετική νομοθεσία, οι φοιτητές σπούδαζαν δωρεάν στα Α.Ε.Ι. αλλά μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους υποχρεωτικά εργάζονταν εκεί που τους έστελνε το κράτος. Σε αντίθετη περίπτωση είχαν αστικές και ποινικές κυρώσεις και ούτε λόγος φυσικά δεν γίνονταν για να εργαστούν σύμφωνα με την ειδικότητά τους.

του πληθυσμού της περιοχής Σβερντλόφσκ, με αποτέλεσμα να μην έχουν πού να μείνουν.

«*Είμαστε άστεγοι. Απλά μας άφησαν να ζήσουμε εδώ κάποιοι καλοί άνθρωποι*», μας λέει η Λιουντμίλα Αλεξέγιεβα και μας δείχνει το μικρό διαμέρισμα. «*Δεν έχουμε τίποτα. Ούτε σπίτι, ούτε περιουσία. Μόνο ένα σίδερο, την ραπτομηχανή μου και την τηλεόραση... Μας βοηθούν πολύ τα παιδιά... Είναι τόσο καλά... Δίχως αυτούς θα είχαμε γονατίσει. Δεν μας διώχνουν προς τιμή της μνήμης του Ίγκορ μας. Αν και κανείς δεν τον γνώριζε προσωπικά*».

«Τα παιδιά» σκύβουν το κεφάλι και σιωπούν, στριμωγμένα στον τοίχο. Είναι πρώην στρατιώτες από το Βέρχνι Ταγκίλ, που πολέμησαν στην Τσετσενία, αξιωματικοί και απλοί στρατιώτες που υπηρέτησαν τη θητεία τους στην Τσετσενία και επέστρεψαν στα σπίτια τους. Ίδρυσαν μια κοινωνική οργάνωση για τους βετεράνους των πολεμικών συγκρούσεων.

«*Σκοπός μας είναι*», λέει ο Γιεβγένι Μποζμακόφ, πρόεδρος της οργάνωσης, «*να βοηθάμε ο ένας τον άλλον για να επιβιώσουμε. Δεν έχουμε άλλους στόχους. Να γιατί βοηθάμε τους γονείς του ήρωα Χομένκο*».

«*Μόνο αυτοί μας βοήθησαν να πάρουμε τη ρωσική υπηκοότητα*», συνεχίζει η Λιουντμίλα Αλεξέγιεβα. «*Έτρεξαν, απαίτησαν. Βλέπετε, δεν δικαιούμαστε καν σύνταξη*».

Αυτοί είναι οι κανόνες της ρωσικής ζωής. Ο πολίτης δεν δικαιούται σύνταξη παρόλο που εργάστηκε μια ολόκληρη ζωή ως πολίτης της Ε.Σ.Σ.Δ.

Η Λιουντμίλα Αλεξέγιεβα αρχίζει να κλαίει – ήσυχα και πολύ θλιμμένα. Ο Βλαντίμηρ Κουζμίτς στέκεται όρθιος πίσω από την πλάτη της συζύγου του, την κοιτάζει τρυφερά και τη χαϊδεύει στον ώμο, και, τότε εκείνη γυρίζει και του λέει:

«*Όχι, όχι, τα ξέρω όλα και δεν θα κλάψω άλλο... απλά θα τα διηγηθώ. Τι θα κάνουμε;*»

Μου δείχνει ένα πακέτο χαρτιά. Είναι η αλληλογραφία των γονέων του Ήρωα με τα επίσημα όργανα και το Υπουργείο Αμύνης. Κάθε έγγραφο απαιτεί όλο τον ηρωισμό της μητέρας που έθαψε τον γιο της για να το διαβάσει. Οι παράγραφοι των γραφειοκρατικών εγγράφων είναι γεμάτες κυνισμό και υπεροψία: «*...οι συγγενείς του Ήρωα της Ρωσικής Ομοσπονδίας, που σκοτώθηκε στα εδάφη της περιοχής του Βορείου Καυκάσου της Ρωσικής Ομοσπονδίας, έχουν το δικαίωμα να βελτιώσουν τις συνθήκες κατοικίας τους σε βάρος του Πανρωσικού Εθνικού Πολεμικού Ταμείου... Ταυτοχρόνως σας πληροφορώ ότι σε σχέση με τη διακοπή των εθελοντικών δωρεών στο πρόγραμμα «Σπίτι για τους στρατιωτικούς» το Ταμείο σταμάτησε... Ο διευθυντής της διεύθυνσης της στρατιωτικής-κοινωνικής εργασίας της γενικής διεύθυνσης διαπαιδαγωγητικής εργασίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας, Β. Ζβεζντίλιν...*»

Δεν βλέπω καμιά απολύτως λογική. Αν η χώρα δεν είναι φτωχή, πράγμα

για το οποίο μας διαβεβαιώνει ο Πούτιν συνέχεια, τότε γιατί δεν είναι ικανή να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της απέναντι στην οικογένεια του Ήρωα, που σκοτώθηκε εκπληρώνοντας το στρατιωτικό του χρέος; Τι δουλειά έχουν εδώ «οι εθελοντικές δωρεές»; Και γιατί οι «εθελοντικές δωρεές» σταμάτησαν τη στιγμή που ο αριθμός των πλουσίων στη χώρα συνεχίζει να αυξάνεται, όπως μας διαβεβαιώνει και πάλι ο Πούτιν; Μπορεί άραγε κανείς να φανταστεί ότι η οικογένεια ενός ήρωα που σκοτώθηκε την ώρα του καθήκοντος, περιφερόταν από εδώ κι από εκεί, δίχως να έχει σπίτι, δίχως να έχει να φάει, με μοναδική της περιουσία ένα σίδερο, μια τηλεόραση και μια ραπτομηχανή, παρά το γεγονός ότι εκτός από τον θάνατο του γιου αξιωματικού τους έχουν συμπληρώσει και όλα τα χρόνια εργασίας που απαιτούνταν; Φυσικά και όχι! Τέτοια πράγματα δεν μπορούν να συμβούν και ούτε πρόκειται να συμβούν πουθενά στον κόσμο. Τι βλέπουμε, όμως; Τον Πούτιν να μιμείται τον Μπους σε σημείο που γίνεται αστείος και το Κρεμλίνο να συμμαχεί με τον Λευκό Οίκο στη μάχη κατά της διεθνούς τρομοκρατίας.

Τίποτα παραπάνω από αυτά. Η εξουσία μας απλά αντιγράφει ό,τι την συμφέρει και έτσι δεν φαίνεται και τόσο κακή. Όσον αφορά τα υπόλοιπα, όλα συνεχίζουν όπως και πριν: Στέλνουμε στη φωτιά ανθρώπους και μετά εν χορδαίς και οργάνοις τους θάβουμε, στολίζοντάς τους με μετάλλια και... τους ξεχνάμε. Επίσης, δεν πληρώνουμε τα χρέη μας – αυτό είναι ένα από τα εθνικά μας χαρακτηριστικά. Ο Πούτιν ποτέ δεν σκέφτηκε, τουλάχιστον ποτέ δεν εξέφρασε την άποψη, ότι έχει χρέος απέναντι σ' εκείνους που πλήρωσαν με τη ζωή τους την απόφασή του να αρχίσει τον δεύτερο πόλεμο στην Τσετσενία.

«*Γεννήθηκα το 1946 και ο Βλαντίμηρ Κουζμίτς το '40*», συμπληρώνει η Λιουντμίλα Αλεξέγιεβα.

Δηλαδή πόσων χρονών είναι; 64; 58; Νόμισα ότι είναι πάνω από 70. Λιγότερο δεν τους κάνεις.

Για βοήθεια μπορούν να υπολογίζουν μόνο σε ξένους ανθρώπους. Και τι θα γινόταν αν στο Βέρχνι Ταγκίλ δεν υπήρχαν «Τσετσένοι»[50];

Στη μικρή αυτή πολιτειούλα ήρθαμε με τη Λιουντμίλα Λεονίντοβνα Πολιμόβα, μητέρα ενός στρατιώτη που σκοτώθηκε κι εκείνος στην Τσετσενία. Μια μητέρα, την οποία ξέχασε το κράτος που της πήρε τον γιο.

[50] «Τσετσένοι»: Έτσι αποκαλούνται οι στρατιώτες και οι αξιωματικοί των ρωσικών ενόπλων δυνάμεων που έλαβαν μέρος στις πολεμικές επιχειρήσεις στην Τσετσενία κατά την διάρκεια του Α' και του Β' πολέμου που διεξάγεται εκεί.
«Αφγανοί»: Έτσι αποκαλούνται οι στρατιώτες και οι αξιωματικοί των ρωσικών ενόπλων δυνάμεων που έλαβαν μέρος στην εισβολή και κατοχή του Αφγανιστάν από τις αρχές μέχρι τα τέλη της δεκαετίας του '80.

Η Λιουντμίλα Λεονίντοβνα δεν αντέχει τη σκηνή στους Χομένκο και αρχίζει να κλαίει μαζί με την Λιουντμίλα Αλεξέγιεβνα.

«Ο Ζένια μου σκοτώθηκε, καλύπτοντας με το σώμα του έναν αξιωματικό. Του απένειμαν το Μετάλλιο της Ανδρείας μετά θάνατον».

Τους καλεί να ενωθούν. Η Λιουντμίλα Λεονίντοβνα ίδρυσε στο Γιεκατερίνμπουργκ, όπου ζει, την κοινωνική οργάνωση «Μητέρες κατά της βίας». Η ονομασία, φυσικά, επιδέχεται πολλές ερμηνείες. Σε ποια βία αναφέρεται; Στη βία των αξιωματούχων; Βλέπετε, η μοίρα μιας μητέρας που έχασε τον γιο της στον πόλεμο της Τσετσενίας είναι μια μοίρα διαρκών εξευτελισμών. Είτε πηγαίνεις και παρακαλάς για οποιαδήποτε βοήθεια, είτε αρκείσαι στο γεγονός ότι δεν σου δίνουν τίποτα. Να ποιο είναι το «άνοιγμα της ψαλίδας». Το κρατικό σύστημα βοήθειας και αρωγής για τις οικογένειες των σκοτωμένων στρατιωτών δεν λειτουργεί. Κι αν δεν είσαι ικανός να επιβιώσεις δίχως την υποστήριξη του κράτους, πέσε και ψόφα, το κράτος απλά θα κάνει τον σταυρό του.

Την επόμενη ημέρα, ο Βιατσεσλάβ Ζίκοφ, Τσετσένος, πρόεδρος της κοινωνικής οργάνωσης των βετεράνων τοπικών συγκρούσεων του Γιεκατερίνμπουργκ, οδηγεί την Λιουντμίλα Λεονίντοβνα στο «Μεγάλο ποτάμι» – έτσι ονομάζεται η τοποθεσία στις άκρες του Γιεκατερίνμπουργκ, όπου βρίσκεται το τοπικό στρατιωτικό νεκροταφείο. Εκεί είναι θαμμένα τα υπολείμματα του στρατιώτη Γιεβγένι Πολιμόφ, τα οποία εκείνη η ίδια η Λιουντμίλα Λεονίντοβνα, βρήκε μέσα σε μια σωρό με πτώματα στρατιωτών στο νεκροτομείο του Ροστόφ. Βλέπετε, οι στρατηγοί δεν ψάχνουν, κανείς δεν ψάχνει, οι γονείς είναι υποχρεωμένοι να πάνε στο Ροστόφ στο Δον, στο στρατιωτικό νεκροτομείο της Στρατιωτικής Διοίκησης Βορείου Καυκάσου και να αναζητήσουν τα υπολείμματα των γιων τους...

Στο νεκροταφείο συναντούμε μια πένθιμη πομπή που κινείται αργά – μόλις έθαψαν έναν αξιωματικό που σκοτώθηκε στην Τσετσενία. Στα παράθυρα του λεωφορείου βλέπω γυναίκες με μαύρα.

«*Ήταν η σειρά τους*», λέει η Λιουντμίλα Λεοντίνοβνα και πηγαίνει προς το μνήμα μόνη της. Δεν προσκαλεί κανέναν – συνήθισε να βιώνει τη θλίψη μόνη της. Βιώνει και προσπαθεί να βοηθήσει κι άλλους σαν κι αυτή.

Μια γυναικεία κραυγή ακούγεται πάνω απ' όλη τη χώρα: «*Πώς θα ζήσω; Πώς θα ζήσω που μου πήραν τα παιδιά μου; Ακόμη και κάτι μίζερα προνόμια που είχαμε κάποτε, τώρα τα καταργούν...*»

Ολόκληρη η περιοχή του Σβερντλόφσκ, απ' όπου πήραν πολλούς στην Τσετσενία –σήμερα ζουν εδώ περισσότεροι από 20 χιλιάδες βετεράνοι «Τσετσένοι»– είναι γεμάτη με μνημεία και αναμνηστικές πινακίδες για τους σκοτωμένους στην Τσετσενία. Στην περιφερειακή Λέσχη των Αξιωματικών στην κεντρική πλατεία του Γιεκατερίνμπουργκ, έχει ήδη εγκαινιαστεί η «τσετσενική» πτέρυγα του μνημείου Μαύρη Τουλίπα, μια «προσθήκη» στο

μνημείο των θανόντων κατοίκων των Ουραλίων Ορέων, που σκοτώθηκαν στο Αφγανιστάν, στον τελευταίο πόλεμο της σοβιετικής περιόδου. Η «τσετσενική» πτέρυγα αποτελείται από 412 ονόματα, σκαλισμένα με χρυσό, συν ένα μεγάλο τμήμα και στις δύο πλευρές, προκειμένου να συμπληρωθούν τα ονόματα εκείνων που θα πέσουν στην Τσετσενία, γιατί οπωσδήποτε θα σκοτωθούν κι άλλοι.

Πόσα ακόμη φέρετρα χρειάζονται; Νέοι δίχως χέρια και δίχως πόδια; Κάθε νεκρός και τραυματίας στον δεύτερο πόλεμο της Τσετσενίας στον Καύκασο αυξάνει δραματικά τις ευθύνες του κράτους, το οποίο δεν μπορεί πλέον να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του. Απλά και μόνο γιατί δεν έχει ακόμη εκπληρώσει τις υποχρεώσεις ως προς τον προηγούμενο πόλεμο. Χρεοκοπία είναι όταν το κράτος αρχίζει να αποφεύγει τις υποχρεώσεις του, προσπαθώντας να καλύψει τα ίχνη του με επιχειρήσεις, όπως αυτή η καταραμένη «ομοσπονδιακή μεταρρύθμιση των προνομίων». Χρεοκοπία είναι όταν καταργούνται ακόμη κι αυτά τα μικρά προνόμια που είχαν οι ανάπηροι «Τσετσένοι» και οι μητέρες των νεκρών, με τα οποία το κράτος έστω και κατ' ελάχιστον πλήρωνε τον τυχοδιωκτισμό του Βορείου Καυκάσου.

Και θα πρέπει να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του απέναντι σε πολλούς, σε εκατομμύρια ανθρώπους. Και τότε ο Πούτιν με τον Ζουραμπόφ άρχισαν να θολώνουν τα νερά. Τάχα, ο αριθμός των προνομιούχων στη χώρα μας έχει τεχνητά αυξηθεί, παρόμοια κατάσταση δεν υπάρχει σε καμία άλλη χώρα (φυσικά και δεν υπάρχει) και γι' αυτό «κάτι πρέπει να γίνει». Η καθαρή αλήθεια είναι μία: Ο αριθμός αυξήθηκε. Αυξήθηκε από τη μονίμως προβοκατόρικη πολιτική του κράτους μας. Αυτή η πολιτική αναπαράγει τους βετεράνους των πολέμων, όπως η γη αναπαράγει τα μανιτάρια μετά από ένα βροχερό καλοκαίρι. Καθημερινά. Έτσι, όμως, καθημερινά αυξάνεται και ο βαθμός χρεοκοπίας του κράτους.

«*Φυσικά, για πολλούς "δικούς μας" ο δρόμος καταλήγει στη φυλακή. Πολλοί "δικοί μας" κατέληξαν στη φυλακή*», λέει ο Βιτάλι Βολκόφ, πρόεδρος της περιφερειακής κοινωνικής οργάνωσης Ένωση βετεράνων Τσετσενίας, της πόλης Βέρχναγια Σαλντά, η οποία αριθμεί διακόσους βετεράνους. «*Είμαστε δίχως πόρους. Δεν έχουμε δουλειά. Πολλοί που γύρισαν από την Τσετσενία άρχισαν να κλέβουν. Μετά έρχεται η φυλακή. Ποιος βγαίνει άνθρωπος από τη φυλακή; Τι κι αν πριν πάει φυλακή ήταν στην Τσετσενία; Τι κι αν πριν την Τσετσενία ήταν μαθητής σχολείου;*»

Οι οργανώσεις της Λιουντμίλα Πολιμόβα, του Βιτάλι Βολκόφ και του Βιατσεσλάβ Ζίκοφ, είναι εκείνες που οι ίδιοι τις ίδρυσαν όταν τα πράγματα άρχισαν να τους αφορούν ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ. Και οι τρεις παραδέχονται ότι πριν ούτε καν είχαν σκεφτεί να ασχοληθούν με κοινωνικές δραστηριότητες και να πολεμήσουν την κρατική μηχανή.

Παρόλα αυτά, οι οργανώσεις τους δεν διαθέτουν μεγάλη ισχύ. Και κάθε άλλο παρά πολιτικό χαρακτήρα έχουν. Ιδρύθηκαν όχι εξαιτίας κάποιων πολιτικών ιδεών, αλλά μόνο και μόνο για να τους βοηθήσουν να επιβιώσουν. Από το αδιέξοδο. Και η επιβίωση αυτή είναι τόσο δύσκολη και βασανιστική που τους απασχολεί διαρκώς.

Πόσο μπορεί να κρατήσει η υπομονή των ανθρώπων; Αυτό είναι ένα ερώτημα-κλειδί για τη Ρωσία. Το ίδιο και για την Ουκρανία. Πόσες αθλιότητες του Κούτσμα μπορεί να καταπιεί αυτή η χώρα;

Οι πολιτικοί διαμαρτυρόμενοι σε εμάς είναι μόνο μέλη της νεολαίας του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος. Αυτοί μάχονται όχι για κάποια προνόμια ή επιδόματα, αλλά εναντίον των εγκληματιών του κράτους, που βρίσκονται σε υψηλά αξιώματα. Παλεύουν ανοιχτά και σκληρά.

Όταν, όμως, μπήκαν στο υπουργείο Υγείας στη Μόσχα και άρχισαν να απαιτούν την παραίτηση του Πούτιν και του Ζουραμπόφ, κανείς δεν τους υποστήριξε ανοιχτά. Ούτε και εκείνοι που όλα αυτά τα αντιλαμβάνονται και τα συνειδητοποιούν. Και βασανίζονται. Ο λαός και πάλι λούφαξε. Πράγμα που είναι πολύ χαρακτηριστικό για τη χώρα μας. Οι επιστολές διαμαρτυρίας είναι πάντα πρόχειρες, για ουσιαστική διαμαρτυρία, όμως, κανείς δεν έχει χρόνο.

29 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Στην Τσετσενία, παρόλα αυτά, πραγματοποιήθηκαν οι προεδρικές εκλογές. Φυσικά, με συντριπτική πλειοψηφία πρόεδρος εξελέγη ο διορισμένος από το Κρεμλίνο, Αλού Αχλάνοφ. Ουσιαστικά, όμως, επικεφαλής της Τσετσενίας είναι ο παρανοϊκός Ραμζάν Καντίροφ, ο 27χρονος γιος του δολοφονηθέντος Αχμάτ Χατζή Καντίροφ, που ήταν ο προηγούμενος πρόεδρος της Τσετσενίας, εκλεχθείς με την ίδια «συντριπτική πλειοψηφία καθολικής συμμετοχής».

Ποιος είναι ο Ραμζάν; Τον τελευταίο ενάμιση χρόνο ήταν επικεφαλής της υπηρεσίας ασφαλείας του πατέρα του. Παρά το γεγονός ότι κατείχε τη θέση αυτή, επέτρεψε τη δολοφονία του πατέρα του με τρομοκρατική πράξη, μετά την οποία όχι μόνο δεν απολύθηκε για ανικανότητα από την υπηρεσία (αυτό γίνεται συνήθως), αλλά πήρε προαγωγή με προσωπική εντολή του Πούτιν, και κατέλαβε τη θέση του πρώτου αντιπροέδρου της κυβέρνησης της Τσετσενίας, υπεύθυνος για το συντονισμό των δυνάμεων της τάξης (επιβλέπει την αστυνομία, κάθε είδους ειδικές μυστικές υπηρεσίες, καθώς και τις Ειδικές Δυνάμεις του Υπουργείου Εσωτερικών). Δεν διαθέτει κανενός είδους παιδεία. Παρόλα αυτά, έχει τον βαθμό του λοχαγού της αστυνομίας. Το πώς του απενεμήθη είναι άγνωστο, αλλά επειδή δεν είναι αστυνομικός,

θα έπρεπε να διαθέτει πτυχίο ανώτατης εκπαίδευσης για να πάρει τον βαθμό του λοχαγού. Αλλά και τυπικά να το δούμε το ζήτημα, είναι απορίας άξιον το πώς αυτός ως λοχαγός απέκτησε το δικαίωμα και την εξουσία να διοικεί συνταγματάρχες και στρατηγούς καριέρας. Διοικεί όμως, και εκείνοι εκτελούν τις διαταγές του. Γιατί; Γιατί γνωρίζουν πως ο Ραμζάν είναι προσωπικός προστατευόμενος του Πούτιν.

Θα πω δυο λόγια για τον Ραμζάν. Πώς ένας άνθρωπος με αυτά τα εξωτερικά και εσωτερικά χαρακτηριστικά μπορεί να είναι προστατευόμενος του Πούτιν; Ένας άνθρωπος που αιματοκύλισε την Τσετσενία; Ένας άνθρωπος που καταδυναστεύει ολόκληρη την Τσετσενία με τη συμμορία του;

...Ο Ραμζάν σπανίως εμφανίζεται οπουδήποτε, εκτός από την κοινότητα Τσεντόραγια (η παλιά τσετσενική ονομασία αυτού του χωριού είναι Χοσί-Γιούρτ). Η Τσεντόραγια είναι ένα από τα πιο άσχημα τσετσενικά χωριά, αφιλόξενο, δύστροπο, γεμάτο από ομάδες ένοπλων δολοφόνων.

Αυτό δεν είναι τυχαίο. Σήμερα το χωριό αυτό είναι ένα συνονθύλευμα από γιγαντιαία κτίρια με αυλές που χωρίζονται μεταξύ τους με σκονισμένα στενάκια. Πίσω από τους υψωμένους τοίχους των αυλών, βρίσκονται τα σπίτια της οικογένειας Καντίροφ, των οικογενειών των σωματοφυλάκων της και των μελών της «Υπηρεσίας προστασίας του προέδρου», ενός στρατιωτικού τμήματος που δημιούργησε ο Αχμάτ Χατζί Καντίροφ, ο πατέρας του Ραμζάν, όσο ζούσε.

Όσοι ντόπιοι κάτοικοι του Τσεντόραγια δεν ενέπνεαν εμπιστοσύνη στον Καντίροφ εξεδιώχθησαν βίαια πριν από τρία χρόνια και τα σπίτια τους δόθηκαν στα μέλη της «Υπηρεσίας ασφαλείας». Αυτή η «Υπηρεσία ασφαλείας» είναι ένα παράνομο στρατιωτικό τμήμα, πλήρως, όμως, οπλισμένο από τις ομοσπονδιακές δυνάμεις. Η «Υπηρεσία ασφαλείας» δεν είναι πουθενά καταχωρημένη, δεν ανήκει σε καμία από τις υπηρεσίες ασφαλείας, είναι δηλαδή ένα κλασικό παράνομο παραστρατιωτικό τμήμα, που διαφοροποιείται από τις υπόλοιπες υπηρεσίες που βρίσκονται υπό τις διαταγές του Μπασάγιεφ, μόνο επειδή είναι επικεφαλής της ο προστατευόμενος του Πούτιν, πράγμα που σημαίνει ότι μπορεί να λειτουργεί με πλήρη αυθαιρεσία.

Τα μέλη του τμήματος του Καντίροφ συμμετέχουν στις πολεμικές συγκρούσεις ως στελέχη του υπουργείου Αμύνης, δηλαδή ως στρατιωτικοί. Συλλαμβάνουν και ανακρίνουν ανθρώπους ως συνεργάτες του υπουργείου Εσωτερικών. Εκτός απ' αυτό, διαθέτουν στα υπόγεια της Τσεντόραγια μικρά κελιά και εκεί βασανίζουν τον κόσμο.

Στην Τσεντόραγια δεν τολμά να εμφανιστεί κανένας εισαγγελέας. Όλα γίνονται στα κρυφά. Απλά δεν τολμά να εμφανιστεί κι αυτό είναι όλο. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η Τσεντόραγια είναι μια ζώνη όπου δεν ισχύει ο νόμος.

Έτσι αποφάσισε ο Πούτιν, και ο Ραμζάν λειτουργεί δίχως τους κανόνες που ισχύουν για όλους τους άλλους. Γι' αυτόν επιτρέπονται όλα γιατί αυτός υποτίθεται ότι μάχεται με τους τρομοκράτες με «τις δικές του μεθόδους».

Αυτός όμως δεν μάχεται εναντίον κανενός, απλά είναι απασχολημένος με τις ληστείες και τους εκβιασμούς, τις δε ληστείες τις παρουσιάζει ως πόλεμο κατά των τρομοκρατών.

Πρωτεύουσα της Τσετσενίας είναι, ουσιαστικά, το υποστατικό του Ραμζάν στην Τσεντόραγια. Εδώ έρχονται να προσκυνήσουν αυτό το ηλίθιο πρόσωπο με τα χαρακτηριστικά του παρανοϊκού όλοι οι αξιωματούχοι της Τσετσενίας, είτε για να του ζητήσουν την άδεια να κάνουν κάτι, είτε γιατί τους καλεί ο ίδιος ο Ραμζάν. Όλοι, συμπεριλαμβανομένου και του Σεργκέι Αμπράμοφ, του νεαρού πρωθυπουργού της Τσετσενίας, υφιστάμενου του πρωθυπουργού της χώρας Φραντκόφ και όχι, φυσικά, του Ραμζάν Καντίροφ.

Η πραγματικότητα, όμως, είναι ότι, το πραγματικό κέντρο ισχύος και λήψης αποφάσεων στην Τσετσενία και για την Τσετσενία, είναι η Τσεντόραγια. Εδώ, στην Τσεντόραγια, έγινε η ανακήρυξη του υποψηφίου για την προεδρία της Τσετσενίας, από την επονομαζόμενη «ομάδα του Καντίροφ», του Άλου Αχλάνοφ, που σήμερα είναι πια πρόεδρος.

Ο Ραμζάν σπανίως πηγαίνει στο Γκρόζνι, γιατί φοβάται ότι θα δολοφονηθεί. Η απόσταση είναι μιάμιση ώρα. Αυτή είναι η βασική αιτία για τη μετατροπή της Τσεντόραγια σε φρούριο. Οι προσβάσεις προς αυτή βρίσκονται σε «κλοιό ασφαλείας», όπως συμβαίνει και στο Κρεμλίνο. Υπάρχει μια σειρά σημείων ελέγχου, τα οποία βρίσκονται το ένα μετά το άλλο.

Περνάω από όλα και βρίσκομαι, όπως λένε οι ένοπλοι που με περικυκλώνουν, στο «σπιτάκι για τους ξένους». Εκεί με κρατούν περίπου έξι με επτά ώρες. Έρχεται το απόγευμα και στην Τσετσενία ο χρόνος αυτός σηματοδοτεί την άμεση αναζήτηση καταλύματος για το βράδυ, αφού όλοι λουφάζουν στις γωνιές τους, αν θέλουν να ζήσουν.

«*Πού είναι ο Ραμζάν;*», ρωτάω. «*Είχαμε συνεννοηθεί να συναντηθούμε*».

«*Τώρα, τώρα...*», ψιθυρίζει η ασφάλεια του σπιτιού για τους ξένους, η οποία τώρα είναι πια δική μου ασφάλεια.

Κοντά μου κάθεται συνέχεια ένας άνθρωπος, ο Βάχα Βισάγιεφ. Είναι επικεφαλής του ομίλου Γιουγκόλιλπροντούκτ, διευθυντής του νέου διυλιστηρίου που βρίσκεται στην πόλη Γουντερμές, δεύτερη σε μέγεθος πόλη της Τσετσενίας.

Ο Βάχα μου προτείνει να με ξεναγήσει στο σπίτι για τους ξένους. Είναι ένα μικρό καλοφτιαγμένο υποστατικό. Στην αυλή έχει ένα άσχημο, κακόγουστο σιντριβάνι. Σιντριβάνι, παρόλα αυτά. Σ' ένα μεγάλο ανοιχτό μπαλκόνι που στηρίζεται σε κολώνες υπάρχουν έπιπλα από μπαμπού – ο

Βάχα μου δείχνει ότι προέρχονται από το Χονγκ Κονγκ, μάλλον το θεωρεί πολύ σημαντικό ή τα έχει πληρώσει ο ίδιος. Δεύτερον, πιθανόν όλοι έρχονται στον Ραμζάν με δώρα. Προφανώς έτσι εξαγοράζουν την ησυχία τους. Όλοι γνωρίζουν ότι ο επικεφαλής της περιοχής, Σαλίνσκι Αχμέντ Γουτίγιεφ, δεν τα βρήκε στη μοιρασιά με τον Ραμζάν, δεν του έδωσε το αναλογούν μερίδιο, και οι άνθρωποί του τον απήγαγαν, τον βασάνισαν, και ζήτησαν από την οικογένειά του λύτρα ύψους 100 χιλιάδων δολαρίων.

Τα μέλη της οικογένειας Γκουντίγιεφ, μάζεψαν 100 χιλιάδες και τα έδωσαν, ο Αχμάτ απελευθερώθηκε και αμέσως εγκατέλειψε την Τσετσενία, ενώ επικεφαλής της περιοχής Σαλίνσκι, που βρίσκεται κοντά στην Τσαντόρογια, αμέσως διορίστηκε ο επόμενος αυτόχειρας. Γνωρίζω τον Γκουντίγιεφ, είναι ένας έξυπνος νεαρός με προοπτικές. Εκτιμούσε τον Πούτιν, θεωρούσε ότι η επιλογή του Ραμζάν είναι σωστή στην παρούσα φάση, αφού προείχε η εκδίωξη των ουαχαμπιτών[51].

Τι να σκέφτεται, όμως, τώρα; Ενδιαφέρον θα είχε να μάθουμε. Σύμφωνα με τις φήμες, ο Γκουντίγιεφ έφυγε στο εξωτερικό.

Συνεχίζω, όμως, την περιγραφή του υποστατικού. Απέναντι από την κεντρική είσοδο υπάρχει ένας φούρνος από γκριζοπράσινο μάρμαρο. Στο δεξί μου χέρι υπάρχουν σάουνες, τζακούζι και πισίνα. Το βασικό, όμως, αξιοθέατο είναι δύο τεράστιες κρεβατοκάμαρες, με μεγάλα κρεβάτια που έχουν μέγεθος σταδίου. Το ένα κρεβάτι είναι γαλάζιο, το άλλο ροζ.

Παντού υπάρχουν έπιπλα φτιαγμένα από σκούρο ξύλο. Παντού, κυριολεκτικά, κρέμονται τιμαλφή. Δεν βρίσκονται απλά κάπου σε μια γωνιά, αλλά μπροστά στα μάτια κρέμονται χιλιάδες «μονάδες». Στον καθρέφτη του μπάνιου, στη λεκάνη, στην κρεμάστρα. Ένα φρικτό κιτς. Προφανώς, όμως, αυτή είναι η μόδα σήμερα στην Τσαντόρογια.

Κατά τη διάρκεια της ξενάγησης, βλέπουμε και ένα μικρό σκοτεινό γραφείο. Είναι δίπλα σε μια από τις κρεβατοκάμαρες. Το βασικό διακοσμητικό του στοιχείο είναι ένα χαλί του Νταγκεστάν κρεμασμένο στον τοίχο με ένα σουρεαλιστικό πορτρέτο, σε μαύρο φόντο, του Αχμάτ Χατζί Καντίροφ, της εποχής που εκείνος κυκλοφορούσε με την παραδοσιακή φορεσιά. Ο Αχμάτ Χατζί απεικονίζεται με μια ηλίθια έκφραση στο πρόσωπο, ενώ ο λαιμός του είναι χαρακωμένος.

Όταν σκοτείνιασε, εμφανίστηκε ο Ραμζάν. Μαζί του εμφανίστηκε κι ένα πλήθος ενόπλων, οι οποίοι αμέσως κατέλαβαν όλοι τα μέρη του

[51] Ουαχαμπίτες: Φανατικοί μουσουλμάνοι που χρηματοδοτούνται βασικά από τη Σαουδική Αραβία. Αυτοί αποτέλεσαν τον σκληρό πυρήνα της αντίστασης κατά των Σοβιετικών στο Αφγανιστάν και δημιούργησαν εκεί το κίνημα των Ταλιμπάν. Κατά καιρούς μαχητές ουαχαμπίτες έχουν εντοπιστεί και στα Βαλκάνια, ιδιαίτερα στο Σεράγιεβο, όπου πολεμούσαν στο πλευρό των μουσουλμάνων της Βοσνίας. Γενικά, στον δυτικό κόσμο θεωρούνται οι πιο

υποστατικού, την αυλή, το μπαλκόνι, τα δωμάτια. Ορισμένοι από αυτούς στη συνέχεια επενέβησαν στη συζήτηση και άρχισαν να σχολιάζουν σε άγριους και επιθετικούς τόνους. Ο Ραμζάν ξάπλωσε στην πολυθρόνα του, και σταύρωσε τα πόδια του σχεδόν στο ύψος του προσώπου μου, δίχως φυσικά να το προσέξει.

- *Θέλουμε να αποκαταστήσουμε την τάξη όχι μόνο στην Τσετσενία, αλλά και σε ολόκληρο τον Βόρειο Καύκασο,* άρχισε ο Ραμζάν. *Έτσι ώστε οποιαδήποτε στιγμή ο καθένας να μπορεί να πάει και στην Σταυρούπολη και στο Λένινγκραντ... Θα πολεμήσουμε παντού στη Ρωσία. Έχω λάβει την εντολή να εργαστώ σε ολόκληρο τον Βόρειο Καύκασο. Να εξοντώσω τους ληστές.*

- *Ποιον αποκαλείτε ληστή;*

- *Τον Μασχάντοφ, τον Μπασάγιεφ και τους ομοίους τους.*

- *Δηλαδή αποστολή των ανθρώπων σας είναι να βρουν τον Μασχάντοφ και τον Μπασάγιεφ;*

- *Ναι. Το βασικό είναι να τους εξοντώσουμε.*

- *Όλα όσα γίνονται στο όνομά σας, προς το παρόν επικεντρώνονται μόνο σε λέξεις όπως «εξοντώσουν», «σκοτώσουν». Μήπως όμως αρκετά με τον πόλεμο;*

- *Φυσικά και πρέπει να σταματήσει ο πόλεμος. Μέχρι στιγμής παραδόθηκαν σ' εμάς περίπου 700 άτομα. Τώρα ζουν φυσιολογική ζωή* (σημείωση Α.Π.: πρωτότυπη ορολογία). *Καλούμε και τους υπόλοιπους να σταματήσουν αυτή την ανόητη αντίσταση. Αυτοί όμως πολεμούν γιατί θέλουν να μας εξοντώσουν. Σήμερα συνέλαβαν τρεις. Δύο σκοτώθηκαν. Ο τρίτος είναι ένας υψηλόβαθμος εμίρης. Ο Νασχλό. Από την ομάδα του Ντόκα Ουμάροφ. Ήταν ένας από εκείνους που απολάμβαναν μεγάλο κύρος. Τον εξοντώσαμε κι αυτόν. Στην Ινγκουσετία. Εκεί ξεκουράζονται.*

- *Και με ποιο δικαίωμα εξοντώνετε τον οποιοδήποτε; Γιατί στην Ινγκουσετία, αφού τυπικά είστε η υπηρεσία ασφαλείας του προέδρου της Τσετσενίας;*

- *Με το νόμιμο δικαίωμα. Πραγματοποιήσαμε αυτή την επιχείρηση από κοινού με την F.S.B. της Ινγκουσετίας. Έχουμε όλες τις νόμιμες εξουσιοδοτήσεις* (σημείωση Α.Π.: Λέει ψέματα, δεν υπάρχει καμία εξουσιοδότηση).

- *Σήμερα στο έδαφος της Τσετσενίας, εκτός από το δικό σας τμήμα, υπάρχουν τα τμήματα του Κοκίγιεφ, του Γιαμαντάγιεφ κ.λπ.*

- *Δεν θα πρέπει να αποκαλείς αυτά τα τμήματα με βάση τα επίθετα.*

- *Γιατί; Δεν είναι, όμως, πολλά τα τμήματα;*

- *Για ποια τμήματα μιλάς; Οι Ειδικές Δυνάμεις του υπουργείου Εσωτερικών είναι 300 άνθρωποι. Σε άλλες περιοχές οι Ειδικές Δυνάμεις έχουν 700-800 ανθρώπους. Η εποχή του Κοκίγιεφ τελειώνει, είναι στρατιωτικοί και θα τους πάρουν από εδώ.*

- *Τον Μάρτιο, λίγο πριν την εκλογή του Πούτιν, παραδόθηκε σ' εσάς ο Χαμπίγιεφ (σημείωση Α.Π.: υπουργός Άμυνας της Ισκερίας). Με τι ασχολείται τώρα; Μήπως ετοιμάζει το δικό του τμήμα;*

- *Θέλεις να στον φέρουν; Θα διατάξω και θα στον φέρουν.*

- *Δεν είναι αργά; Σίγουρα θα κοιμάται.*

- *Θα διατάξω και θα τον ξυπνήσουν. Είναι μαζί μας ως διαπραγματευτής με τους ληστές. Αυτοί τον γνωρίζουν καλά. Αυτός πριν έκανε πολύ καλή δουλειά με τον Τουρλάγιεφ, για παράδειγμα. Αν θέλεις, μπορώ να διατάξω να έρθει εδώ αμέσως* (σημείωση Α.Π.: Σάα Τουρλάγιεφ, επικεφαλής της προσωπικής φρουράς του Μασχάντοφ, παραδόθηκε όντας καταπονημένος πολύ και του ακρωτηρίασαν το πόδι). *Ο Χαμπίγιεφ δεν πρόκειται να φτιάξει τη δική του ομάδα. Μόνο εμείς έχουμε δική μας ομάδα.*

- *Στα ΜΜΕ ο Χαμπίγιεφ παραδέχτηκε ότι είναι προδότης;*

- *Αυτά είναι ψέματα. Απλά τα γράφουν έτσι. Δεν είναι προδότης.*

-*Πώς φαντάζεστε την παράδοση του Μασχάντοφ; Ο Μασχάντοφ θα έρθει και θα σας πει «Ηρθα»;*

- *Ναι.*

- *Μπορεί όμως και να μην το κάνει, έτσι δεν είναι; Έχετε πολύ μεγάλη διαφορά ηλικίας. Εσείς είστε πιτσιρικάς σε σχέση μ' εκείνον.*

- *Μπορεί. Δεν μπορεί, όμως, να κάνει αλλιώς. Αν δεν έρθει θα τον φέρουμε εμείς. Θα κάτσει οπωσδήποτε πίσω από τα κάγκελα.*

- *Προσφάτως δώσατε τελεσίγραφο σ' εκείνους που αρνούνται να παραδοθούν. Αφορά και τον Μασχάντοφ;*

- *Όχι. Αφορά τα 18χρονια παλικαράκια που δεν ξέρουν τίποτα, που τους παραπλάνησε ο Μασχάντοφ και πήγαν μαζί του στα δάση. Οι μητέρες τους κλαίνε. Με παρακαλούν να τις βοηθήσω να επιστρέψουν οι γιοι τους και καταριούνται τον Μασχάντοφ. Συνεπώς, είναι ένα τελεσίγραφο των γυναικών που θέλουν να φροντίσουν τα παιδιά τους. Λέω στις γυναίκες να βρουν το ταχύτερο τα παιδιά τους, ώστε μετά να μην κατηγορούν εμάς... εκεί που δεν θα παραδοθούν θα εξοντωθούν. Φυσικά. Δεν μπορεί να υπάρξει συζήτηση επ' αυτού.*

- *Ίσως, όμως, πρέπει να σταματήσουν αυτές οι εξοντώσεις και να καθίσετε σ' ένα τραπέζι;*

- *Με ποιον;*

- *Με όλους τους Τσετσένους που πολεμούν.*

- *Με τον Μασχάντοφ; Ο Μασχάντοφ είναι ένα τίποτα. Κανείς δεν τον ακούει. Πρώτη φιγούρα είναι ο Μπασάγιεφ. Αυτός είναι ένας δυνατός πολεμιστής. Μπορεί να πολεμήσει. Είναι καλός στρατηλάτης. Και καλός Τσετσένος. Ο Μασχάντοφ είναι ένας γέρος, φουκαράς, τίποτα δεν μπορεί να κάνει.* (σημείωση Α.Π.: *Χαχανίζει σαν άλογο. Αρχίζει να βήχει, πνίγεται από το γέλιο. Αμέσως όλοι όσοι είναι παρόντες αρχίζουν να τον φροντίζουν). Μόνο δύο παλικάρια είναι μαζί του. Όλα αυτά μπορώ να τα αποδείξω. Όλα τα καταγράφω. Σήμερα ο Μασχάντοφ έχει γυναίκες. Τις γνωρίζω αυτές τις γυναίκες. Μου είχαν πει: «Αν αρνιόμασταν θα μας σκότωναν. Ήμασταν άνεργες και μας έδωσε χρήματα».*

- *Δηλαδή ο Μασχάντοφ έχει γυναικείο τάγμα;*

- Όχι. Τσακίσαμε τον Μασχάντοφ. Απλά σήμερα, έχει άλλους ανθρώπους.

- Στα λόγια σας υπάρχει μια έλλειψη σεβασμού προς τον Μασχάντοφ και ένας μεγάλος σεβασμός προς τον Μπασάγιεφ.

- Τον Μπασάγιεφ τον σέβομαι ως πολεμιστή γιατί δεν είναι δειλός. Παρακαλώ τον Αλλάχ να συναντηθούμε με τον Μπασάγιεφ σε ανοιχτή μάχη. Ορισμένοι ονειρεύονται να γίνουν πρόεδροι, άλλοι πιλότοι, οδηγοί τρακτέρ. Το όνειρό μου είναι να πολεμήσω με τον Μπασάγιεφ ανοιχτά. Η ομάδα μου εναντίον των ανθρώπων του και κανένας άλλος. Αυτός να είναι ο διοικητής των δικών του και εγώ των δικών μου.

- Κι αν νικήσει ο Μπασάγιεφ;

- Όχι. Εκατό τοις εκατό εγώ θα νικήσω. Στη μάχη πάντα νικάω.

- Στην Τσετσενία πολλοί αναφέρονται στη διαμάχη σας με τους Γιαμαντάγιεφ (σημείωση Α.Π.: Οι αδελφοί Γιαμαντάγιεφ από το Γκουντερμές. Ο Χαλίντ είναι σήμερα βουλευτής της Κρατικής Δούμας του κόμματος της «Ενιαίας Ρωσίας» και ο Σουλίμ, αναπληρωτής στρατιωτικός διοικητής της Δημοκρατίας της Τσετσενίας, διαθέτουν ισχυρό στρατιωτικό τμήμα. Σύμφωνα με τις φήμες, εργάζονται για λογαριασμό της Στρατιωτικής Αντικατασκοπίας, ενώ ο Ραμζάν για λογαριασμό της F.S.B.).

- Κανείς δεν μπορεί να έρθει σε αντιπαράθεση μαζί μου. Αν κάποιος το κάνει δεν θα έχει καλό τέλος.

- Πώς εκτιμάτε τον εαυτό σας; Ποια είναι η πιο δυνατή πλευρά του χαρακτήρα σας;

- Τι θα πει αυτό; Δεν καταλαβαίνω την ερώτηση.

- Σε ποιο πράγμα είστε δυνατός; Σε ποιο αδύναμος;

- Δεν θεωρώ ότι είμαι αδύναμος πουθενά. Είμαι δυνατός. Τον Άλου Αχλάνοφ τον έκανα πρόεδρο γιατί τον θεωρώ δυνατό. Τον εμπιστεύομαι εκατό τοις εκατό. Εσύ, πιστεύεις, ότι το Κρεμλίνο εκλέγει; Ο λαός εκλέγει. Πρώτη φορά ακούω ότι το Κρεμλίνο αποφασίζει για οτιδήποτε.

Παράξενο, αλλά το άκουσα κι αυτό.

(Θα περάσει λίγη ώρα, ούτε μια ώρα για την ακρίβεια, και ο Ραμζάν θα πει τα εντελώς αντίθετα: Ότι για όλα αποφασίσει το Κρεμλίνο, ότι ο λαός είναι όχλος και ότι αμέσως του πρότειναν στο Κρεμλίνο «να γίνει εκείνος πρόεδρος», αλλά ο Ραμζάν αρνήθηκε γιατί «θέλει να πολεμήσει»).

- Αν εσείς μας είχατε αφήσει στην ησυχία μας, εμείς, οι Τσετσένοι από καιρό θα ήμασταν ενωμένοι.

- Ποιοι «εσείς»;

- Εσείς, οι δημοσιογράφοι. Οι πολιτικοί της Ρωσίας. Εσείς δεν μας αφήνετε να αποκαταστήσουμε την τάξη. Σπέρνετε τον διχασμό ανάμεσά μας. Εσύ έλαβες θέση στη διαμάχη των Τσετσένων. Είσαι εχθρός, χειρότερος και από τον Μπασάγιεφ.

- Ποιοι άλλοι είναι εχθροί σας;

- Εγώ δεν έχω εχθρούς. Είναι ληστές.

- Εσείς δεν εκλέξατε μόνοι σας τον πρόεδρο της Τσετσενίας.

- Όχι.

- Ποια δραστηριότητα σας αρέσει περισσότερο απ' όλες;

- Να πολεμώ. Είμαι πολεμιστής.

- Έχετε σκοτώσει κανέναν προσωπικά.

- Όχι. Πάντα διοικούσα.

- Δεν είστε πολύ νεαρός για να ισχυρίζεστε ότι πάντα διοικούσατε. Κάποιος θα σας διοικούσε κι εσάς κάποια στιγμή...

- Μόνο ο Καντίροφ. Κανείς άλλος δεν με διοίκησε ποτέ. Και δεν πρόκειται.

- Δώσατε εντολές να σκοτώσουν;

- Έδωσα.

- Δεν είναι τρομερό αυτό;

- Δεν είμαι εγώ, αλλά ο Αλλάχ. Ο προφήτης έλεγε ότι τους ουαχαμπίτες πρέπει να τους εξοντώνουμε. Έτσι δεν έλεγε;

- Κι όταν εξαφανιστούν οι ουαχαμπίτες με ποιον θα πολεμάτε;

- Θα ασχοληθώ με τη μελισσοκομεία. Και σήμερα έχω μελίσσια. Και ταύρους. Και σκυλιά για κυνομαχίες.

- Δεν λυπάστε που τα σκυλιά σκοτώνουν το ένα το άλλο;

- Όχι, δεν λυπάμαι. Μου αρέσει. Το σκύλο μου, τον Ταρζάν, τον σέβομαι σαν άνθρωπο. Είναι ένα καυκασιανό λυκόσκυλο, το πιο δίκαιο σκυλί.

- Τι άλλες ασχολίες έχετε; Σκυλιά, μελίσσια, πόλεμος και...;

- Αγαπώ πολύ τις γυναίκες.

- Η σύζυγός σας δεν έχει αντίρρηση;

- Κρυφά τα κάνω.

- Τι σπουδές έχετε κάνει;

- Ανώτατες νομικές. Τελειώνω. Δίνω εξετάσεις.

- Τι εξετάσεις;

- Τι θα πει τι εξετάσεις. Εξετάσεις.

- Πώς λέγεται το ινστιτούτο στο οποίο ολοκληρώνετε τις σπουδές σας;

- Παράρτημα του Ινστιτούτου Διοίκησης Επιχειρήσεων της Μόσχας. Βρίσκεται στο Γκουντερμές. Δηλαδή Νομική Σχολή.

- Ποια είναι η ειδικότητά σας;

- Είμαι νομικός.

- Το δίπλωμα σας σε ποιο δίκαιο αναφέρεται; Στο ποινικό, στο αστικό;

- Ξέχασα. Έγραψα το θέμα σ' ένα χαρτάκι, αλλά το ξέχασα. Έχουμε τώρα πολλά γεγονότα.

Τη στιγμή εκείνη έφεραν στον Ραμζάν τον Σάα Τουρλιάγιεφ, επικεφαλή της προσωπικής φρουράς του Μασχάντοφ, ταγματάρχη της προεδρικής φρουράς, τιμημένο με τα μετάλλια της Τσετσενίας, Τιμή του Έθνους και Ήρωας του Έθνους, έναν γκριζομάλλη 32χρονο

άνθρωπο με ακρωτηριασμένο πόδι, ο οποίος βρίσκεται τώρα εδώ στη Τσεντόρογια, φρουρούμενος. Είναι όμηρος, αλλά δεν τον βασανίζουν ούτε τον εξευτελίζουν. Αργότερα εμφανίστηκε και ο Μαγκομέντ Χαμπίγιεφ. Ο Μαγκομέντ μιλούσε ρωσικά, στον Σάα φαίνεται ότι απαγόρευσαν να μιλήσει στα ρωσικά με τη δημοσιογράφο. Ο Ραμζάν είπε ότι εκείνος δεν ξέρει ρωσικά. (Άνθρωποι που γνώριζαν τον Σάα μου επιβεβαίωσαν ότι πριν γνώριζε πολύ καλά ρωσικά).

Ο Χαμπίγιεφ είχε ένα αυθάδικο και αντάρεσκο ύφος. Ο Σάα ήταν αξιοπρεπής αν και ταλαιπωρημένος. Ο Χαμπίγιεφ μονίμως επιβεβαίωνε τον Ραμζάν. Ο Σάα προτιμούσε να σιωπά υπερήφανα. Τα λόγια του σύμφωνα με τον διερμηνέα ήταν: Πολεμούσα από το 1991. Μέχρι το 2003 ήμουν στην σωματοφυλακή του Μασχάντοφ. Δεν είδα τον Μασχάντοφ εδώ και ενάμιση χρόνο. Τραυματισμένος ήμουν εδώ και δύο χρόνια. Είχαμε γιατρό και χειρουργείο. Θα μπορούσα να μην παραδοθώ. Θέλησα, όμως, να το κάνω και πριν τραυματιστώ γιατί πριν πολεμούσαμε μαζί με τον Ραμζάν. Όταν ο Ραμζάν προσωπικά έστειλε ανθρώπους, συγχωριανούς μου, εκείνοι μου είπαν: «πήγαινε με τον Ραμζάν, ο δρόμος του είναι ο σωστός. Ο Μασχάντοφ είναι αδύναμος άνθρωπος. Δεν έχει δύναμη. Άλλοι έμειναν. Γύρω του αυτή τη στιγμή έχει 20- 30 ανθρώπους.

Γύρω του είναι ένα γυναικείο τάγμα;

Ο Σαά σιωπά. Έσκυψε το κεφάλι του και το κουνάει, αλλά δεν είναι ξεκάθαρο αν λέει «ναι» ή «όχι». Η συζήτηση είναι αποσπασματική και δεν κολλάει. Αμέσως μετά τον Σαά εμφανίζεται ένας νεαρός με φέσι στο κεφάλι, κάθεται δεξιά του Ραμζάν και συστήνεται ως Νικολάι Ιβάνοβιτς.

Όλοι κρυφογελούν. Αυτό σημαίνει ότι δεν είναι ο Νικολάι Ιβάνοβιτς που λέει. Ο Ραμζάν διατάσσει να μεταφράσουν τα λόγια του Σάα στα ρωσικά. Γρήγορα γίνεται κατανοητό ότι όταν ο Σαά λέει κάτι, ο «Νικολάι Ιβάνοβιτς» μεταφράζει κάτι τελείως διαφορετικό, όπως ότι συνειδητοποίησε την καταστροφικότητα του πολέμου του Μασχάντοφ.

Φυσικά, δυσανασχέτησα με τη «μετάφραση». Ο «Νικολάι Ιβάνοβιτς» εξοργίζεται, μου επιτίθεται και με προσβάλει. Κανείς όμως δεν τον σταματά. Ο Ραμζάν χαχανίζει, ικανοποιημένος, βρήκε την αγαπημένη του ασχολία, να ερεθίζει τους ανθρώπους σαν σκυλιά και γίνεται προφανές ότι, στο τραπέζι, δεν υπάρχει μεγαλύτερος λάτρης των κυνομαχιών.

Η συζήτηση αποκτά όλο και πιο υψηλούς τόνους. «Είσαι υπερασπιστής των ληστών», «είσαι εχθρός του τσετσενικού λαού», «θα πρέπει να δώσεις λόγο γι' αυτό», μου λένε. Ο Ραμζάν φωνάζει, έχοντας πεταχτεί από την πολυθρόνα του, και αμέσως ο «Νικολάι Ιβάνοβιτς» αρχίζει να τον καλοπιάνει. Το δρώμενο λαμβάνει χώρα γύρω από ένα μικρό οβάλ τραπέζι και θυμίζει συνάντηση συμμοριτών. Ο Ραμζάν φέρεται ολοένα και πιο παράξενα, κάτι σαν ο μεγαλύτερος του σπιτιού, αν και είναι ο μικρότερος όλων. Νομίμως

γελάει δίχως λόγο. Ξύνεται. Ζητάει από τους σωματοφύλακές του να του ξύσουν την πλάτη και εκείνοι τον ξύνουν. Ψιλοχορεύει. Πετάει άσχετα σχόλια.

Προσπαθούμε παρόλα αυτά να συζητήσουμε με τον Σάα, αλλά στον Ραμζάν δεν αρέσει που ο Σάα είχε τόσες πολλές ερωτήσεις, ενώ ο ίδιος όχι. Ο Ραμζάν πετάγεται και απαγορεύει στον Σάα να μιλήσει. Ώρα να τελειώνουμε. Κάνω την τελευταία ερώτηση, στην οποία ο Σάα απαντάει μόνος του.

- Πότε ήσασταν ευτυχισμένοι; Ποια ήταν η πιο ευτυχισμένη περίοδος της ζωής σας;

- Δεν υπήρξε τέτοια περίοδος.

Ο Ραμζάν μας διακόπτει και τελειώνουν όλα.

- Ξέρεις ότι ο Χαμπίγιεφ ψήφισε υπέρ του Πούτιν;

Ο Χαμπίγιεφ κουνάει επιδοκιμαστικά το κεφάλι του, στο πρόσωπό του σχηματίζεται το χαμόγελο του ψεύτη.

- Ναι. Είναι ανελέητος. Θέλει να επαναφέρει την τάξη στην Τσετσενία.

- Και τι λείπει από την Τσετσενία για να έχει απόλυτη τάξη;

- Κάτι λίγο ακόμη. Δεν εξόντωσαν ακόμη τον Γιανταρπίγιεφ. Αν αποσύρουν τον Ζακάγιερφ, τον Μπερεζόφσκι και τον Ουντούγκοφ, τότε θα αποκατασταθεί η τάξη. Αυτοί είναι οι παραγγελιοδότες. Ο Μπασάγιεφ είναι ο εκτελεστής των εντολών τους. Ο Μπασάγιεφ δεν πολεμάει για τον τσετσενικό λαό.

- Εσείς για ποιον πολεμάτε; Για ποιον ζείτε;

- Εμείς για τον εαυτό μας. Για τον λαό.

- Ως τι θα τον υπηρετήσετε;

- Όπως αποφασίσει ο Ραμζάν.

- Και γιατί θα πρέπει να το αποφασίσει ο Ραμζάν;

Αυτός είναι ο πρώτος μεταξύ των Τσετσένων. Ο Ραμζάν υπόσχεται να με κάνει πρόεδρο της ομοσπονδίας ελευθέρας πάλης.

- Πόσων χρονών είστε;

- Σύντομα θα γίνω 42.

- Ποια η άποψή σας για το ότι άνθρωποι σαν τον Ραμζάν απήγαγαν συγγενείς σας ώστε να σας υποχρεώσουν να παραδοθείτε;

- Φυσιολογικά είναι όλα αυτά. Τα ανίψια μου έφταιγαν και τα απήγαγαν.

- Ποιο ήταν το φταίξιμό τους;

- Μου έφερναν κασέτες και ψωμί από τον Μασχάντοφ.

Ο Ραμζάν είναι ικανοποιημένος και γελάει αυθάδικα. Ξαπλώνει προς τα πίσω ευτυχισμένος. Πηγαίνει και βλέπει τον εαυτό του στην τηλεόραση, τον δείχνουν και είναι πολύ ικανοποιημένος με αυτό. Σχολιάζει την εμφάνιση του Πούτιν: «Όμορφος!» Θεωρεί ότι ο τρόπος που περπατάει ο Πούτιν τον κάνει να μοιάζει σαν ορεσίβιο. Έξω είναι ακόμη νύχτα... Θα πρέπει να φύγω, αλλά τα πάθη δεν έχουν ηρεμήσει ακόμη. Τελικά, ο

Ραμζάν δίνει διαταγή να με πάνε στο Γκρόζνι. Στο τιμόνι κάθεται ο Μούσα, πρώην μαχητής από το Ζακάν Γιουρτ, και δύο σωματοφύλακες. Κάθομαι στο αυτοκίνητο και σκέφτομαι ότι καθ' οδόν, στο σκοτάδι, παντού ερημιές, κάπου θα με σκοτώσουν, φυσικά. Δεν με σκοτώνουν, όμως. Ο μαχητής από το Ζακάν-Γιουρτ περίμενε, τάχα, πότε θα φύγει ο Ραμζάν για να μου μιλήσει ειλικρινά. Αρχίζει να μου λέει την ιστορία της ζωής του, πώς πολέμησε, πώς πήγε με τον Ραμζάν και γιατί, όπως κατάλαβα, δεν θα με σκοτώσει, προκειμένου να μάθει όλος ο κόσμος αυτή την ιστορία.

Κατάλαβα, αλλά κάθισα κι έβαλα τα κλάματα από τον φόβο μου. «*Μην κλαις, εσύ είσαι δυνατή*», είπε ο μαχητής από το Ζακάν-Γιουρτ.

Οι μεν έχουν πολεμικά όπλα άμυνας –αυτόματα, τουφέκια κ.λπ.–, τα οποία κρέμονται από τους ώμους τους. Οι δε, δάκρυα. Έτσι ξεχωρίζουν οι άνθρωποι. Όταν εξαντλούνται τα επιχειρήματα (ναι, στο περιβάλλον της Τσαντόρογια η λέξη «επιχείρημα» γίνεται κατανοητή), τότε το μόνο που απομένει είναι τα δάκρυα. Είναι δάκρυα απόγνωσης όταν συνειδητοποιείς ότι όλα μπορούν να συμβούν, όταν συνειδητοποιείς ότι η πορεία της ιστορίας έφερε στον αφρό τον Ραμζάν Καντίροφ και ότι είναι δυνατός και διοικεί δίχως εξαιρέσεις, φυσικά, αφού αυτό ξέρει να κάνει. Ότι κανείς, ΟΥΤΕ ΕΝΑΣ ΑΝΤΡΑΣ, που βρισκόταν κοντά του στην Τσαντόρογια, δεν τόλμησε να παρέμβει όταν παραφέρθηκε. Ότι προσωπικά στον Ραμζάν και όχι σε κάποιον άλλον, τηλεφώνησε το απόγευμα από το Κρεμλίνο ο «Βιατσεσλάβ Γιούρεβιτς» –το άκουσα η ίδια– ο Βιατσεσλάβ Σουρκόφ, αναπληρωτής προσωπάρχης της διοίκησης του Πούτιν, και αυτή ήταν η μοναδική στιγμή που ο Ραμζάν σταμάτησε να φέρεται αγενώς, να ξύνεται, να φωνάζει και να ουρλιάζει...

Τέτοια παραμύθια υπήρχαν πάντα στην ιστορία μας: Το Κρεμλίνο μεγάλωσε το δρακάκι, και τώρα πρέπει συνεχώς να το ταΐζει για να ξεράσει φωτιά. Είναι η ολοκληρωτική αποτυχία των ρωσικών μυστικών υπηρεσιών στην Τσετσενία, την οποία οι ίδιες οι μυστικές υπηρεσίες προσπαθούν να παρουσιάσουν στην κοινωνία ως «την οικοδόμηση της ειρηνικής ζωής».

Κι οι άνθρωποι; Ο λαός της Τσετσενίας; Αποδέχτηκαν τον δράκοντα προκειμένου να επιβιώσουν.

Στην αρχή έδειχναν στους Τσετσένους ότι η αντίσταση κατά του Πούτιν είναι αδύνατη και αυτό συνέβαλε στο να γίνουν ειρηνικοί στην πλειονότητά τους. Μετά, το παράδειγμά τους ακολούθησε ολόκληρη η χώρα.

1 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ
ΜΠΕΣΛΑΝ

Η λογοκρισία και η αυτολογοκρισία των Μ.Μ.Ε. έφτασε σε οριακό

σημείο και οδήγησε στον θάνατο εκατοντάδες ανθρώπους και παιδιά στο σχολείο.

Γιατί, όμως, φτάσαμε ως εδώ;

Η αυτολογοκρισία των Μ.Μ.Ε. σήμερα είναι ένα παιχνίδι προβλέψεων. Πρέπει να μαντέψεις τι πρέπει να πεις και τι όχι, ώστε να ακολουθήσεις το ρεύμα.

Αυτή η συνήθεια να μαντεύεις έχει βασικά εμπορικό χαρακτήρα. Η αυτολογοκρισία γίνεται προκειμένου να διατηρήσεις τον υψηλό μισθό σου. Ειδικά τον υψηλό. Η επιλογή δεν είναι αν θα εργαστείς ή όχι. Είναι αν θα εργαστείς με μεγάλο μισθό ή με μικρό. Γι' αυτό και κανείς δημοσιογράφος δεν ακολουθεί τον δρόμο της ιντερνετικής έκδοσης, όπου τα πράγματα είναι λίγο-πολύ πιο ελεύθερα. Το ίδιο συμβαίνει και σε κανά δυο εφημερίδες, όπου ακόμη διατηρείται μια σχετική ελευθερία έκφρασης. Όπου, όμως, υπάρχει ελευθερία εκεί οι μισθοί είναι χαμηλοί και δεν καταβάλλονται τακτικά. Οι μεγάλοι μισθοί είναι στα Μ.Μ.Ε. που υπακούουν στην κρατική ιδεολογία.

Οι τηλεπαρουσιαστές, που μονίμως ψεύδονται, κόβοντας στον αέρα κάθε τι που μπορεί να δυσαρεστήσει την εξουσία, το κάνουν γιατί θα χάσουν μισθούς ύψους μερικών χιλιάδων δολαρίων. Η επιλογή που έχουν είναι: είτε να φορούν Gucci και Versace είτε να έχουν τη δυνατότητα να αναμασούν τα παλιά.

Δεν πρόκειται περί υπερβολής. Έτσι έχουν τα πράγματα. Αυτό απλά μπορούμε να το ονομάσουμε οικονομική συναλλαγή. Μεταξύ των δημοσιογράφων δεν υπάρχει κανείς που να πιστεύει τον Πούτιν. Δηλαδή δεν μπορεί καν να γίνει λόγος για ιδεολογική συναλλαγή.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το 70% αυτών που μεταδίδει το NTV να είναι ψέματα. Στα δύο επίσημα κρατικά κανάλια, το RTR και το Ostankino, το ποσοστό αυτό φτάνει στο 90%. Τα ίδια ισχύουν και για τους κρατικούς ραδιοφωνικούς σταθμούς.

Αν την εποχή του Νορντ-Οστ, η τηλεόραση έδειχνε τη μισή αλήθεια, τότε στην περίπτωση του Μπεσλάν έδειχνε μόνο τα επίσημα ψεύδη. Το κυριότερο από αυτά ήταν σχετικά με τους 354 ομήρους του σχολείου, πράγμα που προκάλεσε έκρηξη οργής, με αποτέλεσμα να απαγορεύσουν στα παιδιά να πηγαίνουν στην τουαλέτα ή να πίνουν νερό.

Βέβαια, στο NTV γνώριζαν πολύ καλά ότι ο αριθμός 354 ήταν ψέμα. Η διοίκηση του τηλεοπτικού σταθμού δεν επέτρεψε τη μετάδοση του ζωντανού ρεπορτάζ του ανταποκριτή του, που διέθετε αξιόπιστη πληροφόρηση για τον αριθμό των ομήρων. Όπως είπε αργότερα ο Λεονίντ Παρφένοφ, απολυμένος από το NTV την 1η Ιουνίου, κατά τη διάρκεια των γεγονότων στο Μπεσλάν, το NTV είπε μόνο μια λέξη αλήθειας. Ήταν όταν έγινε η επίθεση και άρχισαν να μεταφέρουν τα τραυματισμένα και νεκρά παιδιά μέσα από λίμνες ανθρώπινου αίματος – ο ανταποκριτής μέσα στο πλάνο,

είπε μια βρισιά, η οποία με στόμφο χαρακτήριζε τα γεγονότα.

Το Μπεσλάν ήταν η αποθέωση της προδοτικής αυτολογοκρισίας που επικρατεί στα ρωσικά Μ.Μ.Ε.

Προδοτική σε σχέση με τον ίδιο τον λαό μας. Αυτό το ψεύδος, οι άνθρωποι το πλήρωσαν όχι με τα νεύρα τους, αλλά με τις ζωές τους.

Οι κάτοικοι του Μπεσλάν χτυπούσαν τους δημοσιογράφους των κρατικών τηλεοπτικών σταθμών γιατί αυτό το ψεύδος, το καθημερινό ψεύδος της εποχής του Πούτιν, που μπερδεύει τους πάντες και τα πάντα, άρχισε να στοιχίζει τις ζωές συγκεκριμένων γυναικών και παιδιών. Πριν, αυτό το ένιωθαν στο πετσί τους και το αντιλαμβάνονταν πλήρως μόνο οι κάτοικοι της Τσετσενίας, τώρα και οι υπόλοιποι.

3 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Στο Μπεσλάν σκοτώθηκαν 331 άνθρωποι. Άλλη μια γυναίκα πέθανε λίγους μήνες αργότερα, δίχως ποτέ να ανακτήσει τις αισθήσεις της και να συνέλθει από το κώμα. 332 θύματα. Στην άκρη της πόλης φτιάχτηκε νέο νεκροταφείο, σ' αυτό υπάρχουν μόνο φρέσκα μνήματα.

4 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Απολύθηκε ο διευθυντής σύνταξης της εφημερίδας Ιζβέστιγια, Ραφ Σακόροφ, ένας άνθρωπος του συστήματος. Δεν είναι επαναστάτης, δεν είναι αντιφρονών, δεν είναι υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η απόλυσή του έγινε γιατί για μία και μοναδική φορά «δεν αντιλήφθηκε» την κρατική ιδεολογία δίχως περιττά λόγια. Η Ιζβέστιγια δημοσίευσε ένα ειλικρινές φωτορεπορτάζ από το Μπεσλάν και οι Αρχές το αποκάλεσαν σοκαριστικό. Το φωτορεπορτάζ αφορούσε την επιδρομή στο σχολείο που έγινε στις 3 Σεπτεμβρίου.

Η εφημερίδα Ιζβέστιγια δεν ανήκει στο κράτος, είναι ιδιωτική και ανήκει στον ολιγάρχη Ποτάνιν. Πάνω από τον Ποτάνιν, όμως, άρχισαν να μαζεύονται σύννεφα, παρόμοια με εκείνα που οδήγησαν τον Χοντορκόφσκι στη φυλακή και έτσι ο Ποτάνιν με την απόλυση του Σακίροφ προσπάθησε να αποκαταστήσει την αφοσίωσή του στα μάτια του Πούτιν και του Κρεμλίνου.

Την αποκατέστησε. Δεν έκλεισαν την εφημερίδα. Δεν πρόκειται να πειράξουν τον Ποτάνιν. Δεν πρόκειται να θυμηθούν την ποινική δίωξη που αφορά τις στημένες δημοπρασίες στα μέσα της δεκαετίας του '90 για την εκποίηση της κρατικής περιουσίας, όταν δεν έγινε καμιά δημοπρασία και η

κρατική περιουσία διαμοιράστηκε μεταξύ των δικών τους ανθρώπων.

Παρόλα αυτά, ο Σεπτέμβριος είναι ένας μήνας απολογισμού για τον σχηματισμό οποιασδήποτε αντιπολίτευσης στο καθεστώς του απόλυτου ψεύδους και της δειλίας της εξουσίας. Αν κάτι μοιάζει έστω και αμυδρά με το κίνημα των αντιφρονούντων του παρελθόντος, αυτό είναι τα γεγονότα που μεσολάβησαν μεταξύ του Δεκεμβρίου του 2003 και της 1ης Σεπτεμβρίου του 2004. Μετά την 1η Σεπτεμβρίου, ξεκίνησε ένα λαϊκό κίνημα, το οποίο ήταν ασθενές και τρομαγμένο. Ωστόσο, η υποδομή για αυτό το κοινωνικό κίνημα μέχρι την 1η Σεπτεμβρίου ήταν άνθρωποι που δεν προσπαθούσαν να καταλάβουν γιατί οι μυστικές υπηρεσίες ασχολούνται μόνο με ανοησίες, ούτε το ποιος ελέγχει τα κομμάτια της ιδιοκτησίας. Μετά την 1η Σεπτεμβρίου, πολλοί ήταν εκείνοι που αντιλήφθησαν πως ήταν εντελώς ανυπεράσπιστοι και ότι είτε θα έπρεπε να υποκρίνονται πως όλα πηγαίνουν καλά, αφού ο πρόεδρος απολαμβάνει υψηλά ποσοστά δημοφιλίας στις δημοσκοπήσεις, είτε θα έπρεπε να ασχοληθούν πραγματικά με την ασφάλεια των ανθρώπων.

10 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Στη χώρα δημιουργήθηκε η «ρωσική μεσαία τάξη». Είναι η τάξη των πολιτών γονέων που έχασαν τα παιδιά τους σε τρομοκρατικές ενέργειες. Όταν δεν υπάρχουν κόμματα που είπαν: «Είναι βασική κομματική μας αποστολή και ζήτημα τιμής να έχουμε μια δίκαιη έρευνα για την τραγωδία που συνέβη στο σχολείο», αποτελούν σχεδόν κόμμα.

Αυτό λένε τώρα μεταξύ τους οι ορφανεμένοι γονείς.

Οι πρώτοι που έφτασαν στο Μπεσλάν μετά την καταστροφή ήταν οι γονείς εκείνων των ομήρων που σκοτώθηκαν στο Νορντ-Οστ. Ο Μοσχοβίτης Ντμίτρι Μιλοβίντοφ ήταν ανάμεσα σ' εκείνους που τον Οκτώβριο του 2002 έχασε στην Ντουμπρόφκα την 14χρονη κόρη του Νίνοτσκα. Ο Ντμίτρι πήρε μια χούφτα χώμα από το Νορντ-Οστ και την πήγε στο Μπεσλάν, και από εκεί, πήρε στάχτη από το σχολείο και τη μετέφερε στη Μόσχα. Μου δείχνει αυτό το άγγελμα θανάτου σε ένα διαφανές σκεύος και κλαίει.

- Μάζεψα ό,τι υπήρχε στο πάτωμα και βλέπετε, εκεί βρέθηκαν πολλά πράγματα μαζί: κάλυκες, σφαίρες με αυλακιές, παρόλο που απαγορεύονται, ένα καλοξυσμένο μολύβι, καμένες σελίδες ενός σχολικού βιβλίου. Και όλα αυτά ήταν σκεπασμένα με μια σκούρα γκρίζα στάχτη άγνωστης προέλευσης. Δεν μπορείς να ξέρεις τίνος είναι αυτή η στάχτη.

- Γιατί εσείς, οι γονείς των θυμάτων του Νορντ-Οστ, πήγατε εκεί; Δεν ήταν πολύ δύσκολο να το κάνετε αυτό;

- Συγκεντρώσαμε χρήματα, 37 χιλιάδες ρούβλια, αποφασίσαμε να τα

δώσουμε χέρι με χέρι. Λάβαμε υπόψη τη δική μας θλιβερή εμπειρία. Πώς να επιβιώσεις μετά τον θάνατο των παιδιών; Σκεφτήκαμε ότι μπορεί να αξιοποιηθεί. Υπάρχει και άλλη μία αιτία. Πριν από ένα χρόνο είχαμε μιλήσει με την Τάνια Χαζίγιεβα. Ο σύζυγός της, μουσικός, σκοτώθηκε στο Νορντ-Οστ και της απέμεινε μόνο η μικρή Σόνια. Η Τάνια ήταν η πρώτη που κέρδισε τη δίκη. Τότε λοιπόν, τον Ιούνιο του 2003, συζητούσαμε με την Τάνια για το τι θέλουμε να πετύχουμε με τις αστικές δίκες που έχουμε. Η Τάνια, τότε, μου είπε: «Αν αύριο το πρωί στο σχολείο το πιάσουν όμηρο, θα πρέπει να είμαι πεπεισμένη ότι η ζωή του θα στοιχίσει τόσο πολύ στον προϋπολογισμό της F.S.B. και του κράτους, που δεν θα φτάσουν τα χρήματα που έχουν για να με πληρώσουν». Ξέρετε, σήμερα νιώθουμε ότι δεν προλάβαμε να το κάνουμε. Βίωσα το Μπεσλάν, ως ένα δεύτερο σενάριο του Νορντ-Οστ: Κοιτάξτε, άνθρωποι, τι θα γινόταν αν δεν είχαμε αποκλείσει το θέατρο και δεν είχαμε ρίξει το αέριο. Σαν να το περιμέναμε. Πήγαμε στο Μπεσλάν να πούμε στους ανθρώπους: «Συγχωρείστε μας, εδώ και δύο χρόνια δεν προλάβαμε να αποτρέψουμε την τραγωδία σας».

- Το είπατε;

- Φυσικά.

- Όταν μπαίνατε στα σπίτια και λέγατε ποιοι είσαστε, ποια ήταν η αντίδραση των ανθρώπων; Ήθελαν να μιλήσουν μαζί σας γιατί κι εσείς ζήσατε κάτι ανάλογο;

- Στην αρχή, όχι. Στην αρχή ήταν οι κηδείες. Δύσκολο να μιλήσεις. Το ίδιο είχε συμβεί και σ' εμάς. Μετά από έξι μήνες πολλοί ήταν κλεισμένοι σε ψυχιατρικές κλινικές.

- Τι νομίζετε ότι χρειάζονται περισσότερο απ' όλα οι άνθρωποι στο Μπεσλάν; Χρήματα;

- Όχι. Συμπόνια.

- Είναι αρκετοί οι ψυχολόγοι που δουλεύουν εκεί;

- Οι ψυχολόγοι δουλεύουν στα νοσοκομεία. Στα σπίτια συνήθως πηγαίνουν νεαροί εκπαιδευόμενοι. Δύσκολα να τους εμπιστευτούν. Είναι το ίδιο πρόβλημα που είχαμε και μετά το Νορντ-Οστ. Πολλοί δεν ήθελαν να μιλήσουν με τους ψυχολόγους, ήθελαν απλά να μιλάνε μεταξύ τους.

- Εσείς, όμως, ως άνθρωποι που ζήσατε κάτι ανάλογο, δεν είστε πιο κοντά τους απ' ό,τι οι ψυχολόγοι;

- Φυσικά. Αυτοί ήθελαν να μιλούν μόνο μ' εμάς, αλλά όχι για να κλάψουμε μαζί. Ρωτούσαν πώς τελείωσε η ανάκριση για την υπόθεση του Νορντ-Οστ, αν πήραμε απαντήσεις στο ερώτημα, πώς συνέβησαν όλα αυτά. Τώρα πια είναι προφανές ότι απλά η τραγωδία αυτή δεν θα μείνει έτσι. Στους τοίχους των σπιτιών έγραψα: «Θα εκδικηθούμε». Κανείς δεν σβήνει αυτά τα συνθήματα. Ήρεμα επαναλαμβάνουν: «Θα εκδικηθούμε». Το άκουγα παντού. Όσο ήμασταν εκεί έγινε μια συγκέντρωση της νεολαίας σε αυτό το πνεύμα. Κάθε δυνατός επιθετικός προσδιορισμός λέγεται κατά τον Ντζασόχοφ. Ο Πούτιν δεν αναφέρεται καθόλου…

- Είναι αλήθεια ότι οι διαθέσεις του κόσμου είναι πολύ κακές απέναντι στους δημοσιογράφους; Δεν τους βλέπουν ως βοηθούς τους για μια δίκαιη ανάκριση;

- Είναι, όντως, πολύ κακές. Δεν τους θεωρούν βοηθούς τους. Οι άνθρωποι λένε ότι οι δημοσιογράφοι τους φέρθηκαν πολύ σκληρά. Το ίδιο κάναμε κι εμείς τους πρώτους μήνες μετά τη Ντουμπρόφκα. Όταν βλέπαμε τους δημοσιογράφους να μας πλησιάζουν λέγαμε μεταξύ μας: «Να οι διαστρεβλωτές, έρχονται». Και μόνο μετά από πολύ καιρό καταλάβαμε ότι δεν είναι διαστρεβλωτές, αλλά παθολογοανατόμοι, χωρίς τους οποίους δεν θα μαθαίναμε ποτέ τι έγινε στο Κούρσκ[52] *και στο Νορντ-Οστ.*

- Οι άνθρωποι στο Μπεσλάν ποιον περιμένουν να διεξάγει μια καθαρή και δίκαιη ανάκριση, οι δημοσιογράφοι ή το κράτος; Ποιον εμπιστεύονται;

- Γενικά οι άνθρωποι πιστεύουν μόνο το σόι τους. Ανακρίσεις περιμένουν, όπως λένε πολλοί, από «τη Ρωσία». Δηλαδή από το κράτος. Εμείς, όμως, που περάσαμε το Νορντ-Οστ, καταλαβαίνουμε τι πρόκειται να συμβεί.

- Ποια είναι η κυρίαρχη εντύπωση που έχετε από το Μπεσλάν;

- Εμείς, οι συγγενείς των θυμάτων του Νορντ-Οστ, θέλαμε να συναναστρεφόμαστε μόνο μεταξύ μας. Εμείς, όμως, είμαστε στη Μόσχα. Εκεί είδα μια ολόκληρη πόλη να φοράει μαύρα μαντίλια.

13 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Μετά την τραγωδία στο Μπεσλάν, τα όργανα της τάξης του Βορείου Καυκάσου που υπέστησαν βαριά ήττα με την τρομοκρατική ενέργεια, άρχισαν να επιδεικνύουν το πόσο σωστά άρχισαν να μάχονται κατά της τρομοκρατίας. Δηλαδή να σκοτώνουν ή να καίνε εκείνους που πιθανόν να είχαν κάποια ανάμειξη με την τρομοκρατική δράση.

Πώς γίνεται αυτό; Όταν «από πάνω» απαιτούν, κυρίως, αύξηση του αριθμού των εξουδετερωμένων «τρομοκρατών», η αποτελεσματικότητα των αντιτρομοκρατικών ομάδων εκτιμάται ανάλογα. Κανείς όμως δεν αναφέρει ούτε τα ανθρώπινα δικαιώματα, ούτε τους νόμους. Η ομολογία του συλληφθέντα είναι η βασική απόδειξη ενοχής του, ενώ για την εξόντωσή του δεν χρειάζεται καμιά απολύτως απόδειξη. Είναι τα ίδια με εκείνα που γίνονταν τη δεκαετία του '30, όταν υλοποιήθηκε η σταλινική «αντιτρομοκρατική επιχείρηση», η οποία άρχισε μετά τη δολοφονία του

[52] Πυρηνικό υποβρύχιο του στόλου της Βόρειας Θάλασσας, το οποίο κατά τη διάρκεια ασκήσεων βυθίστηκε παίρνοντας μαζί του τις ψυχές 120 ναυτών και αξιωματικών που επέβαιναν. Τις πρώτες ημέρες της τραγωδίας, το Κρεμλίνο κρατούσε αιδήμονα σιωπή, αλλά με τις αποκαλύψεις του Τύπου αναγκάστηκε να παραδεχτεί και την καταστροφή, αλλά και την ολιγωρία του γενικού επιτελείου του ναυτικού και του υπουργείου Αμύνης.

κομματικού ηγέτη Κίροφ (1η Δεκεμβρίου 1934). Όπως τότε, έτσι και τώρα, έστω και μια απλή αμφιβολία για το ότι αυτό απαγορεύεται και για ότι πρέπει να τηρούνται οι νόμοι, ερμηνεύεται από την πλευρά των υποστηρικτών των «ριζοσπαστικών και αποτελεσματικών» μεθόδων μάχης με την τρομοκρατία, ως επιθυμία υπεράσπισης των εγκληματιών. Οι συνεργάτες του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού δεν έχουν πρόσβαση στα κελιά όπου κρατούνται οι «τρομοκράτες».

Δεν υπάρχει ούτε εισαγγελική επίβλεψη ούτε ανεξάρτητο δικαστήριο σχετικά με την ταχύτητα διεκπεραίωσης των «αντιτρομοκρατικών» υποθέσεων. Κανείς δεν ερευνά αν είναι νόμιμη ή όχι η ειδική αποστολή εξόντωσης κάποιου. Βασιλεύει η απόλυτη αυθαιρεσία. Και το σύστημα αυτό δεν αφήνει κανένα περιθώριο για την τιμωρία των ενόχων και την αθώωση των αθώων. Το κύριο κύμα «αντιτρομοκρατίας» μετά το Μπεσλάν κατευθύνθηκε στην Ινγκουσετία (στην ομάδα που κατέλαβε το σχολείο υπήρχαν πολλοί Ινγκουσέτιοι), και, φυσικά, στην Τσετσενία. Έτσι, καθ' όλη τη διάρκεια του φθινοπώρου, το μόνο που έγινε ως απάντηση στην «αντιτρομοκρατική επιχείρηση» ήταν να ενισχυθεί η παράνομη αντίσταση. Η εξόντωση ή η «γρήγορη» καταδίκη των αθώων, πρώτον, αφήνει ελεύθερους τους πραγματικούς εγκληματίες και έτσι μπορούν να προετοιμάσουν τις νέες εγκληματικές τους πράξεις, απλά βελτιώνοντας τις μεθόδους παρανομίας. Δεύτερον, οι άνθρωποι που καταφεύγουν στις παράνομες ομάδες, είναι εκείνοι που είτε υπέφεραν οι ίδιοι, είτε θέλουν να εκδικηθούν για τους οικείους τους. Για άλλους, το βασικό επιχείρημα για να πάρουν τα όπλα στα χέρια τους είναι η ατομική αντίσταση κατά της ανομίας των «στελεχών των μυστικών υπηρεσιών».

Και όλα αυτά είναι βολικά, αλλά όχι για την «αντιτρομοκρατική επιχείρηση» – αυτή γεννάει τρομακτικές μορφές τρομοκρατίας. Η αληθινή εικόνα είναι η παρακάτω: Μετά την κατάληψη της Ινγκουσετίας, τον Ιούνιο του 2004, τα στελέχη των μυστικών υπηρεσιών εξόντωσαν ή καταδίκασαν πλήθος αθώων, οι οποίοι βρέθηκαν πρόχειροι, και το αποτέλεσμα ήταν το Μπεσλάν.

Και στην Τσετσενία, όμως, έχουμε ένα μπάχαλο με τις ευλογίες του επίσημου κράτους. Σε απόσταση μερικών δεκάδων χιλιομέτρων, ο επονομαζόμενος εκλεγείς πρόεδρος της Τσετσενίας, στη θέση του δολοφονηθέντος Καντίροφ, αποφάσισε να γιορτάσει τη γέννηση του γιου του πρωθυπουργού της Τσετσενίας, Σεργκέι Αμπράμοφ, με ιπποδρομίες, δίχως την παραμικρή αναφορά στο πένθος αυτού του κόσμου, αν και από τη φύση της η τραγωδία στο Μπεσλάν είναι αποτέλεσμα όλων αυτών που γίνονται στην Τσετσενία. Ο Αχλάνοφ και ο Αμπράμοφ με τις πράξεις τους, έδειξαν ουσιαστικά τον δρόμο στους τρομοκράτες…

Οι Τσετσένοι προστατευόμενοι του Πούτιν διοργανώνουν ιπποδρομίες

στην Τσεντόραγια (τα άλογα έφτασαν στο χωριό Τσεντόραγια), συνεχίζοντας να προσβάλουν τον λαό τους. Στον Καύκασο υπάρχει η συνήθεια να μην διοργανώνουν γιορτές όταν οι γείτονες έχουν πένθος. Παρόλα αυτά, διοργάνωσαν και δεν ντράπηκαν καθόλου. Τριάντα ιππείς έτρεξαν για το έπαθλο – ένα αυτοκίνητο μάρκας Ζιγκουλί. Νίκησε κάποιος Ισά Αμπούγιεφ. Μετά ήπιαν, έφαγαν και έκαναν προπόσεις στην υγεία του μικρού αγοριού, λες και δεν υπήρχαν δίπλα τους μικρά παιδιά που μόλις είχαν δολοφονηθεί.

Γι' αυτό και έγινε παράδοση – η προστασία του Πούτιν μετατρέπει τους ανθρώπους σε αγενείς και επιτρέπει κάθε διαστροφή. Σκληρός ήταν ο Καντίροφ ο πρεσβύτερος, όμως ο γιος του (τις ιπποδρομίες οργάνωσε ο Ραμζάν Καντίροφ, ενώ η Τσεντόραγια είναι το χωριό-φρούριό του), έχοντας τον Πούτιν παραμάσχαλα, τον εξευτέλισε. Κάποτε ο Αχλάνοφ ήταν ένας καλός αστυνομικός, σήμερα έχει μετατραπεί σε τέρας. Από καλή οικογένεια, λένε, ήταν ο ευτυχισμένος πατέρας Αμπράμοφ, σεμνός και μορφωμένος. Όσο πιο κοντά, όμως, είναι κάποιος στο Κρεμλίνο τόσο πιο σκατά γίνεται.

Και κάτι ακόμη: Στη Τσεντόραγια, η οποία είναι ουσιαστικά η πραγματική πρωτεύουσα της Δημοκρατίας της Τσετσενίας, κάτω από αυστηρά μέτρα ασφάλειας σήμερα χαίρονται τη ζωή όλοι οι Τσετσένοι προστατευόμενοι του Πούτιν. Το περιβάλλον τους τούς κολακεύει παντοιοτρόπως, αφού έτσι διατάχθηκε να κάνει, και είναι σπάνιες οι μέρες που δεν οργανώνονται διασκεδάσεις, προκειμένου να πειστεί ο κόσμος ότι «η ειρήνη» έχει έρθει στη γη της Τσετσενίας. Και αυτή τη φορά τίποτα δεν ενόχλησε την ευφορία, ούτε το Μπεσλάν, ούτε ο θάνατος παιδιών, για τον οποίο αυτή η τριάδα των Καντίροφ, Αχλάνοφ και Αμπράμοφ έχουν προσωπικές ευθύνες. Αυτοί ειδικά έδωσαν προσωπικό όρκο στον Πούτιν και στη χώρα και συνέχισαν να ορκίζονται καθ' όλη τη διάρκεια του φετινού καλοκαιριού, ότι μέχρι την 1η Σεπτεμβρίου δεν πρόκειται να μείνει ζωντανός κανείς από τους ληστές της Τσετσενίας. Ο δε Μπασάγιεφ θα συλληφθεί από στιγμή σε στιγμή. Το αποτέλεσμα είναι γνωστό.

Μια από τις αιτίες της κοινωνικής κατάθλιψης είναι ο απίστευτος κυνισμός της πραγματικότητας. Ο λαός μας δεν εξεγείρεται κατά του εξωτερικού κυνισμού, τον ξεχνάει μέσα στην καθημερινότητά του, γίνεται ανυπεράσπιστος, αδύναμος, σιωπηλός και τρομαγμένος.

Ο Πούτιν το γνωρίζει αυτό και έτσι εκμεταλλεύεται τον κυνισμό ως το πλέον αντεπαναστατικό χαλινάρι στη Ρωσία.

Ότι το ξέρει το ξέρει, κι έτσι κάνει καλά τη δουλειά του. Γίνονταν ακόμη οι κηδείες και ο Πούτιν βιάστηκε να ανακοινώσει στην κυβέρνηση και στη χώρα ότι από εδώ και στο εξής οι επικεφαλής των περιοχών θα διορίζονται από τον ίδιο αφού τους επιλέξει μεταξύ εκείνων που εμπιστεύεται. Τα

περιφερειακά κοινοβούλια θα επικυρώνουν τον διορισμό τους, αλλά αν οι τοπικοί βουλευτές δεν επικυρώσουν δύο φορές την υποψηφιότητα που έχει προτείνει ο Πούτιν, τότε το κοινοβούλιο θα διαλύεται.

Κάτι τέτοιο περιμέναμε από καιρό, υπήρχαν έντονες φήμες για την κατάργηση της άμεσης εκλογής των κυβερνητών, ένα μέρος των οποίων «είχαν τις δικές τους απόψεις», οι οποίες δεν συνέπιπταν με εκείνες του Πούτιν. Μία από τις μεθόδους δράσης της αντιπολίτευσης ήταν να βρει υποστηρικτές στις διάφορες περιοχές, αφού δεν είχε κανέναν μεταξύ των στελεχών της προεδρικής διοίκησης.

Ο Πούτιν ανακοίνωσε ότι αιτία κατάργησης της εκλογής των κυβερνητών είναι οι απειλές της τρομοκρατίας. Ήταν αδύνατο να περιμένουμε από κάποιον, ακόμη και από τον κυνικό Πούτιν, ότι θα εκμεταλλευτεί τη φρίκη για την προώθηση των μικροκομματικών του συμφερόντων...

Ο λαός το κατάπιε κι αυτό.

Αντέδρασε μόνο η «Επιτροπή 2008: Ελεύθερη επιλογή» με ανακοίνωση «Για τον κίνδυνο συνταγματικού πραξικοπήματος στη Ρωσία».

«*Ο πρόεδρος της Ρωσικής Ομοσπονδίας, Βλαντίμηρ Πούτιν, ανακοίνωσε την πρόθεσή του να πραγματοποιήσει στη χώρα συνταγματικό πραξικόπημα. Η ομιλία του στις 13 Σεπτεμβρίου στη διευρυμένη συνεδρίαση της κυβέρνησης περιέχει ολοκληρωμένο πρόγραμμα απορύθμισης των ακρογωνιαίων θεσμών της δημοκρατίας στη Ρωσία...*

Η Ρωσία είναι ένα δημοκρατικό, ομοσπονδιακό κράτος δικαίου...», αναφέρει το πρώτο άρθρο του Συντάγματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Το Κρεμλίνο σκοπεύει σήμερα να καταργήσει κάθε στοιχείο αυτής της τριπλής υπόστασης, η οποία αποτελεί το θεμέλιο του ρωσικού κράτους.

Η Ρωσία του Πούτιν δεν θα γίνει ποτέ κράτος δημοκρατικό, όταν οι πολίτες του δεν έχουν το δικαίωμα για ελεύθερες εκλογές, οι οποίες είναι, σύμφωνα με το Σύνταγμα, «η ανώτατη και άμεση έκφραση της εξουσίας του λαού». Η Ρωσία του Πούτιν δεν θα γίνει ποτέ κράτος ομοσπονδιακό, όταν τη διοίκηση των περιοχών θα την ασκούν αξιωματούχοι, διορισμένοι από το κέντρο και σε αυτό θα υποτάσσονται. Η Ρωσία του Πούτιν δεν πρόκειται ποτέ να γίνει κράτος δικαίου, όταν η απόφαση που λήφθηκε πριν από οκτώ χρόνια για το ανώτατο όργανο συνταγματικού δικαιοδοσίας της χώρας, το Συνταγματικό Δικαστήριο της Ρωσικής Ομοσπονδίας, το οποίο σήμερα αγνοείται επιδεικτικά, ευθέως απαγορεύει παρόμοιου τύπου «μεταρρυθμίσεις».

Τέλος, καλούμε τον πρόεδρο της Ρωσίας, Βλαντίμηρ Πούτιν, να στρέψει την προσοχή του ιδιαίτερα στο περιεχόμενο του τρίτου άρθρου του Συντάγματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Στην παράγραφο τέσσερα αναφέρει: «*Κανείς δεν μπορεί να σφετεριστεί την εξουσία στη Ρωσική Ομοσπονδία. Ο σφετερισμός της εξουσίας διώκεται ποινικά*».

Η αντίδραση της εξουσίας ήταν μηδενική. Το ίδιο και του λαού.

27 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Η εξουσία ανησυχεί μήπως οι υποστηρικτές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων γίνουν οι νέοι αντιφρονούντες, μήπως αυτοί και όχι οι πολιτικοί, είναι η μεγαλύτερη απειλή για την ίδια. Αρχίζει η οικοδόμηση μιας νέας εναλλακτικής (υπό κρατικό έλεγχο) ιεραρχίας των οργανώσεων υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα και ο Πούτιν υπογράφει Διάταγμα για τη δημιουργία του Διεθνούς Κέντρου Υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το Διάταγμα έχει τον χαρακτηριστικό τίτλο: «Περί των συμπληρωματικών μέτρων της κρατικής ενίσχυσης του κινήματος υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Ρωσική Ομοσπονδία».

Την πρωτοβουλία και την προώθηση αυτού του Διατάγματος, αλλά και της νέας ιεραρχίας, είχε η Έλλα Παμφίλοβα, πρόεδρος της επιτροπής για τα δικαιώματα του ανθρώπου στην προεδρία. Αυτή φωνάζει με όλη της τη δύναμη προς πάσα κατεύθυνση:

«*Κατηγορηματικά απορρίπτω κάθε σκέψη αναφορικά με το ότι στόχος του Διεθνούς Κέντρου υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι η οικοδόμηση μιας νέας ιεραρχίας μεταξύ των οργανώσεων. Το διάταγμα αυτό είναι μια μεγάλη βοήθεια για εμάς. Οι ηγέτες των οργανώσεων υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων θα μπορούν να βρουν ο ένας τον άλλο ευκολότερα* (σημείωση Α.Π.: Στο Κρεμλίνο;). *Θα διευρύνουμε τις δυνατότητές μας. Η ιδέα εμφανίστηκε με πρωτοβουλία των ίδιων υπερασπιστών ανθρωπίνων δικαιωμάτων* (σημείωση Α.Π.: Ποιοι είναι αυτοί;). *Μου τηλεφώνησαν εκπρόσωποι πολλών οργανώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων από διάφορες περιοχές και όλοι εκφράστηκαν θετικά. Μου έλεγαν ότι είναι μια μικρή νίκη για εμάς. Πριν απ' όλα, θα πρέπει να εξασφαλίσουμε τα δικαιώματα των ίδιων των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ώστε να μπορούν αποτελεσματικά να βοηθούν τους ανθρώπους...*»

Φυσικά, κανείς δεν πίστεψε την Παμφίλοβα. Εδώ και καιρό θεωρείται άνθρωπος που με καλλιέπεια περιγράφει τον «καλό δημοκράτη» Πούτιν. Άλλος κανείς δεν υπάρχει.

Να τι είπε για όλα αυτά η Γιλένα Μπόννερ, χήρα του Αντρέι Σαχάροφ, η οποία ζει στις Η.Π.Α. (από συνέντευξή της στο Γιεζενιντέλνι Ζουρνάλ): «*Υπάρχει η άποψη και η φιλοσοφία των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, υπάρχει η άποψη και η φιλοσοφία των εκπροσώπων της εξουσίας. Έχουν διαφορετικούς στόχους και διαφορετικές αποστολές. Στόχος του κινήματος υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι η υπεράσπιση της κοινωνίας από την εξουσία και η δημιουργία της κοινωνίας των πολιτών. Στόχος οποιασδήποτε εξουσίας είναι η ενδυνάμωσή της. Με θλίβει το γεγονός ότι πολλοί γνωστοί υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων λαμβάνουν μέρος σ' αυτό, πράγμα που σημαίνει ότι, ουσιαστικά, δεν είναι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Θέλουν να βρίσκονται κοντά στην εξουσία. Αυτό μαρτυρά την*

κρίση που ταλανίζει το κίνημα υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Αυτά που σήμερα αποκαλούμε στη Ρωσία κίνημα υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αντιπολιτευτική πολιτική, έχουν αργήσει. Χάσαμε χρόνο, όταν έπρεπε να δράσουμε με νόμιμα μέσα. Σήμερα, εκμεταλλευόμενοι την τραγωδία στο Μπεσλάν, προσπαθούν να διαλύσουν την ανεξαρτησία των δικαστηρίων. Δεν πρόκειται να καλέσω κανέναν να κάνει επανάσταση. Δεν βλέπω ηγέτες που θα μπορούσαν να τεθούν επικεφαλής της, ούτε βλέπω ότι η χώρα είναι έτοιμη γι' αυτό. Αυτό σημαίνει ότι η Ρωσία θα ακολουθήσει τον δρόμο που χάραξε ο κύριος Πούτιν. Τι άλλο μπορεί να κάνει; Οι τοπικές εκλογές καταργήθηκαν, το δικαίωμα για διοργάνωση δημοψηφισμάτων καταργήθηκε, η υποχρέωση απολογισμού των εκλεγμένων οργάνων ενώπιον του λαού καταργήθηκε. Αντιλαμβάνομαι αυτό το διάταγμα ως κλασική παγίδα του κράτους να δημιουργήσει ένα παράλληλο κίνημα υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν βλέπω προς το παρόν δρόμο επιστροφής προς τη δημοκρατική κατεύθυνση. Δεν λέω ότι είχαμε δημοκρατία. Υπήρχε όμως η τάση, η οποία θα μπορούσε να αναπτυχθεί υπό την προϋπόθεση της ύπαρξης ανεξάρτητων Μ.Μ.Ε. Χρειαζόμασταν ένα φυσιολογικό εκλογικό σύστημα, αλλά το καταργήσαμε. Οι εκλογές έχουν μετατραπεί σε αλητεία. Οι εκλογές, όμως, είναι ο θεμελιώδης λίθος της δημοκρατίας. Σ' εμάς και οι τρεις εξουσίες, η νομοθετική, η εκτελεστική και η δικαστική, υποτάσσονται στον πρόεδρο. Θα έλεγα μάλιστα ότι πάψαμε να είμαστε ένα δημοκρατικό κράτος. Τυπικά, οι προεδρικές εκλογές θα πρέπει να γίνουν (σημείωση Α.Π.: το 2008). Αν, φυσικά, η χώρα βρίσκεται στην κατάσταση που διαμορφώνει τώρα ο Πούτιν. Όλοι οι δίαυλοι ειρηνικής και δίκαιης αλλαγής της κατάστασης προς μια δημοκρατική κατεύθυνση έχουν κλείσει. Αυτό σημαίνει ότι έκλεισε η χύτρα, και θα βράζει μέχρι να εκραγεί. Και οι χύτρες εκρήγνυνται διαφορετικά η μία από την άλλη...»

Το Διεθνές Κέντρο υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παρέμεινε στα χαρτιά. Μόνο κονδύλια πήραν από τον προϋπολογισμό και κάποιος τα ενθυλάκωσε. Τίποτα άλλο δεν έγινε.

Η εξουσία του Πούτιν κρατιέται απ' το ότι δεν υπάρχει εναλλακτική λύση στο εσωτερικό της περιβάλλον, το οποίο ο ίδιος σχημάτισε ως οικείο και μη ενδιαφέρον. Κοντά του δεν υπάρχει κανείς, οι συνεργάτες του μιλούν για τη «μοναξιά του Πούτιν»... στην ομάδα του κανείς δεν μπορεί να τον αντικαταστήσει σε μια στιγμή «Χ», ούτε ο Σέτσιν (αναπληρωτής προσωπάρχης, στα χέρια του οποίου βρίσκονται όλοι οικονομικοί πόροι της χώρας), ούτε ο Μεντβέντιεφ (επικεφαλής της προεδρικής διοίκησης), ούτε ο πρωθυπουργός Φραντκόφ, ούτε ο Γκριζλόφ (πρόεδρος της Δούμας), ούτε ο Μιρόνοφ (πρόεδρος του Συμβουλίου της Ομοσπονδίας). Όλοι αυτοί είναι μικρά ανθρωπάκια με ναπολεόντεια συμπλέγματα.

Αλλά η ανικανότητα των πατέρων της ρωσικής δημοκρατίας είναι επίσης προφανής σ' αυτό το πλαίσιο. Όλοι εκφυλίστηκαν και διεφθάρησαν.

Από πού να βρεθεί το νέο αίμα; Θα υπάρξει νέο αίμα γενικώς; Να τα βασικά ερωτήματα στο πλαίσιο που διαμορφώνει η καθετοποιημένη διαφθορά, η οποία επί Πούτιν έχει λάβει ανεξέλεγκτες διαστάσεις. Το μόνο που λειτουργεί είναι η ιδεολογία της αρπαχτής αντί για τις δημοκρατικές αρχές.

Ωριμάζουν μήπως οι συνθήκες για ένα νέο φιλελεύθερο δυτικόφιλο κόμμα; Ηγέτης του θα μπορούσε να είναι ο Βλαντίμηρ Ριζκόφ. Το κόμμα αυτό θα μπορούσε, αν ήθελε, να ολοκληρώσει τη φιλελεύθερη δημοκρατική επανάσταση στη Ρωσία. Το πρόβλημα της πολιτικής μας ελίτ, τόσο της αντιπολιτευόμενης όσο και της συμπολιτευόμενης, είναι ότι δεν θέλει να αλλάξει τίποτα... Στην ουσία το μόνο που θέλει είναι να μείνουν τα πράγματα ως έχουν.

28 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ

Ορισμένοι βουλευτές της Δούμας έστειλαν επιστολή στον πρόεδρο του Συνταγματικού Δικαστηρίου Βαλέρι Ζόρκιν με το αίτημα να εξετάσει επειγόντως τις πράξεις του προέδρου. Ο Ζόρκιν δεν θέλησε να ανακατευτεί και έτσι όλα πήραν τον δρόμο τους. Βέβαια, την επιστολή των βουλευτών την εξέτασαν με την ησυχία τους και απάντησαν τυπικά...

Διανύουμε την πιο σκοτεινή εποχή μετά τα τελευταία χρόνια ύπαρξης της Ε.Σ.Σ.Δ.

5 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Στο Γκρόζνι πραγματοποιήθηκε η ορκωμοσία του Αλού Αλχάνοφ, διορισμένου από το Κρεμλίνο πρόεδρου της Τσετσενίας, ο οποίος εξελέγη στις πρόσφατες εκλογές. Αστεία πράγματα. Στον χώρο του κυβερνητικού συγκροτήματος κτιρίων που είχε μετατραπεί σε φρούριο, έβαλαν ένα παραβάν από σελοφάν και εκεί ο Αχλάνοφ έδωσε τον όρκο και μάλιστα μιλώντας πολύ άσχημα στην τσετσενική γλώσσα. Ήταν σκυθρωπός με μεγάλους μαύρους κύκλους γύρω από τα μάτια του. Τα μέτρα ασφαλείας ήταν τόσο αυστηρά που θα νόμιζε κανείς ότι περίμεναν τον Πούτιν. Ο Πούτιν, όμως, δεν πήγε. Ο Πούτιν απέστειλε χαιρετισμό. Είχαν ετοιμαστεί τρεις διαφορετικές τοποθεσίες για την ορκωμοσία, αλλά μέχρι την τελευταία στιγμή κανείς δεν γνώριζε πού ακριβώς θα γίνει. Για λόγους ασφαλείας, είπαν, και αναρωτιέμαι, αυτή είναι η «ειρηνική ζωή»; Τέτοια συνωμοτική ορκωμοσία δεν είχε ούτε ο Πούτιν.

Ο Αλχάνοφ έδειξε σ' ολόκληρη τη Τσετσενία ότι φοβάται θανάσιμα και

αυτό ήταν το πολιτικό του τέλος. Κανείς δεν θα τον υπολογίζει από εδώ και στο εξής.

6 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Η «Κοινή Δράση» –συνασπισμός και στρογγυλή τράπεζα των πιο ισχυρών οργανώσεων προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Μόσχα, αλλά και στη χώρα ολόκληρη– εξέδωσε ανακοίνωση «Για το συνταγματικό πραξικόπημα στη Ρωσία» και κάλεσμα «Για την ανάγκη σύγκλισης του Συνεδρίου των Πολιτών».

Η πρώτη ήταν αφιερωμένη στην κατάργηση των εκλογών των κυβερνητών και των επικεφαλής των περιοχών: «*Ο πρόεδρος της Ρωσίας Βλαντίμιρ Πούτιν εκμεταλλεύτηκε την τρομερή τραγωδία στο Μπεσλάν για την επαναφορά του προγράμματος ριζικής αλλαγής του κρατικού συστήματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Ανέλαβε την πρωτοβουλία να καταθέσει στη Δούμα νομοσχέδιο, το οποίο σε περίπτωση υιοθέτησής του, θα σημαίνει την αλλαγή του συνταγματικού μας καθεστώτος, την κατάργηση των τελευταίων δημοκρατικών μας κατακτήσεων. Αυτό σημαίνει ότι τα γεγονότα στις 1-3 Σεπτεμβρίου ήταν η πρόφαση για την υλοποίηση των σχεδίων μιας πρωτόγνωρης συγκέντρωσης της εξουσίας στα χέρια του προέδρου... Υπό την οπτική γωνία της ισχύουσας νομοθεσίας, αυτό ουσιαστικά σημαίνει την επιβολή, σε ολόκληρη τη χώρα, στοιχείων καθεστώτος έκτακτης κατάστασης, πράγμα που αποκλείει την πραγματοποίηση οποιωνδήποτε ελεύθερων εκλογών στη Ρωσία. Ο λαός της Ρωσίας χάνει ουσιαστικά τα πολιτικά του δικαιώματα. Αυτό σηματοδοτεί την επιστροφή της Ρωσίας στην αυτοκρατορική πολιτική, στην κατάρρευση του ομοσπονδιακού συστήματος... Στις παραβιάσεις των συνταγματικών αρχών και των ελευθεριών έρχονται να προστεθούν πρωτοβουλίες, όπως ο προεδρικός έλεγχος επί του δικαστικού συστήματος και η κατάργηση ή η υποβάθμιση σε συμβολικό επίπεδο των κοινοβουλευτικών εκλογών σε μονοεδρικές περιφέρειες. Αυτό στερεί από τους πολίτες τα δικαιώματα τους να αυτοπροταθούν ως υποψήφιοι στις εκλογές και υποχρεώνει τους υποψήφιους για τα όργανα της νομοθετικής εξουσίας να συμμετέχουν σε κομματικές δραστηριότητες. Στη χώρα μας και πάλι γίνονται πολιτικές διεργασίες, για τις οποίες το δικαστήριο δεν έχει την παραμικρή ανεξαρτησία, όντας πλήρως υποταγμένο στην εκτελεστική εξουσία.*

Σ' αυτές τις συνθήκες θα πρέπει με ακρίβεια να περιγράψουμε το γεγονός του συνταγματικού πραξικοπήματος που εκτυλίσσεται στη χώρα μας. Το πραξικόπημα αυτό απειλεί τη Ρωσία με βαθιά κρίση και εκφυλισμό, και σε βάθος χρόνου, με ιστορική ήττα.

Μια ιδιαίτερη ιστορική ευθύνη σήμερα πέφτει στους ώμους των Ρώσων

υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων...»

Οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων απηύθυναν κάλεσμα για τη σύγκλιση του Συνεδρίου των Πολιτών, ώστε να μετατραπεί σε ένα πανρωσικό, ανεξάρτητο κοινωνικό φόρουμ με τη συμμετοχή εκπροσώπων από τις οργανώσεις προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τις οικολογικές και κοινωνικές οργανώσεις, τα ελεύθερα συνδικάτα, τα δημοκρατικά κόμματα, τους επιστήμονες, τους νομικούς και τους δημοσιογράφους.

Η αιώνια ρωσική μοίρα: Οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι πρώην σοβιετικοί αντιφρονούντες (η Λιουντμίλα Αλεξέγιεβα, ο Σεργκέι Κοβαλιόφ, ο Γιούρι Σαμοντούροφ), είναι οι πιο προοδευτικοί και πιο αποφασιστικοί απ' όλους, ακόμη και από τα κόμματα και τους πολιτικούς. Δεν είναι οι πολιτικοί που παρακαλούν τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλά το αντίθετο, οι υπερασπιστές παρακαλούν τους πολιτικούς: «*Μα κάντε κάτι, έστω κάτι...*»

Τι έγινε στη συνέχεια;

Τίποτα απολύτως. Άρχισαν να διορίζουν τους κυβερνήτες και αυτή η άτιμη κλίκα ούτε μια φορά δεν άνοιξε το στόμα της, εκτός από το όταν θέλησε να ζητήσει από τον Πούτιν να την εμπιστευτεί. Αυτή είναι η ιησουΐτικη διαδικασία «της μεταρρύθμισης του συστήματος εξουσίας»: Ο εκλεγμένος κυβερνήτης οικειοθελώς και πριν τη λήξη της θητείας του παραιτείται και παρακαλεί τον πρόεδρο να τον εμπιστευτεί ξανά. Σημειώστε: Κυριολεκτικά «παρακαλεί». Γράφει αίτηση αιτώντας να τον εμπιστευτεί και να του αναθέσει τη διοίκηση της περιοχής. Δηλαδή: Εμπιστοσύνη, όχι του λαού που ζει στην περιοχή αυτή, αλλά, του προέδρου που ζει στη Μόσχα, ο οποίος «γνωρίζει περισσότερο από όλους» ποιος είναι ο καλύτερος.

Ο λαός, άλλωστε, σιωπούσε. Φώναζαν μόνο εκείνοι που τους οποίους αφορούσε προσωπικά η επέλαση της ανεξάρτητης δικαστικής εξουσίας. Ποτέ, όμως, πριν από την επέλασή της.

Είναι ενδιαφέρον ότι οι πρώην κυβερνήτες, τους οποίους «ο πρόεδρος δεν εμπιστεύτηκε», δεν άνοιξαν καν το στόμα τους.

Δουλική ψυχολογία, η οποία για άλλη μια φορά έγινε κυρίαρχη και καθοριστική ιδεολογία στην ιστορία μας. Οι δούλοι, όμως, είναι κατά βάση στην πλειοψηφία τους κακιασμένοι. Πόσο χαιρέκακα φερόταν η τηλεόρασή μας στον Γιούσενκο της Ουκρανίας, κάθε φορά που έκανε λάθη... Για να μην αναφέρω τον Σαακασβίλι, ο οποίος είναι γενικά ο πιτσιρικάς που θέλει να δείρει το Κρεμλίνο και η χώρα του, ο πρώτος εχθρός μας στα πλαίσια της πρώην Ε.Σ.Σ.Δ.

Οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, παρόλα αυτά, θα συγκαλέσουν το Συνέδριο των Πολιτών, ελπίζοντας ότι θα μετατραπεί σε Μέτωπο Εθνικής Σωτηρίας. Δεν μετατράπηκε όμως...

7 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Στο δικαστήριο της περιοχής Λένιν της πόλης Βλαντίμηρ (μιάμιση ώρα απόσταση από τη Μόσχα) αρχίζει η πρώτη ποινική δίκη στη Ρωσία εναντίον των επιτροπών των μητέρων των στρατιωτών. Δικάζουν τη Λιουντμίλα Γιαρίλινα, πρόεδρο της επαρχιακής επιτροπής των μητέρων των στρατιωτών, υπερασπιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της πόλης του Βλαντίμηρ, με την κατηγορία της «υποκίνησης σε άρνηση της στρατιωτικής θητείας».

Είναι μια πρωτοφανή ποινική υπόθεση. Η ουσία της εγκλήματος είναι η επαγγελματική δραστηριότητα της Λιουντμίλα Αλεξάντροβνα, η οποία έγκειται στην παροχή συμβουλών και βοήθειας προς τους στρατιώτες.

Δεν είναι κρυφό μυστικό για κανέναν ότι οι Ρώσοι στρατιωτικοί, από τα τοπικά στρατολογικά γραφεία, μέχρι και τα υπουργεία Αμύνης, όσο σύγχρονοι και δημοκρατικοί κι αν ήταν, διανύουν ήδη τη δεύτερη δεκαετία στη σειρά με μεγάλο μίσος κατά των επιτροπών των μητέρων των στρατιωτών, θεωρώντας αυτές και όχι τους εαυτούς τους, κύριους ενόχους της χρόνιας έλλειψης νεοσύλλεκτων και όλων των αθλιοτήτων που συμβαίνουν στον στρατό. Το μίσος αυτό πέρασε από διάφορα στάδια: Αρχικά ήταν η σχετικά ήρεμη συνύπαρξη, όταν για τους επαγγελματίες στρατιωτικούς οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ήταν χρήσιμοι, δηλαδή όταν ασκούσαν επιρροή στο κοινοβούλιο, βοηθούσαν στην αύξηση του προϋπολογισμού των στρατιωτικών δαπανών και στην υιοθέτηση νόμων υπέρ των κοινωνικών δικαιωμάτων των στρατιωτών και των αξιωματικών. Παρόλα αυτά, το μεγαλύτερο μέρος της συνύπαρξης της μιλιταριστικής γραφειοκρατίας και των υπερασπιστών των στρατιωτών, πέρασε σε μια διαρκή αντιπαράθεση και στην εκατέρωθεν εκτόξευση απειλών για εξόντωση.

Να λοιπόν, τρεισήμισι τόμοι εγγράφων κατά της «μητέρας του στρατιώτη» για «υποκίνηση σε άρνηση της στρατιωτικής θητείας». Τη Λιουντμίλα Γιαρίλινα από το Βλαντίμηρ την απειλεί ποινή φυλάκισης από τρία έως επτά χρόνια. Η Λιουντμίλα Αλεξάντροβνα, μεταξύ των άλλων, είναι ανάπηρη δεύτερης κατηγορίας και γιαγιά τριών εγγονών...

Ποια είναι η ουσία των κατηγοριών; Η Επιτροπή των μητέρων των στρατιωτών δημιουργήθηκε στο Βλαντίμηρ το 1991 και μέχρι σήμερα είναι μια από τις πιο συνεπείς οργανώσεις υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην περιοχή, όπως άλλωστε και η πλειονότητα των επιτροπών των μητέρων των στρατιωτών σε άλλες περιοχές της Ρωσίας. Με την επιμονή της στην υπεράσπιση των κληρωτών και των απλών στρατιωτών, η Λιουντμίλα Αλεξάντροβνα προκάλεσε τη μήνη του τοπικού στρατολογικού γραφείου και της στρατιωτικής εισαγγελίας. Η αντιπαράθεσή τους κρατάει

περισσότερο από δέκα χρόνια.

«*Φυσικά, στην περιοχή μας υπάρχουν πολλοί ανίκανοι για την εκπλήρωση της στρατιωτικής τους θητείας*», δηλώνει η Λιουντμίλα Αλεξάντροβνα. «*Συμφωνώ. Ποιος, όμως, φταίει γι' αυτό; Δεν φταίει η επιτροπή μας. Τα νεαρά παιδιά στην περιοχή μας έχουν πολύ κακή υγεία*».

Η περιοχή του Βλαντίμηρ είναι αυτό που αποκαλούμε «αλκοολική», εδώ πιο πολύ πίνουν παρά δουλεύουν. Και η υγεία των παιδιών είναι πολύ κακή, έτσι ποιον μπορούν να πάρουν στον στρατό; Ο μισός πληθυσμός είναι ανάπηροι.

Η Λιουντμίλα Αλεξάντροβνα, όμως, μας εξηγεί ότι το τοπικό στρατολογικό γραφείο θέλει να τους πάρει στο στρατό προκειμένου να πιάσει τους στόχους στρατολόγησης και γι' αυτό χρησιμοποιεί διάφορες μεθόδους, όπως πλαστογράφηση εγγράφων της υγειονομικής επιτροπής, εξαπάτηση των κληρωτών κ.λπ.

Φυσικά, οι στρατιωτικοί του Βλαντίμηρ κυνηγούσαν εδώ και καιρό τη Γιαρίλινα και, επιτέλους, κατόρθωσαν να βρουν τυπικές αφορμές. Μια φορά ο πατέρας ενός στρατιώτη με τον γιο του πήγαν να δουν την επιτροπή. Η επιτροπή δέχεται περίπου 400 με 500 επισκέψεις παρόμοιου τύπου σε ετήσια βάση από στρατιώτες, κληρωτούς, και τους γονείς τους. Όλοι, φυσικά, έχουν διάφορα προβλήματα, στην πλειονότητά τους, όμως, επισκέπτονται την επιτροπή με ένα και μόνο αίτημα: Να τους βοηθήσουν να σώσουν το παιδάκι τους από τον θάνατο, τις αρρώστιες, και την κρατική μηχανή, χωρίς να μάθουν λεπτομέρειες.

Ο Ντμίτρι Επιφάνοφ δεν ήταν υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων την εποχή που επισκέφτηκε για πρώτη φορά την επιτροπή, είχε ήδη υπηρετήσει μερικούς μήνες στην Τσετσενία, είχε τραυματιστεί, είχε πάθει εγκαύματα μέσα στο τεθωρακισμένο και, συνεπώς, κανείς δεν θα μπορούσε να τον κατηγορήσει ότι ήθελε να «αποφύγει» την στρατιωτική του θητεία. Μετά τον τραυματισμό του, ο Ντμίτρι πήρε άδεια και όταν έφτασε σπίτι του στο Βλαντίμηρ, άρχισε να παραπονιέται στους γονείς του για πόνους στο στομάχι. Τέτοιους πόνους είχε και πριν παρουσιαστεί για να υπηρετήσει την στρατιωτική του θητεία, αλλά η υγειονομική επιτροπή του στρατού είχε αποφανθεί ότι είναι φυσιολογικοί και αντέχονται. Έτσι ο Ντμίτρι πήγε να πολεμήσει στην Τσετσενία.

Κατά τη διάρκεια της άδειάς του, ο Ντμίτρι επισκέφτηκε τη Γιαρίλινα στην επιτροπή, προκειμένου να ζητήσει τη συμβουλή της για το πώς θα μπορούσε να νοσηλευτεί σε νοσοκομείο κατά τη διάρκεια της άδειάς του. Τίποτα παραπάνω.

Το πρόβλημα ήταν ότι το να εισαχθείς για νοσηλεία σε στρατιωτικό νοσοκομείο είναι, γενικά, πολύ δύσκολο σ' εμάς. Εάν ο στρατιώτης βρίσκεται σε άδεια και αρχίσει να νιώθει πόνους, τότε είναι καταδικασμένος

να θεραπευτεί παρανόμως. Αυτοί είναι οι κανόνες μας. Στο πλησιέστερο στρατιωτικό νοσοκομείο δεν δέχονται τον άρρωστο στρατιώτη για νοσηλεία. Ο κανόνας αυτός αγγίζει τα όρια της παράνοιας. Ο αδειούχος στρατιώτης πρέπει να επιστρέψει στη μονάδα του, εκεί να απευθυνθεί στο ιατρείο και ο εκεί στρατιωτικός νοσοκόμος ή γιατρός να αποφασίσει αν θα πρέπει να εισαχθεί για νοσηλεία ή απλά αν ο στρατιώτης θέλει να «λουφάρει».

Αφού η Λιουντμίλα Αλεξάντροβνα άκουσε τους Επιφάνοφ, τηλεφώνησε στο στρατολογικό γραφείο του Βλαντίμηρ, απ' όπου τη διαβεβαίωσαν ότι ο στρατιώτης θα έπρεπε να επιστρέψει στη μονάδα του. Το παλικάρι όμως πονούσε... Πώς να τον αφήσει να φύγει δίχως να τον βοηθήσει; Για ποιο λόγο, άλλωστε, υπάρχει η οργάνωση προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αν όχι για να βοηθάει;

Η Λιουντμίλα Αλεξάντροβνα άρχισε να τηλεφωνεί σε γνωστούς της γιατρούς, πράγμα που θα έκανε ο καθένας από εμάς. Ένας από αυτούς, γαστρεντερολόγος της ογκολογικής κλινικής του Βλαντίμηρ, συμφώνησε να εξετάσει τον Ντίμα και να κάνει, αν χρειαστεί, γαστροσκόπιση.

Η εξέταση έδειξε ότι η κατάσταση της υγείας του στρατιώτη ήταν σοβαρή και του πρότειναν να εισαχθεί για νοσηλεία στο νοσοκομείο. Και αυτό είναι κανόνας: Αν ο στρατιώτης έχει στα χέρια του αντικειμενικές αποδείξεις για την κατάσταση της υγείας του (στη συγκεκριμένη περίπτωση, τη γαστροσκόπιση), τότε τον δέχονται για νοσηλεία στο νοσοκομείο και μάλιστα δίχως να χρειαστεί να επιστρέψει στη μονάδα του.

Τον Ντίμα με το έλκος στομάχου, τον έστειλαν από το Βλαντίμηρ σε στρατιωτικό νοσοκομείο της Μόσχας και από εκεί στην υγειονομική επιτροπή. Οι στρατιωτικοί γιατροί της πρωτεύουσας απήλλαξαν τον στρατιώτη Επιφάνοφ από το υπόλοιπο της θητείας του, λόγω έλκους του δωδεκαδάχτυλου.

Στα έγγραφα της ποινικής υπόθεσης αυτό περιγράφεται ως εξής: «*Η Γιαρίλινα Λ.Α., ως πρόεδρος της περιφερειακής επιτροπής Βλαντίμηρ της κοινωνικής οργάνωσης "Επιτροπή των μητέρων των στρατιωτών", με πρόφαση την παροχή βοήθειας για την απαλλαγή από τη συνέχιση της στρατιωτικής θητείας, με τη βοήθεια νοσηλευτικού προσωπικού διαφόρων νοσοκομείων της πόλης Βλαντίμηρ, βοήθησε πολίτες, υπόχρεους στρατιωτικής θητείας, αλλά και στρατιώτες, να παρουσιάσουν υποθετικές ασθένειες (τεχνητά), όπως έλκος δωδεκαδάχτυλου, με αμοιβή...*»

Φυσικά, δεν μπόρεσαν να αποδείξουν καμιά «αμοιβή» γιατί αυτή ποτέ δεν υπήρξε, αλλά η υπόθεση πήρε τον δρόμο της. Η φαντασία των ανακριτών της στρατιωτικής εισαγγελίας αποδείχτηκε ασυγκράτητη. Έτσι, ο βοηθός του στρατιωτικού εισαγγελέα της στρατιωτικής διοίκησης του Βλαντίμηρ, λοχαγός του δικαστικού σώματος των ενόπλων δυνάμεων, Γκολοβκίν, περιγράφει τη διαδικασία «παραγωγής» «υποτιθέμενου έλκους

του δωδεκαδάχτυλου» με τη βοήθεια «της μητέρας του στρατιώτη»: «*...Με τη βοήθεια του ιατρού γαστρεντερολόγου, βοήθησε* (η Γιαρίλινα) *να γίνει βιοψία στον δωδεκαδάχτυλο, αποσκοπώντας στη δημιουργία εγκαύματος, το οποίο σε μεταγενέστερη έντιμη ενδοσκοπική εξέταση εκτιμήθηκε ως επίκτητο, δηλαδή η ασθένεια του έλκους του δωδεκαδάχτυλου προκλήθηκε τεχνητά...*»

Με άλλα λόγια, μας λέει ευθέως ότι οι γιατροί είναι δολοφόνοι και ότι οι αντιφρονούντες είναι συνεργοί τους.

- Από τα υλικά της προδικασίας φαίνεται ότι βοηθήσατε στην γαστροσκόπιση.

- Όχι φυσικά. Εγώ το μόνο που έκανα ήταν να παρακαλέσω από τηλεφώνου να εξετάσουν το παλικάρι. Αυτό ήταν όλο.

Τι συνέβη όμως; Απέφυγε ο Επιφάνοφ να υπηρετήσει τη θητεία του; Όχι. Κανείς δεν τον κατηγόρησε ότι ήθελε να «λουφάρει». Απλά αρρώστησε, πράγμα που μπορεί να συμβεί στον καθένα, και επιπλέον η ασθένειά του επιβεβαιώθηκε δύο φορές από τις στρατιωτικές υγειονομικές επιτροπές, οι οποίες δεν είχαν άμεση υπηρεσιακή εξάρτηση ούτε φιλικές σχέσεις με τη Γιαρίλινα και τον γαστρεντερολόγο από την ογκολογική κλινική του Βλαντίμηρ.

Μήπως, όμως, ο Επιφάνοφ συνελήφθη να προσπαθεί να επιφέρει βλάβη στον δωδεκαδάχτυλό του προκειμένου να αποφύγει το υπόλοιπο της θητείας του; Όχι, επίσης. Γιατί κανείς δεν άσκησε ποινική δίωξη εναντίον του.

Μήπως το έκανε επίτηδες ο τοπικός γιατρός; Και πάλι, όχι. Κανείς δεν άσκησε ποινική δίωξη εναντίον του. Για τίποτα.

Σύμφωνα με την προανακριτική διαδικασία μόνο αυτή, η υπερασπίστρια των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Γιαρίλινα, είναι ένοχη για όλα. Η κατασκευή ποινικών διώξεων εναντίον των μη βολικών και δραστήριων αντιφρονούντων είναι η ουσία της ζωής επί Πούτιν στη Ρωσία. Αυτά συμβαίνουν τόσο στη Μόσχα, όπου βρίσκονται φυλακισμένοι ο Χοντορκόφσκι και ο Λέμπεντεφ, όσο και στις διάφορες περιοχές, όπως στο Βλαντίμηρ.

Όλα όσα σήμερα γίνονται στο Βλαντίμηρ εναντίον της προέδρου της επιτροπής των μητέρων των στρατιωτών είναι ό,τι ακριβώς έκαναν και εναντίον των αντιφρονούντων κατά τη σοβιετική εποχή. Οι πολιτικές διώξεις των μην υπάκουων γίνονταν βάσει άρθρων του ποινικού κώδικα και στη συνέχεια τους έστελναν στα στρατόπεδα εργασίας μαζί με τους κοινούς εγκληματίες.

Όλα αυτά επανέρχονται σήμερα. Όλα μέχρι και την παραμικρή λεπτομέρεια.

Στο μεταξύ, σοβιετοποιείται και το περιβάλλον των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Σιγά-σιγά διαλύεται. Η εξουσία τούς ξεχωρίζει σε «καλούς» υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σε «δικούς

μας», και σε «κακούς» και «ξένους». Έτσι έκαναν και με τους σοβιετικούς αντιφρονούντες. Έτσι κάνουν και στη Μόσχα σήμερα. Οι «δικοί» μας πάνε χέρι-χέρι με την εξουσία, είναι φίλοι της, βοηθούν τους ανθρώπους τους και δεν βρίσκονται σε διαρκή αντιπαράθεση μαζί της. Οι «μη δικοί» μας είναι εκείνοι που είναι έντονα ανεξάρτητοι. Η Παμφίλοβα και οι άνθρωποι που συμπορεύονται μαζί της είναι «καλοί». Για τους «κακούς» έχει προετοιμαστεί το ζοφερό μέλλον με «τη συνακόλουθη θερμοκόλληση» (εξόντωση), εάν χρησιμοποιήσουμε την αργκό των διωκτών της Γιαρίλινα.

Οι μέθοδοι της «θερμοκόλλησης» είναι σκόπιμες εξευτελιστικές ανακρίσεις, για πρώτο πιάτο. Το δεύτερο πιάτο είναι η δίκη και το επιδόρπιο είναι η φυλακή για τους πεισματάρηδες, τους ανυποχώρητους και τους πιο ιδεολόγους.

Θέλω να εξηγήσω το γιατί οι επιτροπές των μητέρων των στρατιωτών όχι απλά δεν αποδυναμώνονται όσο απομακρυνόμαστε από την εποχή της Ε.Σ.Σ.Δ., όπως προέβλεπαν πολλοί στα μέσα της δεκαετίας του '90, αλλά απεναντίας γίνονται ολοένα και πιο δραστήριες.

Ο στρατός εξακολουθεί να παραμένει μια ζώνη, στην οποία φοβάται να βρεθεί κάθε φυσιολογικός άνθρωπος. Δεν έχει καμιά σχέση με το ιερό χρέος υπεράσπισης της Πατρίδας. Πουθενά δεν υπάρχει ένας τόσο θανάσιμα επικίνδυνος για τη νεολαία στρατός. Παραδοσιακά, στη Ρωσία οι νέοι καλούνται προς κατάταξη τον Οκτώβριο. Η αλήθεια είναι ότι κάθε φορά έχουμε ένα κύμα γονιών με τους γιους τους, που μετέρχονται κάθε μέσο προκειμένου να αποφύγουν την στράτευση, για να παραμείνουν ζωντανοί, για να σώσουν την αξιοπρέπειά τους.

Όσο τα πράγματα εξακολουθούν να παραμένουν ως έχουν, τόσο οι επιτροπές των μητέρων των στρατιωτών θα διεκδικούν την αθανασία. Η δράση τους μονίμως υπονομεύει το υπάρχον στρατιωτικό καθεστώς, που είναι θανατηφόρο για τους στρατιώτες. Γιατί ακόμη κι αν όλα τεθούν υπό έλεγχο, και τους ανυπάκουους τους στείλεις φυλακή, η δράση των αληθινών ακτιβιστών δεν θα σταματήσει, απλά θα γίνει παράνομη. Αυτό απαιτούν οι περιστάσεις: Πόλεμο εναντίον της νέας γενιάς μας.

20 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Ο Ντμίτρι Κοζάκ, εκπρόσωπος του Πούτιν στη νότια Ρωσία, διόρισε τον Ραμζάν Καντίροφ στη Νότια Ομοσπονδιακή Περιοχή ως «σύμβουλο σε θέματα ασφάλειας». Πριν απ' αυτό, ο Καντίροφ ο νεώτερος καταδυνάστευε μόνο την Τσετσενία και την Ινγκουσετία, περιφρονώντας τους νόμους και το Σύνταγμα. Τώρα πλέον θα μοιράζεται την εμπειρία του και θα συμβουλεύει τους καθοδηγητές των δυνάμεων της τάξης με τον βαθμό του στρατηγού

και του συνταγματάρχη πώς να αυθαιρετούν σε ολόκληρη την περιοχή του Βόρειου Καυκάσου. Και αυτός θα ελέγχει τις αυθαιρεσίες τους εν ονόματι του κυρίου Κοζάκ.

Μαθαίνοντας την είδηση, πολλοί από εκείνους που στη Μόσχα επέμεναν ότι σύντομα ο Πούτιν θα λύσει θετικά το σταυρόλεξο με τον Καντίροφ, εκφράστηκαν ιδιαίτερα θετικά για τον διορισμό αυτόν, διαβλέποντας ένα εκλεπτυσμένο υπαινιγμό για τη μόνιμη, επιτέλους, απομάκρυνση του νεαρού δράκοντα από πολλές υποθέσεις. Πίστευαν ότι, τάχα, αυτό θα τον οδηγούσε μακριά από την Τσετσενία, δίχως να παρεξηγηθεί, αφού θα είχε όλον τον χώρο να κλέβει πετρέλαιο και επιπλέον να επεκτείνει τις δραστηριότητές του σ' ολόκληρη τη νότια Ρωσία.

Παρόλα αυτά, οι αισιόδοξοι, γρήγορα αντιλήφθηκαν ότι έκαναν λάθος και ότι σύντομα θα άρχιζε το ίδιο παραμύθι: Στον Καντίροφ άφησαν όλα όσα είχε και πριν. Και την αντιπροεδρία της κυβέρνησης της Τσετσενίας «με αρμοδιότητα τα σώματα ασφαλείας» και, το κυριότερο, την ηγεσία του επονομαζόμενου συντάγματος «Καντίροφ» ή απλά της συμμορίας του Ραμζάν, η οποία τρομοκρατεί τον πληθυσμό. Γι' αυτό στην ίδια την Τσετσενία, η επιβράβευση του γιου «του πρώτου προέδρου της Τσετσενίας» με μια ακόμη αρμοδιότητα θεωρήθηκε προαγωγή, αναγνώριση εκ μέρους του Πούτιν για τις «υπηρεσίες του στον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» και περαιτέρω εξύμνησή του. Σωστά, ο Ραμζάν ανήλθε όλα τα σκαλιά της ιεραρχίας, πράγμα που δείχνει, για άλλη μια φορά, πόσο ακριβά στοιχίζει η αφοσίωση στον «Ρώσο τσάρο». Ακριβά μέχρι αστειότητας: Τώρα πια ο Ραμζάν θα είναι μεταξύ εκείνων που θα τον συμβουλεύουν πώς να διεξάγει «τον πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» και μάλιστα θα του δίνει και αναφορά…

Αυτό θα μας στοιχίσει πολύ ακριβά, θα το πληρώσουμε με αμέτρητες ανθρώπινες ζωές. Ο Ραμζάν δεν είναι μόνο ένας άνθρωπος δίχως την παραμικρή διανοητική ικανότητα, αλλά, ένας άνθρωπος του πολέμου και της τρομοκρατίας. Δίχως αυτά, και κυρίως, δίχως το χάος που τα συνοδεύει, δεν θα έχει τι να κάνει. Το περιβάλλον του είναι η παρανομία. Τώρα εντελώς νόμιμα θα μεταφέρει αυτό το περιβάλλον όχι μόνο στην Τσετσενία, αλλά σε όλη τη νότια Ρωσία. Ο νεότερος Καντίροφ και πριν περιφερόταν de facto σε ολόκληρο τον Βόρειο Καύκασο, τα μέλη της ομάδας του είχαν ταυτότητα των ειδικών δυνάμεων (του Συντονιστικού Επιχειρησιακού Συμβουλίου) της F.S.B. στον Βόρειο Καύκασο και αυτό τους έδινε το δικαίωμα να εισβάλλουν, για παράδειγμα, στην Ινγκουσετία για διώξεις και απαγωγές, πράγμα που είχε τραγικές επιπτώσεις κατά τη διάρκεια της άνοιξης και του καλοκαιριού – η νεολαία πήγε στα βουνά, είχαμε την κατάληψη της Ινγκουσετίας από τους μαχητές τη νύχτα της 21ης προς 22ης Ιουνίου και στη συνέχεια τα πράγματα έφτασαν στο Μπεσλάν.

Το αξίωμα του συμβούλου που δόθηκε στον Ραμζάν είναι η συνέχεια της αυτοκτονικής πολιτικής που οδηγεί κατευθείαν σε τρομοκρατικές ενέργειες και η εκχώρηση εξουσίας σε ανθρώπους που θα κάνουν ό,τι περνάει από το χέρι τους ώστε μετά το «μετρό» να ακολουθήσουν τα «αεροπλάνα», μετά τα «αεροπλάνα» το «σχολείο»[53]. Το Μπεσλάν είναι η άμεση επίπτωση του «πολέμου κατά της τρομοκρατίας», όταν ο προστατευόμενος του Πούτιν, Ραμζάν, διέθετε απεριόριστη εξουσία.

Ο διορισμός του Ραμζάν είναι ένα τμήμα της πορείας μας στο πουθενά, στον γκρεμό.

Μην αναζητάτε κάποιο «ιδιαίτερο νόημα» σ' αυτήν την ενέργεια του Πούτιν, δεν υπάρχει, «δεν γνωρίζει καλύτερα από εμάς τι δέον γενέσθαι», όπως συνηθίζει να λέει ο λαός μας. «Χειρότερα από εμάς γνωρίζει» και αυτή είναι η τραγωδία της ανικανότητας της ανώτατης πολιτειακής μας ηγεσίας στη Ρωσία, η οποία κατέλαβε αυτές τις θέσεις εντελώς τυχαία, εν δυνάμει εκείνης της τύχης που αναδεικνύει σε πρωταγωνιστικούς ρόλους τυχάρπαστες προσωπικότητες.

23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Στη Μόσχα πραγματοποιήθηκε η πρώτη μεγάλη συγκέντρωση διαμαρτυρίας κατά του πολέμου στην Τσετσενία, στη μνήμη των θυμάτων των τρομοκρατικών ενεργειών. Η συγκέντρωση είχε οριστεί στις 5 το απόγευμα, αλλά από τις 10 το πρωί στην πλατεία Πούσκιν γινόταν πικετοφορία. Για πρώτη φορά έλαβαν μέρος σ' αυτή οι συγγενείς των θυμάτων του Νορντ-Οστ – των θυμάτων της τρομοκρατικής ενέργειας που έγινε το φθινόπωρο του 2002. Αυτοί ήταν περισσότεροι απ' όλους. Ήταν 23 Οκτωβρίου όταν οι τρομοκράτες κατέλαβαν στο Νορντ-Οστ πριν από δύο χρόνια.

Η συγκέντρωση δεν ήταν οργανωμένη από τις Αρχές. Μετά το Μπεσλάν, στη χώρα ξέσπασε ένα κύμα συγκεντρώσεων με εκατοντάδες χιλιάδες να είναι κατά της τρομοκρατίας. Φυσικά υπό την αιγίδα του προέδρου.

Άδεια για την πραγματοποίηση της σημερινής συγκέντρωσης έδωσαν οι Αρχές του κεντρικού δημοτικού διαμερίσματος της Μόσχας, αλλά επέτρεψαν μόνο 500 άτομα. Προσήλθαν γύρω στους 3.000 και οι Αρχές

[53] Εδώ η Άννα Πολιτκόφσκαγια αναφέρεται σε μια σειρά τρομοκρατικών πράξεων με εκρήξεις στο μετρό της Μόσχας, αεροπειρατείες και, τελικά στην κατάληψη του σχολείου στην πόλη Μπεσλάν το φθινόπωρο του 2004.

έδωσαν επίσημη προειδοποίηση ότι στη συγκέντρωση συμμετέχουν περισσότεροι απ' όσους προσδιορίζει η άδεια, ενώ η δεύτερη προειδοποίηση αφορούσε το γεγονός ότι ακούστηκαν αντικυβερνητικά συνθήματα και όχι μόνο αντιπολεμικά. Και ποιος διεξάγει τον πόλεμο;

Παρόλα αυτά, στη συγκέντρωση πήγαν πολλοί άνθρωποι, τους οποίους κανείς δεν «οργάνωσε». Ήταν πολλοί που κατέφθασαν με ακριβά αυτοκίνητα, η μεσαία μας τάξη, η οποία συνήθως δεν πηγαίνει σε συγκεντρώσεις.

Έβρεχε δυνατά κι έκανε κρύο, αλλά οι άνθρωποι έρχονταν και στέκονταν στον χώρο της συγκέντρωσης. Στο δικό μας σύστημα αξιών αυτό σημαίνει πολλά. Όπως είπε ο Μπορίς Ναντιέζτιν, μέλος της Επιτροπής-2008 και ένας από τους συμπροέδρους της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων, μιλώντας στη συγκέντρωση: «*Αυτή η διαδήλωση δείχνει ότι οι άνθρωποι δεν θέλουν να ζουν υπό το κράτος του φόβου, εκεί που τους σπρώχνει η νέα, μετά το Μπεσλάν, ιδεολογία... Το τραύμα είναι βαρύ: Η Τσετσενία. Από το τραύμα αυτό προέκυψαν η Ντουμπρόφκα και το Μπεσλάν. Το 1999 στη χώρα έκανε την εμφάνισή του ένας γιατρός, ο οποίος υποσχέθηκε να τη θεραπεύσει και τον εξέλεξαν πρόεδρο. Δεν πήγαν καλά τα πράγματα. Σήμερα, χωρίς ελεύθερα Μ.Μ.Ε. και κοινοβούλιο, έχει απομείνει μόνο μία πηγή, ένας τρόπος για πίεση της εξουσίας. Είναι οι ελεύθεροι άνθρωποι που διοργανώνουν συγκεντρώσεις...*»

Οι έντιμοι άνθρωποι στέκονταν στην πλατεία κάτω από τη βροχή κρατώντας πλακάτ: «*Είμαστε η Πέμπτη φάλαγγα της Δύσης!*» Αυτή είναι η απάντηση στην πρόσφατη συνέντευξη του Βιατσεσλάβ Σούρκοφ, η οποία δημοσιεύτηκε στην εντελώς φιλική προς το Κρεμλίνο εφημερίδα Κομσομόλσκαγια Γκαζέτα[54].

Στη συνέντευξη αυτή είπε ότι μέρος της κοινωνίας έχει «ανεπιστρεπτί χάσει κάθε διάθεση συνεργασίας» (οι άνθρωποι «για πάντα έχασαν την ευκαιρία της συνεργασίας»), αναφερόμενος στην αντιπολίτευση. Ότι η χώρα μας είναι «περικυκλωμένη» από τους φιλελεύθερους και τους εθνικιστές, την πέμπτη φάλαγγα που χρηματοδοτείται από τη Δύση, και ότι δεν υπάρχει η Ρωσία του Πούτιν που λένε οι φιλελεύθεροι, αλλά «απλά η Ρωσία» και ότι «όποιος δεν το πιστεύει αυτό είναι εχθρός».

Αυτό δεν είναι πια νεοσοβιετικό καθεστώς και ιδεολογία. Είναι γνήσιο σοβιετικό καθεστώς. Μόλις η κομμουνιστική ελίτ απαλλάχθηκε από ορισμένες δυσβάσταχτες αποσκευές σαν την Κ.Ε. του Κ.Κ.Σ.Ε., αποκτώντας παράλληλα πολλές άλλες, όπως απεριόριστη δυνατότητα απόκτησης πλούτου, άρχισε να απαιτεί την επιστροφή των ιδεολογημάτων

[54] Εφημερίδα, που μέχρι το 1990 ήταν «Όργανο της Κεντρικής Επιτροπής της Πανενωσιακής Ένωσης Κομμουνιστικής Νεολαίας»!

του παρελθόντος. Έτσι τώρα και ο Βιατσεσλάβ Σουρκόφ μετατρέπεται σε κυρίαρχο ιδεολογικό εκπρόσωπο του Πούτιν.

Το φθινόπωρο του 2004, ήρθε πρόωρα στη χώρα ο πολιτικός χειμώνας. Παγωνιά διατρέχει το σώμα του κρατικού μηχανισμού.

25 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Η απάντηση της Βαλεντίνας Ματβιένκο[55], κυβερνήτη της Αγίας Πετρούπολης, συνοδοιπόρου του Πούτιν και από τους πλέον ένθερμους υποστηρικτές του, στην ερώτηση του περιοδικού Τόγκι, τεύχος 43: «Είναι δυνατή σ' εμάς η κοινοβουλευτική δημοκρατία; Δίχως πρόεδρο;», ήταν, «Όχι, δεν μας ταιριάζει αυτό το σύστημα. Η ψυχοσύνθεση του Ρώσου θέλει αφέντη, τσάρο, πρόεδρο. Με μια λέξη, τη μοναρχική εξουσία».

Το πρόβλημα είναι ότι η Ματβιένκο μπορεί δημόσια να διατυπώνει εκείνα που λένε στον κύκλο της, στο άμεσο περιβάλλον του Πούτιν. Η Ματβιένκο είναι αναμεταδότης γι' αυτό και η φράση της αυτή έχει μεγάλη σημασία...

Το πανρωσικό κίνημα «Για τα δικαιώματα του ανθρώπου» εξέδωσε ανακοίνωση με αφορμή αυτήν τη συνέντευξη: «*Είμαστε βαθιά δυσαρεστημένοι με αυτές τις απόψεις, οι οποίες δημοσίως περιφρονούν τη χώρα μας και την εθνική αξιοπρέπεια του ρωσικού λαού. Το νόημα αυτών των απόψεων είναι προφανές. Ο ρωσικός λαός μπορεί να είναι μόνο δουλοπάροικος (δεν μπορεί να ζει δίχως αφέντες) και υπήκοος (δεν μπορεί να ζει δίχως τσάρο). Η τοποθέτηση της λέξεως «πρόεδρος» σ' αυτή τη σειρά, απλά σημαίνει ότι για τους εκπροσώπους της νέας εξουσίας της χώρας ο επικεφαλής του κράτους δεν είναι ο δημοκρατικός ηγέτης, αλλά ο αυταρχικός δεσπότης. Μιλώντας για την εκ γενετής τάση δουλείας του ρωσικού λαού, η κυβερνήτης της Αγίας Πετρούπολης, ουσιαστικά, εξέφρασε ρατσιστικές απόψεις. Ουσιαστικά διατύπωσε τη διαφωνία της με τις συνταγματικές αρχές για τις αδιαπραγμάτευτες δημοκρατικές ελευθερίες, απαξίωσε την εθνική αξιοπρέπεια του ρωσικού λαού, παραβίασε το Σύνταγμα. Θεωρούμε αναγκαίο να υπενθυμίσουμε ότι η άποψη για την κρατική μειονεξία και την εκ γενετής τάση δουλείας του ρωσικού λαού είναι η καρδιά των ρωσοφοβικών θεωριών. Πρόκειται συγκεκριμένα για τα δόγματα του γερμανικού ναζισμού, πάνω στα οποία οικοδομήθηκαν τα επιθετικά σχέδια κατά της Ρωσίας. Και είναι ιδιαίτερα απεχθές το γεγονός ότι παρόμοιες απόψεις προπαγανδίζει η «κυρία» της πόλης-ήρωα Λένινγκραντ. Απαιτούμε την άμεση παραίτηση της Βαλεντίνας Ματβιένκο...*»

---

[55] Η Βαλεντίνα Ματβιένκο υπηρέτησε ως πρέσβειρα της Ρωσικής Ομοσπονδίας στην Αθήνα στα τέλη της δεκαετίας του '90.

Φυσικά, κανείς δεν απάντησε στις αιτιάσεις του κινήματος «Για τα δικαιώματα του ανθρώπου». Και η Ματβιένκο δεν παραιτήθηκε.

Θα πρέπει να παραδεχτούμε πως οι εκπρόσωποι της νέας κυβερνώσας ελίτ του Πούτιν δεν θεωρούν σκόπιμο να κρύψουν τις πραγματικές τους προθέσεις ούτε απέναντι στις συνταγματικές αρχές, ούτε απέναντι στην πλειονότητα των συμπατριωτών τους...

26 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Στη Μόσχα έγινε το μνημόσυνο για τα θύματα της 26ης Οκτωβρίου 2002 στη Ντουρμπόφκα. Δύο χρόνια πέρασαν κιόλας από τότε που έγιναν όλα αυτά. Δύο χρόνια κι είμαστε ήδη στον αστερισμό του Μπεσλάν.

Οι συγγενείς των θυμάτων και πρώην όμηροι μαζεύτηκαν στις 11 το πρωί στη διασταύρωση των οδών DK και 1η Ντουμπρόφσκαγια. Από το πρωί ο κόσμος έκανε τα μνημόσυνα στα νεκροταφεία. Είχαν συνεννοηθεί εκ των προτέρων: Στην αρχή στα νεκροταφεία, ο καθένας με το νεκρό του και μετά παννυχίδα στη γωνία των οδών. Οι επικεφαλής της ομάδας των θυμάτων του Νορντ-Οστ, μιας κοινωνικής οργάνωσης αρωγής των θυμάτων της τρομοκρατίας, έκαναν ανακοίνωση στους ραδιοσταθμούς, έστειλαν πρόσκληση στη δημαρχία και στα γραφεία της προεδρίας.

11.20, 11,30, 11.40... Ο κόσμος μαζεύεται και δυσανασχετεί επειδή καθυστερεί η έναρξη. Λένε μεταξύ τους: «*Δεν μπορεί... οι Αρχές θα έρθουν... δεν μπορεί...*». Μεσημέρι. Οι συγκεντρωμένοι δυσανασχετούν, πολλοί έχουν φέρει μαζί τους και τα παιδιά τους. «*Θα θέλαμε να μιλήσουμε ΜΑΖΙ ΤΟΥΣ*», «*Ήρθαμε για να τους θέσουμε ερωτήματα*». Τελικά, αρχίζουν οι κραυγές απόγνωσης: «*Χρειαζόμαστε επειγόντως βοήθεια*», «*Δεν μας δίνουν σημασία*», «*Σταμάτησαν να δέχονται τα παιδιά μας στα νοσοκομεία για δωρεάν παροχή ιατρικής βοήθειας*».

Ξεκαθάρισε ότι, τελικά, ήταν ανόητο να περιμένουν τους αξιωματούχους. Δεν υπήρχε περίπτωση να έρθουν. Δείλιασαν. Αδιαφόρησαν παντελώς για τα θύματα. Γιατί, άλλωστε, να ταλαιπωρηθούν με βασανιστικές συζητήσεις, γιατί να πρέπει να απολογηθούν;

Λίγο αργότερα, αστυνομικοί που περιφρουρούσαν την εκδήλωση τους είπαν ότι «ήρθαν». Οι εκπρόσωποι της δημαρχίας της Μόσχας και της προεδρίας της χώρας επισκέφτηκαν το Νορντ-Οστ στις 10 το πρωί, στη δική τους παννυχίδα, την εναλλακτική, μακριά από τον λαό. Χωρίς εκείνους που οι ίδιοι μετέτρεψαν σε θύματα. Στις 10 το πρωί, ενώπιον τηλεοπτικών καμερών με τα κεφάλια σκυφτά, άφησαν τα στεφάνια τους μπροστά στο άγημα απόδοσης τιμών, δίχως να ακουστούν ομιλίες που δεν ήταν προγραμματισμένες... Μετά γρήγορα μπήκαν στα αυτοκίνητά

τους και χάθηκαν προς τις φωλιές τους, εκεί όπου ο λαός δεν μπορεί να τους πλησιάσει. Τυφλοπόντικες του κράτους. Κάλυψαν τα ίχνη τους προκειμένου να μην αναλάβουν τις ευθύνες τους. Δεν ακούστηκε ούτε μια λέξη για το Νορντ-Οστ, καμιά λέξη συμπόνιας. Παντού παίχτηκαν ρεπορτάζ για τον πρόεδρο της Ουκρανίας. Στη Μόσχα έγιναν επίσημες εκδηλώσεις για την ιδιωτικοποίηση της κρατικής μνήμης του Νορντ-Οστ που κράτησαν ελάχιστα λεπτά.

Και λοιπόν; Τι και σε ποιον απέδειξαν κάτι;

... Κανείς δεν εμπόδισε τους χίλιους και πλέον ανθρώπους, συγγενείς και φίλους των θυμάτων, πρώην όμηρους και ένα μεγάλο αριθμό αλλοδαπών, κατά κύριο λόγο δημοσιογράφων, να αποτίσουν φόρο τιμής στους νεκρούς, έτσι όπως ήθελαν. Στα σκαλάκια του θεάτρου, όπου πολλοί πέθαναν πριν φτάσουν οι πρώτες βοήθειες, άναψαν κεριά. Οι τρυφερές τους φλόγες χάιδευαν τα 130 πορτρέτα. Άρχισε να βρέχει, όπως και πριν από δύο χρόνια, η βροχή έκλαιγε μαζί μας, όπως και πριν από δύο χρόνια...

Η πικρή γεύση, όμως, από την κυνική συμπεριφορά δεν ξεπλύθηκε με τη βροχή. Στη νεότερη ιστορία μας, παρόμοια επίδειξη της κρατικής ιδεολογικής εναλλακτικής λύσης ενώπιον της λαϊκής τραγωδίας –επίδειξης περιφρόνησης του αίματος αθώων θυμάτων– δεν έχει ξαναγίνει. Φυσικά, θα έπρεπε να το περιμένουμε, αλλά όχι στις 26 Οκτωβρίου. Να φτύσουν πάνω στα μνήματα των νεκρών; Ο λαός κατάλαβε ότι ακόμη και το πένθος της εξουσίας είναι αποκρουστικό, γιατί δεν στοχεύει στη μνήμη των βιωμάτων του παρελθόντος. Κι αυτό γιατί δεν μπορεί να αντιμετωπίσει τις τρομοκρατικές ενέργειες μόνο με το να καλύπτει με μαντίλι το κεφάλι της μπροστά στα πολυάριθμα θύματα. Έτσι, λοιπόν, από εδώ και πέρα θα έχουμε εμείς το δικό μας Νορντ-Οστ κι εκείνοι το δικό τους, αυτό που ΘΕΛΟΥΝ.

Ο λαός και το κόμμα, στην αληθινή ζωή, ολοένα και απομακρύνονται μεταξύ τους. Την ίδια στιγμή φαίνονται ότι πλησιάζουν ο ένας τον άλλο, στις τηλεοπτικές εκπομπές. Θα καταπιούμε, άραγε, για άλλη μια φορά όλα εκείνα που μας προκάλεσαν αηδία και αποστροφή;

Τα δύο αυτά χρόνια μετά τη χημική επίθεση στους όμηρους του Νορντ-Οστ, η εξουσία συμπεριφέρθηκε εντελώς αήθως απέναντι στα θύματα. Η ανάκριση σχετικά με την τρομοκρατική αυτή πράξη μεταμορφώθηκε σε μια στοχευμένη πολιτική δράση για την απάλειψη των ευθυνών των ενόχων και φυσικά, παραπέμφθηκε στις καλένδες. Όλα τα θύματα της τραγωδίας στο θέατρο, μας διαβεβαιώνει το επίσημο πόρισμα, πέθαναν εξαιτίας των πολυάριθμων ασθενειών που είχαν και του άγχους και όχι λόγω της χρήσης «χημικής ουσίας άγνωστης συνθέσεως».

Για δύο ολόκληρα χρόνια «η χημική ουσία» δεν απέκτησε ταυτότητα.

Αυτό είναι το σημείο εκκίνησης ενός μακρού και σκληρού πολιτικού

χειμώνα. Ποιος προσπάθησε να σπάσει αυτό το εκτεταμένο δίκτυο δημοσίων σχέσεων της επίσημης ανάκρισης; Μόνο οι συγγενείς και οι φίλοι των νεκρών, οι οποίοι περιθωριοποιήθηκαν αμέσως. Μόνο αυτοί θέλησαν να μάθουν την αλήθεια για τον θάνατο των αγαπημένων τους παιδιών, συζύγων, αδελφών. Η συντριπτική πλειοψηφία στη χώρα προδοτικά σιώπησε σχετικά με το ζήτημα αυτό, αναμασώντας την άποψη των Αρχών ότι οι συγγενείς των θυμάτων «προσπαθούν να εκμεταλλευτούν οικονομικά το αίμα των συγγενών τους», ότι είναι ιδιοτελείς και συμφεροντολόγοι...

Αυτό κι αν είναι τρομακτικό. Οι συγγενείς των θυμάτων, υπέφεραν από βαθιά κατάθλιψη και, παρόλα αυτά, μετατράπηκαν σε παρίες της κοινωνίας και πέθαναν. Αυτά, όμως, τα δάκρυα, η χώρα αρνιόταν να τα δει. Η χώρα μάθαινε μόνο τα ψεύδη της επίσημης πολιτείας σχετικά με το Νορντ-Οστ. Υπ' αυτήν την έννοια, μάθαινε ότι δεν μπορεί να υπάρξει τίποτα, ούτε δίκαιη ανάκριση, ούτε δίκαιη δίκη. Μόνο εκείνο που είναι πολιτικά ορθό: τον πόλεμο με τη διεθνή τρομοκρατία κ.λπ., κ.λπ...

Η ερμηνεία της αποδοχής της επίσημης θέσης της εξουσίας από την συντριπτική πλειοψηφία του λαού μας για την ιδιοτέλεια των συγγενών των θυμάτων του Νορντ-Οστ ως η επιθυμία τους να μάθουν την αλήθεια, δεν ήταν απλά μια ανήθικη στάση. Ήταν η καταδικαστική απόφαση της πλειοψηφίας του λαού απέναντι στον ίδιο του τον εαυτό. Αν η κρατική μηχανή αναγκάστηκε να πληρώσει αποζημιώσεις εκατομμυρίων στα θύματα για την ηθική βλάβη που τους προξένησε, τότε αυτή η κρατική μηχανή κάπως θα ξεγλιστρούσε, και να είστε όμως σίγουροι ότι δεν θα επέτρεπε καμιά άλλη τρομοκρατική ενέργεια.

Γνωρίζουμε ιστορία, και αυτή μας διδάσκει ότι η πολιτική μας μάς έφερε εδώ που είμαστε, δηλαδή στο Μπεσλάν. Το Νορντ-Οστ έχει άμεση σχέση με το Μπεσλάν, εμείς είμαστε εκείνοι που επέτρεψαν να συμβεί η τραγωδία εκεί. Το διάστημα μεταξύ των δύο συμβάντων ήταν δύο χρόνια και κύλησε με την πλειοψηφία να αράζει στα σπίτια της και να χορεύει στις ντισκοτέκ. Δεν την ενδιέφερε η αλήθεια για το Νορντ-Οστ, ούτε τα βάσανα των θυμάτων. Αυτή ήταν η κρίσιμη στιγμή που η εξουσία μπόρεσε για άλλη μια φορά επιτυχώς να γονατίσει τον λαό. Πάνω εκεί έγινε το Μπεσλάν. Πρώτον, το πρωί της 1ης Σεπτεμβρίου μου τηλεφώνησε ο Ντίμα Μιλοβίντοφ, πατέρας της 14χρονης Νίνα, η οποία αποφάσισε να πάει να δει «το πρώτο ρωσικό μιούζικαλ» στις 23 Οκτωβρίου 2003 και δεν επέστρεψε ποτέ σπίτι της. «Άννια, θα πρέπει να βρούμε αντιασφυξιογόνες μάσκες και να τις στείλουμε ΕΚΕΙ. Συμφωνείς;», είπε ο Ντίμα εξ ονόματος των γονέων των παιδιών που σκοτώθηκαν στο Νορντ-Οστ, οι οποίοι γνώριζαν τι πρέπει να γίνει καλύτερα από όλους εμάς τους άλλους στη χώρα, ιδιαίτερα, όταν όλοι οι υπόλοιποι δεν ήθελαν καν να μάθουν.

Το αποτέλεσμα της απροθυμίας αυτής είναι μπροστά μας: Το προϊόν

με τη μεγαλύτερη ζήτηση στη Ρωσία τον Οκτώβριο ήταν τα επιμνημόσυνα κεριά. Η επισκεπτήρια κάρτα της, το πένθος. Τα σαράντα του Μπεσλάν. Δύο χρόνια μετά το Νορντ-Οστ. Εκτός απ' αυτό, όμως, έχουμε και τα πέντε χρόνια από τότε που βομβαρδίστηκε η αγορά του Γκρόζνι με πυραύλους, αφήνοντας πίσω εκατοντάδες νεκρούς, γεγονός που σηματοδότησε την έναρξη του δευτέρου πολέμου στην Τσετσενία. Επισήμως αποκαλείται «αντιτρομοκρατική επιχείρηση», αλλά έχει μετατραπεί σε επιχείρηση εξόντωσης ή εξαφάνισης από προσώπου γης όλων εκείνων που θα μπορούσαν να φέρουν την ειρήνη και να εμποδίσουν την μετεξέλιξη της κρίσης της Τσετσενίας σε αντίγραφο της κατάστασης τρομοκρατίας στον Βόρειο Καύκασο, ως νομοτελειακή απάντηση στην κρατική τρομοκρατία εναντίον των λαών της Τσετσενίας και της Ινγκουσετίας κατά τη διάρκεια αυτής της «αντιτρομοκρατικής τρομοκρατίας». Η ταυτολογία, όμως, αυτή αποκαλύπτει την ουσία της ζωής μας: Απλά πυρπολούμε τον εαυτό μας πότε με «τρομοκρατικά» και πότε με «αντιτρομοκρατικά» «κοκτέιλ Μολότοβ», και το ένα μετατρέπεται στο άλλο. Εικόνες του ίδιου καλειδοσκοπίου, θύματα του οποίου είμαστε Εμείς.

Κι αφού εμείς είμαστε τα θύματα, ας πάνε να πνιγούν όλοι οι υπόλοιποι εκεί κάτω. Φυσικά, δεν θέλω να γίνει επανάσταση, δεν μπορώ να λυπηθώ ούτε τη χώρα τους, ούτε τον εαυτό μου. Σ' εμάς, οι επαναστάσεις δεν έχουν καλό τέλος γιατί ποτέ δεν είναι βελούδινες ή «επαναστάσεις των τριαντάφυλλων»[56] . Μόνο λόγχες. Είναι, όμως, αδύνατον να δεχτώ ότι ο πολιτικός χειμώνας ήρθε και πάλι στη Ρωσία και θα κρατήσει μερικές δεκαετίες. Θέλω πάρα πολύ να ζήσω. Θέλω πάρα πολύ να μεγαλώσουν τα παιδιά μου ελεύθερα. Θέλω να γεννηθούν ελεύθερα τα εγγόνια μου. Γι' αυτό και θέλω πολύ να ζεσταθούν τα πράγματα. Μόνο εμείς μπορούμε να ανεβάσουμε τη θερμοκρασία από το υπό το μηδέν στο πάνω από το μηδέν. Κανείς άλλος. Περιμέναμε να ανεβάσει τη θερμοκρασία το Κρεμλίνο, όπως έγινε επί Γκορμπατσόφ, αλλά τώρα αυτό είναι ανόητο και μη ρεαλιστικό. Τι πρέπει να απαιτήσουμε δυο χρόνια μετά το Νορντ-Οστ που κατέληξαν στο Μπεσλάν; Τη διάλυση της Κρατικής Δούμας, και επιτρέψτε μου την ιστορική ταύτιση. Πραγματικά ελεύθερες κοινοβουλευτικές εκλογές. Τον σχηματισμό μιας ελεύθερης αντιπολιτευτικής σκέψης, δίχως την επιρροή του Κρεμλίνου. Το σταμάτημα του καταραμένου πολέμου στον Βόρειο

[56] Υπαινιγμός στην «επανάσταση των τριαντάφυλλων» που έγινε στη Γεωργία προκειμένου να εκδιωχθεί από την εξουσία ο πρόεδρος Έτβαρντ Σεβαρνάτζε, πρώην υπουργός Εξωτερικών της Ε.Σ.Σ.Δ. επί προεδρίας Γκορμπατσόφ. Έκτοτε και μέχρι σήμερα οι σχέσεις Ρωσίας- Γεωργίας είναι εξαιρετικά τεταμένες, με τη Ρωσία να αρνείται να εκκενώσει τις στρατιωτικές βάσεις που έχει στα εδάφη της Γεωργίας, προφασιζόμενη τον «πόλεμο κατά της τρομοκρατίας» στον Βόρειο Καύκασο.

Καύκασο, που γεννά την τρομοκρατία, πράγμα που μπορεί να γίνει μόνο με τη βούληση εκείνων που θέλουν να τον σταματήσουν. Τη βούληση της πλειοψηφίας.

Αλλιώς, δεν θα υπάρξουν αλλαγές. Δεν θα υπάρξουν αποτελεσματικά μέτρα κατά του φόβου, της τρομοκρατίας και της αντιτρομοκρατίας που έγινε τρομοκρατία. Δεν θα υπάρξουν όταν είμαστε απολύτως ανυπεράσπιστοι απέναντι στην εξουσία των γκρίζων καρδινάλιων. Η Δύση, άλλωστε, δεν θα μας βοηθήσει – αντιδρά πολύ χαλαρά στις «αντιτρομοκρατικές συνταγές του Πούτιν». Τους αρέσει πολύ η βότκα, το χαβιάρι, το φυσικό αέριο, το πετρέλαιο, οι αρκούδες, οι όμορφες κοπέλες... Η ρωσική εξωτική αγορά έχει πάρει τη συνηθισμένη της θέση. Η Ευρώπη και ο υπόλοιπος κόσμος δεν θέλει τίποτα άλλο από το 1/6 της γήινης σφαίρας.

28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Επίσημη διάσπαση του «Μήλου». Η νεολαία του «Μήλου» διαδηλώνει σε όλους τους τηλεοπτικούς σταθμούς με ομιλίες για το ότι ο Γιαβλίνσκι κάνει λάθος. Συγκεντρώσεις υποστήριξης του Πούτιν πραγματοποιούνται σε πολλές πόλεις. Η πιο πολυάριθμη γίνεται στη Μόσχα, στην πλατεία Μπολοντάγια. Διοργανωτής το κόμμα «Ενιαία Ρωσία». Στη συγκέντρωση της Μόσχας ένας από τους επίσημους ομιλητές ήταν και ο εκπρόσωπος της νεολαίας του «Μήλου».

Το μεγαλύτερο μέρος εκείνων που πηγαίνουν στις συγκεντρώσεις της αντιπολίτευσης είναι φοιτητές και συνταξιούχοι. Το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας, το «Μήλο» και η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων ενώθηκαν για πρώτη φορά, προκειμένου να πραγματοποιήσουν συγκεντρώσεις κατά του Πούτιν

29 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

Το καταραμένο νομοσχέδιο του Πούτιν για την κατάργηση των άμεσων εκλογών των κυβερνητών έγινε κατ' αρχήν αποδεκτό. Υπερηχητική ταχύτητα για τη Δούμα μας, όπου ακόμη και τα επείγοντα νομοσχέδια ψηφίζονται μετά από έξι μήνες. Η εξουσία συνεχίζει να βαδίζει προς τον γκρεμό. Το κοινό μας γκρεμό. Ο κ. γενικός εισαγγελέας της Ρωσικής Ομοσπονδίας, Βλαντίμηρ Ουστίνοφ, μιλώντας στη Δούμα, ανακοίνωσε ότι, κατά τη γνώμη του ανώτατου δικαστικού οργάνου της χώρας και του ιδίου προσωπικά, απαιτείται επείγουσα ψήφιση του νόμου σχετικά με το ποιες πράξεις θα προσδιορίζονται ως τρομοκρατικές. Τα κύρια μέτρα που πρέπει

να υιοθετηθούν για τη «μάχη κατά της τρομοκρατίας», είναι, κατά τη γνώμη του γενικού εισαγγελέα:

Ταχύτατη εκδίκαση των υποθέσεων για πρόσωπα που είναι ύποπτα για τρομοκρατική δράση

Σύλληψη των συγγενών των τρομοκρατών

Δήμευση των περιουσιακών τους στοιχείων…

Αρχικά, ας μιλήσουμε για τα αστεία. Για τη δήμευση. Απ' ό,τι φαίνεται, ο κ. γενικός εισαγγελέας γνωρίζει πολύ καλά τους ανθρώπους και γι' αυτό υποθέτει πως κάποιος που παίρνει την απόφαση να σκοτωθεί και να σκοτώσει ανθρώπους, το χειρότερο πράγμα που φοβάται είναι μήπως του κατάσχουν το βίντεο, την τηλεόραση και το Ζιγκουλί του.

Πάμε τώρα στα σοβαρά πράγματα. Η «σκέψη» του κ. γενικού εισαγγελέα για την «ταχύτατη εκδίκαση των υποθέσεων» των «υπόπτων» δεν είναι τίποτα άλλο από επανεμφάνιση των μαζικών διώξεων, αν χρησιμοποιήσουμε τη σταλινική ορολογία, ή «εκκαθαρίσεων», αν χρησιμοποιήσουμε το σύγχρονο λεξιλόγιο της εποχής της «αντιτρομοκρατικής επιχείρησης στον Βόρειο Καύκασο». Η Τσετσενία και η Ινγκουσετία γνωρίζουν όλα αυτά τα «απλοποιημένα σχήματα» τόσο καλά, όσο και ότι δύο επί δύο μας κάνει τέσσερα. Εκεί, τα τελευταία πέντε χρόνια, έχουν υποφέρει χιλιάδες. Οι μυστικές υπηρεσίες (οποιεσδήποτε: το Υπουργείο Εσωτερικών, η F.S.B., η Αντικατασκοπία κ.λπ.) μπορούν να συλλάβουν όποιον θέλουν. Μερικές φορές αρκούν «υπηρεσιακές πληροφορίες», αλλά μπορεί να γίνει και δίχως αυτές. Χτυπούν, ακρωτηριάζουν, βασανίζουν όπως θέλουν. Υποχρεώνουν σε ομολογίες για «τρομοκρατική δράση» ή «συμπάθεια» προς τους «τρομοκράτες», αν και οι ομολογίες αυτές δεν έχουν καμιά απολύτως σημασία και αξία.

Μετά υπάρχουν δύο λύσεις: είτε τους σκοτώνουν και τους θάβουν σε άγνωστη τοποθεσία, αν τους έχουν παραμορφώσει στα βασανιστήρια, είτε τους οδηγούν στο δικαστήριο, αν η οικογένεια πρόλαβε να τους καταβάλει λύτρα. Κανείς δεν ενδιαφέρεται για αποδείξεις. Στη ζώνη της «αντιτρομοκρατικής επιχείρησης» οι δίκες διεξάγονται εκτάκτως. Μπαμ κι έχουμε συμμετοχή σε «τρομοκρατική οργάνωση». Δεκαπέντε χρόνια φυλάκιση. Η παρουσία δικηγόρου και εισαγγελέα στη δίκη είναι απλά διακοσμητική για τη «νόμιμη» καταγραφή των στατιστικών στοιχείων των «καταδικασμένων τρομοκρατών» και των «τρομοκρατικών ενεργειών» που ματαιώθηκαν από τις Αρχές. Η λειτουργία των δικηγόρων, συνήθως, έγκειται στις παραινέσεις προς τους «κατηγορούμενους» να ομολογήσουν τα πάντα. Καθήκον του εισαγγελέα είναι να απειλήσει την οικογένεια, ώστε να μην τολμήσει να παραπονεθεί γιατί τα πράγματα θα χειροτερέψουν.

Τα σχήματα του κ. γενικού εισαγγελέα για την «αντιτρομοκρατία», όπως περιγράφτηκαν στη Δούμα, είναι ουσιαστικά η κατάργηση της

αρχής της αθωότητας, όπου για άλλη μια φορά, ακολουθεί το «παράδειγμα της Τσετσενίας». Στη ζώνη της «αντιτρομοκρατικής επιχείρησης» στην Τσετσενία και την Ινγκουσετία, εδώ και αρκετά χρόνια, δεν υπάρχει το τεκμήριο της αθωότητας. Εκεί είναι όλοι ένοχοι. Σήμερα, και όλοι οι υπόλοιποι στη χώρα θα ζουν υπό το πέλμα της «ενοχής». Έτσι, αν υπάρχει κάτι που σηματοδοτεί η ομιλία του κ. γενικού εισαγγελέα, αυτό είναι η επίθεση της «Τσετσενίας» σ' ολόκληρη τη χώρα. Η πλειοψηφία του λαού μας τα τελευταία πέντε χρόνια νόμιζε πως η υπόλοιπη χώρα κάπως θα επιβιώσει και πως ο τρόμος των εξωδικαστικών διώξεων και των παράνομων μεθόδων των κρατικών οργάνων καταστολής αφορούν μόνο τους αιματοβαμμένους στασιαστές εκείνων των περιοχών.

Θαύματα, όμως, στον κόσμο δεν γίνονται: Αν είναι να συμβεί κάτι, αυτό θα συμβεί και σ' εμάς.

Σχετικά με τα νέα μέτρα που πρότεινε ο κ. γενικός εισαγγελέας, εκείνο που χρήζει ιδιαίτερης προσοχής είναι η προληπτική σύλληψη ομήρων. Ο κ. γενικός εισαγγελέας εξήγησε επ' αυτού στους βουλευτές: Θα πιάσουμε ομήρους τους συγγενείς των τρομοκρατών και θα τους δείξουμε (στους τρομοκράτες) τι σκοπεύουμε να κάνουμε (με τους συγγενείς τους), κι έτσι, μπορεί οι τρομοκράτες να ελευθερώσουν τους όμηρους και να παραδοθούν…

Στην Τσετσενία η μέθοδος της σύλληψης ομήρων εφαρμόζεται έτσι ακριβώς, ιδιαίτερα στο δεύτερο στάδιο του πολέμου, από τότε που εξουσία απέκτησε η συμμορία του Καντίροφ. Η μέθοδος αυτή έγινε η «αγαπημένη» τους. Βασανίζουν τους συγγενείς προκειμένου να παραδοθούν εκείνοι που πρέπει. Άλλωστε, οι συλλήψεις ομήρων κατά τους συμμορίτες του Καντίροφ γίνονται εν ονόματι του κράτους και με τις ευλογίες των εισαγγελέων (τη διεύθυνση της Γενικής Εισαγγελίας του Βορείου Καυκάσου). Όλα αυτά με πλήρη περιφρόνηση προς τους νόμους και το Σύνταγμα από την πλευρά των επιβλεπόντων εισαγγελέων.

Τώρα ας περάσουμε στο τραγικό της καθολικής ρωσικής τραγωδίας μας. Για πέντε χρόνια η γενική εισαγγελία ενθάρρυνε τη γέννηση του νέου κύματος της τρομοκρατίας στον Βόρειο Καύκασο, η οποία γινόταν με τις ευλογίες του προέδρου, ο οποίος τις ενθάρρυνε, όχι μόνο με «κλειστά μάτια», αλλά και με το ότι οι εισαγγελείς ήταν παρόντες σε βασανιστήρια και εκτελέσεις, ενώ στη συνέχεια «έντιμα» πληροφορούσαν τον λαό και την εξουσία για το ότι «όλα έγιναν μέσα στα πλαίσια του νόμου».

Συνεπώς, τι μπορούν να πουν τώρα; Να τους προειδοποιήσουμε για ποιο πράγμα; Πώς μπορεί κανείς να φέρει αντίρρηση σε έναν ΤΕΤΟΙΟΝ γενικό εισαγγελέα; Μπορούμε άραγε να απαιτήσουμε να αποσύρει τους αιμοσταγείς «νεωτερισμούς» του από τη Δούμα;

Αδύνατον. Η εισαγγελία μάχεται για την επιβίωσή της. Για τίποτα

παραπάνω. Για τα αξιώματα και τα προνόμια. Για την απόκρυψη της αλήθειας σχετικά με όλα αυτά στα οποία συμμετείχε. Η εξουσία θα διατηρήσει την εξουσία, τίποτα παραπάνω. Με τίμημα τη ζωή μας.

Η ομιλία του κ. γενικού εισαγγελέα στη Δούμα, παρόλα αυτά, διακόπηκε από τα χειροκροτήματα και ολοκληρώθηκε με αυτά. Απ' ό,τι φαίνεται, οι προτάσεις αυτές ενθουσίασαν το κοινοβούλιο και ο κ. παλλαϊκά εκλεγμένος Πούτιν δεν απέλυσε τον κ. γενικό εισαγγελέα την ίδια εκείνη στιγμή που μιλούσε για μαζικές παραβιάσεις της νομοθεσίας.

Αντιλαμβάνεται άραγε η χώρα ότι στα μάτια μας μπροστά, σήμερα, το «τσετσενικό '37» μετασχηματίζεται σε πανρωσικό «νέο '37»[57], είτε κάνουμε συγκεντρώσεις είτε δεν κάνουμε; Καθένας από μας σήμερα μπορεί να βγει να αγοράσει ψωμί και να μην επιστρέψει σπίτι του, ή να επιστρέψει μετά από είκοσι χρόνια. Όπως και στην Τσετσενία, όπου οι άνθρωποι πηγαίνουν στην αγορά και, για κάθε ενδεχόμενο, αποχαιρετιούνται για πάντα, κάτι που είναι η βασική συνήθεια σε συνθήκες «αντιτρομοκρατικής επιχείρησης».

Στις 29 Οκτωβρίου, όμως, ως συνήθως, ο λαός μας σιώπησε, ελπίζοντας πως θα έρθουν να συλλάβουν τον γείτονά του κι όχι τον ίδιο.

3 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Το Συμβούλιο της Ομοσπονδίας επικύρωσε την κατάργηση της εκλογής των κυβερνητών. Ο λαός σιωπά, πράγμα που σημαίνει ότι όλα καλά καμωμένα.

6 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Κοσμομόλσκαγια Πράβτνα το προγραμματικό άρθρο της διοίκησης του προέδρου σχετικά με το ποιος θεωρείται εσωτερικός εχθρός της Ρωσίας. Συγγραφέας του ήταν ο Μιχαήλ Γιούρεφ, πρώην δημοσιογράφος που σήμερα εργάζεται στο Κρεμλίνο.

Η ουσία των απόψεων του Γιούρεφ είναι συμβουλές προς τον λαό για το πώς θα διακρίνει τον άνθρωπο εκείνο που βοηθάει τον πρόεδρο στην πάλη του κατά των εχθρών της Ρωσίας. Η διατύπωση των εννοιών είναι άτεχνη, αλλά ειλικρινής. Σύμφωνα με τον Γιούρεφ, όποιος ασκεί κριτική στον Πούτιν είναι εχθρός της Ρωσίας. Εχθροί είναι, επίσης, εκείνοι που

---

[57] Υπαινιγμός στο 1937, το έτος όπου κορυφώθηκαν οι μαζικές εκκαθαρίσεις του σταλινικού καθεστώτος με τις περιβόητες «Δίκες της Μόσχας».

υποστήριξαν τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων κατά τη διάρκεια των γεγονότων στο Μπεσλάν και ήταν εναντίον της επίθεσης με χρήση χημικών όπλων στο Νορντ-Οστ (τη σύλληψη ομήρων των θεατών του μιούζικαλ Νορντ-Οστ στη Μόσχα τον Οκτώβριο του 2002). Εχθροί, επίσης, είναι όλοι εκείνοι που πηγαίνουν σε συγκεντρώσεις κατά του πολέμου στην Τσετσενία, αλλά και εκείνοι που τις διοργανώνουν. Επιπλέον, εχθροί είναι όλοι εκείνοι που καλούν σε ειρηνευτικές διαπραγματεύσεις στην Τσετσενία για το σταμάτημα του εμφυλίου πολέμου.

Οι επιτροπές των μητέρων των στρατιωτών σχημάτισαν κόμμα. Στη Μόσχα, στον ποταμό Μόσκοβα, πάνω σε ατμόπλοιο που ειδικά αγκυροβόλησε στο βόρειο μέρος του λιμανιού, πραγματοποιήθηκε το ιδρυτικό συνέδριο.

Αυτό δεν ήταν κάτι το ξαφνικό, κάτι που έκανε την εμφάνισή του από το πουθενά της πολιτικής ερήμου. Οι μητέρες των στρατιωτών έχασαν στο κοινοβούλιο όλους εκείνους τους βουλευτές που ομαδικά και συστηματικά προωθούσαν τη μεταρρύθμιση των Ενόπλων Δυνάμεων και υποστήριζαν τα συμφέροντα των στρατιωτών που υπηρετούν τη θητεία τους. Όπως είπε και η Βαλεντίνα Μέλνικοβα, πρόεδρος της οργανωτικής επιτροπής του Κόμματος των μητέρων των στρατιωτών: «*Στο πρόγραμμα του κόμματος βασικοί στόχοι είναι η εξασφάλιση της ευθύνης του κράτους απέναντι στον άνθρωπο και η δημιουργία συνθηκών για την προστασία της ανθρώπινης ζωής στη Ρωσία. Ο δημοκρατικός μετασχηματισμός των Ενόπλων Δυνάμεων της χώρας είναι μόνο ένα μέρος των στόχων μας. Στην οικονομία κλίνουμε περισσότερο προς τη φιλελεύθερη πλευρά, αλλά στο πεδίο της κοινωνικής πολιτικής του κράτους είμαστε σοσιαλιστές...*»

6 Νοεμβρίου. 13.45. Η ημερομηνία γέννησης του κόμματος των μητέρων των στρατιωτών – η πρώτη πολιτική οργάνωση στη Ρωσία, η οποία δήλωσε πως θα παλέψει για τη σωτηρία της ανθρώπινης ζωής. Βλέπετε εμείς, το ρωσικό εκλογικό σώμα, δεν έχουμε κακομάθει από την αγάπη των πολιτικών μας. Μπορούν να μας δώσουν και εκατό ρούβλια λίγο πριν ρίξουμε το ψηφοδέλτιό μας στην κάλπη. Δεν πρόκειται, όμως, ποτέ να παλέψουν για τη ζωή μας, για το μόνο που παλεύουν είναι η δική τους θέση κάτω από τον ήλιο.

Το ιδρυτικό συνέδριο έγινε στο νερό, στην αποβάθρα Νο «μηδέν» του βόρειου λιμανιού στη Μόσχα, στην άκρη του λιμανιού, πάνω στο ατμόπλοιο Κωνσταντίν Φεντίν. Γιατί όμως πάνω σε ατμόπλοιο; Γιατί κανείς δεν ήθελε να παραχωρήσει χώρο για την πραγματοποίηση ενός τέτοιου συνεδρίου, φοβούμενος τις διώξεις εκ μέρους των Αρχών.

Το κόμμα ίδρυσαν 154 εκπρόσωποι επιτροπών μητέρων των στρατιωτών προερχόμενες από πενήντα και πλέον περιοχές. Όλες αυτές αποτελούν

μέρος του κινήματος που υπάρχει στη χώρα μας από το 1989 και που μέχρι σήμερα έχει σώσει τη ζωή χιλιάδων νεοσύλλεκτων και κληρωτών. Το κίνημα των μητέρων των στρατιωτών ξεκίνησε όσο ακόμη υπήρχε η Ε.Σ.Σ.Δ. Από τα τέλη της δεκαετίας του '80 γυναίκες που ήθελαν να υπερασπιστούν τους γιους τους από τα τέρατα του στρατού και την καθολική επιστράτευση, άρχισαν να δημιουργούν τις επιτροπές. Το 1989 κατ' απαίτηση αυτών των επιτροπών, που ήταν πιο δραστήριες, ο πρόεδρος της Ε.Σ.Σ.Δ., Γκορμπατσόφ, επέτρεψε να επιστρέψουν στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, πριν τη λήξη της θητείας τους, 176.000 στρατιώτες-φοιτητές για να συνεχίσουν τις σπουδές τους. Το 1990, ο Γκορμπατσόφ και πάλι εξέδωσε διάταγμα «Για την υλοποίηση των προτάσεων της Επιτροπής των μητέρων των στρατιωτών» και την υποχρεωτική ασφάλιση των στρατευμένων κληρωτών. Το 1991, οι επιτροπές πέτυχαν την έκδοση προεδρικού διατάγματος (του Γιέλτσιν) για την αμνήστευση των φυγόστρατων. Το 1993-94, κατ' απαίτηση των μητέρων των στρατιωτών πραγματοποιήθηκε έρευνα της τραγωδίας στο νησί Ρούσκογιε, όπου από την πείνα, τις ασθένειες και τα βασανιστήρια πέθαναν περισσότεροι από 200 ναύτες. Τον Νοέμβριο του 1994, οι μητέρες των στρατιωτών, πρώτες απ' όλες τις οργανώσεις προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Ρωσία, απαίτησαν την άμεση διακοπή του πολέμου στην Τσετσενία. Το 1995-96, οι μητέρες των στρατιωτών πέτυχαν την απελευθέρωση, με διαταγή του προέδρου Γιέλτσιν, 500 στρατιωτών αντιρρησιών συνείδησης που αρνήθηκαν να συμμετάσχουν στον πρώτο πόλεμο της Τσετσενίας. Το 1997, η Δούμα ψήφισε το νομοσχέδιο που είχαν ετοιμάσει οι μητέρες των στρατιωτών για την αμνήστευση όλων όσων είχαν συμμετάσχει στον πόλεμο της Τσετσενίας και από τις δύο πλευρές και η αμνηστία αυτή τέθηκε σε εφαρμογή. Το 1998, κατ' απαίτηση των μητέρων των στρατιωτών, στον κρατικό προϋπολογισμό συμπεριλήφθηκε ειδικός κωδικός δαπανών για την αναζήτηση και αναγνώριση εκείνων των στρατιωτικών που σκοτώθηκαν στην Τσετσενία. Από το 1999, οι μητέρες των στρατιωτικών άρχισαν να υποστηρίζουν την άμεση κατάπαυση του πυρός στην Τσετσενία, να οργανώνουν εκστρατεία ενημέρωσης κατά της απόκρυψης των αληθινών αριθμών των απωλειών στον πόλεμο της Τσετσενίας, να καταρτίζουν και να δημοσιεύουν καταλόγους με τα ονόματα των σκοτωμένων και των αγνοουμένων και να καταθέτουν αιτήσεις και επιστολές προς την πολιτική ηγεσία της χώρας με την απαίτηση να σταματήσει τον πόλεμο και να αρχίσει τη διαδικασία πολιτικής διευθέτησης του προβλήματος της Τσετσενίας.

Οι βασικοί τους στόχοι καθορίστηκαν από την ίδια τη ζωή: μάχη κατά της επιστράτευσης στη δουλεία, και συνεπώς, υπέρ του επαγγελματικού στρατού βάσει συμβολαίου. Όλα τα δημοκρατικά κόμματα, φυσικά, υποστήριξαν τις μητέρες των στρατιωτών κι έτσι αυτές πέτυχαν πολλά.

Με τον καιρό οι ιδέες περί επαγγελματικού στρατού έτυχαν αποδοχής και μεταξύ των ανώτατων αξιωματούχων και των υπουργών Αμύνης, οι οποίοι διαδεχόμενοι ο ένας τον άλλον, άρχισαν να βγάζουν λόγους, που αντέγραφαν τις βασικές θέσεις των φυλλαδίων των μητέρων των στρατιωτών.

Στην πράξη όμως, όλα αυτά διαστρεβλώθηκαν: Τα συμβόλαια ήταν «εθελοντικά-υποχρεωτικά», οι μισθοί δεν καταβάλλονταν, ο πόλεμος συνεχιζόταν και οι νεοσύλλεκτοι πήγαιναν κατευθείαν στην Τσετσενία. Τον Δεκέμβριο του προηγούμενου έτους, έγινε προφανές ότι στο κοινοβούλιο δεν υπάρχει πλέον κανείς να κάνει λόμπι για τα δημοκρατικά νομοσχέδια. Η Δούμα της ομοιομορφίας της «Ενιαίας Ρωσίας» δεν σκόπευε να σώσει τη ζωή κανενός (από τον θάνατο και την θητεία). Η απόλυτη πολιτική έρημος. Το κύμα, όμως, των νεοσύλλεκτων προς τις επιτροπές συνεχιζόταν, ζητούσαν βοήθεια και προστασία, χιλιάδες άνθρωποι ήταν όμηροι της πολιτικής, δίχως διέξοδο.

Στα τέλη του Ιανουαρίου του 2004, οι μητέρες των στρατιωτών αποφάσισαν ότι είχε έρθει η ώρα να ιδρύσουν το δικό τους κόμμα λόγω απόγνωσης. Από τη στιγμή που δεν υπήρχε κανείς να παρακαλέσουν ώστε να πιέσουν τους ανωτέρω για την τύχη των στρατιωτών και κατά του πολέμου, σκέφτηκαν ότι έπρεπε οι ίδιες να βρεθούν στο κοινοβούλιο. Οι προκαταρκτικές διαδικασίες κράτησαν εννέα μήνες, αφού ο νόμος περί ιδρύσεως πολιτικών κομμάτων στη Ρωσία είναι απλά φρικτός και η δημιουργία ενός κόμματος είναι μια απίστευτα γραφειοκρατική διαδικασία, και προβλέψει ότι κάθε κόμμα θα πρέπει να βρίσκεται υπό τη σκέπη κάποιου ολιγάρχη.

Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το ιδρυτικό συνέδριο να γίνει μόλις στις αρχές Νοεμβρίου. Η περίοδος, μάλιστα, κύησης ήταν εξαιρετικά περίπλοκη. Οι επιτροπές των μητέρων των στρατιωτών χαρακτηρίστηκαν ως «Πέμπτη φάλαγγα», που χρηματοδοτούνται από τους Δυτικούς, οι οποίοι τις εξαγόρασαν για να υπονομεύσουν την ετοιμότητα των Ενόπλων Δυνάμεών μας. Δηλαδή χαρακτηρίστηκαν εσωτερικοί εχθροί της Ρωσίας σε περίοδο πολέμου. Σύμφωνα με τη σημερινή πολιτική πραγματικότητα, αυτό ισοδυναμεί σχεδόν με θάνατο. Ωστόσο, οι μητέρες των στρατιωτών άντεξαν ένα βήμα πριν τον γκρεμό και ίδρυσαν το κόμμα τους.

Εκλέχθηκε το Ανώτατο Πολιτικό Συμβούλιο με 21 μέλη και πρόεδρος του κόμματος η Βαλεντίνα Μέλνικοβα, γεωλόγος. Πριν από δεκαπέντε χρόνια έγινε ακτιβίστρια του κινήματος των μητέρων των στρατιωτών και έτσι σήμερα είναι βετεράνος του, γυναίκα δραστήρια, έξυπνη, με αρχές (δοκιμασμένες στα χρόνια) και παθιασμένη (με κινήσεις που ξεκινούν από την καρδιά και πηγαίνουν προς το νου και όχι αντίστροφα).

Θα επιβιώσει, άραγε, αυτό το κόμμα των μητέρων των στρατιωτών; Θα

αποφύγει την αυτοεξόντωση; Μήπως ξεφουσκώσουν κι αυτές, όπως και οι υπόλοιποι δημοκράτες;

Η καρδιά –ο δρόμος που ξεκινάει από την καρδιά και πηγαίνει προς την λογική– είναι η πολιτική δύναμη και η εγγύηση για να επιβιώσουν. Μέχρι σήμερα πολιτικός γινόταν κάποιος σε μας με βάση τη λογική. Τα πολιτικά πάθη έβραζαν μόνο σε σχέση με το ποιος θα είναι Προσωπικότητα Νούμερο Ένα σ' αυτή ή την άλλη ομάδα. Όχι, όμως, για εμάς. Το 2003, οι Αρχές έπαιξαν αυτό το παιχνίδι, οι συμβιβασμοί καταβρόχθισαν τα υπολείμματα της εμπιστοσύνης του λαού και έτσι οι δημοκράτες και οι φιλελεύθεροι δεν μπήκαν στη βουλή.

Οι μητέρες των στρατιωτών είναι, πάνω απ' όλα, το πάθος τους για την υπεράσπιση των παιδιών μας και η εμπιστοσύνη μας ότι αυτό θα το κάνουν ειλικρινά. Δεν έχουν κανένα άλλο πολιτικό κεφάλαιο. Η αλληλοϋποστήριξη, που μας θέτει ενώπιον των ευθυνών μας για την προστασία των παιδιών μας, βγαίνει από τα βάθη της γυναικείας φύσης. Όλα όσα έγιναν στα παρασκήνια του συνεδρίου αυτό αποδεικνύουν. Κάθε συζήτηση με οποιαδήποτε από τις αντιπροσώπους εκτός της αιθούσης συνεδριάσεων (αλλά και εντός), κατέληγε στο να μιλάμε για τη μοίρα του ενός ή του άλλου στρατιώτη, εξετάζοντας τίνος τη ζωή θα πρέπει να προστατεύσουμε επειγόντως.

«*Κοιτάξτε τι γίνεται στη χώρα μας*», εξηγούσε η Λιουντμίλα Βασίλιεβνα Μπογκατένκοβα, πρόεδρος της επιτροπής «Μητέρες του Μπικούμ» (πόλη Μποντιόνοφσκ, περιοχή της Σταυρούπολης), βγάζοντας από την τσάντα της ένα πακέτο με αναφορές στρατιωτών τρομακτικού περιεχομένου, τις οποίες κατέθεσε στη γενική στρατιωτική εισαγγελία. «*Να πώς η στρατιωτική εισαγγελία στον Μπουντιόνοφσκ πετυχαίνει τους στόχους της για τα ανεξιχνίαστα εγκλήματα!*»

Η Λιουντμίλα Βασίλιεβνα διαβάζει: «*Εγώ, ο Ρασούπκιν Ντμίτρι Σεργκιέγιεβιτς, ΑΣΜ 52380, κλήθηκα στις 5/10/04 στην στρατιωτική εισαγγελία. Γύρω στις 17.00 με κάλεσαν στο γραφείο και άρχισαν να μου κάνουν σωματική έρευνα. Κατά τη διάρκεια της έρευνας βρήκαν ένα πακετάκι με μια λευκή σκόνη. Άρχισαν να με απειλούν ότι αν δεν έδινα στοιχεία κατά του Νεβζόροφ θα μου ασκούσαν ποινική δίωξη...*», και, «*Εγώ, ο Καρντάνοφ Μ.Μ., στάλθηκα στις 15 Σεπτεμβρίου στην στρατιωτική εισαγγελία μαζί με τους συναδέλφους μου. Στην στρατιωτική εισαγγελία με είδε ο λοχαγός Πετροσιάν. Με ρώτησε τι δουλειά είχα εκεί. Απάντησα. Ο λοχαγός Πετροσιάν με οδήγησε στο γραφείο του και άρχισε να με ρωτάει για το ποιος χτυπάει ποιον στην μονάδα μου. Του απάντησα ότι δεν γνωρίζω. Τότε ο λοχαγός Πετροσιάν με έβαλε να σταθώ προσοχή και άρχισε να με χτυπάει με τη γροθιά του στο πρόσωπο. Μετά με έκλεισε στο κελί για 25 ώρες...*»

«*Αυτά τα πράγματα μπορούν να γίνουν μόνο αν ο στρατιώτης είναι ένα*

τίποτα. Σκλάβος. Και ορισμένοι λένε ότι δεν μπορούμε να έχουμε ως στόχο μας την κατάργηση της δουλείας της επιστράτευσης!», δυσανασχετεί η Λιουντμίλα Βασίλιεβνα. «*Όσο υπάρχει επιστράτευση, ο στρατιώτης θα είναι ένα τίποτα. Υλικό για τα πάντα. Μπορούν να τον εκμεταλλεύονται για να κάνει δωρεάν εργασίες. Εκατομμύρια άνθρωποι σήμερα βρίσκονται σε αυτό το καθεστώς δουλείας. Στόχος μας θα πρέπει να είναι η κατάργηση αυτής της δουλείας. Εδώ δεν χωρούν συμβιβασμοί*».

Πραγματικά, η κύρια συζήτηση του συνεδρίου αφορούσε το ζήτημα σχετικά με τον ποιον θα προστατεύει το κόμμα. «Υπέρ» της κατάργησης της επιστράτευσης; Ή «προς το παρόν βλέποντας και κάνοντας»; Κι αν διευρύνουμε λίγο αυτό το ερώτημα, τότε συζητήθηκε ο δρόμος που έπρεπε να ακολουθήσει το νέο κόμμα. Καταγράφηκαν δύο τάσεις. Από τη μια είναι αυτοί που τάσσονται κατά της επιστράτευσης, και είναι πολλοί, αλλά τα ντοκουμέντα του συνεδρίου θα ήθελαν να είναι υπέρ προκειμένου η διοίκηση του προέδρου να μην παρεξηγηθεί και να καταχωρήσουν το νέο κόμμα, και από την άλλη, υπάρχει η τάση σύμφωνα με την οποία θα πρέπει να ακολουθήσουμε έναν εντελώς έντιμο δρόμο, όταν βασικό μέλημα του κόμματος θα είναι να λαμβάνει υπόψη του τη γνώμη που έχει ο λαός για τα μέλη του.

Στην πρώτη κομματική συζήτηση νίκησε η δεύτερη προσέγγιση και αυτό σημαίνει ότι η μαχητικότητα δεν μπορεί να υπάρξει δίχως την εντιμότητα. Η κατάργηση της επιστράτευσης είναι πλέον στοιχείο του πολιτικού προγράμματος. Θα παλέψουν γι' αυτό. Και δόξα τω Θεώ που όλα κατέληξαν έτσι γιατί, αν και αυτό το κόμμα της λαϊκής εμπιστοσύνης, το οποίο δεν διαθέτει τίποτα άλλο εκτός από αυτήν την εμπιστοσύνη, αρχίσει και αυτό να παίζει κρυφτούλι μαζί μας και να προχωρεί σε «έντιμους συμβιβασμούς» με την εξουσία, τότε το μέλλον του θα είναι ομιχλώδες. Η εξουσία θα το ξεγελάσει, όπως έχει ήδη κάνει πολλές φορές με τους εραστές των συμβιβασμών. Η λαός θα απογοητευτεί.

Αυτό σημαίνει ότι δεν θα δουν τη Δούμα ούτε με κιάλια. Η είσοδος στη Δούμα το 2007 είναι ο κύριος στόχος των μητέρων των στρατιωτών.

«*Ναι, είναι πολύ σημαντικό για το συγκεκριμένο έργο να μπουν οι γυναίκες μας στη Βουλή*», εξηγεί η Λιουντμίλα Βασίλιεβνα Μπογατένκοβα. «*Δίχως αυτό θα είναι αδύνατον να προωθήσουμε την κατάργηση της επιστράτευσης. Όντας μέσα στη Δούμα, θα μπορούμε πιο απλά να βοηθάμε τους στρατιώτες και τους κληρωτούς σε συγκεκριμένες περιπτώσεις και να εμποδίζουμε την εξουσία να καλύπτει τις εγκληματικές ενέργειες*».

Άραγε υπάρχει διαφορά για τον στρατιώτη ή τη μητέρα του ως προς το πού να απευθύνουν την έγγραφη καταγγελία τους σχετικά με τα χτυπήματα; Στη Δούμα; Στον βουλευτή του κόμματος των μητέρων των στρατιωτών; Σε κάποια από τις επιτροπές των μητέρων των στρατιωτών;

Φυσικά και υπάρχει. Το τελευταίο ανάχωμα άσκησης πίεσης στην εξουσία, το οποίο ακόμη εξακολουθεί να υπάρχει στη χώρα μας νικώντας και πάλι τη γραφειοκρατία, είναι η κοινοβουλευτική ερώτηση. Ορισμένες φορές αυτή η ερώτηση έχει αποτέλεσμα και μάλιστα πολύ σημαντικό. Το κυριότερο, όμως, χαρακτηριστικό της είναι η ταχύτητα και η αμεσότητα (αν κι αυτό εξαρτάται από τη θέληση του βουλευτή). Οι περισσότερες περιπτώσεις σωτηρίας στρατιωτών είναι υποθέσεις που απαιτούν άμεση διερεύνηση και βοήθεια. Ο μόνος τρόπος για να σωθεί ο άνθρωπος που κινδυνεύει υπηρετώντας τη θητεία του στον στρατό, είναι να δημοσιοποιηθεί η περίπτωσή του και κάποιος βουλευτής να απευθυνθεί στη γενική εισαγγελία. Η μη ύπαρξη αυτής της δυνατότητας πολύ συχνά μετατρέπεται σε τραγωδία με θλιβερό τέλος.

Θα πρέπει να πούμε ότι μία από τις πρώτες προπόσεις που ακούστηκαν μετά την ίδρυση του νέου κόμματος ήταν «*Πάμε για το 2007! Να νικήσουμε εμείς κι όχι οι εχθροί μας!*»

Το νόημα αυτής της πρόποσης είναι ότι ο ελάχιστος στόχος που πρέπει να επιτευχθεί είναι η νίκη στις κοινοβουλευτικές εκλογές, ώστε να αρθούν τα εμπόδια για την κομματική οικοδόμηση.

Το κόμμα των μητέρων των στρατιωτών είναι ένα διεθνές know how, το οποίο ήταν άγνωστο μέχρι σήμερα στον πλανήτη μας. Η μοναδική ελπίδα που έχει αυτό το κόμμα για το μέλλον είναι το έντιμο πάθος με το οποίο ζουν οι γυναίκες από τις επιτροπές των μητέρων των στρατιωτών. Για μεγάλο χρονικό διάστημα μας παρουσίαζαν ότι το κυριότερο στην πολιτική είναι η λογική και ότι όσο πιο πονηρός είναι ο πολιτικός, τόσο πιο αποτελεσματικός. Αποδείχτηκε ότι αυτό δεν είναι αλήθεια. Ο λαός μας δεν συμπαθεί τη λογική μαζί με την πονηριά. Το ίδιο ισχύει κι όταν απουσιάζει το πάθος. Είμαστε ικανοί να ακολουθήσουμε το πάθος που θεμελιώνεται πάνω σε μια ξεκάθαρη κι έντιμη σκέψη. Το αντίθετο, όμως, ποτέ.

Από αυτό συνάγεται ότι στη Ρωσία μπορεί να έρθει η εποχή της Ζαν ντ' Άρκ, αν μπορούμε, φυσικά, να χρησιμοποιήσουμε αυτή τη φράση. Μόνο που θα είναι μια δική μας Ζαν ντ' Αρκ, μια Ρωσίδα Ζαν ντ' Αρκ, δίχως όπλα, δίχως στρατεύματα, δίχως μάχες και πόλεμο. Μια ομάδα πολεμιστριών που θα μάχονται για την ευτυχία των ανθρώπων. Ή ίσως, η εποχή της δικής μας Μητέρας Τερέζας (έστω και σε συλλογική μορφή), αλλά δίχως την ομολογία της πίστεως, η οποία δεν μας ταιριάζει καθόλου. Η καθοδηγητική μας αρχή πρέπει να είναι το αίσθημα και όχι οι συμβιβασμοί. Με τη σημερινή εξουσία, οι συμβιβασμοί είναι αδιανόητοι και τίποτα άλλο παρά χάσιμο χρόνου.

Το κόμμα των μητέρων των στρατιωτών ξεκινάει την πολιτική του δραστηριότητα στη Ρωσία από το μηδέν, από το «τίποτα», και με «μειονεκτήματα» όπως το γεγονός ότι οι άνθρωποι που έζησαν στο κράτος μας μέχρι τον Νοέμβριο του 2004 έχουν χάσει την εμπιστοσύνη τους στα

κόμματα, τα περισσότερα από τα οποία είναι πρόθυμα να παλέψουν μόνο για την επιβίωσή τους ή για την αγάπη της διοίκησης του προέδρου. Η εμπιστοσύνη του κόσμου προς τα κόμματα σήμερα είναι ίδια με εκείνη που υπήρχε στην εποχή του ανεπτυγμένου σοσιαλισμού.

Αλλά και το κόμμα των μητέρων των στρατιωτών δεν θα υπερασπιστεί για πολύ την πολιτική του αγνότητα και σύντομα θα έρθει σε συμβιβασμό με το Κρεμλίνο. Οι ορίζοντες της ρωσικής πολιτικής ερήμου θα παραμείνουν το ίδιο μακρινοί όσο ήταν και τη στιγμή της δημιουργίας της.

9 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Η περιφερειακή επιτροπή του κόμματος «Μήλο» υπέβαλε στην εφορευτική επιτροπή αίτηση για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος σχετικά με τη διατήρηση των προνομίων των βετεράνων της εργασίας, των θυμάτων των διωγμών και των εργαζομένων στα μετόπισθεν. Λόγος γίνεται για τα προνόμια που έχουν στα μέσα μαζικής μεταφοράς και για εκπτώσεις στα φάρμακα. Η κυβέρνηση της Καλουγκάς ετοίμασε νομοσχέδιο για την κατάργηση όλων των φυσικών προνομίων των βετεράνων με αντάλλαγμα ένα επίδομα της τάξεως των 200-300 ρουβλίων επί της σύνταξής τους. Οι βετεράνοι ανεπιτυχώς διαμαρτυρήθηκαν κατά της κατάργησης της δωρεάν μετακίνησης και της έκπτωσης στα φάρμακα και οι αξιωματούχοι δεν έδωσαν καμιά σημασία στις διαμαρτυρίες τους. Είναι πιθανόν το δημοψήφισμα να υποχρεώσει τους αξιωματούχους να λάβουν υπόψη τους τη γνώμη του λαού. Το ποιος θα έχει προνόμια μετά την 1η Ιανουαρίου και ποιος όχι είναι ένα πολύ πονεμένο ζήτημα. Η μετατροπή των προνομίων σε επίδομα αποσκοπεί στον περιορισμό των «προνομιούχων», οι οποίοι είναι ο μισός πληθυσμός της χώρας μας, και στον τομέα έπρεπε οπωσδήποτε να μπει μια τάξη. Η πρόταση για το δημοψήφισμα δεν προχώρησε, αφού οι δημοκράτες την εγκατέλειψαν στα μισά του δρόμου, απογοητευμένοι από την σκληρή αντίδραση που συνάντησαν.

11 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Η αρχή της έντονης κρίσης στην Τσερκεσία. Ο όχλος κατέλαβε το προεδρικό μέγαρο της Καρατσάγιεβο-Τσερκασίας και απαίτησε την παραίτηση του Μουσταφά Μπατντίγιεφ. Αιτία είναι η απαγωγή, η δολοφονία και η εξαφάνιση των πτωμάτων επτά νεαρών επιχειρηματιών. Στις δολοφονίες αυτές ενέχεται ο γαμπρός του Μπατντίγιεφ (που βρίσκεται υπό κράτηση).

Ο λαός δεν πιστεύει ούτε μια λέξη της εξουσίας. Από την άλλη, ούτε και η εξουσία είναι σε καλή κατάσταση, και αν ο λαός αποκαθηλώσει τον Μπατντίγιεφ, θα έχουμε αλυσιδωτή αντίδραση. Το αμέσως επόμενο που θα συμβεί είναι να γίνει πρόεδρος της Ινγκουσετίας ο Μουράτ Ζιαζικόφ, γνωστός δειλός και στρατηγός της F.S.B., ο οποίος απολαμβάνει την προσωπική εύνοια του Πούτιν. Αλλά ο Ζιαζικόφ θα τρέξει να ξεφύγει σαν γυναικούλα μόλις καταλάβουν το γραφείο του.

Ο Μπατντίγιεφ, παρόλο που δεν είναι στρατηγός της F.S.B., το έβαλε στα πόδια. Τον υποχρέωσε να επιστρέψει ο Κοζάκ, πληρεξούσιος του προέδρου Πούτιν στη Νότια Ομοσπονδιακή Περιοχή.

Ο Κοζάκ ήταν εκείνος που έφτασε και συνομίλησε με το λαό στο Τσερκέσκ. Λίγες ώρες αργότερα οι τηλεοπτικοί σταθμοί μετέδωσαν το «καλό νέο»: το πραξικόπημα απέτυχε, ο όχλος εγκατέλειψε το προεδρικό μέγαρο, ο Κοζάκ έπεισε το λαό, ο Μπατντίγιεφ επέστρεψε και η διοίκησή του μπορεί να εργαστεί απρόσκοπτα.

Η πολιτική στελεχών που ακολουθεί ο Πούτιν για άλλη μια φορά κατέρρευσε. Οι ελεγχόμενοι από το Κρεμλίνο δεν είναι ικανοί να ασκήσουν ηγεσία ούτε στον εαυτό τους. Ακόμα και με τον παραμικρό κίνδυνο τρέχουν να σωθούν.

Είναι φανερό ότι η εξουσία εξακολουθεί να φοβάται πάνω απ' όλα τις μάζες. Τίποτα δεν φοβάται περισσότερο από τις μάζες. Ο Κοζάκ δεν θα πήγαινε πουθενά αν δεν υπήρχε η μάζα, η οποία εξ εφόδου κατέλαβε το προεδρικό μέγαρο. Αν οι άνθρωποι ζητούσαν απλά μια συνάντηση μαζί του, είναι πιθανόν να την είχαν στην καλύτερη των περιπτώσεων μετά από έξι μήνες, και αυτό αν επέμεναν πολύ στο αίτημά τους.

26 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Πέρασε ένας χρόνος από τη σύλληψη του Χοντορκόφσκι. Καμία απολύτως αντίδραση από τις Αρχές. Το απόλυτο έμφραγμα: Εξουσία-Κοινωνία. Όπως και επί Σοβιετικής Ένωσης. Την εποχή εκείνη, ο συνδετικός κρίκος μεταξύ εξουσίας και κοινωνίας ήταν η K.G.B., η οποία προσπαθούσε να παρουσιάσει στην εξουσία επεξεργασμένες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση που επικρατούσε στην κοινωνία, κάτι που στη συνέχεια αποτέλεσε μία από τις αιτίες κατάρρευσης της Ε.Σ.Σ.Δ.

Σήμερα, η F.S.B. διαστρεβλώνει τις πληροφορίες που δίνει ιεραρχικά, ενώ ο ίδιος ο Πούτιν θεωρεί εχθρικές οποιεσδήποτε άλλες πηγές. Το έμφραγμα της σημερινής εποχής θα ξεσπάσει κάποια στιγμή, μόνο που ελπίζω να μην χρειαστούν άλλα 70 χρόνια.

1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Το πιο κυνικό νομοσχέδιο του Πούτιν είναι εκείνο για τις αλλαγές στην εκλογική νομοθεσία, το οποίο στην κατ' άρθρον συζήτηση ψηφίστηκε από τη Δούμα με συντριπτική πλειοψηφία της κοινοβουλευτικής ομάδας του κόμματος της «Ενιαίας Ρωσίας».

3 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Τρίτη και τελευταία συζήτηση του νομοσχεδίου για την κατάργηση των εκλογών των κυβερνητών. Το νομοσχέδιο πέρασε με ζητωκραυγές και κανείς δεν ψήφισε κατά. Η χώρα για άλλη μια φορά επέστρεψε στην εποχή της καθολικής ομοφωνίας.

8 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Το νομοσχέδιο που αλλάζει το συνταγματικό καθεστώς της Ρωσίας επικυρώθηκε πλέον και από την Άνω Βουλή, το Συμβούλιο της Ομοσπονδίας. Όλοι ψήφισαν υπέρ. Κανείς δεν διαφώνησε. Ο λαός κατάπιε και αυτήν την αθλιότητα.

Επισήμως, αυτή η αθλιότητα του Πούτιν, η οποία καταργεί τις άμεσες εκλογές των τοπικών αρχόντων από τον λαό, ονομάζεται: Για την εισαγωγή αλλαγών στον Ομοσπονδιακό νόμο «Περί των γενικών αρχών οργάνωσης των νομοθετικών και εκτελεστικών οργάνων της κρατικής εξουσίας των υποκείμενων στη Ρωσική Ομοσπονδία» και στον Ομοσπονδιακό νόμο «Περί των βασικών εγγυήσεων των εκλογικών δικαιωμάτων και του δικαιώματος συμμετοχής σε δημοψηφίσματα των πολιτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας».

11 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Επιτέλους γρήγορος ρυθμός! Ο πρόεδρος επικύρωσε το νόμο. Είναι ο νόμος που ψηφίστηκε πιο γρήγορα απ' όλους, γιατί την 1η Ιανουαρίου θα πρέπει να διοριστούν οι κυβερνήτες. Ο Πούτιν βαρέθηκε να συζητάει με τους κυβερνήτες, να περιμένει πότε θα εκδηλώσουν την ανεξαρτησία τους και να φοβάται. Ο «τσάρος» θέλει να έχει χαχόλους και όχι συνεργάτες. Δεν έχουν ακόμη αναγνωριστεί όλα τα πτώματα των παιδιών στο Μπεσλάν κι έτσι πολλά παραμένουν άταφα. Για το θέμα αυτό το κράτος δεν ενδιαφέρθηκε και πολύ. Οι συγγενείς συνεχίζουν να ταλαιπωρούνται, ενώ το στελεχιακό

δυναμικό του κρατικού μηχανισμού άλλαξε με άλλο, που είναι πιο υπάκουο στον Πούτιν...

Και το Μπεσλάν...

Η πόλη σιγά-σιγά παραφρονεί. Έφτασε το φθινόπωρο, το φθινόπωρο που αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου μαζί με την πρώτη ημέρα στο σχολείο. Στις αρχές του χειμώνα καλύτερα να μην μείνει κανείς εδώ. Χειρότερα θα είναι. Τέσσερις οικογένειες δεν έχουν βρει ακόμη τα παιδιά τους. Δεν βρέθηκαν ούτε τα παιδιά, ούτε τα πτώματά τους κι έτσι δεν έγινε ούτε κηδεία, ούτε μνημόσυνο. Είναι τα παιδιά Γκεόργκι Αγκάγιεφ, Ασλάν Κισίγιεφ και Ζρίνα Νορμάτοβα, όλοι γεννηθέντες του 1997, και η εντεκάχρονη Άζα Γκουμετσόβα...

Η Ζίφα είναι μητέρα του μαθητή της Β' τάξης, Ζόρικ Αγκάγιεφ, η οποία σχεδόν ποτέ πια δεν βγαίνει από το σπίτι γιατί περιμένει τον Ζόρικ.

«*Μπορεί να γυρίσει ξαφνικά ο Ζόρικ και να μην είμαι εδώ! Τι θα γίνει τότε;*», λέει η Ζίφα, χαμογελώντας μέσα της. Το στόμα της είναι χαρακωμένο, τραυματίστηκε στο σχολείο. «*Ξέρω ότι στην πόλη με θεωρούν τρελή. Δεν είμαι, όμως. Απλά πιστεύω ότι ο Ζόρικ μου είναι ζωντανός και κάπου τον έχουν φυλακισμένο*».

Οι οικογένειες των παιδιών που θεωρούνται αγνοούμενα είναι χωρισμένες σε δύο στρατόπεδα. Οι μεν πιστεύουν, όπως η Ζίφα, ότι τα παιδιά τους είναι όμηροι, οι δε ότι είναι νεκρά και ότι τα υπολείμματά είναι θαμμένα κάπου. Εξού και η επιλογή των διαδρομών.

Η Ζίφα ακολουθεί μόνο δύο. Ο πρώτη είναι μέχρι το πλησιέστερο σταυροδρόμι, σπρώχνοντας το καρότσι με την ηλικίας έντεκα μηνών κόρη της, Βίκα, και από εκεί αγναντεύει μακριά, απ΄ όπου πιστεύει ότι αργά ή γρήγορα θα εμφανιστεί ο Ζόρικ. Η δεύτερη είναι στον παιδικό σταθμό «Γαλάζιο Βαγόνι», όπου πήγαινε ο Ζόρικ πριν πάει στο σχολείο. Εδώ φέρνει την ανθρωπιστική βοήθεια που δικαιούται ο μεγαλύτερος γιος της, Σάσα, μαθητής της Ε' τάξης, γιατί ήταν όμηρος (την 1η Σεπτεμβρίου η Ζίφα συνόδευσε στο σχολείο τον Σάσα και τον Ζόρικ, ενώ η Βίκα έμεινε σπίτι).

«*Τα παιδιά θα φάνε τις καραμέλες*», εξηγεί η Ζίφα με τρυφερότητα, «*και θα προσευχηθούν για τον Ζόρικ. Τον βοηθάει αυτό. ΕΚΕΙ*».

Πού είναι όμως αυτό το ΕΚΕΙ; Κανείς δεν ξέρει. Ούτε και η Ζίφα. Αυτό, όμως, σημαίνει ότι είναι τρελή; Τι είναι το φυσιολογικό; Να περιμένει το αγνοούμενο παιδί της όταν όλα γύρω της έχουν αναποδογυρίσει ή να μην περιμένει και έτσι να θεωρείται υγιής;

Η παραξενιά της Ζίφα Αγκάγιεβα οφείλεται σε αυτό ακριβώς το γεγονός. Τρομερά πράγματα, ο Θεός να μας φυλάει. Η Ζίφα είναι η ίδια ακριβώς γυναίκα, η οποία ούσα όμηρος, τάιζε τα παιδιά στην αίθουσα γυμναστικής με το στήθος της. Είχε γάλα επειδή θήλαζε τη Βίκα. Έτσι η Ζίφα έδινε το στήθος της σε όλα τα παιδιά που κάθονταν κοντά της στην

αρχή. Στη συνέχεια όμως, θέλοντας να προστατευτεί, τους έδινε από λίγες σταγόνες. Τις έριχνε σε ένα κουτάλι και τα παιδιά το έδιναν το ένα στο άλλο.

-Στην αρχή τα παιδιά απλά θήλαζαν. Έτσι πρέπει.

- Και τα μεγαλύτερα;

- Φυσικά. Σέρνονταν και έγλυφαν. Κι ο Σάσα μου, που είναι δέκα χρονών, με ευχαρίστηση θήλασε. Ο Ζόρικ, όμως, δεν ήθελε. Τότε πήρα από τον Ζόρικ τα καινούρια παπούτσια που είχε αγοράσει μαζί με τον μπαμπά του λίγο πριν αρχίσουν τα σχολεία, και έριξα μέσα γάλα ώστε να μην ντρέπεται ο Σάσα μου να θηλάσει. Το παπούτσι όμως αμέσως πότισε με γάλα γιατί ήταν δερμάτινο... Στεναχωρήθηκα. Ένα άλλο παιδάκι, ο Αζαμάτ, βλέποντας ότι μπουκώνω τα παιδιά μου με το στήθος μου, έσπρωξε τη γιαγιά του και είπε: «Γιαγιάκα, δώσε μου και μένα γάλα!» Κι εκείνη απάντησε: «Τι γάλα να έχω στην ηλικία μου!» Τότε είπα: «Σύρσου εδώ, Αζαμάτ! Θα σου δώσω γάλα και ο Ζόρικ θα συρθεί στην θέση του». Έτσι και κάναμε. Όλα αυτά τα είδε εκείνος που καθόταν στην καρέκλα απέναντί μας. Έμοιαζε με λύκο. Είδε ότι ταΐζω με το στήθος μου τα παιδιά, όπλισε το αυτόματό του και με σημάδεψε. Δεν φοβήθηκα ότι θα με σκοτώσει. Φοβήθηκα ότι θα με σκοτώσει μπροστά στα παιδιά μου. Και τότε σκέφτηκα να τον ξεγελάσω...

Σήμερα γίνονται πολλές συζητήσεις για το ποιος φταίει για το Μπεσλάν. Ο Πούτιν, ο Ντζασόχοφ, ο Ζιαζικόφ... είναι ένοχοι φυσικά. Η αλήθεια, όμως, είναι ότι ούτε ο Πούτιν, ούτε ο Ντζασόχοφ, ούτε ο Ζιαζικόφ δεν υποκίνησαν εκείνον στην καρέκλα να σημαδεύει τη γυναίκα που τάιζε τα παιδιά, όλα αυτά τα αποφάσισε μόνος του. Η επιλογή του ήταν είτε να κάνει πως δεν βλέπει αυτά «τα γεύματα», είτε να πυροβολήσει με το αυτόματο...

Η Ζίφα συνεχίζει:

- Ζήτησα να πάω στην τουαλέτα. Δεν λέω τι μου στοίχισε αυτό... Αποφάσισα να το κάνω γιατί πια δεν λογάριαζα τον εαυτό μου. Η τουαλέτα, όμως, ήταν στο γραφείο. Σκέφτηκα ότι εκεί, στο ερμάριο της δασκάλας θα έπρεπε να υπάρχει κάποιο κουταλάκι! Και όντως γρήγορα βρήκα ένα όμορφο κουταλάκι, στη λαβή του οποίου ήταν χαραγμένα λουλουδάκια... Το άρπαξα και επέστρεψα χαρούμενη, κρατώντας το κουταλάκι με το οποίο θα μπορούσα να ταΐζω κρυφά τα παιδιά. Έτσι μπορούσα να το κάνω πιο εύκολα και με λιγότερο κίνδυνο. Μετά κι εγώ η ίδια έγλυφα το γάλα από το κουταλάκι κι ήταν μια χαρά, νόστιμο. Θυμάμαι, όμως, με τι φθόνο με κοιτούσαν οι γυναίκες που είχα γάλα... Ωχ πώς με κοιτούσαν! Όταν με έβαλαν στο χειρουργείο μετά την έφοδο και άρχισαν να με ξεντύνουν, έπεσε το κουταλάκι. Οι γιατροί τότε με ρώτησαν: «Τι είναι αυτό;» Κι εγώ τους είπα: «Μην τολμήσετε να το αγγίξετε. Είναι το κουταλάκι μου, μ' αυτό έδινα γάλα στα παιδιά». Τότε στο χειρουργείο έπεσε βαριά σιωπή. Θυμάμαι αυτή τη σιωπή γιατί κράτησε πολλή ώρα. Δεν είμαι τρελή, όλα τα θυμάμαι... Είμαι

33 ετών. Φοβόμουν τόσο πολύ αυτήν την ηλικία. Να όμως που ήρθε... Όταν θυμάμαι πώς έγιναν όλα αυτά στο σχολείο, μια καούρα ξεκινάει από το στομάχι μου και με πλημμυρίζει η κακία. Αλήθεια λέω. Δεν είναι τρέλα αλλά κακία.

Βλέπουμε φωτογραφίες, στις οποίες μια όμορφη νεαρή γυναίκα, ευτυχισμένη, δείχνει στην κάμερα ότι είναι γεμάτη κίνηση, ζωή και ενέργεια.

- Ποια είναι αυτή;

- Εγώ. Ναι, έτσι ήμουν.

(Η Ζίφα δεν παρεξηγείται που δεν την αναγνώρισα.)

- Τι να κάνεις; Αλλά ο Ζόρικ θα επιστρέψει και όλα θα γίνουν όπως πριν. Ξέρετε στις 3 Σεπτεμβρίου στην αίθουσα ήταν ήσυχα. Οι τρομοκράτες είχαν πάει κάπου και είχαν μείνει μαζί μας λίγοι από αυτούς. Σερνόμασταν πάνω στα καλώδια, αδιαφορώντας. Άρχισα να έχω παραισθήσεις ότι είμαι μέσα σε φέρετρο. Μετά ένας τρομοκράτης με φώναξε: «Αγκάγιεφ, σας έφεραν νερό! Πάρτε το!» Ο Ζόρικ, μάλλον, τρόμαξε και σύρθηκε μακριά μου.

Μετά η Ζίφα εκτινάχθηκε από το ωστικό κύμα στο παράθυρο. Είναι γνωστό ότι όλοι όσοι ήταν γύρω της κάηκαν, ενώ αυτή επέζησε. Το μισό της πρόσωπο είναι παραμορφωμένο. Έκανε πολλές εγχειρήσεις και θα κάνει κι άλλες. Τέσσερα θραύσματα παρέμειναν στο κορμί της, αλλά είναι πολύ επικίνδυνο να τα πειράξουν.

- Όλες αυτές οι ουλές και τα θραύσματα είναι δευτερεύουσας σημασίας. Το βασικό είναι ο Ζόρικ. Όταν θα επιστρέψει θα κάνουμε τα τρίτα του γενέθλια. Θα φωνάζω: «Άνθρωποι! Ο Ζόρικ γύρισε!», και δεν θα τον αφήνω να πηγαίνει πουθενά. Θα κοιμάται μαζί μου μέχρι να παντρευτεί. Να ξέρατε μόνο πόσο όμορφα μυρίζει ο Ζόρικ, ειδικά στο σβέρκο του. Στον κόσμο ολάκερο δεν υπάρχει τέτοια μυρωδιά.

Στο πρόσωπό της σχηματίζεται ένα χαμόγελο ευτυχίας, το οποίο θυμίζει εκείνη τη γυναίκα στις φωτογραφίες.

- Κανένας σάκος δεν θα διαβεί το κατώφλι του σπιτιού μου! Ο Ζόρικ ζει! Σάκος! Ποτέ!

Ο σάκος είναι ο φθινοπωρινός νεολογισμός του Μπεσλάν. Σάκους αποκαλούν τα υπολείμματα που φέρνουν από το Ροστόφ για αναγνώριση. Ανάμεσα σ' αυτούς τους σάκους από το Ροστόφ, ο Ζόρικ, είναι αλήθεια, δεν βρέθηκε... Εκεί, υπάρχουν πολλά αγοράκια στην ίδια περίπου ηλικία μ' αυτόν. Όχι, όμως, ο Ζόρικ. Τότε τίνος είναι αυτά τα παιδιά; Γιατί κανείς δεν ζητάει τους «σάκους» τους;

Η Ζίφα, ήρεμα πλέον και χαμηλόφωνα, με τη φωνή της ορφανεμένης μάνας που πλημμυρίζει από απόγνωση, λέει:

- Όταν γυρίσει ο Ζόρικ θα πάω μαζί του στον Ντζασόχοφ και στον Πούτιν

και θα τους πω: «Να από ποιον άγγελο θελήσατε να απαλλαγείτε! Δεν παλέψατε για να σωθεί!».

Και στο τέλος, ψιθυρίζοντας:

- Δεν πρόκειται ποτέ να φάω μαρμελάδα από βατόμουρα. Τις πρώτες δύο ημέρες, τα πράγματα εκεί ήταν τρομακτικά. Ο Σάσα σε κάποια στιγμή χάθηκε και ο Ζόρικ άρχισε να φωνάζει: «Τον σκότωσε!» Εγώ τότε του είπα ότι γυρίζουν ταινία και ο Ζόρικ ρώτησε: «Πες μου γιατί; Τι είναι αυτό που κυλάει προς εμάς;» Κι εγώ του απάντησα: «Μαρμελάδα από βατόμουρα είναι, Ζόρικ».

Ακούγοντας αυτά τα λόγια, έφυγα. Ξέρω τι να κάνω, ξέρω πώς να βοηθήσω. Ξέρω επίσης ότι όλες οι Αρχές και η εισαγγελία αδιαφορούν και ότι θέλουν να απαλλαγούν από τη Ζίφα, όπως δεν θέλουν να αναζητήσουν και τον Ζόρικ.

Η Μαρίνα Κισίεγιεβα, 31 ετών, ζει στο χωριό Ζουμαλάγκ, που βρίσκεται σε απόσταση είκοσι λεπτών με το αυτοκίνητο από το Μπεσλάν. Μετά την 1η Σεπτεμβρίου η οικογένεια της Μαρίνα μειώθηκε κατά το ήμισυ. Η Μαρίνα έχασε τον γιο της, Ασίκ, αριστούχο μαθητή της Β' τάξεως του δημοτικού, και τον σύζυγό της, Αρτούρ, που εκείνη την ημέρα τον είχε πάει στο σχολείο. Η Μαρίνα απέμεινε με την κόρη της, την πεντάχρονη Μιλένα. Η Μιλένα είναι πολύ σοβαρό κοριτσάκι για την ηλικία της και εκείνο που εκπλήσσει είναι ότι δεν ρωτάει γενικώς τίποτα για το πού χάθηκε ο Ασίκ. Η Μιλένα απλά αρνείται κατηγορηματικά να πάει στον παιδικό σταθμό και η μόνη της αντίδραση είναι να λιποθυμάει κάθε φορά που οι γυναίκες στο σπίτι κλαίνε.

Ο Αρτούρ, ο σύζυγός της Μαρίνας, ήταν «ο καλύτερος πατέρας της τάξης», όπως θα μου πει αργότερα η δασκάλα του Ασίκ, Ραΐσα Καμπουλάτοβνα Τζαραγκάσοβα-Κιμπίτζοβα. Ο Αρτούρ ήταν εκείνος που επέμενε να πάει ο Ασίκ στο σχολείο του Μπεσλάν, που θεωρείτο καλύτερο, και όχι στο τοπικό σχολείο στο Χουμαγκάλ. Τι σήμαινε, όμως, αυτό; Απλά ότι ο ίδιος κάθε μέρα, παρά το ότι δούλευε και σπούδαζε ταυτόχρονα, θα πήγαινε τον γιο του στο σχολείο. Η Μαρίνα μου δείχνει την τελευταία εργασία που έκανε στη νομική σχολή του Πιτιγκόρσκ, η οποία είναι παράρτημα του Εμπορικού και Οικονομικού Πανεπιστημίου της Ρωσίας. Ο Αρτούρ είχε επιστρέψει από το Πιτιγκόρσκ την παραμονή, μόνο και μόνο για να συνοδεύσει ο ίδιος προσωπικά τον γιο του στο σχολείο την πρώτη ημέρα του νέου σχολικού έτους. Η Μαρίνα ήθελε να πάει μαζί τους, αλλά τελικά έμεινε σπίτι.

«*Γιατί έμεινα; Εγώ θα τον είχα βγάλει από την αίθουσα γυμναστικής! Ο Ασίκ ήταν μικρόσωμος, αδυνατούλης, αστείος. Ο αγαπημένος όλων και πολύ ντροπαλός*», λέει η Μαρίνα, σουφρώνοντας τα φρύδια της για να μην κλάψει μπροστά στη Μιλένα.

Κλαίει, όμως, συνέχεια η Νόννα Κισίγιεβα, η μητέρα του Αρτούρ και

γιαγιά του Ασίκ, που ζούσε στο Βλαντικαυκάζ και τώρα ήρθε στο Χουμαλάγκ για να βοηθήσει τη νύφη της. Όταν ήρθε η στιγμή να πάει ο Ασίκ σχολείο, συζήτησαν μεταξύ τους το θέμα της επιλογής του σχολείου, γιατί ο Ασίκ ήταν έξυπνο παιδί και ο Αρτούρ παρακάλεσε την μητέρα του να δεχτεί τον εγγονό της εκεί, ώστε να πάει στο καλύτερο ρωσόφωνο σχολείο του Βλαντικακαυκάζ, γιατί στο Χουμαλάγκ όλοι μιλούν τη γλώσσα της Οσετίας. Ο Αρτούρ πίστευε ότι αν ήθελε ο γιος του να έχει μέλλον και να σπουδάσει αργότερα στο πανεπιστήμιο, έπρεπε να πάει σε ρωσόφωνο σχολείο.

Η γιαγιά Νόννα που τώρα κλαίει απαρηγόρητη είχε τότε αρνηθεί.

«*Φοβόμουν ότι δεν θα τα καταφέρω*», λέει. «*Τώρα πάει ο Ασίκ, χάθηκε κι ο Αρτούρ*».

Σήμερα η γιαγιά Νόννα είναι σε απελπιστική κατάσταση, γιατί δεν μπορεί να επανορθώσει. Ο Αρτούρ σκοτώθηκε σχεδόν αμέσως, τον πυροβόλησαν την 1η Σεπτεμβρίου. Οι τρομοκράτες πήραν διάφορους άντρες και τους υποχρέωσαν να φτιάξουν οχυρώματα και να τοποθετήσουν τα εκρηκτικά.

«*Οι άνθρωποι μου λένε*», μου εξηγεί η Νόννα, «*ότι ο Αρτούρ είπε "Εγώ δεν πρόκειται να σκοτώσω παιδιά με τα ίδια μου τα χέρια" και τότε τον σκότωσαν αμέσως*».

Ο Ασίκ έμεινε στην αίθουσα ορφανός και τότε σύρθηκε προς την δασκάλα του Ραΐσα Καμπουλάτοβνα και έμεινε μαζί της σχεδόν μέχρι το τέλος. Τη ρωτούσε συνεχώς: «Πού είναι ο Αρτούρ;»

«*Με εξέπληξε που δεν ρωτούσε "Πού είναι ο μπαμπάς;"*», μου λέει αργά, έτσι όπως πρέπει να μιλάει μια δασκάλα δημοτικού, η Ραΐσα Καμπουλάτοβνα. «*Νομίζω πως τα είχε καταλάβει όλα, αλλά φοβόταν να το παραδεχτεί*».

Η Ραΐσα Καμπουλάτοβνα είναι 62 ετών και την 1η Σεπτεμβρίου έκλεινε σαράντα χρόνια παιδαγωγικής εργασίας. «*Περίμενα να με προϋπαντήσουν με λουλούδια και όχι με σφαίρες*». Η Ραΐσα Καμπουλάτοβνα, όπως και πολλοί άλλοι δάσκαλοι με μεγάλη προϋπηρεσία, είναι ευθυτενής και υπερήφανη, κάτι που δεν μπορεί να τσακίσει η απόλυτη σχιζοφρένεια που επικρατεί σήμερα στο Μπεσλάν, όπου λόγω της έλλειψης πληροφόρησης κανείς δεν γνωρίζει πώς διεξάγεται η ανάκριση και ποιος φταίει για όλα αυτά. Άρχισε μάλιστα μια προβοκατόρικη εκστρατεία από τις μυστικές υπηρεσίες και την εισαγγελία, όπου αφήνονται υπονοούμενα για τους δάσκαλους που επιβίωσαν.

«*Ναι, στρέφουν τα βέλη τους κατά των δασκάλων που επιβίωσαν, ότι τάχα δεν έκαναν το καθήκον τους μέχρι το τέλος προκειμένου να σώσουν τα παιδιά και είναι ένοχοι επειδή επέζησαν, ενώ τα παιδιά σκοτώθηκαν. Μην πιστεύετε ότι μπορούσε κάτι να γίνει. Τόσο πριν την έκρηξη όσο και μετά κανείς δεν μπορούσε να σώσει κανέναν. Το χρέος των παιδαγωγών εκεί ήταν ένα: Να είναι το υπόδειγμα, να είναι το στήριγμα των παιδιών. Έτσι κι έγινε. Και όχι μόνο πριν την έκρηξη. Μετά την*

έκρηξη κανείς δεν μπορούσε να συμπαρασταθεί σε κανέναν. Και λάβετε υπόψη σας ότι μετά την έκρηξη όλοι τα είχαν χαμένα... Παραισθήσεις... Προστάτευα τον Ασίκ όσο μπορούσα, την τελευταία, όμως, στιγμή δεν μπόρεσα. Την 1η του μηνός μπήκαμε στην αίθουσα γυμναστικής με το πρώτο κύμα, γιατί η θέση της δικής μου, δεύτερης τάξης, στη γραμμή, ήταν μπροστά από τις πόρτες. Κάθισα στο πάτωμα μπροστά από την τάξη μου. Πίσω από την πλάτη μου καθόταν οι μαθητές με τους γονείς τους. Εκρηκτικά κρέμονταν πάνω από το κεφάλι μου. Ο Αρτούρ Κισίγιεφ ήταν με τον γιο του, όπως όλοι. Οι τρομοκράτες είπαν: "Όλοι οι νεαροί πατεράδες θα κάνουν ένα βήμα μπροστά από τους άλλους". Πέντε λεπτά αργότερα τους εκτέλεσαν στον διάδρομο. Έτσι δύο μαθητές μου έμειναν ορφανοί από πατέρα, ο Μούσικοβ και ο Κισίγιεφ. Είπα στα παιδιά μου: "Παιδιά δεν πρόκειται να πυροβολήσουν". Ο Ασίκ ήταν ξαπλωμένος στα πόδια μου και ζήτησε να φάει. Έκανα ό,τι μπορούσα για να τον ταΐσω. Το πρώτο βράδυ συνέβη το παρακάτω περιστατικό. Κοντά μας ήταν μια νεαρή μητέρα με ένα μικρό παιδάκι. Το παιδάκι έκλεγε κι εκείνη το νανούριζε, αλλά δεν έλεγε να κοιμηθεί. Τότε ένας τρομοκράτης την σημάδεψε θέλοντας να πει μ' αυτόν τον τρόπο ότι έπρεπε να το κάνει να σωπάσει. Στη συνέχεια αναστέναξε βαθιά, πήρε ένα μπουκάλι νερό και της έδωσε: "Πάρε το νερό μου και δώσε στο παιδί να πιει. Να πάρε και δυο γλυκίσματα. Τύλιξε τα σε ένα μαντίλι και δώστα του να τα γλύψει". Η μητέρα φοβήθηκε ότι είναι δηλητήρια. Της είπα τότε: "Ετσι κι αλλιώς ζωντανοί δεν θα βγούμε από δω μέσα, τουλάχιστον να ηρεμήσει λίγο το παιδάκι". Εκείνη έκοψε ένα κομματάκι από το γλύκισμα και αφού το τύλιξε σ' ένα μαντίλι το έδωσε στον μικρούλη της να το γλύψει. Το υπόλοιπο ενάμισι γλυκό το έκρυψε πίσω από την πλάτη της. Προσεκτικά έκοψε ένα μεγάλο κομμάτι και το έδωσε στον Ασίκ. Τα υπόλοιπα κομμάτια τα έδωσε σε παιδάκια της τάξης της. Τη δεύτερη νύχτα, όταν τελείωσε πια το νερό και δεν επέτρεπαν σε κανέναν να πάει στην τουαλέτα, είπα στα παιδιά μου να τα κάνουν πάνω τους. Τότε χαλάρωσαν κι άρχισαν να κατουράνε. Στα αγοράκια έδιναν άδεια μπουκάλια για να κατουράνε εκεί μέσα και τους έλεγα να πίνουν από αυτά τα μπουκάλια. Τα παιδιά σιχαίνονταν. Τότε εγώ πρώτη πήρα κι ήπια τα ούρα ενός παλιού μου μαθητή από την έκτη τάξη. Όταν ήταν στην πρώτη τάξη τους έκανα εγώ μάθημα. Δεν έκλεισα καν την μύτη μου για να αντιληφθούν τα παιδιά ότι δεν είναι και τόσο τρομερό. Μετά από αυτό όλοι άρχισαν να πίνουν. Το ίδιο και ο Ασίκ. Το πρωί της 3ης Σεπτεμβρίου, η Καρίνα Μελίκοβα, μαθήτρια της πέμπτης τάξης, ξαφνικά όρμησε στην τουαλέτα, της το επέτρεψαν, και τότε η Έμμα Χασάνοβνα Καριάγιεβα, η μητέρα της και δασκάλα των πρώτων τάξεων του δημοτικού μας σχολείου, της είπε να κόψει φυλλαράκια από τα φυτά που ήταν στα γραφεία, γιατί για να κάνουν οι άνθρωποι την ανάγκη τους δεν τους πήγαιναν στην τουαλέτα, όπου είχαν κάνει τρύπες, αλλά στα γραφεία και στις αίθουσες διδασκαλίας. Δώσαμε στα παιδιά αυτά τα φυλλαράκια. Ο Ασίκ αυτό έφαγε τη δεύτερη ημέρα. Η Έμμα Χασάνοβνα και η Καρίνκα σκοτώθηκαν. Και οι δύο. Ποιος φταίει που έχασα τον Ασίκ την τελευταία στιγμή; Λίγο πριν την

έφοδο τα πράγματα ήταν πολύ άσχημα. Οι άνθρωποι ήταν αναίσθητοι. Πολλοί έπεφταν πάνω στους άλλους. Η Ταίσα Καουρμπέκοβνα Χεταγούροβα, δασκάλα της οσετινικής γλώσσας, ένιωσε άσχημα και σύρθηκα προς το μέρος της για να τη στηρίξω στον τοίχο, διαφορετικά θα την τσαλαπατούσαν... Έτσι άφησα τον Ασίκ. Αυτό ήταν. Δεν άκουσα ούτε την έκρηξη, ούτε τους πυροβολισμούς. Απλά έχασα τον κόσμο. Ξύπνησα, όταν έπεσαν πάνω μου οι άντρες των ειδικών δυνάμεων. Πατούσαν πάνω στα κορμιά μας. Πάτησαν πάνω μου κι άρχισα να ανακτώ τις αισθήσεις μου, άρχισα να σέρνομαι. Γύρω μου υπήρχαν πτώματα το ένα πάνω στο άλλο. Γιατί επέζησα εγώ και όχι αυτοί; Γιατί σκοτώθηκαν επτά μαθητές μου από τη δευτέρα τάξη και όχι εγώ που είμαι πια 62 χρονών; Πού είναι ο Ασίκ; Κάθε νύχτα έρχεται στον ύπνο μου, σέρνεται προς το μέρος μου σαν γατάκι... Η Μαρίνα, η μητέρα του Ασίκ, ζει με το ζόρι, το ξέρω, συναντήθηκα μαζί της...»

Η Μαρίνα ξεφυλλίζει τα τετράδια του Ασίκ. Αυτό μόνο κάνει όλο το φθινόπωρο. Η Μαρίνα πήγε στο σχολείο, έψαξε την αίθουσα διδασκαλίας της δευτέρας τάξης και βρήκε τα τετράδια του Ασίκ από την πρώτη τάξη και όλα τ' άλλα, τα καινούρια, τα κενά που είχε προετοιμάσει η Ραΐσα Καμπουλάτοβνα για τη δευτέρα τάξη. Ώρες ολόκληρες η Μαρίνα διαβάζει και ξαναδιαβάζει τις πέντε γραμμούλες του μοναδικού διαγωνίσματος ορθογραφίας, που χάρισε η μοίρα στον γιόκα της. «Δεκαοκτώ Μαΐου. Στην κήπο ανθίζει η αγριοτριανταφυλλιά. Έχει όμορφα μπουμπούκια...» και πάλι από την αρχή «Δεκαοκτώ Μαΐου...» Πίσω από τη Μαρίνα, που έχει κολλήσει το βλέμμα της σ' αυτά τα τετράδια, είναι το κρεβάτι. Πάνω στο κρεβάτι είναι απλωμένα όλα τα αγαπημένα πράγματα του Αρτούρ: ένα ανοιχτό πακέτο τσιγάρων, ο αναπτήρας του, η φοιτητική του ταυτότητα, η εργασία του. Και το πορτρέτο του, πρόσωπο αυστηρό, στοχαστικό βλέμμα. Η Μιλένα πηγαινοέρχεται μπροστά στο πορτρέτο σιωπηλή. Είναι τρομακτικά.

- Μου φαίνεται ότι τα καταλαβαίνει όλα αλλά δεν θέλει να τα παραδεχτεί.

Η Μαρίνα μου εξηγεί τη συμπεριφορά της κόρης της, με τον ίδιο τρόπο που μου εξήγησε και η Ραΐσα Καμπουλάτοβνα τη συμπεριφορά του Ασίκ στην αίθουσα.

- Τους πρώτους δύο μήνες αδιαφορούσα για όλα. Δεν έβγαινα από το σπίτι μου. Εγκατέλειψα το νοικοκυριό μου, το κοριτσάκι μου μού ήταν άχρηστο... Ζούσα κλεισμένη στον εαυτό μου... Δεν μπορούσα ούτε την βρύση να ανοίξω. Δεν μπορούσα να ακούω τον ήχο του νερού να τρέχει. Γιατί δεν έδιναν στα παιδιά να πιουν; Με εξόργιζε ότι μετά την 1η Σεπτεμβρίου όλοι συνέχιζαν να πίνουν νερό... Τρελαινόμουν με την σκέψη αυτή. Και τώρα ακόμη τρελαίνομαι...

- Ψυχολόγοι σας βλέπουν;

- Όχι. Δεν υπήρξε ούτε ένα τηλεφώνημα από ψυχολόγους. Κάθομαι μια ώρα και νομίζω πως πέρασαν πέντε. Είναι τόσο δύσκολα. Ξεφυλλίζω τα βιβλία του.

Η Μαρίνα μου δείχνει ένα βιβλίο με παραμύθια και την αφιέρωση «Στον αγαπημένο μου γιο Ασίκ από τη μητέρα του, Μαρίνα. Φεβρουάριος 2004». Η Μαρίνα μου δείχνει ακόμη μια επιστολή που της έφεραν στο σπίτι από «τους μαθητές της Αγίας Πετρούπολης» με την πρόταση να προσφέρουν ανθρωπιστική βοήθεια στον Ασίκ. Γιατί; Όταν όλοι γνωρίζουν ότι ο Ασίκ δεν ζει! Επιστολή από «την Ιρούσια, 14 ετών: «Έζησες όλες αυτές τις τρομερές ημέρες, μπράβο σου!», και παρακάτω η πρόταση να γίνουν φίλοι δια αλληλογραφίας.

«*Πώς έγινε και η διεύθυνσή μας βρέθηκε στον κατάλογο με τους ζωντανούς;*», ρωτάει η Μαρίνα και αμέσως βάζει τα κλάματα από την οργή που την πλημμυρίζει εξαιτίας της γεμάτης αναισθησίας ανοησίας κάποιων ανθρώπων. «*Τώρα καταλαβαίνω ότι κανείς δεν μπορεί να με βοηθήσει*», λέει η Μαρίνα. «*Πού είναι κι εκείνος ο Πούτιν; Μάλλον με ανοησίες ασχολείται... Καλύτερα θα ήταν να δώσει εντολή να αναγνωριστούν το ταχύτερο όλοι όσοι γίνεται, για να μπορέσουν και μερικοί γονείς να ησυχάσουν...*»

Ο Σάσα Γκουντσόφ και η Ρίμμα Τορτσίνοβα είναι ο πατέρας και η μητέρα της Άζα Γκουμεντσόβα. Ο Σάσα είναι κατάμαυρος λόγω πένθους και αυτοτιμωρίας – δεν κοιμάται τις νύχτες αυτό το φθινόπωρο τιμωρώντας τον εαυτό του που δεν μπόρεσε να σώσει την κόρη του. Τώρα έχει μαύρους κύκλους γύρω από τα μάτια, είναι αξύριστος μέρες και το δέρμα του είναι μαύρο και τραχύ...

«*Κάνουμε ό,τι μπορούμε για να μην τρελαθούμε. Πρέπει απλά κάτι να κάνουμε*», μου εξηγεί η Σάσα. Ο Σάσα και η Ρίμμα είναι ήρωες. Πηγαίνουν από σπίτι σε σπίτι στο Μπεσλάν και παρηγορούν τους πατεράδες και τις μανάδες που έθαψαν τα παιδιά τους και τους παίρνουν μαζί τους στο νεκροταφείο για να κάνουν εκταφές από τους φρέσκους τάφους...

- Στην αρχή, φυσικά, πιστεύαμε ότι η Άζα ήταν μεταξύ των ομήρων. Με τη σύζυγό μου αρχίσαμε σταδιακά να καταλαβαίνουμε ότι δεν ήταν. Βλέπετε, στις 4 Σεπτεμβρίου έγινε το εξής: Την αναγνωρίσαμε από το βρακάκι της, γιατί το υπόλοιπο σώμα ήταν αδύνατο να αναγνωριστεί. Στο Ροστόφ, στο νεκροτομείο, θα μετέφεραν εκείνους που είχαν σκούρο χρώμα δέρματος... Αλλά, τελικά, ούτε και το Ροστόφ μπορούσε να δεχτεί έναν τόσο μεγάλο αριθμό πτωμάτων, και πολλά με σκούρο χρώμα δέρματος έμειναν εδώ, δίχως νεκροτομή. Τα μάζεψαν από τα σπίτια... Από το βρακάκι... αλλά η πόλη μας είναι μικρή, εδώ δεν έχει μεγάλα καταστήματα και πολλά παιδάκια φορούσαν τα ίδια βρακάκια, αφού ήταν αγορασμένα από την ίδια λαϊκή αγορά. Να πώς μπερδεύτηκαν τα πράγματα. Το καταλάβαμε αυτό κι αρχίσαμε να πηγαίνουμε στα διάφορα νεκροτομεία, εξετάσαμε και το παραμικρό δαχτυλάκι, κοιτάξαμε κάθε σάκο με πτώματα.

- Πώς το αντέξατε;

Η Ρίμμα, δίχως να κουνήσει ούτε ένα μύα στο πρόσωπό της λέει:

- Είπα στον εαυτό μου ότι χειρότερα από ό,τι ήταν ΕΚΕΙ, στο σχολείο, για τα παιδιά μας, δεν υπάρχει. Δεν μπορώ να λυπηθώ τον εαυτό μου και δεν τον λυπάμαι. Σήμερα το ζήτημα για μας είναι να θάψουμε το παιδί μας, να κάνουμε το τελευταίο μας χρέος προς την Άζα. Στο Ροστόφ, στο νεκροτομείο, υπάρχει το πτώμα ενός άγνωστου κοριτσιού, που μοιάζει λόγω ηλικίας με το δικό μας, μόνο που δεν είναι. Αυτό σημαίνει ότι σε κάποιον άλλο τάφο είναι το κορίτσι μας, πιθανόν στη θέση εκείνου του κοριτσιού που βρίσκεται στο νεκροτομείο του Ροστόφ. Η αλυσίδα, όμως, αυτή μπορεί να είναι πολύ μεγάλη. Το καταλαβαίνουμε αυτό.

- Η αλυσίδα των εκταφών;

- Φυσικά. Στον κατάλογο που μας έδωσαν στην εισαγγελία, υπάρχουν 38 διευθύνσεις, όπου οι άνθρωποι μπορεί να μην έθαψαν τους δικούς τους. 38 σκοτωμένα κορίτσια ίδιας ηλικίας και σωματότυπου με το δικό μας. Το βασικό είναι ότι είμαστε στο σωστό δρόμο: Αν ο αριθμός των πτωμάτων που απέμειναν στο Ροστόφ και ο αριθμός των αναζητουμένων ταυτίζεται, αυτό σημαίνει ότι έγιναν λάθη κατά την αναγνώριση και ότι όλοι είναι εδώ... Μόνο που μπερδεύτηκαν.

Την 1η Σεπτεμβρίου, η Άζα πήγε για πρώτη φορά στο σχολείο μόνη της «δίχως τη μητέρα της και δίχως λουλούδια», όπως είχε συμφωνήσει με τις φίλες της από την έκτη δημοτικού, μπαίνοντας στην εφηβεία. Η Σβέτα Τσόι, κορεατικής καταγωγής, μοναχοκόρη της Μαρίνας Πακ, η Σβέτα η χορεύτρια, η Σβέτα η στοχαστική, η Σβέτα η πρωταγωνίστρια του Θεάτρου παιδικής μόδας... Τη Σβέτα τη βρήκαν στις 27 Σεπτεμβρίου μετά από γιγαντιαία ανάλυση γιατί ήταν χωρίς πόδια και δεν μπορούσε να αναγνωριστεί.

Η δεύτερη φίλη της ήταν η Έμμοτσκα Χαγιέβα. Ένα πολύ δραστήριο κορίτσι που του άρεσε να απαγγέλλει στίχους. Κάθε πρωί έτρεχε προς το σχολείο και προλάβαινε να χαιρετίσει όλους τους γείτονες, να ρωτήσει όλες τις γριούλες για την υγεία τους...

Σκοτώθηκε κι αυτή. Την έθαψαν, όμως, με ανοιχτό το φέρετρο. Ήταν τυχερή.

Και η Άζα, η λατρεμένη μοναχοκόρη της Ρίμμας και του Σάσα. Η Ρίμμα δεν εργαζόταν και έδινε στην Άζα όλα όσα μπορούσε να της παρέχει στο Μπεσλάν. Χορό, τραγούδι, ξένες γλώσσες, κύκλους ενδιαφερόντων.

«*Ανθρώπους του 21ου αιώνα, έτσι τις αποκαλούσα και τις τρεις*», συνεχίζει η Ρίμμα, «*αν και δεν είναι καλό να παινεύεις τα παιδιά σου. Αυτά όμως έτσι ήταν. Ήταν χαρούμενα και αισιόδοξα παιδιά. Ήθελαν πολλά. Η Άζα μας είχε πάντα άποψη για όλα. Φιλοσοφούσε*».

Η Ρίμμα μού δείχνει ένα συνηθισμένο σχολικό ερωτηματολόγιο, από εκείνα που εκατομμύρια παιδιά των γυμνασιακών τάξεων συμπληρώνουν, συνήθως, τυπικά: Ονοματεπώνυμο, σε ποιον θα ήθελες να μοιάσεις, με

ενδιαφέρει ο Σβατσενέιγκερ ή ο Πέτρος από την άλλη τάξη. Ωστόσο, το ερωτηματολόγιο της Άζα ήταν διαφορετικό. Ερώτηση: Τι σε ανησυχεί περισσότερο; Απάντηση: η Ρωσία. Έτσι λοιπόν. Οι γονείς βρήκαν το ερωτηματολόγιο αυτό μετά τα γεγονότα της 1ης Σεπτεμβρίου, όπως και την έκθεση ιδεών που μάλλον είχε γράψει την παραμονή και στίχους που ήταν κρυμμένοι σε μια καρέκλα. Γιατί;

«*Θα πάω εκεί, εκεί,*
όπου τα πάντα υπάρχουν και όλα είναι δυνατά», διαβάζει δυνατά η Ρίμμα,
«*Βαρέθηκα να περιμένω*
Είναι απλά αδύνατο.
Όλα πια έγιναν και δεν είναι ούτε αργά ούτε νωρίς.
Γιατί για πάντα
Τα πάντα είναι τόσο δύσκολα.
Έκλεισα εισιτήριο για τον παράδεισο
Σύντομα θα 'μαι 'κεί
Με το πρώτο δρομολόγιο
Κι όλα θα γίνουν πιο απλά...»

Είναι προφανές ότι δεν πρόλαβε να το τελειώσει. Η διορατικότητά της, όμως, είναι κάτι παραπάνω από ξεκάθαρη.

Είναι γνωστό ότι η Έμμοτσκα, η Σβέτα και η Άζα στην αρχή ήταν στην αίθουσα γυμναστικής, αλλά στις 3 Σεπτεμβρίου κατάφεραν να συρθούν η μία κοντά στην άλλη, μαζί με τη Μαντίνα Σαζάνοβα, άλλη μια συμμαθήτριά τους, η οποία είχε γενέθλια εκείνη την ημέρα και αποφάσισαν να τα γιορτάσουν όλες μαζί. Κάθονταν, όπως τις είδαν, κάτω από εκείνο ακριβώς το παράθυρο, όπου ανατίναξαν τον τοίχο προκαλώντας άνοιγμα για να βγουν έξω τα παιδιά... Αυτό σημαίνει ότι για να σωθούν όλοι οι άλλοι, έπρεπε εκείνοι που κάθονταν κοντά στον τοίχο να θυσιάσουν τις ζωές τους.

«*Δεν έμαθα ότι σώθηκε κάποιος από εκείνους που καθόταν σ' εκείνη την πλευρά της αίθουσας*», λέει η Ρίμμα βάζοντας τέλος σ' αυτή τη συζήτηση. «*Μένει μόνο να θάψουμε την Άζα και τέρμα. Θα πάμε σε όλες τις διευθύνσεις που υπάρχουν στον κατάλογο. Σαν να δουλεύαμε. Και θα τους πείσουμε*».

Είναι αδύνατον να σεβαστείς τον κρατικό μηχανισμό, ο οποίος μανιωδώς αναπαράγει για τους πολίτες τα χειρότερα σενάρια, πότε στο Νορντ-Οστ και πότε στο Μπεσλάν. Και χωρίς καμιά διάθεση να απολογηθεί! Τι συμβαίνει; Ήρεμα, αλλά με αυτοπεποίθηση, το κράτος αποποιείται κάθε ευθύνη για τα πάντα. Επέτρεψαν εκταφές; Αφήστε τους να σκάβουν, ιδίως εκείνους που πέρασαν τα χειρότερα απ' όλους. Θα φέρουμε σε αντιπαράθεση τις οικογένειες που έθαψαν τους δικούς τους με τις οικογένειες που δεν τους έθαψαν κι έτσι κανείς δεν πρόκειται να κάνει διαδηλώσεις κατά του Πούτιν και του Ντζασόχοφ... Κανείς δεν θα απαιτήσει να μάθει την αλήθεια από

την ανάκριση… Κανείς δεν θα έχει χρόνο γι' αυτά…

Οι άνθρωποι στη χώρα θα πρέπει να θυμούνται τι συνέβη: Το κράτος αυτοακυρώθηκε πλήρως από τα γεγονότα στο Μπεσλάν. Και το Μπεσλάν τρελαίνεται, τρελαίνεται στην απόλυτη μοναξιά του.

Οι άνθρωποι, όμως, στη χώρα μας δεν θέλουν να θυμούνται…

12 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ

Στη Μόσχα πραγματοποιήθηκε το Πανρωσικό Συνέδριο των Πολιτών. Παραβρέθηκαν αντιπρόσωποι από ολόκληρη τη Ρωσία. Υπήρχαν πολλές ελπίδες ότι το Συνέδριο θα μετασχηματιστεί σε Μέτωπο Εθνικής Σωτηρίας.

Τίποτα, όμως, δεν έγινε. Οι αιτίες είναι απλές. Εκείνοι που οργάνωσαν την εκδήλωση (ο Γκεόργκι Σατάροφ και η Λιουντμίλα Αλεξέγιεβα), δεν θέλουν να προκαλέσουν σκάνδαλο που θα ενοχλήσει το Κρεμλίνο. Γι' αυτό και καθήμενοι στο προεδρείο, προσπαθούσαν να αποσοβήσουν τις έντονες επιθέσεις κατά του Πούτιν. Και το κατάφεραν. Προς το τέλος της συνεδρίασης στην αίθουσα δεν είχε απομείνει κανείς. Όταν στο βήμα ανέβηκε ο Γκάρι Κασπάροφ, ένας από τους ανερχόμενους ηγέτες της αντιπολίτευσης, άρχισαν να φωνάζουν: «Ο Κασπάροφ για πρόεδρος!», και επειδή αυτό δεν άρεσε στο προεδρείο, παρόλο που ο Κασπάροφ συμμετείχε στο συνέδριο, αποφάσισαν να μην του αναθέσουν στο μέλλον κανέναν πρωταγωνιστικό ρόλο.

Οι πρωταγωνιστικοί ρόλοι μοιράστηκαν μεταξύ των ίδιων ανθρώπων που μας οδήγησαν στην κενή φλυαρία του συνεδρίου.

Τίθεται το ερώτημα: Μπορεί, γενικά, σήμερα να κάνει την εμφάνισή της μια οποιαδήποτε εξωκοινοβουλευτική αντιπολίτευση; Κι αν εμφανιστεί, θα μπορέσει να επιβιώσει στο πολιτικό σκηνικό; Γιατί στη διεφθαρμένη μας κοινωνία κανείς δεν πρόκειται να δώσει χρήματα σ' εκείνους που δεν είναι σε θέση να κάνουν λόμπι.

Και ποιος μπορεί να γίνει χορηγός μιας εξωκοινοβουλευτικής αντιπολίτευσης; Μόνο οι ολιγάρχες. Σε συνθήκες απροσχημάτιστων διώξεων κατά των ολιγαρχών, δεν υπάρχει κανείς εκτός από τον Μπερεζόφσκι. Όμως, κάθε οικονομική σχέση με τον Μπερεζόφσκι είναι απαράδεκτη για την αντιπολίτευση, αφού ο κόσμος θα την απαρνηθεί.

Υπάρχει άλλο ένα πρόβλημα σχετιζόμενο με αυτήν την εμφάνιση: Τα συναισθήματα. Το μίσος ως κινητήρια δύναμη των κοινοβουλευτικών εκλογών και της πολιτικής αντιπαράθεσης στη Ρωσία δεν είναι παραγωγικό και οι δημοκράτες δεν μπορούν να οικοδομήσουν στο μίσος την προπαγάνδα τους.

Τότε πάνω σε τι μπορούν να την οικοδομήσουν; Τι θα γίνει αν οι δημοκράτες δεν έχουν προοδευτικές ιδέες;

Ιδέες υπάρχουν ένα σωρό. Ο μέσος όρος ζωής στη Ρωσία είναι 58,5 χρόνια. Υπάρχει, άραγε, πιο θετική ιδέα και βασικό σύνθημα από το «Θα επιβιώσουμε. Είμαστε υπέρ της παράτασης ζωής τουλάχιστον μέχρι τα 70 χρόνια»;

Οι δημοκράτες και οι φιλελεύθεροι ετοιμάζονται να γιορτάσουν το Νέο Έτος, το 2005, έχοντας εγκαταλείψει τα πάντα και έχοντας πέσει σε κώμα. Εδώ κι ένα χρόνο, μετά τη συντριβή τους στις κοινοβουλευτικές εκλογές, δεν μπόρεσαν να οργανώσουν μια δημόσια συζήτηση για τις αιτίες της ήττας τους.

Όταν δεν υπάρχει αντιπολίτευση αυτή καθεαυτή, το μόνο που απομένει είναι το κίνημα των αντιφρονούντων. Αλλά ούτε και πραγματικούς αντιφρονούντες έχουμε.

Και οι αντιφρονούντες και οι δημοκράτες τελικά επί μακρόν κορόιδευαν τον λαό λέγοντας ότι ο Γιέλτσιν ήταν πραγματικός δημοκράτης και πολλοί πολίτες τους πίστεψαν. Να, λοιπόν, που έφτασε η ώρα που όλα ξεκαθάρισαν και αυτό το παραμύθι με τον Γιέτσιν τελικά λειτούργησε σε βάρος των δημοκρατών, αφού συκοφαντήθηκε η ίδια η λέξη «δημοκράτης». Στη συνέχεια οι δημοκράτες αποκαλούνταν δημοκόποι, όχι μόνο από τους εναπομείναντες κομμουνιστές και σταλινικούς, αλλά και από την πλειονότητα του πληθυσμού. Η λέξη «δημοκράτης» έγινε βρισιά. «Οι επιτυχίες» των δημοκρατών ήταν ο υπερπληθωρισμός, η απώλεια των σοβιετικών αποταμιεύσεων, ο πόλεμος στην Τσετσενία…

Θυμίζω ότι ο Γιέλτσιν εκλέχθηκε το 1996. Τον εξέλεξαν όχι γιατί ήταν έξυπνος, αλλά γιατί μεταξύ δύο κακών επέλεξαν το μικρότερο. Δεν είχε κανένα πρόγραμμα ανάπτυξης της χώρας. Τον εξέλεξαν από φόβο μην τυχόν και επιστρέψουν οι κομμουνιστές. Χρησιμοποιήθηκε ασύστολα ο κρατικός μηχανισμός. Οι ομοσπονδιακές Αρχές δούλευαν μόνο για τον Γιέτσλιν.

Ο λαός αδιαφορούσε για όλα αυτά, παρατηρώντας τον τρόπο που η δημοκρατική παράταξη ασυδοτούσε. Ένα μέρος των δημοκρατών δήλωσαν απροκάλυπτα ότι εν ονόματι της νίκης μπορούμε να θυσιάσουμε την αλήθεια…

Ο λαός και πάλι αδιαφόρησε και περιφρόνησε τον Γιέλτσιν και τους δημοκράτες. Η τάση να θυσιάζουμε την αλήθεια ενισχύθηκε και αποτέλεσε ουσιαστικά τον δρόμο για την κατάληψη της εξουσίας από τον Πούτιν, όταν ο Γιέλτσιν τον κήρυξε διάδοχό του. Το Κρεμλίνο κατέλαβε την τηλεόραση. Στους ανεξάρτητους τηλεοπτικούς σταθμούς επιτράπηκε να είναι μόνο ψυχαγωγικοί, ακόμη κι όταν στην Τσετσενία σκοτώνονταν εκατοντάδες άνθρωποι.

Αυτό ήταν όλο. Οι εκλογές μετατράπηκαν σε αποβλάκωση και διαφθορά, σε θρίαμβο της κρατικής καταπίεσης. Οι δημοκράτες συνολικά σιωπούσαν, προσπαθώντας να σώσουν ψήγματα της εξουσίας τους στο κοινοβούλιο και στις τοπικές Αρχές.

Έτσι, έχασαν το κύρος τους.

Ο λαός απάντησε σε όλα αυτά με αδιαφορία. Και αυτό είναι ό,τι πιο τρομερό συνέβη τα τελευταία 13 χρόνια της δημοκρατίας.

ΜΕΡΟΣ 3ο
Η ΡΩΣΙΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ ΔΙΑΜΕΣΟΥ ΤΗΣ ΚΙΡΓΙΣΙΑΣ

Τα γεγονότα της Ουκρανίας στα τέλη του 2004 έθεσαν τέρμα στην Μεγάλη Πολιτική Κατάθλιψη της Ρωσίας και αυτό είναι ένα ιστορικό γεγονός. Η κοινωνία αναθάρρησε και όλοι ζήλευαν το Μαϊντάν[58]. «*Γιατί, όμως, δεν είμαστε όπως στην Ουκρανία;*», έλεγαν παντού. «*Αφού κι αυτοί σαν κι εμάς είναι...*»

Όλοι επιχειρηματολογούσαν σχετικά με το ότι δεν έχουμε καμιά διαφορά από τους Ουκρανούς και ότι μεγάλο μέρος των κατοίκων της Ρωσίας είναι Ουκρανοί, είτε καθαρόαιμοι, είτε κατά το ήμισυ, είτε κατά το ένα τέταρτο. Στη Σοβιετική Ένωση δεν υπήρχε άλλη πόλη πιο κοντά στη Μόσχα από το Κίεβο, κι όμως μπερδεύτηκαν τόσο πολύ όλα τώρα που είναι αδύνατο να βρεις την άκρη... Μετά τη διάλυση της Ε.Σ.Σ.Δ., η πλειοψηφία στη Ρωσία πίστευε ότι η Ουκρανία θα παραμείνει προτεκτοράτο και αποικία και ότι η Μόσχα θα αποφασίζει και το Κίεβο θα εκτελεί...

Αλλά... τα πράγματα ήρθαν πολύ διαφορετικά. Όσο η πρώην μητρόπολη συνέχιζε να τρέφεται με ψευδαισθήσεις του τύπου ότι η πρώην αποικία δεν θα πάει πουθενά, οι άνθρωποι της πρώην αποικίας διήνυσαν μια μεγάλη απόσταση ανάπτυξης και απέδειξαν ότι είναι έθνος.

Παρόλα αυτά, η πολιτική μαχητικότητα του Μαϊντάν δεν έγινε για τη Ρωσία μια ταχέως διαδεδομένη μόλυνση, απλά μας έδωσε κίνητρο για αναβίωση της αντίστασης ώστε ο λαός να σηκωθεί από τους καναπέδες και να αρχίσει να κοιτάζει τι γίνεται στους δρόμους...

Με τέτοιες διαθέσεις ξεκίνησε ο Ιανουάριος του 2005, και εκατομμύρια άνθρωποι άρχισαν να συγκεντρώνονται σε διαδηλώσεις κατά το νόμου Ν 112 του «μονεταριστικού», ο οποίος στερούσε την κοινωνική προστασία από τους πιο αδύναμους και τις ελπίδες για αναγέννηση της δημοκρατικής αντιπολίτευσης.

---

[58] Maidan Zezaleshnosti (Πλατεία Ανεξαρτησίας): Η νέα ονομασία της πλατείας της Οκτωβριανής Επανάστασης στον κεντρικό δρόμο του Κιέβου, Κρεσάτικ. Εκεί έγιναν οι μεγάλες συγκεντρώσεις πολιτών κατά τη διάρκεια της «πορτοκαλί επανάστασης». Σήμερα, η λέξη «Μαϊντάν» έφτασε να σημαίνει το κίνημα των δημοκρατικών αλλαγών σε όλα τα μετασοβιετικά κράτη.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Ιανουάριος, μήνας συγκεντρώσεων. Οι πιο φτωχοί έχασαν μέρος των επιδομάτων κοινωνικής πρόνοιας. Δεν ξέρουν πώς να επιβιώσουν. Στους ανάπηρους κατήργησαν το δικαίωμα για εκπτώσεις στα φάρμακα, πράγμα που σημαίνει βέβαιο θάνατο. Στους στρατιώτες κατήργησαν το δικαίωμα της δωρεάν αλληλογραφίας – εκπληκτική κατάργηση γιατί οι στρατιώτες μας δεν έχουν δικά τους χρήματα, δεν τους επιτρέπεται, πράγμα που σημαίνει ότι, αν τους δώσουν οι γονείς τους χρήματα, θα μπορούν να γράφουν στο σπίτι τους. Αν, όμως, δεν υπάρχουν γονείς; Στις εγκύους κατήργησαν το δικαίωμα της άδειας μετ' αποδοχών, γιατί έτσι πιστεύουν πως θα επιλύσουν το πρόβλημα της υπογεννητικότητας.

Ποιος χρειάζεται αυτό το Ταμείο Σταθερότητας για το οποίο επαίρεται ο πρόεδρος; Γιατί θα πρέπει να καθόμαστε πάνω σε τσουβάλια γεμάτα χρήματα και την ίδια στιγμή να εξευτελίζουμε, να εξοντώνουμε και να μισούμε τον λαό μας;

Είμαι στο Γιεκατερίνενμπουργκ, στα Ουράλια Όρη. Εδώ, στην περιοχή του Σβερντλόφσκ, στην πρωτεύουσα των Ουραλίων Ορών, ζουν 20 χιλιάδες βετεράνοι του πολέμου στην Τσετσενία και σχεδόν όλοι τους είναι πρώην στρατιώτες της «αντιτρομοκρατικής επιχείρησης» και νυν προνομιούχοι. Η προνομιακή αποστράτευση που ανακοινώθηκε από την κυβέρνηση είναι γι' αυτούς, όπως οι ίδιοι την αποκαλούν, σταυροφορία κατά του εαυτού τους.

Οι «Τσετσένοι» εδώ στα Ουράλια ζουν στα όρια της ανέχειας. Κανείς δεν τους προσλαμβάνει, ούτε γίνονται δεκτοί στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, κι αυτοί, από αντίδραση, πίνουν, αλητεύουν και εγκληματούν και στη συνέχεια καταλήγουν στη φυλακή. Μόνο σε μία από τις φυλακές, στο χωριό Ρέπινο, στην άκρη του Γιεκατερίνενμπουργκ, δημιουργήθηκε η Ένωση φυλακισμένων βετεράνων των τσετσενικών πολέμων, η οποία τώρα αριθμεί 200 μέλη. Γι' αυτούς δεν υπάρχουν θέσεις στα εκπαιδευτικά ιδρύματα ούτε στα νοσοκομεία, και οι ίδιοι δεν έχουν τα μέσα να πληρώσουν για όλα αυτά. Τους διώχνουν από τις φοιτητικές εστίες λες κι είναι καταραμένοι. Τους ωθούν στο περιθώριο και αυτοί τότε ενώνονται σε «αγέλες», σε «τσετσενικές» αδελφότητες και οργανώσεις. Η πλειονότητα των «Τσετσένων» εκλαμβάνει τα προνόμια, που σήμερα κατάργησαν, ως «εκτίμηση της κοινωνίας» προς τους ίδιους, ως αποζημίωση για τις τσακισμένες τους ζωές. Η κατάργηση των προνομίων αυτής της έσχατης «εκτίμησης της κοινωνίας», έστω και κουτσουρεμένης, έστω και επιφανειακής, αλλά παρόλα αυτά θεσμοθετημένης, και η αντικατάστασή της με τα ψίχουλα του επονομαζόμενου «κοινωνικού πακέτου», εκλαμβάνεται από την πλειονότητα των «Τσετσένων» σήμερα ως το τελικό χτύπημα εκ μέρους του κράτους, για το οποίο οι σύντροφοί τους θυσίασαν τις ζωές τους και οι ίδιοι την υγεία τους.

Ήταν που ήταν φτωχοί, τώρα πια θα εξαθλιωθούν. Οι τραυματίες και οι ανάπηροι θα πεθάνουν. Η πλειονότητα θα χάσει τη μάχη για μια θέση εργασίας. Και αν, παρόλα αυτά, κάποιοι απέκτησαν μόρφωση, η «μονεταριστική πολιτική» θα τους υποχρεώσει να εγκαταλείψουν τις σπουδές τους, γιατί τα προνόμια, που με τόσο κόπο απέκτησαν, καταργούνται.

Ο Ρουσλάν Μιρόνοφ είναι ένας νεαρός ανάπηρος του δευτέρου πολέμου στην Τσετσενία. Έχει ένα ειλικρινές, και γι' αυτό μη «τσετσενικό», χαμόγελο βετεράνου στο στρογγυλό του πρόσωπο. Αυτό είναι ευχάριστο γιατί δεν πέφτεις πάνω στη συνηθισμένη για τους «Τσετσένους» κακία που υπάρχει στα μάτια τους κοιτάζοντας τους άλλους. Με τον Ρουσλάν νιώθω κάπως άβολα να συζητήσω την ιστορία της μεταπολεμικής του αναπηρίας. Φέρεται όπως και οι υπόλοιποι, δίχως να επιδεικνύει τίποτα, στο δε στήθος του δεν κρέμονται σταυροί. Θα ήταν ένα συνηθισμένο παλικάρι, αν δεν ήταν τόσο προφανείς οι επιπτώσεις ενός βαρύτατου τραυματισμού στο κεφάλι, το μισό του πρόσωπο είναι παραμορφωμένο, έχει προβλήματα με τα χέρια του, γιατί μετά τον τραυματισμό του απλά συγκόλλησαν τα κομμάτια.

Καθόμαστε σ' ένα μικρό δωματιάκι στην οδό Στουντέντσεσκαγια 16, στο Γιεκατερίνενμπουργκ, σε ένα κτίριο με την ονομασία Αρσενάλ 32, του κτιριακού συγκροτήματος μιας από τις μεγαλύτερες οργανώσεις αναπήρων των σύγχρονων πολέμων που υπάρχουν στη Ρωσία.

Γύρω μας υπάρχουν πολλοί άνθρωποι, κανείς δεν κρύβει ότι ενώθηκαν για να επιβιώσουν σε συνθήκες όπου το περιβάλλον απορρίπτει τους «Τσετσένους» και όπου αν ο ίδιος ο άνθρωπος δεν κάνει μεγάλες προσπάθειες, τότε τα προνόμιά του θα καταλήξουν στα δωρεάν εισιτήρια στον ζωολογικό κήπο του Γιεκατερίνενμπουργκ. Τι να πει κανείς; Πρόκειται για μια εξαιρετικά σοβαρή «φροντίδα» της κοινωνίας για τον ψυχικό κόσμο του βετεράνου, ο οποίος συμμετείχε σε εμφύλιο πόλεμο ο οποίος διεξάγεται στα εδάφη του κράτους του.

- Ακόμη και στα λουτρά είχαμε μειωμένο εισιτήριο, τώρα όμως ακρίβυνε και δεν μας επιτρέπουν την είσοδο. Το ίδιο και στις δημόσιες τουαλέτες. Όχι μόνο στις δημοτικές αλλά και στις ιδιωτικές. Στην πόλη μας δεν υπάρχουν δημοτικές τουαλέτες, μόνο ιδιωτικές.

- Ρουσλάν, παρόλα αυτά, εσείς προσωπικά δείχνετε ότι είστε αυτόνομος. Το λένε τα μάτια σας. Ποια προνόμια είχατε; Τι χάνετε με την κατάργησή τους;

- Εγώ προσωπικά χάνω τα πάντα. Αυτό είναι πολύ οδυνηρό για μένα. Είμαι ανάπηρος, δεν περιμένω να ζήσω από τη σύνταξη και δεν φορτώθηκα σε κανέναν με τα προβλήματά μου. Έχω μια μικρή δική μου δουλειά, η οποία μου αφήνει περίπου 100 χιλιάδες ρούβλια το χρόνο. Είχα επιδιώξει την ειδική φορολογική έκπτωση που αναλογεί στους βετεράνους επί της φορολογίας φυσικού προσώπου κι έτσι δεν πλήρωνα αυτόν τον φόρο. Τώρα όμως θα πρέπει να καταβάλω το 48,5%. Δηλαδή αμέσως χάνω 48.5 χιλιάδες ρούβλια. Χάνω τα μισά. Η μικρή μου επιχείρηση χάνει το εμπορικό της νόημα. Λίγο ακόμη και θα μπορώ να αποκαλούμαι φτωχός.

Εκτός από αυτό, ο Ρουσλάν είχε κίνητρο να προσλαμβάνει στην επιχείρησή του αναπήρους, δηλαδή να υποστηρίξει τους συντρόφους του «Τσετσένους», τους οποίους δεν προσλαμβάνουν άλλοι εργοδότες, επειδή τα προβλήματα που προκαλούν είναι περισσότερα από το πιθανό κέρδος που θα έχουν.

- Όταν ένας ανάπηρος έχει μισθό, για παράδειγμα, 8.300 ρούβλια, δεν έχει φορολογικές κρατήσεις. Σήμερα, αυτή η προνομιακή μεταχείριση καταργείται και θα πρέπει να καταβάλει 4.000. Αυτό σημαίνει το εξής: Όποιος ανάπηρος θελήσει να εργαστεί, θα πρέπει να επιστρέψει στο κράτος διπλάσιο ποσό από το περιβόητο «κοινωνικό πακέτο» που τον χορηγείται και που τόσο πολύ μας διαφημίζουν (σημείωση Α.Π.: εδώ μιλάει για τη βασική ιδέα της μονεταριστικής πολιτικής: καταργείται το προνόμια και ως αντάλλαγμα χορηγείται χρηματικό «κοινωνικό πακέτο»). *Αυτό είναι οτιδήποτε παρά πολιτική προστασίας των αναπήρων, οι οποίοι δεν θέλουν να γίνουν βάρος στην κοινωνία. Θα νόμιζε κανείς ότι θα έπρεπε να μας υποστηρίζουν με κάθε τρόπο, γιατί αυτό συμφέρει το κράτος, να μας δώσουν ευκαιρίες να αναπτύξουμε την αναπηρική μας πρωτοβουλία, ώστε να μην καθόμαστε στα σπίτια μας και να μην τεμπελιάζαμε στις αυλές. Τώρα, όμως, διαλύουν την κοινωνική πρόνοια. Μας στέλνουν στο βυθό.*

Η ουσία «της προνοιακής μεταρρύθμισης», έτσι όπως την προωθεί ο Πούτιν και η κυβέρνηση, είναι καθαρά σοβιετικού τύπου, όπως και πολλά άλλα από εκείνα που κηρύττει ο Πούτιν στη χώρα. Τότε σε έτρεφαν σε λογικά όρια κι εσύ θα έπρεπε να τους προσκυνάς με ευγνωμοσύνη γι' αυτό και όχι να παραπονιέσαι. Για άλλη μια φορά, ο αξιωματούχος έχει στα χέρια του εκείνο το δόλωμα («κοινωνικό πακέτο») με το οποίο θα συρρικνώσει τα δικαιώματα και τις ελευθερίες. Έτσι οι άνθρωποι θα είναι ευγνώμονες για τις εφάπαξ καταβολές, ενώ οι δυσαρεστημένοι μπορούν να πιάσουν μια θέση στα νεκροταφεία.

Ο Ρουσλάν συνεχίζει:

- Εκτός απ' αυτό, κάθε φθινόπωρο ή χειμώνα είχα έκπτωση 50% να πάω αεροπορικώς ή σιδηροδρομικώς όπου ήθελα. Για μένα ήταν ένα σημαντικό προνόμιο γιατί οι γονείς μου μένουν στην Ανάπα, στη Μαύρη Θάλασσα, ενώ η πεθερά μου, στο Νοβοσιμπίρσκ. Χρησιμοποιούσα τακτικά αυτό το προνόμιο και κανένα από τα οικονομικά επιδόματα που ανακοινώθηκαν δεν βλέπω πλέον να το καλύπτει. Λαμβάνοντας υπόψη την πραγματική μείωση του εισοδήματός μου από την επιχείρησή μου, δεν θα μπορώ να αγοράζω εισιτήρια πια. Για ποιο λόγο με καταδικάζουν να μην μπορώ μία φορά το χρόνο να επισκέπτομαι τους γονείς μου; Δείτε κι αυτό, ο δωρεάν καθαρισμός των δοντιών καταργήθηκε εντελώς, που σημαίνει ότι αυτό ήταν κάτι το αδιάφορο για εμάς. Πρόκειται, όμως, για ένα πολύ σημαντικό προνόμιο για τους «Τσετσένους», αφού σχεδόν όλοι επιστρέψαμε από εκεί δίχως

δόντια και η σειρά αναμονής στο στρατιωτικό νοσοκομείο είναι τεράστια. Τώρα τι θα κάνουμε; Το «πακέτο» του αναπήρου είναι δύο χιλιάδες ρούβλια. Για εκείνον που έλαβε μέρος σε πολεμικές επιχειρήσεις 1.500 ρούβλια. Για την οικογένεια των νεκρών, 650. Δηλαδή πάει και ο καθαρισμός των δοντιών.

Συζητάμε για τις φρικαλεότητες της εποχής μας, της εποχής της σταθερότητας. Επί Γιέλτσιν όλοι ήξεραν ότι τα πράγματα είναι δύσκολα, ότι η Ρωσία είναι φτωχή και η βιομηχανία σε ύφεση, αλλά παρόλα αυτά η εξουσία κατόρθωνε να δίνει τα επιδόματα. Τώρα η εξουσία μας διαβεβαιώνει ότι η χώρα πλουτίζει, οι τιμές του πετρελαίου είναι υψηλές, τα αποθέματα χρυσού της χώρας ξεπέρασαν ακόμη και τα επίπεδα των καλύτερων χρόνων, ενώ το Ταμείο Σταθερότητας είναι τεράστιο...

- Αυτό σημαίνει ότι η κοινωνική πρόνοια θα πρέπει να βελτιωθεί, έτσι δεν είναι; Λογικό δεν είναι; Σκέπτεται ο Ρουσλάν.

- Θα ήθελα να προσέξετε μια ακόμη λεπτομέρεια, στην οποία κανείς δεν δίνει σημασία. Για να λύσει τα χέρια της στο μέλλον, η κυβέρνηση κατήργησε, μέσα στη φασαρία που έγινε, το άρθρο 11 του νόμου «Περί βετεράνων». Πρόκειται για ένα πολύ σημαντικό άρθρο, το οποίο δεν επέτρεπε την επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου των ανθρώπων και σε περίπτωση κατάργησης ενός προνομίου απαιτούσε την αντικατάστασή του με άλλο. Σήμερα οι φραγμοί αυτοί έπεσαν και ο αξιωματούχος μπορεί να κάνει ό,τι θεωρεί αναγκαίο και όποτε το θελήσει, δίχως να υπάρχει ένας νόμος που να τον υποχρεώνει. Αν μετά από κάποιο διάστημα αποφασιστεί, για παράδειγμα, ότι οι εκπτώσεις στα ενοίκια των κοινοβιακών διαμερισμάτων[59] καταργούνται και ότι θα πρέπει να καταβάλλονται πλήρως, δεν υπάρχει κανένας νόμος που θα μπορούσε να αποτρέψει μια τέτοια απόφαση.

Στον κάτοικο του Γιεκατερίνενμπουργκ, Σεργκέι Ντομρατσόφ, γεννηθέντα το 1976, αφαιρέθηκε ο ένας πνεύμονας. Έχει δύο θραύσματα στο κεφάλι και ένα μέρος του κρανίου του έχει αντικατασταθεί μετά από μια τιτάνια εγχείρηση πλαστικής χειρουργικής. Όλα αυτά συνέβησαν στο Γκρόζνι το 1996, όταν ο Σεργκέι ήταν απλός στρατιώτης κληρωτός και υπηρετούσε στις δυνάμεις του Υπουργείου Εσωτερικών σε εκείνη τη μοιραία για τους στρατιώτες 101 ταξιαρχία, στην οποία οι στρατιώτες επιβίωναν μόνο εκ θαύματος.

Σήμερα ο Σεργκέι είναι ένας κλασικός εκπρόσωπος της «μεσαίας τάξης» του Γιεκατερίνενμπουργκ. Ήρεμα και με αυτοπεποίθηση οδηγεί στους δρόμους του Γιεκατερίνενμπουργκ το απλοϊκό του αυτοκίνητο Ζιγκουλί,

[59] Κοινοβιακά διαμερίσματα: Επί Ε.Σ.Σ.Δ., προκειμένου να αντιμετωπίσουν το έντονο πρόβλημα της στέγης, οι Αρχές έχτιζαν μεγάλα διαμερίσματα των 4 και 5 δωματίων και παραχωρούσαν σε κάθε οικογένεια από ένα δωμάτιο προκειμένου κάτω από την ίδια στέγη να συστεγαστούν πολλές οικογένειες. Τα διαμερίσματα αυτά είχαν κοινόχρηστο διάδρομο, κουζίνα, μπάνιο και τουαλέτα.

φορώντας ένα καλό κουστούμι και ταιριαστή γραβάτα. Είναι περιποιημένος, καθαρός, αυτόνομος, και χαίρεσαι να τον βλέπεις και να τον ακούς. Τίποτα πάνω του δεν θυμίζει αυτά που πέρασε. Είναι ένας άνθρωπος του παρόντος. Παντρεύτηκε, όπως ήθελε, μια ανεξάρτητη μορφωμένη καλλονή, του αρέσει πολύ η δουλειά του και έχει ήδη ένα πτυχίο, ενώ σπουδάζει για να πάρει ένα δεύτερο.

- Από όλους εκείνους που έλαβαν μέρος σε πολεμικές επιχειρήσεις μόνο το 10% μπόρεσε να κάνει κάτι μετά τον πόλεμο. Οι υπόλοιποι πίνουν και δεν κάνουν τίποτα, ζουν σε βάρος των γονιών τους. Βλέπετε, όλοι μάς αποστρέφονται, μας φοβούνται. Γι' αυτό και δουλεύουν ως σωματοφύλακες, υπάλληλοι στους «Αφγανούς» σε ιδιωτικές εταιρείες φύλαξης. Οι «Αφγανοί» προσλαμβάνουν τους δικούς μας δίχως μεγάλη προθυμία.

- Υπάρχουν πολλοί «Τσετσένοι» που δεν προσαρμόστηκαν στη ζωή και τελικά επιστρέφουν στην Τσετσενία ως μισθοφόροι. Εσάς, Σεργκέι, δεν σας γοητεύει αυτή η ιδέα;

Γελάει.

- Δεν θέλω να πάω εκεί.

- Και γιατί οι άλλοι θέλουν;

- Μα το γιατί είναι πολύ απλό. Εκεί κάνεις ό,τι θέλεις. Πυροβολείς όπου και όποιον θέλεις. Δεν υπάρχουν νόμοι και αυτό αρέσει σε πολλούς.

- Πώς καταντήσατε έτσι;

Γελάει και πάλι.

- Εγώ έφυγα από το κράτος. Κάποια στιγμή μετά την επιστροφή μου από την κρεατομηχανή της Τσετσενίας, αντιλήφθηκα ότι είτε θα πνιγώ μαζί με τους άλλους είτε θα αρχίσω τη ζωή μου από την αρχή. Και όλα όσα έχω σήμερα τα έκανα δίχως τη βοήθεια του κράτους. Αυτό μου αρέσει. Το μετάλλιο Ανδρείας μου δεν το φορώ ποτέ. Επιβίωσα μόνο και μόνο γιατί έκανα πως τα ξέχασα όλα και άρχισα να ζω λες και δεν έζησα τίποτα από όλα αυτά.

- Μα όλα αυτά έγιναν όμως, έτσι δεν είναι;

- Έγιναν. Τέρμα όμως. Δίπλα μου άνθρωποι γίνονταν αλκοολικοί, τσακίζονταν, βυθίζονταν. Εγώ ήθελα να ζήσω.

- Τα κατάφερες;

- Γενικά ναι. Υπάρχουν στιγμές που νιώθω άσχημα και είναι φυσικό. Δεν μιλάω όμως γι' αυτό σε κανέναν. Γενικά δεν λέω τίποτα για το παρελθόν, οι προσωπικές ερωτήσεις αποκλείονται. Λόγω του τραυματισμού μου πρέπει μια φορά τον χρόνο να μπαίνω στο στρατιωτικό νοσοκομείο. Από τη δουλειά μου δεν μου δίνουν άδεια, εγώ όμως δεν θέλω να τους δώσω εξηγήσεις. Έκοψα το κάπνισμα, δεν πίνω. Στα λουτρά δεν πηγαίνω. Απαγορεύεται οποιαδήποτε σωματική κόπωση, ώστε να διατηρώ τη φόρμα μου μετά τον τραυματισμό μου. Όταν βγήκα από το στρατιωτικό νοσοκομείο έπρεπε είτε να σπουδάσω είτε να πεθάνω. Έμαθα ποιο ήταν το μοναδικό μέρος στο οποίο δέχονταν στρατιώτες που είχαν λάβει μέρος σε

πολεμικές επιχειρήσεις, για δωρεάν σπουδές. Ήταν το Κολέγιο Ραδιοτεχνικών στο Γιεκατερίνεμπουργκ. Ξεκίνησα τις σπουδές μου και παρόλο που δεν μου άρεσαν, τις συνέχισα γιατί ήταν πολύ καλύτερο από το να περιφέρομαι από εδώ κι από εκεί. Παράλληλα, δούλευα σε «Αφγανούς» ως νυχτοφύλακας. Ήμουν σαν εξωγήινος, κουραζόμουν πολύ, αλλά παρόλα αυτά τις ολοκλήρωσα. Ήθελα να συνεχίσω να σπουδάζω, αλλά βλέπετε δεν υπάρχουν δωρεάν σπουδές πουθενά και το κράτος πληρώνει μόνο για το πρώτο πτυχίο. Τότε, αποκρύπτοντας το γεγονός ότι είχα πτυχίο από το Κολέγιο Ραδιοτεχνικών, έδωσα εξετάσεις μαζί με όλους και πέρασα στο πρώτο έτος του ινστιτούτου για δωρεάν σπουδές. Βρήκα μια πολύ καλή δουλειά και τώρα φοιτώ στο τρίτο έτος δια αλληλογραφίας. Δεν ζήτησα τίποτα από το κράτος, εκμεταλλεύτηκα μόνο το προνόμιο για να σπουδάσω στο Κολέγιο Ραδιοτεχνικών. Αγόρασα αυτοκίνητο με την ασφάλεια που πήρα για τον τραυματισμό μου και μπήκα στη λίστα αναμονής για να πάρω σπίτι με βάση το προνόμιο που έχω ως «Τσετσένος».

Η σειρά του στη λίστα αναμονής έρχεται το 2005 και να που έγινε η κατάργηση των προνομίων.

- Βλέπετε, γνώριζα ότι δεν αξίζει να ελπίζει κανείς στο κράτος μας. Μας εξαπατά. (Είναι νευρικός και αρχίζει σχεδόν να προφέρει το «ρ» ως «γ». Τα προθέματα από τιτάνιο που έχει κινούνται πέρα-δώθε και έτσι αρχίζει να έχει μια ελαφρά «γαλλική» προφορά). *Με πειράζει πολύ που έπεσα πάνω στην κατάργηση των προνομίων, μεταξύ των οποίων και η κατ' εξαίρεση απόκτηση διαμερίσματος. Θα είναι κρίμα αν όλα χαθούν. Δεν είμαι σε θέση προς το παρόν να αγοράσω διαμέρισμα. Δουλεύω πολύ, αλλά δεν μπορώ να κάνω πολλές δουλειές παράλληλα γιατί δεν έχω την κατάλληλη φυσική κατάσταση. Και μάλλον δεν θα αντέξω πολύ ούτε στο μέλλον γιατί παρά το ότι δουλεύω τώρα, θα πρέπει να κάνω εγχείριση αλλαγής των προθεμάτων στο κεφάλι και ξέρω ότι θα χρειαστώ χρήματα προκειμένου να μείνω σπίτι μετά την εγχείριση…*

Το κράτος μας είναι ξεχωριστό. Του αρέσει να οδηγεί τους ανθρώπους σε αδιέξοδο, ακόμη κι εκείνους οι οποίοι όχι μόνο μπορούν αλλά και θέλουν να τα αποφύγουν.

Τίθεται το ερώτημα: Σε τελική ανάλυση, ένα τέτοιο κράτος ποιον θέλει να αντιμετωπίσει ως αφοσιωμένο πολίτη και πατριώτη; Τη μάζα των τεμπέληδων αλκοολικών ή τους ακτιβιστές της ζωής; Σήμερα το κράτος επιλέγει τον δρόμο της μακροπρόθεσμης σκόπιμης εξαθλίωσης όλων εκείνων τους οποίους είχε υποχρέωση να βοηθήσει να σταθούν στα πόδια τους. Οδηγεί στον γκρεμό της φτώχειας ακόμη και εκείνους που μόνοι τους στάθηκαν στα πόδια τους, κηρύσσοντας ταυτόχρονα τη νέα πορεία του προέδρου στη μάχη κατά της φτώχειας. Έτσι η «προνοιακή μεταρρύθμιση» γίνεται για τα μάτια εκείνων που έχουν αυτά τα προνόμια. Είναι, όμως, η σταγόνα που ξεχειλίζει το ποτήρι με αποτέλεσμα να αίρεται η εμπιστοσύνη προς τις σημερινές Αρχές (κυβέρνηση, πρόεδρο, βουλευτές), από όλους εκείνους

που, λίγο πριν, είδαν τη ζωή τους να καταστρέφεται. Και πολλοί από τους «Τσετσένους» λένε ότι αυτό δύσκολα μπορεί να το ανεχθεί κανείς.

Για άλλη φορά, τα πράγματα γίνονται σύμφωνα με την καλύτερη παράδοσή μας, τον νόμο της ζούγκλας: επιβιώνει ο ισχυρότερος. Σκέφτηκαν, άραγε, πολύ για να αναστήσουν αυτό το σύνθημα; Και τι θα γίνει με τον αδύναμο; Θα πεθάνει;

Η Ναντιέζντα Σουζντάλοβα, φεύγοντας από τη δουλειά της από το λεβητοστάσιο του χωριού κλειδώνει τον γιο της Τόλικ, γεννηθέντα το 1976. Ο Τόλικ Σουζντάλοφ, βετεράνος του πολέμου της Τσετσενίας, είναι ανάπηρος της δεύτερης ομάδας, παράλυτος από το στήθος και κάτω – «μια ομιλούσα κεφαλή» με δύο χέρια. Οι αγκώνες του είναι το μόνο σημείο στήριξης του σώματός του.

Το χωριουδάκι στο οποίο ζουν είναι λέγεται Καρπούσιχα, βρίσκεται στα Ουράλια Όρη και είναι απομακρυσμένο και απομονωμένο. Το κεφαλοχώρι της περιοχής είναι το Κίροφγκραντ, μια, επίσης, απομονωμένη «τρύπα», στην οποία για να φτάσει κανείς πρέπει να διανύσει 38 ολόκληρα χιλιόμετρα δασικού δρόμου. Από την εσχατιά αυτή παίρνουν πολλά παιδιά για να τα πάνε να πολεμήσουν στον Καύκασο. Τα παίρνουν γιατί οι ντόπιες μητέρες δεν ξαπλώνουν πάνω στις σιδηροδρομικές γραμμές για να σώσουν τα παιδιά τους.

Στην Καρπούσιχα επιστρέφουν τα παιδιά μετά τον πόλεμο. Και τότε πέφτουν σε νεκρική ακινησία. Η Καρπούσιχα είναι σήμερα το τελευταίο καταφύγιο για τους εξορισμένους από το Γιεκατερίνενμπουργκ, για τα «αντικοινωνικά στοιχεία» που έχασαν τα διαμερίσματά τους στην πόλη επειδή δεν πλήρωναν τις δόσεις των δανείων, πράγμα που είναι χαρακτηριστικό της νέας μας εποχής. Αλκοολισμός, ναρκωτικά, αλητεία. Στην είσοδο ενός διώροφου σπιτιού, όπου βρίσκεται το διαμέρισμα των Σουζντάλοφ, ένας ανθρώπινος όχλος μαλώνει, ουρλιάζει, βρίζει χυδαία. Πιάνει ο ένας τον άλλο για να τον ρίξει κάτω.

Αυτός ο συρφετός αντικοινωνικών στοιχείων κλέβει τα πάντα. Καπάκια, σκούπες, τσαγερά, σανίδες, ακόμη και καρφιά από τους τοίχους. Γι' αυτό, λοιπόν, η Ναντιέζντα κλειδώνει τον Τόλικ, φοβάται ότι κατά την απουσία της «οι αγαθοί αυτοί άνθρωποι» θα κλέψουν τα πάντα. Και ο Τόλικ δεν μπορεί να κάνει τίποτα.

Ουσιαστικά δεν έχουν να κλέψουν κάτι. Το μικρό αυτό διαμέρισμα είναι άδειο και φτωχικό. Από τη στιγμή, όμως, που κλέβουν κουβάδες και βρύσες, κάτι θα βρουν να πάρουν. Οι δυο τους ζουν χάρη στη σύνταξη αναπήρου του Τόλικ που είναι 1.200 ρούβλια. Η Ναντιέζντα εδώ και έξι μήνες δεν πληρώνεται από το λεβητοστάσιο.

Η ιστορία του Τόλικ είναι μια κλασική ιστορία βετεράνου.

«*Κλαίει τώρα κάθε βράδυ*», μας διηγείται η Ναντιέζντα που κλαίει κι αυτή

που κουράστηκε να φροντίζει τον κατάκοιτο. «*Τι να κάνουμε όμως; Έλεγα, πάλεψε Τόλια, μην πίνεις, τώρα όμως είναι αργά, περασμένα πράγματα πια*».

Πριν πάει στην Τσετσενία ο Τόλικ, είχε τελειώσει μόνο το σχολείο, ήταν όμορφος κι «άγουρος». Κι όμως, τον έστειλαν στην Τσετσενία απ' όπου γύρισε με τσακισμένη την ψυχή. Το ίδιο συμβαίνει σε όλους. Πίσω κατευθείαν στην Καρπούσιχα, όπου μοναδική αποκατάσταση είναι ο αλκοολισμός και τα ναρκωτικά. Από 'κει και πέρα, όπου βγει ο καθένας.

Σύντομα ο Τόλικ λήστεψε ένα μαγαζί στο Λεβίχ, ένα γειτονικό χωριό, σε μια άτυχη στιγμή της κατεστραμμένης του ψυχής. Καταστράφηκε. Ήταν μάλιστα τόσο εκτός εαυτού που μέχρι και σήμερα ακόμη δεν θυμάται τίποτα. Τον θυμούνταν, όμως, πολύ καλά οι πωλητές του μαγαζιού – στη δίκη δήλωσαν έκπληκτοι ότι ο νεαρός δεν πήρε τίποτα, ούτε χτύπησε κανέναν.

Έτσι ο Τόλικ πήγε στη φυλακή, όπου πηγαίνουν οι μισοί περίπου από εκείνους που γυρίζουν από την Τσετσενία στην περιοχή του Σβερντλόφσκ. Και συνεχίζουν να πηγαίνουν. Άφησαν τον Τόλικ ελεύθερο με κάποια αμνηστία και άρχισε πάλι να πίνει. Σύντομα έμεινε παράλυτος. Οι γιατροί είπαν: «*Μην κάνετε τίποτα, σε πέντε μέρες θα πεθάνει*». Έβγαλαν και διάγνωση – βαριά νευροπαράλυση.

«*Βλέπετε, όμως, ότι ζει εδώ κι ένα χρόνο*», μας λέει η μητέρα, καθισμένη σε ένα σκαμνάκι κοντά στο κρεβάτι. Τα μάτια της λάμπουν από ευτυχία... «*Στην αρχή τον τάιζα εγώ, τώρα άρχισε να τρώει μόνος του*».

Η αρρώστια του Τόλικ, παρόλα αυτά είναι και βαριά και ανίατη. Θα ζήσει όσο ζήσει, και το μοναδικό που μπορεί να κάνει η χώρα που έριξε στον Καιάδα τους αδύναμους, είναι να του παρέχει τα μέσα να ζήσει αξιοπρεπώς. Ο Τόλικ έχει AIDS. Πού μολύνθηκε; Είτε στην Καρπούσιχα είτε στο στρατιωτικό νοσοκομείο.

Στο δωμάτιο όπου σήμερα βρίσκεται ξαπλωμένος ο Τόλικ είναι καθαρά, αλλά η μυρωδιά που συνοδεύει τον κατάκοιτο ασθενή, ακόμη κι αν το δωμάτιο αερίζεται από το πρωί μέχρι το βράδυ, είναι ανυπόφορη. Στάζουν τα ούρα, που δεν έχουν πού αλλού να πάνε παρά μόνο στον καθετήρα που κρέμεται από τα κάγκελα του κρεβατιού. Ο Τόλικ είναι γεμάτος μολύνσεις και έλκη, τα οποία ο οργανισμός του δεν μπορεί να καταπολεμήσει.

Και πώς να τα καταπολεμήσει; Μια πρώην συμμαθήτριά του, που δουλεύει στην ογκολογική κλινική, κλέβει καθετήρες από τη δουλειά της και τους φέρνει στον Τόλικ. «*Εμείς δεν είμαστε σε θέση να αγοράσουμε τίποτα*», επαναλαμβάνει ξανά και ξανά η Ναντιέζντα. Ο βετεράνος ανάπηρος μπορεί να υπολογίζει μόνο σε μια μίζερη γκάμα δωρεάν φαρμάκων, από εκείνα που δεν του χρειάζονται καθόλου. Για εκείνα, όμως, που του χρειάζονται για να ζήσει, πρέπει να πληρώσει. «*Η τιμή των φαρμάκων που μονίμως χρειάζονται στον γιο μου είναι πολύ μεγαλύτερη από το "κοινωνικό πακέτο". Συνέχεια*

ξεχνούν τους καθετήρες. Χρειάζεται ένα ειδικό στρώμα για να μην ανοίγουν πληγές στο κορμί του. Δεν ξέρω τι να κάνω».

«*Δεν πρόκειται φτάσουν τα χρήματα μέχρι εμάς, γιατί ποτέ δεν βρίσκουν τον δρόμο*», λέει ο Τόλικ, και στο ήρεμο βλέμμα του διακρίνεις την ετοιμότητα του θανάτου. «*Δεν πιστεύω ούτε μια λέξη απ' αυτά που λέει η κυβέρνηση. Κι ούτε πρόκειται ποτέ να πιστέψω*».

Μιλάμε στην ίδια γλώσσα, στα ρωσικά, είναι όμως πολύ δύσκολο να πιστέψω ότι η Καρπούσιχα ανήκει στην ίδια εκείνη χώρα με τη Μόσχα. Εδώ και ενάμιση χρόνο που ο Τόλικ είναι καρφωμένος στο κρεβάτι του, ούτε ένας υπεύθυνος της κοινωνικής πρόνοιας δεν επισκέφτηκε το σπίτι των Σουζντάλοφ. Η κοινωνική προστασία απουσιάζει παντελώς. Το αναπηρικό καροτσάκι που του έδωσαν στο στρατιωτικό νοσοκομείο, εκεί όπου διέγνωσαν την ασθένειά του (στο περιφερειακό στρατιωτικό νοσοκομείο βετεράνων στο Γιεκατερίνενμπουργκ), στέκεται σε μια γωνιά. Ο Τόλικ δεν έχει κανέναν να τον πάρει και να τον κατεβάσει από τον δεύτερο όροφο στον δρόμο να αναπνεύσει καθαρό αέρα.

Είναι όμορφο, υψηλόφρον και ωραίο να γράφεις για ανθρώπους, οι οποίοι ενάντια σε κάθε αντιξοότητα κέρδισαν το μέλλον τους. Για το πώς σαν τα τεθωρακισμένα γκρέμισαν τοίχους και την πραγματικότητά μας, η οποία είναι τόσο σκληρή για εκείνους που δεν έχουν καμιά ελπίδα. Η αλήθεια, όμως, είναι πως οι άνθρωποι σαν τον Τόλικ, που είναι αδύναμοι και κατρακύλησαν, αξίζουν χίλιες φορές περισσότερο. Ωστόσο, σ' αυτήν την επαρχιακή μοναξιά και το αδιέξοδο, όπου μετρούν τις μέρες, δεν έχουν καμιά απολύτως ελπίδα. Εκτός από τα προνόμια.

Τα προνόμια είναι η σανίδα σωτηρίας τους. Μπορούν είτε να επιβιώσουν κρατώντας τη, είτε να χαθούν παντοτινά. Σήμερα αποδεικνύεται ότι τσακίζουν αυτήν τη σανίδα. Η μη αντικατάσταση των πραγματικών εξόδων για θεραπεία και φροντίδα ανθρώπων όπως ο Τόλικ είναι, ουσιαστικά, η καταδίκη τους σε θάνατο. Δεν είναι υπερβολή, αλλά πραγματικότητα. Ο κρατικός μηχανισμός ανέλαβε καθήκοντα ρυθμιστή της φυσικής επιλογής.

Το μεσημέρι μιας εργάσιμης ημέρας, ένας ογκώδης μεθυσμένος άντρας με πρησμένο πρόσωπο και παντελόνι που κρέμεται πάνω του, αρπάζει μια μεγαλόσωμη γυναίκα που φοράει μια κοντή φούστα με ανοίγματα στο πλάι. Μια παρέα θεατών του ιδίου φυράματος γελάει κάτω από το παραθύρι του Τόλικ, αλλά κανείς δεν ρίχνει ούτε μια ματιά προς τα εκεί. Εδώ είτε είσαι καλή παρέα για μεθύσι, είτε δεν ενδιαφέρεις κανέναν. Αυτές είναι οι επαρχιακές ζούγκλες της Ρωσίας.

Φυσικά μετά την Τσετσενία, ο Τόλικ είχε την ευκαιρία να επιβιώσει αν τα παρατούσε όλα και έφευγε μακριά. Όμως, τα είχε χαμένα και δεν εκμεταλλεύτηκε την ευκαιρία. Τώρα θα πληρώσει με τη ζωή του. Το κράτος,

απεναντίας, παραμένει λογικό και μεθοδικά επιμένει στην εξόντωση του Τόλικ.

Στην κρατική δίωξη φυσικής επιλογής εκτός από τους νεαρούς βετεράνους που επιβίωσαν, συμπεριλαμβάνονται και οι γονείς των σκοτωμένων στρατιωτών. Ούτε αυτοί μπορούν να γίνουν δυνατοί. Είναι αδύναμοι, δυστυχισμένοι και απόκληροι. Κανείς δεν στοιχηματίζει ότι θα επιβιώσουν. Η αρχή της ζούγκλας αφορά και τους βετεράνους του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου, τους γέρους και τους αδύναμους. Κάποτε ήταν δυνατοί, τώρα όμως όλα αυτά ανήκουν στο παρελθόν. Το μοναδικό που μπορούν να κάνουν είναι να εκμεταλλευτούν τη φροντίδα του κράτους, να γίνουν αποδέκτες αυτής της φροντίδας και να είναι ευτυχισμένοι που η φροντίδα αυτή δεν μειώνεται.

Σ' εμάς, όμως, όλα γίνονται εντελώς αντίθετα: Οι γονείς των σκοτωμένων «Τσετσένων», οι βετεράνοι του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου, αλλά και οι απλοί γέροντες εξαθλιώνονται ραγδαία, σύμφωνα με τους νέους νόμους. Αναλογικά πάντα με την αύξηση του πλούτου του κράτους.

Η Ρεβντά είναι μια πολιτειούλα κατά μήκος της διαδρομής από το Γιεκατερίνενμπουργκ στη Μόσχα και δύσκολα κάποιος μπορεί να τη συμπαθήσει. Εδώ είναι η γενέθλια γη των «αριστερών» πολιτικών, εδώ είναι το εφαλτήριο του Ζιρινόφσκι, αυτού του παμπόνηρου πολιτικού εξαμβλώματος, που κατόρθωσε να αποκτήσει τεράστια περιουσία εκμεταλλευόμενος όλα τα απολιθώματα της προσοβιετικής Ρωσίας.

Σκόνη, αλκοολισμός, ναρκωτικά, πόρνες «ηλικίας 12 έως 56 ετών» και με τιμές «από 50 μέχρι 300 ρούβλια», μας εξηγεί ένας γεμάτος κακία άνθρωπος που φοράει ένα καύκαλο χελώνας στο λαιμό του. Ο άνθρωπος αυτός είναι ο Αντρέι Μπαράνοφ, αναπληρωτής πρόεδρος της οργάνωσης «Ένωσης βετεράνων τοπικών συγκρούσεων» της περιοχής του Σβερντλόφσκ. Ο Μπαράνοφ δεν είναι σαν τον Τόλικ Σουζντάλοφ από την Καρπούσιχα που κατέληξε στη φυλακή. Ο Τόλικ θα μπορούσε να γίνει σαν κι αυτόν, αν στεκόταν στα πόδια του.

- Έχω μόνο τον εαυτό μου. Πέταξα το βιβλιάριο εργασίας. Τι να το κάνω; Κανείς δεν μας παίρνει στη δουλειά. Οι πιο πολλοί έχουμε ουλές, είμαστε απρόβλεπτοι. Μας φοβούνται.

Ο Μπαράνοφ μιλάει σαν νταής.

- Πιθανόν δεν είναι τόσο απλά τα πράγματα. Μήπως είστε επιθετικοί;

- Όχι, απλά διακρίνουμε την αδικία πριν από τους άλλους. Οι μισοί από μας είναι φυλακή. Το 17% έγιναν αλκοολικοί. Μόνο οι σύζυγοι είναι ηρωίδες που υπομένουν τα παιδιά, τιμή και δόξα σ' αυτές. Στο κράτος δεν πιστεύω. Πιστεύω μόνο στον Ζιρινόφσκι.

Γίνεται εριστικός.

- Και πώς βγάζετε χρήματα για να ζήσετε;

- Οργανωθήκαμε μόνοι μας και συνοδεύουμε φορτία, έτσι απλά, δίχως βιβλιάρια εργασίας.

- Δηλαδή πουλάτε προστασία;

- Αμέσως, «προστασία». Απλά η κυβέρνησή μας είναι ηλίθια. Σε όλα. Γιατί να δουλέψουμε γι' αυτήν; Προστασία πουλούσαν στο παρελθόν. Το κάναμε κι αυτό. Τώρα απλά βοηθάμε τους ανθρώπους να δουλέψουν.

Ο Μπαράνοφ και οι «Τσετσένοι» στη Ρεβντά είναι απλά ένα ληστρικό τελωνείο. Κάτω από τα φτερά τους (ας πούμε) βρίσκεται η τοπική εταιρεία ταξί, στην έδρα της οποίας, ένα μίζερο δωματιάκι στο σιδηροδρομικό σταθμό της πόλης, έχουμε κάτσει για να συζητήσουμε. Οι σειρήνες των τραίνων τονίζουν ακόμη περισσότερο τη γεμάτη εκνευρισμό συζήτησή που κάνουμε με τους διασαλευμένους στα λογικά τους «Τσετσένους» και την κακία του Μπαράνοφ εναντίον του κόσμου όλου, ο οποίος μάλιστα θεωρεί την κακία αυτή ως μάχη υπέρ της δικαιοσύνης, την οποία θα πρέπει να εφαρμόσει με τους δικούς του κανόνες.

- Χρησιμοποιήσατε τα προνόμια; Και ποια;

- Κανένα. Είμαστε μόνοι με τον εαυτό μας. Στον ηλεκτρικό σιδηρόδρομο μέχρι το Γιεκατερίνενμπουργκ πηγαίνω τζάμπα. Κάθομαι στο τραίνο, δείχνω την στρατιωτική μου ταυτότητα στον ελεγκτή όπου φαίνεται ότι συμμετείχα σε πολεμικές επιχειρήσεις, τότε εκείνος κάνει τα στραβά μάτια γιατί δεν θέλει να μπλέξει μαζί μας.

- Μήπως, όμως, θα άξιζε τον κόπο να πάτε να σπουδάσετε;

- Γιατί; Αποκλείεται.

Η ώρα περνάει περιμένοντας να δω έστω κι ένα νηφάλιο «Τσετσένο» για να μιλήσω μαζί του. Τους παρακαλώ να μου βρουν έναν. Το απόγευμα, όμως, στη Ρεβντά δεν υπάρχουν νηφάλιοι «Τσετσένοι». Ο Βαλέρι Μοκρούσοφ, φίλος του Μπαράνοφ «Αφγανός» (πολέμησε στο Αφγανιστάν), και πρόεδρος της τοπικής οργάνωσης των βετεράνων, μπαινοβγαίνει στο γραφείο μιλώντας συνέχεια στο τηλέφωνο, ολοκληρώνει τη συζήτησή μας με τόνους απαισιοδοξίας:

- Τηλεφώνησα στον Ολέγκ Ντονετσκόφ. Η σύζυγός του με έβρισε, ο ίδιος ήταν τύφλα μεθυσμένος. Έχει πάθει αμνησία, πολέμησε και στους δύο πολέμους στην Τσετσενία.

- Αμνησία; Και γιατί πίνει τότε;

Ο Μπαράνοφ, μιλάει επιθετικά, πετώντας τις λέξεις σαν μαχαίρια πίσω από την πλάτη μου.

- Και τι να κάνει; Οι διέξοδοι εδώ είναι δύο: είτε η βότκα είτε ξανά στην Τσετσενία. Εγώ είχα ξαναπάει εκεί ως μισθοφόρος.

- Γιατί;

- Για να ξεκουραστώ. Από την πολιτική σας ζωή. Εκεί όλα είναι ξεκάθαρα. Εδώ όλο προβλήματα έχουμε. Τα παιδιά μας ζητούν το δίκιο τους και δεν το βρίσκουν. Έρχεσαι από εκεί και βλέπεις ξεκάθαρα ότι εδώ όλα διαλύονται. Ο αδελφός σκοτώνει τον αδελφό. Εκεί πάλι τα πράγματα είναι πιο έντιμα: εδώ ο εχθρός, εκεί εμείς, πολέμησε, πυροβόλησε και τέρμα.

Ο Βιατσεσλάβ Ζίκοφ, πρόεδρος της περιφερειακής επιτροπής βετεράνων του Σβερντλόφσκ, επίσης «Τσετσένος» του σημερινού πολέμου, που υπηρέτησε εκεί οδηγός νοσοκομειακού αυτοκινήτου, επιβεβαιώνει τα λόγια του Μπαράνοφ:

- Το 70% των δικών μας θέλει να γυρίσει πίσω να πολεμήσει. Και όλα αυτά εξαιτίας των αδιεξόδων. Παρόλα αυτά, ακόμη και τους μισθοφόρους τους επιλέγουν, έτσι στην Τσετσενία πηγαίνει μόνο ένα 30%.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, η υποτροπή του «τσετσενικού συνδρόμου» παρά την παντελή απουσία ψυχολογικής υποστήριξης στην περιοχή του Σβερντλόφσκ αγγίζει το 30%. Για παρόμοια ποσοστά υποτροπιασμού γιατροί και ψυχίατροι θα έπρεπε να χάσουν τη δουλειά τους, ενώ οι διευθυντές των φυλακών, όπου υπάρχει παρόμοιο ποσοστό υποτροπιασμού-επανάληψης της «παραβατικής συμπεριφοράς», δεν θα έπαιρναν ποτέ πριμ. Η δε εξουσία, που έστειλε τους «Τσετσένους» στον Καύκασο, δεν θέλει να τους βοηθήσει, και δίχως δεύτερη σκέψη τους στέλνει να πολεμήσουν ξανά. Επιπλέον, δεν θέλει να εξοφλήσει τα «τσετσενικά» της χρέη απέναντι στην κοινωνία, και το μόνο που κάνει είναι να καλλιεργεί την ανευθυνότητά της. Το ενδιαφέρον της κοινωνίας θα πρέπει να στραφεί προς το γεγονός ότι οι φορείς του τσετσενικού συνδρόμου που δεν είχαν την ευκαιρία να πολεμήσουν είναι οι χειρότεροι απ' όλους. Η πραγματικότητα όμως είναι τέτοια που οι φορείς του τσετσενικού συνδρόμου, οι οποίοι βρίσκονται στο απόγειο της ασθένειάς τους, πηγαίνουν ξανά στον πόλεμο. Όσο βαθαίνει η κατάστασή τους, τόσο πιο εχθρικοί γίνονται απέναντι στην κοινωνία. Ένας λαβύρινθος με αδιέξοδα για όλους, και μόνο ένα θαύμα σώζει ορισμένους.

Ρωτάω τον άνθρωπο με τη χελώνα στον λαιμό:

- Μάθατε ότι καταργούν τα προνόμια;

- Ας τα καταργήσουν, δεν πρόκειται να σωθούν. Είμαστε με τον Ζιρινόφσκι. Θα δουλέψουμε για το πατριωτικό κίνημα. Θα μαζέψουμε τα πιτσιρίκια από τους δρόμους και θα τα ρίξουμε στις στρατιωτικές-πατριωτικές λέσχες. Αν τα διαπαιδαγωγήσουμε σωστά, θα υπάρξει και πρόοδος.

- Ποια πρόοδος;

- Μια σκληρή μοναρχία.

- Μα πώς μπορείτε να διαπαιδαγωγήσετε κάποιον, όταν εσείς οι ίδιοι δεν είστε στα καλά σας;

- Έχασα 360 πιτσιρίκια κατά την έφοδο στο Γκρόζνι. Απαγορεύεται, όμως, να το γράψεις αυτό.

- Γιατί;

- Γιατί κάτι τέτοιο «δεν μπορούσε να υπάρξει», γιατί όλοι λένε ψέματα για την Τσετσενία. Συμμετείχα στις εκκαθαριστικές επιχειρήσεις μετά την κατάληψη του Κοσμομόλσκι... Καταλαβαίνετε, έτσι; Αυτό όμως δεν μας κάνει να έχουμε τύψεις, γιατί πολεμάμε για τη δικαιοσύνη.

- Γιατί πήγατε ξανά στην Τσετσενία; Αφού ξέρατε ότι θα γυρίσετε σε χειρότερη κατάσταση και ότι θα είναι χειρότερα και για σας, αλλά και για τους γύρω σας.

Η ερώτηση μένει αναπάντητη. Δόξα τω Θεώ. Αν βρεθεί κάποιος στην χώρα μας, που να ταράξει τους «Τσετσένους» με τις πολιτικές του θέσεις, τότε η χώρα θα καταστραφεί εντελώς. Κανένας Πούτιν, «που αναγεννά τον στρατό και τη μεγάλη Ρωσία» δεν θα σώσει την κατάσταση. Άλλωστε κανέναν Πούτιν δεν εμπιστεύονται στα βάθη της χώρας εδώ και καιρό. Και όλα αυτά μοιάζουν με την κατάσταση που περιγράφουν οι ιστορικοί, λίγο πριν την επανάσταση του Φεβρουαρίου στις αρχές του εικοστού αιώνα[60]. Όλοι μιλούν για τη μείωση του αριθμού των φτωχών ως τη νέα εθνική ιδέα, στην πράξη όμως αυξάνονται. Είναι πλέον ορατός ο πανικός των ηγετών μπροστά στην εξαθλιωμένη μάζα, η οποία έχει την ψυχολογία του όχλου και αυξάνεται διαρκώς. Η χώρα που δεν θέλει να φροντίσει τους πολίτες της, που η ίδια τους έστειλε να πολεμήσουν, είναι καταδικασμένη σε θάνατο από τα χέρια εκείνων που περιφρόνησε. Όσο μεγαλύτερη είναι η ηθική έκπτωση στη χώρα, τόσο μεγαλύτερη είναι η αγάπη του λαού για τις ακραίες αριστερές ιδέες με ψευτοπατριωτικό επικάλυμμα.

Όλοι στη χώρα γνωρίζουν παρόμοιες ιστορίες γιατί τέτοιες ή άλλες παρόμοιες είναι οι ιστορίες ανθρώπων που ζουν κοντά μας, στα γειτονικά διαμερίσματα και στα σπίτια. Όλοι κατανοούν τα πάντα γι' αυτό κι όταν ξέσπασε το αντιμονεταριστικό κύμα, δεν συμμετείχαν μόνο εκείνοι που επλήγησαν άμεσα, αλλά και όλοι εκείνοι που συνέπασχαν μαζί τους, οι γείτονες, οι συγγενείς, οι φίλοι.

Το ερώτημα που τίθεται είναι: Πόσο θα αντέξουν;

---

[60] Αναφέρεται στη λεγόμενη Αστικο-Δημοκρατική επανάσταση του Φεβρουαρίου του 1917, η οποία έθεσε τέρμα στο καθεστώς της απόλυτης μοναρχίας και εισήγαγε το Σύνταγμα και το Κοινοβούλιο στη ζωή της Ρωσίας. Το καθεστώς αυτό ανατράπηκε τον Οκτώβριο του ίδιου έτους από τους Μπολσεβίκους του Λένιν, οι οποίοι εγκαθίδρυσαν το απολυταρχικό σοβιετικό καθεστώς.

1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Από το κεφαλοχώρι Ουρούς-Μαρτάν της Τσετσενίας, τρία παλικάρια έφυγαν στα βουνά για να πολεμήσουν. Άφησαν σημειώματα στους συγγενείς τους που έλεγαν ότι δεν είναι πια σε θέση να ανέχονται τις αυθαιρεσίες και ότι δεν βλέπουν άλλον τρόπο να πολεμήσουν την παρανομία.

9 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Άλλα τέσσερα νεαρά παλικάρια από το κεφαλοχώρι Ουρούς-Μαρτάν, ηλικίας από εικοσιπέντε έως τριάντα χρονών, έφυγαν να πολεμήσουν με τις δυνάμεις της αντίστασης. Ο Ιανουάριος ήταν μήνας ρεκόρ όσον αφορά τον αριθμό των νέων μαχητών της αντίστασης, πράγμα που είναι η απάντηση στις μαζικές και απάνθρωπες εκκαθαριστικές επιχειρήσεις που πραγματοποιήθηκαν το δεύτερο μισό του παρελθόντος έτους.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο Μασχάντοφ και ο Μπασάγιεφ αποκτούν εφεδρείες ως αποτέλεσμα της αδιέξοδης πολιτικής του Πούτιν στον Βόρειο Καύκασο. Δεν χρειάζεται καν να τους πείσουν.

Έτσι, ο θάνατος μερικών από εμάς, εκείνων που σκοτώνονται σε τρομοκρατικές πράξεις, είναι αποτέλεσμα της πρόκλησης που συστηματικά επεξεργάζεται το ίδιο το Κρεμλίνο.

Συμπέρασμα: Ούτε οι Τσετσένοι έχουν μέλλον, ούτε και οι «Τσετσένοι» που πολεμούν εναντίων των πρώτων. Το ίδιο ισχύει και για εμάς.

12 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Από το Γκρόζνι με κατεύθυνση τα σύνορα με το Νταγκεστάν έφυγε αυτοκινητοπομπή της Υπηρεσίας ασφαλείας του προέδρου της Δημοκρατίας της Τσετσενίας και των Ειδικών Δυνάμεων του υπουργείου Εσωτερικών. Είναι κάτι σαν τη συμμορία του πατερούλη Μαχνό[61], στις αρχές του εικοστού αιώνα. Η αυτοκινητοπομπή αποτελούταν από 100-150 τζιπ. Διοικητής ήταν εκείνος στον οποίο ο Πούτιν είπε ότι επιτρέπονται τα πάντα. Το όνομα του: Ραμζάν Καντίροφ, Τσετσένος λήσταρχος και, επισήμως, «αντιπρόεδρος της κυβέρνησης».

Στις 12 Ιανουαρίου, ο Ραμζάν εξόρμησε να προκαλέσει φασαρίες στο

[61] Περιβόητος αναρχικός που έδρασε στην Ουκρανία τα πρώτα χρόνια της Σοβιετικής Εξουσίας. Φημιζόταν για την σκληρότητά του, αλλά παρόλα αυτά είχε μεγάλες συμπάθειες μεταξύ του πληθυσμού, λόγω της αντίθεσής του προς τους κομμουνιστές.

Νταγκεστάν. Όταν η συμμορία έφτασε στα σύνορα της Τσετσενίας με το Νταγκεστάν, οι αστυνομικοί που φυλούσαν το συνοριακό φυλάκιο, στο χωριό Γκερζέλ, το έβαλαν στα πόδια από τον τρόμο τους. Στο Χασαβιούρτ, επαρχιακή πόλη του Νταγκεστάν, τα μέλη της συμμορίας του Καντίροφ, συνέλαβαν και στη συνέχεια απελευθέρωσαν τον διοικητή του αστυνομικού τμήματος. Ήταν μια κλασική πράξη εκδίκησης και επίδειξης δυνάμεως για το ότι στις 10 Ιανουαρίου συνέλαβαν την αδελφή του παρανοϊκού «αντιπροέδρου της κυβέρνησης», Ραμζάν Καντίροφ, στο Νταγκεστάν. Μια κλασική συμπεριφορά των συμμοριών του προστατευόμενου του Πούτιν, στον οποίο επιτρέπονται τα πάντα.

Μετά από αυτό, πολλοί άντρες του Νταγκεστάν εντάχθηκαν στις γραμμές της αντίστασης.

14 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Ο Ασλάν Μασχάντοφ, πρόεδρος της εμπόλεμης Ιτσκερίας, ανακοίνωσε τη μονομερή κατάπαυση του πυρός για ένα μήνα. Έδωσε εντολή σε όλες τις μονάδες του να σταματήσουν τις πολεμικές επιχειρήσεις μέχρι τις 22 Φεβρουαρίου.

Τι σημαίνει αυτό; Μήπως είναι η κούραση του χειμώνα; Μήπως είναι ένδειξη καλής θέλησης του τύπου: «Κουραστήκαμε με όλα αυτά, ας σταματήσουμε»; Ή μήπως είναι έλεγχος των δικών τους, δηλαδή ποιος θα υπακούσει και ποιος όχι;

Όλα αυτά ισχύουν, αλλά το καθένα σε διαφορετικό βαθμό. Το βασικό είναι ποιο απ' όλα είναι το σημαντικότερο. Ανακοινώνοντας την ανακωχή, πρώτα απ' όλα ο Μασχάντοφ δοκιμάζεται δημόσια, και μάλιστα με γενναιότητα. Ο Μασχάντοφ με τη δημόσια πρόταση για ανακωχή που έκανε, βρέθηκε στο κέντρο της προσοχής: Δείτε τι μπορώ να κάνω. Δεν είναι μυστικό ότι πολλοί από την οικογένεια του Μασχάντοφ σηκώνουν με απορία τους ώμους: Ποιον ελέγχει ουσιαστικά; Μήπως είναι μπλόφα όλες αυτές οι διαταγές και οι εντολές του Μασχάντοφ; Ποιος θα υπακούσει σ' αυτές;

Η αιτία της δυσπιστίας είναι γνωστή. Ο Μασχάντοφ είναι σε βαθιά παρανομία και εδώ και πολλά χρόνια δεν δέχεται δημοσιογράφους φοβούμενος μην έχει την ίδια τύχη με τον Αχμάντ Σαχ Μασούντ, τον τίγρη των ορέων, τον οποίο ανατίναξαν κάποτε δημοσιογράφοι που είχαν σταλεί γι' αυτόν το σκοπό.

Έτσι, αναφορικά με τους λόγους ασφαλείας του Μασχάντοφ όλα είναι κατανοητά. Αυτό που είναι εντελώς ακατανόητο, όμως, είναι τίνος πρόεδρος είναι ο Μασχάντοφ.

Κατά τη διάρκεια αυτού του μήνα ανακωχής όλα θα ξεκαθαρίσουν. Θα

ξεκαθαρίσει το ποιοι δεν θα υπακούσουν στην εντολή του Μασχάντοφ. Θα δούμε, όμως, και το πώς θα τους αντιμετωπίσει ο Μασχάντοφ σε μια τέτοια περίπτωση.

Προς το παρόν, ο Μασχάντοφ δεν μπορεί να ελέγξει ο ίδιος προσωπικά τίποτα από όλα αυτά, αφού ο πόλεμος κατά των ομοσπονδιακών στην Τσετσενία δεν μειώνεται και εκείνος που τον διεξάγει δεν δίνει καμιά σημασία στον Μασχάντοφ.

Στον ίδιο όμως βαθμό, η ανακωχή αυτή είναι μια δοκιμασία και για το Κρεμλίνο. Γενναίος θα αποδειχτεί εκείνος που θα δεχτεί αυτή τη χειρονομία καλής θέλησης. Αδύναμος εκείνος που θα την απορρίψει.

Αλλά και εδώ είναι προφανείς οι επιπλοκές. Πρώτος εναντίον της ανακωχής, όπως ήταν φυσικό, μίλησε ο Αλού Αλχάνοφ, πρόεδρος της Τσετσενίας, ανδρείκελο του Κρεμλίνου. Για άλλη μια φορά, ανακοίνωσε ότι δεν πρόκειται να προσέλθει σε διαπραγματεύσεις με τον Μασχάντοφ, αλλά είναι έτοιμος να διαπραγματευτεί με τους μαχητές σε περίπτωση που μονομερώς καταθέσουν τα όπλα τους. Με άλλα λόγια, επανέλαβε το ίδιο γνωστό τραγούδι. Κάποιος άλλος στο Γκρόζνι, στο ίδιο πνεύμα, κάτι ψέλλισε σχετικά με ένα βαρέλι πυρίτιδας. Το υπόλοιπο Κρεμλίνο γενικά αγνόησε επιδεικτικά την ανακωχή και έκανε πως δεν την πρόσεξε καν. Κάηκε, όμως. Είναι μεγάλη ανοησία, φυσικά, γιατί όλοι αντιλαμβάνονται ότι αν δεν είσαι υπέρ της ειρήνης, τότε είσαι υπέρ της συνέχισης του πολέμου.

Για να φανεί ακόμη πιο ηλίθιο, το Κρεμλίνο ως απάντηση στην ανακωχή άσκησε ποινική δίωξη κατά του Μασχάντοφ (μαζί με τον Μπασάγιεφ) και εξέδωσε ένταλμα σύλληψης, γιατί «στα στοιχεία της υπόθεσης περιέχονται μαρτυρίες ότι ο Μπασάγιεφ έδωσε εντολές στους τρομοκράτες που κατέλαβαν στο σχολείο στο Μπεσλάν, να προβάλουν ως ένα από τα αιτήματά τους την έναρξη διαπραγματεύσεων με τον Μασχάντοφ» (το απόσπασμα είναι από την αγόρευση του Νικολάι Σέπελ, αναπληρωτή γενικό εισαγγελέα).

Η Δούμα, ακολουθώντας τις επιθυμίες του Κρεμλίνου, ψήφισε υπό τη σημαία της αντίδρασης στην ανακωχή, ένα νομοσχέδιο από τα παλιά, το οποίο επιτρέπει στον στρατό να συμμετέχει σε επιχειρήσεις στο εσωτερικό της χώρας (τροπολογία στο νόμο Περί Αμύνης: Οι ένοπλες δυνάμεις της Ρωσικής Ομοσπονδίας μπορούν να λάβουν μέρος στις επιχειρήσεις κατά της τρομοκρατίας με ό,τι μέτρα απαιτούνται γι' αυτό το σκοπό).

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Άρχισε η εκστρατεία της «Επιστροφής». Οι μητέρες των στρατιωτών που σκοτώθηκαν στην Τσετσενία και στερήθηκαν των διαφόρων προνομίων, έστειλαν στον Πούτιν τα 150 ρούβλια με τα οποία αντικαταστάθηκαν όλα

τους τα προνόμια. Με 150 ρούβλια μπορεί κανείς να αγοράσει 20 εισιτήρια για τις αστικές συγκοινωνίες.

Μέχρι την 1η Ιανουαρίου οι μητέρες που είδαν τις ζωές των παιδιών τους να θυσιάζονται στον τυχοδιωκτισμό του Βορείου Καυκάσου, είχαν κάποια φροντίδα από τον προϋπολογισμό του κράτους. Σύμφωνα με το άρθρο 21 του νόμου «Περί βετεράνων», είχαν δωρεάν ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη, δωρεάν μετακινήσεις στα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς, μειωμένες κατά 50% τιμές στα εισιτήρια των τραίνων, των αεροπλάνων και των πλοίων, όπως και 50% έκπτωση στους λογαριασμούς τηλεφώνου, τηλεοπτικής σύνδεσης, αλλά και δικαίωμα εφάπαξ χαμηλότοκων δανείων και δωρεάν καλλιεργήσιμη γη...

Όλα αυτά ήταν απολύτως σωστά. Είναι αλήθεια ότι το κράτος πολεμάει στην Τσετσενία με τα κορμιά των παιδιών των πιο αδύναμων οικογενειών. Συχνά οι οικογένειες αυτές έχουν μόνο μια μάνα. Οι ευκατάστατοι και εκείνοι που έχουν κάποια επιρροή φροντίζουν να αποφύγουν τα παιδιά τους την στρατιωτική θητεία και, ακόμα περισσότερο, την Τσετσενία.

Σήμερα, όλα τα προνόμια που είχαν οι φτωχές μητέρες αντικαταστάθηκαν από ένα επίδομα 150 ρουβλίων. Ο νόμος 122 κατήργησε την ισχύ του νόμου «Περί βετεράνων» και φυσικά αυτό είναι εξευτελισμός, προσβολή, ειρωνεία και ύβρις για τις απορφανεμένες μάνες.

Αυτή είναι η χώρα που αιωνίως προσπαθεί να αποκτήσει το χρίσμα της υπερδύναμης; Δεν υπάρχουν υπερδυνάμεις που προσπαθούν να ξεγελάσουν εκείνους που επιστράτευσαν, προκειμένου να υπερασπιστούν τα συμφέροντά τους, κράτη που κουβαλούν στην πλάτη τους τέτοια λάσπη.

Πρώτες έστειλαν στον Πούτιν τα 150 ρούβλια τους οι μητέρες των στρατιωτών που σκοτώθηκαν και κατάγονταν από το Κρασνογιάρσκ. Στα τέλη Ιανουαρίου, ακολούθησαν οι μητέρες από την πόλη Τολιάτι. Το κίνημα των «επιστροφών» δυναμώνει. Γνωρίζουν πολύ καλά ότι τα 150 ρούβλια είναι μια μπλόφα. Δεν μπορούν να τους εξασφαλίσουν ούτε θέρμανση, ούτε τροφή και, συνεπώς, το να στείλουν τα 150 ρούβλια είναι εντελώς αδιάφορο για το πορτοφόλι τους. Τουλάχιστον όμως, έτσι θα έχουν ήσυχη τη συνείδησή τους απέναντι στη μνήμη του σκοτωμένου τους παιδιού.

Συνεχίζονται οι μεγάλες διαδηλώσεις κατά της μονεταριστικής πολιτικής. Κάθε μέρα χιλιάδες άνθρωποι πραγματοποιούν συγκεντρώσεις. Το κύμα της διαμαρτυρίας μεγαλώνει συνέχεια. Για ποιο πράγμα παλεύουν όλοι αυτοί οι άνθρωποι; Για καμιά πολιτική δεν θα πολεμούσαν τόσο παθιασμένα, όσο για τα χρήματά τους.

Ο Ιανουάριος για άλλη μια φορά απέδειξε ότι ο Πούτιν δεν έχει να φοβάται τίποτα. Θα ρίξει χρήματα στο λαό και ο λαός δεν θα τον ξηλώσει. Η επιθετικότητα τότε θα στραφεί προς κάποιον άλλον, απλά περαστικό.

Στην Αγία Πετρούπολη, στη συγκέντρωση κατά της μονεταριστικής

πολιτικής σκοτώθηκε ένας άνθρωπος. Ήταν απλά ο οδηγός ενός ξένου αυτοκινήτου, που σημαίνει ότι ήταν πλούσιος. Ο όχλος των συγκεντρωμένων επιθετικών ανθρώπων προσπάθησε να σταματήσει το αυτοκίνητο, μόνο και μόνο γιατί ήταν ξένης μάρκας. Ο οδηγός βγήκε από το αυτοκίνητο για να μιλήσει με τον όχλο. Δεν τον άφησαν να τελειώσει τη φράση του. Άρχισαν να τον χτυπούν. Μέσα στο αυτοκίνητο παρέμεινε η σύζυγος και το μωρό του οδηγού. Ο οδηγός προσπάθησε να ξεφύγει από τους συγκεντρωμένους, που τον περικύκλωσαν και άρχισε να φωνάζει βοήθεια προς τους αστυνομικούς. Εκείνοι κατέφθασαν και προσπάθησαν να φτιάξουν έναν διάδρομο προκειμένου να βγει το αυτοκίνητο από την περικύκλωση. Την τελευταία όμως στιγμή, κάποιος από τους συγκεντρωμένους έπεσε πάνω στο καπό του αυτοκινήτου προσπαθώντας να το σταματήσει και σκοτώθηκε. Οι αστυνομικοί δεν μπορούσαν να κάνουν τίποτα. Στέκονταν απλά και κοιτούσαν. Όλα έγιναν μπροστά στα μάτια ολονών.

17 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Στη Ρωσία ξεκίνησε τη λειτουργία του το πρώτο δημοψήφισμα μέσω της διεύθυνσης του διαδικτύου, www.skazi.net. Ζήτω!!! Πρόκειται καθαρά για πρωτοβουλία από τους «κάτω». Απλά μαζεύτηκαν οι φοιτητές της Ανωτάτης Οικονομικής Σχολής και αποφάσισαν να οργανώσουν ψηφοφορία των πολιτών στο διαδίκτυο με βάση δύο ερωτήματα:

1. Διαμαρτυρία για τον αντισυνταγματικό Νόμο 122
2. Δυσπιστία απέναντι στην κυβέρνηση

Μου τηλεφώνησε κάποιος Αλεξάντερ Κορνουνόφ, επικεφαλής της ομάδας και μου ζήτησε να τους βοηθήσω.

«*Ποιος είστε;*», ρώτησα. «*Είστε από κάποιο κόμμα;*»

«*Κανείς δεν είμαι. Δεν ανήκουμε σε κόμματα*».

Οι φοιτητές που σκέφτηκαν αυτό το σχέδιο, δεν είναι μέλη κανενός πολιτικού κόμματος. Αν και στη συνέχεια την πρωτοβουλία αυτή στήριξαν επισήμως το «Μήλο», η «Πατρίδα» και το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

Απόσπασμα από την ανακοίνωση της ομάδας πρωτοβουλίας του διαδικτυακού δημοψηφίσματος: «*Αντιμετωπίζουμε την ενέργεια αυτή της κυβέρνησης* (σημείωση Α.Π.: Νόμος 122) *ως ειρωνεία σε βάρος των γερόντων τη χρονιά της 60ης επετείου της νίκης στον Μεγάλο Πατριωτικό Πόλεμο... Η κυβέρνηση δυσφήμισε την υγιή σκέψη αντικατάστασης των προνομίων με επιδόματα... Μοναδικός νόμιμος τρόπος υπεράσπισης των δικαιωμάτων μας, σήμερα, είναι το δημοψήφισμα, στο οποίο μπορούμε να εκφράσουμε τη διαμαρτυρία μας. Οι φοιτητές ήταν πάντα το πλέον δραστήριο τμήμα του πληθυσμού μας, το οποίο*

αντιδρά ενεργά στα γεγονότα που λαμβάνουν χώρα. Σας καλούμε σε συνεργασία και ενότητα...»

Στο διαδικτυακό δημοψήφισμα, εκατομμύρια άνθρωποι ψήφισαν κατά του νόμου και της πολιτικής της κυβέρνησης.

Γιατί, όμως, όλοι αυτοί το έκαναν ανώνυμα; Γιατί δεν αντιδρούν διαφορετικά; Πού πήγαν όλα αυτά τα εκατομμύρια των ανωνύμων;

Κρύβονται από τον φόβο τους.

Η μη εικονικές δράσεις διαμαρτυρίας μαζεύουν χιλιάδες και εκατοντάδες ανθρώπους. Όχι, όμως, εκατομμύρια. Το κύμα των αυθόρμητων εκδηλώσεων κατά της πολιτικής της κυβέρνησης είναι ιδιαίτερα ισχυρό στην Αγία Πετρούπολη, στην Τβέρ, το Τιουμέν, στη Σαμάρα, στο Πέρμ και στην πόλη Χίμκι κοντά στη Μόσχα. Οι άνθρωποι βγαίνουν στους δρόμους, αποκλείουν εθνικές οδούς, περικυκλώνουν κτίρια και απειλούν τις Αρχές με ακόμη πιο αποφασιστικές ενέργειες. Η αιτία όλων αυτών είναι ότι τέθηκε σε ισχύ ο Νόμος 122.

Στην Αγία Πετρούπολη, κατά τη διάρκεια μιας αυθόρμητης εκδήλωσης διαμαρτυρίας κατά του Νόμου 122, η αστυνομία προσπάθησε να συλλάβει μέλη του «Μήλου» και του Λαϊκο-Μπολσεβίκικου Κόμματος. Μετά τη συγκέντρωση, μια γυναίκα από τις πλέον δραστήριες, συνταξιούχος, χτυπήθηκε ανελέητα σε κάποιο αστυνομικό τμήμα. Το πρωί, μπροστά στην είσοδο του σπιτιού του, η αστυνομία συνέλαβε τον Βλαντίμηρ Σολοβέιτσικ, μέλος της Επιτροπής Ενιαίων Δράσεων, μιας οργάνωσης που είχε λάβει μέρος στη συγκέντρωση της προηγούμενης ημέρας. Αργότερα συνέλαβαν οκτώ μέλη του Λαϊκό-Μπολσεβίκικου Κόμματος, τα οποία συμμετείχαν στις διαμαρτυρίες στην πόλη Γκατσίν.

18 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Η Αντίσταση Πολιτών της Αγίας Πετρούπολης, η οποία ενώνει όλα τα αντιπολιτευόμενα κόμματα της Αγίας Πετρούπολης, τις κοινωνικές οργανώσεις και τα κινήματα, ανακοίνωσε ευθέως: «*Είμαστε δυσαρεστημένοι με την αυθαιρεσία των δυνάμεων της τάξης απέναντι στους ενεργώς συμμετέχοντες στις αυθόρμητες διαμαρτυρίες. Θεωρούμε ότι είναι απόπειρα εκφοβισμού εκείνων που υποστηρίζουν τα δίκαια αιτήματα των πολιτών. Η κυβερνήτης της Αγίας Πετρούπολης είναι εντελώς ανεύθυνη, αφού κατά τη συνάντησή της με τους εκπροσώπους των διαμαρτυρόμενων πολιτών είχε διαβεβαιώσει ότι δεν θα υπάρξουν διώξεις εκ μέρους των δυνάμεων της τάξης, ενώ την ίδια στιγμή που διεξάγονταν οι διαπραγματεύσεις άρχισε ο ξυλοδαρμός των συνταξιούχων και οι συλλήψεις των διαμαρτυρομένων πολιτών. Η κυβερνήτης είτε τους εξαπάτησε συνειδητά στις διαπραγματεύσεις της 17ης Ιανουαρίου, είτε δεν ελέγχει την κατάσταση στην*

πόλη. Απαιτούμε από την κυβερνήτη, από το νομοθετικό σώμα της Αγίας Πετρούπολης και τον εισαγγελέα της πόλης: διεξαγωγή δημόσιας έρευνας των πράξεων βίας εκ μέρους των αστυνομικών δυνάμεων, τιμωρία των ενόχων, εγγυήσεις για μη επανάληψη παρόμοιων φαινομένων στο μέλλον, και την άμεση απελευθέρωση των συλληφθέντων στις συγκεντρώσεις διαμαρτυρίας. Είμαστε πεπεισμένοι ότι οι αυθόρμητες εκδηλώσεις των πολιτών έπεσαν θύματα προβοκατόρικων πράξεων εκ μέρους των κρατικών οργάνων εξουσίας». Την ανακοίνωση υπέγραψαν οι επικεφαλής των παραρτημάτων της Αγίας Πετρούπολης των κομμάτων: «Μήλο», Κομμουνιστικό Κόμμα Ρωσικής Ομοσπονδίας, Εθνικο-Μπολσεβίκικο Κόμμα (του Λιμόνοφ), και Σοσιαλδημοκρατικό Κόμμα. Επίσης, εκπρόσωποι των κοινωνικών οργανώσεων: Κίνημα Πολιτών, Λαϊκή Αλληλεγγύη, Λίγκα γυναικών εκλογέων, Μητέρες των στρατιωτών, Επιτροπή ενιαίας δράσης υπέρ των κοινωνικών και εργασιακών δικαιωμάτων των πολιτών, Συνείδηση, Δημοκρατική Συνέλευση της Αγ. Πετρούπολης, και το φοιτητικό κίνημα διαμαρτυρίας «Δίχως τον Πούτιν».

19 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Παρόλα αυτά, στα μέσα Ιανουαρίου ξεκαθαρίζει ότι, αν το κύμα διαμαρτυρίας για τα προνόμια συνεχίσει με την ίδια ένταση, θα ενταχθούν σταδιακά σ' αυτό και τα στελέχη των δυνάμεων της τάξης, που διατάχθηκαν να περιστείλουν τις διαμαρτυρίες και τους διαμαρτυρόμενους προνομιούχους.

Η πλειονότητα των στελεχών των υπηρεσιών ασφαλείας ανήκει στην κατηγορία των προνομιούχων. Οι αστυνομικοί έχουν μισθό το πολύ μέχρι 3.000 ρούβλια (λιγότερα από 100 δολάρια). Παραδοσιακά, στις μεγάλες πόλεις, όπου πραγματοποιούνται οι συγκεντρώσεις, οι αστυνομικοί μεταφέρονται από τις γειτονικές περιοχές. Μέχρι την 1η Ιανουαρίου είχαν το δικαίωμα της δωρεάν μετακίνησης με τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς. Αυτό είχε αποτέλεσμα, τον Ιανουάριο να καταγραφούν μαζικές παραιτήσεις από την Αστυνομική Διεύθυνση Μόσχας. Ένας αστυνομικός που φυλούσε το κτίριο της Διεύθυνσης Δίωξης Οργανωμένου Εγκλήματος στην οδό Σαντόβαγια-Σπάσκαγια, αυτοκτόνησε με το υπηρεσιακό όπλο του υφισταμένου του, εξηγώντας πριν στους υπόλοιπους ότι δεν μπορούσε να θρέψει πλέον την οικογένειά του. Το Υπουργείο Αμύνης επισήμως ενημέρωσε το Συμβούλιο της Ομοσπονδίας (την Άνω Βουλή) για τα αποτελέσματα της δημοσκόπησης που πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο στις Ένοπλες Δυνάμεις: το 80% των αξιωματικών είναι δυσαρεστημένοι με το Νόμο περί προνομίων. Μόνο το 5% των αξιωματικών είναι ικανοποιημένοι με το βιοτικό τους επίπεδο.

Νομίζω ότι η εξουσία ανησύχησε γιατί εκτός από τα στελέχη των

υπηρεσιών ασφαλείας, δεν έχει άλλα στηρίγματα. Γι' αυτό και άρχισε να προτείνει διάφορα επιδόματα προκειμένου να αποφύγει τη δυσαρέσκειά τους. Τότε είδε ότι οι αστυνομικοί ολοένα και πιο συχνά αρνούνται να χτυπήσουν τους συγκεντρωμένους, κάτι που έμοιαζε πολύ με τα γεγονότα στην Ουκρανία. Εκεί τα στελέχη των υπηρεσιών ασφαλείας κατέβασαν τα όπλα που είχαν στραμμένα κατά του λαού και εκδήλωσαν την αλληλεγγύη τους. Και αυτό ήταν το σημείο καμπής των πορτοκαλί γεγονότων.

Στη Μόσχα δημιουργήθηκε ο Συνασπισμός των κοινωνικών οργανώσεων – το Συμβούλιο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Σ.Κ.Α.). Το Σ.Κ.Α. αμέσως ανακοίνωσε ότι καλεί στις 10 και 12 Φεβρουαρίου σε πανρωσικές διαμαρτυρίες «Πανεθνικές ημέρες ενιαίων δράσεων» κατά της κοινωνικής πολιτικής της εξουσίας, κατά της επίθεσης εναντίον των κοινωνικών δικαιωμάτων των πολιτών.

Τις επόμενες ημέρες, οι Αρχές έκαναν ορισμένες υποχωρήσεις, αλλά δεν ήταν σημαντικές και δεν αλλάζουν καθόλου την κατάσταση, αφού πιο πολύ μοιάζουν με ελεημοσύνες.

Το βασικό όμως είναι ότι ο λαός το «τρώει».

Το Σ.Κ.Α. ορίζει διαμαρτυρίες στις 10 και 12 Φεβρουαρίου ώστε να ενισχυθεί η αίσθηση επιτυχίας και να αποφευχθούν οι διώξεις κατά των οργανωτών και των ακτιβιστών. Κι αυτό, χωρίς να σημαίνει ότι το Σ.Κ.Α. θέλει να γίνει ο οργανωτής των διαμαρτυριών. Απλά προσπαθεί να τις συντονίσει ώστε να προσδώσει στις διαμαρτυρίες πανρωσικό και πιο μαζικό χαρακτήρα.

Το Σ.Κ.Α. είναι ένας συνασπισμός πανρωσικών και περιφερειακών οργανώσεων, ο οποίος ιδρύθηκε τον Μάιο του 2004, όταν έγινε προφανές ότι ο Νόμος 122 θα ισχύει από την 1η Ιανουαρίου. Ήταν όμως αδύνατο να καλέσεις τον οποιονδήποτε στον αγώνα κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού και του φθινοπώρου, όταν ακόμη τα προνόμια ήταν σε ισχύ. Ως συνήθως, όλοι ξύπνησαν όταν λάλησε ο ψημένος κόκορας – όταν κατήργησαν τη δωρεάν μετακίνηση με τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς για τους συνταξιούχους και απαιτούσαν από αυτούς να πληρώνουν εισιτήρια.

Το Σ.Κ.Α. είναι ένα «κόκκινο» συμβούλιο, φιλοκομμουνιστικό. Οι δημοκράτες δεν έφτιαξαν μια παρόμοια δική τους οργάνωση. Στο Σ.Κ.Α. συμμετέχουν η Ομοσπονδία Συνδικάτων της Ρωσίας, η Μοσχοβίτικη Οργάνωση του Συνδικάτου εργαζομένων στη λαϊκή επιμόρφωση και στην επιστήμη της Ρωσικής Ομοσπονδίας, η Πανρωσική Ένωση Αναπήρων, Η Συντονιστική Επιτροπή συνδικαλιστικών οργανώσεων και κοινωνικών ενώσεων στο χώρο της επιστήμης, η «Σοσιαλιστική Αντίσταση», το Ομοσπονδιακό Συνδικάτο ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας, το Συνδικάτο ασυρματιστών αεροπλοΐας, η Ένωση εργατικών συνδικάτων «Υπεράσπιση της εργασίας», οι περιφε-

ρειακές συνδικαλιστικές οργανώσεις από το Νοβοσιμπίρσκ (τις πετρελαιοπηγές των Ουραλίων, του Τιουμέν κ.λπ.), οι περιφερειακές οργανώσεις κοινωνικών κινημάτων (Επιτροπή Ενιαίας Δράσης από το Βορόνεζ, το Συμβούλιο Κοινωνικής Αλληλεγγύης από την πόλη Αστραχάν), το Πανρωσικό Συμβούλιο βετεράνων πολέμου, εργασίας, ενόπλων δυνάμεων και δυνάμεων ασφαλείας (και τα τοπικά τους παραρτήματα), το Κίνημα «Εναλλακτικές Λύσεις», η Ένωση «Τσερνόμπιλ», η Εταιρεία «Μερόριαλ», το Κέντρο Προστασίας Άγριας Φύσης, η Ρωσική Ένωση Διαβητικών, το Πανρωσικό Κίνημα «Για τα δικαιώματα του ανθρώπου», η μοσχοβίτικη οργάνωση του συνδικάτου εργαζομένων στην εκπαίδευση και την επιστήμη.

Τα αιτήματα του Σ.Κ.Α. είναι η κατάργηση του Νόμου 122, ο διπλασιασμός των συντάξεων, μια δίκαιη φορολογική μεταρρύθμιση προς όφελος των περιοχών και των οικονομικά ασθενέστερων τμημάτων του πληθυσμού, ανάκληση ΟΛΩΝ των βουλευτών που εκλέχθηκαν με το κόμμα της «Ενιαίας Ρωσίας» και παραίτηση της κυβέρνησης.

Στις 10 και 12 Φεβρουαρίου, οι διαμαρτυρίες θα γίνουν και θα είναι μαζικές, θα συμμετέχουν εκατομμύρια. Η κυβέρνηση θα τρομάξει, θα διορθώσει ορισμένα πράγματα στην κοινωνική της πολιτική, θα υποσχεθούν στο λαό ότι τα επιδόματα θα αυξηθούν και ο λαός θα «ξεπουληθεί» αμέσως. Το Σ.Κ.Α. θα μαραζώσει.

22 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Και αυτό το Σάββατο πέρασε με μαζικές διαμαρτυρίες υπέρ της κατάργησης του Νόμου 122. Σύμφωνα με τη δημοσκόπηση του Ιανουαρίου, το 58% των πρώην προνομιούχων υποστηρίζει τις διαμαρτυρίες (τη δημοσκόπηση έκανε το 1ο κανάλι της κρατικής τηλεόρασης).

Στο Κρασνογιάρσκ, στην κεντρική πλατεία της πόλης, από το πρωί έχουν συγκεντρωθεί περισσότεροι από τρεις χιλιάδες άνθρωποι. Διαμαρτύρονται ενάντια στην αύξηση της τιμής του ηλεκτρικού ρεύματος. Από την 1η Ιανουαρίου στην περιοχή του Κρασνογιάρσκ άρχισε η εφαρμογή της επονομαζόμενης «ατομικής κατανάλωσης στο ηλεκτρικό ρεύμα» και κάθε άνθρωπος μπορεί να χρησιμοποιεί μόνο 50 KW το μήνα. Επιπλέον, όλοι είναι υποχρεωμένοι να πληρώνουν διπλάσια τιμή. Για το Κρασνογιάρσκ αυτό είναι μια απαράδεκτη σκληρότητα. Στα περισσότερα σπίτια δεν δουλεύει η κεντρική παροχή θερμότητας και κάνει πολύ κρύο (Σιβηρία, βλέπετε), οι άνθρωποι είναι υποχρεωμένοι να έχουν συνέχεια ανοιχτές τις ηλεκτρικές σόμπες καθ' όλη τη διάρκεια του χειμώνα και της άνοιξης και δεν είναι δυνατόν να καταναλώνουν μόνο 50 KW. Σύμφωνα με δημοσκοπήσεις, ο μέσος κάτοικος του

Κρασνογιάρσκ υπερβαίνει κατά 2 με 3 φορές την ατομική κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος.

Τότε, γιατί εισήγαγαν αυτό το μέτρο; Οι αξιωματούχοι διαβεβαιώνουν ότι έτσι πρέπει προκειμένου να υποστηρίξουν τους οικονομικά ασθενέστερους εν όψη της επαπειλούμενης μεταρρύθμισης του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας, η οποία θα γίνει όταν η δημόσια επιχείρηση ηλεκτρισμού θα ιδιωτικοποιηθεί.

Στην Ουφά έγινε μαζική συγκέντρωση στο κέντρο της πόλης. Συμμετείχαν περίπου πέντε χιλιάδες άνθρωποι. Η συγκέντρωση απηύθυνε τελεσίγραφο στον πρόεδρο Μουρτάζ Ραχίμοφ: Μέχρι τις 26 Φεβρουαρίου ο πρόεδρος θα πρέπει είτε να καταργήσει τη μονεταριστική πολιτική στην Μπασκιρία, είτε να παραιτηθεί.

Μετά τη συγκέντρωση οι συνταξιούχοι φορώντας πορτοκαλί ρούχα, απέκλεισαν έναν από τους κεντρικούς δρόμους της Ουφά. Με τις πορτοκαλί σημαίες της ουκρανικής επανάστασης άρχισαν να συγκεντρώνουν υπογραφές για τη διεξαγωγή δημοψηφίσματος για την άμεση εκλογή δημάρχων στις πόλεις της Μπασκιρίας. (Ο Μουρτάζ Ραχίμοφ στα εδάφη του έκανε πρόβα για τις μελλοντικές, μετά το Μπεσλάν, διαταγές του προέδρου για την κατάργηση των άμεσων εκλογών των τοπικών Αρχών. Στην Μπασκιρία, ο Ραχίμοφ διόρισε τους πάντες. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα τα δεκεμβριανά γεγονότα στο Μπλαγκοβεσένσκ, με τα όργια των Αρχών και την καταστροφή της πόλης).

Στη Μόσχα συνελήφθησαν δέκα ακτιβιστές της αριστερής οργάνωσης «Πρωτοπορία της κόκκινης νεολαίας». Το έγκλημά τους ήταν ότι «προσπάθησαν να πλησιάσουν το κτίριο της διοίκησης του προέδρου», αυτή είναι η επίσημη εξήγηση, αν και όλα έγιναν στο σιδηροδρομικό σταθμό Μπελαρούσκι, σε απόσταση δυο-τριών χιλιομέτρων από το κτίριο της προεδρίας. Τα μέλη της «Πρωτοπορίας» συνελήφθησαν μετά τη λήξη της συγκέντρωσης που είχε πραγματοποιηθεί στον σιδηροδρομικό σταθμό Μπελαρούσκι εναντίον της μονεταριστικής πολιτικής (η συγκέντρωση είχε διοργανωθεί από τους κομμουνιστές και συμμετείχαν 3-4 χιλιάδες άνθρωποι, πολλά μέλη της αριστερής νεολαίας και μέλη του Λαϊκο-Μπολσεβίκικου Κόμματους του Λιμόνοφ).

Ακούστηκαν τα παρακάτω συνθήματα: «Δωρεάν μεταφορές για τους αστυνομικούς και τους στρατιωτικούς», «Τέρμα στη ληστεία των συνταξιούχων», «Κάτω τα χέρια από το νόμο για τους βετεράνους», «Ζήτω τα προνόμια, Ζήτω ο λαός», «Κάτω το καθεστώς του Πούτιν!», «Έξω ο Πούτιν», «Κάτω η κλίκα του Γιελ-Πούτα![62]», «Κάτω η εξαπάτηση της μονεταριστικής πολιτικής», «Κάτω οι μεταρρυθμίσεις», «Δίκη να γίνει για τους Κουντρίν και Γκρέφ».

---

[62] Λογοπαίγνιο από τις λέξεις Γιέλτσιν και Πούτιν.

Γύρω από τους συγκεντρωμένους είχαν παραταχθεί πολυάριθμες αστυνομικές δυνάμεις, αλλά δεν παρενέβησαν, αφού η όσμωση των συγκεντρωμένων με τους ένστολους συνεχιζόταν.

Η τυπική αφορμή για τη σύλληψη των μελών της «Πρωτοπορίας» ήταν ότι η συγκέντρωση των κομμουνιστών είχε λάβει ειδική άδεια, ενώ η πορεία μετά τη συγκέντρωση, όχι. Μετά τη λήξη της συγκέντρωσης, τα μέλη της «Πρωτοπορίας» κατευθύνθηκαν προς την οδό Τβρεσκάγια, αφού ούτε προς τα κάτω ούτε προς τα πάνω, προς την λεωφόρο Λένιν, μπορεί να κατευθυνθεί κανείς – γεγονός που σημαίνει ότι στον κεντρικό δρόμο της Μόσχας περπατούσε μια ομάδα νέων, πράγμα για το οποίο δεν απαιτείται καμιά ειδική άδεια. Παρόλα αυτά... και οι δέκα συλληφθέντες χτυπήθηκαν άσχημα από τους αστυνομικούς. Ανάμεσα τους ήταν και ο αρχηγός της «Πρωτοπορίας κόκκινης νεολαίας», Σεργκέι Ουνταλτσόφ.

Τα κινήματα του πεζοδρομίου αποκτούν ολοένα και πιο αριστερά και εθνικιστικά χαρακτηριστικά. Οι δημοκράτες πηγαίνουν στις συγκεντρώσεις, αλλά συμπεριφέρονται κόσμια. Γι' αυτό και τους συμπαθούν.

Σύμφωνα με τις δημοσκοπήσεις του Ιανουαρίου, την ιδέα «Η Ρωσία στους Ρώσους» την ασπάζεται πλήρως το 16% και θεωρούν ότι ήρθε η ώρα για την εφαρμογή της. Μεταξύ αυτών, το 37% είναι πεπεισμένοι ότι «δεν θα ήταν άσχημο να εφαρμοστεί, αλλά σε λογικά πλαίσια».

37 + 16 μας κάνουν 52% φασισμού. Γιατί συνήθως «λογικά πλαίσια» δεν υπάρχουν.

Η ελπίδα είναι ότι το 25% βρίσκει την ιδέα αυτή απωθητική και θεωρεί ότι η ιδέα «Η Ρωσία στους Ρώσους» είναι «πραγματικός φασισμός».

Σύμφωνα με την ίδια δημοσκόπηση, οι άνθρωποι ερμηνεύουν τις εθνικιστικές απόψεις πολύ ρωσικά. Θεωρούν ότι θα πρέπει να εκδιωχθούν οι εθνικές μειονότητες από τη Ρωσία και ότι αυτές ζουν καλύτερα από τους Ρώσους (αυτό πιστεύει το 39%). Φυσικά, αυτό οφείλεται στη φρικτών διαστάσεων φτώχεια, αφού μόνο η Μόσχα, η περιοχή του Τιουμέν και το Ταταριστάν, έχουν βιοτικό επίπεδο αντίστοιχο του ευρωπαϊκού.

Μήπως, όμως, τα καταραμένα χρήματα γίνουν η αιτία για να ξεσπάσει η ρωσική «ερυθρο-μέλανη» επανάσταση;

23 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Η εξουσία αφυπνίζεται σιγά-σιγά. Καταλαβαίνει πλέον πολύ καλά ότι θα πρέπει να λάβει υπόψη της αυτό το κύμα συγκεντρώσεων. Όλοι οι κρατικοί τηλεοπτικοί σταθμοί κάνουν πλύση εγκεφάλου, εμφανίζοντας διάφορους κόλακες που λένε πόσο καλή είναι η νέα μονεταριστική τάξη και πόσο ικανοποιημένοι είναι με αυτήν οι συνταξιούχοι.

Οι κυβερνητικές τηλεοπτικές δημόσιες σχέσεις είναι κάτι σαν την πρωινή και την απογευματινή προσευχή. Οι «ικανοποιημένοι» τηλεοπταξιούχοι-δημοσιοσχετίστες λένε ότι συμφωνούν να υπομείνουν κι άλλο και καλούν και τους υπόλοιπους να κάνουν υπομονή. «Θέλουμε να ζήσουμε έτσι όπως προγραμμάτισε η κυβέρνησή μας». Αυτό λένε ευθέως στην κάμερα. Αυτό το έργο παίζεται εδώ και μέρες.

Τους υπομονετικούς πολίτες τους αντικαθιστούν «οι ομιλούσες κεφαλές» της ανώτατης ιεραρχίας. Ο Αλεξάντερ Ζούκοφ, πρώτος αντιπρόεδρος της κυβέρνησης είναι ο κυριότερος εξ αυτών. Λέει ανερυθρίαστα ψέματα, αν και κάποτε ήταν ένας αξιοπρεπής φιλελεύθερος. Για παράδειγμα: «*Οι άνθρωποι δυσανασχετούν για τα μειωμένα κονδύλια των περιφερειακών προϋπολογισμών και όχι γιατί καταργήθηκαν τα προνόμια. Όταν όμως ψηφιζόταν ο νόμος αυτός, αποφασίσαμε ότι οι περιοχές θα αποκτήσουν το δικαίωμα να λύνουν μόνες τους αυτό το ζήτημα. Αν έχουν επαρκή οικονομικά μέσα τότε θα αυξήσουν τους μισθούς*».

Αυτό είναι το γενικό συμπέρασμα της επιλεκτικής επιχειρηματολογίας της κεντρικής εξουσίας – να μεταφέρουν ολοσχερώς την ευθύνη στις περιφερειακές Αρχές. Οι περιφέρειές μας, όμως, είναι απελπιστικά εξαθλιωμένες, αφού στις 80 από τις 89, οι μόνοι πόροι που υπάρχουν είναι εκείνοι που προέρχονται από τον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό. Ο Ζούκοφ ψεύδεται, γνωρίζοντας ότι η πλειονότητα του πληθυσμού της χώρας απλά δεν γνωρίζει τις λεπτομέρειες λειτουργίας του κρατικού οικονομικού μηχανισμού.

Ο Μιχαήλ Ζουραμπόφ, υπουργός Υγείας και Κοινωνικής Ανάπτυξης, υπό τον έλεγχο του οποίο ψηφίστηκε ο Νόμος 122, μονίμως φωνασκεί και υπόσχεται: «*Μην ανησυχείτε. Θα αποδοθούν επιπλέον πόροι από τον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό. Για τους προνομιούχος δαπανήθηκαν το 2004 100 δισεκατομμύρια ρούβλια, το 2005 θα τους δώσουμε 300 δισεκατομμύρια ρούβλια. Σήμερα συζητιούνται όλα τα οικονομικά ζητήματα. Η απόφαση θα παρθεί είτε σήμερα, είτε τη Δευτέρα...*»

Ο Ζουραμπόφ προσπαθεί να εξηγήσει τη θέση του κράτους. Ο Νόμος 122 ψηφίστηκε για να βάλει τάξη στην κατάσταση σχετικά με το ποιος δικαιούται να έχει προνόμια. Λέει: Είχατε προνόμια, αλλά κανείς δεν τα χρηματοδοτούσε. Σήμερα θα πρέπει ο άνθρωπος να είναι ελεύθερος και ανεξάρτητος από το κράτος και γι' αυτό θα πρέπει να βελτιωθεί η οικονομική του κατάσταση...

Ανοησίες. Η παροχή επιδομάτων στη θέση των προνομίων γίνεται τόσο ανοργάνωτα που είναι ιησουΐτικο να μιλάς για την ελευθερία. Οι γέροντες κάθονται με τις ώρες στις ουρές προκειμένου να πάρουν τα χρήματα για τα εισιτήρια ενός μήνα! Τον επόμενο μήνα θα πρέπει όλα να ξεκινήσουν και πάλι από το μηδέν! Γενικά, το προηγούμενο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας

ήταν πραγματικά, ανόητο και δυσκίνητο, αλλά γιατί θα πρέπει να αντικατασταθεί από ένα χειρότερο, από ένα σύστημα που σηματοδοτεί μεγάλες απώλειες για εκατομμύρια ανθρώπους; Όταν πονάει το χέρι σου, ο γιατρός στο κόβει;

Ένα άλλο μόνιμο θέμα της τηλεοπτικής πλύσης εγκεφάλου είναι ότι πίσω από όλες τις συγκεντρώσεις κρύβεται η μαφία των φαρμακείων και των Μέσων Μαζικής Μεταφοράς. Και όλους αυτούς τους εκμεταλλεύεται η αντιπολίτευση για μικροκομματικά οφέλη.

Για το μόνο που ενδιαφέρεται η δημοκρατική αντιπολίτευση είναι η συλλογή ψήφων. Αν και θα μπορούσε.

25 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Στη Μόσχα, στην Ένωση Συντακτών, το απόγευμα θα προσπαθήσει να συνεδριάσει για άλλη μια φορά το Παρατηρητήριο του Συμβουλίου του Πανρωσικού Συνεδρίου των Πολιτών «Κατά της δικτατορίας».

Τίποτα δεν θα γίνει. Όλα χάνονται σε ατέρμονες συζητήσεις για το ποιος είναι ο πρωταγωνιστής αυτής της γιορτής της Δημοκρατίας.

Ο Μπορίς Ναντιέζντιν από την Ένωση Δεξιών Δυνάμεων προσπαθεί να τους καπελώσει.

Τα στελέχη του «Μήλου» φέρονται σαν ιδιοκτήτες της εκδήλωσης. Λόγια πολλά, αλλά έργα λίγα. Η Λιουντμίλα Αλεξέγιεβνα προεδρεύει και είναι θυμωμένη. Ο Γκάρι Κασπάροφ λέει ότι τα βαρέθηκε όλα αυτά και εφιστά την προσοχή στη φαλκίδευση των διαδικασιών λήψης των αποφάσεων στο Συνέδριο των Πολιτών. Και αυτό είναι η πραγματική αλήθεια.

Ο Κασπάροφ απογοητευμένος αποχωρεί πριν τη λήξη των εργασιών. Στέκομαι μαζί του για λίγο στον διάδρομο, συζητώντας για άλλη μια φορά για το ότι οι δημοκράτες ολιγωρούν ιστορικά – το τραίνο με τον λαό φεύγει από άλλο σταθμό, όπου τον περιμένει άλλη ορχήστρα και όχι το Συνέδριο των Πολιτών.

Η Αγία Πετρούπολη είναι η μοναδική προς το παρόν πόλη, όπου δημιουργήθηκε η Συντονιστική Επιτροπή αντιπολιτευόμενων κομμάτων και κινημάτων με την ονομασία «Αντίσταση των Πολιτών». Πρόκειται για συνασπισμό των δυνάμεων που είναι κατά του Πούτιν.

Η «Αντίσταση των Πολιτών», όχι μόνο ιδρύθηκε, αλλά, δρα και σε καθημερινή βάση, πράγμα πολύ παράδοξο, δεδομένου ότι τα πάθη μας σβήνουν πολύ γρήγορα.

Οι συγκεντρώσεις στην Αγία Πετρούπολη είναι οι πιο ζωντανές και σκληρές απέναντι στις Αρχές. Αποδεικνύεται ότι τον Πούτιν, στη γενέθλια

πόλη του, τον αγαπούν λιγότερο απ' οπουδήποτε αλλού. Η «Αντίσταση των Πολιτών» βγήκε στους δρόμους μαζί με το λαό. Τα συνθήματα ήταν σχετικά με την επαναφορά της άμεσης εκλογής των κυβερνητών, η διάλυση της Δούμας, η κατάργηση του Νόμου 122, η παραίτηση του προέδρου και της κυβέρνησης, οι αυξήσεις στις συντάξεις, η κατάργηση της λογοκρισίας στην κρατική τηλεόραση…

Ο Κασπάροφ πήγε αεροπορικώς στην Πετρούπολη μαζί με το Παρατηρητήριο του Συνεδρίου των Πολιτών.

27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Στην Αγία Πετρούπολη οι συγκεντρωθέντες έφτιαξαν διάδρομο στην είσοδο του νομοθετικού σώματος της πόλης[63], στην πλατεία του Αγίου Ισαάκ, και επέτρεπαν την είσοδο στους δημοτικούς συμβούλους μόνο μέσα από τον ζωντανό αυτό διάδρομο, συνοδεύοντάς τους με φωνές: «Ντροπή στην Ενιαία Ρωσία», «Ντροπή στην ηλίθια και γκρίζα Δούμα», «Πούτιν, παραιτήσου». Μία από τις γυναίκες που μετείχαν στη συγκέντρωση, μέλος του κόμματος της «Ενιαίας Ρωσίας», έκαψε επιδεικτικά το κομματικό της βιβλιάριο μπροστά στην είσοδο του κτιρίου του νομοθετικού σώματος της πόλης.

28 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Συζητάμε για όλα όσα έγιναν στο Συνέδριο των Πολιτών με τη Λιουντμίλα Μιχαήλοβνα Αλεξέγιεβνα. Παραδέχεται ότι δεν τρέφει πολλές ελπίδες για τον συνασπισμό αυτό.

«*Γιατί χάνετε το χρόνο σας;*», τη ρωτάω.

«*Κι αν ξαφνικά βγει κάτι;*», απαντάει.

Όλοι μας είμαστε άνθρωποι της ελπίδας. Είμαστε μεγαλωμένοι να ζούμε με όνειρα, αλλά και τη φυγή από αυτά.

28 - 29 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Στη Μόσχα συνεδριάζει το πολιτικό συμβούλιο της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων, η οποία τυπικά σήμερα είναι το κόμμα του Μπορίς Νεμτσόφ.

Φαίνεται ότι είναι το τέλος της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων, ο φυσικός

---

[63] Το δημοτικό συμβούλιο.

θάνατος μετά τον κλινικό που συνέβη τον Δεκέμβριο του 2003, στις κοινοβουλευτικές εκλογές. Κανένας ηγέτης του κόμματος δεν προσήλθε στις εργασίες του πολιτικού συμβουλίου ως ένδειξη πλήρους περιφρόνησής του. Δεν έλαβαν μέρος ούτε ο Τσουμπάις, ούτε ο Νεμτσόφ, ούτε ο Γκαϊντάρ, ούτε ο Ιβάν Σταρικόφ, ο γραμματέας του κόμματος. Μόνο ο υπεύθυνος του κόμματος για ιδεολογικά ζητήματα, ο Λεονίντ Γκόζμαν. Αυτός έκανε τον απολογισμό, σύμφωνα με τον οποίο το κόμμα είχε μεγάλες επιτυχίες τη χρονιά που πέρασε.

Το παράκανε, όμως, και γι' αυτό οι παριστάμενοι τον γιουχάισαν.

Ωστόσο, ο Γκόζμαν συνεχίζει να λέει ανοησίες, όπως ότι η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων είναι αυτάρκης και δεν σκέφτεται να συνασπιστεί με κανένα άλλο κόμμα προκειμένου να βγάλει βουλευτές στη Δούμα στις εκλογές του 2007. Ο Ντμίτρι Τοσκάγιεφ, πρώην πρόεδρος του νομοθετικού σώματος της περιοχής του Αρχάγγελσκ και επικεφαλής του τοπικού παραρτήματος της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων, επιτέλους, λέει αυτό που σκέφτονται όλοι, ότι το κόμμα είναι στα πρόθυρα της οριστικής διάλυσης. Στη συνέχεια εξηγεί: Στις επόμενες εκλογές δεν υπάρχει καμία περίπτωση να ξεπεράσουν το όριο του 7%.

Στο προεδρείο βρίσκεται ο Μπορίς Ναντιέζντιν και κάνει ό,τι μπορεί προκειμένου να διαλυθεί το Συνέδριο των Πολιτών. Γιατί; Για να παραμείνει κενή η θέση των δημοκρατών;

Ο Τοσκάγιεφ συνεχίζει λέγοντας πως ο συνασπισμός με άλλα αντιπολιτευόμενα κόμματα είναι ζωτικά αναγκαίος για την Ένωση Δεξιών Δυνάμεων, ότι θα πρέπει να ιδρύσουν νέο κόμμα με νέα ονομασία γιατί το σημερινό ο λαός δεν το δέχεται, ότι θα πρέπει να αναδείξουν νέο κομματικό ηγέτη – «οι γέροντες» της δημοκρατικής πτέρυγας είναι πλέον ιστορία.

Ο Νικολάι Βολκόφ από το Βόλγογκραντ υποστηρίζει τον Τοσκάγιεφ: το κόμμα μετατράπηκε σε έλος. Ένα και πλέον χρόνο μετά τη συντριβή στις κοινοβουλευτικές εκλογές, δεν έκατσε να σκεφτεί το τι συνέβη, απλώς συνέχισε να δυσφημίζει τον εαυτό του στα μάτια των εκλογέων. Στις διάφορες περιοχές, τα μέλη της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων έλαβαν μέρος στα τοπικά κοινοβούλια μόνο για να υποστηρίξουν την πολιτική των Αρχών και δεν έδειξαν καμία αλληλεγγύη στο λαό. Αυτό είναι το τέλος της κομματικής δομής των Ρώσων δημοκρατών.

Ο Μπορίς Ναντιέζντιν, ο οποίος υπολόγιζε να γίνει ο νέος ηγέτης της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων, άρχισε να λέει ότι οι εφεδρείες του κόμματος δεν έχουν εξαντληθεί, γι' αυτό και δεν αξίζει να συζητάνε για συνασπισμό με το «Μήλο».

Ο Ναντιέζντιν όταν μιλάει είναι ευπροσήγορος. Μοιάζει με τον Γιαβλίνσκι.

Αφού τελείωσε ο Ναντιέζντιν, ξεκίνησε το μέρος των εργασιών του

συνεδρίου που ήταν μόνο για τα μέλη της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων. Τα μη μέλη εγκατέλειψαν την αίθουσα. Κανείς δεν θέλησε να μάθει τα μυστικά τους. Έτσι κι εκλεγεί νέος αρχηγός, η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων θα καταστραφεί.

30 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ

Στο Σαράτοφ πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση κατά του Νόμου 122 και κατά της κατάργησης των αναβολών από την στράτευση. Ενώνονται τα δύο βασικά θέμα της Ρωσίας. Η κατάργηση των αναβολών οδηγεί μόνο στην έκρηξη της διαφθοράς στα τοπικά στρατολογικά γραφεία και στα νοσοκομεία, στα οποία απευθύνονται για εξετάσεις οι κληρωτοί. Διοργανωτής της συγκέντρωσης ήταν το Λαϊκό Μέτωπο του Σαράτοφ. Το χρώμα του είναι το κίτρινο, γι' αυτό και η συγκέντρωση ήταν «κίτρινη». Το Λαϊκό Μέτωπο έχει σχηματίσει στο Σαράτοφ, κατά οδό και κατά γειτονιά, Επιτροπές Αυτοάμυνας (επιτροπές πολιτικής αντίστασης στις μεταρρυθμίσεις).

Το καλύτερο ανέκδοτο που κυκλοφόρησε τον Ιανουάριο σύμφωνα με στοιχεία των ιστοσελίδων:

«*Εκλογές του 2008.*

Λοιπόν, σύντροφοι βουλευτές, όποιος ψηφίζει «υπέρ» της εκλογής του Βλαντιμήρ Πούτιν ως τσάρου, μπορεί να κατεβάσει το χέρι και να απομακρυνθεί από τον τοίχο[64]».

Πριν από ένα χρόνο, τον Ιανουαρίου του 2004, δεν υπήρχαν καθόλου τέτοια ανέκδοτα. Υπήρχε μόνο η Μεγάλη Πολιτική Κατάθλιψη. Υπήρχε ο τρόμος μπροστά στον Μεγάλο και Παντοδύναμο Πούτιν που τσάκισε την αντιπολίτευση.

Όταν όμως στη Ρωσία αρχίζουν να χλευάζουν έτσι έναν πολιτικό, όπως με αυτό το ανέκδοτο, τότε η πολιτική του τύχη μπορεί να αλλάξει μόνο εξαιτίας έκτακτων συνθηκών και της δικής του εξαιρετικής συμπεριφοράς υπ' αυτές τις συνθήκες. Όμως, η πολιτική του Πούτιν είναι να κρύβεται πίσω από μια γωνία και όταν όλα ηρεμήσουν να πει μια κοινοτυπία, γκρίζα και μονότονη, η οποία σε καμία περίπτωση δεν αντανακλά το ύφος ενός ηγέτη του έθνους. Ο Πούτιν, πλέον θεωρείται από το κοινό ως άχρωμος. Διαφορετικά θα υπήρχαν κι άλλα ανέκδοτα.

Άλλωστε το περιεχόμενο του ανεκδότου μπορεί να σημαίνει ότι ο λαός, κουρασμένος από τη στασιμότητα με την οποία «δεν μπορείς να κάνεις τίποτα», συμφιλιώθηκε με τον Πούτιν και, συνεπώς, θα αρχίσει και πάλι

---

[64] Της εκτέλεσης.

να χλευάζει όπως έκανε επί Μπρέζνιεφ, στις κουζίνες, ενώ η επανάσταση θα γίνει από τα πάνω, όταν οι ελίτ δεν θα μπορούν πλέον να ζήσουν άλλο έτσι.

1 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Η Δούμα επέτρεψε οριστικά στις Ένοπλες Δυνάμεις να πολεμούν εντός της χώρας. Πόσες μάχες δόθηκαν επί Γιέλτσιν προκειμένου να αποφευχθεί κάτι τέτοιο, προκειμένου να σπάσει το ξίφος, προκειμένου να μην υπάρχει η δυνατότητα χρησιμοποίησης των Ενόπλων Δυνάμεων εναντίον του λαού μας με τη χρήση όπλων και μάλιστα βαρέων...

Και να πάλι, όπως επί Ε.Σ.Σ.Δ., η τροπολογία στο άρθρο 10 του ομοσπονδιακού νόμου «Περί αμύνης» λέει: «Οι Ένοπλες Δυνάμεις της Ρωσικής Ομοσπονδίας μπορούν να χρησιμοποιηθούν κατά της τρομοκρατικής δράσης...» Αυτό είναι ένα μέρος από τους νόμους του επονομαζόμενου «αντιτρομοκρατικού πακέτου μετά τα γεγονότα του Μπεσλάν». Αντιρρήσεις έφεραν μόνο οι κομμουνιστές, οι οποίοι εξέφρασαν την ανησυχία τους για το ότι ο στρατός, μετά την έναρξη της ισχύος αυτής της τροπολογίας, θα μπορεί να χρησιμοποιηθεί για αλλότριους σκοπούς. Δεν τους άκουσαν καν.

Στην Αγία Πετρούπολη, στην πλατεία του Αγίου Ισαάκ, έγινε πικετοφορία κατά της προνοιακής μεταρρύθμισης. Μπροστά στο νομοθετικό σώμα στέκονται όλο κι όλο 40 άνθρωποι. Κυρίως γέροντες. Απαιτούν την επιστροφή των προνομίων, την αύξηση των συντάξεων, την παραίτηση της κυβερνήτη της Αγίας Πετρούπολης, Ματβιένκο, και του δημοτικού συμβουλίου. Κάνει κρύο και φυσάει και ένας φασίστας επιτίθεται στους γέροντες. Τελικά, ο δημοτικός σύμβουλος Ιγκόρ Ρίμμερ πλησιάζει τους γέροντες και παίρνει μαζί του στο κτίριο κάποιους από αυτούς. Σύντομα, οι υπόλοιποι διαλύονται.

Το κύμα των συγκεντρώσεων κατά της μονεταριστικής πολιτικής μειώνεται συνεχώς με την εξαγορά ανθρώπων στις διάφορες περιοχές. Στη Ρωσία, αυτός είναι ο πιο αποτελεσματικός τρόπος.

Αυξάνεται, όμως, η δύναμη της ισλαμικής αντίστασης. Ο ισλαμικός προτεσταντισμός γίνεται ολοένα και πιο ελκυστικός μεταξύ των νέων και αυτό είναι άλλο ένα αποτέλεσμα της ανόητης πολιτικής του Κρεμλίνου. Μια πολιτικής του «συνδρόμου του Μπεσλάν», την οποία μετά την κατάληψη του σχολείου τον Σεπτέμβριο, το Κρεμλίνο αποφάσισε να αναζωογονήσει με τις μεθόδους μάχης κατά του Ισλάμ (που εφαρμόζονταν επί Ε.Σ.Σ.Δ. από την K.G.B.), με την F.S.B. πλέον υπεύθυνη για το Ισλάμ και τις μυστικές υπηρεσίες να εκτρέφουν σε συνθήκες θερμοκηπίου τους «δικούς μας» μουσουλμάνους και τους υπόλοιπους να τους καίνε.

Το αποτέλεσμα είναι το ίδιο με εκείνο που ήταν επί κομμουνισμού – η δημιουργία θρησκευτικής αντίστασης.

Το πρωί της 2ας Φεβρουαρίου, ο 48χρονος Γιερμάκ Τεγκάγιεφ, επικεφαλής του Ισλαμικού Πολιτιστικού Κέντρου του Βλαντικαυκάζ (πρωτεύουσα της Βόρειας Οσετίας σε απόσταση 20 χιλιομέτρων από το Μπεσλάν), βρέθηκε στην απομόνωση, σύμφωνα με το άρθρο 222 «για κατοχή εκρηκτικών υλών». Η Αλμπίνα Τεγκάγιεβα, σύζυγος του Γιερμάκ, διηγείται τι συνέβη.

«*Γύρω στις έξι το πρωί εισέβαλαν στο διαμέρισμά μας στρατιωτικοί. Ο σύζυγός μου διάβαζε το Κοράνι και εγώ ήμουν στο μπάνιο. Ακούγοντας κάτι παράξενους ήχους, μισάνοιξα την πόρτα και είδα ένα αυτόματο να με σημαδεύει. Σε όλο το διαμέρισμα ήταν περίπου είκοσι μασκοφόροι. Σχεδόν γυμνή με έσυραν από το μπάνιο, για πολλή ώρα δεν μου επέτρεπαν να ντυθώ και ξέρετε καλά πως αυτό σ' εμάς απαγορεύεται. Ο σύζυγός μου ήταν ξαπλωμένος μπρούμυτα στο πάτωμα και πάνω του κάθονταν τρεις άνθρωποι. Άρχισα να φωνάζω, να καλώ τους γείτονες για βοήθεια, μιας και ζούμε κάτω από την ίδια στέγη με άλλες έξι οικογένειες. Σκέφτηκα ότι είναι ληστές. Δεν επέτρεψαν, όμως, στους γείτονες να μπουν στο διαμέρισμά. Άρχισε η έρευνα. Ο σύζυγός μου έλεγε ότι δίχως την παρουσία δικηγόρου δεν επιτρέπεται η έρευνα. Έφεραν σκύλους και άρχισαν την έρευνα από την τουαλέτα. Τρεις-τέσσερις φορές ερεύνησαν το ίδιο σημείο και άρχισα να υποπτεύομαι ότι κάτι κακό θα συμβεί. Πάντα το φοβόμασταν αυτό, σε κάθε έρευνα, και το τελευταίο διάστημα μας ερεύνησαν πολλές φορές. Αυτή τη φορά προσπαθούσα να τους παρατηρώ όλη την ώρα για να μην τους αφήσω να μας «φυτέψουν» κάτι. Μετά πήραν τα κλειδιά του αυτοκινήτου και έτρεξαν στον δρόμο όπου ήταν σταθμευμένο. Είπαν στον σύζυγό μου να ντυθεί και τον διέταξαν να τους ακολουθήσει στο αυτοκίνητο. Όταν το άνοιξαν, αρνηθήκαμε να πλησιάσουμε, καταλαβαίνοντας ότι ήδη είχαν «φυτέψει» κάτι. Τότε οι ίδιοι άνοιξαν το πορτ-μπαγκάζ του αυτοκινήτου και είπαν ότι περιέχει εκρηκτικά. Ένας από αυτούς τηλεφώνησε κάπου και εμφανίστηκε ένας άλλος με βιντεοκάμερα. Άρχισε να μας βιντεοσκοπεί. Μετά πήραν τον σύζυγό μου και έφυγαν*».

Την ίδια ημέρα το σοβιετικό περιφερειακό δικαστήριο του Βλαντικαυκάζ διέταξε τη σύλληψη του Τεγκάγιεφ. Η οικογένεια, οι φίλοι και ο ιμάμης του τζαμιού του Βλαντικαυκάζ, Σουλεϊμάν Μαμίγιεφ, πιστεύουν ακράδαντα ότι τα εκρηκτικά «φυτεύτηκαν». Αυτό αποτελεί σήμερα για τον Βόρειο Καύκασο κάτι το συνηθισμένο. Η εξουσία θέλει να φυλακίσει τον ισόβιο πρόεδρο του Ισλαμικού Πολιτιστικού Κέντρου, τον μη βολικό ηγέτη της μουσουλμανικής κοινότητας, και μάλιστα με μεγάλη ποινή, ώστε να τον αποσύρει από την κυκλοφορία. Κι αυτό, γιατί είναι ιδιαίτερα δημοφιλής μεταξύ των ομόδοξών του και κυρίως της νεολαίας, και αρνητικός στη συνεργασία με τους αξιωματικούς της F.S.B.

Για ποια συνεργασία, όμως, γίνεται λόγος; Και τι εκπροσωπεί το Ισλα-

μικό Πολιτιστικό Κέντρο του Βλαντικαυκάζ, που ο πρόεδρός του έχει σήμερα να αντιμετωπίσει τόσες δύσκολες και δυσάρεστες καταστάσεις;

Τυπικά το Ισλαμικό Πολιτιστικό Κέντρο είναι μία από τις πολλές κοινωνικές οργανώσεις της Βόρειας Οσετίας. Μια λέσχη κοινών θρησκευτικών ενδιαφερόντων. Η νομική του υπόσταση είναι ίδια ακριβώς με αυτήν της Πνευματικής Διεύθυνσης των Μουσουλμάνων της Βόρειας Οσετίας, που είναι επίσης μια θρησκευτική κοινωνική οργάνωση. Τυπικά, οι δύο οργανώσεις είναι ισότιμες. Παρόλα αυτά στην πραγματικότητα τα πράγματα κάθε άλλο παρά έτσι είναι. Η Π.Δ.Μ.Β.Ο. έχει προσκολληθεί στην εξουσία και απολαμβάνει την προστασία και την χρηματοδότησή της, δηλώνοντας ανοιχτά ότι συνεργάζεται με την F.S.B., ενώ το Ι.Π.Κ. κρατάει αποστάσεις. Έτσι εμφανίστηκαν τα προβλήματα.

Μετά τα γεγονότα στο Μπεσλάν οι Αρχές, και συγκεκριμένα η F.S.B. της Δημοκρατίας, που είναι και η πραγματική εξουσία, θέλουν την πλήρη υποταγή των μουσουλμάνων, λέει ο Αρτούρ Μπεσόλοφ, αναπληρωτής πρόεδρος του Ι.Π.Κ.

«*Η διεύθυνση της F.S.B. προσπαθεί να ελέγξει τη ζωή των μουσουλμάνων μέσω της Π.Δ.Μ.Β.Ο., μέσω του προέδρου της, Ρουσλάν Μπαλγκάσοφ, ο οποίος είναι και ο επίσημος μουφτής της δημοκρατίας. Πιστεύουμε ότι ο Μπαλγκάσοφ ουσιαστικά διορίστηκε από τις μυστικές υπηρεσίες ως μουφτής. Στο Ισλάμ, όμως, αυτό απαγορεύεται κατηγορηματικά, παρόμοια πρακτική υπήρχε μόνο επί Ε.Σ.Σ.Δ. Η πλειονότητα των μουσουλμάνων της Βόρειας Οσετίας (σημείωση Α.Π.: η δημοκρατία θεωρείται ορθόδοξη, αλλά το 30% του πληθυσμού είναι μουσουλμάνοι) είναι εναντίον μιας τέτοιας πολιτικής διορισμού του ιερατείου. Ο Τεγκάγιεφ, στον οποίο το είχαν άλλωστε προτείνει, αρνήθηκε να γίνει μουφτής, φοβούμενος τις πιέσεις εκ μέρους των Αρχών. Αλλά ο Τεγκάγιεφ απολάμβανε μεγάλου κύρους μεταξύ του πληθυσμού. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα σήμερα γύρω από το Ι.Π.Κ. να συσπειρώνεται η πλειονότητα των μουσουλμάνων της δημοκρατίας και κυρίως η νεολαία. Ο Μπαλγκάσοφ, απεναντίας, επηρεάζει ένα στενό κύκλο ανθρώπων, κυρίως γέροντες. Η εξουσία δεν ήθελε να διατηρηθεί για πολύ αυτή η κατάσταση κι έτσι φυλάκισαν τον Τεγκάγιεφ. Έτσι έλυσαν το πρόβλημα της ανυπακοής*».

Ο Αλάν Τουάγιεφ είναι ο ανταποκριτής της εφημερίδας Da 'ya (στα αραβικά, στην κυριολεξία σημαίνει «κάλεσμα», αλλά μεταφορικά σημαίνει «κάλεσμα για κήρυγμα»). Η εφημερίδα αυτή εκδίδεται στο Βλαντικαυκάζ από το Ι.Π.Κ. Ο Αλάν αναφέρει ότι σήμερα μεταξύ του μουσουλμανικού πληθυσμού της δημοκρατίας ασκείται πολιτική μεταμόρφωσής τους σε «σπιτικούς μουσουλμάνους».

- Το περισσότερο που επιτρέπεται να κάνει σήμερα ένας μουσουλμάνος είναι να πηγαίνει τις Παρασκευές στο τζαμί να προσευχηθεί, χωρίς να διαμαρτύρεται για τίποτα. Δεν υπάρχει τίποτα άλλο στη μουσουλμανική ζωή.

- Και τι διαφορετικό θα μπορούσε να γίνει;

- Μελέτη της αραβικής γλώσσας, κοινές αναγνώσεις του Κορανίου, για παράδειγμα.

- Καταλαβαίνετε από μόνοι σας γιατί φοβούνται κάτι τέτοιο και η εξουσία και η κοινωνία. Η ισλαμοφοβία είναι μια πραγματικότητα από την οποία κανείς δεν μπορεί να ξεφύγει. Τόσο η κοινωνία, όσο και η εξουσία φοβούνται τους ουαχαμπίτες, γιατί από το περιβάλλον τους προέρχονται οι καμικάζι των τρομοκρατικών πράξεων.

- Τα πράγματα όμως έχουν ως εξής: Αν σε παρακολουθεί η F.S.B., είτε είσαι ουαχαμπίτης είτε όχι, τότε προληπτικά σε φυλακίζουν. Βγήκαμε στην παρανομία.

Όχι «θα βγούμε», αλλά «βγήκαμε». Η μουσουλμανική νεολαία αντέδρασε στις πιέσεις του ολοκληρωτισμού με την παράνομη οργάνωσή της. Η ισλαμοφοβία γέννησε τις διώξεις εναντίον του Ισλάμ και το Ισλάμ απάντησε με παρανομία. Όλοι αντιλαμβάνονται ότι θα πρέπει να συνεννοηθούμε με τον μουσουλμανικό κόσμο, αλλά κανείς από εμάς δεν κάνει το πρώτο βήμα προς την κατεύθυνση του διαλόγου. Ακολουθούν τη σοβιετική πεπατημένη οδό: Αν είναι αδύνατο να καταργήσουμε το Κοράνι, τότε θα πρέπει οπωσδήποτε να το έχουμε υπό τον έλεγχό μας. Κι αν οι εμίρηδες και οι μουφτήδες είναι παρόλα αυτά απαραίτητοι στη χώρα με δυόμισι εκατομμύρια μουσουλμανικό πληθυσμό, τότε αυτοί θα πρέπει να είναι «δικοί μας». Οι υπόλοιποι θα πάρουν τον δρόμο των διώξεων. Να ποια είναι η επιλογή.

Σήμερα, ο σκοταδισμός αυτός είναι μέρος της κυβερνητικής ιδεολογίας στη μάχη κατά της τρομοκρατίας, η οποία πραγματοποιείται έξω από τα πλαίσια της νομιμότητας, ενώ το περιστατικό με τον Τεγκάγιεφ είναι απλά μία από τις εφαρμογές της. Τον φυλάκισαν, έγραψαν τις εκθέσεις τους και νομίζουν ότι έλυσαν το πρόβλημα.

Στην πραγματικότητα, το πρόβλημα αυτό όσο πάει και βαθαίνει. Οι διώξεις κατά του Ισλάμ σε όλες τις περιοχές της Ρωσίας αναμενόμενα οδήγησαν στο κίνημα διαμαρτυρίας των μουσουλμάνων. Όλο το 2004 και το 2005 σ' ολόκληρο τον Βόρειο Καύκασο είδαμε τις εκδηλώσεις του.

Όλα αυτά είναι μια τραγωδία. Και το κίνημα της διαμαρτυρίας και η μάχη εναντίον του.

Τον Ιανουάριο στο Ναλτσίκ (Καμπαρντίνο-Μπαλκάρια), τα στελέχη των μυστικών υπηρεσιών έκαναν επιδρομή σε ένα διαμέρισμα ενός πενταόροφου κτιρίου, όπου κρύβονταν τρομοκράτες. Αυτό τουλάχιστον ανακοινώθηκε.

Παρόλα αυτά, στο διαμέρισμα έμεναν μουσουλμάνοι που δεν ήταν «δικοί μας». Μεταξύ αυτών και ο Μουσλίμ Ατάγιεφ και η σύζυγός του, Σακινάτ Κατσίγιεβα. Το νεαρό ζευγάρι ήταν μέλη της μουσουλμανικής αντίστασης. Η έφοδος κατέληξε στον θάνατό τους, αφού τους πυροβόλησαν. Πυροβό-

λησαν και ένα ακόμη νεαρό ζευγάρι μουσουλμάνων, συντρόφους τους, που ανήκαν στον κύκλο των μη ελεγχόμενων.

Μαζί με τον Μουσλίμ και τη Σακινάτ ζούσε και η εξάχρονη κόρη τους. Λεϊλά. Τα πτώματα των ενηλίκων μετά την έφοδο τα παρέδωσαν στους οικείους τους. Η Λεϊλά, όμως, σαν να εξαφανίστηκε από τον κόσμο τούτο. Δεν βρέθηκε ούτε πτώμα, ούτε κοριτσάκι, ούτε καμία πληροφορία. Κάθε απόπειρα του παππού και της γιαγιάς να βρουν την εγγονή τους αποδείχτηκε μάταιη.

Φυσικά, σκότωσαν και το κοριτσάκι, δεν υπάρχει καμία αμφιβολία. Οι γείτονες είδαν πως οι στρατιώτες κουβαλούσαν το μικρό του σωματάκι τυλιγμένο σε μια κουβέρτα με το κεφάλι να κρέμεται. Επειδή γνώριζαν ότι η δολοφονία ενός μικρού παιδιού θα εξαγρίωνε τον κόσμο, αποφάσισαν να μην παραδώσουν το πτώμα του. Αυτό σημαίνει ότι το παιδάκι συμπεριλαμβανόταν μεταξύ των «ουαχαμπιτών», και μάλιστα ήταν είδους χειρότερου απ' ό,τι οι γονείς του, αφού δεν του αναγνώρισαν ούτε το δικαίωμα στην ταφή.

Η Λεϊλά είναι θύμα της ισλαμοφοβίας που μας διακατέχει μετά το Μπεσλάν και της ενίσχυσης της μουσουλμανικής αντίστασης και των καταπιεστικών μεθόδων που μετέρχονται οι μυστικές υπηρεσίες εναντίον αυτής της αντίστασης. Σε τι διαφέρει η Λεϊλά από τα παιδιά του Μπεσλάν που σκοτώθηκαν κατά τη διάρκεια της εφόδου;

Ο παππούς της Λεϊλά, Ζαλιχμάν Χατζικουρμάνοβιτς-Κατσίγεφ από το χωριό Κεντελέν της περιοχής Ελμπουρούς της Καμπαρντίνο-Μπαλκάρια, μου έγραψε μια επιστολή. Να ορισμένες γραμμές από την επιστολή αυτή: *«Αν είναι δυνατόν να μην υπάρχουν άλλοι τρόποι εκτός από τους πυροβολισμούς του στρατού, της αστυνομίας και των ειδικών δυνάμεων του υπουργείου Εσωτερικών. Γιατί οι επικεφαλής του υπουργείου Εσωτερικών δεν προσπάθησαν να εμπλέξουν στις διαπραγματεύσεις τους συγγενείς; Γιατί δεν δημιούργησαν τις συνθήκες εκείνες για την παράδοση των παιδιών στους συγγενείς τους; Το να ζητήσεις βοήθεια από κάπου στη δημοκρατία είναι μάταιο. Παρόμοιες επιχειρήσεις γίνονται στη δημοκρατία με πρωτοφανή σκληρότητα. Κατά τη διάρκειά τους, η σύλληψη των υπόπτων μετατρέπεται σε σόου, με τη συμμετοχή εκατοντάδων στελεχών του υπουργείου Εσωτερικών, τεθωρακισμένων οχημάτων και άλλων οπλικών συστημάτων. Ακόμη και η σύλληψη ενός και μόνο υπόπτου παρουσιάζεται ως ολόκληρη στρατιωτική επιχείρηση. Βοηθείστε μας να βρούμε την εγγονή μας...»*

Όμως, όσο πιο πολύ πιέζουν, τόσο πιο πολύ δυναμώνουν οι οπαδοί της μουσουλμανικής αντίστασης.

Να και το γενικό συμπέρασμα: Το Ισλάμ που δεν θέλει να συμμετάσχει στο σύστημα των «πνευματικών διευθύνσεων», μπροστά στα μάτια μας αυτοαπομονώνεται. Οι μουσουλμανικές κοινότητες ολοένα και πιο πολύ

κρύβονται από τον έξω κόσμο και αυτό σημαίνει ότι πολλά πράγματα παραμένουν ακατανόητα. Και πού να πάνε; Πού να πάνε οι έρμοι;

Φυσικά, και οι ορθόδοξοι και οι καθολικοί το ίδιο θα έκαναν αν βρίσκονταν κάτω από αυτές τις συνθήκες. Η ιστορία έχει πλήθος από παρόμοια παραδείγματα που περιγράφονται σε οποιοδήποτε βιβλίο, το οποίο εκείνοι που σήμερα βρίσκονται στην εξουσία, επίμονα αρνούνται να διαβάσουν πριν αρχίσουν να τσακίζουν κορμιά. Θα πρέπει να πούμε ότι το κύρος του Γιερμάκ Τεγκάγιεφ μετά τις 2 Φεβρουαρίου αυξήθηκε κατακόρυφα. Ολοένα και πιο πολύ δυναμώνει το νέο κίνημα των θρησκευόμενων αντιφρονούντων στο μουσουλμανικό πληθυσμό της Βόρειας Οσετίας. Στη χώρα μας μπορεί να μην υπάρχει δημοκρατική αντιπολίτευση, αλλά υπάρχει η μουσουλμανική αντιπολίτευση, την οποία δημιούργησε με τα ίδια της τα χέρια η F.S.B. Αυτό μας λέει η ιστορία του Γιερμάκ Τεγκάγιεφ.

Τα ίδια γίνονται σήμερα και στην Τσετσενία. Εκεί βασιλεύει η μουσουλμανική ισλαμοφοβία. Έτσι, οι μουσουλμάνοι της F.S.B. διώκουν τους «μη δικούς μας» μουσουλμάνους με τη μέθοδο των πνευματικών διευθύνσεων, αλλά και των ειδικών τμημάτων θρησκευτικών υποθέσεων, όπως αποκαλούσαν επί Ε.Σ.Σ.Δ. τα τμήματα της Κεντρικής Επιτροπής του κόμματος αλλά και τα αντίστοιχα στις κομματικές επιτροπές περιοχών και επαρχιών.

Οι ίδιοι άνθρωποι είναι και τώρα στις ίδιες θέσεις. Ένας από αυτούς είναι και ο επί χρόνια επικεφαλής του συμβουλίου ασφαλείας της δημοκρατίας επί Καντίροφ, ο κύριος Ρούντνικ Ντουντάγιεφ, ο οποίος στο παρελθόν, για πολλά χρόνια, ήταν επικεφαλής των πνευματικών διευθύνσεων των μουσουλμάνων επί Ε.Σ.Σ.Δ. και στρατηγός της K.G.B.-F.S.B.

Ο Ρούντνικ Ντουντάγιεφ, «καθοδηγούσε» τον Αχμάτ-Χατζί Καντίροφ από τη στιγμή που άρχισε να εμφανίζεται στο τζαμί στη μακρινή δεκαετία του '70. Έλεγχε για λογαριασμό της K.G.B. τον Καντίροφ, τον Ντζοχάρ Ντουντάγιεφ και τον Μασχάντοφ, ενώ τώρα «φροντίζει τον Καντίροφ το νεότερο... Και τι κερδίσαμε απ' αυτό; Μήπως σήμερα υπάρχουν λιγότεροι «αφοσιωμένοι» στην Τσετσενία; Ή μήπως λιγότεροι φανατισμένοι εμίρηδες 15 και 17 ετών; Τι όφελος είχαμε από την «πολιτική των πνευματικών διευθύνσεων»; Μήπως αυξήθηκε καθόλου το κύρος του επίσημου μουφτή της Τσετσενίας και μειώθηκε των «μη δικών μας»;

Όχι. Τίποτα από όλα αυτά δεν έγινε. Ο μουφτής Μπαλγκάσοφ κερδίζει τόσο όσο κερδίζει και ο μουφτής της Τσετσενίας Σαμπάγιεφ, όσο και ο Μιρζάγιεφ, που στη συνέχεια τον αντικατέστησε. Βολικές για εκμετάλλευση προσωπικότητες. Για την εξουσία. Η δημοτικότητα και η ηγεσία, όμως, των θρησκευτικών ηγετών δεν εξαρτώνται από την εγγύτητά τους με την F.S.B. Το ακριβώς αντίθετο. Η μάχη με το Ισλάμ είναι οφθαλμοφανές ότι ακολουθεί τις σοβιετικές μεθόδους, κάτι που οδηγεί στα ακριβώς αντίθετα αποτελέσματα. Το Ισλάμ μπροστά στα μάτια μας μπαίνει στην παρανο-

μία. Αυτό συμβαίνει και στην Τσετσενία, και στο Νταγκεστάν, και στην Ινγκουσετία, και στην Καμπαρντίνο-Μπαλκάρια, και στην Καρατσάγιεβο-Τσερκεσία. Οι διώξεις κατά των άτυπων ηγετών το μόνο που κάνουν είναι να ενισχύουν τα αισθήματα των πιστών νέων. Σήμερα, οι μουσουλμανικές κοινότητες απομονώνονται ολοένα και πιο πολύ από τον υπόλοιπο κόσμο. Αυτό σημαίνει ότι ολοένα και πιο πολύ γίνονται ακατανόητες για τους υπόλοιπους. Κλείνουν τους δίαυλους επικοινωνίας μπροστά στα μάτια μας.

Το σωματάκι της Λεϊλά Ατάγιεβα δεν βρέθηκε πουθενά. Σε τι διαφέρει αυτό το παιδάκι από τα παιδιά που σκοτώθηκαν στο Μπεσλάν; Δεν ξέρω.

3 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Η προεδρία αρχίζει να λειτουργεί. Στην Τούλα, τα πράγματα είναι γελοία. Γίνεται συγκέντρωση υποστήριξης του Νόμου 122, αφού αυτή είναι η νέα πολιτική γραμμή της προεδρίας. Στις «συγκεντρώσεις» τους μαζεύονται οι «δικοί» τους. Στις συγκεντρώσεις «τους» πληρώνουν χρήματα στους γέροντες, λίγα από εδώ, λίγα από εκεί, αλλά δίνουν χρήματα. Η διαφθορά του λαού συνεχίζεται. Αλλά και ο λαός μας είναι έτοιμος να διαφθαρεί.

Τις συγκεντρώσεις «τους» τις οργανώνουν οι τοπικές Αρχές υπό το συντονισμό του Κρεμλίνου. Έτσι δουλεύει η «κάθετη» πολιτική του Πούτιν. Στις συγκεντρώσεις ανεβαίνουν στο βήμα οι καλοθρεμμένοι από τις μίζες κυβερνήτες και οι πλησιέστεροι συνεργάτες τους. Τους διέταξαν να υποσχεθούν τα πάντα και έτσι αυτοί με τη σειρά τους υπόσχονται αυξήσεις στους μισθούς «πριν από την ψήφιση του νόμου». Τέτοιες συγκεντρώσεις δείχνει ολόκληρη την ημέρα «ως πρώτη είδηση» η τηλεόραση.

Στην Τούλα, στο βήμα ανέβηκε ο ίδιος ο κυβερνήτης και οι αξιωματούχοι τους σε πλήρη παράταξη. Επίσημος διοργανωτής της εκδήλωσης ήταν η «Ενιαία Ρωσία». Ο κυβερνήτης ανακοινώνει τα «χαρμόσυνα νέα»: Όποιος παίρνει σύνταξη μικρότερη από 1.650 ρούβλια, θα του δώσουν ενιαίες κάρτες πολλαπλών διαδρομών για τα αστικά μέσα μεταφοράς (τα οποία ουσιαστικά δεν υπάρχουν στην πόλη...)

Την ίδια στιγμή, από την 1η Φεβρουαρίου η τιμή του εισιτήριου στα ιδιωτικά μέσα μαζικής μεταφοράς στην Τούλα, που είναι και τα μόνα που λειτουργούν, αυξήθηκε από τα 6 στα 7 ρούβλια. Αύξηση 16%.

Ο λαός χαίρεται και αυτό είναι το πιο εκπληκτικό απ' όλα. Λέει ευχαριστώ για τα εισιτήρια. Οι δημοκράτες με τους φιλελεύθερους σιωπούν, λένε ότι οποιαδήποτε μάχη είναι μάταια. Αυτό ήταν λοιπόν... Καταραμένοι προδότες.

10 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Προς το παρόν δεν υποχωρούν οι άνθρωποι από τις εσχατιές της αυτοκρατορίας. Στη Χακασία, στο Αμπακάν, με θερμοκρασία 36 βαθμούς υπό το μηδέν, τριάντα περίπου άνθρωποι κάνουν πικετοφορία έξω από το κτίριο της τοπικής κυβέρνησης. «Όχι στην αντικοινωνική πολιτική». Στην Τιβά, στην πόλη Κιζιλέ, με θερμοκρασία 45 βαθμούς υπό το μηδέν, γίνεται πικετοφορία κατά του Πούτιν. Συνολικά μετέχουν 56 άνθρωποι. Στο Χαμπάροφσκ, υπό τις ριπές του δυνατού ανέμου της Άπω Ανατολής, στην κεντρική πλατεία της πόλης, μια χούφτα άνθρωποι στέκονται με τα πλακάτ στα χέρια «Η Ενιαία Ρωσία είναι η ντροπή της Ρωσίας!»

12 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Στις μέρες μας, κάτω από τις συνθήκες που ζούμε, πολλοί έχασαν την ικανότητα να γελούν. Στη νότιο Σαχαλίνη το τοπικό κίνημα «Για τα δικαιώματα του ανθρώπου» διοργάνωσε ένα χάπενινγκ με θέμα «Η κηδεία της δημοκρατίας». Πάνω σε μια όμορφη κούκλα σε φυσικό μέγεθος, που συμβόλιζε τη νεαρή δημοκρατία, οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κρέμασαν καμιά δεκαριά βαριά συνθήματα-κατηγορίες σχετικά με τις τελευταίες αντισυνταγματικές πράξεις της εξουσίας, μεταξύ αυτών ήταν και ο Νόμος 122, η κατάργηση των άμεσων εκλογών των κυβερνητών. Υπό το βάρος τους η κούκλα της δημοκρατίας λύγισε και τοποθετήθηκε σε ένα πραγματικό φέρετρο που ήταν γεμάτο με αναγγελίες κηδείας «της νεαρής δημοκρατίας». Με στεφάνια, πένθιμη μουσική, οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μετέφεραν το φέρετρο πάνω σε κιλλίβαντα. Όλα έγιναν έξω από το κτίριο της τοπικής διοίκησης και οι αξιωματούχοι κοιτούσαν το δρώμενο από τα παράθυρα των γραφείων τους.

Στην Τούλα πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση των κομμουνιστών έξω από το κτίριο της περιφερειακής διοίκησης, κοντά στο μνημείο του Λένιν. Συμμετείχαν 1.000 περίπου άνθρωποι. Μεταξύ των συγκεντρωθέντων υπήρχαν λάβαρα από τα κόμματα «Πατρίδα», «Ένωση-Τσέρνομπιλ», «Εργατική Ρωσία», το Εθνικο-Μπολσεβίκικο Κόμμα, και το Ρωσικό Κομμουνιστικό Κόμμα. Κλασική συμμαχία για το 2005. Οι άνθρωποι φώναζαν ότι συγκρίνουν το 2005 με το 1905[65] και απειλούσαν με το 1917.

[65] Το 1905, υπό το βάρος της ήττας στον ρωσο-ιαπωνικό πόλεμο, το τσαρικό καθεστώς απειλήθηκε σοβαρά από τις εξεγέρσεις σε διάφορες πόλεις και περιοχές της Ρωσίας. Τα γεγονότα αυτά χαρακτηρίζονται ως η πρώτη ρωσική επανάσταση και θεωρείται ότι προετοίμασαν την επανάσταση του 1917.

Το σύνθημα ήταν «Να παραιτηθεί η κυβέρνηση, η Δούμα και ο Πούτιν».

Στη Χακασία, στο Αμπακάν, έξω από το κτίριο της τοπικής κυβέρνησης πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση των κομμουνιστών κατά του Νόμου 122, στην οποία συμμετείχαν 300 περίπου άνθρωποι. Κι αυτό γιατί εκεί έχει υψηλότερες θερμοκρασίες.

Αυτό είναι οτιδήποτε άλλο εκτός από ΗΜΕΡΕΣ ΕΝΙΑΙΑΣ ΔΡΑΣΗΣ, όπως το σκέφτηκε ο αριστερός συνασπισμός. Δεν υπάρχει πανρωσικό κίνημα διαμαρτυρίας. Η διοίκηση του Πούτιν νίκησε. Τώρα πια η απογοήτευση είναι το κυρίαρχο συναίσθημα των μαζών: Σ' εμάς μισούν την ήττα και αμέσως παραδίδονται.

15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Οι δημοκράτες (Ένωση Δεξιών Δυνάμεων και «Μήλο») προσπάθησαν για άλλη μια φορά να συμφωνήσουν – το πεδίο μάχης είναι αυτή τη φορά τα γραφεία στη Μόσχα και όχι οι δρόμοι. Τα στελέχη των δημοκρατών είναι πλέον αποκρουστικά και για τους ίδιους τους δημοκράτες.

Έτσι, σήμερα το απόγευμα ενώ ήταν έτοιμοι να συμφωνήσουν τόσο η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων όσο και το «Μήλο» για την κοινή τους συμμετοχή στην «Επιτροπή 2008», την τελευταία στιγμή η συμφωνία ματαιώθηκε.

Αποφάσισαν να συνεχίσουν τις διαπραγματεύσεις. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι για πρώτη φορά τον τελευταίο χρόνο στη συνεδρίαση προσήλθε προσωπικά ο Γιαβλίνσκι, ο οποίος δεν μας είχε συνηθίσει σε κάτι τέτοια. Ο ίδιος μάλιστα συμφώνησε να αλλάξει την ονομασία του «Μήλου» σε «Αχλάδι», αλλά μόνο αν το «Μήλο» γίνει η μήτρα του ενιαίου δημοκρατικού κόμματος και ο ίδιος τεθεί επικεφαλής.

Η αιτία «συνέχισης των διαπραγματεύσεων» δεν είναι άλλη από το ποιος θα είναι πρώτος μεταξύ ίσων και το πώς θα μεθοδευτούν τα πράγματα ώστε ο Ριζκόφ και ο Κασπάροφ να μην αναλάβουν πρωταγωνιστικό ρόλο, μια και ο Γιαβλίνσκι φοβάται αυτήν την εκδοχή και δεν μπορεί ούτε καν να το κρύψει.

Ο Κασπάροφ και ο Ριζκόφ στο μεταξύ αποφάσισαν να ενωθούν και να δημιουργήσουν ένα νέο ενιαίο δημοκρατικό κόμμα με επικεφαλής τους ίδιους και πολιτικούς που δεν είχαν καμία σχέση με την ήττα των προηγούμενων κοινοβουλευτικών εκλογών.

Όμως, ούτε κι αυτό έγινε ...

Αντί γι' αυτό ξεκίνησε μια νέα διαμάχη. Ο Κασπάροφ και ο Ριζκόφ προσπαθούν να φύγουν και να δημιουργήσουν το δικό τους δημοκρατικό κόμμα. Ο Γιαβλίνσκι για πρώτη φορά από την ίδρυση της «Επιτροπής 2008» θα

εμφανιστεί προσωπικά και την αμέσως επόμενη ημέρα ο Κασπάροφ θα μιλήσει στη συγκέντρωση της «Αντίστασης των Πολιτών» στην Πετρούπολη και θα πει: «*Η συνομωσία των στελεχών στο εσωτερικό δεν είχε θετικά αποτελέσματα γιατί το νέο ενιαίο δημοκρατικό κόμμα θα πρέπει να δημιουργηθεί από το μηδέν. Δεν υπάρχει κανένας ασπρόμαυρος κόσμος. Υπάρχει μόνο η φιλοσοφία της νίκης*».

Ο Κασπάροφ είναι πολύ αποφασιστικός. Συναντηθήκαμε το πρωί της 15ης Φεβρουαρίου στη συνεδρίαση του Παρατηρητηρίου του Συνεδρίου των Πολιτών και ο Κασπάροφ μου μίλησε για τον βαθμό που οι διάφορες περιοχές αναπτύχθηκαν ανεξάρτητα από τη Μόσχα.

«*Αντιλαμβάνεστε ότι σε μια συγκέντρωση, ΕΜΕΝΑ, ναι, ΕΜΕΝΑ τον Κασπάροφ, με αποκάλεσαν συμβιβασμένο! Τι μεγάλες αλλαγές που έγιναν μέσα σε δύο εβδομάδες!*», επαναλάμβανε συνέχεια, έχοντας υπόψη του το κύμα διαμαρτυρίας. Ο Κασπάροφ ζητά από τα μέλη της «Επιτροπής 2008» να μην γίνει το συνέδριο του νέου ενιαίου κόμματος ούτε στη Μόσχα ούτε στην Αγία Πετρούπολη, αλλά σε κάποια άλλη ρωσική πόλη.

Την 1η Μαρτίου, όπως ανακοίνωσε η «Επιτροπή 2008», θα ανακοινωθεί η ίδρυση του νέου κόμματος. Μπορεί, όμως, και πάλι να μην γίνει τίποτα και οι δημοκράτες να χάσουν κάθε ελπίδα να ενωθούν.

Έτσι κι έγινε.

16 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Ο Γκάρι Κασπάροφ πήγε στην Αγία Πετρούπολη στη συγκέντρωση κατά της μονεταριστικής πολιτικής που διοργάνωσε το κίνημα αντίστασης των πολιτών της πόλης («Μήλο», «Η επιλογή μας», «Ένωση Πολιτών», το κίνημα πρωτοβουλίας των πολιτών, η επιτροπή ενιαίας δράσης).

Στην αρχή ο Κασπάροφ είπε ότι θέλει να οργανώσει στην Πετρούπολη μια νέα πολιτική οργάνωση. Το αιτιολόγησε λέγοντας: «*Οι άνθρωποι στη Μόσχα έχουν δηλητηριαστεί από την ατμόσφαιρα που επικρατεί γύρω από το Κρεμλίνο, έχουν παραλύσει λόγω της εγγύτητάς τους με την εξουσία. Στη Ρωσία έχουμε τους πιο πλούσιους αξιωματούχους και τους πιο φτωχούς συνταξιούχους. Πρωτεύουσα της διαμαρτυρίας είναι πλέον η Πετρούπολη και εδώ πρέπει να οργανωθεί η πολιτική εκείνη δύναμη που θα προκαλέσει την εξουσία. Γι' αυτό και ήρθα εδώ*». Στη συνέχεια ένα μέρος των συγκεντρωθέντων έκλεισε την πάροδο Αντονένκο κοντά στο κτίριο του νομοθετικού σώματος της πόλης και απαίτησε την απευθείας μετάδοση της συγκέντρωσης από τον δημοτικό τηλεοπτικό σταθμό. Δεν έγινε τίποτα. Ό,τι άλλο εκτός από απευθείας μετάδοση.

Κατά τη γνώμη του Κασπάροφ, «*οι δράσεις του δρόμου δεν απέκτησαν ακόμη ερυθρομέλανο χρώμα*».

Παρόλα αυτά είναι σχεδόν ερυθρομέλανες. Απέχουν μόλις μισό βήμα από το να γίνουν 100% ερυθρομέλανες. Ο Κασπάροφ θα αρχίσει να ταξιδεύει ανά τη χώρα, η χώρα θα τον αποδεχτεί, η εξουσία θα τον απορρίψει και ο Κασπάροφ θα ιδρύσει το Ενιαίο Μέτωπο των Πολιτών.

Καθ' εικόνα και καθ' ομοίωση του τρόπου με τον οποίο αποσχίστηκαν οι δημοκρατίες της Βαλτικής επί Ε.Σ.Σ.Δ. Η Πετρούπολη μπορεί να γίνει η πιο επαναστατική πόλη...

Η εισαγγελία της Μόσχας σταμάτησε τη δίωξη των οπαδών του Λιμόνοφ για την υπόθεση της «14ης Δεκεμβρίου» (κατάληψη του κτιρίου της προεδρίας με τη βία). Αντί γι' αυτό νέες κατηγορίες τους βαραίνουν τώρα – η «οργάνωση μαζικών ταραχών» (άρθρο 212). Σήμερα 39 οπαδοί του Λιμόνοφ βρίσκονται στις φυλακές.

21 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Ο αναπληρωτής υπουργός Εσωτερικών της Ρωσίας, Σεργκέι Σαντρίν, επισκέφτηκε το Μπλαγκοβεσένσκ, όπου τον Δεκέμβριο έγιναν σκληρές εκκαθαριστικές επιχειρήσεις, με 1.000 περίπου θύματα. Το Υπουργείο Εσωτερικών συνεχίζει να αποκαλεί τη φρίκη του Δεκεμβρίου, «εκκαθαριστική επιχείρηση». Στην Ουφά, ο Σαντρίν μίλησε με τα «αθώα» θύματα. Την επόμενη ημέρα, σε συνέντευξη Τύπου δήλωσε πως «*οι ενέργειες της αστυνομίας ήταν σωστές, αν και ορισμένοι τις θεώρησαν ιδιαίτερα σκληρές και εκ του περισσού*». Και όλα αυτά με τις βιαιότητες του Δεκεμβρίου. Την ίδια την εκκαθαριστική επιχείρηση ο Σαντρίν την αποκάλεσε «*υπερβολική*», αλλά σημείωσε παράλληλα ότι «*κάθε κοινωνία έχει την αστυνομία που της αξίζει*».

Και έχει δίκιο. Όσο οι κάτοικοι του Μπλαγκοβεσένσκ παλεύουν μόνο για τον εαυτό τους, και οι κάτοικοι της Πετρούπολης κάνουν το ίδιο, τότε φαινόμενα σαν του Μπλαγκοβεσένσκ θα συνεχίζουν να υπάρχουν.

23 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Ο Μασχάντοφ μέσω του διαδικτύου προτείνει την παράταση της εκεχειρίας, την οποία ο ίδιος μονομερώς είχε κηρύξει. Όπως πάντα, δεν υπάρχει επίσημη αντίδραση και δεν θα υπάρξει. Όμως, η διοίκηση του προέδρου φαίνεται ότι βρίσκει τρόπους να εξηγήσει στη Δύση τι γίνεται στην Τσετσενία. Ο Πούτιν σε συνέντευξή του στα σλοβακικά Μ.Μ.Ε. την παραμονή της επίσκεψής του στην Μπρατισλάβα, προκειμένου να συναντηθεί με τον Μπους δηλώνει: «*Οι θεμελιώδεις αρχές της δημοκρατίας, οι θεσμοί της δημοκρατίας, θα πρέπει να υιοθετηθούν σύμφωνα με τις ιδιομορφίες της ρωσικής ζωής, σύμφωνα με τις παραδόσεις και την ιστορία μας. Και αυτό θα το κάνουμε μόνοι μας*».

Έτσι γεννιέται η πολιτική της «παραδοσιακής δημοκρατίας» (αυτή που είναι σύμφωνα με τις αντίστοιχες εθνικές μας παραδόσεις) και η θέση της «ανεξάρτητης δημοκρατίας», της «προσαρμοστικής δημοκρατίας». Στην δική μας ορολογία η θέση αυτή σημαίνει: «Η δημοκρατία μας θα είναι εκείνη που εμείς θέλουμε και κανείς δεν θα μας υποδείξει τίποτα».

Η αποθέωση της χυδαιότητας. Η Δύση όμως δεν εξεγείρεται. Η προεδρία έχοντας αντιληφθεί ότι κανείς δεν φέρνει αντίρρηση, θέτει σε κίνηση τη διαδικασία γέννησης του κινήματος «Οι Δικοί μας». «Οι Δικοί μας» είναι εκείνοι που υποστηρίζουν τη «δική μας δημοκρατία», «την παραδοσιακή δημοκρατία». Οι «Εχθροί μας» είναι οι οπαδοί του ευρωπαϊκού τύπου δημοκρατίας και των ευρωπαϊκών αξιών. Το κίνημα «Οι Δικοί μας» είναι μια πολιτική οργάνωση γεννήτορας της οποίας είναι ο κύριος Σουρκόφ, αναπληρωτής προσωπάρχης της προεδρίας. Επικεφαλής στους «Δικούς μας» είναι ο Ιγκόρ Γιακεμένκο, ο «νεαρός φύρερ», όπως τον αποκαλούν, γεννήτορας και επικεφαλής της οργάνωσης «Βαδίζοντας μαζί». Επισήμως ο Γιακεμένκο είναι ο «ομοσπονδιακός κομισάριος» των «Δικών μας». Τι την ήθελαν αυτήν τη νεκρανάσταση! Ο Τζερζίνσκι ήταν κομισάριος. «Κομισάριος», έτσι ώστε όλοι να ξέρουν ποιες είναι οι ιστορικές ρίζες του κινήματος.

Θα πρέπει να πούμε ότι ο λαός αμέσως βάφτισε «Νασιστές» τα μέλη του κινήματος «Οι Δικοί μας». Είναι ο συνδυασμός των λέξεων «δικοί μας» (nashi) και «φασίστες». Και αυτό είναι σωστό: οι «Νασιστές» συμπεριφέρονται σαν φασίστες. Είναι επιθετικοί, μοχθηροί και εριστικοί. Η προεδρία για να τους ενισχύσει κάλεσε τους χούλιγκαν του ποδοσφαίρου, τους χούλιγκαν των ποδοσφαιρικών ομάδων CSKA και Spartak, όταν μάλιστα στους ηγέτες αυτών των ομάδων έχουν ήδη ασκηθεί ποινικές διώξεις για βαρύτατα εγκλήματα.

Η προεδρία (Σουρκόφ) υποσχέθηκε ότι θα παραπέμψει τις ποινικές διώξεις στις καλένδες ως αντάλλαγμα για να γίνουν μέλη στους «Δικούς μας», με άλλα λόγια εξαγόρασαν τους χούλιγκαν. Και εκείνοι συμφώνησαν. Έτσι στους «Δικούς μας» δημιουργήθηκαν ομάδες εφόδου. Μια από τις πρώτες τους ενέργειες ήταν να κάνουν έφοδο και πογκρόμ στα γραφεία των οπαδών του Λιμόνοφ στη Μόσχα. Οι χούλιγκαν χτύπησαν ανελέητα τους οπαδούς του Λιμόνοφ και κατέστρεψαν τα γραφεία, αλλά καμιά ποινική δίωξη δεν έχει ασκηθεί μέχρι σήμερα.

Μετά από την «επιτυχημένη» αυτή εμπειρία, οι φανατικοί νασιστές, άρχισαν να κυνηγούν τους οπαδούς του Λαϊκο-Μπολσεβίκικού Κόμματος στη Μόσχα και να τους ξυλοκοπούν, δίχως παρόλα αυτά να ασκείται καμία ποινική δίωξη εναντίον τους. Σε προσωπικές συζητήσεις οι ανακριτές παραδέχονται πως τους είπαν «να κάνουν την πάπια».

Επιστρέφοντας στη συνέντευξη του Πούτιν προς τα σλοβακικά Μ.Μ.Ε., θα πρέπει να κάνω μια άλλη σημαντική παρατήρηση. Ο Πούτιν δήλωσε την άποψή του σχετικά με τις επαναστάσεις στις χώρες της πρώην Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων Κρατών[66]: *«Ούτε κρύο μας κάνει, ούτε ζέστη. Είναι υπόθεση των λαών αυτών των κρατών να φτιάξουν τη ζωή τους με τη βοήθεια της επανάστασης ή με το νόμο...»*

Φυσικά, έλεγε ψέματα. Από το ύφος του και μόνο ήταν προφανές ότι κάθε άλλο παρά αδιάφορο του ήταν.

24 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Συνάντηση του Πούτιν με τον Μπους. Εμείς περιμέναμε τι θα πει ο Μπους στον Πούτιν. Όλοι γνωρίζαμε ότι στις Βρυξέλλες, την παραμονή της συνάντησης των ηγετών των χωρών μελών του ΝΑΤΟ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπό την προφανή πίεση των χωρών της Βαλτικής και των Ανατολικοευρωπαίων, ο Μπους έκανε ειδική αναφορά στη Ρωσία, λέγοντας ότι στην Μπρατισλάβα θα μιλήσει με τον Πούτιν για την απομάκρυνσή του από τη δημοκρατία.

Φυσικά, σκεφτήκαμε ότι αυτό είναι ρήγμα.

Αλλά... ο Μπους δεν είπε τίποτα στον Πούτιν. Το πετρέλαιο και η φιλία ελέω πετρελαίου νίκησε. Πράγμα που, για άλλη μια φορά, απέδειξε σ' εκείνους που ελπίζουν σε βοήθεια από τη Δύση ότι η κατάκτηση των δημοκρατικών μας ελευθεριών είναι δική μας εσωτερική υπόθεση και εξαρτάται από την ποιότητα του λαού μας και όχι από πιέσεις από το εξωτερικό.

Το λάθος του δημοκρατικού μας κινήματος είναι ότι αυτήν την αλήθεια τη συνειδητοποιούν ελάχιστες μονάδες, αφού κάθε συγκέντρωση των δημοκρατών μας τελειώνει με την έκκληση «Ας τα πούμε στην Ευρώπη».

Στην Ευρώπη πλήττουν πλέον ακούγοντας «πόσο κακός είναι ο Πούτιν». Η Ευρώπη θέλει να ακούει μόνο για τον «καλό» Πούτιν και να αυταπατάται.

Άλλωστε, σύμφωνα με τα επίσημα αποτελέσματα της δημοσκόπησης της εταιρείας ROMIR monitoring, το ένα τρίτο του πληθυσμού μας θεωρεί ότι οι συναντήσεις του Μπους με τον Πούτιν δεν έχουν κανένα απολύτως νόημα.

---

[66] Κοινοπολιτεία Ανεξαρτήτων Κρατών: Η αποτυχημένη προσπάθεια δημιουργίας διάδοχου σχήματος μετά την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ.

26 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Εξέπνευσε το τελεσίγραφο της αντιπολίτευσης προς τον πρόεδρο της Μπασκιρίας, Μουρτάζ Ραχίμοφ. Εξέπνευσε και τώρα θα πρέπει είτε να παραιτηθεί, είτε να επαναφέρει τα προνόμια.

Ούτε τα προνόμια επανέφερε, ούτε παραιτήθηκε. Οι ηγέτες της αντιπολίτευσης έτρεξαν να κρυφτούν. Οι εξαπατημένοι άνθρωποι πιστεύουν ότι ο Ραχίμοφ τους εξαγόρασε. Είναι αλήθεια ότι οι ηγέτες πήραν ένα μικρό κομματάκι από τον πετρελαϊκό κλάδο της Μπασκιρίας στην ιδιοκτησία τους και έτσι τελείωσε η αντιπολιτευτική τους δράση. Δηλαδή τελείωσε η επανάσταση στην Μπασκιρία στο πιο κρίσιμο σημείο της. Για άλλη μια φορά τα χρήματα, αυτό το σύνδρομο της μακρόχρονης φτώχειας, είναι η αιτία που καθιστά αδύνατη κάθε μάχη για τη δημοκρατία. Όσο δεν νιώθουν χορτάτοι, δεν πρόκειται να θελήσουν τη δημοκρατία. Είναι όμως δύσκολο να χορτάσουν δίχως δημοκρατικές αρχές κοινωνικής οργάνωσης. Αλλά αυτό δεν το καταλαβαίνουν.

27 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Καθ' όλη τη διάρκεια του Φεβρουαρίου, τα ρωσικά Μ.Μ.Ε. δημοσιεύουν υλικό και μάλιστα αποδεικτικό, όχι προπαγανδιστικό, για το ότι καμιά επανάσταση δεν μπορεί να γίνει στην Κιργιζία, γιατί ο Ακάγιεφ ειλικρινώς επιθυμεί να οικοδομήσει τη δημοκρατία προς όφελος του λαού του. Ο ίδιος προτείνει στο λαό του να ξεκινήσουν τις δικές τους επιχειρηματικές δραστηριότητες, αλλά ελάχιστοι θέλουν κάτι τέτοιο. Το νόημα της πλύσης εγκεφάλου είναι απλό: Ο λαός αυτός είναι βάρβαρος. Γι' αυτό, έτσι και αρχίσει εκεί η επανάσταση, τότε ένοχα θα είναι τα εγκληματικά στοιχεία που θέλουν να ρίξουν από την εξουσία τον Ακάγιεφ, και όχι ο ίδιος ο Ακάγιεφ. Σύμφωνα με τον Αλεξέι Σιμόνοφ, διευθυντή του Ιδρύματος Διαφάνειας, *«ο Τύπος προδίδει την κοινωνία και η κοινωνία προδίδει τον Τύπο σε συνθήκες έλλειψης συνείδησης και επαγγελματισμού»*.

Στις 27 Φεβρουαρίου, όμως, είναι η ημέρα των κοινοβουλευτικών εκλογών στην Κιργιζία. Σύντομα θα επέλθει το τέλος του Ακάγιεφ, ο οποίος θα μετακομίσει στη Μόσχα, σε μία από τις κυβερνητικές ντάτσες[67] της προεδρίας. Ο λαός θα κάνει εκλογές, κοινοβουλευτικές και προεδρικές και η διεθνής κοινή γνώμη θα τον υποστηρίξει στην επιθυμία του να οικοδομήσει μια νέα ζωή και κοινωνία. Για ένα μεγάλο διάστημα η Ρωσία,

---

[67] Εξοχικό σπίτι.

επισήμως, θα έχει ψυχρές σχέσεις με τη νέα εξουσία, αλλά στη συνέχεια θα συμβιβαστεί.

8 ΜΑΡΤΙΟΥ

Στο χωριό Τολστόι-Γιουρτ στην Τσετσενία σκοτώθηκε ο Ασλάν Μασχάντοφ, ηγέτης της τσετσενικής αντίστασης και πρόεδρος της Ιτσκερίας το 1997.

Όλη την ημέρα, η τηλεόραση έδειχνε το γυμνό του πτώμα σε γκρο πλαν. Η Τσετσενία ρίγησε. Ακόμη και οι μη οπαδοί του Μασχάντοφ έλεγαν ότι αυτό ήταν ό,τι πιο καταστροφικό μπορούσε να κάνει η Μόσχα.

Όπως και έχουν τα πράγματα, τελείωσε η εποχή του Μασχάντοφ. Τίνος άρχισε;

Σήμερα «Μασχάντοφ» στην προσπάθειά του να γίνει ο Μπασάγιεφ. Τέλος ανακωχής και διαπραγματεύσεων. Το μόνο που μπορούμε να τεκμηριώσουμε είναι ότι στην Τσετσενία υπήρξαν τέσσερις πρόεδροι, τρεις από τους οποίους την άνοιξη του 2005 είχαν ήδη πεθάνει και κανείς από αυτούς με φυσικά αίτια. Την ίδια στιγμή η νομιμότητα του τέταρτου, που σήμερα εξακολουθεί να ζει, είναι εξαιρετικά αμφιλεγόμενη. Δεν υπάρχει άλλη περιοχή στην Ευρώπη που να έχει τόσο περίπλοκη στρατιωτική και πολιτική κατάσταση με μόνιμη αιματοχυσία.

Πολύ σημαντικό για την ιστορία είναι ότι ο Μασχάντοφ σκοτώθηκε, όπως σκοτώθηκαν και χιλιάδες άλλοι άντρες και γυναίκες στην Τσετσενία εξαιτίας της προδοσίας ορισμένων Τσετσένων, εξαιτίας του καρφώματος που ήταν αποτέλεσμα των βασανιστηρίων, της πιο διαδεδομένης μεθόδου ανάκρισης τόσο κατά τη διάρκεια του πρώτου, όσο και κατά τη διάρκεια του δεύτερου τσετσενικού πολέμου. Υπ' αυτήν την έννοια, ο Μασχάντοφ είχε την ίδια τύχη με τον λαό του, πράγμα που είναι το μόνο που μπορεί να ονειρεύεται κάποιος που θέλει να είναι ηγέτης. Και αυτό σημαίνει ότι ο Μασχάντοφ θα μείνει στη συλλογική μνήμη της Τσετσενίας. Το πιο πιθανόν είναι να θεωρηθεί οσιομάρτυρας, ανεξαρτήτως των πράξεών του.

Ποιον, όμως, συμφέρουν όλα αυτά; Ο Μασχάντοφ σκοτώθηκε κατά τη διάρκεια της μονομερούς ανακωχής που ο ίδιος είχε κηρύξει, ανακωχή που μπορεί να μην ήταν απολύτως επιτυχής, αλλά παρόλα αυτά θα μείνει στην ιστορία ως η μοναδική ανακωχή του δεύτερου τσετσενικού πολέμου και, ουσιαστικά, ως η μόνη ένδειξη καλής θελήσεως, ένα χέρι προς το Κρεμλίνο, ένδειξη διάθεσης για την έναρξη των διαπραγματεύσεων για την κατάπαυση του πυρός, αποστρατιωτικοποίηση της περιοχής και αμοιβαία παράδοση των εγκληματιών πολέμου.

Η εξόντωση του Μασχάντοφ, ειδικά την περίοδο, αυτή δεν σημαίνει

τίποτα άλλο παρά το τέλος της ανακωχής. Πάει ξεχάστε την. Ξεχάστε τα όλα. Δεν πρόκειται να γίνουν διαπραγματεύσεις, δεν μας χρειάζονται πια άλλες μητέρες των στρατιωτών. Γενικά δεν μας χρειάζονται μητέρες. Μόνο στρατιώτες μας χρειάζονται. Η ειρήνη στην Τσετσενία παραπέμπεται στο απώτερο μέλλον. Η αιτία, εκτός από το Κρεμλίνο, φυσικά, που είναι η ρίζα όλων των αιτιών, θα πρέπει να αναζητηθεί και στην κατάσταση που επικρατεί στο εσωτερικό της τσετσενικής αντίστασης. Δεδομένης μιας τέτοιας κατάστασης, ο Μασχάντοφ ήταν σχεδόν ο μόνος που μπορούσε να συγκρατήσει τους ακραίους εξτρεμιστές που πιστεύουν ότι θα πρέπει να πολεμήσουν κατά της Ρωσίας με κάθε δυνατό τρόπο, ένας από τους οποίους και εκείνος που έδειξαν στο Μπεσλάν.

Τώρα δεν υπάρχει κανείς να τους συγκρατήσει. Υπάρχει ένα μεγάλο κενό. Αντί γι' αυτόν, όμως, υπάρχουν πολλοί αψίκοροι. Ο ρόλος του ηγέτη της τσετσενικής αντίστασης (ανεξάρτητα από εκείνον που θα διορίσει η παράνομη «Κρατική Επιτροπή Άμυνας»), θα αναληφθεί από τον βασικό αντίπαλο των μετριοπαθών μεθόδων του Μασχάντοφ. Το επίθετό του είναι Μπασάγιεφ. Κατ' αυτόν τον τρόπο, μπορούμε να διαβεβαιώσουμε ότι το αποτέλεσμα της επιχείρησης εξόντωσης του Μασχάντοφ, που οργανώθηκε από τις ειδικές δυνάμεις της F.S.B. (αυτό ανακοινώθηκε επισήμως), είναι τα ηνία της αντίστασης να τα αναλάβει ο Μπασάγιεφ, που ουδόλως ενδιαφέρεται για τη νομιμότητα. Αυτός θα γίνει «Μασχάντοφ» στη θέση του Μασχάντοφ, και χωρίς εισαγωγικά. Ενώ ο Μασχάντοφ πάλευε για αναγνώριση μέσω των διαπραγματεύσεων, ο Μπασάγιεφ θα αναγνωριστεί, αλλά δίχως διαπραγματεύσεις.

Αυτό σημαίνει ότι με τον θάνατο του Μασχάντοφ αποκτήσαμε στην Τσετσενία δύο ισοϋψείς, ως προς την σκληρότητά, την πανουργία και την μεσαιωνική τους ψυχολογία, φιγούρες: τον Μπασάγιεφ και τον Καντίροφ το νεώτερο. Όλοι οι υπόλοιποι (ο πληθυσμός της χώρας μας) θα βρίσκονται μεταξύ των δύο αυτών πυρών.

Όμως, τι σημαίνει ότι θα βρίσκονται μεταξύ των δύο αυτών πυρών; Σημαίνει, απλά, τρομοκρατία. Οι σεΐχηδες και οι μαύρες χήρες. Η ισλαμική αντίσταση που ολοένα και πιο πολύ καταφεύγει στις σπηλιές. Οι παράνομες φυλακές του Καντίροφ και το αντίθετό τους οι κατακόμβες του Μπασάγιεφ. Οι δικοί μας θα λένε: «Σε παρακαλώ, σήμερα μην χρησιμοποιήσεις το μετρό γιατί έχω μια ανησυχία...» Εκείνοι θα λένε: «Και τι να κάνουμε; Εσείς σκοτώνετε τα δικά μας παιδιά, θα σκοτώσουμε κι εμείς τα δικά σας...»

Πίσω από την πλάτη του Καντίροφ είναι ο Πούτιν και πίσω από εκείνον είναι τόσο πολλοί που χάνεις το λογαριασμό.

Πίσω από τον Μπασάγιεφ βρίσκονται οι «άραβες», όπως αρέσκονται να τους αποκαλούν, υπογραμμίζοντας στην ιδιαίτερη σημασία τους, οι ομοσπονδιακοί στην Τσετσενία (οι Τσετσένοι ομοσπονδιακοί και μη Τσετσένοι).

Πίσω από τον Μπασάγιεφ δεν βρίσκονται μισθοφόροι, παρόλο που υπάρχουν και τέτοιοι. Πίσω από τον Μπασάγιεφ –και αυτό είναι το σημαντικό– βρίσκεται το πιο ριζοσπαστικό τμήμα της αντίστασης. Βασικό του στήριγμα είναι, κυρίως, οι νέοι της Τσετσενίας, για τους οποίους δεν υπάρχει άλλος τρόπος ζωής για να σωθούν από τις ταπεινώσεις, στις οποίες μονίμως τους υποβάλουν οι ομοσπονδιακοί, και τις κηδείες των οικείων τους.

Ένα άλλο βασικό στήριγμα του εξτρεμισμού είναι η ισλαμική αντίσταση. Όσο πιο πολύ διαρκεί ο πόλεμος, τόσο δυναμώνει αυτή η αντίσταση. Τα μέλη της πολλαπλασιάζονται και τη θέση κάθε σκοτωμένου πιστού την καταλαμβάνει αμέσως κάποιος άλλος. Έτσι έγινε και στην Τσετσενία, στη ζώνη της «αντιτρομοκρατικής επιχείρησης». Έτσι γίνεται σταδιακά και στις όμορες τσετσενικές δημοκρατίες του Βορείου Καυκάσου. Η ύπαρξη της ισλαμικής αντίστασης είναι μια πραγματικότητα. Και όσο αυξάνονται οι αντικαυκάσιες και αντιμουσουλμανικές διαθέσεις στην κοινωνία (οι οποίες τελούν υπό τη «σοφή» καθοδήγηση του Κρεμλίνου), όσο πιο ανόητες είναι οι πράξεις της F.S.B. για τη δυσφήμιση του Ισλάμ, τόσο πιο πολύ θα δυναμώνει αυτή η αντίσταση. Εάν θελήσουμε να ορίσουμε με μια λέξη όλα όσα συνέβησαν τα τελευταία χρόνια, τότε θα καταλήξουμε στο συμπέρασμα πως, στο παράδειγμα της Τσετσενίας, η εξουσία θέλησε να δείξει πόσο επικίνδυνο είναι να σηκώνεις την ουρά σου εναντίον της και, αναμφίβολα, το απέδειξε, αλλά με τα αντίθετα αποτελέσματα. Μεγάλο μέρος των γεννημένων μουσουλμάνων έχει φτάσει πλέον σε συνειδητή ηλικία. Δεν επιθυμούν να είναι άνθρωποι δεύτερης κατηγορίας και βρίσκουν τη σωτηρία στο Ισλάμ, ενώ ολοένα και πιο πολύ απομονώνονται από τον έξω κόσμο.

Κατ' αυτόν τον τρόπο, η εποχή του Μασχάντοφ, του πρώην κομμουνιστή και σοβιετικού συνταγματάρχη που προσέγγισε το Ισλάμ μόλις τα τελευταία χρόνια και η ασυμβίβαστη πάλη μέχρι ανοησίας, οδήγησε τη νέα γενιά να μην θέλει να παραμείνει στα πλαίσια του μετριοπαθούς Ισλάμ. Θέλουν να είναι εξτρεμιστές απέναντι στην εξουσία που εξοντώνει τους μετριοπαθείς.

Το λάβαρο αυτής της αντίστασης είναι ο Μπασάγιεφ. Για ένα μεγάλο διάστημα το εμπόδιο για την ανάπτυξη των παρανόμων ήταν ο Μασχάντοφ. Τώρα το εμπόδιο αυτό δεν υπάρχει πια. Ο δρόμος καθάρισε. Αυτό βολεύει πολύ τον Μπασάγιεφ. Απέκτησε εκείνο που για πολλά χρόνια, περίπου δέκα, ονειρευόταν. Τώρα, δεν έχει καμιά σημασία το γεγονός ότι ο Μπασάγιεφ δεν έχει καμιά νομιμοποίηση, όπως εκείνη που απολάμβανε ο Μασχάντοφ. Τον Μπασάγιεφ το μόνο που δεν τον ενδιαφέρει είναι η νομιμοποίηση. Τον ενδιαφέρει ο μηχανισμός προετοιμασίας τρομοκρατικών κατά της Ρωσίας και μάλιστα όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικών. Ο θάνατος του Μασχάντοφ στο Τολστόι –Γιουρτ ήταν για τον Μπασάγιεφ η καλύτερη απόδειξη, που επιβεβαιώνει το γνωστό σύνθημα: Ότι δεν

μπορούν να γίνουν διαπραγματεύσεις με τη Ρωσία και ότι πρέπει να την πολεμήσουμε με ΟΠΟΙΟΔΗΠΟΤΕ μέσο.

Στο τέλος της ημέρας, οι κρατικοί τηλεοπτικοί σταθμοί έδειξαν τον παρανοϊκό Καντίροφ το νεώτερο, που ανακοίνωσε ότι η δολοφονία του Μασχάντοφ ήταν το δώρο του προς τις γυναίκες, με αφορμή τη γιορτή τους στις 8 Μαρτίου[68]...

Δεν νομίζω πως τέτοιες δηλώσεις χρειάζονται ιδιαίτερο σχολιασμό.

15 ΜΑΡΤΙΟΥ

Η F.S.B. ανακοίνωσε επισήμως ότι για την πληροφορία σχετικά με την τοποθεσία που βρισκόταν ο Ασλάν Μασχάντοφ, ο οποίος σκοτώθηκε στις 8 Μαρτίου, πλήρωσε 10 εκατομμύρια δολάρια. Από ποιον προϋπολογισμό προέρχονται αυτά τα χρήματα;

Το πτώμα του Μασχάντοφ, παρόλα αυτά, δεν το παρέδωσαν στους οικείους του. Ο Πούτιν σιωπά, δίχως να λαμβάνει υπόψη του τον μεσαιωνικό χαρακτήρα αυτών των γεγονότων. Αυτό σημαίνει ότι είχαν την προσωπική του έγκριση. Δεν αποκλείω να απαίτησε να φέρουν επί πίνακι το κεφάλι του Μασχάντοφ το Κρεμλίνο, όπως έκαναν οι Ρώσοι τσάροι κατά τη διάρκεια του ρωσικού μεσαίωνα. Μήπως μετέφεραν μυστικά το πτώμα του Μασχάντοφ στη Μόσχα; Πιθανόν κανείς να μην πίστεψε αυτό που συνέβη κι έτσι να διέταξαν επαναληπτική νεκροψία ώστε να πεισθεί προσωπικά ο Πούτιν... Αυτά είναι τα «υψηλόφρονα» ήθη μας.

Από τα συνοριακά στρατεύματα της F.S.B. στην περιοχή Σρετένσκι στην Τσιτίνσκαγια (η πέραν της λίμνης Μπαϊκάλ περιοχή, η οποία ανήκει στην αρμοδιότητα των Ομοσπονδιακών Συνοριακών Δυνάμεων της F.S.B.) λιποτάκτησαν για άλλη μια φορά στρατιώτες – τέσσερις άνθρωποι, οι οποίοι πρώτα πυροβόλησαν στις 2 τη νύχτα τον επικεφαλή του συνοριακού φυλακίου, τον αναπληρωτή του υπεύθυνο για την παιδαγωγική εργασία και έναν ακόμη αξιωματικό. Φεύγοντας, οι στρατιώτες πήραν μαζί τους τέσσερα αυτόματα όπλα τύπου Καλάσνικοφ μαζί με δεσμίδες 500 βλημάτων. Λιποταξίες στρατιωτών από τα συνοριακά στρατεύματα καταγράφονται τουλάχιστον μία φορά το μήνα.

Η αστυνομία έστησε μπλόκα στην περιοχή, αλλά όταν προσπάθησαν να συλλάβουν τους στρατιώτες την επόμενη ημέρα, εκείνοι πυροβόλησαν και σκότωσαν και τους τρεις αστυνομικούς που φυλούσαν την εθνική οδό

[68] 8 Μαρτίου, η Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας.

Τσιτά-Χαμπάροφσκ. Κατάφεραν, τελικά, να συλλάβουν μόνο τους δύο από τους φυγάδες, αφού ο τρίτος είχε σκοτωθεί και ο τέταρτος είχε αυτοκτονήσει. Οι τρεις από τους τέσσερις, υπηρετούσαν ήδη τον δεύτερο χρόνο της θητείας τους και σύντομα επρόκειτο να απολυθούν και να επιστρέψουν στα σπίτια τους.

Η εξουσία ούτε τώρα, ούτε πριν, αλλά ούτε και στο μέλλον πρόκειται να λάβει οποιοδήποτε μέτρο για τη βελτίωση των συνθηκών ζωής των στρατιωτών στον στρατό, μιας ζωής που είναι όμοια με εκείνη των σκλάβων.

Στην πόλη Χασαβιούρτ στο Νταγκεστάν, τη μεγαλύτερη και πιο κοντινή πόλη στην Τσετσενία, όπου ζουν πολλοί Τσετσένοι, συνέλαβαν και πάλι μαχητές. Περικύκλωσαν ένα σπίτι στο οποίο, όπως δήλωσαν, μάλλον κρύβονταν οι μαχητές και στη συνέχεια το ανατίναξαν. Οι μαχητές, όμως, διέφυγαν από την τριπλή περικύκλωση της αστυνομίας μαζί με τα όπλα τους. Όσο ο λαός δεν κατανοεί τις πράξεις της εξουσίας που ωθεί τους ανθρώπους, και κυρίως τους νέους, να καταταγούν στις δυνάμεις της αντίστασης και της μουσουλμανικής παρανομίας, θα συνεχίζει να μισεί τις ειδικές δυνάμεις και να συμπαθεί τους μαχητές και συνεπώς παρόμοιες επιχειρήσεις θα συνεχίζουν να γίνονται στο διηνεκές. Όσοι συμμετέχουν σ' αυτές θα τιμηθούν με μετάλλια ανδρείας, ο αριθμός, όμως, των μαχητών δεν πρόκειται να μειωθεί.

Το Υπουργείο Αμύνης ανακοίνωσε επισήμως ότι δεν πρόκειται να γίνει τιμαριθμητική αναπροσαρμογή των μισθών των αξιωματικών για το 2005. Δεν είχε γίνει ούτε για το 2004. Το 2005, η αύξηση των τιμών σύμφωνα με τις προβλέψεις, θα είναι γύρω στο 25%. Δηλαδή οι στρατιωτικοί θα χάσουν κατά το ένα τέταρτο τα εισοδήματά τους.

Προς το παρόν οι στρατιωτικοί κάνουν υπομονή.

16 ΜΑΡΤΙΟΥ

Στην Τσετσενία, στην επαρχιακή πόλη Σάλι, εδώ και τρεις μέρες οι συγγενείς των απαχθέντων των τελευταίων ημερών κάνουν πικετοφορία μπροστά στο κτίριο της επαρχιακής διοίκησης. Οι συγκεντρωθέντες απαιτούν την απελευθέρωση των απαχθέντων ή έστω να τους δοθούν πληροφορίες για το πού βρίσκονται και σε ποια κατάσταση.

Ανάμεσά τους βρίσκεται και η οικογένεια του Τιμούρ Ρασίντοφ, γεννηθέντα το 1976, αναπήρου Α' κατηγορίας από το χωριό Σερζέν-Γιουρτ, τον οποίο στις 12 Μαρτίου απήγαγε μέσα από το σπίτι του μια ομάδα Ρώσων στρατιωτικών. Η μητέρα του, Χαλιπάτ Ρασίντοβα, μας αφηγείται πώς οι στρατιωτικοί κατέφθασαν με ένα τεθωρακισμένο όχημα μεταφοράς προσωπικού, εισέβαλαν στο σπίτι, έψαξαν τα πάντα δίχως να εξηγήσουν τίποτα,

και έσκισαν τα ρούχα της δεκαοχτάχρονης κόρης της, Πολίνας, ώστε να διαβεβαιωθούν ότι δεν έχει στο σώμα της σημάδια από κατοχή όπλων... Μετά, άρπαξαν τον γιο της, Τιμούρ, και έφυγαν προς την κατεύθυνση του στρατοπέδου της μεραρχίας Ντον-2 των δυνάμεων του Υπουργείου Εσωτερικών που βρίσκεται λίγο έξω από το Σάλι.

Εδώ, έξω από το κτίριο της επαρχιακής διοίκησης, βρίσκεται και η οικογένεια του Ρουσλάν Ουσάγιεφ, γεννηθέντα το 1983, φοιτητή του 3ου έτους του πανεπιστημίου του Γκρόζνι, από το χωριό Νόβιγιε Ατάγκι. Στις 13 Μαρτίου τον απήγαγαν από το σπίτι του Ρώσοι στρατιωτικοί και έφυγαν με κατεύθυνση το Σάλι. Μέχρι σήμερα, το πού βρίσκεται είναι άγνωστο.

Η διαμαρτυρία είχε ως αποτέλεσμα την απελευθέρωση του κατοίκου του χωριού Σέρζεν-Γιουρτ, Μπελχάγιεφ, ο οποίος είχε απαχθεί μέσα από το σπίτι του μαζί με άλλους τέσσερις άντρες από το χωριό Αρτούρι. Όλοι τους απελευθερώθηκαν έχοντας σημάδια από βασανιστήρια και βάρβαρα χτυπήματα.

Αυτό όμως δεν αποτέλεσε αφορμή για τους Μοσχοβίτες δημοκράτες να εκφράσουν την αλληλεγγύη τους προς τους ανθρώπους από το Σάλι. Δεν υπήρξε καμία ανακοίνωση και καμία ενέργεια.

Ο τσετσενικός πόλεμος στις αρχές του 2005 έχει βγει πλέον έξω από τα όρια της Τσετσενίας και έχει αρχίσει να επεκτείνεται στις γειτονικές περιοχές, ιδιαίτερα στην Ινγκουσετία, το Νταγκεστάν, τη βόρεια Οσετία και την Καμπαρντίνο-Μπαλκάρια, αλλά σε κάθε μία από τις δημοκρατίες αυτές οι συγκεντρώσεις έχουν τον δικό τους ιδιόμορφο χαρακτήρα. Δεν υπάρχει ενότητα μεταξύ των οικογενειών των απαχθέντων. Η Τσετσενία συνεχίζει να ζει σαν ανεξάρτητο κράτος. Εδώ δεν έρχεται κανείς από τις άλλες δημοκρατίες, ούτε καν από την Ινγκουσετία. Κανείς δεν εκδηλώνει την αλληλεγγύη του προς τους Τσετσένους και η αιτία όλων αυτών είναι το Μπεσλάν.

19 ΜΑΡΤΙΟΥ

Στο Γκρόζνι, νωρίς το πρωί, καθ' οδόν προς το τζαμί, απήχθη από άγνωστους οπλοφόρους ο Αντάμ Καρνακάγιεφ. Στις 5 Απριλίου, η οικογένεια του Αντάμ θα ειδοποιηθεί από την εισαγγελία να παραλάβει το πτώμα του από το νεκροτομείο της πόλης Μοζντόκ της βόρειας Οσετίας. Μια κλασική ιστορία του 2005.

23 ΜΑΡΤΙΟΥ

Στην Τσετσενία, στην επαρχιακή πόλη Ατχού-Μαρτάν γύρω στις πέντε το

πρωί άγνωστοι μασκοφόροι στρατιωτικοί, σπάνε την πόρτα, εισέρχονται στο σπίτι των Βισχάνοφ επί της οδού Νεκράσοφ και απαγάγουν τον Ισμαήλ Βισχάνοφ, γεννηθέντα το 1973, και τον ανιψιό του, Ρουστάμ Βισχάνοφ, γεννηθέντα το 1981. Οι απαγωγείς με διακριτικά αξιωματικών έφτασαν με αυτοκίνητα δίχως πινακίδες κυκλοφορίας και ανάμεσά τους ήταν τόσο Τσετσένοι όσο και Ρώσοι. Καμιά υπηρεσία των δυνάμεων της τάξης στην Τσετσενία δεν παραδέχεται ότι αυτή πραγματοποίησε την απαγωγή. Κανένας από τους απαχθέντες δεν είχε πολεμήσει ποτέ.

Στις 5.23 το πρωί, η ίδια ομάδα απαγωγέων αποτελούμενη από 25-30 άτομα εισβάλλει σε ένα άλλο σπίτι στο Ατσχού-Μαρτάν, στο σπίτι των Μασάγιεβ επί της οδού Ναμπερέζναγια. Σηκώνουν από το κρεβάτι τον Μασάγιεφ Σαίντ Μαγκομέντ, γεννηθέντα το 1973, οδηγό λεωφορείου που έκανε διαδρομές μεταξύ Γκρόζνι και Ατσχού-Μαρτάν και δίχως να του επιτρέψουν να ντυθεί τον παίρνουν μαζί τους. Κανείς δεν τον έχει δει από τότε.

Στη Μόσχα όλα κυλούν στους συνήθεις ρυθμούς. Γίνεται μια προσπάθεια να συνεδριάσει η Λέσχη Συζητήσεων του Πανρωσικού Συνεδρίου των Πολιτών. Θέμα: «Δημοψηφίσματα: Πρέπει να γίνουν και ποια;»

Όλα είναι αδιάφορα, επίπεδα, άχρηστα σε όλους. Δεν διατυπώνεται ούτε μία σκέψη. Παρόντες είναι μια χούφτα δημοκρατικών απολιθωμάτων, που δεν είναι ικανοί να διαδραματίσουν κανέναν απολύτως ρόλο. Οι δημοσιογράφοι που προσήλθαν τους χλευάζουν.

Οι δημοκράτες της πρωτεύουσας δεν ενδιαφέρουν πια κανέναν. Δεν λένε λέξη για την Τσετσενία, παρόλο που εκεί πραγματοποιούνται μαζικές εκκαθαρίσεις και απαγωγές.

25 ΜΑΡΤΙΟΥ

Πραγματοποιήθηκε μια μεγάλη συγκέντρωση διαμαρτυρίας κατά της κατάργησης των προνομίων στην εσχατιά της πατρίδας μας, στη νότια Σαχαλίνη, αν και το κύμα διαμαρτυρίας γενικά έχει σβήσει από τότε που έριξαν στο λαό χρήματα.

Να το ψήφισμα της συγκέντρωσης στη νότια Σαχαλίνη:

«Εμείς, βετεράνοι του πολέμου και της εργασίας, εργαζόμενοι σε διάφορους οργανισμούς, ανάπηροι, συνταξιούχοι και νεολαίοι, συμμετείχαμε στη συγκέντρωση διαμαρτυρίας ώστε να εκφράσουμε τη δυσαρέσκειά μας σε σχέση με τη συνεχιζόμενη επίθεση των οργάνων της εξουσίας στα κοινωνικά και πολιτικά δικαιώματα των Ρώσων πολιτών, ιδιαίτερα δε σε εκείνους που διαμένουν στον Βορρά και την Άπω Ανατολή. Διαμαρτυρόμαστε κατά της διαστρέβλωσης των δημοκρατικών αξιών κατοχυρωμένων από το Σύνταγμα, κατά του σφετερισμού της εξουσίας των ελευθεριών των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, κατά της επίθεσης εναντίον των κοινωνικών εγγυήσεων του κράτους. Είμαστε υπέρ της ανεξαρτησίας των δικαστηρίων, υπέρ της τοπικής αυτοδιοίκησης, υπέρ του δικαιώματος του λαού να εκλέγει τα όργανα εξουσίας. Είμαστε εναντίον της «μονεταριστικής» πολιτικής, η οποία δεν καλύπτει όλες τις πραγματικές απώλειες εισοδήματος ούτε εκείνων που είχαν προνόμια, αλλά ούτε κι εκείνων που τους παρέχουν υπηρεσίες. Είμαστε κατά του διαχωρισμού των ανθρώπων σε "λευκούς" και "μαύρους", κατά της ασυδοσίας του ιδιωτικού τομέα, κατά της κατάργησης των αναβολών στράτευσης για τους φοιτητές, κατά της στρατιωτικοποίησης της χώρας, κατά της εκμετάλλευσης της αντιτρομοκρατίας, κατά της ύβρεως των ιερών ιδεών της πατρίδας, της λαϊκής εξουσίας, της δημοκρατίας. Απαιτούμε τον σεβασμό των συμφερόντων μας, της βούλησής μας, των αιτημάτων μας προς την εξουσία, το δικαίωμα στο διάλογο με τους εκπροσώπους της με στόχο να λαμβάνουν υπόψη τους την άποψη της αντιπολίτευσης κατά την προετοιμασία και την ψήφιση σημαντικών αποφάσεων. Εμείς, οι συμμετέχοντες στη συγκέντρωση διαμαρτυρίας, απευθυνόμαστε στην κοινωνία, στα ανώτατα όργανα της εξουσίας του κράτους και της περιοχής μας, συμπεριλαμβανομένων και των δικαστηρίων με τις παρακάτω προτάσεις και αιτήματα:

1. Να κηρυχθεί ο Νόμος 122 αντισυνταγματικός και να καταργηθεί. Όχι στην κοινωνική τρομοκρατία! Απαιτούμε την απελευθέρωση από τις φυλακές των νεαρών ατόμων που συνελήφθησαν επειδή διαμαρτυρήθηκαν κατά του νόμου αυτού. Ταυτόχρονα απαιτούμε την απελευθέρωση όλων των πολιτικών κρατουμένων του σημερινού καθεστώτος! Απαιτούμε να σταματήσουν οι διώξεις των αντιφρονούντων!

2. Να σταματήσει ο πόλεμος και η γενοκτονία στην Τσετσενία. Φτάνουν πια τα Νορντ-Οστ, τα Μπεσλάν, τα δύο αεροπλάνα και οι δεκάδες χιλιάδες των θυμάτων του ακήρυχτου αυτού πολέμου. Αναζητήστε τον δρόμο για την ειρήνη!

3. Σταματήστε την επίθεση, υπό τη μορφή του πολέμου με την τρομοκρατία, στις δημοκρατικές αρχές της κοινωνίας. Να επιστραφεί στο λαό το δικαίωμα εκλογής των κυβερνητών.

4. Να σταματήσει η επίθεση κατά της τοπικής αυτοδιοίκησης. Να επανεξεταστούν ο ομοσπονδιακός και οι περιφερειακοί προϋπολογισμοί προς όφελος της τοπικής αυτοδιοίκησης. Να θεωρηθεί η κατάργηση της άμεσης εκλογής δημάρχων αντισυνταγματική.

5. Να αποκατασταθεί πλήρως η ισχύς του νόμου για τις κρατικές εγγυήσεις προς τους κατοίκους του Βορρά και να εξασφαλιστεί η χρηματοδότησή τους από τον ομοσπονδιακό προϋπολογισμό. Εκείνοι που δεν επιδεικνύουν τον προσήκοντα σεβασμό των εγγυήσεων προς τους κατοίκους του Βορρά θα πρέπει να δικαστούν, όπως θα πρέπει να δικαστούν και εκείνοι που δεν καταβάλλουν τους μισθούς.

6. Να παλέψουμε για τη δημιουργία επαγγελματικού στρατού, κατά του συστήματος «παλιοί και νέοι» και για μην καταργηθούν οι αναβολές στράτευσης.

7. Να σταματήσει η αύξηση των τιμών του ηλεκτρικού ρεύματος, να καθι-

ρωθεί αμοιβή για τις υπηρεσίες θερμότητας στις οικείες, όχι μεγαλύτερη από το 15% του συνολικού οικογενειακού εισοδήματος, αρκεί το εισόδημα αυτό να είναι τουλάχιστον δύο φορές υψηλότερο από το μέσο εισόδημα κάθε μέλους της.

8. Να γίνει αύξηση των κατώτατων συντάξεων κατά δύο φορές, εφαρμογή των ενιαίων "βόρειων" συντελεστών στις συντάξεις, τα επιδόματα, τις υποτροφίες με σταθερές τιμές, να γίνει άμεση αύξηση της χρηματοδότησης των απωλειών προς τους γέροντες από την επιστροφή του "εσωτερικού χρέους". Για να μπορέσουν οι συντάξεις να ανταποκρίνονται στο πραγματικό κόστος ζωής θα πρέπει να εφαρμοστεί ένα σύστημα προνομίων για όλους τους συνταξιούχους, ανεξαρτήτως του τόπου διαμονής τους.

9. Να γίνει επικύρωση της Ευρωπαϊκής κοινωνικής χάρτας.

10. Να γίνει ουσιαστική υποστήριξη των επιχειρηματικών πρωτοβουλιών και άρση των εμποδίων για την έντιμη οικογενειακή εργασία στον επιχειρηματικό τομέα. Στην αγροτική οικονομία θα πρέπει να επιστραφούν στους αγρότες οι ιδιοκτησίες τους δίχως περιορισμούς.

11. Να γίνει εξασφάλιση της εισαγωγής στην περιοχή μας, κατά το 2005, συγκεκριμένων μέτρων υποστήριξης της νεολαίας, συμπεριλαμβανομένης και της δανειοδότησης για τις νεαρές οικογένειες με παιδιά.

12. Να ψηφιστεί πακέτο νόμων που θα εξασφαλίζουν τη διαφάνεια της οικονομικής δραστηριότητας των μονοπωλίων. Να γίνει απάλειψη των αιτιών σχηματισμού υπερεσόδων των ολιγαρχών σε τοπικό και ομοσπονδιακό επίπεδο. Είναι πλέον αναγκαία η φορολογική μεταρρύθμιση προς όφελος των περιοχών και των χαμηλών εισοδημάτων.

13. Όλα τα όργανα της εξουσίας να είναι υποχρεωμένα από τώρα και στο εξής να μην επιτρέπουν αυτή την επονείδιστη πρακτική λήψης των αποφάσεων, που αγνοεί τη γνώμη της αντιπολίτευσης και δεν λαμβάνει υπόψη της τη γνώμη των μεγάλων μαζών του πληθυσμού, όπως έγινε με την ψήφιση του νόμου για τη μονεταριστική πολιτική και μπορεί να γίνει και με άλλες μεταρρυθμίσεις της κοινωνικής πρόνοιας, αν η εξουσία δεν διδαχθεί τις αρχές της δημοκρατίας και αν στην πρώτη θέση δεν βρίσκεται ο σεβασμός των δικαιωμάτων του ανθρώπου.

14. Θεωρούμε αναγκαίο να καλέσουμε σε απολογία έως και παραίτηση εκείνα τα πρόσωπα, με ευθύνη των οποίων έγιναν τόσες βάρβαρες παραβιάσεις του άρθρου 55 του Συντάγματος οι οποίες οδήγησαν στην επιδείνωση της ζωής των ανθρώπων. Θεωρούμε, επίσης, αναγκαίο να εξετάσουμε το ζήτημα απόδοσης ευθυνών ως προς εκείνους που ψήφισαν αυτές τις παραβιάσεις. Πρώτα απ' όλους την κυβέρνηση, το Συμβούλιο της Ομοσπονδίας, συμπεριλαμβανομένου και του εκπροσώπου της Σαχαλίνης, Μπορίς Τρετιάκ, της Δούμας της περιοχής και του κυβερνήτη, οι οποίοι ουσιαστικά υποστήριξαν τους καινοφανείς νεωτερισμούς της ομοσπονδιακής εξουσίας στο πολιτικό και κοινωνικό πεδίο και δεν έλαβαν εγκαίρως όλα τα αναγκαία μέτρα για την εξάλειψη των αρνητικών επιπτώσεων του Νόμου 122 που τέθηκε σε ισχύ.

15. Απαιτούμε να λογοδοτήσουν για όλα όσα συμβαίνουν οι ηγέτες του κυβερνώντος κόμματος της "Ενιαίας Ρωσίας" και οι δορυφόροι τους, συμπεριλαμβανομένου και του Φιλελεύθερου Δημοκρατικού Κόμματος Ρωσίας, αλλά και του συνασπισμού "Πατρίδα" στη Δούμα της περιοχής, οι οποίοι εξαπάτησαν τους ψηφοφόρους τους. Εάν τους βουλευτές της "Ενιαίας Ρωσίας" τους ενδιαφέρει ουσιαστικά περισσότερο η μοίρα του λαού τους και όχι η προσωπική τους σταδιοδρομία, τότε τους καλούμε να εγκαταλείψουν αυτό το κόμμα!

16. Απευθυνόμαστε στους δικαστές και λέμε ότι είναι αναγκαία η αντικειμενική και αποφασιστική υποστήριξη των αιτημάτων σχετικά με τον παράνομο χαρακτήρα των πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών παραβιάσεων που αφορούν τα δικαιώματα των πολιτών. Τους παρακαλούμε να δικάζουν σύμφωνα με το νόμο και όχι σύμφωνα με σκοπιμότητες!

17. Δίχως την ελευθερία του λόγου και της πληροφορίας δεν υπάρχει δημοκρατία. Απαιτούμε από τις τοπικές Αρχές και τους επικεφαλής των ηλεκτρονικών Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης να δώσουν στους εκπροσώπους της πολιτικής αντιπολίτευσης και των ανεξάρτητων κοινωνικών κινημάτων τουλάχιστον μία ώρα τηλεοπτικού χρόνου απευθείας μετάδοσης την εβδομάδα σε όλους τους τοπικούς τηλεοπτικούς και ραδιοφωνικούς σταθμούς. Ας αφήσουμε τον λαό μας να αντιληφθεί μόνος του πού είναι η αλήθεια της ζωής και πού «οι χοροί του κυβερνήτη» και το ψεύδος.

18. Οι συμμετέχοντες στη συγκέντρωση διαμαρτυρίας παρακαλούν την οργανωτική επιτροπή της συγκέντρωσης να εργαστεί με τους ενδιαφερόμενους από τις περιφερειακές οργανώσεις των πολιτικών κομμάτων και των ανεξάρτητων κοινωνικών κινημάτων για την ίδρυση της οργανωτικής επιτροπής του Ενιαίου Συμβουλίου Κοινωνικής Αλληλεγγύης, SOS-Σαχαλίνη. Βασικός στόχος του SOS-Σαχαλίνη θα είναι ο έλεγχος και η εφαρμογή στην πράξη αυτού του ψηφίσματος, αλλά και η κατά περίπτωση οργάνωση νέων πράξεων διαμαρτυρίας, εάν οι Αρχές συνεχίσουν να μην θέλουν να μας ακούσουν».

Το ψήφισμα αυτό δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Σοβιέτσκι Σαχαλίν. Και με αυτό τελείωσαν όλα, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι το ψήφισμα ήταν ένα καλοστημένο και πραγματικό σχέδιο δράσης με προτάσεις προς την εξουσία. Ο λαός μας μπορεί να ζει στις πιο άγριες «τρύπες», σκέφτεται, όμως, σαν να ζει στο Κρεμλίνο.

Η εξουσία για άλλη μια φορά σιώπησε. Ο λαός για άλλη μια φορά δεν μπόρεσε να φέρει τα πράγματα σε πέρας...

Όμως, αυτοί είμαστε. Γνωρίζουμε ότι πρέπει να παλέψουμε, αλλά δεν έχουμε την υπομονή να το κάνουμε. Αδρανείς και απαθείς, κατεβάζουμε τα χέρια πολύ πριν καν αποφασίσουμε να τα σηκώσουμε. Η ζωή κυλά εν αναμονή ότι εκείνο που θέλουμε θα μας δοθεί άνωθεν. Έτσι έγινε και το 1991 ως αποτέλεσμα του πραξικοπήματος της ελίτ, την οποία ο λαός υποστήριξε.

Οι άνθρωποι της ελίτ μελέτησαν την εμπειρία του 1991 και αποφάσισαν ότι δεν θέλουν να ανακατευτούν ξανά με πραξικοπήματα, θέλουν να λύνουν τα προβλήματα στα γραφεία τους και σίγουρα όχι προς όφελος του λαού.

26 ΜΑΡΤΙΟΥ

Στο χωριό Σαμάσκι της Τσετσενίας στις 5 το πρωί άγνωστοι μασκοφόροι στρατιωτικοί που μιλούσαν ρωσικά, απήγαγαν από το σπίτι του τον Ιμπραγκίμ Σισχάνοφ, γεννηθέντα το 1983. Μετέφεραν τον Ιμπραγκίμ μόνο με τις κάλτσες του, δίχως να του επιτρέψουν να φορέσει τα παπούτσια του. Του είπαν ότι δεν τα χρειαζόταν άλλο. Την απαγωγή πραγματοποίησαν περίπου 20 άτομα, που έφτασαν με τέσσερα αυτοκίνητα δίχως πινακίδες κυκλοφορίας.

Σύντομα εντοπίστηκαν τα ίχνη του Ιμπραγκίμ. Ένα εικοσιτετράωρο αργότερα στην επαρχία Ατσχού-Μαρτάν βρέθηκε στο αστυνομικό τμήμα (το χωριό Σαμάσκι βρίσκεται στην επαρχία Ατσχού-Μαρτάν). Πρόκειται για εκείνη την επιχείρηση «σύλληψης ομήρων» στην οποία αναφέρθηκε ο γενικός εισαγγελέας ως αναγκαίο μέτρο μετά το Μπεσλάν. Από τους Σισχάνοφ ζητούν να παραδοθεί ο συγγενής τους, μέλος της αντίστασης Σαίντ Χασάν Μουσσότοφ, εξάδελφος του Ιμπραγκίμ.

Εκείνος δεν παραδόθηκε και κανείς δεν ξέρει τίποτα για την τύχη του Ιμπραγκίμ.

Το Σάββατο είναι η ημέρα των συγκεντρώσεων.

Πικετοφορία στο Χαμπάροφσκ «για την ανεξαρτησία των δικαστηρίων στην περιοχή του Χαμπάροφσκ». Οι άνθρωποι που συμμετέχουν είναι θύματα των «ανεξάρτητων» δικαστηρίων και στέλνουν μια επιστολή προς τον Πούτιν:

«...η μακρόχρονη εμπειρία μας έδειξε ότι οι δικαστές της περιοχής Χαμπάροφσκ κατά την άσκηση των δικαστικών τους καθηκόντων, υποστηρίζουν βασικά, όχι τα δικαιώματα των πολιτών όπως απαιτεί το Σύνταγμα, αλλά, τα συμφέροντα των αξιωματούχων. Πολλές από τις δικαστικές αποφάσεις δεν βασίζονται ούτε στην κοινή λογική ούτε στη λογική του νόμου.

Συγκεκριμένα:

Οι δικαστές βάρβαρα και κυνικά παραβιάζουν τα βασικά δικονομικά δικαιώματα των πολιτών στις δίκες, δίχως τον σεβασμό των οποίων δεν υπάρχει κανένα νόημα να μιλάμε για σεβασμό και υπεράσπιση άλλων δικαιωμάτων. Στις δημόσιες δίκες δεν επιτρέπεται η παρουσία δημοσιογράφων, πλαστογραφούνται τα πρακτικά των συνεδριάσεων και τα ντοκουμέντα των φακέλων. Οι "κατά παραγγελία" δικαστικές αποφάσεις είναι η τάξη πραγμάτων που βασιλεύει στο Χαμπάροφσκ. Αποφάσεις και εντολές δεν αιτιολογούνται, τα μη βολικά αποδεικτικά στοιχεία δεν λαμβάνονται υπόψη. Οι αιτιολογίες που αντικρούουν τα συμπεράσματα της δίκης εξαφανίζονται από τους φακέλους. Οι αιτήσεις κακοδικίας ανατίθενται στους ίδιους δικαστές εναντίον των οποίων στρέφονται, και ελέγχονται από τα ίδια πρόσωπα που είναι κατηγορούμενα για παραβιάσεις. Τα παράπονα προς τις ανώτερες βαθμίδες για μεροληπτική συμπεριφορά των δικαστών δεν εξετάζονται καν.

Η καθιέρωση κοινωνικού ελέγχου στη δραστηριότητα των δικαστών, όπως απαιτεί ο νόμος "Για τα όργανα των δικαστηρίων", έχει μετατραπεί σε φάρσα στην περιοχή του Χαμπάροφσκ. Έξι από τους επτά εκπροσώπους της κοινής γνώμης στην επιτροπή κρίσης των δικαστών διορίστηκαν από τις Αρχές και από τα δικαστικά όργανα. Η δυσπιστία των πολιτών προς τους δικαστές της περιοχής του Χαμπάροφσκ έφτασε στα ύψη. Η συντριπτική πλειοψηφία των πολιτών δεν εμπιστεύεται την ευθυκρισία και την ανεξαρτησία των δικαστών και είναι πεπεισμένοι ότι υπάρχει μεγάλη διαφθορά. Η απότομη αύξηση του μισθού των δικαστών δίχως την αντίστοιχη δικαστική μεταρρύθμιση προκαλεί δυσαρέσκεια στους πολίτες...»

Δεν υπήρξε, όμως, καμία αντίδραση. Ο πρόεδρος δεν ζήτησε την παραίτηση (δεν έχει το δικαίωμα να το κάνει) ούτε του προέδρου του περιφερειακού δικαστηρίου του Χαμπάροφσκ, κ. Βντονενκόφ, ούτε του αναπληρωτή του, κ. Βολόσιν, ως κύριων ενόχων της απαράδεκτης κατάστασης που επικρατεί στη δικαστική εξουσία της περιοχής του Χαμπάροφσκ.

Στην Ουφά πραγματοποιήθηκε μεγάλη συγκέντρωση στην κεντρική πλατεία Λένιν της πρωτεύουσας της Μπασκιρίας. Μαζεύτηκαν από 5 μέχρι 10 χιλιάδες άνθρωποι που έφτασαν εδώ από 14 πόλεις της δημοκρατίας. Απαιτούν την παραίτηση του προέδρου Ραχίμοφ. Τα συνθήματα ήταν: «Να παραιτηθεί ο Μουρτάζ Ραχίμοφ». «Όχι στην οικογενειοκρατία της εξουσίας» (ο γιος του προέδρου Ουράλ Ραχίμοφ είναι ιδιοκτήτης του θερμοηλεκτρικού σταθμού της Μπασκιρίας).

Οι άνθρωποι απαιτούν την άμεση επιστροφή των μετοχών των πετρελαϊκών εταιρειών της Μπασκιρίας στο κράτος και την ηθική και υλική αποζημίωση των κατοίκων του Μπλαγκοβεσένσκ για την «απάνθρωπη εκκαθαριστική επιχείρηση» που πραγματοποίησαν οι ειδικές δυνάμεις του Υπουργείου Εσωτερικών τον Δεκέμβριο. Την συγκέντρωση διοργάνωσε το Συντονιστικό Συμβούλιο της ενιαίας αντιπολίτευσης στο οποίο συμμετέχουν οι περιφερειακές οργανώσεις του Κομμουνιστικού Κόμματος Ρωσικής Ομοσπονδίας, το «Μήλο», η «Λαϊκή Βούληση», το Ρωσικό Κόμμα Συνταξιούχων, το Μέτωπο για την ανάπτυξη της τοπικής αυτοδιοίκησης, η Ένωση Ταταρικών κοινωνικών οργανώσεων, η κοινωνική ένωση «Ρους».

Η συγκέντρωση εξέδωσε ψήφισμα για την κατάργηση της μονεταριστικής πολιτικής και της κατάργησης των προνομίων, για την παραίτηση του

προέδρου Ραχίμοφ, του γενικού ομοσπονδιακού επιθεωρητή Μπασκιρίας και της ηγεσίας του Υπουργείου Εσωτερικών της δημοκρατίας, δηλαδή του υπουργού Εσωτερικών της δημοκρατίας, Ραφαήλ Ντιβάγιεφ, που δικαιολόγησε την «εκκαθάριση» στο Μπλαγκοβεσένσκ.

Αφού έμειναν στην πλατεία Λένιν για μία περίπου ώρα, χιλιάδες άτομα πήγαν στο κτίριο της προεδρίας του Ραχίμοφ σε μια απόσταση 9 χιλιομέτρων. Ήταν αδύνατο να πλησιάσουν το κτίριο. Υπήρχε ένα φράγμα από λεωφορεία συν πολυάριθμη αστυνομική δύναμη, προφανώς όλοι οι αστυνομικοί της Μπασκιρίας.

Ο Ραχίμοφ δεν συναντήθηκε με τους διαδηλωτές. Συναντήθηκε μαζί τους ο προσωπάρχης του, Ραντίι Χαμπίροφ, και ο γραμματέας του συμβουλίου ασφαλείας της δημοκρατίας, Αλεξάντερ Σαμπρίν.

Τους έδωσαν το ψήφισμα της συγκέντρωσης και ο κόσμος διαλύθηκε.

Στο Μπλαγκοβεσένσκ έγινε και συγκέντρωση των μαυροφορεμένων. Συγκεντρώθηκαν περίπου 200 άτομα. Μεταξύ των αιτημάτων τους ήταν η άσκηση ποινικής δίωξης των υπευθύνων για την «εκκαθάριση» του Δεκεμβρίου, το πάγωμα της μονεταριστικής μεταρρύθμισης και η αποζημίωση για τις απώλειες των προνομίων που είχαν από το ατύχημα στο Τσερνομπίλ, τα οποία καταργήθηκαν με την εφαρμογή του νόμου περί προνομίων.

Στη Μόσχα για άλλη μια φορά γίνεται προσπάθεια να συνεδριάσει η «Επιτροπή 2008» ώστε να ιδρυθεί το ενιαίο δημοκρατικό κόμμα.

Για άλλη μια φορά απέτυχαν. Ο Κασπάροφ προτείνει να προσπαθήσουν να συνεδριάσουν άλλη μία φορά στη Μόσχα οι εκπρόσωποι της αντιπολίτευσης από όλες τις περιοχές της χώρας και ας αποφασίσουν τα περιφερειακά στελέχη για το ποιος θα τεθεί επικεφαλής του ψηφοδελτίου της δημοκρατικής αντιπολίτευσης.

Όλοι οι ηγέτες θέλουν να τεθούν επικεφαλής και κανείς δεν θέλει να υποχωρήσει. Γι' αυτό και δεν υπάρχει ένα ενιαίο δημοκρατικό κόμμα. Αυτό είναι το αποτέλεσμα του πολέμου των φιλοδοξιών.

Δεν κατόρθωσαν να συμφωνήσουν σχεδόν σε τίποτα. Οι ηγέτες της Μόσχας φοβούνται να συγκαλέσουν συγκέντρωση των στελεχών της αντιπολίτευσης από τις περιοχές γιατί τότε σίγουρα δεν θα τεθούν επικεφαλής του ψηφοδελτίου.

Στο Πσκοφ, στην πλατεία Λένιν πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση κατά του νέου Κώδικα Κατοικίας. Είναι μια συγκέντρωση των κομμουνιστών του Πσκοφ από κοινού με την τοπική οργάνωση του «Μήλου» και των συνδικάτων.

Στην πλατεία συγκεντρώθηκαν περίπου 300 άτομα. Τα τοπικά τηλεοπτικά δίκτυα αρνήθηκαν να μεταδώσουν απευθείας τη συγκέντρωση.

Στο ψήφισμα της συγκέντρωσης η σύλληψη του νέου Κώδικα Κατοικίας, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Μαρτίου, αποκαλείται εγκληματική:

«...τις τελευταίες δεκαετίες, το κράτος δεν εκπλήρωσε τις υποχρεώσεις του όσον αφορά την επισκευή και τον εκσυγχρονισμό των κτιρίων, αλλά με σπουδή διένειμε τους πόρους για τη δημιουργία της νέας τάξεως των ιδιοκτητών, την οποία αποτελούν όλοι εκείνοι που κατέχουν κάποιου είδους εξουσία».

Ο λαός απαιτεί:

Το πάγωμα της ισχύος του Κώδικα Κατοικίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας όσο το ύψος των συντάξεων και των μισθών στην περιοχή δεν ανταποκρίνεται στο πραγματικό κόστος ζωής όσον αφορά την κατοικία, την υγεία, την παιδεία, τον πολιτισμό, τις μεταφορές, τις επικοινωνίες, τα προϊόντα και τα εμπορεύμα πρώτης ανάγκης.

Την παροχή εγγυήσεων για τη δυνατότητα άσκησης κοινωνικού ελέγχου στη διαμόρφωση των τιμών για τις υπηρεσίες κατοικίας.

Την παραίτηση όλων εκείνων που επεξεργάστηκαν τον αντιλαϊκό Κώδικα Κατοικίας.

Την παραίτηση της κυβέρνησης της Ρωσίας.

Τη διάλυση της κρατικής Δούμας επειδή δεν αντανακλά πλέον τα συμφέροντα του λαού, βάση της οποίας είναι τα στελέχη του κόμματος της «Ενιαίας Ρωσίας» και του Φιλελεύθερου Δημοκρατικού Κόμματος, τα οποία ψήφισαν τον Κώδικα Κατοικίας.

Την αναζήτηση ευθυνών για την αύξηση της κοινωνικής έντασης στην κοινωνία από τον πρόεδρο Πούτιν.

27 ΜΑΡΤΙΟΥ

Κυριακή, ημέρα των δημοψηφισμάτων.

Στο Σαράτοφ πραγματοποιείται δημοψήφισμα για το πώς πρέπει να εκλέγεται ο δήμαρχος. Ο λαός δεν θέλει να συμμετάσχει σ' αυτό, ψήφισε λιγότερο από το 7% των εκλογέων. Συμπέρασμα, ο λαός αδιαφορεί για το αν θα εκλέγει άμεσα τον δήμαρχό του ή αν θα τον διορίζει ο «θείος» του ο κυβερνήτης.

Το «Λαϊκό Μέτωπο της περιοχής του Σαράτοφ», ο περιφερειακός συνασπισμός όλων των αντιπολιτευόμενων, αρνήθηκε να λάβει μέρος στο δημοψήφισμα.

Στην Μπασκιρία πραγματοποιείται δημοψήφισμα με πρωτοβουλία της κοινωνικής οργάνωσης «Για τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης». Επισήμως, ως αιτία προβάλλεται το γεγονός ότι το υπάρχον σύστημα διορισμού των δημάρχων και των επάρχων της δημοκρατίας έρχεται σε αντίθεση με τις αρχές της Ευρωπαϊκής Χάρτας τοπικής αυτοδιοίκησης, την οποία η Ρωσία επικύρωσε το 1998.

Ούτε εκεί ο λαός πήγε να ψηφίσει, αν και αυτό τους αφορούσε όλους,

προσωπικά. Η αδιαφορία αυτή βασικά οφείλεται στην πεποίθηση ότι οι εκλογές δεν είναι τίμιες και ότι όλα γίνονται ανέντιμα. Γιατί τότε να πάμε να ψηφίσουμε;

Το συμπέρασμα της Κυριακής: Τα δημοψηφίσματα απέδειξαν την ισχύ του υποψηφίου «εναντίον όλων». Το 90% εκείνων που, παρόλα αυτά, προσήλθαν, ψήφισε υπέρ της άμεσης εκλογής δημάρχων και τοπικών αρχόντων.

Η Μόσχα μετατρέπεται στην πιο αδρανή πολιτικά πόλη και αυτό σημαίνει ότι αν γίνει επανάσταση, αυτή θα ξεκινήσει από τις επαρχίες.

Στη Μόσχα, στη συγκέντρωση του «Μήλου» κατά της μεταρρύθμισης του Κώδικα Κατοικίας κοντά στο κτίριο της κυβέρνησης μαζεύτηκαν περίπου 200 άτομα (η ουσία της μεταρρύθμισης του Κώδικα Κατοικίας είναι ότι η κυβέρνηση υποχρέωσε όλες τις περιοχές να περάσουν στα τέλη του 2005 στο καθεστώς της πλήρους καταβολής για τις υπηρεσίες σχετικά με την κατοικία εκ μέρους των κατοίκων, πράγμα που σημαίνει ότι πολλοί φτωχοί δεν θα τα καταφέρουν). Η άποψη του «Μήλου» για τον Κώδικα Κατοικίας είναι ότι η κυβέρνηση δεν έχει το δικαίωμα να ενθαρρύνει την αύξηση των τιμολογίων, ότι θα πρέπει να παλέψει κατά της δημιουργίας μονοπωλιακών καταστάσεων στο χώρο της κατοικίας, να ενισχύσει την ίδρυση συνεταιρισμών των ιδιοκτητών κατοικιών και να δώσει κίνητρα για την ανάπτυξη των μικρών επιχειρήσεων στον κλάδο αυτό. Η θέση της κυβέρνησης είναι ότι με την αύξηση των τιμολογίων θα πάρει από τον πληθυσμό 1 τρισεκατομμύριο ρούβλια, τα οποία θα επενδύσει στο σαθρό σύστημα κατοικίας που υπάρχει σήμερα.

Απολύτως λογικές και δίκαιες απαιτήσεις. Η πραγματική, όμως, δύναμη του «Μήλου» είναι αυτοί οι 200 άνθρωποι που συγκεντρώθηκαν σήμερα. Η αιτία αυτής της μηδαμινής επιρροής θα πρέπει να αναζητηθεί στη συμπεριφορά των ηγετών που παλεύουν όχι για την αγάπη του λαού, αλλά για τις θέσεις στο κοινοβούλιο μέσω διαπραγματεύσεων με τη διοίκηση του προέδρου.

28 ΜΑΡΤΙΟΥ

Στην Ινγκουσετία γίνονται προσπάθειες για τη διοργάνωση συγκέντρωσης με αίτημα την παραίτηση του προέδρου Μουράτ Ζιαζικόφ. Η βασική αρχή είναι: Εκεί που κλέβουν εκεί γίνεται και επανάσταση. Είναι, όμως, δυνατό για τη Ρωσία το σενάριο της Κιργιζίας;

Το ερώτημα αυτό σήμερα είναι στα χείλη όλων.

Οι Αρχές της Ινγκουσετίας δεν επέτρεψαν την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης. Κατέπνιξαν κάθε απόπειρα πραγματοποίησής της πολύ

πριν καν εκδηλωθεί. Είχαν αποκλείσει κάθε πρόσβαση στο μνημείο των θυμάτων των πολιτικών διώξεων στην άκρη του Ναζράνι με μηχανοκίνητα τμήματα του στρατού και της αστυνομίας.

Διοργανωτής της συγκέντρωσης ήταν η κοινωνική οργάνωση «Αχκί Γιούρτ», με επικεφαλής τον Μπορίς Αρσαμάκοφ, ο οποίος συνελήφθη, είναι αλήθεια, για λίγο και αφέθηκε ελεύθερος στο τέλος της ημέρας. Ο πρόεδρος Μουράτ Ζιαζικόφ την παραμονή της συγκέντρωσης εγκατέλειψε την Ινγκουσετία για κάθε ενδεχόμενο. Αυτή είναι η τακτική του, να αποφεύγει τις κακοτοπιές.

Επέστρεψε μόνο όταν έγινε προφανές ότι όλα ήταν ήρεμα. Δεν επέτρεψαν στον λαό να πραγματοποιήσει τη συγκέντρωσή του, αλλά ο κόσμος δεν αντέδρασε.

Η ίδια η αντιπολίτευση σταμάτησε τις ταραχές. Όταν ο Αρσαμάκοφ συνελήφθη, το πλήθος αποφάσισε να ορμήξει στο κτίριο της Αστυνομικής Διεύθυνσης του Ναζράνι, αλλά το συγκράτησε ο βουλευτής της Λαϊκής Συνέλευσης της Ινγκουσετίας Μουσά Οζντόγιεφ, κεντρική φιγούρα της αντιπολίτευσης. Πήγε ο ίδιος στο κτίριο της Αστυνομικής Διεύθυνσης για να διαπραγματευτεί την απελευθέρωση του Αρσαμάκοφ, κάλεσε τους συγκεντρωμένους να υιοθετήσουν ψήφισμα για την άμεση παραίτηση του προέδρου Ζιαζικόφ και είπε: *«Αφού η εξουσία αποδείχτηκε τόσο δειλή καλώντας ένα τόσο μεγάλο αριθμό στρατευμάτων, τώρα πρέπει να γυρίσουμε στα σπίτια μας και να περιμένουμε την αντίδραση των Αρχών στο ψήφισμά μας»*.

Αυτό ηρέμησε τον κόσμο. Τον λόγο πήρε ο γενικός διευθυντής της μοναδικής αντιπολιτευόμενης εφημερίδας της δημοκρατίας, Αγκούστ, η οποία εκδίδεται ακανόνιστα και σπάνια (απαγορεύτηκε η διανομή της από τον πρόεδρο Ζιαζίκοφ), ο παλιός δημοσιογράφος της Ινγκουσετίας, Μουράτ Οζίγιεφ, ένας άνθρωπος μεγάλου κύρους. Παρακάλεσε τους ανθρώπους να μην προβούν σε επιθετικές ενέργειες. Στο πλήθος μίλησαν και οι βουλευτές της Λαϊκής Συνέλευσης που υποστηρίζουν τον Ζιαζικόφ, ο Ρουσλάν Αλμπογκατσίεφ και ο Μικαΐλ Αλίγιεφ. Αυτοί ανακοίνωσαν ότι ήρθαν σε διαπραγματεύσεις με την αντιπολίτευση και ότι θα συζητήσουν και με τον Ζιαζικόφ σχετικά με την πιθανότητα παραίτησής του. «*Φτάνει μόνο να διαλυθείτε...*», είπαν.

Γιατί φέρθηκε έτσι η εξουσία; Γιατί απλά είναι πανικόβλητη φοβούμενη την επανάληψη του σεναρίου της Κιργιζίας.

Η δημοκρατία είναι φτωχή, αλλά οι αξιωματούχοι της πλούσιοι και συνεχώς πλουτίζουν μπροστά στα μάτια του λαού σε βάρος του προϋπολογισμού.

Από τα ντοκουμέντα του επίσημου ελέγχου για τη μη χρηστή διαχείριση των πόρων, που πραγματοποίησε η Γενική Διεύθυνση του Υπουργείου Εσωτερικών του Νότιου Ομοσπονδιακού Τομέα:

«...Το ύψος του ποσού που διαχειρίστηκαν μη χρηστά από τους πόρους του ομοσπονδιακού προϋπολογισμού ανήλθε στα 3,9 εκατομμύρια ρούβλια, όταν το 2003 ήταν 2,8 εκατομμύρια ρούβλια και το πρώτο εξάμηνο του 2004 ήταν 1,1 εκατομμύρια ρούβλια. Για το 2003 και το πρώτο εξάμηνο του 2004 διαπιστώθηκαν οικονομικές απάτες ύψους 181,4 εκατομμυρίων ρουβλίων. Το συνολικό ποσό των οικονομικών ατασθαλιών σε βάρος του ομοσπονδιακού προϋπολογισμού ανέρχεται σε 72,5 εκατομμύρια ρούβλια ή στο 40% του συνόλου των ατασθαλιών».

Σημειώστε ότι η μικροσκοπική Ινγκουσετία, είναι μικρότερη και από την γειτονική της Τσετσενία. Όμως, μέσα στον ενάμιση χρόνο που ο Ζιαζικόφ είναι στην εξουσία χάθηκαν εκατομμύρια... Πού πήγαν όλα αυτά τα εκατομμύρια;

Στην Ινγκουσετία υπάρχουν ορισμένα ευαίσθητα ζητήματα. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση δίνει πολλά χρήματα γι' αυτά. Πρώτον, είναι οι πρόσφυγες. Χορηγούνται μεγάλα ποσά για να οικοδομηθούν σπίτια και να ξαναφτιάξουν τη ζωή τους όλοι εκείνοι που ήταν θύματα των πλημμύρων του 2002. Δεύτερον, ως βασική πηγή πλούτου της δημοκρατίας έχουμε το πετρέλαιο, τον έλεγχο του οποίου ήθελαν και θέλουν ακόμη να αποκτήσουν όλοι οι ανώτατοι τοπικοί αξιωματούχοι, πράγμα που οδηγεί στην αιώνια διαφθορά που επικρατεί γύρω από το πετρέλαιο. Τέλος, έχουμε την αγροτική οικονομία, γιατί ας μη ξεχνάμε ότι η δημοκρατία αυτή είναι κατά βάση γεωργική.

Σύμφωνα με το υλικό του επίσημου ελέγχου: «...δίχως τις ανάλογες εγγυήσεις, η κυβέρνηση της δημοκρατίας χορήγησε παρανόμως από τον προϋπολογισμό πίστωση προς την εταιρεία Ινγκουσνεφτγκαζμπρο Α.Ε. ύψους 30 εκατομμυρίων ρουβλίων. Δίχως να τροποποιηθεί ο νόμος περί προϋπολογισμού, μειώθηκαν τα κονδύλια που προορίζονταν για τις αποζημιώσεις εκείνων που έχασαν τα σπίτια τους...»

Η Ινγκουσνεφτγκαζμπρο Α.Ε. είναι η μεγαλύτερη επιχείρηση της δημοκρατίας αυτής. Είναι το βασικό οικονομικό στήριγμα της εξουσίας. Στήριγμα, όμως, που επί Ζιαζικόφ αποδείχτηκε πολύ ακριβό για τους ανθρώπους που ζουν στην Ινγκουσετία. Εδώ υπάρχει σήμερα έντονο κοινωνικό πρόβλημα στέγασης των χιλιάδων προσφύγων και η μείωση, ειδικά των «αποζημιώσεων για την απόκτηση στέγης» προς όφελος του πετρελαίου, είναι ό,τι πιο οδυνηρό μπορεί να σκεφτεί κάποιος. Έτσι, όμως, έγιναν τα πράγματα.

«...Το 2003 στην Ινγκουσνεφτγκαζμπρο Α.Ε χορηγήθηκαν 27 εκατομμύρια ρούβλια ως πίστωση για την υλοποίηση του προγράμματος σταθερότητας και ανάπτυξης του πετρελαϊκού συγκροτήματος. Από αυτά επεστράφησαν μόνο τα 10,5 εκατομμύρια ρούβλια, ενώ τα υπόλοιπα χάθηκαν. Την ίδια στιγμή, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία, η παραγωγή πετρελαίου μειώνεται συνεχώς σε ετήσια βάση. Αποδείχτηκε ότι η Ινγκουσνεφτγκαζμπρο Α.Ε. από το 2002 πραγματοποιεί

εξορύξεις πετρελαίου δίχως άδεια και αποκρύπτει από τον λογιστικό έλεγχο την πραγματική ποσότητα του πετρελαίου...»

«...Στις 15/08/2003 η Ινγκουσνεφτγκαζμπρο Α.Ε. με την ενθάρρυνση της κυβέρνησης υπέγραψε συμφωνία για αγορά τεχνολογίας από μια νορβηγική εταιρεία (σημείωση Α.Π.: ακολουθεί το όνομα της εταιρείας) για την αύξηση των ρυθμών εξόρυξης πετρελαίου. Η Ινγκουσνεφτγκαζμπρο Α.Ε θα έπρεπε να μεταφέρει για το σύνολο των εργασιών αυτών πόρους από τον προϋπολογισμό ύψους 775 χιλιάδων δολαρίων Η.Π.Α. στον λογαριασμό της εν λόγω εταιρείας. Τα χρήματα μεταφέρθηκαν με δύο εντολές πληρωμής (στις 19/12/03 και 10/03/2004), αλλά οι όροι του συμβολαίου δεν τηρήθηκαν...»

«...Ως αποτέλεσμα της κακοδιαχείρισης της ηγετικής ομάδας της Ινγκουσνεφτγκαζμπρο Α.Ε., η υλική ζημιά που προκλήθηκε στο κράτος ανέρχεται στο ποσό των 25 εκατομμυρίων ρουβλίων. Η εισαγγελία της δημοκρατίας κατά τη διάρκεια του παρόντος ελέγχου (5/10/2004) άσκησε ποινική δίωξη σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος β', άρθρο 171, μέρος 2ο, παράγραφος β', άρθρο 199, μέρος 1ο, άρθρο 201 του Ποινικού Κώδικα της Ρωσικής Ομοσπονδίας...»

«...Εντοπίστηκαν περιπτώσεις χορήγησης νέων δανείων ενώ εκκρεμούσαν επιστροφές προηγούμενων χορηγήσεων. Από τα κονδύλια ύψους 119 εκατομμυρίων ρουβλίων που χορηγήθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών της Δημοκρατίας της Ινγκουσετίας στο Υπουργείο Αγροτικής Οικονομίας και Παραγωγής επιστράφηκαν μόνο τα 14,7 εκατομμύρια. Αγνοήθηκε η δυνατότητα απόκτησης τεχνολογικών μέσων για την αγροτική οικονομία με τη μέθοδο leasing, η οποία προέβλεπε την αρχική εισφορά ύψους 20% του συνολικού ποσού. Τον Μάιο του 2003, το Υπουργείο Αγροτικής Οικονομίας της Δημοκρατίας της Ινγκουσετίας έστειλε επιστολή στον υπουργό Αγροτικής Οικονομίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας, Γκορντίγιεφ Α.Β., με την παράκληση να εξουσιοδοτηθεί η εταιρεία Ροσαγκρολιζινγκ Α.Ε. για την αγορά από τους προμηθευτές 20 θεριζοαλωνιστικών μηχανών Χερσονέτς-200. Δίχως, όμως, να αναμένει την απάντηση από τη Ροσαγκρολιζινγκ Α.Ε., το υπουργείο Αγροτικής Οικονομίας της Δημοκρατίας της Ινγκουσετίας, και παρά την έλλειψη πόρων στον προϋπολογισμό, αγοράζει 13 θεριζοαλωνιστικές μηχανές με καταβολή μετρητών ύψους 20.9 εκατομμυρίων ρουβλίων από τη Νόβαγια Λιζνάγια Κομπάνια της Μόσχας. Το συγκεκριμένο ποσό κατανέμεται ως εξής: 3,2 εκατομμύρια ρούβλια από την πώληση ζάχαρης, καταβολή μετρητών ύψους 9 εκατομμυρίων ρουβλίων από τον προϋπολογισμό της δημοκρατίας σε βάρος του Αγροτικοχρηματοπιστωτικού Συνεταιρισμού Σογιουσποσεμασμπανκ και 8,6 εκατομμύρια ρούβλια πίστωση από τον προϋπολογισμό, τα οποία είχαν εισπραχθεί προηγουμένως και για σκοπούς άλλους από αυτούς που τελικά χρησιμοποιήθηκαν...»

Τα ποσά από την πώληση ζαχαρότευτλων ποτέ δεν κατέληξαν στους λογαριασμούς εκείνων που τα καλλιέργησαν, απλά οι αξιωματούχοι κατέκλεψαν τους παραγωγούς. Αυτό σημαίνει ότι ούτε και οι παραγωγοί δεν

έδωσαν κανένα ποσό για την απόσβεση της πίστωσης από τον προϋπολογισμό και έτσι τα χρήματα από τα ζαχαρότευτλα χάθηκαν κάπου στη Μόσχα. Και, επιπλέον, ότι, εξαιτίας αυτής της απάτης, η Ινγκουσετία αντί για 20 θεριζοαλωνιστικές μηχανές που χρειαζόταν και είχαν προγραμματιστεί για αγορά, απέκτησε μόνο 13.

«... *Το 2003 κατά τη διάρκεια ελέγχου για την αξιοποίηση των πόρων που διατέθηκαν για την αποκατάσταση των ζημιών της θεομηνίας στις περιοχές Ναζράνι. Σουνζένσκ και Μαγκλομπέσκ διαπιστώθηκε παράνομη είσπραξη χρηματικών ποσών από πολίτες ύψους 9,5 εκατομμυρίων ρουβλίων. Οι πολίτες αυτοί δεν είχαν καταχωρηθεί με βάση τον τόπο κατοικίας τους την εποχή της θεομηνίας. Ασκήθηκαν 4 ποινικές διώξεις για κατάχρηση ποσού συνολικού ύψους 3,1 εκατομμυρίων ρουβλίων. Στο υπουργείο Ανοικοδόμησης της Δημοκρατίας της Ινγκουσετίας με την αιτιολογία της αύξησης των απαιτούμενων εργασιών για την οικοδόμηση αποχετευτικών έργων στην περιοχή Μαγκλομπέσκ* (σημείωση Α.Π.: καταστράφηκαν λόγω της πλημμύρας) *διαπιστώθηκε μη χρηστή διαχείριση των πόρων ύψους 546,9 εκατομμυρίων ρουβλίων του ομοσπονδιακού προϋπολογισμού, τα οποία είχαν διατεθεί για την υλοποίηση του ολοκληρωμένου ομοσπονδιακού προγράμματος "Νότος της Ρωσίας"* (σημείωση Α.Π.: αυτό είναι κυρίως πρόγραμμα στέγης). *Διαπιστώθηκαν οικονομικές ατασθαλίες ύψους 48,9 εκατομμυρίων ρουβλίων, που αντιστοιχεί στο 20% των πόρων. Για τα έτη 2003 και 2004, για καταχρήσεις ποσών του προϋπολογισμού ασκήθηκαν 185 ποινικές διώξεις, μεταξύ των οποίων και 38 που αφορούν μεγάλα χρηματικά ποσά. Οι περισσότερες υποθέσεις αφορούν καταχρήσεις ποσών από εκείνα που είχαν διατεθεί για την αποκατάσταση των ζημιών που προκάλεσαν οι πλημμύρες τον Ιούνιο του 2002. 33 υποθέσεις με ζημιές συνολικού ύψους 17,7 εκατομμυρίων ρουβλίων...*»

Οι ποινικές διώξεις για καταχρήσεις, φυσικά, βρίσκονται στο «ψυγείο».

Αυτή είναι η βασική «μέθοδος» διαπαιδαγώγησης των πιστών αξιωματούχων στη Ρωσία. Για να επιτευχθεί ο συμβιβασμός, ο αξιωματούχος θα πρέπει να γίνει υποχρεωτικά μέλος της «Ενιαίας Ρωσίας». Έτσι επιτυγχάνεται η μαζικότητα του κόμματος που υποστηρίζει τον Πούτιν.

Όταν προσωπικά έλεγξα αυτά τα στοιχεία και τους αριθμούς (στην Ινγκουσετία απαγορεύεται να δημοσιευτούν στα Μ.Μ.Ε.), ο Ζιαζικόφ προσπάθησε να μου ασκήσει ποινική δίωξη, όχι γιατί τον αμφισβήτησα ή τον συκοφάντησα, αλλά, γιατί «έκλεψα κρατικά έγγραφα». Με τραβούσαν στην εισαγγελία για ανακρίσεις.

Στη συνέχεια, φυσικά, με άφησαν στην ησυχία μου. Πρώτον, τα ντοκουμέντα αυτά δεν είναι μυστικά, γιατί να τα κλέψει κανείς; Δεύτερον, για να αποδείξεις την κλοπή θα πρέπει κάπου στο ντουλάπι να βρεις δαχτυλικά αποτυπώματα... Ανοησίες.

Ωστόσο, τον στρατηγό του Υπουργείου Εσωτερικών, κ. Ναπάλκοφ, ο

οποίος είχε την ευθύνη της διεξαγωγής του επίσημου ελέγχου και έβαλε την υπογραφή του κάτω από τα συμπεράσματα, τον απέλυσαν. Στο Υπουργείο Εσωτερικών άσκησαν τρομερή πίεση κατά του μαχητή εναντίον της διαφθοράς, στρατηγού Ναπάλκοφ, κι έτσι μείναμε χωρίς αυτόν.

11 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Ο Χοντορκόφσκι απολογείται στο δικαστήριο: «... *Δεν είμαι ένοχος για τα εγκλήματα για τα οποία κατηγορούμαι. Γι' αυτό και δεν πρόκειται να ζητήσω την επιείκεια σας. Θα ήταν ντροπή για μένα και για τη χώρα μου, αν θεωρηθεί νόμιμη η, κατ' ουσία, άμεση και απροκατάληπτη παραπλάνηση του δικαστηρίου από τον εισαγγελέα. Ήταν σοκ για μένα αυτά που, τόσο οι δικηγόροι μου όσο και το δικαστήριο, μου εξήγησαν. Είναι συμφορά για όλη τη χώρα η διαπίστωση ότι το δικαστήριο τελεί υπό την επιρροή των αξιωματούχων του Κρεμλίνου και της εισαγγελίας.*

Το δικαστήριο θα πρέπει να αποφανθεί αν η δημιουργία, η καθοδήγηση και η ιδιοκτησία επιτυχημένων ιδιωτικών επιχειρήσεων είναι αποδείξεις εγκληματικής συμπεριφοράς.

Σήμερα δεν μου έχει απομείνει μεγάλη ιδιοκτησία, έπαψα να είμαι επιχειρηματίας και δεν ανήκω πλέον σ' εκείνους που θεωρούνται μεγιστάνες. Όλα όσα έχω είναι η συνείδηση του προσωπικού μου δικαίου και η βούληση για ελευθερία...»

Η πλειοψηφία προέβλεπε ότι ο Χοντορκόφσκι, παρόλα αυτά, θα ζητήσει την επιείκεια. Κανείς δεν πίστευε ότι ο ολιγάρχης θα θελήσει να παραμείνει άνθρωπος μέχρι το τέλος. Σε μας δεν εμπιστεύονται τους ολιγάρχες γιατί μπροστά στα μάτια μας κατάκλεψαν τους πάντες. Στα θεμέλια του πλούτου τους υπάρχει η πάνδημη εξαθλίωση κι αυτό δεν το ξεχνάει κανείς. Θα λυπηθούν, όμως, αν πιέσουν σχεδόν θανάσιμα τον Χοντορκόσφκι.

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Εκδόθηκε η δεύτερη ετυμηγορία κατά του Μιχαήλ Τρεπάσκιν. Πέντε χρόνια στέρησης της ελευθερίας και εγκλεισμός σε στρατόπεδο. Το δικαστήριο επιδίκασε ποινές αυστηρότερες από εκείνες που ζήτησε ο εισαγγελέας. Κατά τη διάρκεια της δίκης, ο Τρεπάσκιν ήταν φυλακισμένος κάτω από άθλιες συνθήκες, παρόμοιες με βασανιστήρια. Η υπόθεσή του θα παραπεμφθεί στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Ο ίδιος θα φυλακιστεί.

17 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Σε μία από τις ομιλίες του στη Μόσχα, χτύπησαν τον Γκάρι Κασπάροφ με μια σκακιέρα στο κεφάλι (ένας άνθρωπος κρατώντας σκακιέρα πλησίασε τον Κασπάροφ τάχα για να του ζητήσει αυτόγραφο πάνω στην σκακιέρα). Ο Κασπάροφ μόλις συνήλθε από το χτύπημα είπε: «*Πάλι καλά που σ' εμάς οι άνθρωποι αγαπούν το σκάκι και όχι το μπέιζμπολ*». Είναι ένας άνθρωπος με χιούμορ και αυτό μας αρέσει. Αν πανικοβαλλόταν, άρχιζε να γκρινιάζει και να ζητάει προστασία θα έχανε τους οπαδούς του.

23 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Ο Πούτιν δέχτηκε στο Κρεμλίνο τον Μιχαήλ Φρίντμαν (Άλφα Γκρουπ). Η επιχειρηματική ελίτ της Μόσχας πιστεύει ότι θα είναι ο επόμενος που θα έχει την τύχη του Χοντορκόφσκι, δηλαδή τη δίωξη και την εξόντωση. Οι συναντήσεις στο Κρεμλίνο είναι η κλασική μέθοδος για τις δημόσιες σχέσεις του Πούτιν. Αυτήν τη φορά, γίνονται προς όφελος της TNK-BP, πράγμα που, στη γλώσσα του Κρεμλίνου, ονομάζεται «ηθική υποστήριξη» του Φρίντμαν.

Αυτό σημαίνει ότι προς το παρόν θα αγαπούν τον Φρίντμαν. Του έδωσαν μια ευκαιρία και αυτός θα την αξιοποιήσει. Είναι άσχημα τα πράγματα όταν σου δίνουν μια τέτοια ευκαιρία – η εξουσία δεν επιδεικνύει τη χαρά της όταν θέλεις να την περιποιηθείς.

Στο Κρεμλίνο έγιναν επίσης δεκτοί οι Τζον Μπράουν και Λαμάρ Μακκέι, οι επικεφαλής της BP. Έτσι, βρέθηκε στη συνάντηση με τον Πούτιν και ο Βίκτωρ Βέκσελμπεργκ, «ο συλλέκτης αυγών» για το καλάθι του Κρεμλίνου. Είναι εκείνος που αγόρασε σε δημοπρασία αυγά Φαμπερζέ δαπανώντας απίστευτα ποσά, προκειμένου να «επιστρέψουν στη Ρωσία». Ο επιχειρηματικός κόσμος αυτό το χαρακτηρίζει «απόδειξη αφοσίωσης», διαφορετικά ο Βέκσελμπεργκ θα είχε φυλακιστεί. Θα είχε πάθει ό,τι και ο Χοντορκόφσκι.

Τόσο ο Φρίντμαν όσο και ο Βέκσελμπεργκ ήταν απολύτως ευτυχείς για τη συνάντηση.

Ο Σεργκέι Γκλαζόφ, βουλευτής της Δούμας με την κοινοβουλευτική ομάδα της «Πατρίδας», υπουργός Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων στις αρχές της δεκαετίας του '90, και τώρα στην αντιπολίτευση, σχολίασε τη συνάντηση λέγοντας: «*Ο Φρίντμαν είναι καλύτερος από το Χοντορκόφσκι μόνο και μόνο γιατί δεν χρηματοδοτεί αντιπολιτευτικά σχέδια*».

23 - 24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Ο Βλαντίμηρ Ριζκόφ έγινε μέλος του πολιτικού συμβουλίου του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος. Τώρα πια, αυτό είναι το κόμμα του, την χρηματοδότηση του οποίου ανέλαβε η Lukoil. Ο Βλαντίμηρ Ριζκόφ ανακοίνωσε ότι μέχρι το καλοκαίρι θα πρέπει να γίνει η ένωση των δημοκρατών γιατί αλλιώς θα χάσουν στις κοινοβουλευτικές εκλογές του 2007.

Ανάμεσα σε εκείνους που εργάστηκαν για την ενίσχυση του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος Ρωσίας τους τελευταίους μήνες (όταν έρεε η χρηματοδότηση της Lukoil) ήταν ο Ριζκόφ, ο Μιχαήλ Ζαντόροφ, ο Βαλέρι Ζούμποφ και ο Βλαντίμηρ Λισένκο. Ο λαός δεν πρόκειται να τους ακολουθήσει. Ο Ριζκόφ είναι ο ηγέτης αυτής της πτέρυγας, αλλά παρόλο που είναι έξυπνος, δεν είναι χαρισματικός.

Ο Γκάρι Κασπάροφ, που τον χειμώνα ήταν σύμμαχος του Ριζκόφ, δεν έγινε μέλος του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος Ρωσίας. Έτσι επήλθε το πολιτικό διαζύγιο του Κασπάροφ με τον Ριζκόφ, παρόλο που έχουν τις ίδιες πολιτικές απόψεις, όπως απορύθμιση του συστήματος και όχι συμφωνία μαζί του. Αν ο Κασπάροφ παρέμενε με τον Ριζκόφ, τότε θα ήταν ένας χαρισματικός ηγέτης στη σκιά ενός πολύ πιο πονηρού πολιτικά μαχητικού ηγέτη. Ο Ριζκόφ ανακοινώνει συνέχεια ότι «οι πόρτες είναι ανοιχτές» και προτείνει να συνεχιστούν οι προσπάθειες για την ένωση και ότι το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα περιμένει τον Κασπάροφ.

Όμως, το καλοκαίρι η πολυπόθητη αυτή ένωση δεν πρόκειται να γίνει.

25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Η ομιλία που απηύθυνε ο Πούτιν προς τη Συνέλευση της Ομοσπονδίας ήταν εντυπωσιακή και συνάμα αστεία. Ήταν ένα μανιφέστο του φιλελευθερισμού. Ωστόσο, στην ουσία δεν έγινε κανένα βήμα προς την φιλελεύθερη κατεύθυνση.

Στην αρχή της ομιλίας του ανακοίνωσε ότι θα παρακαλούσε να αντιμετωπιστούν οι δύο ομιλίες του, αυτή και η προηγούμενη, ως μια ενιαία πλατφόρμα, αλλά παρόλα αυτά, η αλήθεια είναι ότι οι διαφορές μεταξύ τους ήταν τόσο μεγάλες όσο και η γη από τον ουρανό. Παραμένει μυστήριο πώς ο ίδιος ο Πούτιν δεν το πρόσεξε αυτό. Η ομιλία του παρέμεινε πιστή στην απόδειξη της θέσης ότι το Κρεμλίνο ζει σύμφωνα με τους δικούς του νόμους και κανόνες. Δεν είναι σε θέση καν να διακρίνει τις δικές του εσωτερικές αντιφάσεις. Η ουσία της ομιλίας του ήταν «Ελεύθερη χώρα, ελεύθερων ανθρώπων». Πώς, όμως, μπορεί να είναι κάποιος ελεύθερος χωρίς ανεξάρτητα δικαστήρια; Δίχως πραγματικά δημοκρατικό εκλογικό

δικαίωμα; Με πολιτικά κατευθυνόμενη εισαγγελία; Με ανύπαρκτη την κοινωνία των πολιτών;

28 ΑΠΡΙΛΙΟΥ

Η κυβέρνηση αποφάσισε ότι οι Ήρωες της Ρωσίας, της Ε.Σ.Σ.Δ. και της Σοσιαλιστικής Εργασίας, θα λάβουν επιπλέον αποζημίωση 20 χιλιάδες ρούβλια για τα προνόμια που έχασαν. Από αυτό άρχισαν όλα. Οι ήρωες δυσανασχέτησαν: Γιατί θα πρέπει να αποζημιωθούν; Στράφηκαν κατά της κυβέρνησης.

Έτσι γεννήθηκε το καλοκαιρινό πολιτικό σκάνδαλο: Η απεργία πείνας των Ηρώων που κράτησε τρεις ολόκληρες εβδομάδες. Η διοίκηση του Πούτιν την απεκάλεσε προβοκάτσια.

1 ΜΑΪΟΥ

Αυτό ήταν! Ο Ριζκόφ αγόρασε με χρήματα της Lukoil το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα. Ο Κασπάροφ δεν θέλει να τον ακολουθήσει. Ο Πονομαριόφ προτείνει να χρησιμοποιήσουν τον κομματικό μηχανισμό του «Μήλου». Ο Γιαβλίνσκι υποτίθεται ότι συμφωνεί να απομακρυνθεί ειρηνικά.

Η ένωση των δημοκρατών εξακολουθεί να παραμένει φενάκη. Ο κόσμος κουράστηκε να ακούει συνέχεια γι' αυτήν την «ένωση». Κανείς δεν θέλει πια ν' ακούσει τίποτα.

Η 1η Μαΐου στη Ρωσία είναι παραδοσιακά ημέρα συγκεντρώσεων και διαδηλώσεων. Η αντιπολίτευση πραγματοποίησε μίζερες συγκεντρώσεις και αυτή τη φορά.

Οι δημοκράτες έκαναν μια συγκέντρωση στην πλατεία Τουργκιένιεφ, μπροστά από τα γκρίζα κτίρια της F.S.B. και μια συγκέντρωση στην πλατεία Λιουμπλιάνκα[69] με συνθήματα, όπως «Ζήτω η δημοκρατία, η δικαιοσύνη και η ελευθερία», «Κάτω οι παραβιάσεις των πολιτικών, κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων στην Ρωσία».

Συγκεντρώθηκαν περίπου 1.000 άτομα. Πάλι καλά. Την παραμονή στο Μίνσκ απελευθερώθηκαν 14 συλληφθέντες συμπολίτες μας, που ταξίδεψαν στη Λευκορωσία για να συμμετάσχουν στην πορεία της αντιπολίτευσης. Το πρωί επέστρεψε στη Μόσχα ο Ιλιά Γιάσιν, επικεφαλής της οργάνωσης νεολαίας του «Μήλου» και από το βήμα της συγκέντρωσης στη Λιουμπλιάνκα

[69] Η περιβόητη πλατεία της Μόσχας, όπου υπάρχει το αρχηγείο των μυστικών υπηρεσιών από την εποχή του Τζερζίνσκι και τις C.K.A.

μοιράστηκε τις εντυπώσεις του από τις φυλακές του Λουκασένκο[70] με τους συγκεντρωθέντες. Σημείωσε, μάλιστα, ότι στο Μίνσκ[71] χτυπούσαν πιο ανελέητα τους Ουκρανούς αντιπολιτευόμενους παρά τους Ρώσους.

Τη στιγμή που οι δημοκράτες ολοκλήρωναν την εκδήλωσή τους, στην ίδια πλατεία, τη Λιουμπλιάνκα, άρχιζε η συγκέντρωση των δεξιών, της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων, οι οποίοι δεν μπόρεσαν να έλθουν σε συμφωνία με τους δημοκράτες. Απεκάλεσαν την εκδήλωσή τους «Δεξιά πρωτομαγιά» για να καθησυχάσουν προφανώς την εξουσία που η πτέρυγα αυτή είναι μονίμως σε διχόνοια. Ακόμη και στις γιορτές.

Η πιο μεγάλη εκδήλωση έγινε, φυσικά, από τους αριστερούς. Συγκέντρωσαν περίπου 9 χιλιάδες ανθρώπους και οφθαλμοφανής ήταν η συμμετοχή της νεολαίας. Οι αριστεροί συμφώνησαν μεταξύ τους και διοργάνωσαν από κοινού την εκδήλωση: το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας, το Λαϊκο-Μπολσεβίκικο Κόμμα, η «Πατρίδα», η «Εργαζόμενη πρωτεύουσα», η «Ένωση σοβιετικών αξιωματικών» κ.ά. Για πρώτη φορά τα τέσσερα τελευταία χρόνια, επικεφαλής του μπλοκ του Λαϊκο-Μπολσεβίκικου Κόμματος ήταν ο ίδιος ο Λιμόνοφ, η ποινή του οποίου έληξε κι έτσι μπορεί πλέον να συμμετέχει σε διαδηλώσεις.

Σε όλη τη χώρα οι αριστεροί συγκέντρωσαν περίπου ενάμισι εκατομμύριο διαδηλωτές.

Στην Ινγκουσετία συνέπεσαν οι πρωτομαγιάτικες γιορτές με συλλήψεις. Τη νύχτα της 1ης Μαΐου συνελήφθη ο Μούσα Οζντόγιεφ, επικεφαλής του αντιπολιτευτικού κινήματος που απαιτεί την παραίτηση του προέδρου Ζιαζικόφ. Ο Οζντόγιεφ συνελήφθη από την αστυνομία την παραμονή, καθώς στεκόταν στην πλατεία όπου σκόπευαν να διοργανώσουν την συγκέντρωση. Απλά τον συνέλαβαν. Τα μεσάνυχτα η Αστυνομική Διεύθυνση τον προσήγαγε ενώπιον του δικαστή Ραμαζάν Τουτάγιεφ, ο οποίος διεκπεραίωσε τη δικαστική διαδικασία «μαϊμουδίζοντας», γεγονός που σηματοδότησε την περαιτέρω σύγκλιση των οργάνων της τάξης και των δικαστικών Αρχών σε ένα ενιαίο κατασταλτικό σώμα.

Ο Οζντόγιεφ, σύμφωνα με την απόφαση του Τουτάγιεφ, καταδικάστηκε σε τριήμερη κράτηση για «απλή αλητεία» (έσπασε ένα καρεκλάκι), η οποία φυσικά δεν έγινε ποτέ. Ο Οζντόγιεφ είναι βουλευτής του κοινοβουλίου της Δημοκρατίας και, σύμφωνα με το νόμο, θα πρέπει να υπάρχει

[70] Πρόεδρος της Δημοκρατίας της Λευκορωσίας, πρώην κομματικό στέλεχος του Κ.Κ.Σ.Ε., σκληρός και αυταρχικός «Απόλυτος άρχων» της χώρας του κυβερνάει με ατσάλινη πυγμή εξοντώνοντας κάθε αντιπολιτευτική αρχή, ενώ δεν διστάζει να προχωρήσει σε εκτεταμένη καλπονοθεία προκειμένου να κρατηθεί στην εξουσία.

[71] Πρωτεύουσα της Λευκορωσίας.

ειδική απόφαση της βουλής για να συλληφθεί. Πού να βρεθεί, όμως, τέτοια απόφαση μέσα στη νύχτα; Γι' αυτό και διεκπεραίωσαν την υπόθεση δίχως αυτή την απόφαση.

Στη φυλακή ο Οζντότγιεφ ανακοίνωσε ότι κάνει απεργία πείνας ως ένδειξη διαμαρτυρίας και άρχισε να ρωτάει λεπτομερώς τους συγκρατούμενούς του για ποιο λόγο βρίσκονται στη φυλακή. Διαπίστωσε ότι πρόκειται για μια ομαδική προληπτική επιχείρηση...

2 ΜΑΪΟΥ

Το πρωί αναπάντεχα ελευθέρωσαν τον Οζντόγιεφ, ένα εικοσιτετράωρο πριν λήξει η ποινή του σύμφωνα με την απόφαση του δικαστηρίου. Αυτό ήταν απόφαση του δικαστή του επαρχιακού δικαστηρίου του Ναζράνι, Αλιχάν Γιαρίζεφ. Ο Οζντόγιεφ το θεώρησε υποτιμητικό. «*Είπα στον δικαστή Γιαρίζεφ*», μου είπε στη συνέχεια ο Οζντόγιεφ, «*ότι δεν θέλω να βγω. Δεν μου χρειάζονται ελεημοσύνες και είμαι έτοιμος να εκτίσω την ποινή μου στο ακέραιο*». Οι αστυφύλακες, όμως, έβγαλαν τον ηγέτη της αντιπολίτευσης στον δρόμο και του έκλεισαν κατάμουτρα την πόρτα.

Η πραγματική αιτία της πρόωρης και επίμονης αποφυλάκισης του βουλευτή Οζντόγιεφ ήταν ότι στη φυλακή ήρθε σε επαφή με μια πλευρά της ζωής, για την οποία κανείς δεν γνώριζε τίποτα. Στο κελί του συνάντησε ανθρώπους, οι οποίοι μετά από απάνθρωπα βασανιστήρια ομολογούν «αυθόρμητα» ότι είναι οργανωτές και συνένοχοι τρομοκρατικών ενεργειών κατά του Μουράτ Ζιαζικόφ. Ο Οζντόγιεφ έμαθε ότι τα βασανιστήρια που κάνουν τα στελέχη του Υπουργείου Εσωτερικών σε αυτούς τους κρατούμενους είναι τόσο εκλεπτυσμένα ώστε πολλοί από αυτούς, λόγω των βαρύτατων κακώσεων που φέρουν, δεν ανακρίνονται περαιτέρω από τα στελέχη της F.S.B. της Βόρειας Οσετίας στο ειδικά απομονωμένο κρατητήριό τους. Ο Οζντόγιεφ γνώρισε στο κρατητήριο τον Μπεκχάν Γκιρίγιεφ, τον οποίο το Υπουργείο Εσωτερικών κατηγορεί ως «κύριο οργανωτή τρομοκρατικών πράξεων». Από τα βασανιστήρια δεν έχει νύχια στα χέρια του και τα γόνατά του είναι σπασμένα.

«*Έμαθα πράγματα που προηγουμένως δεν πίστευα ότι συμβαίνουν*», μου λέει ο Μουσά εκείνο το απόγευμα, «*κανείς δεν μπορεί να τα πιστέψει αν δεν τα δει με τα ίδια του τα μάτια*». Φυσικά μετά από αυτό, τόσο οι ίδιοι, όσο και οι συγγενείς τους θα καταφύγουν στους «αφοσιωμένους». Ο βουλευτής πιστεύει ότι η δική του φυλάκιση ήταν απλώς μια ανοησία.

3 ΜΑΪΟΥ

Ο Λεονίντ Νεβζέλιν, από το Ισραήλ, πρότεινε την πώληση, έναντι ευτελούς τιμήματος, των μετοχών της Γιούκος που ανήκουν στη Menatep, με αντάλλαγμα την απελευθέρωση του Χοντορκόφσκι και του Λέμπεντεφ. Η πρόταση αυτή αφορά την προεδρία της χώρας.

Ο Χοντορκόφσκι, από τη φυλακή Ματρόσκαγια Τισινά, μέσω των δικηγόρων του απέρριψε κατηγορηματικά την πρόταση του Νεβζέλιν, φίλου και πρώην συνέταιρού του. Ο Χοντορκόφσκι δήλωσε ότι δεν θεωρεί τον εαυτό του ένοχο και δεν σκοπεύει να εξαγοράσει την ελευθερία του, αλλά ότι θα παλέψει γι' αυτήν με κάθε νόμιμο μέσο.

Κάτοχος του πακέτου μετοχών της Menatep έγινε ο Νεβζέλιν, αφού ο Χοντορκόφσκι του μεταβίβασε το δικό του πακέτο μετοχών ύψους 59,5% ώστε «να επικεντρωθεί στην κοινωνική τους δραστηριότητα με στόχο την οικοδόμηση της Κοινωνίας των Πολιτών στη Ρωσία». Από αυτό το «επικεντρώνομαι» άλλωστε ξεκίνησαν όλα και το Κρεμλίνο θεώρησε τον Χοντορκόφσκι ως τον πλέον επικίνδυνο εχθρό του. Εάν ο Χοντορκόφσκι κατέβαλε στο Κρεμλίνο τη δεκάτη[72] του, τότε τίποτα δεν θα γινόταν.

Οι μέτοχοι της Γιούκος ανακοίνωσαν ότι δεν βλέπουν πλέον κανένα νόημα στο να παλέψουν για τη σωτηρία της εταιρείας.

Ολοένα και πιο συχνοί είναι πλέον οι υπαινιγμοί μέσω τηλεόρασης στις ομιλίες επισήμων, ότι ο Στάλιν δεν ήταν τελικά τόσο κακός όσο πιστεύαμε. Η τηλεόραση συνέχεια δείχνει πως γίνονται αποκαλυπτήρια μνημείων του Στάλιν, αναφέροντας παράλληλα τη συμβολή του στη νίκη του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου.

Το κίνημα «Για τα δικαιώματα του ανθρώπου» κάλεσε την κοινωνία να αντισταθεί στις υστερικές προσπάθειες να αποδοθεί επίσημος χαρακτήρας στη λατρεία του ηγέτη. Στην ανακοίνωση τονίζεται: «*Όσο πλησιάζουμε προς την 60ή επέτειο της νίκης στον Μεγάλο Πατριωτικό Πόλεμο τόσοι οι οπαδοί του σταλινισμού ενισχύουν τις προσπάθειές τους για αναγέννηση της επίσημης λατρείας του Στάλιν. Στην εκστρατεία αυτή εντάσσεται και το κίνημα υποστήριξης για την ανέγερση μνημείου του "αετού του Κρεμλίνου" στο Κρασνογιάρσκ και το σημερινό κάλεσμα του κυβερνήτη Μασκούτ να αλλάξει και πάλι την ονομασία του το Βολγογκράντ. Είναι προφανές ότι μετά τους επετειακούς εορτασμούς το κίνημα της σταλινοφιλίας θα μειωθεί γρήγορα. Γι' αυτό και σήμερα γίνονται νέες υστερικές προσπάθειες να εκμεταλλευτούν τη συγκυρία και γρήγορα-γρήγορα να "αποκαταστήσουμε τον Generalisimus"*.

Είναι πολύ σημαντικό να συνειδητοποιήσουμε τη συμβολική σημασία της

[72] Δεκάτη: Το 1/10 του εισοδήματος. Φόρος εισοδήματος κατά την περίοδο της φεουδαρχίας.

"επανασταλινοποίησης". Για όλους τους σκεπτόμενους συμπολίτες μας και για όλον τον κόσμο αυτό θα ήταν ένα ξεκάθαρο σημάδι για το τέλος του εκδημοκρατισμού της Ρωσίας. Ιστορικά θα είναι το σύμβολο του θριάμβου της πιο μαύρης αντίδρασης, παρόμοιο με εκείνο που θα ήταν αν γινόταν επίσημη αποκατάσταση του Χίτλερ στη Δυτική Γερμανία τα τελευταία πενήντα-εξήντα χρόνια. Μετά από όλα όσα έμαθε ο λαός μας για την απάνθρωπη σκληρότητα και ποταπότητα του Στάλιν, η ηθική και πολιτική του αποκατάσταση θα σημαίνει μόνο ένα πράγμα: ότι στη χώρα μας επιτρέπεται κάθε είδους πολιτικός αμοραλισμός και ότι κάθε έγκλημα εκ μέρους του κράτους μπορεί να δικαιωθεί, ακόμη κι αν οι διαστάσεις του προκαλούν εντύπωση. Είναι αναγκαίο να θυμόμαστε ότι το πρώτο και μεγαλύτερο θύμα του σταλινισμού ήταν ο λαός μας.

Είναι αδιανόητη μια εικόνα του Πόντιου Πιλάτου, είναι αδιανόητο ένα μνημείο του Χίτλερ στο Βερολίνο ή στο Άιχμαν στην Ιερουσαλήμ. Κανένα έθνος που σέβεται τον εαυτό του δεν θα δοξάσει τον κυβερνήτη που το εξόντωσε. Η επανασταλινοποίηση θα είναι προσβολή της μνήμης των δεκάδων εκατομμυρίων θυμάτων της κομμουνιστικής τυραννίας Η επανασταλινοποίηση θα είναι μια πρωτοφανής ευκαιρία για τη θεμελίωση της "ρωσοφοβικής" πολιτικής και θα στερήσει από τη χώρα μας το ηθικό δικαίωμα να προβάλει διεκδικήσεις προς τους γείτονες, όσο παράνομα και άδικα κι αν φέρονται αυτοί σε σχέση με τους συμπατριώτες μας. Η επανασταλινοποίηση θα είναι σε σημαντικό βαθμό "απονομιμοποίηση" της Ρωσικής Ομοσπονδίας, της οποίας πολλοί λαοί δεν έχουν λησμονήσει ότι ο σταλινισμός διέπραξε γενοκτονίες που μπορούν να συγκριθούν με τη ναζιστική "φυλετική γενοκτονία" ως προς το μέγεθός τους.

Σήμερα είναι πολύ σημαντικό να αντισταθούμε σ' αυτήν τη δημαγωγική πολιτική, να περιμένουμε μέχρι να κατακάτσει η σκανδαλώδης τρικυμία εν ποτηρίω των εντελών πολιτικών φιλοδοξιών. Αναφορικά δε με τη ρωσική διανόηση, θα πρέπει να σημειώσουμε πως το ηθικό της χρέος είναι να δώσει ειδικά τώρα στην κοινωνία τη δική της ηθική αντίληψη για "τον ρόλο του Στάλιν στην ιστορία", και ειδικότερα, τη σημασία "της ηθικής υπόστασης της ιστορικής πραγματικότητας". Αλλά και η ομοσπονδιακή εξουσία είναι ώρα να ξεκαθαρίσει τη θέση της απέναντι στην "προσωπολατρεία του Στάλιν και τις επιπτώσεις της"»[73].

Η εξουσία ξεκαθάρισε τη θέση της, οι δημοκράτες είναι που αργούν και πάλι να πάρουν θέση. Η ιδεολογική επανασταλινοποίηση είναι πλέον γεγονός.

[73] Υπαινιγμός στον τίτλο της ομιλίας του Νικήτα Χρουτσόφ στο 20ο Συνέδριο του Κ.Κ.Σ.Ε. το 1955 με τίτλο «Για την προσωπολατρεία του Στάλιν και τις επιπτώσεις της». Μεταμεσονύχτιες Εκδόσεις, Αθήνα, 2007, μτφ. Δημήτρη Β. Τριανταφυλλίδη.

4 ΜΑΪΟΥ

Στη Μόσχα, στο δικαστήριο του δημοτικού διαμερίσματος Ζαμοσκοβορέτσιε, ανακοινώθηκε η απόφαση (δικαστής η Ιρίνα Βάσινα) σχετικά με τη μήνυση που είχε υποβάλει η Σβετλάνα Γκουμπάρεβα, όμηρος του Νορντ-Οστ (η τρομοκρατική ενέργεια στις 23-26 Οκτωβρίου 2003), η οποία έχασε στο θέατρο τη 30χρονη κόρη της, Αλεξάντρα Λετιάγκο και τον γαμπρό της, πολίτη των Η.Π.Α., Σίντι Μπούκερ.

Στις 9.20 η δικαστής Ιρίνα Βάσινα δεν έρχεται στην αίθουσα. Στις 10.30 περνάει από τον διάδρομο, λέγοντας ότι τάχα είχε ειδοποιήσει πως η συνεδρίαση αναβάλλεται για τις 2 το μεσημέρι, κι όλα αυτά βαδίζοντας γρήγορα δίχως καν να σταματήσει. Πίσω της τρέχει ο δικηγόρος Μοσκαλένκο λέγοντας ότι δεν μπορεί γιατί πρέπει να παρίσταται στην απαγγελία κατηγοριών ενός πελάτη του που ήταν προφυλακισμένος. Η δικαστής, δίχως καν να γυρίσει, συνεχίζει τον δρόμο της και εξαφανίζεται. Στις 2 η ώρα, η πόρτα της αίθουσας ανοίγει. Στην αρχή μπαίνει η γραμματέας λέγοντας ότι δίχως τον Μοσκαλένκο δεν πρόκειται να γίνει η συνεδρίαση του δικαστηρίου. Στις 14.20 εμφανίζεται η εισαγγελέας και η δικαστής. Αρχίζει η συνεδρίαση. «*Λέτε ψέματα!*», φωνάζει υστερικά η εισαγγελέας Σβετλάνα Γκουμπάρεβα. Λέει ότι οι άνθρωποι που σκότωσαν τους όμηρους, μεταξύ των οποίων και οι οικείοι της, έλαβαν μετάλλια ανδρείας από το κράτος και σήμερα κάνουν τα πάντα ώστε να μην δώσουν λόγο για το έγκλημα τους, δηλαδή για τη μετατροπή του Νορντ-Οστ σε θάλαμο αερίων και ότι η ατιμωρησία των ενόχων για την τραγωδία του Νορντ-Οστ οδήγησε σε μια ακόμη μεγαλύτερη τραγωδία, στο Μπεσλάν.

Η δικαστής πέντε λεπτά μετά την κραυγή της Σβελτάνα, κλείνει τη συνεδρίαση.

Η ουσία της διαδικασίας ήταν ότι η Σβετλάνα Γκουμπάρεβα ζητάει να κηρυχθεί ως νόμω βάσιμη η άρνηση της εισαγγελίας να απαντήσεις στις αιτήσεις με λίστες ερωτημάτων σχετικά με το πού και πότε σκοτώθηκαν οι οικείοι της ενάγουσας. Ζητάει επίσης να θεωρηθεί ως νόμω αβάσιμη και ατεκμηρίωτη η απόφαση της εισαγγελίας της Μόσχας για έλεγχο των ενεργειών των εργαζομένων στις Πρώτες Βοήθειες κατά τη διάρκεια των γεγονότων στο Νορντ-Οστ και η απόφαση του επικεφαλής της ανακριτικής ομάδας ανακριτή ιδιαιτέρως σοβαρών αδικημάτων της Εισαγγελίας της Μόσχας, Βλαντίμηρ Καλτσούκ για την άρνησή του να ασκήσει ποινική δίωξη κατά των στελεχών των ειδικών δυνάμεων που πραγματοποίησαν την έφοδο στο θέατρο.

Η Γκουμπάρεβα θέλησε να δημιουργήσει δεδικασμένο, την πρώτη μετά από ταλαιπωρίες ενάμισι χρόνου των θυμάτων με την εισαγγελία της

Μόσχας δικαστική απόφαση σχετικά με τη νομιμότητα των ενεργειών της ανακριτικής διαδικασίας.

9 ΜΑΪΟΥ

Στη Μόσχα συνέρευσαν οι ηγέτες όλων των κρατών. Ήρθαν για τον Πούτιν και όχι για τη Ρωσία. Όλοι αντιλαμβάνονται ότι έτσι έχουν τα πράγματα – και οι δεξιοί και οι αριστεροί και οι απολιτικοί γενικά.

Ο Πούτιν χρησιμοποίησε τη Νίκη, τη μεγαλύτερη γιορτή της χώρας, για την ατομική του προβολή γιατί πρέπει να καθιερωθεί στον κόσμο των VIP.

Όμως, εμείς γιατί πρέπει να πληρώνουμε για όλα αυτά;

Υποχρέωσε την επιχειρηματική τάξη να πληρώσει το Ταμείο της Νίκης. Όλοι οι αξιωματούχοι κόντεψαν να λιποθυμήσουν. Ακόμη και οι απλοί υπάλληλοι υποχρεωτικά κατέβαλαν χρήματα στη «νίκη του Πούτιν».

Μου έστειλε επιστολή ένας γέροντας από το χωριό Πουσκάρνογιε της περιοχής Μπελγκορόντογιε, ο Πάβελ Πετρόβιτς Σμολιάνικοφ. Η σύζυγός του είναι αγροτικός ταχυδρομικός διανομέας. Ο μισθός της είναι όλο κι όλο δύο χιλιάδες ρούβλια, αλλά ακόμη και από αυτήν πήραν χρήματα για το Ταμείο εορτασμού της Νίκης. Σύμφωνα με τα λεγόμενά του, η σύζυγός του δεν μπορούσε να αποφύγει την «αφαίμαξη», αφού ήθελε τρεις μήνες ακόμα για να πάρει σύνταξη και δεν ήθελε να έχει προβλήματα με τους προϊσταμένους της.

«*Είμαι εναντίον μιας τέτοιας γιορτής που γίνεται σε βάρος των φτωχών*», έγραψε ο Πάβελ Πετρόβιτς, «*η πλειονότητα του πληθυσμού μας παίρνει μισθούς της πείνας*».

11 ΜΑΪΟΥ

Όπου να 'ναι θα δημιουργηθεί η Κοινωνική Συνέλευση, «το καλύτερο μέρος της Κοινωνίας των Πολιτών», τα μέλη της οποίας θα διορίσει ο Πούτιν ώστε η Κοινωνική Συνέλευση να ασκεί κριτική στις αποφάσεις της εξουσίας, αλλά και του ίδιου του Πούτιν προσωπικά.

Συνεδρίασε το Παρατηρητήριο του Συνεδρίου των Πολιτών σχετικά με τη θέση που θα λάβει απέναντι στην Κοινωνική Συνέλευση. Αποφάσισαν ότι η Κοινωνική Συνέλευση είναι μια «*απόπειρα ποδηγέτησης της Κοινωνίας των Πολιτών για τους ιδιοτελείς στόχους των εκπροσώπων της εξουσίας. Συνεχίζουμε να θεωρούμε χρήσιμο να αξιοποιήσουμε κάθε νέα δυνατότητα άσκησης επιρροής στην εξουσία. Θεωρούμε ότι η οικειοθελής συμμετοχή της Κοινωνίας των Πολιτών στην Κοινωνική Συνέλευση θα πρέπει να θεωρηθεί ως μία συμπληρωματική και πραγματική ευκαιρία άσκησης μιας τέτοιας επιρροής...*»

Είναι δυνατόν ένα μέρος των δημοκρατών και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων να επιτρέπουν στον εαυτό τους να εξαγοραστεί;

Τελικά το επέτρεψαν στον εαυτό τους.

12 ΜΑΪΟΥ

Στα κεντρικά γραφεία του Εθνικο-Μπολσεβίκικου κόμματος στην Μόσχα ξεκίνησε απεργία πείνας με αίτημα την απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων, των οπαδών του Λιμόνοφ που βρίσκονται στις φυλακές. Οι τέσσερις απεργοί πείνας είναι ο Γιεβγκένι Μπαρανόφσκι, ο Λεβ Ντμίτριεφ, ο Αλεξάντερ Τσεπαλιγκά και η Άννα Ντογκούνσκαγια.

Στο Νοβοσιμπιρσκ στελέχη της F.S.B. συνέλαβαν δύο μέλη του κόμματος του Λιμόνοφ, τον Νικολάι Μπαλούγιεφ και τον Βιατσεσλάβ Ρουσακόφ. Το ίδιο πρωί στο διαμέρισμα του Μπαλούγιεφ πραγματοποιήθηκε έρευνα. Κατασχέθηκαν φυλλάδια, τεύχη της εφημερίδας Γκερενάλναγια Λίνιγια[74], 20 βιντεοκασέτες, και ένα δοχείο με φυτοφάρμακο που η Γιεβντοκία Αρχίποβα Μπαλούγιεβα, μητέρα του Νικολάι Μπαλούγιεφ, χρησιμοποιεί ως λίπασμα στο εξοχικό της. Τον ίδιο τον Νικολάι τον συνέλαβαν στην είσοδο του σπιτιού του, τη στιγμή που επέστρεφε. Το ίδιο έγινε και με τον Βιατσεσλάβ Ρουσακόφ. Εναντίον τους ασκήθηκε ποινική δίωξη με βάση τα άρθρα 222, παράγραφος 2, «κατοχή όπλων» και 205, παράγραφος 2, «τρομοκρατία».

14 ΜΑΪΟΥ

Πραγματοποιείται φεστιβάλ κατά της τρομοκρατίας. Οι συγγενείς των θυμάτων του Νορντ-Οστ πραγματοποίησαν στη Μόσχα τετράωρο μαραθώνιο με το σύνθημα «Όχι στην τρομοκρατία». Είναι τα θύματα των τρομοκρατικών πράξεων που συνεχίζουν τον αγώνα κατά της τρομοκρατίας στηριζόμενοι μόνο στις δικές τους δυνάμεις. Το κίνημα υποστήριξής τους δεν θα το λέγαμε πλατύ.

Η μεγάλη συναυλιακή αίθουσα του μοσχοβίτικου ξενοδοχείου Κόσμος είναι μισοάδεια.

---

[74] Γενική Γραμμή.

Στην πλατεία και στα θεωρία βρίσκονται οι οικογένειες εκείνων που σκοτώθηκαν στο Νορντ-Οστ. Πρώην όμηροι. Κάπου σε μια γωνιά, βρίσκεται η αντιπροσωπεία από το Μπεσλάν. Την έναρξη του μαραθωνίου κάνει η Τατιάνα Καρπόβα, μητέρα του Αλεξάντερ Καρπόφ, που σκοτώθηκε στο θέατρο και αποτελεί σήμερα την κινητήρια δύναμη της κοινωνικής οργάνωσης αρωγής των θυμάτων της τρομοκρατικής πράξης στο Νορντ-Οστ. Βασικά τους συνθήματα είναι: Πού είναι η φροντίδα του κράτους στα θύματα της τρομοκρατίας; Πού είναι τα πορίσματα των πραγματικών ερευνών; Πού είναι το ανεξάρτητο δικαστήριο και η έντιμη εισαγγελία; Πού είναι ο πρόεδρος;

Στα παρασκήνια διανέμουν την ανοιχτή επιστολή του Ολέγκ Ζιρόφ προς τον Πούτιν. Η σύζυγός του θυσίασε τη ζωή της στο Νορντ-Οστ για να σωθεί ο γιος τους. «*Ο βασικός λόγος για τον οποίο έγραψα αυτή την επιστολή είναι η αύξηση του αριθμού των θυμάτων των τρομοκρατιών πράξεων στη Ρωσία και η απόλυτη αδιαφορία απέναντι στα προβλήματα και τα δικαιώματά τους για ηθική και υλική αποζημίωση εκ μέρους της γραφειοκρατίας και της δικαστικής εξουσίας, συμπεριλαμβανομένων του Ανωτάτου και του Συνταγματικού Δικαστηρίου. Λαμβάνοντας υπόψη τις ετυμηγορίες, σχηματίζει κανείς την άποψη ότι όλα όσα έγιναν στη Ρωσία τα τελευταία πέντε χρόνια στον αγώνα κατά της τρομοκρατίας είναι συνταγματικά και νόμιμα, ενώ οι αγωγές και οι απαιτήσεις των θυμάτων είναι νόμω αβάσιμες και ατεκμηρίωτες. Φαίνεται, λοιπόν, ότι έχουν διαμορφωθεί δύο μόνο στρατόπεδα σ' αυτόν τον πόλεμο: από τη μία, οι ηρωικές ειδικές δυνάμεις, οι επικεφαλής των οποίων παρασημοφορούνται για τον ηρωισμό τους στον εμφύλιο πόλεμο και από την άλλη, οι τρομοκράτες και οι αυτονομιστές...*»

Στην είσοδο προς τη σκηνή διαβάζουμε την επιστολή του Ολέγκ Ζιρόφ μαζί με την Σβετλάνα Γκουμπάρεβα, η οποία γνωρίζει πολύ καλά την τιμή του αγώνα κατά της τρομοκρατίας και της ταλαιπωρίας στους διαδρόμους της τρομοκρατίας. Η Σβετλάνα, πρώην όμηρος, έχασε στο θέατρο την 30χρονη κόρη της Σάσα και τον γαμπρό της, Σίντι Μπούκερ, Αμερικανό πολίτη. Μόλις πριν λίγες ημέρες, ολοκληρώθηκε στο διαμερισματικό δικαστήριο Ζαμοσκβορέτσιγιε της Μόσχας ο μαραθώνιος εξέτασης της αγωγής της Σβετλάνα κατά της Εισαγγελίας της Μόσχας, η οποία, ουσιαστικά, ολοκλήρωσε τη διερεύνηση της τρομοκρατικής πράξης στις 23-26 Οκτωβρίου 2002 και η οποία, παρόλα αυτά, άφησε αναπάντητα τα ερωτήματα: Πότε και πού σκοτώθηκαν οι οικείοι της; Στην αίθουσα; Από το αέριο; Προσπάθησαν οι γιατροί να τους σώσουν; Πού και σε ποιο νοσοκομείο προσπάθησαν να τους σώσουν;

Η Σβετλάνα με τα μάτια πλημμυρισμένα από δάκρυα διαβάζει την ανοιχτή επιστολή προς τον Πούτιν και προσπαθεί να συγκρατήσει το κύμα της θλίψης που την καταλαμβάνει. Δεν θεωρεί ότι υπάρχουν ευκαιρίες για

να αλλάξει κάτι στη Ρωσία σχετικά με τις μεθόδους του αγώνα κατά της τρομοκρατίας μέσω ανοιχτών επιστολών προς τον Πούτιν. Αυτός δεν είναι ο βασικός ιδεολογικός καθοδηγητής αυτού του αγώνα, στο απόγειο του οποίου εξαπολύονται διώξεις κατά των θυμάτων;

Στη σκηνή ανεβαίνουν η Ιρίνα Χακαμάντα, ηγέτης του κόμματος «Η επιλογή μας», ο Γκάρι Κασπάροφ, πρωταθλητής κόσμου στο σκάκι, που αυτήν την άνοιξη έκλεισε την αθλητική του σταδιοδρομία προκειμένου να παλέψει για τις πολιτικές αλλαγές στη Ρωσία και η δικηγόρος Λιουντμίλα Αϊβάτ, που εδώ και τρία χρόνια παλεύει στα δικαστήρια για την προάσπιση των δικαιωμάτων των θυμάτων του Νορντ-Οστ.

Δεν υπάρχουν άλλα νέα πρόσωπα. Είχαν, όμως, προσκληθεί όλοι. Όποιον μπορεί να φανταστεί κανείς από το πολιτικό μας στερέωμα, είχε προσκληθεί. Όπως π.χ. ο Αλεξάντερ Τορσίν, πρόεδρος της κοινοβουλευτικής επιτροπής που ερευνά τα γεγονότα στο Μπεσλάν, τον οποίο ήρθαν ειδικά για να ακούσουν οι άνθρωποι από το Μπεσλάν. Πιστεύεται ότι ο Τορσίν, που γνωρίζει τα πάντα σχετικά με την κατάληψη του σχολείου, προς το παρόν δεν μπορεί να μιλήσει, αλλά ότι σήμερα θα τολμήσει να πει την αλήθεια.

(Τελικά δεν θα τολμήσει.)

Οι φήμες σχετικά μ' αυτό κυκλοφορούν εδώ και έξι μήνες. Ο Τορσίν όμως δεν θα ανασάνει βαθιά, όσες δυνατότητες κι αν του δώσεις. Το φεστιβάλ ήταν μια από εκείνες τις ευκαιρίες, τις οποίες παραδοσιακά αγνόησε. Ο Τορσίν δεν εμφανίστηκε.

Το φεστιβάλ «Όχι στην τρομοκρατία!» έδειξε για άλλη μια φορά το έρεβος που υπάρχει ανάμεσα στην εξουσία και την κοινωνία και το πόσο δύσκολο είναι να γεφυρωθεί. Την ίδια στιγμή, οι δύο πλευρές αυτού του χάσματος ολοένα και απομακρύνονται μεταξύ τους. «Ο δολοφόνος είναι σκυμμένος πάνω από το τραπέζι, το θύμα κάθεται και μετράει τα λεφτά», όπως κάποτε εντελώς άσχετα είχε τραγουδήσει κάποια Νικιτάγιεβα, μία από τις τραγουδίστριες που συμμετείχε σε αυτό το φεστιβάλ κατά της τρομοκρατίας. Ο Πούτιν δεν είναι ικανός να κάνει τον λαό σύμμαχό του στον αγώνα κατά της τρομοκρατίας, αυτή η εθνική ιδέα δεν του αρέσει καθόλου, και όλοι οι λακέδες του απλά κλωνοποιούν την προεδρική συμπεριφορά.

Το Φεστιβάλ του 2005 ήταν το δεύτερο που έγινε και σιγά-σιγά θα αποτελέσει παράδοση. Σ' εμάς τους όμηρους αυτού του αφιλόξενου κράτους παραμένει μόνο να μαντεύουμε πόσες ακόμη τρομοκρατικές πράξεις θα δούμε το 2006 και να μάθουμε την προσευχή μας για να γίνουν όσο το δυνατόν λιγότερες.

16 ΜΑΪΟΥ

Η ανελέητη συμπεριφορά των ειδικών δυνάμεων Ο.Μ.Ο.Ν.[75] στο διαμερισματικό δικαστήριο Μεσάνσκι της Μόσχας, όπου ολοκληρώνεται η δίκη των Χοντορκόφσκι και Λέμπεντεφ είναι η καλύτερη απόδειξη της σχέσης της εξουσίας απέναντι στη δημοκρατία.

Οι δυνάμεις Ο.Μ.Ο.Ν. διαλύουν με τη βία εκείνους που πραγματοποιούν πικετοφορία αλληλεγγύης προς τους κατηγορούμενους για την υπόθεση Γιούκος.

Συνολικά τα Ο.Μ.Ο.Ν. συνέλαβαν 28 άτομα. Οι αστυνομικοί συλλαμβάνανε ανθρώπους μέσα από το πλήθος και τους πετούσαν μέσα σε λεωφορεία αφού είχε τελειώσει η πικετοφορία, λες και είχαν λάβει καθυστερημένα την εντολή. Μετέφεραν τα μέλη της πικετοφορίας στα αστυνομικά τμήματα και τα κράτησαν εκεί για 7 ώρες. Ανάμεσα τους ήταν και ο Κασπάροφ. Τυχερός ήταν ουσιαστικά.

21 ΜΑΪΟΥ

Οι αρχές ανέβαλαν τα γενέθλια του ακαδημαϊκού Σαχάροφ. Ως τώρα, την ημέρα αυτή, αρχής γενομένης από το 1990, το Ίδρυμα Αντρέι Σαχάροφ μαζί με την Κρατική Συμφωνική Ορχήστρα της Μόσχας, διοργάνωναν συναυλία στη Μεγάλη Αίθουσα του Ωδείου της Μόσχας. Εδώ και 14 χρόνια το πρόγραμμά τους έγινε παράδοση: κοντσέρτο κλασικής μουσικής με σύντομες ομιλίες δημοσίων προσώπων, υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με θέμα τα βασικά προβλήματα της δημόσιας ζωής στη χώρα μας.

Πιθανόν να φοβήθηκαν τις ομιλίες όταν ήρθε η ώρα να οργανωθεί αυτή η εκδήλωση για 15η φορά. Φέτος, για πρώτη φορά, η Συμφωνική Ορχήστρα αρνήθηκε να συμμετάσχει στην εκδήλωση του Ιδρύματος. Δεν έδωσαν καμιά απολύτως εξήγηση για την άρνησή τους.

Οι οπαδοί του Σαχάροφ σοκαρισμένοι από αυτή την αναπάντεχη εκδήλωση της κατευθυνόμενης δημοκρατίας, διοργάνωσαν κοντσέρτο-συγκέντρωση στο ύπαιθρο, στην πλατεία μπροστά στο κτίριο του Μουσείου και του Ιδρύματος «Αντρέι Σαχάροφ» στη Μόσχα. Ονόμασαν την εκδήλωσή τους: «Όσο η καρδιά χτυπά για την τιμή της ζωής».

---

[75]Otrjad Milizii Osobowo Nasnatschenija: Μονάδες αποκατάστασης της τάξης της ρωσικής αστυνομίας. Πρόκειται για ένα ιδιαίτερα εκπαιδευμένο και σκληρό σώμα, αποτελούμενο από έμπειρους αστυνομικούς, που συνήθως δημόσια εμφανίζονται με μαύρες μάσκες και ειδικό εξοπλισμό για τη διάλυση συγκεντρώσεων στα αστικά κέντρα. Οι ειδικές μονάδες Ο.Μ.Ο.Ν. είναι γνωστές για τις βιαιότητές τους σε όλα τα εσωτερικά μέτωπα της Ρωσίας, στην Τσετσενία, την Ινγκουσετία και αλλού.

Συγκεντρώθηκαν πολλοί άνθρωποι και η ατμόσφαιρα ήταν πολύ γλυκιά και φιλική, όπως συνηθίζεται στη Μόσχα. Τραγούδησαν παραδοσιακά τραγούδια, ποιητές διάβασαν ποιήματά τους και τραγούδησε η Λίζα Ουμάροβα, τραγουδίστρια από την Τσετσενία. Η Γιλένα Καμπούροβα διάβασε την επιστολή του Βλαντίμηρ Βοϊνόβιτς, η οποίος δεν μπόρεσε να παραβρεθεί. Μίλησαν ο Σεργκέι Κοβαλιόφ, ο Γκριγκόρι Γιαβλίνσκι και ο Συνήγορος του Πολίτη στη Ρωσία, Βλαντιμήρ Λούκιν. Παρουσιάστρια της εκδήλωσης ήταν η Νατέλλα Μπολτιάνσκαγια, συνθέτρια και ερμηνεύτρια πανέμορφων τραγουδιών, παραγωγός ραδιοφωνικής εκπομπής στον ραδιοσταθμό «Ηχώ της Μόσχας», στον τελευταίο ελεύθερο ραδιοσταθμό στα ερτζιανά μας. Το αίσθημα αντεκδίκησης για την άρνηση παραχώρησης της αίθουσας του Ωδείου εξανεμίστηκε από τις πρώτες κιόλας ομιλίες. Τόσο υψηλό ήταν το επίπεδο της συγγένειας που είχαν οι συγκεντρωθέντες με την κληρονομιά που μας άφησε ο Σαχάροφ.

Παρόλα αυτά, ξεκαθάρισε ότι η δολοπλοκία δεν σταματούσε εκεί και ότι η εξουσία καιροφυλακτούσε. Αφού κατάλαβε ότι οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και οι δημοκράτες δεν τα έχασαν κάτω από αυτές τις συνθήκες, η εξουσία κίνησε τα νήματα της και η Συμφωνική Ορχήστρα κρέμασε αφίσες για το κοντσέρτο του Σαχάροφ στη Μεγάλη Αίθουσα του Ωδείου. Έτσι, έγινε το κοντσέρτο-σωσίας, στο οποίο, όπως ήταν φυσικό, δεν κάλεσαν κανέναν από εκείνους που έπρεπε, ούτε τους φίλους του Σαχάροφ, ούτε τους συγγενείς του, ούτε τους πρώην κρατούμενους στα Γκουλάγκ[76], ούτε τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

«Ιδιωτικοποιούν» τα πάντα. Σήμερα έκαναν το ίδιο και με τη μνήμη του Σαχάροφ. Σκέφτομαι ότι όλα αυτά γίνονται για να ρίξουν στάχτη στα μάτια της Δύσης. Είναι σαν να λένε: «Κοιτάξτε, έχουμε τον Σαχάροφ λάβαρό μας, αυτό σημαίνει ότι είμαστε δημοκράτες».

22 ΜΑΪΟΥ

Την Κυριακή ανακοινώθηκε η διοργάνωση της πανρωσικής πορείας «Για

---

[76] Glawnoe Uprawlenije Lagerei: Γενική Διεύθυνση Στρατοπέδων. Ειδικό τμήμα του κρατικού μηχανισμού της Ε.Σ.Σ.Δ., υπεύθυνο για τη λειτουργία των στρατοπέδων εργασίας, στο οποίο φυλακίστηκαν δεκάδες εκατομμύρια σοβιετικοί πολίτες κατά τη διάρκεια της 70χρονης ιστορίας αυτού του κράτους. Η λέξη Γκουλάγκ ήταν συνώνυμη του τρόμου και σήμερα παραμένει σύμβολο του ολοκληρωτισμού και της απάνθρωπης κρατικής μηχανής. Το διακριτικό τους σήμα είναι η Τίγρη.

την ελευθερία του λόγου. ΕΝΑΝΤΙΟΝ της λογοκρισίας, της βίας, του ψεύδους στην τηλεόραση».

Πήγα γιατί πίστευα ότι εκεί θα ήταν πριν απ' όλα η συντεχνία των δημοσιογράφων. Ότι αυτοί θα τεθούν επικεφαλής της πορείας. Τελικά, δημοσιογράφοι ήταν μόνο δύο: η Γιεβγένια Αλμπάτς, που εγκατέλειψε τη δημοσιογραφία για να διδάξει, κι εγώ.

Για να πραγματοποιηθεί η πορεία, συνασπίστηκαν το «Μήλο», η «Επιλογή μας», το Κομμουνιστικό Κόμμα Ρωσικής Ομοσπονδίας, η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων, η Ένωση Συντακτών Ρωσίας, το Παρατηρητήριο του Ελσίνκι, το Συνέδριο των Πολιτών, η Επιτροπή 2008, η Επιτροπή προστασίας των Μοσχοβιτών, η Επιτροπή προστασίας των πολιτικών δικαιωμάτων, το κίνημα «Για τα δικαιώματα του ανθρώπου», το κίνημα «Αλληλεγγύη» και πολλά μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου κόμματος. Μίλησε και ο Λιμόνοφ.

Συγκεντρώθηκαν στο άγαλμα του ακαδημαϊκού Κορολιόφ, στο πάρκο των Κοσμοναυτών και κατευθύνθηκαν προς το Οστάνκινο[77], κλείνοντας τον δρόμο. Πιο πολλά ήταν τα κόκκινα λάβαρα. Οι αριστεροί υπερτερούσαν, οι δεξιοί «κοιμούνταν».

23 ΜΑΪΟΥ

Κοπέλες μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, που είναι φυλακισμένες για την υπόθεση της «14ης Δεκεμβρίου», άρχισαν απεργία πείνας.

24 ΜΑΪΟΥ

Η Γιούκος δεν υπάρχει πια. Έχασε το βασικό της ενεργητικό, τη Γιουγκανσκνεφγκαζ, η οποία αποσχίστηκε με γερμανικά κεφάλαια. Ο Γιούκος θα αναδιοργανωθεί. Η μητρική εταιρεία Γιούκος-Μόσχα διαλύθηκε.

28 ΜΑΪΟΥ

Συνέδριο της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων. Πρόεδρος του πολιτικού συμβουλίου, ηγέτης του κόμματος αναδείχτηκε ο Νικίτα Μπέλιχ, άνθρωπος της εξουσίας, αντικυβερνήτης της περιοχής Περμ. Φυσικά, είναι ιδιωτικοποίηση του κόμματος από τον διοικητικό μηχανισμό του κράτους γιατί από τότε,

[77] Ostankino: Το κτίριο της τηλεόρασης στη Μόσχα.

για παράδειγμα, η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων έπαψε να είναι εναντίον της κατάργησης της άμεσης εκλογής κυβερνητών.

Καθ' όλη τη διάρκεια της άνοιξης, η Δούμα ασχολήθηκε μόνο με το πώς θα εκκαθαρίσει τα υπολείμματα της δημοκρατίας από την εκλογική νομοθεσία, πάντα με πρωτοβουλία της προεδρίας. Ψηφίστηκαν τροπολογίες στους νόμους, που επιτρέπουν στην εξουσία να μπορεί να παραμερίζει εκείνους που δεν της είναι βολικοί και γενικά να μην λαμβάνει υπόψη της τη γνώμη του εκλογικού σώματος.

Οι νεωτερισμοί είναι οι παρακάτω:

Αυξήθηκε το τέλος συμμετοχής στις εκλογές. Το κάθε κόμμα είναι υποχρεωμένο να καταβάλλει δυο εκατομμύρια δολάρια.

Μειώθηκε κατά πολύ το ποσοστό συμμετοχής των εκλογέων, ώστε να θεωρούνται έγκυρες οι εκλογές. (Πριν ήταν το 20%. Σήμερα, στις τοπικές εκλογές δεν υπάρχει αυτό το όριο γενικά.) Έτσι οι εκλογές καταλήγουν να είναι παρωδία. Το 2% μπορεί να εκλέξει δήμαρχο.

Ο αριθμός των μεταφερόμενων καλπών στα εκλογικά κέντρα δεν έχει πλέον περιορισμούς. Η χειραγώγηση των μεταφερόμενων καλπών ήταν το βασικό μέτρο στις προηγούμενες εκλογές, κοινοβουλευτικές και προεδρικές. Σ' αυτές έριχναν όσα ψηφοδέλτια χρειαζόταν, έξω από τα εκλογικά τμήματα, δηλαδή δίχως παρατηρητές. Στις δημοτικές εκλογές στην Αγία Πετρούπολη, το σύστημα αυτό δοκιμάστηκε και ο αριθμός που ψήφισε σε μεταφερόμενες κάλπες ήταν μεγαλύτερος από εκείνον που ψήφισε στα εκλογικά κέντρα.

Κατάργηση του λευκού ψηφοδελτίου. Το τελευταίο διάστημα το 20% των εκλογέων ψήφιζε «λευκό», πράγμα που εκνεύριζε τον μηχανισμό της προεδρίας. Τώρα επίσημη έκφραση της αρνητικής διάθεσης απέναντι στις εκλογές δεν μπορεί να υπάρξει γιατί δεν θα υπάρχει επίσημη επιβεβαίωσή της.

Κατάργηση των παρατηρητών των κοινωνικών οργανώσεων και των ανεξάρτητων παρατηρητών. Θα υπάρχουν μόνο κομματικοί αντιπρόσωποι. Οι διεθνείς παρατηρητές μπορούν να παραστούν στις εκλογές μόνο μετά από πρόσκληση των επίσημων Αρχών, ενώ η προεδρία θα είναι εκείνη που θα αποφασίζει ποιοι είναι «καλοί» και ποιοι «κακοί».

Η προεδρία, απ' ό,τι φαίνεται, βρίσκεται σε πανικό σε σχέση με τις εκλογές, ακόμη και τις χειραγωγούμενες, σαν αυτές που πραγματοποίησε.

Μπορεί απλά όμως να βαρέθηκε να βρίσκεται μονίμως σε κατάσταση εκνευρισμού για το αν θα μπορέσει να εξαπατήσει για άλλη μια φορά το λαό ή όχι. Έτσι φροντίζει να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες.

Ακόμη και μετά από τις προεδρικές τροπολογίες που ψηφίστηκαν από τη Δούμα, ο Ντμίτρι Μεντβέντιεφ, προσωπάρχης της προεδρίας, μιλώντας στους εκπροσώπους των περιφερειακών εκλογικών επιτροπών είπε πως οι εκλογές είναι «απειλή για την σταθερότητα» στη Ρωσία.

Ο Πούτιν δεν ανακάλεσε στην τάξη τον προσωπάρχη του.

Στη Μόσχα στην πλατεία της Επανάστασης πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση αλληλεγγύης της αντιπολίτευσης προς τους πολιτικούς κρατουμένους. Τουλάχιστον σ' αυτό, η αντιπολίτευση παρουσιάστηκε ενιαία. Συμμετείχαν το Κομμουνιστικό Κόμμα Ρωσικής Ομοσπονδίας, το «Μήλο» και η «Πατρίδα». Είναι μια πράξη αλληλεγγύης για τις ακτιβίστριες του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, που κάνουν απεργία πείνας στη γυναικεία φυλακή Πετσάτνικι. Οι διαδηλωτές ζήτησαν να αντικατασταθεί η προφυλάκισή τους με άλλα μέτρα, να σταματήσουν οι διώξεις της αντιπολίτευσης για πολιτικούς λόγους και να χορηγηθεί αμνηστία στους προφυλακισμένους, αλλά και στους καταδικασμένους για ελάσσονα εγκλήματα.

Εκείνοι έκαναν συγκέντρωση κι η εξουσία αδιαφόρησε πλήρως.

30 ΜΑΪΟΥ

Στις 10 το πρωί, τρία μέλη του κόμματος του Λιμόνοφ, που έκαναν απεργία πείνας από την η Μαΐου στα κεντρικά γραφεία του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, βγήκαν στην Κόκκινη Πλατεία και έκλεισαν την είσοδό της: μπήκαν κάτω από την αψίδα που είναι στο Ιστορικό Μουσείο και αλυσοδέθηκαν στις δυο πλευρές της σιδερένιας πόρτας. Οι συμμετέχοντες στην ενέργεια φορούσαν μπλουζάκια που έγραφαν «Απεργία Πείνας – 29 ημέρες» και στα χέρια τους κρατούσαν τις φωτογραφίες των φυλακισμένων μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος. Αίτημα τους ήταν η αποφυλάκιση των συντρόφων τους και η συμπαράσταση στην απεργία πείνας που πραγματοποιούν τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος στη γυναικεία φυλακή Πετσάτνικι.

Μοίρασαν φυλλάδια με την παρακάτω ανακοίνωση:

«*ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ Ή ΘΑΝΑΤΟΣ! Έκλεισε ήδη η τέταρτη εβδομάδα της απεργίας πείνας που πραγματοποιούμε στα κεντρικά γραφεία του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος. Για άλλη μια φορά, βεβαιωθήκαμε ότι η ρωσική εξουσία αδιαφορεί απέναντι στη ζωή και την ασφάλεια των πολιτών της. Δεν υπάρχει καμία αντίδραση από την πλευρά των οργάνων της εξουσίας. Και τι να περιμένει κανείς, άλλωστε, από ανθρώπους που δεν δίστασαν να δηλητηριάσουν τους πολίτες τους με αέρια στο Νορντ-Οστ, που πυροβολούν από τεθωρακισμένα παιδιά και όμηρους στο Μπεσλάν, που καταργούν τα προνόμια από τους γέροντες, που κρατούν στις φυλακές αθώους, που εκστασιάζονται από τον αιμοσταγή δικτάτορα Καρίμοφ, που χορηγούν επονείδιστη αμνηστία (συνολικά 200 φυλακισμένοι επωφελήθηκαν!) στο ιωβηλαίο της μεγάλης Νίκης. Εμείς, οι απεργοί πείνας, είμαστε υποχρεωμένοι να βγούμε στους δρόμους για να εκφράσουμε τη διαμαρτυρία μας*

κατά της πολιτικής περιφρόνησης της ζωής που ασκεί η εξουσία απέναντι στους πολίτες της Ρωσίας... Λέμε "όχι" στην εξουσία των αναίσθητων αξιωματούχων και των δημίων! Ζήτω η ελεύθερη Ρωσία!»

Η ενέργεια αυτή διήρκησε περισσότερο από μιάμιση ώρα. Στις 10.35 τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος συνελήφθησαν από την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ασφαλείας. Τα ονόματά τους είναι: Άννα και Αρτιόμ Μπογκούνσκι (αδέλφια, πρόσφυγες από το Ουζμπεκιστάν) και Βλαντίμηρ Ζινκόφσκι από την πόλη Νίζνι Νόβγκοροντ.

Την ίδια κιόλας ημέρα το δικαστήριο τους καταδίκασε σε πρόστιμο 500 ρουβλίων. Στην απόφαση γράφει: «*Για παράνομη πικετοφορία κοντά στο κτίριο της προεδρίας*».

7 ΙΟΥΝΙΟΥ

Στην Βόρεια Οσετία γίνεται κατεπείγουσα μεταβίβαση της εξουσίας. Τα μέλη της Γερουσίας, δηλαδή τα μέλη του Συμβουλίου της Ομοσπονδίας της δημοκρατίας αυτής, καθαίρεσαν τον αποτρόπαιο Αλεξάντερ Ντζασόχοφ, στα χέρια του οποίου βρίσκεται το αίμα των αθώων παιδιών κι ενηλίκων του Μπεσλάν (θα έπρεπε να τον δικάσουν, αλλά ο Πούτιν δεν αφήνει τους «δικούς» του να δικαστουν, παρά μόνο εάν περάσουν με το μέρος των «άλλων»).

Στη θέση του Ντζασόχοφ, ο Πούτιν διόρισε αρχηγό της δημοκρατίας τον Τεϊμουράζ Μαμσούροφ (σύμφωνα με το οργανόγραμμα της «αντιτρομοκρατικής» επιχείρησης). Προηγουμένως ο Μαμσούροφ ήταν πρόεδρος του κοινοβουλίου της Βόρειας Οσετίας, δύο του παιδιά ήταν όμηροι στο σχολείο, αλλά επέζησαν. Παρόλα αυτά, μετά την τρομοκρατική πράξη, ο Μαμσούροφ το μόνο που έκανε ήταν να δικαιολογεί τις πράξεις των Αρχών.

Στην ομιλία του θρόνου, ενώπιον των βουλευτών ο Μαμσούροφ είπε: «*Θα προσπαθήσω να δικαιώσω τη μεγάλη εμπιστοσύνη του προέδρου*».

Για την εμπιστοσύνη του λαού οι διορισμένοι δεν μιλούν.

16 ΙΟΥΝΙΟΥ

Οι εκπρόσωποι της δεξιάς και αριστερής αντιπολίτευσης υπέγραψαν συμφωνία για κοινό αγώνα, πράγμα στο οποίο οφείλεται και η σπάνια πλέον δημόσια εμφάνιση του Γιαβλίνσκι στο Γιαροσλάβ. Εκεί έδειχνε κουρασμένος, θλιμμένος, καταθλιπτικός και απαισιόδοξος.

Στο Γιαροσλάβ δήλωσε στους τοπικούς δημοσιογράφους: «*Με καλούν σε τηλεοπτικές εκπομπές κάθε έξι μήνες για να αποδείξουν στους πολίτες ότι είμαι ακόμη ζωντανός. Οι πολίτες είναι ευτυχισμένοι ότι είμαι ακόμη ζωντανός. Αυτό είναι όλο κι όλο. Τι μπορεί να κάνει κανείς υπό αυτές τις συνθήκες; Το μόνο που μπορεί να κάνει είναι να παρακαλέσει την εξουσία να του δώσει ένα ποσοστό στις εκλογές. Είναι σαν τα στημένα ποδοσφαιρικά παιχνίδια, όπου το αποτέλεσμα είναι προκαθορισμένο*».

Στο Γιαροσλάβ, ο Γιαβλίνσκι δεν είδε καμία διάθεση αντιπαράθεσης με αυτή την τάξη πραγμάτων, αφού ο λαός έχει αποστερηθεί το πραγματικό εκλογικό του δικαίωμα. Τώρα ο Γιαβλίνσκι δίνει διαλέξεις στην Ανώτατη Οικονομική Σχολή της Μόσχας και επιβλέπει υποψήφιους διδάκτορες. Παράλληλα, γράφει βιβλία και δίνει διαλέξεις στο εξωτερικό.

Κάπου κάτι είπε ο νέος ηγέτης της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων, Νικίτα Μπέλιχ, ότι τάχα καλεί το Κρεμλίνο να μην υπονομεύει εκείνους που προασπίζονται τα συμφέροντά του. «*Είμαστε η αντιπολίτευση. Εποικοδομητική. Ποτέ δεν είπαμε ότι είμαστε πιστοί στην εξουσία, σίγουρα, όμως, δεν κάνουμε αντιπολίτευση για την αντιπολίτευση…*»

Από τα λόγια αυτά πνέει ένας αέρας πένθιμος, ένας νεκρός αέρας. Τίθεται το ερώτημα: Θα πρέπει άραγε να παλέψει κανείς για τη νεκρανάσταση των «παλιών» δημοκρατών; Το κάνουμε μόνο και μόνο γιατί αυτούς γνωρίζουμε; Είναι άραγε ικανοί να κάνουν καλό στη χώρα ως δημοκρατικοί ηγέτες; Αξίζει άραγε να τους «τραβήξουμε»; Ή μήπως απλά να αφήσουμε τη ζωή να κάνει τη δουλειά της; Μήπως να αφήσουμε τα πράγματα έτσι όπως είναι;

Ωστόσο, αν αφήσουμε τα πράγματα όπως είναι τότε δεν υπάρχει καμία πολιτική κίνηση ή κόμμα του δημοκρατικού φάσματος, που να υποστήριζε ένας έντιμος άνθρωπος δίχως συμβιβασμούς.

Λόγω απουσίας ώριμων από την πολιτική, τη θέση καταλαμβάνουν νέοι, που δεν αναρωτιούνται τι πρέπει να κάνουν και ποιον να υποστηρίξουν. Τους είναι αδιάφορο αν θα υποστηρίξουν ή όχι τον Γιαβλίνσκι. Απ' ό,τι δείχνουν τα πράγματα, ακόμη και το όνομα του Μπέλιχ τους είναι άγνωστο.

20 ΙΟΥΝΙΟΥ

Έξι μήνες μετά τη μαζική αστυνομική επιχείρηση εκκαθάρισης στην πόλη της Μπασκιρίας, Μπλαγκοβεσένσκ, και στα γύρω χωριά, (10-14 Δεκεμβρίου 2004) και σχεδόν δύο μήνες μετά την επανέναρξη των αντισυνταγματικών μυστικών διαταγμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών της Ρωσικής

Ομοσπονδίας για τη δυνατότητα χρήσης βίας εναντίον μας, με βάση τα οποία έγιναν τα γεγονότα στο Μπλαγκοβεσένσκ, στην Μόσχα, επιτέλους, συνεδρίασε το συμβούλιο πραγματογνωμόνων του Συνηγόρου του Πολίτη της Ρωσικής Ομοσπονδίας για να συζητήσει την περαιτέρω δράση του.

Η συνεδρίαση του συμβουλίου αυτού ήταν η μοναδική επίσημη αντίδραση των Αρχών σε μια σειρά εκκαθαριστικών επιχειρήσεων, παρόμοιες με εκείνη του Μπλαγκοβεσένσκ, οι οποίες ασταμάτητα πραγματοποιούνται σε όλη τη χώρα, όπως στο Μπεζετσκέ, το Νεφτεγιουγκάνσκ, το χωριό Ροζντέστβενό της Τβερ, το χωριό Ιβάνοφσκογιε της Σταυρούπολης (11-12 Ιουνίου).

Θυμίζω ότι αναίτια τα στελέχη των μυστικών υπηρεσιών το εξάμηνο που μας πέρασε δεν έδιναν λογαριασμό σε κανένα. Δεν υπήρξαν δημόσιες ακροάσεις. Ο πρόεδρος συνέχισε να είναι υπεράνω της προστασίας του Συντάγματος, δίχως να ζητήσει ούτε μια φορά συγγνώμη στις εκατοντάδες των εκκαθαρισθέντων, των χτυπημένων και των τραυματιών, που δεν μπόρεσε να σταματήσει αυτά τα έκτροπα. Το κοινοβούλιο ζούσε με τις ελεημοσύνες του προέδρου. Δεν υπήρξε ούτε μια συνεδρίαση αφιερωμένη στα γεγονότα στο Μπλαγκοβεσένσκ και τα υπόλοιπα που ακολούθησαν. Ο γενικός εισαγγελέας ούτε μία φορά δεν απαίτησε δημοσίως την άμεση κατάργηση των αντισυνταγματικών διαταγμάτων του Υπουργείου Εσωτερικών.

Και να, που φτάσαμε στις 20 Ιουνίου. Την έναρξη των εργασιών του συμβουλίου κήρυξε ο ίδιος ο Συνήγορος του Πολίτη, Βλαντίμηρ Λούκιν. «Η άποψη τους» εκπροσωπήθηκε επαξίως. Από την Γενική Εισαγγελία παρών ήταν ο Σεργκέι Γκερασίμοβιτς, αναπληρωτής γενικός εισαγγελέας στην ομοσπονδιακή περιοχή του Βόλγα. Από το Υπουργείο Εσωτερικών ο διευθυντής της διεύθυνσης δημόσιας ασφάλειας, Νικολάι Περσούτκιν (που δεν ψέλλισε ούτε μία λέξη), ο αναπληρωτής διευθυντής της διεύθυνσης διοικητικού και ελέγχου, ο επικεφαλής επιθεωρητής Γκενάντι Μπλινόφ (επιτέθηκε σε όλους), ο επικεφαλής του τμήματος δημοσίων σχέσεων της διεύθυνσης διοικητικού Σεργκέι Σκουρκίν (σιώπησε). Από την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Δίωξης Ναρκωτικών, ο επικεφαλής του τμήματος επιχειρήσεων, Βλαντίμηρ Βλαντίμηροβιτς (δεν ψέλλισε ούτε μια λέξη).

Άρχισαν επιτέλους.

Λέβ Πονομαριόφ (κίνημα «Για τα δικαιώματα του ανθρώπου», μέλος της κοινωνικής επιτροπής για τη διερεύνηση των γεγονότων στο Μπλαγκοβεσένσκ): *Τι γίνεται με την ποινική δίωξη για τα γεγονότα στο Μπλαγκοβεσένσκ;*

Σεργκέι Γκερασίμοφ: *Η ανάκριση ολοκληρώθηκε. Οι κατηγορούμενοι έλαβαν γνώση του υλικού. Μόνο ένας, ο Ραμαζάνοφ, επικεφαλής της αστυνομικής διεύθυνσης του Μπλαγκοβεσένκ, από τους 50 τόμους έχει μελετήσει τους 22. Σύμφωνα με τις προβλέψεις μας, θα χρειαστεί περίπου ένα ακόμη μήνα για*

να τους διαβάσει όλους. Μετά, το υλικό της ανάκρισης θα διαβιβαστεί στις δικαστικές Αρχές.

Όσο πιο πολύ θα μελετάει το υλικό, τόσο πιο πολύ θα αποφορτίζεται η κοινωνική ένταση. Σ' αυτό υπολογίζουν. Γι' αυτό και η εισαγγελία πιέζει τον Ραμαζάνοφ.

Πονομαριόφ: *Αρχικά ορισμένα στελέχη του Υπουργείου Εσωτερικών είχαν τεθεί σε διαθεσιμότητα, αλλά στη συνέχεια επανήλθαν. Πώς το εξηγείτε αυτό;*

Γκερασίμοφ: *Το δικαστήριο ακύρωσε τη διαθεσιμότητά τους. Είχαν προσφύγει στο δικαστήριο γι' αυτό και το δικαστήριο θεώρησε άδικη αυτήν την απόφαση. Θεωρώ ότι το Υπουργείο Εσωτερικών της Μπασκιρίας δεν έχει δίκιο, γιατί αν κάτι παρόμοιο είχε συμβεί με στελέχη της εισαγγελίας αυτοί πλέον δεν θα εργάζονταν εκεί.*

Βερόνικα Σάχοβα (πρώην γενική διευθύντρια της εφημερίδας Ζέρκαλο, του Μπλαγκοβεσένκ, που απολύθηκε για την πραγματική κάλυψη των γεγονότων του περασμένου Δεκεμβρίου): *Ο εισαγγελέας, όμως, Ισμαγκίλοφ δεν δέχτηκε τις μηνύσεις των θυμάτων, και, παρόλα αυτά, δεν τιμωρήθηκε. Απλά έχει αποτραβηχτεί.*

Γκερασίμοφ: *Λίγες ημέρες μετά τα γεγονότα υπέβαλε την παραίτηση του.*

Σάχοβα: *Και αυτή είναι η πιο αυστηρή τιμωρία;*

Γκερασίμοφ: *Ναι.*

Σάχοβα: *Τώρα ετοιμάζεται να γίνει δικαστής. Θα δικάζει. Μήπως η εισαγγελία του χορήγησε συστατική επιστολή σχετικά με την επαγγελματική του επάρκεια, η οποία θα εξεταστεί κατά την υποψηφιότητά του;*

Ο Γκερασίμοφ τα χάνει, δεν ξέρει τι να απαντήσει:

Γκερασίμοφ: *Δεν γνωρίζω. Μπορεί και να του χορήγησαν.*

Σεργκέι Κοβαλιόφ (πρώτος Ρώσος Συνήγορος του Πολίτη, πρώην βουλευτής της Δούμας, βαθιά δημοκράτης, αντιφρονών της σοβιετικής εποχής, συνοδοιπόρος του Αντρέι Σαχάροφ): *Πώς και δεν τίθεται ζήτημα σχετικά με τις απιστίες παρά την υπηρεσία;*

Γκερασίμοφ: *Απόλυση – η πιο αυστηρή τιμωρία. Δεν διαπιστώθηκαν, όμως, παραβιάσεις εκ μέρους του σώματος.*

Βλαντίμηρ Λούκιν (υπεύθυνος για τα ανθρώπινα δικαιώματα στη Ρωσική Ομοσπονδία): *Κι όμως, η υπόθεση αυτή έχει πάρει μεγάλη δημοσιότητα και συνέχεια. Παραβιάσεις σαν κι αυτές που έγιναν στο Μπλαγκοβεσένκ, έγιναν και στην περιοχή της Τβερ, υπάρχουν δε ενδείξεις ότι τη νύχτα της 11ης προς 12ης Ιουνίου έγινε κάτι ανάλογο και στην περιοχή της Σταυρούπολης. Πώς θα γίνει να σταματήσει αυτή η αλυσίδα; Μήπως η ατιμωρησία ευθύνεται για όλα αυτά;*

Γκερασίμοφ: *Το Υπουργείο Εσωτερικών δεν μπορεί να βάλει σε τάξη τα του οίκου του. Ο υπουργός θα πρέπει να είναι ο ιδιοκτήτης του οίκου αυτού. Αυτός, εν τέλει, θα πρέπει να χτυπήσει το χέρι του στο τραπέζι. Είμαι πεπεισμένος*

ότι δεν αρκούν μόνο οι εισαγγελείς για να επιβάλει την τάξη η αστυνομία.

Λιουντμίλα Αλεξέγιεβνα (πρόεδρος του Παρατηρητηρίου του Ελσίνκι, Μόσχα, μέλος της επιτροπής για τη δημιουργία της Κοινωνίας των Πολιτών, παρά τω προέδρω της Ρωσικής Ομοσπονδίας): *Στην αρχή, όταν ξεκινούσαμε αυτή την υπόθεση, νομίσαμε ότι πρόκειται απλά για μια ανόητη πρωτοβουλία του τοπικού Υπουργείου Εσωτερικών. Τώρα όμως έγινε γνωστό το διάταγμα No870. Η αστυνομία απλά εκτέλεσε αυτό το διάταγμα. Μαχόμαστε για την κατάργηση του διατάγματος No870. Υπάρχουν κι άλλα διατάγματα για «φιλτράρισμα»;*

Τα διατάγματα No174 και No870 της 10ης Σεπτεμβρίου 2002 υπογράφτηκαν από τον Μπορίς Γκριζλόφ, τότε υπουργό Εσωτερικών και νυν πρόεδρο της Κρατικής Δούμας. Το παράρτημα No1 στο διάταγμα No870 «Οδηγίες για τον σχεδιασμό και την προετοιμασία των δυνάμεων και των πόρων για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης» καθορίζει τη συμπεριφορά των δυνάμεων του Υπουργείου Εσωτερικών σε περιόδους «έκτακτης ανάγκης», «εξαιρετικών περιστάσεων» και «εξαιρετικής κατάστασης» και εισάγει έννοιες όπως «σημείο φιλτραρίσματος» και «ομάδα φιλτραρισμού». Σύμφωνα με τα ντοκουμέντα αυτά, μπορούν όχι μόνο να μας ξυλοκοπούν (απλοί αστυνομικοί ή μέλη των Ο.Μ.Ο.Ν.), αλλά και να μας συλλαμβάνουν αυθαιρέτως, να μας στέλνουν στο «σημείο φιλτραρίσματος», και να «εξοντώνουν τους εγκληματίες σε περίπτωση αντίστασής τους». «Εγκληματία» ο αστυνομικός μπορεί να θεωρήσει οποιονδήποτε. Σήμερα τα διατάγματα αυτά, που καταργούν de facto το τεκμήριο της αθωότητας, υπάρχουν σε κάθε αστυνομικό τμήμα.

Γκενάντι Μπλινόφ: *Αναφορικά με τη δημιουργία του επονομαζόμενου «σημείου φιλτραρίσματος» στο Μπλαγκοβεσένκ, απλά έχουμε να κάνουμε με τη στοιχειώδη αγραμματοσύνη του επικεφαλής της τοπικής αστυνομικής δύναμης. Το διάταγμα 870 υπογράφτηκε για την προστασία του πληθυσμού και των εδαφών σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης και εφαρμόζεται μόνο σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.*

Ολέγκ Ορλόφ (συνπρόεδρος του Ιδρύματος προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων Μεμόριαλ): *Στο διάταγμα 870, δεν γίνεται λόγος μόνο για «έκτακτη ανάγκη», αλλά και για «έκτακτες συνθήκες» και «εξαιρετική κατάσταση». Θα μπορούσατε να μας εξηγήσετε πώς τεκμηριώνεται η δημιουργία «σημείων φιλτραρίσματος» σε συνθήκες έκτακτης ανάγκης; Και τι είναι η «κατάσταση εκτάκτων συνθηκών»; Στη νομοθεσία δεν υπάρχουν αυτές οι έννοιες.*

Μπλινόφ: *Το Υπουργείο Εσωτερικών έχει άλλη μια εβδομάδα διορία. Ας μην βιαζόμαστε. Ήδη εργάζεται μια σοβαρή ομάδα νομικών. Θα περιμένουμε.*

Μια αναγκαία παραδρομή. Για ποιο πράγμα γίνεται λόγος εδώ; Γιατί θα πρέπει να περιμένουμε μια εβδομάδα, από τη στιγμή που τα γεγονότα στο Μπλαγκοβεσένσκ έγιναν πριν από ένα εξάμηνο; Η ουσία είναι ότι μό-

λις στα τέλη Μαΐου, ο Β. Λούκιν έστειλε επίσημη επιστολή στον υπουργό Εσωτερικών της Ρωσικής Ομοσπονδίας, Ρ. Νουργκαλίεφ, με την παράκληση να απαντήσει σε δύο ερωτήματα: 1. Είναι αυθεντικά τα κείμενα που κυκλοφορούν με τίτλο «Διάταγμα Νο870 Οδηγίες προς αυτό», 2. Και αν είναι αυθεντικά, τότε πώς αξιολογούν στην υπηρεσία τους τη νομιμότητά τους; Τα ερωτήματα είναι, φυσικά, παράξενα για τον Συνήγορο του Πολίτη. Γιατί να μην χρησιμοποιήσει τον μηχανισμό του Συνηγόρου του Πολίτη προκειμένου να κάνει πραγματογνωμοσύνη σχετικά με τη νομιμότητά τους και απλά να ζητήσει από τον υπουργό Νουργκαλίεφ να ακυρώσει τα εκ των προτέρων αντισυνταγματικά αυτά ντοκουμέντα; Είναι γεγονός ότι ειδικά αυτή «η εβδομάδα μέχρι την απάντηση στον Βλαντίμηρ Πετρόβιτς» ήταν το μοτίβο όλων των ομιλιών που έγιναν εκ μέρους της αστυνομίας. Μόλις απαιτούνταν μια συγκεκριμένη απάντηση, ο Γκενάντι Μπλινόφ θύμιζε αυτή την εβδομάδα. Την ίδια στάση κράτησε και ο αναπληρωτής του εισαγγελέα: «*Θα περιμένουμε να δούμε και μετά θα αντιδράσουμε*». Έτσι παρέμεινε αδιευκρίνιστο τι ήταν εκείνο που εμπόδιζε την ίδια τη γενική εισαγγελία να διατυπώσει την εισαγγελική θέση για την αντισυνταγματικότητα του διατάγματος Νο 870. Στα παρασκήνια ο Σεργκέι Γκερασίμοφ, ο οποίος προΐσταται των ερευνών για την υπόθεση του Μπλαγκοβεσένσκ, παραδέχτηκε ευθέως ότι το διάταγμα, κατά την εκτέλεση του οποίου άνθρωποι φυλακίστηκαν στα σημεία φιλτραρίσματος, χτυπήθηκαν, βασανίστηκαν και δηλητηριάστηκαν με αέρια, δεν το έχει «παραλάβει» επισήμως μέχρι σήμερα, γιατί είναι απόρρητο. Υπάρχει άλλο ένα παράδοξο σημείο. Σήμερα, το διάταγμα αυτό μπορεί να το διαβάσει ο οποιοσδήποτε σε πλήθος ιστοσελίδων των οργανώσεων προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων («Μεμόριαλ», «Κοινωνική Ετυμηγορία», κίνημα «Για τα δικαιώματα του ανθρώπου»), έχει ήδη μεταφραστεί στην αγγλική γλώσσα και κατ' αυτόν τον τρόπο είναι προσβάσιμο στις διεθνείς οργανώσεις προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Πόσο ακόμη θέλει για να το «βρει» ο αναπληρωτής εισαγγελέας;

Μάρα Πολιακόβα (επικεφαλής της Ανεξάρτητης Επιτροπής Νομικών Εμπειρογνωμόνων, η οποία έχει ήδη κάνει πολλές νομικές πραγματογνωμοσύνες σχετικά με το διάταγμα Νο870): *Σκοπεύει, μήπως, η εισαγγελία να απορρίψει κι άλλες παρόμοιες δικονομικές ενέργειες, όπως το διάταγμα Νο870 και τις Οδηγίες για την εφαρμογή του, ως αντισυνταγματικές;*

Μπλινόφ: Το διάταγμα Νο870 εγκρίθηκε ως συνταγματικό από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Είναι νόμιμο.

Σεργκέι Σιμοβολός (υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Νίζνι Νόβγκοροντ): *Η πρακτική να φορούν μάσκες τα μέλη των Ο.Μ.Ο.Ν. κατά τη διάρκεια των εκκαθαριστικών επιχειρήσεων καθιστά αδύνατη την απονομή δικαιοσύνης. Λόγω αυτής της πρακτικής, ο αριθμός των κατηγορουμένων για την υπόθεση του Μπλαγκοβεσένσκ περιορίστηκε*

μόνο σ' εκείνους που δεν φορούσαν μάσκα. Τι προβλέπεται γι' αυτό στη συνέχεια;

Γκερασίμοφ: *Δεν μπορούμε να αποφύγουμε τις μάσκες εντελώς. Χρειάζονται όταν μεταγάγουμε ιδιαίτερα επικίνδυνους εγκληματίες. Χρειάζονται για τη σύλληψη ένοπλων ληστών, εκεί όπου σήμερα διεξάγεται ανταρτοπόλεμος. Θα πρέπει όμως να μπει μια τάξη σχετικά με τις μάσκες, η οποία αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει. Προς το παρόν, τα μέλη των Ο.Μ.Ο.Ν. στην Μπασκιρία παραμένουν ατιμώρητα. Η θέση της γενικής εισαγγελίας είναι ότι εάν φορούν μάσκες, τότε θα πρέπει να φέρουν τα διακριτικά τους νούμερα. Μετά από το Μπλαγκοβεσένσκ όμως, έγινε ξεκάθαρο ότι στην αστυνομία της Μπασκιρίας δεν έχουν ούτε αυτά τα νούμερα. Το ίδιο συμβαίνει και σε πολλές άλλες περιοχές.*

Ιρίνα Βερσίνινα (υπεύθυνη για τα ανθρώπινα δικαιώματα στην περιοχή του Καλίνινγκραντ): *Σχεδιάζετε να νομιμοποιήσετε τη χρήση των μασκών; Σκάνδαλα γίνονται συνέχεια, αλλά ποτέ δεν τελειώνουν με τις τιμωρίες.*

Δεν δόθηκε καμία απάντηση.

Γιούρι Σελιβέρστοφ (συνεργάτης της Αρχής για τα ανθρώπινα δικαιώματα της Ρωσικής Ομοσπονδίας): *Απευθύναμε επιστολή προς τις υπηρεσίες ασφαλείας για την απαγόρευση της χρήσης μασκών, εκτός από την περίπτωση που τα στελέχη είναι υποχρεωμένα να έρθουν σε ένοπλη σύγκρουση με ένοπλους ληστές. Οι επίσημες απαντήσεις από το Υπουργείο Εσωτερικών και τη Δίωξη Ναρκωτικών είναι ότι εάν τα στελέχη τους δεν φορούν μάσκες, τότε φέρουν διακριτικά σήματα με αριθμούς. Απ' ό,τι βλέπουμε όμως, δεν υπάρχουν ούτε διακριτικά σήματα με αριθμούς.*

Γκεόργκι Σατάροφ (συνπρόεδρος του Πανωρωσικού ελέγχου των πολιτών): *Τι συζητάμε τώρα εδώ; Τις υπερβολές στην εκτέλεση ή την κρατική πολιτική; Θα εξεταστεί η νομιμότητα των διαταγμάτων αυτών από την εισαγγελία;*

Γκερασίμοφ: *Θα αναθεωρήσουμε την πολιτική του Υπουργείου Εσωτερικών, καθώς και των υπόλοιπων υπηρεσιών ασφαλείας. Το νομικό αυτό πεδίο θα πρέπει να διευρυνθεί.*

Σεργκέι Κοβαλιόφ: Δεν γίνεται καθόλου λόγος για τους δέκα κατηγορούμενους στην υπόθεση του Μπλαγκοβεσένσκ. Ούτε για τον υπουργό Εσωτερικών της Μπασκιρίας. Το θέμα δεν είναι αυτοί. Είναι κάτι πολύ χειρότερο. Από πού μας ήρθαν αυτά τα «σημεία φιλτραρίσματος»; Από την Τσετσενία. Η πρακτική αυτή ακολουθείται ήδη εδώ και δέκα χρόνια. Εκεί υπάρχουν «σημεία φιλτραρίσματος» και σκληρό καθεστώς έκτακτης ανάγκης, αν και ποτέ δεν έχει κηρυχτεί καθεστώς έκτακτης ανάγκης. Είναι απλά αυθαιρεσία. Θα πρέπει να μιλήσουμε για πολύ υψηλά ιστάμενους παράγοντες. Θα πρέπει να συζητήσουμε αν τελικά αυτή είναι η επίσημη κρατική πολιτική, γιατί φοβούμαι πως είναι.

Τι απέμεινε τελικά; Το παράνομο διάταγμα Νο870 επικυρώθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, έλαβε δηλαδή την επίσημη κρατική ευλογία της αντισυνταγματικότητάς του. Η επικύρωση σημαίνει ότι το Υπουργείο

Εσωτερικών έχει πλήρες δικαίωμα να εφαρμόζει το διάταγμα Νο870. Δεδομένου ότι τα στελέχη των δυνάμεων ασφαλείας δεν έχουν διακριτικά στοιχεία με τους αριθμούς τους, δεδομένου ότι δεν υπάρχουν χρήματα για την κατασκευή τους, καθώς επίσης και δεδομένης της νομοθετικής ρύθμισης του ζητήματος για το ποιος έχει δικαίωμα να φοράει μάσκα, τα σόου των μασκοφόρων θα συνεχιστούν σε όλες τις περιοχές της χώρας μας σύμφωνα με την αυθαίρετη βούληση των στελεχών των δυνάμεων ασφαλείας. Η Γενική Εισαγγελία είναι αδύναμη απέναντι στο Υπουργείο Εσωτερικών και αυτό σημαίνει ότι κανείς στη χώρα δεν διασφαλίζεται από τις «καταστάσεις έκτακτης ανάγκης» και τις αστυνομικές «έκτακτες συνθήκες».

Η γενική αίσθηση από τη συνεδρίαση είναι ότι «εκείνοι» θέλουν να θολώσουν τα νερά και να καταλήξει η συζήτηση σε κενολογίες ώστε να μην επέλθει καμία κατάργηση των διαταγμάτων. Έτσι, τα πράγματα θα παραμείνουν ως έχουν.

Και μία άλλη επίπτωση: Στη συνεδρίαση αυτή επέτρεψαν την παρουσία «ασχέτων» (έτσι εκφράστηκε ο ίδιος ο Λουκίν, έχοντας υπόψη του τα θύματα της εκκαθαριστικής επιχείρησης στο Μπλαγκοβεσένσκ, κι εννοούσε έναν ευρύ κύκλο υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, γενικότερα τους δημοσιογράφους, και ειδικότερα εμένα προσωπικά) και η πληροφόρηση μπόρεσε να διοχετευτεί στην κοινωνία. Οι επόμενες συνεδριάσεις έγιναν κεκλεισμένων των θυρών. Για παράδειγμα, ο Λουκίν εξέτασε την ομαδική αυτοκτονία των φυλακισμένων στη φυλακή της πόλης Λγκοβ (περίπου 1.000 φυλακισμένοι έκοψαν τις φλέβες τους ταυτόχρονα ως ένδειξη διαμαρτυρίας κατά των βασανιστηρίων εκ μέρους του προσωπικού της φυλακής), αλλά μόνο με τους «δικούς του». «Δικοί του» για τον επίσημο υπερασπιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων με αρμοδιότητα τη λειτουργία των φυλακών και των στρατοπέδων εργασίας της Ρωσίας, ήταν υψηλόβαθμα στελέχη του Υπουργείου Δικαιοσύνης.

29 ΙΟΥΝΙΟΥ

Στο Νταγκεστάν συνελήφθη ο Γκεϊντάρ Ντζεμάλ, πρόεδρος της Ισλαμικής Επιτροπής Ρωσίας, ένας από εκείνους που είχαν αναλάβει την πρωτοβουλία για τη δημιουργία του Αριστερού Μετώπου, ένας από τους πλέον σεβάσμιους μουσουλμάνους φιλόσοφους της σύγχρονης εποχής, ο οποίος ζει στη Μόσχα. Ο Ντζεμάλ πήγε στη Μαχατσκαλά μετά από πρόσκληση της Πνευματικής Διεύθυνσης Μουσουλμάνων του Νταγκεστάν, ενός απολύτως επίσημου κρατικού οργανισμού. Εκεί τον συνέλαβαν άντρες της τοπικής διεύθυνσης της F.S.B. Εκτός από αυτόν συνέλαβαν και άλλα 12 άτομα, που είχαν πάει να συζητήσουν μαζί του την εξεύρεση ειρηνικής

διευθέτησης του προβλήματος της δημοκρατίας, όπου προετοιμάζεται εμφύλιος πόλεμος.

Η σύλληψη έγινε με βάρβαρο, απάνθρωπο τρόπο, με τη χρήση όπλων εναντίον αόπλων ανθρώπων. Τον Ντζεμάλ τον προσέβαλαν και τον χτύπησαν. Μετά από αυτό τον έστειλαν στην 6η Διεύθυνση της Αντιτρομοκρατικής Επιχείρησης στην Μαχατσκαλά, όπου βρίσκεται το κέντρο συντονισμού της αντιτρομοκρατικής επιχείρησης. Στη συνέχεια όλους, εκτός από έναν, τον Αμπάς Κεμπέντοφ, τους απελευθέρωσαν, αλλά η όλη ενέργεια ήταν αδιανόητη. Ο Ντζεμάλ έχει μεγάλο κύρος στον μουσουλμανικό κόσμο και κανείς δεν μπορεί να του φέρεται με αυτόν τον τρόπο. Η αιτία όλων αυτών των ενεργειών ήταν η υποψία για «ουαχαμπιτισμό», πράγμα που σ' εμάς σημαίνει υποψία για συμμετοχή σε τρομοκρατική οργάνωση. Ο Ντζεμάλ, όμως, δεν έχει καμιά απολύτως σχέση με την τρομοκρατία. Σήμερα στη χώρα μας έχουν συνηθίσει να ταυτίζουν τον «ουαχαμπιτισμό» με τους οπαδούς του Μπασάγιεφ.

Οι επιπτώσεις παρόμοιων μέτρων είναι απλά η ολοένα και μεγαλύτερη απομάκρυνση του Ισλάμ, η ανάπτυξη του παράνομου κινήματος, η απόρριψη των επίσημων μουφτίδων από τον λαό. Η ίδια ακριβώς διαδικασία παρατηρείται και στην Ορθοδοξία. Οι πιο έντιμοι νέοι εγκαταλείπουν τους ναούς χάρη της προσωπικής τους πίστης.

Μια σημαντική λεπτομέρεια: Η «παράνομη» θρησκευόμενη νεολαία, τόσο η μουσουλμανική, όσο και η ορθόδοξη, δεν βγαίνουν στους δρόμους. Δεν πρόκειται να συμμετάσχουν σε πολιτικά κινήματα. Δεν είναι αυτοί η βάση της επανάστασης. Γιατί, όμως, η εξουσία τους κυνηγάει με τόση ανοησία;

30 ΙΟΥΝΙΟΥ

Στο διαμερισματικό δικαστήριο Νικούλινιν της Μόσχας άρχισε η δική για την υπόθεση των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος για την υπόθεση της «14ης Δεκεμβρίου». Είναι η πρώτη ακροαματική διαδικασία. Στην αίθουσα του δικαστηρίου τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος οδηγήθηκαν σιδεροδέσμια μεταξύ τους, λες και ήταν σκλάβοι από πίνακες που βλέπουμε στα εγχειρίδια της ιστορίας του αρχαίου κόσμου.

Η δίκη είναι πρωτοφανής. Πρώτον, οι κατηγορούμενοι είναι 39 και άντε βρες για όλους αυτούς μεγάλη αίθουσα με κλουβί, γιατί σ' εμάς πλέον δεν δικάζεται κανείς χωρίς κλουβί. Δεύτερον, είναι πολιτική δίκη, πράγμα που η ίδια η εξουσία φροντίζει παντοιοτρόπως να υπογραμμίζει.

Φάκελος

Αντικείμενο της δίκης: Στις 14 Δεκεμβρίου ομάδα φοιτητών και μαθη-

τών μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος (το Εθνικο-Μπολσεβίκικο Κόμμα τέθηκε εκτός νόμου με απόφαση του περιφερειακού δικαστηρίου της Μόσχας στις 29 Ιουνίου 2005, η απόφαση αυτή αναιρέθηκε στις 16 Αυγούστου από το Ανώτατο Δικαστήριο της Ρωσίας) εισήλθε στην αίθουσα υποδοχής του κτιρίου της προεδρίας επί της οδού Μπολσόγιε Τσερκάσκογιε, κλείστηκε στο γραφείο του πρώτου ορόφου και άρχισε να φωνάζει συνθήματα από τα παράθυρα: «Κάτω ο Πούτιν!», «Πούτιν βυθίσου μαζί με το Κουρσκ» κ.λπ. Δυνάμεις των Ο.Μ.Ο.Ν. και της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Ασφαλείας, τους συνέλαβαν όλους με τη χρήση βίας. Η 22χρονη Λίρα Γκουσκόβα διακομίστηκε στο νοσοκομείο της φυλακής με κρανιοεγκεφαλικές κακώσεις, ο 23χρονος Γιεβγένι Ταράνενκο με σπασμένη μύτη και ο 23χρονος Βλαντίμηρ Λιντ (με διπλή υπηκοότητα Ρωσίας και Ολλανδίας) με σπασμένα πόδια. Αρχικά τα μέλη του Εθνικό-Μπολσεβίκικου Κόμματος κατηγορήθηκαν για «βίαιη κατάληψη της εξουσίας στη Ρωσική Ομοσπονδία» (άρθρο 278), στην συνέχεια οι κατηγορίες άλλαξαν σε «μαζικές ταραχές» (άρθρο 212, παράγραφος 2, ποινή φυλάκισης από 3 έως 8 χρόνια). Η υπόθεση βρίσκεται υπό την εποπτεία του γενικού εισαγγελέα της Ρωσίας, Βλαντίμηρ Ουστίνοφ, και την ανάκριση διεξήγαγε ειδική ανακριτική ομάδα της εισαγγελίας της Μόσχας (επικεφαλής ο Γιεβγκένι Αλίμοφ, ο οποίος στη συνέχεια τον Ιούλιο θα απολυθεί για διαφθορά). Για περισσότερο από ένα εξάμηνο μέχρι τη δίκη, 39 από τα 40 μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος (ο 15χρονος Ιβάν Πετρόφ από την Τβερ αφέθηκε ελεύθερος) ήταν προφυλακισμένα στη Μόσχα. Εκεί πραγματοποίησαν δύο ομαδικές απεργίες πείνας: μια οι άντρες και μια οι γυναίκες, ζητώντας την απελευθέρωση των πολιτικών κρατουμένων, δηλαδή των ιδίων, αλλά και πέντε ακόμη μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, που καταδικάστηκαν για την κατάληψη του γραφείου του υπουργού Υγείας και Κοινωνικής Ανάπτυξης της Ρωσίας, Μιχαήλ Ζουραμπόφ.

Προς το μεσημέρι, πριν από την έναρξη της συνεδρίασης, το κτίριο του δικαστηρίου έχει ήδη περικυκλωθεί από τρεις δακτυλίους με αστυνομικούς σε μεγάλη απόσταση ο ένας από τον άλλον. Παντού υπάρχουν δυνάμεις των Ο.Μ.Ο.Ν., σκυλιά, εμπόδια, καμουφλάζ. Παντού, πίσω από κάθε αγκώνα και ώμο, βρίσκονται άνθρωποι «με πολιτικά», που ανοιχτά κινηματογραφούν τον κόσμο και διαβάζουν πίσω από την πλάτη τους, ό,τι γράφουν οι δημοσιογράφοι. Δεν υπάρχει καμιά «αναταραχή», όπως στη δίκη του Χοντορκόφσκι. Τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος δεν μεταφέρονται σε πολυτελή «σκοτεινά» τζιπ, ούτε έχει κανείς εκείνα τα τρία δευτερόλεπτα που χρειάζεται ο γονιός για να δει το παιδί του.

Τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος μεταφέρονται με φορτηγά αυτοκίνητα δίχως παράθυρα που εισέρχονται αμέσως στο γκαράζ κάτω από το κτίριο του δικαστηρίου, και από τις εσωτερικές σκάλες

οδηγούνται στον τρίτο όροφο, ο οποίος σήμερα είναι αποκλεισμένος για όλους, εκτός από εκείνους που συμμετέχουν στη διαδικασία. Αστυνομικοί με επίσημες στολές, για την ολοκλήρωση της εικόνας των ειδικών μέτρων προστασίας, έχουν τοποθετηθεί κάθε δέκα μέτρα, λες και θα έρθει ο Πούτιν.

Ήρθε, όμως, μόνο ο Λιμόνοφ. Αλλά ούτε σε αυτόν, ούτε στους γονείς, ούτε στους συντρόφους από το κόμμα δεν επέτρεψαν να ανέβουν στον τρίτο όροφο. Δεν τους επέτρεψαν ούτε καν να πλησιάσουν στο κτίριο.

«Σας κατανοούμε, αλλά αυτή είναι η απόφαση του δικαστηρίου», μας εξηγεί φιλικότατα ο επικεφαλής του αστυνομικού κλοιού, ένας συνταγματάρχης της αστυνομίας.

Δικαστής είναι ο Αλεξέι Σιχάνοφ. Δεν είναι «ντόπιος», ούτε ανήκει στη δύναμη του διαμερισματικού δικαστηρίου Νικούλιν, έχει έρθει από το δικαστήριο της περιοχής της Τβερ. Η ακροαματική διαδικασία θα πρέπει να γίνει εκεί που διεπράχθησαν τα αδικήματα, αλλά αίθουσα κατάλληλη στην Τβερ το δικαστήριο δεν έχει. Γι' αυτό και μεταφέρθηκε στη λεωφόρο Μιτσουρίνσκι, όσο γίνεται πιο μακριά από το κέντρο.

Αυτά τα έκτακτα μέτρα ασφαλείας, σύμφωνα με την εκδοχή των οργάνων της τάξεως, ελήφθησαν κατ' εντολή των δικαστών. Το σκέφτηκαν πολύ... ιδιαίτερα αυτό το μέτρο με τις αλυσίδες... Αλλά και με το κλουβί, γι' αυτούς που δεν έχουν ακόμη καταδικαστεί... το παράκαναν... Εδώ ακόμη και τρομοκράτες μεταφέρουν στο δικαστήριο δίχως αλυσίδες, σοβαρούς εγκληματίες τους οποίους «φιλοδωρούν» με ισόβια κάθειρξη.

Ο πιο μεγάλος φόβος των Αρχών σήμερα, έτσι όπως τουλάχιστον η ίδια αφήνει να φανεί, είναι οι αντιφρονούντες.

Αρχίζουν να σπρώχνουν τους συγκεντρωμένους πίσω από τα κιγκλιδώματα που έφεραν μαζί τους τα Ο.Μ.Ο.Ν.

- *Εδώ είναι και οι «ασφαλίτες» της F.S.B. που μας παρακολουθούν*, λένε τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, τα οποία ήρθαν για να εκδηλώσουν τη συμπαράστασή τους στους συντρόφους τους.

- *Να ο «Τσετσένος»*, μου λέει και μου δείχνει κάποιον ο Κυρίλ Ανάνιεφ. *Αυτός είναι ο επικεφαλής του τμήματος της F.S.B. Μόσχας που παρακολουθεί το Εθνικό-Μπολσεβίκικο Κόμμα. Ο αντι-ήρωας του κόμματος, θα λέγαμε. Δήμιος ανελέητος. Αυτός βασάνιζε τα μέλη μας στα αστυνομικά τμήματα. Πήγαινε εκεί και τα χτυπούσε μετά τα γεγονότα στο Υπουργείο Υγείας και την 14η Δεκεμβρίου.*

-Γιατί τα χτυπούσε;

- Για να αποσπάσει πληροφορίες για κόμμα. Διαφορετικά δεν υπάρχει τρόπος να μάθει κανείς τι συμβαίνει στο εσωτερικό του κόμματός μας. Αντιλαμβανόμαστε αμέσως τους «ασφαλίτες».

- Εσείς του δώσατε αυτό το παρατσούκλι;

- Όχι. Ο ίδιος συστήνεται έτσι. Μισεί τους Τσετσένους. Το όνομα του είναι Αντρέι.

Ο «Τσετσένος» μας προσπερνάει γρήγορα.

- Σαλάμ Μαλέκουμ.

Πετάει προσπερνώντας μας. Ο χαιρετισμός αυτός απευθύνεται στον Πάβελ Ζερεμπίν, από την Τούλα, φοιτητή 4ου έτους της Χημικής Σχολής του πανεπιστημίου της Μόσχας. Ο Πάβελ είναι μέλος του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος και τον Νοέμβριο του προηγούμενου έτους ασπάστηκε το Ισλάμ μαζί με τον Γιεβγένι Κορολιόφ, ο οποίος συμμετείχε στα γεγονότα της 14ης Δεκεμβρίου και σήμερα βρίσκεται μεταξύ των 39 που βρίσκονται στο κλουβί σιδεροδέσμιοι.

- Ο «Τσετσένος» γνωρίζει ότι γίνατε μουσουλμάνος;

- Φυσικά. Η Τσετσενία έπαιξε μεγάλο ρόλο στην απόφασή μου. Εκεί οι άνθρωποι νίκησαν όχι με τη δύναμη, αλλά με το πνεύμα. Καθοδηγούμενοι από το Ισλάμ. Με γοήτευσε αυτή ειδικά η ιδιαίτερη αγάπη των μουσουλμάνων για την ελευθερία. Στο Ισλάμ μ' αρέσει η διαύγεια του θεολογικού δόγματος.

- Υπάρχουν πολλά μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος που ασπάζονται το Ισλάμ;

- Ναι, αρκετά.

- Γιατί;

- Γιατί είναι μέρος της διαμαρτυρίας.

Πηγαίνω να γνωριστώ με τον «Τσετσένο». Είναι ένας αδύνατος νεαρός άντρας με πολλή κακία στο βλέμμα, που από μακριά προειδοποιεί για δυσάρεστες εξελίξεις. Μου λέει αμέσως:

- Είμαι Τατ.

- Δηλαδή;

- Εβραίος από το Γκόρσκι είμαι.

(Γιατί το λέει αυτό και μάλιστα αμέσως;)

- Ήρθατε να συμπαρασταθείτε στους «δικούς» σας;

- Όχι. Συμπαραστέκομαι σ' εκείνους που τους συνέλαβαν.

Απαντάει με αυθάδεια, προκλητικά.

- Βλέπετε, εγώ τους βοήθησα να μπουν στην προεδρία.

- Άρα είστε ένας πολύ ουσιαστικός μάρτυρας;

Στη συνέχεια με έλουσε με τις γνωστές απειλές. «Θα πληρώσεις», «ξέρεις τι θα σου κάνω» κ.λπ.

Ξαφνικά, από το δικαστήριο πετάγεται ο δικηγόρος Ντμίτρι Αγκρανόφσκι:

- Οι κατηγορούμενοι με σόκαραν. Μέσα σε κλουβιά... Είναι τόσοι πολλοί... Για πρώτη φορά τους είδα όλους μαζί.

Την πρώτη ημέρα, δίχως ακροατήριο, οι δικηγόροι προσπάθησαν να

άρουν το μέτρο της προφυλάκισης για 3 ανηλίκους και για 9 κοπέλες. Είναι λογικό, οι κατηγορίες που τους αφορούν είναι πταίσματα (σπασμένο ντιβάνι, σπασμένο ντουλάπι, σπασμένη πόρτα), εάν μάλιστα τους κατηγορήσουν για παράνομη συγκέντρωση, τότε δεν έχουμε ποινικό αδίκημα, αλλά διοικητική παράβαση.

Ο δικαστής Σιχάνοφ, όμως, υπογραμμίζει συνέχεια ότι όλα αυτά είναι σοβαρά, ότι θα πρέπει να προσέξουν. Ορίζει την ανακοίνωση της απόφασης για άρση της προφυλάκισης στις 7 το απόγευμα, όταν από τα δικαστήρια θα έχουν φύγει όλοι. Κι αυτό, για την περίπτωση που μεταξύ των ελεύθερων μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος ξεσπάσει κάποια αυθόρμητη εκδήλωση δυσαρέσκειας.

Και μόνο αυτό αρκεί για να αποφασίσει αρνητικά. Έτσι κι έγινε.

Άδικα όμως ο δικαστής φοβόταν εκδηλώσεις και ταραχές. Το απόγευμα, λόγω του κρύου και της δυνατής βροχής, από το πρωινό πλήθος είχαν απομείνει μόνο οι πιο πιστοί, οι ήρεμοι και θλιμμένοι γονείς, μοναδικό όπλο των οποίων ήταν τα δάκρυα και οι ομπρέλες. Οι κομματικοί τους σύντροφοι πήγαν να πιουν τσάι. Ο Λιμόνοφ απουσιάζει, οι ηγέτες βλέπετε δεν μπορούν να ταλαιπωρούνται κάτω από τη βροχή.

Ανακοινώνουν την απόφαση: Παραμένουν προφυλακισμένοι.

Η εξουσία με τα ίδια της τα χέρια συνεχίζει να δημιουργεί τις προϋποθέσεις για τη διεξαγωγή μιας δίκης με έντονο πολιτικό χαρακτήρα. Κι αυτό, όχι γιατί φοβάται τους καμικάζι, αλλά γιατί φοβάται τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, ένα μέρος των οποίων είναι έφηβοι, που ούτε σκότωσαν, ούτε ανατίναξαν, ούτε χτύπησαν κανέναν. Απεναντίας, χτυπήθηκαν από τα Ο.Μ.Ο.Ν.

Ο αντιδικονομικός χαρακτήρας της δίκης κατά των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος για άλλη μια φορά αποδεικνύει ότι η εξουσία μας περισσότερο από οτιδήποτε άλλο φοβάται τον ιό της διαμαρτυρίας. Τους καθαρόαιμους «πολιτικούς», τους ιδεολόγους και τους αντίπαλους του Πούτιν.

Της χρειάζεται άλλη μια δίκη, εκτός από εκείνη της Γιούκος, εναντίον των αντιφρονούντων, που σήμερα είναι τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος. Τα σημερινά τους συνθήματα είναι: «Σταματήστε τον πόλεμο στην Τσετσενία», «Κάτω η κοινωνική ανάλγητη κυβέρνηση», «Πούτιν παραιτήσου», κι όλα αυτά δίχως να ξυλοκοπούν κανέναν στους δρόμους. Απλά διαβάζουν βιβλία και σκέφτονται. Αυτό, όμως, που εξαγριώνει την εξουσία ακόμη περισσότερο είναι ότι δεν μπόρεσε να τους σπάσει, αν και εναντίον τους έλαβε όλα εκείνα τα εξευτελιστικά μέτρα που τόσο καλά γνωρίζουν να εφαρμόζουν τα στελέχη των υπηρεσιών ασφαλείας στις φυλακές. Αποτέλεσμα μηδέν. Κανείς δεν ζήτησε επιείκεια, κανείς δεν δήλωσε ένοχος.

Εάν το Κρεμλίνο μας μπορούσε να δει μακροπρόθεσμα, έστω και μιά

εκατοστό πέρα από τη μύτη του, εάν μπορούσε να δει το μέλλον ή αν διάβαζε βιβλία, τότε θα γνώριζε ότι δεν αξίζει να μετατρέπεις τη νεολαία σε χύτρα δίχως ασφαλιστική δικλίδα διαφυγής του ατμού. Είναι πολύ επικίνδυνο.

Την ίδια στιγμή ο Γκάρι Κασπάροφ, ηγέτης πλέον του Ενιαίου Δημοκρατικού Μετώπου, αν και κατ' ουσία δεν ενώνει κανέναν εκτός από έναν στενό κύκλο ομοϊδεατών του, στο παρελθόν, συνεργατών και οπαδών της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων, συνεχίζει το ταξίδι του στο Νότο της Ρωσίας. Παντού, τόσο τον ίδιο τον Κασπάροφ όσο και την ομάδα που τον συνοδεύει, αρνούνται να τους δώσουν δωμάτια σε ξενοδοχεία, να τους αφήσουν να φάνε σε εστιατόρια, να τους παραχωρήσουν αίθουσες για συγκεντρώσεις. Στηρίζονται στην απαγόρευση των Αρχών του Νότιου Ομοσπονδιακού Τομέα. Φυσικά, είναι προφορική απαγόρευση: «*Εσείς θα φύγετε, εμείς θα μείνουμε. Μπορούν να κλείσουν το ξενοδοχείο και το εστιατόριο αν σας φιλοξενήσουμε*».

Και τι έκανε ο Κασπάροφ; Ποια είναι η απειλή που εκπροσωπεί;

Ο Κασπάροφ απλά συνομιλούσε με ανθρώπους. Έσπειρε τον σπόρο της αμφιβολίας για τον «καλό Πούτιν» στον λαό. Τίποτα άλλο δεν έκανε ο Κασπάροφ στο Νότο. Να, λοιπόν, ο «καλός» Ντμίτρι Κοζάκ, ειδικός εντεταλμένος του προέδρου για το Νότο της Ρωσίας, να και ο δημοκράτης. Πολλοί μάλιστα στους κύκλους των δημοκρατών τον αντιμετωπίζουν ως την ελπίδα για την άνοιξη της δημοκρατίας μετά τον Πούτιν. Ο κόσμος άρχισε να προσέχει τον Κοζάκ μετά την πλήρη αναποτελεσματικότητα, αδράνεια και δειλία της εξουσίας. Διορισμένος ως ειδικός εντεταλμένος για το Νότο (σ' εμάς λυπούνται τους διορισμένους γιατί γνωρίζουν ότι πρόκειται για μια εκ των προτέρων γνωστή αποτυχία) ο Κοζάκ έδειξε ότι δεν είναι δειλός. Η τόλμη του ήταν ότι βγήκε και μίλησε με τον λαό, ότι τον άφηνε να εκτονωθεί.

Πηγαίνοντας από τη μια εκδήλωση πολιτικής ανυπακοής στην άλλη σε όλες τις πόλεις της νότιας Ρωσίας, ο Κοζάκ έγινε πολύ δημοφιλής σταδιακά και σε άλλες περιοχές της Ρωσίας.

Το πραγματικό πολιτικό πρόσωπο του Κοζάκ αποκαλύφθηκε με όσα έκανε εναντίον του Κασπάροφ. Είναι δηλαδή ένα εντελώς τυπικό πρόσωπο της ιδεολογίας του Πούτιν.

1 ΙΟΥΛΙΟΥ

Στο Νταγκεστάν είχαμε μεγάλο τρομοκρατικό χτύπημα κατά των στρατιωτικών. Στη Μαχατσκαλά σκοτώθηκαν επιτόπου 10 άτομα, ενώ 2 κατέληξαν στο νοσοκομείο. 60 περίπου άτομα –κληρωτοί της 102 ταξιαρχίας ειδικών δυνάμεων του Υπουργείου Εσωτερικών– ανατινάχθηκαν στα λουτρά, όπου

πήγαιναν κάθε Παρασκευή. Ήταν μια αυτοσχέδια βόμβα. Η ισχύς της βόμβας ήταν τόσο μεγάλη που το ωστικό κύμα έγινε αισθητό σε ακτίνα 7 χιλιομέτρων.

Είναι η έκτη τρομοκρατική ενέργεια μέσα σε ένα μήνα που πραγματοποιείται στο Νταγκεστάν. Η μουσουλμανική αντίσταση δρα κανονικά.

5 ΙΟΥΛΙΟΥ

Στην Ινγκουσετία, στο Ναζράνι, στην πλατεία κοντά στο Κεντρικό Νοσοκομείο της δημοκρατίας, άγνωστοι έκαψαν εκατοντάδες αντίτυπα του βιβλίου «Γενοκτονία» του Αχμέτ Γκαζγκιρίγιεφ και του Ρουσλάν Αλμπαγκατίγιεφ. Το βιβλίο είχε εκδοθεί το 1994 και αποτελεί ένα ντοκουμέντο για τη σύρραξη μεταξύ Οσετίων και Ινγκουσετίων την άνοιξη του 1992, από την οπτική γωνία των Ινγκουσετίων. Από την οπτική γωνία των Οσετίων, τη γενοκτονία τη διέπραξαν οι Ινγκουσέτιοι. Η Ναζράνι είναι πόλη μονοεθνοτική (ζουν Ινγκουσέτιοι και Τσετσένοι), αλλά εδώ κανείς δεν συμπάθησε ποτέ αυτό το βιβλίο. Οι άνθρωποι είναι τόσο τρομαγμένοι με όλα όσα συμβαίνουν και μπορούν να συμβούν, που κανείς δεν βγήκε ποτέ να το υπερασπιστεί. Ούτε και η αστυνομία.

6 ΙΟΥΛΙΟΥ

Στη Μόσχα άρχισε η απεργία πείνας των Ηρώων.

Πρόκειται για μια πρωτοφανή ενέργεια εκείνης της κατηγορίας ανθρώπων, οι οποίοι παραδοσιακά θεωρούνταν στήριγμα του καθεστώτος του Κρεμλίνου, ανεξάρτητα με το ποιος βρίσκεται στο Κρεμλίνο. Οι Ήρωες, παραδοσιακά στη χώρα μας, είναι Ήρωες της ύπατης εξουσίας. Να, λοιπόν, που τα πράγματα μπερδεύτηκαν.

Πέντε Ήρωες, εν ονόματι των 204 Ηρώων της Ρωσίας, της Σοβιετικής Ένωσης και της Σοσιαλιστικής Εργασίας, αποφάσισαν ότι δεν τους απέμεινε άλλος τρόπος διευθέτησης των σχέσεων της κοινωνίας με την ύπατη εξουσία από το να υποβάλλουν τον εαυτό τους σε δημόσια ταλαιπωρία. Η απεργία πείνας γίνεται στο κτίριο του πρώην επιστημονικού ινστιτούτου στην άκρη της Μόσχας, επί της οδού Σμόλναγια.

Ο λαός μας γενικά κάνει συνέχεια απεργίες πείνας με διάφορες αφορμές. Οι μαθητές και οι συνταξιούχοι. Στη φυλακή και στην ελευθερία. Απαιτούν την καταβολή των δεδουλευμένων και των χρεών, εμποδίζουν το κλείσιμο εργοστασίων και την οικοδόμηση πυρηνικών σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, απαιτούν τις ελευθερίες και την κατάργηση των νό

μων, την αύξηση των συντάξεων και των επιδομάτων. Εδώ και καιρό είναι εντελώς αναποτελεσματικές. Από ιατρική μέθοδος κατέληξε να γίνει καθολικής ισχύος πολιτική και οικονομική.

Οι Ήρωες, όμως, κάνουν για πρώτη φορά απεργία πείνας. Και μάλιστα μαζικά. Κάθε ένας από τους έξι απεργούς πείνας εκπροσωπεί και μια διαφορετική ομάδα Ηρώων. Ο ένας τους Ήρωες της Σοβιετικής Ένωσης, ο άλλος τους κοσμοναύτες από την πόλη Ζβιόζντνι Γκοροντόκ, ο τρίτος τους Ήρωες Σοσιαλιστικής εργασίας και τους τιμημένους με τα μετάλλια της Εργατικής δόξας, τους Ήρωες δηλαδή και της Σοβιετικής Ένωσης και της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

Τέτοια ντροπή η χώρα δεν είχε ξαναζήσει. Όμως, η αιτία είναι απλή. Εξαντλήθηκε και η υπομονή των Ηρώων. Η προϊστορία της υπόθεσης έχει ως εξής: Στις 30 Ιουνίου, στην κατ' αρχήν συζήτηση του νομοσχεδίου, η Δούμα ψήφισε νέες τροπολογίες κατά των προνομίων, αυτή τη φορά στη νομοθεσία για τους Ήρωες. Οι τροπολογίες που αφορούν τους Ήρωες δεν προβλέπουν μείωση των χρημάτων, αλλά μείωση των ενδείξεων σεβασμού του κράτους απέναντι στα επιτεύγματα εκείνα για τα οποία οι άνθρωποι αυτοί τιμήθηκαν με τόσο υψηλές τιμές. Για παράδειγμα, από τώρα και στο εξής οι Ήρωες δεν θα θάβονται με τιμές. Τα στρατιωτικά αγήματα και οι αποχαιρετιστήριοι πυροβολισμοί στοιχίζουν ακριβά, αποφάσισε η κυβέρνηση και ο κρατικός προϋπολογισμός δεν τα αντέχει. Αν θέλουν να τα πληρώσουν οι ίδιοι, ευχαρίστως.

Αναμφίβολα πρόκειται για άλλη μια ανοησία των αξιωματούχων. Από τη μια πλευρά έχουμε το πάμπλουτο Ταμείο Σταθερότητας, στο οποίο νομίμως αναφέρεται ο Πούτιν ως το μεγαλύτερο επίτευγμα του, και από την άλλη, έχουμε κατάργηση του ύστατου χαιρετισμού στους Ήρωες, προφασιζόμενοι περικοπές στον κρατικό προϋπολογισμό.

Φυσικά, κάτι τέτοιο δεν μπορούσαν να το ανεχτούν εκείνοι, που παραδοσιακά θεωρούσαν ότι το κράτος φροντίζει τους Ήρωές του. Όσο οι τροπολογίες κυκλοφορούσαν στους διαδρόμους της εξουσίας, οι Ήρωες έγραψαν επιστολές στον Πούτιν, τον Φραντκόφ και στον Γκριζλόφ. Τον Απρίλιο, 204 Ήρωες ζήτησαν να συναντηθούν με εκπροσώπους τους και να μιλήσουν ώστε να αντιληφθεί η εξουσία ότι οι τροπολογίες αυτές είναι εξευτελιστικές και ότι δεν επιτρέπεται να ψηφιστούν.

Δεν υπήρξε καμιά επίσημη αντίδραση. Απόλυτη αδιαφορία από τη μεριά των αξιωματούχων (της προεδρίας, της Δούμας και της κυβέρνησης). Οι Ήρωες εξεπλάγησαν: εάν δεν απαντούν σ' αυτούς τότε τι γίνεται με τον υπόλοιπο πληθυσμό; Αποφάσισαν να κάνουν απεργία πείνας. Επισήμως στόχος τους είναι να προσελκύσουν την προσοχή στα προβλήματα διαλόγου μεταξύ εξουσίας και κοινωνίας.

Στις 6 Ιουλίου άρχισαν την απεργία πείνας όσοι μπορούσαν, εν ονόματι και κατ' εξουσιοδότηση των υπολοίπων. Πολλοί Ήρωες είναι πλέον προχωρημένης ηλικίας ή ανάπηροι και γενικά δεν είναι σε θέση να κάνουν απεργία πείνας.

Ο Ήρωας της Ρωσίας, Γιεβγένι Αλεξάντροβιτς Κιριούσιν, είναι ένας από τους απεργούς πείνας. Είναι 55 ετών. Δεν είναι συνταξιούχος λόγω ηλικίας, αλλά λόγω αναπηρίας. Εργαζόταν ως «δοκιμαστής διαστημικών συστημάτων διάσωσης», οι άνθρωποι, όμως, που εργάζονταν σ' αυτή τη θέση την αποκαλούν θέση «δοκιμαστή διαστήματος».

Ο Γιεβγένι Αλεξάντροβιτς είναι ένας επικούρειος λάτρης της ζωής που μοιάζει με τον Βίνιν Πουχ. Συμμετείχε στην επεξεργασία των βέλτιστων πρακτικών περιπάτων στο διάστημα.

- Δοκιμάζαμε στον εαυτό μας όλα όσα σήμερα πετούν στο διάστημα, αυτή είναι η ουσία της δουλειάς μας.

- Δοκιμάζατε στον εαυτό σας όλες τις επιβαρύνσεις;

- Ναι, φυσικά. Στόχος μας ήταν να δοκιμάσουμε στο μάξιμουμ όλες τις πιθανές επιβαρύνσεις του οργανισμού προκειμένου να διερευνήσουμε αν μπορεί ο άνθρωπος να χειρίζεται τα πτητικά όργανα σε συνθήκες 10-12 φορές μεγαλύτερης επιβάρυνσης από την κανονική. Η ουσία της δουλειάς μου ήταν να μείνουν οι κοσμοναύτες ζωντανοί και δόξα τω Θεώ το κατάφερα. Έπρεπε να μετακινήσω τα όρια του πτητικού καθεστώτος τους. Δουλειά μου ήταν να δημιουργήσω ένα εφεδρικό διάδρομο για κάθε συγκεκριμένο κοσμοναύτη. Μας έριξαν πολλές φορές στην Ταϊγκά, πίσω από τα Ουράλια Όρη. Εκεί έπρεπε να επιβιώσουμε.

- Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αναπηρία σας;

- Ναι, αυτό πιστεύω. Υποχρεώθηκα να επιβιώσω περισσότερο από δέκα φορές.

- Αυτό σημαίνει ότι ξέρετε από πείνα;

- Αλίμονο.

- Η δουλειά σας ήταν, μιλώντας χοντρικά, να είστε το ινδικό χοιρίδιο προκειμένου να πετάξουν με επιτυχία άλλοι;

- Δεν το βλέπαμε έτσι τότε. Αυτό χρειαζόταν τότε η χώρα, το γνωρίζαμε αυτό, εργαζόμασταν προς όφελος της χώρα μας και των διαστημικών της πτήσεων. Χαιρόμασταν που είχαμε μια τέτοια δουλειά. Σήμερα, όμως, το αληθινό ινδικό χοιρίδιο είναι ο υπόλοιπος πληθυσμός μας. Με εξαίρεση, βέβαια, μιας ομάδας ενός, ενάμιση εκατομμυρίου. Η εξουσία χρησιμοποιεί όπως θέλει αυτόν τον πληθυσμό-πειραματόζωο. Αλλά και τα πειραματόζωα φταίνε, αφού επιτρέπουν στους άλλους να τους μεταχειρίζονται έτσι.

- Εσείς προσωπικά γιατί αποφασίσατε να κάνετε απεργία πείνας; Αφού είστε ανάπηρος.

- Δεν μπορώ να ανεχτώ πλέον αυτήν την κτηνώδη συμπεριφορά. Ως κτηνώδη συμπεριφορά ορίζω τη στάση της εξουσίας απέναντι στο λαό. Η κυβέρνηση ζει με τους δικούς της νόμους, ο λαός με τους δικούς του. Υπάρχει τοίχος ανάμεσα

τους. Εδώ στο πετσί μου δοκίμασα αυτόν τον τοίχο. Υπάρχει απόλυτη έλλειψη διάθεσης να μας καταλάβουν, δεν θέλουν ούτε καν να συνομιλήσουν μ' εμάς, τους Ήρωες.

- Ποιο θα είναι το τέλος της απεργίας πείνας; Μέχρι πού θα φτάσετε;

- Θα πάω μέχρι το τέλος. Σήμερα πιστεύω ότι κανείς δεν πρόκειται να έρθει να μας συναντήσει, όσο κι αν κρατήσει η απεργία πείνας που κάνουμε. Δεν πρόκειται να αντιδράσουν. Στο τέλος θα πάμε να παραδώσουμε τα Αστέρια μας. Δεν μας χρειάζονται.

Ο Γιεβγένι Αλεξάντροβιτς είναι θυμωμένος. Πώς αλλιώς θα μπορούσε να είναι άλλωστε;

Από τους έξι που αρχικά είχαν δηλώσει πως θα κάνουν απεργία πείνας, ο ένας δεν μπόρεσε να έρθει. Και είναι πολύ «χαρακτηριστικό» το ότι δεν μπόρεσε.

«*Χάσαμε τον Κιριτσένκο Γκριγκόρι από τη Σαμάρα*», μας λέει ο Βαλέρι Μπουρκόφ, άνθρωπος με τεχνητά πόδια, Ήρωας και πρόεδρος του Ιδρύματος «Ήρωας της Πατρίδας». Έλαβε τον τίτλο του Ήρωα για τη συμμετοχή του στον πόλεμο του Αφγανιστάν, απ' όπου γύρισε δίχως πόδια. Η πεθερά του Γκριγκόρι, που ζει στο Ουζμπεκιστάν, έπαθε εγκεφαλικό επεισόδιο. Ο Ήρωας δικαιούται εισιτήριο με έκπτωση, όχι όμως και η σύζυγός του. Έτσι ο Ήρωας, που δεν είχε λεφτά να αγοράσει εισιτήριο, προτίμησε να δώσει το εισιτήριο στη γυναίκα του να πάει να φροντίσει τη μητέρα της στο Ουζμπεκιστάν. Ο ήρωας δεν έχει λεφτά. Οι Ήρωες είναι φτωχοί.

Και δίνει την ίδια και πάλι απάντηση στο ερώτημα γιατί κάνετε απεργία πείνας. Γιατί ντρέπονται να ζουν έτσι. Γιατί ο Ήρωας της χώρας δεν έχει χρήματα να αγοράσει εισιτήριο για τη σύζυγό του. Αυτό δεν μπορεί να συμβαίνει για λόγους αρχής. Η απεργία πείνας είναι ένδειξη του αδιεξόδου που βιώνουν.

Συνεχίζει ο Μπουρκόφ:

- Πιστεύουμε ότι πρέπει να ξεκινήσουμε την απεργία πείνας μας και να γίνουμε η «σπίθα» για να μας ακολουθήσει μετά και η κοινωνία των πολιτών και αυτό να έχει ως αποτέλεσμα να ψηφιστεί ο νόμος για τις εγγυήσεις συμμετοχής των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων των οργάνων της κρατικής εξουσίας. Το Συντονιστικό Συμβούλιο των Ηρώων θεωρεί απολύτως αναγκαία την ψήφιση νόμου για τη συμμετοχή των πολιτών. Δίχως αυτόν, το Σύνταγμα της Ρωσίας παραμένει ένα άχρηστο για τους πολίτες ντοκουμέντο. Η απεργία πείνας μας είναι μια ώθηση για έναν διευρυμένο δημόσιο διάλογο σχετικά με τη λήψη πολιτικών αποφάσεων, για το δικαίωμα του λαού να έχει άποψη για το πώς θα διοικείται το κράτος. Διαφορετικά όλα αυτά θα παραμείνουν απλές διακηρύξεις για τα δικαιώματα του ανθρώπου. Πού είναι η διανόηση; Πού είναι οι συγγραφείς; Πού είναι τα μέλη του προεδρικού συμβουλίου; Ας μας πουν την άποψή τους για τα θέματα που κάνουμε απεργία πείνας.

- Σας υποστηρίζει κανείς στη Δούμα;

- Ενδιαφέρον ερώτημα. Όλοι. Η Δούμα, όμως, σώζει τα προσχήματα για την κυβέρνηση. Ο Ρογκόζιν δεν θέλει να μαλώσει με τον Βαράνικοφ. Ο Ζουγκάνοφ με τη Σάβιτσκαγια. Κανένας με κανέναν. Η «Ενιαία Ρωσία» με τον αντιπρόεδρο της κυβέρνησης Ζούκοφ, και πάει λέγοντας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, η εξουσία να έχει μετατραπεί σε έλος, που έχει κόψει κάθε σχέση με τη βούληση. Η κυβέρνηση με το νόμο για τα προνόμια τιμωρεί τον λαό πολύ σκληρά. Στο τέλος, όμως, θα συγκρουστεί με τους βράχους. Και ο βράχος αυτός είμαστε εμείς. Εάν νικήσουμε τότε θα δώσουμε ελπίδα και στους άλλους.

Με τα λόγια αυτά ο Βαλέρι έλυσε τα τεχνητά του πόδια και από ένας πανύψηλος άντρας μετατράπηκε σε μικρόσωμο και σύρθηκε στο κρεβάτι που είχε προετοιμαστεί εκ των προτέρων...

Εάν νικήσουν οι Ήρωες, θα δώσουν ελπίδα και στους άλλους. Εάν χάσουν, τότε κανείς δεν θα τους υποστηρίξει. Η ρωσική ιδιομορφία. Η παράδοση της μεγάλης αγάπης για τους επιτυχημένους (άσχετα από το κόστος αυτής της επιτυχίας) και του μυστικού δυνατού πάθους για τους διωκόμενους.

Σ' εμάς είναι ανελέητοι με τους αποτυχημένους.

Απόσπασμα από τη δήλωση των Ηρώων προς τον πρόεδρο, την παραμονή της έναρξης της απεργίας πείνας: «...*Το Συντονιστικό Συμβούλιο των Ηρώων θεωρεί απολύτως αναγκαία την επεξεργασία και την ψήφιση ομοσπονδιακού νόμου για τις εγγυήσεις συμμετοχής των πολιτών στην επεξεργασία των αποφάσεων της κρατικής εξουσίας και των οργάνων τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς επίσης και την υλοποίηση των κρατικών και αυτοδιοικητικών προγραμμάτων κοινωνικής πρόνοιας μέσω της δημιουργίας μη κερδοσκοπικών οργανισμών. Το Συντονιστικό Συμβούλιο των Ηρώων θεωρεί απολύτως αναγκαία την ψήφιση ομοσπονδιακού νόμου για τις αιτήσεις των πολιτών. Δίχως τη νομοθετική θωράκιση των εγγυήσεων της εφαρμογής των σημαντικότατων συνταγματικών δικαιωμάτων των πολιτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας, το Σύνταγμα της Ρωσίας θα παραμείνει ένα άχρηστο για τους πολίτες ντοκουμέντο...*»

Κάτω από τη δήλωση υπάρχουν οι υπογραφές:

Ι. Μεσεριάκοφ, πρόεδρος της ομάδας Ηρώων Σοβιετικής Ένωσης και Ηρώων Σοσιαλιστικής Εργασίας.

Μπ. Βολινόφ, εκπρόσωπος της ομάδας Ηρώων της Σοβιετικής Ένωσης που τιμήθηκαν δύο φορές με την διάκριση αυτή.

Β. Πολιακόφ, εκπρόσωπος της ομάδας κοσμοναυτών Ηρώων της Σοβιετικής Ένωσης και της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

Β. Αφανάσιεφ, εκπρόσωπος της ομάδας Ηρώων Σοβιετικής Ένωσης, Ηρώων Ρωσικής Ομοσπονδίας και παρασημοφορημένων με το μετάλλιο της Δόξας από την επαρχία Σελκόφσκι, του κυβερνείου της Μόσχας.

Β. Ζουντόφ, κοσμοναύτης.

Β. Μπουρκόφ, πρόεδρος του Ιδρύματος «Ήρωας της Πατρίδας».

Α. Κνισόφ, εκπρόσωπος της ομάδας των πιλότων-δοκιμαστών από την πόλη Ζουκόφσκι των Ηρώων της Σοβιετικής Ένωσης και της Ρωσικής Ομοσπονδίας. (Είναι εκείνοι οι πιλότοι που πετούν με τα MAKS από το περίφημο Αεροπορικό Σαλόνι μας, όταν το επισκέπτεται ο Πούτιν και οι ηγέτες του κόσμου που κατορθώνουν να προσκαλέσουν.)

Ε. Κιριούσιν, πρόεδρος του Συμβουλίου της Ένωσης Ηρώων της Ρωσικής Ομοσπονδίας, των Ηρώων της Σοβιετικής Ένωσης και των Ηρώων Σοσιαλιστικής Εργασίας.

Β. Ματφέγιεφ, εκπρόσωπος της ομάδας Ηρώων της Σοβιετικής Ένωσης, των Ηρώων της Ρωσικής Ομοσπονδίας και των παρασημοφορημένων με το μετάλλιο Δόξας της περιοχής της Μόσχας.

Β. Αλεξέγιεφ, εκπρόσωπος της ομάδας Ηρώων Σοσιαλιστικής Εργασίας και παρασημοφορημένων με το μετάλλιο της Εργατικής δόξας της Μόσχας.

Γ. Αούλοφ, εκπρόσωπος της ομάδας Ηρώων Σοσιαλιστικής Εργασίας και παρασημοφορημένων με μετάλλια Εργατικής Δόξας της Μόσχας.

Αν οι Ήρωες έπαιρναν τις απαντήσεις που ήθελαν στα ερωτήματά τους, σ' εκείνα που έθεσαν υπόψη της κυβέρνησης, δεν θα έκαναν απεργία πείνας; Δεν θα το «έκαναν για όλους»;

Όσες μέρες έκαναν απεργίας πείνας οι Ήρωες ήμουν μαζί τους. Παρόλα αυτά δεν μπόρεσα να βρω την απάντηση στο ερώτημα: Στόχος της απεργίας πείνας είναι να βελτιστοποιηθεί η υπάρχουσα εξουσία, όπως κάποτε ο Γκορμπατσόφ ήθελε να «βελτιώσει τον σοσιαλισμό»; Ή μήπως είναι το να γίνουν αλλαγές με νόμιμο τρόπο μέσω των κοινοβουλευτικών εκλογών;

7 ΙΟΥΛΙΟΥ

Στο Λονδίνο χτύπησε η τρομοκρατία, τη στιγμή που στη Γλασκόβη συνεδρίαζαν οι «Οκτώ» με τον Πούτιν. Θύματα και αίμα στην τηλεόρασή μας. Καλύτερα όμως να μην ακούς τις ειδήσεις: ελάχιστη συμπόνια, μεγάλη χαιρεκακία. Σαν να χαίρονται που κι εκεί γίνονται τα ίδια με εδώ. Ιδιαίτερα εμπεριστατωμένες είναι ειδήσεις που αφορούν την ετοιμότητα της Μεγάλης Βρετανίας να εκδώσει στην Ρωσία τον Ζακάγιεφ. Άσχετα από το γεγονός, βέβαια, ότι η Μεγάλη Βρετανία δεν έχει δηλώσει κάτι τέτοιο.

Τι γίνεται με την κοινωνία; Είναι έτοιμη να χαρεί αυτή την φορά που τα πράγματα είναι άσχημα για τους άλλους. Είναι όμως παντελώς ανέτοιμη για το καλό. Σε όλο τον κόσμο ο λαός μας θεωρείται αγαθός και δίκαιος. Δεν

συμμερίζομαι καθόλου αυτή την άποψη.

Άλλωστε, όταν στο μέλλον η Σκότλαντ Γιάρντ θα δημοσιοποιήσει τα αποτελέσματα της έρευνας της και δηλώσει πως η Αλ Κάιντα δεν φέρει ευθύνη και ότι οι ένοχοι των τρομοκρατικών πράξεων ήταν ομάδες βρετανών τρομοκρατών, τα δελτία ειδήσεών μας θα το αποσιωπήσουν εντελώς. Γιατί εκεί δεν διεξάγουν «καλά» τις έρευνες. Σ' εμάς, που τις διεξάγουν «καλά», για όλα και πάντα ευθύνεται η Αλ Κάιντα, η οποία έχει διεθνείς δραστηριότητες, είναι ασύλληπτη, αλλά και βολική γιατί με την ιδέα αυτή οικοδομείται και υποστηρίζεται η πολιτική που δικαιολογεί τη μη σύλληψη του Μπασάγιεφ. Τότε πώς μπορείς, στο πλαίσιο των δηλώσεων της Σκότλαντ Γιάρντ, να πείσεις τον λαό μας για την αδιάκοπη τρομοκρατική δραστηριότητα στον Βόρειο Καύκασο, στην οποία δεν μπορείς να θέσεις τέλος;

Δεν μπορείς. Γιατί τότε θα πρέπει να γίνεις έντιμος κι εσύ. Όπως στην Μεγάλη Βρετανία. Εδώ όμως είπαν τόσα ψέματα που δεν υπάρχει δρόμος επιστροφής. Συνεχίζουν λοιπόν να ψεύδονται.

Οι Ήρωες στη Μόσχα συνεχίζουν την απεργία πείνας. Κανένας τηλεοπτικός σταθμός δεν μεταδίδει τίποτα γι' αυτό.

Η Γενική Εισαγγελία πρότεινε στους δικηγόρους του Χοντορκόφσκι και του Λέμπεντεφ να πάνε στη φυλακή Ματριόσκαγια Τισινά, προκειμένου να είναι παρόντες στην ανακοίνωση νέων κατηγοριών κατά των κατηγορουμένων. Οι δικηγόροι πήγαν, αλλά οι νέες κατηγορίες δεν ανακοινώθηκαν. Μήπως ο Πούτιν το ξανασκέφτηκε και δεν θα πιέσει τελικά εκείνους που δεν παραδέχτηκαν την ενοχή τους;

Η Μαρίνα Φιλίπποβνα Χοντορκόφσκαγια, μητέρα του Μιχαήλ Χοντορκόφσκι, έδωσε στην εφημερίδα μας Νόβαγια Γκαζέτα την ανοιχτή επιστολή της προς τον κοσμοναύτη Γκεόργκι Γκρετσκό, ο οποίος συνυπέγραψε την περίφημη «ανοιχτή επιστολή των 50» (50 καλλιτέχνες, συγγραφείς, σκηνοθέτες, κοσμοναύτες, γνωστοί στη χώρα άνθρωποι, οι οποίοι υπέγραψαν μία επιστολή καταδίκης του Χοντορκόφσκι στην οποία εκδηλώνουν τη χαρά τους για την αυστηρή του καταδίκη. Η επιστολή είναι σύμφωνη με το ύφος των χρόνων του σταλινισμού, όταν ο λαός έγραφε εκστατικές επιστολές αιτήσεις στον Ηγέτη, ο οποίος εξόντωνε όλους αντιπάλους τους, πραγματικούς και φανταστικούς).

Γράφει στην επιστολή της η μητέρα του Χοντορκόφσκι:

«...*Ντράπηκα και λυπήθηκα για λογαριασμό Σας, δεν θέλω να σκεφτώ ότι Εσείς, ένας άνθρωπος πληροφορημένος και μη αδιάφορος, δεν γνωρίζατε ότι ο γιος μου και η εταιρεία του έχουν συμβάλλει με τεράστια ποσά σε επιμορφωτικά προγράμματα για τη νεολαία και τους δασκάλους διάφορων περιοχών της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Εάν το γνωρίζατε, τότε πού είναι η συνείδησή Σας; Εάν δεν το γνωρίζατε και επιχαίρεστε για την ποινή του κατάδικου, τότε πού είναι η τιμή Σας και η ανδρεία Σας; Δεν Σας καλώ να υπερασπιστείτε τον Χοντορκόφσκι και να*

καταδικάσετε το "δικαστικό μας σύστημα". Κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα της άποψης. Αλλά για να τιμωρήσεις κάποιον δημοσίως θα πρέπει λεπτομερώς να εντρυφήσεις στο αποδεικτικό υλικό, δίχως το οποίο είναι αδύνατη η παραμικρή δικαιοσύνη...»

Η δημοσίευση της επιστολής δεν έτυχε απάντησης από την πλευρά του κοσμοναύτη Γκρετσκό. Σημειωτέον ότι ο κοσμοναύτης αυτός ήταν επίσης εναντίον των συναδέλφων του Ηρώων. Ο καθένας κάνει τις επιλογές του.

Στο ρωσικό διαδίκτυο εμφανίστηκε το μανιφέστο μιας ομάδας πολιτικών, ακτιβιστών, δημοσιογράφων και παραγόντων του πολιτισμού από την Μόσχα, την Αγία Πετρούπολη, και την περιοχή της Καλουζσκά. Είναι ένα μανιφέστο για την ίδρυση της Λίγκας για την κατάργηση της επιστράτευσης. Είναι μια πρωτοβουλία του Κόμματος των μητέρων των στρατιωτών. Οι γυναίκες θέλουν να καταργηθεί, επιτέλους, η υποχρεωτική στρατιωτική θητεία στη Ρωσία και οργάνωσαν από «τα κάτω» ένα πανεθνικό δημοψήφισμα.

Η Λίγκα είναι το όργανο για την οργάνωση του δημοψηφίσματος, το οποίο είναι πολύ δύσκολο να πραγματοποιηθεί στη χώρα μας λόγω του υφιστάμενου νομικού καθεστώτος.

Το μανιφέστο υπέγραψαν:

Νικολάι Χραμόφ, γραμματέας του κινήματος «Ρώσοι ριζοσπάστες»,

Βαλεντίνα Μελνικόβα, πρόεδρος του Κόμματος των μητέρων των στρατιωτών,

Αλεξάντρα Ποντράμπνικα, γενική διευθύντρια του ειδησεογραφικού πρακτορείου Prima News (ειδησεογραφικό πρακτορείο που ειδικεύεται στις ειδήσεις που αφορούν τα ανθρώπινα δικαιώματα),

Γιούλια Ριμπακόβα, ακτιβίστρια υπέρ των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,

Σεργκέι Φαντέγιεφ, βουλευτής, μέλος του νομοθετικού σώματος της περιοχής Καλουζσκά του κόμματος «Μήλο»,

Κωνσταντίν Μποροβόι, επιχειρηματίας και πρόεδρος του Κόμματος Οικονομικής Ελευθερίας,

Μαρί Γκαϊντάρ, από τη Δημοκρατική Ένωση «Ναι!»,

Λεφ Ποναμαριόφ, εκτελεστικός διευθυντής του κινήματος «Για τα δικαιώματα του ανθρώπου»,

Βαλέρι Νοβοντβόρσκι, δημοσιολόγος, ηγέτης της Δημοκρατικής Ένωσης,

Βερόνικα Μαρτσένκο, πρόεδρος του διοικητικού συμβουλίου του Ιδρύματος «Δικαιώματα της Μητέρας»,

Έλλα Πολιακόβα, συνπρόεδρος της οργάνωσης «Μητέρες των στρατιωτών» στην Αγία Πετρούπολη, κ.α.

Τίποτα δεν πρόκειται να γίνει. Η αιτία ας αναζητηθεί στη φυγοπονία των Ρώσων υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

8 ΙΟΥΛΙΟΥ

Στο διαμερισματικό δικαστήριο Νικούλιν στη Μόσχα συνεχίστηκε η ακροαματική διαδικασία για την υπόθεση των 39 μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος της 14ης Δεκεμβρίου 2004, οι οποίοι κατέλαβαν την αίθουσα υποδοχής της προεδρίας της δημοκρατίας φωνάζοντας συνθήματα κατά του Πούτιν, εκδιώχθηκαν από εκεί από τις δυνάμεις των Ο.Μ.Ο.Ν. και μετά από αυτό βρίσκονται ήδη εδώ και επτά μήνες προφυλακισμένοι σε διάφορες φυλακές της Μόσχας.

Στις 8 Ιουλίου η θέση τους ήταν μέσα σε κλουβιά. Τρία καινούργια, ψηλά μέχρι το ταβάνι, κλουβιά, δύο για τους άντρες και ένα για τις γυναίκες. Και τα τρία ήταν γεμάτα. Τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος – «Δεκεμβριστές»[78] κάθονται τόσο στριμωγμένα το ένα δίπλα στο άλλο που δυσκολεύονται ακόμη και να κουνηθούν. Όλοι τους είναι χλωμοί μετά από τόσους μήνες προφυλάκισης, τα κεφάλια τους στηρίζονται πάνω στους αδύνατους λαιμούς τους. Προσπαθούν να διακρίνουν ανάμεσα στο κοινό γνώριμα πρόσωπα και να κουνήσουν από μακριά ελαφρά το χέρι τους. Ελαφρά γιατί απαγορεύεται κάθε επαφή μαζί τους. Οι φύλακες είναι ιδιαίτερα αυστηροί και δεν επιτρέπουν καμιά επικοινωνία με κανέναν. Θα νόμιζε κανείς ότι εδώ δικάζονται τα μέλη κάποιας συμμορίας από το Ταμπόφ ή το Ισμαήλοφσκ πάνω από τα οποία επικρέμεται η ποινή της ισόβιας κάθειρξης. Ακόμη και στους δικηγόρους, κατά παράβαση της νομοθεσίας, οι φύλακες-συνοδοί απαγόρευσαν οποιαδήποτε επικοινωνία με τους κατηγορούμενους. Όταν ο δικηγόρος Ταράσοφ παρακάλεσε τον δικαστή να του επιτρέψει να δώσει κάποια έγγραφα σε ένα από τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, το οποίο υπερασπίζεται, φώναξαν από την ομάδα των φυλάκων τον πιο δύστροπο, ο οποίος επιδεικτικά άρχισε να φυλλομετρά όλα τα χαρτιά σαν να έψαχνε κάτι να βρει.

Η αίθουσα σοκάρεται, ξεσπάσει θόρυβος. «Απλά ηλίθιος», λέμε με τον Λεφ Ποναμαριόφ (από το κίνημα «Για τα δικαιώματα του ανθρώπου», που παραβρίσκεται στη δίκη προκειμένου να παρέμβει η οργάνωσή του υπέρ της κατάργησης του μέτρου της προφυλάκισης και κατά της απαγόρευσης εξόδου για μία κοπέλα, μέλος του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, που πάσχει από νεφρική ανεπάρκεια).

Μαζί με τον Ποναμαριόφ είναι και ο Ιβάν Μέλνικοφ, βουλευτής της Δούμας, επιφανές στέλεχος του Κομμουνιστικού Κόμματος Ρωσικής Ομοσπονδίας, και μέλος της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης του Συμβουλίου της Ευρώπης. Είναι συγκλονισμένος με τον τρόπο που πραγματοποιείται η δίκη

[78] Αναφορά στο κίνημα των «Δεκεμβριστών» του 1821.

των πολιτικών αντιπάλων του καθεστώτος, σε αντίθεση με όσα συμβαίνουν στη Δούμα. Εκεί η εξουσία είναι πιο διαλλακτική, πιο εκλεπτυσμένη, σε αντίθεση με εδώ, όπου είναι ανελέητη απέναντι στους «Εχθρούς του Ράιχ». Ο βουλευτής Μέλνικοφ, εκτός από αυτό, διδάσκει στο Πανεπιστήμιο της Μόσχας και μεταξύ των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος που δικάζονται υπάρχουν και πολλοί φοιτητές αυτού του πανεπιστημίου, συνεπώς παρευρίσκεται εδώ και για να τους υπερασπιστεί εκ μέρους της ακαδημαϊκής κοινότητας. Φυσικά, ο δικαστής δεν επιτρέπει σε κανένα μάρτυρα από την πλευρά των κατηγορουμένων που εκπροσωπούν συλλογικότητες να καταθέσει και έτσι το αίτημα του Μέλνικοφ απορρίπτεται. Όπως και όλων των υπολοίπων. Οι δικηγόροι εις μάτην προσπαθούν να πείσουν τον δικαστή για την αναγκαιότητα κατάθεσης αυτών των μαρτύρων παραθέτοντας το ένα μετά το άλλο τα άρθρα του ποινικού κώδικα. Αρκεί να ακουστεί εκ μέρους των πολιτικώς ενάγοντων η λέξη: «Αντιτιθέμεθα» και ο δικαστής απορρίπτει το αίτημα.

Ο δικαστής Αλεξέι Σιχάνοφ ανήκει στη δύναμη του διαμερισματικού δικαστηρίου της Τβερ της περιοχής της Μόσχας, αλλά η ακροαματική διαδικασία γίνεται στο κτίριο του διαμερισματικού δικαστηρίου Νικούλιν, επειδή εδώ υπάρχει μεγάλη αίθουσα με κλουβιά, ικανά να χωρέσουν και τους 39 κατηγορούμενους. Ο Σιχάνοφ είναι νεαρός, ούτε καν 30 ετών, με ξανθά μαλλιά και μοιάζει με άριο. Μιλάει ακατάληπτα, όπως και οι περισσότεροι Ρώσοι δικαστές στις μέρες μας, σαν να μονολογεί. Είναι αδύνατο να καταλάβει κανείς τι λέει ακόμη κι αν έχει μπροστά του μικρόφωνο. Σ' εμάς, οι δικαστές δεν υπάρχουν για να τους ακούν οι υποψήφιοι κατάδικοι, αλλά για να τηρούν τα προσχήματα της δίκαιης δίκης.

Στην αίθουσα η ατμόσφαιρα είναι αποπνικτική και οι φύλακες συνέχεια πίνουν μεταλλικό νερό. Οι γονείς ζητούν να δώσουν στα παιδιά τους, που βρίσκονται μέσα στα κλουβιά, νερό γιατί κάνει πολλή ζέστη. Αλλά και αυτό ακόμη απαγορεύεται. Προφανώς ο δικαστής τα έχει καταδικάσει στο βασανιστήριο της δίψας. Οι μητέρες δυσανασχετούν: «*Γιατί τους ταλαιπωρείτε με το να πίνετε νερό μπροστά στα μάτια τους; Αφήστε μας να τους δώσουμε κι εμείς να πιουν.*» Ο φύλακας συνοδός απαντάει: «*Κι αν τους δώσετε δηλητηριασμένο νερό;*»

Να η λογική τους: Οι μητέρες ήρθαν στο δικαστήριο για να δηλητηριάσουν τα παιδιά τους.

Ανάμεσα στα κλουβιά, όπου βρίσκονται τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, και το κοινό, όλο το πρώτο μέρος της αίθουσας είναι κατειλημμένο από σειρές θρανίων τοποθετημένων κάθετα απέναντι στον δικαστή όπου κάθονται οι δικηγόροι. Λες και είμαστε σε σχολείο. Οι δικηγόροι είναι περίπου είκοσι. Μόνο το γωνιακό και πιο απομακρυσμένο τραπέζι δόθηκε στους εκπροσώπους της πολιτικής αγωγής. Η πολιτική

αγωγή στη δίκη αυτή είναι αποκλειστικά νομικά πρόσωπα. Δεν υπήρξαν ξυλοδαρμοί εκ μέρους των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, όσο κι αν προσπάθησε η εισαγγελία της Μόσχας να αποδείξει κάτι τέτοιο (η ανακριτική ομάδα με επικεφαλής τον Γιεβγένι Αλίμοφ, από το «τμήμα δίωξης οργανωμένου εγκλήματος»).

Το πρώτο «πρόσωπο» είναι η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία ασφαλείας (F.S.O.). Σύμφωνα με το κατηγορητήριο, τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος έκλεψαν ανιχνευτή μετάλλων που ανήκε στην F.S.O., αξίας 320 χιλιάδων ρουβλίων.

«*Δεν έχετε άλλες απαιτήσεις;*», ρωτάω τον εκπρόσωπο της F.S.O. ονόματι Ντενίς (αρνείται να αποκαλύψει το επίθετό του). «*Όχι*», μου απαντάει.

Το δεύτερο «πρόσωπο» επισήμως ονομάζεται «Παραγωγικο-τεχνική επιχείρηση της ομοσπονδιακής κρατικής Διεύθυνσης της προεδρίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας», δηλαδή μια κρατική υπηρεσία που έχει στην ευθύνη της τη διαχείριση των κτιρίων της προεδρίας του Πούτιν. Η εν λόγω επιχείρηση απαίτησε τα παρακάτω: 16 χιλιάδες για μια σπασμένη πόρτα, 10 χιλιάδες για ένα σπασμένο γραφείο και 10.500 για επτά σπασμένες καρέκλες (παρά το γεγονός ότι έσπασε μόνο μία, αλλά ποιος θα έχανε την ευκαιρία να προσθέσει και μερικές ακόμα, όπως συνήθως κάνουν οι διοικήσεις των οργανισμών που έχουν τη διαχείριση κτιρίων γενικώς). Επιπλέον: 3 χιλιάδες για ένα ντουλάπι, 10 χιλιάδες για μια βιβλιοθήκη και 600 ρούβλια για ένα σκισμένο κόκκινο χαλάκι.

Συνολικά: 472.700 ρούβλια. Εάν το διαιρέσεις με τους 39 κατηγορούμενους, τότε βγαίνει ότι η εισαγγελία απαιτεί από καθέναν εκ των κατηγορουμένων μέχρι και επταετή φυλάκιση για ένα ποσό περίπου 12 χιλιάδων. Δώδεκα χιλιάδων ρουβλίων, ούτε καν δολαρίων. Φυσικά, αυτά δεν είναι σοβαρά πράγματα. Ποτέ δεν ήταν άλλωστε.

Τα συνθήματα ήταν «Κάτω ο Πούτιν!» και άλλα παρόμοια, που φώναξαν τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος στην αίθουσα υποδοχής της προεδρίας, δηλαδή στο χώρο εκείνο όπου κάθε πολίτης έχει δικαίωμα να εκφράσει την άποψή του για την ακολουθούμενη πολιτική του εν ενεργεία προέδρου.

Τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος φώναξαν αυτά τα συνθήματα και τώρα βρίσκονται μέσα στα κλουβιά. Σαν σκυλάκια στο κυνοκομείο. Σε κοιτάζουν από εκεί μέσα τόσο σοβαρά που πιάνεται η ψυχή σου κι αυτό γιατί η μάχη των ιδεών δεν γίνεται με μεθόδους φυλάκισης, αφού το μόνο που επιτυγχάνεται με κάτι τέτοιο είναι να δυναμώσουν οι ιδέες. Αυτή είναι η φύση του ανθρώπου. Ένα από τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, απ' ό,τι φαίνεται, άφησε τα γένια του να μεγαλώσουν και ξύρισε το κεφάλι του (στις φωτογραφίες της σύλληψής του ήταν εντελώς διαφορετικός). Ένας άλλος που δεν είχε γένια να αφήσει, ήταν γεμάτος σημάδια

και έλκη από τσιμπήματα κοριών. Ένας τρίτος ξύνεται διαρκώς γιατί κόλλησε ψωρίαση μέσα στη φυλακή. Ο κίνδυνος που αντιπροσωπεύουν για την κοινωνία είναι οι απόψεις τους για τη ζωή στη χώρα μας. Αξίζει άραγε να περνούν όλες αυτές τις ταλαιπωρίες αντί να σπουδάζουν στο πανεπιστήμιο της Μόσχας;

Φτάνει η στιγμή που οι κοπέλες ζητούν να πάνε στην τουαλέτα. Τις αλυσοδένουν και τις οδηγούν εκεί, αλλά κατά παράδοξο τρόπο τις συνοδεύουν άντρες φύλακες. Οι κοπέλες πηγαίνουν και χαμογελούν χαρούμενες, ανταλλάσσοντας βλέμματα με τις μητέρες και τους νεαρούς συζύγους τους. Τα χαμόγελα, όμως, αυτά δεν μπορούν να αποσπάσουν την προσοχή του ακροατηρίου από την επίδειξη ισχύος των Αρχών απέναντι στις νεαρές αυτές γυναίκες μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος. Οι κοπέλες χαμογελούν, αλλά οι αλυσίδες τρίζουν. Σαν να είναι κατάδικοι.

Οι εκπρόσωποι της F.S.O. και της παραγωγικο-τεχνικής επιχείρησης της ομοσπονδιακής κρατικής Διεύθυνσης της προεδρίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας, είναι τρεις. Ο νεαρός Ντενίς και δύο κυρίες. Είναι πολύ επιθετικοί. Δεν δίνουν τα στοιχεία τους. Επιμένουν να ζητούν να μην επιτραπεί η λήψη φωτογραφιών στην αίθουσα, ούτε να παραμείνουν οι τηλεοπτικές κάμερες, επειδή αυτοί, ως παράγοντες της δίκης, δεν το επιθυμούν.

«*Νιώθω μεγάλη ντροπή*», μου λέει ο μεγάλος σε ηλικία δικηγόρος Αλεξέι Ζοβγκορόντι (εκπροσωπεί τον φοιτητή από το Νίζνι Νόβγκοροντ, Γιούρι Σταροβέροφ). «*Σαν να θέλουν να θεραπεύσουν ασθενή με συνάχι με μεθόδους κατά του καρκίνου. Με ακτινοβολίες...*»

Ο δικαστής, όμως, δεν παρατηρεί τίποτα από αυτά. Φαίνεται ότι έχει τα δικά του σχέδια. Μοιάζει να γνωρίζει εκ των προτέρων ποια πλευρά έχει το δίκιο με το μέρος της.

Πρώτον, είναι η πλευρά της F.S.O. και της παραγωγικο-τεχνικής επιχείρησης της ομοσπονδιακής κρατικής Διεύθυνσης της προεδρίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας και των εκπροσώπων τους, οι οποίοι δεν κρύβουν ότι αποστολή τους είναι η καταδίκη των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος.

Δεύτερον, είναι η πλευρά των εισαγγελέων. Οι τελευταίοι είναι δύο, σχετικά νεαρής ηλικίας. Η κ. Γκουντίμ και ο κ. Σμιρνόφ. Συνεργάτες του τμήματος δίωξης οργανωμένου εγκλήματος της εισαγγελίας της Μόσχας, μιας διεύθυνσης που ασχολείται με ιδιαιτέρως σοβαρά εγκλήματα και δολοφονίες. Παρόλο που τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος δεν εμπίπτουν στην αρμοδιότητά τους, καθώς είναι πολύ δύσκολο να αποτελέσουν «εγκληματική οργάνωση», εν τούτοις είναι εδώ για να τους «θάψουν». Η κ. Γκουντίμ τα καταφέρνει καλύτερα γιατί έχει ανάλογη εμπειρία, την οποία απέκτησε προσφάτως με την περίφημη συμμετοχή της σε μια άλλη θορυβώδη υπόθεση κατά του Γιούρι Σαμοντούροφ, διευθυντή του Μουσείου και του Ιδρύματος Αντρέι Σαχάροφ στη Μόσχα και άλλων δύο ατόμων με τις κατηγορίες του εξτρεμισμού κατά την οργάνωση μιας έκθεσης με θέμα «Προσοχή θρησκεία!». Την ομάδα του Σαμοντούροφ, ωστόσο, την καταδίκασαν ουσιαστικά για ασεβή στάση απέναντι στη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία, την κρατική μας ορθοδοξία.

Να λοιπόν που η κ. Γκουντίμ ασχολείται και πάλι με συμμορίες, αλλά αυτή τη φορά στο πεδίο της πολιτικής. Στη σημερινή ακροαματική διαδικασία, ο χρόνος κύλησε με τις καταθέσεις των εκπροσώπων των κρατικών οργανισμών που υπέστησαν ζημιές από τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος. Οι δικηγόροι των μελών ζήτησαν να μειωθεί η εκπροσώπηση της εισαγγελίας της Μόσχας σε ένα άτομο από τη στιγμή που δεν επέτρεψαν στους κατηγορουμένους να έχουν υπερασπιστές από τις διάφορες κοινωνικές οργανώσεις και συλλογικότητες.

Φυσικά, ο δικαστής δεν συμφώνησε και αποφάσισε ότι θα τον βοηθήσουν στο έργο του δύο εισαγγελείς. Στο σημείο εκείνο, ανακοίνωσε τη διακοπή της ακροαματικής διαδικασίας και την επανάληψή της μετά το Σαββατοκύριακο.

Μια σημαντική παρατήρηση από τη δεύτερη ημέρα της ακροαματικής διαδικασίας (η πρώτη ήταν στις 30 Ιουνίου) για την υπόθεση της «14ης Δεκεμβρίου»: για τον Χοντορκόφσκι και τον Λέμπεντεφ στο δικαστήριο κατέθεσαν όλοι οι δημοκράτες και οι φιλελεύθεροι, πρώην και νυν. Για τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος κανείς. Δεν έγιναν ούτε πικετοφορίες, ούτε διαδηλώσεις, ούτε συγκεντρώσεις αλληλεγγύης. Δεν ακούστηκαν ούτε καν συνθήματα. Και αυτό είναι τρομερό. Η δίκη αυτή είναι πλέον φανερό ότι έχει παραδειγματικό χαρακτήρα όπως και εκείνη που αφορούσε τη Γιούκος. Μόνο που το παράδειγμά της απευθύνεται σε άλλες ηλικιακές και εισοδηματικές κατηγορίες του πληθυσμού. Στην άλλη δίκη επιδεικτικά δίκασαν τους πλούσιους, σ' αυτή εδώ τη φτωχή σπουδάζουσα νεολαία. Το μήνυμα, όμως, της εξουσίας είναι ένα και το αυτό: Κοιτάξτε τι θα πάθετε εάν κουνάτε την ουρά σας. Φυλακή, κοριοί, ψωρίαση, έλκη.

Ξεχωριστό είναι το ερώτημα: Πώς μπορούν να τα βγάλουν πέρα με δικαστήρια ελεγχόμενα από την εξουσία. Εάν ήταν ανεξάρτητα θα αποτελούσαν μια ανάσα για χιλιάδες ανθρώπους που θα αναζητούσαν και θα έβρισκαν το δίκιο τους στα δικαστήρια. Η δικαστική όμως μεταρρύθμιση δεν τους αγγίζει, απεναντίας η μεταρρύθμιση συνεχίζεται και η κατάσταση μόνο χειροτερεύει, αφού οι δικαστές δεν κάνουν τίποτα που να έρχεται σε αντίθεση με τις διαταγές της εξουσίας. Η δίκη κατά της Γιούκος απέδειξε τη μη ανεξαρτησία των δικαστηρίων, πράγμα που μας πήγε έναν αιώνα πίσω.

Μια από τις ελπίδες που είχαμε για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα σχετικά να την ανεξαρτησία των δικαστηρίων ήταν η εισαγωγή του θεσμού των ενόρκων. Η εξουσία συμφώνησε με αυτό, διαφορετικά δεν θα γινόμασταν

μέλος του Συμβουλίου της Ευρώπης. Από το 2003 δικαστήρια ενόρκων άρχισαν σταδιακά να εξετάζουν διάφορες υποθέσεις, αλλά σχετικά γρήγορα αποδείχτηκε ότι η ποιότητα του ανακριτικού υλικού δεν άντεχε το δικαστήριο των ενόρκων, αφού οι αποδείξεις ήταν τέτοιες που αν οι τακτικοί δικαστές αθώωναν το 1% των κατηγορουμένων, οι ένορκοι αθώωναν το 15%.

Δικαιωμένοι, συνήθως, στη μεγάλη τους πλειοψηφία ήταν μεγαλοπαράγοντες του υποκόσμου και «ήρωες» του πολέμου στην Τσετσενία, ομοσπονδιακοί που διέπραξαν ειδεχθή εγκλήματα. Για παράδειγμα η υπόθεση του Ούλμαν: η δολοφονία και η εν συνεχεία πυρπόληση των πτωμάτων έξι φιλειρηνικών πολιτών της επαρχίας Σατόισκι της Τσετσενίας (η τραγωδία έλαβε χώρα τον Ιανουάριο του 2002), απλά και μόνο γιατί έτσι θεώρησαν σκόπιμο να κάνουν τα μέλη μιας ειδικής μονάδας του Γενικού Επιτελείου της Ρωσίας υπό την ηγεσία του Ούλμαν.

Μετά τη δικαίωση του «Γιαπωνέζου», ενός γνωστού εγκληματία, το κύρος των δικαστηρίων των ενόρκων χάθηκε εντελώς. Πώς μπορεί να θεωρηθεί πλέον ως ελπίδα εξυγίανσης των δικαστηρίων; Δεν γίνεται με τίποτα.

12 ΙΟΥΛΙΟΥ

Άσχημα νέα από το Μπλαγκοβεσένσκ από την Μπασκιρία, όπου αποφυλακίστηκε και ο τελευταίος αστυνομικός από τους κατηγορούμενους για τη μαζική εκκαθαριστική επιχείρηση που έγινε στις 10-14 Δεκεμβρίου 2004. Στο Μπλαγκοβεσένσκ είχαμε εκατοντάδες θύματα αστυνομικής βίας, η οποία ασκήθηκε σύμφωνα με τα μυστικά αντισυνταγματικά διατάγματα του Υπουργείου Εσωτερικών που καταργούν το τεκμήριο της αθωότητας. Η εξουσία έκανε πως ήθελε να επιφέρει αλλαγές στην υπάρχουσα κατάσταση πραγμάτων στο Υπουργείο Εσωτερικών της Ρωσικής Ομοσπονδίας, όπως διαβεβαίωσε τον Συνήγορο του Πολίτη Βλαντίμηρ Λουκίν, ο αναπληρωτής υπουργός Αλεξάντερ Σατάλιν, αφού ήδη ξεκίνησε η εκ νέου «επεξεργασία» αυτών των απάνθρωπων διαταγμάτων...

Όσο οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων έκαναν φασαρία στη Μόσχα, στη Μπασκιρία εκ κρυπτώ αποφυλάκισαν έναν από τους πλέον απάνθρωπους αστυνομικούς που έλαβε μέρος στην εκκαθαριστική επιχείρηση, ο οποίος ξυλοκόπησε νεαρούς στο χωριό Ντουβανέι, τον Γκιλβάνοφ. Είναι ο τελευταίος από εκείνους που είχαν προφυλακιστεί μετά τα γεγονότα του Δεκεμβρίου. Σήμερα όλοι οι δήμιοι είναι ελεύθεροι. Το διαμερισματικό δικαστήριο Κίροφκσι της Ουφά (πρωτεύουσας της Μπασκιρίας) θεώρησε πως ο Γκιλβάνοφ «δεν αποτελεί κίνδυνο για την κοινωνία», αν και χτύπησε έναν νεαρό που είχε το πόδι του σπασμένο γνωρίζοντας πόσο ανυπεράσπιστος ήταν σε αυτήν την κατάσταση.

Το χειρότερο απ' όλα είναι ότι το Υπουργείο Εσωτερικών της Μπασκιρίας επανέφερε τον Γκιλβάνοφ στο πόστο του! Είναι και πάλι αστυνομικός.

Ποια ήταν η αντίδραση της κοινωνίας στην απελευθέρωση των βασανιστών; Καμία.

Οι Αρχές ετοιμάζουν τη ρεβάνς για τον θόρυβο που έγινε κατά της εκκαθαριστικής επιχείρησης και του φιλτραρίσματος των ανθρώπων. Από το υλικό της ποινικής δίωξης, που βρίσκεται στο Ανακριτικό Τμήμα ιδιαιτέρως σημαντικών υποθέσεων της εισαγγελίας της Δημοκρατίας ως επτασφράγιστο μυστικό, αποδείχτηκε ότι κάποιο αόρατο χέρι, αφαίρεσε τις αιτήσεις των δικηγόρων που ζητούσαν την άσκηση ποινικής δίωξης κατά των αστυνομικών για «κατάχρηση εξουσίας», «παράνομη σύλληψη» (για το «φιλτράρισμα»), πράγμα που είναι πολύ πιο σοβαρή κατηγορία και επιφέρει μεγαλύτερες ποινές.

Στο μεταξύ, τα θύματα της εκκαθαριστικής επιχείρησης δέχονται αφόρητες πιέσεις από τον κρατικό μηχανισμό. Σταδιακά τους απολύουν από τις δουλειές τους όταν αρνούνται να αποσύρουν τις μηνύσεις τους. Ιδιαίτερο μένος επιδεικνύουν εναντίον εκείνων των θυμάτων και των γονέων τους, που παραπονέθηκαν για τις αυθαιρεσίες των στελεχών των δυνάμεων της τάξης κατά των δημοσιογράφων και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη Μόσχα.

Ούτε η μοίρα των δικηγόρων που συμφώνησαν να υπερασπιστούν τα συμφέροντα των θυμάτων της εκκαθαριστικής επιχείρησης είναι καλύτερη. Όταν οι δικηγόροι Σ. Μαρκέλοφ από τη Μόσχα και Β. Σιζγκάνοφ από το Βλαντίμηρ, έφτασαν στο Μπλαγκοβεσένσκ, κατά παράκληση των μοσχοβίτικων οργανώσεων υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και συναντήθηκαν με τους κατηγορούμενους, στο κτίριο όρμησε ένα μεθυσμένο ανθρωπάριο με μαχαίρι και μαχαίρωσε τον ιδιοκτήτη του διαμερίσματος Βιτάλι Κοζακόφ, ο οποίος με την αυτοθυσία του έσωσε τους δικηγόρους. Το αίμα του Κοζακόφ πλημμύρισε το διαμέρισμα και τη σκάλα, αλλά η αστυνομία που ειδοποιήθηκε ήλθε, είδε και παρήλθε, αρνούμενη να συλλάβει τον μαχαιροβγάλτη. Όταν συνήλθε από το μεθύσι του παραδέχτηκε ότι οι αστυνομικοί τον έβαλαν να οργανώσει έναν καυγά, ώστε να βρουν την ευκαιρία να συλλάβουν τους δικηγόρους που είχαν έλθει να υπερασπιστούν τα θύματα της αστυνομικής βίας.

Τα θύματα του Μπλαγκοβεσένσκ εδώ και λίγο καιρό ίδρυσαν την Οργάνωση των Θυμάτων του Φιλτραρίσματος, των εκκαθαρίσεων και της αστυνομικής βίας. Η αντίδρασή τους στα τελευταία γεγονότα ήταν η έκκλησή τους «*Προς όλους τους πολίτες, που έγιναν θύματα: Είμαστε χωρίς δικαιώματα, όπως και εσείς. Εκείνες τις μαύρες ημέρες του Δεκεμβρίου βρεθήκαμε στη θέση ολόκληρου του πληθυσμού της Τσετσενίας, ο οποίος έχει δοκιμάσει τα ίδια βάσανα με εμάς. Η αστυνομική αυθαιρεσία στην πόλη μας ήταν η αρχή διαρκών*

κατασταλτικών διώξεων σε πολλές περιοχές της Ρωσίας. Αρχίζουν από μικρές πόλεις, αλλά δεν θα περάσει πολύ καιρός που την εμπειρία του φιλτραρίσματος θα τη βιώσουν και οι μεγαλουπόλεις. Εμείς πλέον δεν ελπίζουμε ούτε στην εξουσία, ούτε στα δικαστήρια. Μόνη μας ελπίδα είναι ο εαυτός μας και η αλληλοβοήθεια με εκείνους που βρέθηκαν στην ίδια θέση μ' εμάς. Σας παρακαλούμε, όποιοι κι αν είστε, όποιας περιοχής και όποιας εθνικότητας, να έρθετε σε επαφή μαζί μας. Είμαστε υποχρεωμένοι να το σταματήσουμε αυτό πριν μας εξοντώσει όλους...»

Η απεργία πείνας των Ηρώων που άρχισε στις 6 Ιουλίου συνεχίζεται. Μαζί μ' αυτή και η ντροπή μας. Ο ανθός της χώρας βρίσκεται ξαπλωμένος σε στρώματα μέσα στο κτίριο του πρώην επιστημονικού ινστιτούτου επί της οδού Σμόλναγια στη Μόσχα. Στόχος της δημόσιας αυτοτιμωρίας είναι «να τραβήξει την προσοχή στα προβλήματα του διαλόγου ανάμεσα στην εξουσία και την κοινωνία», να υποχρεώσει την εξουσία να αφουγκραστεί και να ακούσει την άποψη του λαού και, εν τέλει, να δεχτεί το νόμο για την αλληλουχία εξουσίας και λαού. Η αιτία για όλα αυτά είναι ότι εξαντλήθηκε η υπομονή των Ηρώων. Η Δούμα ψήφισε εξευτελιστικές τροπολογίες που καταργούν τα προνόμια των Ηρώων (η κατ' αρχήν συζήτηση έγινε στις 30 Ιουνίου και η κατ' άρθρο συζήτηση στις 6 Ιουλίου, ημέρα όπου και άρχισε η απεργία πείνας). Οι Ήρωες χτύπησαν όλες τις πόρτες, αλλά δεν εισακούστηκαν και η επιστολή 204 εξ αυτών προς τον πρόεδρο, τον πρόεδρο της Βουλής και τον πρωθυπουργό έμεινε αναπάντητη. Έτσι γίνεται σ' εμάς συνήθως. Τότε οι Ήρωες συνειδητοποίησαν τι μπορεί να συμβαίνει με τους υπόλοιπους όταν αυτούς τους αντιμετωπίζουν με τέτοια αδιαφορία και άρχισαν την απεργία πείνας.

Η εξουσία έκανε την εμφάνισή της την έβδομη ημέρα. Είχαν ήδη αντικατασταθεί ορισμένοι από εκείνους που ξεκίνησαν την απεργία πείνας, αλλά από την ηγεσία δεν υπήρξε το παραμικρό ενδιαφέρον. Στις 12 Ιουλίου να τη και η εξουσία, στο πρόσωπο του Συνηγόρου του Πολίτη της Ρωσικής Ομοσπονδίας Βλαντίμηρ Λουκίν. Το πρώτο πράγμα που έκανε αυτός ο πρώην δημοκράτης και φιλελεύθερος ήταν να ζητήσει από τους δημοσιογράφους να φύγουν. Έφυγα κι εγώ. Σύντομα πίσω από την κλειστή πόρτα ακούστηκαν γυναικείες κραυγές. Έκλαιγε, μιλώντας για τη ζωή της μία από τις χήρες των Ηρώων. Η επίσκεψη του Λουκίν, τον οποίο συνόδευε η Λιουντμίλα Αλεξέγιεβνα, πρόεδρος του Παρατηρητηρίου του Ελσκίνκι στη Μόσχα, μέλος της προεδρικής επιτροπής για τη δημιουργία της Κοινωνίας των Πολιτών (υπάρχει και τέτοια), οργανώθηκε γιατί μια αντιπροσωπεία από χήρες Ηρώων ήρθε να εκφράσει τη συμπαράστασή της στους Ήρωες απεργούς πείνας.

Οι αφηγήσεις αυτών των γυναικών, των ανυπεράσπιστων χηρών, οι σύζυγοι των οποίων είχαν παρασημοφορηθεί με τα Αστέρια του Ήρωα από την εποχή του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου αλλά και των νεότερων,

είναι η ταφόπλακα των προσδοκιών μας να γίνουμε υπερδύναμη. Δεν υπάρχουν υπερδυνάμεις με εξαθλιωμένες τις χήρες των Ηρώων τους.

«*Πέθαινε*», λέει η Λαρίσα Βασίλιεβνα Γκολουμπόβα, χήρα πλοιάρχου υποβρυχίων, Ήρωα της Σοβιετικής Ένωσης Ντμίτρι Νικολάγιεβιτς Γκολουμπόφ, διοικητή του δεύτερου πυρηνικού υποβρυχίου που έφτιαξε η Ε.Σ.Σ.Δ. «*και όλο μου έλεγε "Γιατί κλαις; Δεν θα σου λείψει τίποτα. Είσαι μια χαρά εξασφαλισμένη. Είσαι σύζυγός Ήρωα". Εγώ δεν έκλαιγα γι' αυτό, φυσικά, αλλά αυτός δεν ήξερε τι θα επακολουθήσει*».

Η χώρα είχε έναν Ήρωα, τον διοικητή του πρώτου υποβρυχίου, ο Γκολουμπόφ όμως ήταν ο διοικητής του δεύτερου. Ωστόσο, και ο πρώτος και ο δεύτερος ήταν πειραματόζωα. Η Λαρίσα Βασίλιεβνα, έμενε σε στρατόπεδα. Στην Καμτσάτκα, στο Σεβερομόρσκ, στη Σεβαστούπολη... παντού. Περίμενε και περίμενε κι άλλη μια φορά περίμενε, πιστεύοντας πως τελικά ο σύζυγός της θα επιστρέψει ζωντανός μετά τα κατορθώματά του.

Τι έχει, όμως, σήμερα η Λαρίσα Βασίλιεβνα, που μοιράστηκε τα πάντα με τον Ήρωα σύζυγό της; Σύμφωνα με το Νόμο περί Ηρώων, η χήρα του Ήρωα δεν έχει κανένα επίδομα στη σύνταξή της για το ότι ήταν σύζυγός του. Το κράτος μας, βυθισμένο στη διαφθορά και στον αδιανόητο πλούτο των ανώτατων αξιωματούχων μας, προσπαθεί να κάνει οικονομίες στον προϋπολογισμό. Το κρατικό επίδομα στις χήρες των Ηρώων είναι τόσο μικρό που καλύτερα να το ξεχάσουν. Τις συμφέρει να το αρνηθούν και να πάρουν τη συνηθισμένη για τους ηλικιωμένους σύνταξη. Αυτό έκανε η Λαρίσα Βασίλιεβνα. Αρνήθηκε το επίδομα και παίρνει τη δική της μόνο σύνταξη συν τα δύο εφάπαξ επιδόματα των 500 ρουβλίων που χορήγησαν σ' εκείνους που μετείχαν στην πολιορκία του Λένινγκραντ. Τα κάνει κάτι τέτοια ο Πούτιν, να πετάει λίγες δεκάρες σ' εκείνους που επέζησαν στην πολιορκία του Λένινγκραντ κατά τη διάρκεια του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου...

Συνολικά λοιπόν είναι 3.200 ρούβλια τον μήνα, δηλαδή 100 ευρώ. Να πόσο κοστίζουν οι ζητωκραυγές για τους Ήρωές μας.

«*932 ρούβλια είναι το αντίτιμο του ηρωισμού του συζύγου μου*», λέει η Φαΐνα Βίκτοροβαν Ντζαντό, χήρα του συνταγματάρχη καταδρομών Βλαντίμηρ Φιοντόροβιτς Ροσένκο, ο οποίος έγινε ήρωας της Σοβιετικής Ένωσης κατά τη διάρκεια της πολιορκίας του Στάλινγκραντ. «*Ευγνωμονώ τα στελέχη του τοπικού στρατολογικού γραφείου, που μου υπέδειξαν τους νόμους όταν πέθανε ο σύζυγός μου και έκανα τα χαρτιά για να πάρω τη σύνταξη από τη δουλειά μου. Το επίδομα του συζύγου-Ήρωα το αρνήθηκα*».

«*Κι εγώ το αρνήθηκα*», «*κι εγώ το ίδιο*» μου λένε με μια φωνή οι χήρες. Ένας από τους απεργούς πείνας, ο Βαλέρι Μπουρκόφ, κάθεται κοντά μου και κουνώντας το σκυμμένο κεφάλι του μου λέει:

«*Πώς να διαμαρτυρηθείς μετά; Πώς να μην κάνεις απεργία πείνας; Ντρέπομαι...*»

Μόνο μία από εκείνες τις χήρες που ήρθαν εδώ ζει με τα «ηρωικά» χρήματα, τα οποία είναι πολλές φορές λιγότερα από το επίσημο όριο φτώχειας στη χώρα. Προφανώς, δεν εργαζόταν όσο ζούσε ο σύζυγός της και τώρα δεν έχει «δική» της σύνταξη.

«*Τρώτε συχνά κρέας και ψάρι;*», ρωτάω τη λιπόσαρκη Ταμάρα Γκεοργκίεβνα Ουσακόβα, χήρα του Αλεξάντερ Κυρίλλοβιτς Ουσακόφ, Ήρωα της Σοβιετικής Ένωσης για την απελευθέρωση του Κάνενετς-Ποντόλσκ κατά τη διάρκεια του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου.

Δεν απαντάει καν και χαμηλώνει το βλέμμα της, κουνώντας αρνητικά το κεφάλι της. Ντρέπεται να παραδεχτεί ότι εδώ και καιρό δεν έχει δει καν πώς μοιάζει το ψάρι και το κρέας.

«*Πόσα ξοδεύετε τον μήνα για φάρμακα;*»

Η Ταμάρα Γκεορκίεβνα αναπάντεχα γίνεται χαρούμενη και μας εξηγεί με πονηρό ύφος λες κι ανακάλυψε κάτι το πολύ σημαντικό:

«*Φάρμακα αγοράζω μόνο φτηνά κι εκείνα από το παζάρι*».

Τώρα ντράπηκα εγώ. Δεν μπορείς να αγοράζεις φάρμακα από το παζάρι. Είναι φτηνότερα, αλλά αυτό γίνεται γιατί είναι ληγμένα ή ψεύτικα. Είναι θαύμα ότι η γριούλα αυτή δεν έχει πεθάνει από δηλητηρίαση, πράγμα που πολύ συχνά συμβαίνει μεταξύ του φτωχότερου τμήματος των ηλικιωμένων.

Κοντά στην Ταμάρα Γκεοργκίεβνα εδώ και ώρα κλαίει, ακούγοντας τη συζήτησή μας μια νεαρή χήρα, η Ταμάρα Πετρόβνα Σκριπνίκοβα. Τον Φεβρουάριο του 2000, ο σύζυγός της, πιλότος ελικοπτέρων, ταγματάρχης Ιλιά Νικολάγιεβιτς Σκρίπνικοφ, σκοτώθηκε στην Τσετσενία, στην προσπάθεια για την κατάληψη του Αργκούνσκογιε, όπου διεξήχθησαν τρομερές μάχες. Ο ταγματάρχης είχε ήδη πολεμήσει στο Αφγανιστάν και στο Τατζικιστάν. Η Ταμάρα Πετρόβνα είναι μητέρα δύο ανήλικων αγοριών. Μετά τον θάνατο του συζύγου της, ένας από τους γιους της πήγε στη Στρατιωτική Σχολή Σουβόροφ, όπου γίνονται δεκτά παιδιά σκοτωμένων αξιωματικών, που επιθυμούν να ακολουθήσουν στρατιωτική σταδιοδρομία. Όταν όμως πηγαίνεις στη Σχολή Σουβόροφ, το κράτος σταματά να σου χορηγεί σύνταξη παιδιού σκοτωμένου αξιωματικού, θεωρώντας ότι με τη Σχολή Σουβόροφ ήδη απολαμβάνεις τη φροντίδα του κράτους.

Ο άλλος γιος του ταγματάρχη Σκρίπνικοφ θέλησε να σπουδάσει σε ένα συνηθισμένο σχολείο. Το εισόδημα της οικογένειας του Ήρωα σήμερα είναι 7.000 ευρώ για τρία άτομα. Ο νεότερος γιος έφυγε από τον στρατό, παρόλο που τελείωσε τη Σχολή Σουβόροφ. Το εισόδημα αποτελείται από τον μισθό της Ταμάρας Πετρόβνα που εργάζεται στην Ανώτατη Σχολή Οικονομικών Επιστημών όπου έπιασε δουλειά για να έχει το δικαίωμα ο γιος της να σπουδάσει δωρεάν, και τη σύνταξη των 2.700 ρουβλίων. Σε αυτά προστίθενται το επίδομα των 1.500 ρουβλίων.

«*Με επτά χιλιάδες μπορώ μόνο να τα ταΐσω. Δεν μπορώ να τους αγοράσω*

ρούχα και ούτε λόγος να γίνεται για σπουδές», μου εξηγεί η Ταμάρα Πετρόβνα. «*Ντύνονται με αποφόρια που μας δίνουν διάφοροι άνθρωποι. Όταν άρχισε η μονεταριστική πολιτική, αποδείχτηκε ότι όλα μας τα προνόμια αντικαταστάθηκαν από 150 ρούβλια. Έγραψα στον Πούτιν. Φυσικά την επιστολή μου την έστειλαν στο δικό μας δημαρχείο. Μου τηλεφώνησαν από εκεί και με απείλησαν: "Θα έρθουμε να δούμε τι έχετε στο ψυγείο σας"*».

«*Τι απαντήσατε;*»

«*Τους είπα "Ελάτε". Υποπτεύομαι πως θα πρέπει να συγκεντρώσω όλες τις αποδείξεις και να τις στείλω στον Πούτιν για να επιβεβαιώσω με πόσα χρήματα ζούμε. Δεν νομίζω, όμως, πως θα με πιστέψει. Πολλοί είναι εκείνοι που δεν πιστεύουν, υπό την επήρεια της προπαγάνδας, το πώς συμπεριφέρεται το κράτος στις οικογένειες των σκοτωμένων Ηρώων*».

Η Ταμάρα Πετρόβνα κλαίει όταν τα διηγείται όλα αυτά. Εδώ κλαίνε ακόμη κι οι τοίχοι. Πώς μπορεί κανείς να συμβιβαστεί με αυτήν την αντίφαση; Χήρα Ήρωα και φτωχή...

«*Ευχαριστώ που κάνετε απεργία πείνας για μας*», λένε οι χήρες στον Μπουρκόφ, Ήρωα της Σοβιετικής Ένωσης από το Αφγανιστάν. «*Είμαστε μαζί σας. Όλοι οι φυσιολογικοί άνθρωποι είναι μαζί σας τώρα*».

Πίσω από τις πλάτες των χηρών πηγαινοέρχεται ο απεργός πείνας Γκενάντι Πάβλοβιτς Κουτσκίν, 51 ετών, Ήρωας της Σοβιετικής Ένωσης από την πρωτεύουσα της επαρχίας Κινέλ της περιοχής της Σαμάρας. Είναι προφανές ότι νιώθει άσχημα, πολύ χειρότερα από τους υπόλοιπους. Ο Γκενάντι Πάβλοβιτς είναι σήμερα πρόεδρος της οργάνωσης των Ηρώων από την περιοχή της Σαμάρας. Όταν κάποτε ως υπολοχαγός βρέθηκε στον πόλεμο του Αφγανιστάν, ως αξιωματικός των τεθωρακισμένων, έλαβε μέρος σε 147 μάχες και το 1983 παρασημοφορήθηκε ως Ήρωας της Σοβιετικής Ένωσης. Μόλις την παραμονή, ο Γκενάντι Πάβλοβιτς έφτασε αεροπορικώς από τη Σαμάρα για να κάνει απεργία πείνας μαζί με τους συντρόφους του.

«*Στόχος της απεργίας πείνας, όπως το καταλαβαίνω εγώ, είναι να υποχρεώσουμε την εξουσία μας να γίνει τίμια*». Είναι αθώος, αν κι έλαβε μέρος σε 147 μάχες.

Αξίζει, όμως, τον κόπο να μείνεις ρομαντικός για να μπορείς να νιώθεις Ήρωας, όταν η χώρα απλά φτύνει περιφρονητικά τον ηρωισμό σου; Αφού έγινε Ήρωας, ο Γκενάντι Πάβλοβιτς περίμενε δέκα ολόκληρα χρόνια να πάρει διαμέρισμα. Όλο αυτό το διάστημα ζούσε σε διάφορα μέρη μαζί με τα τραύματα και την οικογένειά του. Περίμενε δώδεκα χρόνια για να του βάλουν τηλέφωνο.

«*Το ψέμα γεννάει τον κυνισμό*», συνεχίζει. «*Ποτέ δεν πηγαίνω να μιλήσω σε σχολεία. Τι ενδιαφέρει σήμερα πάνω απ' όλα τα παιδιά; Συνήθως κάνουν δύο ειδών ερωτήσεις. Πρώτον, πόσους σκότωσα και, δεύτερον, ποια είναι τα εισοδήματά μου. Από τη στιγμή που μάθουν το δεύτερο, παύω να είμαι Ήρωας γι αυτούς.*

Είναι θέμα αρχής, λοιπόν, το ερώτημα: Ποιος είναι μεταξύ της ελίτ της χώρας;»

«Ποιος είναι; Εσείς, για παράδειγμα, στο Κινέλ, στην πόλη σας, είστε;»

«*Όχι*», απαντάει γρήγορα και κοφτά με στρατιωτικό ύφος, ο Γκενάντι Πάβλοβιτς. «*Εγώ δεν είμαι τίποτα στο Κινέλ. Στο Κινέλ είμαστε δύο Ήρωες. Ο Ντογιάρκα, Ήρωας Σοσιαλιστικής εργασίας και εγώ από το Αφγανιστάν. Τα τελευταία 13 χρόνια, από τότε που γύρισα σπίτι μετά την αποστράτευσή μου, οι τοπικές Αρχές δεν μας έχουν ευχηθεί χρόνια πολλά για τα γενέθλιά μας ούτε μια φορά. Η ελίτ στη χώρα είναι εκείνοι που έχουν λεφτά και εξουσία. Από τον επικεφαλής της πιο μικρής περιοχής μέχρι το πρώτο πρόσωπο της χώρας*».

«Επιδεικνύετε συχνά την ταυτότητά σας ως Ήρωας;»

Ο Κουτσκίν δυσκολεύεται να απαντήσει. Μετράει τα λόγια του.

«Στο μετρό... όχι, εκεί αμέσως η φύλακας φωνάζει τον αστυνομικό. Γενικά δεν κουβαλάω μαζί μου αυτήν την ταυτότητα. Λυπάμαι τα νεύρα μου».

«*Εγώ, συνήθως, κουβαλάω την ταυτότητα του συνταξιούχου*», παρεμβαίνει στη συζήτησή μας η Νίνα Ντμιτρίεβνα Κοριάγκινα, παρασημοφορημένη με το μετάλλιο της Δόξας της Εργασίας τρίτου βαθμού.

Η Νίνα Ντμίτριβνα είναι μια εργαζόμενη γυναίκα. Τώρα είναι συνταξιούχος. Ήρθε να συμπαρασταθεί στους απεργούς πείνας μαζί με άλλους Ήρωες Σοσιαλιστικής Εργασίας. Τριάντα περίπου χρόνια η Νίνα Ντμίτριβνα εργάστηκε στο χυτήριο της αυτοκινητοβιομηχανίας Ζιλ, που παρήγαγε τα περίφημα φορτηγά αυτοκίνητα. Η Νίνα Ντμίτριεβνα φοράει φτηνά, ταλαιπωρημένα μποτάκια και ρούχα του προηγούμενου αιώνα.

«Δεν μετανιώνετε; Χαλάσατε την υγεία σας δουλεύοντας σε ανθυγιεινό επάγγελμα και τώρα είστε φτωχή».

«Όχι. Δεν μετανιώνω για τίποτα. Ήμασταν μια θαυμάσια ομάδα. Καταλαβαίναμε γιατί δουλεύαμε, θέλαμε η χώρα μας να διαθέτει τα καλύτερα φορτηγά αυτοκίνητα».

Θα πρέπει να ομολογήσουμε ότι οι Ήρωες απεργοί πείνας δεν έχουν μετανιώσει για το παρελθόν τους. Μετανιώνουν για το παρόν και φοβούνται το μέλλον. Πιστεύουν ότι το τέλος της απεργίας πείνας θα σημαίνει και την έναρξη ενός πραγματικού και σοβαρού διαλόγου της κοινωνίας με την εξουσία.

Πόσο μπορούν να περιμένουν κάτι τέτοιο; Υπάρχουν αρκετοί Ήρωες στη χώρα ώστε να περιμένουν μέχρι να συμβεί κάτι τέτοιο; Και κάτι ακόμη: Κανένας πολιτικός, ούτε ο Γιαβλίνσκι, ούτε ο Νεμτσόφ, ούτε η Χακαμάντα, ούτε ο Ριζκόφ, ούτε ο Κασπάροφ, δεν πήγε να επισκεφτεί τους Ήρωες. Ούτε τότε, ούτε μετά από μια εβδομάδα, ούτε ποτέ.

Εγώ προσωπικά παρακάλεσα τον Νεμτσόφ να το κάνει όταν συναντηθήκαμε τυχαία: «*Πηγαίνετε να τους υποστηρίξετε ηθικά!» Δεν ενθουσιάστηκε με την ιδέα μου και άρχισε να μου λέει κάτι παράξενα πράγματα: «Τι μπορούν να περιμένουν από εμένα; Δεν μπορώ να πάω με άδεια χέρια...»*

Ο Νεμτσόφ πίστευε ότι θα τον περίμεναν με κάποια καλά νέα από την πλευρά της εξουσίας. Τον περίμεναν όμως να τους φέρει τα δικά του νέα, τα νέα της δικής του συνείδησης.

Η κοινωνία μας δεν είναι αυτή που φαίνεται. Είναι η μάζωξη ασύνδετων μεταξύ τους μπετοναρισμένων κυψελών. Στη μια κυψέλη είναι οι Ήρωες. Στην άλλη τα μέλη του «Μήλου». Σε μία τρίτη ο ηγέτης των κομμουνιστών, Ζουγκάνοφ. Και πάει λέγοντας. Χιλιάδες τέτοιες κυψέλες αποτελούν τον λαό μας. Οι κυψέλες αυτές είναι αδιαπέραστες από συναισθήματα. Όταν σε μία από αυτές τα πράγματα είναι άσχημα, οι κάτοικοί της αναρωτιούνται γιατί κανένας δεν τους υποστηρίζει. Δυστυχώς, όμως, οι υπόλοιπες κυψέλες δεν ασχολούνται μαζί τους, παρά μόνο όταν η ζωή γίνει ανυπόφορη.

Η εξουσία ενθαρρύνει το άβατο των κυψελών και υπόσχεται διάφορα. Στρέφει τον έναν ενάντια στον άλλο και σπέρνει τη διχόνοια για να μπορεί να βασιλεύει απερίσπαστη. Οι άνθρωποι τα δέχονται όλα αυτά. Να ποιο είναι το σημαντικότερο όλων. Να γιατί η ρωσική επανάσταση είναι τόσο τρομερή όταν γίνεται. Οι κυψέλες καταστρέφονται και μόνο τότε το επίπεδο των αρνητικών αισθημάτων που υπάρχουν σ΄ αυτές ξεπερνάει τα όρια της αντοχής και της υπομονής τους.

13 ΙΟΥΛΙΟΥ

Τους Ήρωες απεργούς πείνας τους κάλεσαν ξαφνικά στο Συμβούλιο της Ομοσπονδίας. (Τους κάλεσαν, μάλιστα. Δεν ήρθαν να τους επισκεφτούν, αλλά τους κάλεσαν.) Παρόλα αυτά, οι κυψέλες σαν να άνοιξαν προκειμένου να συναντηθούν μεταξύ τους...

Κάλεσαν τους Ήρωες στη συνεδρίαση όπου θα γινόταν η συζήτηση του νομοσχεδίου για τους Ήρωες. Οι Ήρωες χάρηκαν σαν μικρά παιδιά που τους χάρισαν το ποδήλατο που τόσο καιρό περίμεναν. Ο Μπουρκόφ έλεγε συνέχεια: «*Ράγισε ο πάγος, σας το έλεγα ότι η εξουσία θα μας προσεγγίσει. Έκτακτα!*»

Η αντιπροσωπεία των απεργών πείνας παρέμεινε στο Συμβούλιο της Ομοσπονδίας αρκετές ώρες και άρχισε να νιώθει άσχημα. Το νομοσχέδιο τέθηκε σε ψηφοφορία. Ο Μπουρκόφ πετάχτηκε και φώναξε: «*Και μ΄ εμάς τι θα γίνει; Ποιος θα μας ακούσει;*»

Δεν του έδωσαν καν το λόγο. Κανείς δεν σκόπευε να τους ακούσει. Απλά τους κάλεσαν για να μειωθεί η ένταση και να σταματήσουν οι Ήρωες την απεργία πείνας.

Ο Μπουρκόφ άρχισε να μιλάει. Τον διέκοψαν άκομψα. Ο πρόεδρος του Συμβουλίου της Ομοσπονδίας, Σεργκέι Μιρόνοφ, ενοχλημένος έθεσε το νομοσχέδιο σε ψηφοφορία και οι γερουσιαστές το ψήφισαν. Ο πρόεδρος

Μιρόνοφ κάλεσε τους Ήρωες στο γραφείο του και εκεί τους διαβεβαίωσε ότι τους καταλαβαίνει, αλλά ότι «ψηλά» έχουν άλλα σχέδια. Όλη την ώρα τους παρακαλούσε να σταματήσουν την απεργία πείνας και ότι μόνο όταν το κάνουν θα μπορέσει να αρχίσει ο διάλογος με τη διοίκηση. Οι Ήρωες έφυγαν από την κυψέλη-κοινοβούλιο, εξευτελισμένοι από τους κατοίκους της και κρύφτηκαν και πάλι στη δική τους κυψέλη.

14 ΙΟΥΛΙΟΥ

Στο διαμερισματικό δικαστήριο Νικούλιν της Μόσχας συνεχίστηκε η ακροαματική διαδικασία για την υπόθεση της «14ης Δεκεμβρίου» με κατηγορούμενους τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος. Σήμερα έγινε η ανάγνωση του κατηγορητηρίου. Ο εισαγγελέας, κ. Σμιρνόφ, από την εισαγγελία της Μόσχας, ένας καλοφτιαγμένος μεσήλικας, κατόρθωσε να διαβάσει το αποτελούμενο από 850 σελίδες κατηγορητήριο (το οποίο θα πρέπει να πολλαπλασιαστεί επί 39, όσος και ο αριθμός των κατηγορουμένων) μέσα σε δεκαπέντε λεπτά. Στη συνέχεια ετοίμασαν τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος για τη συνέχιση της δίκης. Τους οδήγησαν στα κλουβιά, τους αλυσόδεσαν και τους έβριζαν χυδαία όσο ο Σμιρνόφ διάβαζε το κατηγορητήριο.

Η ανάγνωση αυτή είναι αποτέλεσμα της επιλογής που έκανε ο εισαγγελέας να βασίσει το κατηγορητήριό του σε μια βασική αρχή αναφορικά με την υπόθεση των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου κόμματος και η αρχή αυτή δεν είναι άλλη από εκείνη της συλλογικής ευθύνης. Είναι η αρχή εκείνη κατά την οποία δεν εξετάζεται η ενοχή του ατόμου αλλά της ομάδας. Έχουμε λοιπόν μια δίκη με βάση την αρχή της συλλογικής ευθύνης. Η θλιμμένη από τη συνεχή βία Θέμιδά μας έχει να δει κάτι τέτοιο από την εποχή των σταλινικών δικών, γιατί μετά από την περίοδο εκείνη οι Σοβιετικοί και οι Ρώσοι εισαγγελείς προσπαθούσαν πάντα να προσωποποιήσουν στο έπακρο την ενοχή, υπογραμμίζοντας τη διαφορά τους από το ολοκληρωτικό καθεστώς.

Να όμως που το 2005 και πάλι, ο κ. Σμιρνόφ διαβάζοντας τα επίθετα των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος από τον κατάλογο, διάβασε βιαστικά ότι όλοι αυτοί «*συμμετείχαν ομαδικά σε ταραχές... είχαν επεξεργαστεί ένα σχέδιο για την εισβολή... εξουδετέρωσαν τα όργανα της F.S.O. και έλεγαν παράνομα συνθήματα για την εξουσία...*»

Ποιος συγκεκριμένα «συμμετείχε», «επεξεργάστηκε», «εξουδετέρωσε»; Ένας Θεός ξέρει. Ενοχή δίχως λεπτομέρειες.

Είναι επόμενο ότι δεν παραδέχτηκαν την ενοχή τους και τα 30 μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, και κάποιοι από αυτούς είπαν στο δικαστήριο πως μετά από αυτήν την ταχύτατη ανάγνωση του κατηγορητηρίου δεν αντιλαμβάνονται καν την ουσία της υπόθεσης. Μα κανείς φυσιολογικός άνθρωπος δεν θα μπορούσε να την καταλάβει.

«*Πόσο συχνά σε δίκες συναντάτε παρόμοια προσέγγιση της συλλογικής ευθύνης;*», αυτή ήταν η ερώτησή μου στους δικηγόρους των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου κόμματος μετά την ανάγνωση του κατηγορητηρίου, η οποία προκάλεσε μια παρατεταμένη σιωπή.

«*Υπήρξε μία*», απαντάει τελικά ενθυμούμενος ο Τζαλίλ Σιροζιντίνοφ, «*τη δεκαετία του '70. Δύο γεωλόγοι, νομίζοντας πως σε ένα θάμνο κρυβόταν μια αρκούδα, σήκωσαν τις καραμπίνες τους και πυροβόλησαν. Αλλά ήταν άνθρωπος και σκοτώθηκε από σφαίρα. Η πραγματογνωμοσύνη όμως δεν καθόρισε από ποια καραμπίνα έφυγε αυτή η σφαίρα και το δικαστήριο είπε ότι δολοφόνοι ήταν και οι δύο. Το Ανώτατο Δικαστήριο δεν δέχτηκε τη συλλογική ευθύνη και αμέσως απέρριψε την ποινή. Γι' αυτό και αυτό που γίνεται σήμερα έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τη δικονομική παράδοση*».

Ο δικηγόρος Ντμίτρι Αγκρανόφσκι ήταν πολύ πιο κατηγορηματικός: «*Συμμετέχω και συμμετείχα σε πλήθος ακροαματικών διαδικασιών και πάντα η ενοχή ήταν προσωποποιημένη. Για τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου κόμματος προετοιμάζουν καταδίκη με τη συλλογική ευθύνη ως αντιφρονούντες. Είναι μια πολιτική παραγγελία*».

Τη θέση του Σμιρνόφ στην αρένα του δικαστικού σόου έλαβε ο μάρτυρας κατηγορίας Σουχόφ Αλεξέι Ιβάνοβιτς, ανώτερος αξιωματικός της ομάδας ασφαλείας της F.S.O. και επικεφαλής της επιχειρησιακής ομάδας.

Μόλις όμως οι συμμετέχοντες στην ακροαματική διαδικασία ζήτησαν να πει ο Αλεξέι Ιβάνοβιτς τα συνθήματα που ακούστηκαν στις 14 Δεκεμβρίου πίσω από την πόρτα όπου βρισκόταν «αυτή η ομάδα ανθρώπων», τα μάγουλα του επικεφαλής της επιχειρησιακής ομάδας κοκκίνισαν, η γλώσσα του μπερδεύτηκε και μετά βίας ψέλλισε δημόσια: «Πούτιν παραιτήσου!»

Κατά τα άλλα, ο σύντροφος Σουχόφ ήταν απόλυτος:

«*Αυτή η ομάδα στις 14 Δεκεμβρίου διέπραξε το αδίκημα της βίαιης εφόδου σε δημόσιο χώρο*».

- Γνωρίζετε κάποιον από αυτούς; (ερώτηση των εισαγγελέων)

Απαντάει δίχως καν να κοιτάξει προς τα κλουβιά.

- *Όχι. Με εργαλεία, όπως λάμες, λοστούς και τσεκούρια μπορέσαμε να σπάσουμε την πόρτα, πίσω από την οποία βρίσκονταν.*
- *Αμέσως φέρατε λοστούς και τσεκούρια; (ερώτηση της υπεράσπισης)*
- *Όχι. Τα φέραμε στη συνέχεια.*
- *Ποιος κλείδωσε την πόρτα που εσείς αναγκαστήκατε να σπάσετε;*
- *Δεν γνωρίζω.*
- *Γενικά, όμως, ήταν κλειδωμένη;*
- *Δεν είμαι βέβαιος.*

- Ποιος έδωσε εντολή να την σπάσετε;

- Οι ανώτεροί μου. Το επίθετο τους είναι υπηρεσιακό απόρρητο. Η ηγεσία μας γενικά είναι πολυπληθής.

- Άσκησε κανείς από τους κατηγορούμενους αντίσταση κατά τη σύλληψη;

- Όχι. Κάθονταν κάτω ή ήταν ξαπλωμένοι. Τα χέρια τους ήταν κολλημένα στο σώμα τους ή τα είχαν πάνω στα κεφάλια τους.

- Γνωρίζατε ποιοι είναι;

- Ξέρουμε ότι είναι μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος. Φορούσαν τις μπλούζες τους. Φώναζαν συνθήματα για την ανατροπή της κυβέρνησης, προσβλητικά για τον πρόεδρο.

- Έχετε δει το κείμενο των συνθημάτων;

- Όχι, απλώς τα άκουσα. Συγκεκριμένα δεν μπορώ να πω. Μπορώ να πω, όμως, ότι ήταν άδικα.

- Εντυπώθηκε στη μνήμη σας η ύπαρξη φυλλαδίων αντιπροεδρικού περιεχομένου; (ερώτηση των εισαγγελέων)

- Όχι.

- Ήσασταν οπλισμένος; (ερώτηση της υπεράσπισης)

- Ναι, είχα ένα πιστόλι Μακάροφ, αλλά πήραμε διαταγή να αφήσουμε τα όπλα μας.

- Μήπως αυτό σημαίνει ότι οι κατηγορούμενοι δεν ήταν επικίνδυνοι;

Παράξενη εντύπωση, έχουν ξεχαστεί εντελώς απλά αποδεικτικά πράγματα. Όπως, για παράδειγμα, ότι οι εισαγγελείς έχουν την υποχρέωση στη δίκη να φροντίζουν για τη συγκεκριμενοποίηση της ενοχής και όχι για το περιεχόμενο των συνθημάτων. Ότι οι δικαστές πρέπει να φροντίζουν για την αποκατάσταση της αλήθειας και οι μάρτυρες να λένε την αλήθεια κ.λπ.

Σα να μην χρειάζονται πια όλα αυτά. Τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου κόμματος είναι εντελώς αδιάφορα για όλα όσα γίνονται στην αρένα του δικαστηρίου. Ο 17χρονος Αντρέι Σολοβιόφ, κάτοικος του Νιζνεγκόρσκ, όλη την ώρα κοιμάται. Πότε γέρνοντας πάνω στο εδώλιο και πότε στον ώμο του φοιτητή της Θεολογικής Σχολής, Γιουλιάν Ριάμπτσεφ, υπήκοο Η.Π.Α. που σπουδάζει στη Ρωσία, και τον οποίο απέβαλαν από τη Σχολή του μόλις έμαθαν ότι έκανε επιδρομή στην αίθουσα υποδοχής του Πούτιν.

Μαζί με τον Σολοβιόφ κοιμούνται και όλοι οι άλλοι «πιτσιρικάδες», οι ανήλικοι κατηγορούμενοι Μπαγκάνοφ, Ροζίν... Η χρόνια έλλειψη ύπνου είναι μια πραγματικότητα, αφού δεν υπάρχουν αρκετά κρεβάτια για τους κρατούμενους. Το βασανιστήριο της αϋπνίας είναι μια καθημερινότητα για τους κρατούμενους.

Μια ακόμη παρατήρηση: Στα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος απαγορεύτηκε να δέχονται βιβλία από τους γονείς και τους φίλους τους. Η απαγόρευση αυτή προέρχεται από το Υπουργείο Δικαιοσύνης. Στη φυλακή επιτρέπονται μόνο θρησκευτικά βιβλία. Είναι βαρβαρότητα, αλλά γεγονός αδιαμφισβήτητο.

Με τι θα πρέπει να ασχολούνται, κατά τη γνώμη των υπευθύνων των φυλακών, οι νεαροί που κάθονται συνέχεια σε ένα κλειστό χώρο; Να πίνουν «υγρά» με τους πιο προχωρημένους συγκρατούμενούς τους; Για άλλη μια φορά στην ιστορία μας, το κράτος μετατρέπει τους πολιτικούς κρατούμενους σε ποινικούς, που τους προτιμά περισσότερο.

Μερικές φορές αποκαλούν κοινωνία εκατομμύρια δούλους και μια χούφτα αφεντάδες και όλα αυτά γιατί αποφασίστηκε η συνέχιση της ύπαρξης του δουλοκτητικού καθεστώτος της «ελεύθερης Ρωσίας» για μερικούς ακόμη αιώνες.

Αυτό ακούγεται μεταξύ μας συνέχεια. Εγώ, όμως, προσωπικά δεν το λέω ποτέ.

Ο ηρωισμός των σοβιετικών αντιφρονούντων οδήγησε στην κατάρρευση του σοβιετικού συστήματος. Και σήμερα υπάρχουν μονάδες, οι οποίες, παρά το γεγονός ότι ο όχλος σοκάρει με τις κραυγές του «Αγαπούμε τον Πούτιν!», συνεχίζουν να σκέφτονται υγειώς και να αξιοποιούν τις μικρές δυνατότητες που έχουν να διατυπώσουν τις απόψεις τους για όλα όσα συμβαίνουν στη χώρα, ακόμη και στις περιπτώσεις εκείνες που οι απόπειρες αυτές είναι καταδικασμένες σε αποτυχία.

Να ένα σπανιότατο για τις ημέρες μας παράδειγμα σκόπιμης διανοητικής διαμαρτυρίας. Ο υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από το Τιουμέν, ακτιβιστής του κινήματος «Για τα δικαιώματα του ανθρώπου» Βλαντίμηρ Γκρισκέβιτς απηύθυνε στο Συνταγματικό Δικαστήριο της Ρωσικής Ομοσπονδίας παράρτημα της αγωγής του για την αντισυνταγματικότητα της αρχής διορισμού των επικεφαλής των περιοχών. Ο Γκρισκέβιτς διατυπώνει τη συμφωνία του ως προς το ζήτηση της από κοινού με άλλες αγωγές, ανάλογου περιεχομένου, συζήτησης της δικής του. Δηλαδή ενώνει τη φωνή του με όλες εκείνες τις αγωγές που βρίσκονται στο Συνταγματικό Δικαστήριο και έχουν υποβληθεί από την «Επιτροπή 2008», το κόμμα «Μήλο» και μια ομάδα ανεξάρτητων βουλευτών της Δούμας.

Κανείς δεν υποχρέωσε τον Γκρισκέβιτς να κάνει κάτι τέτοιο. Ο ίδιος το θεώρησε αναγκαίο. Κίνητρό του για την υποβολή αγωγής στο Συνταγματικό Δικαστήριο, η οποία φυσικά μετά από ένα διάστημα θα απορριφθεί, ήταν να εμποδίσει για κάποιο διάστημα τα πλάνα του Πούτιν για δημιουργία καθετοποιημένης εξουσίας. Η αγωγή του Γκρισκέβιτς, όμως, είναι ένα πολύ σημαντικό γεγονός της ιστορίας της χώρας μας, μια απόδειξη ότι το 2005 δεν σιωπούσαν όλοι και ότι παρά το ότι δεν έγινε καμιά επανάσταση, αυτοί που διαμαρτυρήθηκαν δεν ήταν μόνο από τη Μόσχα, αλλά και από άλλα μέρη της χώρας.

Ακολουθούν ορισμένα αποσπάσματα από την αγωγή του Γκρισκέβιτς,

που δείχνουν ότι δεν αρκεί μόνο να πηγαίνει κανείς σε συγκεντρώσεις κρατώντας σημαίες:

...Συμφωνώ ως προς τη συνένωση σε μια ενιαία διαδικασία όλων των υποθέσεων που έχουν να κάνουν με αγωγές σχετικά με την παραβίαση των συνταγματικών αρχών και των ελευθεριών των πολιτών από τον Ομοσπονδιακό Νόμο «Περί γενικών αρχών οργάνωσης των νομοθετικών (αιρετών) και εκτελεστικών οργάνων της κρατικής εξουσίας των υποκείμενων στη Ρωσική Ομοσπονδία» (στη μορφή του Ομοσπονδιακού Νόμου της 11ης Δεκεμβρίου 2004 Νο159 – Φ3). Στις 22 Φεβρουαρίου 2005 είχα υποβάλει αίτηση στο Ανώτατο Δικαστήριο της Ρωσικής Ομοσπονδίας σχετικά με την αμφισβήτηση της απόφασης του προέδρου της Ρωσικής Ομοσπονδίας Β. Β. Πούτιν, η οποία εισήλθε προς συζήτηση στην περιφερειακή Δούμα της περιοχής Τιουμέν σχετικά με την εξέταση της υποψηφιότητας του Σ. Σ. Σομπιάνιν και της ανάθεσης σε αυτόν των εξουσιών του Κυβερνήτη της περιοχής Τιουμέν. Στις 4 Μαρτίου 2005, ο δικαστής του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας Γιούρι Ντμίτρεβιτς Ρεντσένκο εξέδωσε απόφαση σύμφωνα με την οποία οι αρμοδιότητες του προέδρου της Ρωσικής Ομοσπονδίας να καταθέτει προτάσεις για την υποψηφιότητα σε υψηλές θέσεις διοικητικής ευθύνης υποκείμενων στη Ρωσική Ομοσπονδία έχουν θεσμοθετηθεί με το άρθρο Νο18 του Ομοσπονδιακού Νόμου της 6ης Οκτωβρίου 1999 Νο184 – Φ3 «Περί γενικών αρχών οργάνωσης των νομοθετικών (αιρετών) και εκτελεστικών οργάνων της κρατικής εξουσίας υποκείμενων στη Ρωσική Ομοσπονδία» (στη μορφή του από 29 Δεκεμβρίου 2004 κειμένου του), ο έλεγχος του οποίου σε συνάρτηση με το άρθρο 125 του Συντάγματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας αναφέρεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Με βάση τα παραπάνω απέρριψε την αποδοχή της αγωγής μου προς συζήτηση στο Συνταγματικό Δικαστήριο της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

Στις 23 Μαρτίου 2003, μου γνωστοποιήθηκε η απόφαση που μου απέκλειε τη δυνατότητα να υποβάλλω την από 2 Μαρτίου 2005 αγωγή μου. Σε σχέση με αυτό, όμως, κρίθηκε αναγκαίο να υποβάλλω το παρόν παράρτημα προς την από 2 Μαρτίου 2005 αγωγή μου γιατί, σε σχέση με τον υπό εξέταση νόμο, ο πρόεδρος της Ρωσικής Ομοσπονδίας Β. Β. Πούτιν δεν ενήργησε μόνο ως επικεφαλής της εκτελεστικής εξουσίας, αλλά και ως υποκείμενο νομοθετικής πρωτοβουλίας.

Σε συνάρτηση με τα άρθρα 99 και 86, τα «Όρια ελέγχου» του Ομοσπονδιακού Συνταγματικού Νόμου της Ρωσικής Ομοσπονδίας «Περί του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας» θεσμοθετούν την αντιστοιχία των ενεργειών των νομοθετικών οργάνων της κρατικής εξουσίας με το Σύνταγμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας: «κατά τη σειρά της υπογραφής, σύναψης, ψήφισης, δημοσίευσης ή εφαρμογής στην πράξη». Από την άλλη πλευρά, η νομοθετική διαδικασία βρίσκεται εκτός των ρυθμίσεων που αφορούν το ποινικό και αστικό δίκαιο. Γι' αυτό και οι συνθήκες λήψης και επικύρωσης του Ομοσπονδιακού Νόμου της

Ρωσικής Ομοσπονδίας από 11 Δεκεμβρίου 2004 Νο159 – Φ3 «Για την τροποποίηση του Ομοσπονδιακού Νόμου "Περί των γενικών αρχών οργάνωσης των νομοθετικών (αιρετών) και εκτελεστικών οργάνων της κρατικής εξουσίας υποκείμενων στη Ρωσική Ομοσπονδία" και του Ομοσπονδιακού Νόμου "Περί βασικών εγγυήσεων των δικαιωμάτων και του δικαιώματος συμμετοχής σε δημοψήφισμα των πολιτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας"», σε συνάρτηση με το άρθρο 3 του Νόμου «Αρμοδιότητες του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας» μπορούν να εξεταστούν μόνο κατά τη συνταγματική νομοπαραγωγή.

Ο Ομοσπονδιακός Νόμος της 6ης Δεκεμβρίου 1994 «Περί των βασικών εγγυήσεων των εκλογικών δικαιωμάτων των πολιτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας αναφέρει μεταξύ των αιρετών προσώπων που εκλέγονται από τους πολίτες και τον επικεφαλής του εκτελεστικού οργάνου της κρατικής εξουσίας του υποκειμένου της Ρωσικής Ομοσπονδίας (άρθρο 2, παράγραφος 8). Σε συνάρτηση με το νόμο αυτό διεξήχθησαν ορισμένες (από δύο ως τρεις φορές) παλλαϊκές εκλογές των επικεφαλής των εκτελεστικών οργάνων της κρατικής εξουσίας των υποκειμένων της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Κατ' αυτόν τον τρόπο, στους πολίτες της Ρωσικής Ομοσπονδίας σύμφωνα με την κατάσταση όπως είχε διαμορφωθεί στις 13 Σεπτεμβρίου 2004 υπήρχε το εν λειτουργία δικαίωμα επιλογής του επικεφαλής του εκτελεστικού οργάνου της κρατικής εξουσίας του υποκείμενου της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά τον τόπο διαμονής του.

... Για πρώτη φορά η άποψη του προσβαλλόμενο νόμου ανακοινώθηκε από τον πρόεδρο της Ρωσικής Ομοσπονδίας Β. Β. Πούτιν στις 13 Σεπτεμβρίου 2004. Στις 28 Σεπτεμβρίου 2004, ο πρόεδρος της Ρωσικής Ομοσπονδίας, Β. Β. Πούτιν, εισήγαγε προς συζήτηση στην Κρατική Δούμα της Ομοσπονδιακής Συνέλευσης της Ρωσικής Ομοσπονδίας νομοσχέδιο ομοσπονδιακού νόμου «Για την τροπολογία και την συμπλήρωση του Ομοσπονδιακού νόμου: Για την τροποποίηση του Ομοσπονδιακού Νόμου "Περί των γενικών αρχών οργάνωσης των νομοθετικών (αιρετών) και εκτελεστικών οργάνων της κρατικής εξουσίας υποκείμενων στην Ρωσική Ομοσπονδία" και του Ομοσπονδιακού Νόμου "Περί βασικών εγγυήσεων των δικαιωμάτων και του δικαιώματος συμμετοχής σε δημοψήφισμα των πολιτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας"».

Το νομοσχέδιο περιέχει διάταξη «για την ανάθεση σε πολίτη της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά την κρίση του προέδρου της Ρωσικής Ομοσπονδίας αρμοδιοτήτων ύψιστης θέσης διοικητικής ευθύνης του υποκείμενου Ρωσικής Ομοσπονδίας (επικεφαλής ανώτατου εκτελεστικού οργάνου κρατικής εξουσίας του υποκείμενου της Ρωσικής Ομοσπονδίας») με απόφαση του «νομοθετικού (αιρετού) οργάνου κρατικής εξουσίας του υποκείμενου της Ρωσικής Ομοσπονδίας». Με τη θέση αυτή, το νομοσχέδιο έρχεται σε ευθεία αντίθεση με την απόφαση του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας από 18 Ιανουαρίου 1996, αφού «ευθέως υποκαθιστά τη βούληση των εκλογέων» με άλλο μηχανισμό ανά-

θεσης αρμοδιοτήτων σε πρόσωπα υψηλής διοικητική ευθύνης του υποκείμενου της Ρωσικής Ομοσπονδίας σε όλα τα εδάφη της Ρωσίας, αλλά και στην περιοχή Αλτάι, συγκεριμένα. Κατ' αυτόν τον τρόπο, εισάγοντας το εν λόγω νομοσχέδιο, ο πρόεδρος της Ρωσικής Ομοσπονδίας, Β. Β. Πούτιν, σε αντίθεση με το άρθρο 79 του νόμου «Περί του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας» προσπάθησε να ακυρώσει τη νομική ισχύ της απόφασης του Συνταγματικού Δικαστηρίου μέσω της επαναληπτικής σε ομοσπονδιακό επίπεδο, άρα και στην περιοχή του Αλτάι, της νομοθετικής διάταξης που κηρύχθηκε αντισυνταγματική κατά την εξέταση του Κώδικα (βασικού νόμου) της περιοχής του Αλτάι. Προτείνοντας στην Κρατική Δούμα την εξέταση του νομοσχεδίου αυτού, το οποίο είναι εκ των προτέρων αντισυνταγματικό, ο πρόεδρος παραβιάζει την καθεστηκυία τάξη συζήτησης των ομοσπονδιακών νόμων.

Στις 29 Σεπτεμβρίου 2004 ομάδα βουλευτών της Κρατικής Δούμας της Ρωσικής Ομοσπονδίας και εκπρόσωποι της κοινής γνώμης απευθύνθηκαν με επιστολή τους στον πρόεδρο του Συνταγματικού Δικαστηρίου, Β. Ντ. Ζόρκιν, στην οποία αναφέρονταν στην αντισυνταγματικότητα των παρακάτω διατάξεων του υπό συζήτηση νομοσχεδίου:

«Για ποια ομοσπονδιακή αρχή λειτουργίας μπορεί να γίνεται λόγος όταν:

- Καταλύεται η αρχή της εκλογιμότητας, η οποία, σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας, είναι η ανώτατη έκφρασης της άμεσης βούλησης της εξουσίας του λαού;

- Τα νομοθετικά όργανα του υποκείμενου της Ομοσπονδίας τίθενται ενώπιον του διλήμματος να επικυρώσουν «τον Μοσχοβίτη κομισάριο» ή να διαλυθούν;

- Καταλύεται η αρχή της λογοδοσίας των επικεφαλής των περιοχών ενώπιον των πολιτών»;

Κατά την εξέταση του νομοσχεδίου στη Δούμα οι εκπρόσωποι των κοινοβουλευτικών κομμάτων του Κομμουνιστικού Κόμματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας, της «Πατρίδας» και ανεξάρτητοι βουλευτές (Βλαντίμιρ Ριζκόφ, Μιχαήλ Ζαντόρνοφ) διατύπωσαν την κατηγορηματική τους διαφωνία. Πλειστάκις αναφέρθηκαν στην αντισυνταγματικότητα μεμονωμένων διατάξεών, αλλά και του νομοσχεδίου εν γένει. Από τη στιγμή, όμως, που το προεδρικό κόμμα «Ενιαία Ρωσία» διαθέτει στη Δούμα την συνταγματική πλειοψηφία, τότε το νομοσχέδιο έγινε δεκτό στις 29 Οκτωβρίου 2004 στην κατ' αρχήν και την 1η Δεκεμβρίου στην κατ' άρθρο συζήτησή του και στις 3 Δεκεμβρίου 2004 στο σύνολό του. Μετά την επικύρωσή του από το Συμβούλιο της Ομοσπονδίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας (8 Δεκεμβρίου 2004) το νομοσχέδιο «Για την τροποποίηση του Ομοσπονδιακού Νόμου "Περί των γενικών αρχών οργάνωσης των νομοθετικών (αιρετών) και εκτελεστικών οργάνων της κρατικής εξουσίας υποκείμενων στη Ρωσική Ομοσπονδία" και του Ομοσπονδιακού Νόμου "Περί βασικών εγγυήσεων των δικαιωμάτων και του δικαιώματος συμμετοχής σε δημοψήφισμα των πολιτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας"», πήγε για υπογραφή στον πρόεδρο της Ρωσικής Ομοσπονδίας Β. Β. Πούτιν.

Κατ' αυτόν τον τρόπο στον πρόεδρο της Ρωσικής Ομοσπονδίας δόθηκε προς υπογραφή από το Συμβούλιο της Ομοσπονδίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας νόμος, ο οποίος περιέχει σειρά διατάξεων, η συνταγματικότητα των οποίων έχει δημοσίως αμφισβητηθεί πλειστάκις, τόσο από μεμονωμένους βουλευτές της Ομοσπονδιακής Συνέλευσης όσο και από εκπροσώπους της κοινής γνώμης. Σε συνάρτηση με το σημείο 2 του άρθρου 80 του «Συντάγματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας», «ο πρόεδρος της Ρωσικής Ομοσπονδίας αποτελεί την εγγυήτρια δύναμη του Συντάγματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας, των δικαιωμάτων και των ελευθεριών του ανθρώπου και του πολίτη». Όπως αποδείχτηκε και πιο πάνω, ο πρόεδρος γνώριζε ότι υπάρχουν πολίτες που δεν είναι σύμφωνοι με την κατάργηση των άμεσων εκλογών των επικεφαλής των εκτελεστικών οργάνων της κρατικής εξουσίας, των υποκείμενων στη Ρωσική Ομοσπονδία, και ότι οι πολίτες αυτοί έβλεπαν στις διατάξεις των νόμων αυτών την απαξίωση των εκλογικών τους δικαιωμάτων. Υπό αυτές τις συνθήκες, ο πρόεδρος ως Εγγυητής του Συντάγματος, των δικαιωμάτων και των ελευθεριών όλων των πολιτών ήταν υποχρεωμένος να αρνηθεί να προσυπογράψει το νόμο και να απευθυνθεί στο Συνταγματικό Δικαστήριο της Ρωσικής Ομοσπονδίας με το ερώτημα του ελέγχου της συνταγματικότητάς του.

Στις 11 Δεκεμβρίου 2004 ο πρόεδρος της Ρωσικής Ομοσπονδίας Β. Β. Πούτιν προσυπέγραψε το νόμο «Για την τροποποίηση του Ομοσπονδιακού Νόμου "Περί των γενικών αρχών οργάνωσης των νομοθετικών (αιρετών) και εκτελεστικών οργάνων της κρατικής εξουσίας υποκείμενων στη Ρωσική Ομοσπονδία" και του Ομοσπονδιακού Νόμου "Περί βασικών εγγυήσεων των δικαιωμάτων και του δικαιώματος συμμετοχής σε δημοψήφισμα των πολιτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας"», αναλαμβάνοντας την ευθύνη για την πιθανή του αντισυνταγματικότητα και όντας, επισήμως, πληροφορημένος για το ότι η ενέργειά του αυτή μπορεί να αξιολογηθεί, σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 3 του Συντάγματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας, ως «σφετερισμός εξουσιών». Μετά την προσυπογραφή και δημοσίευση του νόμου για συμπλήρωση των αρμοδιοτήτων του προέδρου της Ρωσικής Ομοσπονδίας, όπως αναφέρονται στο άρθρο 83 του Συντάγματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας, ο Β. Β. Πούτιν ανέλαβε τις παρακάτω αρμοδιότητες:

1. Διορισμό πολίτη της Ρωσικής Ομοσπονδίας σε όργανο νομοθετικής (αιρετής) κρατικής εξουσίας του υποκείμενου της Ρωσικής Ομοσπονδίας και ανάθεση σε αυτόν αρμοδιοτήτων υψηλής διοικητικής ευθύνης του υποκείμενου της Ρωσικής Ομοσπονδίας (επικεφαλής ανωτάτου εκτελεστικού οργάνου κρατικής εξουσίας του υποκείμενου της Ρωσικής Ομοσπονδίας).

2. Διορισμό πολίτη της Ρωσικής Ομοσπονδίας προσωρινά εκτελώντας χρέη προσώπου σε θέση υψηλής διοικητικής ευθύνης του υποκείμενου της Ρωσικής Ομοσπονδίας σε περίπτωση υποτροπής της απόρριψης από το όργανο νομοθετικής (αιρετής) κρατικής εξουσίας του υποκείμενου της Ρωσικής Ομοσπονδίας υποψηφιότητας για την ανάθεση αρμοδιοτήτων υψηλής διοικητικής ευθύνης του υποκείμενου της Ρωσικής Ομοσπονδίας (επικεφαλή ανώ-

τατου εκτελεστικού οργάνου κρατικής εξουσίας του υποκείμενου της Ρωσικής Ομοσπονδίας).

3. Εξωδικαστική καθαίρεση (διοικητική) από τη θέση υψηλής διοικητικής ευθύνης ή παλλαϊκής εκλογής προσώπου υψηλής διοικητικής θέσης του υποκείμενου της Ρωσικής Ομοσπονδίας (επικεφαλή ανώτατου εκτελεστικού οργάνου κρατικής εξουσίας του υποκείμενου της Ρωσικής Ομοσπονδίας).

4. Εξωδικαστική διάλυση (διοικητική) του οργάνου νομοθετικής (αιρετής) κρατικής εξουσίας του υποκείμενου της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

Δύο εκ των ανωτέρω συμπληρωματικών αρμοδιοτήτων –η ανάθεση εξουσιών και η καθαίρεση από την εξουσία– χρησιμοποιήθηκαν από τον πρόεδρο της Ρωσικής Ομοσπονδίας, Β. Β. Πούτιν, πρακτικά για την απόλυση των Αρχών το 2005.

Τα εκλογικά μου δικαιώματα απαξιώθηκαν με την εφαρμογή του Ομοσπονδιακού Νόμου Νο184 – Φ3 «Περί των γενικών αρχών οργάνωσης των νομοθετικών (αιρετών) και εκτελεστικών οργάνων κρατικής εξουσίας των υποκείμενων της Ρωσικής Ομοσπονδίας» με τις τροπολογίες και τις συμπληρώσεις που έγιναν με τον Ομοσπονδιακό Νόμο Νο159 – Φ3 «Τροπολογίες στον Ομοσπονδιακό Νόμο "Περί γενικών αρχών οργάνωσης των νομοθετικών (αιρετών) και εκτελεστικών οργάνων κρατικής εξουσίας των υποκείμενων της Ρωσικής Ομοσπονδίας" και του Ομοσπονδιακού νόμου "Περί των βασικών εγγυήσεων των εκλογικών δικαιωμάτων και του δικαιώματος συμμετοχής σε δημοψήφισμα των πολιτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας"» κατά την ανάθεση στον Σ. Σ. Σομπιάνιν αρμοδιοτήτων Κυβερνήτη της περιοχής του Τιουμέν. Δια ταύτα θεωρώ ότι, υπογράφοντας τον προσβαλλόμενο νόμο, ο πρόεδρος της Ρωσικής Ομοσπονδίας, Β. Β. Πούτιν, είτε περιφρόνησε τις υποχρεώσεις του ως εγγυητής του Συντάγματος, των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των πολιτών που του ανατέθηκαν σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 80 του «Συντάγματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας», είτε, πράγμα πολύ πιο πιθανό, οι ενέργειες του εμπίπτουν υπό τη διερεύνηση ιδιαιτέρως ειδεχθών κρατικών εγκλημάτων, όπως προβλέπεται από την παράγραφο 2 του άρθρου 3 του «Συντάγματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας» - «σφετερισμός εξουσιών».

Ο «Ποινικός Κώδικας της Ρωσικής Ομοσπονδίας» στο άρθρο 278 προσδιορίζει μόνο «τη βίαια κατάληψη της εξουσίας ή τη δια της βίας παραμονή στην εξουσία». Ο σφετερισμός εξουσιών με την προώθηση γνωστών εκ των προτέρων αντισυνταγματικών νόμων δεν ρυθμίζεται από την ποινική δικονομία και γι' αυτό σε συνάρτηση με το άρθρο 2 «Εξουσίες του Συνταγματικού Δικαστηρίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας» τα επεισόδια και οι συνθήκες ψήφισης και προσυπογραφής του προσβαλλόμενου νόμου μπορούν να εξεταστούν μόνο κατά τη διαδικασία της συνταγματικής νομοπαραγωγής.

Στη βάση των ανωτέρω, παρακαλώ το Συνταγματικό Δικαστήριο της Ρωσικής Ομοσπονδίας να λάβει επίσημη απόφαση με τη νομική εκτίμηση των ανωτέρω περιστατικών που σχετίζονται με την ψήφιση και την προσυπογραφή του Ομοσπονδιακού Νόμου «Τροπολογίες στον Ομοσπονδιακό Νόμο "Περί γενικών αρχών οργάνωσης των νομοθετικών (αιρετών) και εκτελεστικών οργάνων κρατικής εξουσίας των υποκείμενων της Ρωσικής Ομοσπονδίας" και του Ομοσπονδιακού νόμου "Περί των βασικών εγγυήσεων των εκλογικών δικαιωμάτων και του δικαιώματος συμμετοχής σε δημοψήφισμα των πολιτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας"».

Η αντίδραση του Δικαστηρίου ήταν μηδενική. Της κοινωνίας, επίσης.

15 ΙΟΥΛΙΟΥ

Ο λαός μας ξυπνάει μόνο όταν τα πράγματα αρχίζουν να τον πονάνε; Δηλαδή όταν έχουν να κάνουν με τον μισθό του; Ποτέ νωρίτερα; Απ' ό,τι δείχνουν τα πράγματα, το επαναστατικό πάθος εμφανίζεται μόνο σε σχέση με τα χρήματα. Στο Ριαζάν, η συνδικαλιστική οργάνωση της εταιρείας Ραζιάνσκογιε Χιμβολοκνό διοργάνωσε πικετοφορία έξω από το κτίριο της κυβέρνησης της περιοχής του Ριαζάν.

Οι συνδικαλιστές δεν θέλουν να κλείνουν οι επιχειρήσεις. Πιστεύουν ότι η Χιμβολοκνό επίτηδες χρεοκόπησε για να πωληθεί πιο φτηνά. Στην αρχή είχε εκδοθεί εντολή για προσωρινή παύση της παραγωγής για τρεις μήνες και στη συνέχεια για πλήρη παύση με την αιτιολογία των υψηλών ελλειμμάτων.

Μετά από τις εντολές αυτές, οι εργαζόμενοι κινητοποιήθηκαν, αφού έτσι κι αλλιώς οι θέσεις εργασίας στην πόλη αυτή είναι πολύ λίγες. Ως απάντηση στις κινητοποιήσεις, η διοίκηση του εργοστασίου ανακοίνωσε σε 25 εργαζόμενους τη μετάταξή τους στο καθεστώς του κατώτερου μισθού ύψους 800 ρουβλίων (αυτό σημαίνει 8 φρατζόλες ψωμί). Ανάμεσα στους 25 ήταν στελέχη του συνδικάτου και ανύπαντρες μητέρες.

Κανείς δεν υποστήριξε τους εργαζόμενους στη Χιμβολοκνό ούτε καν στην ίδια τους την πόλη, το Ριαζάν. Κι αυτό γιατί κι εκείνοι ποτέ πριν δεν είχαν υποστηρίξει κανέναν. Έτσι, έκαναν πικετοφορία μπροστά στο κτίριο της τοπικής κυβέρνησης δίχως να ενδιαφέρουν κανέναν.

Το Ουλιάνοφσκ είναι μια μαχητική πόλη. Εδώ άρχισε αφισοκόλληση με την ονομασία «Τέλος στην γραφειοκρατία – τέλος στην πολιτική Πούτιν». Την αφισοκόλληση πραγματοποιεί η νεολαϊστικη οργάνωση «Άμυνα» από κοινού με άλλες οικολογικές και νεολαϊστικες οργανώσεις του Ουλιάνοφσκ. Οι ακριβιστές της «Άμυνας» κόλλησαν σε όλη την πόλη μικρές αφίσες με συνθήματα όπως «Τέρμα τα ψέματα», «Η ώρα του όχι», αλλά και καλέσματά τους προς τους ενεργούς πολίτες για μη βίαιες δράσεις κατά της γραφειοκρατίας, η οποία οδηγεί τη χώρα στο χείλος του γκρεμού.

Αυτό, όμως, δεν είναι πλέον ένα κίνημα για αύξηση των μισθών. Είναι πρελούδιο επανάστασης.

Γιατί, όμως, ειδικά στο Ουλιάνοφσκ; Η περιοχή του Ουλιάνοφσκ είναι μία από τις φτωχότερες και έχει μετατραπεί σε χωματερή των αποβλήτων των μεγάλων εταιρειών από άλλες περιοχές. Αυτό είναι το αποτέλεσμα της δραστηριότητας του κυβερνήτη, Ήρωα του πολέμου της Τσετσενίας, στρατηγού Βλαντίμηρ Σαμάνοφ, τον οποίο ουσιαστικά διόρισε η διοίκηση του προέδρου. Κατά τη διοίκησή του το οργανωμένο έγκλημα βγήκε από τη σκιά και ο ίδιος ο Σαμάνοφ στηρίχθηκε σ' αυτό. Το περιβάλλον του ήταν πρώην στρατιωτικοί, οι οποίοι μετατράπηκαν σε ληστές (συνήθης αυτός ο μετασχηματισμός στη χώρα μας). Ο ίδιος ο Σαμάνοφ ήταν πολύ ανόητος για να διοικήσει τους πολίτες της περιοχής του.

Έτσι, καλυμμένοι από δημοκρατικά συνθήματα και με την υποστήριξη του Πούτιν, άνθρωποι που αυτοαποκαλούνταν «κρατιστές», ανοιχτά λήστευαν την περιοχή. Αυτό συνεχίζεται μέχρι σήμερα αν και τον Σαμάνοφ τον καθαίρεσαν από κυβερνήτη και τον μετέθεσαν στη διοίκηση του προέδρου.

Η «Άμυνα» του Ουλιάνοσκ είναι ένα παρακλάδι της ουκρανικής «Φτάνει». Τα μέλη της «Άμυνας» πρεσβεύουν τις μη βίαιου χαρακτήρα διαμαρτυρίες στα πλαίσια του νόμου, όπως συγκεντρώσεις, πικετοφορίες, μοίρασμα προκηρύξεων και αφισοκολλήσεων. Με την «Άμυνα» στο Ουλιάνοφσκ συμμάχησαν οι νεολαΐστικες οργανώσεις του «Μήλου», της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων και η οικολογική οργάνωση «Πράσινο Μήλο».

Το παράδειγμα του Ουλιάνοφσκ είναι κάτι το εξαιρετικά σπάνιο. Δεν είναι ο κανόνας, αλλά η εξαίρεση. Πόσα χρόνια θα πρέπει να περιμένουμε για να γίνει ο κανόνας;

Στη Μόσχα πραγματοποιήθηκε συγκέντρωση έξω από το κτίριο του Υπουργείου Εσωτερικών κατά της αυθαιρεσίας των αστυνομικών δυνάμεων. Συγκεντρώθηκαν είκοσι άνθρωποι.

Τα συνθήματα τους ήταν: «Όχι στα μυστικά διατάγματα!», «Να λογοδοτήσουν οι υπεύθυνοι των γεγονότων στο Μπλαγκοβεσένκ». Τα αιτήματα των συγκεντρωθέντων ήταν η παραίτηση του υπουργού Εσωτερικών της Ρωσίας, Ρασίντ Νουργκαλίγιεφ, η άσκηση ποινικής δίωξης κατά του υπουργού Εσωτερικών της Μπασκιρίας, Ραφαέλ Ντιβάγιεφ, και όλων των υπευθύνων και των στελεχών των αστυνομικών δυνάμεων που έλαβαν μέρος στους ξυλοδαρμούς.

Είναι μια συγκέντρωση κατά των αστυνομικών μέτρων εναντίον του λαού, ο λαός όμως απουσιάζει... Η συγκέντρωση διήρκεσε δύο περίπου ώρες. Κανείς δεν βγήκε από το Υπουργείο Εσωτερικών να συναντηθεί με τους συγκεντρωμένους. Κι αυτό γιατί η εξουσία φοβάται μόνο όταν πρόκειται για μαζικές συγκεντρώσεις. Όταν δεν υπάρχει μαζικότητα, η εξουσία μας χλευάζει και μας φτύνει όλους.

16 ΙΟΥΛΙΟΥ

Ένατη ημέρα απεργίας πείνας των Ηρώων. Οι άνθρωποι είναι πολύ αδύναμοι πλέον. Τι μέλλει γενέσθαι; Η εξουσία πείσμωσε και δεν αντιδρά καθόλου. Μήπως πρέπει να πεθάνει κάποιος; Η πλειοψηφία των απεργών πείνας είναι γέροντες, ανάπηροι και άρρωστοι, παρόλα αυτά ούτε ένας πολιτικός δεν ήρθε να τους επισκεφτεί...

18 ΙΟΥΛΙΟΥ

Η κατάσταση με τους Ήρωες απεργούς πείνας είναι πια αδιέξοδη. Η εξουσία περιφρονητικά σιωπά σε κάθε πρόταση των Ηρώων. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι Ήρωες να κάνουν ένα πρωτοφανές πράγμα. Έστειλαν στο δόκτωρα Ροσάλ, μεσολαβητή στις διαπραγματεύσεις με τους τρομοκράτες, επίσημη επιστολή με την παράκληση να γίνει μεσολαβητής στην επικοινωνία τους με την ύπατη εξουσία.

Είναι πραγματική βόμβα. Μέχρι σήμερα, οι υπηρεσίες του Ροσάλ χρειάστηκαν στο Νορντ-Οστ και στο Μπεσλάν.

Τώρα, όμως, χρειάζονται και στην απεργία πείνας των Ηρώων. Άλλη μια απόδειξη της απόγνωσης. Η κυρίαρχη κοινωνική τάση είναι η κυβερνητική πολιτική που οδηγεί τους ανθρώπους να ξεπεράσουν τα όρια.

Ο δόκτωρ Ροσάλ, όμως, ανακοίνωσε ότι βρίσκεται σε ταξίδι, ότι απουσιάζει. Οι απεργοί θα πρέπει να περιμένουν την επιστροφή του.

Ήταν προφανώς ένα διπλωματικό ταξίδι. Ο δόκτορ Ροσάλ ονειρεύεται να γίνει επικεφαλής της Κοινωνικής Επιτροπής, γι' αυτό και δεν σκοπεύει να μαλώσει με τη διοίκηση του προέδρου...

Είμαστε στα όρια της αυτοκτονίας ως κράτος, όταν στην Κόκκινη Πλατεία εμφανίζεται μια ομάδα Ηρώων, οι οποίοι αποθέτουν τα Χρυσά τους Αστέρια. Ναι, είναι εκείνοι οι Ήρωες τους οποίους η κυβέρνηση της χώρας αρνείται ακόμη και να τους ακούσει.

Έτσι τελείωσαν όλα. Όπως και στην Τσετσενία και στην Ινγκουσετία. Όπως με τον λαό της Μπαλκαρίας που μάχεται κατά του λαού της Καμπαρντινίας. Με τους Οσετίους εναντίον των Ινγκουσέτιων. Και το αντίθετο. Σήμερα δυσαρεστημένοι είναι οι Οσέτιοι, αυτό σημαίνει ότι είναι κακοί και συνωμότες. Αν αύριο οι Ινγκουσέτιοι αρχίσουν να διαμαρτύρονται με συγκεντρώσεις, τότε αυτοί είναι οι συνωμότες, ενώ, απεναντίας οι Οσέτιοι, αμέσως γίνονται «δικοί μας». Τα μόνιμα παιχνίδια μιας ημιμαθούς κυβέρνησης.

«*Γιατί;*», προσπαθούμε να καταλάβουμε μαζί με την Σβετλάνα Αλεξέγιεβνα Γκανούσκινα, υπερασπιστή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μέλος

της επιτροπής για τη δημιουργία της Κοινωνίας των Πολιτών και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων παρά τη προεδρία της χώρας (επιτροπή της Έλλα Παμφίλοβα) και η συζήτησή μας αυτή γίνεται την παραμονή της συνάντησης της επιτροπής με τον Πούτιν (20 Ιουλίου). *«Γιατί είναι τόσο δύσκολο να ακούσουν τους Ήρωες; Δεν χειροτερεύει τα πράγματα αυτή η επιμονή; Γιατί να δημιουργούν μόνο αδιέξοδα για τη χώρα;»*

«Γιατί; Γιατί έτσι διαμορφώνεται μια χώρα στην οποία είναι αδύνατο να ζήσει κανείς», απαντάει θλιμμένα η Σβετλάνα Αλεξέγιεβνα, μέλος της επιτροπής για τα ανθρώπινα δικαιώματα, η οποία συμφώνησε κατά την διάρκεια της συνάντησης να δώσει την επιστολή των Ηρώων στον Πούτιν ιδιοχείρως. Η ελπίδα τους, ότι ο αφέντης είναι καλός, θα πεθάνει τελευταία.

Το απόγευμα της 18ης Ιουλίου το δικαστήριο των ενόρκων της Μόσχας αποφαίνεται πως ο «Γιαπωνέζος» είναι αθώος για τη διπλή δολοφονία που τον κατηγορούσαν. Όλοι οι τηλεοπτικοί σταθμοί το μεταδίδουν ως πρώτη είδηση σε απευθείας σύνδεση με το Δικαστικό Μέγαρο της Μόσχας, και πληροφορούν τους τηλεθεατές ότι ο «Γιαπωνέζος» σκοπεύει αμέσως μετά την αποφυλάκισή του να γράψει ένα βιβλίο. Συνεχίζουν όμως να μην λένε ούτε μια λέξη για την απεργία πείνας των Ηρώων. Σαν να μην υπάρχει. Το ίδιο περίπου ισχύει και για τη δίκη των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, μόνο μια-δυο λέξεις σκόρπια εδώ κι εκεί και τίποτα παραπάνω. Κανείς δεν ενδιαφέρεται τι θα κάνουν τα νεαρά μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος όταν αποφυλακιστούν.

Πολλά τα ερωτήματα για το πώς μπορούμε να ζούμε μια τόσο ψεύτικη ζωή. Χαιρόμαστε που η δικαιοσύνη θριάμβευσε σε σχέση με τον «Γιαπωνέζο» επειδή τον αθώωσαν. Την ίδια όμως στιγμή, χαιρόμαστε που δεν θριάμβευσε στην περίπτωση του Χοντορκόφσκι, παρά το γεγονός ότι όλοι αντιλαμβάνονταν τον πολιτικό χαρακτήρα των κατηγοριών εναντίον του.

Χειροκροτούμε και τις δύο δικαιοσύνες ταυτόχρονα... Αυτή όμως δεν είναι η μυστηριώδης ρωσική ψυχή; Η βαθιά ριζωμένη συνήθεια να ζούμε στο ψεύδος, πράγμα για το οποίο είχε γράψει ο Σολτζενίτσιν, ανακατεμένη με την τεμπελιά μας να τραβήξουμε προς τα πίσω την καρέκλα μας σε μια ζεστή κουζίνα, όσο βέβαια ακόμη έχουμε ζεστή κουζίνα. Όταν πάρουν την κουζίνα, τότε είναι πιθανή η συμμετοχή στην επανάσταση. Νωρίτερα όμως;

19 ΙΟΥΛΙΟΥ

Τρομοκρατική ενέργεια στο χωριό Ζνάμενσκι στην Τσετσενία. Οι άνθρωποι είδαν ένα αυτοκίνητο στην κεντρική διασταύρωση. Στη θέση του συνοδηγού ήταν ένας νεκρός. Φώναξαν την αστυνομία. Όταν έφτασαν οι

αστυνομικοί, έγινε μια μεγάλη έκρηξη, αφού το αυτοκίνητο αποδείχτηκε γεμάτο εκρηκτικά. Σκοτώθηκαν 14 αστυνομικοί. Πολλοί ήταν και οι τραυματίες. Σκοτώθηκε επίσης ένα μωρό και τραυματίστηκαν πολλοί ανήλικοι. Στη συνέχεια έγιναν γνωστά τα παρακάτω.

Στις 13 Ιουλίου, προς το απόγευμα, από τον σιδηροδρομικό σταθμό Νοβοσεντρίνσκαγια της περιοχής Σελκόφσκι, άγνωστοι απήγαγαν τον 23χρονο Αλεξέι Σεμενένκο. Η απαγωγή έγινε μπροστά στα μάτια των μικρότερων αδελφών του. Τους τελευταίους μήνες, ο Αλεξέι ήταν απασχολημένος με το πώς θα έφευγε μακριά από την Τσετσενία και αποταμίευε χρήματα ώστε να φύγει μαζί με τη νεαρή του σύζυγο. Η οικογένεια Σεμενένκο ζει εδώ και εκατό χρόνια στο Νοβοσεντρίνσκ, και είναι μεγάλη, αγαπημένη και εργατική. Τι να κάνουν, όμως; Όσο πιο πολύ ισχυροποιείται ο Καντίροφ στην εξουσία, τότε πιο ανόητο είναι να ελπίζει κανείς ότι η ζωή θα καλυτερεύσει. Αυτό πίστευε ο Αλεξέι, γι' αυτό και εργαζόταν σε εποχιακές δουλειές, στον θερισμό, όπου μπορούσε να έχει καλύτερες αμοιβές. Στις 13 του μηνός το απόγευμα, ο Αλεξέι επέστρεφε από τα χωράφια στο σπίτι του. Εκεί τον περίμεναν τέσσερις ένοπλοι μασκοφόροι με στολές παραλλαγής, οι οποίοι κατέφτασαν με UAZ ασημί χρώματος. Τα UAZ είναι τζιπ δικής μας παραγωγής. Ήταν Τσετσένοι. Οι περισσότεροι κάτοικοι στο Νοβοσεντρίνσκ είναι πεπεισμένοι ότι ήταν άντρες του Καντίροφ. Οποιοσδήποτε κάτοικος της Τσετσενίας μπορεί να τους διακρίνει και να τους ξεχωρίσει από τους άντρες του Γιαμαντάγιεφ, των Ο.Μ.Ο.Ν., του Μπαισάροφ ή του Κοκίγιεφ (μέλη άλλων «τσετσενικών» ομοσπονδιακών δυνάμεων ασφαλείας) από ορισμένα προφανή εξωτερικά χαρακτηριστικά τους (αλλά και από τον οπλισμό που φέρουν), όπως από τα διακριτικά «Ειδικές Δυνάμεις Καντίροφ», που έχουν στις πλάτες τους.

Οι «στολές παραλλαγής» είπαν κάτι στον Αλεξέι και στη συνέχεια τον έβαλαν δια της βίας σε ένα αυτοκίνητο. Αυτό ήταν. Οι γείτονες σημείωσαν τους αριθμούς κυκλοφορίας των UAZ, αλλά στη συνέχεια αποδείχτηκε ότι οι πινακίδες τους ήταν πλαστές.

Το επόμενο πρωί, η οικογένεια δήλωσε στην αστυνομία την απαγωγή. Οι Τσετσένοι αστυνομικοί που ζουν στο Νοβοσεντρίνσκ και γνώριζαν καλά τον Αλεξέι από τα παιδικά του χρόνια, τον έψαξαν για δυο εικοσιτετράωρα παντού, σε όλες τις διευθύνσεις των δυνάμεων ασφαλείας.

Δεν βρέθηκε πουθενά. Η εισαγγελία της περιοχής ως συνήθως κοιμόταν.

Στις 19 Ιουλίου έγινε η τρομοκρατική πράξη στο Ζνάμενσκι. Ο πρώτος που πλησίασε το αυτοκίνητο ήταν εκείνος που βρισκόταν πιο κοντά. Άνοιξε την πόρτα και επέζησε. Από τη δική του διήγηση έγινε γνωστό ότι υπήρχε μυρωδιά πτώματος. Το πτώμα ήταν σε προχωρημένη σήψη. Παρατήρησε επίσης ότι ο άντρας στη θέση του συνοδηγού στο UAZ ήταν

γεμάτος σημάδια από σφαίρες στο πρόσωπο. Αυτό σημαίνει ότι είχε πυροβοληθεί.

Έτσι, ο πρώτος αστυνομικός επέζησε και δεν ανατινάχθηκε. Κάλεσε ενισχύσεις και όταν έφτασαν πολλοί αστυνομικοί, το αυτοκίνητο ανατινάχθηκε. Το κουμπί το πάτησε κάποιος που έβλεπε τι γινόταν γύρω από το αυτοκίνητο. Ήθελε να σκοτωθούν όσο το δυνατόν περισσότεροι αστυνομικοί και όχι μόνο ένας.

Μετά την τρομοκρατική ενέργεια, ο πρωθυπουργός της Τσετσενίας Αμπράμοφ είπε κάποια σκληρά λόγια κατά του Μπασάγιεφ και του Ουμάροφ, δεν έφυγε, όμως, από τη θέση του. Εξήγγειλαν πένθος στην δημοκρατία. Η οικογένεια του Σεμενένκο συνέχισε να τρέχει στην Τσετσενία αναζητώντας τον απαχθέντα Αλεξέι. Δυο εικοσιτετράωρα αργότερα, στις 21 του μηνός, τους επισκέφτηκαν κάποιοι στο Νοβοσεντρίνσκ και τους ζήτησαν να τους ακολουθήσουν στο Μοζντόκ, στη γειτονική Βόρεια Οσετία, προκειμένου να αναγνωρίσουν στο νεκροτομείο το πτώμα του Αλεξέι.

Η Τατιάνα Μιχαήλοβνα Σεμενένκο, μητέρα του Αλεξέι, που μέχρι εκείνη τη στιγμή δεν υποπτευόταν τίποτα σε σχέση με την τρομοκρατική ενέργεια στο Ζνάμενσκι, είδε στο νεκροτομείο την παρακάτω εικόνα: τα θύματα της τρομοκρατικής ενέργειας ήταν στα ψυγεία, ενώ ένας σάκος με υπολείμματα, βρισκόταν ριγμένος στο πάτωμα μέσα σε μια λάκα με νερό.

Σ' εκείνον τον σάκο βρισκόταν ο τάχα άθλιος τρομοκράτης, ο γιος της Αλεξέι.

Η Τατιάνα Μιχαήλοβνα μπόρεσε να τον αναγνωρίσει από το τατουάζ που είχε στο χέρι του. Πρόσωπο το πτώμα δεν είχε. Η οικογένεια έθαψε μόνο το χέρι και το κεφάλι. Ο αστυνομικός που πρώτος κατέφθασε και πλησίασε το UAZ στο κέντρο του Ζνάμενσκι, και κατ' αυτόν τον τρόπο ήταν ο τελευταίος που είδε το πτώμα του Αλεξέι Σεμενένκο ολόκληρο, είπε ότι φορούσε στολής παραλλαγής. Δηλαδή εκείνοι που τον απήγαγαν του φόρεσαν στολή παραλλαγής λίγο πριν τον πετάξουν μέσα στο αυτοκίνητο.

Αυτή είναι όλη η ιστορία. Ο Σεμενένκο δεν πήγε πουθενά – η Ρωσία είναι τεράστια, δεν είναι σαν το Νταγκεστάν όπου κατέφυγαν οι πρόσφυγες από τον σιδηροδρομικό σταθμό Μπογκοζντίνοφσκαγια, ζητώντας βοήθεια και αίμα. Γι' αυτό και δεν υπάρχουν «κοινωνικές επιπτώσεις». Κανείς, ούτε ο Καντίροφ, ούτε ο Αλχάνοφ, ούτε ο Κοζάκ δεν επισκέφτηκε την οικογένεια για να εκφράσει τα συλλυπητήριά του και να τους δώσει χρήματα ως αποζημίωση για τον θάνατο του Αλεξέι. Κανείς δεν τους έδωσε χρήματα, το μόνο που τους είπαν είναι να ηρεμήσουν και να μην κάνουν φασαρία. Η ποινική δίωξη για την απαγωγή του Αλεξέι ξεκίνησε, αλλά σύντομα μπήκε στο αρχείο. Ουσιαστικά, δεν ασκήθηκε ποινική δίωξη ούτε για τη δολοφονία του Αλεξέι. Έτσι σήμερα ο Σεμενένκο είναι σύμφωνα με τα χαρτιά τρομοκράτης. Αυτός ήταν η βόμβα παρόλο που ήταν νεκρός. Ανεξάρτητα

όμως από αυτό, κι ο ίδιος ήταν θύμα των τρομοκρατών που τον συνέλαβαν ως όμηρο στις 13 Ιουλίου.

Ποια συμπεράσματα μπορούμε να εξάγουμε; Δύο. Συγκεκριμένα, μόνο δύο εκδοχές για όλα όσα συνέβησαν. Για άλλη μια φορά θυμίζω: Οι κάτοικοι του Νοβοσεντρίνσκ είναι πεισμένοι ότι οι απαγωγείς του Αλεξέι ήταν άντρες του Καντίροφ, πράγμα που σημαίνει ότι δεχόμαστε αυτή την εκδοχή ως την πλέον πιθανή, αφού δεν υπάρχουν στοιχεία που να μας πείθουν για το αντίθετο. Αυτό σημαίνει ότι οι άντρες του Καντίροφ ήταν εκείνοι που οργάνωσαν την τρομοκρατική ενέργεια, και ότι εκείνος που έβαλε το πτώμα είναι ίδιος με εκείνον που οργάνωσε την τρομοκρατική ενέργεια, ενώ ο ίδιος ο Σεμενένκο ήταν απλά αναλώσιμο υλικό για τους τρομοκράτες. Οι τρομοκρατικές πράξεις συμφέρουν τους άντρες του Καντίροφ: Όσο γίνονται, τόσο υπάρχουν κι αυτοί. Αν επικρατήσει η ειρήνη θα τους φυλακίσουν αμέσως.

Δεύτερη εκδοχή: Οι άντρες του Καντίροφ πούλησαν το πτώμα του Σεμενένκο στους μαχητές της αντίστασης, στα μέλη της ομάδας του Μπασάγιεφ ή σε κάποιον άλλον. Η εκδοχή αυτή είναι πολύ πιθανή γιατί εδώ και καιρό είναι γνωστό ότι τα όρια μεταξύ των αντρών του Καντίροφ και του Μπασάγιεφ είναι λεπτά και δυσδιάκριτα, ανεξάρτητα από την ηλίθια ρητορική του Καντίροφ του νεότερου, που λέει ότι ονειρεύεται να εκτελέσει τον Μπασάγιεφ.

Έτσι ζούμε. Οι πιο κοντινοί στην ύπατη εξουσία άνθρωποι είναι οι μεγαλύτεροι εγκληματίες. Οι πιο πονηροί και κυνικοί απ' όλους.

Αναρωτήθηκε, μήπως, κανείς στην Τσετσενία τι συνέβη με τον Αλεξέι Σεμενένκο; Κανείς. Η οικογένειά του κάθεται φρόνιμα, είναι τρομοκρατημένη από τους άντρες του Καντίροφ, γιατί, βλέπετε, οι δυο νεότερες αδελφές του είδαν τα πρόσωπα των απαγωγέων του. Σιωπή. Είναι ευκολότερο να ξεχάσεις τον γιο από το να διαμαρτύρεσαι.

Αυτά είναι τα αποτελέσματα που έχει ο πόλεμος του Πούτιν στον τρόπο σκέψης των ανθρώπων στην Τσετσενία, ένας τρόπος σκέψης που διαδίδεται ταχύτατα σ' ολόκληρη τη χώρα. Είναι ο τρόμος πανικού των οικογενειών απαχθέντων στον Βόρειο Καύκασο, σε όλα εκείνα τα χωριά και τις κωμοπόλεις, όπου πραγματοποιήθηκαν φέτος εκκαθαριστικές επιχειρήσεις τσετσενικού τύπου.

Όσο περισσότερο οι ειδικές δυνάμεις πραγματοποιούν εκκαθαριστικές επιχειρήσεις, τόσο μεγαλύτερη θα είναι η δημοτικότητα του Πούτιν. Κανείς δεν θα βρεθεί να του ασκήσει αντιπολιτευτική κριτική.

Αυτή είναι η καθημερινότητά μας. Εγκλήματα. Απουσία της αλήθειας γι' αυτά. Δεν υπάρχει καν η διάθεση για αναζήτηση της αλήθειας γι' αυτά τα εγκλήματα. Και το αποτέλεσμα δεν είναι άλλο από την αναπαραγωγή της τραγωδίας και της τρομοκρατίας.

Για πρώτη φορά τα τελευταία χρόνια, αρνήθηκαν να δημοσιεύσουν στην εφημερίδα μου την ιστορία του Αλεξέι Σεμενένκο. Η εφημερίδα θέλει να είναι αρεστή. Γι' αυτό δεν πρέπει να πιέζει τον Ραμζάν Καντίροφ, τον οποίο αγαπά ο πρόεδρος.

Δεκατέσσερις ημέρες απεργίας πείνας. Η εξουσία σιωπά. Μόνο ψιθυρίζει. Ο Σουρκόφ, υπεύθυνος για την ιδεολογία της εξουσίας του Πούτιν (αναπληρωτής προσωπάρχης της προεδρίας, υπεύθυνος για την εσωτερική πολιτική), είπε ότι «είναι συνωμότες και δεν θα τους επιτρέψουμε να μας δέσουν τα χέρια».

Με τον Βαλέρι Μπουρκόφ, που αδιάκοπα κάνει απεργία πείνας και έχει ήδη αδυνατίσει τρομερά, τον Ήρωα-«Αφγανό» που περπατάει με τεχνητά πόδια, προσπαθούμε να ξεδιαλύνουμε αν υπάρχει έστω και μια μικρή νίκη μέσα στις δεκατέσσερις αυτές ημέρες.

- Πρώτον, μας κάλεσαν στη συνεδρίαση του Συμβουλίου της Ομοσπονδίας, όταν συζητούσαν το νομοσχέδιο αυτό και πήγε μια αντιπροσωπεία μας αποτελούμενη από 12 άτομα.

- Σας κάλεσαν, αλλά δεν σας έδωσαν το λόγο.

- Παρόλα αυτά τον πήραμε.

- Το νομοσχέδιο, όμως, ψηφίστηκε...

- Ωστόσο, μετά την ψηφοφορία ο Μιρόνοφ μας κάλεσε στο γραφείο του και η συζήτηση που είχαμε ήταν σε ατμόσφαιρα κατανόησης.

- Για ποιο πράγμα; Ο νόμος ψηφίστηκε. Όλοι οι γερουσιαστές, εκτός από έναν, ψήφισαν υπέρ...

- Ο Μιρόνοφ μας παρακάλεσε να σταματήσουμε την απεργία πείνας. Αυτό σημαίνει ότι τη φοβούνται. Είναι προφανές. Η δεύτερη νίκη μας είναι ότι από τη Δούμα, από την επιτροπή για τις κοινωνικές οργανώσεις και ενώσεις, μας ήρθε επιστολή ότι στη σύνοδο της άνοιξης είναι έτοιμοι να ξεκινήσουν την επεξεργασία νομοσχεδίου για τα αιτήματα των πολιτών. Αυτό είναι για το οποίο επιμένουμε πιο πολύ.

- Η Δούμα, όμως, δίνει τέτοιες υποσχέσεις, συνήθως, δεξιά κι αριστερά.

- Δεν θα ξεγλιστρήσουν από εμάς. Θα απαιτήσουμε την εκπλήρωση όλων των υποσχέσεων. Είναι πολύ σημαντικό οι άνθρωποι που σήμερα παρακολουθούν την απεργία πείνας να καταλάβουν ότι η μάχη είναι δυνατή και ότι πρέπει να παλέψουν. Αυτό που βλέπω είναι ότι όλοι κατέβασαν τα χέρια και κάθονται στις κουζίνες τους.

Στη συνέχεια της συζήτησής μας με τον αισιόδοξο Βαλέρι Μπουρκόφ αρχίζουν οι σοβαρές διαφωνίες. Πιστεύει ότι το συμπέρασμα των δύο εβδομάδων δεν είναι αρνητικό. Βλέπετε, άρχισαν από το μηδέν και τώρα βρίσκονται με μια επίσημη επιστολή στα χέρια τους. Επιπλέον έχουν την κατ' ιδίαν υποστήριξη του Μιρόνοφ.

- Διάλογος, όμως, με την εξουσία δεν έγινε. Ούτε καν διακρίνεται κάτι τέτοιο στον ορίζοντα...

Ο Μπουρκόφ συμφωνεί πως δεν υπάρχει κάτι τέτοιο. Δεν υπάρχει «πολιτική λύση». Αυτό στη νέα γλώσσα που μιλιέται στην πρωτεύουσα σημαίνει ότι η διοίκηση του προέδρου είναι κατηγορηματικά αντίθετη στο να ακούσει τους Ήρωες και να κάνει διάλογο μαζί τους.

Η «Πολιτική λύση» είναι ο κύριος Σουρκόφ, ο αναπληρωτής προσωπάρχης του προέδρου. Πριν από μία εβδομάδα, ο Συνήγορος του Πολίτη στη Ρωσική Ομοσπονδία, Βλαντίμηρ Λουκίν, υποστήριξε τα αιτήματα των Ηρώων απεργών πείνας και τηλεφώνησε στον Σουρκόφ. Εκείνος, όμως, μίλησε περιφρονητικά για το γεγονός αυτό. Ήταν μάλιστα τέτοια η περιφρόνησή του που είπε ότι οι στόχοι τους είναι να εξυπηρετήσουν κάποιες αόριστες αντιπολιτευόμενες δυνάμεις.

Ρωτάω τον Βαλέρι:

- Ποιες; Δεν τις είδα όλα αυτό το διάστημα.

- Ιδέα δεν έχω.

Πράγματι, η αντιπολίτευση δεν φάνηκε στην οδό Σμόλναγια. Ούτε η δημοκρατική, ούτε η αριστερή. Δεν είναι εύκολο να βρεις στη Μόσχα κάποιον που να υποστηρίξει ανοιχτά ότι δεν υπάρχει αυτή η καταραμένη «πολιτική λύση». Όλοι υποτάσσονται στην κάθετη δομή εξουσίας του Πούτιν, ακόμη κι όταν διαβεβαιώνουν ότι μάχονται εναντίον της.

Έτσι, ο Σουρκόφ μπορεί να μείνει ήσυχος. Η αντιπολίτευση, όπως και ο ίδιος ο Σουρκόφ, δεν περιφέρεται στις απομακρυσμένες συνοικίες της Μόσχας (η οδός Σμόλναγια είναι πιο κοντά στα δάση της περιφέρειας της Μόσχας παρά στο Κρεμλίνο).

Άλλωστε, τι θα έκανε εδώ ο Σουρκόφ; Και γιατί από κάποιον Σουρκόφ, έναν πολιτικό μηχανοράφο, στα χέρια του οποίου βρίσκεται η κάθετη δομή εξουσίας της «Ενιαίας Ρωσίας» και η αιμοσταγής πολιτική της τσετσενοποίησης στην Τσετσενία, να εξαρτάται το αν θα ακουστούν οι 994 Ήρωες αυτής της χώρας; Από αυτόν τον Σουρκόφ που τολμά να θεωρεί τον εαυτό υπεύθυνο κρατικό λειτουργό;

Δεν είναι οι Ήρωες που συνωμοτούν κατά της εξουσίας, αλλά η εξουσία που συνωμοτεί εναντίον όλων, εναντίον του λαού.

Κατά τη διάρκεια της απεργίας πείνας, οι Ήρωες έγραψαν πολλές επιστολές και τις έστειλαν με φαξ, ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, αλλά και ιδιοχείρως σε πολλές αίθουσες αναμονής. Επιπλέον, οι Ήρωες έδωσαν πολλές συνεντεύξεις για το πώς έστειλαν τις επιστολές αυτές, οι οποίες όμως, ποτέ δεν μεταδόθηκαν. Και το κυριότερο είναι ότι οι Ήρωες ήρεμα ξαπλώνουν

στην άκρη της Μόσχας και δεν διαδηλώνουν με πλακάτ στα χέρια. Αυτή τη στιγμή, ο 67χρονος Ήρωας της Σοσιαλιστικής Εργασίας, παρασημοφορημένος με το Κρατικό Βραβείο, μεταλλωρύχος από την Άπω Ανατολή, Γιούρι Ιβάνοβιτς Ραχμάνοφ, στριφογυρίζει στο κρεβάτι του στην άλλη γωνιά του δωματίου και πίνει μεταλλικό νερό.

Είναι άσχημα, θα μπορούσε να είναι πατέρας του Σουρκόφ...

Το παραμιλητό του είναι η συμμετοχή του στη «συνωμοσία».

Ο Ήρωας της Ρωσίας, ο 51 ετών Ολέγκ Σεπετκόφ, διακεκριμένος πιλότος-δοκιμαστής, εξακολουθεί να εργάζεται και να δοκιμάζει μαχητικά. Γύρισε πριν από λίγο από μια δύσκολη αποστολή και αμέσως ενώθηκε με τους συντρόφους του. Όμως, μοιάζει να έχει κουραστεί από την απεργία πείνας και δεν μιλάει σχεδόν καθόλου. Λέει μια φράση αραιά και πού και στη συνέχεια τον παίρνει ο ύπνος.

Όλα αυτά δεν είναι συνωμοσία. Είναι αποτέλεσμα της πολιτικής της απόλυτης απομόνωσης από τον λαό μιας ομάδας σκεπτόμενων ανθρώπων. Αυτή είναι η απάντηση που δίνουν οι Ήρωες στις κατηγορίες περί συνωμοσίας.

Γιατί, όμως, κανείς δεν υποστήριξε τους Ήρωες; Η χώρα τους έβλεπε με συμπάθεια, αλλά κανείς δεν έκανε το παραμικρό για να τους συμπαρασταθεί.

Γιατί δεν υπάρχει χώρα, αλλά κυψέλες.

Είναι προφανής η πολιτική τάση της σύγχρονης εποχής, την οποία απέδειξε η απεργία πείνας των Ηρώων. Η ουσία της είναι ότι πολλοί, πάρα πολλοί ηγέτες και υπαρχηγοί των ηγετών των κοινοβουλευτικών ομάδων, των κομμάτων, των κινημάτων και μεταξύ αυτών αναμφίβολα και ο πρόεδρος του Συμβουλίου της Ομοσπονδίας, Σεργκέι Μιρόνοφ, τρίτος κατά το Σύνταγμα στην ιεραρχία της χώρας, βλέπουν με συμπάθεια τους απεργούς πείνας, τα αιτήματα και τις διαθέσεις τους να υπηρετήσουν τη χώρα.

Τα βλέπουν με συμπάθεια, αλλά μυστικά. Μόνο μέσα τους. Ανοιχτά, δημόσια, ενώπιον των τηλεοπτικών συνεργείων και του προέδρου, όλοι ψηφίζουν «κατά» όταν φτάνει η κρίσιμη στιγμή. Αν ψήφιζαν «υπέρ», δεν θα υπήρχαν όλες αυτές οι εξευτελιστικές τροπολογίες εξαιτίας των οποίων άρχισαν όλα εκείνα που τώρα πια αποκλείεται να λυθούν με διάλογο. Ποια, όμως, είναι η αιτία αυτού του διχασμού σκέψης των υποτιθέμενων ανεξάρτητων και σκεπτόμενων κρατικών λειτουργών; Να το κύριο ερώτημα.

Μήπως η ουσία είναι και πάλι η «συνωμοσία»; Η συνωμοσία, όμως, της διοίκησης: Αν ανοίξετε το στόμα σας, «τότε πείτε τα όπως πρέπει», αλλιώς δεν θα σας δώσουμε γλυκό...

Και χωρίς γλυκό η ζωή είναι δύσκολη. Η πολιτική μας ελίτ έχει μολυνθεί από τον φόβο μήπως χάσει τη θέση της. Δεν την ενδιαφέρει με ποιο πρόσωπο παρουσιάζεται ενώπιον του λαού, παρά μόνο η καρέκλα της.

Τίποτα άλλο δεν ενδιαφέρει αυτήν την ελίτ.

20 ΙΟΥΛΙΟΥ

Κλασικό παράδειγμα της καθημερινότητάς μας. Το πρωί της 19ης Ιουλίου, η 19χρονη κάτοικος της πόλης Ναλτσίκ (Δημοκρατία της Καμπαρντίνο-Μπαλκάρια), η Γιλένα Γκασίγιεβα, μουσουλμάνα, βγήκε από το σπίτι της φορώντας την παραδοσιακή της ρόμπα και πετάχτηκε μέχρι το γειτονικό μαγαζί για ν' αγοράσει κάτι.

Εκεί τη σταμάτησε αμέσως ένας αστυνομικός με πολιτικά και της ζήτησε να του δείξει την ταυτότητά της. Η Γιλένα δεν την είχε πάρει μαζί της γιατί το μαγαζί ήταν δυο βήματα από το σπίτι της. Τότε ο αστυνομικός έκανε κίνηση σε κάποιους, οι οποίοι την έσπρωξαν με τη βία σε ένα αυτοκίνητο και τη μετέφεραν στο 1ο αστυνομικό τμήμα του Ναλτσίκ. Εκεί ο αστυνομικός την οδήγησε σε ένα γραφείο και της ζήτησε να υπογράψει κάτι χαρτιά δίχως προηγουμένως να την αφήσει να τα διαβάσει. Η Γιλένα, όπως ήταν φυσικό, αρνήθηκε και τότε ο αστυνομικός άρχισε να τη χτυπάει στα πλευρά. Η Γιλένα φώναξε ότι ήταν έγκυος και ο αστυνομικός την απείλησε ότι δεν θα δει το μωρό της. Την ίδια ημέρα, η Γιλένα μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο στα πρόθυρα της αποβολής. Η οικογένειά της, ο σύζυγος και η μητέρα της, έκαναν μήνυση στην εισαγγελία. Ο ανακριτής της ομοσπονδιακής εισαγγελίας, κ. Καγκαζεζίγιεφ, αποφάσισε την απόρριψη της μήνυσης και της άσκησης ποινικής δίωξης για παράνομη σύλληψη, φυλάκιση και προπηλακισμό.

Τέτοιες περιπτώσεις βασανιστηρίων και προπηλακισμών κατά των μουσουλμάνων στην Καμπαρντίνο-Μπαλκάρια είναι μια καθημερινότητα. Τα όργανα των δυνάμεων της τάξης νομίζουν πως με αυτόν τον τρόπο καταπνίγουν το Ισλάμ. Στην πραγματικότητα όμως, συμβάλλουν στη ριζοσπαστικοποίηση των μουσουλμάνων. Η παράνομη αντίσταση είναι μια πραγματικότητα στην Καμπαρντίνο- Μπαλκάρια.

Την ίδια μέρα, ο Πούτιν δέχτηκε τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μαζί με τα μέλη του Συμβουλίου (ή επιτροπής, το ίδιο είναι) για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου παρά τω προέδρω. Στη Σβετλάνα Γκανούσκινα αρνήθηκαν τον λόγο, αλλά εκείνη κατόρθωσε να δώσει την επιστολή των Ηρώων στον Πούτιν. Ο Αλεξάντερ Αουζάν, ένας άλλος υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, μίλησε στον Πούτιν για το ζήτημα αυτό. Στον πρόεδρο δεν άρεσε η πληροφόρηση για τους απεργούς πείνας των Ηρώων και είπε ότι από αυτά που του είχαν αναφέρει, όλα εκεί ήταν φυσιολογικά. Ο Αουζάν, όμως, επέμενε επαναλαμβάνοντας ότι θεωρούσε σκόπιμο να μάθει ο πρόεδρος επ' αυτού του ζητήματος. Τότε η Έλλα

Παμφίλοβα, πρόεδρος της επιτροπής για τα ανθρώπινα δικαιώματα παρά τω προέδρω, είπε ότι δεν υπήρχε λόγος να χάνουν τόσο χρόνο μ' αυτό το ζήτημα.

Η μεσολάβηση δεν είχε συνέχεια. Ο Πούτιν «δεν έδωσε» σημασία στην απεργία πείνας των Ηρώων, συγκαταλέγοντάς τους στην «εχθρική αντιπολίτευση».

Μετά τους Ήρωες, οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ο Πούτιν μίλησαν για την οικολογία. Ο Πούτιν έκανε ορισμένες σκανδαλώδεις ανακοινώσεις. Σύμφωνα με πληροφορίες του Στανισλάβ Ζαμπέλιν, συνπροέδρου της Κοινωνικής-Οικολογικής Ένωσης, (ο Ζαμπέλιν είχε προσκληθεί στη συνάντηση), η ιστορία εξελίχθηκε ως εξής: «*Στην εισαγωγική του ομιλία, ο Πούτιν σημείωσε τα τρία θέματα που τον ενδιαφέρουν. Πρώτον, την πληροφόρηση των πολιτών της χώρας για τις μεταρρυθμίσεις που κάνει η εξουσία, δεύτερον, τις εργασίες της Κοινωνικής Επιτροπής ως δίαυλον άσκησης επιρροής στην κοινωνία και σε άλλους τομείς, και, τρίτον, την ανάπτυξη του μη κερδοσκοπικού τομέα στη Ρωσία με τη δημόσια χρηματοδότηση.*

Ως προς το δεύτερο ζήτημα, την Κοινωνική Επιτροπή, οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, σιώπησαν μαζικά. Όταν συζητούσαν το τρίτο ζήτημα, ο Πούτιν επανέλαβε πολλές φορές ότι είναι έτοιμος να υποχρεώσει την κυβέρνηση να δημιουργήσει θεσμούς και μηχανισμούς χρηματοδότησης των κοινωνικών οργανώσεων από ίδιους πόρους (πόρους δηλαδή τόσο του προϋπολογισμού όσο και άλλους), και νομίζω πως ανησυχούσε ειλικρινά για το μήπως η υποστήριξη αυτή φανεί στην κοινωνία ως εξαγορά του κινήματος των πολιτών (των οργανώσεων δηλαδή που την αποτελούν). Η άποψη του αυτή, οφείλω να πω, πως είναι πολύ ρεαλιστική. Τώρα, όσον αφορά την οικολογία, είπα στον Πούτιν ότι στον τομέα μας έχουμε από τη μια πλευρά τον κοινωνικό-οικολογικό έλεγχο, ενώ από την άλλη, την κοινωνική-οικολογική πραγματογνωμοσύνη. Ουσιαστικά όμως, σήμερα δεν υπάρχουν αυτές οι αρμοδιότητες πουθενά. Στο πλαίσιο αυτό, στο κράτος γίνονται εντελώς απίστευτα πράγματα. Το 2002 στο κρατικό σύστημα είχαμε τέσσερις επιθεωρητές για μια περιοχή και το 2005 έναν επιθεωρητή για τέσσερις περιοχές. Με ποιον τρόπο μπορούμε να αποτρέψουμε τις οικολογικές καταστροφές δίχως τη συμμετοχή της κοινής γνώμης στο σύστημα αυτό, δεν καταλαβαίνω... Αναφορικά με την οικολογική πραγματογνωμοσύνη, θα πρέπει να πω ότι γίνονται τρομερά πράγματα. Εδώ πιο πολύ ερχόμαστε σε αντίθεση με τις επιχειρήσεις, οι οποίες κατά το νόμο είναι υποχρεωμένες να λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε τα βιομηχανικά σχέδια να συζητιούνται με την κοινή γνώμη, ώστε το ενδιαφέρον της κοινωνίας και το γενικότερο συμφέρον του κράτους να λαμβάνονται υπόψη αυτών των σχεδίων. Σήμερα αυτό δεν γίνεται... το κυριότερο δε είναι ότι οι επιχειρήσεις που έχουν τους χειρότερους δείκτες είναι εκείνες στις οποίες βασικός μέτοχος είναι το κράτος. Είναι γνωστή η κατάσταση με τον αγωγό που ξεκινάει από την Ανατολική Σιβηρία και φτάνει μέχρι τον Ειρηνικό Ωκεανό,

όπου γνωστή εταιρεία κάνει τρομερά πράγματα. Είναι σχεδόν ανέκδοτο: Για να περάσει την κοινωνική-οικολογική πραγματογνωμοσύνη, δημιούργησε δική της ιδιόκτητη κοινωνική οργάνωση με έδρα τη Μόσχα, η οποία έλαβε απόφαση για το τι πρέπει να κάνουν οι κάτοικοι των παραθαλάσσιων περιοχών, οι κάτοικοι του Ιρκούτσκ, οι Μπουριάτοι και για το πώς θα πρέπει να φτιαχτεί καλύτερα ο αγωγός ... Κατά την υλοποίηση αυτού του σχεδίου η Ρωσία δημιουργεί επιπλοκές σε διεθνές επίπεδο. Σήμερα όλα αυτά είναι σε γνώση της διεθνούς κοινής γνώμης, οργανώνονται διεθνείς εκστρατείες. Γίνεται πολύς θόρυβος και δεν έχουμε κανένα όφελος, παρά μόνο ζημιές. Στις επιχειρήσεις, όπου βασικός μέτοχος είναι το κράτος, θα πρέπει να πούμε ότι θα δεν είναι σωστό να φέρονται έτσι. Είναι άλλωστε, οι πιο εσωστρεφείς εταιρείες. Σήμερα δημιουργήσαμε ένα σύστημα αξιολόγησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων για διάφορες επιχειρήσεις του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, το οποίο είναι αποτελεσματικό. Έτσι το 85% των υπό αξιολόγηση ιδιωτικών εταιρειών έκαναν οικολογικό απολογισμό για εμάς, για την κοινή γνώμη. Απεναντίας, ούτε μία κρατική εταιρεία δεν έκανε κάτι παρόμοιο.

Ο Πούτιν απάντησε: ...Θα ήθελα κι εσείς, από την πλευρά σας, να ακούσετε τη λογική με την οποία έρχονται σ' επαφή τα κρατικά όργανα κατά την εξέλιξη μιας οικολογικής πραγματογνωμοσύνης. Εσείς μόλις τώρα αναφέρατε ένα από τα μεγαλύτερα σχέδια, τα οποία μπορούν να συγκριθούν μόνο με το ΒΑΜ[79]*, η ολοκλήρωση του οποίου πήρε ολόκληρες δεκαετίες. Ελπίζω ότι το έργο αυτό δεν θα διαρκέσει αιώνες, αλλά η χρησιμότητά του σήμερα για το κράτος είναι πολύ μεγαλύτερη από ότι το ΒΑΜ, το οποίο σήμερα βρίσκεται σε ημιθανή κατάσταση. Αυτό το έργο μας δίνει τη δυνατότητα να βρούμε διέξοδο για τα ενεργειακά μας προϊόντα στις αγορές των ταχύτατα αναπτυσσόμενων χωρών της Ασίας και του Ειρηνικού Ωκεανού, στην αγορά της Κίνας, της Ιαπωνίας κ.λπ. Θα ήθελα να στρέψω την προσοχή σας στο ότι μετά τη διάλυση της Σοβιετικής Ένωσης, η χώρα μας απώλεσε πέντε σημαντικά λιμάνια στα δυτικά της. Ουσιαστικά, βρεθήκαμε εξαρτημένοι από χώρες που επιτρέπουν την τράνσιτ μεταφορά των ενεργειακών πρώτων υλών και εκμεταλλεύονται τη γεωπολιτική τους θέση. Καθημερινά ερχόμαστε σ' επαφή μ' αυτή την κατάσταση. Για τη Ρωσία είναι εξαιρετικά σημαντικό να έχει άμεση πρόσβαση στις αγορές τρίτων χωρών. Γι' αυτό και πρωταρχικά, όταν γινόταν λόγος για τη διαδρομή από την Ανατολική Σιβηρία στο Ντατσίν, την κινεζική πόλη, στο νότιο μέρος της λίμνης Βαϊκάλης, λάβαμε υπόψη μας την άποψη των οικολογικών οργανώσεων και των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και αποφασίσαμε να μην ακολουθήσουμε τη διαδρομή αυτή. Το έργο,*

[79] Η εθνική οδός, θα λέγαμε, ανάμεσα στην Βαϊκάλη Λίμνη και την πόλη Κοσμομόλετς να Αμούρ, ένα έργο φαραωνικής σύλληψης και εκτέλεσης, το οποίο είχε ως αποτέλεσμα τεράστιες οικολογικές καταστροφές σε πολλές περιοχές της ρωσικής Άπω Ανατολής. Το έργο αυτό επί Ε.Σ.Σ.Δ. θεωρούνταν απόδειξη του μεγαλείου και της ισχύος της χώρας στην πραγματοποίηση μεγάλων έργων υποδομών. Η ιστορία είχε άλλη ετυμηγορία όμως.

όμως, κατ' αυτόν τον τρόπο θα στοιχίσει εκατοντάδες εκατομμύρια πιο ακριβά. Οι οικολογικές πραγματογνωμοσύνες δεν θα πρέπει να στέκονται εμπόδιο στην ανάπτυξη της χώρας και της οικονομίας της. Σε καμία περίπτωση δεν θέτω υπό αμφισβήτηση αυτά που μόλις μας είπατε και θεωρώ ότι θα πρέπει να τα εξετάσουμε πιο προσεκτικά. Αλλά, μόλις αρχίζουμε να κάνουμε κάτι, πάντα μια από τις γραμμές επίθεσης εναντίον μας είναι τα οικολογικά προβλήματα. Άρχισαν να φτιάχνουν ένα λιμάνι κοντά στη Φιλανδία, και οι εταίροι μας χρηματοδότησαν οικολογικές οργανώσεις για να τορπιλίσουν την υλοποίηση αυτού του σχεδίου μόνο και μόνο γιατί δημιουργεί συνθήκες ανταγωνισμού στη Βαλτική θάλασσα. Δέκα φορές πήγαν και εξέτασαν οι εταίροι μας το ζήτημα, μεταξύ αυτών και στη Φιλανδία. Πείστηκαν οριστικά, επιτέλους, ότι είναι αδύνατο να δεχτούν τις προβαλλόμενες αιτιάσεις. Σήμερα υπάρχουν οικολογικά προβλήματα και στις όχθες της Δανίας. Βλέπετε, τα πλοία που μεταφέρουν τα προϊόντα δεν είναι κατάλληλα. Ναι, αλλά δεν είναι δικά μας τα πλοία αυτά, τα νοικιάζουν οι διεθνείς μεταφορικές εταιρείες. Στις τουρκικές ακτές, στον Βόσπορο, έχουμε να αντιμετωπίσουμε παρόμοια οικολογικά ζητήματα.

Γιατί τα λέω όλα αυτά; Γιατί θα πρέπει να υπάρξει αλληλοϋποστήριξη ανάμεσα στις εθνικές οικολογικές οργανώσεις, οι οποίες θα πρέπει να λειτουργούν επ' ωφελεία της χώρας μας και όχι ως εργαλείο ανταγωνιστικής μάχης για την ανάπτυξη της οικονομίας μας. Για να το πετύχουμε, όμως, αυτό ώστε να έχουμε ένα φυσιολογικό καθεστώς λειτουργίας θα πρέπει να αυξήσουμε τις μεταξύ μας επαφές και να ενισχύσουμε την αμοιβαία εμπιστοσύνη. Γι' αυτό και αναφέρθηκα στο γεγονός ότι όταν η χρηματοδότηση παρόμοιων δραστηριοτήτων γίνεται από το εξωτερικό είναι φυσικό να προκαλεί την καχυποψία του κράτους και να δυσφημεί τις κοινωνικές οργανώσεις. Να σε τι αναφέρομαι, λοιπόν. Μας χρειάζονται αυτές οι οργανώσεις για την επίλυση των δικών μας προβλημάτων, για να μπορούμε να λαμβάνουμε αποφάσεις για υλοποίηση μεγάλων έργων με τον πλέον βέλτιστο τρόπο. Γι' αυτό και χρειαζόμαστε περισσότερες επαφές και με τις μη κυβερνητικές οργανώσεις.

Στανισλάβ Ζαμπέλιν: Πράγματι, το πιο ουσιαστικό είναι οι επαφές και το ενδιαφέρον μας. Για παράδειγμα, αυτός ο μεγάλος αγωγός, ας τον αποκαλέσουμε έτσι προς το παρόν. Δεν υπάρχει ούτε μία φυσιολογική οικολογική οργάνωση, η οποία να λέει ότι δεν χρειάζεται. Λόγος γίνεται για συγκεκριμένα ζητήματα σχετικά με τη διαδρομή που θα ακολουθήσει μέχρι να φτάσει στους τερματικούς σταθμούς. Πού θα φτιαχτούν αυτοί; Στο καλύτερο δυνατό μέρος ή στο χειρότερο; Η σημερινή επιλογή, υπό την οπτική γωνία της οικολογικής ασφάλειας, είναι απλά η χειρότερη δυνατή επιλογή. Έχουμε, όμως, βλέπετε, μια σειρά εναλλακτικών προτάσεων, τις οποίες είμαι έτοιμος να δώσω, από επιστήμονες της Άπω Ανατολής, οι οποίοι λένε ότι εκεί υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις πολύ πιο συμφέρουσες από οικονομικής, κοινωνικής και οικολογικής άποψης. Να, λοιπόν, το σημείο στο οποίο είμαστε εταίροι μ' εσάς. Μόνο για εταιρική σχέση γίνεται λόγος

εδώ, όπως και στην περίπτωση του κοινωνικού-οικολογικού ελέγχου. Γενικά, όσον αφορά την οικολογική πραγματογνωμοσύνη, το κυριότερο όλων είναι η τήρηση του νόμου. Έχουμε έναν θαυμάσιο νόμο του 1995 σχετικά με την οικολογική πραγματογνωμοσύνη. Αν τον τηρήσουμε, δεν χρειάζεται να κάνουμε τίποτα άλλο.

Βλαντίμηρ Πούτιν: Θα ήθελα παρόλα αυτά, για άλλη μια φορά, να επαναλάβω ότι θα ήταν σωστό να ρυθμίσουμε έναν ακριβή μηχανισμό αλληλεπίδρασης με τις εθνικές οικολογικές μας οργανώσεις, γιατί εδώ δεν έχουμε το δικαίωμα να κάνουμε λάθος, και την ίδια στιγμή δεν μπορούμε να τις αφήσουμε να τις χρησιμοποιούν ως όργανο ανταγωνισμού. Δείτε τι γίνεται στην Κασπία. Μόλις είπε η Loukoil ότι θέλει να φτιάξει μια πλατφόρμα, άρχισαν αμέσως οι αντιδράσεις ότι τάχα για οικολογικούς λόγους απαγορεύεται. Δεν διαθέτουν, όμως, όλες οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην περιοχή αυτή και προσπαθούν να δουλέψουν, τόσο καθαρή τεχνολογία όσο οι δικές μας. Είναι πολύ πιο δαπανηρές. Το ίδιο γίνεται σήμερα και στη Βαλτική θάλασσα. Μόλις φτιάξαμε κάποια έργα κοντά στις χώρες της Βαλτικής, αμέσως άρχισαν να προβάλλουν αυτό το επιχείρημα...»

Το μοναδικό που έκανε αυτήν τη συνάντηση του Πούτιν με τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων να ξεχωρίσει από τις υπόλοιπες που γίνονται σε ετήσια βάση, είναι ότι πριν από δύο εβδομάδες ο Πούτιν στην τηλεόραση είπε στους αξιωματούχους του τις εντυπώσεις του από τη συνάντηση με τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Πέρασαν δύο εβδομάδες και όλα βάλτωσαν. Οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν εκμεταλλεύτηκαν την ευκαιρία τους να μιλήσουν ουσιαστικά με τον Πούτιν. Πολλοί από αυτούς φοβούνται ότι δεν θα τους ξανακαλέσουν.

21 ΙΟΥΛΙΟΥ

Στο Αστραχάν, όπως και στην υπόλοιπη χώρα, γίνεται πόλεμος. Οι Αρχές πολεμούν με τον λαό για την ιδιοκτησία και τα ακίνητα. Στο Αστραχάν το βασικό όπλο είναι ο «Κόκκινος Πετεινός[80]». Σ' αυτόν τον πόλεμο με τις πυρκαγιές υπάρχουν θύματα και ο λαός μετατράπηκε σε υποχρεωτικό συλλογικό μετανάστη. Στο Αστραχάν, όπως και στο Νότο της χώρας υπάρχουν τα πάντα, αλλά κανείς δεν μπορεί να ζήσει.

Σε ένα ολόκληρο οικοδομικό τετράγωνο επί της οδού Μαρία Μαξάκοβα, της μεγάλης τραγουδίστριας του Αστραχάν, οι Οστροούμοφ είναι

[80] Εμπρησμός: Πολιτική που ακολουθεί η μαφία σε συνεργασία με τις τοπικές Αρχές προκειμένου να οικειοποιηθούν μεγάλες εκτάσεις για να τις ανοικοδομήσουν στη συνέχεια.

οι μόνοι που δεν τους έχουν κάψει ακόμη το σπίτι. Η Σβετλάνα, η νεαρή νοικοκυρά, κοιτάζει τρομαγμένα πίσω από την κουρτίνα μόλις ακούει το χτύπημά μας στην πόρτα και το πρώτο πράγμα που κάνει από συνήθεια, είναι να μας κοιτάξει από πάνω μέχρι κάτω. Σε απόσταση 30 εκατοστών από το σπίτι, όπου μένει πενταμελής οικογένεια, βρίσκεται μια νεοαναγειρόμενη οικοδομή. Το σπίτι της Σβετλάνα είναι ουσιαστικά η συνέχεια αυτής της οικοδομής. Εκεί, ήδη λειτουργεί ένας γερανός, χτυπούν σφυριά και ακούγεται ο πολυβολισμός του δονητή μπετόν. Ένα κτίριο πολυτελείας ανεγείρεται στο κέντρο της ιστορικής πόλης του Αστραχάν.

Φυσικά, σήμερα σε όλες τις πόλεις μας οι ευκατάστατοι άνθρωποι διαθέτουν τέτοια σπίτια. Το κράτος έθεσε τους κανόνες για το πώς θα πρέπει να γίνονται όλα. Οι Αρχές διαθέτουν στους εργολάβους εκτάσεις γης και αν σ' αυτές ζουν κάποιοι, τότε τους μεταφέρουν αλλού, και στη συνέχεια περιφράσσουν τον χώρο και αρχίσουν την ανέγερση.

Ωστόσο, στο Αστραχάν όλα γίνονται με βάση άλλο σενάριο. Κάποια εταιρεία Αστισιρπρόμ πήρε μια έκταση επί της οδού Μαρία Μαξάκοβα για την ανέγερση οικοδομής. Η έκταση αυτή ήταν γεμάτη με σπίτια στα οποία ζούσαν άνθρωποι, που κατοικούσαν σε διαμερίσματα που ιδιωτικοποιήθηκαν. Η Αστισιρπρόμ προσέλαβε κάποιον υπεργολάβο, μια εταιρεία ονόματι Νουρστρόι, με σκοπό να ασχοληθεί παράλληλα τόσο με την ανέγερση του κτιρίου, όσο και με την μετεγκατάσταση των ιδιοκτητών. Η Νουρστρόι ήρθε σε συμφωνία με ορισμένους από αυτούς και τους αγόρασε νέα σπίτια. Κάτι όμως συνέβη στα ανώτατα κλιμάκια και όλα αυτά άλλαξαν. Η Νουρστρόι άρχισε να προτείνει στους ανθρώπους διαμερίσματα σε απαράδεκτη κατάσταση, σε ορισμένους δε όπως οι Οστροούμοφ, που είναι πενταμελής οικογένεια, πρότειναν διαμερίσματα του ενός δωματίου.

Οι άνθρωποι πείσμωσαν, πρόβαλαν τα αιτήματά τους και η απάντηση που έλαβαν ήταν τελεσίγραφο και πολεμικές επιχειρήσεις. Ο διευθύνων σύμβουλος της Νουρστρόι, κ. Τιμοφέγιεφ, είπε στον Αλεξάντερ Μερζούγιεφ ότι θα τους κάψει. Λίγο αργότερα το σπίτι στο οποίο ζούσε κάηκε. Το συμπέρασμα της πραγματογνωμοσύνης της Πυροσβεστικής Υπηρεσίας ήταν: «Εμπρησμός με χρήση εύφλεκτων υγρών». Κατ' αυτόν τον τρόπο έπαψε να υφίσταται το αριστερό πρόβλημα της νεοανεγειρόμενης οικοδομής.

Οι Οστροούμοφ μένουν στη δεξιά πλευρά της οικοδομής, στο σπίτι Νο53, διαμέρισμα 7, και ήταν οι μόνοι που είχαν διατυπώσει κάποια αιτήματα.

- Πώς θα ζήσουμε σε διαμέρισμα του ενός δωματίου;

Πάνω από τα κεφάλια μας στάζει. Η υγρασία διατρέχει τους τοίχους. Κανένα όργανο κοινωνικής προστασίας δεν δείχνει να ανησυχεί ότι στον χώρο αυτό ζει ένα μωράκι, ο γιος της Σβετλάνα, αλλά και η πεθερά της, η οποία μετά βίας μετακινείται με μπαστούνι.

-Κανείς δεν έρχεται να μας βοηθήσει. Μας έκοψαν το νερό και το φυσικό αέριο. Δεν βγαίνουμε από το σπίτι. Μόλις βγούμε θα το κάψουν. Και τότε θα είμαστε άνθρωποι δίχως επίσημη διεύθυνση κατοικίας.

- Γιατί πιστεύετε ότι θα γίνει αυτό;

- Γιατί τους υπόλοιπους τους έκαψαν. Σαν ξερά χόρτα. Ανελέητα. Αυτά γίνονται και εδώ στην οδό Μαξάκοβα και σε άλλους δρόμους του κέντρου της πόλης. Η εξουσία δίνει τη γη σε ανθρώπους χρήσιμους, ενώ εμείς δεν είμαστε. Εκεί όπου όλα πουλιούνται και αγοράζονται δεν υπάρχει νόμος.

Να και το Κρεμλίνο του Αστραχάν, όπου προσφάτως τόσο ευλαβικά προσκύνησε, συνοδευόμενος από τους δημογέροντες της περιοχής και της πόλης, ο πρόεδρός μας, αναγνωρίζοντας την πολιτιστική και ιστορική του αξία λίγο πριν το χαρίσει στη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία.

Να και η Κόσα, η μικρή συνοικία, κοντά στον Βόλγα όπου ο Στεπάν Ραζίν[81], ο σχισματικός, σκότωσε με το τσεκούρι του την καλλονή πριγκίπισσα. Μυρίζει ταραχές. Είμαστε στον 21ο αιώνα κι ακόμη έχει τη μυρωδιά εκείνων των εποχών. Εδώ ο ιερέας πατάει μόνο για τις νεκρώσιμες ακολουθίες.

Επειδή στην Κόσα τα ιστορικά μνημεία βρίσκονται παντού, σε κάθε βήμα βλέπεις αρχοντικά, που το ένα είναι πιο όμορφο από το άλλο. Επειδή, όμως, είναι πιο χαμηλά από το Κρεμλίνο, είναι φτηνότερα. Καίνε στα κρεβάτια τους βετεράνους του Μεγάλου Πατριωτικού Πολέμου. Όποιος προλαβαίνει να σωθεί τον αποτελειώνουν στη συνέχεια. Όποιος πεθαίνει στην πυρκαγιά γλιτώνει. Όποιος σωθεί, τότε εκδιώκεται αλύπητα. Υπάρχει μια γενικευμένη εγκληματική στάση των Αρχών απέναντι στον λαό, των πλουσίων απέναντι στους φτωχούς. Με δυο λόγια, επανάληψη των φαινομένων του κινήματος του Πουγκατσόφ[82] στον 21ο αιώνα.

[81]Ραζίν Στεπάν Τιμοφέγεβιτς (1630-1671): Ηγέτης του κινήματος των αγροτών στον πόλεμο των χωρικών που ξέσπασε το 1670-71. Ήταν Καζάκος από την περιοχή του ποταμού Δον. Το διάστημα 1662-63 ήταν ο οπλαρχηγός της περιοχής και πολέμησε εναντίον των Τατάρων και των Τούρκων. Το 1667 επικεφαλής των στρατευμάτων των Καζάκων έκανε επιδρομές στην περιοχή του ποταμού Βόλγα και του Γιαίκ, ενώ το 1668 – 69 εκστράτευσε κατά της Περσίας δια μέσω της Κασπίας Θάλασσας. Την άνοιξη του 1670 τέθηκε επικεφαλής της εξέγερσης των χωρικών, κατά τη διάρκεια της οποίας απέδειξε τα σπάνια οργανωτικά και στρατιωτικά του χαρίσματα. Τελικά, οι προύχοντες των Καζάκων τον πρόδωσαν και τον παρέδωσαν στην τσαρική κυβέρνηση, η οποία τον εκτέλεσε δια απαγχονισμού στη Μόσχα.

[82]Πουγκατσόφ Εμιλιάν Ιβάνοβιτς (1740-1775): Ηγέτης της εξέγερσης των χωρικών κατά του τσαρικού καθεστώτος το 1773-75. Ήταν Καζάκος από την περιοχή του ποταμού Δον, συμμετείχε στον επταετή πόλεμο του 1756-63 και στον ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1768-70. Εν ονόματι του τσάρου Πέτρου Γ', οργάνωσε εξέγερση των χωρικών το 1773 κατά τη διάρκεια της οποίας επέδειξε σπάνια στρατιωτικά χαρίσματα. Συνωμότες από το περιβάλλον του τον πρόδωσαν και τον παρέδωσαν στην τσαρική κυβέρνηση. Το Σεπτέμβριο του 1774 εκτελέστηκε δια απαγχονισμού στην πλατεία Μπολότναγια της Μόσχας.

Οδός Μαξίμ Γκόρκι Νο53. Ένα από εκείνα τα όμορφα αρχοντικά. Το μπαλκόνι της προσόψεως του δευτέρου ορόφου στηρίζεται σε ορειχάλκινες κολόνες που μοιάζουν με γοητευτικούς ανακτορικούς φρουρούς. Ακόμη και σήμερα, μετά την πυρκαγιά του περασμένου Μαρτίου, είναι όμορφο.

Η κατάσταση με το σπίτι Νο53 είναι ανάλογη με εκείνη της οδού Μαξάκοβα. Στην αρχή, δίπλα από το αρχοντικό ξεκίνησαν οι οικοδομικές εργασίες ενός πολυτελούς κτιρίου. Πολυτελούς δίχως υπερβολή. Το χτίζει μια εταιρεία που αυτοαποκαλείται Ελίτ-στρόι. Κίτρινα τούβλα και αρχιτεκτονική αρχοντικού. Το γκαράζ καταλαμβάνει όλο τον πρώτο όροφο. Εκεί άρχισαν τα προβλήματα. Πώς θα μπαίνουν οι πλούσιοι άνθρωποι στο γκαράζ τους; Ο χώρος που είχαν στη διάθεσή τους για ελιγμούς δεν ήταν αρκετός. Απλά, κυνικά και συγκεκριμένα. Ποιοι ενοχλούν; Ας τους εξαφανίσουμε.

Κατά τη διάρκεια του χειμώνα διάφοροι «επενδυτές» άρχισαν να επισκέπτονται τους ανθρώπους που ζούσαν στο αρχοντικό. Έτσι αυτοαποκαλούνταν. «Θα σας μετεγκαταστήσουμε», έλεγαν οι επενδυτές. Και οι άνθρωποι τους απαντούσαν: «Καλά, να μας δώσετε όμως στέγη εδώ δίπλα, γιατί έχουμε συνηθίσει».

Στις 20 Μαρτίου, επενδυτές επισκέφτηκαν τη γριούλα Λιουντμίλα Νικολάγιεβνα Ρόζινα, 78 ετών, η οποία ζούσε στον πρώτο όροφο, κι εκείνη τους ανακοίνωσε την οριστική της απόφαση, μας λέει ο συνταξιούχος Αλεξέι Αλεξέγιεβιτς Γκλαζουνόφ, από το διαμέρισμα Νο7 του κτιρίου Νο53, ενός διαμερίσματος το οποίο πλέον δεν υπάρχει.

Η γριούλα μας προειδοποίησε, συνεχίζει ο Αλεξέι Αλεξέγιεβιτς. Μας είπε ότι συμφώνησε να μετακομίσει, αλλά μόνο αν ήταν να πάει στο διπλανό πολυτελές κτίριο.

Την ίδια νύχτα εκδηλώθηκε πυρκαγιά σε τέσσερα διαφορετικά σημεία του αρχοντικού. Μετά από 2-3 λεπτά όλα λαμπάδιασαν. Οι γριούλες πηδούσαν από τα παράθυρα σπάζοντας τα πόδια τους. Ορισμένες δεν πρόλαβαν να πηδήξουν. Η Λιουντμίλα Νικολάγιεβνα κάηκε πάνω στο κρεβάτι της γιατί οι τοίχοι του δικού της, ειδικά, διαμερίσματος «είχαν περιλουστεί με εύφλεκτα υγρά», όπως απέδειξε στη συνέχεια η πραγματογνωμοσύνη.

Την εκδικήθηκαν. Ήταν τόσο υπερήφανη που επέζησε στον πόλεμο δίχως να αποκτήσει την παραμικρή αμυχή, θυμούνται οι γείτονές της.

Ο γιος της βετεράνου που κάηκε, ο 55χρονος Αλεξάντερ Ιβάνοβιτς Ροζίν επέζησε. Μεταφέρθηκε στο νοσοκομείο με εγκαύματα βαριάς μορφής, αλλά ένας άγνωστος μέχρι σήμερα δολοφόνος τον επισκέφτηκε στο νοσοκομείο τρεις ημέρες αργότερα, προφασιζόμενος ότι φέρνει εκ μέρους του δημάρχου ανθρωπιστική βοήθεια και του έδωσε δηλητηριασμένα τρόφιμα (όπως απέδειξε η ανάκριση). Στις 12 Απριλίου ο Ροζίν πέθανε δίχως να ανακτήσει τις αισθήσεις του από τη βαριάς μορφής δηλητηρίαση. Σχεδόν αμέσως μετά, κατέληξε άλλη μια γριούλα με βαριά εγκαύματα, η 86χρονη Άννα Ιβάνοβνα Κουριάνοβα. Οι γείτονές της προσπάθησαν να τη σώσουν από τις φλόγες μεταφέροντάς την πάνω σε σεντόνια, αλλά τελικά η εισπνοή καπνού αποδείχτηκε πολύ βαριά.

Στο διάστημα των τελευταίων μηνών έξι άτομα έχασαν τη ζωή τους σε πυρκαγιές 17 κτιρίων, οι οποίες αποδείχτηκαν «εμπρησμοί». Συνολικά καταγράφηκαν 43 πυρκαγιές. Η μάχη για μια έντιμη πραγματογνωμοσύνη και η άσκηση ποινικής δίωξης με βάση τα ευρήματά της είναι μια εξαιρετικά δύσκολη υπόθεση. Οι περισσότερες ποινικές διώξεις για εμπρησμούς μπαίνουν αμέσως στο αρχείο ή τεχνηέντως ακυρώνουν κάθε αποδεικτικό υλικό και στη συνέχεια αρνούνται τη συνέχιση της δίωξης.

Συνεχίζεται, όμως, η ανέγερση πολυτελών κτιρίων, καζίνο, εστιατορίων, εμπορικών κέντρων στη θέση των κτιρίων που κάηκαν...

Αντί για ντους και πρόγευμα, το πρωινό των θυμάτων πυρκαγιών του Αστραχάν ξεκινάει με πράξεις διαμαρτυρίας. Σήμερα στην οδό Κίροφ, πέντε από αυτούς διαμαρτύρονται μπροστά στην έδρα της τοπικής Διεύθυνσης του Υπουργείου Εσωτερικών. Στην είσοδο στέκονται τα θύματα των εμπρησμών κρατώντας πλακάτ. Η πλειονότητα των συνθημάτων είναι κραυγές που ζητούν προστασία και δίκαιη ανάκριση. Τα μέλη της πικετοφορίας είναι μέλη της «Υποχρεωτικής Εθελοντικής Ένωσης θυμάτων πυρκαγιών του Αστραχάν», που ιδρύθηκε στις 5 Ιουνίου. Τότε, στις αρχές του καλοκαιριού οι άνθρωποι κατάλαβαν ότι μόνο αν ενωθούν μπορούν να προβάλουν έστω και την παραμικρή αντίσταση στην καταστροφική πολιτική των πατέρων της πόλης, να σταματήσουν με το παράδειγμά τους τους επανειλημμένους εμπρησμούς για κερδοσκοπικούς σκοπούς και να αποκτήσουν, φυσικά, στέγη σε αντικατάσταση της καμένης.

Η εξουσία αγνοεί την Ένωση. Για τα θύματα των εμπρησμών η είσοδος στο γραφείο του δημάρχου είναι πάντα κλειστή. Ο δήμαρχος δεν τους δέχεται και οι παρατρεχάμενοί του δεν επιτρέπουν την πρόσβαση. Ο μοναδικός από όλη αυτή την ανάλγητη εξουσία που υποστηρίζει σήμερα τα θύματα των εμπρησμών είναι ο βουλευτής της Δούμας, εκπρόσωπος της περιφέρειας της Αστραχάν, Ολέγκ Σέιν. Οι υπόλοιποι αδιάσωπος της περιφέρειας...

Οι υπόλοιποι αδιαφορούν πλήρως. Ή μάλλον, κάθε άλλο παρά αδιαφορούν, απλά έχουν επιχειρηματικά συμφέροντα, σύμφωνα με τα οποία τα θύματα θα πρέπει να χαθούν στο χώρο και τον χρόνο. Θα πρέπει να βγουν από τη μέση για να μην εμποδίσουν την εξέλιξη του σύγχρονου σχεδίου ανοικοδόμησης της πόλης, με ανέγερση πολυτελών κτιρίων, καζίνο και εστιατορίων.

Αφού στάθηκαν για περίπου μισή ώρα έξω από το κτίριο της Αστυνομικής Διεύθυνσης καλούν τα μέλη της πικετοφορίας να μπουν στο εσω-

τερικό. Εκεί αρχίζει μια διαδικασία παραπλάνησης που κρατάει περίπου τρεις ώρες. Επιμένουν να τους λένε ότι όπου να 'ναι η ζωή τους θα τακτοποιηθεί, αρκεί να διαλυθούν. Στο σημείο αυτό εκείνοι που επιμένουν ιδιαίτερα είναι δύο: ο Βίκτωρ Σμεντκόφ, διευθυντής της Αστυνομικής Διεύθυνσης της πόλης Κίροφ και ο Μπορίς Λιτζιγκοριάγιεφ, επικεφαλής της περιφερειακής Διεύθυνσης Ασφαλείας και αναπληρωτής Διευθυντής της Διεύθυνσης του Υπουργείου Εσωτερικών, ο οποίος όση ώρα συνομιλούσε με τα θύματα των εμπρησμών φαινόταν ότι αστειευόταν. Ότι κι αν τον ρωτούσαν η απάντησή του ήταν αστεϊσμός, ο οποίος από τη μια στιγμή στην άλλη γινόταν πρόταση συναλλαγής.

«*Μπορείτε να προστατεύσετε τους ανθρώπους που κατοικούν επί της οδού Σάουμαν;*», ρωτάει ευθέως, τελικά, τον κ. Λιτζιγκοριάγιεφ, η επικεφαλής της Ένωσης Θυμάτων Πυρκαγιών, Γιλένα Κασιάνοβα, ιδιοκτήτρια του διαμερίσματος Νο53, επί της οδού Μαξίμ Γκόρκι, που έγινε στάχτες.

Εκεί, στην οδό Σάουμαν σήμερα είναι το πιο επικίνδυνο μέρος του Αστραχάν να ζει κανείς. Όλο και κάποιος εμπρησμός θα συμβεί. Τα χαμηλά σπίτια κάηκαν όλα. Και αυτό, σύμφωνα με τα ήθη της περιοχής, είναι απλά προειδοποίηση. Στην οδό Σάουμαν, περιφέρονται συνέχεια «επενδυτές» που προσπαθούν να πείσουν τους ανθρώπους να φύγουν, αλλά αυτοί αντιδρούν. Από πού κι ως πού, άλλωστε; Η Γιλένα Κασιάνοβα ζητάει να τους προστατεύσουν.

Ο Μπορίς Λιτζιγκοριάγιεφ απαντάει εκνευρισμένα:

- *Δεν μπορώ να φυλάξω όλη την πόλη. Άλλωστε, δεν είναι στις αρμοδιότητές μου. Βρείτε μια ιδιωτική εταιρεία και πληρώστε την γι' αυτό.*

- *Είναι φτωχοί άνθρωποι, φτωχά τετράγωνα, γριούλες... Σας έχει δοθεί εντολή από τους προϊσταμένους σας να προστατεύσετε αυτά τα σπίτια;*

- *Ναι, τα πολυτελή κτίρια. Εκεί πληρώνουν.*

Η πλειοψηφία των εμπορικών εμπρησμών, όπως τους αποκαλούν στο Αστραχάν, γίνεται στις περιοχές Κίροφ και Λένιν.

Ο κ. Σμεντκόφ προσπαθεί να σιγοντάρει τον κ. Λιτζιγκοριάγιεφ, κοιτάζοντας στα μάτια τους δυστυχισμένους γέροντες που έμειναν στο δρόμο με τα ρούχα που φορούσαν μόνο:

- *Δεν θα έλεγα ότι πρόκειται για οξυμένο πρόβλημα.*

Το λόγο παίρνει ο βουλευτής Σέιν, που συμμετείχε κι αυτός στην πικετοφορία:

- *Φυσικά, αφού θέσατε στο αρχείο τις υποθέσεις αυτές.*

Ο αστυνομικός εκνευρισμένος λέει με χαμηλωμένη τη φωνή:

- *Η Αστυνομική Διεύθυνση της περιοχής Κίροφ αυτή τη στιγμή διεξάγει ανακρίσεις για πέντε υποθέσεις εμπρησμών και δεν θα έλεγα ότι η αστυνομία δεν λαμβάνει μέτρα. Τα αίτια αναζητούνται, όλες οι εκδοχές εξετάζονται... ακόμα και οι πιο προχωρημένες.*

«Προχωρημένη» εκδοχή θεωρείται η συμμετοχή του στενού περιβάλλοντος του δημάρχου Μποζενόφ στους εμπρησμούς, τα επιχειρηματικά συμφέροντα του οποίου είναι να καθαρίσει την πόλη, να διανείμει τις ακίνητες περιουσίες μεταξύ των αντιδημάρχων και των εταιρειών που τους στηρίζουν, και κατ' αυτόν τον τρόπο να δώσει στο περιβάλλον του «προνόμια». Εδώ, φυσικά, έχουν υπόψη τους όλους εκείνους που πλήρωσαν τα έξοδα της προεκλογικής εκστρατείας του δημάρχου, οι οποίοι απλά τότε επένδυσαν και τώρα ήρθε η στιγμή της απόσβεσης.

Παρόλα αυτά, αφού αναφέρθηκε στην προσωπική του τόλμη, ο κ. Σμεντκόφ γρήγορα πέρασε στο γνωστό παραμύθι που όλοι οι αστυνομικοί του Αστραχάν διηγούνται σήμερα περήφανα, σαν να το πιστεύουν κι οι ίδιοι.

Το παραμύθι για τον Καζιμίροφ με λίγα λόγια είναι το εξής: Στο Αστραχάν, ζούσε ο Καζιμίροφ, που είχε δυο καταδίκες για κλοπές στο παρελθόν. Μια νύχτα, αποφάσισε να κάνει βόλτα στην πόλη. Περπατούσε για περίπου είκοσι χιλιόμετρα και όλο σκεφτόταν τι θα κλέψει, γιατί αυτή ήταν η δουλειά του. Ξαφνικά βλέπει μπροστά του μια οικοδομή και αποφασίζει να την κλέψει. Μπαίνει στην είσοδο και βλέπει ότι εκεί δεν υπάρχει τίποτα άλλο από μερικά μπιτόνια με βενζίνη. Θυμώνει και αρχίζει να χύνει τη βενζίνη στο διάδρομο, ξέροντας ότι πίσω από τις κλειστές πόρτες υπάρχουν άνθρωποι που κοιμούνται. Φτιάχνει ένα δαυλό και αρχίζει να τρέχει στο διάδρομο βάζοντας φωτιά σε διάφορα σημεία. Σιγάσιγά η φωτιά φουντώνει παντού. Αυτό έγινε τον Απρίλιο (αναφέρεται στον εμπρησμό της Εστίας στην οδό Πολιακόβα 18). Όταν φούντωσε η φωτιά ο Καζιμίροφ γύρισε πίσω είκοσι χιλιόμετρα με τα πόδια κι έπεσε να κοιμηθεί. Το παραμύθι αυτό το σκέφτηκε ο Καζιμίροφ κατά τη διάρκεια της κράτησης του στην Αστυνομική Διεύθυνση όπου βρέθηκε προφυλακισμένος στις 29 Μαΐου, εξαιτίας της συμμετοχής του σε μια ομαδική συμπλοκή στην οποία σκοτώθηκε ένας άνθρωπος. Ο Καζιμίροφ καθόταν στο κρατητήριο ύποπτος για δολοφονία εξ αμελείας και αποφάσισε να ομολογήσει ότι στις 15 Ιουνίου είχε κάνει τον εμπρησμό.

«*Ήμουν στο σπίτι όταν έφεραν αυτόν τον Καζιμίροφ για αναπαράσταση*», λέει η Λιουτνμίλα Γκεόργκιεβνα Νικιφόροβα, κάτοικος του σπιτιού που κάηκε στην οδό Πολιακόβα. «*Δεν ήξερε πού είναι η είσοδος και πού η σκάλα. Όλα του τα υπεδείκνυε ο ανακριτής, εκείνος που τον κατηγόρησε ότι έκανε τον εμπρησμό*».

Έτσι, αποδεικνύεται η τόλμη της αστυνομίας, η οποία είναι μεγάλη με τους φτωχούς και σεμνή με τους πλούσιους. Ο κόσμος όμως φωνάζει: «*Είστε με τη δημαρχία. Εκτελείτε τις εντολές της!*»

Οι επικεφαλής της αστυνομίας παραδέχονται ότι είναι ένα τίποτα μπροστά τους εγκληματίες του Αστραχάν που έκαναν κολέγιο με τους

πατέρες της πόλης. Η απόλυτη ταύτιση του οργανωμένου εγκλήματος με την πολιτική ελίτ. Νόμος δεν υπάρχει. Παλιά έπιαναν τους εγκληματίες και αυτό ήταν ένας δείκτης. Σήμερα εγκληματίας είναι εκείνος που εγγυάται τη λειτουργία του νόμου. Και όλοι εκείνοι που έπρεπε να συλλαμβάνουν τους εγκληματίες έχουν δεμένα τα χέρια τους. Είναι δε τόσο δεμένα τα χέρια τους που μέχρι σήμερα κι ενώ οι εμπρησμοί γίνονται εδώ και ένα εξάμηνο, στο Αστραχάν δεν σχηματίστηκε ούτε μία ενιαία ανακριτική ομάδα για τη διερεύνησή τους. Οι δικογραφίες βρίσκονται διασκορπισμένες σε διάφορα αστυνομικά τμήματα και υπηρεσίες. Κανείς δεν βρίσκει την τόλμη να σχεδιάσει τη γενική εικόνα των ιδιαιτέρως σοβαρών εμπρησμών για εμπορικούς λόγους, κανείς δεν θέλει να χαλάσει τις σχέσεις του. Αυτή είναι, λοιπόν, η τόλμη της αστυνομίας. Ακόμη κι όταν μέσα σε μια νύχτα συμβαίνουν εμπρησμοί με μισή ώρα διαφορά ο ένας από τον άλλον στον ίδιο δρόμο, ακόμη και τότε η ανάκριση βρίσκει τον τρόπο να τα παρουσιάσει ως τυχαία γεγονότα.

Ο πιο ευπροσήγορος από όλους τους αξιωματικούς της αστυνομίας φαίνεται ότι είναι ο διοικητής του αστυνομικού τμήματος της περιοχής Λένιν. Τουλάχιστον αυτός προσπαθεί να φερθεί έντιμα στους πολίτες.

«Δεν μπορώ να σας προστατεύσω. Έχω μόλις 33 άντρες στη διάθεσή μου. Για περιπολίες στην περιοχή διαθέτω μόλις 12 άντρες. Οι υπόλοιποι υπηρετούν στον Βόρειο Καύκασο. Τους έχουν στείλει στην Τσετσενία, την Ινγκουσετία, το Νταγκεστάν, κι όταν επιστρέφουν φοβάσαι να τους κοιτάξεις, δεν είναι φυσιολογικοί, είναι πολύ νευρικοί. Έτσι έχουν τα πράγματα».

Ο κόσμος, όμως, δεν εγκαταλείπει τη θέση του. Τα θύματα των εμπρησμών συνεχίζουν την πικετοφορία, η οποία εξελίσσεται σε καθιστή διαμαρτυρία μπροστά στο κτίριο της περιφερειακής Αστυνομικής Διεύθυνσης. Πώς αλλιώς μπορείς να αποδείξεις στο κράτος μας ότι είσαι άνθρωπος; Απ' ό,τι φαίνεται, μόνο αν διαθέτεις πολλά χρήματα ή επιμένεις στη διαμαρτυρία σου.

Την καρέκλα του προέδρου τελικά την καταλαμβάνει ένας άνθρωπος με άσπρα ρούχα. Είναι ο Γιούρι Μπόντας, πρώτος αναπληρωτής διευθυντής της περιφερειακής αστυνομικής διεύθυνσης. Έχει αναλάβει τα καθήκοντά του μόλις στις 18 Ιουλίου. Φυσικά, δεν έχει ακόμη ενημερωθεί για τίποτα, ούτε έχει σχέση με όσα γίνονται εδώ. Απλώς έχει έρθει με απόσπαση από άλλη περιοχή. Γι' αυτό και είναι κατηγορηματικός σε όσα λέει:

- Δεν θα αφήσουμε έτσι αυτή την υπόθεση. Τώρα εξετάζουμε τα στοιχεία. Θα τα ελέγξουμε όλα. Εκείνοι που καίγονται θα κληθούν να δώσουν απαντήσεις. Σας το υπόσχομαι.

Η εκπρόσωπος του γραφείου του ανακριτή της περιοχής του Αστραχάν, ανακρίτρια Όλγκα Μελέχινα, απαντάει με δυσκολία:

- Ναι, ναι, η εκδοχή του δόλου είναι η βασική για τους εμπρησμούς των σπιτιών μας.

Μετά δυσκολίας, γιατί η δεσποινίδα Μελέχινα, είναι μια νεαρή από το Αστραχάν και είναι προφανές ότι κάποιον φοβάται. Ο Μπόναρ είναι ο μοναδικός από όλες τις δυνάμεις της τάξεως που δίνει έστω και μια σταγόνα ελπίδας στον κόσμο, μια ελπίδα δίχως την οποία είναι αδύνατον να ζήσουν. Σε λίγο ο κόσμος αρχίζει να φεύγει. Για να πάει πού;

Πού πήγαν όλοι αυτοί που επέζησαν των εμπρησμών; Πουθενά. Σε τρώγλες, σε υπονόμους τους οποίους θα ζήλευε ακόμη και το Χόλιγουντ. Τα θύματα των εμπρησμών στο Αστραχαν ζουν «στο βυθό». Η εξουσία όχι απλά τους στέρησε τις ιδιοκτησίες τους και τη νόμιμη στέγη, αλλά και τους εξευτέλισε.

«Τι έγινε μετά τον εμπρησμό στο κτίριο μας στην οδό Μαξίμ Γκόρκι 53;», αναρωτιέται ο Αλεξέι Αλεξέγιεβιτς Γκλουζουνόφ, μέλος της «Ένωσης θυμάτων εμπρησμών του Αστραχάν». Το χρονικό των γεγονότων είναι το εξής: Η πυρκαγιά άρχισε στις 3.30 τα χαράματα. Γύρω στις δέκα κατέφτασαν κάποιοι άντρες με εκσκαφείς κι άρχισαν να μαζεύουν τα μπάζα. Κατέστρεψαν ότι είχε γλιτώσει από την πυρκαγιά μπροστά στα μάτια της αστυνομίας. Το μεσημέρι οι πυροπαθείς, όποιοι δεν είχαν καταλήξει στα νοσοκομεία, πήγαν στη μεγάλη κυρία του Αστραχάν, την Σβετλάνα Πετρόβνα Κουντριάβτσεβα, απόλυτο άρχοντα της στέγης στην πόλη, αντιδήμαρχο ανοικοδόμησης και αρχιτεκτονικής, η οποία αμέσως έθεσε τα πράγματα στις αληθινές τους διαστάσεις μια για πάντα: *«Ωραία, το κτίριο κατεδαφίζεται, αντίο σας, η πόλη πρέπει να απαλλαγεί από τα αιωνόβια κτίρια, ο κόσμος ας πάει στο ξενοδοχείο»*.

Το ξενοδοχείο είναι το Νοβομασκόφσκαγια. Πρώην ξενοδοχείο δηλαδή το οποίο βρίσκεται σε φάση πλήρης ανακατασκευής. Εκεί έδωσαν ένα δωμάτιο στην Ιραΐντα Ιβάνοβνα Ζαμπολόνταγια, ετών 81.

«Τα ποντίκια τρέχουν κάτω από τα πόδια μας. Δεν υπάρχει καμιά ευκολία. Δεν υπάρχει μέρος να κάνουμε μπάνιο. Αίσχος. Οι συνθήκες είναι ανθυγιεινές».

Με τρεμάμενα χέρια αρχίζει να μου δείχνει τα σημεία όπου τρέχουν τα ποντίκια.

Στο δωμάτιο Νο207, σε ένα βρώμικο στρώμα κάθεται η 76χρονη Ζίνα Γκριγκόριεβνα Τσαπλίνα.

«Θέλω να πεθάνω. Να ποιο είναι το μοναδικό μου όνειρο».

Ο Αλεξέι Αλεξέγιεβιτς Γκλαζουνόφ, έμεινε για λίγο στο Νοβομασκόφσκαγια και στη συνέχεια γύρισε στην καμένη μονοκατοικία του. Στην αυλή του σπιτιού του είχε σωθεί από την πυρκαγιά η αποθήκη, πρώην στάβλος ενός εμπόρου. Το επιδιόρθωσε και ζει εκεί, αν και δίχως παράθυρα, αέριο, φως και νερό.

«*Στην αποθήκη οι συνθήκες είναι πολύ καλύτερες απ' ό,τι στο ξενοδοχεί-ο*», μας λέει ο Αλεξέι Αλεξέγιεβιτς.

Και έχει δίκιο. Υπάρχουν όμως κι εκείνοι που δεν έχουν αποθήκες. Υπάρχουν κι οι άλλοι στους οποίους ούτε καν πρότειναν ένα κρεβάτι στο Νοβομασκόφσκαγια. Οι πυροπαθείς του κτιρίου στην οδό Πολιακόβα 18, έμειναν στο δρόμο.

Το κτίριο είναι σήμερα ένα διώροφο ερείπιο. Από μέσα ξεπροβάλει ένα αγοράκι. Πίσω του, μέσα από τα καπνισμένα χαλάσματα σέρνεται ένας αδύνατος άντρας. Τον λένε Γιούρι Ιβάνοβιτς Πανκόφ. Γύρω μας το τοπίο θυμίζει την πολιορκία του Στάλινγκραντ. Το φως διαπερνά το χώρο μέσα από τις τρύπες της στέγης.

-Πού ζείτε;

- Τι θα πει πού; Εδώ ζω.

-Αυτό όμως είναι αδύνατο υπό αυτές τις συνθήκες!

- Ζω. Δεν έχω να πάω πουθενά.

Ο Γιούρι Ιβάνοβιτς είναι 70 ετών. Κάποτε το κτίριο αυτό ανήκε σε κάποιο εργοστάσιο το οποίο χρεοκόπησε και στη συνέχεια πέρασε στην ιδιοκτησία του Δήμου. Δεν είναι καν τρώγλες, είναι ένα συνονθύλευμα ξύλων και υλικών κατεδαφίσεως. Μετά τις 9 το βράδυ κανείς δεν κυκλοφορεί, δεν υπάρχει ούτε τουαλέτα, ούτε τρεχούμενο νερό. Η αιτία εμπρησμού του κτιρίου αυτού, που έγινε στις 30 Μαρτίου, είναι ο δόλος και μάλιστα σε αυτήν την περίπτωση είναι πολύ πιο ευδιάκριτος από ό,τι στις άλλες. Το κτίριο βρίσκεται στο κέντρο, σε διασταύρωση οδών, σε ένα πολλά υποσχόμενο σημείο εμπορικής εκμετάλλευσης, αν κατασκευαστεί εδώ κάποιο κατάστημα, καζίνο, εστιατόριο ή κάτι άλλο παρόμοιο. Απέναντι από το κτίριο υπάρχει ένα Καφέ το οποίο ανήκε στον επικεφαλής του διαμερισματικού συμβουλίου Χοντζίγιεφ.

Το «ανήκε» ως παρατατικός χρόνος είναι απλά τυπικό.

«*Πρώην ιδιοκτήτες μεταξύ των αξιωματούχων που προέρχονται από την επιχειρηματική τάξη δεν υπάρχουν*», πιστεύει ο βουλευτής της Δούμας, Ολέγκ Σέιν.

Κανείς δεν έχει την παραμικρή αμφιβολία ότι κατ' αυτόν τον τρόπο –με εμπρησμούς– οι αξιωματούχοι-επιχειρηματίες θέλησαν να αποκτήσουν το γωνιακό οικόπεδο και απλά καθάριζαν την περιοχή για το επόμενο επιχειρηματικό τους σχέδιο. Είναι απλά τυχαίο το γεγονός ότι το σπίτι δεν κάηκε πλήρως και ότι ο κόσμος συνέχισε να κατοικεί στα χαλάσματα γιατί δεν είχε πού αλλού να πάει. Έτσι, τώρα κατοικούν εκεί μαζί με τα παιδιά τους σε συνθήκες κόλασης που μοιάζουν με σκηνές που έχουμε δει από το πολύπαθο Σουδάν.

Τι γίνεται; Προς τι όλη αυτή η ιστορία; Όλα αυτά συμβαίνουν

όταν η πολιτική απομακρύνει την εξουσία από τον λαό και φτάνει στα άκρα και γενικά όταν η εξουσία δεν λαμβάνει υπόψη της την ύπαρξη των ανθρώπων. Της είναι αδιάφορη η ύπαρξή τους. Η εξουσία ενδιαφέρεται μόνο για τα χρήματα και τα ακίνητα, τα οποία μπορεί να αποκτήσει όσο είναι στη θέση της. Τον κόσμο μπορείς να τον κάψεις, αυτό δεν ενοχλεί. Μπορείς να τον πετάξεις στα σκουπίδια. Κι αν δεν πεθάνει αμέσως, κάπως θα βασανιστεί αλλά γρήγορα θα εγκαταλείψει τα εγκόσμια. Στις μέρες μας δεν υπάρχουν αιωνόβιοι. Αυτή είναι η συστηματική κρίση ανηθικότητας, που στο Αστραχάν έφτασε στα άκρα. Η εξουσία απλά είναι ένας τρόπος πλουτισμού και τίποτα παραπάνω.

27 ΙΟΥΛΙΟΥ

Συνεχίζεται η ακροαματική διαδικασία για την υπόθεση των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος «της 14ης Δεκεμβρίου» στο κτίριο του διαμερισματικού δικαστηρίου Νικούλιν. Πρόεδρος του δικαστηρίου είναι ο δικαστής Αλεξέι Σιχάνοφ, νεαρός άντρας με ξανθά μαλλιά και προφανείς ικανότητες ηθοποιού, ο οποίος συνεχίζει να δείχνει πως πιστεύει ότι η δίκη αυτή διεξάγεται σύμφωνα με τους νόμους. Όμως, οι λευκές κλωστές πάνω από τον μαύρο μανδύα ξεφτίζουν όπως το δέρμα του Μεφιστοφελή.

Η υπεράσπιση ρωτάει: Πώς μπορεί να διεξαχθεί η δίκη όταν 33 από τους 39 κατηγορούμενους βρίσκονται στα κλουβιά δίχως εντολή του δικαστηρίου και ο νέος Κώδικας Ποινικής Δικονομίας το απαγορεύει; Αυτό σημαίνει ότι ο δικαστής Σιχάνοφ θα πρέπει να διατάξει να απελευθερωθούν οι κατηγορούμενοι από τα κλουβιά, να καθίσουν κανονικά στα εδώλια της αίθουσας και μόνο τότε να ξεκινήσει η ακροαματική διαδικασία. Αυτή είναι η νόμιμη διαδικασία, διαφορετικά θα κάνουν έφεση σε οποιαδήποτε μελλοντική του απόφαση…

Στην αίθουσα η ατμόσφαιρα είναι αποπνικτική και ο νόμος πετάει μακριά έξω από το ανοιχτό παραθυράκι. Τι να κάνει άλλωστε εδώ; Ο δικαστής Σιχάνοφ δείχνει πως εμπιστεύεται περισσότερο την εισαγγελέα Γκουντίμ, εκπρόσωπο της εισαγγελίας της Μόσχας (το τμήμα δίωξης εγκλημάτων κατά ζωής), η οποία ισχυρίζεται ότι τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος διέπραξαν «ιδιαιτέρως βαριά εγκλήματα» και θα πρέπει να παραμείνουν φυλακισμένα δίχως καμία άλλη δικαστική απόφαση. Πιθανόν να τα αλυσοδέσουν σαν σκλάβους…

Ο δικαστής Σιχάνοφ επικυρώνει την απόφαση ιδιοχείρως – ας παραμείνουν προφυλακισμένοι εκείνοι που τόλμησαν να σηκώσουν το χέρι

τους πάνω στο πιο ιερό πράγμα της χώρας, στον πρόεδρο. Τον συμφέρει, διαφορετικά θα θυμώσει η προεδρία και αλίμονό του, αφού ο δικαστής εξαρτάται πλήρως από την προεδρία, αφού εκεί επικυρώνουν τον διορισμό του.

Αρχίζει η εξέταση των μαρτύρων. Ο δικαστής καλεί τη Ναταλία Κουζνετσόβα να διηγηθεί πώς συμπεριφέρθηκαν τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος στις 14 Δεκεμβρίου. Η Ναταλία είναι στέλεχος του αστυνομικού τμήματος της περιοχής Κιτάι-Γκόροντ που βρίσκεται κοντά στο κτίριο της προεδρίας και στις 14 Δεκεμβρίου ήταν υπεύθυνη για την τάξη στην αίθουσα αναμονής. Η Ναταλία αποδεικνύεται ότι δεν διαθέτει τη γυναικεία πονηριά αφού δηλώνει ευθέως ότι το πογκρόμ που έκαναν τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος το είδε στην τηλεόραση, ενώ ο ανιχνευτής μετάλλων, ο οποίος σύμφωνα με το κατηγορητήριο, καταστράφηκε ολοσχερώς και σήμερα αποτελεί την κύρια κατηγορία, επιδιορθώθηκε το πρωί της 15ης Δεκεμβρίου και λειτουργεί μέχρι σήμερα...

Και λοιπόν; Μήπως αυτό τάραξε τον δικαστή; Η βασική κατηγορία κατέρρευσε. Θα μπορούσε μήπως να τους απελευθερώσει όλους;

Και πάλι όχι. Εκείνο που δεν μπορείς να αρνηθείς στη νεολαία μας, όσα χρόνια κι αν σκέφτεσαι το ζήτημα της εξουσίας είναι το δικαίωμα της στην φυλακή. Η νεολαία το αντιλαμβάνεται πλήρως αυτό, ιδιαίτερα αν ανακατεύεται με την πολιτική.

28 ΙΟΥΛΙΟΥ

Στις 28 του μηνός στο δικαστήριο απλά επικράτησε κομφούζιο. Ήταν μια πολύ ζεστή Παρασκευή και κανείς δεν ήθελε να δουλέψει. Σηκώθηκε η περιβόητη εκπρόσωπος του «Τμήματος δίωξης εγκλημάτων κατά ζωής» της εισαγγελίας της Μόσχας και άρχισε να παραληρεί: «*Ο ανήλικος Σολοβιόφ βρίσκεται μέσα σε κλουβί, σας καλώ να υπερασπιστείτε τα δικαιώματα των ανηλίκων και για το λόγο αυτό σήμερα κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης θα πρέπει να σταλεί αμέσως πίσω στη φυλακή για όλο το Σαββατοκύριακο για το δικό του καλό*».

Μην νομίσετε πως πρόκειται για αστείο ή υπερβολή. Έτσι έγινε και ο δικαστής ταπεινά συμφώνησε. Στη συνέχεια, οι φύλακες αλυσόδεσαν τον ανήλικο με τους συγκατηγορούμενούς του. Μετά τα Ο.Μ.Ο.Ν. άδειασαν την αίθουσα.

Τις ίδιες εκείνες ημέρες το «Τμήμα δίωξης εγκλημάτων κατά ζωής» της εισαγγελίας της Μόσχας είχε άλλες πιο επείγουσες υποθέσεις να διεκπεραιώσει.

Πριν όμως περάσουμε σε αυτές, ας κάνουμε ορισμένες διευκρινήσεις. Το «Τμήμα δίωξης εγκλημάτων κατά ζωής» αποκαλείται έτσι από συνήθεια. Συνήθως, οι δικηγόροι και οι συγγενείς των κατηγορούμενων το αποκαλούν μεταξύ τους «ληστρικό». Επισήμως, είναι η ίδια ομάδα ανακριτών που ασχολείται με το κοινό έγκλημα και τις δολοφονίες. Αυτή η ομάδα είχε αναλάβει τις ανακρίσεις για το Νορντ-Οστ, την τρομοκρατική πράξη με την κατάληψη του θεάτρου τον Οκτώβριο του 2002 και «απέδειξε» ότι το αέριο που διοχετεύτηκε στην αίθουσα ήταν ακίνδυνο αν και από αυτό πέθαναν δεκάδες άνθρωποι. Αυτό σημαίνει επίσης ότι ένοχοι μεταξύ της ανώτατης ηγεσίας της χώρας δεν υπάρχουν. Εδώ οδήγησαν την υπόθεση του «Γιαπωνέζου» σε πλήρες φιάσκο, σε σημείο που δεν απέμεινε όρθιο ούτε ένα στοιχείο της δικογραφίας. Το κατηγορητήριο το είχε συντάξει προσωπικά ο ίδιος ανακριτής Γιεβγένι Αλίμοφ, ο οποίος εκτελούσε πολιτικές εντολές στην υπόθεση Νορντ-Οστ. Ο ίδιος «φούσκωσε» και το κατηγορητήριο κατά των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος (ένοχοι σε ιδιαίτερα βαριά εγκλήματα αφού μέσα στο κτίριο της προεδρίας φώναξαν το σύνθημα «Πούτιν βυθίσου μαζί με το Κουρσκ!»).

Προϊστάμενος του ανακριτή Αλίμοφ στην υπόθεση της «14ης Δεκεμβρίου» και μέντοράς του είναι ο αναπληρωτής εισαγγελέας της Μόσχας, εντεταλμένος σύμβουλος Δικαιοσύνης, κ. Γιουντίν. Η υπογραφή του Γιουντίν βρίσκεται κάτω από το ανόητο συλλογικό κατηγορητήριο κατά των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, το οποίο επιμένει ότι τα άτομα είναι κοινωνικά επικίνδυνα και πρέπει να απομονωθούν από την κοινωνία με εφαρμογή ιδιαιτέρως αυστηρών μέτρων, όπως οι αλυσίδες.

Έτσι, λοιπόν, όταν για άλλη μια φορά παρανόμως τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος πήγαν στη φυλακή, τα στελέχη της Γενικής Διεύθυνσης Ανακρίσεων της Αστυνομικής Διεύθυνσης της πρωτεύουσας, συνέλαβαν, επιτέλους, κάποιον Σεργκέι Μέλνικοφ από τη μαφία της πόλης Τολιάτι. Ο Μέλκινοφ ήταν καταζητούμενος εδώ και ένα χρόνο από τις ομοσπονδιακές Αρχές, όντας δεξί χέρι του αρχηγού της συμμορίας στο Τολιάτι, κατηγορούμενος για εκβιασμούς με σκοπό την απόσπαση χρηματικών ποσών και ακινήτων από διάφορους πολίτες.

Κανείς δεν αμφιβάλει ότι υπάρχει μεγάλος κατάλογος παραπόνων κατά της αστυνομίας, αλλά αυτήν τη φορά συνέλαβαν έναν εγκληματία, υλοποιώντας επιτυχώς ειδική επιχείρηση στην περιοχή Λοτοσίνσκι, στα προάστια της Μόσχας. Και λοιπόν; Χαρούμενοι ήρθαν και ζήτησαν ένταλμα σύλληψης στην εισαγγελία της Μόσχας, αλλά ο κ. Γιουντίν τους μούντζωσε. Δεν τους έδωσε ένταλμα σύλληψης γιατί θεώρησε πως ο απατεώνας Μέλκικοφ δεν αποτελεί κίνδυνο για την κοινωνία. Η απόφασή του για το ένταλμα σύλληψης έλεγε: «Δεν υπάρχουν αποδείξεις ενοχής...»

Και έτσι ο εγκληματίας αφέθηκε ελεύθερος. Να, λοιπόν, ποια είναι η πραγματική διαφορά ανάμεσα στην αστυνομική και τη δικονομική προστασία στη Ρωσία σήμερα. Οι εγκληματίες αφήνονται ελεύθεροι, ενώ οι πολιτικοί κρατούμενοι αλυσοδένονται, φυλακίζονται και κλείνονται σε κλουβιά. Η εξουσία είναι έτοιμη να συμφιλιωθεί με τους εγκληματίες. Επομένως, είναι έτοιμη να εξοντώσει κάθε τι που μυρίζει από μακριά πολιτική. Είναι πριμοδότηση της εγκληματικότητας ως στήριγμα του συστήματος της εξουσίας. Εδώ τα λόγια δεν σημαίνουν τίποτα. Ο Πούτιν είναι γλυκομίλητος, του αρέσει να αναφέρει αποσπάσματα από το Σύνταγμα.

Μια μικρή παραδρομή. Αυτές τις ημέρες το δικονομικό μας δόγμα επικυρώθηκε και πάλι. Οι Ρομ, οι εξτρεμιστές... Αντί για ένα πραγματικό ενιαίο δημοκρατικό κόμμα έκανε την εμφάνισή του ο κλώνος της διοίκησης του προέδρου, οι «Δικοί μας». Ιδρύθηκε τον Φεβρουάριο, κατά τη διάρκεια της συνάντησης του Βασίλι Γιακεμένκο, ηγέτη ενός άλλου κλώνου του «Βαδίζουμε μαζί» με τον Βλαντισλάβ Σουρκόφ. Ο Γιακεμένκο είναι σήμερα ομοσπονδιακός κομισάριος των «Δικών μας». Το σχέδιο «Δικοί μας» είναι ένα σχέδιο της εξουσίας να αποκτήσει το δικό της κίνημα του πεζοδρομίου επειδή φοβάται την επανάσταση. Ο κίνδυνος των «Δικών μας» είναι ότι έγιναν μέλη του οι φανατικοί οπαδοί των ποδοσφαιρικών ομάδων που κυκλοφορούν με λοστούς και αλυσίδες. Είναι οι ομάδες εφόδου των «Δικών μας». Προς το παρόν ξυλοκοπούν μόνο τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, και η εξουσία ως αντάλλαγμα δίνει εντολές να μην ασκηθούν ποινικές διώξεις εναντίον τους μετά την υποβολή μηνύσεων των παθόντων. Γενικά πιστεύεται ότι οι «Δικοί μας» έχουν δύο ομάδες εφόδου. Η πρώτη αποτελείται από φανατικούς της CSKA και η δεύτερη από φανατικούς της Spartak. Και οι δύο έχουν ήδη διακριθεί για τις σκληρές τους οδομαχίες. Οι «Δικοί μας» δημιούργησαν μια ιδιωτική εταιρεία παροχής υπηρεσιών ασφαλείας με τον ονομασία «Λευκή Ασπίδα». Επικεφαλής είναι ο Βάσια ο Δολοφόνος και ο Ρόμα ο Πελεκητής, φανατικοί οπαδοί της Spartak. Ο Βάσια ο Δολοφόνος είναι ένας από τους μεγαλύτερους και γνωστότερους χούλιγκαν. Άνθρωποι όπως ο Βάσια ο Δολοφόνος είναι εκείνοι που οργανώνουν τις επιθέσεις εναντίον των αντιφρονούντων και κυρίως εναντίον των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος. Μέχρι στιγμής, έχουν πραγματοποιήσει επιθέσεις εναντίον δύο τοπικών γραφείων τους. Ο Βάσια ο Δολοφόνος ήταν εκείνος που έδωσε συνέντευξη Τύπου μέσα στα υπό κατάληψη γραφεία του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος.

Ο Βάσια ο Δολοφόνος (Βασίλι Στεπάνοφ το πλήρες του όνομα) και ο Ρόμα ο Πελεκητής έχουν στην πλάτη τους αρκετές ποινικές διώξεις, οι οποίες συνεχώς παραπέμπονται στις καλένδες.

Ο Ρόμα ο Πελεκητής είχε εντοπιστεί επίσης στην περιβόητη συνάντηση του Πούτιν με τα μέλη των «Δικών μας», όταν έλεγε στη νεολαία ότι αυτοί είναι η ρωσική κοινωνία των πολιτών. Όταν η τηλεόραση έδειξε αυτή την άθλια συγκέντρωση που είχε σχεδιάσει ο Σουρκόφ, ένα από τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, που είχε ξυλοκοπήσει ο Ρόμα, τον αναγνώρισε.

Το στήριγμα της εξουσίας είναι οι εγκληματίες. Γιατί, άλλωστε, κάηκε ο Χοντορκόφσκι; Γιατί κι αυτός, όπως και πολλοί άλλοι, δημιούργησε μυθική περιουσία σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα. Όπως όλοι εκείνοι που είχαν πρόσβαση στον πλούτο και τις ανάλογες τάσεις. Στη συνέχεια όμως, όταν ήταν δισεκατομμυριούχος, είπε: «Στοπ! Η Γιούκος θα γίνει η πιο διαφανής και νόμιμη επιχείρηση στη Ρωσία, σύμφωνα με τα δυτικά πρότυπα». Άρχισε να φτιάχνει τη νέα Γιούκος. Γύρω του, όμως, παρέμειναν εκείνοι που δεν είχαν ανάγκη τη διαφάνεια, εκείνοι που προτιμούσαν να κάνουν τις δουλειές τους στη σκιά, «στα σκοτεινά», όπως λέμε.

Έτσι άρχισαν να πιέζουν τη Γιούκος. Το φως δεν έχει καμιά θέση στο σκοτάδι.

Η διαφοροποίηση ανάμεσα στους «καλούς ποινικούς» και τους «κακούς πολιτικούς», έχει φυσικά βαθιές ιστορικές ρίζες στη δικαστική μας παράδοση, αλλά και στην πολιτική μας ιστορία. Δεν είναι τόσο απλό να την ξεριζώσουμε, αλλά και το να συμφιλιωθούμε με αυτή δεν θα είναι τίποτα άλλο παρά αθλιότητα.

Τίθεται μόνο το ερώτημα: Ποιος είναι έτοιμος να συμφιλιωθεί μ' αυτό;

Δεν έγινε καμία συγκέντρωση έξω από το κτίριο του διαμερισματικού δικαστηρίου Νικούλιν. Είχαν συγκεντρωθεί μόνο μεγάλες αστυνομικές δυνάμεις με σκυλιά. Δεν ήρθε ούτε ένας να συμπαρασταθεί στα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος που προφυλακίστηκαν παράνομα. Μόνο μια χούφτα μελών του κόμματος. Άλλωστε, κι ο ίδιος ο Λιμόνοφ σπάνια έρχεται. Η αποθέωση της αδιαφορίας.

Ενώ στην υπόθεση του Χοντορκόφσκι, η ομάδα των καλύτερων δικηγόρων της χώρας μπόρεσε να προσελκύσει τον κόσμο να συγκεντρωθεί έξω από το δικαστήριο για να συμπαρασταθεί στον δικαζόμενο ολιγάρχη, τώρα υπέρ των φτωχών δεν ήρθε κανείς. Τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, φυσικά, προέρχονται από τα φτωχά στρώματα του πληθυσμού. Είναι παιδιά επιστημονικών συνεργατών, μηχανικών, δηλαδή των κατώτερων στρωμάτων της ρωσικής διανόησης. Οι ίδιοι δε είναι φοιτητές και μαθητές.

Σπάνια και πού περνάει κάποιος εκπρόσωπος οργανώσεων υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κανείς άλλος...

3 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Στις τέσσερις το πρωί στο Σικτιβάρκ (πρωτεύουσα της Δημοκρατίας Κόμι, στο Βορρά) κάηκαν τα γραφεία της δημοκρατικής εφημερίδας της αντιπολίτευσης, Κουριέρ πλους, όπου υπήρχαν και τα στούντιο δυο αντιπολιτευόμενων τηλεοπτικών εκπομπών, της Τελεκούριερ και της Χρυσής Τομής. Επικεφαλής όλων αυτών ήταν ο Νικολάι Μοϊσεγιεφ, μέλος του «Μήλου» και δημοτικός σύμβουλος. Ο Μοϊσεγιεφ ασκούσε δριμεία κριτική κατά του δημάρχου Σεργκέι Κατούνιν. Τον Ιούλιο, μια ομάδα δημοτικών συμβούλων, στην οποία μετείχε και ο Μοϊσεγιεφ, προσπάθησε να καθαιρέσει τον δήμαρχο, αλλά εκείνος γλίτωσε. Στην εισαγγελία της δημοκρατίας δεν έχουν καμία αμφιβολία ότι πρόκειται για εμπρησμό. Προσφάτως είχαν κάψει την πόρτα του διαμερίσματος και το αυτοκίνητο του Μοϊσεγιεφ. Τον Αύγουστο του 2002, ανέστειλε την έκδοσή της και άλλη μία αντιπολιτευόμενη εφημερίδα μετά από τον εμπρησμό των γραφείων της.

4 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Στη Ρωσία έχουμε και πάλι Τζιχάντ. Στις αρχές Σεπτεμβρίου κλείνουν έξι χρόνια από τότε που ξεκίνησε στην Τσετσενία η «αντιτρομοκρατική επιχείρηση». Η ειρηνική ζωή, όπως ισχυρίζεται η προπαγάνδα του Κρεμλίνου, έχει από καιρό επιστρέψει στις πόλεις και στα χωριά, αφού σχεδόν όλους όσους τους θεωρούσαν προβληματικούς, οι ομοσπονδιακές δυνάμεις τους έχουν βγάλει από τη μέση. Να που όμως και πάλι έχουμε Τζιχάντ. Εναντίον τίνος; Φυσικά δεν είναι η πρώτη Τζιχάντ στην Τσετσενία τα τελευταία 11 χρόνια (η πρώτη ήταν το 1994 όταν ξεκίνησε ο πρώτος πόλεμος στην Τσετσενία). Τη μια, ανακοίνωναν Τζιχάντ και την άλλη, την ακύρωναν.

Αυτή τη φορά, εξήγγειλαν Τζιχάντ κατά των ουαχαμπιτών και των τρομοκρατών. Επισήμως, το έκανε ο νέος προϊστάμενος των μουσουλμάνων της δημοκρατίας, ο μουφτής Σουλτάν Σιρζάγιεφ. Μάζεψε τους μουλάδες όλων των περιοχών για συνάντηση εργασίας, όπου, παρουσία όλων των επικεφαλής των τσετσενικών δυνάμεων ασφαλείας (Γιαμαντάγιεφ, Καντίροφ, Αλχάνοφ, Ρουσλάν κ.ά.) ανακοίνωσε τη σχετική απόφαση. Αυτό σημαίνει ότι σήμερα τα μέλη των ομάδων των Γιαμαντάγιεφ, Καντίροφ, Αλχάνοφ, Ρουσλάν και οι αστυνομικοί μπορούν να σκοτώσουν Τσετσένους, αλλά και μη Τσετσένους, αν υποπτευτούν ότι ενέχονται σε τρομοκρατικές πράξεις ή είναι οπαδοί του ουαχαμπιτισμού. Πρώτον, δίχως ανάκριση και δίκη. Δεύτερον, και σημαντικότερον, δίχως τύψεις,

αλλά με την πίστη ότι ως μουσουλμάνοι έχουν κάνει το χρέος τους. Λέγοντας αυτά ο μουφτής Μιρζιάγιεφ δήλωσε πως κι ο ίδιος είναι έτοιμος να πάρει τα όπλα.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι όλοι οι προαναφερόμενοι οπλαρχηγοί είναι επισήμως μέλη των ομοσπονδιακών ενόπλων δυνάμεων, υπόχρεοι να τηρούν τη ρωσική νομοθεσία, και η ρωσική νομοθεσία δεν προβλέπει καμία Τζιχάντ, τότε μπορούμε να πούμε ότι έχουμε ένα νέο στάδιο εξέλιξης του τσετσενικού πολέμου, ένα νέο στάδιο του εμφυλίου πολέμου που εδώ και χρόνια διεξάγεται στην Τσετσενία.

Γιατί, όμως, σήμερα εξήγγειλαν Τζιχάντ;

Μετά τα γεγονότα στον σιδηροδρομικό σταθμό Μποροζντίνοφσκα, στα σύνορα Τσετσενίας και Νταγκεστάν (τις απάνθρωπες εκκαθαριστικές επιχειρήσεις της 4ης Ιουνίου, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα μαζικές ταραχές με καταστροφές καταστημάτων, δολοφονίες, εμπρησμούς, την απαγωγή 11 ατόμων από άντρες του Γιαμαντάγιεφ, και τη διαφυγή εκατοντάδων κατοίκων του σιδηροδρομικού σταθμού στο Νταγκεστάν), στο περιβάλλον των «κρατικών κυνηγών κεφαλών», των αντρών των Γιαμαντάγιεφ, Κοκίγιεφ και Καντίροφ, υπήρξε αναταραχή. Το σύστημα των εξωδικαστικών διώξεων που υπάρχει στην Τσετσενία δέχτηκε χτύπημα.

Αν και η ανάκριση για την τραγωδία στην Μποροζντίνοφσκα κάνει προσπάθεια να οδηγήσει τους ενόχους «στα μαλακά», δηλαδή να καταδικαστεί ο «πυροβολητής» και όχι ο διοικητής της ομάδας, Σουλίμ Γιαμαντάγιεφ (η ομάδα ανήκει επίσημα στις ειδικές δυνάμεις του Γενικού Επιτελείου), φαίνεται ότι οι μισθοφόροι δολοφόνοι Τσετσένοι που βρίσκονται σε διατεταγμένη από το κράτος υπηρεσία, τρόμαξαν κι άρχισαν να ζητούν εξηγήσεις. Βλέπετε, για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα τα πράγματα είχαν ως εξής: Εμείς σκοτώνουμε κατά δική σας παραγγελία, αλλά εσείς δεν μας παραδίδετε ποτέ στα χέρια της δικαιοσύνης .

Το ποιοι είναι οι «εμείς», είναι προφανές. Οι «εσείς» είναι τα δυο αδέλφια Γιαμαντάγιεφ, ο Σουλίμ και ο Χαλίντ (βουλευτής της Δούμας με το κόμμα του Πούτιν «Ενιαία Ρωσία»), καθώς επίσης και ο Ραμζάν Καντίροφ. Οι οπλαρχηγοί της τσετσενοποίησης, δηλαδή του εμφυλίου πολέμου όπου Τσετσένοι πολεμούν Τσετσένους, έγιναν αξιωματικοί των ομοσπονδιακών ενόπλων δυνάμεων, τους χορηγήθηκαν όπλα και πολεμοφόδια, προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός τους.

Μετά την Μποροζντίνοφσκα, οι απλοί μαχητές της τσετσενοποίησης απαίτησαν να τους χορηγηθεί πλήρης ασυλία για τις δολοφονίες. Ο Ραμζάν Καντίροφ την πέτυχε μέσω της μουφτείας. Ο Μουφτής συμφώνησε να εξαγγείλει Τζιχάντ.

Φυσικά, δεν αποτελεί έκπληξη για κανέναν το γεγονός ότι η θρησκεία τέθηκε στην υπηρεσία του πολέμου, ειδικά, μάλιστα, όταν είναι

εντελώς αδιάφορο το ποιος πολεμάει εναντίον ποιανού. Παρόλα αυτά, επικεντρώνονται στην εξόντωση και αυτό είναι ένα γεγονός στην ιστορία εξέλιξης της επίσημης Τσετσενίας το 2005, τον έκτο χρόνο διεξαγωγής της «αντιτρομοκρατικής επιχείρησης». Όλοι ανεξαιρέτως οι μουλάδες, από όλες τις περιοχές της δημοκρατίας, ψήφισαν να γίνει η Τζιχάντ, όχι όμως εναντίον εκείνων που πραγματοποιούν πογκρόμ και συνεχίζουν τον εμφύλιο πόλεμο. Ενέκριναν τον διαχωρισμό των Τσετσένων σε «καλούς» και «κακούς», δίνοντας τη θρησκευτική τους ευλογία για την εξόντωση των τελευταίων.

Αναμφίβολα πρόκειται για μια πράξη αρχής. Δεν αξίζει να τη δει κανείς σοβαρά: τάχα εξαγγείλαμε Τζιχάντ, αλλά θα την αποσύρουμε, όπως έκανε και ο Καντίροφ ο πρεσβύτερος, ο πατέρας του άφρονος Ραμζάν, Αχμάτ Χατχζί, που δολοφονήθηκε στις 9 Μαΐου 2004.

Για ένα μέρος των μισθοφόρων δολοφόνων που βρίσκονται στην υπηρεσία του κράτους αυτό έχει πολύ μεγάλη σημασία. Αισθάνονται ακόμη πιο άνετα με την εξαγγελία της Τζιχάντ. Το «ακόμη πιο άνετα» σημαίνει ότι τώρα μπορούν να είναι εντελώς αχαλίνωτοι.

Οι αποδείξεις δεν άργησαν. Η 4η Τζιχάντ έκανε την επίσημη έναρξή της. Την ίδια κιόλας εκείνη νύχτα της 4ης προς 5η Αυγούστου «γιόρτασαν» τη Τζιχάντ με μια δολοφονία στο χωριό του σιδηροδρομικού σταθμού Σελκόφσκαγια, που βρίσκεται στην περιοχή δράσης των μελών του Γιαμαντάγιεφ. Πρόκειται για μια δολοφονία ιδιαίτερης σκληρότητας.

Αργά το απόγευμα, γύρω στις 10, τζιπ Νίβα ασημί χρώματος, που συνήθως χρησιμοποιούν οι άντρες του Γιαμαντάγιεφ σταμάτησαν μπροστά στο σπίτι του δασκάλου αραβικής γλώσσας και αρχών του Ισλάμ του τοπικού σχολείου, Βαχάμπι Σατιχανοφ. Στα αυτοκίνητα αυτά επέβαιναν στρατιωτικοί με στολές παραλλαγής, οι οποίοι μιλούσαν τσετσενικά. Άρπαξαν τον Βαχάμπι και τον τοποθέτησαν σε απόσταση εκατό μέτρων από το σπίτι, σχηματίζοντας γύρω του κύκλο με τα Νίβα. Οι γείτονες και οι συγχωριανοί προσπάθησαν να τον γλιτώσουν, αλλά οι άντρες με τις στολές παραλλαγής, απειλώντας ότι θα τους πυροβολήσουν, τους υποχρέωσαν να διαλυθούν. Ο κόσμος έβλεπε πως μερικά αυτοκίνητα έφευγαν και τη θέση τους έπαιρναν άλλα, που εμφανίζονταν μέσα από το σκοτάδι. Ακούγονταν κραυγές και πυροβολισμοί. Την αυγή οι δήμιοι έλυσαν την πολιορκία και έφυγαν. Όταν ο κόσμος πλησίασε στο κέντρο του κύκλου, είδε το πτώμα του Βαχάμπι Σατιχάνοφ. Τον είχαν λυντσάρει. Πάνω στο κορμί του υπήρχαν δεκάδες μαχαιριές, τα δάχτυλα των χεριών του ήταν σπασμένα και τα νύχια βγαλμένα...

Οι συγχωριανοί του είναι πεισμένοι ότι η δολοφονία έγινε από μέλη του τάγματος «Ανατολή» των ειδικών δυνάμεων του Γενικού Επιτελείου των ρωσικών ενόπλων δυνάμεων. Επικεφαλής του τάγματος αυτού είναι

ο Σουλίμ Γιαμαντάγιεφ, που σήμερα φέρει τον τίτλο «Ήρωας της Ρωσίας». Ο τίτλος του απονεμήθηκε μετά τα γεγονότα στο σταθμό Μποροζντίνοφσκαγια από τον Πούτιν, γεγονός που έδειξε ότι η ύπατη εξουσία της χώρας επιβεβαίωσε την ορθότητα της δράσης των αντρών του Γιαμαντάγιεφ. Ο δάσκαλος Σατιχάνοφ είχε κατά το παρελθόν δεχτεί απειλές από τους άντρες του Γιαμαντάγιεφ γιατί δίδασκε την αραβική γλώσσα με τρόπο που δεν ήταν αρεστός σ' αυτούς.

Πώς είναι δυνατόν να ξέρουν πώς πρέπει να διδάσκεται η αραβική γλώσσα όταν οι ίδιοι δεν τη γνωρίζουν; Τι σχέση έχουν όλα αυτά με τη διακηρυγμένη θέση της Ρωσίας ότι επιτρέπεται η ελευθερία της ομολογίας της πίστης; Θα πρέπει ο κόσμος να προσεύχεται μόνο με τον τρόπο που έδειξε ο Καντίροφ ο πρεσβύτερος στον Καντίροφ το νεώτερο μέσα στα πλαίσια της χυδαίας και βίαιης θεώρησης του Ισλάμ; Και όλες αυτές οι «ελευθερίες» του στυλ «είσαι υποκείμενο της Τζιχάντ», για ποιο λόγο υπάρχουν;

Η εξαγγελία της Τζιχάντ στην Τσετσενία είναι άλλη μια απόδειξη ότι στη δημοκρατία έχει επιβληθεί ένας τρόπος ζωής σύμφωνα με τον οποίο η αφαίρεση της ζωής ενός ανθρώπου, δίχως να δίνει κανείς λόγο γι' αυτό, είναι πλέον καθεστώς. Σε τι διαφέρουν όλα αυτά από τις εκτελέσεις της εποχής του Μασχάντοφ; Άγνωστο, γιατί, απλά, δεν διαφέρουν σε τίποτα.

Επιμένω: Η εξαγγελία της Τζιχάντ στην Τσετσενία εγκρίθηκε από «άνωθεν», από το Κρεμλίνο. Κανένα από τα κρατικά όργανα που είναι επιφορτισμένα με την τήρηση της τάξης και την απονομή δικαιοσύνης της χώρας –Γενική Εισαγγελία, Υπουργείο Εσωτερικών, Ανώτατο Δικαστήριο κ.λπ.– δεν βρήκε την τόλμη να δηλώσει δημόσια ότι η Τζιχάντ στα εδάφη της χώρας είναι παράνομη. Κανείς δεν ζήτησε την παραίτηση του υπουργού Εσωτερικών της Τσετσενίας Ρουσλάν Αλχάνοφ, ο οποίος ήταν παρών στην εξαγγελία, ούτε και του Καντίροφ, ο οποίος ήταν αυτός που επεδίωξε την Τζιχάντ. Κανείς δεν εξήγησε τι πρόκειται να κάνουν οι εισαγγελείς τώρα στην Τσετσενία, αν γενικά χρειάζονται, αφού υπάρχει η Τζιχάντ. Οι ανακριτές της εισαγγελίας θα ερευνούν μόνο υποθέσεις ορθόδοξων εγκληματιών πολέμου;

Όλη αυτή η σιωπή και το μπέρδεμα είναι η πλέον αξιόπιστη ένδειξη ότι η υπόθεση έχει ευλογηθεί από το Πρώτο πρόσωπο της χώρας. Η αιτία της σιωπηλούς ευλογίας της Τζιχάντ από το Πρώτο πρόσωπο θα πρέπει να αναζητηθεί στο γεγονός ότι είναι απλά το επόμενο βήμα που επέλεξε να κάνει ο Πούτιν στην αδιέξοδη εκδοχή της τσετσενοποίησης, όταν το καλύτερο απ' όλα είναι να σφάζονται «μεταξύ» τους. Τώρα πια σ' αυτήν την ιστορία της τσετσενοποίησης, η πιο άθλια μορφή είναι ο μουφτής της Τσετσενίας. Κάποτε ανακατευόταν η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία

ευλογώντας τα εγκλήματα της περιόδου των Στάλιν και Χρουστσόφ.

Με την Τζιχάντ αυτή, βυθιζόμαστε ολοένα και πιο πολύ στην αιώνια παρανομία που ευλογείται από το Κρεμλίνο. Μια ζωή μέσα στη βαρβαρότητα. Χειρότερα και από τη ζωή της σοβιετικής περιόδου.

Στον λαό αυτό όμως αρέσει... Κανείς, ούτε μία οργάνωση προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων δεν απαίτησε από τη Γενική Εισαγγελία την απαγόρευση της Τζιχάντ.

9 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Συνεχίζονται οι θάνατοι ανθρώπων που βρίσκονταν πολύ κοντά στην ύπατη εξουσία. Στο Σότσι, από το παράθυρο του 15ου ορόφου του ξενοδοχείου Λευκές Νύχτες, έπεσε ο Πιοτρ Σεμενένκο, διευθύνων σύμβουλος επί 18 χρόνια του μεγαλύτερου ομίλου επιχειρήσεων κατασκευής μηχανών στη χώρα, του Κίροφσκι Ζαβόντ, και ιδιοκτήτης 15 εταιρειών. Ο Κίροφσκι Ζαβόντ παράγει από ιατρικά εργαλεία μέχρι στροβίλους για πυρηνικά υποβρύχια.

Οι συνθήκες της «πτώσης» έχουν ως εξής: Ήταν η τελευταία του νύχτα στο Σότσι, γιατί το επόμενο πρωί θα πήγαινε αεροπορικώς στην Αγία Πετρούπολη, επιστρέφοντας στη δουλειά του από τις διακοπές που έκανε στις Λευκές Νύχτες, ξενοδοχείο που ανήκει στον όμιλο Κίροφσκι Ζαβόντ. Ο Σεμενένκο είχε μαζί του τους σωματοφύλακές του. Μισή ώρα μετά τα μεσάνυχτα οι σωματοφύλακες άκουσαν ένα θόρυβο σαν να έσπαγε κάποιος κάτω από τα παράθυρα μπουκάλια και πήγαν όλοι μαζί (;) να δουν τι συμβαίνει. Οι σωματοφύλακες δεν έπρεπε να κάνουν κάτι τέτοιο, γιατί η δουλειά τους ήταν να προστατεύουν τον Σεμενένκο και όχι να δουν αν κάποιος σπάει μπουκάλια. Εκείνοι έφυγαν και ο Σεμενένκο έπεσε.

Ο Σεμενένκο ήταν ένας πολύ ισχυρός βιομήχανος και μάλιστα προερχόμενος από την Αγία Πετρούπολη. Η διαφωνία του με τη μεταρρύθμιση της βαριάς βιομηχανίας σύμφωνα με τις επιθυμίες του Πούτιν για μετατροπή της εθνικής οικονομίας σε κρατικομονοπωλιακό καπιταλισμό είναι η αιτία του τραγικού αυτού θανάτου, όπως τον απεκάλεσε η πλειονότητα της κοινής γνώμης.

Για το ότι κάποιος τον «βοήθησε» να πέσει από τον 15ο όροφο, κανείς σχεδόν δεν αμφιβάλλει.

Ξαφνικά, ο Μιχαήλ Χοντορκόφσκι μεταφέρθηκε από τον θάλαμο Νο14 της φυλακής Ματριόσκαγια Τισινά στον θάλαμο Νο11 μαζί με άλλους 11 κρατουμένους (πριν ζούσαν 4 άτομα στον θάλαμο) και του απαγορεύτηκε στο εξής να λαμβάνει εφημερίδες και να έχει τηλεόραση.

Η αιτία, αναμφίβολα, ήταν το άρθρο του Χοντορκόφσκι με τίτλο «Αριστερή Στροφή», που γράφτηκε στη φυλακή και δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα Βέντομοστι.

Τα κύρια σημεία αυτού του άρθρου ήταν:

«*Παρά την οποιαδήποτε αντιξοότητα, οι αριστεροί θα νικήσουν. Και μάλιστα θα νικήσουν με δημοκρατικό τρόπο, σε πλήρη αντιστοιχία με την ελεύθερη εκπεφρασμένη βούληση των εκλογέων... Η αριστερή στροφή θα γίνει και η ομάδα των σημερινών εκφραστών της εξουσίας θα χάσει τη νομιμοποίησή της*».

«*Δεν θα πρέπει να λανθάνει της προσοχής μας ότι οι συμπατριώτες μας είναι πολύ πιο σκληροί απ' ό,τι ήταν πριν από δέκα χρόνια. Οι άνθρωποι που εξαπατήθηκαν τόσες πολλές φορές δεν πρόκειται να πιστέψουν καμιά μπλόφα όσο περίτεχνη και καλοσχεδιασμένη κι αν είναι. Υπ' αυτή την έννοια, η πορεία του σχεδίου «Διάδοχος-2008» δεν είναι καθόλου απλή... Οι προοπτικές του μετασοβιετικού αυταρχικού σχεδίου στη Ρωσία έχουν εξαντληθεί*».

Εγώ πιστεύω, όμως, ότι δεν έχουν εξαντληθεί εντελώς.

Ενδιαφέρουσες είναι οι απαντήσεις στα ερωτήματα των αναγνωστών της Νάσαγια Γκαζέτα, τις οποίες ο Χοντορκόφσκι έστελνε από τη φυλακή και εμείς τις δημοσιεύαμε.

Ερώτηση του Σεργκέι Παντελέγιεφ, φοιτητή από τη Μόσχα (μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου): «*Οι αξιωματούχοι αποφάσισαν να γίνουν ιδιοκτήτες του κράτους και όχι έμμισθοι λειτουργοί του. Αντιλαμβάνομαι σωστά την πραγματική αιτία της κατάληψης της Γιούκος;*»

Απάντηση του Χοντορκόφσκι:

«*Αξιότιμε Σεργκέι, δεν θέλουν να γίνουν ιδιοκτήτες του κράτους, αλλά ιδιοκτήτες συγκεκριμένων ιδιοκτησιών, εν προκειμένω της πιο πετυχημένης εταιρείας της χώρας, της Γιούκος. Ή αν θέλετε ακόμη πιο συγκεκριμένα, των εσόδων της. Έχετε δίκιο όταν λέτε ότι η κατάληψη και καταλήστευση της Γιούκος έγινε από τους ανθρώπους αυτούς υπό την κάλυψη των συνθημάτων για τα συμφέροντα του κράτους. Αυτό φυσικά δεν είναι έτσι. Η κατάρρευση της Γιούκος θα έχει κολοσσιαίες επιπτώσεις στα συμφέροντα της Ρωσίας. Οι αξιωματούχοι αυτοί απλά εξαπατούν την κοινωνία, μεταμφιέζοντας τα προσωπικά τους συμφέροντα σε κρατικά*».

Ερώτηση του Γκομπλίν (προφανώς ψευδώνυμο, γιατί δεν έχουμε άλλα στοιχεία του): «*Δεν νιώθετε αδικημένος από τους φίλους σας, οι οποίοι κατέφυγαν στο εξωτερικό αντί να αδιαφορήσουν για όλους τους κινδύνους και να έρθουν να συμπαρασταθούν σ' Εσάς και στον Πλάτων*[83]*;*»

Απάντηση του Χοντορκόφσκι: «*Αξιότιμε Γκομπλίν, ούτε στον εχθρό μου δεν εύχομαι να φυλακιστεί. Πολύ περισσότερο σε φίλο μου. Γι' αυτό και*

[83] Πλάτων Λέμπεντεφ: Συνέταιρος του Χοντορκόφσκι και νυν συγκρατούμενός του.

είμαι πολύ χαρούμενος για όλους τους φίλους μου που κατόρθωσαν να αποφύγουν τη σύλληψη. Περισσότερο ανησυχώ για τους συντρόφους και συνεργάτες μου, οι οποίοι συνελήφθησαν για την υπόθεση Γιούκος. Κυρίως ανησυχώ για τη μητέρα δύο ανήλικων παιδιών, τη Σβετλάνα Μπαχμινά».

Ερώτηση της Βέρας από το Τόμσκφ: «*Σας υποχρεώνουν να ξεκινήσετε τη ζωή σας από το μηδέν. Πώς θα βρείτε δυνάμεις να το κάνετε όταν το έργο της ζωής σας είναι πια παρελθόν;*»

Απάντηση του Χοντορκόφσκι: «*Αξιότιμη Βέρα, στη φυλακή κατάλαβα μια απλή, αλλά και περίπλοκη, αλήθεια: Σημαντικό δεν είναι τι έχεις, αλλά τι είσαι. Σημαντική είναι η ανθρώπινη προσωπικότητα και όχι οι εφήμερες περιστάσεις. Η επιχειρηματική δραστηριότητα για μένα ανήκει στο παρελθόν. Όμως, δεν θα ξεκινήσω τη νέα μου ζωή από το μηδέν. Έχω αποκτήσει μεγάλη εμπειρία από την προηγούμενη ζωή μου. Ευγνωμονώ την τύχη για τη μοναδική ευκαιρία που μου έδωσε να ζήσω δύο ζωές, έστω κι αν αυτή η ευκαιρία μου δόθηκε υπό τόσο αντίξοες συνθήκες*».

Την ίδια ημέρα, 9 Αυγούστου, οι δικηγόροι του Χοντορκόφσκι και του Λέμπεντεφ έλαβαν εντολή για μείωση του χρονικού διαστήματος που θα είχαν στη διάθεσή τους προκειμένου να μελετήσουν τη δικογραφία. Θα έπρεπε να είχαν ξεκινήσει από τις 27 Ιουλίου τη μελέτη τους στο κτίριο του διαμερισματικού δικαστηρίου Μεσάνσκι της Μόσχας.

Στη συνέχεια εμφανίστηκαν διάφορα «τεχνικά προβλήματα». Στις 28 Ιουλίου αρνήθηκαν στον δικηγόρο Κρασνόφ την πρόσβαση στον φάκελο της δικογραφίας επικαλούμενοι «τεχνικά προβλήματα» στο κτίριο του δικαστηρίου. Την ίδια ημέρα, αρνήθηκαν στον δικηγόρο Λίπτσερ ένα μέρος της δικογραφίας με την αιτιολογία ότι το μελετάει ο εισαγγελέας...

Από τις 29 Ιουλίου μέχρι και τις 8 Αυγούστου, οι δικηγόροι του Χοντορκόφσκι και του Λέμπεντεφ κατόρθωσαν να μελετήσουν μόνο τα υλικά που είχαν σχέση με το 2004. Εκείνα που αφορούσαν το 2005, τους είπαν ότι τα είχε ο εισαγγελέας και τα μελετούσε. Στις 5 Αυγούστου οι δικηγόροι έλαβαν ταχυδρομικώς από το διαμερισματικό δικαστήριο Μεσάνσκι «επαναληπτική» (πρώτη δεν υπήρξε) ειδοποίηση να παρουσιαστούν στις 5 Αυγούστου προκειμένου να παραλάβουν «αντίγραφα των συνεδριάσεων της ακροαματικής διαδικασίας». Τότε αντιλήφθηκαν ότι δεν αντιστοιχούσαν με τα αληθινά, αλλά ούτε και με εκείνα που είχαν καταγραφεί κατά τη βιντεοσκόπηση της δίκης. Τα «αντίγραφα» δεν είχαν επίσημη θεώρηση, αριθμό πρωτοκόλλου, αριθμό τεύχους, αριθμό σελίδας, ούτε κατάλογο των περιεχομένων του κάθε τόμου. Φυσικά, οι δικηγόροι δυσανασχέτησαν και κατέθεσαν δήλωση επίσημης άρνησης παραλαβής μη αυθεντικών αντιγράφων των «πρακτικών της ακροαματικής διαδικασίας». Σε απάντηση το δικαστήριο Μεσάνσκι τους ενεχείρισε

υποχρεωτικά αυτά τα «αντίγραφα» μέσω δικαστικού επιμελητή στα γραφεία της νομικής εταιρείας όπου εργάζονταν.

Στις 9 Αυγούστου αρνήθηκαν στους δικηγόρους το δικαίωμα να γνωριστούν με τα αυθεντικά πρακτικά. Για να μην καταθέσουν αγωγή στο Στρασβούργο, ο εκπληρών χρέη προέδρου του διαμερισματικού δικαστηρίου, Μεσάνκι Κουντριουκόφ, προφορικά τους ανακοίνωσε ότι δεν θα δουν ξανά το επίσημο πρακτικό της ακροαματικής διαδικασίας, αλλά ότι μπορούν να δουλέψουν με τα αντίγραφα. Η ημερομηνία επιστροφής τους ορίστηκε στις 25 Αυγούστου. Ο Κουντριουκόφ αρνήθηκε να το επιβεβαιώσει εγγράφως.

Για ποιο λόγο είναι φυλακισμένη η Σβετλάνα Μπαχμινά, την οποία ανέφερε ο Χοντορκόφσκι σε μια από τις απαντήσεις που έδωσε σε ερωτήματα αναγνωστών;

Τα στελέχη της Γιούκος είδαν τη σύλληψη της συναδέλφου τους ως προειδοποίηση προς τους ίδιους. Για όλους στην εταιρεία ήταν προφανές ότι η Γενική Εισαγγελία κάνει διώξεις στη Γιούκος χτυπώντας σε επίπεδο απλών εργαζόμενων. Αποδείχτηκε, όμως, ότι τα πράγματα ήταν πολύ χειρότερα, γιατί αν στον Χοντορκόφσκι απήγγειλαν κατηγορίες, οι οποίες εύκολα γίνονται αντιληπτές από την πλειοψηφία των ισχυρών επιχειρηματιών, τότε όλοι οι απλοί πολίτες θα μπορούσαν να έχουν την τύχη της Μπαχμινά.

Ποιες είναι οι κατηγορίες που τη βαρύνουν; Η Σβετλάνα Μπαχμινά ήταν μισθωτή υπάλληλος στη Γιούκος για επτά χρόνια. Σύμφωνα με το κατηγορητήριο που συνέταξε η Γενική Εισαγγελία, η Μπαχμινά για ένα μεγάλο μέρος του χρονικού αυτού διαστήματος διέπραξε εγκλήματα σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 198 («μη καταβολή φόρων από φυσικά πρόσωπα ιδιαιτέρως μεγάλων ποσών»).

Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, η Μπαχμινά μπορεί να καταδικαστεί σε φυλάκιση τριών ετών. Η ίδια, βέβαια, δεν παρέβη τους νόμους στον βαθμό που το έκανε η Γιούκος, η οποία κατέβαλε τις αμοιβές των στελεχών της με τη βοήθεια των επονομαζόμενων option schemes. Η Μπαχμινά έπαιρνε τον μισθό της με βάση ένα τέτοιο option scheme.

Οι τρόποι καταβολής μισθών αυτού του είδους ήταν εξαιρετικά διαδεδομένοι στη Ρωσία την περίοδο αύξησης της φορολογίας εισοδήματος κατά 35% και με ακόμη υψηλότερες εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Η ουσία των σχημάτων αυτών ήταν ότι ο συνεργάτης της εταιρείας έκανε ασφάλεια ζωής με χρήματα της εταιρείας και στη συνέχεια εισέπραττε συμφωνημένα εκ των προτέρων μερίσματα, τα οποία και ήταν ουσιαστικά ο μισθός του. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι ασφαλιστικές εισφορές δεν υπόκειντο σε φορολόγηση, ενώ ταυτόχρονα ήταν και μέσα στα πλαίσια της υφιστάμενης, την περίοδο εκείνη, φορολογικής νομοθεσίας. Τα σχή-

ματα αυτά χρησιμοποιούνταν από πολλές ιδιωτικές επιχειρήσεις αλλά και κρατικούς οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων των ομοσπονδιακών υπουργείων. Το πιο παράδοξο απ' όλα ήταν ότι τον τρόπο αυτό χρησιμοποιούσε και το Υπουργείο Φόρων και Δασμών.

Γι' αυτό τον λόγο, όμως, η Μαχμινά βρέθηκε στη φυλακή.

Για τον ίδιο λόγο θα μπορούσε να φυλακιστεί το μεγαλύτερο μέρος του ενήλικου εργαζόμενου πληθυσμού. Αν το δικαστήριο τελικά δεχτεί την ενοχή της Μπαχμινά, το πιο δραστήριο μέρος της κοινωνίας θα δεχτεί ισχυρό χτύπημα. Θα καθιερωθεί η ευθύνη του εργαζόμενου για τη φορολογική πολιτική που ασκεί η εταιρεία του και έτσι η εξουσία θα αποκτήσει τη δυνατότητα να μπλέκει σε ποινικές υποθέσεις με τον τρόπο αυτό. Δηλαδή, αν κάποιος παίρνει τριπλάσιο μισθό από το νομίμως οριζόμενο, τότε θα πηγαίνει φυλακή, γιατί θα φέρει την ευθύνη για τη φοροκλοπή που διαπράττει η ιδιοκτησία της εταιρείας όπου εργάζεται, παρόλο που ο ίδιος πιθανόν να το αγνοεί.

Εξέπνευσε η προθεσμία κατά την οποία ο Πούτιν θα έπρεπε να διορίσει 42 πρόσωπα, που, κατά τη γνώμη του, θα ήταν τα μέλη της Κοινωνικής Επιτροπής.

Ο Πούτιν δεν τα διόρισε. Δεν ανακοινώθηκε καν ο κατάλογος των υποψηφίων. Η αιτία θα πρέπει να αναζητηθεί στο γεγονός ότι τα άτομα που ο Πούτιν θέλει να τοποθετήσει στην Επιτροπή, αρνούνται. Από την άλλη, εκείνοι που θέλουν να γίνουν μέλη της Επιτροπής δεν είναι και τόσο σοβαροί ώστε να εκτιμήσουν τη δημοκρατικότητά του ή είναι πολύ μεγάλοι κόλακες, επομένως δεν έχουν κανέναν λόγο να βρεθούν ως μέλη στην Επιτροπή.

11 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Τιουμέν. Μια ομάδα ακτιβιστών πραγματοποιεί πικετοφορία στην είσοδο της εισαγγελίας της περιοχής. Η αιτία είναι ότι η εταιρεία Τιουμένσκι Ινφορματσιονορασόντι Τσεντρ δεν λειτουργεί στα πλαίσια του Κώδικα Κατοικίας και η εισαγγελία δεν κάνει τίποτα γι' αυτό.

Η εταιρεία είναι καταχωρημένη ως εμπορική.

Η εταιρεία δεν παρέχει υπηρεσίες κατοικίας και επιπλέον δεν έχει στη διάθεσή της δικά της κτίρια, συνεπώς δεν έχει το δικαίωμα να εισπράττει εισφορές για υπηρεσίες κατοικίας. Παρόλα αυτά, το κάνει.

Η εταιρία δεν έχει το δικαίωμα να καθορίζει το ύψος του ποσού που πρέπει να καταβάλλουν οι πολίτες προκειμένου να λάβουν κάποιο πιστοποιητικό το οποίο είναι υποχρεωμένη να παρέχει δωρεάν.

Ο νέος Κώδικας Κατοικίας γενικά δεν αφήνει περιθώρια για τη λειτουργία κάποιου ενδιάμεσου που θα παρέχει παρόμοιες υπηρεσίες.

Η πικετοφορία οργανώθηκε από την Επιτροπή Σοβιετικών Γυναικών του Τιουμέν και υποστηρίχθηκε από τη νεολαία του κινήματος «Για τα δικαιώματα του ανθρώπου», τα αριστερά κόμματα και τα ελεύθερα συνδικάτα. Τα Μ.Μ.Ε. δεν αναφέρθηκαν καθόλου στην πικετοφορία. Στην πόλη κατοικούν 600 χιλιάδες άνθρωποι και για τα ανθρώπινα δικαιώματα μάχονται περίπου 60. Το 1%. Η υπόλοιπη μάζα είναι άμορφη. Μια τυπική κατάσταση για τη χώρα μας.

Στο τσετσενικό χωριό Ουρούς-Μαρτάν έξι άγνωστοι ένοπλοι απήγαγαν από το σπίτι της τη Χουμάντοβα Νατάσα Χαμίντοβνα, γεννηθείσα το 1960, αδελφή του οπλαρχηγού Ντόκι Ουμάροφ. Δεν υπάρχει καμιά πληροφορία σχετικά με την τύχη της αδελφής του οπλαρχηγού Νο2 (μετά τον Μπασάγιεφ). Στο Ουρούς-Μαρτάν πιστεύουν πως την απαγωγή διέπραξαν άντρες του Καντίροφ.

Η σύλληψη ομήρων είναι μια τακτική που εφαρμόζεται ολοένα και πιο πολύ. Και αυτή ήταν μια σύλληψη προκειμένου να υποχρεωθεί ο Ουμάροφ να παραδοθεί στις ομοσπονδιακές δυνάμεις.

Ο πληθυσμός της Τσετσενίας σιωπά. Ορισμένοι πιστεύουν ότι έτσι πρέπει να γίνει. Καλύτερα με πρωτόγονες μεθόδους, παρά με νόμιμες. Άλλοι θεωρούν ότι, ό,τι και να γίνει, θα εκδικηθούμε όταν έρθει η ώρα.

12 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Στο Κρασνογιάρσκ, πολύ μακριά από τη Μόσχα, στη Σιβηρία, αριστεροί ακτιβιστές της Ένωσης Κομμουνιστικής Νεολαίας πραγματοποίησαν Πορεία για την ελευθερία και τη δημοκρατία. Ήταν όλα κι όλα 45 άτομα και παρηλάσανε στο κέντρο της πόλης φωνάζοντας συνθήματα κατά του Πούτιν. Από πίσω τους φώναζαν: «*Μπράβο! Ας ψοφήσει επιτέλους αυτός ο Πούτιν!*» Κανείς όμως δεν τολμούσε να λάβει μέρος στην πορεία τους. Δεν συμπαθούν όλοι την κομμουνιστική νεολαία, πολλοί, μάλιστα, την φοβούνται, δεν θέλουν να βλέπουν τα πορτρέτα του Τσε Γκεβάρα και των άλλων. Ούτε κι εγώ θα πήγαινα σε μια πορεία, της οποίας τα μέλη θα κρατούσαν τέτοια πορτρέτα. Είμαι εναντίον της επανάστασης. Οι νεολαίοι που κάνουν πορεία δεν ένιωσαν τις επιπτώσεις της επανάστασης στο πετσί τους, γιατί γεννήθηκαν κατά την τελευταία περίοδο στασιμότητας, επί Γκορμπατσόφ και Γιέλτσιν, και έτσι τους αρέσει η επανάσταση.

Στόχος του Κασπάροφ είναι να ενωθούν όλοι. Δηλαδή, να ενωθούν οι νεαροί κομμουνιστές, τα μέλη της «Πατρίδας» στις επαρχίες, τα υπολείμματα των δεξιών, οι περιφερειακές οργανώσεις του «Μήλου» που δεν

είναι ευχαριστημένες με τον Γιαβλίνσκι εδώ και καιρό, τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος και οι αναρχικοί.

Όλοι μαζί κατά του καθεστώτος. Ας νικήσουμε και βλέπουμε. Άλλη παραγωγική ιδέα οι δημοκράτες δεν έχουν.

Στη Μόσχα, στο διαμερισματικό δικαστήριο Ζαμοσκβορέτσκι, μας έδειξαν πώς πρέπει να παλεύουμε, μέχρι ποιο βαθμό είναι διεφθαρμένο το δικαστικό σύστημα και ότι ο καλύτερος συνήγορος του εγκληματία-ποινικού στη χώρα μας είναι το ίδιο το δικαστήριο. Μόνο εδώ ο εγκληματίας μπορεί να βρει τόση φροντίδα αναφορικά με τα δικαιώματα και τις συνταγματικές εγγυήσεις του. Το ίδιο αυτό σύστημα, το δικαστικό, ταυτόχρονα λειτουργεί για να στηρίξει τις πράξεις της εισαγγελίας, αφού κάνει ό,τι λέει ο εισαγγελέας.

Και τι θα γίνει με τα θύματα των εγκληματιών; Τι μπορούν να κάνουν απέναντι σ' αυτήν την ανίερη συμμαχία;

Στις 12 Αυγούστου στο διαμερισματικό δικαστήριο Ζαμοσκβορέτσκι (δικαστής η Γιλένα Ποτάποβα) έγινε το εξής πρωτοφανές: Εκδικάστηκε μήνυση κατά του αναπληρωτή του εισαγγελέα της πόλης, κ. Γιουντίν, ο οποίος αρνήθηκε στις 22 Ιουλίου να εκδώσει ένταλμα σύλληψης κάποιου κ. Μέλνικοφ, ενός «απλού Ρώσου επιχειρηματία», όπως πολιτικώς ορθά αποκαλούνται σήμερα τα μέλη της συμμορίας στο Τολιάτι, στο Ορέχ, στο Ταμπόφ, στο Μεντβέντιεφ και στο Γκαλιάνοφσκ. Τη μήνυση είχε υποβάλει η Γενική Διεύθυνση Ανακριτικών Πράξεων της Αστυνομικής Διεύθυνσης Μόσχας του Υπουργείου Εσωτερικών.

Αυτή η υπόθεση είναι μοναδική, γιατί συνήθως τις πράξεις της εισαγγελίας δεν τις αμφισβητούν, είναι αδύνατο. Βρέθηκαν, όμως, κάποιοι παράτολμοι.

Η υπόθεση που έφτασε ενώπιον του δικαστηρίου στις 12 Αυγούστου είναι πάρα πολύ απλή, όπως είναι όλες όσες αφορούν συμμορίες οργανωμένου εγκλήματος στη χώρα μας. Μια ομάδα ανθρώπων κατά τη διάρκεια πολλών ετών λήστευε, εκβίαζε, έβγαινε στην παρανομία και στη συνέχεια έκανε πάλι τα ίδια, δηλαδή λήστευε, εκβίαζε, ξυλοκοπούσε... «Έκανε τη δουλειά της», όπως λένε σήμερα. Η δράση της κράτησε για πολλά χρόνια, ώσπου βρέθηκαν κάποιοι άνθρωποι, μεταξύ των θυμάτων αυτής της ανελέητης «εταιρείας», οι οποίοι βρήκαν το κουράγιο να καταθέσουν εναντίον των «απλών Ρώσων επιχειρηματιών».

Πολύ σπάνια στη χώρα μας οι άνθρωποι συμφωνούν να γίνουν μάρτυρες κατηγορίας κατά μελών των συμμοριών του οργανωμένου εγκλήματος. Η εκδίκηση θα είναι ανελέητη, ενώ δεν θα έχουν καμία προστασία, αφού η διαφθορά επί Πούτιν έγινε ακόμη πιο σκληρή και εξασφαλίζει προστασία μόνο σε εκείνους που μπορούν να πληρώσουν. Εκείνοι που δεν μπορούν μένουν απροστάτευτοι.

Να, λοιπόν, που στηριζόμενοι στις καταθέσεις των θυμάτων, οι ανακριτές μπόρεσαν να ζητήσουν την έκδοση ομοσπονδιακού εντάλματος σύλληψης του «επιχειρηματία» Μέλνικοφ. Στις 22 Ιουλίου, οι ανακριτές της Μόσχας, έχοντας δαπανήσει πάνω από ένα χρόνο στην αναζήτηση, τον βρήκαν στην περιοχή Λοτοσίνσκι κοντά στη Μόσχα και τον συνέλαβαν. Ο ανακριτής Κωνσταντίν Λεόνοφ πήγε στον αναπληρωτή εισαγγελέα της πρωτεύουσας Γιούντιν με το αίτημα έκδοσης εντάλματος σύλληψης κι εκείνος αρνήθηκε. Στην απόφασή του σημείωσε: «σε σχέση με την απουσία αδιαμφισβήτητων αποδείξεων». Η Αστυνομική Διεύθυνση δυσανασχέτησε και πολύ σωστά έκανε. Το κυριότερο, όμως, είναι ότι ταλαιπώρησαν τα θύματα που εκβίαζε ο Μέλνικοφ. Για τον λόγο αυτό πραγματοποιήθηκε η έρευνα. Πώς να ζουν, άραγε, τώρα όλοι αυτοί; Πώς να νιώθουν που η εισαγγελία έβαλε υπό την προστασία της τον δήμιό τους και όχι αυτούς;

Στις 12 Αυγούστου όλο αυτό το μπερδεμένο κουβάρι των σχέσεων του αναβλητικού δικαστικού συστήματος βρέθηκε στα χέρια της δικαστού Ποτάποβα.

Η Γιλένα Ποτάποβα εκείνο το πρωινό της Παρασκευής ήταν νευρική και ευερέθιστη. Σαν να μην είχε ξυπνήσει καλά. Το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου είχε καρφωμένο το βλέμμα της στον απέναντι γυμνό τοίχο και κάθε φορά που κάποιος άρχιζε να μιλάει απρεπώς για τον αναπληρωτή εισαγγελέα της πόλης Γιουντίν, το λεπτό νεαρό νευρασθενικό της πρόσωπο έκανε γκριμάτσες απαξίας. Φάνηκε πως τα λόγια για την παράλογη απόφαση του αναπληρωτή εισαγγελέα προς όφελος των εγκληματιών από το Τολιάτι προκαλούσαν όχι μόνο ηθικά αλλά και σωματικά βάσανα στη δικαστή.

Ο δικηγόρος Αλεξέι Ζοβγκορόντι ζήτησε απ' όλους να μπουν στη θέση των θυμάτων του Μέλνικοφ, δηλαδή στη θέση εκείνων που υπερασπιζόταν. Τώρα, μετά την απόφαση, η οποία ουσιαστικά αποκαθιστά τον Μέλνικοφ, δίνοντάς του λευκή κάρτα, φοβούνταν ακόμη και να εμφανιστούν στο δικαστήριο στις 12 Αυγούστου. Φυσικά, σήμερα στο δικαστήριο ο Μέλνικοφ δεν είναι παρόν, αλλά παρίσταται η δικηγόρος του Ναταλία Νταβίντοβα, η οποία είναι κάτι παραπάνω από μια απλή δικηγόρος.

Η κυρία Νταβίντοβα είναι γυναίκα με μεγάλη φήμη σε κλειστούς κύκλους, λαμπερή, με έντονη φωνή, επιρρεπής σε προβοκάτσιες και υπονομεύσεις. Σύμφωνα με τον ανακριτή Κωνσταντίν Λεόνοφ, κατά τη διάρκεια πολλών ετών αποτελεί την εξ απορρήτων σύμβουλο πολλών μελών της μαφίας του Τολιάτι, οι οποίοι δεν κάνουν ούτε βήμα δίχως προηγουμένως να τη συμβουλευτούν. Η ίδια είναι συνήγορος υπεράσπισης και νομικός σύμβουλος περισσότερων των 40 ατόμων. Η Νταβίντοβα ανήκει σ' εκείνη την κατηγορία νομικών της Ρωσίας, η οποία βρίσκεται στην

υπηρεσία ομάδων της μαφίας από το Ταμπόφ, το Τολιάτι, το Οριόχ, τα Ουράλια Όρη κ.ά.

Σήμερα αυτοί είναι που κάνουν κουμάντο σε τέτοιες συμμορίες γιατί αυτοί γνωρίζουν καλύτερα απ' όλους πώς να αποφύγουν τις συνέπειες του νόμου. Στις υπηρεσίες τέτοιων δικηγόρων βρίσκονται όλοι. Εισαγγελείς, ανακριτές, αστυνομικοί, ακόμη και δικαστές. Οι δικηγόροι είναι οι ενδιάμεσοι μεταξύ συμμορίας και υπολοίπων. Είναι οι ενδιάμεσοι και οι μεταφορείς των χρημάτων.

Βρισκόμαστε στην αίθουσα της δικαστού Ποτάποβα και παρατηρούμε πως από την εισαγγελία της Μόσχας φέρνουν στη δικηγόρο ένα πακέτο με έγγραφα, τη στιγμή που, με δικηγόρους τέτοιων εγκληματιών, θα έπρεπε κανονικά να βρίσκονται σε άμεση αντιπαράθεση. Όλα γίνονται φανερά, δίχως καμία αιδώ. Αν είναι δυνατόν να συμβαίνει αυτό που όλοι υποψιαζόμαστε! Αλλά όταν οι εγκληματίες διαθέτουν χρήματα και γνωριμίες τότε όλα είναι δυνατά.

Τι θα κάνουν τα θύματα;

Το κράτος θα έπρεπε να τους υποστηρίξει. Στο πρόσωπο της εισαγγελίας, των ανακριτών, του δικαστηρίου. Η εισαγγελία στην αίθουσα της δικαστού κυρίας Ποτάποβα εκπροσωπείται από την εισαγγελέα Λέβσινα

(εκείνη που εκτελούσε χρέη εισαγγελέα στην υπόθεση του Νορντ-Οστ και ουσιαστικά λειτουργούσε κατά των συμφερόντων των θυμάτων της τρομοκρατίας, κατορθώνοντας να απορριφθεί η αίτησή τους για ανεξάρτητη έρευνα).

Αρχίζει η αγόρευση της κυρίας Λέβσινα. Φυσικά υπερασπίζεται τον Μέλνικοφ και όχι τα συνταγματικά δικαιώματα των θυμάτων του. Εξηγεί στη δικαστή τη θέση της, η οποία δεν διαφέρει καθόλου από τη θέση της δικηγόρου Νταβίντοβα. Εδώ έχουμε ένα αρμονικό δίδυμο, το οποίο όμως, εκ φύσεως, δεν θα έπρεπε να ήταν τέτοιο.

Κι όμως είναι. Οι δύο κυρίες, η Λέβσινα και η Νταβίντοβα, διαβεβαιώνουν τη δικαστή ότι δεν θα πρέπει να δημιουργηθεί δεδικασμένο σύμφωνα με το οποίο ο εισαγγελέας να έχει άδικο, γιατί ο εισαγγελέας πρέπει να έχει πάντα δίκιο. Φυσικά, η κυνική αυτή απόπειρα θα οδηγήσει σε απολύτως παράλογα επίπεδα την ιδέα της διαδικαστικής ανεξαρτησίας της εισαγγελίας.

Ο κυνισμός αυτός όμως δεν αγγίζει καθόλου τη δικαστή. Το πρόσωπό της είναι ήρεμο, δεν κάνει την παραμικρή γκριμάτσα. Στη συνέχεια η δικηγόρος Νταβίντονα υψώνει τη φωνή της ολοένα και πιο πολύ και περιγράφει μια συγκινητική ιστορία για τους καλούς, φιλόνομους εγκληματίες. Σύμφωνα με την αγόρευσή της, ο Μέλνικοφ παραδόθηκε οικειοθελώς στην αστυνομία (στην Αστυνομική Διεύθυνση της Ν.Δ. Μόσχας) και εκεί αφού τον άκουσαν και τον κατανόησαν, τον άφησαν να φύγει ήσυχα, πράγμα που σημαίνει ότι ο ίδιος ο Μέλνικοφ με την πράξη του αυτή ακύρωσε de facto το ομοσπονδιακό ένταλμα αναζήτησής του. Αυτό σημαίνει ότι στις 22 Ιουλίου ο Μέλνικοφ συνελήφθη παρανόμως και ότι ο αναπληρωτής εισαγγελέας Γιουντίν αποκατέστησε την τρωθείσα νομιμότητα.

Σε τελική ανάλυση, τι προτιμά το δικαστήριο; Τη νομική πλευρά του ζητήματος; Την αλήθεια; Ή τη νέα σειρά Μπριγάδα[84] για τους καλούς Ρομπέν των Δασών;

Φυσικά πρόκειται για μεγάλη ανοησία. Στην υπόθεση Μέλνικοφ, όπως επιβεβαίωσαν και οι ανακριτές, δεν υπάρχει η παραμικρή αναφορά για οικειοθελή του εμφάνιση στην αστυνομία.

Η δικαστής Ποτάποβα όμως προτίμησε την Μπριγάδα. Μετά από αυτή την όμορφη αγόρευση της δικηγόρου Νταβίντοβα δεν της υπέβαλε καμία ερώτηση. Αποσύρθηκε για να σκεφτεί και σύντομα επέστρεψε για να ανακοινώσει την απόφασή της: Ο εισαγγελέας έχει πάντα δίκιο, επομένως σωστά και δεν εξέδωσε ένταλμα σύλληψης του Μέλνικοφ. Απορρίπτεται η αγωγή κατά του αναπληρωτή εισαγγελέα Γιουντίν γιατί οι ενέργειές του δεν παραβιάζουν τα συνταγματικά δικαιώματα των θυμάτων του Μέλνικοφ.

Εκτός από το κυριότερο, το δικαίωμα στη ζωή. Όλα όσα γίνονται ανάγουν την υπόθεση της απονομής δικαιοσύνης στη σφαίρα του παραλόγου. Ο εισαγγελέας γνωρίζει τι κάνει γιατί γνωρίζει καλύτερα απ' όλους τι πρέπει να γίνει. Ο δικαστής πιστεύει τον εισαγγελέα, ο οποίος γνωρίζει κ.ο.κ. Έτσι το κράτος ουσιαστικά φέρνει το θύμα πρόσωπο με πρόσωπο με τον δήμιό του και του λέει: Μην ανακατεύεσαι βλάκα. Τι τις θέλεις τις καταθέσεις; Από τη στιγμή, όμως, που ανακατεύτηκες μην παραπονιέσαι για τις συνέπειες!

«*Πού βρίσκεται τώρα ο Μέλνικόφ σας*», ρωτάω τη δικηγόρο Νταβίντοβα, η οποία φέρεται πολύ αυτάρεσκα.

Η Ναταλία Ανατόλιεβνα «κολυμπάει» πολύ φυσικά. Εδώ και πολλά χρόνια υπηρετεί τα συμφέροντα των ανήσυχων εντολέων της, αλλά όχι για να είναι υποχρεωμένη να γνωρίζει πού βρίσκονται.

«*Ο Μέλνικοφ θα πρέπει να βρίσκεται στο Τολιάτι*», απαντά με επαγγελματικό ύφος.

«*Με τι ασχολείται;*»

«*Με επιχειρήσεις*».

---

[84]Σίριαλ της ρωσικής τηλεόρασης μεγάλης θεαματικότητας με θέμα τους καλούς ληστές.

«Τι είδους;»

«Δεν μπορώ να σας πω. Γνωρίζω ότι έχει ένα πολύ απλό συντελεστή φορολόγησης».

«Δηλαδή; Είναι βετεράνος του πολέμου στο Αφγανιστάν;»

Η Ναταλία Νταβίντοβα γνωρίζει πολύ καλά ότι είναι καλύτερο να μην εμβαθύνουμε στο ζήτημα ποιων πολέμων βετεράνος είναι ο πελάτης της. Απομένει να προσθέσει ότι ο αναπληρωτής εισαγγελέας Γιουντίν, αλλά και σήμερα η δικαστής Ποτάποβα, στάθηκαν μαζί της για να υπερασπιστούν επισήμως τον «προσωρινά μη εργαζόμενο» κ. Μέλνικοφ, ο οποίος τον ελεύθερο χρόνο από «τη μη εργασία του» ασχολείται με επιχειρήσεις στην αγορά Γιουζνοπορτοβόι της Μόσχας, και συγκεκριμένα με το «έντιμο» εμπόριο ανταλλακτικών. Ανταλλακτικά τόσο δεξιά, όσο και αριστερά. Κάνει τόσο χοντρεμπόριο, όσο και λιανεμπόριο.

Ληστής. «Απλός Ρώσος επιχειρηματίας».

Ταυτόχρονα, όμως, τι γίνεται; Πνίγουν τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος. Τιμή και δόξα στα μέλη της μαφίας του Τολιάτι αντί για φυλακή. Είναι προφανής η διαφοροποίηση: Οι πρώτοι είναι πολιτικοί κρατούμενοι, οι δεύτεροι ποινικοί. Αποδεικνύεται, λοιπόν, ότι το κύριο ενδιαφέρον του κράτους είναι να στηρίξει τις συμμορίες οργανωμένου εγκλήματος. Η στήριξη αυτή είναι πλήρης, ακριβής και αδιαπραγμάτευτη. Γίνεται κατανοητό ότι η διαφοροποίηση έχει βαθιές ιστορικές ρίζες στη χώρα μας, αλλά και στην ιστορία της εισαγγελίας, και ότι το ξερίζωμά τους δεν είναι εύκολη υπόθεση. Απ' την άλλη, και η συμφιλίωση θα ήταν αθλιότητα.

«*Η χώρα έχει οικοδομηθεί πάνω σε αρχές ανισότητας*» λέει παντού ο Βλαντίμηρ Ριζκόφ, μια από τις ελπίδες για δημοκρατική αναγέννηση, ένας νέος άνθρωπος προερχόμενος από την επαρχία, κάτι που εκτιμάται ιδιαίτερα στη χώρα μας.

Όμως, αυτό το σύστημα ανισότητας είναι που ενισχύει την απάθεια των συμπολιτών μας. Αυτό είναι που τους διδάσκει να μην ανακατεύονται πουθενά. Η συνήθεια να θεωρούν τον εαυτό τους «μικρό ανθρωπάκι», σαν το κόκκινο κουμπί στη βαλίτσα με τα πυρηνικά του προέδρου. Όσο καταπιέζεις τη χώρα, τόσο περισσότερο θα σου ανήκει. Πιστεύω ότι ο Πούτιν και οι άνθρωποί του μάχονται κατά της διαφθοράς μόνο για λόγους δημοσίων σχέσεων, για να ρίξουν στάχτη στα μάτια του κόσμου. Στην πραγματικότητα, η διαφθορά τους συμφέρει γιατί διαδραματίζει σημαντικό διαπαιδαγωγικό ρόλο. Όσο η διαφθορά ζει και βασιλεύει, ο λαός θα σιωπά. Όσο το δικαστήριο δικάζει σε δύο επίπεδα, στο ποινικό και στο πολιτικό, δεν υπάρχει περίπτωση η εξουσία να έχει να φοβηθεί τίποτα.

Σήμερα είναι η τρίτη κατά σειρά φορά που ξυλοκοπούν Πολωνούς

στη Μόσχα και αυτό δεν μπορεί να είναι πια τυχαίο γεγονός. Τρία περιστατικά ξυλοδαρμού στελεχών της πρεσβείας και ενός δημοσιογράφου μέσα σε διάστημα λίγων ημερών δεν είναι τυχαία γεγονότα.

Είναι η απάντηση των «Δικών μας» για το ότι στις 31 Ιουλίου στη Βαρσοβία ξυλοκόπησαν έξω από μία ντισκοτέκ τα παιδιά των Ρώσων διπλωματών της πρωτεύουσας της Πολωνίας. Η έκρηξη της σλαβοφιλίας και της σλαβοφιλικής ξενοφοβίας με πολιτικό υπόβαθρο είναι απολύτως ταιριαστή με τον σημερινό τρόπο ζωής. Οι Πολωνοί είναι αλήθεια ότι το τελευταίο διάστημα έγιναν πολύ προκλητικοί, μεταξύ αυτών και αξιοπρεπείς διανοούμενοι, αλλά η χυδαία πολιτική της υπερδύναμης που προωθεί ο Πούτιν σήμερα είναι πολύ της μόδας.

Έτσι κι έγινε: Για τρεις «δικούς» μας – τρεις «δικοί» σας.

Πανρωσικός εκβαρβαρισμός. Το γεγονός ότι οι επίσημες ρωσικές Αρχές αντέδρασαν τόσο υποτονικά και τυπικά στα γεγονότα, είναι ένδειξη ότι τα ενθαρρύνουν.

Το «Μήλο» απαίτησε από τον Πούτιν να αναλάβει προσωπικά την υπόθεση στα χέρια του και να θέσει υπό την προστασία του την πρεσβεία της Πολωνίας.

Μπορούν μήπως οι «Δεξιοί» και οι φιλελεύθεροι, γενικά οι δημοκράτες, να κάνουν τίποτα άλλο εκτός από το να καλούν τον Πούτιν να αναλάβει δράση; Τι μπορούν να κάνουν οι ΙΔΙΟΙ για να προφυλάξουν τη χώρα; Το να καλούν τον Πούτιν και να απαιτούν την ίδια στιγμή την παραίτησή του είναι απλά ανοησία.

Η απόλυτη απομόνωση της διανόησης είναι προφανής. «*Θεωρώ ότι πρώτη προτεραιότητα των δημοκρατικών δυνάμεων της χώρας μας*», πιστεύει ο Νικήτα Μπέλιχ, νέος πρόεδρος του ομοσπονδιακού πολιτικού συμβουλίου της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων, «*είναι να μάθουν να μιλούν στον λαό με γλώσσα κατανοητή*».

Έχει απόλυτο δίκιο. Αλλά ούτε κι ο ίδιος μπορεί να μιλήσει αυτή τη γλώσσα. Εδώ πια έχουμε την περίπτωση όπου το ευκταίο εκλαμβάνεται ως πραγματικό. Οι δημοκράτες δεν ξέρουν, ΤΙ να πουν. Δεν έχουν ιδέες. Άλλωστε το ζήτημα δεν είναι μόνο η ρητορική.

Τώρα ας γελάσουμε με το επίπεδο των φιλελεύθερών μας. Δημόσια, ανοιχτά, αυτός ο ίδιος ο Μπέλιχ μπορεί να πει ότι είναι πεισμένος «ότι στον χαρακτήρα των περισσότερων Ρώσων είναι βαθιά ριζωμένη η επιθυμία για μια καλύτερη ζωή. Καθήκον μας είναι να τους το εξηγήσουμε αυτό».

Δηλαδή ότι και επί Νεμτσόφ, Γιαβλίνσκι και λοιπών. Βγαίνω Εγώ, και εξηγώ σ' εσάς, τους αμβλύνοες, πώς πρέπει να ζείτε, κι αν εσείς, οι αμβλύνοες, δεν το αντιλαμβάνεστε, τότε σας κρατάω μούτρα για πάρα πολλά χρόνια.

Η βασικό στρατηγικό λάθος των δεξιών μας: Οι πολιτικοί δεν μπορούν να είναι ιεροκήρυκες.

Στον χαρακτήρα της πλειονότητας του λαού μας υπάρχει η επιθυμία να περνούν απαρατήρητοι και αυτό είναι πλέον οφθαλμοφανές, προκειμένου να μην τύχουν της προσοχής των διωκτικών Αρχών. Θέλουν να ζουν στη σκιά. Όσο για το τι θα κάνουν στη σκιά, αυτό εξαρτάται από τη φύση του καθενός. Πολλοί δεν θέλουν να βγουν από τη σκιά κάτω από καμία συνθήκη. Η επιθυμία να γίνεις καλύτερος, φυσικά, υπάρχει, αλλά με παράλληλη παραμονή υπό σκιά. Όσο πιο βαθιά στη σκιά βρίσκεσαι, τόσο και πιο κοντά στα θεμέλια της φύσης του Ρώσου, μετά απ' όλα όσα συνέβησαν στη χώρα μας μόνο κατά τη διάρκεια του 20ου αιώνα.

Φευ, σύμφωνα με επίσημες κοινωνιολογικές έρευνες, η Ρωσία βρίσκεται στην 70η θέση διεθνώς στον δείκτη ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού.

13 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Άλλη μια «από τα κάτω» πρωτοβουλία για να δοθεί στον Πούτιν η δυνατότητα να εκλεγεί για τρίτη κατά σειρά φορά. Ο Αντάμ Ιμαντάγιεφ, βουλευτής του νομοθετικού σώματος της περιοχής Πριμόρσκ, γνωστός πολιτικός χαμαιλέοντας, δήλωσε ότι βρήκε την «τρύπα» στη ρωσική νομοθεσία, η οποία επιτρέπει στον Πούτιν να εκλεγεί για τρίτη θητεία. Η νομοπαρασκευαστική επιτροπή του κοινοβουλίου του Πριμόρσκ ανακοίνωσε αμέσως ότι θα εξετάσει την πρόταση τον Σεπτέμβριο. Επισήμως πρόκειται για τροπολογίες στο Σύνταγμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

16 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Το Ανώτατο Δικαστήριο της Ρωσίας έλαβε μια εντυπωσιακή απόφαση: Την ακύρωση της απόφασης του Δικαστηρίου της Μόσχας για την απαγόρευση του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος. Ο γερο-Λιμόνοφ μόλις εμφανίστηκε στο κτίριο του Ανωτάτου Δικαστηρίου δήλωσε ότι σχεδόν πιστεύει στη χώρα μας. Η Γενική Εισαγγελία οργίστηκε και την ίδια στιγμή ανακοίνωσε την απόφασή της να προσβάλει την απόφαση στο προεδρείο του Ανωτάτου Δικαστηρίου.

Τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος γιόρτασαν την απόφαση στο δρόμο, με το να διεισδύσουν στις εργασίες της πρώτης ημέρας του έγκυρου αεροδιαστημικού σαλονιού MAKS –το καμάρι του Πούτιν– όπου έφτασαν κάθε είδους Άραβες σείχηδες, ο Ινδός

πρωθυπουργός και ο βασιλιάς της Ιορδανίας, Αμπντάλ Β', απόγονος του προφήτη. Μόλις ο Πούτιν άρχισε την εναρκτήρια ομιλία του (έκανε τα εγκαίνια), τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος διείσδυσαν, το πώς είναι άγνωστο δεδομένων των αυστηρών μέτρων ασφαλείας, και άρχισαν να φωνάζουν σε απόσταση 30 μέτρων από αυτόν: «*Κάτω ο Πούτιν! Αυτός φέρει την ευθύνη για τα γεγονότα του Μπεσλάν*». Αμέσως τους συνέλαβαν και τους μετέφεραν στο αστυνομικό τμήμα της πόλης Ζουκόφσκι, κοντά στη Μόσχα.

Τρεις ώρες αργότερα τους απελευθέρωσαν δίχως καν να τους υποχρεώσουν να πληρώσουν πρόστιμο. Εκείνοι έμειναν έκπληκτοι γιατί είχαν προετοιμαστεί ότι θα φυλακιστούν. Πιθανόν όμως οι αστυνομικοί στο Ζουκόφσκι να ήταν κατά του Πούτιν. Συμβαίνουν και τέτοια σ' εμάς.

Ο Πούτιν πέταξε για χάρη των «εκλογών του 2008», όπως απεκάλεσαν τη συγκεκριμένη ενέργειά του, με ένα βαρύ βομβαρδιστικό, το οποίο απογειώθηκε από το αεροδρόμιο MAKS και πέταξε μέχρι το Μούρμανσκ. Οι στρατιωτικοί ήσυχα έτριζαν τα δόντια τους: εσείς κάνετε δημόσιες σχέσεις και εμείς κινδυνεύουμε. Δεν ήθελαν να πάρουν μαζί τους τον Πούτιν, αλλά αναγκάστηκαν. Βλέπετε, οι στρατηγοί σ' εμάς έχουν λάβει καλή αγωγή. Έδωσαν εντολή να κάτσει στον θαλαμίσκο, αν και κάτι τέτοιο απαγορεύεται κατηγορηματικά.

Τα επίσημα Μ.Μ.Ε. φώναξαν εκστασιασμένα: Ο Πούτιν προσωπικά επιθεωρεί την πολεμική αεροπορία!

Γιατί όμως να κάνει κάτι τέτοιο αν δεν ήθελε να αυξήσει το ποσοστό του στις δημοσκοπήσεις;

Το ίδιο απόγευμα μέλη των «Δικών μας» ξυλοκόπησαν μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος. Πρόκειται για το κίνημα που οργάνωσε η διοίκηση του προέδρου (σχέδιο του Βλαντισλάβ Σούρκοφ). Η συνδιαλλαγή με τους «Δικούς μας» είναι ανώφελη, γιατί δεν ξέρουν καν γιατί έγιναν μέλη. Για τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος και τους άλλους αριστερούς ισχύει το εντελώς αντίθετο, γνωρίζουν πάρα πολύ καλά τι κάνουν και γιατί το κάνουν.

Η αριστερή φτωχολογιά ήταν πάντα το πιο επαναστατικό τμήμα του πληθυσμού της Ρωσίας. Αντίθετα, η μεσαία τάξη κάθε άλλο παρά επαναστατικές διαθέσεις έχει. Είναι λούμπεν και επιρρεπής στον αστικό τρόπο ζωής, ακόμη κι αν προς το παρόν δεν έχει τα μέσα για να συντηρήσει ένα αντίστοιχο βιοτικό επίπεδο.

Η αριστερή φτωχή νεολαία είναι η πιο δραστήρια. Λειτουργεί το νεολαΐστικο κίνημα του «Μήλου», το οποίο ουσιαστικά ήταν η ραχοκοκαλιά για την ίδρυση της οργάνωσης «Άμυνα» (το ρωσικό κίνημα

Πορά[85], ανάλογο του ουκρανικού, που διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην ουκρανική επανάσταση). Στην «Άμυνα» συμμετέχουν επίσης οι νεολαίοι της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων, η οργάνωση «Δίχως τον Πούτιν», η «Συλλογική Δράση», και η «Επιλογή μας». Συντονιστής της «Άμυνας» είναι ο Ιλιά Γιασίν, ηγέτης της οργάνωσης νεολαίας του «Μήλου», η οποία έχει μόλις 2.000 μέλη. Τα μέλη της «Άμυνας» διακρίνονται για τις πλέον αριστερές τους θέσεις. Οι ενέργειές τους ολοένα και πιο πολύ θυμίζουν τις αντίστοιχες των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, τα οποία πολιτικά ερωτοτροπούν με τα συνθήματα του κέντρου.

Τα πιο γνωστά για τη δράση τους είναι τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος (ο αριθμός τους όμως μειώθηκε λόγω των φυλακίσεων), τα μέλη της «Πρωτοπορίας της κόκκινης νεολαίας» και της «Ένωσης κομμουνιστικής νεολαίας». Μόνο σ' αυτούς φόρεσαν χειροπέδες στο κρατητήριο της Γενικής Εισαγγελίας, όταν απαιτούσαν να συναντηθούν

[85]Η οργάνωση Πορά (Pora) ιδρύθηκε για την προετοιμασία της «πορτοκαλί επανάστασης». Τυπικά ανακοίνωσε την ίδρυσή της στις αρχές του 2004 ως «πολιτική εκστρατεία Πορά», αν και ουσιαστικά η δημιουργία της είχε ξεκινήσει πολύ νωρίτερα. Δημιουργήθηκε με βάση το ίδιο σχέδιο με το οποίο είχαν δημιουργηθεί οι οργανώσεις Κμαρά στη Γεωργία και Οτπόρ στη Σερβιά και χρηματοδοτήθηκε από το αμερικανικό ίδρυμα Freedom House, National Endowment for Democracy και την αμερικανοπολωνική πρωτοβουλία συνεργασίας. Ήδη από το 2002 οι ακτιβιστές της Κμαρά και του Οτπόρ εκπαίδευαν τους μελλοντικούς «καθοδηγητές» του κινήματος Μαϊντάν. Βασικός καθοδηγητής αυτής της διαδικασίας, από αμερικανικής πλευράς, ήταν ο Αντριάν Κοροτνίτσκι (πρόεδρος του Freedom House) και η Νάντια Ντιουκ (διευθύντρια του τμήματος Κεντρικής Ευρώπης και Ευρασίας του National Endowment for Democracy). Και οι δύο ήταν γόνοι Ουκρανών πολιτικών προσφύγων. Μέσω αυτού του κινήματος, οι Αμερικανοί μπόρεσαν να επηρεάσουν την κοινή γνώμη ότι μοιραία οι εκλογές θα είναι νοθευμένες ανεξάρτητα από το τι θα συμβεί στην πραγματικότητα. Η Πορά ήταν νεολαϊστικη οργάνωση, η οποία από τη μια πλευρά προετοίμαζε τη νεολαία (κυρίως τους φοιτητές) για τη συμμετοχή τους στις μελλοντικές δράσεις και, από την άλλη, αποτελούσε την οργανωτική ραχοκοκαλιά του Μαϊντάν. Στη συνέχεια, όλο το στελεχιακό δυναμικό της Πορά απορροφήθηκε από τους οργανισμούς της εξουσίας, όπως η προεδρία της δημοκρατίας, το υπουργείο εσωτερικών, το υπουργείο άμυνας, το υπουργείο εξωτερικών κ.λπ. Μετά τις εκλογές η Πορά διασπάστηκε λόγω των διαφωνιών για το μοίρασμα των χρημάτων μεταξύ των ηγετών της. Σήμερα υπάρχουν δύο οργανώσεις με αυτό το όνομα. Η πρώτη είναι η «μαύρη» και η δεύτερη η «κίτρινη» και έχουν εχθρικές σχέσεις μεταξύ τους. Την 1η Αυγούστου 2005, η «κίτρινη» Πορά υπέβαλε αίτηση στο υπουργείο Δικαιοσύνης της Ουκρανίας και καταχωρήθηκε ως Κόμμα Πολιτών Πορά με ηγέτη τον Βλαντισλάβ Κασκίβ. Στις κοινοβουλευτικές εκλογές της 26ης Μαρτίου 2006 σε συνασπισμό με το κόμμα «Μεταρρυθμίσεις και τάξη» έλαβε το εξευτελιστικό ποσοστό του 1,4%. Σήμερα βρίσκεται σε αδράνεια και πλήρη αδυναμία να οργανώσει οποιαδήποτε πολιτική δράση. Η Πορά ήταν ένα αντιρωσικό κίνημα, σε πλήρη συνεργασία με αμερικανικές και άλλες οργανώσεις, γνωστές για τις παρεμβάσεις τους, το οποίο αφού εκτέλεσε τον ιστορικό του ρόλο, εξαφανίστηκε από το πολιτικό προσκήνιο της Ουκρανίας.

με τον Γενικό Εισαγγελέα, αλλά φυσικά, κανείς δεν συναντήθηκε μαζί τους.

Από την πλευρά της εξουσίας εκείνοι που μάχονται κατά των αριστερών είναι οι «Δικοί μας», το νέο σχέδιο του Σουρκόφ. Για την ιδεολογική τεκμηρίωση των «Δικών μας» εργάστηκαν επαγγελματίες πολιτειολόγοι που βρίσκονται στην υπηρεσία του Κρεμλίνου, όπως ο Σεργκέι Μαρκόφ. Η ουσία της ιδεολογίας τους είναι ότι θα πρέπει να δημιουργήσουμε τους «Δικούς μας» ως «πανάκεια» στην πορτοκαλί πανούκλα[86], δηλαδή μία οργάνωση η οποία θα έχει ως ιδεολογική αρχή τη ρωσική υπεροχή.

Είναι αλήθεια ότι ο Μαρκόφ έχει μεγάλη φαντασία. Αυτή τη φορά όμως, οι «Δικοί μας» ήταν η εναλλακτική αντιπορτοκαλί επιλογή. Είναι χαρακτηριστικό το γεγονός ότι, μέχρι σήμερα, αυθόρμητα, δίχως «άνωθεν» παρεμβάσεις, δεν έχουν δημιουργηθεί αντιπορτοκαλί οργανώσεις.

Όλα τα χρήματα που δαπανήθηκαν για τη χρηματοδότηση της «Νεολαϊστικης Ενότητας» (υπήρξε και τέτοια), σήμερα πληρώνουν τους «Δικούς μας» με τον φύρερ τους, Βασίλι Γιακεμένκο (πρώην «Βαδίζουμε μαζί»).

Πολλοί φοβούνται τους «Δικούς μας», αυτοί όμως είναι θνησιγενείς. Θα διαλυθούν όπως και η «Νεολαϊστικη Ενότητα».

18 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Εξακολουθεί να παραμένει αναπάντητο το ερώτημα: Από πού θα προκύψει το τέλος του καθεστώτος; Πώς θα καταρρεύσει; Το να καταρρεύσει κάτω από τις πιέσεις της αντιπολίτευσης είναι αδύνατον, αφού η αντιπολίτευση δεν διαθέτει δυνάμεις ικανές για κάτι τέτοιο. Μήπως όμως είναι δυνατόν να γίνει κάτω από μια αυθόρμητη διαμαρτυρία;

Μία από τις εκδοχές είναι η παρακάτω: Εάν ο Πούτιν ασχοληθεί ενεργά με την οικοδόμηση ενός νεοσοβιετικού συστήματος, τότε η κατάρρευση αυτού του συστήματος θα προέλθει από την οικονομική του αναποτελεσματικότητα. Ως γνωστό, το ύφος της διοίκησης του Πούτιν είναι η οικοδόμηση του κρατικού καπιταλισμού, η δημιουργία μιας αφοσιωμένης ολιγαρχίας αξιωματούχων μέσω της συγκέντρωσης υπό τον προσωπικό τους έλεγχο (των ανώτατων αξιωματούχων της προεδρίας, κυρίως των αναπληρωτών του προέδρου) των βασικών οικονομικών πη-

[86]Αναφορά στην ουκρανική επανάσταση στην Ουκρανία για την απομάκρυνση του διεφθαρμένου καθεστώτος του προέδρου Κούτσμα. Εκ των υστέρων αποδείχτηκε ότι το κίνημα των «πορτοκαλί» κινημάτων λάμβανε ευθέως χρηματοδότηση από αμερικανικά ιδρύματα άσκησης επιρροής σε τρίτες χώρες.

γών. Για το λόγο αυτό, θα πρέπει να επιστρέψουν υπό κρατικό έλεγχο όλοι οι κλάδοι της οικονομίας (ουσιαστικά πρόκειται για εθνικοποίηση ή απο-ιδιωτικοποίηση) και να δημιουργηθούν μεγάλοι όμιλοι ή εταιρείες holding.

Η διαδικασία αυτή βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη. Τέτοιοι όμιλοι είναι η Βνεσεκονομπανκ, η Βνεσετοργκμπανκ, η Μεζπρομπανκ, το επονομαζόμενο «ρωσικό» μεγάλο κεφάλαιο ως αντίβαρο στον όμιλο Άλφα, για παράδειγμα. Οι όμιλοι αυτοί καταβροχθίζουν ολοένα και μεγαλύτερα κομμάτια του ιδιωτικού τομέα, τα οποία, φυσικά, είναι οι πιο πετυχημένες επιχειρήσεις, που μπόρεσαν να σταθούν στα πόδια τους μετά την κατάρρευση της Ε.Σ.Σ.Δ. Αυτό φυσικά γίνεται με τη βοήθεια της προεδρίας.

Καταβροχθίζουν ό,τι μπορούν, μόνο να το μασήσουν δεν μπορούν. Δεν υπάρχει ικανό μάνατζμεντ και έτσι οι όμιλοι αυτοί δεν μπορούν να διοικηθούν αποτελεσματικά και να αξιοποιήσουν όλα αυτά που έχουν στη διάθεσή τους. Οι επιχειρήσεις αρχίζουν να ασφυκτιούν. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι ρυθμοί ανάπτυξης το τελευταίο εξάμηνο να μειωθούν στο 5,3%, η εξαγωγή κεφαλαίων να φτάσει τα 900 εκατομμύρια ρούβλια και η αύξηση του εισοδήματος του λαού να μειωθεί κατά δύο φορές (με βάση τα στατιστικά στοιχεία της «λαϊκής κυβέρνησης» που ίδρυσε ως εναλλακτική πηγή στατιστικής επεξεργασίας ο ανεξάρτητος βουλευτής της Δούμας Γκενάντι Σεμίνιν, πρώην κομμουνιστής, ο οποίος όμως συγκρούστηκε με τον Ζουγκάνοφ και αποχώρησε από το Κομμουνιστικό Κόμμα της Ρωσικής Ομοσπονδίας).

18 Αυγούστου. Άλλη μια ιστορία αυτού του είδους. Ο Ολέγκ Σουλιακόφσκι ανακοίνωσε την παραίτηση του. Ο Σουλιακόφσκι είναι ένας από τους μεγαλύτερους Ρώσους μάνατζερ, ο οποίος από το 1991 ήταν επικεφαλής του εργοστασίου Μπαλτίσκι, τη Νο1 επιχείρηση της Ρωσίας στον ναυπηγικό κλάδο που βρίσκεται στα βορειοδυτικά της χώρας. Ο Σουλιακόφσκι ήταν τόσο λαμπρός μάνατζερ που τον ήθελαν για διευθυντή της εταιρείας όλοι οι ιδιοκτήτες της, από τις αρχές της ιδιωτικοποίησης το 1991 και μετά. Η μέθοδος όμως ιδιωτικοποίησης που ακολουθήθηκε με το ναυπηγείο Μπαλτίσκι το 2005 (εξαγορά του από τον Όμιλο Μεζπρομπανκ, η συγχώνευσή του με τρία μελετητικά γραφεία και άλλες επιχειρήσεις με προφανή την πτώση της αποτελεσματικότητάς του) υποχρέωσαν τον Σουλιακόφσκι να παραιτηθεί. Παραμένει ανοιχτό το ζήτημα σχετικά με το τι θα κάνει η προεδρία με το ναυπηγείο Μπαλτίσκι δίχως τον Σουλιακόφσκι και την ομάδα του. Θα πρέπει βέβαια να πούμε ότι η Μεζπρομπάνκ, που καταβροχθίζει τα πάντα, έχει πολύ στενές σχέσεις με την προεδρία.

Ο Σουλιακόφσκι δεν είναι κάποιος τυχαίος, είναι ο στυλοβάτης του

μάνατζμεντ του ναυπηγικού κλάδου. Άντεξε όμως μέχρι το 2005. Εκείνο που δημιουργείται με βάση το ναυπηγείο Μπαλτίσκι, υπό την πίεση της προεδρίας είναι ο κρατικός καπιταλισμός με τη μορφή δημιουργίας εταιρείας holding από τη Μεζπρομπανκ, η οποία έχει την έδρα της στην Αγία Πετρούπολη και αποτελεί τον τοποτηρητή των συμφερόντων της ομάδας Πούτιν. Η Μεζπρομπανκ βρίσκεται κάτω από τον έλεγχο του Σεργκέι Πουγκατσόφ, γερουσιαστή (επισήμως δεν μπορεί να είναι επικεφαλής τραπεζικού οργανισμού, αλλά παρά το γεγονός ότι είναι γερουσιαστής, εν τούτοις de facto αυτός ασκεί τη διοίκηση της τράπεζας). Ο Πουγκατσόφ, ο επονομαζόμενος και «ορθόδοξος» ολιγάρχης, είναι συνοδοιπόρος του Πούτιν στην προσπάθεια δημιουργίας της κρατικής ολιγαρχίας. Η ιδέα είναι να δημιουργηθούν όμιλοι ικανοί να αποτελέσουν το αντίβαρο σε αλλόδοξους (μουσουλμανικούς και εβραϊκούς). Σύμφωνα με το σχέδιο της κατ' ουσίαν απο-ιδιωτικοποίησης του ναυπηγείου Μπαλτίσκι, σε μικρό χρονικό διάστημα θα σχηματιστούν τα κονσόρτσιουμ Αλμάζ-Αντέι και Ελικόπτερα Μιλ (και οι δύο ανήκουν στο στρατιωτικό-βιομηχανικό σύμπλεγμα).

Ένα πρόβλημα έχει αυτό το σύστημα: Σε περίπτωση κατάρρευσής του μέσω της σταδιακής εξάρτησής του από το Κρεμλίνο, θα χρειαστούν δεκαετίες για να αποκατασταθεί. Το παράδειγμα του ναυπηγείου Μπαλτίσκι, το οποίο αμέσως μετά την παραίτηση του Σουλιακόφσκι άρχισε να στενάζει, δεν αφήνει κανένα περιθώριο αμφιβολίας περί αυτού. Προκειμένου να διατηρηθούν στην εξουσία, θα αρχίσουν να δίνουν την προεδρία από τον ένα διάδοχο στον άλλο, από τον έναν ατάλαντο ηγέτη στον επόμενο, και βασικό κριτήριο θα είναι η εγγύτητα με τον ηγέτη και οι εκλογές σοβιετικού τύπου, δηλαδή όλα θα είναι νοθευμένα.

Σύμφωνα με αυτήν την εκδοχή, το χειρότερο όλων είναι ο χρόνος. Η κατάρρευση είναι αναπόφευκτη, αλλά όχι για μας. Εμείς δεν θα είμαστε εδώ για να γίνουμε μάρτυρες αυτού του γεγονότος. Το θέλουμε, όμως, τόσο πολύ.

19 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Συνεχίζεται η ακροαματική διαδικασία στη δική των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος για την υπόθεση των «δεκεμβριστών». Είναι η πρώτη συνεδρίαση μετά την επίσημη απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου για την άρση της απαγόρευσης λειτουργίας του κόμματος στις 16 Αυγούστου.

Νομίζαμε ότι τα πράγματα θα αποκτήσουν μια κινητικότητα και ότι στο δικαστήριο θα αρχίσουν να αναζητούν την αλήθεια. Λίγα πράγματα

όμως άλλαξαν. Εξακολουθεί να κυριαρχεί εκείνη η βιρτουόζικη ερημιά, όταν δεν μπορούν να αποδείξουν τίποτα ενώ το θέλουν τόσο πολύ. (Θυμίζω ότι στις 14 Δεκεμβρίου 2004, 40 άτομα, η πλειοψηφία των οποίων ήταν μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, φωνάζοντας συνθήματα κατά του προέδρου, έκαναν κατάληψη της αίθουσας αναμονής του κτιρίου της προεδρίας, μετά την οποία συνελήφθησαν και προφυλακίστηκαν 39 από αυτούς με την κατηγορία της οργάνωσης «μαζικών ταραχών», άρθρο 212 του Ποινικού Κώδικα της Ρωσίας, το οποίο προβλέπει ποινή φυλάκισης από 3 έως 8 χρόνια).

Στις 19 Αυγούστου, η ερημιά είχε πλέον χαρακτηριστικά καρικατούρας και γελοιότητας.

«*Στις 14 Δεκεμβρίου ακούω θόρυβο. Εργάζομαι στο γραφείο Νο14. Τα είδα όλα! Όλη την ώρα ήμουν εκεί* (σημείωση Α.Π.: σύμφωνα με την επίσημη εκδοχή, τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος κλείστηκαν στο γραφείο Νο14 της αίθουσας αναμονής). *Και τότε βλέπω ότι το πλαίσιο όπου υπήρχε ο ανιχνευτής μετάλλων είναι στο πάτωμα σπασμένο…*»

Αυτά διηγείται με φωνή γεμάτη ένταση που θυμίζει βουκολικό αστυνομικό διήγημα ο Γιεβγένι Κυρίλλοβιτς Ποσαντιόφ, ο οποίος στο παρελθόν ήταν διευθυντής κάποιου «σοβιετικού ταχυδρομικού κώδικα[87]», και σήμερα είναι στέλεχος της προεδρίας, «σύμβουλος σε ζητήματα υποδοχής». Στη θέση αυτή είναι θα λέγαμε ότι είναι ο ενδιάμεσος ανάμεσα στον Πούτιν και τον λαό. Παραβρίσκεται στις συναντήσεις του προέδρου στην αίθουσα υποδοχής, όπου τον Δεκέμβριο τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος έκαναν κατάληψη προκειμένου να αποδείξουν, κατά τη γνώμη τους κινούμενα από το πάθος της ιδεολογίας τους, ότι η εξουσία είναι ανόητη.

Και το απέδειξαν θα πρέπει να παραδεχτούμε. Ο Γιεβγένι Κυρίλλοβιτς έχει μια πολύ σοβαρή έκφραση στο πρόσωπό του όταν αποκαλύπτει τους εχθρούς.

«*Σε ποια κατάσταση ήταν το πλαίσιο όταν το γκρέμισαν οι νεαροί;*» Ακόμη και ο κατήγορος, μάρτυρας του οποίου είναι ο κ. «σύμβουλος», ρωτάει και ξαναρωτάει σχετικά με «το πλαίσιο που ήταν στο πάτωμα» (το πλαίσιο είναι η βασική υλική απαίτηση, σύμφωνα με το κατηγορητήριο).

«*Ήταν σε σχήμα Γ*», απαντάει ο Γιεβγένι Κυρίλλοβιτς. «*Θα έπρεπε όμως να είναι σε σχήμα Π*».

Η αίθουσα λύνεται στα γέλια. Η συνοδεία νωθρά επιπλήττει τους κατηγορούμενους. Τι τα θέλετε, ακόμη και ο δικαστής, Αλεξέι Σιχάνοφ,

[87] Έτσι αποκαλούσαν επί Ε.Σ.Σ.Δ. τις πόλεις, τις επιχειρήσεις, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και τις φυλακές, επειδή δεν είχαν επίσημη διεύθυνση παρά μόνο μια ταχυδρομική διεύθυνση με τον κωδικό της περιοχής.

που προεδρεύει της διαδικασίας γελάει. Πέρασε ήδη η μισή Παρασκευή, 19 Αυγούστου, και στην αρένα είναι ακόμη ο σύμβουλος Κυρίλλοβιτς, ενώ ο δικαστής δεν μπορεί να κρατηθεί στο ύψος του ρόλου του όσον αφορά την απονομή δικαιοσύνης.

«*Τα παιδιά από την ασφάλειά μας* (σημείωση Α.Π.: από την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ασφαλείας)», *ο τόνος της φωνής του μάρτυρα ήταν σαν να λέει ότι ο Βάσια κλέβει γλυκά*, «*κρατούσαν αυτό το πλαίσιο του ανιχνευτή μετάλλων σε σχήμα Π, ώστε η ομάδα αυτών των ανθρώπων να μην σκορπιστεί σε όλο το κτίριο της προεδρίας… Τα παιδιά της ασφάλειας έκλεισαν με αυτό το Γ τον διάδρομο και έτσι τους κατηύθυναν στο γραφείο Νο14*».

«*Φαίνεται ότι επρόκειτο για μια ηρωική άμυνα της προεδρίας…*», παρατηρεί ο γνωστός υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Γιούρι Σαμοντούροφ, διευθυντής του Ιδρύματος και του Μουσείου Αντρέι Σαχάροφ που σήμερα προσήλθε στη δίκη.

Οι εισαγγελείς με φρίκη γουρλώνουν τα μάτια τους, τα πρόσωπα τους παίρνουν μια πέτρινη έκφραση: Τι λέει ο μάρτυρας;

«*Δηλαδή η ασφάλεια κατηύθυνε τον όχλο στο γραφείο Νο14;*», πιάνεται αμέσως η υπεράσπιση. «*Δεν όρμησαν μόνοι τους εκεί;*»

Στο κατηγορητήριο, για την υποστήριξη του οποίου είχαν κλητεύσει τον κ. Ποσαντιόφ, γράφει ξεκάθαρα ότι «η ενοχή» των 39 μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος ήταν ότι κατέλαβαν το γραφείο Νο14. Για αυτόν το λόγο είναι προφυλακισμένα εδώ και 9 μήνες.

«*Όχι. Όχι. Μόνοι τους*», επιμένει ο μάρτυρας, θέλοντας να δείξει πόσο γενναία είναι η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Ασφαλείας, υποθέτοντας ότι έτσι βοηθάει – ότι έτσι κάνει ακόμη πιο βαριά την ενοχή των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος. «*Ήθελαν να διασκορπιστούν μέσα σε όλο το κτίριο της προεδρίας. Η φρουρά όμως με τη βοήθεια του ανιχνευτή μετάλλων τους εξώθησε στο γραφείο*».

Η υπεράσπιση παίρνει και πάλι το λόγο.

- Η πόρτα του γραφείου ήταν κλειδωμένη;

χι ήταν ανοιχτή.

- Μετά, όμως, την κλείδωσαν;

- Τη μια πόρτα[88], η εξωτερική παρέμεινε ανοιχτή.

- Τότε γιατί την έσπασαν;

(σημείωση Α.Π.: η πλήρως κατεστραμμένη πόρτα είναι η δεύτερη υλική ζημιά που προκάλεσαν κατά το κατηγορητήριο τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, μετά το πλαίσιο του ανιχνευτή μετάλλων)

[88] Στη Ρωσία, όπως και αλλού, στα επίσημα κρατικά κτίρια, τα γραφεία διαθέτουν δύο πόρτες σε απόσταση ενός περίπου μέτρου η μία από την άλλη.

- Τα είδα όλα. Είδα πως τη δεύτερη πόρτα, την εσωτερική, την έκλεισαν «αυτοί», βάζοντας από πίσω της μια ντουλάπα. Αυτό σημαίνει ότι έφτιαξαν οδοφράγματα.

- Η πρώτη, όμως, δεν ήταν κλειδωμένη. Έτσι δεν είναι; Γιατί να τη σπάσουν; Πού βρίσκεται τώρα αυτή η πόρτα;

- Την επιδιόρθωσαν. Είχε χρατσουνιές.

Εδώ τίθεται το ερώτημα: Από ποιον; Οι εισαγγελείς κατήγοροι το αντιλαμβάνονται. Βλέπουν με απογοήτευση τον μάρτυρά «τους», κάτι λένε μέσα από τα δόντια τους ο ένας στον άλλο. Προφανώς βρίζουν. Πραγματικά, το επίπεδο των μαρτύρων τους εκτός του ότι είναι πολύ χαμηλό, είναι και γελοίο, όταν όμως είναι γελοίο δεν είναι επικίνδυνο.

- Ποιος έκανε τις διαπραγματεύσεις για να βγουν από το γραφείο;

- Όχι εγώ. Τα στελέχη της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Ασφαλείας.

Η αίθουσα σκάει και πάλι στα γέλια. Στη δίκη αυτή, το μόνο που κάνουν οι μάρτυρες είναι να προσπαθούν να αποφύγουν, σαν πανούκλα, την υβριστική σήμερα λέξη «διαπραγματευτής» (βλέπετε, δεν σκύβουμε το κεφάλι σε κανέναν) και να την αποδίδουν στους συμμετέχοντες της «επιχείρησης για την απελευθέρωση της αίθουσας υποδοχής» (όπως επισήμως αποκαλείται). Αξίζει να σημειώσουμε ότι οι αξιωματικοί της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Ασφαλείας, «οι οποίοι κατέφτασαν μετά την εισβολή», όντας μάρτυρες κατηγορίας στη δίκη, εκ των προτέρων είχαν αποδώσει την ευθύνη των «διαπραγματεύσεων» στους συνεργάτες της προεδρίας. Μεταξύ αυτών ήταν και ο κ. «σύμβουλος».

Είναι οφθαλμοφανές το πόσο πανικοβλημένοι είναι οι μάρτυρες κατηγορίας, τα στελέχη της προεδρίας και της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Ασφαλείας, μήπως και πουν κάτι που δεν πρέπει. Εκτός φυσικά από τους μη έξυπνους, οι οποίοι όλο και κάτι πετάνε.

Τίθεται λοιπόν το ερώτημα: Μήπως είναι τόσο τρομερό να είναι κανείς «υπέρ» του προέδρου; Γιατί κανείς δεν πιστεύει ότι λένε την αλήθεια; Τι γίνεται εκεί μέσα, στην «εταιρεία» του Κρεμλίνου; Μήπως απαγορεύεται ακόμη και τυχαία, κάποια στιγμή, να παρεκτραπείς και να γίνεις «μη δικός μας»;

Είναι προφανές ότι ο τρόμος εμποδίζει την ελεύθερη έκφρασή τους, γι' αυτό και οι μάρτυρες είναι εξαιρετικά βραδύγλωσσοι. Μιλάνε και κανείς δεν καταλαβαίνει τι λένε μέσα από τα δόντια τους.

- Κι εσείς προσωπικά; Προσπαθήσατε να συνομιλήσετε με εκείνους που κατέλαβαν το γραφείο Νο14; Έτσι απλά για να καταλάβετε γιατί ήρθαν; Ή μήπως εκτελούσατε τις εντολές κάποιων;

- Όχι. Δεν ήταν δική μου απόφαση αυτή. Εγώ έμεινα στην άκρη.

- Τι προτάσεις τους έγιναν;

- Δεν άκουσα. Υπήρχε φασαρία.

- Στεκόσασταν μακριά;

- Όχι, κοντά! Όλα τα είδα, μπορώ να σας τα διηγηθώ! Από το γραφείο ακούγονταν φωνές κατά του Πούτιν.

(Ο Γιεγβένι Κυρίλλοβιτς ζωντανεύει και πάλι.)

- Τι είδους;

- Δυσαρέσκεια κατά του Πούτιν.

Όλοι ακούν πλέον αυτό το παραλήρημα Νο6 (Ο Κυρίλλοβιτς είναι ο έκτος μάρτυρας που εξετάζεται στο διάστημα του καλοκαιριού) με στοιχεία ετοιμότητας και κάρφωμα. Αυτό δεν είναι δικαστική διαδικασία, αλλά παράσταση με σατυρικοπροπαγανδιστικό χαρακτήρα. Το γέλιο ενώνει τον δικαστή με τους κατηγορούμενους, το κοινό, τους δικηγόρους, ακόμη και τους εισαγγελείς. Στην αίθουσα η ατμόσφαιρα γίνεται ολοένα και πιο θεατρική. Πώς μπορεί κάτω από τέτοιες συνθήκες να διατηρηθεί η επίφαση ότι πρόκειται για παραδειγματική πολιτική δίκη; Ο δικαστής έχει δύσκολο καθήκον, ανάλογο με εκείνο του σοβιετικού στρατιώτη στην πρώτη γραμμή. Δεν μπορεί να κάνει ούτε ένα βήμα πίσω γιατί εκεί βρίσκεται ο πραγματικός εντολέας της δίκης, η εξουσία.

- Εσείς παρόλα αυτά προσωπικά μπορείτε να μας πείτε αν κάποιος από τους ανθρώπους αυτούς οργάνωσε πογκρόμ;

(Ρωτούν αυστηρά οι συνήγοροι υπεράσπισης γιατί αυτή είναι η ουσία της κατηγορίας.)

- Όχι, πογκρόμ δεν υπήρξε.

Σκύβει το κεφάλι. Αλήθεια, πόσο ακόμη θα κρατήσει αυτό;

Ο μάρτυρας κατεβαίνει από το βήμα και σε όλη τη διαδρομή μέχρι την πόρτα (προκειμένου να βγει στην ελευθερία θα πρέπει να περάσει δίπλα από τους κατηγορούμενους), τον ακολουθεί ένας μικρός ψίθυρος: «ψεύτη», «ψεύτη», «ψεύτη»... Η συνοδεία των κατηγορουμένων δεν κάνει τίποτα. Τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος δεν έχασαν τον χρόνο τους στη φυλακή. Έμαθαν να μιλούν μεταξύ τους δίχως να κουνούν τα χείλη τους ώστε να φύλακας να μην μπορεί να καταλάβει ποιος μιλάει. Η πλειονότητα των «δεκεμβριστών» είναι φοιτητές πανεπιστημίων και μάλιστα αριστούχοι.

Μπορεί, άραγε, αυτό να τραβήξει την προσοχή του κράτους, αν είναι φυσικά κράτος; Σε ποιον χρειάζονται όλα αυτά; Τα ερωτήματα δεν είναι ρητορικά αφού αφορούν ζητήματα αρχής.

Όχι μόνο στο Ισραήλ, αλλά και στη χώρα μας επίσης, υπό την καθοδγηση του βασικού ιδεολόγου της κρατικής μηχανής, κ. Σουρκόφ, αναπληρωτή προσωπάρχη του Πούτιν, διεξάγεται η επιχείρηση ανακατέματος: «Οι δικοί μας και οι μη δικοί μας». Στην αρχή αυτό δοκιμάστηκε στην Τσετσενία κατά τη διάρκεια του εμφυλίου πολέμου. Όταν «δικοί μας» ήταν όλοι εκείνοι που έφεραν τα σημάδια της τσαρικής φροντίδας.

τα χρήματα, τον τηλεοπτικό χρόνο, την αδιαφορία απέναντι στο νόμο. Οι «μη δικοί μας» εξοντώθηκαν και εκδιώχθηκαν.

Μετά την Τσετσενία όλα αυτά μετακόμισαν στην Ινγκουσετία, όπου η διαδικασία έλαβε μεγαλύτερες διαστάσεις, τόσο κάθετα όσο και οριζόντια στην κοινωνία, και στη συνέχεια διαχύθηκε σε όλη τη χώρα.

Η δίκη κατά των νεαρών μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος είναι προφανώς ανόητη όσον αφορά την ακροαματική διαδικασία, αλλά είναι σημαντική για την ενίσχυση του ιδεολογικού διαχωρισμού μεταξύ των «δικών μας» και των «μη δικών μας». Είναι ένα μέρος της συνολικής προπαγάνδας που διεξάγεται στη χώρα μας. Πρέπει να «μουλιάσουμε» (συγγνώμη, αλλά αυτήν την ορολογία χρησιμοποιεί ο πρόεδρος μας) τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, ανεξάρτητα από τη νομική τεκμηρίωση της ενοχής τους, στα πλαίσια του νέου εμφυλίου πολέμου που προετοιμάζει η διοίκηση του προέδρου.

Φυσικά, η μέθοδος καταδίκης που επιλέχθηκε στο διαμερισματικό δικαστήριο Νικούλιν είναι αστεία. Αλλά ποιος τα βλέπει και τα ακούει όλα αυτά; Μια δράκα παρόντων γελάει σκουπίζοντας τα δάκρυά της από το πολύ γέλιο. Η υπόλοιπη χώρα απλά καταλαβαίνει ότι η εξουσία δεν αστειεύεται. Όσο δεν είναι «δικοί μας», τους περιμένει η φυλακή. Όταν χτυπούν τους «μη δικούς» μας δεν υπάρχει έλεος. Στο μεταξύ, η χώρα μας δεν είναι μικρή σαν το Ισραήλ. Ένας εμφύλιος πόλεμος στη χώρα μας καταλήγει πάντα προς όφελος των μάνατζερ του.

Όπως έγραψα και πιο πάνω, στις 19 Αυγούστου στη δίκη κατά των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος έκανε την εμφάνισή του ο διευθυντής του Ιδρύματος και του Μουσείου Αντρέι Σαχάροφ, υπερασπιστής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, Γιούρι Σαμοντούροφ. Στεκόμασταν στο διάδρομο και περιμέναμε την έναρξη. Ξαφνικά βλέπουμε τη συνεργάτιδα της εισαγγελίας της Μόσχας, Κίρα Γιουντίμ, δημόσιο κατήγορο στη δική αυτή, να πηγαίνει προς την αίθουσα. Η κυρία Γουντίμ είναι η «φίρμα» των πολιτικών δικών του τελευταίου διαστήματος, τις οποίες προκαλεί η εισαγγελία της Μόσχας, προφανώς εκτελώντας εντολές άνωθεν. Είναι δύσκολο να πιστέψει κανείς ότι δρα με δική της πρωτοβουλία, γιατί αν τα πράγματα ήταν φυσιολογικά τέτοιους εισαγγελείς θα έπρεπε να τους είχαν απολύσει εδώ και καιρό λόγω επαγγελματικής ανεπάρκειας.

Η κυρία Γκουντίμ, λοιπόν, μια νεαρή και συμπαθητική γυναίκα, ήταν ο δημόσιος κατήγορος στη δίκη κατά του Σαμοντούροφ. Πολύ πρόσφατα τον δίκασαν γιατί το Ίδρυμα Σαχάροφ τόλμησε να οργανώσει μια εικαστική έκθεση με πολιτικά μη ορθό περιεχόμενο για τη σημερινή εποχή. Η εξουσία θεώρησε πως το περιεχόμενο της έκθεσης ήταν αντι-ορθόδοξο. Η έκθεση είχε τον τίτλο «Προσοχή θρησκεία!» και περιελάμβανε αντικρουόμενα μεταξύ τους έργα, κυρίως, νεαρών καλλιτεχνών. Σε ορισμένα έργα γίνονταν αισθητή η επίδραση του ευρέως διαδεδομένου κινήματος διαμαρτυρίας κατά της εμφανούς σύγκλισης μεταξύ Ρωσικής Ορθόδοξης Εκκλησίας και επίσημης εξουσίας. Αυτή η επιδεικτική ταύτιση, άλλωστε, είναι που διώχνει τους νεαρούς ορθόδοξους από την Ορθοδοξία, αποτελώντας μεγάλο πρόβλημα, αφού οι νέοι δεν θέλουν να πηγαίνουν πια στους ναούς της Μόσχας και αναζητούν ήσυχες εκκλησούλες στα χωριά, όπου υπάρχουν ιερείς που δεν έχουν σχέση με την εξουσία. Ένα μέρος των ορθόδοξων νέων έχει εγκαταλείψει την Ορθοδοξία και έχει ασπαστεί τον Καθολικισμό και το Ισλάμ, και αυτό, φυσικά, είναι ένδειξη διαμαρτυρίας και φυγής. Άλλωστε, μεταξύ των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος είναι ευρέως διαδεδομένο το φαινόμενο νεαροί και νεαρές να ασπάζονται το Ισλάμ. Κατά διαστήματα στη δίκη κάνει την εμφάνισή της μια Ρωσίδα που φοράει χιντζάμπ. Σε ένα από τα κλουβιά κάθεται ένας νεαρός με έξυπνο και ήρεμο βλέμμα. Είναι ο Ζένια Κορολιόφ, που συμμετείχε στα γεγονότα της 14ης Δεκεμβρίου, ο οποίος πριν από κάποιο διάστημα, τον Νοέμβριο του 2004, είχε ασπαστεί το Ισλάμ. Ο Ζένια είναι φοιτητής του τμήματος Χημείας του διακεκριμένου πανεπιστημίου της Μόσχας, απ' όπου διαγράφηκε αμέσως μετά την «εισβολή» στο κτίριο της προεδρίας.

Σήμερα, κατά τη διάρκεια της δίκης, ο Ζένια είναι σχεδόν αδιάφορος για όλα όσα διαδραματίζονται. Διαβάζει συνέχεια το Κοράνι.

Έτσι, η έκθεση στο Ίδρυμα Σαχάροφ είναι απολύτως επίκαιρη με όλα όσα συμβαίνουν στην κοινωνία. Η αλήθεια είναι ότι η καταδίκη του Γιούρι Σαμοντούροφ είναι με αναστολή. Σήμερα έχει καταδικαστεί «για αναμόχλευση των εθνοτικών παθών» και δεν έχει δικαίωμα να συμμετέχει σε πορείες, συγκεντρώσεις και πικετοφορίες. Αν το κάνει, θα εκτίσει την ποινή του.

Ας επιστρέψουμε, όμως, στη σκηνή που διαδραματίστηκε στον διάδρομο του διαμερισματικού δικαστηρίου Νικούλιν. Η Γουντίμ εκπλήσσεται: «*Τι κάνετε εσείς εδώ;*» Ο Σαμοντούροφ απαντάει: «*Ήρθα για να ακούσω. Η υπόθεση είναι πολιτική, όπως η δική μου*». Η Γουντίμ δεν αντιλέγει, καταλαβαίνει, χαμογελάει και προχωράει προς την αίθουσα. Έτσι γίνονται τα πράγματα σ' εμάς. Η Γκουντίμ κάνει τη δουλειά της μέχρι εκεί που φτάνει το μυαλό της, όχι με βάση αυτά που της υποδεικνύει η καρδιά της. Γνωρίζει πολύ καλά ότι όλα αυτά είναι «πολιτική», αλλά συνεχίζει να υπερασπίζεται την αδικία, αν και είναι υποχρεωμένη, σύμφωνα με το νόμο περί εισαγγελίας, να βρίσκεται υπεράνω πολιτικής και να αποτελεί την προσωποποίηση του ελέγχου μόνο για την τήρηση του νόμου.

Όμως, η ρωσική πραγματικότητα είναι διαφορετική: Όλα τα καταλαβαίνω, δεν πιστεύω στην δικαιοσύνη όλων αυτών, συνεχίζω όμως να τα

κάνω. Η κοινωνία έχει μολυνθεί από δύο ηθικές, οι οποίες αποκλείουν η μία την άλλη. Εδώ βρίσκονται τα θεμέλια της άνθισης του πολιτικού καθεστώτος του Πούτιν και η απουσία σοβαρού αντίβαρου.

«*Αχα, δεν βλέπω νέα αστεράκια πάνω της*», λέει ο Σαμοντούροφ προσπαθώντας να διακρίνει τον αριθμό των αστεριών στις επωμίδες[89] της Γουντίμ που απομακρύνεται. «*Προφανώς, εγώ φταίω. Α, πα, πα, πα δεν εκτιμούν το έργο της, δεν το εκτιμούν... Αλλά κοιτάξτε, έχει φορητό υπολογιστή, που πάει να πει ότι την επιβράβευσαν για όλα όσα έκανε με μένα*».

Οι εισαγγελείς μας κυκλοφορούν με φορητούς υπολογιστές, αυτό είναι επανάσταση. Ο συνηθισμένος εισαγγελέας τα γράφει όλα με το χέρι, όλα, πρωτόκολλα, αποφάσεις και, φυσικά, συνήθως, η επεξεργασία τους είναι πολύ δύσκολη. Να, όμως, που μια εισαγγελέας έχει φορητό υπολογιστή και ξέρει να τον χρησιμοποιεί. Αυτό είναι εξαιρετικά σπάνιο φαινόμενο και μαρτυρά πολλά για την προνομιακή θέση της Κίρα Γκουντίμ στην υπηρεσία της. Σημαίνεί ότι την εκτιμούν ιδιαίτερα και ότι θεωρείται πολλά υποσχόμενο στέλεχος της εισαγγελίας για το μέλλον.

Το να δεχτεί τον φορητό υπολογιστή ως δώρο για την άδικη, αλλά πολιτικώς σκόπιμη, δίωξη του Σαμοντούροφ είναι κλασική εκδήλωση του κυνισμού της κοινωνίας μας. Τι δουλειά έχει ένας φορητός υπολογιστής; Καμία. Μετά την εντυπωσιακή απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου για απαγόρευση της λειτουργίας του κόμματος του Λιμόνοφ, στη δίκη κατά των 39 μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος βλέπουμε την σκλήρυνση της στάσης του καθεστώτος. Στους κατηγορούμενους, για παράδειγμα, απαγορεύτηκε να διαβάζουν εφημερίδες.

Γιατί; Για να μην μαθαίνουν τι συμβαίνει και ποιος τους υποστηρίζει.

Εγώ, όμως, γιατί πηγαίνω στη δίκη; Γιατί γράφω γι' αυτήν αφού είναι κατηγορηματικά αντίθετη με την ιδεολογία του εθνικο-μπολσεβικισμού και των απόψεων του Λιμόνοφ για τον μετασχηματισμό της ρωσικής κοινωνίας;

Σε τέτοιες απόψεις θα πρέπει δημόσια να αντιπαραθέτεις άλλες απόψεις, αρκεί να πιστεύεις ότι οι δικές σου είναι σωστές. Εκείνος που ξέρει να πείθει με λόγια, εκείνος νικάει. Αν δεν μπορείς να το κάνεις, προετοιμάσου καλύτερα. Δεν υπάρχει άλλος τρόπος. Οι διώξεις το μόνο που κάνουν είναι να δυναμώνουν τη διωκόμενη ιδεολογία.

Γι' αυτό και πηγαίνω. Η δίκη είναι στημένη και έχει πολιτικό χαρακτήρα. Η εξουσία φοβάται το διάλογο με τον Λιμόνοφ γι' αυτό και στέλνει φυλακή τους οπαδούς του, πιστεύοντας ότι εκεί θα «θεραπευτούν». Το μόνο που κάνουν είναι να δυναμώνουν την πίστη τους. Βλέπω τα μάτια των νεαρών μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος που κάθονται στα κλουβιά, αρπάζω και την παραμικρή τους λέξη όταν απαντούν στο δικαστήριο (απαγορεύεται κατηγορηματικά να συνομιλούν μεταξύ τους, αν συλληφθούν, αποβάλλονται δια παντός από την αίθουσα), προσπαθώ να επεξεργαστώ κάθε απόχρωση στη χροιά της φωνής τους. Καταλαβαίνω καλά τι συμβαίνει. Το βλέμμα τους γίνεται ολοένα και πιο ήρεμο, από συνεδρίαση σε συνεδρίαση το βλέμμα τους γίνεται ολοένα και πιο αποφασιστικό. Δεν υπάρχει ούτε σκιά αμφιβολίας ότι έχουν δίκιο. Το απειλητικό κοκτέιλ είναι έτοιμο, θα καταδικαστούν σε αυστηρές ποινές φυλάκισης και το μόνο που θα καταφέρουν είναι να τους κάνουν ακόμη πιο ισχυρούς στα πιστεύω τους.

Η δεύτερη αιτία είναι ότι πρόκειται για την πρώτη πολιτική δίκη συλλογικής ευθύνης. Οι απόπειρες εξατομίκευσης της ενοχής απορρίπτονται από το δικαστήριο (δηλαδή την εξουσία). Δεδικασμένα καταδίκης με βάση τη συλλογική ευθύνη είχαμε μόνο επί Στάλιν, τώρα όμως είναι ένα γεγονός της πραγματικότητάς μας, αλλά και της βιογραφίας του Πούτιν. Με τη Γιούκος έφτιαξαν μια «εγκληματική οργάνωση» και η δίκη που ακολούθησε ήταν μια δίκη που έδειξε ότι οποιαδήποτε επιχείρηση μπορεί να αποκληθεί «εγκληματική οργάνωση». Με τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος έχουμε μια δίκη που στοχεύει να δείξει τι θα πει συλλογική αντικομματική δράση.

Στις 19 Αυγούστου, μετέφεραν τον Πλάτωνα Λέμπεντεφ, φίλο και συγκρατούμενο του Χοντορκόφσκι από τον κοινό θάλαμο, στην «απομόνωση» για ανυπακοή, ή όπως δηλώθηκε επισήμως «λόγω της άρνησής του να προαυλίζεται». Ο λόγος της άρνησης του Λέμπεντεφ ήταν ότι μέχρι τις 19 Αυγούστου, διέμενε σε κοινό θάλαμο, ενώ έπρεπε να βρίσκεται στο νοσοκομείο της φυλακής επειδή πάσχει από κύρωση του ήπατος και η κατάσταση της υγείας του είχε επιδεινωθεί. Αρνήθηκε να προαυλιστεί γιατί δεν ήταν σε θέση να το κάνει. Αρπάχτηκαν από την άρνησή του κι άρχισαν να τον πιέζουν παραπάνω. Η απομόνωση στη φυλακή είναι πολύ αυστηρή. Είναι ένα βασανιστήριο. Δεν υπάρχουν σεντόνια στο κρεβάτι. Σου δίνουν μόνο ψωμί και νερό. Τα κελιά της απομόνωσης δεν θερμαίνονται. Η δεύτερη αιτία για τη μεταγωγή στην απομόνωση είναι ότι το δικαστήριο Μεσάνσκι όρισε ότι οι κατηγορούμενοι για την υπόθεση Γιούκος μπορούν να μελετήσουν την δικογραφία μέχρι τις 25 Αυγούστου. Ο Λέμπεντεφ θα παραμείνει στην απομόνωση μέχρι τις 26, αφού η τιμωρία του ορίστηκε να έχει διάρκεια μίας εβδομάδας. Στην απομόνωση απαγορεύεται να πάρει μαζί του οποιοδήποτε βιβλίο ή χαρτί. Αυτό σημαίνει ότι ο Λέμπεντεφ δεν θα μπορέσει να κάνει τις παρατηρήσεις του σχετικά με την έφεση της απόφασης. Φυσικά, ο Λέμπεντεφ έχει τον Χοντορκόφσκι

[89] Οι Ρώσοι εισαγγελείς φορούν ειδική στολή με επωμίδες, όπου υπάρχουν αστέρια και σύνθημα ανάλογα με τον βαθμό τους.

και, απ' ό,τι φαίνεται, αυτός είναι που συντάσσει την έφεση και για τους δύο. Υπάρχουν και οι εξαιρετικοί δικηγόροι. Είναι όμως τρομακτική αυτή η διάθεση εκδίκησης ενός ανθρώπου, η μόνη ενοχή του οποίου είναι ότι δεν παραδέχεται την ενοχή του. Είναι φοβερές οι πιέσεις που του ασκούνται με την εκμετάλλευση της βαριάς του ασθένειας.

Σε μια τέτοια χώρα πρέπει να φοβάσαι. Πρέπει να μαζεύεις την ουρά σου, όπως κάνουν σήμερα οι ηγέτες των άλλων χωρών, οι οποίοι προτιμούν να φιλιούνται με τον Πούτιν, παρά να τον βάζουν στη θέση του.

21 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Επέτειος της απόπειρας πραξικοπήματος του 1991 και της αποτυχίας του. Στη γιορτή της Ελεύθερης Ρωσίας προσήλθαν περίπου 800 άτομα. Δεν συνάντησα κανένα εμπόδιο που θα με υποχρέωνε να φρενάρω το αυτοκίνητο περνώντας δίπλα από τη συγκέντρωση. Δεν υπάρχει ελευθερία, δεν υπάρχει τίποτα για να γιορτάσουμε. Τα χρόνια πέρασαν προκειμένου να αποκατασταθεί και πάλι εκείνο που είχαμε, αλλά σε πιο ανάπηρη μορφή.

Ανακοινώθηκαν τα επίσημα στατιστικά στοιχεία σύμφωνα με τα οποία το 58% του πληθυσμού πιστεύει ότι η «Ρωσία ανήκει στους Ρώσους». Την ίδια στιγμή όμως, ένα άλλο 58% δήλωνε πως αν εξοικονομούσε χρήματα το πρώτο πράγμα που θα έκανε θα ήταν να αγοράσει σπίτι στο εξωτερικό και να εγκατασταθεί εκεί.

Αυτή είναι η καταδίκη της «ελεύθερης Ρωσίας» κατά τη γνώμη μου. Και η απάντηση στο ερώτημα γιατί δεν κάνουμε επανάσταση.

Γιατί δεν θέλουμε. Καλύτερα να φύγουμε μακριά και να περιμένουμε να την κάνουν χωρίς εμάς.

23 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

«Οι μητέρες του Μπεσλάν», οι γυναίκες που έχασαν τα παιδιά τους κατά τη διάρκεια της τρομοκρατικής ενέργειας, κλείστηκαν μέσα στο κτίριο του δικαστηρίου όπου γίνεται η δίκη για την υπόθεση του Νουρπασί Κουλιάγιεφ, του μοναδικού τρομοκράτη, κατά την επίσημη εκδοχή, που έμεινε ζωντανός από τη συμμορία που κατέλαβε το σχολείο.

Οι γυναίκες απαιτούν να δουν τον Νικολάι Σεπέλι, αναπληρωτή γενικό εισαγγελέα, ο οποίος είναι ο δημόσιος κατήγορος στη δίκη του Κουλιάγιεφ. Θεωρούν ότι ένοχες είναι οι ίδιες για τον θάνατο των παιδιών τους, γιατί ψήφισαν υπέρ του Πούτιν. Έτσι έχει περάσει ένας ολόκληρος

χρόνος από τότε, από τα γεγονότα. Μετά την τραγωδία, οι μητέρες δήλωσαν πως πιστεύουν μόνο τον Πούτιν και ότι περιμένουν από αυτόν να υποχρεώσει τις Αρχές να κάνουν διεξοδική έρευνα. Ο Πούτιν τους το υποσχέθηκε. Στη συνέχεια όμως, η έρευνα βρέθηκε στα χέρια αξιωματούχων και στελεχών των δυνάμεων ασφαλείας που σχεδίασαν και πραγματοποίησαν την έφοδο ανακατάληψης του σχολείου, πράγμα που είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο μικρών παιδιών και ενηλίκων.

Πράξη απόγνωσης, πράξη απόλυτης δυσπιστίας απέναντι σε όλους και σε όλα.

Την ίδια ημέρα έγινε γνωστό ότι ο Χοντορκόφσκι ανακοίνωσε στη φυλακή Ματρόσκαγια Τισινά, όπου κρατείται, αποχή από το νερό σε ένδειξη συμπαράστασης στον βαριά άρρωστο σύντροφό του Πλάτωνα Λέμπεντεφ, ο οποίος τιμωρήθηκε από τη διεύθυνση της φυλακής με μια εβδομάδα απομόνωσης, γιατί «δεν βγήκε να προαυλιστεί». Μέσω του δικηγόρου του, ο Χοντορκόφσκι δήλωσε πως η μεταγωγή του Λέμπεντεφ στην απομόνωση είναι πράξη εκδίκησης εναντίον του, του Χοντορκόφσκι, για τα άρθρα που δημοσίευσε στις εφημερίδες μετά την καταδίκη του.

Μπράβο στον Χοντορκόφσκι. Νόμισα ότι με τόσους δικηγόρους γύρω του, ήταν πολύ πιο αδύναμος. Χαίρομαι που έκανα λάθος.

Τώρα είναι σαν κι εμάς. Σ' εμάς οι ολιγάρχες δεν κάνουν απεργία πείνας, σ' εμάς απεργία πείνας κάνει μόνο ο λαός.

Τους τελευταίους έξι μήνες η απεργία πείνας στη Ρωσία έγινε ο μοναδικός τρόπος πραγματοποίησης της αρχής της ελευθερίας του λόγου σύμφωνα με το Σύνταγμα. Απαγορεύεται να λες πολλά, μπορείς όμως να κάνεις απεργία πείνας και κατ' αυτόν τον τρόπο να τονίσεις αυτά που ήθελες να πεις, αλλά δεν μπορούσες. Ουσιαστικά είναι ανώφελο να φωνάζεις στις συγκεντρώσεις, αφού θα σε ακούσουν μόνο οι ομοϊδεάτες σου και μάλιστα δίχως να καταλαβαίνουν γιατί φωνάζεις. Το να στέκεσαι στις πικετοφορίες είναι ανώφελο, το κάνεις απλά για να έχεις καθαρή τη συνείδησή σου, ότι τάχα, εγώ, εγγονούλα μου, δεν λούφαξα όταν οι άλλοι άραζαν στις κουζίνες τους. Το να γράφεις βιβλία που δεν πρόκειται να δημοσιευτούν στην πατρίδα σου λόγω πολιτικώς μη ορθού περιεχομένου είναι εντελώς αδιέξοδο, γιατί θα τα διαβάσουν μόνο εκείνοι που δεν βαριούνται να χασμουρηθούν από την πλήξη, δηλαδή οι αλλοδαποί.

Έτσι η απεργία πείνας στη Ρωσία το 2005 έγινε μια καλή μέθοδος να βροντοφωνάξεις όλα όσα σκέφτεσαι για το ένα ή το άλλο ζήτημα, ώστε να εκδηλώσεις τη διαμαρτυρία σου. Η απεργία πείνας είναι μια καθολική μέθοδος, προσιτή στον καθένα που τρώει, και όλοι μας τρώμε, αφού αυτό απαιτεί η φύση μας. Είναι επίσης πολύ βολική αφού δεν μπορούν οι Αρχές να την απαγορεύσουν, όπως κάνουν με τις συγκεντρώσεις και τις πικετοφορίες, για τις οποίες χρειάζεται άδεια του νόμου.

Είναι σωστή μέθοδος και για έναν ακόμη λόγο: Σ' εμάς όλοι υποπτεύονται ο ένας τον άλλο για δημόσιες σχέσεις, η απεργία πείνας όμως δεν προσφέρεται για κάτι τέτοιο. Είναι προφανές σε όλους ότι πρόκειται για μια πράξη απόγνωσης. Το να κάνεις απεργία πείνας για να κάνεις δημόσιες σχέσεις είναι τόσο ανόητο όσο και η οργάνωση απόπειρας δολοφονίας του ίδιου σου του εαυτού.

Να, λοιπόν, τι έγινε κατά τη διάρκεια του μικρού καλοκαιριού[90]. Οι Ήρωες της Ρωσίας, της Σοβιετικής Ένωσης και της Σοσιαλιστικής Εργασίας έκαναν απεργία πείνας για τρεις εβδομάδες. Θεωρείται ότι έκαναν απεργία πείνας χωρίς ιδιαίτερο συμφέρον. Ο Πούτιν την ίδια περίοδο είχε εξασφαλίσει τις δημόσιες σχέσεις του με τους φιλοφασιστικούς νεολαίους συντρώγοντας μαζί τους σουβλάκια στην Τβερ, αδιαφορώντας παντελώς για τους Ήρωες. Δεν είναι, όμως, έτσι. Οι Ήρωες είχαν μια αποτελεσματική απεργία πείνας.

Απεργία πείνας έκαναν και οι κατάδικοι της φυλακής Λγκοφ, γιατί τους βασάνιζαν. Οι επιπτώσεις από την απεργία πείνας τους ήταν τρομερές – έμειναν πέντε λιγότεροι. Έγινε, όμως, θόρυβος και η υπόθεση αυτή τάραξε τα λιμνάζοντα ύδατα της καθημερινότητας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου και η κυβέρνηση της Ρωσικής Ομοσπονδίας υποχρεώθηκε να κάνει πως ενδιαφέρεται. Έτσι είναι πολύ πιθανόν τα κτήνη που βρίσκονται στη θέση των διευθυντών των φυλακών σε διάφορες περιοχές της χώρας να είναι πιο προσεκτικά σε σχέση με εκείνα του Λγκοφ.

Απεργία πείνας έκαναν και εκείνοι που ξυλοκοπήθηκαν από τα όργανα της τάξης στην πόλη Ρασκάζοβογιε της περιοχής του Ταμπόφ, δηλώνοντας με αυτόν τον τρόπο στην αστυνομία ότι δεν πρόκειται από εδώ και πέρα να ανεχτούν εξευτελισμούς, μειώσεις και φυσική βία από την πλευρά των οργάνων της τάξης. Εκείνοι που βασάνιζαν ανθρώπους στο Ρασκάζοβογιε λούφαξαν. Άλλη μία απεργία πείνας και μπορεί να στείλουν στη φυλακή τους δήμιους.

Απεργία πείνας έκαναν και οι κρατούμενοι στα κέντρα μεταγωγών, οι «δεκεμβριστές» (τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος) για την υπόθεση της «14ης Δεκεμβρίου». Έκαναν απεργία πείνας απαιτώντας την απελευθέρωση όλων των πολιτικών κρατουμένων. Υπάρχει άραγε κανείς στη χώρα μας που να πιστεύει ότι οι «δεκεμβριστές» δεν είναι πολιτικοί κρατούμενοι;

Η εξουσία είπε πως είναι ένα καλοκαίρι γεμάτο απεργίες πείνας και άρχισε την παραπληροφόρηση με τη στομφώδη διακήρυξή της στις 23

[90] Babije leto (μικρό καλοκαίρι): Έτσι αποκαλούν οι Ρώσοι την καλοκαιρία που υπάρχει πολλές χρονιές στα τέλη Σεπτεμβρίου με αρχές Οκτωβρίου.

Αυγούστου στο Σότσι: ότι, τάχα, η γραφειοκρατία θα πρέπει να στέκεται δίπλα στον λαό «σε απόσταση χειραψίας».

Ο Θεός να σε γλιτώσει απ' αυτό το χέρι. Θα σε πνίξει. Θα σε δηλητηριάσει και δεν θα δώσει και το πτώμα σου να το θάψουν. Βλέπετε η απεργία πείνας δεν είναι διάλογος με την εξουσία. Απεργία πείνας κάνουν οι άνθρωποι όταν αντιλαμβάνονται ότι η εξουσία αδιαφορεί παντελώς, όταν η διαπραγμάτευση είναι αδύνατη. Η απεργία πείνας είναι ένας διάλογος με την κοινωνία.

Και κάτι ακόμη. Συνειδητοποίησα ότι σε καμία περίπτωση δεν θα μπορούσα να φανταστώ να κάνουν απεργία πείνας άνθρωποι σαν τον Φραντκόφ, τον Σουρκόφ, τον Μπογκτνάντσικοφ ή τον Πούτιν. Δεν είναι άνθρωποι αυτής της κατηγορίας. Το να πετάξουν με βαρύ βομβαρδιστικό ή να οδηγήσουν ένα παλιό «Βόλγκα[91]», τάχα μου δίχως σωματοφύλακες, ναι. Η διαμαρτυρία αποκλείεται. Πολύ περισσότερο, εκείνη η διαμαρτυρία την οποία μοιράστηκε με τον λαό ο Χοντορκόφσκι.

24 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Οι μητέρες του Μπεσλάν που κλείστηκαν στο κτίριο του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Βόρειας Οσετίας στο Βλαντικαυκάζ, έμειναν ως το πρωί. Ο Σέπελ δεν τις συνάντησε, αλλά έδωσε συνέντευξη τύπου στην τηλεόραση λέγοντας πως εκείνες θα πρέπει να πάνε να τον συναντήσουν.

Οι γυναίκες μετά τη συνέντευξη είπαν ότι δεν επιθυμούν πλέον να συνομιλήσουν με τον Σέπελ γιατί «δεν είναι άντρας». Επέστρεψαν στο Μπεσλάν, έχοντας προηγουμένως απαιτήσει να συλληφθούν οι ένοχοι. Θεωρούσαν ότι η ψήφος τους στον Πούτιν ήταν η θανατική καταδίκη των παιδιών τους.

«*Είμαστε ένοχες για τον θάνατο των παιδιών μας. Εμείς οι μητέρες του Μπεσλάν*», λέει η Μαρίνα Πάκ, της οποίας η κόρη, Σβέτα, σκοτώθηκε στο σχολείο. «*Είμαστε ένοχες γιατί δώσαμε ζωή στα παιδιά αυτά και τα καταδικάσαμε να ζήσουν σε μια χώρα, στην οποία αποδείχτηκαν περιττά. Ένοχες για το ότι ψηφίσαμε υπέρ ενός προέδρου, στον οποίο τα παιδιά ήταν άχρηστα. Ένοχες για το ότι επί δέκα χρόνια σιωπούσαμε για όλα όσα συμβαίνουν στον πόλεμο στην Τσετσενία και για το ότι χειροκροτούσαμε μαχητές σαν τον Κουλάγιεφ*».

Τη διακόπτει η Έλλα Κεσάγιεβα, μια άλλη από τις μητέρες. «*Ο κυ-*

[91] Βόλγκα: Μάρκα αυτοκινήτου της Σοβιετικής Ένωσης, το οποίο κατασκευάζονταν στην πόλη Τολιάτι. Επί Ε.Σ.Σ.Δ., τα Βόλγκα ήταν τα αυτοκίνητα που χρησιμοποιούσαν τα κομματικά και κρατικά στελέχη και ήταν σύμβολο κύρους και κοινωνικής ανέλιξης.

ριότερος ένοχος για όλα όσα συνέβησαν είναι ο Πούτιν. Είναι ένας άνθρωπος που κρύβεται πίσω από το αξίωμα του προέδρου. Άνθρωπος που δεν θέλησε να συναντηθεί μαζί μας και να ζητήσει συγγνώμη. Είναι μεγάλη τραγωδία για μας να έχουμε έναν τόσο ανεύθυνο πρόεδρο!»

Τη στιγμή εκείνη πληροφορηθήκαμε ότι ο Πούτιν καλεί εκπροσώπους της επιτροπής «Μητέρες του Μπεσλάν» στη Μόσχα, όπου και θα τις δεχτεί στις 2 Σεπτεμβρίου. Στην αρχή οι γυναίκες δυσανασχέτησαν γιατί στις 2 Σεπτεμβρίου ήταν το μνημόσυνο και δεν ήθελαν να πάνε πουθενά. Στη συνέχεια η προεδρία ανακοίνωσε πως η συνάντηση των κατοίκων του Μπεσλάν με τον Πούτιν θα γίνει οπωσδήποτε. Αυτό σημαίνει ότι θα στη συνάντηση δεν θα πάνε γυναίκες από την επιτροπή «Μητέρες του Μπεσλάν», αλλά κάποιος άλλος που θα είναι πρόθυμος να πει στον Πούτιν μπροστά στις τηλεοπτικές κάμερες ότι οι άνθρωποι τον αγαπούν και ελπίζουν σ' αυτόν…

Τι θα αποφασίσουν τώρα που μπερδεύτηκαν τόσο τα πράγματα;

Αρχικά, μετά την τρομοκρατική ενέργεια, ο Πούτιν δήλωσε πως η αλήθεια θα λάμψει. Πολλοί τον πίστεψαν, μεταξύ αυτών και οι «μαυροφορεμένες μητέρες». Υπό την προσωπική αιγίδα του προέδρου σχηματίστηκε κοινοβουλευτική ομάδα για τη διερεύνηση των αιτιών και των συνθηκών της τρομοκρατικής πράξης στο Μπεσλάν. Επικεφαλής ήταν ο Αλεξάντερ Τορσίν, ο οποίος υποσχέθηκε ότι μέχρι τον Μάρτιο του 2004 η επιτροπή θα εκδώσει αναλυτικό και έντιμο πόρισμα.

Δεν έγινε τίποτα. Κανένα πόρισμα δεν έχει δοθεί στη δημοσιότητα μέχρι σήμερα. Η έρευνα που πραγματοποιήθηκε ήταν γελοία και κατέληξε στη δίκη του Κουλιάγιεφ, ενός απλού ληστή. Άνθρωποι που ήταν μεταξύ των ομήρων στο σχολείο, άρχισαν μαζικά να αρνούνται να καταθέσουν στο δικαστήριο αυτό. Κάποιοι αρνήθηκαν ακόμη και να παραστούν.

«*Βλέπουμε ότι δεν υπάρχουν ένοχοι, αλλά μόνο παρασημοφορήσεις*», μας είπε η Μαρίνα Πακ.

Έτσι πέρασε ένας χρόνος και ο κύκλος έκλεισε. Μετά την τραγωδία, οι μητέρες δήλωσαν πως πιστεύουν μόνο στον Πούτιν και περιμένουν από αυτόν να ελέγξει τη διεξαγωγή της ενδελεχούς έρευνας. Τώρα, μισούν τον Πούτιν γιατί υπό την πατρωνία του η έρευνα κατέληξε να απαλλάξει από τις ευθύνες τα στελέχη των μυστικών υπηρεσιών που σχεδίασαν και υλοποίησαν την έφοδο, η οποία είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο τόσων παιδιών και ενηλίκων.

Οι άνθρωποι στο Μπεσλάν συνεχίζουν να πενθούν ο καθένας μόνος του. Είναι σαν τα ζώα στον ζωολογικό κήπο, δείχνουν το πένθος τους ανάλογα με τη ζήτηση. Έρχονται, τους φωτογραφίζουν και φεύγουν. Εκείνο που ζητούν δεν είναι ούτε χρήματα, ούτε τίποτα, το μόνο που θέλουν είναι η αλήθεια…

Τι έγινε, όμως, με την έρευνα;

Έγινε ένα κρατικό πραξικόπημα. Ο Πούτιν σήμερα για λόγους σχετικούς με την «αντιτρομοκρατική επιχείρηση» διορίζει ο ίδιος κυβερνήτες, αφού καταργήθηκαν οι άμεσες εκλογές των τοπικών αρχόντων. Επιπλέον, ο Πούτιν διορίζει κυβερνήτες εκείνους τους οποίους «προσωπικά εμπιστεύεται» (έτσι δήλωσε επισήμως) και όχι εκείνους που εμπιστεύεται ο λαός. Ένα χρόνο μετά το Μπεσλάν, η εκλογική νομοθεσία –για τους ίδιους και πάλι λόγους σκοπιμότητας της «αντιτρομοκρατικής επιχείρησης»– άλλαξε και τώρα πια κανείς δεν μπορεί να εκλέξει ανεξάρτητους βουλευτές στο κοινοβούλιο, παρά μόνο βουλευτές που προέρχονται από τα ψηφοδέλτια των μεγάλων κομμάτων. Το ριμέικ του σοβιετικού εκλογικού συστήματος είναι πλέον πραγματικότητα.

Έτσι οι «Μητέρες του Μπεσλάν» οδηγήθηκαν στην απόγνωση. Τι δουλειά έχει άλλωστε εδώ το Μπεσλάν; Ό,τι πιο κυνικό μπορούσε να διαπράξει η εξουσία το έκανε τον προηγούμενο χρόνο όταν εκμεταλλεύτηκε την τραγωδία για τα στενά πολιτικά της συμφέροντα. Για την αυτοσυντήρησή της στο Κρεμλίνο και την ενίσχυση της ισχύος της. Η εξουσία το έκανε και ο λαός σιώπησε.

27 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Ο επικεφαλής της κοινοβουλευτικής επιτροπής Αλεξάντερ Τόρσιν, αντιπρόεδρος του Συμβουλίου της Ομοσπονδίας, παραδέχτηκε ότι πόρισμα για τα γεγονότα στο Μπεσλάν δεν υπάρχει, απλά «μερικές προχειρογραμμένες σελίδες».

Η χώρα αντέδρασε αδιάφορα.

29 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Στο διαμερισματικό δικαστήριο Νικούλιν στη δίκη των 39 μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος συνεχίζονται οι καταθέσεις των μαρτύρων κατηγορίας. Πρόκειται για ένα ακόμη ριμέικ. Η συνεχής επανάληψη των ίδιων πραγμάτων, τα οποία είχαν εκ των προτέρων προετοιμαστεί, μόνο που αυτήν τη φορά λέγονται σε διάφορες εκδοχές. Τις τελευταίες εβδομάδας το ριμέικ του «Μεσημέρι της 14ης Δεκεμβρίου στο κτίριο της προεδρίας» εκτέλεσαν οι μάρτυρες από την ομάδα των στελεχών της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Ασφαλείας. Είναι εκείνοι που πρέπει να προτάξουν τα στήθη τους για να υπερασπιστούν το κτίριο που έχουν αναλάβει να προστατεύουν και, από ό,τι δείχνουν τα πράγματα, δεν το κατάφεραν.

Το πρωί ο Αλεξέι Ποντοπριγκορτσούκ διασκέδασε το ακροατήριο. Ένας άνθρωπος-κούκλα, ευτραφής, περιποιημένος, με μουστάκια και χτένισμα Κοζάκου. Ήταν εκείνος που στεκόταν στις 14 Δεκεμβρίου στην πόρτα του κτιρίου, φορώντας πολιτικά.

Ο Ποντοπριγκορτσκούκ εξηγεί στο δικαστήριο –με εντελώς σοβαρό ύφος– ότι στο πέτο του σακακιού του είχε το διακριτικό σήμα, διαστάσεων 1,5 εκατοστού, των στελεχών της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Ασφαλείας, στο οποίο απεικονιζόταν ο δικέφαλος αετός με την ασπίδα και γι' αυτό θα έπρεπε να εκτελέσουν τις νόμιμες εντολές του να σταματήσουν.

- Έχετε το δικαίωμα να συλλάβετε κάποιον;

- Ναι. Εάν δεν εκτελούν τις νόμιμες εντολές μου. Φοράω το σήμα.

- Τι σας εμπόδισε να εκτελέσετε τα καθήκοντά σας;

- Εκείνοι τα αγνόησαν.

- Προσπάθησε κανείς να μάθει τι θέλουν οι πολίτες που μπήκαν μέσα στο κτίριο;

- Δεν υπήρχε χρόνος να μάθουμε.

- Αποτελούσαν απειλή;

- Η απειλή ήταν ότι δεν έδειχναν τις ταυτότητές τους, ότι αρνήθηκαν να περάσουν από σωματικό έλεγχο, και ότι μου έπιασαν τα χέρια και μου χτυπούσαν τα δάχτυλα.

Στη συνέχεια κάλεσαν τον υπολοχαγό της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας Ασφαλείας, Αντρέι Τίχονοφ, έναν αδύνατο άνθρωπο με θλιμμένο βλέμμα.

- Τι σημαίνει ότι «το τραπέζι ήταν πεσμένο»; Τον ρώτησε ένας από τους δικηγόρους.

- Καταλάβετέ το όπως θέλετε.

- Ποιος έδινε εντολές για την έφοδο;

- Αρκούν αυτά που σας είπα.

- Είχατε τα αναγκαία μέσα και τις δυνάμεις για να αποκρούσετε επιτυχώς τους εισβολείς;

- Δεν απαντώ.

Αυτά ήταν όλα κι όλα που είπαν. Το μεγαλύτερο μέρος του χρόνου οι περισσότεροι από τους κατηγορούμενους φέρονται ανάλογα με όσα συμβαίνουν, δηλαδή αδιαφορούν πλήρως. Ζωγραφίζουν, διαβάζουν, συζητούν μεταξύ τους, λαγοκοιμούνται.

Η στεγνή αποτίμηση της άνευ περιεχομένου πολιτικής πράξης στο δικαστήριο Νικούλιν είναι ότι καθ' όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού εξετάστηκαν 13 από τους 26 μάρτυρες που προτάθηκαν από την εισαγγελία. Έτσι, δεν έχουν εξεταστεί ούτε οι μισοί μάρτυρες υπεράσπισης.

Η εξουσία επίτηδες κρατάει τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος στη φυλακή και επιμηκύνει τη διαδικασία για να τους βασανίσει. Αλλά εκείνο που επιτυγχάνει είναι να ενισχυθεί ακόμη πιο πολύ η πίστη τους στην ιδεολογία τους. Οι γονείς των 39 έχουν γίνει σαν τα παιδιά τους. Οργανώνουν συγκεντρώσεις, φωνάζουν στις πικετοφορίες, γίνονται μέλη αντιπολιτευτικών οργανώσεων.

Αυτή είναι άλλη μία απόδειξη ότι στη χώρα μας ενεργοί και δραστήριοι γίνονται εκείνοι που προσωπικά τους αγγίζει το αδιέξοδο. Όσο δεν καίγεται το σπίτι μου... δεν ξέρω τίποτα.

Το ίδιο εκείνο απόγευμα στο κτίριο της υποδοχής του Κομμουνιστικού Κόμματος Ρωσικής Ομοσπονδίας στη Μόσχα άγνωστοι μασκοφόροι φορώντας στολές παραλλαγής ξυλοκόπησαν ανελέητα με μπαστούνια του μπέιζμπολ αριστερούς ριζοσπάστες, δηλαδή μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος που είχαν συγκεντρωθεί για την εβδομαδιαία κομματική τους συνέλευση. Οι κομμουνιστές παραχωρούν την αίθουσα στα μέλη του κόμματος προκειμένου να πραγματοποιούν τις συνελεύσεις τους. Το «αριστερό μέτωπο» είναι πιο συσπειρωμένο σε σχέση με τους υπόλοιπους.

Αφού οργάνωσαν τον ξυλοδαρμό, οι «μάσκες» ήρεμα μπήκαν στο λεωφορείο που τους περίμενε και έφυγαν. Η αστυνομία που είχε κληθεί καταδίωξε το λεωφορείο, το σταμάτησε, οι αστυνομικοί μπήκαν μέσα ... αλλά δεν συνέλαβαν κανένα, δηλώνοντας στη συνέχεια πως εκεί βρίσκονταν «δικοί μας».

Τι τρέχει; Απλώς οι «δικοί μας» ξυλοκοπούν τους «μη δικούς μας». Όταν είναι «δικοί μας», δημιούργημα της προεδρίας, η αστυνομία δεν τους συλλαμβάνει. Αυτό που συνέβη ήταν επανάληψη αυτών που γίνονταν μέχρι τώρα. Οι «δικοί μας» κυνηγούν στη Μόσχα τα μέλη του Εθνικό – Μπολσεβίκικου Κόμματος και τους χτυπούν με μπαστούνια του μπέιζμπολ από τα τέλη Ιανουαρίου. Στις 29 Ιανουαρίου και στις 5 Μαρτίου πραγματοποιήθηκαν μαζικές επιθέσεις των ακτιβιστών του κινήματος «οι Δικοί μας» στο κεντρικά γραφεία του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος και τα κατέστρεψαν. Την ίδια υπογραφή έχουν και οι πολιτικοί χούλιγκαν, οι οποίοι ήρθαν (και έφυγαν) με μίνι λεωφορεία εξοπλισμένοι με μπαστούνια του μπέιζμπολ, σύγχρονα μέσα ενδοεπικοινωνίας, ακόμη και ηλεκτρικό δρέπανο για να κόψουν την πόρτα. Ήταν προετοιμασμένοι και ντοπαρισμένοι για πογκρόμ.

Η αστυνομία επιθεώρησε τους χούλιγκαν και τους άφησε να φύγουν. Στις 12 Φεβρουαρίου μέσα σε βαγόνι του μετρό της Μόσχας, οι χούλιγκαν ξυλοκόπησαν όχι μόνο μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, αλλά και τον πατέρα ενός εκ των 39 που είναι φυλακισμένοι για την υπόθεση της «14ης Δεκεμβρίου».

Και τότε τους είχαν προσαγάγει στην αστυνομία, αλλά τους άφησαν ελεύθερους. Κάθε φορά η αστυνομία κρατούσε πρακτικά, τα οποία στην

συνέχεια συμπεριλάμβαναν την άσκηση ποινικής δίωξης, που όμως αργότερα έκρυψαν ή εξαφάνισαν κάτω από τη μύτη των ανακριτών: «Το καταλαβαίνετε και μόνοι σας, είναι πολιτική υπόθεση...»

Τι διάολο πολιτική υπόθεση είναι αυτή; Οι υποθέσεις αυτές δεν αφορούν τους ομοσπονδιακούς κομισάριους του κινήματος «οι Δικοί μας» που έχουν καλούς τρόπους, αλλά κάποιους Στεπάνοφ και Βερμπίτσκι, χούλιγκαν των ποδοσφαιρικών ομάδων που έχουν φτιάξει μια ομάδα φανατικών με την επωνυμία Μονομάχος (υποστηρίζουν την ομάδα Spartak). Για καθένα από αυτά τα υποκείμενα εκκρεμεί πλήθος συλλήψεων και ποινικών υποθέσεων από προηγούμενους ξυλοδαρμούς.

«*Πότε έγιναν οι τελευταίες ανακριτικές πράξεις για την υπόθεση της 29ης Ιανουαρίου και 5ης Μαρτίου,*», ρωτάω τον Βιτάλι Βαριβόντου, δικηγόρο των θυμάτων.

«*Τον Ιούνιο. Έλαβαν συμπληρωματική κατάθεση από τον Στεπάνοφ και τον Βερμπίτσκι και των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος που εκπροσωπώ. Τις υποθέσεις της ανέλαβε η Γενική Ανακριτική Διεύθυνση της Μόσχας. Οι υποθέσεις δεν σταμάτησαν, αλλά δεν κάνουν τίποτα*».

«*Δεν υπάρχει κανένας ζήλος στους ανακριτές*», συμπληρώνει ο δικηγόρος Ντμίτρι Αγκρανόφσκι, που υποστηρίζει τα συμφέροντα του Α. Μερκούσεφ, πατέρα του μέλους του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος, το οποίο ξυλοκοπήθηκε στις 12 Φεβρουαρίου. «*Οι ανακρίσεις διεξάγονται με αργούς ρυθμούς. Έτσι, όμως, δεν γίνονταν πάντα; Οι υποθέσεις δεν παραπέμπονται στα δικαστήρια μέχρι να βρεθεί η κατάλληλη συγκυρία, αυτό γίνεται προφανές με την υπόθεση της «14ης Δεκεμβρίου». Εδώ όμως έχουμε εντελώς διαφορετικές επιπτώσεις. Έχουμε τόσους πολλούς ξυλοδαρμένους. Εμείς, οι δικηγόροι, πηγαίνουμε στη Γενική Ανακριτική Διεύθυνση μόνο και μόνο για να μην βάλουν την υπόθεση στο αρχείο. Από μόνη της όμως η υπόθεση δεν κινείται καθόλου*».

Να, όμως, που προέκυψε μια νέα υπόθεση. Ένοπλη επίθεση. Αυτό είναι απόδειξη ότι στους «μονομάχους» χρειαζόταν μια «σκέπη» και τη βρήκαν. Τώρα απλά ξύνονται, προκειμένου να αποδείξουν ότι είναι αντάξιοι της εμπιστοσύνης που τους έδειξε ο πρόεδρος.

Ο ίδιος ο Βερμπίτσκι (το παρατσούκλι του μεταξύ των φανατικών είναι Ρόμα ο Πελεκητής) είχε εντοπιστεί φέτος το καλοκαίρι στο ίδιο εκείνο χωράφι στην περιοχή της Τβερ, όπου ο Πούτιν έφαγε σουβλάκια με τους «Δικούς μας», δίνοντας την εντύπωση ότι οικοδομεί την Κοινωνία των Πολιτών στη Ρωσία.

Έτσι έχουμε σήμερα αυτούς τους «μονομάχους» να καλούνται ως τάγματα εφόδου για την αμοιβαία επωφελή συνεργασία τους με το πολιτικό κίνημα της νεολαίας, το οποίο δημιούργησε η προεδρία για πιθανή απόκρουση έγχρωμων επαναστάσεων. Για καθέναν από τους «μονομάχους» αυτούς εκκρεμεί πλήθος ποινικών υποθέσεων, άλλες υπό διερεύνηση, άλλες εν υπνώσει, και εκεί βρίσκεται και η ουσία της συμφωνίας τους με την εξουσία. «Εμείς θα σας καλύψουμε κι εσείς θα μας βοηθήσετε».

Το πρόβλημα αυτών των σχέσεων βρίσκεται στη λογική της εξέλιξής τους. Μέχρι τη στιγμή που θα πρέπει να χωρίσουν, αλλά τότε ο μικρός δράκος θα έχει γίνει τέρας. Τότε προκύπτει η ανάγκη να τον ταΐσουν καλά για να μην στραφεί εναντίον τους. Να πως δοξάζουν τους Ήρωες της Ρωσίας, εκείνοι που μεγάλωσαν απ' αυτούς. Αφήστε δε ότι ανερυθρίαστα και άνευ ορίων χρηματοδοτούνται.

Θα ζήσουμε για να δούμε το προεδρικό διάταγμα με το οποίο θα παρασημοφορούνται ο Ρόμα ο Πελεκητής μετά τον Ραζμάν τον Παράφρονα. Αν είναι δυνατόν!

Και κάτι ακόμη: Η εξουσία με οφθαλμοφανή τρόπο δηλητηριάζει τις νεολαΐστικες ομάδες. Σκοπός της είναι οι «δικοί μας» να βρίσκονται σε διαρκή αντιπαράθεση με τους «μη δικούς μας», ώστε το μίσος, το πιο βολικό για αυτήν χαρακτηριστικό μας, να μην μας εγκαταλείπει ποτέ. Η αναζήτηση της κοινωνικής συναίνεσης δεν υπάρχει. Η αντιπαράθεση μεταξύ των πολιτών είναι το άλογο στο οποίο θα ποντάρει για την επόμενη τετραετία ώστε οι οικονομικοί πόροι να βρεθούν και πάλι στα χέρια της, «όσο εσείς ξυλοκοπάτε ο ένας τον άλλο». Μόνο έτσι μπορεί να εξηγηθεί ο ξυλοδαρμός των μελών του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος που τόσο καλά οργανώθηκε και εκτελέστηκε με μπαστούνια του μπέιζμπολ.

30 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Το Τμήμα Στρατιωτικής Δικαιοσύνης του Ανωτάτου Δικαστηρίου εξετάζοντας την αίτηση αναίρεσης της αθωωτικής απόφασης του στρατοδικείου της περιοχής του Βορείου Καυκάσου για την υπόθεση της δολοφονίας και του εμπρησμού έξι ατόμων τον Ιανουάριο του 2002 στην Τσετσενία από μέλη των Ειδικών Δυνάμεων, διέταξε νέο κύκλο ανακρίσεων, κηρύσσοντας την απόφαση άκυρη.

Εκ πρώτης όψεως, είναι μια άκρως εντυπωσιακή απόφαση, γιατί δεν ήμασταν συνηθισμένοι σε κάτι τέτοια. Οι βασικές ενστάσεις της ακυρωτικής διαδικασίας ήταν οι βαριές παραβιάσεις της προανακριτικής διαδικασίας, της διαδικασίας επιλογής ενόρκων και η συμπεριφορά του δικαστή, ο οποίος έκανε πολιτικές υποδείξεις στους ενόρκους λίγο πριν εκείνοι απομονωθούν για να βγάλουν την ετυμηγορία τους.

Η ουσία της αθωωτικής απόφασης της ομάδας του Ούλμαν ήταν ότι, οι μαχητές της ομάδας Ούλμαν που σκότωσαν και έκαψαν αυτούς

τους δυστυχείς, δεν ήταν ένοχοι γιατί εκτελούσαν διαταγές των ανωτέρων τους, υπό την έννοια ότι ήταν υποχρεωμένοι να το κάνουν καθώς βρίσκονταν σε διατεταγμένη υπηρεσία. Καμία προηγηθείσα δικαστική διερεύνηση δεν έδωσε σημασία στο γεγονός ότι δεν υπήρχε τέτοια εντολή, ούτε σχετικά χαρτιά, αλλά μόνο υπαινιγμοί ενός ασαφούς επικεφαλής της επιχείρησης που ακούστηκαν μέσω ασυρμάτου. Ούτε αυτή τη φορά το Ανώτατο Δικαστήριο δεν «εντόπισε» αυτή τη σημαντική λεπτομέρεια.

Τι θα γίνει τώρα;

Οι οικογένειες των καμένων κατοίκων της περιοχής Σατόισκι της Τσετσενίας παρηγορούνται από το γεγονός ότι θα γίνει μια νέα διερεύνηση. Θα είναι η τρίτη κατά σειρά, αλλά θα είναι το ίδιο βασανιστική όπως και οι προηγούμενες, γιατί, φευ, ορίστηκε να γίνει και πάλι στο Ροστόφ. Εάν το Τμήμα Στρατιωτικής Δικαιοσύνης ήθελε όντως να καταδικαστεί ο Ούλμαν και η ομάδα του, τότε «δικαιολογία» θα ήταν ο επιμερισμός της ευθύνης και η υπόθεση δεν θα παραπέμπονταν στο Ροστόφ, όπου είναι αδύνατη η συγκρότηση ομάδας ενόρκων που να είναι εντελώς διαφορετική από τις προηγούμενες. Οι απόψεις της μάζας στο Ροστόφ, εκπρόσωποι της οποίας θα είναι οι ένορκοι, θεωρούν ότι ο μαχητής Ούλμαν είναι αθώος, ότι εκτελούσε εντολές της πατρίδας και ότι οι Τσετσένοι είναι a priori ένοχοι. Οι έντονες αντιτσετσενικές διαθέσεις είναι μια πραγματικότητα στο Νότο της Ρωσίας.

Τότε γιατί ακυρώθηκε η καταδίκη; Βλέπετε το Ανώτατο Δικαστήριο, όπως συχνά ακούγεται, «δεν παρατηρεί» εκείνο που πρέπει να παρατηρήσει. Η απόφαση της 30ης Αυγούστου είναι μια αφορμή για να παίξει τα παιχνίδια του ο Πούτιν. Είναι ευρέως γνωστό ότι στη συνάντηση που είχε στις αρχές του καλοκαιριού είπε κατά λέξη τα εξής: «*Είμαι σοκαρισμένος από την αθώωση του Ούλμαν και της ομάδας του*».

Να, λοιπόν, που το Ανώτατο Δικαστήριο αποφάσισε να τον απαλλάξει από το σοκ. Όσο για το τι θα γίνει παρακάτω, οι δικαστές αποφάσισαν ότι δεν τους αφορά ...

Ανεξαρτήτως του τι έγινε, η Γενική Διεύθυνση Αντικατασκοπίας (G.R.U.) έστω και για λίγο θα λουφάξει. Τα τμήματα ειδικών επιχειρήσεων της οργάνωσης θα συνεχίσουν την «υγιή» δράση τους στην Τσετσενία, όπως έκανε ο Ούλμαν και η ομάδα του. Το ότι δεν υπάρχουν πια κραυγαλέες υποθέσεις σαν του Σατάισκι συμβαίνει γιατί απλά δεν τις ανακοινώνουν. Η υπόθεση για την εκκαθαριστική επιχείρηση στον σιδηροδρομικό σταθμό Μποροζντίνοφσκαγια στις 4 Ιουλίου, είναι δουλειά της G.R.U. Η υπόθεση της δολοφονίας του κοινοτάρχη του ορεινού χωριού Ζουμσόγιε, Αμπντούλ Αζίμα Γιανγκουλμπάγιεφ, στις 4 Ιουλίου, ανήκει σ' αυτήν την κατηγορία.

Να θυμίσω και κάτι τελευταίο: Το αυτοκίνητο μάρκας UAZ επί του

οποίου επέβαινε ο κοινοτάρχης στον ορεινό δρόμο, το σταμάτησαν τρεις μασκοφόροι ένοπλοι, οι οποίοι του έδειξαν ταυτότητες της G.R.U. και του ζήτησαν να βγει από το αυτοκίνητο και να τους δείξει την ταυτότητά του. Όταν ο Γιανγκουλμπάγιεφ, μετά από εντολή τους, άνοιξε το πορτμπαγκάζ του αυτοκινήτου για να το ελέγξουν, οι δολοφόνοι τον πυροβόλησαν τρεις φορές με όπλα που είχαν σιγαστήρα. Η εξόντωση αυτή ήταν το αποτέλεσμα των άσχημων σχέσεων που είχε ο Γιανγκουλμπάγιεφ με την G.R.U. το τελευταίο εξάμηνο. Τον Ιανουάριο στο Ζουμσόγιε απήγαγαν τέσσερα άτομα. Την απαγωγή διέπραξε μια ομάδα ενόπλων καταδρομών που έφτασαν με ελικόπτερα (παραμένει άγνωστη μέχρι σήμερα η τύχη των τεσσάρων). Στα σπίτια, καθ' οδόν, οι στρατιωτικοί έκαναν πογκρόμ και πλιάτσικο. Έκλεψαν, για παράδειγμα, 250 χιλιάδες ρούβλια που μόλις είχε λάβει η οικογένεια ενός εκ των απαχθέντων ως αποζημίωση για την καταστροφή του σπιτιού της. Ο Αμπντούλ Αζίμ Γιανγκουλμπάγιεφ με όλες τις δυνάμεις του προσπαθούσε να μάθει για την τύχη των απαχθέντων συγχωριανών του. Επισκέφτηκε όλες τις Αρχές, ήρθε σε επαφή με τους υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ανοιχτά και δυνατά μιλούσε κατά της αυθαιρεσίας των στρατιωτικών, πράγμα που συμβαίνει πολύ συχνά στην Τσετσενία, αλλά και όχι μόνο.

Την άνοιξη αυτός ήταν που έστειλε στην οργάνωση Μεμόριαλ και στην εισαγγελία το χειρόγραφο αναφοράς ενός εκ των μαχητών της ειδικής ομάδας καταστολών Νο621 που δρούσε τότε στο χωριό του. Εκεί υπήρχαν τα επίθετα εκείνων που διοικούσαν την ομάδα των αξιωματικών-απαγωγέων, αναφερόταν ο πυροβολισμός των σπιτιών και η δολοφονία ενός εκ των κατοίκων.

Και σκοτώθηκε...

31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

Στο Μπεσλάν κυριαρχεί διχογνωμία. Να πάνε ή να μην πάνε στη συνάντηση με τον Πούτιν στις 2 Σεπτεμβρίου;

Ο Πούτιν στο μεταξύ, όπως διευκρινίζεται, ενδιαφέρεται πολύ, μα πολύ, γι' αυτό. Η προεδρία ανακοίνωσε ότι θα στείλει ειδικό αεροπλάνο να παραλάβει τις γυναίκες, πράγμα που μέχρι σήμερα δεν έχει ξαναγίνει. Πολλές μητέρες αρνήθηκαν. Στις 31 Αυγούστου, κι ενώ ετοιμαζόταν η εφημερίδα, στην αντιπροσωπεία που πήγαινε προς το Κρεμλίνο, δεν ήταν όλες οι μητέρες που είχαν χάσει τα παιδιά τους στο σχολείο και που από καιρό ήθελαν να πουν στον Πούτιν τι σκέφτονται.

Στην αντιπροσωπεία, φυσικά, συμμετείχε ο Τεϊμουράζ Μαμσούροφ, πατέρας δύο παιδιών που επέζησαν στο σχολείο και πρόεδρος του

κοινοβουλίου της δημοκρατίας. Σήμερα είναι επικεφαλής της Βόρειας Οσετίας. Η δημοκρατία δεν έχει πια προεδρία και επικεφαλής απλά σημαίνει ότι αντάλλαξε όρκους αιώνιας πίστης με τον Πούτιν, ο οποίος διαφορετικά δεν θα τον διόριζε στη θέση που είναι. Είναι απολύτως προφανές ότι ο Μαμσούροφ δεν πρόκειται να πιέσει τον Πούτιν να πει την αλήθεια για την τρομοκρατική ενέργεια στο Μπεσλάν, δεν είναι πολιτικός αυτόχειρας.

Το άλλο μέλος της αντιπροσωπείας από το Μπεσλάν στην επίσκεψη στο Κρεμλίνο, είναι ο Μαϊερμπέγκ Τουάγιεφ, επικεφαλής της κοινωνικής επιτροπής για τη διανομή ανθρωπιστικής βοήθειας. Ο Μαϊερμπέγκ είναι πατέρας ενός κοριτσιού που σκοτώθηκε. Μετά την τρομοκρατική ενέργεια, όταν στην πόλη κατέφθασε ανθρωπιστική βοήθεια από όλον τον κόσμο, τέθηκε επικεφαλής της επιτροπής για τη διανομή της και σήμερα είναι ένας άνθρωπος με μεγάλη περιουσία, παρά ένας άνθρωπος που αναζητά την αλήθεια. Είναι αμφίβολο αν πήγε στο Κρεμλίνο για τίποτα άλλο εκτός από τα χρήματα.

Συμμετέχει επίσης ο Αζαμάτ Σαμπάνοφ, γιος του Ταταρκάν Σαμπάνοφ, πρώην διευθυντή του σχολείου, ο οποίος για λόγους παράδοσης, αλλά και συνήθειας μιας ζωής, στάθηκε στην παράταξη των μαθητών την 1η Σεπτεμβρίου και σκοτώθηκε. Ο Αζαμάτ, ως γιος που έχασε έναν θαυμάσιο πατέρα, φυσικά, δεν έχει το ίδιο status με μια νεαρή μητέρα ή έναν νεαρό πατέρα που έχασαν το παιδί τους. Εκτός απ' αυτό, ο Αζαμάτ Σαμπάνοφ έχει αποκτήσει μεγάλη περιουσία, αφού είναι ο αναπληρωτής του Μαϊερμπέγκ Τουάγιεφ στην επιτροπή για τη διανομή της ανθρωπιστικής βοήθειας, η οποία έπεσε σαν ναρκωτικό στην πόλη, όταν η πόλη άρχισε να ζει αποκλειστικά και μόνο στα νεκροταφεία.

Τηλεφωνώ στη Μαρίνα Πακ της επιτροπής «Μητέρες του Μπεσλάν» και μου λέει: «*Είμαι στο νεκροταφείο*». Από γύρω ακούγονται ένα σωρό φωνές... Η Μαρίνα είναι ένα από τα πλέον δραστήρια μέλη της επιτροπής. Η μοναχοκόρη της, Σβέτα, σκοτώθηκε με τόσο τραγικό τρόπο που για μεγάλο χρονικό διάστημα δεν μπορούσαν να αναγνωρίσουν και να ταυτοποιήσουν το πτώμα της. Η Μαρίνα είναι από τους πρώτους που υπογράφουν τις επιστολές της επιτροπής προς όλες τις Αρχές, από τις οποίες εξαρτάται η διερεύνηση των συνθηκών της τραγωδίας, και είναι μεταξύ εκείνων που αρνήθηκαν να συναντηθούν με τον Πούτιν στις 2 Σεπτεμβρίου.

«*Δεν έχει κανένα νόημα να κάνουμε χίλια χιλιόμετρα για να δεχτούμε συλλυπητήρια*», λέει η Μαρίνα από το νεκροταφείο όπου βρίσκεται. «*Δεν αποφάσισε να μας δεχτεί επειδή προχώρησε η ανάκριση, αλλά για να εμφανιστούμε μαζί του. Θεωρώ ότι αυτός πρέπει να έρθει να δει εμάς*».

Ο Αλεξάντερ Γκουμετσόφ και η Ρίμα Τορτσίνοβαγια έχασαν την 12χρονη κόρη τους, Άζα, κολλητή φίλη της Σβέτας Πακ. Το πτώμα της αναγνωρίστηκε με τη μέθοδο του DNA. Ο Αλεξάντερ δεν θέλει να μιλήσει με τον πρόεδρο. «*Δεν θέλω να έχω σχέσεις μαζί του*», λέει.

Γνωριζόμαστε σχεδόν ένα χρόνο. Ο Αλεξάντερ έχει πέσει σε βαθιά κατάθλιψη: η Άζα ήταν η μοναχοκόρη του. Υπήρξε μια εποχή που ο Αλεξάντερ ήθελε πάρα πολύ να μιλήσει με τον πρόεδρο και να του πει όλα όσα πέρασε η οικογένειά του και το πώς παρέλαβαν τα υπολείμματα της κόρης τους. Τώρα όμως ούτε ο Αλεξάντερ, ούτε η πλειονότητα των κατοίκων της πόλης, που έχουν τόσες φορές εξαπατηθεί μέσα σ' ένα χρόνο, έχουν διάθεση να μιλήσουν. Η εμπιστοσύνη προς τις Αρχές έχει χαθεί και είναι αδύνατον να αποκατασταθεί. Οι συγγενείς των θυμάτων δεν είχαν σκοπό να ζητήσουν από τον Πούτιν χρήματα. Το μόνο που ήθελαν να ακούσουν ήταν ότι, ως πρόεδρος, θα έδινε εντολή για διεξαγωγή έντιμης διερεύνησης. Θα άκουγε μόνο να του ζητούν να απολογηθούν παρουσία του όλοι, ο γενικός εισαγγελέας, τα ανώτατα στελέχη της F.S.B. και του Υπουργείου Εσωτερικών, όλοι αυτοί οι ήρωες που παρασημοφορήθηκαν για τη δράση τους στο Μπεσλάν. Ο Πούτιν θα έπρεπε να φιλήσει όχι το πόνι (την παραμονή της επετείου του Μπεσλάν τον έδειξαν όλοι οι τηλεοπτικοί σταθμοί να φιλάει ένα πόνι που του είχαν χαρίσει), αλλά τα χέρια αυτών των μητέρων ενώπιον των οποίων θα είναι πάντα ένοχος και να ορκιστεί ότι θα λάμψει η αλήθεια για τη δράση των στελεχών των δικών του διωκτικών υπηρεσιών.

Όμως, όλα πέρασαν, χάθηκε πολύτιμος χρόνος.

Έτσι, από τις είκοσι μητέρες που είχαν προσκληθεί στο Κρεμλίνο, θα πάνε τελικά μόνο δύο-τρεις και θα τις συνοδεύσουν κάποιοι πολιτικά έμπιστοι άντρες, οι οποίοι κλήθηκαν για τη συνάντηση του Πούτιν με την επιτροπή των «Μητέρων του Μπεσλάν». Μεταξύ των γυναικών είναι η Ρίμα Τορτσίνοβα, μητέρα της Άζα, σύζυγός του Αλεξάντερ Γκουμεντσόφ. Η Ρίμα θέλει να είναι στη συνάντηση με τον Πούτιν για να τον κοιτάξει στα μάτια και να του θέσει ορισμένες πολύ συγκεκριμένες ερωτήσεις. Δεν τρέφει αυταπάτες για κανένα ζήτημα, απλά πιστεύει ότι με αυτόν τον τρόπο θα εκπληρώσει το μητρικό της καθήκον απέναντι στη μνήμη της Άζα. Θέλει να θέσει ερωτήματα για το κέντρο επιχειρήσεων, για την έφοδο, για τα βομβιδοβόλα, για τα ελικόπτερα που πετούσαν πάνω από τη στέγη.

Είναι αδύνατο να φανταστεί κανείς πόσο δύσκολο θα της είναι να κάνει κάτι τέτοιο στις 2 Σεπτεμβρίου. Το ίδιο ισχύει και για τις υπόλοιπες μητέρες που θα παραβρίσκονται στη συνάντηση με τον πρόεδρο.

Είναι πολύ πιθανόν βέβαια να του δώσουν και το χέρι. Έτσι οι μαντόνες του Μπεσλάν θα νιώσουν τον πόνο τους να γίνεται ακόμα πιο έντο-

νος από την έλλειψη υποστήριξης από τη χώρα. Ίσως τότε ο πρόεδρος να μην τολμήσει να αποφύγει τις ερωτήσεις τους.

Τι έχει, όμως, η κοινωνία μας ως απόθεμα; Μόνο την αλληλεγγύη της, η οποία στην προκειμένη περίπτωση απουσιάζει. Σ' εμάς όλοι παρακολουθούν στην τηλεόραση το δράμα «Οι μητέρες του Μπεσλάν». Πώς κλαίνε στο δικαστήριο στο Βλαντικαυκάζ, πώς κλείνονται μέσα στο κτίριο, πώς διαμαρτύρονται, πώς κάνουν συγκεντρώσεις, πώς αποκλείουν την εθνική οδό, πώς απαιτούν να δουν τον αναπληρωτή γενικό εισαγγελέα Σέπελ. Και μετά το σίριαλ, πηγαίνουμε για ύπνο πείθοντας τον εαυτό μας ότι «αυτές απλά τρελάθηκαν από τον πόνο», πράγμα που σημαίνει ότι ο χρόνος θα τα γιατρέψει όλα και ότι εμείς δεν έχουμε καμιά δουλειά.

Αν ήμασταν Ισπανία, όπου κι εκεί υπάρχει «Επιτροπή μητέρων» (τα παιδιά των οποίων σκοτώθηκαν στην τρομοκρατική ενέργεια στον σιδηροδρομικό σταθμό της Μαδρίτης Ατότσα), θα είχαμε σχηματίσει μια ζωντανή αλυσίδα από την εθνική οδό που πηγαίνει στο Κίεβο μέχρι το Κρεμλίνο, καθ' όλη δηλαδή τη διάρκεια της διαδρομής αυτών των γυναικών από το αεροδρόμιο μέχρι τον Πούτιν. Θα στεκόμασταν εκεί σιωπηλοί μόνο και μόνο για να δουν αυτές οι γυναίκες ότι είμαστε μαζί τους. Θα στεκόμασταν όσες ώρες χρειαζόταν μέχρι να επιστρέψουν οι μητέρες στο αεροδρόμιο Βνούκοβο από τη συνάντησή τους με τον Πούτιν. Δεν θα χρειαζόταν να συνομιλήσουν μαζί μας, απλά θα μας έβλεπαν εκεί, ότι είμαστε εκεί γιατί είμαστε μαζί τους.

Κανείς όμως δεν χάλασε τη ζαχαρένια του....

Αν ήμασταν Η.Π.Α., όπου κι εκεί υπάρχει «Επιτροπή Μητέρων» (για όσους έχασαν τα παιδιά τους στους δίδυμους πύργους), η δημοσιογραφική συντεχνία (οι ενώσεις και τα συνδικάτα των δημοσιογράφων) θα έκανε συγκεντρώσεις απαιτώντας την απευθείας μετάδοση σε πανεθνικό δίκτυο της συνάντησης των μητέρων με τον πρόεδρο. Για να μάθει όλη η χώρα για ποιο πράγμα έγινε λόγος. Αυτό είναι ζήτημα αρχής για τη χώρα: ΤΙ ζητούν οι μητέρες και ΤΙ υπόσχεται ο πρόεδρος.

Δεν είμαστε όμως ούτε Η.Π.Α., ούτε Ισπανία. Τίποτα από όλα αυτά δεν πρόκειται να συμβεί. Θα χάψουμε μόνο όσα μας σερβίρουν στο δελτίο ειδήσεων Βρέμιγια και στο NTV, το οποίο είναι υπεράνω όλων. Μετά ήσυχα θα πέσουμε για ύπνο παρακολουθώντας το Δεύτερο ή το Τρίτο πρόγραμμα, έχοντας λησμονήσει το σίριαλ «Οι μητέρες του Μπεσλάν», δηλαδή τις μαυροφορεμένες γυναίκες.

Και οι άντρες του Μπεσλάν θα συνεχίσουν να τρελαίνονται θεωρώντας τους εαυτούς τους ένοχους για όλα. Έτσι, οι γυναίκες του Μπεσλάν δεν πρόκειται να γυρίσουν από το Νέο νεκροταφείο.

Πέρασε ένα χρόνος, αύριο είναι 1η Σεπτεμβρίου. Κανείς από τους

αξιωματούχους, τους στρατηγούς, τους διοικητές των ειδικών δυνάμεων, των υπευθύνων από το κέντρο επιχειρήσεων που σχηματίστηκε για την αντιμετώπιση της τρομοκρατικής ενέργειας, ή έστω από τους υπευθύνους της αστυνομίας δεν υποχρεώθηκε να απολογηθεί για την τραγωδία στο Μπεσλάν.

Η χώρα μας δεν ζητάει κάτι τέτοιο. Είναι το τέλος του έθνους ως ενιαίου οργανισμού.

ην 1η Σεπτεμβρίου φέτος, έγινε ξεκάθαρο ότι το δημοκρατικό κίνημα έχει καταρρεύσει. Δεν υπάρχει ενιαία ομάδα: ούτε στις επόμενες εκλογές για το κοινοβούλιο της Τσετσενίας (θα γίνουν το Νοέμβριο), ούτε στις εκλογές για το δημοτικό συμβούλιο της Μόσχας (τον Δεκέμβριο), ούτε, βέβαια, στη Δούμα.

Η Επιτροπή-2008 διαλύθηκε. Το Συνέδριο των Πολιτών έχει πέσει σε κώμα. Η ρωσική διανόηση δεν έχει ενιαία δομή και έτσι το μόνο που σκέφτεται είναι πού θα είναι πιο συμφέρον να υποκλιθεί και να είναι χρήσιμη, πράγμα που σημαίνει ότι οι προσπάθειές της θα εξαντληθούν σε απλές απόπειρες άσκησης επιρροής στη διοίκηση του κράτους.

Ναι, ο Γκάρι Κασπάροφ δημιούργησε το δικό του «Ενιαίο Μέτωπο των Πολιτών» και πολύ καλά έκανε, αλλά οι άνθρωποι δεν τρέχουν να γίνουν μέλη του. Βασικός στόχος του «Ενιαίου Μετώπου των Πολιτών», όπως ανακοινώθηκε, είναι: «*Μετά τη στασιμότητα της εποχής Πούτιν, θα περάσουμε σκληρή πολιτική κρίση, πηγή της οποίας θα είναι η ίδια η εξουσία και όχι οι δημοκράτες. Το κυριότερο που πρέπει να γίνει πριν ξεσπάσει η κρίση, είναι η δημιουργία μιας οργάνωσης, η οποία θα ήταν ικανή να ενώσει όλους τους πολίτες στην αντιπαράθεση με το καθεστώς, όταν αυτό αποτελαθεί εντελώς. Πρέπει να μάθουμε να οργανώνουμε τη διαμαρτυρία μας...*»

Πολύ σωστά λόγια κατά 200%. Υπάρχει, όμως, ένα πρόβλημα που ξεπερνά όλα τα ωραία λόγια. Εκτός από το «Ενιαίο Μέτωπο των Πολιτών», εκτός από τον Κασπάροφ με την αρνητική εμπειρία της ήττας των δημοκρατών, όλοι αυτοί οι άνθρωποι του δημοκρατικού κινήματος από τα πρώτα επί Γιέλτσιν χρόνια και ειδικότερα εκείνοι που συμπεριφέρθηκαν απρεπώς τα τελευταία χρόνια της διακυβέρνησης του Γιέλτσιν, έκαναν ό,τι περνούσε από το χέρι τους για να έρθει η εποχή του Πούτιν.

Με λίγα λόγια: Δεν πιστεύω στη δημοκρατικότητά του. Δεν πιστεύω κανέναν εκτός από τον Κασπάροφ. Αλλά κι αυτός από μόνος του, είναι αμφίβολο αν μπορεί να μετακινήσει βουνά.

Ο Βλαντίμηρ Ριζκόφ ανέλαβε το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα της Ρωσίας και ήδη πολλοί άνθρωποι έγιναν επιφυλακτικοί απέναντί του. Το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα είναι ένα παλιό κόμμα, υπάρχει εδώ και 15 χρόνια και ήταν γέννημα των πλέον εξτρεμιστών δημοκρατών της περιόδου Γιέλτσιν («Δημοκρατική πλατφόρμα του Κ.Κ.Σ.Ε.», υπήρξε και αυτή η

διαστροφή, η οποία αποδείχτηκε πολύ προοδευτική). Οι άνθρωποι όμως δεν τους ακολουθούν.

Ο Γιαβλίνσι; Δημοσίως ήρθε σε σύγκρουση με την Ένωση Δεξιών Δυνάμεων. Μέχρι σήμερα αρνείται να έχει οποιαδήποτε σχέση με τον Μπέλιχ, το νέο ηγέτη της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων, πράγμα που σημαίνει ότι τέθηκε τέλος στη συμμαχία της Ένωσης Δεξιών Δυνάμεων και του «Μήλου». Το «Μήλο», από την άλλη, υπάρχει μόνο χάρη στη νεολαΐστικη οργάνωσή του με τον Ιλιά Ράσιν, η οποία είναι εξαιρετικά δραστήρια και υιοθετεί ολοένα και περισσότερο τις μεθόδους δράσης του Εθνικο-Μπολσεβίκικου Κόμματος. Σ' αυτήν οφείλεται το όποιο ενδιαφέρον υπάρχει ακόμη για το κόμμα αυτό, αλλά δεν θα κρατήσει για πολύ. Η νεολαΐστικη οργάνωση του «Μήλου» δεν είναι αρκετή για τον Γιαβλίνσκι, γιατί τα μέλη της είναι πολύ πιο έντιμοι, πιο καθαροί και, το κυριότερο, πιο παθιασμένοι άνθρωποι απ' ό,τι οι «παλιοί» δημοκράτες, κλασικός εκπρόσωπος των οποίων είναι ο ίδιος. Οι «παλιοί» δημοκράτες –όπως έχουν πλέον καταγραφεί στην κοινή γνώμη– είναι «ανίκανοι».

Η Ένωση Δεξιών Δυνάμεων; Παλεύει να αποκτήσει την εμπιστοσύνη της προεδρίας, να αποδείξει την αφοσίωσή της στο Κρεμλίνο και ότι «δεν σκέφτεται τίποτα κακό για τον Πούτιν». Ο ίδιος ο νέος αρχηγός της, ο Μπέλιχ, μέσα στο καλοκαίρι περιόδευσε σε 45 περιοχές της χώρας, προσπαθώντας να πείσει τον λαό για τη Δεξιά δίχως αποτέλεσμα.

Πάντα όλοι θέλουν κάπου να πάνε, και τώρα όλοι θέλουν να πάνε αριστερά. Ο Χοντορκόφσκι έχει δίκιο, παρά το ότι όλοι οι δημοκράτες τον καταδίκασαν για τις σκέψεις που έκανε στη φυλακή. Η ρωσική «αριστερή πορεία» θα γίνει πραγματικότητα. Αυτό σημαίνει ότι το ρωσικό Μαϊντάν αποκλείεται. Δεν πρόκειται να συμβεί σ' εμάς καμιά επανάσταση με πορτοκάλια, τουλίπες και τριαντάφυλλα.

Η επανάστασή μας έτσι και γίνει θα είναι κόκκινη. Γιατί και πάλι, η μοναδική «δημοκρατική δύναμη» που απέμεινε στη χώρα είναι οι κομμουνιστές. Επιπλέον, η επανάσταση θα είναι αιματηρή. Η πορτοκαλί επανάσταση από την αρχή προσέγγισε όλο το δημοκρατικό-φιλελεύθερο μέτωπο και στη συνέχεια ανέπτυξε τις διάφορες τάσεις στο εσωτερικό της.

Στη θέση τους, έχουμε τον κλώνο της προεδρίας που αποκαλείται «Δικοί μας». Δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια της συνάντησης του Γιακεμένκο, ηγέτη του προηγούμενου κλώνου της προεδρίας με την επωνυμία «Βαδίζουμε μαζί» (μαζί με τον Πούτιν) με τον Βλαντισλάβ Σουρκόφ. Σήμερα ο Γιακεμένκο αποκαλείται ομοσπονδιακός κομισάριος των «Δικών μας». Το σχέδιο «Δικοί μας» είναι ένα σχέδιο της εξουσίας για να αποκτήσει το δικό της «πεζοδρομιακό» κίνημα επειδή φοβάται την επανάσταση. Ο κίνδυνος των «Δικών μας» δεν έγκειται στην ηλιθιότητα

του Γιακεμένκο, αλλά στο ότι εκεί βρήκαν στέγη οι χούλιγκαν του ποδοσφαίρου με τους λοστούς και τις αλυσίδες. Είναι τα τάγματα εφόδου των «Δικών μας». Προς το παρόν, ξυλοκοπούν τα μέλη του Εθνικο-Μπολσεβίκικου κόμματος και η εξουσία υποχρεώνει τις ανακριτικές Αρχές να μην ασκήσουν ποινικές διώξεις κατά των τραμπούκων, οι οποίοι είναι πολύ αποτελεσματικοί στις οδομαχίες.

Η απειλή μιας αιματηρής επανάστασης σήμερα προέρχεται από την ίδια την εξουσία. Αλλά και από εκείνους που χάνουν την ψυχραιμία τους όταν συναντούν τους «Δικούς μας» και εμπλέκονται σε μάχες. Αν όλα παραμείνουν ως έχουν, το χρώμα της επανάστασης στη Ρωσία θα είναι κόκκινο και κανείς δεν μπορεί να εγγυηθεί ότι τα σημερινά τέκνα του πολιτικού ηλίθιου Σουρκόφ δεν πρόκειται να στρέψουν τις φανατικές τους αλυσίδες στις οδομαχίες κατά των πολιτικών χορηγών τους.

Τέλος: Φοβάμαι; Συχνά μου λένε ότι είμαι απαισιόδοξη, ότι δεν πιστεύω στη λαϊκή δύναμη, ότι είμαι αντίπαλος του Πούτιν και ότι δεν βλέπω τίποτα παραπάνω απ' αυτό.

Όλα τα βλέπω. Αυτό είναι το πρόβλημα. Και τα καλά και τ' άσχημα. Κσι το πώς οι άνθρωποι θέλουν να βελτιώσουν την κατάσταση και να ζήσουν καλύτερα, και το πώς δεν είναι σε θέση να το κάνουν, και το πώς ξεγελούν τον εαυτό τους για λόγους αυτοσυντήρησης, προσπαθώντας να δουν το καλό και να αγνοήσουν το κακό σαν να μην υπάρχει.

Αυτό στον δικό μου τρόπο σκέψης είναι καθοριστικό. Η στάση του μανιταριού, το οποίο πάντα κρύβεται κάτω από πυκνά φυλλώματα. Το μανιτάρι, όμως, πάντα θα το βρουν, θα το κόψουν και θα το φάνε, δεν μπορεί να γλιτώσει. Γι' αυτό και δεν μπορείς να είσαι μανιτάρι όταν έχεις γεννηθεί άνθρωπος. Δεν μπορώ να συμβιβαστώ με τη δημογραφική πρόβλεψη –επίσημη μάλιστα δημογραφική πρόβλεψη της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας– για την περίοδο μέχρι το 2016. Το 2016 εγώ πιθανόν δεν θα ζω, όπως επίσης δεν θα ζουν και πολλοί άνθρωποι της γενιάς μου. Θα ζουν όμως τα παιδιά και τα εγγόνια μας. Μας είναι λοιπόν τόσο αδιάφορο το πώς θα ζουν και το πώς θα επιβιώνουν; Ή μήπως δεν θα ζουν γενικώς;

Για πολλούς αυτό είναι εντελώς αδιάφορο. Αν, λοιπόν, συνεχιστεί η σημερινή πολιτική και κυρίως η σημερινή οικονομική πολιτική, η οποία πάντα είναι η συνέχιση της πολιτικής, τα επόμενα 15 χρόνια ο πληθυσμός της Ρωσίας θα μειωθεί κατά 5.3 εκατομμύρια. Αυτή είναι η «αισιόδοξη» δημογραφική πρόβλεψη: το 2016 στη χώρα θα ζουν 134,8 εκατομμύρια άνθρωποι.

Παρά το γεγονός ότι δεν έτυχε μεγάλης δημοσιότητας λόγω της απαισιοδοξίας του, εν τούτοις όποιος επιμένει μπορεί να λάβει γνώση αυτής της πρόβλεψης. Έτσι λοιπόν «απαισιόδοξα», με ενδιαφέρει το πώς

θα αλλάξει τώρα η κατάσταση στη χώρα και δεν θέλω να κάθομαι κάτω από πυκνό φύλλωμα, απολαμβάνοντας το αεράκι.

Είναι «απαισιόδοξο» ότι θα μείνουμε 134,8 εκατομμύρια. Θα πεθάνουν εκατομμύρια φτωχοί, δίχως καμιά ιατρική βοήθεια. Θα σκοτωθεί η νεολαία μας στον στρατό. Τόσοι πολλοί θάνατοι καταγράφονται στις ένοπλες δυνάμεις μας. Στον πόλεμο, ή και όχι αναγκαστικά, θα σκοτώσουν όλους τους «μη δικούς μας» ή θα τους στείλουν να σαπίσουν στις φυλακές.

Αυτό θα γίνει αν δεν αλλάξει κάτι σήμερα. Αν με ριζικό τρόπο δεν παλέψουμε κατά της φτώχιας. Αν παραμείνει η ίδια αποκρουστική κατάσταση της υγείας και της περιφρόνησης του περιβάλλοντος. Αν δεν γίνει πανεθνική ιδέα η μάχη κατά του αλκοολισμού και των ναρκωτικών. Αν δεν σταματήσει ο πόλεμος στον Βόρειο Καύκασο. Αν δεν αλλάξει το σημερινό εξευτελιστικό σύστημα κοινωνικής πρόνοιας, το οποίο επιτρέπει στον άνθρωπο απλά να επιβιώνει αλλά όχι να ζει μια αξιοπρεπή ζωή, να τρέφεται καλά, να ξεκουράζεται, να ασχολείται με τον αθλητισμό.

Προς το παρόν δεν υπάρχουν ενδείξεις για αλλαγές. Η εξουσία παραμένει κωφή απέναντι σε όλα τα «ανησυχητικά σημεία» που έρχονται από έξω, από τον λαό. Η ίδια ζει στον κόσμο της. Στο πρόσωπό της υπάρχει μονίμως η σφραγίδα του φθόνου και της έντασης ότι κάποιος την εμποδίζει να πλουτίσει. Και για να μην την ενοχλούν θα πρέπει να κλείσει το στόμα της Κοινωνίας των Πολιτών και καθημερινά να πείθει τον λαό ότι η Κοινωνία των Πολιτών και η αντιπολίτευση τρέφονται με χρήματα της C.I.A., της αγγλικής, ισραηλινής και οποιασδήποτε άλλης μυστικής υπηρεσίας, και επιπλέον, φυσικά, του διεθνούς ιστού της αράχνης που λέγεται Αλ Κάιντα.

Η εξουσία μας σήμερα απλά ενδιαφέρεται να βγάλει χρήματα. Τίποτα παραπάνω. Για όλα τα υπόλοιπα αδιαφορεί.

Αν κάποιος έχει τη δύναμη να χαρεί με την «αισιόδοξη» πρόβλεψη, ας το κάνει. Είναι πιο απλά έτσι. Αυτό, όμως, θα είναι η θανατική καταδίκη των εγγονών του.

Μετάφραση:
Δημήτρης Β. Τριανταφυλλίδης

Τέσσερις σφαίρες μπροστά στο κατώφλι του φτωχικού διαμερίσματος στη Μόσχα έκοψαν το νήμα της ζωής μιας από τις πιο μαχητικές δημοσιογράφους, όχι μόνο της Ρωσίας, αλλά και του κόσμου ολόκληρου.

Τέσσερις σφαίρες που βρήκαν το στόχο τους και έκαναν να σωπάσει η ενοχλητική φωνή της Άννας Πολιτκόφσκαγια, της δημοσιογράφου που αφήνοντας τη θαλπωρή του γραφείου, γύριζε στις εσχατιές της Ρωσίας για να συνομιλήσει με τους απλούς ανθρώπους, τους παρίες της ζωής, αλλά και τους οπλαρχηγούς των ενόπλων στον εμφύλιο πόλεμο της εξουσίας.

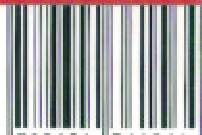
Φωνή ανεξάρτητη, φωνή μαχητική, φωνή επικίνδυνη, η Άννα Πολιτκόφσκαγια ενόχλησε τους ισχυρούς, προστάτευσε τους αδύναμους, πάλεψε για τα ανθρώπινα δικαιώματα δίχως εξαιρέσεις.

Το τίμημα αυτού του αγώνα ήταν τέσσερις σφαίρες. Ο δολοφόνος που τράβηξε τη σκανδάλη παραμένει άγνωστος. Τους ηθικούς αυτουργούς θα τους βρείτε στο βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας.

Άννα Πολιτκόφσκαγια

Η Άννα Πολιτκόφσκαγια ήταν ειδική ανταποκρίτρια της ρωσικής εφημερίδας Novaya Gazeta και έπαιξε σημαντικό ρόλο στην πολιορκία του θεάτρου Nord-Ost ως διαπραγματεύτρια. Από πολλούς θεωρείται "η χαμένη ηθική συνείδηση της Ρωσίας" και ο αγώνας της για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ακόμα και με κίνδυνο της ίδιας της της ζωής, είχε ως αποτέλεσμα πολυάριθμες τιμητικές διακρίσεις σε διεθνές επίπεδο.

ISBN 978-960-436-156-4

Η ΣΑΡΩΣΗ & Η ΠΡΩΤΗ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ, ΕΓΙΝΕ ΑΠΟ ΤΟΝ...

"KRASODAD"

ΑΠΩΤΕΡΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ ΑΥΤΗΣ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝΕ ΚΟΙΝΩΝΟΙ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ, ΟΣΟΙ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑ ΝΑ ΤΟ ΑΠΟΚΤΗΣΟΥΝΕ.

ΕΥΕΛΠΙΣΤΩ & ΠΑΡΟΤΡΥΝΩ ΣΕ ΟΣΟΥΣ ΑΡΕΣΕΙ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ (& ΟΠΟΤΕ ΜΠΟΡΟΥΝΕ), ΝΑ ΤΟ ΑΓΟΡΑΣΟΥΝΕ & ΝΑ ΕΝΙΣΧΥΣΟΥΝΕ ΕΤΣΙ ΤΟΝ-ΤΗΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ & ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΝΕΛΑΒΕ ΤΗ ΔΙΑΝΟΜΗ-ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ.

